IOSEPHI
GIBALINI
E' SOCIETATE IESV THEOLOGI,
DE SIMONIA
VNIVERSA TRACTATIO THEOLOGICA ET CANONICA.

IN QVA INNVMERÆ QVÆSTIONES DE SACRIS *Functionibus, Sacramentorum administratione, Missarum stipendiis, dotibus Monialium, Collatione, Resignatione, & Commutatione Beneficiorum,*

AD VSVM VTRIVSQVE FORI DILVCIDE',
& ex certis principiis explicantur.

LVGDVNI,
Sumpt. PHILIPPI BORDE, LAVRENTII ARNAVD,
& CLAVDII RIGAVD, in viâ Mercatoriâ.

M. DC. LIX.
Cum Priuilegio Superiorum.

ILLVSTRISS. REVERENDISSIMOQVE

DOMINO D.
CAMILLO DE NEVFVILLE,
ARCHIEPISCOPO ET COMITI
Lugdunensi, Galliarum Primati,

ET APVD LVGDVNENSES, FORESIENSES ac Bellijocenses Proregi.

R*Ecens detractas monstro veteri manubias trophæis tuis affero*, Archipræsul & Prorex Illustrissime, *coæuam Ecclesiæ cunis tibi sisto furiam, sed inermem, & olim ab ipso orbis Catholici capite præfocatam. Renata est tamen iterùm suo è cinere, vt flammas spargeret bustum facturas sacris mysteriis; Vaticano sæpiùs percussa fulmine, nondùm extincta est; suoque toties nascitura est è funere, quoties contigerit diuina humanis, terrenis cælestia fænerari. Beneficam & profusam Dei manum, parcam penè efficit cum venalem, tantúmque detrahit Numini pretij, quantum in speciem pluris facit. A mago cum dimanauerit, quid mirum suis tot implicuisse capita præstigiis? & sanè nulla delicatior magiæ species, quam quæ Deum è*

cælo deuocat, & mortalium alligat nutui. Habet in rerum omnium fonte diues ærarium, & effusi pro humana gente sanguinis propola, vendit singulis quod vbertim omnibus datum est. Horrescis ad tam immanis monstri spectaculum, nec pateris tuo gregi damna immittere; crebrâ ditionis tuæ lustratione caues ne labem afferat; nec eam sinis grassari luem, quæ tenacior esse solet iis in animis quos inuasit. Facis vnis infulis pretium grandius, cum splendori dignitatis accenses virtutum omnium ornamenta: tam opimo instructus choragio geminum onus sustines, par vtrique; Deo intentus & Principi, aris & vrbi inuigilas. Fraterni fiduciarius muneris patrem agis; & sic Proregem imples, vt memineris te esse Præsulem. In vtroquè totus cum sis, non abs te diuideris. Seruasti inter regni tumultus suam Lugduno pacem, & Regi fidem; in æquitate mentis tuæ stetit secura ciuium tranquillitas; & exemplo fuisti finitimis, vt sibi constarent & Principi. Quieuit vrbs ampla sub lituo, dum armorum strepitu concussa reliqua à stata fide desciscerent, & in Regis obsequio Regem penè nescirent. Tu verò hæres illius nominis, quod vel in sui particulâ Regem integrum sonat, Villaregios *expressisti, longâ officiorum serie probatos Galliæ, & inconcussâ tenacitate Regum placitis affixos. Ea quippe prodis è stirpe, quæ Regni comitiis consistorianos comites, tribunos castris, aris præsules, præfectos Prouinciis longa suffecit propagine; atque propè est, vt præ numerosa laureatorum capitum serie exclamem:*

Fortunata domus, quam Regia nomina centum
Commendant titulis, dum voluis pondera Regni,
Et solio vicina regis quos orbis adorat.
Accenses numerosa tuis emblemata ceris.
Hinc torques, lituique nitent, & lilia clauas
Castrenses rutilo circùm splendore coronant.
Hinc palmare dedit * Fratri Victoria nomen, * Nicolaüs
Quod vacuum non esse sinit; dumque æra loquentur,
Æternis inscripta notis seruata manebunt
Virtutum monimenta tuarum; atque Alpibus ingens
Extabit tumulus statio Taurina recepta:
Laurigeros Equitis cineres, vrnâque cadauer
Marmoreâ inclusum victricia lilia lambent.
Sceptrigeris Carolum patrem pretiosâ ligarunt
Vincula, digna fide, & sericatis debita muris.
At quem te memorem, qui longo nobilis æuo,
Seruasti patrios apices, & iura regentum?
Nam Themidis tu fida manus, Regumque voluntas
Henricos, *Carolosque*, & nomina clara nepotum
Sustentare potis, mutantia sceptra salute
Ambiguâ firmare ausus, discrimina primis
Intentata viris adiisti, Lilia solus
Asseruisse potens; sed te sors lubrica fatis
Eripuit, dubias natum tractare secures,
Suspensamque ratem mediis seruare procellis.
Heroüm tu sanguis eras, tu gloria stirpis,
Exemplumque ingens olim venientibus author.
Te sequitur soboles, quondam spectabilis orbi,
Lumine dignâ tuo, virtutum nobilis hæres,
Atque auctura tuum numeroso stemmate nomen.
Hinc gemini fratres felicia sidera surgent,

Quorum alter Regni fulcimen, nobile pignus,
Orbis ſpem, & Superûm poſt longa pericula munus
Seruabit, Regemque reget, dum ſeruiet aris.
Alter in obſequium fidei, paciſque ſequeſter
Mortales Numenque inter; ſed munus vtrumque
Implebit, fratrumque vices ſub duplice forma
Par animus, conſtanſque ſibi mens alta CAMILLI.
Vnus erit geminuſque idem proreta carinæ
Et pharus, in tutâ tandem ſtatione reponet.
Vrbis & orbis amor calcato ſyrmate pompa
Et decus ipſe ſibi feret vltrà ſidera nomen.
Roma Quirinali cinget ſandice, nepotes
Dum trabeas ferrumque hoſtili ſanguine tingent.
Tu votis accede meis, ſi Muſa ruborem
Iniicit ingenuum, te purpura dignior ambit.

Euenient hæc aliquandò cælo annuente, vatemque fuiſſe non pigebit, qui tibi ſtrictioribus quam poëticis adſtrictus vinculis, centum eſt nominibus

Amplitudini tuæ

Addictiſſimus & obſequentiſſimus
IOSEPHVS GIBALINVS
de Societate IESV.

ILLVSTRISSIMO
REVERENDISSIMOQVE PRÆSVLI

CAMILLO DE NEVFVILLE,
LVGDVNENSIVM PROREGI.

ODE.

NON hic verendam lambit imaginem,
CAMILLE, *laurus; non micat infulis*
Frons digna Romano colore,
Et Tyriis religanda vittis.

Quis te fideli pictor arundine?
Quis erudito finxerit artifex
Vultum metallo? quæ sequaci
Arte manus docilem figuret

Formas in omnes mentis imaginem?
Vt te Corona diuidis & Deo,
Vtrique totus, par vtrique,
Et gemino trabeandus ostro?

Hinc explicatis laurea frondibus
Superba frontem cingeret auream,
Latéque velaret capacem
Ingenij locupletis arcem.

Hinc

Hinc emicaret ſidus amabile
Nitentis oris, fulgura gloriæ
Reuerberato lucis imbre
Perpluerent, radiiſque vultum

Non indecoris gratia pingeret:
Rubrica ſed te ni ſacra veſtiat,
Quæ ſpuma Perſarum coloret,
Vel Tyrium ſimulet venenum?

Quid Roma differs addere muricem?
Centum coruſcat iam titulis tuus,
Multiſque debes purpuratam
Nominibus trabeam CAMILLO.

Sacris tuetur iura ſecuribus,
Mulcet Leonem, ſedulus excubat,
Gregemque tranquillat tumultûs
Impatiens, lituoque ſeruat.

Ferociori fræna licentiæ,
Et diſſolutis moribus iniicit;
Et ferreum pridem, metallo
Reſtituit meliore ſæclum.

Affixa valuis monſtra, domeſticam
Securitatem, pacis imaginem,
Vrbiſque ſeruatæ trophæum
Terribili ſceleto figurant.

Immanio

Immaniorem iungito belluam,
IOSEPHE, *monſtris, & ſpoliis trucem*
Quondam ſuperbis, coge diras
His foribus reparare labes.

Prædam reuulſis faucibus euomat,
Et paſta diuo ſanguine Pardalis
Diſtendat extorum ſaburram,
Atque vterum laniata laxet.

SYMBOLA HEROICA

I.

LVNA SOLIS VICARIA.

ABSENTI PRO FRATRE.

Immortale tibi iubar eſt, vrbs ſplendida centum
Ignibus, inque tuo nomine lumen habes.
Eripiet tibi nulla diem nox fœda procellis,
Alteruter Fratrum dum tibi Caſtor erit.
Abſenti pro Fratre nitet tam nobile ſidus,
Vt faciat geminam ſplendor vterque diem.

II.

LVNA SILENTII ET QVIETIS AMICA.

SVB ME CVNCTA SILENT.

Dum ſtrepero quatitur ventorum turbine tellus,
Et conuulſa ſuis ſedibus antra gemunt;
Inde flagellato dat Lemnos murmura ferro,
Indè implet ſtrepitu turba vaciua forum.
Sub me cuncta ſilent, dum læto ſidera vultu
Inuigilant, noſtro eſt tuta labore quies.

ō ERVDITO

ERVDITO LECTORI.

EA fuit olim Galliæ felicitas teste Hieronymo, vt monstrorum immunis Heroas tantum pareret. Suis abundè diues miraculis, nihil inuidere poterat aliis, vbi tot in se bona collegerat, quæ vel diuisa Prouincias bearent singulas. Orbis dixisses illam compendium, & gentium matrem aut dominam; tantumque passim famæ apud exteros adepta fuerat, vt fidei propugnaculum diceretur. Et sanè Hæreses nullas nouerat, nisi quas aut damnasset in aliis, aut procul suis à finibus exulare iussisset. Fida Numini, & Romanæ sedi, vtriusque iura tantum non verborum aculeis, sed & ferri acie tuita, sibi nomen fecerat Christianissimæ. Hinc Reges appellati fidei vindices, Ecclesiæ primogeniti filij, religionis auitæ defensores strenui, & immanitatis barbaræ domitores. Quid plura? suos aliò mittere coacta pugiles, vt hostes vincerent, festis non semel exceperat vocibus post triumphatam hæresim laureatos. Hilariis, Irenæis & Prosperis petenda fuere Orientis & Africæ monstra, vbi deerant domestica, in absentes pugnare soliti, torquebant argumentorum tela, quæ longè positos fideli semper ictu attingerent, suoque intenti gregi pastores optimi lupos arcebant ab ouilibus alienis. Sed proh dolor! stabilis esse non potuit ea felicitas. Permeauit ad intima vsque regni viscera virus aliundè collatum, afflatum est tetro halitu cælum purissimum, & Heroicis pridem sæculis parta auctaque Religionis decora, Nouatorum atroci vesaniâ, & amenti furore deturpata sunt adeò, & corrupta, vt veteris splendoris vestigia nulla fermè intacta reliquerit, futura posteris pietatis auitæ indicia. Verum quid ego iniectas Ecclesiæ faces à teterrimis Auerni furiis suspirem, dum enitendum magis est, ne serpat

vlterius

vlterius graue incendium? Pertimuit sibi nuper iterùm Gallia, dum è Caluini nata cineribus Hydra multiceps, nouum parabat orbi exitium, nisi noua de cælo fulmina monstrum immane tetigissent. Iacet nondum extincta planè vmbra Iansenij, semineces artus agitat, collectoque spiritu fædæ reliquiæ vires licet parùm vegetas, timendas tamen iterum exerunt. Certat inanibus foliis trunco succiso stirps dicam, an stipes? nascentibusque per interualla stolonibus propagatur. Inuidet suam Sorbonæ lauream, & scientiarum parentem suis conatur aspergere maculis fædum vlcus. Cornicis obstreperæ clangor insonat adhuc auribus, postquam columbæ afflatu expulsa suis è sedibus, addicta est noctuas inter æternis tenebris. Seruat naufragæ sectæ reliquias Portus Regius, & sub tam illustri nomine doctrinæ purioris scopulus sentinam religionis excipit, quam suaui verborum dilutam nectare propinet incautis. Ex ea prodeunt officina mensibus singulis leues in nostros Doctores Epistolæ, mendaciis tantùm & contumeliis graues. Dissolutis foliis dicam an scopis? quæ retrimenta tantum, & exquilias colligunt, facturus obicem, non aliis vtor argumentis, quam iis quibus sapientissima olim Sorbonæ capita, erudita Facultatis almæ oracula, nascentis Ecclesiæ decora SS. PP. sacrosanctæ Synodi, & Doctores passim Catholici, suorum temporum Hæreses & vitia impugnarunt.

Cum iis igitur Nouatoribus mihi res est, qui vt inuidiam faciant Societati nostræ, quam errorum suorum hostem sentiunt esse acerrimam; si quid turpe sit, illi affingunt illicò, vademque authorum omnium esse volunt, vt illius famam lacerent, quam intactam manere non sustinent, vbi suæ fecere iacturam. Verùm cum illi aliundè satis cautum sit, nihil de illa in præsens dicturus sum. Placet medicam adhibere manum hostium vulneribus, non hostilem. Censores appello, non sectarios, vt dicteriis bona verba rependã. Affingant illi nobis aliena nomina,

5

non ego illos crudioribus impetam; parcam *Hereſeos*, *impietatis*, *blaſphemiæ*, *ſacrilegiique* appellationibus, quas cum Vaticanum pronuntiarit ſæpius oraculum, ad depellendam iuriam licuiſſet referre. Non amentatis eget iaculis, teliſque veneno illitis bona cauſa. Mihi cum ſacra Facultate communis eſt hæc pugnæ alea, illlius tueor partes dum meas ago; cumque ipſius authorum argumentis vtar ſæpius, patietur etiam, vt opinor, doctrinæ ſuæ pondus eſſe ſcriptionis huiuſce argumentum, nec ægrè feret laureata opponi capita leuibus fulminaſtris.

LAVRENTIVS GRANNON Prouincialis Societatis IESV in Prouincia Lugdunenſi, iuxta Priuilegium eidem Societati conceſſum ab Henrico III. 10. Maij, 1583. ab Henrico IV. 20. Decembris 1606. Ludouico XIII. 14. Febr. 1611. & Ludouico XIV. Regnante 23. Decembris 1650. quo Bibliopolis omnibus prohibetur, ne libros ab eiuſdem Societatis hominibus compoſitos abſque Superiorum permiſſione imprimant; permittit DD. Borde, Arnaud, & Rigaud, vt librum qui inſcribitur, *Exercitationes Lugdunenſes de Simonia vniuerſa, Auctore P. Ioſepho Gibalino Societatis eiuſdem ſacerdote*, ad ſex proximos annos imprimere ac liberè diuendere poſſint. Datum Lugduni, prima die Ianuarij, anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi noni.

LAVRENTIVS GRANNON.

SYLLA

SYLLABVS EXERCITATIONVM Lugdunenſium de Simonia vniuerſa.

Consecta

Consecta

Emendanda.

LIceat mihi iisdem quibus Symmachus Ausonium verbis eruditum lectorem compellare. *Opulentæ eruditioni tuæ, negligens veritatis librarius displicebit. Sed mihi fraudi non erit emendationis incuria. Lib.1.ep.24.* damnabis infelicem scriptorum sortem, quorum opera Librariorum, Typographorum, & emendatorum negligentiâ, vel insciciâ miserrimè sæpius deformantur. Miraberis in tam paruo volumine toties erratum fuisse. Ex iis pauca indicabo, quæ sensum & mentem meam planè peruertunt vnius aliquando voculæ mutatione. Pag. 11. col. 1. circà med. volunt subiici, *lege* nolunt subiici. pag.47. col.1. in fine, aliquam communem *lege* aliquam rationem. pag.64.col.1. in fine dicta *adde* expendenti. p.72. col.2. init.apponere *l.*opponere.p.78.col.2. fin.verè dictum *adde* est. ibid.col.2.init. principiliter *l.*principaliter.p.80.col.2.init.obtinēdo *l.*obiiciendo.p.82.col.2.med. non attenderet *dele* non p.84.col.1.init.habitus *l.*halitus.p.91.col.1. med.mercedem *l.* mercem. p.99.col.1.med.à voluntate *l.*à voluptate.p.107.col.1.med.vtile est *l.*vile est.p.118. col.1.med.sacrificationem l.sanctificationem. p.111.col.2.med. numerum l. munerum p.116.col.2. fin.in aliis sententiis l.scientiis. p.120.col.2.init. quod autem priuatum *adde* detur. p.132.col 1.fin.vt absolutio *l.*vt non absolutio p.167.col.2.init. chrismatis *dele* p.168.col.2.med.cathedralium *l.* cathedraticum. p.171. col.2. med. nimiati *l.*miniati.p.176.col.2.fin. glebæ mixtione *l.* iniectione, p.199. col.2. med. vocant *l.*vacant ibid. ex quibus neque *l.* ex quibus fit. p.231. col.1. fin. collatoriam *l.*collatarium p.291.col.1.med. vitaret actum *l.* vitiaret actum. p.308.col.1.fin.absque iustitia.*l.*absque iniustitia. p.280.col.2. med. non dicatur vti *l.*non dicatur emi vti; p.383 col.2.fin. mutare *l.*mutuare.p.397. col.2.fin. *σφραρίτονται l. σφραγίτονται* p. 399.col.1. *αἰσχροκερδίαν, αἰσχροκερδία, αἰσχροῖς, l. αἰσχροκερδίαν, αἰσχροκερδία, αἰσχροῖς.* p.403 col.init.consternit *l.*constituit. p.418.col.1.med ex Iudiciis *l.*Indiciis.p.439. col.1.fin.præsentio *l.*præsentatio.p.445.med. pontifices posse *l.*non posse. ibid. fin. qui pro tali *l.*quia pro tali: Prætereo deformata authorum nomina, & loca annotata, vt Balsomonem pro Balsamone.p.138.col.1. Antoninum Augustinum pro Antonio Augustino.p.168.col.2.Allerium pro Alterio pag 455 456.457. Seguiensi pro Segouiensi. p.242.col.2.caput pro causa,p.71.col.2 parte pro puncto pag.122.col.1. fin.ff. pro §.pag.415.col.2.Paludanus in cap.4.pro in 4.scilicet sententiarum. Augustinus in psal. q.46.pro in psal.46.omissæ interdùm necessariæ voces. v.g.pag.431. In titulo.an actus iurisdictionis Simoniaci sine validi.mutatæ voces,aut detractæ aliquæ literæ.permitti pro permittit.p.77.col.2. essentitur pro assentitur.p.117. col.1. ad ipsis pro ad ipsos,siue pro sine.omitti pro omittenti,examina pro examinat, è pacto pro ex pacto, ex casu pro eo casu, alioquem pro aliquem, charactorisatur pro characterisatur. qui pro quia, & quia pro qui p. 215. col.2. med. fodendienda pro fodienda p.164.col.1.assero pro affero p 48.c.2.& alia eiusmodi quæ statim legenti se produnt.

IOSEPHI

IOSEPHI GIBALINI
E SOCIETATE IESV, THEOLOGI,
DE SIMONIA VNIVERSA Tractatio Theologica & Canonica.

INFAMEM Simoniæ labem ab ipſis naſcentis Chriſtianæ Eccleſiæ incunabulis cum ſuo authore Simone damnauit Petrus, *& ſubinde per varias ætates infælici germine ſoboleſcentem conſequentes Romani Pontifices*, *& ſacræ Synodi ſuis edictis confixere. Peſtem enim, quæ ſua contagione plures inficiat, dixit Lucius* cap.ſicut 1. de Simonia,quæ mox vt eius aliqua ſigna claruerint,ab Eccleſia eliminari,& perpelli debeat. *Concilium Toletanum octauum cap.* 3. Vſitatum malum maiorum frequenter mucrone ſucciſum, & rem, quæ tot exciſa decretis, areſcere potuit, ad vicem Lernæi capitis truncata vireſcit: quarè tanquam vulneri canceroſo ignitum ferrum *inijcere Magni illi Patres ſe velle denuntiant. Quod decretum Anſelm.* lib.6.cap.85. *refert,& Iuo ex parte* part.5.cap.83.*quod malè Gratian.* 1.q.1.cap. Reperiuntur, *Ambroſio in ſuo Paſtorali attribuit, cum apud Ambroſium nihil eiuſmodi*

inueniatur. Plura de huius atrocitate criminis congessit Linsfeld. in Rubric. de Simonia notab. 11. *Pelagi.* lib. 2. de Planctu Ecclesiæ art. 9. *Carthusian.* lib. 1. de Simonia art. 3. tom. 1. opusc. *Guilielm. Peraldus.* tom. 2. suæ summæ tract. 4. cap. 4. *Stapleton.* orat. 4. Acad. *Petrus le Vieil* oper. de hoc argumento. *Hugo Burlat.* lib. de astutiis vulpeculæ, &c. *Ioann. le Lievre* lib. infernus Simoniæ *& qui hos adducit Raynaud.* de malis & bonis Ecclesiæ lib. 2. sect. 1. cap. 3. *E veteribus verò Gregorius* homil. 17. in Euangel. *& passim alibi. Damian.* opusc. 6. & lib. 1. epist. 13. *Citatur & tractatus Gennadij Constantinopolitani, sed non reperitur. Sed nunquam satis potuisse hoc malum coërceri queritur Iuo* Epist. 135. ad Richard. Albanens. Episcopum, Apostolicæ sedis Legatum; *omnibus tamen sæculis sua edicta in hoc crimen innouauit Ecclesia, vti veteres annales Ecclesiasticos repetenti facilè constabit. Quia verò nequit huius vitij turpitudo circa beneficia Ecclesiastica explicari, nisi eius primùm natura aperiatur, idcircò quæ ad illam cognoscendam pertinent, prosequemur, atque ita, quæ* lib. 5. Decret. tit. 3. *& apud Gratian.* causa 1. per aliquot qq. *atque in Extrauag. de hocce vitio traduntur, lucem aliquam accipient.*

QVÆSTIO I.

Quid, & quotuplex sit Simonia.

Non placet à solemni, & vulgata Simoniæ definitione, quam tradidit Glossa *in Sum. 1. q. 1. & in cap. Quicunque ibid.* & probatunt Canonistæ *in Rubric. de Simonia* & Theologi *in 4. dist. 25. & 2. 2. q. 110.* cum Altissiodo. *in sum. lib. 3. tract. 21.* atque omnes Summistæ V. *Simonia.* discedere.

1 Est igitur Simonia, studiosa cupiditas, vel voluntas emendi, aut vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum; quas vltimas particulas non habet glossa, eas tamen apposuêre DD. tum vt omnem Simoniam, etiam quæ iure humano inducta est, comprehenderent; tum vt amplitudinem materiæ, circa quam committi potest Simonia, magis explicarent.

Dicitur porrò studiosa, id est, deliberata voluntas, non modò, quia sine eiusmodi voluntate nullum peccatum committitur; sed quia datur Simonia quædam purè mentalis absque vllo opere externo, immò aliquando absque mutuo vllo pacto, & contrahentium consensu, & tunc sufficit ratio vnius Simoniaca, cum ea praua intentione, vt committatur Simonia externa. E contrario verò non committitur Simonia per traditionem spiritualis pro temporali, nisi tradatur per modum pretij, sed alio quopiam titulo, vt gratitudinis, quæ omnia constabunt inferiùs. Quia igitur ad Simoniam requiritur praua ea intentio formalis, aut virtualis, tradendi spirituale pro temporali tanquam pretio ipsius spiritualis, idcircò definita fuit à glossa per

per voluntatem, siue cupiditatem emendi vel vendendi spiritualia.

Per venditionem, & emptionem significatur 1. vtroque eo modo incurri Simoniam; Nam Giezi vendidit collatam Naamano sanitatem, Simon autem emere voluit donum Dei; vtrumque autem Simoniacum fuisse sentiunt PP. vt monebimus inferiùs. 2. His vocibus indicantur omnes alij contractus onerosi, & non gratuiti, qui æquiualent venditioni. Neque ea venditionis paulò laxior acceptio, infrequens est in iure, vt pluribus ostendit Tiraquell. *lib.1.de Retract.§.1.Glossa 2.ex l.sicut §.venditionis ff. quibus modis pignus.* Vbi Glossa plura similia congerit. 3. Venditionis nomine indicatur pretium, quod pro re spirituali traditur, vbi enim non reperitur pretium, aut aliquid, quod eius vices gerat, gratuita donatio est,non venditio, aut alia onerosa pactio; hoc porrò pretium essentiale esse contractui Simoniaco, constabit ex toto titulo de Simonia, & ex iis, quæ congerit Gratian. 1. *q.1.* non enim alia de causa damnantur Simoniaci in collatione ordinum, Sacramentorum, aliorúmque eiusmodi, nisi quia ea omnia non conferunt, aut accipiunt gratuito, sed pecunia, alióve pretio ipsa vendunt, aut recipiunt. Neque opus est definitioni vulgatæ adijcere, vti nonnulli faciunt, voces istas *pro temporali*, nam nomina venditionis, & emptionis, quæ important, vt dixi pretium, satis superque significant illud pretium, quod in compensationem rei spiritualis datur, aut accipitur à Simoniaco, esse quidpiam temporale, siue pecunia, siue quidpiam aliud pecuniâ æstimabile existat, neque enim, si spirituale detur pro spirituali, Simonia contrahetur, saltem contra Ius diuinum, & ex natura rei. Hostiens. & Panormit. *in cap. Nemo. de Simonia.* Addunt allatæ definitioni opere subsecuto, quas particulas rejicit Armacan. *lib.10. cap.12.* Et Victo. *Relect. de Simonia. num.* 2. quia Simon reuera non emit donum Spiritus sancti, sed voluit emere dumtaxat, atque eam in rem pecuniam obtulit, quia tamen fuit ibi aliquod opus externum, nempe ea oblatio pecuniæ, volunt hi DD. ad veram rationem Simoniæ aliquod opus externum ab altero saltem contrahentium susceptum, vt in eo consummetur. Sicut tamen furtum, quod definitur acceptio rei alienæ inuito Domino, sola mente perfici potest absque vlla externa contrectatione rei alienæ, vllâve alia actione; ita & Simonia mentalis dari poterit, vti statim constabit. Verùm agunt hi DD. de Simonia, in quam Ecclesia suis Edictis animaduertit, quæ externo aliquo opere prodere se debet, quod q. 7. ostendemus, & patet ex 1.*p.atque* 2. *operis de scientia canonica.* Inutilis porrò quæstionis esse, sapienter monet Nauarr. *cap.* 23. *num.* 99. Cur hoc vitium à Simone potiùs, quàm à Giezi, aut Balaamo, vel Iuda, qui eiusdem noxæ damnantur à PP. denominetur. Plures tamen huiusce nomenclaturæ rationes eruditè collegit Suar. *tract.* 3. *de Religio. lib.*4. *cap.*1. *num.*3. Sanè primùm in Simone anathematizatum fuit ab Apostolis hoc peccatum, illéque vnus palàm Spiritum sanctum, eiusque dona pecuniâ possidere, aliisque vendere tentauit, quod neque Giezi, neque Balaamus voluerunt, neque fortassis rei fuerunt huius criminis, si rigidiùs accipiatur, quod inferiùs

inquiremus, vbi etiam de Iuda erit disputandi locus.

Diuisio Simoniæ.

2. Diuiditur variis modis Simonia ratione materiæ, circa quam versatur, verùm eæ diuisiones, nisi explicata tali materia, & obiecto exponi non possunt, & cum sint duntaxat materiales, non indigent magna luce.

3. Secundò, diuiditur in eam, quæ est Iuris naturalis, & diuini, & in eam, quæ est Iuris positiui, quia sola lege Ecclesiastica inducta est; quæ diuisio sumitur quoque ratione materiæ, & obiecti, in quo reperitur, quando enim res ex sese spiritualis, vel inseparabiliter, & secundum se spiritualibus annexa venditur, est Simonia Iuris diuini; cùm autem contra prohibitionem Ecclesiasticam, factam propter reuerentiam, & sanctitatem rerum spiritualium, aliquid temporale, illis non ex natura sua annexum venditur, aut aliquid spirituale cum alio spirituali commutatur, committitur sæpè Simonia, sed Iuris humani, & Ecclesiastici, quæ vtrum vera, & propriè dicta Simonia sit, expendam *q. 3. in Consectariis.*

4. Tertiò, Diuiditur Simonia in Mentalem, Cõuentionalem, & Realem. Ita Nauarr. *cap. 23. num. 103. & in cap. mandato de Simonia num. 7.* atque alij deinceps ipsum secuti. Mentalis non est ea, quæ sola voluntate, aut proposito committendi Simoniam perficitur, qua ratione voluntas fornicandi, furandi, & accipiendi vsuras, mentalis fornicatio, furtum, & vsura dici posset. Iura enim de actibus purè internis non loquuntur, neque ipsis pœnas imponunt. Quarè omnis Simonia, cuius meminêre interpretes in exponendo Iure, debet continere externum aliquem, & sensibilem actum, & aliquam dationem, atque acceptionem per modum pactionis, & contractus vti ex ipsa Simoniæ definitione constat. Mentalis igitur Simonia est donatio, vel acceptio spiritualis pro temporali tanquam pretio, absque vllo pacto tacito, vel expresso, ita vt ea praua intentio dantis, vel accipientis, neque ex ipso opere externo, neque ex eius circumstantiis vllo modo se prodat; cùm opus ipsum sit aliquid indifferens, & possit bono, aut prauo animo fieri, accipiátque totam suam turpidinem ex intentione Simoniaca, vti contingit in aliis actibus indifferentibus, qui à sola intentione peculiarem malitiam ascíscunt, cùm nullam neque ex suo obiecto, neque ex fine externo, neque ex aliis adiunctis natiuam habeant, sed totam deriuent ex fine operantis, qui plerumq; omnes alios latet. Sic qui expuit in Ecclesia ex contemptu, committet sacrilegium mentale, quia quamuis inibi sit aliquis actus externus, ille tamen sacrilegam mentem non prodit. Qui accipit stipendium pro dicenda Missa, tanquam ipsius pretium; qui dat rem spiritualem, vt accipiat aliquid temporale in eius compensationem, est Simoniacus mentalis. Atque hæc Simonia aliquando contingit ex parte alterius tantùm, puta dantis, vel accipientis, aliquando ex parte vtriusque, cùm nimirum vterque ea praua intentione laborat, quod casu contingit, cùm enim, vt dixi, absit omnis pactio, & conuentio, nullus est ibi mutuus consensus, aut inuitatio, vel inductio ad venditionem rei spiritualis, sed sola traditio rei temporalis

temporalis ex vna parte, & spiritualis ex altera, quæ nulla ratione Simoniacum animum præ se fert. Huius Simoniæ exemplum habemus *in cap. Tua nos de Simonia.* Vbi Clericus, qui dat sua bona temporalia, vt recipiatur in Canonicum, absque vllo pacto, & conditione, ea tamen intentione, vt pēr bona temporalia, spiritualia valeat adipisci, apud districtum Iudicem culpabilis iudicatur, sicut Canonici, qui eum non essent admissuri, nisi ea bona temporalia donaret. Culpa porrò ista alia fingi non potest, quam Simoniæ, etsi eam non expresserit Pontifex, neque Simoniacos dixerit, sed solùm culpabiles, vti aduertit Glossa, quia Ecclesia non iudicat de ipsis tanquam Simoniacis, neque illos Simoniacorum pœnis plectit, ideò sola pœnitentia talem noxam deleri monet Pontifex, & ideò Simoniam tantùm largo modo agnouit Felin. *ibidem num. 3.* contra quam velit Innocentius, cui potiùs adhæreo, & apertissimè *cap. mandato.* resignationes spiritualium, & temporalium, quæ nullo pacto, sed affectu animi præcedente fiunt, Simoniam nominat Pontifex, quamuis dicat pro ea Simonia non teneri ad aliud, quàm ad pœnitentiam; de quo dicto intricata est difficultas alibi expendenda.

5. Simonia Conuentionalis est. quoties in externam pactionem, & Conuentionem de tradenda re spirituali pro temporali transit, nondum tamen reipsa per actualem traditionem perfecta, & consummata fuit. Quæ iterum duplex est, nam vel nulla est facta siue rei spiritualis, siue ipsius pretij traditio, estque adhuc nuda pactio. & conuentio, vel iam ex altera parte perfici cœpta est, quia vel tradita est res spiritualis, nondum accepto eius pretio; vel datum est pretium temporale, & nondum accepta est res spiritualis. Prior dicitur Simonia merè, & purè conuentionalis, & illam Caietan. ℣. *Simonia.* Mentalem dixit, quia etiamsi quoad crimen exterior sit, quod pœnas tamen Ecclesiæ, mentalis est; sed sapienter aduertit Suar. *tract. 3. de Relig. lib. 4. cap. 41. num. 4.* etiam quoad forum Ecclesiæ, eam Simoniam non esse mentalem, quandoquidem ea conuentio, & pactio puniri iure potest; & in illa reuerà perfectus, & consummatus est contractus Simoniacus in ratione contractus, quamuis suum effectum nondum sortitus fuerit. Sicut Matrimonium ratum est verum, & perfectum matrimonium, licet nondum consummatum quoad vsum; & venditio, atque emptio vera est, vbi de pretio, & merce conuentum est, etiamsi nulla adhuc sit facta traditio. Altera Simonia Conuentionalis, in qua iam ex altera parte facta fuit traditio, est Simonia mixta, nam præter intentionem prauam, & contractum Simoniacum, iam incipit mandari exequutioni, & ex vna saltem parte impleta fuit.

Simonia realis est traditio, & acceptio rei spiritualis, & temporalis pretij ex præuia conuentione tacita, vel expressa, tunc enim nihil omninò desideratur ad perfectam eius consummationem. Quæstio tamen est, an quando Simonia conuentionalis per alterius tantum, rei spiritualis, v.g. vel temporalis traditionem est consummata, quam mixtam appellamus, Realis simpliciter, & absolutè dici possit; Et quidem si pretium tantùm temporale, non autem res spiritualis data sit, fatentur 6.

Caietan. Nauarr. & alij, non posse dici realem Simoniam, quia nondum reipsa consummata est, sicut neque venditio perfecta est, quamdiu res vendita manet apud venditorem, etiamsi illius pretium iam acceperit, quia illã alteri validè vendere poterit. Quando verò res spiritualis tradita fuit, Realẽ esse Simoniam, & perfectam, nondum accepto pretio, cuius tamen promissio præcessit, Existimat idem Caietan. atque alij, quia per traditionem rei venditæ perficitur venditio, & Iura definiunt Simoniam per traditionem rei spiritualis pro temporali, nempe quocunque modo detur, aut promittatur; modò enim ea rei spiritualis largitio gratuita non sit, sed onerosa ex pacto, reuerà Simoniaca est, & iniuria quæ fit rei spirituali, iam consummata est per eiusmodi traditionem, iam enim vt profana, & temporalis habita fuit.

Hanc quæstionem de vocibus tantùm esse, iure merito Suar. *cap. cit. num.* 10. atque alij monent; atque ita diffidentium opiniones facilè componi possunt, nam quoties non est consummata Simonia ab vtroque contrahente, simpliciter perfecta, & realis Simonia dici nequit, quanquam delictum Simoniæ consummatum sit, ipsaque Simonia magis compleri videatur per traditionem spiritualis, quam per acceptionem pretij. An verò in ordine ad effectus Iuridicos, vtraque ex istis mixtis Simoniis sit perfecta, an altera tantùm, & quænam ex illis, disquiram dum de pœnis, atque obligationibus Simoniacorum disputabo. Hos autem effectus externos maximè attendunt DD. in his diuisionibus, nam si spectaremus solam distinctionem specificam, siue in ratione physica, siue in ratione moralis malitiæ, aliud dicendum foret; sicut enim peccata oris, cordis, & operis non distinguuntur specie, quoties circa idem obiectum formale versantur, vti 1. 2. & 1. parte scientiæ canon. attigimus cum S. Thom. 1. 2. q. 72. *art.* 2. Ita neque hæ tres enumeratæ Simoniæ distinctam malitiam specificam habent, & vna includit aliam, Conuentionalis nimirum mentalem, & realis Conuentionalem, in ordine tamen ad morales effectus, quos attendimus in Iure, plurimùm differunt, quare & ab aliquibus species accidentariò distinctæ dicuntur.

Diuiditur quartò, Simonia in veram, & fictam. Hæc posterior est promissio vendendi spirituale pro temporali, absque animo implendi eiusmodi promissionem, ac proinde tota illa promissio, & conuentio ficta, atque deceptoria est, neque veram Simoniam constituit, & inter eius species malè numeratur. Quarè hæc vltima diuisio rejicienda est, cùm diuisum sit æquiuocum ad membra diuidentia. Itáque Iure docent Caietan. *opusc. de Simonia q.* 2. Soto *lib.* 9. *de Iust. q.* 8. *art.* 1. §. *dubiũ.* Petrus Nauarr. *lib.* 2. *de Restit. cap.* 2. *num.* 391. Tolet. *lib.* 5. *cap.* 90 *n.* 4. Less. *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 1. Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. *q.* 16. *punct.* 5. §. *Ex quo intelligi potest.* Suar. *tract.* 3. *de Relig. lib.* 4. *cap.* 42. Man. Roderi. *in Sum.* ℣. *Simonia cap.* 56. *num.* 6. Aragon. 2. 2. *q.* 100. *art.* 6. *conf.* 5. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vlt.* §. 6. *sub finem.* Bonac. *tract. de Simon. disput.* 1. *q.* 2. *num.* 8. Filluc. *tract.* 45. *cap.* 10. *q.* 2. Ferdin. A Castro *tract.* 17. *disput.* 3. *punct.* 6. Villalob. *tom.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 35. *n.* 9. Contra Nauarr. *Comm. in cap. vltim. de Simonia num.* 10. & *in Enchirid. cap.* 23. *num.* 106. Ratio perspicua 7.

perspicuà videtur, cùm enim absit intentio vendendi spirituale pro temporali, non est reuerà illa studiosa & deliberata voluntas, quæ in ipsa definitione Simoniæ requirebatur. Neque dici potest Simonia mentalis, quæ in eo proposito vendendi aut emẽdi spirituale pro temporali consistit, hoc enim proposito caret, qui non habet animum præstandi venditionem, quàm fictè, ac deceptoriè promittit; Itaque mentalem Simoniam non incurrit? sicut neque internam hæresim, qui exteriùs dumtaxat illam simulat. Non potest etiam hoc loco reperiri Simonia Conuentionalis, tum quia illa mentalem supponit, vti constat ex superiori diuisione, tum quia vbi deest animus, & consensus, nullus est contractus, sed eius tantùm simulachrum quoddam. Realis denique Simonia prorsùs abest ab hac fictione, quia est Conuentionis Simoniacæ exequutio, & perfectio, hîc autem neque impletur Conuentio, neque est animus eam implendi, ad eamve se obligandi. Et sanè si fictio sit in vtroque contrahente, statim, nisi fallor, apparet, nulla ex parte veram Simoniam committi: si verò qui promittit se daturum rem spiritualem, fingat, cùm reipsa mentiatur, & non intendat reuerà dare rem spiritualem pro temporali, non committit veram Simoniam, sed fingit se committere. Alter verò, qui eo mendacio deceptus, promittit rem temporalem in pretium, committit quidem Simoniam mentalem, cùm habeat verum animum emendi spirituale pro temporali, atque ad id se obliget, quantum ad se pertinet, non tamen veram Simoniam Conuentionalem facit, quia Conuentio, & contractus non fit sine vtriusque contrahentis vero consensu, alioquin nullus est contractus, sed fictus; vti videmus in matrimonio, quod nullum est, & fictum, non verum dicitur, quoties vnus fictè consentit, quia etiamsi alter existimet se verè contrahere, idque ex animo velit, non tamen consentit nisi in fictum. Atque ita non contrahit verum matrimonium, nisi quoad affectum suum, non quoad ipsam rem. Quæ ratio æquè valet, quando fictio intercedit tantùm ex parte promittentis pretium temporale; quo maximè casu contendit Nauarr. veram esse Simoniam, nam cùm ad verum contractum necessarius sit vtriusque contrahentis verus sese obligandi animus, vti iam monui, & latiùs stabiliemus alibi in scientia Canonica, non poterit esse verus contractus Simoniacus hoc casu, sed fictus. Hæc nihilominùs ficta promissio mala est, malitià mendacij, & scandali, atque etiam externi sacrilegij, puniríque potest ab Ecclesia pœnis iisdem, quibus vera Simonia castigatur; an verò id ita fiat, disquiremus *quæst.* 22. 8.

Dices cum Nauarr. esse quidem fictam promissionem alterius contrahentis, cum ea tamen reperiri veram commutationem rei spiritualis pro temporali; Est enim data res spiritualis, vti supponimus, & promissa temporalis, siue verbo tenus, siue etiam instrumento publico. Hæc autem promissio est quid temporale & pecunià æstimabile, pérque illud aut iam spirituale consecutus est, aut consequi intendit, quod ad veram Simoniam omninò sufficit, quia ibi est vera datio, & acceptio rei spiritualis non gratuita, sed onerosa; nam si quis se obligaret pro alio quamuis fictè, posset pro illa ficta obligatione

ne externa aliquid absque iniuria postulare;Ergo ea promissio, quamuis ficta, æstimabilis est.

Resp. Hoc argumento probari non modò veram Simoniam Conuentionalem,sed etiam realem committi in eo casu, quia iam tradita esset pars pretij temporalis, pro quo data est res temporalis; Immo nunquam daretur Simonia putè Conuentionalis, cum enim in illa semper promissio rei temporalis repetiatur, iam aliquid temporale datum fuerit ex Nauarr. Nempe ipsa promissio. Dicendum itaque est, promissionem non esse partem pretij, sed conditionem quandam, & certitudinem rei promissæ obtinendæ, neque datur res spiritualis pro promissione, sed pro re promissa, & qui fictè promittit, non exhibet illam promissionem tanquam pretium, sed offert simulatè, & deceptoriè id quod alter existimat futurum esse pretium rei spiritualis, quam exhibet, aut exhibiturum se esse pollicetur.

QVÆSTIO II.

Natura vera, & propriè dicta Simoniæ, ampliùs explicatur: Illi rationem aliquam venditionis, vel emptionis, & pretij essentialem esse: Aduersus nouam opinionem.

§. I.

Status Controuersiæ.

RERVM vim ac naturam disputationibus indagamus, non verò pro libidine fingimus, suas quæque causas habent, principiisque constant suis, per quæ distinguuntur ab aliis, seu naturales illæ, seu artefactæ siue ad vitæ normam, disciplinamque morum pertineant,non igitur in opinione sita est, earum natura; nec in nostra est potestate, constituere quid cuique rei sit proprium, & ex arbitrio definire quid singulis conueniat, per quod id ipsum sit, quod est, perinde enim naturæ se habent ac numeri, quos destruis, quantuluncumque demas vel adjicias, sic illæ pereant necesse est, si quid detrahatur, si quid accedat,cum sint, vt ait Philosophus, indiuiduæ, itáque in suo genere perfectæ, suisque absolutæ numeris, vt neque absit quidquam, neque supersit. Hæ porrò naturæ latent, suisque inuoluunt se tenebris, ipsamque mentis aciem subtilitate fallunt. Non ergo mirum, quod in eius inuestigatione tam multi ludant operam; labanturque tam turpiter, de rerum effectis, adiunctis, ac proprietatibus disputantes, cum illarum naturam, à qua fluunt, cognitione non assequantur. Certè vt à fonte turbulento, liquidi nequeunt dimanare latices;sic natura rei cuiuslibet non perspecta, sed potius,male feriatorũ capitum commentis, futilibusque sententiis violata, turbidaque, vt sic loquar, reddita; non possunt non erumpere opinionum insanarum lutulenti fluctus, qui magno mœrore doctorum hominum & ingenti disciplinarum omnium, virtutumque damno, in omnes reip.partes, sæpè redundant. Quæ mala minimè videremus,si insulsæ quædam,absurdæ, recenterque cusæ sententiæ quibus, imperitis imponitur, & fucus fit indoctæ plebi, eliminarentur è scholis, quæ verò rationibus stabilitæ, vetustate corroboratæ, communique Doctorum

rum celeberrimorum testimonio, & academiarum authoritate confirmatæ sunt, restituerentur. Hoc ipsum experimur in Simonia, de qua totum istum tractatum instituimus, quas enim hodie tragedias non excitant aliqui veterum receptas sententias explodunt, nouas inducunt specie seucrioris cuiusdam disciplinæ, viros eruditione & pietate claros damnāt, & tanquam sanctissimorum morum corruptores, apud imperitum vulgus traducunt non exiguo religionis & pietatis ipsius, quam tueri se simulant, damno: Non alia profectò de causa, quam quia probatam omni retroacta ætate Simoniæ naturam non assequuntur, nouam sibi fingunt & monstra, quæ confodiant, pyctēn statarium sibi ponunt cum quo congrediantur, atque vt clarius loquar, explosa veteri Simoniæ definitione, aliam afferunt, ex qua deinde quæ libuerit deducunt, quamobrem visum est opere pretium traditam à nobis *quæst.* 1. & communi sapientum consensu retentam Simoniæ definitionem, hoc iterum loco paulò diligentius retractare, & quærere vtrùm illa definitio sit essentialis, si enim huiusmodi est, non licebit aliam obtrudere, nisi aliam quoque Simoniæ essentiam objiciamus; cum duplex vnius eiusdemque rei definitio essentialis esse nequeat, sicut neque duplex essentia: deinde sicut vbicunque id quod explicatum ea definitione reperietur, vera Simonia existet; ita omnis ille actus cui non conueniet tota illa definitio, Simonia non erit, quamuis aliundè prauus & iniquus existere possit, quæ omnia per sese clara sunt. Est verò vulgaris *citata quæst.* 1. tradita definitio Simoniæ *studiosa voluntas vendendi vel emendi spiritualia, aut spiritualibus annexa*; quæritur itaque hoc loco an vendēdi vel emendi studiosa voluntas, sit ita essentialis Simoniæ, vt absque venditionis vel emptionis ac proinde pretij aliqua saltem ratione, neque esse neque intelligi possit vera & propriè dicta Simonia, naturali & diuino Iure prohibita. De hac enim solùm Simonia disputamus, non de alia quæ Iure tantum Ecclesiastico inducta est, quam *quæst.* 4. *consectario* 4. diximus esse potiùs quandam irreligiositatem, quam propriam Simoniam, & eiusdem speciei cum priori, licet illam æmuletur. Quærimus itaque an veræ Simoniæ conueniat essentialiter aliqua venditionis vel emptionis & pretij ratio, quod fert eius definitio, neque absque illa ratione, fingi vel esse Simonia possit. Itaque non disputamus an venditio vel emptio rei spiritualis sit Simonia, de eo enim nullus controuersiam mouere potest, sed an sola venditio vel emptio spiritualis, sit vera Simonia in eo itaque versabitur tota nostra disputatio, quod diligenter animo commendandū est. Dixi porrò rationem aliquam pretij, venditionis, vel emptionis requiri, quia eo nomine DD. magno consensu intelligunt contractum non gratuitum, quo datur temporale pro spirituali, vel è contrario, in quo licet non sit formalis & explicita venditio, vel emptio, vel pretium, est tamen virtualiter & æquiualenter, atque vt sapientissime loquitur academia Parisiensis in suo decreto sub finem disputationis adducendo, *fit commutatio vnius pro altero*, quod te monitum esse impensissime volo: cum enim adducimus sapientum omnium sensum, qui in venditione & emptione Simoniam constituunt, tantam authoritatem

elusisse se putant aduersarij, vbi responderint, non quæri an in venditione vel emptione spiritualis committatur Simonia, quod vnum velle dicunt authores à nobis adduci solitos, seque illud vltro fateri, sed contendere etiam aliter quàm per emptionem & venditionem committi, quare nos qui eo etiam sensu duntaxat de hac quæstione disputamus non modo ostendemus DD. omnes in venditione vel emptione Simoniam agnouisse, sed in ea sola, & si quam aliquando rationem aliam Simoniæ veræ, & propriè dictæ tradidisse visi sunt, in ea reipsa includi eiusmodi rationem venditionis, vel emptionis, & pretij, licet non formaliter, realiter tamen, virtualiter, & æquiualenter etiam ex ipsorum Doctorum, qui eum loquendi modum vsurpant, mente atque adeo nunquam alibi quam in aliqua venditione, vel emptione Simoniam constituisse, qua de re nobis est hoc loco instituta tota disputatio.

§. II.

Variæ sententiæ.

In qua prima quorundam recentiorum opinio negat venditionem vel emptionem essentialem esse veræ & propriè dictæ Simoniæ, naturali diuinoque Iure prohibitæ, quam probant, quia si ad veram Simoniam commitendam intendere oportet venditionem, vel emptionem, vel pretium & adæquationem & commensurationem rei spiritualis cum temporali, nullus vnquam committeret Simoniam; nemo enim existimat spiritualia esse vendibilia aut illa vendere vult, nisi aut bardus, aut stolidus, vel hæreticus sit, & quisque facile sumet sibi aliam intentionem comparandi spiritualia per temporalia aliter quam per modum pretij. Atque ita tandem tota Simonia in quadam animi destinatione & intentione quam quisque pro arbitrio capiet, aut abjiciet, consistet, & phantasticam quandam, & chimericam Simoniã habebimus, quæ etiam vix vnquam nisi à væcorde committetur, cum tamen illam frequentiorem esse PP. & Concilia passim querantur, & boni omnes hodie gemant, mutata siquidem intentione licebit donum Dei pecunia aliave re temporali possidere, quod ipsi Simoni exprobrabat Petrus.

Secunda, eaque communissima sententia est intentionem principalem obtinendi spirituale per temporale, aut è contrario, temporale per spirituale esse Simoniacam; hinc Glossæ *in cap. vni. de Clerico non residente in 6. V. receperit.* Clericum, qui principaliter propter lucrum quotidianarum distributionum choro interest, Simoniam committere saltem mentalem; quod idem affirmat *in cap. cum essem de Simonia.* de eo qui seruit Episcopo principaliter propter aliquid spirituale. *& in cap. Cum ad nostram. de electior.* de eo qui fit Monachus ex principali intentione obtinendi Abbatiam. Quam eandem doctrinam sequuti sunt Panorm. Felin. alijque DD. *in cap. suam. de Simonia* Hostiens. *in cap. olim. de verborum significat.* Turrecremata. Dominic. Archidiac. *in cap. clericus.* 1. *dist.* 91. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 101. *& de orat. & horis canon. cap.* 6. *num.* 12. Et *cap.* 18. *num.* 10. *&* 15. & *tract. de finibus humanorum actuum num.* 39. *& in cap. fin. de pœnitent. dist.* 5. *n.* 56. Conuarr. lib. 1. *varia. cap.* 20. *num.* 5. Sylu. ꝟ. *Simon.* 4. *num.* 9. Gigas *cons.* 144. *num.* 29. Vgolin. *tab.* 4. *de cens. cap.*

cap.7.sect.2.num.5. Angel.V. *Simon.* 3.§.12. S.Thom. *quod.* 8. *artic.* 11. Gabr. *in canon.Missæ lect.*28. Maior *in* 4. *d.* 25. *quæst.* 2. *ad* 2. Durand. *ibid. quæst.*4. *num.*7. aliijque veteres, & nouissime Moneta. 2. *part. de distribut.quotidian.quæst.*28.*num.*32.& Ioan.Valer.*de differentiis* V.*Simonia. different.* 10. qui omnes Simoniam, vt dixi, sed mentalem in hac intentione concedunt, quandoquidem volunt subijci pœnis Simoniæ, aut restitutioni, & eius nullum in foro exteriori fieri scrupulum, queritur Valerus, licet laborent hi DD. in explicanda ea principali intentione, siue fine, quod maximè faciunt Couarr. & Nauarr. *locis citatis*, qui sapienter monent, eum non esse semper finem principalem, sine quo non fieret actio, alioquin omnes Canonici, qui reuera non interessent choro, nisi distributio fieret, & stipendium daretur, forent Simoniaci & qui non faceret sacrum, nisi ab alio rogaretur, ab illóque stipendium acciperet, diceretur intendere principaliter stipendium illud; finis igitur principalis dicitur, qui primo & per se mouet ad operandum, siue ille finis, sit operis ipsius, qui ipsi connaturalis & intrinsecus est, siue finis operantis. Neque enim hi duo fines semper sunt vnus, & idem, cum finis operantis, sit in arbitrio ipsius operantis, qui illum sibi præscribit, neque enim semper mouetur à fine connaturali, & intrinseco operis, quia quamuis volendo opus, velit quoque necessario finem ipsi intrinsecum, non vult tamen propter illum finem, sed ad alium vlteriorem, à quo mouetur, refert, vti aliàs diximus 1.2.

Tertia sententia est definitionem à nobis traditam esse essentialem Simoniæ veræ & propriè dictæ, quæ sine aliqua ratione venditionis vel emptionis vel pretij, modo nuper explicato consistere nequit, ideoque asserit, eum qui per medium spirituale intendit etiam principaliter, commodum temporale, non committere Simoniam etiam mentalem, nisi illud temporale intendat, vt pretium rei spiritualis. Ita Soto *lib.9. de Iustitia q.6.art.2.§.postremum dubium & q.8. art.1.* vbi Simoniam mentalem describit. Valent. *tom.3. disp. 6. q.16. punct.3.q.2.* ad 1. *rationem dubitandi* Suar. *lib. de Simonia cap.* 44. *num.*8. Filluc. *tract.*45.*cap.* 10.*q.*4. Bonac. *disp.de Simon. quæst.*2.*num.*9. Layman. *lib.*4. *tract.*10. *cap.vlt.* §.2. *num.* 11. Sanch. *lib.*2. *in decalog.cap.* 43.*num.*22.Caietan.*in Summa* V.*Simonia* §.*circa tertium caput.* Ratio perspicua est, nam vel Simonia mentalis, est duntaxat deliberata voluntas dandi spirituale pro temporali,& habens pro obiecto venditionem externam, qua ratione dicimus, homicidium aut furtum mentale & internum esse voluntatem committendi homicidium & furtum externum; vel potius vti monebamus q.1. Simonia mentalis est actio quædam externa, quæ ex intentione Simoniaca fit, quamuis praua ea intentio ex eiusmodi externa actione colligi nequeat, quia ex bono ac prauo fine, fieri æque posset. Qui enim v.g. dat facienti sacrum pecuniam, potest illam dare, vel in stipendium, vel in Eleemosynam, vel in munus omninò gratuitum, vel in pretium ipsius sacrificij. Hæc quidem actio, facta illâ prauâ, & Simoniaca intentione, Simoniaca quoque est, latente, inquit Caietan. *intus venenoso semine*, & ideo Simonia mentalis dicitur, quamuis coniuncta sit, cum aliqua

actione externa, quam imperat, quocunque autem modo accipias mentalem Simoniam, habet pro obiecto Simoniam externam, quæ consistit essentialiter in commutatione rei temporalis & spiritualis, siue in venditione & emptione rei spiritualis, siue in dando spirituali pro temporali, & è conuerso; vbi particula *Pro* significat pretium; Ergo debet intendi temporale tanquam pretium spiritualis, vel spirituale tanquam pretium temporalis, alioquin non committitur Simonia, quæ essentialiter, rationem commutationis, ac pretij includit; quamuis igitur intendatur temporale dando spirituale, aut intendatur spirituale dando temporale, nisi vnum ex istis intendatur tanquam pretium alterius, non committitur Simonia. Esto, fortassis peccetur in ordinando medio, ad finem improportionatum, quod alibi disquiram, non peccabitur peccato Simoniæ. Neque intentio primaria aut secundaria quidquam facit, nisi enim obiectum intentionis sit venalitas rei sacræ, non est Simonia, etiamsi primario, temporale v.g. stipendium intendatur, deest enim obiectum Simoniacum, à quo solo interna intentio Simoniacam malitiam deriuare potest, quod si ponatur eiusmodi obiectum, quamuis illud primo & per se non intendatur ab operante, sed tantum secundariò, committit nihilominus Simoniam, quia quacunque intentione intendatur obiectum malum, deriuat suam malitiam in intentionem; Ideoque Sacerdos qui stipendium intenderet & acciperet vt pretium sui sacrificij, Simoniacus foret quamuis non constitueret in acquisitione talis pretij & stipendij suum principalem finem.

Quæ omnia confirmantur, ex discrimine pretij & finis principalis, hæc enim plurimùm differunt contraquam existimarint aduersarij, qui idcirco intentionem obtinendi temporale per spirituale, quando illud temporale est finis principalis, existimarunt esse Simoniam, quia non satis videbant, quomodo temporale posset intendi tanquam finis principalis operis, aut rei spiritualis, & non intendi tanquam pretium ipsius, quare non discrepant quoad ipsam rem, sed quoad loquendi modum, dum finem principalem operis, aut rei volunt esse eius pretium, quæ tamen diuersissima sunt, habentque respectus omnino distinctos; nam finis respicit 1. appetitum quem mouet, cuiusque bonum est propter se expetendum. 2. respicit media, quæ propter illum expetuntur, immò nullam in ea serie habent aliam appetibilitatem, quam sui finis; at vero pretium respicit proportionem & æquiualentiam rei pro qua datur ex iustitia commutatiua, ac proinde respicit quoque extinctionem, siue solutionem obligationis contractæ ex re accepta vel opere præstito, cui commensuratur secundum æstimationem, ac valorem, provt iustitia commutatiua postulat. Vnde fit, vt neque necessarium sit, pretium intendi, tanquam finem venditionis aut commutationis, neque finis principalis dici queat pretium, nam qui egenti triticum vendit, vt eius occurrat necessitati, intendit primò & per se subleuare miseriam sui emptoris, non autem pretium sui tritici, quod tamen vult, vt se indemnem præstet: & nemo dicet illius venditionis finem principalem esse pretium, quod est tantum materialiter volitum, quia in omni commutatione necessariò includitur alia res

æquiua

æquiualens, quæ detur loco illius, quæ cum ea aut pro ea commutatur: sic qui mutuat, intendit recuperare rem quam mutuat, pecunia tamen aut res mutuata, & recuperanda non est necessariò principalis finis eiusmodi mutuationis, sed alius quispiam, amicitia v.g. aut misericordia: qui postulat eleemosynam, eam intendit, primo, & per se, tanquam finem suæ illius petitionis, non vt pretium. Denique quamuis præmium sit pretium meriti, & meritum vicissim sit pretium præmij qui dat præmium, non intendit principaliter meritum, sed bonum eius, cuius meritis illud reddit, & qui meretur, etsi speret præmium, ac mercedem sibi debitam, non operatur nihilominus sæpissime principaliter propter illam, sed vt satisfaciat amori, aut obseruantię aduersus illum, à quo præmium expectat, licet à præmio quoque moueatur ad operandum. Cum igitur ratio pretij, & finis principalis, diuersæ sint, & non semper coniūgantur in eadem actione, non satis fuerit ad Simoniam mentalem, intendere temporale commodum principaliter per medium spirituale, nisi simul intendatur, tanquam pretium, quia licet non intendat facere pactum vllum, intendit tamen dare spirituale, & accipere temporale, aut è contrariò dare temporale, & accipere spirituale eo modo, quo solet fieri per pactum, & cum eadem habitudine, quia nimirum accipit spirituale, tanquam sibi debitum ratione rei, aut obsequij temporalis à se exhibiti, atque adeò in eius compensationem, siue suspicetur alium habere eandem intentionem, siue non, vti diximus q. 1.

Vt verò modum loquendi aduersariorum, intelligas, obseruat Valent. temporale posse esse finem principalem rei, aut operis spiritualis duobus modis, 1. Ipsiusmet spiritualis quod accipitur, quia nimirum illud temporale est illi proportionatum, & commensuratum in æstimatione, & valore, vnde fit, vt tale commodum temporale, Iure merito intendatur, per illud Spirituale tanquam ipsi debitum, & qui illud spirituale exhibet, existimet sibi fieri iniuriam, nisi æquiualens temporale sibi reddatur. Secundo, temporale potest esse finis principalis spiritualis exhibiti, quia mouet operantem, estque illius finis, non autem operis ipsius, siue vt loquitur Valent. est finis *Voluntatis, siue applicationis animi ad actum conferendi spirituale*, ad quod non est opus vlla proportione, secundum æquiualentiam; & æstimationem inter temporale, & spirituale, ad extinguendam obligationem contractam ex iustitia commutatiua, quæ postulat æqualitatem, sed attenditur sola proportio inter medium, & finem, cui obtinendo tale medium vtile est. De primo fine loquuntur aduersarij, illudque pretium vocāt cum S.Thom. *quod. cit.* vbi ait, in qualibet venditione, pretium accipi quasi finem; qui loquendi modus, quamuis non ita proprius sit, vti ostendimus, veram tamen sententiam communem antiquorum continet quam ita intellectam, & explicatam, hæc posterior vltrò amplectitur tanquam sibi omninò consentientem.

Ex quibus colliges hanc Simoniam mentalem etiam circa ea, quorum commutatio, sola lege ecclesiastica damnatur tanquam Simoniaca, committi posse, si enim quis velit, quod Ecclesia prohibet in hac parte, reuera peccat peccato ab Ecclesia

prohibito, vt in omnibus aliis Iure tantum humano vetitis constat. Quare rejicienda est glossa quæ *in cap. ex parte 2. de officio delegati* V. *Dimittere*, contrarium existimat.

§. III.

Eligitur sententia affirmans, rationem aliquam venditionis, & pretij essentialem esse Simonia.

Ex sententiis hactenus explicatis prima & falsa, & noua est, duæ posteriores verbis differunt non rebus, & quidem tertia quæ ad veram, & propriè dictam Simoniam, rationem aliquam pretij, & venditionis, siue commutationis non gratuitæ temporalis pro spirituali essentialiter postulat, verior omninò est, & magis propriè loquitur. Secunda verò quæ ad eandem Iuris diuini, atque naturalis veram Simoniam sufficere existimat intentionem & finem principalem commodi temporalis pro spirituali, aut è contrario spiritualis pro temporali, solis vocibus dissidet à priori, & reipsa cum ea consentit, per illam siquidem intentionem, & finem principalem temporalis pro spirituali, vel spiritualis pro temporali implicitè, & æquiualenter pretium, & commutationem non gratuitam primariò intentam significat, vtiturque eo loquendi modo, quia sæpiùs in datione spiritualis pro temporali non exprimitur pretium, aut venditio, quæ tamen reuera inest licet non formaliter, sed virtualiter, aut æquiualenter duntaxat: Et quia difficile prorsus est dignoscere, quandonam implicite eiusmodi, & æquiualens venditio reperiatur, neque enim inuoluitur in omni prorsus datione spiritualis pro temporali, hanc certissimam Regulam statuerũt DD. id contingere, quoties primariò, & principaliter intenditur spirituale per dationem temporalis, vel è contrario, intenditur temporale per dationem spiritualis: atque ita in eiusmodi intentione primaria, & fine principali, spiritualis pro temporali, vel temporalis pro spirituali veram & propriè dictam Simoniam diuino, & naturali iure prohibitam, ideóque essentialiter malam sapienter agnouerunt, quamuis nulla expressa venditio, nec formalis, & explicita ratio pretij tunc appareat, sufficit enim illam reipsa per æquiualentiam inesse. Quare non negat hæc sententia, quod altera affirmabat, rationem pretij, & venditionis, siue contractus, atque commutationis non gratuitæ inter temporale, & spirituale, omni veræ, & propriè dictæ Simoniæ essentialem esse, sed duntaxat tradit certissima indicia quibus possimus dispicere, an in datione spiritualis pro temporali, reipsa insit eiusmodi aliqua venditio, licet nôn explicetur, sed potiùs occultetur à dantibus, & accipientibus, vt inde certò iudicemus, an verè Simoniaci sint, an non. Porrò nihil aliud voluisse DD. suo illo loquendi modo, dum Simoniam in intentione principali dandi temporale pro spirituali, vel spirituale pro temporali constituunt, & illos nullam aliam veram Simoniam agnoscere, quam eam, quæ essentialiter venditionem quampiam siue formaliter, siue æquiualenter includit, non fuerit operosum ostendere côntra nouos quosdam opinatores; Duo itaque nostræ, & communis sententiæ capita paulò fusiùs demonstranda suscipio; primum est omni Simoniæ veræ, & propriè

propriè

propriè dictæ rationem aliquam pretij, siue venditionis temporalis pro spirituali, vel spiritualis, pro temporali ita essentialem esse; vt absque ea non sit vera, & propria Simonia. Alterum in intentione primaria, & fine principali dandi spiritualia pro temporalibus, vel temporalia pro spiritualibus, implicari rationem pretij, & commutationis non gratuitæ, ex mente Doctorum, qui illum loquendi modum vsurparunt. Hæc si præstitero, euanescit illa importuna vanissimorum, & imperitorum hominum aduersus nos calumnia; Vt verò promissa præstem illustrissimorum Doctorum, eorum maximè, qui in nobilissima Parisiensi Academia iam pridem floruerunt, verba ex fide referam, & mentem paulò fusiùs explicabo: abstinebo tamen à nostræ Societatis authoribus, quamuis plurimi sint, & magni nominis, & de quorum gloria, rumpantur, licet aduersarij, nullæ vnquam scholæ silebunt. Superuacaneus videri poterit. Viris eruditis, qui veterum scripta lustrarunt, noster hic labor, sed oppessulandū fuit os importunis aduersariis, qui vel nouas esse nostras opiniones, vel authores à nobis adduci falsò, & contra quàm ipsi sentiant apud ineptam plebeculam, ferreo ore buccinant, & atroci stylo scribunt, sapientioribusque sua illa audacia nonnunquam imponunt, cùm sibi persuadere vix possint, illos tam splendidè mentiri, paucique omninò sunt qui Authores vel ab aduersariis, vel à nobis laudatos consulere velint, quibúsque id per otium, aut per Codicum inopiam liceat. Quare non ægrè ferent, opinor, nos eorum otio, & commodis nostra diligentia consuluisse.

§. IV.

Probatur ex vulgata definitione, & communi DD. sensu.

Priusquam verò singulas Authorum acies recenseam, totum illorum exercitum simul in aduersarios explico, & immitto. Simoniam definiuit Glossa in Summ. 1.q.1.studiosam voluntatem emendi, vel vendendi spiritualia, vel eis annexa. Quam definitionem ne vnus quidem hactenus fuit, qui improbarit, quāuis aliqua nonnulli addiderint amplioris explicationis gratia, quidam etiam, sed ij perpauci, alias definitiones sibi compegerint, sed quæ illa eadem quæ ista communis, continerent, neque essentialiter ab ipsa diuersæ essent, vti monui q 1. omnes quoque dum allatæ definitionis singula verba exponunt, perpetuò per voces *Emendi, vel vendendi* contractum omnem non gratuitum circa temporale, & spirituale, intelligunt, eò quod in omni simili contractu quidpiam sit instar pretij alterius, & in illo compensentur onera, quæ suscipiuntur à contrahentibus, quæ compensatio instar pretij cuiusdam obtinet, licet non fiat formalis mentio pretij; id enim quo aliud compensatur, reipsa pretium eius est, siue vera sit vtriusque adæquatio, siue non sit, quod nemo sapiens negabit opinor. Cùm igitur definitio rei definitæ essentiam explicet, & Simoniæ veræ definitio, Doctorum omnium consensu, nemine prorsus repugnante, venditionem, vel emptionem alicuius spiritualis, aut ei annexi contineat, eiusmodi emptionem, & venditionem de natura, & essentia veræ Simoniæ existere oportet. In omni autem venditione, & emptione pretium

pretium aliquod necessario reperitur, alioquin sine ipso non consistit, venditio, vel emptio si formalis sit, si verò sit æquiualens duntaxat, qualem in commutationibus, & contractibus non gratuitis reperiri diximus, in illis quoque erit quidpiam, quod licet formaliter pretium non sit, illi tamen æquiualet: ipsique tandem aduersarij fatentur in suis Satyris, dare beneficium pro pecunia tanquam pro fine principali, idem esse quod dare pro pretio, atque ipso facto tunc adæquari res spirituales temporalibus, ex mente etiam S. Thomæ: atque hoc esse venditionem non satis cohærenter negant, vbi enim adæquatio rerum commutatarum reipsa reperitur, vnáque est reipsa pretium alterius, reipsa quoque reperitur venditio, licet non formaliter. Quare & qui dando temporale primariò intendit spirituale, intendit quoque reipsa adæquationem, & venditionem temporalis & spiritualis, & qui paciscitur, aut exigit temporale pro spirituali cum ea intentione principali, de qua loquimur, reipsa immò & formaliter vendit temporale pro spirituali, aut è contrario spirituale pro temporali, quod iterum monebimus sub finem, atque ita cum in hac intentione principali temporalis pro spirituali, vel è contra, quam saltem ad veram Simoniam requirunt aduersarij, reperiatur adæquatio quædam spiritualis cum temporali, vti fatentur, aliqua etiam venditio reperiatur necesse est vel formaliter, vel æquiualenter saltem, sicut & aliqua ratio pretij. Cum itaque ad Simoniam veram debeat saltem principaliter intendi temporale pro spirituali, & consequenter adæquatio quædam in ea commutatione debet intendi & venditio, & adæquatio saltem æquiualenter, licet non formaliter.

§. V.

Theologorum maximè Parisiensium authoritas.

Sic stabilitâ Simoniæ naturâ disjiciuntur omnes aduersariorum conatus, neque enim illi nobis nouam definitionem, aut naturam cudere possunt, singulorum deinceps Doctorum sensa percurro.

Ordior à Petro Lombardo Parisiensi Episcopo, quem omnes Theologorum scholæ singulari quadam veneratione, & laudis prærogatiua Magistrum sententiarum appellarũt, in cuius commentatione innumeri toto orbe Theologi ingentia scripsere volumina magna ipsius Parisiensis Academiæ laude. Is igitur *in 4. d. 24.* receptam, & nuper allatam definitionem Simoniæ. tanquam veram supponit, ex eáque colligit, *Simoniacos propriè dici, qui instar Simonis Magi inappretiabilem gratiam pretio conducere volunt, & qui pro ministerio sacro pretium recipiunt in modum Giezi, Giezitas vocandos esse.* Vbi obseruanda sunt illa verba, *Licet Simoniaci propriè dicantur*, Vbi non solùm affirmat Simoniacos dici, qui pretium dant, & Giezitas qui accipiunt, de quo non est nobis contentio cum aduersariis; sed eos solùm propriè Simoniacos esse, qui dant, vel accipiunt, nisi enim alterum istorum faciant, non sunt verè, & *propriè* Simoniaci. Objicies, illud *propriè Simoniaci* afferri à Magistro vt distinguat à Giezitis, qui sunt illi qui accipiunt exemplo Giezi, cùm illi qui dant, imitentur Simonem, ac proinde magis propriè dicantur Simoniaci: Cùm tamen addat Magister,

gister, omnes qui dant, & accipiunt, esse Simoniacos, quia vt passim eo loco commentantur Interpretes, Simon voluit emere vt deinde venderet. Illud *propriè Simoniaci*, eò etiam referri potest, vt ad veram, & propriam Simoniam requirat Magister dationem, vel acceptionem pretij ex recepta definitione, alioquin mancam nobis doctrinam tradidisset; Cum enim eo capite distinctionis, de ordinatione Simoniacorũ disputaret, doceretque, quandonam eiusmodi ordinatio foret irrita, quoad vsum scilicet eius legitimum, & quondónam esset *misericorditer sustinenda*, quibus etiam pœnis tum ordinantes, tum ordinati Simoniaci subiacerent, debuit nobis explicare Magister, quinam verè, & propriè forent Simoniaci, cùm de illis solis pœnæ sint intelligendæ, nisi aliud in iure exprimatur. Si igitur alij sunt *propriè Simoniaci*, quàm qui *inappretiabilem gratiam pretio conducunt, aut pro sacro ministerio pretium recipiunt*. Debuerat Magister explicare, quinam essent illi alij *propriè Simoniaci*, licet neque dent, neque accipiant pretium *inappretiabilis gratiæ*, & sacri ministerij, aut curtam, & minùs sufficientem doctrinam, vagámque, & incertam sententiam nobis tradidit; Cur itaque non addidit illos, qui *pro sacro ministerio* dant, aut accipiũt quidquam temporale, quocumque modo dent, & accipiant, siue in pretium, siue quocunque alio modo, esse propriè Simoniacos, ac proinde omnes illos pœnas à iure statutas incurrere, vti censent aduersarij; neque sanè vllus eorum, qui commentariis Magistrum illustrarunt, hunc imminutæ doctrinæ defectum in illo reprehendit, neque eius definitioni quidquam addidit, & aliam Simoniæ veræ, & propriæ adiecit, vti illos facere oportebat, si aliam agnouissent, quam oculatiores aduersarij soli vidisse se existimant, cum tamen soliti fuerint Commentatores, & posteriores scriptores, si quid minùs rectum, aut mancum in Magistro deprehenderint, non dissimulare. Vti videbis apud Sixt. Senens. Biblioth. lib. 5. annot. 63. lib. 6. annot. 71. & 201.

Magistri mentem explicat illustrissimus eius Commentator, & Magistro non minor interpres & Parisiensis Academiæ sidus S. Thomas Aquinas in citatam distinct. 25. q. 3. Nam 1. in expositione textus sic ait. *Simoniacus propriè dicitur, qui est reus huius peccati, vel dando, vel accipiendo aliquid sacrum pro pretio.* Igitur qui non dat, vel accipit pro pretio non est propriè Simoniacus ex S. D. In ipsa deinde disputatione, & ampliori materiæ istius explicatione sibi perpetuò constat, & Simoniam in sola venditione, & emptione spiritualis agnoscit: Nam ait. 1. q. 1. tuetur vulgatam definitionem Simoniæ, nempe esse *studiosam voluntatem emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum.* Et ait, *peccatum Simoniaci esse, cum vendit, aut emit; quod non cadit sub pretio.* Addit deinde *materiam proximã huius peccati esse emptionem, & venditionem.* Ad id quod tertio loco contra allatã definitionem obiectũ erat, emptionem spiritualis esse impossibilem, respondet spirituale per essentiam, cuiusmodi sunt, gratia, & virtutes, non posse aliquo modo vendi, spiritualia autem per causam, sicut Sacramenta, quæ sunt causa gratiæ in quantum sunt corporalia quædam, habent speciem quod vendi possunt, quamuis non ex hoc quod sunt spi-

C ritualia,

ritualia, & sic in eis committitur Simonia! Quæ videlicet non committeretur, si nullo modo vendi possent. Ad quartum ait, Simonem Magum emere voluisse spiritualia, vt postea venderet, atque ideò in eius emptione venditionem fuisse implicitè contentam. *Ideóque secundum communem vsum loquendi vterque vocatur Simoniacus, emens, & vendens.* quæst. 2. quærit, an Simonia sit hæresis. *Simoniaci non sunt propriè, & per se loquendo hæretici, cum non habeant aliquam falsam opinionem: sed dicuntur hæretici propter similitudinem actus, quia ita operantur acsi æstimarent donum Spiritus sancti pecuniâ possideri, quæ æstimatio est hæretica.* Hanc porrò hæreticam æstimationem consistere in eo, quod æstimet Spiritum sanctum emi, & vendi, statim explicat in responsione ad secundum, vnde infert grauiorem esse hanc hæresim Macedoniana, quia, inquit, Macedonius *Posuit Spiritum sanctum esse Patris, & Filij seruum: Simoniaci autem ostendunt in suo actu se æstimare, quod sit seruus hominis, si ab homine potest emi, & vendi.* quæst. 3. ad 3. ait, Eum qui pretio accipit ordines, non intendere, *Emere illud quod est per se spirituale, vt characterem, sed operationē ministri, quæ est corporalis, & causa Sacramentalis rei spiritualis.* In quibus omnibus vides à S. Thom. Simoniam constitui in emptione, & venditione rei spiritualis, & non aliqua alia ratione. Art. 2. prosequitur casus singulares, in quibus Simonia committitur, atque adeò suam mentem de natura Simoniæ distinctiùs explicat: Et quidem q. 1. ostendit Sacramenta tribus de causis vendi, & emi non posse. 1. quia Minister eorum dispensator tantùm est, & non dominus, res autem à Domino vendi debet. 2. *Quia pretium emptionis ponitur quasi mensura adæquans illud quod emitur, vnde à mensurando numisma dicitur: gratia autem non potest commensurari alicui corporali bono: vnde iniuriam gratiæ facit, qui Sacramenta gratiæ vendit, aut emit.* 3. quia *contra rationem gratiæ facit, qui sacramenta gratiæ quasi venalia tractat.* Simonia itaque quæ in administratione Sacramentorum committitur, non consistit ex S. Thoma nisi in ipsorum emptione, & venditione, quod in singulis deinde ostendit in responsionibus ad argumenta contraria. Ait siquidem Matrimonium, *Quà est Sacramentum non cadere sub emptione, & secundum Canones committere Simoniam, qui pro nubentium benedictionibus pecuniam exigit.* Quod verò ad celebrationem Missæ pertinet, *Conductos Sacerdotes* ait *accipere denarios non quasi pretium Missæ, sed quasi sustentationem vitæ*; atque adeò expertes esse Simoniæ. Quod idem affirmat in respons. ad 7. de eo qui ad beneficium electus dat litiganti aduersario aliquid *Non in pretium prælationis, sed in redemptionem vexationis propriæ.* quæst. 2. in qua disputat de quibusdam actibus Ministrorum Ecclesiæ, qui videntur temporali aliquo compensari. Distinguit duo genera actuum spiritualium, vti etiam fecit quod. 8. art. 11. quidam enim eiusmodi sunt ex parte principij, quod est aliquod spirituale donum, vel officium; quidam ex parte finis, quia per ipsos ad aliquid spirituale peruenitur. *In actibus primi generis nullo modo sine Simonia potest aliquis locare actus suos, sed potest aliquid accipere in sustentationem vitæ: in secundis autem actibus, quia spiritualitas non est ex parte* agentis

agentis, potest etiam emere, vel vendere operas suas, sed non vendere hoc spirituale, quod ex eius actu acquiritur. In primo igitur casu committitur Simonia, & non in altero, quia in illo primo venditur spirituale, non in secundo. Vnde colligit 1. Pro anniuersario celebrando nullo modo licere pacisci, quia est spiritualis actus primo modo. q. 3. distinguit iterum duplex spirituale *quod sub pretio poni non debet*, nempe res sacra, vt Sacramenta, & actus alicui competens ex officio sacro, ideóque duplex est spirituali annexũ. Tum concludit. *In vtroque committitur Simonia quantum ad id quod de spiritualitate habet.* Nempe vt antè dixerat, *Cum ponitur sub pretio.* Inde colligit ad 1. Vasa consecrata nullo modo ratione consecrationis vendenda esse, vt scilicet pro consecratione eorum aliquid plus exigatur. Et vendi tantùm ratione materiæ, & eo modo de sepulturæ, Iurispatronatus, & decimarũ venditione ratiocinatur. Ad 3. quærit, quibus modis committatur Simonia, dando aliquid temporale, & quæstionem sic definit. *Dicendum est, quòd Simonia, vt dictum est, consistit in emptione, & venditione spiritualis, vel eorum, quæ sunt eis annexa: Emptio autem, vel venditio non solùm in datione, vel acceptione pecuniæ, sed omnium eorum, quorum potest pretium numismate mensurari; omnis autem actus temporalis commodi pretium potest numismate mensurari, & ideo quicunque pro aliquo temporali commodo dat aliquod spirituale, vel annexum, Simoniam committit.* Bonum deinde illud temporale diuidit in munus à lingua, ab obsequio, & à manu. In his S. Doctoris verbis qui non videt, dationem temporalis commodi, aut boni pro spirituali, per quam committitur Simonia, esse venditionem, & emptionem spiritualis pro temporali, cæcus profectò est. Cùm idcirco dicat S. D. non sola donatione pecuniæ contineri emptionem, sed eorum omnium, *quorum potest pretium numismate mensurari.* Commodi autem omnis temporalis pretium posse numismate mensurari, & idcirco qui pro aliquo commodo temporali dat spirituale, aut ei annexum, committit Simoniam; in qua argumentatione, nisi datio commodi temporalis sit emptio, parum aptè ratiocinatur S. Thom Sic enim eius argumentum formandum est. Simonia consistit in venditione, & emptione spiritualis, aut ei annexi pro temporali: atqui datio commodi temporalis pro spirituali est venditio, & emptio. Igitur est Simonia. Maior supponitur ex ipsa natura Simoniæ, eiúsque receptissima definitione. Minorem verò sic probat. Emptio, & venditio consistit in donatione, & acceptione pecuniæ, vel eorum quorum pretium potest numismate mensurari: omnis autem commodi temporalis pretium potest numismate mensurari; ergo datio, & acceptio commodi temporalis est venditio, & emptio. Huius syllogismi Minor patet ex ipsa natura boni, & commodi temporalis, quod omne pecunia pretiabile est, & numismate mensurabile, cùm omne temporale sub pretio etiam temporali cadat, omnisque pretij mensura sit numisma, & pecunia. Maiorem ostendit, quia contraria circa idem versantur, datio autem liberalis, & venditio sunt contraria, cùm hæc sit onerosa, & non liberalis; ergo circa idem versantur. At verò liberalitas non solùm versatur in donatione pecuniæ, sed eorum etiam quorum pre-

tium potest numismate mensurari ex Philosopho lib. 4. Ethic. cap. 1. Igitur & venditio reperitur in datione non modò pecuniæ, sed eorum quoque omnium, quorum pretium est mensurabile numismate, cuiusmodi est omne bonum, & commodum temporale. Qui itaque dat commodum temporale pro spirituali, emit illud spirituale, atque adeò Simoniam committit. Quæ S. Thomæ ratiocinatio aut prorsus inepta est, aut dationem accepit non pro liberali donatione, sed pro venditione, aut datione onerosa liberali contraria, vt ipsemet loquitur. In qua eadem significatione toto reliquo articulo accipit donationem temporalis pro spirituali; vnde nunquam vsurpauit vocem donationis, quæ liberalitatem sonat, & alia ibidem addidit, quibus dationem non liberalem sed onerosam, & quæ reipsa venditio sit, euidenter significat. Quare ad primum ait, Iudicem spiritualem Simoniacum esse siue paucis, siue magnis muneribus flectatur, in paruis tamen vix existimari Simoniacum: *quia non est probabile, quod animus Iudicis spiritualis flectatur ad aliquid faciendum pro paruo munere.* Vbi illud *pro* pretium significat, vt diximus nuper ex Nauarro, alioquin non loqueretur consequenter S. Thomas, qui dixit idcirco in datione commodi temporalis pro spirituali, Simoniam committi, quia ea datio est alicuius, cuius pretium potest numismate mensurari; hoc est venditio, & non liberalis tantùm datio. In responsione ad secundum ait Papam fore Simoniacum, *si spiritualia pro temporalibus rebus Ecclesiarum daret.* Quæ datio sanè non excludit aut gratitudinem, aut liberalitatem, qua sæpiùs vsa est Ecclesia aduersus Principes, aliósque eximios benefactores, quibus plura priuilegia etiam spiritualia, aut spiritualibus annexa impertiuit. Quod qui neget, peregrinus, & infans in sacris monumentis est. Ad tertium fatetur posse aliquem *absque Simonia beneficium Ecclesiasticum dare ei qui obsecutus est, vt non habeatur oculus ad obsequium principaliter, sed ad dignitatem personæ. Si pactio non interuenit.* Atque ita explicat Greg. dum ait, dignum esse, Ecclesiasticis vtilitatibus desudantes Ecclesiastica remuneratione gaudere, vt refertur 12. *q.* 1. *cap. Ecclesiasticis* 67. quanquam eo loco qui sumitur ex Registro *lib.* 2. *Indict.* 11. *Ep.* 18. non agat Gregor. de remuneratione aliqua spirituali, sed omninò temporali; tradit enim Theodoro Consiliario Acosimum puerum in mancipium. Verùm de mente sanctissimi Pontificis non disputamus modò, sed de S. Thomæ sensu, qui eam remunerationem spiritualem, & Ecclesiasticam siue sacram fuisse existimauit, & tamen licet pro impensis obsequiis datam, expertem Simoniæ esse dixit, *quia non interuenit pactio, & non habebatur oculus ad obsequium principaliter, sed ad dignitatem personæ.* Cùm enim nulla interuenisset pactio, non erat onerosa repensio obsequiorum, neque ipsorum pro spirituali emptio: dignitas, & merita personæ, quibus dignum se exhibuerat ea renunciatione Theodorus attendebatur, non verò *oculus habebatur ad obsequium principaliter,* tanquam in eius videlicet compensationem, atque præmium daretur illud spirituale. *Qui finis principalis, aut respectio principalis, aut oculus principaliter intentus,* est acquisitio illius temporalis, quod primò, & per se mouet ad dandum spirituale in compensatio

pensationem, & veluti pretium, alioquin cum in illa Ecclesiastica remuneratione dationem spiritualis agnoscat S. Thom. neque alia de causa facta fuerat, quàm vt remunerarentur obsequia exhibita Ecclesiæ, quæ digna erant suo præmio, & gratitudine, non potuit illam S. Thomas à Simonia excusare, si omnis, & quæcunque datio temporalis pro spirituali, aut spiritualis pro temporali sit Simonia. Quare eam solùm dationem, quæ venditio, & emptio est, & in qua aliquid subit vicem pretij alterius, sapienter statuit esse Simoniam S.D. eiusmodi autem esse eam dationem conjicimus quæ mouetur duntaxat voluntate acquirendi bonum illud temporale, & non vllo alio motiuo, quod explicat ipse S. Thom. ad quartum cum agit de Simonia, quæ committitur per munus à lingua, ait enim, quando fiunt preces pro indigno, vel aliquo potente periculum comminante, manifestè committi Simoniam: rationem reddit, quia satis apparet, quod nihil aliud mouet illum nisi fauor, aut periculum vitandum. Si igitur alia quapiam ratione moueretur ad dandum beneficium indigno, non peccaret peccato Simoniæ, quia non moueretur intuitu solius commodi temporalis in illa concessione beneficij, quando enim solo illo intuitu, & fine mouetur, intendit primò, & per se commutationem rei temporalis pro spirituali, & non aliud quidpiam: in omni autem commutatione vna res est pretium alterius, ac proinde venditio reperitur, quæ olim non fiebat nisi commutatione. Vides itaque illum finem principalem includere commutationem, & proinde pretium. Ad sextum negat Hypocritam, qui bona spiritualia facit propter laudes humanas esse Simoniacum; quia *venditio, & emptio in quibus Simonia consistit, sunt voluntariæ commutationes, quia ex consensu vtriusque fiunt: at verò hypocrita fauorem humanum sibi vsurpat per modum furti, quod est inuoluntaria communicatio.* Nunquid hypocrita aliquid temporale tanquam finem principalem sui operis spiritualis intendit? Cur igitur Simoniacus non est, si datio spiritualis intendendo principaliter temporale, Simonia est: quod enim illud temporale sibi vsurpet furtiuè, auget peccatum, sed Simoniam non diluit: Nam qui choro assistit principaliter propter distributiones temporales, Simoniæ mentalis reus est ex aduersariis, & tamen sibi illas indignè vsurpat. Neque dicas, dari illas ab iis, qui existimant rectè illum perfungi suo officio, nam etiam laudes dantur hypocritæ libentissimè ab iis, qui ex operibus externis eius piam mentem iudicant, neque quidquam magis voluntarium est, quàm laudes, quas aliis ob egregia facta rependimus. Quod si dicas, operi externo, quod ex se laudem meretur, illam exhiberi: dicam & ego, externo illi officio quod exercetur ab isto Simoniaco mentali, vti contendunt aduersarij, stipendium, & distributiones rependi; Neque inter hypocritam, & assistentem choro propter solas distributiones, discrimen vllum afferre possunt aduersarij hac in parte. Ratio igitur propter quam hypocrita non est Simoniacus, est illa quam affert S. Thom. quia in hypocrisi non reperitur emptio, & venditio, in quibus Simonia consistit; in omni enim venditione, & emptione est commutatio quædam voluntaria, & tacita pactio, quod non contingit in hypocrisi. Neque

quod subdit de laudibus furtiuè quodammodo vsurpatis ab hypocrita, fauet aduersariis, qui enim principaliter assisteret choro, & interea quidpiam subriperet, an amabo, excusaretur ab aduersariis à Simonia, licet cum illa coniungeret furtum: igitur neque excusabitur hypocrita, qui propter laudem humanam principaliter opus spirituale facit, licet simul cum Simonia furtum committat. Voluit igitur S. Thom. explicare, quodnam esset peccatum hypocritæ, quod negabat esse Simoniam, dixitque esse quoddam furtum, non autem non esse Simoniam, quia furtum quoddam est, sed quia non est venditio, & emptio, in quibus Simonia consistit. Ad septimum explicat, quomodo committatur Simonia in concessione beneficiorum facta consanguineis, quando datur principaliter ratione consanguinitatis, vtiturque distinctione; Nam vel conferens intendit temporale bonum illius, cui datur, & non alterius, *Et sic peccat grauiter, sed Simoniam non committit, quia non vendit, cùm nihil accipiat.* Vel. *Intendit aliquod bonum in seipsum redundans*, cuiusmodi est domus, & familiæ magnificentia, nobilitas, & potentia, *Et sic aliquid accipere sperat pro quo spiritualia dat, & Simoniam committit.* Additque esse Simoniam à munere, in quo continetur commodum quod ex tali datione sperat. Vt ratiocinatio S. Thomæ firma sit, debet ista datio beneficij, & præbendæ pro commodo proprio temporali quod inde sperans intendit, esse venditio, quandoquidem concessionem præbendæ pro commodo solius consanguinei, negat esse Simoniam, quia *non est venditio.* Igitur datio pro commodo proprio, quæ Simoniam facit, debet esse venditio: Nam si in illa non reperietur Simonia, cùm ideò in concessione pro commodo temporali alterius, non sit Simonia, quia in illa non reperitur venditio, quæ est vnica ratio, quam reddit S. Thomas, & propter quam distinguit inter concessionem beneficij pro commodo alterius, & pro commodo proprio, quod attinet ad Simoniam, quia in priori concessione non est venditio, in posteriori autem est. Quare cùm ait in priori illa concessione cum concedens solum bonum temporale consanguinei respicit, non esse venditionem, quia nihil accipit; In posteriori verò intendendo bonum temporale, proprium aliquid sperat accipere, nimirum suæ familiæ decus, aut diuitias; illa acceptio, & datio est acceptio, & datio, quæ venditionem inuoluit, quod non facit omnis datio, & acceptio, vt patet. Denique ad nonum ait Prælatos, qui beneficium conferunt retentâ sibi aliqua parte fructuum deinceps percipienda, quam antea ex nulla iusta causa percipiebant, si est conuentio, & pactio aliqua inter ipsos, & eos, quibus concedunt, esse Simoniam, quia nimirum in illa pactione, & conuentione, statim arguitur concessio onerosa, & venditio quædam.

In secundo scripto, *Ead. dist.* 25. *quæst.* 2. *art.* 1. Non aliter de Simonia disputat, quàm ratione venditionis, & emptionis, quod legenti non Cæco patebit, neque enim opus est iterum eius verba exscribere.

Verùm qui S. Thomæ mentem ex eius nouissimo, & elaboratissimo opere summæ Theologicæ inquirere solent Theologi, videamus, an in illo quidpiam emendauit circa doctrinam, quam de Simonia tradiderat,

rat in aliis nuper adductis scriptis. Igitur 2.2.q.100.disputans de Simonia, vulgatam imprimis Simoniæ definitionem, qua dicitur esse studiosa voluntas emendi, vel vendendi spirituale, tuetur *art.*1. & inde probat Simoniam esse malam, quia actus qui cadit in materiam indebitam, malus est ex suo genere. Res autem spiritualis est materia indebita emptionis, & venditionis triplici de causa. 1. *quia non potest aliquo terreno pretio compensari.* 2. quia qui vendit spiritualia, non est eorum dominus, sed dispensator, res autem à solo domino vendi potest. 3. Quia spiritualia gratis danda sunt ex iussu Christi. Matth.10. qui itaque vendit spiritualia gratiam DEI vendit. Quænam, amabo, erit ista S. D. argumentatio, qua probat Simoniam esse malam, quia cadit in materiam indebitam, quod ostendit, quia materia indebita venditionis, & emptionis, est res spiritualis, nisi supponat, Simoniam esse essentialiter, siue, vt ipse loquitur *ex genere*, *ex* natura sua emptionem & venditionem rei spiritualis, & non quamcunque dationem spiritualis pro temporali, nisi illud *pro* significet pretium, vt quondam ex ipsomet S.D. monebamus. Inde ad primum ostendit, Simoniam continere quandam speciem hæresis externæ. *Secundum hoc ergo Simonia hæresis dicitur secundum exteriorem protestationem, quia in hoc quod aliquis vendit donum Spiritus sancti, quodammodò protestatur se esse Dominum spiritualis doni, quod est hæreticum.* Si quæ igitur hæresis in Simonia reperiri, aut fingi possit, ex venditione doni spiritualis, quæ illam includit, petenda est ex Thoma: atque vt ostendat se de vera, & propriè dicta venditione loqui, non autem impropria, & in ampliori quadam significatione in respons. ad tertium distinguit illam ab ea emptione, qua dicimur emere cælum, *largo sumpto nomine emptionis secundum quod accipitur pro merito.* Ideóque malè arguebant aduersarij aliquid spirituale emi posse: Qualis verò sit emptio, & venditio Simoniaca ampliùs exponit art.5. Eo siquidem nomine *intelligitur omnis contractus non gratuitus*, eoque comprehendi permutationes, & transactiones. Deinde ad septimum ait, ipsum Papam committere posse Simoniam, si pro re spirituali accipiat pecuniam, acceptione nimirum quæ fit venditio, alioquin non loqueretur consequenter. Art.2. docet, quomodo aliquid pro administratione Sacramentorum accipi possit aliquando, *quia non sumitur tanquam pretium mercedis, sed tanquam stipendium necessitatis:* alioquin autem *accipere pecuniam pro spirituali Sacramentorum gratia, est crimen Simoniæ, quod nulla consuetudine potest excusari.* Quænam autem sit illa acceptio explicat, dum ait. *Per pecuniam autem intelligitur omne illud, cuius pretium potest pecunia æstimari.* In acceptione igitur, & datione Simoniaca datur aliquid per modum pretij solo intuitu obtinendi illud spirituale per temporale, siue ex fine principali obtinendi temporalis; Nam si aliis ex causis detur, & accipiatur temporale etiam æstimabile pecunia, *vt in stipendium necessitatis*, non erit Simonia. Ad secundum ait, Sacerdotem *non accipere pecuniam quasi pretium consecrationis Eucharistiæ, aut Missæ decantandæ, hoc enim esset Simoniacum, sed quasi stipendium suæ sustentationis.*

Ad tertiũ, idem affirmat de absolutione pro qua non datur pecunia tanquam

quam pretium, sed pro pœna culpæ commissæ. Ad quartum, sic interpretatur consuetudines quidpiam capiendi pro quibusdam ministeriis sacris: verba verò S. Doctoris diligenter expendenda sunt, manifestè enim ostendunt in Simonia requiri, & pretium rei spiritualis, & intentionem emendi, vel vendendi. *Si aliqua ex consuetudine exiguntur, quasi pretium rei spiritualis cum intentione emendi, vel vendendi est manifestè Simonia, & præcipuè si ab inuito exigantur. Si verò exigantur quasi quædam stipendia per consuetudinem approbatam, non est Simonia, si tamen desit intentio emendi, vel vendendi, & intentio referatur ad solam consuetudinis obseruantiam, & præcipuè quando aliquis voluntariè soluit.* Monet tamen in his omnibus sollicitè cauendam esse speciem Simoniæ, & cupiditatis. Ex his elicies 1. ex mente S. Thomæ exigi ad Simoniam vt detur aliquid tanquam pretium spiritualis, & vt habeatur intentio emendi, vel vendendi, quandoquidem, vbi quidpiam ita datur, aut exigitur, Simoniam esse pronuntiat S. Thomas, vbi autem ista desunt, licet quidpiam temporale detur, aut exigatur, negat esse Simoniam. Secundo, Colliges, aliquid dari tanquam pretium, & intentionem vendendi, vel emendi idem omninò esse; nam in vno casu requirit ad Simoniam *pretium rei spiritualis cum intentione emendi, vel vendendi.* In altero autem requirit tantùm ad excusandam Simoniam, *vt desit intentio emendi, vel vendendi:* atqui ad tollendam malitiam alicuius actus, tollenda sunt omnia, quæ illam essentialiter constituebant, cùm igitur pretium rei spiritualis, & intentio emendi, vel vendendi Simoniam constituant, vt illa non existat, debet non reperiri in actu, neque pretium rei spiritualis, neque intentio emendi vel vendendi: atqui S. D. vt excuset Simoniam in datione rei temporalis pro spirituali, requirit aliquando tantum, vt desit intentio emendi, vel vendendi; ergo illam accepit pro datione pro pretio: Et sanè omnis venditio pretium includit, & omne pretium venditionem, neque ista distingui possunt. Colliges tertio, Quo sensu accipiat S. Thomas finem principalem, si quando dixit dationem temporalis principaliter pro spirituali continere Simoniam, nempe quando nullum aliud motiuum habetur nisi commutandi illud temporale pro spirituali; nam consuetudinem exigendi temporale pro spirituali excusat hic S. Thom. *Quando intentio refertur ad solam consuetudinis obseruantiã.* Tunc enim exigitur temporale non pro spirituali, sed pro consuetudine, & tamen non daretur spirituale, nisi consuetudo dandi temporale seruaretur, *Non pro pretio*, sed pro obseruantia consuetudinis, & propter causas, propter quas illa fuit introducta. Hanc eandem doctrinam & repetit, & denuò confirmat *toto art. 3.* Vbi quærit an quid accipere liceat pro actibus spiritualibus, & disertè asserit. *Vendere quod spirituale est in eiusmodi actibus, aut emere, Simoniacum est.* Licitum tamen accipere *in sustentationem secundum consuetudinem approbatam, & ordinationem Ecclesiæ.* Statimque addit, *ita tamen quod desit intentio emptionis, & venditionis, & quod ab inuitis non exigatur per spiritualium substractionem, quæ sunt exhibenda. Hoc enim quandam haberet venditionis speciem.* Simoniam itaque constituit ex emptione,

ne, & venditione! S. Thomas, & illam excusat ex defectu talis intentionis, speciem denique Simoniæ agnoscit, vbi species venditionis, non verò alibi, vt ex tota ista quæstione, & ex casibus particularibus quos subjicit, euidenter constat; munera siquidem data quondam Prophetis fuisse sine Simonia fatetur, quia non exhibebantur *quasi ad emendum prophetiæ vsum*. Qui Eleemosynas dant pauperibus ad eorum orationes impetrandas, *Non eo tenore dant quasi intendentes eorum orationes emere*. Prædicantibus temporalia debentur, *Non ad emendum prædicationis verbum; necessitatis est accipere vnde viuitur, charitatis est præbere: non tamen venale est Euangelium, vt pro his prædicetur: si enim sic vendunt, magnam rem vili pretio vendunt*. Pro officiis Ecclesiasticis dari sine Simonia quidpiam, *non quasi pretium, sed quasi sustentationis stipendium*. De iis quæ pro funeribus dantur. *Si autem huiusmodi pacto interueniente fiant, aut etiam cum intentione emptionis, & venditionis, Simonia esset*. Simili distinctione vtitur circa vsum spiritualis potestatis, & circa ingressum Monasterij. Ad quartum, quærit, quomodo committatur Simonia in iis quæ sunt annexa spiritualibus, respondet committi quoties vendito temporali intelligitur necessariò vendi spirituale, cui annexum est. Itaque hoc etiam loco Simoniam non nisi in venditione spiritualis agnoscit, indeque solita distinctione singulares casus explicat in responsionibus ad argumenta. Art. 5. ostendit committi Simoniam per munera *ab obsequio, & à lingua*. quia ista sunt pretio pecuniæ æstimabilia, rationem itaque pretij postulat S. D. Ad Secundum, negat collationem beneficij *propter consanguinitatem, vel quamcunque carnalem affectionem*, quamuis illicita, & carnalis sit, esse Simoniacam, *quia nihil ibi accipitur, vnde hoc non pertinet ad contractum emptionis, & venditionis, in quo fundatur Simonia*. Quid hic obganniet aduersarij? an fortassis quod S. D. in responsione ad tertium vbi de precibus & laudibus ad beneficia concedenda subjicit, *si aliquis principaliter ad hoc intendit Simoniam committit*. Verùm hæc intentio principalis est muneris à lingua, *quod*, inquit, *sub pretio cadit*. quia igitur principaliter ista intendit, quod est pretium beneficij, quod concedit, idcirco Simoniacus est. Deinde explicat, quando sit ista principalis intentio. *Videtur autem ad hoc principaliter intendere qui preces pro indigno porrectas exaudit*. Quia nullum aliud potest esse motiuum, & subesse *debita causa*, vt loquitur S. D. *Ex qua illi pro quo porriguntur, spirituale aliquid conferatur*. Vnde in vno casu *ipsum factum Simoniacum est*, in altero *ipsum factum non est Simoniacum*. Hoc est ipsa collatio beneficij, prout pro principali, & primario motiuo habet pretium, siue quidpiam pretio æstimabile, vel non habet. Quare ait in eo etiam qui exoratus digno confert, posse reperiri Simoniam *in intentione si non attendatur ad dignitatem personæ, sed ad fauorem humanum*. Nimirum tanquam pretium, vti sæpius dixit idem D. S. Quodlib. 8. art. 11. disputans *de eo qui vadit ad Ecclesiam propter distributiones, aliàs non iturus*. Distinguit duplicem actum spiritualem, *vnum ex parte principij, quia competit alicui personæ propter aliquid spirituale quod in ipso est, sicut Episcopo consecrare Basilicas, Diacono legere Euangelium*. Alter

ex causa inordinata siue ordinem, siue beneficium confert. Neque sanè nos negamus eum qui ex causa aliqua, & fine inordinato spiritualia confert, aut petit, peccare, atque etiamsi velint aduersarij Simoniam quandam impropriam, & *generalius acceptam* committere; Nos verò disputamus de Simonia propriè, & essentialiter dicta, quam Magister, eiúsque celeberrimi Commentatores in pretio, & venditione communi consensu constituunt. Sed pergamus in examinanda sanctissimi viri mente. Ille igitur *in dist. 25. citatam art. 1. q. 3.* multiplicem facit rem spiritualem, cuius aliqua talis est purè, vt gratia, & virtutes, quæ neque de Iure vendi possunt, neque de facto; alia adiungitur rei corporali, quæ per illam tamen consecratur & fit spiritualis. Hoc spirituale *de Iure non potest vendi, pro eo quod non potest poni sub pretio: de facto tamen ratione rei corporalis vendi potest; talia sunt Sacramenta.* Alia quædam sunt annexa spiritualibus, & manent tamen corporalia in se, vt Calix consecratus, fundus cui annexum est Ius patronatus. Inde dilabitur S D. ad ordines de quorum collatione Simoniaca disputabat; In illis verò ait esse aliquid purè spirituale, nempe gratiam sanctificantem, quæ per eos confertur; & aliquid de secundo genere spiritualium, cuiusmodi existit, *Potestas ministerialis per aliquod signum exterius dispensata, cui inseparabiliter est adiuncta: primam (scilicet gratiam) impossibile est pretio comparare, nec vendere: secundam verò possibile est, pretio dari, quia impossibiliter est adiuncta Sacramento exteriori, & cum illud possit pro pecunia dari, potest & illa potestas vendi. Et sic patet, quod Simoniacus Simoniacè ordines dare potest.* Quæ postrema verba diligenter expendenda sunt, idcirco enim asserit S. Bonauentura, committi posse Simoniam in collatione Ordinum, quia in illis est aliquod *spirituale quod vendi potest, & poni sub pretio.* Itaque si nihil in illis venderetur, non esset Simonia, sed quædam alia inordinatio. Et sanè communis illa difficultas, quam proponunt DD. qua nempe ratione in Sacramentis, Ordinibus, & aliis eiusmodi reperiri possit Simonia, non aliunde petitur, quàm ex eo quod non appareat, quomodo spirituale vendi possit, vt ex eorum argumentis constat; ideóque vt illa diluant DD. & totam difficultatem explicent, multi sunt in aperienda natura, & distinctione rerum spiritualium, vt ostendant quomodo aliquæ ex illis *de facto*, licet non de iure, vt dicebat S. Bonauent. vendi possint. Venditionem igitur, & pretium ita essentialia esse Simoniæ existimarunt, vt absque illis neque in Sacramentorum administratione, neque in ordinum collatione, neque in aliis actibus spiritualibus Simoniam veram, & propriam agnoscant, sed inordinationem aliam quampiam, & quoties in re aliqua Simoniam committi dicunt, id non nisi ex venditione, quæ inibi reperiatur, demonstrant, vt manifestè fieri vides hoc loco à Bonauentura, qui in responsione ad obiecta, ait gratiam vendi quantum ad potestatem spiritualem ministerialem, *quæ iuncta est rei exteriori posita in hominis dispensatione,* dona Spiritus sancti habere ratione sui Spiritum sanctum dispensatorem, *Quantùm verò ad annexum habere dispensatorem hominem purum, & primus nunquam vendit, sed secundus vendere potest annexum illi, quod est*

quodammodo spirituale, & propter illud emitur, & ideo ipsa dona dicitur vendere, & potest, cùm in eius potestate commissa sunt temporalia dispensanda. Denique ad id quod objiciebatur, spiritum sanctum non posse redigi in seruitutem, respondet, *quod in seipso vendi non potest, tamen eius effectus vendi possunt, pro eo quod eius effectus sunt in humano dominio constituti.* Ex quibus tandem concludit, veros Ordines à Simoniacis posse dari, parum sanè prudenter, & inutili labore se torquet Bonauentura, alijque passim DD. in quærenda ratione venditionis in gratia sanctificante, donis Spiritus sancti, & aliis, vt doceant in illis committi Simoniam, si ad illam neque venditio, neque pretium necessaria sunt. Quid enim facilius erat quàm dicere, Simoniacè ista conferri, quoties ex aliquo fine temporali inordinato conferrentur, siue in illis reperiretur ratio pretij, & venditionis cuiusdam, siue non reperiretur. Persuasum igitur illis fuit ex communi sensu Simoniam includere essentialiter pretium, & venditionem, atque in omni Simonia illa esse demonstranda. Ex hoc eodem principio colligit q. 4. grauitatem huius peccati, & an sit hæresis; grauitatem quidem, *quia illud quod erat impretiabile sub pretio ponit, quod nullo modo potest fieri, quin fiat contumelia Spiritui sancto.* An verò sit hæresis hac distinctione definit. *Dicendum quod ille qui emit, vel vendit spiritualia, aut credit ea pro pretio posse æstimari, & valori rei terrenæ æquari, & pro pecunia possideri, & hæc est hæresis manifesta, & sic æstimauit Simon Magus: aut ille qui vendit, & emit, non credit quod gratia* Dei *per pecuniam comparetur, sed tamen ardens auaritia nititur aliquid assequi, & impetrare per pecuniam quod ad humanam spectat dispensationem, & sic non est peccatum fidei, sed morum, quoniam talis peroptimè nouit, & malè facit, sicut & ille qui fornicatur, sciens fornicationem esse peccatum, non errat in fide, sed in via morum.* Inde concludit Simoniacum esse auarum, & in pessima specie auaritiæ, & non propriè hæreticum, talem tamen sæpiùs dici, quia operatur per modum hæretici, aut quia ejicitur à diuino seruitio tanquam hæreticus, & propter enorme scelus quod admittit. Ex hac porrò communi hæretici appellatione, quam Simoniacis tribuunt PP. vti diximus nuper *quæst. 3. Conf. 2.* Confirmatur nostra, communisque sententia, quam tuemur: idcirco si quidem dicitur hæresis Simonia, quia qui illam admittunt, existimant, aut ita se gerunt, atque si existimarent gratiam, & dona Spiritus Sancti, aliáque spiritualia vendi, & emi posse, *& impretiabile ponunt sub pretio,* quam ob causam Simoniacum sceleratiorem esse Macedonianis referebamus ex S. Thoma; quæ omnino falsa forent, si Simonia committeretur sine venditione, & emptione spiritualium, neque necessariò *poneret sub pretio quod est impretiabile.* Idem *ibid. q. 4.* explicans illud. 1. *ad Cor. 9.* qui seminat spiritualia, &c. Sic habet. *Si hoc non intendit principaliter, immò carnalia metit, vt se sustentet, & spiritualia seminat, nulla est auaritia, nulla mercatio, sed manifesta iustitia, vt multiplici exemplo probat Apostolus.* Quæ verba exscripsit Adrianus infra referendus. Quomodo verò in intentione principali metendi temporalia pro seminatione spiritualium, non autem in intentione minùs principali mercationem esse dixit

Bonauent.

Bonauent. nisi quia in illo fine principali pretium agnoscit interuenire saltem æquiualenter.

Albertus nomine & doctrina Magnus, S. Thomæ Magister, & Parisiensis Doctor, cùm ibi & laurea Doctoratus insignitus fuerit, & magna nominis celebritate docuerit, disputans de Simonia *in 4. d. 25.* imprimis *a. 2.* probat, & explicat Simoniæ definitionem, quam dicit *esse Iurisperitorum communiter, nempe, studiosam voluntatem emendi*, vel *vendendi spirituale, vel spirituali annexum*, aitque illis verbis, *vendendi, vel emendi contineri proprium actum Simoniæ.* Et reliquo articulo ostendit, quomodo spirituale, in quantum spirituale vendatur, *si spiritualitas augeat pretium.* Art. 3. demonstrat Simoniacum esse hæreticum, quia ex August. *Heresis est attribuere Deo quod sibi non conuenit, & hoc facit Simoniacus, quia dicit sibi conuenire, quod sua sub pretio ponantur*, & ipse, hoc est, & Deum, & diuina sub pretio ponit. subdit deinde Simoniam *ponere spiritualia viliora temporalibus pro quibus ea vendit, & emit, & ideo dicitur hæresis.* Et ad primum Simonia peccat contra valorem, quem credere debet esse in spiritualibus ipsis. Art. 5. explicat modos quibus committitur Simonia circa quosdam Casus particulares, & in illis semper assignat aliquam venditionis speciem, & quia obiiciebatur *emptionem, & venditionem* non fieri sine contractu, *parentelam* autem facere, vt sine contractu donum spirituale detur, atque adeo in ea datione non esse Simoniam, respondet, *Dicendum quod non sumitur ita strictè venditio, & emptio in definitione Simoniæ: sed dicitur venditio, quando quodcumque pretium facit dari spiritualia pretio largo modo sumpto pro temporali omni, quod est tota, & sola causa dationis.* Vides itaque ad Simoniam requiri aliquam veram venditionem licet non strictam pro contractu illo formali, quem eo nomine ab aliis omnibus distinguimus, sed quæ sit commutatio aliqua, & datio non grauita, & deinde necessarium esse pretium, non illud proprium quod in pecunia vulgò constituimus, quia pecuniâ omnia mensurantur, vt dicebamus ex S. Thoma, & Aristotele; sed omne temporale vicem pretij subit, & pretium largo modo dicitur, si cum pecunia nimirum comparetur. Demum explicat quandonam temporale detur per modum pretij pro spirituali, licet non appareat expressus, & explicitus Contractus emptionis, & venditionis, quando illud *est sola, & tota causa dationis.* Non datur siquidem spirituale nisi propter illud temporale obtinendum, tunc est pretium illius spiritualis quod cum ipso commutatur. Atque hoc ipsum, neque aliud voluêre S. Thomas, aliíque, qui aliquando dixerunt committi Simoniam, quando datur spirituale propter temporale principaliter, aut tanquam propter finem principalem; significant enim solam, & totam causam dationis illius esse temporale, & sumunt. vti sæpiùs monui, finem illum principalem, siue totalem, & solam illam causam dationis pro pretio cum nostro isto Doctore, quod pretium non est quidem pecunia, sed aliquid æstimabile pecunia, ac proinde pretium *largo modo*, cùm, vt ait inferiùs, *ad hoc habeant oculum in collatione.* Initio illius Articuli 5. retulerat versus

vulgatos à Iurisperitis, quibus colligunt omnes modos committendi Simoniam, sed in illis non gratuitam donationem, sed venditionem significant.

Munus, lingua, timor, Caro, cum fama populari,
Non faciunt gratis spirituale dari.
Laúsque, parentela, violenta rogatio, dona,
Obsequium vile, vendunt spirituale,

ALEXANDER DE HALLES, Anglus Ordinis Minorum, SS. Tho. & Bonauenturæ Parisiis præceptor, ibidémque Doctor irrefragabilis nuncupatus Innocentij III. iussu Summam totius Theologiæ scripsit, quam Alexander IV. suo diplomate, & LXX. virorum Ecclesiasticorum syngraphis comprobauit. In eius verò Summæ. 2. *parte q.* 167. de Simonia disputans imprimis memb. 2. Vulgatam definitionem explicat, & probat; Circa illam verò definitionis partem, *emendi, vel vendendi* hæc habet. *Dicendum quod nomine emptionis intelligitur omnis contractus circa spiritualia &c.* vnde largè accipitur ibi *pro illicita conuentione circa spiritualia, mediantibus temporalibus.* Quo nomine intelligi pretium quis non videt, & ostenditur ex sequentibus, in quibus perpetuò eo nomine vtitur; Nam §. 1. idcirco Simoniacum esse hæreticum ait, *quia non appretiatur gratiam spiritus sancti* in rebus sacris prout deberet &c. *Spiritui sancto detrahunt ponentes impretiabile sub pretio.* §. 2. de comparatione Simoniacæ hæresis cum Macedoniana, explicat illud 1. *q.* 1. *cap. eos qui. Simoniacus sic agit vendendo gratiam Spiritus sancti in sacramentis, quasi Spiritus sanctus in effectu esset subiectus*, &c. *Omnis enim Dominus, quod habet, si vult, vendit.* mēb. 3. agit de variis modis, quibus committitur Simonia, & non solâ pecuniâ. art. 1. vbi de munere à manu. *Si moueatur voluntas iudicis Ecclesiastici ad ferendum iudicium pretio muneris magni, vel parui, semper est Simonia; Ecclesia verò respicit opus exterius, & quia modica munera non videntur debere corrumpere animum iudicis Ecclesiastici, non reputatur apud Ecclesiam Simonia.* Igitur vt munus à manu constituat Simoniam, debet habere rationem pretij ex Alensi, quæ ratio cum vix exiguo muneri conueniat, non præsumimus Simoniam ex illo. Ex hoc principio respondet ad Casus speciales, in quibus exponit, quomodo pecunia, & venditio non cadat super spirituale. Art. 2. de munere ab obsequio, si dignum, & honestum exhibeatur seruitium, *nec interueniat pactio, nec, principaliter habet animum ad hoc, licet habeat secundariò, non committit Simoniam,* Igitur necessaria est pactio, & principalis animus ad illud temporale tanquam ad pretium, & compensationem spiritualis, vt committatur Simonia. *Art.* 3. quoad munus à linguâ, respondet. *Quod cùm preces carnales succedunt loco pretij, & hoc maximè fit cum pro indigno fiunt, Simonia dicitur perpetrari.* Quare nisi preces vicem pretij subeunt, non fit Simonia, quod accidit quando fiunt pro digno, quia tunc præsumitur recta intentio, & non principalis respectus ad preces. Quia verò aduersus istam distinctionem obiici poterat pecunia pro digno oblata, æquè committi Simoniam, atque si pro indigno collata esset, idémque dicendum esse in precibus siue pro digno, siue pro indigno

indigno fiant, respondet, preces *ordinari ad manifestandum quod congruit talem ordinari, vel beneficiari, ad hoc enim est sermo deprecatorius pro digna persona: pecunia verò non est ad hoc, sed vt inordinatè moueat affectum conferentis ordines, vel beneficium.* Itaque poterit quis moueri precibus, vt alicui digno conferat Ordines, non tamē moueri pecuniā: quia in isto casu est necessario inordinatio, cùm intendatur duntaxat tēporale pro spirituali, non in primo, quia non necessario attenditur fauor illius qui preces adhibet, sed principaliter attenditur dignitas personæ cui confertur, quod in aliis similibus Casibus contingere posse nemo negabit: Vnde quoque vides, quid S. Thomas, aliique DD. nominent hoc loco finem principalem, nempe solam, & totam causam dationis spiritualis, vt loquebatur Albertus, quæ si sit aliquid temporale, nihil aliud tunc intenditur, aut intendi tunc potest, quàm commutatio illius temporalis cum spirituali, in qua commutatione implicatur quædam venditio cum vnum adæquetur alteri, síntque sibi inuicem pretium alterius. *memb.* 4. explicat diuersos casus circa diuersam materiam Simoniæ. A. 4. vbi de denariis datis pro Missa, ait dari vt prouocetur Sacerdos ad Laudes DEI, vel in pretium, vel in finem, quando datur in pretium, est Simonia; quod etiam fit quando qui habet sumptus necessarios, & ex officio tenetur exigere, erit Simoniacum; quia reuera tunc non potest aliud intendere, quàm mercedem temporalem actûs sui spiritualis: si autem habeat sumptus sufficientes, & non tenetur *exigere, habebit speciem mali*, à qua erit abstinendum. Cur verò tunc non sit Simonia, sed eius duntaxat suspicio, respondet, quia poterit hic Sacerdos etiam in stipendium, & sustentationem exigere, & non in pretium; nam non obligatur, quam aliunde habet sustentationem, in hunc actum sibi arbitrarium impendere. Quærit deinde numquid accipiendo pecuniam pro beneficio absolutionis ab Excommunicatione committatur Simonia, quia sic *ponunt inpretiabile sub pretio.* Negat verò esse Simoniam; quia pecunia non datur pro beneficio absolutionis, sed in pœnam, ac proinde non in pretium. Quoad orationes pro quibus obtinendis fideles dant sæpiùs temporalia, negat ibi esse Simoniam quod ostendit his verbis. *Hac enim dictio, pro, non notat ibi rationem appretiationis, sicut cum dicitur, do pecuniam pro Panno, sed notat rationem prouocationis, vt scilicet prouocentur in amicitiam spiritualem, & per consequens ad orandum pro ipsis; & hoc modo licitum est, nec ponitur ibi impretiabile sub pretio temporali.* Art. 2. disputat de Simonia commissa circa annexum spirituali; dum verò quęrit, an collatio beneficij facta consanguineis intuitu cōsanguinitatis sit Simoniaca, quod aliqui contendebant, ideóque *Cantor Parisiensis præter triplex munus Cordis, linguæ, & manus, ponebat & unus sanguinis, eo quod tantùm reprehenditur in scriptura ædificatio Ecclesiæ in sanguinibus.* Quęstionem ita dissoluit Alensis vt nostram sententiam disertissimè explicet, eius verba reddo. *Videtur tamen aliter dicendum, quod licèt sit graue peccatum, non tamen est Simoniacum, & licet detur annexum spirituali pro temporali, tamquam pro fine, vel motiuo, non tamen tamquam pro pretio,*

tio, & ita non est Simonia. Si verò opponatur, quod non gratis dat, qui non tantum propter Deum, dicendum est quod gratis dat, quoad hoc, quod pro nullo pretio dat. Vides igitur Alensem omnino exigere pretium ad Simoniam, eóque sublato, quamuis sit quædam grauis inordinatio, non tamen esse Simoniam. Vides secundò, Non sufficere motiuum, & finem temporalem in datione spiritualis ad Simoniam constituendam nisi sit pretium. Vides tertiò, quod dicitur, spiritualia conferenda esse gratis, illud, *gratis*, restringi ad id quod oppositum est pretio, & compensationi, & significare *sine pretio.* Itaque quoties quid confertur sine pretio, confertur gratis, & quod inde ex doctrina tanti Doctoris necessariò sequitur, sine Simonia licet fortassis in illa collatione, aliunde ex prauo motiuo, & fine peccetur. Vides denique quoties veteres aliqui voluerunt esse Simoniam in collatione spiritualis pro temporali tanquam fine principali, finem illum confudisse cum pretio, vti sæpiùs fuit explicatum, alioquin non sibi ipsis constarent, vt vides. Et iterum significat Alens. art. 3. vbi de prædicatione. *Non est licitum prædicare pro temporalibus, vt noretur pretium suæ prædicationis, sed licitum est prædicare secundaria intentione, vt audientes moueantur ad opera pietatis, & sic subueniant aliis; principalis enim intentio est, vt propter* Devm *fiat prædicatio quod Apostolus prædicauerit pro collectis faciendis, hoc fuit secundariò, non quod ibi constitueretur finis principalis, nec quod hoc esset pretium suæ prædicationis* Nisi finis itaque temporalis sit pretium, aut pro illo vsurpetur ea vox, non intelligitur Simonia. Hactenus Alensis.

Petrvs Tartaretvs Franciscanus, qui ex Trithemio claruit Parisiis Iulio II. Pontifice, & Ludouico XII. Rege, in reportatis ad 4.25. in 4. Vulgatam definitionem Simoniæ & probat, & explicat, & voce emptionis, atque venditionis. Deinde ait, non committi Simoniam nisi fiat pactum *verè, formaliter, vel similitudinariè.* Cuius vltimi exemplum affert in Sacerdote, cui dicitur, *Ecce quatuor albos, dicatis Missam,* dicit, sum impeditus, *dicitur sibi, Ecce sex albos, & dicit vado ad celebrandum, nonne similitudinariè videtur committere Simoniam, licet non committatur, & est hic species mali.* Cur in hoc casu negat iste Doctor veram Simoniam, & similitudinariam solùm admittit, nisi quia in eo non est verum pactum, quod necessarium nimirum est ad veram venditionem, in qua consistit Simonia, & quia hic idem Doctor admittit Simoniam, dum datur temporale propter spirituale tanquam propter finem, vltimum, ita illud suum dictum explicat, vt finem vltimum hoc loco accipiat pro pretio, & recompensatione eius quod datur ob illud. *Dico vltra, quod homo non dicitur committere Simoniam dando aliqua bona propter spirituale, nisi principaliter det illud propter spirituale, tanquam propter finem vltimum. Exemplum. Porto quatuor Cuniculos Episcopo, non vt habeam ordines, sed vt supportet me, & per hoc soluuntur aliquæ dubitationes, seruitores Episcoporum recipiunt aliqua beneficia ab ipsis; videndum est, qua intentione iste recipit; si Episcopus dat beneficium principaliter in recompensationem seruitutis, est Simoniacus: si autem, vt possit viuere in futurum, tunc non est Simoniacus. Requiritur igitur ad*

Simoniam

Simoniam veram quod sit cum pacto, & quod principaliter fiat propter illud. Exigit itaque Tartaretus tum pactũ, tum intentionem principalem recompensationis ad Simoniam; & idcirco expendendum qua intentione detur, & recipiatur temporale, an ex pacto, & ex fine principali *recompensationis* siue pretij, alioquin non existet Simonia.

1 RICHARDVS à Media Villa, Anglus, eiusdem Seraphici Ordinis in Iure Pontificio, & Theologia Doctor celeberrimus *in 4. dist. 25. art. 2. quæst. 1.* vulgatam definitionem Simoniæ tuetur, & in voluntate vendendi, & emendi spiritualia collocat. *q. 2.* à Simone iure merito nominari contendit, quia fuit in eo vitium huius emptionis, & venditionis. *Ad hoc enim voluit emere pecunia donum Spiritus sancti, vt postea aliis venderet. q. 3.* Giezi peccatum triplex agnoscit. 1. quia mentitus est. 2. quia famam domini sui læsit. 3. *quia directè, & ex intentione pecuniam pro beneficio Spiritus sancti, quamuis iam exhibito, exegit: aliud enim est pro beneficio iam recepto liberaliter dare pecuniam, non sicut pretium, sed loco actionis gratiarum quod licitum est, & aliud pecuniam exigere, sicut pretium quod fecit Giezi.* Riccardus itaque ad Simoniam dari, & intendi pretium, aut aliquid aliud sicut pretium omnino vult. Quod totum ampliùs explicat art. 3. nam *quæst. 1.* in Sacramentorum venditione agnoscit Simoniam. 1. quia est contra rationem gratiæ vendi, vel emi. 2. quia *Causa dispositiua, cuius effectus mensurari non potest aliqua re temporali, excedit pretium cuiuscumque rei temporalis, & ideo cum pro Sacramentis pecunia datur, res inappretiabilis sub temporali pretio ponitur.* 3. quia non potest emi nisi à Domino, homines autem non sunt Domini gratiæ, aut Sacramentorum, sed ministri. *In responsione ad primum* agnoscit Simoniam aliquam, cum pro gratia datur spirituale, quia nullum aliud donum *potest esse sufficiens pretium gratiæ, & est contra rationem gratiæ vt vendatur quocumque pretio.* Deinde in Sacramentis *res emitur à non Domino*; licet verò mutuas preces promittere, quia *hoc non est vendere, nec emere spirituale pro spirituali, quia hic nulla est pactio*, nimirum qua vnum detur in pretium alterius. Eadem distinctione soluit sequentes difficultates. *Ex pacto non est licitum aliquid dare, tanquam pretium Missæ:* Neque etiam *accipere pecuniam pro ipsa electione.* Matrimonium quà est Sacramentum *non cadit sub venditione.* Non licet accipere pecuniam *tanquam absolutionis pretium.* q. 2. & 3. alios casus singulares explicat constanti illa distinctione, & ad Simoniam vbique pretium exigit, & tandem suam disputationem concludit, non tantùm committi Simoniam *Cum pro spiritualibus, vel annexis eisdem datur ex pacto pecunia, sed etiam cum ex pacto datur munus quodcunque. Si tamen sine pacto ex libertate munus aliquod benefactori post beneficium iam receptum, accipi potest. Si etiam sine aliquo pacto aliquis seruit alij, ille qui seruitium recipit, si ipsum remunerat aliquod beneficium Ecclesiasticum conferendo, si tamen aliàs dignus sit, non peccat, nisi principalem aspectum habeat ad seruitium quod ab ipso recipit. Clericus etiam seruiens Episcopo spe futura remunerationis, Simoniam non committit, si sine omni pactione, vel conditione seruiat, dummodo principaliter hac intentione non seruiat; Nec Episcopus directè pro hoc seruitio Præbendam*

bendam ei assignet. Allegat glossam. *in cap. Cum essent. Extra. de Simonia.* Addit si seruiat principali intentione beneficium obtinendi, nullo tamen pacto interueniente, grauiter peccare, & incurrere Simoniam mentalem, non tamen illam quæ obliget ad beneficij resignationem. Vides primo non incurri Simoniam nisi ex pacto detur temporale pro spirituali, etiamsi detur spe obtinendi illud spirituale tanquam remunerationem quandam, aut intentione principali propter illud. Ratio est, quia pactum illud indicat venditionem quandam, & dari vnum tanquam pretium alterius, vt hactenus voluerat Richard. Vides secundo quid sit illa intentio principalis, & directa, quæ æquiualet pactioni, nempe ea, qua quis eodem modo mouetur, atque si pactione se obligasset, atque ita intendit illud ipsum quod per pactionem, & vi pactionis intenderet. Vides tertiò Simoniam, quæ illa intentione committitur, non obligare ad beneficij sic acquisiti resignationem, quod tamen faceret, si illa esset vera, & propriè dicta Simonia, quæ iniustitiam continet, & inæqualitatem; sed ea de re inferiùs.

Henricvs à Gandauo, Ordinis seruorum, ob insignem eruditionem à Scoto commendatus, & Parisiis Doctor solemnis nominatus, & Socius Sorbonicus, *Quodlib.* 1. *q.* 34. quærit, an Doctor intendens principaliter honorem suum in docendo, peccet mortaliter, & peccare responder, quia præfert honorem suum honori diuino, non tamen ait committere Simoniam; quod tamen ex aduersariis dicendum esset, si intentio principalis temporalis alicuius in ministerio aliquo spirituali exhibendo, qualis esset doctrina Christiana, sufficeret ad Simoniam. Debet igitur eiusmodi esse illa intentio principalis, vt æquiualeat pactioni, vt dicebamus ex Riccardo, quod fit quoties aliqnid intenditur principaliter per modum præmij, & remunerationis, vti dicebat idem Riccard. Nam intendere principaliter remunerationem, & ex illo fine solo agere, est propter pretium sui laboris, & actionis agere, & illud intendere, vt constat ex ipsis terminis.

Eodem sensu *quodlib.* 4. *q.* 30. ait eum qui aliunde idoneus est ad beneficium obtinendum, & offert Prælato munera, quæ vel Prælatus respuit, aut si acceptat, non propter illa confert beneficium, sed quia petens eo dignus est, peccare, non autem Prælatum: si verò Prælatus propter munera conferat, peccat, *tanquam acceptor personarum pro munere, & ita quantum in ipso est, Simoniacus est.* Cur non dixit simpliciter esse Simoniacum, *sed quantum in ipso est*, quia nempe deerat pactio; ipse tamen eodem modo se gessit, atque si propter illud munus, & ex pactione conferret beneficium.

Quodlib. 6. *q.* 26. disputans de vsura, & de diuersis speciebus Simoniæ distinguit duplicem pactionem, quarum *vna est vera, quæ est in sermone vel signo expressa*, & *alia interpretatiua in Simonia mentali, quando quis per temporale factum, absque alia pactione intendit allicere ad receptionem alicuius purè spiritualis: & ita intenta allectio, est quasi quædam pactio dolosa.* Vides igitur intendi illud ipsum quod fieret

per

per expressam pactionem, quoties ex praua intentione committitur Simonia mentalis.

Neque sanè nos aliud volumus, quàm in omni Simonia interuenire temporale tanquam pretium spiritualis, aut è contrario, siue per expressam pactionem, siue per interpretatiuam, per intentionem prauam, *& intentam allectionem* ad receptionem temporalis pro spirituali, *quæ est quædam pactio dolosa.*

Quodlib. 12. *q.* 15. quærit, an Iudex possit reis pecuniariam pœnam in vsum pauperum, vel Ecclesiæ, vel proprium conuertendam infligere. Respondet primo pœnam ordinari per se, & principaliter *in emendam, & satisfactionem*, & pecuniariam pœnam, esse commutationem pœnæ in pecuniam, quam fieri aliquando posse negari nequit. Quare tota difficultas est quando conuertitur ea pœna in vsus proprios Iudicis, quia hoc erit *iudicare in muneribus*, quod prohibetur Mich. 3. & 1. *q.* 1. obseruat in Ecclesiæ iudicio tria ista differre. *Iudicare in muneribus acceptis, aut accipiendis, iudicare pro muneribus, & pro ipso iudicio munera accipere. Iudicare in muneribus dicitur ille, qui pecunialem satisfactionem iniungit non propter vtilitatem correcti, sed propter commodum proprium, & sic non propter dispensationem & commutationem pœnæ in pœnam, sed per quandam exactionem pœnæ muneris, & hoc non ad satisfaciendum DEO, & Ecclesiæ, sed suo prauo desiderio, quod non licet,* &c. *propriè autem iudicare pro muneribus, quod tamen non est iudicare in muneribus, & iudicium integrum exercere secundum tres eius partes, non propter aliud, quàm propter muneris mercedem, vel principaliter propter illud, quod similiter nullo modo licet: pro iudicio autem munus accipere contingit dupliciter, vno modo ratione ipsius iudicij, vt scilicet munus ponatur merces propter quam exercetur iudicium, vel principaliter, vel secundario, hoc nullo modo licet, quia illud sub pretio temporali non cadit, & ideo in omnibus prædictis Casibus puto committi Simoniam.* Alio modo pro iudicio sumitur munus, nempe pro ratione laboris in iudicando. Vt igitur in iudicio committatur Simonia vult Henricus munus capi tanquam mercedem ipsius Iudicij.

DVRANDVS à S. Portiano, Aniciensis Ecclesiæ Episcopus, illum tamen Leodiensi præfuisse vult Posseui. in Apparatu, & Baroni. an. 1035. vbi eius Epistolam ad Henricum Regem contra Brunonem Andegauensem Episcopum, & Berengarium Turonensem Archidiaconum reffert. Sed hic Leodiensis Episcopus Durandus alius fuisse videtur à nostro hoc scriptore, qui tantùm circa annum 1318. floruit ex Trithemio. Is Romæ in sacro Palatio docuit, quem Ioan. Gerson doctorem resolutissimum nominauit, eiúsque scripta Theologis in Collegio Nauarræo Parisiis studentibus consuluit. Is autem *in* 4. *d.* 25. *q.* 3. ostendit, illicitam esse Simoniam, quia illicita est venditio, & emptio spiritualium siue eiusmodi sint per essentiam, siue per attributionem, siue per causam, quia in omni venditione res vendita fit ementis vel de iure, vel de facto, recompensatur per pretium datum ab emente, estque contractus onerosus, & non gratuitus; venditor denique debet

esse dominus rei quam vendit. Nullum autem istorum reperiri in venditione spiritualium ostendit ibid. Durand. proinde malam esse eiusmodi venditionem, quæ Simoniaca dicitur à Simone, qui voluit emere gratiam conferendi Spiritum sanctum, neque vllam aliam Simoniam, quam in venditione rei spiritualis agnoscit tota illa q. Durand. vt legenti constabit. Vnde num. 11. dum loquitur de licita acceptione stipendiorum à Ministris Ecclesiæ, *si quid ergo licitè recipit Minister Ecclesiasticus dispensando sacramenta, non recipit illud in pretium operis, vel laboris, sed in sustentationem Ministri.* Simili modo loquitur in responsione ad argumenta contraria, vbi semper distinguit inter acceptionem tanquam pretium pro anniuersariis, prædicatione, atque aliis similibus officiis, & acceptionem aliis titulis factam, & ptiorem illam Simoniacam dicit, non posteriorem. *q.* 4. demonstrat, Simoniam non solùm committi pecuniâ, sed etiam quocumque alio temporali; atque ita verum esse quod passim dicitur committi per munus à lingua, à manu, & ab obsequio. *Ratio huius est, quia Simonia consistit in emptione, vel venditione spiritualium: emptio autem, & venditio non solum consistunt in datione, & emptione pecuniæ, sed omnium eorum quorum pretium potest numismate mensurari*, &c. Quæ fuerat ratio S. Thomæ, & aliorum communiter. Ostendit deinde *n.* 6. & 7. æquè committi Simoniam pro munere magno, aut paruo, atque pro maiori, aut minori pecunia, quamuis sæpiùs Ecclesia pro exiguo munere non præsumat Simoniam, quia vix præsumere licet exiguis illis muneribus affectum consentientis inclinari, vbi vides illud *pro munere* eodem modo vsurpari à Durando, atque *pro pecunia*, & ideo sumi pro pretio, vnde statim *n.* 9. concludit. *Licet emptiones, & venditiones communiùs fiant mediante pecunia, fiunt tamen mediantibus aliis, quæ per pecuniam possunt compensari.* Et ideò ait Simoniam etiam aliis modis, quàm per pecuniam committi posse. Quæ argumentatio puerilis, & inepta est, nisi supponat Simoniam esse venditionem, quæ cùm aliter quàm mediante pecunia exerceatur, idcirco Simonia non sola pecunia committitur. *q.* 5. demonstrat, Papam posse esse verè Simoniacum, & perpetuò vtitur ratione petita ex venditione rei spiritualis pro pecunia, aut alio simili; Vbi illud *pro* indicat *pretium*, vti iam diu monere cogimur.

Petrus de Palude Dominicanus, Patriarcha Hierosolymitanus, vel vt alij, Constantinopolitanus, summus Theologus, & Iuris consultissimus, *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 4. in solenni illa quæstione, an Papa possit esse Simoniacus, maximè in collatione simplicis Canoniæ non habentis curam animarum, posita solita distinctione Simoniæ ex Iure diuino, & ex solo iure positiuo, non aliter disputat, quàm ex venditione, & emptione spiritualis pro temporali, quod legenti constabit, ne quæstionem integram exscribere cogamur; Neque aliter impugnatur communis illa distinctio duplicis Simoniæ, quam quia licet Ius positiuum prohibeat venditionem aliquarum rerum Ecclesiasticarum, non mutet tamen naturas rerum, & non faciat, vt illa sit venditio rei spiritualis,

tualis, si talis ex natura sua non existat, ac proinde illa venditio contra prohibitionem solùm Iuris Ecclesiastici, non erit vera Simonia, sed minùs propria, atque vt nos quondam argumentabamur, quædam Irreligiositas. *quæst.* 5. *art.* 1. explicat duplicem definitionem Simoniæ, vnam communem Iuristarum iam sæpiùs allatam, vbi per emptionem intelligit *omnem non gratuitum contractum, & permutationem.* Altera est Cantoris Parisiensis, *Simonia est spiritualium acceptio, vel collatio non gratuita.* Quæ sine dubio priori æquiualet, si enim gratuita non est ea collatio, habet aliquid loco pretij. Art. 2. refert integrum Durandi locum paulò ante à nobis relatum, ipsáque eius verba exscribit, & nonnulla, eáque leuia exponit. Art. 3. ponit communes conclusiones de venditione spiritualium, & eis annexorum, & de aliis titulis in sustentationem, quibus aliquando licet quidpiam accipere. De prædicatione autem sigillatim sic habet. *Non autem in pecunia collatione finem prædicationis constituere sicut illi qui quæstum æstimant pietatem, ad nihil aliud prædicantes, nisi vt pecuniam colligant.* Ecce quid sit quod alij appellabant dare spirituale pro temporali *principaliter*, aut *propter finem principalem. Art.* 3. *secundum quod hæc propositio, pro, denotat appretiationem, vel causam proximam, vel principalem.* Inde iudicandum esse dicit, vtrum sit Simonia, an non. Deinde de muneribus siue exiguis, *Quoad conscientiam siue paruum, siue magnum sit, pro quo spirituale emitur, vel datur, Simonia est.* Vbi ne existimes, dationē illam opponi emptioni, tum quia secum ipse pugnaret Paludanus, tum quia requirit, vt illud paruum munus moueat cor, & sit causa proxima, vel principalis; tum quia iam sæpiùs dixit esse in illa propositione, *pro,* pretium, aut finem principalem: ait igitur *emi, vel dari Simoniacè pro munere*, quia licet non sit explicita emptio, est tamen implicita, quando quidpiam datur ita pro alio obtinendo, vt illa obtentio sit causa tum proxima, tum adæquata, aut, vt alij loquuntur, principalis illius dationis, ipséque Paludanus statim addit, quod cæteri quoque DD. hactenus adducti monuerunt; qui confert indigno beneficium motus precibus, Simoniacum esse, *quia tunc preces succedunt loco pretij*: quando autem preces *sunt quasi testimonium* (nimirum dignitatis eius pro quo funduntur) *non est Simonia.* Circa munus ab obsequio, hæc Paludani prætermittere non possum. *Secundum veritatem si propter seruitium quamuis honestum, quasi pro mercede detur beneficium, Simonia est, & si aliquis propter hoc seruiat, vt pro remuneratione præbendam acquirat, Simonia est,* &c. *vnde si aliquis non esset seruiturus Prælato, nisi quia sperat ab eo habere præbendam: Non sic tamen quod velit habere pro mercede, sed vult ostendere se dignum, & benè meritum, vt secundum meritum recipiat, & non secundum seruitium; & Prælatus det non remunerando, sed tanquam digno ex testimonio seruitij, quamuis aliàs non daturus, quia per hoc probat eum magis meritum, non est Simonia.* Non potuit illustriùs Eruditissimus vir explicare illam ipsam sententiam, quam sua Censura configunt temerarij nouiores, atque vnà sanctissimum Patriarcham damnant:

nant: sed ille ipsorum iudicio non stat, aut cadit, & à Iudice incompetente facilè prouocabit.

GVIDO BRIANSONIS Parisiensis Theologus *in Collectario in 4. sent. quæst. 12. Corollario 3. conc. 4.* non aliam in ordinatione Simoniam agnoscit, quàm si quis *pecuniam dedit vt ordinaretur*; nomine verò pecuniæ intelligit aliorum more, quidquid pecuniâ mensurabile est.

IOANNES BACONIS Anglus, Carmelitarum Prior Prouincialis, Theologus in Academia Parisiensi percelebris, qui Clemente VI. P.M. & Carolo IV. Imperatore vixit, *in 4. dist. 25. quæst. 5 art. 1.* probat definitionem Hostiensis in summa, *Simonia est spiritualium, vel annexorum spiritualibus precedente pacto promissionis conditionis, modi, seruitij, veruntamen cuiuslibet temporalitatis retentio, siue donatio.* Pactum itaque requirit ad Simoniam Baconis ex Hostiensi. Art. 3. ait non committi Simoniam per munus à manu in casibus ibi allatis, *si gratis offeratur*, & allegat *1. q. 1. c. quidquid.* Deinde negat munera modici pretij facere Simoniam, si non permoueant dantem. *Si pactum non præcessit*, quia illa nempe non præsumitur dari in pretium. Ex hac doctrina soluit Casus singulares reliquo articulo, & *tota q. 6.* Vbi semper in venditione, & emptione duntaxat Simoniam constituit.

DIONYSIVS RICHELIVS Carthusianus, vir pietate, & scientia clarus, qui tam multa scripsit, vt numero opusculorum vix parem apud Latinos habuerit, refert *in 4. dist. 25.* quæ nos adduximus ex S. Thoma, Bonauent. Richardo. Deinde addit ex Petro licitum esse aliquid accipere pro ingressu Religionis, etiamsi Monasterium diues sit, *si ex deuotione offeratur.* Refert & hæc verba ex Antissiodorensi in summa lib. 3. *Illicitum esse dare temporalia pro Missis tricenarij*; & prohiberi, ne quid Sacerdotes accipiant, *antequam Missas compleuerint ad vitandam speciem mali, & vt scandalum euitetur, ne scilicet videantur spiritualia vendere, & ne detur Sacerdotibus occasio Simoniæ.* Habes itaque Summum Theologum Altissiodorensem nostræ communique sententiæ fauentem, quod ampliùs demonstraremus, si eius Codicem consulere licuisset.

Verùm ipsius Dionysij mentem fusissimè in tractatu de Simonia explicatam habemus, nam lib. 1. vulgatam definitionem sæpiùs adductam explicat cap. 1. & 2. eam quam ex Hostiensi explicabamus nuper cum Bacone; Deinde ex Ioanne in Summa Confessorum, Durando, Vlrico, Raymundo, & Thoma per *emptionem, & venditionem* intelligi omnem contractum non gratuitum. Demum tractat celeberrimam eo tempore controuersiam, an Religiosi possint prætextu paupertatis aliquid à recipiendis in Ordinem exigere ex pacto inducente conditionem obligatoriam; vtriusque partis argumenta refert art. 6. 7. & 8. diuersas autem opiniones art. 9. recenset. At verò art. 10. opinionem illam quæ indistinctè negat vllo prætextu eiusmodi pacta facienda esse, securiorem pronuntiat, cùm longiùs recedat ab omni specie Simoniaca: Ea verò sententia, quæ exigit temporalia, priùs tamen oblatis spiritualibus, & gratis exhibitis *in se ipsa satis probabilis est*: Sequentibus deinde articulis hæc pacta propter periculum, & scandalum illicita esse dixit, varias

varias formulas huius pactionis expendit, cum legitimæ sint art. 15. & denique art. 18. sic totam controuersiam concludit. *Dum itaque Religiosi pro spirituali beneficio aliquod temporale quærunt, siue accipiunt, aut quidpiam exigunt à persona recepta aliquod temporale, aut donum intendunt pro actu, aut beneficio spirituali, debent eorum intuitus, aut intentio ferri, ac dirigi ad temporale donum, ac commodum tamquam ad motiuum minùs principale, & tanquam ad secundarium præmium, & ad finem subordinatum, non velut ad principale motiuum, & vltimum finem, finaléque præmium, nec tanquam ad pretium rei spiritualis*, quod confirmat ex Cancellario Parisiensi inferiùs à nobis adducendo. Quia verò in pactionibus istis videntur exigi temporalia, tanquam pretium, & motiuum principale, idcirco ab omni mali specie abstinere debent paciscentes, & ne ab ipso etiam iure præsumantur hæretici. Denique subiicit decretum Academiæ Parisiensis circa eam controuersiam, nimirum non licere in receptione Monialium *exigere temporalia tanquam pretium spiritualium, vel annexorum spiritualibus faciendo commutationem vnius pro alio.* Quæ est ipsissima nostra, & vetus sententia ad constitutionem Simoniæ necessarium esse pretium, aut quidpiam eius loco. Sed hoc decretum Almæ Facultatis sub finem exscribemus.

Dices. Eundem Carthusianum impendere totum librum 2. de Simonia, vt ostendat nullo prætextu quidquam exigi posse in ingressu Religionis, & omnes illas pactiones esse illicitas, etiamsi non exigatur aliquid tanquam pretium Religionis, atque ideo confutat quondam *famosi Doctoris* scriptum, qui secus sentiebat, itáque interpretabatur constitutionem Vrbani V. volebátque Pontificem prohibere duntaxat ne daretur, exigeretur, aut acciperetur eiusmodi temporale pro pretio Religionis. Resp. Dionysium contendere duntaxat eiusmodi pactiones esse illicitas, licet non fiant per modum pretij, neque ex eo solùm motiuo prohibitas fuisse ab Vrbano, quod ex ipsismet constitutionis verbis ostendit, nempe ne inde detrahatur Religioni, ne plures à suscipienda Religione reuocentur, & ne scandalum generetur, quæ tria consequuntur, quando ista temporalia exiguntur etiam aliis de causis, quàm propter pretium Religionis; Ideóque sapienter ab Ecclesia sunt prohibitæ tales pactiones, & exactiones, quæ tamen non sunt propriè Simoniacæ, nisi fiant in compensationem spiritualis quod datur, vti hactenus explicuimus; Neque Dionys. quidquam istis contrarium docet, neque ipsa Academia Parisiensis in suo decreto inferiùs allegando.

Petrvs Avreolvs Cardinalis Minorita, & Archiepiscopus Aquensis, cum Parisiis Theologiam Scholasticam esset professus *Doctor facundus* dictus fuit, illum Sixtus Senensis virum *omni scientiarum peritia clarissimum nominat, & singularem concionatorem vsque ad summam admirationem*, sic scribit in 4. d. 25. q. vn. art. 2. *Simonia non est nisi emptio quædam circa spiritualia.* Deinde diuersa genera spiritualia distinguit, ostenditque quomodo illa possint esse obiectum commutationis, & venditionis, tum quomodo tribus vulgaribus modis, precibus, obsequiis, & pecunia committatur

Simo

Simonia; quibus obseruatis ponit istas propositiones. Prima, in gratiæ gratum facientis, & gratis datæ eo modo quo emi posse dixit, committitur Simoniæ peccatum, quod est contra Iustitiam. *Quia quando illud quod non potest comparari, vel æquari, commutatur in aliquid aliud, committitur peccatum, & peccatum quidem contra iustitiam: sed quando Sacramenta, vel alia eiusmodi commutantur pro temporali, datur impretiabile, & inæquabile pro eo, quod numquam poterit illud æquare, puta sacramentum, quod totus mundus non potest æquare, nec minimum gradum spiritualium, ideo fit absolutè contra naturam contractus, nam quod ex natura sua habet, quod gratis detur, ibi fit venale, ideo est peccatum contra iustitiam.* In secunda propositione demonstrat non solùm illa spiritualia vendi non posse, sed neque laborem in ministrando alteri, licet aliquid capi possit per modum necessariæ subuentionis, & sustentationis debitum, quæ tunc non dantur per modum contractus, sed per modum alterius obligationis naturalis, qui enim occupatur spirituali ministerio, non potest procurare sibi temporalia, ideoque qui illum eiusmodi ministeriis detinet, debet ex quadam naturali iustitia illi ministrare temporalia. *Iustitia*, inquit, *exigit quod vnicuique reddatur quod suum est; sed ministranti spiritualia obligata sunt temporalia, quantum sufficit ad sustentationem suam, vbi non posset aliter sustentari: ergo actus Iustitiæ habet, quod ministrans spiritualia iustè recipiat temporalia: recipiens verò spiritualia iustè reddat: Ex hoc patet, vtrum liceat dare, vel accipere aliquid pro Missis cantandis; si enim aliquid detur titulo contractus venditionis, vel commutationis, expresse committitur Simonia; si autem titulo actus Iustitiæ, obligatur alteri ad reddendum quod suum est, vt sic pecunia reddatur celebranti ad sustentationem victus, non ad meritum, & recompensationem boni illius spiritualis.* Vult itaque Aureolus ad Simoniam emptionem, vel commutationem, quæ fiat per modum recompensationis, quidquid enim alio titulo etiam naturalis obligationis Iustitiæ dabitur, non erit Simonia. Ex quo eodem fundamento deinde art. 3. definit, Papam esse verè Simoniacum, cùm vendit aliquid spirituale, aut ei ita annexum, vt simul spirituale necessariò vendatur, quamuis pœnas Simoniæ ab Ecclesia latas ipse non incurrat.

THOMAS AB ARGENTINA Augustinorum Eremitarum Generalis in Parisiensi Academia diutius auditor, & Doctor fuit, ibidemque in totius Ordinis comitiis in ipsius caput ob nominis celebritatem creatus anno 1345. Is in 4. dist. 25. q. 1. ait Simoniam esse, dare ex pacto rem spiritualem pro temporali, additque manifestam pecuniæ exactionem æquipollere pacto. At verò art. 4. ad 3. ait, quando preces, & obsequia inducunt Simoniam, *tunc æquipollent pretio, & ideo in talibus precibus, & obsequiis, quamuis non sint emptio, & venditio formaliter, tamen sunt æquipollenter.* Indéque definiendum esse dicit quandónam committatur Simonia, etiam in munere à manu, & vulgares casus communi illa distinctione pretij, & stipendij, siue sustentationis explicat, quibus tradit eam ipsam de qua cum aduersariis contendimus sententiam, vt vides.

IOANNES MAIOR in Parisiensi Academia nemini non notus in 4. dist. 25.

dist. 25. Materiam Simoniæ per quæstiones septem fusissimè disputauit, & quidem non satis probata vulgari Simoniæ definitione, etiam cum additione facta ab Hostiensi, & aliis ipsum sequutis Canonistis, ipse aliam non multùm dissimilem contexuit, *Simonia est volitio in forma, vel in valore emendi, vel vendendi spirituale, vel spirituali annexum*, ait autem, *Emere, & vendere extenduntur ad omnem contractum non gratuitum*. Inde colligit primò, Simoniam posse committi opere externo non sequuto, & sine pacto, si quis velit emere spirituale, & Simon non pepigit cum Petro. Secundò, Papam posse esse Simoniacum, quia potest emere, vel vendere spirituale. Deinde quid sit illud spirituale quod est inuendibile, & materia Simoniæ, ostenditque licitum esse pro labore administrationis Sacramentorũ quidpiam capere, illúmque laborem esse venalem contra Durand. & Paludan. qui dicebant esse *palliationem Simoniæ*. Ipse verò nititur decreto facultatis Parisiensis ante XXXIV. annos edito contra fratrem Ioannem Angeli, qui in 4. articulo sic prædicabat. *Curatus Parrochialis nihil debet accipere à Parrochianis suis pro confessione, & Sacramentorum administratione*. Quam propositionem sic damnauit facultas. *Hac propositio est contra dispositionem iuris naturalis & diuini expressè, ideo falsa, & notoriè hæretica, nam Sacerdos non capit pro Sacramentis, sed pro eorum administratione, quæ actionem, & laborem importat*. Ex qua definitione Academiæ colligit Major, laborem illum administrandi Sacramenta venalem esse, & in illo non committi Simoniam. Exigit igitur ad Simoniam Academia venditionem, nam vbi illa abest, abesse quoque Simoniam pronuntiat, interprete Majore celebri in ea Magistro, & Doctore.

Quæstione secunda, non aliunde ostendit malitiam Simoniæ, quam quod in ea vendatur Spiritus sanctus sicut seruus, & res quæ non sunt in nostra potestate, & inappretiabiles. Communem autem illam controuersiam de celebratione Missæ pro aliquo temporali & recitatione horarum Canonicarum pro distributionibus sic definit, & quod vulgo dicunt, esse Simoniam, quando illud temporale est causa finalis, explicat. *Quis potest celebrare pro sex paruis albis sextupliciter. Primò tanquam pro fine principali, & vltimato. Secundò, pro pretio adæquato, ac si esset Iustitia commutatiua, & valor rei ad rem, sicut est in emptione bouis in foro. Tertiò, pro sex paruis albis tanquam pro fine minus principali, & subordinato, vel subordinabili alteri fini vlteriori. Quartò, vult celebrare pro sex paruis albis, & habere pecuniam pro sui sustentatione. Quintò, pro labore, quem habet in celebrando. Sextò pro distractione, & impedimento quo impeditur celebrando, ne aliis negotiis vacet*. Ex his intentionibus priores duas tantùm dicit esse Simoniacas; Neque inde colligere licet aliquam Simoniam essentialiter constitui sine pretio ex mente Majoris, quia distinguit illud *pro temporali tanquam pro fine vltimo*, ab eo *quod est pro pretio*. Igitur pretium distinguit à fine vltimo, & in vtroque tamen casu Simoniam agnoscit, contra quam nos statuamus. Resp. enim Majorem neque à seipso, neque à cæteris Doctoribus hactenus allatis dissentire, & distinguere duntaxat illud *tanquam pro fine vltimo, & tanquam pro pretio*, quod in hoc vltimo sit explicita

venditio, & adæquatio valoris ad valorem; Vnde ait tanquam *pro pretio adæquato, ac si esset iustitia commutatiua, & valor rei ad rem, sicut est de emptione bonis in foro.* Quæ adæquatio pretij non attenditur, quando quis dat spirituale pro temporali, tanquam fine vltimo, quia licet finis ille sit temporale, quod capitur ex ea donatione spiritualis, non est tamen nisi æquiualenter pretium, & non formaliter, aut explicitè, vti iterum explicabit inferius Aragonius. Quare ipse Maior post tot distinctiones particulæ, *Pro*, & diuersorum finium, ipsorúmque inter se subordinationem, quam eo loco explicat, ad extremum totam quæstionem sic concludit. *Ex his patet, Simoniam esse peccatum graue, & quomodo licet pro spirituali accipere pecuniam tanquam pro sustentatione, ac labore, non autem pro pretio adæquato rei, ac si esset iustitia commutatiua, & recipiendo conscientiam non debet facere, nam vnus potest tantùm licitè lucrari, sicut alter illicitè.* Quæ conclusio vniuersalis falsa est, si aliter quam pro pretio, vel formaliter, vel æquiualenter, vti contingit, quando temporale est finis vltimus, committi potest Simonia, & sanè ipse Maior causam principalem appellat, *quæ plus appretiatiuè mouet, & ad quam alia reducitur tanquam finis sub fine.* Quoties igitur temporale in datione rei spiritualis erit finis principalis, omnes alij fines minùs principales ad ipsum reducentur, & illud temporale erit veluti pretium totius illius actionis. Monet denique sapienter Maior, vt & alij passim, illam non esse causam principalem, sine qua non fieret effectus, quia etiam sine causa minus principali, quando simul cum principaliori concurrit, non fieret, quod hoc exemplo demonstrat. *Quemadmodum quis vadit ad Sorbonam, vt disputantes audiat, & de vino Baccalaureorum bibat: qui tamen propter vnum tantùm non iret, sed propter illa duo, nam vno eorum remoto, vt in die ieiunabili non accedit.* Quod exemplum applicat deinde celebranti *pro sex albis*, aliàs non celebraturo.

Ex hac doctrina colligit. quæst. 3. conc. 3. & 4. eum qui propter preces principaliter confert beneficium, non curando de idoneitate, aut in idoneitate cognoscenda esse Simoniacum, *quia ratione precum dat præcisè, cum enim nulla sit idoneitas in viro*, aut ea non attenditur, *ratione illius non dat, & perinde est, ac si pecuniam à beneficiando caperet.* Qua simili ratione de collatione beneficij propter obsequia præstita differit.

Quæst. 4. dona gratuita pro spiritualibus licita esse, atque ex consuetudine debita exigere fusiùs ostendit, quamuis nolit quod alteri cuidam exprobrat *prælatorum vlcera lingere, & omnes monstruosas prælatorum pestes circa exactiones excusare.* Ad extremum quæst. 6. probat rem temporalem dari posse Ecclesiæ adiecto onere spirituali, déque ea conditione fieri posse pactionem, in qua pactione potest, qui rem spiritualem dat, velle donationem cessare, quando onus spirituale pro quo ipsa datur, non mandabitur executioni; quę omnia ibidem ostendit Maior, éstque omnibus certum ex fundationibus variis Ecclesiarum, & præbendarum; in ea verò pactione dubium non est, quin intendatur principaliter onus illud spirituale, quod imponitur à dante rem

tempora

lem, quam sanè non dat vllo alio fine, quàm vt fiat illa actio spiritualis, ad quam obligat donatariam Ecclesiam, & vt ab ea obtineantur bona spiritualia, quæ ex eiusmodi actione spirituali imposita consequentur. Cur igitur in ea pactione Simonia non est, nisi quia temporale non datur per modum pretij spiritualis quamuis medio illo temporali intendatur quidpiam spirituale.

IOANNES GERSON eruditione, & pietate illustris, Academiæ Parisiensis Cancellarius, tractatu de Simonia probat in quinta suppositione, Simoniam beneficialem, de qua eo tractatu disputat, prohibitam esse iure diuino, quia eo iure prohibitum est, *vt illud quod est verè spirituale, quæratur emi, vel vendi.* Deinde *prima suppositione* demonstrat, circa beneficium committi posse Simoniam, quia in beneficio, *Ius suscipiendi temporalia, quantumcumque temporalia videntur, est purè spirituale, & ratione obiecti, propterea beneficium Ecclesiasticum non magis potest vendi, quàm officium cui necessario connexum est, quale tamen officium non esse vendibile nemo nescit.* Nomine autem officij intelligit Gerson, vt constat ex tertia suppositione *actum officiandi, qui spiritualis est ratione finis, vel obiecti, & frequenter ratione ipsius obsequij, sicut sunt baptizare, prædicare.* Vides Gersonem in eo solùm constituere beneficialem Simoniam, quod spirituale aliquod vendatur per eam. In responsione verò ad sextam rationem tradit ex communi DD. posse dari pecuniam, vt Infans in extremis baptisetur, si aliter baptisari nequeat, *non quidem intentione emendi baptismum, sed redimendi vexationem suam, & puero prouidendi.* Igitur ex Gersone vbi aberit emptio, & intentio emendi spirituale, non erit Simonia. Clariùs præterea suam mentem aperit Illustrissimus Cancellarius considerat. prima. *Planè nulla est propriè Simonia, nisi quia prohibita iure diuino, vbi scilicet conuenit contractus iste rerum spiritualium pro re commensurabili numismate, do si des, vel do vt des.* Considerat. quarta ait Simoniacam labem posse aliquando *excusari, vel non inueniri circa receptionem pecuniarum, vel eorum, quæ sunt numismate mensurabilia.* Seruandam tamen esse Apostolicam regulam, & ab omni specie mali, quantum fieri poterit, abstinendum. Sequenti deinde Considerat. quinta tradit commodiorem modum vitandæ in his Simoniæ per intentionis directionem: placet eius verba reddere. *Simoniaca*, inquit, *labes commodiùs euitari potest per rectificationem intentionis, desiderando scilicet, vt potiatur quis iure suo, vel re sua pacificè.* Sic enim lego, nam vulgatæ editiones, *vel ponitur ne quis iure suo, vel re sua pacificè*, nullum planè sensum reddunt, & œdipo indigent. *Accipiendo temporalia, non vt sunt pretium spiritualium, vel cupiditatis nutrimentum, sed necessaria sustentationis corporalis adiumentum. Sic itaque saluabitur illic non esse commutationem Simoniacam, vbi tamen concurrit hoc, do si des, vel do vt des, quoniam hæ dictiones conditionales, & causales, si, vt, propter, & similes non notabunt causam principalem, sed consecutiuam, & minùs principalem, seu motiuam, vel adminiculatiuam, seu meritoriam, vt ibi, inclinaui cor meum ad faciendas iustificationes tuas in æternum propter retributionem; quæ vtique retributio re-*

F 2 *ferebatur*

ferebatur ad DEVM per prophetam sicut finis sub fine. Vbi autem propter aliud, vt dicit Philosophus vtrobique vnum. Vides primo per rectificationem intentionis excludi Simoniam. Vides secundo solam intentionem accipiendi temporale in pretium spiritualium, non autem alio quopiam honesto, & legitimo titulo, in necessariam sustentationem, esse Simoniacam. Vides tertio eam prauam intentionem non sufficienter exprimi per hoc, *do vt des, vel si des,* aliasve conditiones causales, quia illæ non notant necessario causam principalem; sed aliquando tantùm consecutiuam, motiuam, meritoriam, vel adminiculatiuam. In propositionibus deinde quas subiicit, ait prima proposit. finem principaliter intentum recipiendi temporalia pro administratione spiritualium reddere hominem propriè Simoniacum, quod multò magis facit, vti ait proposit. secunda finis principaliter intentus *accipiendi temporalia pro administratione spiritualium, tanquam ibi sit adequatio vera pretij ad pretium, sicut est in commutatione temporalium ad inuicem.* Quod idem repetit sub finem, & in vtroque illo fine agnoscit veram Simoniam. Verùm iam pridem monuimus in vtroque illo fine reperiri pretium vel explicitè, & formaliter, vel implicitè, & æquiualenter, quo constituitur Simonia, nam quando commodum temporale est finis vltimus in quo sistit intuitus conferentis spiritualia, æquiualet commutationi temporalis cum spirituali, vti ex S. Thoma, & aliis iam sæpius monuimus. Quare ineptè nobis Gersonem obiiciunt, vt probent Simoniam veram, & propriam posse consistere sine vlla ratione pretij formalis, vel virtualis. Neque vllus id vmquam veterum asseruit, aut in controuersiam vocauit, fuitque duntaxat quæstio, quandonam censeretur reperiri pretium virtuale, aut implicitum, vel æquipollens, & sanè per multi dixerunt id contingere, quando finis principalis, & omnino vltimus recipiendi temporalia pro spiritualibus, est commodum temporale, quod recipitur; Non verò quando est finis minus principalis, & non vltimus licet sit causa sine qua non: quod etiam illustrat in Regul. Moralib. de auaritia. *Dum etiam licita vel propria bona nimiâ libidine, vel sollicitudine appetuntur, quæruntur, seu retinentur, quasi in eis spes totius auxilij, velut in* DEO *poneretur, mortale est, quam auaritiæ speciem Apostolus ob hoc appellauit idolorum seruitutem, faciens aliquod opus spirituale, & inde mercedem temporalem expectans, aut è contra, quasi vnum sit rationabile pretium alterius, Simoniacus est, aut Ziesita corde, vel ore, vel opere:* addit licitam esse moderatam sustentationem; *Caueatur tamen turpis quæstus, & scandalosus, & intentionis oculus conseruetur incorruptus, vt non statuatur ibi principalis finis in mercede temporali, sed subordinatus ad* DEVM, *aut non contra* DEVM. Similia habet de intentione in collatione beneficij, haberi posse respectum licitè ad obsequia honesta, & ad alia, *dummodo tamen intentio principalior, & finis sit* DEVS, *& vtilitas Ecclesiæ, & scandalum euitetur.*

Lib. de ratione cordis, Consid. 31. agens de Simonia. *Nisi reperiatur exitus aliquis per directionem cordis, vix inuenitur inter dispensantes & suscipientes spiritualia, qui tutus, & purus esse videatur.* Deinde Consid.

32. & 33. explicat quadruplicem illum intuitum, de quo nuper. Consid. 34. Quomodo finis principalis sit lucrum temporale, in quo nimirum tota intentio agentis tandem sistit, quod non colligitur ex eo, quod non esset aliàs quid facturus, vt docet Considerat. 35. Vides itaque, authore Gersone, ex intentione qua quis dat temporale pro spirituali committi, aut excusari Simoniam; purgari nempe *per directionem cordis, & rectificationem intentionis*, committi verò per prauam intentionem. O Erudite Cancellarie, si ista hodie scriberes, à Nouioribus istis Censoribus vapulares, & tanquam *doctrina falsa, atque scandalosa, & quæ viam aperit Simoniæ*, temerarius author damnareris, vt qui Simoniam in sola intentione constituas, & in quadam animi destinatione, aut, vt ipsi loquuntur, imaginariam, & phantasticam Simoniam affirmes. Verùm malim cum hoc Eruditissimo Cancellario damnari, quàm cum nouis istis Doctoribus contra ipsius Academiæ communem id temporis sententiam sentire, & absolui.

Armacanus *in qq. Armenor. lib. 10. à cap. 13. ad 26.* disputans de Simonia, & modis quibus illa committitur, & denique rebus in quibus committitur perpetuo meminit solius pretij.

Gabriel Biel, qui teste Trithemio eius æquali Ordinis Clericorum in communi viuentium fuit, in Gymnasio Tubingensi, cui diu præfuit Theologiæ Professor, de Simonia fusiùs scripsit in Canone Missæ. *lect. 28. & in 4 sen. d. 25.* & primo quidem loco ipso statim initio, ait allegato Antonino Simoniam *non esse aliud quàm emere, vel vendere, vel alium contractum non gratuitum facere pro spiritualibus habendis pretio rei temporalis.* Vbi obseruanda est vox, *non est aliud*, qua reiicit omnem aliam Simoniam, in qua non est emptio, vel venditio, nempe formaliter, aut æquiualenter. Deinde refert ex Petro de Alliaco, & Gersone *Magistralem*, vti appellat, *distinctionem* quadruplicis intuitus ad commodum temporale in datione, & ministratione spiritualium, vel tanquam ad pretium, vel tanquam ad finem vltimum, in quo sistit intuitus spiritualia conferentis, vel recipientis; vel tanquam ad motiuum minùs principale, & finem subordinatum sub vltimo fine; vel tanquam ad rem debitam iure diuino ad sustentationem ministrantis spiritualia. Duos primos intuitus dicit esse Simoniacos, duos posteriores licitos cum Gersone, cuius verba ferè exscribit. Rationem porrò sic reddit conclusi. prima. *Sacerdos rependens spiritualia, & accipiens temporalia intuitu tertio, vel quarto excusatur à Simonia, quoniam non commutat spirituale ministerium, orationem scilicet, vel Missam pro temporali, ex obligatione quasi Ciuili, vel legali tanquam sit vera commutatio vnius pro alio, appretiati pro pretio.* In aliis igitur duobus prioribus intuitibus commodi temporalis, in quibus est Simonia, debet esse aliqua *commutatio vnius pro alio, appretiati pro pretio.* Et quia id videri poterat alicui reperiri in intuitu commodi temporalis tanquam propter finem principalem. Sic explicat Gabriel. *Secundò sic rectificabit sacerdos suam intentionem, vt non impendat spirituale propter pecuniam tanquam propter finem principalem, sed tanquam propter fi-*

nem minùs principalem, & secundarium, referendo intentionem ad suam sustentationem, &c. *ita vt pecunia recepta sit finis sub fine*, &c. *recipiat igitur non tanquam pretium spiritualis operis, sed tanquam necessarium decentis sustentationis.* Recipere igitur commodum temporale propter finem principalem, est apud Gabriel, recipere tanquam pretium spiritualis operis, éstque euidens ratio, quia tunc est vera commutatio temporalis cum spirituali, in qua commutatione semper vnum est pretium alterius cui adæquatur, quæ commutatio non reperitur quando pro spirituali capitur temporale propter alios titulos, & fines, vti appellant, secundarios, & minùs principales, vt sustentationis, ideóque tunc non committitur Simonia; quod in variis casibus ibidem ostendit Gabriel ex Gersone *tractatu de Symbolo. propositione* 8. & præterea Gabriel multis contendit, Clericum etiam diuitem posse debitum sibi stipendium pro spiritualium administratione absque Simonia accipere, & exigere, modò illud *principaliter*, hoc est, tanquam vltimum finem non intendat, sed quia sibi debitum est, vbi & allegat Gerson. *tractatu de sollicitud. Ecclesiast. part.* 33. qui contrariam assertionem dicit esse *duriorem quàm oportet.* Ex hac doctrina colligit Gabriel primo conferentem temporalia ad institutionem beneficij, vel diuini cultus *posse apponere* suæ donationi *conditiones certas suæ intentionis explicatiuas, quibus temporalia einsmodi recipientes ad certos spirituales actus coërcendos obligentur.* Idque ipsum docet quotidiana praxis Ecclesiæ. Colligit secundo posse recipientem eiusmodi temporalia in eo casu *se obligare ad solutionem onerum impositorum. Non tamen*, inquit, *intelligenda est eiusmodi obligatio per modum conuentionis legalis per commutationem spiritualis pro temporali, sed modo priùs expresso secundum tertium, & quartum intuitus modum.* Scilicet tanquam propter finem subordinatum sub vltimo fine, vel tanquam propter rem diuino iure sibi debitam pro sustentatione, quia in duplici illo intuitu ad temporale, non est commutatio spiritualis pro temporali, ideóque non est Simonia, & potest licitè suscipi reciproca obligatio. Duo autem alij intuitus ad temporale tanquam ad pretium æquale, vel tanquam ad finem principalem, sunt Simoniaci, quia in illis inuoluitur ea commutatio temporalis cum spirituali, in quo Gabriel cum cæteris DD. constituit Simoniam. Hanc porrò obligationem ad certos actus spirituales, quam subit recipiens temporalia modo explicato, seruandam omnino esse sapienter monet ibidem Gabriel, neque quemquam ab ea eximi posse, nisi in tribus quibusdam Casibus necessitatis, ingentis vtilitatis communis, & superiorum dispensationis, vti tradit Gerson. *tractatu de sollicitud. Ecclesiast. part.* 25. alioquin peccatur contra Iustitiam.

Hæc omnia repetuntur, & clariùs explicantur in supplemento eiusdem Gabriel *in* 4. 25. *quæst.* 2. nam art. 1. vbi explicat vulgatam definitionem Simoniæ, obseruat *notatione* 2. Simoniam accipi tripliciter. Primò largè, vt sit libera voluntas *emendi, vel vendendi* spirituale, aut spirituali annexum, siue voluntas illa progrediatur

diatur in actum externum, aut non, siue adsit pactum & conuentio, vel promissio, vel exactio, siue nullum istorum adsit. Secundo, *strictè*, Simonia est *Collatio non gratuita temporalium pro spirituali, non interueniente pacto. Exemplum. A dat aliquod temporale non exactus, & sine pactione praua ipsi B. ob hoc præcisè vt ab eo recipiat ordines finaliter, & principaliter; & B. præcisè eodem animo, & intentione recipit vt præmium. Vel fortè B. noluit in animo suo ordinare A. nisi leuaret, aut speraret ab eo temporalia pro suis operis.* Eodē videlicet animo, & est Simonia mentalis, non pactionis, aut cōuentionalis. 3. Simonia strictissimè est illa *in qua vltra illam effectualem non gratuitam commutationem temporalis pro spirituali interuenit pactio, promissio vel obligatio; & dicitur Simonia pactionalis, vel conuentionalis, cum quis ex pacto, vel exactus præcisè dat cum effectu temporale pro spirituali; videtur enim talis exactio rigida, & absoluta pactionem includere. cap. ex tua. de Simonia.* In omni autem illa Simonia vides includi essentialiter aliquam communem non gratuitam temporalis cum spirituali, quod vnum modò contendimus. Quod docet manifestiùs in sequenti notatione. Tertiò, vbi tradit multiplicem significationem præpositionis, *pro*, hoc loco. Primo, quidem dicit appretiationem, & adæquationem valoris vnius ad alterum. *Qui sic dat, recipit, vel expectat corde, ore, vel opere, aut etiam cum pactione, exactione, promissione, aut sine expressa pactione, vel exactione, spirituale pro temporali, quasi vnum sit rationabile, & adæquatum pretium alterius, est Simoniacus.* Addit in Simonia tria *generaliter* reperiri, temporale, & spirituale, & commutationem non gratuitam vnius pro reliquo, *& vendere, vel emere spirituale, largè esse in tali modo non gratuita commutatione vnum pro alio recipere.* Secundò, *pro* dicit causam finalem, & principalem. *Sic dare, aut facere spirituale pro temporali, vltimatò & finaliter propter commodum temporale datum, aut dandum, aut exactum praua auaritiæ affectione,* &c. *Est Simoniacum, quia non gratuito datur, sed in animo fit commutatio non gratuita huius pro illo.* Vides quod iam diu contendimus in datione spiritualis pro temporali tanquam pro fine principali, & vltimo esse commutationem, eámque non gratuitam, ac proinde pretium aliquod æquiualenter, atque adeo veram Simoniam, quamuis nulla pactio accedat, quam etiam non esse necessarium formaliter interuenire, iam monuimus. Tertiò, *pro* dicit *causam allicientem, trahentem, persuadentem, ad donandū aliquid liberè intuitu beneficij suscepti, vel suscipiendi, siue ante, siue post fiat; sublato pusillorum scandalo, & specie mala, vnde sumi possit suspicio Simoniaca.* Quibus verbis iugulatur noua recentiorum opinatio, quam impugnamus. Quartò, eadem præpositio *pro* dicit stipendiationem. Quintò, punitionem siue pœnam. Sextò, præmiationem gratuitam ad meritum præcedens Septimò, iniustæ vexationis redemptionem. Octauò, reuerentiam, siue consuetudinem obseruari solitam. Nonò, adminiculationem, v.g. legas Missam meam, ego legam tuam. In omnibus illis modis in quibus datur spirituale pro temporali non committitur Simonia, nisi in duobus primis, quia in illis solis reperitur commutatio non gratuita, quæ veræ, & propriæ Simoniæ essentialis est. Quare Notat. quarta, monet

monet multùm referre an detur spirituale pro temporali iam habito, aut nondum habito, sed cõsequendo, hoc enim vltimum requiritur ad Simoniam eo quod fundetur in contractu emptionis, & venditionis; quare non est Simonia nisi vbi commodum temporale, vel munus retributiuum concessionis spiritualium, vel eis annexorum interuenit *ex cap. non solum 1. quaest. 3.* quia gratis datur, quod pro nullo pretio habendo datur; & tandem concludit. *Necesse est ergo, quod temporale aliquando habendum saltem aptitudine detur in ratione pretij pro spirituali, vel è contra, si debet esse vera Simonia.* Quod iterum habet *dub.4. notat.2.* Denique repetit quod monuerat *lect.28. in Canone Missæ.* ex Gerson. tract. de directione cordis. Considerat. 31. post Petrum de Alliaco. *Quod in administratione, vel receptione temporalium pro spirituali, vel è contra valde vtilis, & necessaria est cordis directio: Nam sæpenumerò si quis rectè suam formaret intentionem, & cordis directionem in dando, & recipiendo temporale pro spirituali, vel è contra, euaderet Simoniæ labem, quam aliàs incurrit.* An, amabo, dicent aduersarij, Doctorem istum vnà cum Gersone, & Petro de Alliaco Cardinali Eruditissimo facere Simoniam tantùm imaginariam, & idealem, eò quod ex directione intentionis sæpius pendere velint, vti ineptissimè Valentiæ, & aliis exprobrarunt; quod monebimus *inferius.* Vt quid igitur tam frequentes apud omnis generis DD. qui hanc materiam versarunt, explicationes directionis illius *temporale pro spirituali*, & multiplicis, vt loquuntur, *intuitus*, aut, vt alij vocant, oculi, siue intentionis in capiendo temporali pro spirituali, si inde sequatur, vt colligere sibi videntur noui isti homines, totam Simoniam in imaginatione duntaxat consistere. In præsentiarum assero duntaxat illud S. Thomæ *2.2.q.100. a.3.* licitum esse dare, & accipere temporalia pro sustentatione Ministri secundùm ordinationem Ecclesiæ, & consuetudinem approbatam, *modò desit intentio emptionis, & venditionis*, hoc est, cum sinceritate intentionis. Ipsum apparet in eo, qui præstat aliquod obsequium Prælato, cum spe alicuius compensationis, vel remunerationis gratuitæ, & liberaliter pro meritis, & qualitate personæ obsequentis conferendæ, non in ratione pretij, vel mercedis, pacto cessante, non polluitur Simoniaca labe, quod *art. 3. dub. 3. Corollar. 2.* demonstrat laudatus Gabriel. Denique ex distinctione duplicis intentionis soluit plures difficultates, vtrum in singularibus Casibus admittatur Simonia per decem dubia.

Thomas de Vio, Dominicani Ordinis Generalatu, Caietano Episcopatu, Cardinalitia dignitate, & legationibus Pontificis Clarus, eruditione, & ingenij acumine vix vlli secundus, materiam de Simonia sæpiùs explicauit imprimis quidem tractatu peculiari, deinde in Summa Casuum, & demum in Commentariis ad 2. 2. S. Thomæ *quaest. 100.* vbique autem supponit, Simoniæ iure diuino prohibitæ, quæ sola vera, & propria est, & de qua duntaxat nos disputare sæpiùs monuimus, essentialem esse venditionem, vel emptionem; Nam *in tractatu de Simonia. quaest. 1.* Celeberrimam controuersiam de natura Simoniæ, quæ in emptione beneficiorum Ecclesiasticorum committitur,

tur, an sit mala quia prohibita, an potiùs prohibita, quia mala; siue an sit Simonia iuris diuini, an solum positiui, & Ecclesiastici, non aliunde definiendam esse dicit, quàm vtrum quod in beneficiis est, ex iure positiuo sit venale, & vtrum connexio quam habet cum eo quod est ex iure diuino, efficiat, vt vno vendito, alterum necessario vendatur, quod tandem ita contingere demonstrat, atque adeò Simoniam Iuris diuini in eo Casu reperiri.

Quæst. 2. Negat eum, qui emit Episcopatum non intendendo soluere pecuniam promissam, esse Simoniacum, & incurrere pænas Simoniæ inflictas à iure, v. gr. Censuras, quia in eo casu non est emendi voluntas, neque proinde emptio, sed emptionis simulatio. Neque etiam existit vera venditio, cum sine emptione nulla possit intelligi venditio. *Vbi autem nec emptio, nec venditio secundum veritatem est, sed secundum apparentiam, ibi nec Simonia secundum veritatem est, sed secundum apparentiam tantum.*

In Commentariis *ad quæst.* 100. 2. 2. *art.* 3. vniuersalem ponit hanc regulam, ex qua definit, an in singularibus Casibus, in quibus pro spirituali datur temporale, existat Simonia, videndum scilicet esse, an habeat rationem pretij, æstimationis, & mercedis ipsius spiritualis, quod ex toto illius Articuli Commentario facilè dispicies.

In art. 6. Ait quidem Simoniam mentalem committi, quando datur spirituale principaliter propter temporale, & vicissim, quod ostendit in Episcopo, qui dat beneficium principaliter propter pecuniam, & Clerico, qui dat pecuniam principaliter propter beneficium. Inferiùs tamen ita hoc explicat, vt Simonia mentalis secundum formam externam non sit venditio, sed in affectu interiori. *Quoniam*, inquit, *ille qui dat per modum doni, dat, & non per modum venditionis, licet intus habeat hanc iniquitatem, & similiter ille qui accipit, per modum doni accipit, licet intus ex iniqua voluntate emat.* Mentalem itaque Simoniam, quam constituebat Caietanus in datione spiritualis pro temporali principaliter, qui est modus loquendi communis cæteris Doctoribus, sic explicat, vt in ea latentem, & interiorem iniquitatem venditionis, & emptionis agnoscat. In summa Casuum. *V. Simonia.* tam apertis verbis sese explicat, vt nemo sapiens dubitet ipsum ad rationem Simoniæ, pretij rationem aliquam exigere, cùm neget vllam reperiri, vbi temporale datur pro spirituali, quopiam alio titulo. *Scito Simoniam mentalem consistere in intentione pretij, ita quod ex hoc ipso, quod homo intendit sub pretio ponere siue emendo, siue vendendo rem spiritualem, aut vt venalem rem, aut vt rationem appretiandi, Simoniam mentalem incurrit: & hoc est quandocunque intendit pro spiritualibus temporalia habere, aut è contrario, ita quod ly, pro, pretium denotet, & similiter quandocunque principalis intentio ad temporale habendum ex collatione spiritualis, aut è contrario tendit. Qui enim temporalia ex spiritualibus intendit, non vt pretium, sed vt sustentationem necessariam Ministrorum Ecclesiæ liberaliter seu Eleemosynaliter, aut Statutam seu laudabiliter consuetam, Simoniam mentalem non incurrit: & similiter qui ex temporalibus spiritualia intendit, non vt ex pretio debita, sed vt*

ex his excitata, aut pronocata, aut expedita (vt contingit in Eleemosynis, oblationibus, legatis, & quasi stipendiis sacerdotum, & orantium, ac prædicantium, & in seruitiis honestis, quæ Prælatis exhibentur, & aliis huiusmodi) Simonia nulla in animo est, quia gratis dandum spirituale expectatur, & temporalia non in pretium intenduntur. Quod totum deinde in triplici Simonia mentali ostendit.

FRANCISCVS A VICTORIA, primarius Salmanticæ Professor, qui, vt dicitur in eius vita, primus *Theologiam hactenus apud Hispanos confusaneam, pulueruIentam aut potiùs lutulentam, laceram, pannosam, mutam, ac penè elinguem, claritati, nitori, candorique suo, puritati, ac dignitati, venustati, ornatui, & integritati veluti postliminio restituit.* Relection. de Simonia nullam aliam propriè dictam Simoniam, diuino & naturali iure prohibitam agnoscit, quam eam in qua est aliqua venditio, & emptio, & quidpiam temporale instar pretij; Nam primo ex eo duntaxat ostendit Simoniam esse naturaliter prohibitam, quia venditio, & emptio naturaliter pugnat cum re spirituali. secundo ait Matth. 10. vbi Christus imperat Apostolis gratis dare illa spiritualia, quæ gratis acceperunt, quem locum omnes DD. aduersus Simoniacos adducunt, non prohiberi *nisi mercedem, vel pretium temporale*, quod probat, quia statim sequitur, *nolite possidere aurum, nec argentum.* 3. ait dare spirituale timore indignationis non esse Simoniacum, quia gratis tunc datur spirituale, & qui incutit timorem, non est Simoniacus. Deinde addit, *Fateor quod cùm respectu aliquo temporali sit administratio spiritualium, est peccatum à fine, sed non est Simonia damnata à Christo, vel Petro.* Hoc verò vnum nos contendimus; non est Simonia conferre beneficium intuitu consanguinitatis, & allegat S.Thom. & Altissiod. contra aliquos alios. Probat, *quia gratis datur, & non est emptio, aut venditio.* Et quia nullus hactenus dixit recipientem in eo casu beneficium, esse Simoniacum, & obligari ad restitutionem; soluit quæ in contrarium adducebantur ex Iure. Non disputo modò de veritate illius sententiæ, sed de mente Victoriæ in constituenda quidditate Simoniæ. 5. Quærit, *an conferre beneficia propter preces principaliter sit Simonia*: & adductis diuersis DD. sententiis, ita quæstionem definit. primo Illicitum esse conferre spiritualia ad captandum quodcunque commodum non spirituale siue digno, siue indigno v. gr. ad captandam amicitiam, laudes, fauorem. secundo non existimat in iure diuino esse mortale, si collatio fiat digno. tertio Hoc peccatum non esse Simoniam propriè, quia eam neque Christus, neque Petrus, neque Ecclesia damnant. Allegat Caietan. *in sum* V. *Simonia. Notabili* 5. qui exigit ad Simoniam rationem pretij, & vbi nulla est emptio, vel venditio, nullam vult esse Simoniam, licet aliunde sit nefaria collatio. 4. *si preces, vel fauor, vel laus resoluerentur tanquam pretium aliquod temporale, clarum est esse Simoniacum, vt si Pontifex pro collatione beneficij Ecclesiastici exigeret fauorem apud principem ad consequendam dignitatem, aut reditus consanguineis suis, & quia nihil refert quod pretium detur mediatè pro re spirituali.* 5. *si fauor, vel laus, aut amicitia deducerentur in pactum,*

forte

fortè esset Simonia. Quod tamen pro certo non audet affirmare, inclinat tamen in eam sententiam. Quia tunc ista *intercederent per modum pretij.* 6. Omnia quæ de timore, consanguinitate, precibus dixit, confirmat, quia *si illa essent Simonia, omnis acceptio personarum, immò omnis inordinata distributio spiritualium esset Simonia, quia semper fit ex aliquo motiuo, non spirituali.* Et mox. *Sed in hoc erratum est, quod volunt hi omne peccatum facere Simoniam in hac materia. Itaque Simonia est, dare, vel accipere aliquid spirituale pro bono aliquo vtili, hoc est quæstum facere de spiritualibus.* Circa Simoniam quæ committitur per munus ab obsequio, hæc statuit. *Cum obsequium est pecunia æstimabile, ita quod tandem resoluitur in commodum temporale, pro tali obsequio conferre beneficium, est Simoniacum, quia nihil videtur referre, an pretium temporale mediatè, aut immediatè interueniat,* &c. *& certum est quod Episcopus in tali casu non gratis dat, & Ministri volunt donum* DEI *pecunia, id est, pecunia æstimabili possidere.* Secundo Non putat tamen pœnas Simoniæ incurri quando non est pactum tacitum, aut expressum, quia tunc est purè Simonia mentalis. tertio Credit quidem esse illicitum præstare obsequium ad demerendam beneuolentiam Pontificis, atque ea ratione consequendum beneficium. *Si tamen absit quodcunque pactum, & obligatio, non est Simoniacum, quia tale obsequium non interuenit per modum pretij; & hoc intelligo, etiamsi hac ratione releuetur Episcopus à salariis pecuniariis, & beneficium conferat, ita quod postea conferat tanquam ex beneuolentia, & non tanquam ex obligatione, sicut etiam dare Episcopo munera ad consequendam beneuolentiam cum spe consequendi beneficij Ecclesiastici cum tali beneuolentia, turpe quidem & nefarium est, sed non Simoniacum.* Allegat Caietan. de Simonia. 4. ad dubium illud vulgare an sperare beneficium spirituale ex officio temporali sit Simoniacum, refert communem distinctionem DD. sperare principaliter esse Simoniacum, non verò sperare minus principaliter. Deinde respondet. *Sed parum refert quod sit principaliter, vel minus principaliter, ideo melius est, vt distinguatur mediatè, vel immediatè, quia consequi beneuolentiam, ex qua possit haberi beneficium, non est Simoniacum.* Requirit itaque Victoria perpetuò pretium ad Simoniam.

Dominicvs Soto, Ordinis Prædicatorum, Carolo V. à Confessionibus, qui magna cum laude Tridentinæ Synodo interfuit vice Magistri Generalis sui Ordinis, recusato Episcopatu Segobiensi clarus, *lib. 9. de Iust. quæst. 6. art. 1.* rationem affert, quare liceat stipendium pro opere spirituali, non autem pretium aut mercedem accipere, quia tum merces, tum pretium operi adæquatur, non verò stipendium; quod explicat exemplo Artificis, cuius opera magno pretio digna sunt, qui ita cum aliquo poterit conuenire, da mihi victum, & meas operas cuiuscunque tandem pretij fuerint, tibi impendam; tunc non æstimabuntur operæ, sed sustentatio; quod si alius artifex petat quantum valet eius opus, non æstimat necessitatem victûs, sed valorem operis. In vno igitur Casu nostro, quia pretium, & merces est, Simonia etiam est, & non in altero, quia sustentatio quæ datur, non est

pretium operis spiritualis. Quæ argumentatio necessariò supponit sine pretio non dari Simoniam.

Art. 2. ponit dubium *triuiale* de Clericis, qui non nisi stipendij gratia *Vadunt ad horas Canonicas*, & affert S. Thomæ *quod.* 8. *quæst.* 6. *art.* 11. à nobis aliàs adductam, si stipendium sit finis principalis, committi Simoniam, quia tunc stipendium habet rationem pretij, non autem si finis minùs principalis, & accessorius. Ait tamen, hanc S. Thomæ solutionem, nisi benè intelligatur *pungere scrupulis conscientias*, quia ex ea damnarentur Simoniæ, *Quot quot ad Ecclesiam ire pergunt intuitu nummularia distributionis, aliàs nequaquam ituri, quod profectò durum est creditu.* Quænam igitur sit mens S. Doctoris sic exponit Soto. *Resolutio ergo est, quod ire ad Ecclesiam tempore quo Clericus aliàs non tenetur, tantùm distributionum causa, ita vt aliàs non iret, non est vera Simonia, nisi intenderet pretium pro re spirituali recipere, modo suprà exposito.* Peccaret tamen vt ibidem demonstrat Soto. Vides itaque à S. D. per finem principalem temporalis, in hac materia intelligi pretium, quæ eadem fuit cæterorum mens qui simili loquendi genere vsi sunt.

Quæst. 7. artic. 3. de munere ab obsequio disputans, quandónam ratione illius committatur Simonia, nempe *cum quis seruit ad temporale commodum, vt sacerdotium tanquam merces eiusdem obsequij rependatur.* Et mox. *Quare seruire Antistiti propter Ecclesiasticum sacerdotium non est in vniuersum culpabile, nisi quando illud quodammodo ad emptionem reducitur, scilicet cum spectatur tanquam pretium obsequij, nam vt Articulo primo dictum est, cum multifariam quidpiam alteri conferri possit, scilicet per modum liberalis vel doni, vel obsequij, & per modum reuerentia, & honestatis, vel quasi debitum ex laudabili consuetudine nihil istorum vitium Simoniæ parturit, sed sola ratio pretij, aut mercedis.* Eadem ratione, & distinctione explicat ibidem, quomodo, & quando collatio beneficij intuitu consanguinitatis, aut precum, vel metus sit Simoniaca.

Quæst. 8. art. 1. explicans Simoniam mentalem, *est lubrica, fallaxque ea Regula, quod principaliter intendatur pretium, aut minus principaliter, sed est Philosophico more ex obiecto mens perpendenda, nimirum vt illa precisè mentalis Simonia censeatur, cuius obiectum est Simonia realis scilicet intentio dandi, recipiendive spirituale pro pretio temporali.* Quod exemplis illustrat. Non potuit clariùs Soto nostram sententiam de necessitate pretij ad constituendam Simoniam explicare, neque ab aduersariis in alium sensum detorqueri potest.

ARAGONIVS *in* 2. 2. *quæst.* 10. *art.* 1. ait Simoniam esse contra Religionem propter irreuerentiam, quæ rebus spiritualibus fit, cùm pretio comparantur, ideóque S. Thomam de illa tractare inter vitia Religioni opposita, esse quoque iniustitiam *in quantum rem alienam vendere intentat.* obseruat deinde rem aliquam non esse pretio dignam nisi per comparationem ad humanos vsus quibus est vtilis, aut inutilis, quod probarat *quæst.* 77. *art.* 1. vnde fit vt res quæ secundum suam naturam excedunt omne pretium, relatæ ad humanos vsus possint pretio æstimari, vt apparet in vita hominis

nis occisi ad satisfaciendum hæredibus: res autem omnes sunt vtiles hominibus in ordine ad aliqua bona vel temporalia, vel ad spiritualia, vel ad vtraque: ad vnum tamen propriè, & per se, ad aliud secundariò, & per accidens, res quæ afferunt solam vtilitatem spiritualem, vel præcipuam, non possunt pretio æstimari, vel vendi, sicut neque ipsæ res spirituales, quod aliter contingit in iis quæ vtilitatem temporalem vel solam, vel præcipuam afferunt, modò aliàs non sint gratis conferendæ. Inde colligit in quibus rebus committatur Simonia, prout scilicet vendi, aut non vendi, & pretio æstimari possunt. Nomine tamen emptionis & venditionis intelligit cum S. Thoma contractum non gratuitum.

Art. 2. vt ostendat, Simoniam non esse in stipendio ministrantium spiritualia, negat illud esse propriè pretium, aut mercedem laboris, qui non potest vendi nisi ipse actus spiritualis, à quo nequit separari, vendatur, vt nos ipsi fusè docemus. Deinde tandem concludit. *Licitum esse tam iure diuino, quàm humano stipendium sustentationis in pactum deducere, atque illud exigere, siue illud sit taxatum, siue non.* Quia cum in eo stipendio non sit pretium, nec consequenter Simonia, potest sanè de illo pacisci, quia tamen ex praua intentione posset committi Simonia, quærit quænam debeat esse intentio Ministri, refértque ex Sylu. *V. Simonia.* §. 9. & S.Thoma quodlib. 8. *Quodsi sacramenti administratio fiat propter stipendium principaliter, ita vt stipendium sit finis actionis, tunc est Simonia, & stipendium sustentationis vertitur in pretium*, vbi vide illud, *propter finem principalem* apud S. Thomam & alios DD. qui eo loquendi modo vtuntur, æquiualere pretio, *siue verti in pretium*, quod iterum ampliùs ibidem explicat Aragoni. Distinguitque inter causam motiuam, & finalem, cùm enim in omni actione reperiatur vis aliqua, quæ moueat, & impellat ad agendum, & terminus quo se conferat actio, & quo adepto conquiescat. Primum illud est causa motiua, secundum est causa finalis, & licet in omnibus actionibus voluntariis, cum procedant semper ex intentione finis, illud omne quod est finis, sit quoque simul mouens, non idcirco tamen quidquid est causa mouens, est necessariò simul causa finalis; quare in eiusmodi actionibus aliæ sunt causæ motiuæ, aliæ causæ finales, quæ in eo conueniunt, quòd vtraque earum moueat ad agendum, & altera illarum cessante, cesset actio: differunt nihilominus, quia causa finalis non solùm mouet ad agendum, sed præterea est illud, quod vltimo loco efficitur, & comparatur actione, quod in causa duntaxat mouente non reperitur. v. gr. Medicus mercede ductus medetur ægrotanti Caio aliàs non facturus, mouetur autem ad medendum tum à meis precibus, tum ab ipsa sanitate, quam procurare intendit, & si alterum istorum deesset, non mederetur, nempe si sanitatem non intenderet, & si ego illum non rogassem, meæ tamen preces sunt tantùm causa motiua, sanitas verò ipsa est causa finalis, quam sua medicina intendit, & licet non fuisset iste medicus sanaturus, nisi meæ preces id ab illo impetrassent, non idcirco tamen dicitur mederi propter meas preces tanquam propter finem. Igitur qui administrat Sacramenta non

administraturus nisi stipendium esset accepturus, non idcirco habet necessariò stipendium pro fine; Neque dici potest committere Simoniam, & vendere Sacramenta, si tamen illud vnum quod potissimum intendit in ea administratione foret stipendium, quod proinde esset vltimus finis illius foret Simoniacus, *quia venderet Sacramenta ex sua intentione*. Itáque S. Thomam, & Syluestrũ interpretatur Aragonius. Ex quibus vides DD. cum damnant Simoniæ illum, qui propter temporale tanquam propter vltimum finem dat spirituale, agnoscere quandam venditionem implicitam, eò quòd non aliud intendat, quàm acquisitionem temporalis in illa sua actione, ideóque non dicunt simpliciter illud temporale esse finem, sed vltimum finem, qualis est in omni venditione pretium, vti iam pridem monebat S. Thomas.

Idem Aragonius in *art.* 5. negat esse Simoniam, dare beneficium propter consanguinitatem, vel amicitiam, quæ cum Episcopo intercedit, allegat S Thomam, Altissiodorens. Victoriam, Sotum: Probat *quia in eo casu nihil pretij acquirit Episcopus, nec est aliqua emptio, aut venditio, sed tantùm indulget amori, & amicitiæ, ergo non est Simonia.* Et ad cap. Nemo. de Simonia. Vbi dicitur esse Simonia si quis admittat ad pœnitentiam propter consanguinitatem, aut amicitiam; Respondet ibi Simoniam accipi *non propriè sed largo modo propter similitudinem Simoniæ, quam eiusmodi actiones præ se ferunt.* Igitur ad veram, & propriam Simoniam, pretium, & venditionem aliquam requirit Aragonius, aut ineptè argumentatur; sicut etiam cùm negat esse Simoniam dare beneficium ad captandam amicitiam, & laudem, citátque Innocent. Caietan. Sotum, & Victor. quia est potiùs ambitio, & datur beneficium gratis, *hoc est, sine pretio, & hoc satis est, vt non dicatur verè Simoniacus.* Erit tamen Simonia ad captandam gratiam, ex qua speratur emolumentum aliquod temporale, quod intellige, vti iam monuimus, tanquam finem vltimum collationis. Denique *artic.* 6. vbi disputat de obligatione Simoniacorum ad restitutionem acceptæ pecuniæ, eam non definit, nisi ex peccato quod committitur contra Iustitiam in ea venditione, vel emptione.

PETRVS A NAVARRA Toletan. *lib.* 2. *de Restitut. cap.* 2. *num.* 384. ex definitione vulgari Simoniæ colligit, illam ad iniustitiam *essentialiter* pertinere licet Religionem quoque violet, & iniuriam faciat rebus sacris. *Quia rem alienam vendere tentat, vnde & qui vendit, iniustitiam committit, & qui retinet quod suum non est, nec eius qui vendiderat.* Quæ ratiocinatio inepta est, nisi in Simonia includi essentialiter venditionem existimet Toletanus. Hinc etiam nata est vulgatissima illa quæstio, quam ibidem cum aliis DD. versat, an Simonia mentalis obliget ex iure diuino, & naturali ad restitutionem, cui quæstioni nullus erit locus, si illa Simonia iniustitia non sit, ex qua sola nasci restituendi obligationem, omnes æquè fatentur, & nos *alibi* fusè demóstramus. Iniustitia verò alia fingi non potest in ea Simonia, quàm quia aliquam venditionis rationem continet. Non affirmo modò eiusmodi obligationem restitutionis oriri ex Simoniâ mentali, id enim disquiro sub finem huiusce tractatus; sed dico communem illam controuersiam excitari non potuisse, nisi quia communis

communis DD. persuasio fuit, etiam in illa Simonia contineri iniustitiam, eo quod quandam in eâ venditionis siue formaliter siue æquiualenter rationem agnoscant. Neque hoc negant, qui istam obligationem ad restitutionem in hac Simonia negant, sed dicunt iniustitiam committi aduersus DEVM, cuius res venditur, non aduersus emptorem, qui vili pretio rem inappretiabilem comparat. Sed quidquid statuant in eiusmodi controuersia DD. aliquam semper rationem pretij & venditionis agnoscunt.

Num. 412. existimat cum Caietan. eum qui sine voluntate emendi, pacto tantùm exteriùs adiecto, dat pecuniam pro beneficio, non teneri ad restitutionem, nec esse verè Simoniacum, sed apparenter tantùm, sicut homo pictus non est homo. Ad Nauarr. autem qui contrarium sentiebat *cap. 23. num. 106.* eo quod ita paciscens licet nolit emere beneficium, velit tamen temporale pro spirituali, quod pacto illo testatur, sufficiátque ad Simoniam voluntas dandi temporale pro spirituali. Respondet eleganter, malè Nauarrum constituere, *diuersitatem inter dare spirituale pro temporali, & venditionem, cùm tamen idem sint, quia omnium sententia venditio est traditio rei pro pecuniâ, emptio è contra traditio, seu saltem obligatio tradendi pecuniam pro re, sicut cambium est commutatio rei pro re. Impossibile igitur est habere voluntatem dandi spirituale pro temporali, & non habere voluntatem vendendi, & è contra. Cùm enim hic sit voluntas dandi spirituale pro temporali, qua, rogo, contractûs species erit? sicut igitur fieri non potest, vt quis habeat voluntatem dandi pecuniam pro tritico, & non habeat voluntatem emendi, ita*, &c. Nempe fieri non potest, vt habeat voluntatem dandi spirituale pro temporali, & non habeat voluntatem emendi. Ad Casum itaque propositum, & argumentum Nauarri. *Facilis est*, inquit, *solutio, negari enim debet quod ille talis habeat voluntatem dandi spirituale pro temporali, vel è contra, immò longè secus, nam solo verbo & instrumento id profitetur*; *animo tamen non intendit pro spirituali pecuniam illam dare, aut è contra, quod est non habere animum vendendi, aut emendi spirituale.* Non potuit hic Doctor distinctiùs nostram, communémque sententiam explicare; & cùm in Simonia fateantur aduersarij, necessariam esse intentionem primariam dandi, vel accipiendi spirituale pro temporali, aut contra, illáque intentio sit venditio, vel emptio, vt ait Toletanus, ad omnem Simoniam requiritur emptio, vel venditio, & consequenter pretium, siue voluntas emendi, vel vendendi, & sine hac intentione, & voluntate, quocunque modo ex duobus allatis, illam explices, non erit Simonia, quod contendimus, & imperiti negant aduersarij.

HADRIANVS FLORENTIVS Louaniensis Academiæ Cancellarius, & demum P. Maximus huius nominis sextus, *Quodlib. 9. in 2. Quæsito* duplicem facit Simoniam, vnam generalem, quæ est, *voluntas tradendi, vel negandi, aut accipiendi spirituale propter causam indebitam, ita quod similitudo ad factum Simonis consistat, quod vtrobique medium, seu causa non conueniant.* Et varia exempla ibid. refert eorum qui ex affectu peruerso, & inordinato beneficia conferunt, allegátque Bonauenturam.

Itaque

Itaque ea Simonia similitudinaria duntaxat est, non vera, & propria; altera itaque specialis, & vera propriáque Simonia, *Consistit in imitatione Simonis non solùm in dando, vel recipiendo spirituale propter causam indebitam, sed propter munus, quod inde sequi intendit, vel cuius medio vult spirituale conferri, & describitur à Doctoribus communiter, studiosa voluntas emendi*, &c.

In quæstione de munere linguæ, siue precum, ait imprimis contra Canonistas quosdam, preces regulariter munus quoddam continere in fauorem Carentiæ indignationis, aliáque similia, ideóque vt dignoscatur quando collatio beneficij sit Simoniaca, relictis aliis distinctionibus, veriorem dicit esse sententiam Theologorum, quam etiam magna ex parte Iuris Doctores sequuti fuerint, committi Simoniam coram DEO, *si principaliter mouetur fauore precum, vel timore rogantis.*

Quid sit verò principaliter moueri subinde explicat, vt preces non sint tantùm siue causa, aut testimonium, sed sint tota causa prouisionis; cùm enim dixerit preces semper aliquod munus continere, si munus illud sit tota causa prouisionis, iam erit Simonia, quia intenditur vnum illud munus, & pretium temporale, alioquin si ex solo quodam affectu erga aliquem per preces excitato spirituale confero pro mea voluntate nihil aliud intendo, quàm vt illi gratificer, & meo affectui indulgeam, non ero Simoniacus, quamuis aliter ex prauo illo affectu peccare possim, quod totum colligitur ex exemplo quod subiicit. *Si mihi detur optio ex duobus muneribus eligendi quod velim, & astans declarat, alterum esse vnicornu ac pretiosius, reliquum de Rheubarbaro, & quod seruiat colera purgandæ; si ergo Rheubarbarum elegero, non est illius causa testimonium eius qui astat, sed mea affectio, quia scilicet cupio colera purgandæ medicinam: sic dum preces adhibentur tantùm in vim consilij, vt ipsi dicunt, vel potiùs testimonij de idoneitate, seu dignitate personæ.* Idem dicit de præbenda data pro seruitio, si illud non sit causa conferendi, sed tantùm executiua. Reiicit autem distinctionem de causa primaria, & secundaria, quia quod datur *pro seruitio, & pecunia, vt pro fine minùs principali non datur gratis, etiamsi sit finis sub fine, vt facio picturam pro pecunia minùs principaliter, & principaliter vt* DEVS *per picturam, & in imagine honoretur, certum est quod hic non gratis do imaginem, sed realiter vendo; ergo*, &c. Veram igitur, & constantem regulam tradit Hadrian. dignoscendæ Simoniæ, an *gratis* detur spirituale, an verò *non gratis, & an realiter vendatur*, siue primaria, siue secundaria intentione. Qui verò ea distinctione vti visi sunt, existimarunt in secundaria intentione non esse venditionem, sed solùm in primaria. Quare videndum erit, an id in singulis Casibus verum sit, & si reperiatur reipsa venditio spiritualis, quacunque intentione fiat, erit Simonia; si non reperiatur venditio, non erit Simonia: quia sine eiusmodi venditione Simonia nequit intelligi, neque illa realiter posita excusari.

Ad 2. *Animo remunerandi in signum gratitudinis, licet dare illi qui contulit spiritualia, vt notat Archi. in summa.* 1. *quæst.* 1. *& Dominus Armachanus in X. lib. cap.* XXI. *circa fin. secus quando datur pro spirituali collato, tunc enim idem est siue ante,*

ante, siue post detur. Quod pluribus ostendit, quia in vno casu munus habet rationem pretij, non in altero.

In responsion. ad initio obiecta. Ad 2. & 3. Confirmation. an liceat nolenti aliter baptisare, dare pecuniam in extrema necessitate. Plurima disputat, & aliorum opiniones refert, & tandem concludit in eo totam consistere difficultatem, an in hoc, & similibus Casibus dans pecuniam, censeatur baptismum, aliósve similes actus spirituales emere, quod quando non contingat, ibidem ostendit.

Maldek, Episcopus Antuerpiensis, Professor Louaniensis, de virtutibus. tract. 9. cap. 3. dub. 1. ait *si quis promittat dare pretium pro re spirituali sine voluntate dandi, non fore propriè Simoniam, etiamsi virtute huius promissi rem spiritualem obtinuerit.* Quod idem habet Pesantius *quæst.* 1. *de Simonia.* Peccabit tamen mortaliter maximè, quia participat, & quodāmodo essentialiter concurrit cum animo Simoniaco vendentis, éstque irreuerentia rei spiritualis vel sic simulatione exteriori illam emere. Addit per verba *emendi vel vendendi* significari quemcunque contractum onerosum, quo detur vel accipiatur tanquam pro pretio res spiritualis. Itaque comprehendunt contractus innominatos, do vt des, do vt facias, & similes, quia etiam in l. Ciuili venditio tam latè sumitur. *l. sicut §. venditionis. D. quibus modis pignus.* tum addit. *verior sententia est in Simonia ratione essentialiter includi respectum ad aliquod temporale, quod quodammodo sit pretium rei spiritualis.* Contra illos, qui commutationem spiritualium inter se volebant esse Simoniacam ex natura sua; & mox. *Postulat Simonia, vt verè detur, aut accipiatur re. temporalis tanquam pretium spiritualis, siue alia intentio principalior adsit, siue non.* Quare verè esset Simoniacus Clericus, qui intenderet distributiones accipere tanquam pretium diuini Officij, etiamsi principaliter propter eas non frequentaret chorum; è contra Simoniacus non erit, etiamsi principaliter propter *distributiones veniat, multò minus si solùm non erat venturus, nisi distributiones fuisset accepturus, modò non veniat, vt eas accipiat tanquam pretium sui officij*, &c. In quo exemplo notandum est, *ad Simoniam mentalem non opus esse, vt formaliter intendas emere, vel vendere, vel pacisci, sed sufficere, vt intendas dare, vel accipere temporale tanquam pretium spiritualis, etiamsi aliter pactum non intendas, quamuis virtute satis intendat pactum, qui hoc modo intendit pretium.* Ista itaque intentio emptionis, aut pretij non requiritur vt sit formalis, sed virtualis, qualis reperitur, cùm quis dat temporale pro spirituali principaliter, vt pecuniam pro tritico, vti sæpiùs exposuimus. Similia de intentione dandi, vel accipiendi tanquam pretium repetit *dub.* 2. vbi de Simonia mentali.

Alexander Pesantius, Romanus disp. 1. de Simonia. Si quis promittat sine intentione dandi, non est Simoniacus. Idem repetit. *disp.* 3. *quæst.* 5. Deinde inde ad illum contractum non gratuitum, qui & communi DD. sensu comprehenditur nomine venditionis, vel emptionis, in definitione Simoniæ tria requirit. primo vt detur temporale pro spirituali, non verò spirituale pro spirituali. secundo *vt illud tem-*

porale sit æstimabile pecunia, seu vendibile, hoc est, sit bonum vtile, quod solum est obiectum auaritiæ. tertio debet istud temporale *dari tãquam pretium, non propter alium finem, nisi propter stipendium*, &c. *dicitur autem dari tanquam pretium, quando quis principaliter, & immediatè intendit re temporali acquirere rem spiritualem tanquam compensationem.* Quod ipsum nos initio huius Consectarij monueramus. Hinc subdit Pesantius. *Immò non committit Simoniam Clericus qui principali intentione facit officium spirituale propter pecuniam, si non sumit pecuniam tanquam pretium rei spiritualis, sed tanquam sustentationem suam, vel in genere, ea intentione qua datur ab Ecclesia.* Refert Sotum. *lib. 9. de Iust. quæst. 7. art. 3.* tum *disp. 3. quæst. 9.* qui non dat spirituale, nisi temporale ex consuetudine, vel lege debitum, *nunquam faciet Simoniam, nisi temporale sumatur tanquam pretium, non autem si sumatur tanquam sustentatio vel tanquam aliquid debitum lege, vel consuetudine.* Poterit tamen esse peccatum auaritiæ, aut scandali, aliáque eiusmodi, atque in foro exteriori præsumitur Simonia.

Ex quibus tandem sic concludit Pesantius. *Ex his sequitur verissimum esse quod notat Gerson, & supplementum Gabrielis, multùm hic referre qualem homo habeat intentionem; Nam commodum temporale quatuor modis spectari potest. primo modo quasi esset pretium iustum rei spiritualis, vel quasi illo posset iustè acquiri res spiritualis, & ista intentio facit hominem non tantùm Simoniacum, sed etiam hæreticum. secundo potest considerari commodum temporale tanquam finis principalis, pro quo datur res spiritualis, & ista intentio facit Simoniam: tunc autem dicitur principalis finis, quando maximè, & efficacissimè mouet, non autem si sit tantùm causa, sine qua id non fieret, nam non omnis causa sine qua non, est causa finalis, vt benè Nauar. ait. Tertiò potest considerari commodum temporale tanquam finis minùs principalis, & tunc non est Simonia, sed auaritia, vel superbia, vel aliud peccatum; quare non est Simoniacus, qui dat beneficium alicui principaliter, quia est dignus, quamuis secundarius finis sit commodum temporale, vt benè ait Sot. quæst. 7. art. 3. Quartò potest considerari commodum temporale, tanquam res debita iure ad sustentationem, & hoc modo nullum est peccatum dare spirituale pro commodo temporali.*

MATHIAS FELISIVS, Minorita, & in inferiori Germania Minister Prouincialis, in Catholica elucidatione Decalogi, quam eruditè scripsit Louanij. an. 1575. *in 7. præc. cap. 7.* Vbi grauiter Simoniæ turpitudinem insectatur, ait tamen id quod passim in sacrorum administrationibus dari consueuit, non esse Simoniam; *Non enim recipitur tanquam sacra rei pretium, sed sustentationis subsidium.* Vult igitur pretium ad Simoniam.

STEPHANVS BRVLEFER, Ordinis S. Francisci Obseruantioris Regulæ, Doctor Parisiensis in quæstione de Simonia, edita in Synodo Moguntina, in propositione collaterali, negat in datione Eleemosynæ pro vita æterna, esse Simoniam, *quia non concurrit emptio, vel venditio propriè dicta, licet fortè impropria, & metaphorica.* In 11. proposit. licitum est post spirituale collatum, munus vel pecuniam offerre, vel

vel dare, non propter ipsum donum, sed propter beneuolentiam largientis, atque ex gratitudine; Neque tunc est Simonia cùm non sit doni recepti pretium, aut compensatio.

Mitto alios recentiores Theologos, quos in secunda sententia nominauimus, alióſque fusiùs hoc loco referre, cùm omnes æquè consentiant ad veram Simoniam diuino, & naturali iure damnatam, rationem aliquam pretij requiri, licet illud aliquando nomine finis principalis significent, vt ipsi sese tandem explicant.

Venio ad Iuris Canonici interpretes, qui à Theologis non dissident, nisi fortassis solis aliquando verbis.

§. VI.

Authoritas glossæ, & Iuris interpretum.

Ordior à glossa illa. *in cap. quibusdam.* 117. *verſ. & actionis.* 1. *quæſt.* 1. quætit, *quare minus committatur Simonia in precibus oblatis pro digno, quam in pecunia.* Respondet, *quia in precibus nihil dat de suo, & ideo nullum intelligitur ibi esse Commercium:* quod videlicet ad Simoniam exigit. Deinde in Rubric. de Simonia, non aliam affert Simoniæ definitionem, quàm *studiosam voluntatem, vel cupiditatem emendi, vel vendendi aliquid spirituale, vel spirituali annexum.* Quam definitionem cæteri deinde DD. magno consensu sequuti sunt vti monuimus. *quæſt.* 1. *& in cap. non satis.* 8. *verſ. requiratur. eod tit.* negat aliquid accipi, aut requiri posse pro ingressu in Monasterium. *Aliquo pacto tamen, si sponte, sine aliqua conditione, & pura intentione aliquid dare voluerit, non prohibetur.* Quænam verò est illa pura intentio, nisi quæ pretium, aut mercedem, & compensationem excludit, vt sese explicat glossa. Docet enim quomodo propter tenuitatem Monasterij quidpiam exigi possit, & tamen non incurratur Simonia. Addit in illa amorem lucri, sicut & in vsura prohiberi; quando igitur principalis intentio fuerit amor lucri, in admissione ad Religionem erit Simonia, quia vnum illud lucrum intenditur, & pro illo datur spirituale eodem modo atque si pactum de illo initum esset, & venditio fuisset celebrata. *In cap. cum essent.* 12. *verſ. de Simonia.* Vbi agitur de milite, qui Clerico se daturum promiserat quandam Ecclesiam, si nescio quod negotium apud Pontificem promouisset, quam promissionem Simoniacam esse definiuit Pontifex. Sic autem ait glossa. *Si verò sine aliqua pactione promouisset negotium illius, vel aliàs seruiuisset eidem, benè poterat eum remunerare, siue præsentando ipsum ad aliquod beneficium, siue etiam alio modo; immò etiam naturaliter erat ei obligatus; potest ergo licitè quilibet seruire Episcopo, vel alij spe futuræ remunerationis, nec Simonia committitur in tali spe, cùm sine omni pactione, vel conditione seruiat, cum principaliter hac intentione non seruiat, nec Episcopus directè pro hoc seruitio ei prouidere in beneficio intendat, quia sic immunis esset ab officio, & obsequio. Aliàs nisi speraret inde remunerationem quare seruiret ei, cum ex debito ei non teneatur, immò qui dignus est, potest sperare Episcopatum, & alios honores.* Ex hisce glossæ verbis, quæ reiectis insertis allegationibus referre

 placuit,

placuit, Colliges primo requiri ad Simoniam in casu proposito, vt quis seruiat vel cum conditione, vel pactione consequendi beneficium, vel cum illa intentione principali. Colliges secundo, Spem remunerationis, & intentionem principalem remunerationis in eo casu plurimùm differre, cùm spem illam licitam, & Simoniæ expertem dicat glossa, damnet verò hanc intentionem. Tertio, Non potest aliud assignare discrimen, quàm quod intentio illa principalis remunerationis æquiualeat pactioni, sitque velut contractus innominatus, facio vt des, obsequor vt conferas beneficium; Et sanè quis neget plurimùm interesse inter ista duo, seruio tibi, speróque te non fore ingratum, atq; pro tua liberalitate, & beneuolẽtia beneficium aliquod collaturũ; Et seruio tibi, & intendo, ac volo, vt in mercedem, ac remunerationem obsequij tibi præstiti conferas mihi beneficium Ecclesiasticum.

Quis non videt, inquam, in hac intentione includi pactionem implicitam, & innominatam, atque intendi spirituale per modum mercedis, ac pretij obsequij temporalis. Atque ex his perspicua fit mens DD. qui sapienter dicunt, intentionem principalem lucri temporalis pro spirituali re, aut è contrario, esse Simoniacam; Illa siquidem intentio non est tantùm spes quædam, sed absoluta quædam voluntas, & pretium, & pactionem quandam necessariò includens. Sic enim resoluitur. Volo vt mihi pro hoc spirituali des in eius compensationem tale temporale, aut è contrario. Quod vnum si volunt aduersarij, non dissentiunt à nobis, & non probant quod intendunt, nempe dari Simoniam veram, & propriè dictam absque vlla ratione pretij, & mercedis, & commutatione non gratuita, siue pactione saltem implicita. Quod vnum nos iam diu contendimus inutili sanè labore, nisi res nobis cum obstinatis aduersariis esset. Ex quibus explicabis quod habet eadem glossa. in cap. Tua nos. 34. de Simonia. Dum in expositione Casus dicit, *Intentio facit hominem Simoniacum*, de qua intentione loquatur consentaneè nuper ex illa eadem glossa adductis. *Et in cap. vnic. de Clericis non residentibus. Vers. receperit. in 6. quod qui vadit ad horas canonicas principaliter pro denario committit Simoniam mentalem.* Cum enim glossa seipsam adducat in cap. Tua nos. eodem modo intelligenda est. in cap. significatum de præbendis ait licere Sacerdoti locare tuas operas ad certum tempus, dummodò non intendat vendere spirituale, aut pro eo pecuniam capere, sed pro seruitio, & recompensatione damnorum quæ sustinet trahendo moram ibi. Quibus similia habet ibid. Panormitanus. Glossam sequuti sunt de more DD.

AVGVSTINVS BARBOSA in Collectaneis *ad 1. quæst. 2. C. quam pio 2. num. 7.* ait multas esse pactiones in spiritualibus in quibus temporale datur, quæ tamen veram non continent Simoniam contra Ius diuinum, prout est transactio pro bono pacis inter collitigantes, de qua in cap. Constitutus & in cap. super eo de transact. & omnes alij in quibus temporale illud reuerà non datur tãquam pretium spiritualium, semper tamen contra Ius humanum speciem Simoniæ habent, & ideò Simoniaci, quia prohibitæ dicuntur. Allegat Innoc. Abbat. Ancharan. & alios antiquos.

Idem *in cap. sicut Episcopum 4. ead.*

ead. cauſ. & q. Omnino temporale dari, aut recipi tanquam pretium ſpiritualium ad veram Simoniam exigit, ideóque ponit has concluſiones, quas allatis variis DD. oſtendit. Prima eſt quoties temporalia dantur ſpiritualium miniſtris in aliquo caſu, vbi honeſta dandi & recipiendi cauſa viget, cuiuſmodi ſunt Eleemoſynæ, pia oblatio, ſtipendium ſuſtentationis, merces laboris accidentalis, & obligationis ſuſceptæ, lex iuſta, conſuetudo rationabilis, redemptio vexationis iniuſtæ, ex honeſta illa cauſa iudicandum eſt, quia non licet exiſtimare *eum qui ſanctè dare potuit & recipere, nefariè tanquam pretium dediſſe, & recepiſſe, niſi contrarium euidenter appareat.* Secunda, ſi ſpirituale miniſtratur eo caſu, quo nulla ex prædictis cauſis honeſtis conſiderari poteſt, & in dubio ſit, vtrum liberali, aut pio animo, aut prauo, temporalia data, & recepta ſint, Simonia iure merito iudicabitur, ſi pactio, conditio, taxatio, aut exactio interueniant, quia iſtæ ſunt manifeſtiſſimæ coniecturæ Simoniæ, *Indicant enim pro ſpiritualibus temporalia dari, & recipi, quia venditionis imaginem, & non gratuiti contractus præſeferunt, quando eo caſu interueniunt, quo nulla temporalis cauſa reperitur, de qua liceat paciſci, vel ob quam taxatio, aut exactio premitti debeant: Ergo ex his Simonia rectè indicabitur.* Tertia, quando in datione temporalium pro ſpiritualibus nulla honeſta cauſa dandi, & recipiendi reperitur, neque coniecturæ, ex quibus indicari poſſe dicebamus, ſoláque datio, & receptio temporalium habetur, dubitatúrque an gratis, an pro ſpiritualibus data, & recepta ſint, tunc reidatæ quantitas, perſonarum qualitas, & temporis circumſtantia, attendenda ſunt, vt ex iis iudicetur, an pia, & liberalis donatio, aut praua commutatio iudicetur, quæ ſingula pluribus oſtendit. Quarta, ſi temporalia verè gratis dentur, & lex ea recipi prohibeat, non erit crimen Simoniæ, ſed inobedientiæ, quod vel arbitrariis, vel taxatis ab ipſa lege pœnis mulctabitur. Vides adeò eſſentiale eſſe Simoniæ pretium, vt ne quidem in dubio præſumi poſſit, niſi quatenus imago venditionis, & pretij, conjici poterit.

Idem *in cap. Saluator* 8. *q.* 3. obſeruat in Simonia duas eſſe malitias, vna eſt ſordidæ auaritiæ, & prauæ cupiditatis, quod Pontifices, & Iura, quæ ibidem allegat, fatentur; altera malitia eſt *rerum ſpiritualium æſtimatio.* Vtramque illam malitiam admiſit Simon, nam nimia, & praua cupiditate ductus pecuniam, & lucra eo infami Spiritus ſancti mercimonio ſibi quærere voluit, & exiſtimauit præterea donum DEI pecunia poſſideri, vt ipſi Petrus exprobrat. Vtrumque illud crimen circa ſpiritualia commiſſum Simoniacum dici iure poteſt: *Non tamen Simoniæ crimen, prout ſuam habet diſtinctam ſpeciem ab aliis dici poteſt, niſi ſpiritualia ſupernaturalia pretio æſtimentur.* Hinc explicat mentem Vrbani 2. *in illo cap. Saluator.* Vbi venditionem rerum Eccleſiaſticarum ad propria lucra damnat, quod dictum hactenus exercuit Interpretes, quorum varia commenta recenſet eo loco Barboſa, qui ſapienter aduertit, eam venditionem rerum Eccleſiaſticarum quarumcunque, quoties ad propria duntaxat vendentis lucra fiunt, Simoniacam eſſe, non quod in ea ſit vera illa Simonia, qua ſpiritualia pretio æſtimantur, ſed quia illa inſana auaritiæ cupiditas, qua

Simon incensus voluit pecunias sibi quærere ex mercimonio donorum DEI, in ea venditione bonorum Ecclesiasticorum, quæ suo etiam modo sunt dona DEI, reperiatur. quando in illis venditis non aliud quàm suum proprium lucrum spectat. Ex qua Barbosæ explicatione, & prudenti obseruatione mihi & ipse colligere posse videor, quo sensu dixerint plures DD. eum qui ex fine principali accipit, aut donat temporalia pro spiritualibus, aut è contrario, committere Simoniam, licet de pretio nihil cogitent: Nam præter allatas hactenus eius dicti explicationes ex ipsorum DD. sine dubio dictis, hæc vna parum apta videri non debet, quod cum lucrum proprium in illa acceptione, aut datione temporalis pro spirituali quærant duntaxat, eadem infami auaritia, & turpi quæstu pecuniam, siue bonum temporale quærant ex spiritualibus, qua simili cupiditate corruptum Simonẽ ex donis Spiritus Sancti quærere voluisse passim docẽt PP. Itaque Simoniæ iure merito damnatur turpis ille quæstus, quamuis non cogitetur de illa venditione, & emptione, atque appretiatione, de qua prætetea Simon iure damnatur à PP. & in qua proprium Simoniæ crimen, de quo disputant DD. consistit.

IDEM BARBOSA *in cap. nemo. 14. de Simonia, num.* 4. de eo qui gratia, & fauore pœnitentem ad reconciliationem admittit, sic glossat. *Intellige de precibus rationem pretij habentibus veluti si fiant ex pacto expressè, vel tacitè inito cum eo, qui spiritnale confert, vt si quis det beneficium Titio, vt oret principem pro se vel vt ipsum laudet apud principem, seu alium, quia tunc huiusmodi actiones pretio æstimantur, & commutari videntur cum re spirituali: secus autem si nullum pactum præcessit, vel si preces postulata non fuerint à collatore beneficij, vel rei spiritualis, quia tunc censentur facta gratis, ac proinde Simonia culpam non inducunt.*

MARTINVS NAVARRVS *in Enchirid. cap.* 23. *num.*100. ait illis verbis vulgatæ definitionis Simoniæ *emendi, vel vendendi, includi omnem voluntatem dandi, vel accipiendi quidpiam pro spirituali non gratuito, sed in quoddam pretium, vel interesse formaliter, vel æquipollenter temporale.* Et infra. *Quarto non est Simonia dare, vel accipere alia ratione, quàm pro pretio quærendi spirituale, puta pro sustentatione*, &c. Nam *præpositio, pro, interdum significat pretium, vel causam principalem immediatam, in qua significatione accipiendo vniuersaliter est verum, nil pro spirituali posse accipi.* & *num.* 101. pluribus ostendit, posse aliquid temporale dari, vel accipi minus principaliter, & tanquam prò causa impulsiua, & excitatiua pro spiritualibus; vnde plurima deducit Corollaria. v. g. vers. nono. *non esse Simoniam dare Eleemosynam pauperi aut sacrifico pro Missa, vel orationibus, nisi pro pretio, & animo illa emendi daretur.* & vers. decimo. *Est Simonia dare, vel accipere aliquod munus à manu, lingua, vel obsequio, quando obsequia, laudes, vel preces, quæ sunt munera linguæ, dantur; vel accipiuntur prò pretio, & causa principali, ac immediata rei spiritualis, vel ei annexæ*, &c. *secus autem si non darentur, vel acciperentur in pretium; vel in causam principalem, & immediatam*, &c. *tametsi laudes falsæ, preces malæ, & obsequia peruer*

peruersa forent. Laudátque in hanc rem S. Thomam, & Caietanum. Similia habet *tractat. de finib. human. actuum. num. 39. & in cap. finali. nu. 56. dist. 5. de pænitent. & de oration. & horis Canonic. cap. 6. num. 12.* Vides itaque Nauarrum ad veram Simoniam requirere, vt temporale sit pretium spiritualium, vel causa principalis, & immediata. Vides secundo causam illam principalem, & immediatam dandi spirituale propter temporalia, continere pretium æquiualenter saltem, idcirco Nauarr. illa duo sæpius coniungit, quod apparet ex his, quæ affert, explicans naturam causæ principalis, & immediatæ, quod præstat omnibus illis locis citatis; ait enim finem principalem non esse illum duntaxat sine quo, aut quo cessante non fieret actio, sed eum propter quem solum etiamsi nec actu, nec virtute concurreret alius, fieret opus, vel saltem tantùm, & æquè gratia illius, atque aliûs. Itaque ille finis est causa immediata, & totalis; quare qui dat spirituale pro temporali tanquam pro fine principali, dat solùm propter illud temporale, illúdque vnum intendit, licet omnia alia motiua cessarent, & licet plura alia moueant, daret tamē illud spirituale ad obtinēdum temporale, & si quæ sunt alia illa omnia motiua ad obtinendum illud temporale refert, illique fini principali, & totali subordinat; quare necessariò intendit commutare spirituale cum temporali, ideóque illa datio spiritualis gratuita censeri non debet, sed in aliam rem commutatio.

Eadem leges in Couarru. *lib. 1. varia. cap. 20. num. 2. 3. & 5.* vbi causam finalem principalem ab impulsiua distinguit, hæc enim etiam mouet agens, quod ea cessante non mouetur, non tamen finis principalis est. Neque sanè mens alia fuit aliorum omnium, qui simili loquendi modo vtuntur, & Simoniam mentalem esse volunt, quoties quis principaliter intendit per spiritualia, quæ dat, temporalia adipisci, aut è contrario; In hac enim praua intentione quandam commutationem spiritualis pro temporali agnoscunt, vt ex ipsorum discursu, & ratiocinatione manifestum fiet legenti, alioquin secum ipsi pugnarent, cùm in explicanda Simoniæ natura, & definitione essentiali requirunt emptionem, vel venditionem, hoc est, contractum non gratuitum. In illa igitur primaria intentione, & fine principali obtinendi temporalia per spiritualia, vel è contrario, spiritualia per temporalia, aliquem contractum non gratuitum debent agnoscere; & sanè fatentur in ea intentione principali temporalis, non dari gratis spirituale, alioquin non esset Simonia, vt constat; Est igitur in illa aliqua ratio mercedis, & pretij; & non gratuiti contractus innominati, do vt des; quod etiam inde confirmatur, quod omnes alios fines excusare à Simonia fateantur, vt sustentationis, oblationis, stipendij, aliósve similes, & tunc tantùm esse Simoniam dicant, quando est vna illa primaria intentio, & principalis finis, ad quem vnum omnes cæteri fines secundarij, & subordinati referantur, obtinendi temporale per spirituale tanquam vnicum, & necessarium ad id medium; Et quamuis, vti monui Consectario superiori, minùs proprius sit iste loquendi modus ad explicandum contractum non gratuitum, in quo

quo essentialiter Simoniam constituunt; vsu tamen inualuit, eo quod non semper adhibeatur contractus explicitus, immò nunqum fere talis sit in Simonia purè mentali, in qua non reperitur sæpius pactio, aut exactio, quam idcirco aliqui ad eam Simoniam falsò exigunt, cùm tamen aliquando ita in mente lateat, vt quamuis aliquod opus externum ponat, dationem videlicet spiritualis, aut acceptionem temporalis, non prodat tamen quo animo ista donet, aut accipiat, eo quod nulla pactio, aut exactio existat, & variis de causis iisque non malis, aut saltem non Simoniacis fieri possit ea donatio, vel acceptio. ideóque totum eius virus, & malitia in intentione consistat; quare non existimarunt, eam malitiam Simoniacam meliùs exprimi posse, quàm per intentionem primariam & finem principalem dandi, vel accipiendi temporale pro spirituali, seclusis omnibus aliis non malis intentionibus secundariis, quæ si adsunt, tandem ad illam primariam referuntur, & in qua sine dubio continetur contractus innominatus, do vt des, saltem æquipollenter. quare mirum videri non debet, si vbi illustres aliqui DD. eo loquendi modo in explicanda mentali Simonia vsi sunt, cæteri deinceps illum vsurparunt: qui tamen ita sese explicant, vt facilè coniicere liceat, illós in ea intentione vidisse temporale induere rationem pretij spiritualis, saltem æquiualenter; quod ipsorum dicta constabit. Ita igitur interpretor Martinum *in summa. tit. de Simonia.* Hostiens. *ibid.*

Quare dixit Antonin. 2. p. tit. 1. cap. 5. §. 3. *Quando datur temporale pro spirituali, illa dictio, pro, si importat appretiationem, vel commutationem, vel causam principalem intentam, ita quod illud sit in pretium rei spiritualis, vel propter hoc principaliter detur illud spirituale, est Simonia: sed si illa dictio, pro, importet causam finalem secundariam, seu adminiculatiuam, vt scilicet detur ob reuerentiam Sacramentorum, vel ad sustentationem Ministrorum, vel ad seruandas pias consuetudines, vel ex deuotione, vel propter pœnam, vel pœnitentiam, vel ratione recordationis in receptione religionum, & non in pretium ipsorum, non est ibi Simonia.* Et sanè reiectis omnibus illis causis secundariis, & adminiculatiuis, illa intentio, & finis principalis dandi temporale pro spirituali, aut è contrario, non potest non includere appretiationem, vel commutationem, cùm nihil aliud assignari possit, quod ea dictio significet.

Tabiena. *vers. Simonia.* §. 12. *sub finem. Sciendum primò quod laus nisi sit ex intentione ad causandum fauorem humanum appretiabilem, non potest secundum* DEVM *causare Simoniam. Ratio est, quia in Simonia includitur quidam contractus non gratuitus, in quo oportet aliquod appretiabile dari, vel recipi, & oportet quod intendatur principaliter. Sciendum secundò, quod preces nunquam inducunt Simoniam, nisi porrigens illas, intendat principaliter se obligare pro spirituali.* Itaque ex Tabiena intentio illa principalis temporalis pro spirituali, est intentio principalis obligandi se ad dandum spirituale pro temporali, quam intentionem nullus negat esse Simoniacam. Similia repetit §. 22. vbi de intentione principali accipiendi temporale pro spirituali iterum agit.

Angelvs *in sum. ver. Simonia. 1. num. 6.* qui spiritualia ministrat *principaliter hac intentione, vt propter id recipiat pecuniam, vel aliud temporale, peccat mortaliter, & Simoniacus est quoad* Devm. Nempe in illo fine principali includitur totum illud obiectum, quod est Simonia realis; quod deinde indicat Angelus. *num. 6.* dum allatis antiquioribus Canonistis ait. *Quod licitè potest aliquid recipere sacerdos pro Missis celebrandis, & aliis spiritualibus administrandis, dummodo non intendat vendere spirituale, seu recipere pecuniam pro spiritualibus.* & ver. Simonia. 5. num. 4. monet in precibus committi Simoniam quando preces succedunt loco pretij.

Sylvester sacri Palatij Magister. *ver. Simonia in quæst. 3.* tradit. *Claues; ac Regulas* quibus dignoscatur in quo casu committatur Simonia. *Tertia Regula est quod ad euitandam Simoniam coram* Deo, *& in conscientia sufficit, quod quis non intendat pro spiritualibus, vel eis annexis, aliquid temporale recipere quasi pretium, etiamsi intendat recipere quasi sustentamentum*, &c. *& hoc etiamsi talis intentio sit sine qua non, puta sine qua prædicator pro tunc non prædicaret*, &c. Ex his colligit aliquando esse Simoniam tantùm quoad Ecclesiam, *vt quando aliquis præsumitur vendere, aut emere spirituale, qui tamen hoc non intendit.* quæst. 5. quærit, an sola voluntate, & intentione dandi, aut accipiendi pro actu spirituali committatur Simonia. Distinguit de intentione secundaria, & sine qua fieret actio, & intentione principali, sine qua non fieret actio; & ait intentionem illam secundariam non esse Simoniacam, quia eo casu non datur temporale pro spirituali, quia remoto temporali nihilominus daretur spirituale. Tota itaque difficultas est de intentione primaria, siue principali, & sine qua non fieret actio, & relatis diuersis opinionibus, ipse concludit eiusmodi intentionem Simoniacam esse, vbi quis temporale intenderet dare, vel accipere directè pro spirituali quasi eius pretium, vel mercedem; quod pluribus ostendit, refértque illa verba Antonini, quæ nuper adduximus. Eadem finis principalis significatione in hac materia vtitur *quæst. 9. & sequenti*, vt scilicet aliquid intendatur per modum pretij.

Svmma Astensis *2. p. lib. 6. titul. 55. art. 5.* Negat cum Alexand. ab Anglia, & Thoma, quos citat, conferre præbendam intuitu consanguinitatis esse Simoniacum, quamuis sit graue peccatum, *quia nihil ibi in pretium datur, vel recipitur, quod ad Simoniam requiritur.* Monet deinde inferius, attendendam esse intentionem quando datur temporale pro spirituali principaliter, aut non principaliter; quod vltimum dicunt aliqui contingere, quando aliàs daretur, nam si aliter non daretur, volunt aliqui esse finem principalem, & Simoniam constituere. Quod Astensis durum esse dicit, cùm id sæpe contingat sine Simonia. Ponit exemplum Parisiensis Episcopi, qui quando *inthronisatur* ab Archidiacono Senonensi, dat ei dimidiam marcam auri quam non daret nisi inthronisaretur & inferiùs. *Est ergo notandum quod cùm dicitur aliquid temporale dari pro spirituali, hac propositio, pro, potest denotare appretiationem, siue commutationem, & sic non debet*

I *concedi,*

concedi, potest autem denotare causam finalem, vel efficientem, & sic vtroque modo potest concedi.

EMANVEL RODRIGVES *in summa. 2. p. cap. 57. num. 1.* Simoniam esse contractum non gratuitum, vt largitionem *munerum quæ dantur hoc fine, quæ in hoc casu non sunt dona, sed pretium.* & num. 5. Tria requirit ad Simoniam. primo *vt intermediet aliquid spirituale.* secundo *vt intermediet aliquid temporale vt pretium, donum, & seruitium non debitum alio titulo, & quod pretio æstimatur, directum ad hunc finem vt obtineatur quid spirituale.* tertio *quod hac res, quæ offertur, offeratur per modum pretij, quibus rebus concurrentibus, est Simonia, & si aliqua deficiat, non est Simonia, quia potest dari aliquid conferenti spirituale non per modum pretij.*

IOANNES VALERVS Iuris vtriusque Doctor nominatissimus, & apud Carthusianos Prior, *in different. vtriusque Iuris. vers. Simonia. different. 5.* Obtinens beneficium interueniente pecunia, si ea non fuit causa quærendi illud, quia etiam sine dicta pecunia illud obtinuisset; Nam Collator beneficij recipiens pecuniam sibi oblatam, non fuit eà potissimùm motus, quia hic, in quem fuit collatum, erat dignus, non tenetur in foro conscientiæ sic obtento renuntiare, quia ea collatio non fuit Simoniaca. Et glossam, aliósque DD. allegat.

VILLALOBOS Salmanticensis Academiæ quondam oraculum, *tract. 37. diffic. 1. num. 7.* explicat hunc finem principalem obtinendi spirituale per temporale, qui facit Simoniam, esse causam principalem, quæ intendatur in ea datione temporalis: & deinde *num. 8.* ait ex Nauarro, vt dignoscatur, an in quibusdam actibus fuerit ille finis principalis Simoniacus, attendendum maximè esse, an fuerit animus vendendi, aut emendi spiritualia. Et *num. 12.* pronuntiat in vniuersum, eum qui dat aliquid temporale, & non dat tanquam pretium spiritualis, quod quærit, sed liberalitate, gratitudine, amicitia, aut consanguinitate motus, non esse Simoniacum.

IACOBVS DE GRAFFIIS, Monachus Cassinensis, & Pœnitentiarius Neapolitanus, *Decision. aurear. lib. 2. cap. 96. num. 19.* Hanc Regulam tradi communiter ad dignoscendam Simoniam mentalem refert, *vt illa dicatur, cuius obiectum est Simonia, id est, dandi vel recipiendi spirituale pro pretio temporali.* Ponit exemplum in eo qui seruit Episcopo ad conciliandam ipsius amicitiam, certus se neque recepturum, neque Episcopum daturum illi beneficium pro eo seruitio, sperans tamen, quod factus amicus illud deinde gratis dabit. Et *num. 30.* Regulam cognoscendi Simoniam hanc tradit nuper ex aliis quoque relatam, tria ad illam essentialiter requiri, & si vel vnum deficiat, non esse Simoniam. primo res spiritualis. secundo res temporalis vt pretium, & munus. tertio *vt illud temporale intercedat per modum pretij,* &c. *possunt enim dari non redundantia in pretium.* num. vero 37. intentionem principalem sic explicat. *Ecce igitur quantum in Simonia attenditur principalis causa, & intentio; nam si principaliter quis mouetur ad recipiendum pretium pro spiritualibus, Simoniacus est, aliàs secus.* Vnde *num. sequenti* 38. explicat glossam, Abb. & Card. dum dicunt, Clericum

cum assistentem diuinis officiis principaliter propter distributiones, esse Simoniacum mentalem.

Raymundus de Pennas fort in Sanctorum numerum à Clemente VIII. relatus, qui iussu Gregorij IX. Epistolas Decretales, quæ erant sparsæ in vnum volumen quinque libris distinctum redegit, quo perfecto opere scripsit summulam, quam S. Antonin. aliíque passim commendant, & Raymundinam appellant, & vbique allegant, nobis Codicem videre non licuit; Ex Antonini tamen, & aliorum grauissimorum Doctorum fide illum inter nostræ, communísque sententiæ suffragatores iure merito nominamus.

Nicolaus de Ausino, Ordinis Minorum, qui summam Pisannellam, quæ & vulgo Magistratia dicebatur, in multis corruptam emendauit, & quæ ipsi deerant, suppleuit. *verſ. Simonia.* 1. *num.* 6. obseruat præpositionem, pro, quandoque significare appretiationem, vel commutationem, & sic nunquam dandum esse temporale pro spirituali, aliquando notare causam efficientem, & finalem, & sic dari posse temporale pro spirituali; & in fine Raymundum allegat. Et *num.* 12. Non licet obsequium impendere pro aliquo spirituali, si illud, pro, dicat causam principaliter mouentem, sed si dicat tantùm causam secundariam, puta excitatiuam affectus eius, qui dare habet spirituale, licet. In eandem sententiam allegat Raymundum *num.* 24.

Bartholomæus Fumus *in summa aurea. verſ. Simonia. num.* 5. *Est etiam Simonia mentalis, quæ à* Deo *tantùm punitur, vt quando quis intendit pro spiritualibus temporalia habere, vel pro temporalibus spiritualia, ita quod ly, pro, dicat pretium, vel rationem pretij: si autem non intendit hoc pro pretio dare, sed tanquam Eleemosynam, vel donum, vel aliter, non est Simonia mentalis.*

Rosella, quam scripsit Baptista Trouamala Ordinis Minorum qui florebat Louanij anno. 1483. *verſ. Simonia.* 1. *num.* 4. quærit, an sit Simonia, si aliquid detur pro spiritualibus gratis, & respondet non esse: deinde addit distinctionem solitam significationis præpositionis, pro. *Sciendum quod præpositio, pro, cum dicitur aliquid dari pro spirituali, si importat appretiationem, vel commutationem, vel causam principalem mouentem, ita quod illud temporale sit pretium spiritualis, vel propter hoc pretium dat ipsum spirituale, tunc est Simonia, sed si, pro, non importat causam finalem, sed adminiculatiuam, vt si detur in collatione temporale pro collatione spiritualium ob reuerentiam Sacramentorum, vel ad sustentationem Ministrorum, vel ad obseruandas pias consuetudines, & huiusmodi non est Simonia.* Vnde colligit non semper ex parte vtriusque, dantis nimirum & accipientis temporale pro spirituali, seclusa omni pactione committi Simoniam, sed prout dans, aut recipiens intendit illud temporale tanquam pretium, quod pluribus explicat.

Refert & dictum Archid. *in summ.* 1. *quæſt.* 1. *Quod pro spiritualibus aliquid dare, vel accipere, non tamen animo vendendi, vel emendi, sed animo remunerandi, non est in se Simonia.* Affert & Panorm. in C. etsi Christus. de Iureiurando. *Quod hic*

hic est notabilis limitatio ad materiam Simoniæ. & sane Panorm. *in cap. citat. num.* 11. ita conatur explicare quæ *in illud cap. Etsi Christus.* 26. *ver. mala sunt.* dixit glossa quædam esse Simoniaca ex sua natura, vt vendere spiritualia, quædam quia prohibita, vt dare aliquid pro baptismo, & benedictionibus nubentium: quæ duo exempla falsa sunt, quod optimè obseruauit Ioannes Andre. ab ipso Panormitano adductus. Ait itaque Panormitan. explicans glossam de iis quæ dantur non animo emendi, & vendendi, sed remunerandi Prælatum, illud enim non est Simoniacum, nisi quia in iure prohibitum est, vti obseruauit Archidia. de qua tamen explicatione glossæ, an sit ad eius mentem, cogitandum relinquit Lectori Panormitanus: non dubitat tamen de veritate huius doctrinæ. Plurima in singulis Casibus de intentione emendi, vel vendendi spiritualia, requisita ad Simoniam tradit *ibidem* Rosella.

IOANNES GVTIERRES, *lib.* 2. *qq. Canonica. cap.* 23. *num.* 60. Negat collationem beneficij factam consanguineis ratione consanguinitatis esse Simoniacam, quamuis sit aliquando culpabilis, nisi detur beneficium, vt deinde illud beneficiatus consanguineis conferentis remuneret. *Quia vbi non est spiritualis venditio, non est Simonia, illic autem nullum interuenit pretium; Ergo non est Simonia.* Et inferiùs nu. 63. *si conferens beneficium consanguineo, vel alteri, hoc faciat principaliter, vt se exoneret ab obligatione, vel seruitio, quo ei tenetur, Simoniam committit, quia obligatio talis, & exoneratio loco pretij habetur.* Eadem distinctione vtitur circa preces. *num.* 65. & circa obsequium. *num.* 66. rationem reddit. *num.* 67. *sola ratio pretij, & mercedis in proposito Simoniam inducit, non verò modus liberalitatis, doni, vel obsequij.* Sine pretio igitur non est Simonia, & in fine principali commodi temporalis includitur aliqua ratio pretij.

Hæc omnia cum allata distinctione declarat Adrianus. *quod.* 9. *art.* 2. *littera L. M. N. O.* quem adeas velim, ne totum exscribere cogar.

Claudant hoc Canonistarum agmen duo celeberrimi Iuris Pontificij interpretes, Panormitanus, & Felinus, qui finem principalem, & causam impulsiuam vbique in hac materia distinguunt, & cum spirituale datur pro temporali tanquam fine principali Simoniam agnoscunt; Non verò dum temporale est tantùm causa impulsiua. Ita Panormit. *in cap. cum essent. num.* 4. & ibid. Felinus. *de Simonia.* rationem reddit Panormit. *in cap. nemo. num.* 6. Quia ibi fit *quædam commutatio* temporalis pro spirituali, quod non contingit, quando commodum temporale, quod quæritur, est causa solùm impulsiua, licet absque illa causa, & impulsione non fuisset faciendum, aut dandum illud spirituale. Id totum explicat Felin. *in cap. suam, nu.* 2. in eo qui sperat distributiones ex recitatione horarum Canonicarum, quibus sine illa spe non interesset.

His illustribus Commentatoribus Iuris Pontificij alios, qui in eandem iuêre sententiam accensere singillatim nihil attinet, cùm ab his ne vnus quidem quod sciam, discedat, & illi ipsi quos nominauimus, alios antiquiores referant, quos defectu Codicum consulere non licuit; quibus

quibus omnibus semper persuasum fuit, ad veram Simoniæ naturam aliquid quod pretij vice fungeretur, requiri, quocunque tandem loquendi modo vsi fuerint propter diuersas rationes quibus ea pretij interuentio expressè, aut occultè significari, aut tegi potest.

§. VII.

Pontificum, & Conciliorum authoritas.

His omnibus DD. Theologis, ac Canonistis addo ipsos Pontifices, & Concilia, ex quibus suam illam doctrinam hauserunt ipsi DD. Quam plurimos Pontifices & PP. atque Concilia retulit Gratian. 1. *quæst.* 1. atque imprimis *cap.* 1. Leonem Magnum, qui ait, gratiam non esse gratiam, si gratis non datur, vel accipitur; vnde concludit, Simoniacos gratiam non accipere, quia illam gratis non accipiunt; si autem non accipiunt, illam non habent, ac proinde illam neque gratis, neque non gratis dare possunt. Et quamuis hæc omnia non reperiantur hodiè apud Leonem, sed solùm illa verba, *Gratia nisi gratis detur, non est gratia. in Ep.* 86. *ad Nicetam Aquil. Episc. cap.* 2. Cùm tamen alios fortassis Codices nactus fuerit Gratian. illum mendacij non arguimus: ex his autem, quæ ipse refert, euidenter colligimus Simoniacos ea de causa tales esse, quia non dant, vel accipiunt gratiam gratis; quod autem non datur gratis, datur aliquo contractu oneroso, & per quandam commutationem vnius pro alio, in qua commutatione necessariò reperitur aliqua pretij ratio. His consequenter omnia, quæ deinceps ex Gregorio, Ambrosio, & aliis refert Gratian. *ead. C. & quæst.* 1. ad damnandam Simoniam, perpetuò pretij, & venditionis meminère, & dum de muneribus agunt, ea ita explicant, vt pretium esse significent, *vt cap.* 7. quod ex Ambrosij Pastorali adducit, cùm tamen inibi non reperiatur, sed apud Concilium Toletan. VIII. cap. 111. ex quo refert Anselm. *lib.* 6. *cap.* 85. & Iuo. 5 par. cap. 83. *Reperiuntur quamplurimi negotio muneris perituri mercari velle gratiam Spiritus sancti, dum vile pretium donant.* Et mox. *Quicunque deinceps propter accipiendam Sacerdotij dignitatem quodlibet præmium fuerit detectus obtulisse.* Vbi vides munera quæ pro ordinatione prohibentur offerri, habere rationem pretij, negotiationis, & præmij. Quod idem habes apud Iuon. *par.* 5. *cap.* 85. *Quicunque pro conferendo cuiquam Sacerdotij gradu, aut munus aut promissiones muneris antequam ordinetur, acceperit, vel etiam postquam ordinatus fuerit, in aliquo se pro hoc ipso præsumpserit munerari, siue ille qui dederit, siue qui acceperit iuxta sententiam Chalcedonensis Concilij gradus sui periculum sustinebit.* Munera itaque illa quæ sunt Simoniaca, remunerationes, & prœmiationes quædam sunt, quod ipsum magis elucet ex sententia Concilij Chalcedonensis, quam adducebat Toletan. & continetur *cap.* 2. refertúrque 1. *q.* 1. *C. si quis* 8. Ibi enim ait per illam ordinationem *sub pretio redigi gratiam quæ vendi non potest turpissimi lucri commodo, promotionem negotiatione factam* appellat. Conc. Bracca. 11. *cap.* 3. quod refertur. *C. placuit.* 22. 1. *q.* 1. prohibet in ordinatione munera accipi, & iubet gratis dari, quod gratis acceptum est; tum subdit. *Non aliquo pretio gratia* DEI, *& impositio*

positio manuum vendetur; refert & antiquam definitionem Patrũ. *Anathema sit danti, & accipienti.* Munera itaque quæ prohibentur, eorúmque dationes, & acceptiones sunt veræ venditiones. Quæ verò referuntur *citat. C. & q. cap. Iudices* 23. ex Hieronym. *in cap. 3. Michaea*, licet nonnihil corrupto. Vel agunt de muneribus, quibus mali Prophetæ vendebant prophetiam, & quæ erant loco pretij, vel quæ mali homines offerebant, vt emerent Prophetiam, & Prophetæ repudiabant. Nam stipes, & pias oblationes non rejicit Hieron. vt legenti patebit, fatetúrque ipse Collector Gratian. qui etiam non agit tota illa q. *Nisi de perfidis mercimoniis auaritiæ*, vt loquitur. Gregor. quidem monet Theodoricum, & Theodebertum Francorum Reges. *Ep.* 114. *lib.* 7. *Dec.* Iubeat Synodum cogi, *in qua sub anathematis debeat obligatione constitui, nullum pro Ecclesiastico ordine aliquid vnquam dare, nullum accipere.* Verùm loquitur de illa datione, quam pluribus initio damnarat, quæ erant præmia Sacerdotij, quod Epistolæ lectio indicabit. *A cap.* 99. 1. *q.* 1. Gratianus refert prohibitiones recipiendi pro baptisandis, consignandisque fidelibus, pro gratia communionis, pro balsamo chrysmatis, & aliis eiusmodi. Sed ibi semper agitur de pretiis, exactionibus, venditionibus, nummorum quæstibus; & spontaneæ oblationes non prohibentur, lege *à cap.* 99. *ad* 107. ex variis Conciliis relata; Cùm enim obuium sit Gratiani decretum, inanis labor esset ab eo adducta exscribere, nisi in ipsis quidpiam singulare fuerit obseruandum. Quia verò aduersarij ex illo triplici munere, à manu, à lingua, & ab obsequio, per quod Simoniam committi dixit Gregori. colligunt dari Simoniam sine pretio, facilè fuerit Gregorium consulenti videre, eiusmodi munera locum pretij apud ipsum obtinere. Nam *hom.* 4. vbi triplicis illius muneris meminit, & refertur cap. sunt nonnulli. 114. 1. *q.* 1. explicans illa verba Christi, *gratis accepistis, gratis date*; sic ait. Præsciebat namque nonnullos hoc ipsum donum accepti spiritus in vsum negotiationis inflectere, & miraculorum signa ad auaritiæ obsequium declinare. Ostendit deinde id non fieri duntaxat pecuniâ, sed aliis etiam rebus, variisque muneribus, quæ loco pecuniæ dantur. *Sunt nonnulli qui quidem nummorum præmia ex ordinatione non accipiunt, & tamen sacros ordines pro humana gratia largiuntur, atque de largitate eadem laudis solummodò retributionem quærunt. Hi nimirùm quod gratis acceptum est, gratis non tribuunt; quia de impenso officio sanctitatis, nummum expetunt fauoris.* Et in Regesto, vti refertur *cap. si quis* 1. *q.* 1. vocat sordidas preces oris, fraudulenta munuscula, inanis gloriæ auaritiam. lib. 4. Regest. par. Ep. 55. deflet Ecclesiæ Corinthiorum statum; *quod nullus ad sacrum ordinem sine commodi datione perueniret.* Illam autem dationem fuisse venditionem ex his quæ subjicit, manifestò constat; ait quippe si ordinatum esse vendere, quod emit. Eadem, iisdémque verbis repetit. *Ep. sequenti* 56. *Episcopis per Helladam prouinciam constitutis.* & *lib.* 2. *Ep.* 47. *nulla sit in ordinatione venalitas* quæ repetit Ep. 48. Bonifacius P.M. vti refertur *cap. quam pio* 1. *q.* 2. vbi vetat accipi munera pro rebus sacris, de quonam munere loquatur, ostendit dum subdit. *Restat ergo vt quis pro aliqua Ecclesiastica susceptione munus accipit, donum* Dei

quod

quod à Patre luminum descendere debuit, vendas, munus autem largiens importunus emas. Illud itaque quod prohibetur, vicem habet pretij, quod confirmatur ex casu ibi proposito, Nolebat enim egens monasterium permittere suum Monachum ab alio prædiuite Monasterio in Abbatem electum, illuc proficisci, eáque oblata dignitate fungi, nisi quidpiam in solatium suæ paupertatis ab eo Monasterio acciperent; quod vtrum liceret consultus Pontifex tandem respondet, si ille electus Abbas sit diuiti Monasterio necessarius, omnísque absit pactio, vbi gratis accesserit, posse diues illud Monasterium *subsidij causa aliqua sua Ecclesiæ munera largiri fratrum solatio.* Obseruat autem ibid. glossa, *vers. subsidij.* quamuis Pontifex concedat hanc largitionem subsidij causa post receptum Abbatē illum fieri, idem tamen *in hoc casu esset ante, & post; sed hoc fit propter præsumptionem vitandam.* Deinde quia petitio pecuniæ præcesserat, & ambitio nocere debuit etiam post, vel gratia subsidij percipere debuerunt; qua ratione id permittit Pontifex. licet itaque munus pro spiritualibus dare aliqua alia ratione quàm pretij. verb. grat. subsidij, & solatij fratrum, vt in hoc casu.

Aduerte autem verba, quæ subdit Pōtifex, Aliqua suæ Ecclesiæ munera largiri fratrum solatio Romana permittit Ecclesia. In hoc igitur casu electionis Abbatis, quæ quidpiam spirituale est, largiri munera Monasterio, ex quo electus est, permittit Romana Ecclesia, non tanquam pretium, sed tanquam subsidium eius inopiæ. Neque opinor Romanam Ecclesiam Simoniæ damnabunt aduersarij: Licet igitur aliquid dare pro spirituali, modò non detur in pretium, sed alio quopiam honesto titulo. Quod etiam confirmatur ex Synodo Romana, Gregorio Pontifice habita. *cap.* 88. & *lib.* 4. *Epist.* 44. vbi voluntariè oblata ab ordinandis capi permittuntur, & exigi vetantur. Gregori. scribens ad Episcopos Hispaniæ, & refertur *cap.* 1. *prima quæst.* 3. quæritur de iis, *qui sub munerum datione, vel acceptione, Dei Ecclesias, vel earum sibi beneficia vsurpant.* subdit. *iste quippe donum* Dei *emere, hi autem præsumunt vendere.* De muneribus igitur, quæ pretia sint, loquitur. Similia habet in Epistola ad Rhotomagenses; & alios Galliæ Episcopos, refertur *cap. si quis.* 2. *Ead. cap. & quæst.* Denique quidquid PP. contra Simoniam relati illa *quæst.* 3. *& quæst.* 5. *quæst.* 6. pronuntiant, de venalitate duntaxat pronuntiant. Vnde vides non aliam ipsos Simoniam agnouisse, quàm eam, in qua venditio rei sacræ, vel Ecclesiasticæ reperitur. Idem dico de iis decretis quæ referuntur. *lib* 5. *Decretal. tit. de Simonia.* Vbi agitur tantùm de iis qui pecunia ordinati sunt, vel aliquo pretio quidpiam sacrum obtinuerunt, licet aliquando videantur de quolibet munere loqui. Consule *cap. etsi quæstiones.* 18. Vbi de munere equi dato Cardinali Legato ad Episcopum Strigoniensem, vt ipsi pallium daret, in quo fuisse negat Pontifex Simoniam, si non alia intentione factum id fuerit, quàm vt ei in tanta necessitate itineris constituto subueniretur. Itàque hanc prohibitionem munerum intelligendam esse de iis muneribus, quæ recipientis animum ad aliquid minùs rectum inclinare possunt, monet *ibid.* Pontifex; qui idcirco ait

in munere tria spectanda esse, nimirum personam dantis, & accipientis, quantitatem muneris, & tempus donationis, atque vt ibidem explicat glossa. *ver. dandis muneribus.* considerari debet quid offeratur, quale, à quo, pro quo, ad quid offeratur, qua intentione, quantum nimirum, vt inde coniiciatur, an fuerit liberalis, & gratuita donatio, an verò onerosa, & cum intentione præmij, vel pretij, ex qua sola continget Simonia.

§. VIII.

Sensus Academiæ Parisiensis.

Huic tam illustri, & numeroso testimonio placet nobilissimæ Parisiensis Academiæ sensum subiicere, quanquam illum ex adductis hactenus eorum, qui in ea Patrum ætate floruerunt, suffragiis satis compertum habeamus. Age enim prima illa orbis, & Academiæ lumina ad Academica, plenissima, & vniuersalissima comitia vocemus, rogemus singulorum de proposita controuersia sententias, an aliud, amabo, respondebunt, quàm quod olim docuerunt, & scriptis posteritati commendatum esse voluerunt. Fac huic sapientium cætui præesse ipsum Magistrum, aut S. Thom. aliúmve eruditione percelebrem, cui cæteri suffragij, & veluti principatûs prærogatiuam detulerint, quid aliud conspirantibus omnium suffragiis pronuntiabit, quàm nullam veram, & propriè dictam Simoniam, absque aliqua venditionis, vel emptionis, & pretij ratione formali, vel virtuali consistere posse? an aduersus tam frequentia, & ex totius ferè orbis Doctoribus coacta comitia quidquam excipi iure poterit, an factionis, ambitionis, subornationis, aut gratiæ alicuius, aut aliorum eiusmodi, quæ comitia turbare, & corrumpere solent, suboriri suspicio, cum ætate, locis, moribus, ingeniis vsque eò dissideant, vt solius veritatis amore in eandem mentem adduci potuerint? an alia maioris authoritatis comitia, quæ doctrina, & sanctitate præcellant, vel cogere, vel illis apponere hodie licebit? Et si quædam eiusmodi aduersæ factiones conspirarent, an non orbis vniuersus plenissima illa, quæ viris longè illustrioribus, neque enim, id opinor, negabunt aduersarij, constabant, præferenda iudicaret, illorúmque scita nouis decretis præhaberet. Verùm ne quærantur aduersarij, nos fictionibus ludere, & componere Academica comitia, quæ numquam reipsa conuenerunt, quanquam id iniuria quererentur; Nam qui scriptis monumentis suam mentem de aliqua quæstione variis ætatibus explicarunt, possunt & in testes vocari, & ad comitia litteraria adduci, veteres Academiæ tabulas reuoluamus, & quid de tota ista causa magna contentione disceptata, tandem eius sapientissimi Magistri in vnum solito more coëuntes decreuerint, audiamus.

IOANNES MAIOR *in 4. dist. 25. quæst. 1.* refert, quod nuper significauimus, decretum facultatis Parisiensis ante 34. annos, quàm hæc scriberet, editum contra fratrem Ioannem Angeli, qui *in 4. articulo,* sic inquit, *Prædicabat curatus Parrochialis, nihil debet recipere à Parrochianis suis pro confessione, & Sacramentorum administratione*; sic autem

autem definiuit sacra facultas. *Hæc propositio est contra dispositionem iuris naturalis, & diuini expressè, ideò falsa, & notoriè hæretica*; *nam sacerdos non capit pro Sacramentis, sed pro eorum administratione, quæ actionem, & laborem importat.* Vnde colligit Maior contra Paludanum, & Durandum, laborem in administratione Sacramentorum impensum venalem esse, atque adeò in illo non committi Simoniam ex mente Academiæ. Quæ collectio inepta est, si Academia existimauit aliter quàm aliqua venditione, vel emptione committi Simoniam posse; Nam etsi labor ille venalis non sit, posset tamen in eo absque venalitate, & venditione committi Simonia, vti in spiritualibus contingere sæpe concedunt aduersarij: Neque Academia affirmat esse venalem hunc laborem, sed tantùm pro eo aliquid à Parrocho capi posse absque Simonia. Cur igitur Maior colligit ex mente Academiæ, laborem illum esse venalem, quia ipsa definit aliquid à Parrochianis dari, & à Parrocho capi pro eiusmodi labore posse absque Simonia, nisi quia Academia existimauit, Simoniam consistere in eo quod vendatur spirituale quod est inuendibile. Neque opinor ægrè ferent viri eruditi, si potius Maiori celeberrimo id temporis Doctori in explicando decreto recens edito, & Academiæ mente declaranda fidem potiùs adhibeamus, quàm recentioribus, qui ne quidem illa decreta viderunt. Et sanè nisi ea fuerit Academiæ mens, quam significat Maior, non poterit damnari ab illa Frater Ioannes Angeli, quod doceret nihil Parrochum pro confessione, & administratione Sacramentorum recipere posse, quam propositionem contra *ius naturale, & diuinum*, atque adeò *hæreticam, & falsam* esse pronuntiat Academia, quia *nihil accipitur pro Sacramentis, sed pro administratione, quæ actionem, & laborem importat.* Nam reposuisset ille Frater, non emi quidem Sacramenta, sed laborem administrationis, qui venalis est. Verùm non sola emptione, & venditione committi Simoniam, sed quotiescunque datur temporale pro spirituali quacunque ratione, vti contendunt nostri aduersarij, quod falsum, & hæreticum pronuntiat esse Academia. Deinde cùm negat Academia Simoniam, quia Sacerdos non capit pro Sacramentis, sed pro administratione, quibus verbis significat, Simoniam committi, aut excusari pro varia intentione, si enim Parrochus capiat, aut Parrochianus det pro Sacramentis, Simonia est: si verò pro administratione, non est Simonia; Ergo & qui dat, & qui accipit, debet habere intentionem dandi, vel non dandi pro Sacramentis, sed pro labore administrationis. Igitur ex aduersariis Academia constituit Simoniam in sola intentione, quam quisque capere, aut ponere pro libidine poterit, atque ita tollit omnem Simoniam: Quis enim nisi stolidus Parrochus intendet accipere pro Sacramentis, & non pro suo in administrando viatico, labore, quem exiguum licet magno pretio vendet, quod deinde à demortui hæredibus vnà cum funeris impensis diligenter exiget. An igitur Academia sua illa distinctione *pro Sacramentis, & pro administratione*, quæ distinctio sola mente fit, Simoniam omnem tollit, aut illi potiùs, vti nobis falsò obiiciunt, viam aperit. Quis nisi

K

si subtiliter Philosophus ista distinguit, vt non disputem an satis in re morali distingui possint; neque enim, vt S. Thom. & alij monent, in hac materia distingui satis in praxi possunt Sacramenta ab ipsorum administratione; cum etiamsi, dum committitur in illis Simonia per expressam & formalem emptionem, & venditionem non vendatur Sacramentum in se, sed ipsa eorum administratio. Neque aliter vnquam Theologi disputant de Simonia in Sacramentis, quàm quæ in ipsorum administratione fit; & qui illa reipsa emit, non distinguit, an emat Sacramentum ipsum, aut administrationem; immò cùm omnia Sacramenta, excepta Eucharistia, sint tantùm in fieri, vt loquuntur, hoc est, non existant nisi dum fiunt, ipsorum administratio, si Eucharistiam excipis, est ipsius Sacramenti confectio, ipsúmque Sacramentum quod post instans, quo perficitur, non ampliùs in se perdurat. Quare cùm petitur administratio Sacramenti, petitur ipsum Sacramentum, & cum quid datur, aut capitur pro administratione Sacramenti, datur, aut capitur pro ipso Sacramento. Adde, si vendatur labor illius administrationis, qui fere semper exiguus, cùm pretium aliquod datur, sæpius illum excedit, committetur iniusticia. Quare mens Academiæ in suo illo decreto non alia fuit, quàm aliorum Doctorum, quos adduximus, non dari nempe aliquid *pro Sacramentis* tanquam illorum pretium, sed pro administratione, quæ & actionem, & laborem importat, in stipendium, & sustentationem, quæ debita est Ministrantibus spiritualia ex naturali, & diuino iure; atque ita Academia suo decreto communem sententiam confirmat, non dari Simoniam, quoties non datur aliquid vice pretij, & non dari pro Sacramentis quidquam; illud enim non posset esse nisi in commutationem Sacramenti, atque adeo aliquod eius pretium, sed dari pro administratione, hoc est in stipendium ministrantibus debitum. Atque adeo attendendum esse, quod pridem monebamus, qua intentione, & quo animo quid detur, & vt loquebatur Gerso, rectificandum esse cor, an in pretium, an in stipendium detur. Maior verò colligit contra Paludanum, laborem administrationis esse venalem, ideóque in illo non committi Simoniam, quia sciebat ex mente Academiæ ad Simoniam requiri aliquam rei non vendibilis venditionem.

Verum illustrius multò decretum Academiæ tibi exhibeo, quod de eius mente non patietur nos dubitare: exscripsit illud integrum Dionysius Carthusian. *in 4. distinct. 25. quæst. 3. & lib. 2. de Simonia. cap. 4.* nos illud hic repræsentabimus tanta fide, vt neque veterem scriptionem mutare, aut emendare vel vnius literulæ mutatione placuerit.

DECRE

DECRETVM

Facultatis Theologicæ, Celeberrimæ Vniuersitatis studij Parisiensis contra Simoniacos Religiosos.

QVIA nuper mota est Controuersia inter aliquos Doctores super decisione huius quæstionis, vtrum in aliquo Monasterio fœminarum liceat recipere aliquam fœminam vltra numerum personarum, quæ de bonis Monasterij commodè sine penuria possunt sustentari, & de persona recipienda oblatis gratis spiritualibus exigere temporalia, instantiúsque à nobis Magistris in facultate Theologiæ Parisiensis congregatis quæsitum, vt in ea re consilium dare, & super eiusdem quæstionis determinatione, quid sentimus dicere vellemus. Nos autem, ad pacem conscientiarum, & ædificationem animarum pro viribus laborare cupientes, ea quæ nobis super his videntur, in modum sequentem exponere duximus. Imprimis dicimus, quod attento tenore constitutionis Apostolicæ, felicis recordationis Papæ Bonifacij octaui incipientis. *Periculoso de statu regularium. lib. 6.* non licet recipere aliquam fœminam in aliquo Monasterio non mendicantium vltra numerum personarum, quæ de bonis Monasterij sine penuria sustentari possunt; nec in hoc oportet apponere illum terminum, commodè, cùm in textu ipsius constitutionis non ponatur; & illud dicimus non licere, vbi non habetur de hoc consuetudo communis, & diuturna, quam Papa scire, & tolerare verisimiliter creditur, & per quam posset præfatæ constitutioni esse derogatum. Idem dicimus, quod à fœmina recipienda in Monasterio, oblatis gratis spiritualibus, non licet exigere temporalia pro ipsis spiritualibus, *tanquam pretium spiritualium, vel annexorum spiritualibus, faciendo commutationem vnius pro altero.* Dicimus vlterius, quod vbi Monasterium ita tenue, quod fœmina, quæ recipi petit, non posset de bonis ipsius Monasterij sustentari sine penuria, oblatis gratis spiritualibus, & receptione personæ liberæ facta ad spiritualia, si persona illa sic recepta habeat bona temporalia, de quibus iuxta consuetudinem regionis potest dispo-

nere, & ea Monasterio conferre, tunc potest ab ea aliquid peti solùm pro necessitate sui victus, sine fraude, vt habeat Monasterium vnde sibi prouidere possit, & hoc non intelligendo de actione coactoria, ita quod eiiciatur, si non dederit: *sed quod seruetur in omnibus debitus modus, & recta intentio*, & quod hoc habeat locum vbi est consuetudo communis, & diuturna, sicut supra tactum est, per quam & antedictæ constitutioni Bonifacij & alteri constitutioni Vrbani Quinti, incipienti, *Ne in vinea Domini*, prohibenti huiusmodi temporalia ab ingredientibus Monasteria quouis modo peti, vel exigi, derogatum existit. *Tutius tamen est, quod nihil petatur, vel exigatur*, nec in huiusmodi Monasteriis vltra numerum earum, quæ sine penuria sustentari possunt, aliqua fæmina recipiatur, & si aliqua petit recipi, dicatur ei, quod Monasterium non potest eam recipere, quia non habet vnde ipsam valeat sustentare.

EXPENDE, mi Lector, singulas huius celeberrimi decreti partes; atque imprimis obserua sapientissimæ Academiæ modestiam in controuersia tum temporis à Doctoribus, qui eius Iudicium rogabant, magnis animis agitata, neque enim alterutram partem damnat, aut grauiori nota configit, neque pro imperio pronuntiat, quid sentiendum sit, sed *ad pacem conscientiarum, & ædificationem animarum, quæ sibi super his videntur, exponit*. Cùm noui nostri censores elato supercilio controuersiam inter DD. variè disceptatam non modò definiant, sed eam præterea sententiam, quam illustriores Theologi, & Iurisperiti magno consensu sequuntur, & quam ipsi Pontifices, ac Concilia, vti hactenus demonstrauimus, tradiderunt, *tanquam falsam, scandalosam, viámque aperientem omni Simoniæ committendæ configunt*. Quænam est ista vel inscitia, vel audacia? secundò ad præcipuam controuersiam, liceatne exigere à fæmina ingrediente Monasterium, temporalia pro spiritualibus, ipsa nimirum Religione. Respondet Academia, *non licere exigere temporalia pro ipsis spiritualibus tanquam pretium spiritualium, vel annexorum spiritualibus, faciendo commutationem vnius pro altero*. Igitur vbi non exigentur temporalia pro spiritualibus tanquam pretium spiritualium, faciendo commutationem vnius pro altero, licebit illa exigere. Quam consequentiam nemo negabit, vt quid enim Academia non respondit absolutè, & simpliciter temporalia pro spiritualibus, aut illis annexis exigi non posse, si in omni illa exactione Simonia est? Cur eam conditionem apposuit, *vt pretium spiritualium, & faciendo commutationem vnius pro altero*, nisi quia in eo solùm casu Simoniam agnouit? Quare tertio concedit eam exactionem cum his conditionibus. primo vt Monasterium sit reuerà tenue, neque habeat vnde recipiendam alere possit, ideóque ratione victûs exigat. secundo vt fæmina recipienda possideat bona, de quibus disponere ex iure,

aut

aut consuetudine regionis valeat. tertio eiusmodi exactio *non sit coactoria ita quod eiiciatur si non dederit*, quia in ea coactione præsumitur quædam venditio, & commutatio vnius pro altero. quarto denique, *vt in omnibus seruetur debitus modus, & recta intentio.* Itaque temporalia pro spiritualibus non modò dari, & capi, sed etiam exigi possunt ex mente Academiæ, *modò seruetur debitus modus, & recta intentio.* Quæro igitur ab aduersariis, in quonam consistat *debitus ille modus*, & quænam existat, *recta illa intentio*, siue quisnam sit indebitus modus, & minùs recta intentio, nisi vt dentur, temporalia *tanquam pretium spiritualium faciendo commutationem vnius pro altero.* An negare possunt, nisi cum Academia pugnare se fateantur, *rectam intentionem* excusare à Simonia, dationem, & acceptionem temporalis pro spiritualibus? anne idcirco Academia Simoniam in sola imaginatione constituit? an viam omni Simoniæ committendæ aperit, cùm quisque facilè possit quam voluerit intentionem suscipere, vel abiicere, vti ineptè contra nos argutari solent. Ad extremum quia fraudibus, quæ in hac re committi possent, occurrere voluerant Pontifices, prohibuerat Bonifacius VIII. ne fœminæ reciperentur supra numerum, quem Monasterium ex suis redditibus alere posset. Vrbanus vero *v. temporalia ab ingredientibus Monasteria quouis modo peti, vel exigi.* Has porrò Pontificias constitutiones ita explicat in suo decreto Academia, *vt consuetudo communis, & diuturna ipsis derogare possit.* Docet itaque has constitutiones constituere nouum ius, neque declarare duntaxat naturale, & diuinum, quibus nulla consuetudo derogare possit, vti reuera his constitutionibus derogasse videmus, cum passim dos à Monialibus recipiendis exigatur ad earum sustentationem: Neque vllus hodiè damnat Simoniæ, non alia sanè de causa, quàm quia dos illa non exigitur à Monasteriis *tanquam pretium; faciendo commutationem vnius pro altero*, vti sapienter monuit Academia suo illo decreto, quod non haberemus, si noui isti censores sententiam rogati fuissent, qui illius doctrinam *falsam & scandalosam, atque viam omni Simoniæ committendæ aperientem damnant*, dum talem esse pronuntiant, sententiam quæ ad veram, & proprie dictam Simoniam iuris diuini, & naturalis aliquam pretij rationem essentialiter postulat, quæ est ipsissima Academiæ in suo illo decreto sententia, vt vides. An tam proiectæ audaciæ fuerint aduersarij, vt dicere, & scribere nõ vereantur, se vnam Parisiensis Academiæ sententiam aduersus noua ista commenta tueri? an mentito tam illustri nomine nos opprimere, & plebeculam imperitam territare pergent?

Observa denique Academiam, quamuis affirmet posse dari temporalia pro spiritualibus in citato casu ingressûs Monasterij, *modò in omnibus seruetur debitus ordo, & recta intentio*, hoc est, vti ipsa sese explicauit, *non tanquam pretium spiritualium faciendo commutationem vnius pro altero*, subiicere nihilominus, *Tutius esse, quod nihil petatur, vel exigatur.* Sequitur igitur Academia in solemni, & doctrinali definitione, atque decreto, & probat opinionem minùs tutam, eámque in vsu, & praxi permitti, quamuis contrariam tutiorem existimet. Licebit

cebit igitur ex mente Academiæ, Magistraliter, vt ita loquar, definientis, operari ex opinione minùs tuta. Hic aures arrige, Pamphile, qui tragædias in nos excitas, & tanquam morum corruptores, doctrinæque temerariæ, & ethnica philosophorum Ethica infestioris, periculosiorisque traducis, quod aliquando dixerimus, fas esse ex opinione probabili, & minùs tuta, relicta tutiori, operari. Hoc dixit suo decreto Academia, quin igitur illam ipsam vniuersam damnas, & nouo decreto, atque audaci censura tanquam periculosæ, & corruptæ doctrinæ ream percellis? O tempora! ô audax inscitia! Illustrissimæ toto orbe & principi Academiæ vadimonium dici, ream peragi corruptæ doctrinæ, & quam de quæstione tunc magnis animis agitata in solemnibus comitiis post singula rei momenta diligentiùs expensa, tulit sententiam, quámque cæteri, qui ipsam consuluerant, doctores velut quoddam Numinis oraculū excepêre, per summam hodiè iniuriam damnari, eiúsque decreta nouis configi censuris, à quibúsnam verò vsque eò temerariis? Verùm de operatione ex opinione probabili, aut etiam minùs tuta te conueniemus aliàs, Pamphile.

Maneat itaque communi Theologorum, Canonistarum, Parisiensis Academiæ, ipsorúmque Pontificum, atque Conciliorum authoritate constitutum, Simoniæ veræ & propriè dictæ, diuino, naturalique iure prohibitæ ita essentialem esse aliquam pretij, & venditionis rationem, vt sine illa non sit vera, & propria Simonia, de illa enim sola disputamus hoc loco. Ex hac porrò tam certa, constantique doctrina doctorum omnium conspiratione probata.

§. IX.

Defenditur Valentia.

Colliges primo iniuria traduci Valentiam insignem toto orbe Theologum quasi nouam sententiam cuderit, dum *2.2.disp.6. quæst. 16.punct.3. quæstiunc.1.* negauit esse Simoniam, quoties temporale est tantùm motiuum dandi, vel efficiendi spirituale, aut è contrario; Et quando per temporale fit tantùm compensatio gratuita pro spirituali, aut è contrario; quia vt transactio sit Simoniaca, oportet temporale esse pretium spiritualis, vel è contrario. Quod in duobus modis assignatis non reperitur, vt ibidem explicat Valentia; quia moueri ex consideratione beneficij accepti ad rependendum aliquid aliud, vel in eodem, vel in diuerso genere, non est emere, vel vendere, aut dare, vel accipere tanquam pretium; quod tamen ipsa Simoniæ definitio postulat, quod idem contingit, quoties spirituale datur pro temporali, aut è contrario, tanquam pro motiuo, quia id solùm est ex affectu, & inclinatione ad aliquid temporale, velle facere, aut conferre aliquid spirituale, vel è contrario; quod fieri potest, etsi vnum non detur tanquam alterius pretium, vt patet, neque eum qui propter stipendium ministrat Sacramentum, illud propterea vendit, neque committit Simoniam, vti fatentur omnes prorsus DD. & tamen ille mouetur eo stipendio ad eam administrationem. Quod verò Valentia probat in his modis non interuenire pretium, quia ad hoc requi

requiritur, vnum commutari cum alio tanquam cum æquali, quod non fit quando quis mouetur dun taxat ex affectu, & inclinatione ad aliquid faciendum, vel dandum absque vlla alia vel commutatione, vel comparatione, & adæquatione vnius cum alio, verè dictum, & malè reprehenditur ab aduersariis; alioquin in omni prorsus actione, per quam vnum facimus ex affectu ad quidpiam aliud, esset vera venditio, & appretiatio, sine qua nequit intelligi venditio. Insulsè porrò inde colligunt aduersarij contra Valentiam, nunquam dandam esse Simoniam, quia nullus ita stultus est, qui existimet adæquari spirituale temporali:nam idem obiicietur contra quamcunque venditionem spiritualis, quam nemo nisi hæreticus possibilem esse existimare potest, & tamen Simoniam absque hæresi passim admittunt Theologi cum S.Tho. Deinde respondet ipse Valentia,eam appretiationem fieri secundum peruersum affectum Simoniaci,qui eodē modo se gerit, atq; si adæquaret spirituale temporali. Denique in venditione, & appretiatione non semper reperitur adæquatio iusta, nam licet quis sciat rem plus, aut minùs valere, quàm pretium quod offertur, illam tamen sæpius emit, aut vendit; dicitur nihilominus illam appretiare, quia illam sub pretio ponit, vt loquebantur nuper DD. licet sub pretio iniusto, & iniquo. Immò inde maximè criminis huius fœditatem ostendunt passim DD. quod *inappretiabile ponat sub pretio*, in quo est sanè quædam adæquatio, sed iniqua; quia quæ sunt inadæquabilia ex nostro peruerso affectu adæquare conamur, eodémque modo nos aduersus illa gerimus, atque si adæquabilia forent, vti sæpiùs cum allatis Doctoribus monuimus. Quid igitur nota dignum est in illa tota Valentiæ ratiocinatione, quæ neque noua, neque veteribus incognita, sed ipsis communis fuit.

Obiiciunt secundo Valentiæ, quod ibidem in quæstione secunda dixerit, dare spirituale pro temporali, aut è contrario, etiam principiliter, siue tanquam propter finem principalem,&motiuum, non efficere Simoniam; cùm tamen S. Thom. aliíque à nobis ipsis relati, fateantur esse veram Simoniam, quoties temporale est finis principalis, propter quem datur spirituale, & è contra. Nouam igitur, & insolitam opinionem nobis obtrudit Valentia, & numquam ex ipsius mente committitur vera Simonia, nisi quando fuerit formalis, & expressa venditio, atque per pretium adæquatio, quod vix vnquam contingit.

Hanc inanem esse obiectionem vel vna Valentiæ lectio demonstrat, quare vel illum non legêre aduersarij, vel non intellexêre, vel vt haberent quod morderent,dissimulauêre; ait enim disertè Valentia, has circumstantias finis, & motiui *non efficere Simoniam, nisi quatenus interdum efficiunt, vt temporale sit pretium spiritualis, vel è contrario, atque adeò vt temporale non sit duntaxat motiuum, aut gratuita compensatio spiritualis, vel è contrario.* Quæ doctrina consentit cum iis omnibus, quibus hactenus ostendimus, intentionem, & finem principalem temporalis pro spirituali, vel è contrario, facere quandoque Simoniam, quia æquiualet venditioni, & tunc reipsa, licet non expresè, & formaliter, temporale est pretium spiritualis,

ritualis, vel è contrario, ex mente illorum ipsorum authorum, qui hunc loquendi modum vsurparunt, vti fusiùs hactenus euicimus. Quod ipsum disertè in verbis relatis explicat Valentia, qui in eo solùm differt, quod contendat fieri aliquando posse, vt in eo fine; & motiuo *temporale non sit pretium spiritualis, aut è contrario, hoc est, vt non ita detur, aut fiat vnum propter alterum, quasi tanti vnum æstimetur, quanti alterum*; Ad quod tamen non est necessaria formalis illa, & expressa comparatio, sed satis est, vt vnum detur in compensationem, & pretium alterius, eiúsque duntaxat intuitu, omnibus aliis motiuis aut exclusis, aut minùs principaliter inspectis, & attentis. Quia verò dissident Authores circa illam intentionem, & finem principalem, cùm aliqui velint esse Simoniam quoties *principaliter* confertur spirituale propter temporale tanquam propter finem; alij verò negant, nisi illud temporale intendatur tanquam pretium, vti retulimus hoc & superiori consectario, quos solis vocibus dissidere ostendimus, cùm in illa intentione, & fine principali inuoluatur aliqua ratio pretij. Ad eius verbalis, vt ita dicam, dissidij conciliationem, duplicem finis principalis acceptionem obseruat hoc loco Valentia, quam nos quoque initio ex ipso retulimus; nimirum alius est finis ipsius operis, aut rei spiritualis, quæ vi illius temporalis debetur, & qui dat illud temporale, existimat sibi fieri iniuriam, nisi detur ipsi illud spirituale, pro quo dedit tale temporale, tanquam ipsi proportionatum, & commensuratum in æstimatione, & valore, qui finis constituit Simoniam, & inuoluit rationem pretij: alius est finis operantis, siue applicationis ipsius ad operandum, aut conferendum aliquid spirituale, in quo non attenditur aut proportio, aut æquiualentia, siue æstimatio aliqua temporalis, & spiritualis, sed sola proportio inter medium, & finem, cui obiiciendo tale medium vtile est; Neque vlla est obligatio ex Iustitia commutatiua dandi spirituale, in eo qui accipit temporale, ad extinguendam eiusmodi obligationem; In eo fine operantis potiùs, quàm operis ipsius sic explicato, negat Valentia reperiri vllam pretij rationem, nec consequenter vllam esse Simoniam, quam ne ipsi quidem aduersarij possunt eo casu, iure affirmare. Non quæro autem, an illa finis principalis acceptio, quam explicuit Valentia, commoda sit, hoc vnum contendo, eruditum & illustrem Theologum nullam hoc loco singularem, aut nouam sententiam cudere, sed communem, & antiquam tradere, veterum dicta, quæ inuicem pugnare videbantur, conciliare, atque verborum quorumdam tenebras subtili explicatione, & distinctione, nouáque luce dispellere.

§. X.

Argumenta aduersariorum in ipsos retorquentur.

Colliges secundo quàm parum sapienter aduersarij ex hac communi doctrina, quam solius Valentiæ, & nostrorum hominum esse, falsò sibi persuaserunt ex præiudicata quadam potiùs opinione, & maleuolentia, quàm ex ipsa Codicum nostrorum attenta lectione, inferant nos constituere Simoniam in sola

sola quadam imaginatione, & intentione pretij, & adæquationis, atque venditionis, quam quilibet pro arbitrio deponere poterit, aut non assumere, nisi bardus omnino sit, atque ita alio animo temporalia dare pro spiritualibus passim sine Simonia. Atque hîc thrasonicè exclamant, nos & doctrinam, & mores corrumpere, & omnia sacra impiare. Verùm quàm insulsè ista dicantur nemo sapiens non videt, cùm enim docuerimus hactenus veram, & propriè dictam Simoniam, de qua sola disputamus, consistere essentialiter in aliqua ratione venditionis, siue commutationis non gratuitæ, temporalis cum spirituali, eiusmodi sanè commutationem à Simoniaco intendi oportet, alioquin verè Simoniacus non erit; cuiuscunque tandem rationis sit ea intentio directa, vel indirecta, formalis, vel virtualis, aut æquiualens, eo denique modo quo in aliis actibus humanis, vt mali, aut boni sint, requiritur, & sanè in ipsamet definitione dicitur Simonia, *studiosa voluntas emendi, vel vendendi spiritualia*; voluntas autem studiosa ex omnium interpretum sensu est voluntas deliberata, cuiusmodi non est sine cognitione, & intentione libera obiecti in quod fertur; obiectum autem in quod fertur proximè Simonia, est emptio, & venditio; materia, siue obiectum remotum est spirituale, & spirituali annexum. In venditionem itaque, vel emptionem spiritualis debet ferri voluntas Simoniaca, quod non est aliud, quàm eam venditionem, vel emptionem intendere. Quis hoc neget nisi prorsus stolidus sit? Anne igitur omnis Simonia in sola imaginatione chimærica consistet? sanè non magis, quàm cæterorum vitiorum, & virtutum actus in sola imaginatione, & chymæricis animi fictionibus consistere dicuntur, licet sine intentione obiecti ipsorum aut fieri, aut intelligi nequeant. Frustra verò docerem hoc loco, quam vim ad omnes actus morales habeat intentio, satis sint quæ nuper ex Gersone, & supplemento Gabrielis adduximus, ne lectoris abutamur otio in re tam trita, & vulgari. Hoc vnum quæro ab aduersariis, an committatur Simonia, quotiescunque datur temporale pro spirituali? si affirment, Simoniaci sunt omnes, qui stipendia, oblationes, aliaque eiusmodi pro sacris ministeriis accipiunt, omnésque consuetudines, aut etiam iura, quæ id permittunt, aut etiam aliquando dari iubent, refigenda prorsus erunt cùm Simoniam foueant; & omnes beneficiati, quia pingues beneficiorum prouentus pro titulo spirituali percipiunt, Simoniaci erunt. Si verò negent committi perpetuò, & necessario Simoniam in omni datione, vel acceptione temporalis pro spirituali, vel è contrario; exponant nobis, quandónam in iis casibus non committatur. Neque aliud respondere possunt, quàm non committi, quando ista dantur, & accipiuntur alio titulo, & motiuo, quam venditionis, emptionis, permutationis, & pretij; sed liberalitatis, stipendij, Eleemosynæ, & cæteris similibus: Ea verò motiua, & tituli nunquid debent intendi à dante, & accipiente, vt vitetur Simonia: igitur Simoniam ipsi constituunt in sola quadam imaginatione, & chymæra, & nullus Simoniacus erit, nisi stolidus aliquis, qui eam chymæram venditionis, & appretiationis, vti loquuntur veteres, sibi finget, qui tribus antycyris purgan

gandus erit. Denique S. Thom. & alij veteres, qui constituunt Simoniam, quando temporale datur, vel accipitur pro spirituali, vel è contrario, tanquam propter finem principalem, & non causam motiuam, & vt alij loquuntur, adminiculantem; nunquid æquè constituunt Simoniam in intentione principali, aut minùs principali? Nunquid ipsis obiicere licebit idipsum quod nobis per summam calumniam ad rauim vsque obtrudunt aduersarij, ex eorum mente Simoniam in imaginatione, & chymæra consistere, & tolli omnem Simoniam, neque nisi à demente committi posse; quis enim non deponet illam intentionem finis principalis, & assumet pro libito alium finem minùs principalem, nempe non dabit, neque accipiet temporale pro spirituali, vel è contrario, tanquam propter finem principalem, sed tanquam propter finem minùs principalem, propter stipendium, liberale donum, & cætera similia, quamuis nisi istos fines minus principales non attenderet, non esset daturus spirituale, quod illi DD. fatentur, atque ita nulla erit Simonia. Illud igitur propter quod in inuidiam vocant nostram, & communem, sententiam aduersarij, vorare totum ipsi coguntur, & S. Thomæ, totique Scholæ, ipsique Academiæ Parisiensi obiicere.

Colliges tertio quàm iure nostram hanc sententiam, toti prorsus Scholæ probatam vti hactenus ostendimus, ab Academia Parisiensi damnari magna contentione satagant. An non licet ab iniquo iudicio ad ipsammet Academiam prouocare? dispiciat ipsa sese, suffragia expendat, non numeret, sensus veterum qui immortalem illi eruditionis laudem pepererunt, exquirat, sua monumenta reuoluat, & antiqua decreta perlegat. An illa S. Thomam, Albertum Magnum, S. Bonauenturam, Scotum, aliósque innumeros suos doctores sanctitate, & eruditione eximios quorundam vociferationibus perterrita damnare dicenda erit, atque propudiosam, & nulla vnquam ætate delendam sibi notam inurere velle? an antiqua sua decreta à sapientissimis suis doctoribus magna animorum conspiratione lata, non factiosorum contentionibus extorta, ab omnibus deinde Academiis laudata, hodie ab ipsa refigi dicemus? Quis ad eius deinceps tribunal appellaret? quis, vti hactenus, orbis Magistram agnosceret, quæ orbis Magistros, & doctores suis decretis iniquè configat? Maius ipsa sibi profectò dedecus, quàm communi sententiæ inuidiam tam inofficiosa censura pareret, liceretque iterum ab eius parum æquo iudicio ad omnes totius Europæ Academias prouocare. An illæ patientur celebertimos DD. quibus & ipsæ gloriantur, illustriores nationum omnium, prouinciarum sapientes, Cardinales, Episcopos, aliósque dignitate, & sapientia conspicuos, omnium Religiosorum Ordinum lumina, viros sanctitate, & doctrina claros temeritatis, insipientiæ, & minùs rectæ doctrinæ damnari, & tanquam moralis Theologiæ corruptores traduci, atque doctrinam, quam ipsæmet magno consensu sequuntur, nigriori nota inscribi? Censuram aduersus se, suósque Magistros latam, noua sine dubio censura expungent. Neque difficilè fuerit ipsarum sensa exquirere, & suis testata diplomatibus toti Europæ nota facere. An denique summus Ecclesia-

stica

sticæ doctrinæ æquè de moribus, atque de fide Magister pro veteribus & communibus Scholarum totius orbis doctoribus vindex non assurget; & factiones, quibus ipsam quoque sedem Apostolicam occultè impeti facilè fuerit ostendere, coërcebit?

Colliges ad extremum, quid censendum sit de quibusdam aliis propositionibus, quas nobis obiiciunt, & ex quibus nobis inuidiam concitant aduersarij; non minus enim sanas esse, atque communi DD. sensu probatas æquè facilè fuerit ostendere, atque id de ista circa Simoniam euincimus. Quod in aliis nostris operibus, quæ ferè sub prælo sunt, vbi se dabit occasio, in singulis materiis demonstrabimus; idque iam circa quæstionem de tribus contractibus in nostro opere de vsuris. *lib. 6. toto* perfecimus. Contra quam doctrinam si quid interea grauius statuatur vrgente malignantium factione, ab eo, vt iam monui, iudicio iure merito prouocamus.

QVÆSTIO III.

Quænam sit materia, & obiectum Simoniæ.

Ex superiori definitione Simoniæ, proximis quæstionibus explicata, tria ipsi essentialia esse constat, nempe materiam, & obiectum, circa quod versatur, quod dicitur aliquid spirituale, aut spirituali annexum, pretium, quod pro ea materia, & re spirituali exhibetur, & ipsum contractum onerosum, quo fit venditio, vel commutatio Simoniaca. Quæ tria singillatim exponenda sunt.

PROPOSITIO VNICA.

1 Omnis res spiritualis, & supernaturalis ad salutem animarum siue à Deo immediatè, siue ab Ecclesia per potestatem supernaturalem à Christo acceptam instituta, omnísque vsus eiusmodi potestatis supernaturalis, est materia, & obiectum Simoniæ. Materiale item, & merè naturale annexum consequenter, vel concomitanter spiritualibus, quia vel ab illis dependet tanquam eorum effectus, vel ita cum illis coniungitur, & quodammodo permiscetur, vt vnum quoddam cum ipsis efficiat, est quoque materia Simoniæ: secus verò, quando materiale spiritualia, quæ ipsi accedunt, antecedit, & ad illa præsupponitur tanquam subiectum, aut causa, tunc enim temporale, & materiale illud vendibile est ex natura sua, & secundum se absque labe Simoniæ, modò in ea venditione, aut commutatione, alióve oneroso contractu non attendatur connexio cum spirituali ad augendum, vel minuendum pretium. Poterit nihilominus ea venditio rei temporalis cum spiritualibus antecedenter connexæ, ab Ecclesia prohiberi intuitu Religionis, atque adeò materia impropriæ cuiusdam Simoniæ, per eam prohibitionem constitui.

EXPOSITIO, ET CONfirmatio propositionis.

2 Prolixior paulò videbitur hæc propositio, sed amplissimam de materia Simoniæ doctrinam ea perspicuitatis luce, quam toto isto opere quærimus, vix paucioribus complecti licuit.

L 2 Obser-

Observa porrò, vocem, Spiritus, æquiuocam esse, eáque de causa definitionem rei spiritualis difficilem, & impeditam dixit Major *in 4. dist. 25. quæst. 1.* cùm aliquando rem corpoream, sed tenuis cuiusdam substantiæ, cuiusmodi est habitus, aliàs incorpoream significet, quod ex S. Thom. *in 4. dist.* 10. monet Victo. *Relect. de Simon.* 1. *p. num.* 4. Et licet Buridan. *in 2. de am. quæstion.* 22. velit hoc nomen ex primaria significatione impositum, fuisse ad designandas substantias incorporeas; alij tamen contrarium contendunt, immò nonnulli grammatici fastidiosa religione Devm, & substantias, à corporis contagio secretas spiritus nominari queruntur, quos loco allato eruditè castigat Victoria, Cypriani, Lactantij, Ambrosij, Hieronymi, Tertulliani, aliorúmque veterum PP. authoritate, quibus graeculi isti, & anseres conferre se non audeant.

3 Non vsurpamus tamen nomen rei spiritualis in definitione Simoniæ pro qualibet re incorporea, nisi & ipsa sacra sit, atque supernaturalis ad salutem animæ instituta. Quod vt aliqui significarent, dixerunt, spirituale hoc loco deriuari ab spiritu increato. Verùm spiritualia naturalia, sunt etiam ab spiritu increato. Rectiùs itaque Victoria vsurpat spirituale pro dono Dei, & Spiritus sancti, nempe vt authoris salutis supernaturalis; cùm numquam in scripturis prohibeatur venditio rei spiritualis, eò quòd sit spiritualis, & incorporea; sed quia donum Spiritus sancti est, cujusmodi sunt ea omnia, quæ spectant ad spiritualem animæ salutem, aut ad illam sunt ordinata; siue quæ à Deo, vt est author supernaturalis hominum, vel Angelorum Saluator, atque glorificator, procedunt, vel ad illum vt talem ordinantur. Quæ à Theologis, & Canonistis passim distinguuntur in tria genera, quædam enim sunt spiritualia essentialiter, alia causaliter, siue vt alij loquuntur, antecedenter & dispositiuè; & demum quædam sunt spiritualia actualiter, siue effectiuè, & consequenter, vt ex Antonin. Richard. Panormitan. aliísque obseruant Syluester, Tabiena, cæterique summistæ *ver. Simonia*, quibus S. Thom. 2. 2. *& in* 4. præiuit.

Spiritualia essentialiter sunt gratia sanctificans, quæ vt ait Soto *lib. 9. de Iustit. quæst. 6. art.* 1. est ipsissima vita spiritualis, & supernaturalis animæ; Charitas, cæterique omnes habitus, atque virtutes supernaturales, quibus opera, & officia vitæ spiritualis, atque supernaturalis exercemus. Spiritualia causaliter sunt ea, quæ causant gratiam sanctificantem, vt Sacramenta, vel ad illam disponunt, vt Sacramentalia. Spiritualia effectiuè, siue actualiter, sunt actus gratiarum, & Charismatum, ac denique cuiuscúnque doni, vel potestatis supernaturalis, vt prophetia, concio, dispensatio in voto, aliáque huiusmodi, quæ dicuntur etiam à S. Thom *quodlib. 8. quæst. 6. art.* 1. actus spirituales ex parte principij, quia licet eiusmodi actiones externæ, & corporeæ sint, atque naturales secundum se spectatæ, neque in sua entitate à similibus merè naturalibus differant, supponunt tamen in agente aliquid spirituale, & supernaturale principium vel ordinis, vel iurisdictionis, vel donum aliquod gratuitum, vel diuinam institutionem, immediatam, aut mediatam per potestatem Ecclesiasticam, quæ non est simpliciter huma- 4

humana, & politica, ideóque sunt spiritualia, atque supernaturalia effectiuè, siue actualiter, siue consequenter, vti loquebantur veteres, quia sunt actus, siue effectus alicuius rei supernaturalis, & ad illam consequuntur. Possent quoque dici spiritualia finaliter, siue ex parte finis, nam eiusmodi aliqua admittit S. D. *quodlib. citato.* quia ordinantur siue ex natura sua, siue ex Dei, aut Ecclesiæ destinatione ad salutem supernaturalem, ad quam disponunt, & suo saltem modo quidpiam conferunt, vnde etiam fit, vt hæc omnia sacra sint, & religiosa.

5 Spiritualibus quædam temporalia, siue materialia connectuntur, & dicuntur spiritualia per annexionem, idcircò primam diuisionem spiritualium faciunt aliqui in ea, quæ sunt spiritualia per se, & ea, quæ sunt spiritualia per connexionem, quia verò omnis annexio fit ratione vinculi, quod intercedit inter rem annexam, & illam, cui annectitur, neque intelligi potest eiusmodi vinculum inter rem materialem, & spiritualem, naturalem, & supernaturalem, nisi in aliquo genere causæ, finalis, materialis, vel efficientis; formalis enim inepta est hoc loco, cùm vna res non possit esse forma constitutiua alterius, fit vt triplex connexio reperiatur inter materialia, & spiritualia, aliquando enim res materialis aliquo modo ordinatur ad spiritualem tanquam ad finem; aliàs ab ipsa dependet tanquam à causa efficiente; aliàs in ipsa recipitur tanquam in materia, aut potiùs cum ipsa coniungitur tanquam materia, & forma in Physicis ad componendum, constituendúmque vnum aliquod totum ex spirituali, & materiali constans, quod Caiet. *ver. Simonia.* duplex facit, aliquando enim in eo composito spirituale est magis principale, aliàs minùs; quia tamen Caiet. non explicat, vnde certò cognoscamus, quandónam spirituale sit minus, aut magis principale in eo composito, & quandónam se habeat instar formæ, quæ semper est præcipua pars, quandò verò vt materia; idcircò ea diuisio nobis obscura videtur, & incertæ regulæ, quas ex ea tradit; persistamúsque in ea diuisione, quæ sumitur ex diuersa annexione spiritualis cum materiali, secundum triplex vulgatum causæ genus, quam diuisionem admittunt vulgò DD. cùm tria faciunt genera adnexorum; quædam enim adnectuntur antecedenter, quia sunt causa eius, cui adnectuntur, causa siquidem perpetuò antecedit suum effectum; alia sunt adnexa consequenter, quia sunt effectus eius, cui adnectuntur, quandoquidem effectus necessariò suam causam consequitur. Alia denique connectuntur concomitanter, quia intrinsecè coniunguntur, veluti partes ad conflandum vnum totum: Ex partibus autem nulla est prior altera in ratione partis actualis, sed simul omnes se ipsis totum componunt.

Illa igitur dicuntur annexa spiritualibus antecedenter, quæ ipsa præcedunt: sic vasa sacra, templa, panis, & quælibet alia materia Sacramentalis, cæteráque materialia, quæ existunt antequam accessione consecrationis, & spiritualitatis, vt ita dicam, spiritualia, atque sacra fiant, neque ea spiritualibus accedunt, aut propriè annectuntur, sed potiùs ipsis superuenit spiritualitas.

Consequenter annexa spiritualibus sunt quædam materialia, quæ dependent à spiritualibus, eáque ne-

cessariò supponunt tanquam sui causas, vt beneficiorum Ecclesiasticorum præbendæ, & emolumenta, quæ supponunt officium, ordinem Clericalem, & ius, ratione quorum percipi possint; hæc autem omnia præsupposita sunt spiritualia.

Denique concomitanter annexa, sunt actiones quædam materiales, quæ intimè connectuntur spiritualibus muneribus, & vnum cum illis efficiunt, sunt enim ipsa exercitia, & functiones eiusmodi munerum; cùm enim ea munera spiritualia exerceri nequeant, nisi per actiones materiales, ex actione materiali, & spiritualitate muneris, vt ita dicam, fit vnum quoddam, quod dicimus exercitium, seu functionem muneris, aut potestatis spiritualis, eiusmodi sunt actiones Sacramentorum, Sacramentalium, potestatis ordinis, & iurisdictionis spiritualis, & cæteræ similes, quæ licet corporeæ sint, dici tamen absolutè possunt spirituales. Quæ causa fortasse fuit S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 4. alijsque Theologis, vt hoc postremum membrum connexionis cum spiritualibus per concomitantiam omitterent, eo quòd non tam hic sit connexio, quàm intima quædam vnio, & compositio rei, & actionis simpliciter spiritualis; ita vt in ordine ad Simoniam, de qua tractamus, seiungi nequeant hæ rationes in actione v. g. Sacramentali, similive functione spirituali, quia tamen reuerà aliquid materiale, & aliquid spirituale, quamuis non entitatiuè distinctum assignare licet in iis actionibus, idcircò hanc connexionem per modum concomitantiæ, & intimæ cuiusdam vnionis ad componendum vnum totum simpliciter spirituale, admisit Durand. *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 2. *num.* 10. Richard. *ibid. eâdem dist. art.* 3. *quæst.* 3. Redoan. 1. *p. de Simonia. cap.* 7. *sub fin.* & *cap.* 27. & *cap.* 29. *num.* 2.

Ex quibus vides, malè inter spiritualibus annexa numerari à nonnullis quædam, quæ sunt spiritualia, vt Sacramentalia, Exorcismum, Catechismum, & alia quædam, quæ eo quod ad Sacramenta, & gratiam obtinendam disponunt, dicunt esse antecedenter annexa spiritualibus, in quibus etiam numerat Nauarr. *cap.* 23. *num.* 99. ea quæ in habente requirunt Christianismum, quale est ius patronatûs, iiis sepulturæ, Calix consecratus; quod postremum difficillimum intellectu est. Consequenter autem annexa spiritualibus dicunt ea omnia, quæ sunt coniuncta cum spiritualibus officiis, tanquam ab illis dependentia, in quibus Sylu. *ver. Simonia. quæst.* 1. numerat functiones Sacerdotij, vt Missæ celebrationem, confectionem Corporis Christi, officium Canonicum, Ministeria Ordinum. Nauarr. autem *loc. cit.* ea omnia, quæ in habente requirunt aliquem ordinem, vel consecrationem præter baptismum. Qui omnes reiiciendi sunt; annexa enim spiritualibus non dicuntur ea, quæ cum sint in se spiritualia, aliis tamen spiritualibus annectuntur in aliquo genere causæ; sed ea quæ materialia cùm sint, ratione tamen connexionis, quam habent cum spiritualibus, fiunt quodammodo spiritualia, atque inter illa recensentur; de illis enim quæritur, an sint materia Simoniæ; in qua quæstione non considerantur reduplicatiuè vt sunt connexa spiritualibus, & vt sic informantur spiritualitate, sic enim sunt verè spiritualia, sed specificatiuè tantùm secundum suam entitatem, & natu- 6

ram

ram tum physicam, tum artificialem, quam non admittunt ratione connexionis, quam habent cum spiritualibus; quæritur enim, vtrum non obstante ea connexione, possint secundum se spectata vendi absque labe Simoniæ, v. g. Calix consecratus non consideratur vt consecratus, sub ea enim consideratione vendi nequit, ita vt vendatur ipsamet consecratio, aut ratione illius pretium calicis augeatur; sed consideratur secundùm suam materiam secundum quam antecedebat consecrationem.

Ratio verò, propter quam in ista connexione cum spiritualibus accipiamus sola materialia, non autem spiritualia, aliis spiritualibus annexa, est quia cùm diuidamus spiritualia, in ea quæ talia sunt in sese, & ea quæ sunt tantùm per annexionem, si in hoc posteriori membro collocaremus, quæ sunt spiritualia in sese, quamuis cum aliis quoque spiritualibus tanquam cum suis causis, aut effectibus coniungantur, vnum membrum diuidens includeret aliud, atque adeò inepta foret diuisio. Deinde magna rerum perturbatio oriretur, neque satis, quæ in se materialia sunt, ab iis quæ sunt spiritualia, distinguerentur, aut tertium membrum assignandum foret, quare vel inadæquatam, vel confusam diuisionem haberemus. Quod non videntur satis attendisse plurimi veteres; aut denique paucissima, quæ per se spiritualia sunt, haberemus, nimirum solam gratiam habitualem, & potestatem supernaturalem ordinis, atque iurisdictionis: Ministrationes verò Sacramentorum, quæ in omnibus, præterquam in Eucharistia, sunt ipsæ confectiones Sacramentorum, functiones ordinum, aliáque quæ spiritualia esse constat, non essent tamen talia, nisi per adnexionem, quæ est impropriissima locutio.

Neque etiam placent, qui in his annexis recensent benedictiones, consecrationes, Officium Canonicum, Sacramentalia, & similia ab Ecclesia instituta. Nam cùm per eam institutionem Ecclesiasticam, quæ potestate supernaturali à Christo communicatâ deriuatur, veram spiritualitatem consequantur, verè spiritualia sunt & in se, & non solùm ratione connexionis, quam habent cum aliis spiritualibus, ad quæ disponunt, aut quorum effectus sunt ex destinatione Ecclesiæ, vt de tonsura, ordinibus minoribus, Sacramentorum sactis cæremoniis fatentur omnes. Spiritualitas itaque, quæ oritur ratione connexionis, attendenda erit in re materiali secundùm se, & quæ per eam connexionem spiritualis facta fuit, non autem in re secundùm se spirituali, quæ cum alia item spirituali siue eiusdem, siue altioris cuiusdam ordinis nexum aliquem habet, tanquam effectus cum causa, aut dispositio cum forma, ad quam tendit.

7 Observandvm secundo est, spiritualia vendi posse duobus modis. primo secundùm se, siue vt alij dicunt, quoad habitum. secundo secundum vsum, vel quoad actum. Et quidem quoad habitum, vix spiritualia vendi possunt in abstracto, ita vt gratia sanctificans, vel scientia, vel character, qui est in aliquo, transferatur in alium, quem afficiat, & à quo possideatur. Potest tamen vendi primo tum in concreto cum subiecto, in quo est, vt si vendatur vir doctus, aut sanctus, quia doctus, & sanctus, & ratione doctrinæ, atque sancti

ſanctitatis pluris vendatur; tum ratione actionis productiuæ ipſius, nam quando res & forma ſpiritualis poteſt per noſtram actionem in alio fieri, & produci, tunc ſi actio per quam, entitatem ſpiritualem in alio producimus, vendatur, dicitur vendi quoque eius actionis terminus, & effectus, quamuis neque ſeparatus à ſua actione vendi poſſit, neque vt ſic ſit in noſtra poteſtate, ſufficit enim ſi ſimus Domini actionis productiuæ talis termini, illámque vendamus; neque enim alio ferè modo venduntur qualitates, quam quia earum ſubiecta vna cum iis venduntur, aut actiones per quas producũtur; ſic non tantùm venditur figura, & pulchritudo, quia venditur tabula, in qua figura eleganter depicta fuit; ſed ſi quis pulchritudinem in alterius facie depingere poſſet, vendendo illam actionem pingendi, venderet pulchritudinem per illam productam: ſicut etiam vendit figuras, quas in alterius tabella eius coloribus pingit, quia vendit actionem, per quam illas delineat. Quoties igitur aliqua actio eſt in noſtra poteſtate, & dominio, & à nobis venditur, eius quoque effectus, & terminus venditur, non in concreto, & cum ſuo ſubiecto, quod tunc non venditur, ſed ſecundum ſe; quia tota actio productiua non æſtimatur, neque venditur, niſi propter terminum, cuius eſt productiua.

8 Secundo venditur res ſpiritualis quoad vſum, ſiue quoad actum, quando mens actus ſpiritualis poteſt alteri eſſe vtilis, & quia licet non poſſim meum illum actum in alium transferre, vti iam monui, illum tamen non elicio, niſi alterius cauſa, aut ad ipſius arbitrium, atque ad tale exercitium pretium aliquod paciſcor. Quæ omnia clariora fient percurrendo varias entium ſpiritualium, tum naturalium; tum ſupernaturalium ſpecies. Anima, intellectus, voluntas, cæteræque eius potentiæ, ſiue ſpirituales, ſiue corporeæ non poſſunt ita vendi ſecundùm ſuam ſubſtantiam, vt in alium transferantur, in eóque phyſicè maneant, vti ſtatim apparet: quod idẽ contingit in habitibus, qui noſtris potentiis inhærent, atque etiam in actibus immanentibus, & internis earundem potentiarum; poteſt tamen vendi in concreto tum anima, tum intellectus tum habitus, eiúſque omnis actus, ſi homo ſeipſum alteri vendat, aut ſi ſuam artem, vel doctrinam ita ciuili alterius dominio ſubiiciat, vt non poſſit iure vti ſua doctrina, arte, aut facultate, niſi ad ipſius nutum, illíque tantùm, eiúſque commodis, atque vtilitatibus laborare. Deinde vendi poſſunt opera, quæ fiunt per hæc ſpiritualia principia, ſiue ea ſint cauſæ, ſiue actiones tantùm, cùm enim opera externa, quæ procedunt ab eiuſmodi principiis internis, in alterius vtilitatem, & commodum cedere poſſint, nihil repugnat ea opera vendi, atque vnà cum ipſis actiones, quibus ſimilia opera exercentur, vendi dicentur. Ex his porrò operibus, quæ ab intellectu, eiúſque habitibus producuntur, alia ſunt corporea, ſiue tranſeuntia, vt pulſatio cytharæ; ſiue permanentia, vt pictura, domus, cæteráque artium factiuarum opera, quæ omnia vendibilia eſſe nemo dubitat. Alia ſunt ſpiritualia, quia, quamuis fiant quoque per actiones ſenſibiles, & materiales, proximè tamen, & per ſe ordinantur ad inſtruendam mentem alterius, eiuſque voluntatem

mouen

mouendam, & dirigendam, vt scientia, doctrina, consilium, exhortatio, producunt enim suo modo in alterius mente, aut voluntate quidpiam spirituale, & quia tota ista actio externa de facto vendi potest, eius quoque terminus, qui, vt dixi, spiritualis est, venditur reipsa, venditur præterea labor, qui cum eiusmodi actionibus coniungitur, quíque sæpè improbus est.

Venio ad spiritualia supernaturalia, in quibus primum locum obtinet, quę sunt essentialiter, & secundùm suam substantiam supernaturalia, vt gratia sanctificans, omnésque habitus supernaturales. Hæc porrò venduntur reipsa in concreto, si vendatur sanctus, aut Christianus, quà Christianus aut sanctus, tunc enim venditur sanctitas, & fides cum suo subiecto. Deinde venduntur hęc omnia secundùm se, quando venditur actio, per quam in alio producuntur. Sic Sacerdos, qui vendit absolutioné, aut collationem ordinis, administrationem baptismi, Confirmationis, alteriúsve Sacramenti, vendit vnà gratiam Sacramentalem, atque characterem, omnésque habitus, qui vnà cum gratia sanctificante producuntur, quia hæc omnia sunt terminus productus ab actione vendita; immò quæ neque æstimatur, neque venditur, nisi quia est productiua talis termini spiritualis, & supernaturalis, siue reipsa tunc producatur, vti sæpè contingit, cùm malitia operantis non impediat Sacramentorum effectus; siue non producatur propter indispositionem subiecti; satis enim est, si hæc actio externa, quæ venditur, non consideretur, quatenùs est sacra, atque supernaturalis ratione termini, cuius est productiua.

Quarè qui negarunt cum Panormit. *in cap. Consulere. de Simonia. num. 3.* Tabiena *ver. Simonia. num. 7.* Angel. *ver. eodem. num. 1.* spiritualia per essentiam, qualia sunt gratia sanctificans, & dona Spiritus sancti de facto vendi posse, voluerunt tantùm ea nudè secundum se, & in abstracto spectata non esse vendibilia, cùm vt ait Soto *lib. 9. quæst. 6. art. 1. initio*, dementia sit cogitare, quemquam posse illa in alium siue dono, siue pretio transfundere; non negarunt tamen hæc omnia coniuncta cum subiecto, in quo sunt, aut cum actione, quam terminant, donari, vel vendi reipsa, siue de facto, quamuis non de iure.

9 Ex quibus interpretaberis Hieronym. *in cap. 3. Michææ*, vbi dicit Spiritum sanctum nec emi, nec vendi posse, nempe secundum se spectatum, neque propterea negat Hieronymus, actionem, qua datur Spiritus sanctus de facto vendi potuisse. Difficilè tamen est, quod *ibidem* addit potuisse Petrum vendere Simoni, quod ab ipso petebatur, sed oblatam pecuniam cum offerente damnasse. Quibus verbis videtur Hieronymus docere, licitam fuisse venditionem potestatis miraculorum, & dandi Spiritum sanctum, quod falsissimum est, vt inferiùs ostendam. Sed hæc lucem fortassis aliquam accipient ex Vrban. II. in sua Epistola, quam ad Propositum S. Iuuentij apud Ticinum dedit, quámque integram suæ collectioni inseruit Deusdedit *par. 2.* eius autem fragmentum Gratian. *1. quæst. 3. cap. Saluator.* Explicans igitur Vrban. illa Petri verba. *existimasti donum* DEI *pecuniâ possideri.* sic ait. *Donum quippe* DEI *est res ipsi Ecclesiæ oblata. Et si benè animaduertis, Simon Magus, qui ad fidem*

fictè accessit, non Spiritum sanctum, propter Spiritum sanctum, quo ipse erat indignus (quoniam vt scriptum est, Spiritus sanctus disciplinæ effugiet fictum) sed ideò, quantum in ipso erat, emere voluit, vt ex venditione signorum, quæ per eundem fierent, multiplicatam pecuniam lucraretur. Nec Apostolus emptionem Spiritus sancti, quam benè fieri non posse nouerat, sed ambitionem quæstus talis, & auaritiam, quæ est idolorum seruitus in eodem Simone exhorruit, & maledictionis iaculo perculit. vides Vrbanum sapientissimè explicare, quomodo in hoc infami commercio Simoniacorum dici possit vendi, aut non vendi Spiritum sanctum. Neque enim venditur Spiritus sanctus secundùm se, & in sua persona, cùm sic non sit in hominis dominio, non etiam petitur ab emente Spiritus sanctus propter Spiritum sanctum, cuius Maiestate, aut præsentia non mouetur sacrilegus mercator, sed propter turpe lucrum, quod cùm eius donis coniunctum esse existimat. Hócque vnum voluit Simon, nimirum sibi paucis aliquot nummis comparare artem faciendi signa, quibus dabatur Spiritus sanctus, & opera extraordinaria, quæ virtute Spiritus sancti fiebant, vt inde quæstum facere propudioso mercimonio liceret. Quare Petrus non negauit vendere Spiritum sanctum propriè, & secundùm se, cùm id ab ipso nequaquam peteretur, sed ambitionem quæstûs, & auaritiam damnauit, eò quòd vnà cum potestate, quæ petebatur, venderetur & ipse Spiritus sanctus, quantùm vendi, aut emi potest; eò quod cum eiusmodi donis eorum author vendi censeatur: quod verius multo est, quando per actionem, quæ venditur, communicatur Spiritus sanctus, quandoquidem intelligi non potest, vendi actionem, & eius terminum non vendi, vti fuit explicatum, valétque hoc loco maximè, quod Vrban. refert ex suo prædecessore Paschali I. *Quisquis eorum alterum vendiderit, sine quo alterum non prouenit, neutrum inuenditum derelinquit.* Si enim hæc vera sunt de rebus ipsis materialibus, & corporalibus, vt loquitur Paschalis, Ecclesiæ consecratis, vti ostendemus inferiùs, multò id verius erit in actionibus, aliisque concomitanter annexis cum rebus spiritualibus, & quæ ad communicationem Spiritus sancti ex diuina institutione certò, & infalliliter terminantur. Quarè addit Vrban. *Quod verò Spiritum Sanctum, quantum in se est, vendat, vel emat, qui præposituram, vel aliquid huiusmodi vendit, vel emit, audi Augustinum super Ioan. O quot Præposituras fecerunt; alterum Præpositum habet Carthagine Primianus, alterum habet Maximianus, alterum habet in Mauritania Rogatus, alterum habent in Mauritania illi, & illi, quos iam nec nominare sufficimus. Circuit ergo aliquis emere columbam, vnusquisque laudat Præpositum suum, quod vendit, &c. Ecce venerabilis Augustinus de Præpositura distractione agens, nomine Columbæ Spiritus sancti venditionem, vel emptionem accipit; sicut & omnes huius Euangelici Capituli tractatores.* affirmat igitur Pontifex, tum ex communi omnium interpretum sensu, tum maximè ex Augustini mente, vendi reipsa columbam, & Spiritum sanctum, quantùm vendi, & emi potest; Ergò & gratia sanctificans, ac reliqua dona Spiritus sancti eadem ratione vendibilia erunt, qua ipse Spiritus sanctus,

ctus, non quod vi venditionis, & emptionis conferatur Spiritus sanctus, aut eius pretiosa dona, quamuis ea omnia donentur per actionem venditam, eò quòd DEVS, qui ea dona illi actioni illiganit propter prauam operantis intentionem, suam promissionem non violet. Verba porrò Augustini, quæ adducit Vrban. habentur *tract.* 10. *in Ioannem*, vbi plura alia, quæ omisit Pontifex, tradit, quibus & emi, & vendi Spiritum sanctum pretio honoris, & pecuniæ, apertè, & non tantùm figurata locutione significat, & reuerà Simonem Spiritum sanctum emere voluisse, vt infame mercimonium deinceps faceret, hoc est, vt dicebat Vrban. *non propter ipsum Spiritum sanctum*, sed vt illum tanquam vilem aliquam mercedem aliis deinde distraheret. *Simon ille ideò*, inquit Augustin. *volebat emere Spiritum sanctum, quia vendere volebat Spiritum sanctum, & putabat Apostolos mercatores tales esse, quales Dominus de templo, flagello eiecit.* Addit hæreticos pretio honoris, & Cathedrarum vendere Spiritum sanctum. *Qui ergò vendunt Columbas, fratres, qui dicunt nos damus Spiritum sanctum. Quare enim hoc dicunt, & quo pretio vendunt? pretium honoris sui accipiunt, accipiunt pretium Cathedras temporales, vt videantur ipsi vēdere Columbas. Columba non est venalis, gratis datur, quia gratia vocatur.* describit itaque Augu$t. Donatistas tanquam propolarios, qui laudent, quod vendunt; subdítque verba relata ab Vrban. qui tamen mendosos Codices nactus fuisse videtur, ait enim August. *Quot proposita fecerunt*, vbi legit Vrban. *Præposituras. alterum propositum habet Carthagine, & vnusquisque propositum suum laudat*; Cùm in Augustino legatur. *vnusquisque ad propositum suum laudat, quod vendit.* Sed hæc vocum varietas non mutat sententiam quoad venditionem Spiritus sancti, de qua agimus. Vox enim propositi aliquando significat apud August. sectam, vt *lib.* 2. *contra Crescon. cap.* 56. Isti igitur, qui vendunt Columbas, & Spiritum sanctum, in varias sectas diuisi sunt, & singuli suam sectam, & propositum laudant; singuli se dare Spiritum sanctum promittunt, atque ea promissione *Cathedras temporales* nundinantur, itáque *Columbam* vendunt. Vides igitur vendi Spiritum sanctum, cúmque emere voluisse Simonem, quatenus voluit eius communionem, siue potestatem illum communicandi, emere, eáque communicatione lucrum facere, vt iam diu obseruarunt Chrysost. *hom.* 13. *in cap.* 8. *Actor.* Epiphan. *hær.* 21. Cyrill. *catech.* 16. qui obseruat Simonem non petiisse *Spiritus sancti communionem, sed potestatem, vt aliis venderet, quod non erat venale, quod ipse non possiderat.* Et sanè petit, vt cuicúnque manus imposuerit, Spiritum sanctum accipiat, quasi velit pecunia dominium Spiritus sancti acquirere, qua de causa Simoniacos pejores dixit Macedonianis Tharasi. Constantin. *Epistola ad Hadrian. Roman.* quia Macedoniani creaturam esse Spiritum sanctum negabantur: Simoniaci verò ipsum, seruum suum efficiunt, cùm eius dominium, ita pecuniâ se comparare existimant, vt deinde ipsum aliis pro arbitrio conferant.

Maneat igitur, Spiritum vendi, & emi non secundum se, sed vendita actione, per quam communicatur, aut cuius ipse author est, atque ita PP. sententias optimè in-

ter se cohærere, licet alij asserant, hanc venditionem, alij illam vt possibilem negent; cùm alij loquantur de Spiritu sancto secundum se sumpto, alij prout est, alicuius actionis ipsius communicatiuæ, donorúmque illius productiuæ terminus, aut author ministerij, quod eius duntaxat virtute exercetur.

Iam verò quod attinet ad illa verba Hieronymi *in cap. 3. Mich.* superiùs allata. *Poterat vtique* (Petrus) *Simoni Mago vendere, quod petebat, immò poterat simulare vendentem, Spiritus enim sanctus nec venundari, nec emi poterat, sed oblatam pecuniam cum offerente damnauit.* non difficilem habent intellectum, neque enim vult Hieronym. istud mercimonium licitè potuisse exerceri. Sed cùm ibi insectetur Clericorum auaritiam, qui ædificabant Sion in sanguinibus, & Hierusalem in iniquitate, & in munere iudicabant, atque in mercede respondebant. Proponit Petri integritatem, qui se oblatæ pecuniæ cupiditate minimè in transuersum agi passus est, cùm tamen fucum aliquem suæ auaritiæ obtendere potuisset; nimirum si simulasset venditionem ad emungendam pecuniam ab impio mercatore, vt qui probè sciret Spiritum sanctum neque emi, neque vendi posse. Et sanè tentatam hoc casu fuisse Apostolorũ sententiam à dæmone, qui Simonis impotenti auaritia, & ambitione vtebatur, indicat Cyrill. *catech. citata,* & apertissimè fatetur ipsemet Petrus apud Clement. *lib. 6. constitut. cap. 7. scilicet*, inquit, *consilium, & voluntas diaboli erat, vt ipsum Adam post degustatum cibum interdictum, promissa immortalitate priuauerat, sic nos pecunia delinitos, & captos dono* DEI *priuaret, si hac permutatione facta donum Spiritus sancti, quod æstimationem superat, nummis ipsi adiceremus.* Simonem præstereà non prætulisse nisi liberalem animum, indicat Clem. Roman. *cap. 6. & 7. lib. 4. constitut.* vbi Petrus prohibet, ne suscipiantur oblationes iniquorum, docétque exemplo suo, qui Simonis oblationem repudiauit, nempè in animum offerentis inspexit; & vt *lib. 6. cap. 7.* loquitur *in maleficum serpentem, qui in eo erat:* vnde & dixit, *cor tuum non est rectum coram* DEO, quia neque eius animus gratus DEO, neque simplex, sed obliquus erat. Ambrosi. *lib. 2. de pœnit. cap. 3.* negat ipsum habuisse *puram conscientiam fidei*, & Origen. *hom. 16. in Matth.* comparat ficui arefactæ, quæ tamen viuens, & viridis videbatur, eúmque simulata innocentia Christi discipulum mentitum esse, eam personam detraxit Petrus, fel amaritudinis, in quo erat, & obligationem iniquitatis, qua irretiebatur, aperuit. Vrban. II. *Epistola nuper citata*, inquit, Simonem ad fidem fictè accessisse, indignúmque fuisse Spiritu sancto, quem petere se simulabat, cùm reuerà lucri occasionem captaret, Spiritum autem sanctum effugere fictum, Petrum eam *quæstus ambitionem, & auaritiam deprehendisse, exhorruisse, & maledictionis iaculo perculisse.* valebat igitur ad Hieronymi institutum, & ad carpendas sordes, atque auaritiam Clericorum, Petri eximium exemplum, & singularis abstinentia, qui pecuniã oblatam abiecit, quamuis honestæ causæ prætextus non deesset, neque vlla turpitudo in ea actione primo conspectu se proderet, virúsque totum in animo Simonis lateret.

Hactenus de vendibilitate gra-

tiæ ſanctificantis, atque ſupernaturalium habituum, donorum, atque qualitatum permanentium.

10 Major videtur difficultas circa actus internos, & ſpirituales eiuſmodi habituum, neque enim aut ſecundum ſe, & in abſtracto vendi poſſunt, neque ratione actionis, quam terminent, & per quam in alio producantur, vt contingit in gratia ſanctificante, charactere, & ſi quæ ſit alia qualitas, quæ per Sacramenta producatur. Poteſt tamen iſta vendibilitas duobus modis explicari. primo ſi gratia alterius, aut ad eius arbitrium fiat, illud enim vendi de facto, non de iure poterit. v. g. vendo meum actum fidei, aut charitatis, quatenus tibi ad impetrationem, aut ſatisfactionem vtilis eſſe poteſt. Aut, obligo me ad eliciendum eiuſmodi actum, quando iuſſeris.

De poteſtate ſupernaturali Ordinis, & iuriſdictionis, eiúſque actibus non poteſt excitari controuerſia, tum quia actio collatiua illius poteſtatis cum externa ſit, vendibilis eſt, tum quia eius poteſtatis actus omnes, ſunt miniſteria quædam ſenſibilia, quæ de facto vendibilia ſunt, eadémque ratio valet in iis omnibus, quæ ſunt ſpiritualia cauſaliter, vt Sacramenta, & Sacramentalia; aut effectiuè, vt actus chariſmatum, & donorum, atque etiam poteſtatis ſupernaturalis; cùm enim omnia iſta aliquid ſenſibile contineant, vendilia erunt de facto. Atque adeò multò magis materialia, quæ ſpiritualibus tantùm ſunt aunexa ſiue antecedenter, ſiue conſequenter, ſiue concomitanter; ea enim connexio non tollit ab ipſis materialitatem, & impedit quidem aliquando, ne licitè vendi poſſint; non autem facit, vt non ſint de facto vendibilia.

His obſeruatis perſpicuus eſt propoſitionis noſtræ ſenſus, continet ea quatuor vniuerſaliſſimas, eáſque indubitatas Regulas, quod ſingillatim oſtendendum nobis erit, poſt deducta aliquot conſectaria circa naturam Simoniæ.

QVÆSTIO IV.

CONSECTARIA

Ex ſuperiori propoſitione vniuerſali.

Conſectar. I. Simonia eſt quædam ſacrilegij ſpecies.

Conſect. II. Simonia non eſt hæreſis, neque pugnat cum fide.

Conſectar. III. iniuſtitia committitur, quoties aliquid ratione ſolius ſpiritualitatis venditur.

Conſect. IV. omnis vera, & propriè dicta Simonia iure naturali, & diuino prohibita eſt, quæ verò ſolo iure Eccleſiaſtico inducitur, vera quidem, & grauis Irreligioſitas eſt, non tamen propria Simonia, & eiuſdem ſpeciei cum priori.

Conſect. V. Quinam poſſint eſſe Simoniaci.

CONSECTARIVM PRIMVM.

Simonia eſt quædam Sacrilegij ſpecies.

Ex his vniuerſaliſſimis Regulis de materia, & obiecto Simoniæ, plurima circa eius naturam, & proprietates, atque ſingularum difficultatum explicationes deducemus, atque imprimis, Simoniam violare Religionem, & inter ſacrilegij ſpecies cenſendam eſſe, quod vt intelligas, 1

aduertendum est Religionem habere duo actuum genera, alij enim primarij sunt, quibus DEVM in se colit, vt adoratio, & sacrificium; alij sunt secundarij, quibus res DEO sacratas, & ad eius cultum destinatas cum quadam veneratione tractat. Quæ diuisio actuum Religionis sumitur ex diuisione ipsius obiecti tum materialis, tum formalis, vnum enim est primarium, alterum secundarium; primarium materiale est DEVS ipse, qui in se, & per se colitur, & adoratur; secundarium est aliqua res creata ad diuinum cultum consecrata, & in qua DEVS colitur. Formale obiectum est diuina excellentia, quæ cùm in DEO aliter, quàm in rebus creatis existat, in DEO enim est formaliter, & intrinsecè, atque per essentiam, in aliis autem per participationem, & per quandam vel denominationem, vel habitudinem ad DEVM, constituit diuersa obiecta cum habitudine quadam inter se, ita vt vnum sit primarium, alterum secundarium. Actus igitur, qui versantur circa DEVM in se colendum, dicuntur primarij, cùm attingant obiectum primarium; qui verò versantur circa res alias diuino cultui dicatas, sunt secundarij, quia non nisi secundarium obiectum respiciunt. Eadem ratione Irreligiositas habet aliquos actus, quibus DEVM ipsum irreuerenter tractat, & continentur nomine communi Irreligiositatis, aut Irreligionis, quæ immediatè opponitur Religioni, quatenus DEVM, tanquam primarium obiectum respicit, eiusmodi sunt superstitio, blasphemia, aliique similes; qui siue per defectum, siue per excessum fiunt, vt actus ipse, qui deberet esse DEI cultus, sit eius iniuria. alij actus secundarij dicuntur, quia per illos irreuerenter tractantur res DEO dicatæ eiúsque cultui consecratæ, quæ sunt obiecta secundaria Religionis. Et hi omnes actus comprehenduntur nomine sacrilegij, quod definitur violatio rei sacræ à glossa *in cap. Omnes Ecclesiæ. 17. quæst. 4.* & à Turrecrem. *in cap. sacrilegium. ead. causa, & quæst.* S. Thom. 2. 2. *quæst. 99. art. 1.* irreuerentiam rerum sacrarum nominat, & *art. 3.* illud in diuersas species partitur secundùm diuersam sanctitatem rerum sacrarum.

In Simonia porrò res sacras indignè tractari, atque irreuerenter, ipsarúmque sanctitatem violari cum graui DEI, ad cuius cultum dicatæ sunt, iniuria, ostendemus inferiùs in prima Regula, dum enim æstimantur temporali pretio, despicatui habentur, & vilescunt: Ergò Simonia sacrilegium quoddam est Gregor. *lib. 7. Epist. 110. & Epist. 113. fit seculare per Simoniam quod sacrum est.* Itáque fatentur glossa *in cap. Audiuimus. 1. quæst. 3.* & Turrecrem. *in idem cap. num. 2.* Beda *in cap. 8. Acto.* Soto. *lib. 9. quæst. 5. art. 1. & 2.* Suar. *lib. 4. tract. 3. de Religio. cap. 1. num. 7.* Cùm tenerà sit iniuriosa profanatio rei sacræ per voluntariam commutationem, quibus postremis verbis Caiet. 2. 2. *quæst. 99. art. 1.* distinguit Simoniam à sacrilegio, sed malè, cùm reuerà distinguenda sit tantùm à cæteris speciebus sacrilegij, cùm ea differentia excludere non possit illam ab ipso genere sacrilegij, quod contrahit, quandoquidem in ea commutatione voluntaria continetur irreuerentia rei sacræ, vt ostendimus, quæ tamen iniuria diuersa est ab ea, quæ in aliis sacrilegij speciebus continetur, quod à posteriori colligimus

ex

ex necessitate ipsam explicandi distinctè in confessione; neque enim satis fuerit Simoniaco, fateri se commisisse sacrilegium, nisi exprimat, illud sacrilegium fuisse Simoniam, quæ etiam diuersas habet species ex diuersitate obiectorum circa quæ committitur, & modis, quibus perficitur. Voluit igitur Caietan. Simoniam distingui ab aliis speciebus irreligionis, quæ passim comprehenduntur nomine sacrilegij, non quod & ipsa Simonia verum sacrilegium non sit, sed quia Simonia iniuriosa est rei sacræ tractatio per modum voluntariæ commutationis iniustæ, id est, cum relatione ad alterum ementem, aut vendentem; cæteræ autem species sacrilegij non includunt eiusmodi relationem ad alterum, qui similem iniuriam irroget rei sacræ; præterquam quòd sacrilegiũ est violatio rei sacræ quoad vsum, eò quod illá in profanos vsus vtaris, cùm sacris esset destinata: Simonia verò ipsam dignitatem potiùs, quàm vsum rei sacræ temerat, eò quod dignitas sacra, & supremi cuiusdam, ac diuini ordinis vilescat venditione, & emptione, vti superiùs explicuimus. Hinc porro huius sceleris grauitatem arguit Damian. *opusc. 6. cap.* 37. & magnam in Ecclesia perturbationem vocat Rupert. *lib. in Iosuë cap.* 21. diuinam verò iniuriam Ambros. *lib. de dignitat. sacerd. cap.* 5.

CONSECTARIVM SECVNDVM.

Simonia non est hæresis, neque pugnat cum fide.

1 Ratio huius consectarij manifesta est, sacrilegium enim, & iniuriosa rerum diuinarum, ac sacrarum tractatio, qualem esse Simoniam hactenùs ostendimus, non requirit per se, & necessariò errorem in intellectu contra fidem, sed prauum affectum, qui iudicium quidem practicum falsum semper supponit, non autem speculatiuum, vti in omnibus peccatis contingit, in quibus æquè dici posset implicari hæresim, propter errorem practicum, & saltem omnis irreligio foret hæresis.

Simoniacæ nihilominùs hæresis frequens est mentio apud veteres, ita enim nominat Tharasi. *Epist. ad Hadrian. Roman. Pontif.* vbi illam cum Macedoniana hæresi comparat, grauiorémque esse ostendit, vti superiùs retulimus. *Et cap. presbyter.* 1. *quæst.* 1. quod ex regesto S. Gregorij citat mendosè Gratian. cum in eo non reperiatur, sed apud Gregor. VII. *lib. 6. Reg. in indice Concily tunc habiti.* Huius tamen hæresis sæpissimè S. Gregor. meminit. *lib. 7. Epist.* 110. *&* *Epist.* 113. ait, illam primam contra Ecclesiam ortam esse, & districta maledictione damnatam, quod repetit *Epist.* 114. *& lib. 4. Epist.* 55. vbi nefandissimam etiam prauitatem vocat. Vide etiam *Epist.* 44. *eiusdem libri. & lib.* 5. *Epist.* 107. atque ex eodem Gregorio damnationem Simoniacæ, & Neophytorum hæresis recitat Paschali. I. *in decretali*, quam refert Iuo 2. *p. cap.* 84. *& pa.* 5. *cap.* 7. & Concil. Meldens. *cap.* 42. apud Iuon. *pa.* 5. *cap.* 75. & sanè in Galliis eam maximè hæresim grassatam esse, colliges non modò ex eo Concil. Meldensi, sed & ex Turon. sub Carolo Magno. *cap* 15. Remensi. *cap.* 21. Moguntin. *sub Raban. cap.* 12. & altero Moguntino sub Arnulpho, *cap.* 6. atque ex ipsis S. Gregorij

gorij citatis Epistolis: nam 110. *lib.* 7. *ad Syagrium*, *aliósque Gallicanos Episcopos* de Gallicanis Ecclesiis hac in parte queritur; & *lib.* 4. *Epist.* 5. ad Vigilium Arelatens. In Germaniam quoque eam labem sese propagasse significat, vt nullus ad sacrum ordinem sine commodi datione perueniat. Denique Nicola. II. *cap. statuimus* 1. *quæst.* 1. & Paschalis *cap. patet.* 1. *quæst.* 1. Deodatus *cap. quoties*, *de Simonia*, hæresis Simoniacæ meminêre. Vide & latè Goffridum Vindocin. *in opusc. de Simonia*, quod tamen Torrensis in Antapologetico pro residentia Pastorum, tribuit Petro Leoni S. R. E. Cardinali. Damian. *lib.* 1. *Epist.* 13. *opusc.* 6. *cap.* 30. *& opusc.* 30. *cap.* 1. *& cap.* 35. *in vita S. Romualdi.* & Ioann. Sarisberi. *lib.* 7. *polycrat. ca.* 19. Ratio verò huius appellationis est primo quia tum Simon, tum eius plerique sectatores existimabant, hæc dona diuina licitè vendi posse, atque ita errabant; quod Græcis quoque tribuit Guido Carmelit. & Armenis Alphons. à Castro *ver. Simonia.* Deinde quia, inquit S. Tho. 2.2. *quæst.* 100. *art.* 1. sequutus Magist. *in* 4. *dist.* 25. secundum exteriorem protestationem, qui vendit donum Spiritus sancti, protestatur quodammodo se esse dominum spiritualis doni. Prætereà hoc vitium vnà cum hæresi natum est; sanè Ambros. *lib.* 2. *de pœnit. cap.* 4. Simonem in Spiritum sanctum blasphemantem, puram conscientiam fidei non habuisse docet. Hinc fit, vt sapiat hæresim, atque adeò sit hæresis largo modo, vt ait Glossa *in cap. firmissimè de hæreticis*, & Felin. *in cap.* 1. *de Simon.* Innocent. *in cap. quoties eod. tit.* Redoan. 1. *part. de Simon. cap.* 23. *num.* 2. vnde fit vt Simoniacus sit suspectus de hæresi, quod tradunt Innocentius, aliique relati à Menoch. *lib.* 5. *de præsumpt. præsum.* 6. *num.* 30. Siman. *instit. Catholic. tit.* 31. Adrian. *quodlib.* 9. Soto. *lib.* 5. *quæst.* 9. *art.* 1. quia perinde se gerunt, ac si de fide malè sentirent, quod aduertit Gregor. *lib.* 9. *Epist.* 53. *ad Theodoricum Regem.*

CONSECTARIVM TERTIVM.

Iniustitia committitur, quoties aliquid ratione solius spiritualitatis venditur.

Hæc est altera malitia Simoniæ, vt non modò contra Religionem pugnet, sed etiam contra Iustitiam, quod concedunt Suar. *lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 7. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 162. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap.* 8. *num.* 5. Soto. *lib.* 9. *quæst.* 5. *art.* 1. Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 4. Ferdinand. À Castro. *tract.* 17. *disp.* 3. *punct.* 1. *num.* 6. Filluc. *tract.* 45. *cap.* 1. *num.* 19. Bonac. *disput. de Simon. quæst.* 3. *sub fin.* qui omnes iniustitiam quandóque in Simonia committi fatentur; neque nos dicimus in nostro Consectario, Simoniam omnem esse iniustitiam, sed eam solã, in qua aliquid ratione solius spiritualitatis venditur, v. g. qui calicem consecratum pluris vendit propter consecrationem, quàm exigat artis, & materiæ valor, ille & Simoniacus, & iniustus est, quatenùs pretium excedit valorem materiæ illius, ea tamen iniustitia non est, nisi ex parte vendentis, non verò ementis, quod vt clarius faciam. 1

ADVERTO, iniustitiam, quæ fingi potest in Simonia, vel admitti contra

contra DEVM, vel contra proximum. Contra DEVM quidem, quia cùm solus DEVS sit dominus rei spiritualis, videtur vendi res aliena, eiúsque domino iniuria fieri. Hæc nihilominus iniustitia, & iniuria, est tantùm irreuerentia quædam, & irreligiositas, quia DEVS hac venditione non priuatur dominio suæ rei, & eam eodem modo retinet, quo antè venditionem, quandoquidem emptor non fit magis dominus, quàm venditor, neque illam magis actuali DEI dominio subtrahit, & DEVS non prohibuit illam alteri dare, sed solùm tali modo, nimirum per venditionem, & commutationem cum re temporali, tanquam eius pretio, quod dum fit, sacra & diuina res vilescit, Deúsque ipse iniuria afficitur, sicut & in omni sacrilegio; non tamen iniustitia propriè dicta aduersùs illum committitur. Quarè si aliqua admittatur iniustitia Simoniæ, erit tantùm aduersus proximum; eam tamen non committit emens, qui dat pretium pro re spirituali, quam enim irrogat iniuriam vendenti liberè suam rem spiritualem? Tota itaque difficultas est de vendente, qui rem spiritualem inæstimabilem, & inuendibilem vendit; immò licet ipsa res esset vendibilis, vendens tamen non est dominus ipsius, sed dispensator; dominus autem vult, vt si res illa tradatur alteri, gratuitò donetur, & non vendatur, ac proinde iniuria fit ementi, à quo exigitur pretium pro re inæstimabili, atque adeò inuendibili, & ei qui habet ius accipiendi eiusmodi rem gratuitò ex voluntate domini. Verùm nisi ampliùs explicetur ista doctrina, non satis ostendit iniustitiam in Simoniaco vendente, nam res spiritualis dicitur inuendibilis, & inæstimabilis pecuniâ, per excessum, & non per defectum, quia nimirum sua dignitate, & valore superat omnem pecuniam, & rem temporalem; quarè numquam æqualiter compensari poterit, non fit autem iniuria emptori, quoties illi datur merx maioris valoris, quàm sit pecunia ipsius. Sic dum fama, vita, pudicitia, aliáque bona superioris ordinis commutantur cum pecunia, & quopiam alio bono inferiori, non fit iniuria, aut iniustitia aduersùs ementem, licet aliunde peccetur. voluntas etiam DEI iubentis hæc omnia spiritualia gratuito donari, non videtur obligare ex iustitia, cùm procedat ex motiuo Religionis, ne res sacræ eiusmodi commercio vilescant, non autem ex intuitu commodi temporalis proximi, & ne ius ipsius violetur.

Obserua itaque rem spiritualem aliquando habere annexum aliquod commodum temporale, in honore, vel fortunis, ornatu, voluptate; aliàs habere commodum spirituale, quale est in icuncula benedicta, Reliquiis sanctorum, & similibus, quo commodo tum temporali, tum spirituali priuat se, qui rem spiritualem, cui annexum est, alteri tradit, quarè & incommodum aliquod incurrit. Aliàs verò res spiritualis, quæ traditur, nullum habet annexum commodum temporale, neque etiam spirituale respectu tradentis, vti contingit in ministro Sacramentorum, quarè per traditionem rei nullum prorsùs incurritur damnum, aut incommodum siue temporale, siue spirituale. 2

Quoties igitur vendens rem spiritualem, accipit aliquid pro incommodo temporali, quod patitur in distractione suæ rei spiritualis, est

Simoniacus quidem, non tamen iniustus, nisi pretium excedat valorem illius incommodi, quod subit, quódque cum temporale sit, æstimabile est, nulla etenim committitur inæqualitas; quarè resignans aliquod beneficium, aut admittens in Religionem, si compenset præbendam temporalem, qua se spoliat abiiciendo beneficium, aut dignitatem, qua fruebatur, aut onus, quod sibi imponit alendi religiosum, non committit iniustitiam; sicut neque qui vendit calicem, & vasa sacra, pluris quàm valeat eorum materia, aut ars, quia se priuat ornatu ipsorum, aut voluptate, quam capiebat ex eiusmodi ornamentis, non est iniustus, nisi sit aliquis excessus in pretio; quod idem in aliis omnibus commutationibus alioquin legitimis contingit, quia nulla in ea venditione fingi potest inæqualitas, quandoquidem pretium non datur pro spirituali, sed pro temporali annexo, cuius etiam valorem, & æstimationem non superat. Est quidem Irreligiositas, quia quamdiu temporale illud manet annexum spirituali tanquam suæ causæ, & radici, induit spiritualitatem, & nisi, vti monuimus, ab ea spiritualitate separetur, manet in altiori quodam & diuino ordine, ac per venditionem indignè tractatur; atque ita committitur Simonia, non tamen iniustitia, quæ cōsistit in inæqualitate, qualis nulla fingi potest hoc loco

Neque dicas, Conferentem, aut Resignantem beneficium, teneri gratis id facere, cùm tantùm sit dispensator, itáque iubeat dominus.

Respondeo enim, dispensatorem, qui aliquid gratuitò dispensandum accepit, peccare quidem, si illud vendat, non tamen violare iustitiam, quoties non accipit pretium præcisè pro ea dispensatione, & collatione, sed in compensationem emolumenti, quo se priuat alterius causa, vt contingit in resignante; aut quod illi confert, cùm tamen conferre non teneretur; vti accidit in conferente beneficium, affectus enim ille, quo te aliis præfert, & priuatio facultatis benè faciendi aliis, à quibus maiorem beneuolentiam, & animi gratitudinem expectabat, solent vulgò magni æstimari, atque adeò compēsari; Non erit igitur vlla iniustitia.

Quando verò in venditione rei spiritualis incurrit tantùm incommodum spirituale, quia nullum commodum temporale connexum habebat, maior videtur difficultas, an iniustitia committatur, quia illud damnum spirituale æquè videtur inuendibile, atque ipsa res spiritualis; aliunde tamen, cùm nemo ius habeat, vt sui causa damna spiritualia, quæ grauissima sunt, gratis subeam, non facio illi iniuriam, si aliquam ab eo compensationem exigam, quamuis temporalem. Neque dicitur hoc damnum inæstimabile, nisi quia tam graue est, vt nunquam satis compensari possit; vnde potius sequeretur nunquam committi iniustitiam, & inæqualitatem, accepto quocúnque pretio temporali, si enim pro damno temporali consequente priuationem rei spiritualis potest exigi compensatio temporalis absque iniustitia, cur non poterit quoque eadem exigi pro damno spirituali, quod est longè grauius temporali. Idcircò concludit Lessius *cap. 35. cit. num. 159.* Reliquiarum venditionem iniustam minimè esse, quamuis sit Simoniaca, & irreligiosa, atque adeò potiori iure posse eum, cui per vim ablatæ sunt reliquiæ, accipere

cipere aliquid in compensationem iniuriæ acceptæ, & Regem Burgundiæ non fuisse obligatũ ad restituenda ea, quæ ipsi Henricus I. Imperator dederat pro lancea, in qua clauus Christi erat, & quam ab eo tum minis, tum importunis precibus extorserat. Layman verò existimat, posse quidem aliquid exigi ex vindicatiua iustitia in pœnam illatæ iniuriæ, in illa vi commissæ, non tamen, pro ipsismet Reliquiis, ipsarúmque spirituali commodo, quod distinctum est à voluntate, quam quis capit ex illarum possessione propter eximium affectum aduersùs illas: Nam voluptas ex re sacra, etiam vt sacra est, pretio aliquo compensabilis est, vti aduertit Suar. *lib. 4. cit. cap. 59. num. 43.* quia ea voluptas non est spiritualis, nisi per connexionem, per quam non mutatur in se, & tam compensabilis, atque æstimabilis est humano pretio, atque si ex re temporali caperetur; verùm quia mutat statum, & fit sacra sanctitate quadam extrinseca, non potest absque irreligiositate vendi, poterit tamen sine iniustitia. At verò, quia commodum spirituale, quo quis se priuat, tradendo grana benedicta, Reliquias, cæteráque similia, est spirituale in se, & non tantùm per annexionem, idcircò ex natura sua inuendibile, & inæstimabile est. Vnde si pro ipso accipiatur pretium, committitur iniustitia, sicut si pro applicatione Missæ, & priuatione fructus spiritualis, qui mihi obtingeret, aut pro satisfactionibus meis alteri applicatis pretium capio, Simoniam, & iniustitiam simul committo, inquit Suar. *cap. 59. cit. num. 44.*

In hoc dissidio, quamuis hæc postrema Laymanni sententia valdè probabilis videatur; non displicet, quod asserebat Lessius, videlicet, iniustitiam non esse, si pro commodo purè spirituali, etiam seclusa iniuria facta in modo extorquendi rem faciam, quidpiam exigatur, quia tunc res non venditur sub ratione spiritualitatis præcisè, vt sic enim, vt statim dicam, est inuendibilis, sed sub ratione commodæ, siue venditur commodum, quod ex illa percipiebam, & quo me priuo in gratiam alterius; quamuis enim tale commodum sit ex natura sua spirituale, atque adeò ab ea ratione imprætscindibile; quatenùs tamen commodum est, pretio æstimabile est. Neque vrget, nisi fallor, argumentum inductum à Suar. de Missa, quæ offertur pro alio, quæ vendi posset sine iniustitia, eò quòd offerens priuet se fructu, quem ex sacrificio caperet, dum illum alteri cedit. Eam enim consequentiam concedit Ferdinand. *disput. 3. tractat. 17. punct. 26. sub fin.*

Restabat venditio rerum spiritualium, quæ nullum habent annexum commodum temporale, neque spirituale, quo se priuet vendens, vti videmus in administratione Sacramentorum. Hanc porrò venditionem Simoniacam, & simul iniustam esse fatentur DD initio relati. Ratio à priori est, quia hîc vendi non potest, nisi sola res spiritualis, etiam vt spiritualis est, aut ratione spiritualitatis: atqui res spiritualis vt sic, ex natura sua est inuendibilis, gratísque donanda; & prætereà fideles habent ius eiusmodi res maximè communes omnibus, vti sunt Sacramenta, gratis accipiendi ab Ecclesiæ ministris; patiuntur igitur iniuriam, si quidpiam in compensationem, & pretium donare cogan- 3

tur. Consecutio manifesta est. Antecedens ostenditur, quia res spiritualis inæstimabilis est, siue hoc oriatur ex quodam dignitatis excessu, siue ex fine, ex quo sunt creditæ hominibus dispensandæ. Satis enim est ad institutum, vt non cadant sub æstimationem, & pretium humanum; eáque sit communis omnium persuasio, non poterit igitur ratione talis rei pretium vllum exigi, aut augeri, quod non accidit in aliis bonis humanis, etiamsi quædam sint ita eximia, vt per alia nunquàm satis ad æqualitatem compensari valeant, vt vita, pudicitia, & fama comparatæ cum pecunia, habent nihilominus suam humanam æstimationem, vti aliàs monui: Inde fit, vt consentaneè suæ naturæ DEVS ita illas res spirituales commiserit distribuendas hominibus, vt gratis omninò distribui voluerit, atque adeò qui cogitur pro illis accipiendis pretium dare, iniutiam patitur. Confirmatur, quia si ratione summi valoris, propter quem res spirituales dicuntur inuendibiles, & inæstimabiles, liceret pretium accipere absque iniustitia, eò quòd pretium nunquàm æquabitur valori rei traditæ, liceret decem aureorum millia pro baptismo, & quoduis aliud pretium exigere sine vlla iniustitia; quia etiam illa ingens summa non pertinget ad valorem rei spiritualis; quod nemo prudens opinor affirmabit. Maneat igitur, Simoniam esse iniustitiam, non omnem quidem, vti malè censuit Nauarr. *lib.* 2. *de Restitut. cap.* 2. *num.* 384. sed eam, in qua aliquid venditur ratione spiritualitatis solius, præcisa omni ratione commodi siue spiritualis, siue temporalis.

CONSECTARIVM IV.

Omnis vera, & propriè dicta Simonia iure naturali, & diuino prohibita est; quæ verò solo Iure Ecclesiastico inducitur, vera quidem, & grauis Irreligiositas est, non tamen semper propria Simonia, & eiusdem speciei cum priori.

Hoc consectarium circa naturam Simoniæ non modò euidens, & necessarium est ex disputatis, sed etiam dissidentes sententias componit, atque controuersiam, quam non malè Valent. *tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 15. *p.* 5. & Ferdinand. *tract.* 17. *disp.* 5. *p.* 2. *num.* 2. suspicantur esse de nomine, dissoluit. Continet porrò duas partes, quarum prima, nimirum, Simoniam ex sua natura, & secluso iure humano, atque Ecclesiastico talem, prohibitam esse iure naturali, atque diuino, certa manebit quoad ius naturale ex prima Regula, vbi ratione euidenti ostendemus, intrinsecam, & essentialem malitiam, quæ in venditione rei spiritualis, ac sacræ pro temporali reperitur esse illicitam. quam, iure quoque diuino positiuo fuisse prohibitam à Christo, verior est sententia, quam plerique minùs efficaciter probant ex eo, quod Christus vendentes columbas è templo expulerit; etiamsi enim PP. quos dabit Gratian. 1. *quæst.* 3. Columbam Spiritum sanctum passim interpretentur, ex eóque Christi facto, in Simoniacos inuehantur; perspicuum tamen est, eo loco nullum præceptum à Christo ferri. Quarè potiùs arguendum erit ex Matth. 10. *gratis accepistis, gratis*

gratis date. Eiusmodi enim verbis legem sanciri ex ipso contextu, & natura munerum Apostolicorum, de quibus eo loco agitur, ac demum ex communi PP. consensu colligunt recentiores. Quia tamen hoc præceptum nouum non est, sed declaratio potiùs præcepti naturalis, communiter DD. negant, nouum præceptum positiuum circa Simoniam à Christo latum esse, cum Victor. *Relect. de Simon. con.* 3. & S. Tho. qui docet, nulla præcepta negatiua, præter præcepta legis naturæ contineri in lege Euangelica: præcepta autem affirmatiua solùm versari circa materiam fidei, & Sacramentorum 1. 2. *quæst.* 108. *art.* 1. *ad* 2. & *art.* 2. Tota igitur difficultas nostri Consectarij consistit in altera eius parte, in qua negamus, omnem Simoniam sola iure positiuo prohibitam, veram, & propriam Simoniam esse, quamuis Irreligiositas quædam sit.

2 Observa igitur, Simoniam iure Ecclesiastico induci posse duobus modis. primo quia res aliqua sola Ecclesiæ institutione sacra fit, & spiritualis, ac proinde materia Simoniæ, vti exponemus tertia parte primæ nostræ Regulæ. quæst. 4. secundo quia etiamsi Ecclesia non constituat rem aliquam sacram sua prohibitione, illius tamen venditionem, aut aliud pactum onerosum circa illam prohibet intuitu Religionis; ex qua prohibitione fit, vt eiusmodi venditio habeat malitiam Simoniæ, quam reuerà non haberet seclusa tali prohibitione, à qua proinde illam immediatè, & totam accipit.

Et quidem quod attinet ad Simoniam primo illo modo ab Ecclesia inductam per institutionem rei sacræ, certum nobis erit ex prima Regula, quæst. 4. ipsam esse veram, & propriè dictam Simoniam, atque ex sua natura, & intrinsecè malam, eodémque iure naturali, ac diuino prohibitam, quo prohibita est illa, quæ circa res aut essentialiter, aut ex diuina institutione sacras, & spirituales exercetur, vti Victor. *Relect. de Simonia. num.* 15. & Soto. *lib.* 9. *de Iustit. quæst.* 3. *art.* 2. disputant, quia Simonia est venditio rei sacræ, & spiritualis; res autem, quæ per institutionem Ecclesiæ fuerit consecrata, reuerà sacra est, vti ostendemus prima nostra Regula, neque pendet ampliùs ab Ecclesia, vt res sacra, licitè, vel illicitè vendatur pretio temporali, quamuis fuerit in potestate Ecclesiæ, talem rem non consecrare. Quod variis exemplis Victoria ibidem illustrat. Aquæ benedictio est solùm ex institutione Ecclesiæ, si quis tamen benedictam aquam ratione illius benedictionis venderet, committeret Simoniam, etiamsi nunquam Ecclesia prohibuisset eiusmodi venditionem; quod idem in calice, vasis, & aliis rebus consecratis contingit, & sanè aliud omninò est, rem quampiam ad spirituales quosdam effectus consecrari, aliud prohibere, rem ita consecratam vendi. Prima illa consecratio pendet ab Ecclesia; Irreuerentia autem, & sacrilegium, quod in venditione rei consecratæ contingit, sequitur ex ipsa natura rei, vti in pollutione templi, aut sacræ personæ violatione videmus; hæc enim sacrilegia, sunt talia ex iure naturali, quamuis templorum, & personarum consecrationes ab hominibus institutæ sint: immò in ipsis Sacramentis, & aliis, quæ non sunt essentialiter supernaturalia, sed solùm

causaliter, & dispositiuè, quia à Christo instituta sunt ad hominum sanctitatem, & salutem supernaturalem, sanctitas, & supernaturalitas est à iure diuino positiuo, venditio autem ipsorum est Simoniaca ex iure naturali, & non tantùm ex prohibitione. Quarè tandem concludit Victoria, non minùs esse Simoniacum, aliquod pretium accipere pro consecratione Calicis, quàm pro consecratione Sacerdotis. Hanc posteriorem autem nemo negabit esse de iure naturali. Idcircò vulgata illa distinctio DD. & Canonistarum Simoniæ naturali, & humano iure prohibitæ, non est intelligenda de Simonia, quæ committitur circa ea, quæ spiritualitatem, & sanctitatem ex Ecclesiæ institutione. atque variis consecrationum ritibus ab ea præscriptis obtinent. Vti tamen, sed malè sentiunt Paludan. *in* 4. *dis*. 25. *quæst*. 4. *ad* 2. *Durandi*, & Maior. *ibid. ead. disput. quæst*. 3 aliique nonnulli apud Victoriam.

3 Alter modus Simoniæ Iure Ecclesiasticò inductæ erat ex prohibitione vendendi rem non sacram, aut quidpiam accipiendi ex largitione rei sacræ, quamuis sine vllo contractu oneroso, eo enim quod Ecclesia istas actiones prohibeat intuitu Religionis, & reuerentiæ erga res sacras, voluit committi veram Simoniam, etiamsi Ecclesia sua prohibitione nullam consecrationem nouam, aut sanctitatem addat rei, quam inuendibilem constituit. Ita Suar. *lib*. 4. *de Simon. cap*.7. *num*.4. Gordon *lib*. 8. *quæst*. 7. *cap*. 2. *num*. 4. Lessius *lib*. 2. *cap*. 35. *dubitat*. 4 *num*. 25. Victor. *Relect. de Simon. num*. 16. Bonacin. *disput. de Simon quæst*. 2. *num*. 7. Villalob. *tom*. 2. *tractat*. 37. *diffic*. 2. Sanch. *lib*. 3. *consil. ca*. 3. *dub*. 2. videturque esse sententia glossæ *in capit. Saluator*. 1. *quæst*. 3. *v. Iudicem. & in cap. ex parte* 1. *de officio delegati*, atque DD. in ea loca, dum absolutè pronuntiant, aliquam esse Simoniam, quia prohibita est; cuius etiam exemplum afferunt venditionem officij œconomi, Castaldi, & aliorum, quæ officia constat esse temporalia, quamuis remotam aliquam connexionem habeant cum rebus spiritualibus, quæ connexio non sufficit ad conferendam spiritualitatem, vti monebo in expositione secundæ Regulæ quæst. 6. si quæ igitur sit in istis Simonia, qualem iura, & DD. agnoscunt, illa non potest esse nisi ex prohibitione Ecclesiastica.

Contendo nihilominus eiusmodi Simoniam non esse veram, & propriè dictam, cum Durand. *in* 4. *dist*. 25. *quæst*. 5. *num*. 9. Manuel. Rodri. *tom*. 2. *summ. cap*. 58. *num*. 2. & 3. Soto. *lib*. 9. *de Iustit. quæst*. 5. *art*. 2. *in respons. ad argum*. Valent. *tom*. 3. *disput*. 6. *quæst*. 16. *p*. 5. Beinsfel. *in rubric. de Simon. Notab*. 12. *con*. 3. & 5. Layman *lib*. 4. *tract*. 10. *cap. vlt*. § 6. *num*. 66. Estque, ni fallor, euidentissima ratio ex definitione Simoniæ 1. *quæst*. explicata, & ex Regulis inferius tradendis. Simonia est essentialiter venditio, & emptio alicuius spiritualis pro temporali, siue illud spirituale sit tale per essentiam, siue per ordinem, quem habet ex diuina, aut Ecclesiastica institutione, à qua spiritualitatem, & sanctitatem accipit, siue per connexionem proximam cum re sacra. Atqui in casu, de quo agimus, vel res, quæ vendi prohibetur, sacra non est siue per se, siue per connexionem, sed merè

rè temporalis manet; vel si spiritualis est, non venditur, sed aliquis alius contractus circa illam prohibetur. Ergo in eo contractu non potest ommitti vera Simonia, & quæ vniuocè conueniat cum ea, quam hactenùs definiuimus; cùm non sit venditio rei sacræ, quamuis sit vel venditio, vel aliquis alius contractus iure merito ab Ecclesia prohibitus intuitu Religionis. Et sicut fieri nequit, vt contractus, in quo non sumitur lucrum aliquod ex mutuo, & vi mutui, sit vsurarius, quamuis alias ob causas prohibeatur etiam intuitu æquitatis in commerciis, & in Republica seruandæ, atque adeò si contra eiusmodi prohibitionem celebretur, sit illicitus, & iniquus; ita non potest fieri, vt contractus, qui non est venditio rei spiritualis, sit Simoniacus, quamcúnque aliam malitiam, & Irreligiositatem, ex Ecclesiastica prohibitione accipiat.

Neque aliter profectò sentiunt etiam plures Canonistæ, qui negant venditionem officiorum temporaliũ Ecclesiæ contra legem Vrbani II. *cap. Saluator.* 1. *quæst.* 3. esse Simoniacam, etiamsi mala sit, quos dabimus inferius in Consectariis. Hæc omnia confirmantur percurrendo modos, quibus contingere potest hæc Simonia solius Iuris positiui, quos explicat Suar. *cap.7.cit. à num.* 6. primus est, quando ab Ecclesia prohibetur celebrari aliquis contractus, aut datio, aut acceptio circa rem sacram, licet neque sit venditio, neque alius contractus ex natura sui malus, vt si pro administratione alicuius spiritualis v. g. Sacramenti, prohibeatur aliquid etiam sponte oblatum suscipi, vt omnis Simoniæ suspicio quàm longissimè remoueatur. Hoc tamen casu nullam committi Simoniam ex ipsis textibus, in quibus similes gratuitæ donationes prohibentur, ostendam inferiùs in consect. quæst. 5. & 7. cum Ferdinand. *disput. 3. cit. punct. 5.* secundo constituitur ista Simonia, quando aliqua temporalia vendi prohibentur ab Ecclesia, intuitu quidem rei sacræ, cum qua tamen nullam habent connexionem proximam, & sufficientem ad accipiendam spiritualitatem, vt de officiis œconomi, Thesaurarij, defensoris, aliisque monebamus. At verò ne ista quidem venditione committi veram Simoniam, plurimi Canonistæ docent, & ex ipsis verbis Canonum ostensuros nos recipimus consect. tertio denique quoties permutatio spiritualis pro spirituali vetatur, ibi tamen non esse Simoniam statim apparet ex ipsa definitione Simoniæ; & dum de permutatione beneficiorum agemus quæst. 11. & 12. dicturi sumus fusiùs, atque etiam inferius disputantes de pretio Simoniaco.

4 Fateor nihilominus, hos omnes contractus contra prohibitionem Ecclesiæ factos, irreligiosos, & sacrilegos esse, quoties propter Religionem, vti fit, prohibetur, quod vnum probant argumenta Suar. & aliorum contra Durand. qui malè affirmabat, peccatum contra solum præceptum positiuum esse peccatum inobedientiæ. Certum enim est ex materia de legibus, & ex iis, quæ diximus prima parte sciẽtiæ canonicę, legem humanam imperantem, aut prohibentem aliquem actum ex sua natura indifferentem, constituere illum in materia, & specie virtutis, aut vitij, ex cuius motiuo illum præcipit, aut prohibet. Nam qui non ieiunat in quadragesima, aut comedit cibos prohibitos, non peccat contra

contra obedientiam, sed contra abstinentiam. Qui alium vi extrahit ab Ecclesia, ad cuius Azylum confugerat, sacrilegus, non tantùm inobediens est. Atque ita de aliis. Immò in his non committitur inobedientia, nisi materialiter, ad inobedientiam enim formalem necessaria est formalis intentio violandi præceptum, vt præceptum est, aut contemnendi vel præceptum, vel ipsum Legislatorem. Quoties igitur Ecclesia venditionem rei temporalis, aut permutationem vnius spiritualis cum altero item spirituali, aut etiam gratuitam donationē temporalis pro spirituali inhibet ad vitandam omnem Simoniæ labem, atque adeò ex motiuo Religionis, & reuerentiæ aduersus res sacras, efficit vt hæc omnia sint in materia Religionis, eorúmque transgressio sit irreligiositas, atque sacrilegium, quod habet aliquam similitudinem cum Simonia, non tamen est vera, & propriè dicta Simonia, cùm non conueniat vniuocè cum Simonia Iuris diuini, sed tantùm in ratione quadam generica, & communi Irreligiositatis, atque sacrilegij; quanquam ob illam similitudinem appellari soleat Simonia; ideóque monebam initio cum Valent. ferè de nomine hoc loco DD. inter se contendere.

CONSECTARIVM V.

Quinam possint esse Simoniaci.

Hæc quæstio, in qua tricantur Canonistæ *in c. 1. de Simonia*, & summistæ *v. eodem*, quos dabit Cotarr. *in Regul. peccatum. par. 2. cap.* 8. *num.* 8. aliíque, explicata manet ex superiori, omnes illam committere posse, atque adeò ipsum summum Pontificem, si enim agamus de vera Simonia Iuris naturalis, atque diuini, certum est Pontificem, si rem spiritualem, v.gr. administrationem Sacramentorum, Ordinis, Iurisdictionem spiritualem, aliáque eiusmodi vel ex sua natura, vel ex diuina, aut Ecclesiastica Institutione sacra, & spiritualia venderet, nisi priùs ex iis, quæ per Ecclesiam consecrata sunt, consecrationem, aut sanctitatem illam externam tolleret Simoniacum fore. Nam si pecuniam pro re spirituali acciperet, aliquo alio titulo, quàm venditionis, & pretij; vti facere potest, ex generali illa prouidentia, qua Ecclesiam regit, non peccabit peccato Simoniæ, licet fortassis quandóque quopiam alio peccato peccet. Ratio istorum est, quia cùm venditio rei spiritualis sit intrinsecè, & essentialiter mala, vti diximus, à quocunque fiat, semper mala erit. Quarè non est, quod vel de Romana curia, vel de Episcopis, & inferioribus Prælatis, eorúmque officialibus disputemus, an & ipsi quoque hanc Simoniam Iuris naturalis incurrere possint, cùm nihil planè appareat, vnde excusari possint, & cur venditio rei spiritualis impossibilis ipsis sit, aut malitiæ omnis expers, sine annuente, & sciente Episcopo, & Pontifice fiat, siue illo ignorante, aut renuente. Neque priuatæ personæ duntaxat, sed ipsæ etiam communitates, vt Capitula, Collegia, Conuentus, hoc peccato teneri possunt, cùm contractus venditionis, emptionisvè, sicut & alios omnes tum gratuitos tum onerosos celebrare valeant; quorum contractuum onerosorum materiam spiritualem esse, nihil prohibet; atque ita si Capitulum vendat Iurisdi-

Iurisdictionem spiritualem, quam habet, aut eius actus, aut ingressum ad Religionem, aliáve similia faciat Simoniam committet. Et de laicis fidelibus res quoque euidens est, cùm & ipsi spirualia dare, vt baptismum, cooperationem ad functionem sacram v. gr. ministrationem Missæ, & eadem spiritualia accipere pretio possint, aut aliis etiam emere, atque Clericis, aliísque personis Ecclesiasticis in committenda Simonia cooperari.

Denique ne ipsi quidem infideles huius Simoniæ immunes dici queunt, si circa spiritualia cum fidelibus contractus onerosos ineant, vt si infidelis alicui fideli emeret Iurisdictionem Ecclesiasticam, facultatem administrandi Sacramenta, aut beneficium, aut baptismum, aliúdve Sacramentum, aut si quo alio modo cooperaretur Simoniaco fideli, reuerà peccaret peccato Simoniæ, quamuis pœnis ab Ecclesia positis minimè teneretur.

Quod verò attinet ad Simoniam solius Iuris Ecclesiastici, quæ impropriè tantùm Simonia est, quamuis vera, & grauis Irreligiositas, atque sacrilegium existat, vti diximus consectario superiori, de solo Pontifice potest excitari difficultas, cæteri enim omnes cùm subiiciantur legibus Ecclesiasticis quoad vim tum directiuam, tum coactiuam, peccare possunt peccato huius Simoniæ, & pœnas eius causa inflictas subire debebunt. Et sane *Extrau. de Simonia inter commun.* ipsos etiam Cardinales expresse comprehendit. Quo modo verò singulæ personæ hac in parte delinquere valeant, dicemus in aliis consectariis.

x De vno igitur Pontifice disputatur, an Simoniacus esse queat Simonia solius Iuris Ecclesiastici, alij enim negant, alij affirmant, vt fusiùs tradit Suar. *lib.* 4. *cap.* 52. *à num.* 4. & Campeg. *opusc. an Papa possit esse Simoniac.* pendet hæc quæstio ex iis, quæ diximus alibi de obligatione, quam habet tum Pontifex, tum quilibet alius supremus princeps seruandi leges proprias siue Reipublicæ, tum à se ipso, tum à superioribus latas quoad directiuam, non quoad coactiuam, ex quibus dissidentes Canonistarum sententias facilè compones.

Primo enim Pontifex nunquam incurrit pœnas Simoniacis ab Ecclesia statutas ex generali principio à nobis in scientia canonica explicato, nullum principem subiici legibus pœnalibus à se latis.

Secundo potest Papa absolutè loquendo incurrere culpam Simoniæ Iuris humani. Ita Lessius *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 5. *num.* 33. Laym. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim. num.* 64. Victor. *Relect. de Simon. num.* 39. quia cùm teneatur legibus Ecclesiasticis quoad vim directiuam ex illo iure naturali, quo Princeps debet se conformare suis subditis, tanquam caput membris, nisi sit aliqua causa, quæ Pontificem eximat à lege lata, aut ob quam secum ipse dispenset, reuerà peccat violando eam legem; quod tamen peccatum secluso scandalo, non erit graue, quia vti obseruat Lessi. *loc. cit.* non tenetur seruare legem nisi ex illo iure, quo tenetur se conformare subditis; quarè quoties illa difformitas, vel non conformatio grauis non erit, neque subditos offendet, non erit etiam grauis illius malitia, & culpa. Quod si secum ipse dispenset absque causa, tunc erit illicita dispensatio, erit tamen valida, vti diximus eo

loco. quarè non peccabit contra legem prohibentem Simoniam, aut venditionem v. gr. alicuius officij temporalis, sed dispensando secum, & contra obligationem benè administrandi Rempublicam.

Tertio vix vnquam Pontifex incurrit, immò vix incurrere potest vitium huius Simoniæ, aut saltem illud facillimè vitare valet. Ita Suar. *cap.* 52. *cit.* Layman. & alij. primo quia pleræque, immò & omnes leges, quæ Simoniam istam prohibent ad inferiores Prælatos diriguntur, vt ibid. ostendit Suar. neque Pontificem ratione suæ dignitatis, & in administranda Ecclesia potestatis comprehendunt. secundo quia potest Pontifex facilè aliquid accipere pro his, quæ vendi prohibentur alio titulo, quàm venditionis, ex illa enim dispensatione, quam habet, possunt occurrere variæ causæ, propter quas æquum videatur ista, quæ sub vna ratione prohibita sunt, sub alia ratione præstare. tertio quia potest secum sicut & cum alio quopiam dispensare; Curiam tamen Romanam, cùm obstringatur sacris Canonibus aduersus illos aliquando committere Simoniam, certum est, neque etiamsi Papa id sciat, & dissimulet, statim præsumendum erit, ipsum cum suis officialibus aut Curia dispensasse, cùm licet dissimulet pœnam, non tamen eo ipso eximat à culpa. Quarè tam diuturna debet esse ea scientia, & tolerantia, siue dissimulatio Pontificis, vt lex Ecclesiastica consuetudine contrariâ, vel saltem desuetudine censeatur abrogata, secundùm ea quæ disputauimus in scientia canonica de iure consuetudinario. Venio ad vniuersales Regulas circa materiam Simoniæ.

QVÆSTIO V.

Quomodo res supernaturalis sit materia Simoniæ.

VNiuersalem & latissime fusam materiam paucis regulis complecti placuit; vt & perspicuitati & breuitati consuleremus. exordior à re supernaturali.

REGVLA VNIVERSALIS.

Omnis res supernaturalis, & sacra ad salutem supernaturalem siue ex natura sua, siue ex institutione diuina, aut Ecclesiastica ordinata est materia Simoniæ.

CONFIRMATIO REGVLÆ.

Vniuersalissimam hanc Regulam omnes agnoscunt, sumitúrque ex *Act.* 8. vbi damnatur Simon Magus, qui primus hoc peccato peccauit, quia existimauit, donum DEI pecuniâ possidere; dona autem DEI in scripturis sunt tum ipse Spiritus sanctus donorum omnium author, primúmque donum, vt prima part. disputant Theologi; tum omnia charismata eiusdem Spiritus, quæ enumerat Paulus ad Corinth *Epist.* 1. *cap.* 12. & *ad Ephes.* 4. Tum denique omnia, quæ spectant ad salutem spiritualem animæ; ea enim vel ordinantur ad dona, vel ex ipsis procedunt, atque adeò ipsorum sanctitatem participant. Deinde dum Christus *Math.* 10. iubet Apostolos gratis dare, quæ gratis acceperant, in quibus verbis vetitam esse Simoniam, agnoscunt plerique PP. inferiùs adducendi, loquitur de potestate

æstate Euangelizandi, eiiciendi dæmones, & spiritus immundos è corporibus, curandi infirmos, & mortuos suscitandi, aliisque priuilegiis, quæ ad promouendam hominum salutem Apostolis vltrò contulerat. Aperta prætereà ratio ostendit, Dei dona non posse esse materiam venditionis absque graui tum donantis Dei, tum ipsius doni iniuria, vti Petrus damnans Simoniam significat; quis enim neget, donum, quod ob suam dignitatem, Dei proprium est, ab eiusque gratuita liberalitate duntaxat pendet, contemni, quoties tanquam vile quidpiam temporali pretio distrahitur, & ita cum ipso Deo agitur, atque si ad sua dona præstanda infami commercio, & mercede sui ministri cogendus esset. Sanè vtile est, quidquid venditur, inquit Hormisod. *Epist. ad Episcopos Hispan.* & Gregor. *lib.* 7. *Epist.* 113. *ad Brunechild. quin denuò vendetur, quod venditur; aut quis non vile putat esse, quod emitur.* Neque aliud volunt alij PP. dum passim dicunt, non posse spiritualia cum terrenis componi. & Gennad. *Epist. Encyclica*, μὴ γάρ ἐστι τῶν ἰσοσταθμῶν, καὶ πνευματικῶν ἀμοιβὴν τὰ γήινα, καὶ ἐπίγεια. Præterquam quod reipsa significamus hominem, quo cum paciscimur, esse præcipuum donorum istorum authorem, qui pro sua voluntate, aut gratuitò donet, aut pretio diuendat. Cùm igitur tum ipsi Deo, tum eius donis grauis infligatur iniuria in donorum istorum spiritualium venditione, dicendum est, illa licitè vendi non posse, atque adeò esse maximè propriam materiam Simoniæ. Estque ea ratio S. Thomæ 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 1. dum dixit, rem spiritualem indignè tractari à Simoniaco: illa verò iniuriosa tractatio non sumitur præcisè ex inæqualitate pretij temporalis, & doni spiritualis, eorúmque incommensurabilitate; nam etiam in humanis bona diuersorum ordinum, atque adeò inter se inæqualia aliquando inter se commutari, & compensari ex prudenti hominum arbitrio, atque æstimatione possunt. Ita fama, vita, membri amputatio pecuniâ nonnunquam compensantur, quamuis pecunia longè inferius bonum sit, quàm fama, vel vita, quia ab eo, qui non potest dare æquale, quod deberet, accipitur quod dare potest, & ponitur æqualitas, quantùm possibilis est. Iniuria igitur, quæ committitur aduersus rem spiritualem in contractu Simoniaco, accipienda est ex eius sanctitate, & veluti diuinitate, à qua habet, vt à solo Deo pendere possit, & supra omnem humanam æstimationem euehatur, cùm diuini cuiusdam ordinis existat, atque adeò sacra quadam veneratione digna, quæ dignitas violatur, quoties cum aliquo bono inferioris ordinis tanquam digno ex hominum iudicio, pretio commutatur; alia verò bona inæqualia, quæ tamen inter se compensari aliqua ex parte queunt, humana sunt, atque adeò aliquo humano pretio compensabilia, & in humanum iudicium, atque æstimationem cadunt; & quamuis per bonum aliquod inferius nunquam compensentur ad æqualitatem, compensantur tamen aliqua ex parte, & æstimabilia sunt humano arbitrio: at verò bona diuina eo ipso, quod diuina sunt, ita supra omnia humana, & temporalia euehuntur, vt nullam cum eis proportionem habeant, quandoquidem toto genere distant, atque proinde nullo pretio æstimabilia sint ab

O 2 homi

homine. Accedit & alia iniuria, quam obseruat S Thom. *artic. cit.* quòd in eo commercio vsurpetur quoddam dominium in ista dona spiritualia, quæ tamen diuina sunt; quamuis enim simus domini actuum, qui per ea exercentur, & quibus ad ea dona sæpiùs disponimur, eò quod liberè eos exercemus: tamen illa ipsa actio, quæ poterat à nobis, si libuisset, non exerceri, est donum gratuitum DEI, quatenùs diuina, spiritualis, & supernaturalis est, eiúsque spiritualitatis, & supernaturalitatis principium, est donum DEI, & vel illa actio tendit tantùm ad sacrificationem operantis, vel in alterius commodum. Primo modo, vtilis alteri esse non potest, neque nos habemus dominium illius actionis, vt eius valorem, dignitatem, ac meritum conferamus alteri, & quamuis prodesse illi posset ad satisfactionem, & impetrationem, id tamen non fit nisi per gratuitam DEI promissionem, qui volens se obligauit ad acceptandam talem actionem, quoties ad satisfaciendum, aut aliquid postulandum pro alio offeretur; Ex qua promissione non oritur in operante dominium suæ actionis satisfactoriæ, aut impetratoriæ, vt eam vili pecunia diuendat. Quod idem quoque dicendum est, quoties nostra actio spiritualis, & supernaturalis est, quia est collatiua gratiæ, & donorum aliis, cuiusmodi sunt Sacramentales; cùm enim non simus domini donorum, quæ per eam actionem conferuntur, quæque à DEO tantùm conferenda sunt; Neque etiam domini sumus actionis vt collatiuæ donorum, qua solùm ratione spiritualis, & supernaturalis est, facimúsque, vt initiò dicebamus, iniuriam Spiritui sancto, donorum authori, quem nobis, quod monebat Tharasi. *Epist. ad Adrianum Roman. Pontif.* subiicimus, seruúmque facimus, & pro Imperio vendimus, eiúsque bona, quo libet pretio, distrahimus; aut illa emptione comparamus, quasi ex eius liberalitate, & voluntate minimè pendeant, sed in iure vendentis, eáque in nostrum dominium, & vsum omnem transferentis. Sacrilegium igitur, & grauis iniuria aduersùs diuina dona in eorum venditione committitur, ac proinde vera, & propria materia Simoniæ existunt.

2 Quæ ratio non modò ostendit dona DEI supernaturalia secundùm suam substantiam, atque ex sua natura ad salutem supernaturalem ordinata, qualia sunt gratia sanctificans, habitus supernaturales, eorúmque actus materiam esse Simoniæ, sed etiam idem euincit in iis, quæ sunt causaliter, & dispositiuè spiritualia, atque ad causandam gratiam sanctificantem, & salutem instituta, cuiusmodi sunt Sacramenta, & sacrificium: quod omnes æquè fatentur. Hæc enim quamuis in actionibus quibusdam materialibus, externis, & sensibilibus consistant, cùm tamen sint ex Christi libera institutione gratiæ collatiua, reuerà sunt dona supernaturalia, & ratione sui termini, quem producunt, spiritualia, & talia vocantur simpliciter, & secundum se à S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 1. *ad* 6. actio enim dicitur simpliciter secundum se, & ex natura sua talis, qualis constituitur essentialiter per ordinem ad suum terminum, à quo specificatur. Caietan. *ver. Simonia*, ait esse composita ex spirituali, & materiali, tanquam ex materia, & forma; ita tamen,

men, vt spirituale formæ locũ teneat, quandoquidem igitur ex forma sumitur natura compositi, ita ex spirituali forma Sacramentorum, ipsorum natura sumenda fuerit. Cùm igitur sint à Christo instituta propter spiritualia, ex eóque fine suo intrinseco, & effectu spiritualia sint, & dona Dei, irreuerenter tractabuntur, si vendantur, fietque iniuria Deo, vti superiùs exposuimus.

3 Venio ad Tertiam nostræ Regulæ partem, quæ continet ea, quæ ab Ecclesia consecrata sunt, & ad salutem supernaturalem suo modo promouendam, atque ad diuinum cultum instituta, quæ, Sacramentalium nomine passim comprehenduntur. Hæc autem sunt imprimis omnes cærimoniæ, quæ in administrandis Sacramentis, & offerendo sacrificio sunt institutæ; de quibus omnibus, & singulis disputauimus in scientia canonica. secundo omnes aliæ benedictiones, & actiones sacræ, quæ alicui ordini sacro ex Ecclesiæ institutione sunt annexæ, & quamuis ab aliis fieri possint, tunc tamen priuatæ tantùm sunt, & non solemnes. Hæ porrò sunt iterum in duplici differentia, nam aliæ relinquunt aliquem effectum post se, vt consecrationes quædam rerum, quæ deinde manent consecratæ, & diuinis solùm vsibus destinatæ, vt benedictio, siue consecratio Templi, Calicis, aliorúmque vasorum, ac vestium sacrarum, benedictio olei, chrismatis, aquæ. Aliæ verò transeunt vnà cum sua actione, siue consistunt tantùm in fieri, vt benedictio nuptiarum, Exorcismus, aliæve cærimoniæ, ex quibus benedictionibus aliquæ sunt inuocatiuæ, aliæ effectiuæ, quia priores agunt tantùm per modum impetrationis; posteriores autem veluti per modum operis operati, omnes tamen sunt alicui ordini sacro annexæ, & ab Ecclesia, cuius etiam nomine, ab eiúsque Ministris fiunt, ad spiritualem quendam effectum aut impetrandum, aut faciendum institutæ. De his igitur omnibus benedictionibus, aliísque consecrationibus agimus hoc loco, siue de Sacramentalibus transeuntibus, nam de rebus ipsis consecratis, siue Sacramentalibus, vt aliqui loquuntur, permanentibus, dicam inferiùs in tertia Regula.

Dico itaque has omnes actiones esse materiam Simoniæ, quia sunt aliquid spirituale, & supernaturale, ad salutem supernaturalem spectans; tum ratione principij à quo procedunt, tum ratione finis, in quem ordinantur; principium enim instituens est potestas supernaturalis Ecclesiæ collata; principium efficiens est aliquis ordo sacer; finis verò est effectus spiritualis, quem per modum saltem impetrationis producit; nihil igitur deest ad spiritualitatem, supernaturalitatemque necessariam ad constituendam Simoniam, quod ampliùs constabit ex sequenti Regula.

Neque dicas, hæc omnia talia esse duntaxat ex institutione Ecclesiæ, atque adeò vel non esse materiam Simoniæ, vel saltem non nisi Simoniæ cuiusdam Ecclesiasticæ: Nam aliud est, rem quampiam in suo esse pendere ab hominum institutione, aliud verò, vbi iam instituta est, suam habere naturam, & proprietates, atque ad hanc, vel illam virtutem pertinere. Atque ita omnes illæ benedictiones, actionésque sacræ poterant non institui ab Ecclesia, vbi tamen institutæ sunt,

iam sacræ manent independenter ab Ecclesia, & vt sacræ pertinent ad religionem, atque quamdiu sacræ manebunt, ad principium supernaturale, & finem supernaturalem, ordinem habebunt, materiaque Simoniæ secundùm eam supernaturalitatem existent, ideóque iure merito tanquam Simoniacæ eiusmodi prohibentur benedictiones. Ita de dedicatione Ecclesiæ sancivit Aquisgran. II. Imperante Ludouico. *pa.* 1. *cap.* 5. & Cabillon. II. Imperante Magno Carolo. *cap.* 16. certum esse supponit, cum neque pro dedicandis Ecclesiis, neque pro dandis ordinibus quidpiam accipiendum esse statuit.

QVÆSTIO VI.

CONSECTARIA *Ex superiori Regula.*

CONsect. I. An ante legem Euangelicam fuerit Simonia.

Consect. II. In pura natura fuisset aliqua Simoniæ species.

Consect. III. Apud Idololatras nulla est vera Simonia, quare neque Ieroboam, neque Balaam Simoniaci fuerunt.

Consect. IV. Scientia naturalis non est materia Simoniæ.

Consect. V. Doctrina Theologiæ non est materia Simoniæ.

Consect VI Neque licentia docendi, neque Magisterium, neque Doctoratus in quacúnque scientia sunt materia Simoniæ, ideóque vendi possunt.

Consect. VII. Licentia studendi non est materia Simoniæ.

Consect. VIII Responsa, & consilia etiam de quæstionibus conscientiæ non sunt materia Simoniæ.

Consect. IX. Concio, & Catechismus est materia Simoniæ.

Consect. X. Obligatio ad faciendum actum spiritualem etiam soli operanti vtilem est materia Simoniæ; licebit tamen munere temporali, aliisve modis, quàm vero contractu, & pacto oneroso, alium ad actum spiritualem inuitare.

Consect. XI. Soluuntur plures casus singulares ex superiori Consectario.

Consect. XII. Nulla pura promissio actus supernaturalis, sed ea sola, in qua exercetur actus Iurisdictionis, & potestatis Ecclesiasticæ, est materia Simoniæ.

Consect. XIII. Solutio singulorum Casuum ex superiori Consectario.

Consect. XIV. Neque gratia vnionis Hypostaticæ, neque Christus est materia Simoniæ, neque Iudas fuit propriè Simoniacus.

Consect. XV. Vendere Christianum, iustum, sacerdotem, Clericum, Religiosum sub illa ratione Christiani, iusti, sacerdotis, &c. Simoniacum est.

Consect. XVI. Gratiæ gratis datæ, vt prophetia, virtus miraculorum, & aliæ eiusmodi sunt materia Simoniæ.

Consect. XVII. Omnia, & singula Sacramenta sunt materia Simoniæ.

Consect. XVIII. An matrimonium sit materia Simoniæ.

Consect. XIX. Sacramentalia omnia, & singula sunt materia Simoniæ.

CONSECTARIVM I.

An ante legem Euangelicam fuerit Simonia.

Quæstio hic gemnia excitari potest. prima an Simonia fuerit ante Christum prohibita, quod certissimum est, cùm enim iure naturali, & diuino prohibita sit, semper prohibita fuit, quandoquidem ius naturale diuinum semper viguit. Altera quæstio est, an id temporis reperiretur materia Simoniæ, & præceptum aliquod positiuum de illa latum esset.

Et quidem, quod attinet ad materiam Simoniæ, illa fuit in lege naturali, & Mosaïca, nam tunc erant dona supernaturalia, vt gratiæ gratis datæ, prophetia, interpretatio somniorum, fuit quoque aliquod Sacramentum delendo peccato originali, sacerdotium, & alia ministeria sacra, quod apertum quoque est in lege Mosaïca. Ratio verò euidentissimè idem persuadet; Nam natura fuit semper eleuata ad finem supernaturalem, ad quem consequendum DEVS illi perpetuò parauit dona supernaturalia, atque etiam illa exhibuit fidelibus, quales fuerunt posteri Seth, & Abrahæ, qui verum DEI cultum retinuerunt, atque adeò vera ministeria sacra habuerunt, vt in Melchisedechi sacerdotio apparet, antequam cultus Aaronicus, & omnis eius ritus à DEO instituti fuissent, & lex data in manu Moysi mediatoris. An verò id temporis ab aliquo commissum fuerit hoc peccatum, non constat; quod enim de Esaü vendente primogenituram, cui annexum erat Sacerdotium, & de Ephrone vendente sepulturam Abrahæ quidam obiiciunt, expendetur inferiùs in Consectariis ex vltima nostra Regula deductis. In lege certè Mosaïca Simoniam commissam fuisse ab Iasone, & Menelao, qui pluribus argenti talentis sacerdotium ab Antiocho Rege emerunt 2. *Mach. cap.* 4. dubitari nequit.

Circa præceptum positiuum Simoniæ nullum reperitur fuisse in lege naturæ: in lege autem Mosaïca comprehendebatur sine dubio prohibitione numerum facta sacerdotibus *Exod.* 24. & supponitur, quoties ob eiusmodi numerum acceptationem, tum Prophetæ, tum sacerdotes à DEO reprehenduntur intentatis acerbis minis. 1. *Reg.* 2. *Michæ.* 3. Ezech. 24. & 34. *Ierem.* 23. Zachar. 11. quæ & alia obseruauit Riber. *in capit.* 3. *Mich. citatum.* 1

CONSECTARIVM II.

In pura natura fuisset aliqua Simoniæ species.

Supponendum est, in pura natura futurum fuisse veri DEI sacrum cultum, sacerdotium, sacrificia, aliáque sacra munera ad veram Religionem naturalem pertinentia, atque adeò potestatem quandam Ecclesiasticam spiritualem æquè, ac ciuilem, quod tradit Victor. *Relect.* 1. *de potestat. Eccles. sect.* 4. *num.* 3. idque tam certum esse debet, quàm dari naturalem virtutem Religionis, quæ naturalem DEI cultum respiciat. Contra Philosophos quosdam, qui apud Lactant. *lib.* 2. *Instit cap.* 3. omnem DEI cultum sustulerunt; quod & fecisse impium Auerroëm 2

comm.

comm. 12. *in Metaph.* non leuis suspicio est. Et quamuis hanc virtutem Aristoteles non explicârit, eius tamen sæpiùs meminit variis locis, quæ collegerunt Posseuin. *dial.* 2. *de honore*, & Eugubin. *lib.* 4. *de perenni Philosophia. cap.* 18. & 21. Stobæus *quoque in Eclog. Eth. capit.* 4. plurima tum ex eodem Aristotele, tum ex peripateticis de hac virtute congessit. Quare non satis prudenter Caier. 2. 2. *quæst.* 85. *artic.* 2. Aristotelem damnauit in hac re; qua eadem calumnia Lactant. *lib.* 5. *institut. cap.* 15. Platonem onerauit, cùm ex 4. *de legibus*, aliisque locis eius mens perspicua reddatur.

Religio porrò præscribit actus, quibus DEVM exteriùs colamus, quem cultum, & ea, quæ ad ipsum proximè spectant, tanquam sacrum habendum esse, ipsa naturalis ratio dictat. Dignitas itaque sacerdotij, & munerum omnium Religiosorum venditione vilesceret, ac proinde peccaretur in ea venditione peccato Irreligiositatis contra Religionem naturalem, quæ Irreligiositas alia non esset, quàm Simonia. Ita Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 8. & Suar. *lib.* 4. *de Simonia. cap.* 8 *num.* 21. & seq. & sanè sapienter obseruit Paludan. *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 4. Non ideò vendere sacerdotium, erat Simonia, quia illud erat à DEO institutum, sed quia Sacerdotium à quocúnque sit institutum, ad DEI cultum institutum est. Quia tamen hæc Simonia non respiceret Religionem infusam, & supernaturalem, essétque in materia omninò, & purè naturali, quamuis spirituali, & sacra, non esset eiusdem speciei cum nostra Simonia, quæ versatur circa materiam supernaturalem & opponitur Religioni infusæ, atque supernaturali, sed conuenirent in ratione generica indecentiæ, atque irreuerentiæ circa cultum veri DEI, per venditionem eorum, quæ ad eundem cultum pertinent.

CONSECTARIVM III.

Apud Idololatras nulla est vera Simonia, quarè neque Ieroboam, neque Balaam Simoniaci fuerunt.

Hoc Consectarium impugnat Victor. *Relect. de Simonia, num.* 20. & 21. & Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 16. qui tamen suam sententiam restringit ad tempus præcedens legem Euangelicam, quæ omnem antiquum cultum abrogauit. Verùm cùm nunquam apud Idololatras fuerint vera sacerdotia, neque quidquam verè sacrum, non potuit apud illos esse vera Simonia etiam contra sanctitatem naturalem, nisi ex praua intentione, & conscientia, vt de Ieroboam, & Balaamo dixit Adrian. *quodlib.* 9. *art.* 2. Neque dicas cum Victor. in qualibet Republ. potestatem esse ex Iure naturali eligendi sacerdotes, quarè qui ita creabantur, erant veri, & legitimi sacerdotes, licet deinde potestate sibi legitimè collata abuterentur ad Idoli cultum; nam illa potestas non est nisi ad constituendum veri DEI sacerdotem; quare sicut illi sacerdotes non erant nisi falsi, ita eorum creatio iniqua erat, & per potestatem vsurpatam, quare & venditio illius Simoniaca esse non potuit ex obiecto: atque adeò Ieroboamum Simoniacum fuisse negamus, non tantùm, quia non constat, ipsum sua impia sacerdotia vendi-

vendidisse; quod enim dicitur 3. Reg. 13. *fecit de nouissimis sacerdotes excelsorum, quicunque volebat, implebat manum suam, & fiebat sacerdos*, non significat eos, qui ambiebant sacerdotium, implêsse pecuniâ manum Ieroboam; sed quemcúnque pro libito vsurpasse sacerdotium, & implêsse, aut potiùs initiasse, & consecrasse manum suam sacrificando, vti explicat in illum locum Abulens. *quæst.* 14. Sanch. *in Comm.* & alij passim; sed etiamsi Ieroboamus illa sacerdotia vendidisset, non vendebat aliquid inuendibile, aut reuerà sacrum, sed tantùm, ex falsa apprehensione ementium, quod vnum attenderunt PP. si qui huius vitij impiissimum principem damnarunt.

2 Major quædam videtur difficultas in Baalamo, qui mercedem iniquitatis amauit. 2. *Epist. Petri. cap.* 2. & in *Epist. Iudæ*, dum maledicturus DEI populo pergeret, quare illum Simoniacis accensent Hugo à S. Victor. *lib.* 2. *de Sacram. cap.* 2. *par.* 10. Victor. *Relect. de Simon. num.* 10. Damian. *opus.* 6. *capit.* 7. Lorin. *in cap.* 8. *Act.* Cornel. *in cap.* 12. *Num.* imò Adrian. *quodlib.* 9. *art.* 2. ait Simoniacos dici Balaamitas. Verùm non magis ille fuit Simoniacus, quàm alij omnes Arioli, aut malefici, qui sua maleficia infando commercio distrahunt, & meritò maleficij præmium, mercedem iniquitatis vocant Petrus, & Iudas, cùm non tantùm pro maledictione, sed multò magis pro infami consilio inducendi Israëlitas ad stupra cum Madianitis reddita fuerit.

* * *

CONSECTARIVM IV.

Scientia naturalis non est materia Simoniæ.

Huius consectarij veritas constat ex definitione ipsa Simoniæ, atque ex nostra propositione vniuersali, & Regulis, quas hactenùs circa obiectum Simoniæ tradidimus; cùm enim illud obiectum debeat esse aliquid spirituale, & sacrum, & scientia naturalis neque sacra, neque spiritualis sit, vt in hoc loco spirituale capimus pro eo, quod ad finem supernaturalem siue ex natura sua, siue ex institutione refertur, atque adeò supernaturale est vel in se, vel ratione ordinis proximi cum aliquo supernaturali, statim apparet circa scientiam merè naturalem, nullam Simoniam committi posse, etiamsi quis illam vendat, neque sine pretio, aut mercede docere velit, aut pro nobilitate doctrinæ pretium augeat: quamuis enim possit quis contra iustitiam peccare, si cariùs vendat, non tamen contra Religionem, siue infusam, siue naturalem Simoniam admittere. Et sanè si quis scientiam alterius, siue maleficio, siue qua alia ratione destruere posset, non peccaret contra Religionem præcisè ex ea destructione. Ita passim recentiores Consectario sequenti allegandi cum S. Thom. 2. 2. *quæst.* 71. *artic.* 4. *ad* 2. *& quæst.* 100. *artic.* 3. contra Altissiodor. Alensem, & alios quosdam veteres, quos dabit Azor. 3. *p. instit. lib.* 12. *cap.* 18. *quæst.* 6. neque refert, quòd quis intendat vendere ipsammet veritatem, cùm enim illa naturalis sit, & neque sacra, neque per se, aut ex institutione proximè ordinata ad diuinum

P cultum,

cultum, reuerà non erit materia Simoniæ. In ea tamen venditione veritatis S. Thom. *quæst.* 100. *cit. art.* 3. *ad* 3. graue peccatum agnoscit, quod etiam Simoniam vocauerat *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 3. *artic.* 3. *quæst.* 2. & *quæst.* 8. *artic.* 11. sed eum loquendi modum, atque adeò sententiam mutauit in Summa, vbi solum peccatum, quamuis graue, esse dixit. Quod aliqui petunt ex eo, quod veritas superet omne pretium temporale. Verùm rectè monet Valent. *disput.* 6. *cit. quæst.* 16. *punct.* 2. *quæst.* 2. *ad* 2. non esse certum, an præstet rebus ad vitam necessariis abundare, quàm habere cognitionem aliquarum veritatum, & scientiarum homini minimè necessariarum.

2 Quod autem dicitur *Prouerb.* 23. non esse vendendam disciplinam, & *cap.* 3. eam esse pretiosiorem cunctis opibus, nihil planè conficit, quia sicut prohibetur vendi doctrina, ita & ibidem dicitur emenda. Neque pugnat secum Salomon, vult enim nullis parcendum esse sumptibus, vt quis sibi sapientiam compareт, etiam emendo quidquid ad illam obtinendam fuerit necessarium: Vbi verò eam acquisiuerit, ne diuendat siue quia liberaliter illam communicare, generosius erit, siue quia nunquam est contemnenda, & amittenda quocunque pretio, atque ita vel venditio, & emptio eo loco figuratè sumitur, vt alibi sæpiùs; vel in illis verbis non continetur præceptum, sed consilium duntaxat. Cùm autem dicitur sapientia pretiosior cunctis opibus, significatur illam nullo pretio obtineri posse. Si quis ingenio careat, aut laborem non adhibeat, etiamsi prædiues, & pingue Minerual det suo præceptori; non idcircò doctrinam sibi comparabit. Itaque in hac venditione veritatis vt sic Valent. Lessi. & Suar. peccatum iniustitiæ agnoscunt consentaneè ad mentem S. Thom. qui *art.* 3. *cit.* ait illum, qui propter iustum stipendium, aut pretium suarum operarum, & laboris in docendo, aliquid aliud accipit, vendere ipsam veritatem. Tunc autem vel vendit rem non suam, vel bis idem vendit; Nam vel veritas consideratur in mente docentis, & sic non potest communicari alteri, neque proinde vendi absque iniustitia, vel consideratur in mente discipuli, in quo incipit quodammodo recipi, & tunc ampliùs non est in bonis docentis, cuius ingenij, & intellectus fœtus quidam est: vel consideratur in verbis, aut signis, quibus eam doctor proponit intellectui discipuli, quem sua industria, & labore ad assequendam cognitionem veritatis ipsi propositæ iuuet. Quod totum continetur nomine doctrinæ, aut actus docendi; atqui pro eo omni labore, industria actu, ac munere docendi iam iustum pretium accepit, vt supponimus: ergò si aliquid amplius exigat, vendit bis eandem rem, vel vendit ipsammet veritatem inuendibilem, & non suam. Non tamen iniustus erit, si pro nobilitate doctrinæ, aut pro maiori sua peritia pretium augeat, quod quotidiè fieri videmus; quia doctrina ex suo obiecto, redditur dignior, ac proinde qua ratione vendibilis est, quod explicuimus in notatis huius quæstionis, maioris valoris, & æstimationis censebitur, quæ æstimatio crescit quoque ex nobilitate, peritia, & authoritate docentis, & non tantùm ex maiori, aut minori labore ipsius, alioquin, qui excellentiori ingenio est, & facilè doctri

doctrinam communicare potest siue improbo labore, siue exiguo eam sibi comparauerit, minori stipendio dignus foret; Quod nemo prudens dixerit; Immò si quis nullo labore, & industria, sed liberali DEI munere doctrinam accepisset, illius tamen vsum vendere posset eodem modo; sicut suas operas ille, qui miraculo vel sanitatem, vel manum recuperasset, cùm rei valor petendus non sit ex modo, quo comparata est, aut pretio, quo constitit, sed ex intrinseca eius natura, aut communi hominum æstimatione; Ideóque sapienter monet Nauarr. *cap.* 23. *num.* 99. non sufficere ad Simoniam, quod donum sit supernaturaliter datum, nisi vel in se supernaturale sit, vel ad salutem animarum datum. Tunc enim scientiæ naturales ad aliorum salutem infusæ, atque ipsarum vsus in ordine ad eam salutem forent materia Simoniæ, quod etiam aduertit Sanch. *lib.* 2. *Consil. capit.* 3. *dubit.* 4. *num.* 5.

3 Ex quibus vlterius colliges contra Angelum *ver. Magister. num.* 11. & Hostiens. Archidiac. atque alios apud ipsum. Magistrum mercede conductum ab Ecclesia ad docendum scientias naturales, non committere Simoniam, si aliquid à discipulis exigat; cùm tota illa doctrina sit naturalis, neque magis ad Religionem pertineat, quàm si à potestate sæculari conductus fuisset. Poterit tamen aliquando ex duplicato stipendio, aut ratione excessûs, aut violatione contractûs, & pacti iusti, aut alio quopiam modo peccare contra Iustitiam. Qua de re vide DD. *in capit.* 1. *de Magistris.* Idem omninò dicendum erit cum Layman. etiamsi obligatio docendi sit alligata beneficio Ecclesiastico, quia nihilominus semper manet temporalis, quare non fit materia Simoniæ, ideóque si beneficium daretur pro scientia docenda, foret Simonia, vt contra Panormitanum alibi dicemus, quia daretur reuerà pro pretio temporali.

Addo demùm, neque Simoniam committi, quoties doctor non vult vacare à legendo, nisi pretio accepto à discipulis, etiamsi illam vacationem postulent ad colendum festum diem. Contra Antonin. 2. *p. tit.* 1. *cap.* 5. §. 17. *notab.* 7. & 3. *p. tit.* 5. *cap.* 2. §. 5. quia & Raymundum allegat; qui sicut lectio illa non est materia Simoniæ, neque eius carentia erit, vt patet. Quod verò ea vacatio à lectione referatur ad diei festi obseruantiam, nihil omninò facit ad Simoniam, quia neque lectio violat obseruantiam festi, neque non lectio ad illam quidpiam facit, nisi ex intentione, & animo vacantium, quod totum extrinsecum est tum lectioni, tum vacationi, quæ ex ea intentione vacantium non fit sacra, & inuendibilis, siue materia Simoniæ, alioquin ea quæ ad diuinum cultum destinantur, vt candelæ, vinum, vestes vendi non possent absque Simonia. 4

CONSECTARIVM V.

Doctrina Theologiæ non est materia Simoniæ.

Accipio Theologiam hoc loco, vt passim vsurpatur pro scientia, quæ humana ratione, & industria conclusiones ex fidei principiis deducit, siue scripturas interpretetur, siue sub- 1

tiliori ratione de variis controuersiis disceptet, siue quæ ad mores Christianos pertinent, explicet, ea ratione qua in scholis doceri solet, & nego eam esse materiam Simoniæ, ac proinde dico munus eam docendi posse vendi. Ita Caiet. *in art.* 3. *quæst.* 100. 22. Adrian. *quodlib.* 9. *art.* 1. Victor. *Relect. de Simonia. num.* 6. vbi etiam Durandum allegat eò quod *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 3. scientiam vendi posse dicat, neque quidquam de Theologia excipiat. Soto. *lib.* 9. *de iustit. quæst.* 5. *art.* 1. Ledesma. 2. *pa. tractat.* 13. *diffic.* 2. Valent. *tom.* 3. *disput.* 16. *quæst.* 66. *punct.* 2. *quæst.* 2. Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 18. *num.* 9. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 80. Rodriq. *tom.* 2. *summ. cap.* 59. *num.* 2. quoad Theologiam Scholasticam. Ripa *de peste p. vltim. num.* 94. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 99. Villalob. *tom.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 8. *num.* 2. Layman. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim.* §. 4. *num.* 30. Ferdinand. A Castro. *tractat.* 13. *disput.* 3. *punct.* 10. *num.* 2. Tolet. *lib.* 5. *cap.* 88. *num.* 3. *&* 4. Gordon. *lib.* 8. *quæst.* 8. *cap.* 4. *num.* 15. Filluc. *tractat.* 45. *cap.* 4. *quæst.* 7. Bonac. *disput. de Simonia. quæst.* 4. §. 8. *num.* 5. Azor. 3. *pa. cap.* 17. *quæst.* 4. Glossa quoque manifestè dicit 1. *quæst.* 3. *in cap. vendentes. ver. Debitam.* Theologum, & Decretistam aliquid percipere posse ex eo quod docent. Neque secum pugnat, dum *ead. causa quæst.* 1. *cap. qui studet. ver. Sanitatis*, ait non recipi mercedem pro scientia, sed pro labore; Nam ibidem etiam dicit, neque medicum accipere pretium pro danda sanitate, sed pro labore suo; quia nempe neque sanitas, neque scientia, aliæve similes qualitates in seipsis, & in abstracto vendi queunt: venduntur tamen tanquam termini actionum, quibus producuntur, quoties illæ actiones venduntur, vti dixi in notatis initio quæstionis 5. & de inuendibilitate veritatis in proximè superiori Consectario. Communi tamen doctrinæ repugnant Sylu. *ver. Simonia. quæst.* 10. *initio* allegans Paludan. *in cap.* 4. *dist.* 25. *quæst.* 5. cui etiam consentit Antonin. 2. *pa. titul.* 1. *cap.* 5. §. 17. *notab.* 6. *sub fin.*

2 Ratio nostri consectarij est, quia etiamsi Theologia procedat ex principiis fidei, atque ea ex parte supernaturalis sit, velintque plures tum habitum, tum actum Theologicum esse essentialiter, & secundùm substantiam supernaturalem, quod & nos existimauimus 1. p. nihilominus doctrina, siue actus docendi Theologiam tum speculatiuam, tum practicam, & moralem, atque interpretandi scripturas, naturalis omninò est, & fit eodem modo, quo cæterarum scientiarum doctrina traditur; Neque enim doctor Theologus quamuis res supernaturales explicet alia ratione, influit in notitiam auditorum, & eorum mentes illuminat, quàm quia naturaliter eorum discursum dirigit, & iuuat, vti in aliis sententiis. Quare hæreticus, qui fidei principiis non cederet, si Theologiam nihilominus probè calleret, æquè docere illam posset, atque Catholicus: quare hic actus non est supernaturalis ratione principij, aut operis ab illo producti. Quod verò actus verè Theologicus tum in docente, tum in discente supernaturalis sit, nihil admodùm vrget, quia actio docendi ea quæ per assensum Theologicum, & supernaturalem deinde cognoscuntur, est omninò naturalis, neque ordinatur

ex

ex se ad salutem supernaturalem, sed ad intelligentiam obiecti propositi, cui auditor tum naturaliter, tum supernaturaliter pro diuerso motiuo assentitur.

CONSECTARIUM VI.

Neque licentia docendi, neque Magisterium, neque Doctoratus in quacúnque scientia sunt materia Simoniæ, ideóque vendi possunt.

1 Hoc Consectarium necessariò deducitur ex superiori, cùm enim actus ipse docendi sit merè naturalis, licentia siue facultas ad ipsum non potest esse nisi merè naturalis; quarè in nostram assertionem consentiunt omnes superiori difficultate laudati. Et quidem quod attinet ad gradum Magisterij, ac Doctoratus, Antoni. *3. p. tit. 5. cap. 2. §. 6.* ait se neminem legisse, qui negaret pecuniam pro illius collatione licitè accipi, ipsáque perpetua, atque vniuersali consuetudine id abundè confirmari: Et sanè in Doctoratu duo tantùm fingi possunt, nempe testimonium publicum scientiæ acquisitæ, atque dignitas, & honoris insignia, de qua dignitate, eiúsque priuilegiis vide Tiraq. *de nobilitate cap. 28. num 2. & cap. 20. num. 68.* Chassan. *in Cat. Part. 8. Cons. 12.* Bobadilla *in sua politica. lib. 1. cap. 10. num. 42.* Ioan. Garcias *de nobilitat. Glossa 48. §. 3. num. 72.* Rebuff. *de priuil. Schola. priuil. 169.* Alterum est ius docendi, quod confertur: vtrúmque autem istud omnino naturale, & temporale est; quod etiam S. Thom. *quodlib. 3. artic. 9.* dixit. Neque refert, quod collatio, aut institutio Pontificia sit, neque enim propterea est à potestate spirituali, vt spiritualis est, sed vt est eminenter politica, vt notauit Lessi. & nos explicauimus fusiùs *in 2. Regula*, actum enim, qui est à potestate eminenter politica, & formaliter spirituali, ac supernaturali, non magis spiritualem, & supernaturalem esse, quàm si à formaliter temporali, & merè politica exiret docebimus.

2 Quod attinet ad licentiam docendi, singularis videtur difficultas, propter *cap. 1. & 3. de Magist.* quod prohibet quidquam exigi cuiuscunque consuetudinis prætextu pro licentia docendi. Et *cap. 2.* si quid exactum, & acceptum pro ea licentia fuerit, restitui iubet. *cap. verò 4. & 5.* prouidetur de salario sufficienti Magistris, vt gratis docere possint, quod etiam circa Theologum accuratè curauit Concil. Trid. *sess. 5. de reformat. cap. 1.* neque tantùm Concil. Lateran. sub Alexand. III. & aliud sub Innocent. circa hos magistros curandos laborarunt; sed iam olim Concil. item Roman. sub Eugen. II. & sub Leone IV. & sub Gregorio VII. Synodi sub Eugenio II. verba refert Gratian. *cap. de quibusdam. 37. dist.* Iuo *pa. 4. cap. 14.* Anselm. *lib. 7. cap. 2.* propter prohibitionem igitur factam ab Ecclesia existimauit Glossa *in cap. 1. de Magistris. ver. Consuetudinis*, esse quasi Simoniacum accipere aliquid pro concedenda licentia docendi; quod aliqui etiam dixerunt apud Cardinal: sed tum ipse, tum Petrus de Ancona, quem allegat, contrarium sentiunt. Lessius verò putauit, esse Simoniam Iuris Ecclesiastici. Mihi cum Antonin. Cardinali, Tabiena, & recentioribus superiùs allegatis, iniustum, & illicitum lu-

crum videtur, non autem vlla Simoniæ species. Illicitum quidem lucrum probat ea prohibitio, refértque Ioan. And. *in cap. Quanto de Magistris* fuisse impetratum contra Cancellarium Parisiensem, qui à quolibet docente vnam Marcham exigebat. Iniustum autem est hoc lucrum, quia supponitur Magister habere iustum stipendium, de quo detrahit id, quod pro licentia docendi dare debebit; vnde vt illud compenset, ab discipulis quidpiam exigere ipsum oportebit; quo casu id licere tum Panormitan. tum alij omnes concedunt. Cùm tamen Ecclesia toto illo tit. velit doceri gratis. Deinde *cap. 3. eod. tit.* prohibetur, ne Doctores, qui iam habent iustum stipendium, postulent quidpiam ab aliis, qui in eadem Ecclesia Scholas habere voluerint. Denique quia munus docendi annexum aliquando est alicui beneficio Ecclesiastico, quod non nisi cum eo onere confertur, & nonnulli Prælati dum tale beneficium conferrent, aliquid accipiebant pro licentia docendi, id iure merito prohibetur, & speciem quandam Simoniæ habere non male dicitur.

CONSECTARIVM VII.

Licentia studendi non est materia Simoniæ.

Cap. vltim. de Magistris, docentes per quinquennium Theologiam gaudent fructibus præbendarum suarum, vt multis probant Rebuff. *de priuil. Schol. priuil. 29. & 31. & in praxi tit. de dispensat. non resident. num. 25.* Garc. *de beneficiis 3. pa. cap. 2. num. 54.* Carolus de Grassis *de effectib. Clericat. in prælud. num. 106.* Moneta. *de distribut. quotidian. part. 2. quæst. 10.* Ricci. *in Collect. decisio. collect. 446.* Barbosa. *cap. 37. de Canonic. num. 46.* & *cap. 1. sess. 5. Trident. de reformat. num. 48.* & *de potestate Episcop. allegat. 56. num. 18.* & *in Collect. ad cap. vltim. de Magistris*, atque alij passim; quamuis igitur iisdem authores, aliique allati à Garcia *cap. cit. num. 14.* negent petendam esse licentiam studendi per quinquennium Theologiæ, aut Iuri Canonico in studio generali, aut celebri vniuersitate, quia ius eam concedit. Si tamen Prælatus pro facienda ea licentia aliquid exigeret, non esset Simoniacus ex Tabiena *ver. Magister. num. 11.* & Antonin. *3. pa. tit. 5. cap. 2. §. 6.* vbi & Innocentium allegat. contra quosdam veteres, in quibus numerat Hugonem, & Paludan. idem Antonin. *2. pa. tit. 1. cap. 5. §. 17.* Ratio perspicua est, quia non magis licentia studendi spiritualis est, quam licentia docendi; etsi enim aliquando proueniat ab spirituali potestate, hoc est per accidens, & quatenus illa est eminenter politica spiritualis, vti sæpius monuimus. Deinde licentia non est alterius ordinis, quam actus ad quem datur; actus autem studij est merè naturalis, & temporalis, erit tamen iniusta ista acceptio, & per iniuriam extorta, vt appatet ex dictis.

CONSECTARIVM VIII.

Responsa, & Consilia etiam de quæstionibus conscientiæ non sunt materia Simoniæ.

Hoc Consectarium docetur à S.Thom.

S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. & Nauarr. *capit.* 23. *num.* 100. quatenùs absolutè dicunt, licitè accipi pretium doctrinæ, & consilij, neque distinguunt de consilio Theologico. Disertè autem illud etiam dum quæritur ad pacandam conscientiam, & pro foro tantùm interno materiam esse Simoniæ negant Caietan. *in art.* 3. *S. Thomæ citatum.* Suar. *lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 19. Gordon. *lib.* 4. *quæst.* 8. *cap.* 4. *num.* 16. Ferdinand. à Castro. *disput.* 3. *citata. punct.* 10. *num.* 5. Filluc. *tract.* 45. *cap.* 4. *num.* 31. Bonac. *disput. de Simonia. quæst.* 4. §. 10. *num.* 6. & 7. Contra Victor. *Relect. de Simonia.* Glossam *in cap. Non liceat.* 11. *quæst.* 3. quæ consilium sine labore præstitum vendi non posse dicit. Lessi. *cap.* 35. *lib.* 2. *num.* 78. Villalob. *tom.* 2. *tractat.* 37. *diffic.* 2. Sanch. *lib.* 2. Ledesm. *in Summa.* 2. *pa. tractat.* 12. *diffic.* 2. Sanch. *lib.* 2. *Consil. capit.* 3. *dubitat.* 5. *num.* 7.

2 Obserua porrò Consilium aliud dari pro foro externo, in quo causa aliqua agitanda est, quale datur ab Aduocato; aliud verò pro foro tantùm interno, quod iterum duplex est; Nam vnum est mere morale naturale, quia procedit ex principiis solo lumine naturæ notis, & non tẽdit nisi ad actum moralem, & honestum naturalem, aut pacandam cõscientiam in ordine ad honestatem merè naturalem, & non supponit vllam fidei reuelationem; quale consilium daretur à philosopho morali, & ex scriptis Senecæ, aut Epicteti colligeretur. Aliud verò consilium est morale quodammodò supernaturale, quia ex principiis fidei lumine notis oritur, quale datur à Theologo, & Christiano. Quod iterum duplex est, vnum merè doctrinale, quia tendit per se duntaxat ad instruendum intellectum interrogantis circa aliquam veritatem practicam, etiamsi interrogans alia intentione illud quærat, vlteriúsque dirigat ad pacandam suam conscientiam contra morsus, qui lumen fidei supponunt, aut ad dirigendam suam vitam etiam vt Christianam. Aliud verò Consilium ex modo, quo datur, æquiualet exhortationi, siue concioni, & per se ordinatur ad mores corrigendos, motus animi componendos, & vitam homine Christiano dignam instituendam; Quale consilium vocant spirituale, vt à doctrinali distinguant. Denique aliquando consilium magis pendet ex peculiari quadam Spiritûs sancti illustratione, & vnctione, quàm ex doctrina etiam Theologica humano modo, & opera parta.

Consilium igitur pro foro exteriori, siue ab aduocato, siue à Canonista, siue à Theologo, & quocúnque tandem alio detur, non esse materiam Simoniæ, sed pretio humano æstimabile, omnes æquè consentiunt, etiamsi facilè, & nullo labore præstetur. Contra Glossam citatam. authores dabit Tiraquell. *de nobilit. cap.* 29. *num.* 30. qui id in aduocato, & Iurisconsulto probant, omnésque Theologi *in art.* 1. *quæst.* 71. 2. 2. & Canonistæ *in cap. non licet.* 11. *quæst.* 3. Antonin. 3. *p. tit.* 6. *cap.* 2. §. 4. & summistæ *ver. aduocatus.* disputant enim duntaxat, an gratis pauperum patrocinium capere debeat. Idem autem dicendum est de consilio ad prosequendam litem. Ratio clara est ex eo, quod totum illud consilium sit actus merè naturalis tum ratione principij, quod 3

est

est scientia naturalis, maximè forensis, tum ratione finis, qui est aut intellectus instructio, aut vtilitas tantùm temporalis: Quod autem hoc Consilium detur à Theologo, id per accidens est, neque ratio personæ respõdentis mutat naturam responsi, aut consilij; Immò licet non possit æquè dari ab alio, quàm à Theologo; cùm tamen Theologia, à qua procedit, non sit materia Simoniæ, vti diximus Consect. V. Et in hoc casu vsus Theologiæ, siue actus illius in dando consilio sit actus merè naturalis tum ratione sui, tum ratione effectus, siue finis proximi; non erit etiam materia Simoniæ, quamuis in eo aliis modis fortassis peccari possit, vt alibi dicetur.

Secundo Consilium morale, cùm omninò naturale sit ratione principij, à quo procedit, & termini ad quem tendit, nam fluit à Philosophia morali, atque ideò æquè à Seneca, aut Epicteto dari potuisset, & tendit ad honestatem merè naturalem, nullúmque principium reuelatum supponit, ex nullo capite trahit spiritualitatem, siue supernaturalitatem, per quam fiat inuendibile.

Tertio Consilium Teologicum doctrinale, naturale quoque est, quia licet procedat à scientia, cuius principia supernaturalia sunt, & quæ ipsa fortassis supernaturalis est, ea tamen parta est humana industria, & ab ea non fluit nisi humano modo per modum magisterij, & doctrinæ finis autem proximus eius est docere intellectum circa cognitionem alicuius veritatis siue speculatiuæ, siue practicæ, neque ad aliud aut ex natura sua, aut ex intentione docentis refertur: Et sæpè æquè daretur à Canonista, atque à Theologo; aut sanè illud ipsum est, quod in Scholis traditur, aut in libris scribitur; vt sic autem non est quid supernaturale, vti diximus Consect. I. quod autem priuatim magisterium non mutat eius naturam, neque illud euehit ad supernaturalitatem, cùm in vtróque casu Theologus operetur tantùm vt Magister humanus ad tollendam ignorantiam in re practica: quod verò interrogans pacem conscientiæ quærat, extrinsecum est ipsi consilio, quod idem est, ad quemcunque finem à quærente referatur; quanquam & ille reuerà aliud non intendat, quàm scire opinionem in ea materia veram, aut falsam, aut probabilem, vt secundum eam deinde componat mores: Quæ vitæ compositio est finis remotus respectu respondentis, cuius est tantùm, quid verum, falsum, aut probabile sit, in materia posita docere, neque aliis intentionibus quærentis conformare se tenetur.

Quarto si Consilium spirituale sit, quia ex se primò tendit ad vitam Christianam instituendam, & affectum excitandum, cùm tunc æquiualeat priuatæ concioni, de ipso idem, quod de concione dicemus proximo consectario, sentiendum erit. 4

Non nego verò consilium, quod proximè ex illustratione & vnctione Spiritûs, non autem ex doctrina humano modo acquisita procedit esse materiam Simoniæ; quia vel pertinet ad gratiam gratis datam, vel est fructus gratiæ sanctificantis, atque adeò in se spirituale, vel saltem principaliter existit. Verùm difficile fuerit dignoscere, quandónam consilium ex eiusmodi Spiritus sancti lumine procedat. Suar. *capit.* 18. *cit. num.* 21. ait id contingere, quoties iudicandum est de vocatione

vocatione aliqua, an diuina sit, de modo vincendi aliquam tentationem, de modo orandi, aut meditandi; de veris, aut falsis reuelationibus, atque aliis, quæ in via Spiritûs accidunt, & de quibus implicatæ sunt aliquando difficultates. Quod confirmat, quia viri timorati nunquàm solent pro eiusmodi consultationibus pretium accipere. Verùm, cùm vt rectè aduertit Bonac. etiam consilia de his rebus dari possint ad instruendum intellectum, & per modum humani magisterij, non necessariò sunt materia Simoniæ. Adde & hæc omnia probabiliter definiri posse ex principiis Theologicis, SS. Patrum, eorum præcipuè, qui eiusmodi materias tractarunt, lectione, ex attento studio, atque meditatione, variísque experientiis. Quarè vix vnquam certò constare poterit aliquod hisce de rebus consilium ita esse ex supernaturali Spiritus sancti lumine, vt & ipsum sit supernaturale, atque adeò materia Simoniæ.

CONSECTARIVM IX.

Concio, & Catechismus est materia Simoniæ.

Ita omnes. quia *Matth.* 10. inter ea, quæ gratis donanda iubet Christus, vti diximus *Consect.* 4. prædicatio Euangelij numeratur. Deinde Concionator instrumentum est, & os Spiritus sancti ad enunciandum Euangelium, & verbum DEI, quod est aliquid supernaturale, istúdque ministerium proximè institutum est tanquam medium maximè efficax ad animarum salutem, vt nimirum intellectus lumine supernaturali illustratus, & voluntas accensa ad vitam æternam tendat, quod totum gratiam excitantem, & adiuuantem postulat; idcircò totum hoc officium, eiúsque actus supernaturalitatem habent, neque pro ipsis pretium aliquod exigi potest absque Simonia. Nihil verò interest, siue ista Concio publica sit, siue priuata, & quocúnq; modo fiat, modò sit reuerà vel instructio ad fidem, vel exhortatio, quæ in finem supernaturalem tendat; Nam si sit exhortatio merè moralis, & ad honestatem moralem, vt ad aliquid audendum fortiter, quo modo Duces concionibus suis militum animos accendunt, aut parentes, vel pædotribæ filiorum, & discipulorum mentes ad honestatem moralem & politicam hortantur, non erit materia Simoniæ; Non peccabunt etiam Ludimagistri, si mercede doceant Christianam doctrinam pueros, ad exercendam duntaxat memoriam, sicut eos alia quædam docent, quia in omnibus istis casibus nihil est supernaturale quod vendatur; eáque distinctione facilè soluuntur casus alij particulares, qui occurrere possent. Hinc vides, quo iure dixerit Durand. *in* 2. *dist.* 38. *quæst.* 2. & Nauarr. *cap. inter verba conc.* 5. *Corollar.* 1. *num.* 14. Concionantem vt victum petet, peccare, nam si victum ille tanquam præmium, pretiúmque Concionis capiat, reuerà Simoniacus est; si autem ille finis non sit principalis, quia non intendit vendere concionem, sed ea tanquam medio vti ad quærendam Eleemosynam, sicut & ad quærendam gloriam, peccat ex fine minùs digno illius operis, quod ibi latè Nauarr. disputat, non est tamen Simoniacus, vt dicemus inferiùs q. de pretio Simoniaco.

Q CONSE

CONSECTARIVM X.

Obligatio ad faciendum actum spiritualem etiam soli operanti vtilem, est materia Simoniæ; licebit tamen munere temporali, aliisve modis, quàm vero contractu, & pacto oneroso, alium ad actum spiritualem inuitare.

1 Ago de actu spirituali duntaxat, non autem de quocúnque actu honesto, & virtutis in materia merè morali, & naturali; nam etiamsi vtilitatem alterius, quàm operantis respiciat, non modò sine vlla Simonia, sed sæpiùs absque vlla alia culpa pro pretio temporali exerceri poterit. Qua ratione miles imperio sui principis euocatus tenetur obedire, non tamen sine stipendiis, & mercede: Et licet quandoque medicus, & aduocatus teneantur sub reatu culpæ mortalis suas operas præstare indigentibus, non tamen gratis, & sine mercede, quam quoque iure quis exiget pro labore, & industria adhibita in restinguendo incendio domûs proximi, ad quod tamen charitas ipsum vrgebat, quæ omnia veriora erunt in operibus, ad quæ aliunde quis non obstringitur, & quę supererogationis dicuntur, aut in iis, quæ solam vtilitatem operantis respiciunt; idcircò Valent. *tom. 3. disput. quæst. 16. pa. 2. quæst. 3.* in vniuersum pronuntiat actus virtutum, quatenùs habent vtilitatem aliquam temporalem esse temporaliter æstimabiles, & pro iis pretium absque Simonia capi posse, modò nihil accipiatur propter spiritualitatem, quam habent; cuiusmodi, inquit, sunt actus misericordiæ ad corpus pertinentes. Verùm actus virtutum moralium præcisè secundum honestatem naturalem spectati, nihil habent spiritualitatis prout in tota ista materia de Simonia, spirituale vsurpamus, nisi ex intentione, & animo, quo ad finem aliquem supernaturalem proximè referuntur, illam spiritualitatem, & supernaturalitatem hauriant, & secundum illam pretio temporali compensentur, alioquin enim in sese spectati, neque ad altiorem ordinem euecti, merè naturales manent, & incapaces Simoniæ, immò & quandoque omnis alterius labis expertes ex eo, quod pro pretio, & mercede temporali exerceantur, vt monui; quod ipsum fusiùs explicat Molin. *tractat. 2. de Iustitia. disput. 93.* vbi & hanc vniuersalem regulam tradit ad cognoscendum, quandónam pro operationibus virtutum, moralium scilicet, aliquid licitè accipi, & exigi possit. Quoties enim aliquis tenetur iure aliquo naturali, diuino, aut humano ad aliquod opus gratis præstandum, pro eo nequit absque iniustitia pretium exigere; si verò vel nullo iure tenetur ad opus, vel non ad gratis illud præstandum, tunc pro eo pretium postulare, & recipere licitè poterit.

Quæ regula ex ipsis terminis manifesta fit, & exemplis vulgaribus illustratur; quia enim Christianus tenetur audire sacrum diebus festis, & abstinere à carnibus in quadragesima, infidelis suscipere baptismum, & quilibet non fornicari; nequit absque iniustitia pretium ad implenda ista præcepta tum humana, tum diuina, tum naturalia exigere; & si illud accipiat, obligabitur ex iustitia ad restituendum, nam tenetur v. g. mulier iure naturali 2

rali tum ad non fornicandum, tum ad non quærendum aurum via fornicationis, quarè vt vtrúmque illud præceptum seruet, non habet ius exigendi pecuniam: ridiculum enim esset existimare, accipi posse pretium pro lucro cessante ex non fornicatione, eò quod lucrando aliquid licitè acceptura erat, nam etiam, qui vult locare suam operam ad interficiendum alium, posset aliquid exigere pro lucro, quod ipsi cessat, dum non locat operam ad iniustum homicidium, vti poterat. Et quamuis mulier iustè accipiat post fornicatione mercedem sibi promissam, non potuit tamen licitè de fornicatione ex pretio pacisci, atque adeò debuit ab illo pacto abstinere sine pretio. Itaque in vniuersum nemo, vt non peccet, pretium exigere potest, vt verò actum positiuum virtutis præstet, aliquando potest, quia ad non peccandum iure naturali gratis obligatur; non verò semper ad actum positiuum gratuitò, etiamsi illum non faciendo peccet, non tamen exigendo aliquid pro illo actu, peccat, vt dicebamus de aduocato, & medico: Et patet in eo, qui aliquid dat diuiti extremè ipso nunc indigenti, aut etiam pauperi, non tenetur enim ita dare gratis, vt non possit iure à diuite iam nunc pretium postulare, atque obligare pauperem ad illud rependendum, dum ad meliorem fortunam venerit, quamuis, si propter negatam mercedem desinat in ea extrema necessitate, tum diuiti, tum pauperi succurrere, reuerà peccet contra legem charitatis, quæ obligabat ad succurrendum in iis circumstantiis, non tamen ad non exigendum vllum sui laboris præmium; Idcircò negatur *l. quarta. §. si tibi ff. de condictione ob causam turpem*, & *l. solent. ff. de præscript. verbor.* repeti posse, quod datum est ad indicandum seruum fugitiuum domino ipsum quærenti, quanquàm nullus neget, legem charitatis obligasse ad eam indicationem. Cùm igitur pretium exhibitum actibus honestis merè naturalibus sæpiùs illicitum non sit, multò minus erit Simoniacum.

3 Quæstio igitur tantùm est de actibus supernaturalibus, qui ad salutem propriam operantis referuntur, cuiusmodi sunt, vt quis fiat Christianus, Religiosus, frequentet Sacramenta, actum fidei, aut amoris diuini exerceat; dico autem obligationem ad eiusmodi actus ex pacto, & contractu oneroso, ita vt quis obligatus maneat vi illius pacti absolutè, & determinatè ad fidem, religionem, Sacramenti susceptionem, aliúmve similem actum spiritualem, atque proximè ad salutem animæ supernaturalem tendentem, esse Simoniacam. Ita communiter DD. *in cap. quam pio. 1. quæst. 2.* & *in cap. dilectus. 2. de Simonia.* S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. *ad* 4. & Theologi. Barthol. & sequaces *in l. Titia. ff. de verbor. obligat.* Summistæ *ver. Simonia.* dum negant spe præmij, aut timore pænæ quempiam excitari posse ad fidem, aut Religionem; nam multò magis id affirmabunt de obligatione imponenda per pactum onerosum alicuius temporalis pro eo spirituali exhibendi; immò neque aliud fortassis volunt, vt dicam 2. parte Consectarij. Expresè verò nostram sententiam tradunt Suar. *lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 17. Villalob. *tom.* 2. *tractat.* 37. *difficul.* 15. Bonac. *disput. de Simon. quæst.* 4. §. 7. *num.* 1. Ferdinand. *disput.* 3. *cit. punct.* 9. *num.* 8. contra Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35.

Q 2 *num.*

num. 66. & Sanch. *lib.* 1. *de matrim. disput.* 39. *num.* 4. qui tamen sicut & ij, quos allegat, ita se explicat, vt nihil omninò aliud, quam quod dicemus in secunda nostra conclusione velle videantur, quamuis non ita propriè vtantur nomine pacti.

Probatur igitur nostra assertio primo *ex cap. Quam pio.* 1. *quest.* 2. Monasterium enim quoddam, prælatum ab alio Monasterio obtinere non poterat, nisi aliquid in compensationem daret illi Monasterio, à quo Prælatum postulabat, qua de re consulit Pontificem, qui imprimis DEUM testatur, se in hac quæstione anxium esse, vt videas illum minimè ironicè loqui, vt parùm sanè prudenter dixit Glossa. Deinde se nunquàm legisse, Apostolos, eorúmque discipulos quempiam muneribus ad DEI obsequium prouocasse. Tertio, omne donum perfectum de sursum esse, & illum qui pro Ecclesiastica susceptione munus accipit, munus DEI vendere. Quartò denique, si quem petebant in Prælatum, adeò ipsis necessarius erat, illum quidem accipere licere, *modò abesset omnis pactio, omnisque conuentio*, & ille *gratis* DEO *seruire inciperet*. postmodùm tamen permittebat aliquod subsidium Monasterio, ex quo desumptus erat, mitterent; liberaliter nimirum, & gratuitò, cùm *omnis pactio*, omnísque conuentio remissa esset. Vides in toto eo casu electionem Prælati fuisse illis solis, qui eligebant, vtilem, non autem Monasterio, ex quo desumebatur; prohibet tamen Pontifex aliquid exigi ab istis Monachis, vt Prælatum sibi accipere possent.

Secundo quia hi actus sunt verè spirituales ad supernaturalem animæ salutem tendentes, atque adeò in se spectati materia Simoniæ; Ergo & oblatio ad ipsis. Antecedens certissimum est ex notatis initio consectarij, atque ex propositione vniuersali iam pridem tradita. Consecutio verò perspicua est, neque enim obligatio ad actum aliquem æstimari, aut vendi, & emi potest, quin & ipsemet actus vendatur, cùm tota ea obligatio tendat in actum, neque alia de causa ematur, quàm vt actus fiat; neque pretio æstimabilis sit, nisi ratione sui actus; alioquin liceret emere aliquem in Prælatum, aut Episcopum sibi vtilem, quod tamen prohiberi diximus *cap. Quam pio.* 1. *quest.* 2. quia diceretur emi obligatio, non actus regendi, & numquam ferè committeretur Simonia, nam si licitò ematur obligatio, vt quis velit baptizari, emetur quoque eodem iure obligatio, vt quis baptizet, & emetur obligatio eligendi in Prælatum, sicut obligatio acceptandi electionem de se factam; licebit prætereà dare pretium ordinationis tum passiuæ, vt quis se obliget, quod se ordinare patietur; tum actiuæ, vt teneatur alium ordinare, nam in omnibus istis emetur obligatio tantùm, non actus.

4 Dices cum Lessio & Sanch. discrimen esse inter susceptionem baptismi, & illius collationem, quod susceptio baptismi sit vtilis tantum operanti, non autem collatio, vnde fit, vt in obligatione recipiendi baptismum nequeat esse pactum Simoniacum, quod requirit, vt detur temporale pro spirituali, qui autem dat pecunias alteri, vt baptisetur, nihil ab illo accipit, sed illi dat temporale duntaxat, vt illo præmio ipsum obliget ad suscipiendum quoque spirituale; quarè dans temporale, nihil planè lucratur, nihilque prorsùs

sùs accipit, sed ille cui dat vnà cum lucro, & pretio temporali, habet actum spiritualem sibi vtilem. quem exercet: vnde fit, vt totum istud pactum faciendi actum vtilem duntaxat operanti, pro temporali pretio, æquiualeat liberali donationi. Et sanè *in cap. Quam pio*, exigebantur munera à Monasterio Prælato carente, vt Prælatus illi concederetur, totáque illa concessio cedebat in vtilitatem Monasterij dantis pecuniam, & Prælatum accipientis, non autem in vtilitatem Monasterij dantis Prælatum.

Respondeo in eo quidem casu *cap. Quam pio.* opus, pro quo munus exigitur, spectare solum commodum illius, à quo exigitur; Nihilominùs Bonifacium tradere in responsione doctrinam vniuersalem, dum dicit, quoties aliquod munus pro Ecclesiastica susceptione suscipitur, vendi donum DEI, & idcircò prohibet omnem pactionem, omnémque conuentionem, quia id de quo agitur, donum DEI est, & inuendibile, neque distinguit, an veniat in commodum dantis munus, aut accipientis; sufficit enim, si donum DEI sit, vt omnis pactio, omnísque conuentio circa ipsum prohibeatur, & mala sit, non aliâ certè malitiâ, quàm Simoniacâ. Et sanè si Religio emeret alicuius ingressum ob ingredientis tantùm vtilitatem spiritualem, committeret Simoniam, sicut & ille, qui fratris quoque maioris natu Religiosum statũ emeret, vt ipse derelicta hæreditate potiretur; qui etiam non sibi, sed Titio emeret à Caio baptismum, Simoniacus foret; in his tamen casibus nihil sibi emeret, qui temporale daret pro spirituali ex contractu oneroso, & determinatè atque absolutè ad dandum spirituale obligatorio. Enimuerò ad emptionem minimè necessarium est, rem emptam venire in dominium ementis, sed vt in eo statu, & modo constituatur, in quo emens illam esse vult, & in quo illam ponere tenetur vendens præcisè ex contractu venditionis & ratione pretij, de quo paciscatur ea de causa. Quòd autem emens rem emptam destinet suis commodis, aut alienis, extrinsecum omninò est emptioni, præterquam quod qui facit actum spiritualem sibi vtilem, pro pretio temporali emit reuerà aliquid temporale per aliquid spirituale tanquam pretium, ergo ipse Simoniacus est, vti constat ex definitione Simoniæ q. 1. explicata, ibi enim signanter diximus, illam esse venditionem, vel emptionem spiritualis pro temporali tanquam pretio, atque vt inter explicandum monuimus, temporalis pro spirituali pretio; Et sanè eadem Irreligiositas, & iniuriosa rerum diuinarum, sacrarúmque tractatio reperitur in commutatione onerosa temporalis pro spirituali, atque spiritualis pro temporali, tam enim vilescit spirituale, quando datur in pretium temporalis, quàm quando temporale datur in pretium ipsius.

Secunda pars nostri consectarij affirmabat, aliquem posse muneribus inuitari ad actum spiritualem, omnibus aliis modis, qui non continebunt obligationem absolutam præcisam, & determinatam ex vi pacti initi. Ita passim omnes recentiores inferiùs adducendi. Ratio est, quia tunc est liberalis duntaxat, & gratuita donatio, quam licitam esse ad persuadendum actum spiritualem consentiunt omnes, vt videbis apud Barbos. *in Collectan. ad cap. Quam* 5

pio. & authores à nobis relatos *in 1. parte consiliarij*, qui sapienter aduertunt, Bonifacium in illa sua responsione exclusisse duntaxat pactionem, & conuentionem, quæ voces in communi vsu significant, contractum onerosum, ex quo nascitur in vtróque contrahente, & paciscente absoluta, & determinata obligatio. Prætereà liberalem istam donationem ad persuadendam Religionem, fidem, conuersionem, tum sapientum omnium vsus, tum DEI pœnis, aut beneficiis temporalibus homines ad obsequium inuitantis exempla, tum patrum doctrina satis superque suadent. Aug. *Ep ad Macedonium*, in eo dilectionẽ proximi collocat, si vel beneficientiæ consolatione, vel informatione doctrinæ, vel disciplinę coërcitione proximum adducamus ad colendum DEVM; idque vnumquémque præstare debere affirmat, eius verba referuntur 23. *quæst.* 4. *cap. debet.* 53. alia eiusdem S. Doctoris verba aduersus Petilianum dabit Medin. *C. de restitutione.* q. 27. *dub.* 4 Donatistis enim optat omnia Ecclesiarum Catholicarum bona, modò ipsi Catholici fiant. Et Gregor. *lib.* 3. *Epist.* 26. oneribus, & exactionibus vrgendos esse vult ad fidem rusticos, & sanè pœnis impositis posse malos ad bonum cogi pluribus ostendit Gratian. 23. *quæst.* 6. estque ea politiarum omnium lex sanctissima, præmiis ad virtutem eines hortari, & suppliciorum metu à scelere retrahere. Deniq; manifestissima ratio demonstrat, nulla labe hanc donationem liberalem aspergi posse; Imprimis enim non est mala ex obiecto, quod est donum aliquod indifferens; neque ex fine proximo, qui honestus est, nimirum proximi salus, aut virtutis exercitium; neque etiam ex modo, quo fit, quia donum illud non datur vt pretium rei spiritualis, sed merè gratuitò, ex eáque nulla obligatio absoluta, & determinata nascitur, neque vllum pactum, aut contractus celebratur. Itaque ex nullo prorsùs capite mala est ea donatio, & multò minus Simoniaca. Neque distinguendum est cum Glossa *in cap. Quam pio. ver. interuentu.* inter opera necessitatis, siue præcepti & consilij, cùm Simonia spectet duntaxat venditionem rei spiritualis pro temporali, quod autem illud spirituale sit opus imperatum, aut non imperatum, necessarium aut liberum, non attendit, eæ enim rationes sunt prorsus extrinsecæ ad operationem spiritualem, & supernaturalem.

Videndum itaque restat, quibus modis hæc donatio temporalis pro actu spirituali, vtili operanti, fieri queat.

6 Primo igitur dari possunt munera ad captandam beneuolentiam, vt deinde faciliùs ipsi Religio, aut fides, aut aliud bonum opus persuadeatur; Et quamuis accipiens donasciat animum dantis, minimè tamen peccat, cùm ipsi integrum prorsùs sit, facere quod rogatur, aut renuere. Ita Molin. *tractat.* 2. *disp.* 93. *sub fin.* Medin. *C. de Restitutione. quæst.* 27. *dubit.* 4. quia in hoc perspicuum est, donationem esse merè liberalem.

Secundo licet munere temporali remouere ab aliquo impedimenta boni operis, promittere, v. gr. solutionem æris alieni, & vsurarum, quibus premitur Iudæus, qui idcircò baptismum refugit, ne cogatur malè parta restituere, quia in eo nulla est emptio rei spiritualis, sed remotio impedimentorum. Ita Felin. *in*

cap.

cap. Dilectus. 2. de Simonia. num. 2. Turrecremat. *in C. Quam pio. 1. quæst. 2. num. 1.* Abb. *in C. Cum in Ecclesia. de Simonia. num. 7.* Sylu. *ver. Simonia. quæst. 8.* Angelus *eod. ver. 2. num. 13.*

Tertio licet donare temporale ea conditione, & modo, vt quis faciat opus spirituale, ita tamen vt statim acquirat dominium rei donatæ, non tamen maneat simpliciter obligatus ad opus faciendum, quia conditio tunc opposita, non est propriè conditio, sed modus quidam, qui non inducat obligationem. Ita Molin. *loc. cit.* Suarez & alij; & sanè cùm omnis prorsùs obligatio secludatur, nulla ibi pactio, aut contractus onerosus apparet.

Quarto licet aliquid ita donare pro opere pio, vt donatarius maneat obligatus vel ad implendam conditionem operis pij, vel ad reddendum donatori, quod acceperat. Aut vt donator non maneat obligatus ad dandam rem promissam, implendámve promissionem, nisi posita conditione pij operis, postquam nimirum donatarius fidem, aut Religionem susceperit. Ita Suarez *in cap. 18. cit.* Bonac. *quæst. 4. cit. §. 8. num. 3.* Layman. *lib. 4. tractat. 10. capit. vltim. §. 2. num. 11.* Nauarr. *cap. inter verba. 11. quæst. 3. Conc. 5. num. 17.* Ioan. Malder. *2. 2. tractat. 9. cap. 3. dubit. 7.* & alij, quia ibi nullus est contractus onerosus, nulláve obligatio imponitur, sed est liberalis promissio, aut donatio, limitata tamẽ prudenter à donante, & promittente, qui facit gratuitam optionem alteri, vt eligat quod voluerit, illúmque tam liberum relinquit ad exercendum pium opus, quàm priùs erat; sed ad illud tantùm inuitatur spe obtinendi aliquid temporale, non tamen aut cogitur, aut obligatur; atque vt respondet Nauarr. *cap. inter verba. con. 5. Corolla. 1. num. 20.* potest, qui inuitatur à munere temporali, operari ob alium finem, quàm temporalem; quod vero addit, istum inuitari tantum ad minùs peccandum, quia minus peccatum est propter finem merè temporalem, fidem amplecti quàm perseuerare in infidelitate, non placet, quia finis temporalis non semper, & quocúnque modo propositus corrumpit actum spiritualem; sed ea de re alibi commodiùs dicetur.

CONSECTARIVM XI.

Soluuntur plures casus singulares ex superiori Consectario.

Ex tradita hactenùs doctrina quid iuris sit in quotidianis difficultatibus solidè iudicabis.

Et primo quidem Gregor. *lib. 7. Regist. Epist. 36. Indict. 2.* cuius verba referuntur *cap. cùm sis proprium. 2. de conditionibus appositis,* non sine mendis, quæ doceant ex lacunis potiùs, quàm ex fonte hausisse collectorem, vti obseruat Antonin. August. *in notis ad cap. 2. tit. 5. lib. 4. decretal. 1. collectionis.* Gregorius, inquam, probat factum diaconi, qui manumiserat duo mancipia ea conditione, vt monachi fierent, & in Monasterio, in quo ipse fuerat, permanerent, & nisi id facerent, seruituti iterum subiicerentur. Quarè cùm vnus ex illis seruis, deserto Monasterio, clericus factus fuisset, iubet Gregorius retrudi ipsum in Monasteriũ, & manumittentis voluntatem impleri: In cuius decreti æquitate tuenda eò quòd eiusmodi manumissio quoddam pactum circa spiritua

spiritualia, nimirum ingressum Religionis, contineret, plurimùm laborant DD. Et quidem Glossa respondet primo libertatem esse aliquid spirituale, atque ita cum alio spirituali commutari posse; quod optimè impugnat Panormitan. quia alioqui libertas non caderet in laicum, & non esset pecuniâ redimibilis, vti tamen est. *l. 4. ff. de Manumiss.* secundo ait eadem glossa, Monachatum hîc non conferri sub conditione, sed libertatem, si voluerint hi serui Monachari. Verùm manet tota difficultas, quia libertas, quod aliquid temporale est datur ex pacto, & obligatione Monachatûs suscipiendi. tertio Panormitan. *in hoc cap.* vult esse conditionem intrinsecam, quia antequam quis fiat aut Monachus, aut Clericus, debet esse liber; datur igitur libertas, vt quis fiat Monachus, sicut datur prædium, vt in eo ædificetur Ecclesia absque vlla Simonia: verùm in nostro casu non datur tantùm libertas, vt fiat aptus ad Monachismum suscipiendum, sed cum conditione Monachatûs suscipiendi, in certo quodam Monasterio; ita vt si altera ex his conditionibus desit, recidat in seruitutem. quarto Hostiens. conditionem vult sumi pro modo; sed præterquam quòd subtilior est inquisitio distinctionis modi à conditione, in hoc casu non mutatur intellectus Iuris, vt ait Panormitan. manétque dari libertatem pro Monachatu, atque ita temporale pro spirituali. quinto Barbosa in Collectan. ad hoc *cap. cùm sit proprium.* ait, conditionem, & modum ingrediendi Religionem adiectum manumissioni, non requirere acceptationem partis pro sua substantia, quia fuit adiectus manumissioni proprij serui: libertas autem data proprio seruo statim habet suum effectum, quamuis à parte non acceptetur *l. 2. C. de Manumiss. vindicta.* idémque de modo adiecto dicendum est, eò quòd accessorium sequatur principale; vnde fit, vt in tota ista manumissione, de qua agimus, nulla sit pactio, aut conuentio, quam solam circa spiritualia, tanquam Simoniacam improbamus. Nam in conuentione actus, siue partis acceptatione non subsistit. *l. quamcunque gerimus. 10. ff. de actionib. & obligat. & l. 1. §. Conuentiones. ff. de pactis.* verùm etiamsi possit manumitti seruus inuitus licet, atque ita donatio libertatis proprio seruo, subsistat illo non acceptante: quando tamen ad valorem ipsius manumissionis adiicitur conditio, aut modus, cuius impletio pendet à libera voluntate, atque à facto serui manumissi, reuera requiritur eius acceptatio, sine qua non ponitur, & modus adiectus, atque ita non subsistit manumissio, quæ conditionata tantùm erat; alioquin isti serui fuissent liberi, antequàm fierent Monachi, quod nemo dixerit. sexto itaque idem Barbosa respondet, tunc conditionatam donationem non esse liberalem, quando modus, causa, vel conditio adiicitur in fauorem dantis aut alicuius tertij, quod docet Tiraq. *in l. si vnquam. ff. de donation. ver. donatione. num. 145.* Quando autem conditio, modus, & causa, solius donatarij commodum spectant, tunc donatio liberalis omninò, & gratuita manet: si enim dones Titio prædium, vt in eo sibi domum ædificet, aut ex eius prouentibus sua nomina dissoluat, nunquid gratuitò donabis, etiamsi velis irritã esse donationem, nisi Titius aut domum ædificet, aut nomina diluat. In nostro casu donatum

natur libertas, vt seruus fiat Religiosus, in qua donatione tum res donata, nimirùm libertas, tum conditio appoſita, nempe Monachiſmus, serui, & donatarij ſolius commoda reſpiciunt. Hæc ſolutio ſuperiùs impugnata fuit, nam emptio, aliúſve contractus onerosus ſubſiſtere poteſt, etiamſi res empta vendentis vtilitatem reſpiciat, vti variis exemplis cum Suare, Ferdinand. & aliis ibidem oſtendi; ſufficit enim, ſi res empta non ſit ampliùs in dominio vendentis, eodem modo, quo antea, & conſtituatur in eo ſtatû, in quo emens illam eſſe vult.

Reſpondendum itaque eſt, vti ſuperiori Conſectario diximus, nullam hîc obligationem præciſam, & determinatam ad Religionem imponi his mancipiis, ſed illis dari optionem liberrimam, vt vel maneant ſerui, vel Monachi fiant. quod ipſum ſapienter aduertit gloſſa. Voluit quidem dominus ſpe libertatis allicere ſeruos ad Religionem, quod iuſtum eſſe oſtendimus. Et ſanè quàm hoc loco aut iniuriam, aut coactionem fingere poſſumus, cùm in eorum arbitrio maneat Religio, libertas, & ſeruitus. Eſtque magnus fauor, cùm datur via facilis, & honeſta euadendi ſeruitutem, quod autem non ſub alio modo illis concedatur libertas, nulla eſt iniuria, cùm iure relinqui poſſint in ſeruitute, neque aut illam, aut aliam viam recuperandæ libertatis, quæ ipſis non debetur, offerre teneretur hic Diaconus, qui idcircò dici non poteſt, ſua mancipia ad Monachatum coëgiſſe, aut pactum cum illis iniuiſſe; neque enim dedit libertatem in præmium profeſſionis Religioſæ, ſed ob illum finem, non ob aliam, placuit ſiquidem ipſi ita ſuam liberalem, & gratuitam donationem reſtringere, non autem abſolutè manumittere ſua mancipia; Et eò magis ſe liberalem exhibuit, quod appoſuit conditionem quæ ex ſola mancipiorum libertate pendebat, vt penes ipſos omninò ſit ſua libertas, ſi enim conditionem ex aliena voluntate pendentem adiecisset, vt vos manumitto, ſi ego ipſe, aut Titius frater fiat Monachus, minùs liberalis haberetur; non tamen Simoniacus, aut pacto oneroſo temporale pro ſpirituali dediſſe.

Secundo hinc apparet, Reo poſſe donari vitam ea conditione, vt fiat Religioſus, quia neque cogitur ad Religionem, nec Religio emitur: ſed Reo datur optio Religionis, aut mortis, ad quam damnatus eſt; quod idem dicendum de infideli, cui, ſi baptiſatur, vita conceditur. Medin. *C. de Reſtitut. quæſt.* 27. *dubitat.* 4. 2

Tertio legatum cum conditione, vt legatarius fiat Religioſus, aut Catholicus, vt illud ſibi comparet, validum, & licitum eſt, neque vllo modo Simoniacum, quod pluribus oſtendit Sanch. *lib.* 1. *diſput.* 30. *num.* 15. neque ad cauſas, quas fingit Medin. *C. de Reſtitut. quæſt.* 27. *ſub fin.* opus erit recurrere.

Quarto parentes, qui liberis munera, aut legata faciunt, ſi Sacramenta frequentent, qui meretricibus, ſi ad frugem redeant, dotem ſpondent, benè faciunt, neque pacta Simoniaca obeunt.

Quinto licet abſque Simonia contrahere Matrimonium cum infideli, aut illud promittere, ſi conuertatur. Probant paſſim omnes ex *cap. non oportet.* 28. *quæſt.* 1. quod ex Concil. Agathenſi *cap.* 67. ſumptum eſt, & Iuo 8. *p. cap.* 20. refert

R   atque

atque Burchar. *lib.* 9. *cap.* 78. sed verbis omninò diuersis à Gratiano, qui tamen concordat cum editione vulgari Conciliorum. Idem prorsùs statuerat Laodicenum tempore Damasi *cap.* 31. quod integrum repetiit Agathense ; idémque edixit Chalcedon. *act.* 15. *can.* 14. nempe tunc licitum esse fidelis cum hæretico connubium, quando ille suam conuersionem promittit. Et quanquam non meminerint ista Concilia pacti initi de conuersione futura, illud tamen satis approbant, cùm tunc licitum volunt esse eiusmodi coniugium, quando promissio conuersionis, & non tantùm spes quædam illius est. Ratio superiori consectario reddita fuit, quia datur optio infideli manendi in sua infidelitate sine tali coniugio, vel veniendi ad fidem, & contrahendi tale coniugium. Et sanè qui fidei conditionem postulat, habet ius, & obligationem non consentiendi in tale matrimonium absque ea conditione, quæ requiritur, vt persona idonea sit ad licitè contrahendum. Sicut si petens Religiosum habitum, iubeatur studere aliquamdiu, vt se aptum reddat illi professioni, nulla sanè Simonia committitur.

Idem prorsùs dicendum est de illa conditione apponi solita. Contraho, vel contraham tecum matrimonium, si dederis mihi decem, quam approbat Alexand. *in Concil. Lateran. par.* 6. *cap.* 12. & refertur *cap. de illis. de conditionibus appositis*, quia, vt sæpiùs monui, non iniicitur propterea obligatio contrahendi, sed vnus; consentit in Matrimonium cum ea conditione; liberum enim ipsi est suum consensum limitare, sicut & alteri appositam conditionem admittere, aut reiicere. Quòd verò ea conditio reiiciatur à Celso I. C. *l. si ita stipulatus fuero.* 97. *§. si tibi nupsero. ff. de verbor. obligationib.* ne videlicet reddantur venalia matrimonia, nihil nobis obstat, quia imprimis quærimus tantùm, an in eo contractu sit aliqua Simonia; quod negamus, siue aliqua alia ex causa reprobandus sit ille contractus, siue omninò probandus videatur. Deinde non improbat Celsus eam conditionem, nisi quando eius conditionis nulla probabilis, & honesta causa existit, idcircò monet causa cognita denegandam actionem. Ita ex Bartholom. & aliis Sanch. *lib.* 1. *disputat.* 33. *numer.* 4. Canis. *in* 4. *Decretal. in capit.* 3. *de condition. apposit.* Pontif. *lib.* 3. *de matrimon. cap.* 8. *numer.* 10. vide etiam Couarru. *in* 4. *Decretal.* 2. *par. cap.* 3. *§.* 3.

Quinto reiiciendus est Medina *C. de Restit. quæst.* 27. vbi vult Simoniacum esse pactum, quo aliquid datur, vt quis Religionem ingrediatur ea lege, vt si non ingrediatur, restituat; ait quidem id restituendum esse, non danti, sed Religioni; vtrumque displicet. Iam enim in illo pacto nullam Simoniam esse ostendimus, cùm ex eo nulla oriatur obligatio ingrediendi Religionem; Et multò minùs restitutio, si quæ facienda esset, fieri deberet Religioni, quæ nullum omninò ius in eam summam datam cum illa conditione acquisiuit, vt patet. 4

Sexto Alere aliquem in studiis cum obligatione suscipiendi ordines, aut Religionem, Simoniacum foret. Licebit tamen ei alimenta ministrare eo fine, vt Religiosus, vel Clericus fiat; atque ea conditione, vt alioquin alimenta, & expensas eas restituat. Lessi. *cap.* 35. *cit. num.* 67. 5

Ferdi

Ferdinand. *p.9. cit.num. vlt.* aliique, quia in hoc posteriori casu nulla imponitur obligatio, vti in primo, sed fit limitata donatio.

Septimo nequit Monasterium inops pacisci cum opulento, vt pro Prælato, quem illi suppeditat, certam illi pecuniam rependat; Est enim casus capitis. *Quam pio.* 1. *quæst.* 2 & in eo reuerà datur temporale pro spirituali per modum pretij per pactum, & conuentionem onerosam.

CONSECTARIVM XII.

Nulla pura omissio Actûs spiritualis, sed ea sola, in qua exercetur Actus Iurisdictionis, & potestatis Ecclesiasticæ, est materia Simoniæ.

Non agimus de omissione actûs moralis duntaxat, quia cùm ipsemet actus non sit materia Simoniæ, vti ostendimus superiùs; multò minùs id habebit eius omissio, ideóque diximus accipi posse pretium à Doctore pro omittenda lectione etiam die festo. Quæstio itaque est de actûs spiritualis omissione, v. gr. ne quis baptiset, absoluat, sacrum faciat, vel audiat, horas Canonicas non recitet, non eligat, non præsentet, aliisve similibus.

1 Vt verò dissidentes sententias componerem, distinxi geminam omissionem actûs spiritualis, & sacri; vnam appello nudam, & puram, quia nullum effectum moralem habet, nihilque post se relinquit, in eáque nihil aliud prorsùs attendi potest, quàm carentia, aut non esse actûs spiritualis, qui non ponitur, vt non recitatio officij Canonici, non sacrificatio, non auditio Missæ, non exercitium fidei, aut misericordiæ, aut obedientiæ, & similis virtutis. Altera omissio non est omninò nuda carentia actûs, sed exercitium quoddam, & moralis vsus virtutis actiuæ, in moralibus enim sæpiùs causa agit, nihil positiuè, & physicè producendo, sicut libertas, liberè omittendo actum, quem potuisset ponere, maximè exerceretur, neque opus est vlla actione, qua velit omittere, sed simpliciter & nudè omittendo, quod facere posset, si liberet, liberè omittit, ideóque pura omissio bona, aut mala esse potest, vti diximus prima secundæ fusiùs. Sic non minùs iniustus est, qui patitur occidi, quem tenebatur defendere, quàm si ipsum occidat; quarè cùm omissio sit aliquando peccatum, potest habere eosdem effectus morales, quos habet actio; & tunc etiamsi sit pura omissio physicè, quia nullum habet adiunctum actum physicum, non dicitur tamen pura moraliter, quia habet eosdem effectus morales, quos habet actio physica. v. gr. iniusta omissio defensionis, quæ est causa homicidij, erit quoque Irregularitatis causa. Quæ omnia veriora sunt, quando potestas moralis per omissionem exercetur; Ita non absolutio pænitentis, aut Excommunicati, est damnatio quædam, aut retentio, ratione cuius manet quis authoritatiuè ligatus peccatis, aut Censuris. Ratio huius discriminis inter istas omissiones morales, quarum aliquæ sunt puræ, aliæ non puræ, & continent exercitium potestatis alicuius moralis, petenda est ex discrimine potestatum moralium, à quibus fluunt; aliquæ enim ex ipsis datæ sunt duntaxat ad agendum, aliæ verò dantur tum ad agendum,

tum ad non agendum : inde enim fit, vt non actio sit exercitium aliquarum potestatum moralium , & non aliarum , quod illustri exemplo libertatis nostræ superiùs adducto ostendo. Non visio enim , aut non intellectio non est actus, siue exercitium potentiæ visiuæ , aut intellectiuæ,& tamen non volitio est exercitium libertatis , quia visus , & intellectus dati sunt tantùm ad videndum , & intelligendum : libertas autem data fuit ad agendum , dum potest non agere , & ad non agendum, dum posset agere ; idcircò non agere est exercitium libertatis, non velle quidem,aut non nolle, non est exercitium voluntatis , vt potentia naturalis est;vt autem est potentia libera, tam agit non volendo , aut non nolendo , quàm positiuè volendo , aut nolendo. Sic quia gratia datur ad agendum actum supernaturalem,non autem ad illum omittendum , fit vt omissio actus supernaturalis non sit à gratia , quæ est potestas moralis ad actionem tantùm collata , est tamen ea omissio à voluntate vt potentia libera , quæ , vt dixi , in non actione exercetur , eò quòd sit potestas ad vtrumlibet , agendum scilicet , aut non agendum. Eandem videmus distinctionem inter potestatem ordinis , & Iurisdictionis Ecclesiæ collatam ; potestas enim ordinis est tantùm data ad agendum , consecrandum v. g. confirmandum , inponendas manus , & idcircò non consecratio , non confirmatio , non sunt vsus. & exercitia potestatis Ordinis, sed sunt nudæ , & puræ omissiones actuum istius potestatis. At verò potestas Iurisdictionis concessa fuit ad soluendum , & ligandum , condonandum , & retinendum ; vnde fit , vt absolutio sæpiùs sit vsus, & exercitium potestatis ordinis. Quoties igitur omissio actûs spiritualis parit moralem aliquem effectum,toties dicitur esse non pura.

Obseruo prætereà , actum spiritualem , qui omittitur , aliquando vtilem futurum fuisse omitti , qui proinde aliquo commodo siue spirituali , siue temporali se priuat ea omissione , aliquando etiam actus spiritualis non poterat benè, & licitè fieri.His obseruatis.

1 Certum est primo committi Simoniam , quoties pro iactura fructûs spiritualis , qui proueniret ex positione actus alicuius , datur temporale in compensationem , & pretium ipsum omittenti , vt si quis pro iactura fructus , quam facit non audiendo , aut non celebrando sacrum, non suscipiendo Sacramentum, non orando, non recitando horas Canonicas , non lucrando Indulgentias, pretium caperet , & non præcisè, quia hos actus omittit , Simoniacus foret,quia reuerà daret temporale pro spirituali.

Si verò datur aliquid pro commodo temporali , quod cum actu spirituali,qui omittitur, tanquam fructus eius aliquis , perciperet , non existimo committi Simoniam , quia compensatur duntaxat iactura temporalis alio temporali , neque quidquam spirituale aut datur , aut accipitur v. g damnum distributionum quotidianarum , stipendij , aut Eleemosynæ , quod quis incurrit non recitando officium , aut non faciendo sacrum, non dicendo aliquas orationes , compensari posset ab eo, qui vellet istos actus omitti , quia cum nuda omissio actus spiritualis vt sic , non sit aliquid spirituale , vt dicam statim , & præter eam omissionem nudam nihil aliud hîc reperiatur,

riatur, quàm damnum temporale, in cuius solius compensationem aliquid datur, non video quomodo in ea compensatione ratio Simoniæ fingi queat. Idque voluit Lessi. *ca. 35. dubij sub finem.*

Certum est secundo quoties actus spiritualis, qui omittitur, nequit bene & licitè fieri, non esse Simoniam, illius omissionem pretio temporali redimere, & multò minùs muneribus, ac liberali donatione ad eam omissionem inuitare; quod postremum nemo negabit, quandoquidem constat ex duobus proximis consectariis, inuitationem ad actum spiritualem spe lucri temporalis, modo absit pactio obligationem inferens, licitam esse; multò igitur magis fas fuerit, deterrere à malo pecuniâ, alióve munere; Immò & dato pretio obligare ad omittendum actum malum, vnde enim aut malitia, aut Simonia illi obligationi, & pacto accedere potest, vti argumentatur Valent. *tom. 3. disput. 6. quæst. 16. punct. 2. quæst. 4. Conc. 1.* Quare ei, quem scio electurum indignum, aut absoluturum impænitentem, licebit pecuniam dare, ne eligat, aut absoluat, aut ne ordinet, quem non nisi Simoniacè fuerat ordinaturus. Neque rectè Abbas *in cap. cùm in Ecclesia. de Simonia. num. 8.* & Redoanus *1. part. de Simon. cap. 8. num. 9.* dantem temporale pro omissione actûs iniusti, vt Simoniacæ ordinationis, aut illicitæ electionis, absoluût à Simonia, damnant autem accipientem, quia reuerà neque dans neq; recipiens vendunt, aut emunt aliquid spirituale; sed vsû libertatis in facienda, aut omittenda actione mala, quia mala est. Quarè vtrúmque immunem à Simonia dixit Vgolin. *tab. 1. cap. 24. §. 2.*

Tota igitur difficultas est de omissione actûs spiritualis, qui licitè fieri poterat, aut etiam debebat, an pro illa præcisè possit dari aliquid temporale; quam in isto Consectatio facile definio ex Regulis traditis cum Lessi. *lib. 2. cap. 35. dubit. 11.* Suar. *lib. 4. cit. cap. 22.* Layman. *lib. 4. tractat. 10. capit. vltim. num. 43.*

Dico enim primo puram omissionem actûs spiritualis, cuiusmodi est illa, in qua nullus exercetur vsus iurisdictionis, aut potestatis spiritualis, & nullum aliud bonum spirituale, quod vendatur, attenditur, non esse materiam Simoniæ. Ita sentiunt saltem, quotquot in vniuersum pronuntiant in omissione spiritualis actus nunquam committi Simoniam. Adrian. *quodli. 9. art. 2.* Innoc. *in cap. Nemo. de Simonia.* Valent. *loc. cit.* Lessi. *cap. 35. dub. 11. num. 64.* & alij. quos sequitur, & refert Bonac. *disput. de Simonia. quæst. 4. §. 9. num. 2.* Ratio est iam indicata, quia omissio actus spiritualis, non est aliquid spirituale neque in se, neque ratione principij, à quo fluit; neque ratione finis, & effectûs, quem nullum habet, quoties est pura omissio; sic enim est merum non ens: Ergo nulla fit tunc commutatio spiritualis pro temporali. Neque refert, quod ille actus esset debitus siue ex charitate, siue ex officio, atque ita quodammodo ex Iustitia; inde enim fiet, vt illa omissio sit mala, atque eius etiam venditio, non tamen malitia Simoniæ, quamdiu, vt dixi, pura manebit, & in ea non erit vsus potestatis spiritualis, aut aliquid spirituale quod vendatur, non attendetur. Non enim quærimus, an ea omissio sit peccaminosa, sed an sit Simoniaca: Et sane, si dare alicui 3

pecuniam, vt committat aliquod peccatum, non sit Simonia; neque etiam erit, si detur, vt omittat actum virtutis contra praeceptum affirmatiuum, atque ita peccet.

4 Dico secundo omissionem non puram actûs spiritualis, quæ est quidam vsus potestatis, ac Iurisdictionis spiritualis, esse veram materiam Simoniæ. Quod docent, qui cum D. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. *ad* 3. in omissione actus spiritualis, nulla alia adhibita distinctione, Simoniam committi fatebantur. Quos dabit Barbosa *in collectan. ad cap. Nemo. de Simonia*, vbi interpretes communiter ita sentiunt, quos deinde Casuistæ *ver. Simonia.* passim sequuntur, à quibus enumerandis abstinemus, quia ipsos conciliamus cum iis, quos sibi aduersarios existimant in priore parte nostri consectarij. Ratio verò huiusce conclusionis euidentissima est, quia non modò spiritualis potestas, & iurisdictio, sed omnis eius vsus est materia Simoniæ ex Regula tradita, atqui omissio de qua agimus est vsus eiusmodi potestatis, vti explicuimus in notatis; ergo & ipsa est materia Simoniæ, atque adeò inuendibilis. Neq; sanè ea omissio aut venditur aut æstimatur in se, & propter se, sed quatenùs fluit à tali Iurisdictione Ecclesiastica, ideóque habet efficientiam quandam moralem, vt non absolutio in Sacramento, aut in Iudicio merè Ecclesiastico, est virtualiter, siue æquiualenter, & moraliter sententia condemnatoria per spiritualem potestatem, fitque irreuerentia tum Sacramento, tum Iudicio Ecclesiastico. Quoties igitur omissio actûs spiritualis non est pura omissio, aut negatio vsûs spiritualis potestatis; sed est moraliter quidam vsus eiusmodi potestatis, quod ex effectu huius negationis facilè colligitur, erit materia Simoniæ.

CONSECTARIVM XIII.

Solutio singulorum Casuum ex superiori Consectario.

Hinc primo expones *cap. Nemo de Simonia*, vbi prohibet Alexand. ne quis præsbyter pretio, vel fauore cælet Episcopo publicum peccatorem, vel incestuosum, vel non pænitentem, aut minùs dignè pænitentem reconciliet, vel quocunque liuore pænitentem à reconciliatione remoueat. Quia, inquit Pontifex, vtrúmque Simoniacum est. Ergo committitur Simonia contra quàm asseruimus per puram omissionem actus spiritualis, cuiusmodi est, non audire confessionem pænitentis, aut non accusare pænitentem, in eiusmodi enim omissionibus nullus fingi potest vsus potestatis spiritualis. 5

Quare Innoc. *in hoc Caput.* Adrian. *quodlib.* 9. *artic.* 2. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 64. Valent. *pa.* 2. *cit. quæst.* 4. Simoniam hoc loco interpretantur impropriè secundam quandam apparentiam. qua ratione collatio beneficij facta precibus, & respectu consanguinitatis dicitur Simoniaca. *C. ordinationes.* 114. 1. *quæst.* 1. Collatio quoque facta timore dicitur Simoniaca à S. Thom. vti obseruauit Victoria *Relect. de Simonia. num.* 15. in quibus tamen non esse veram Simoniam constabit, vbi de pretio Simoniaco disputabimus. Deinde quis dicat fauore cælare peccatorem, siue illum non deferre ad Iudicem Ecclesiasticum, esse Simoniam,

moniam, quandoquidem delatio, & non delatio sunt actus merè ciuiles, & non spirituales, & omninò per accidens est, quòd ad proximi correptionem, emendationem, aut punitionem cum ordine ad eius salutem supernaturalem referantur: Quarè nisi ille ordo spiritualis, in ea venditione attendatur, non poterit vlla Simonia in illis reperiri, adde & puram omissionem non posse esse materiam Simoniæ ex superiori consectario. Si quæ igitur Simonia in hoc textu tribuatur quibusdam puris omissionibus, ea non erit nisi impropria, & similitudinaria, qualem non negamus; eò quòd dum non fieri actûs venditur, significari videtur, ipsum quoque fieri esse vendibile, & pretio æstimabile; quia tamen non venditur reipsa res spiritualis, & sacra, sed ipso facto quodammodo significatur ipsam esse vendibilem, reuerà non committitur Simonia, quæ essentialiter consistit in contractu, & pacto oneroso circa rem sacram. Inde nihilominùs fit, vt quia in eo contractu circa omissionem actûs, & rei sacræ, quo tacitè significatur, rem sacram esse vendibilem, fit aliqua iniuria eidem rei sacræ, Ecclesia possit eiusmodi contractum prohibere intuitu Religionis, atque in eo sit Simonia Iuris Ecclesiastici, quæ similitudinaria tantùm est, vt diximus *Consectar. 4. quæst. 3.* atque ita hoc caput Lessius interpretatur. Valentia verò hanc similitudinem Simoniæ in eo ponit, quod, sicut ille, qui emit, aut vendit actum spiritualem, tanti æstimat pecuniam, quanti æstimat actum spiritualem, quem emit, vel vendit, ita qui abstinet ab actu spirituali propter pecuniam, pluris videatur æstimare pecuniam, quàm actum spiritualem, quem ad obtinendam pecuniam permittit; verùm id semper necessarium non est; non enim semper id efficimus, quod pluris æstimamus: Et sanè si ea mente omitteretur actus spiritualis, qui ponendus alioquin erat, non committeretur tantùm Simonia similitudinaria, sed vera, & propria, daretur enim actus spiritualis pro pecunia; neque enim omissio actus, æstimabilis est nisi ratione actus, cuius est omissio. Hæc porrò expositio non vndequaque probanda est, sequeretur enim negationem reconciliationis pænitenti, non esse nisi Simoniacam similitudinariè; cùm tamen in ea sit vsus potestatis spiritualis, & consequenter vera Simonia, si vendatur, vt diximus *Consectar. superiori conc. 2.* nisi velis, Simoniam accipi secundum sensum distributiuum prout applicatur diuersis casibus in eo capite adductis propriè, aut impropriè vsurpari.

Respond. itaque secundo cum Suar. *lib. 4. de Simon. cap. 22. num. 14.* & Barbos. *in cap. Nemo. num. 2.* bipartitum esse illud caput. in prima parte agitur de occultatione publici peccatoris, quem Episcopo, & eius ministris Clerici prodere tenentur. Quarè prohibentur aliquod præmium, aut emolumentum temporale accipere ad eam occultationem, sed nulla fit Simoniæ mentio, neque propter eam eiusmodi munera vetantur, sed quia illa occultatio criminis Clericorum officio, & bonis moribus aduersatur. In secunda parte prohibentur præsbyteri pænitentem reconciliare, aut reconciliationem negare propter pretium, Quia vtrumque Simoniacum est, vt patet ex dictis. Quarè ea postrema verba non debent referri ad vtrámque partem

tem capitis, sed ad duo illa, quæ in secunda parte continentur, nempe reconciliationem, siue absolutionem pænitentis, & negationem talis reconciliationis. Quam expositionem quoque admittit glossa. *ibid. ver. vtrumque.*

Respondeo tertio, si placeat cum Panormit. Hostiens. vocem, vtrumque, ad totum textum, & duas eius partes referre, quod placet etiam glossæ, & vocem Simoniæ propriè vsurpare. Pontificem loqui de ea occultatione peccati, in qua etiam cōtinetur aliquis actus positiuus, qui sit aliqualis vsus potestatis spiritualis; potest enim Parrochus ita occultare, aut non deferre, & non corrigere, vt sit pura, & nuda omissio reuelationis, quo casu peccabit quidem contra Iustitiam, charitatem, aut proprium munus, non tamen peccato Simoniæ, quamuis pro eo silentio pretium accipiat. Si vero occultatio criminis, sit actus positiuus, quia vel præcipit subditis, ne denuntient scelus, vel obtinet à Ministris ne nomen Rei scribant, aut scriptum deleant, aut ne aduersùs illum per aliquot tempus procedatur, aut cum eo dissimuletur; quæ dissimulatio æquiualet condonationi. In his omnibus exercet Iurisdictionem Ecclesiasticam tum Parrochus, tum alij, qui ita absoluunt, aut absoluere nituntur Reum, aut eius absolutioni cooperantur, per occultationem positiuam criminis, & non puram omissionem delationis, siue accusationis: atque ita si pretio corrupti id faciunt, verè Simoniaci sunt, vti optimè definiuit in capite isto Alexander.

2 Secundo Iudex, qui denegat absolutionem à Censuris in foro externo, atque ita non absoluendo ligat, aut ligatum retinet authoritatiue, vt ita dicam, munere corruptus, Simoniacus est. Laym. *loc. cit.* sequitur ex dictis.

Tertio examinatores ad ordines, audiendas confessiones, beneficium, aliásve functiones Ecclesiasticas, si dignos reiiciant, vel non approbent propter pecuniam, Simoniaci sunt ex Suar. & Laym. *ll. cc.* quia illa omissio, siue non approbatio æquiualet actui, quo examinatus declaratur indignus tali functione. Quarè ea omissio fluit à Iurisdictione Ecclesiastica, sicut & approbatio, idcircò tum pro approbatione, tum pro reprobatione nequit absque Simonia pretium accipi. Neque dicas, Examinatores nullam habere Iurisdictionem Ecclesiasticam, quia licet fortassis id verum sit in rigore, nihilominus negari nequit ipsos participare aliqua ratione Iurisdictionem eius, qui illis vices suas commisit, quod sufficit ad committendam Simoniam.

Quarto non audire confessionem, non est materia Simoniæ, quia ibi nullus est actus Iurisdictionis, sed solùm non vsus voluntarius Iurisdictionis: neque ea omissio, aut non auditio confessionis habet aliquem effectum spiritualem, & moralem, qui ad Iurisdictionem pertineat. Quia licet ille pænitens maneat ligatus, quia non soluitur; non tamen ea ligatio continuatur authoritatiuè, siue ex potestate Ecclesiastica: Neque quidquam refert, quod Parrochus, aut alius quispiam teneatur tunc audire confessionem ex Iustitia, aut ex charitate; inde enim tantùm fiet, vt peccet contra illas virtutes, non autem Simoniam admittat.

Quinto negare absolutionem in foro

foro Sacramentali, est materia Simoniæ quia est vsus potestatis spiritualis, vti diximus; estque omissio illa diuersæ speciei ab ea, qua omittitur tota confessio, eò quòd vna sit actus Iurisdictionis, non verò altera.

Sexto negare licentiam subdito iustè petenti, vt alteri confiteatur, est materia Simoniæ. Vgolin. *de Simonia Tab. 1. cap. 36. §. 3. num. 6.* Suar. *cap. 22. cit. num.* 16. quia illa negatio est actus Iurisdictionis, à qua authoritatem, & vim habet ligandi subditum, ne validè exercere possit actum, quem iure postulat.

Septimo Parrochus omittens missam, quam subditis dicere tenetur, non est Simoniacus, licet id pretio faciat; quia illa omissio pura est.

Octauo qui dat pecuniam alteri, ne concurrat ad beneficium, aut ne intersit electioni, aut ne suffragium alicui det, vt alter eligi faciliùs, & certiùs possit, committit Simoniam, vti dicemus inferiùs; quia non datur tunc pretium pro sola omissione actus, sed pro assecutione beneficij, ad quod reuerà ille sibi viam munit pecuniâ.

CONSECTARIVM XIV.

Neque gratia vnionis Hypostatica, neque Christus est materia Simoniæ, neque Iudas fuit propriè Simoniacus.

1 Ita Suar. *lib. 4. tract. 3. de Religion. cap. 9. num. 3.* Layman. *lib. 4. tract. 10. cap. vltim. §. 35.* Filluc. *tractat. 43. cap. 2. quæst. 14.* contra Bonacin. *disput. de Simon. quæst. 4. num. 3.* quia gratia vnionis est superioris cuiusdam ordinis supra rem spiritualem purè creatam; neque Christus fuit pura creatura. Quarè venditio eiusmodi vnionis, aut Christi continet sacrilegium, & irreuerentiam, quæ superat omnem malitiam Simoniæ: ideóque non conuenit cum illa, nisi in ratione quadam communi, & analoga; sicut neque peccata formaliter contra virtutes infusas, aut Theologicas conueniunt specie analoga, immò neque in ratione generica, & vniuoca cum iis, quæ committuntur aduersùs similes virtutes merè naturales. Neque negamus gratiam vnionis esse aliquid creatum, idque inutiliter probat Bonacin. sed quia terminatiuè includit ipsum DEVM, dicimus esse altioris ordinis, quàm sint omnia alia dona creata, quamuis supernaturalia, quia licet dicant ordinem ad DEVM, ipsum tamen minimè in se continent, ita vt iis venditis, aut irreuerenter habitis, dicatur ipsemet DEVS personaliter vendi, & irreuerenter tractari. Vnde etiam duci potest alia ratio nostri consectarij, si quis enim reuerà cognosceret DEVM in gratia vnionis, aut in Christo vendi, nunquam inducere posset in animum, illum esse materiam venditionis; quarè circa DEVM in se, aut secundùm suam substantiam, & personam, nunquam videtur committi posse Simonia, ad quam requiritur cognitio, siue actualis aduertentia ad rem, quæ venditur.

2 Hinc fit, neque Iudam vendentem Christum, neque Pharisæos ipsum ementes, commisisse propriè Simoniam, sed sacrilegium longè grauius, vt obseruant iidem DD. cum Valent. *tom 3. disp. 6. quæst. 16.*

p. 1. sub finem. Neque abnuit Soto *lib. 9. quæst. 5. art. 1. con. 10.* & omninò concedit Bonac. *loc. cit.* parùm sibi constans. Ratio est, quia, vt iam diximus, Christus non est materia Simoniæ; Deinde illum non vendidit Iudas, nisi vt purum hominem, nec quidquam de spiritualitate cogitauit, quæ ignorantia cum culpabilis foret, non excusat quidem ipsum à sacrilegio, excusat tamen à Simonia, in qua venditur spirituale, quod nisi vt tale cognoscatur, reuerà non dicitur vendi nisi materialiter, & quamuis, vt dixi, Christi diuinitatem cognouisset Iudas, non peccasset peccato Simoniæ, sed Irreligiositatis grauioris, violando diuinam excellentiam in seipsa, & non tantùm in rebus eius cultui destinatis, vti facit Simonia, vti explicuimus consect. 1. Patres nihilominus sæpiùs Simoniacos Iudæ comparant. Chrysostom. *tract. de fugienda simulata specie. tom. 6. græcolat. Editionis sub fin.* Tharasius Constant. *ad Adrian. Roman.* Callistus Papa. *serm. de vigilia S. Iacobi*, benè multis id prosequitur. Balsomon. *ad Epistolam Tharasij.* Goffridus Vindocin. *opusc.* 10. Damian. *opusc. 5. in responsione Archiepiscopi Mediolanen.* Synodus Constan. sub Hieremia Patriarcha Schismatico an. 1571. vti refertur *lib. 2. Turcogræcia*, adducit in hanc rem verba Basilij, atque eius Interpretis Zonaræ Monachi; vti videas, quàm communis fuerit ista Simoniacorum, & Iudæ comparatio; Ex ea tamen non colligitur nisi grauitas criminis Simoniaci, & aliqua illius cum Iudæ nefandissimo scelere similitudo, quam ipsi nos non diffitemur.

CONSECTARIVM XV.

Vendere Christianum, Iustum, Sacerdotem, Clericum, Religiosum, sub illa ratione Christiani, Iusti, Sacerdotis, Simoniacum est.

Contingere potest iste casus; quia nonnunquam ab Hæreticis, & infidelibus augetur pretium ratione istarum qualitatum, dum bello, aut alia ratione captos vendunt: tunc autem committi Simoniam nullus negabit, cùm sic vendatur Religio, Sacerdotium, Iustitia, & sanctitas in concreto, hoc est, vnà cum suis subiectis, quæ ratione istorum accidentium pluris æstimantur. Quare totus ille excessus, & augmentum pretij non datur nisi ob ista accidentia, quæ spiritualia, & supernaturalia sunt, atque propria materia Simoniæ; nam si tantùm venderet eiusmodi hominem secundùm communem aliorum æstimationem, habita ratione vtilitatis, quæ ex eo capi potest, vti ex aliis mancipiis, nulla foret Simonia, neque enim venderentur, gratia, Sacerdotium, Religio, & aliæ eiusmodi qualitates, quæ ipsi insunt, & nulla ratione in ea venditione considerantur, sed per accidens omninò se habent.

CONSECTARIVM XVI.

Gratiæ gratis datæ, vt Prophetia, virtus miraculorum, & aliæ eiusmodi sunt materia Simoniæ.

1 Ratio est, quia hæc dona sunt

super

supernaturalia, & instituta ad salutem supernaturalem, vt ad confirmandam fidem, aut quid simile; & deinde actiones horum donorum fluunt à principio spirituali, vt patet, atque ita spirituales sunt in se. Itaque Balaamus, si verus propheta fuisset, Simoniam commisisset in vendenda prophetia; quia tamen sua vaticinia, & maleficia, non diuina oracula vendidit, Simoniacus non fuit, vti diximus superiùs. Si Pontifex Hebræus, vt applicaret Ephod, aut DEVM consuleret, & DEI nomine responderet, à Dauide, aut aliis mercedem accepisset, Simoniam incurrisset. Samuel autem, aliique prophetæ munera, & taberenaculi stipes quidem accipiebant, sed non in pretium prophetandi, vti dicam quæst. 11. Hieronym. *in cap. 3. Michæ.* ait quidem oblata munera, sed ea non accepisse Samuëlem, sicut neque alios sacros Prophetas, sed ariolos quosdam, ex quibus nata fuerit ea consuetudo, quam etiam aliqui seruandam esse in adeundis veris prophetis, falsò sibi persuaserint.

2 Hinc autem colliges, an Giezi, qui à Naamo pro reddita sibi sanitate ab Elisæo, nomine eiusdem Elisæi munera petiit, Simoniacus fuerit, vti asserere videntur PP. dum illi Simoniacos conferunt. Ambros. *lib. 4. in Luc.* Cyrill. *catech.* 16. Tharasi. *Epist. ad Adrian.* quibus adhærerunt plures Theologi cum S. Tho. 2. 2. *quæst.* 100. *artic.* 1. *ad* 4. Summistæ, & Canonistæ *in cap. sicut pro certo. de Simonia.* Abulens. *in* 4. *Regum.* 5. *quæst.* 29. Hugo Vict. *lib.* 2. *de Sacram. pa.* 10. *cap.* 2. Mihi distinguendum videtur, si enim Giezi habuit animum petendi illa munera tanquam mercedem collatæ sanitatis Naamano, reuerà commisit Simoniam; nam nihil interest, quod pretium exigatur pro re spirituali ante, vel post eius collationem, modò reuerà pretium sit, atque hanc intentionem prauam suspicantur in Giezi PP. & Theologi, qui illum Simoniæ damnant; Quanquam ex ipso eius facto non colligatur necessario; potuit enim à Naamano, quem viderat paratum ad liberalem donationem, & vt gratum animum accepti beneficij memorem testaretur, aliquid eam in causam exigere: qua etiam intentione reuerà donauit Naamanus, quem nullus huius criminis arguit. Si itaque Giezi hoc quoque animo fuit, non peccauit peccato Simoniæ, sed iniustitiæ, & furti; vti obseruat Chrys. *in cap.* 3. *Isai.* quia per fraudem rapuit à Naamano, quæ ipse illi dari noluit, sed Elizæo. Deinde perfidus fuit, qui finxit sibi id imperatum ab Elisæo, quem cupiditatis infamare non verebatur. Auaritiæ accusat Ambros. *lib.* 4. *in cap.* 4. *Lucæ.* vbi ait omnes auaros Giezi lepram cum diuitiis suis possidere.

CONSECTARIVM XVII.

Omnia, & singula Sacramenta sunt materia Simoniæ.

Non distinguo Sacramenta ab ipsorum administratione, præterquam in Eucharistia, quæ sola est Sacramentum permanens, & in facto esse, vt loquuntur; cætera consistunt in fieri, nullùmque deinde esse retinent, neque durant post vsum, quare non possunt vendi, nisi eorum administratio, & fieri vendatur, & vendita administratione Sacramentorum,

ipsa quoque Sacramenta venduntur. Quod etiam in Eucharistia verum est, quia licet eius administratio distinguatur ab ipsa; ea tamen administratio neque vendibilis, neque æstimabilis est nisi ratione Eucharistiæ, quæ ministratur vti diximus in explicanda nostra propositione vniuersali.

1 Contendo itaque tum Sacramenta, tum ipsorum administrationem esse propriam Simoniæ materiam. Hæc enim omnia sunt spiritualia tum simpliciter, & secundum esse ex S.Thom. tum dispositiuè, siue causaliter ratione sui effectus, vti exposuimus secunda parte nostræ Regulæ.

Quarè Sacramentorum administrationem pretio fieri prohibuerunt PP. & Synodi apud Gratian. 1. *quæst.* 1. *& seq.* non modò, quia id offenderet piorum animos, & pauperes à Sacramentorum perceptione prohiberet, quod obseruat Gelasi. *Epist.* 1. *ad Episcop. Lucan. cap.* 7. aut quia, cùm animarum Rectores teneantur ex officio sibi ab Ecclesia demandato suis subditis Sacramenta ministrare, non possunt absque iniustitia pretium eiusmodi administrationis exigere. Ideóque Gregor. *lib.* 11. *Epist.* 20. monet Siciliæ Episcopos, ne ad consignandos infantes grauent suos subditos accipiendo aliquid præter id, quod pro labore quondam definitum fuerat, sed maximè ne crimen Simoniæ incurrant.

Atque vt à baptismo ordiar. Ita iubet Gelasi. *loc. cit.* Tolet. 11. *cap.* 8. prohibet quamlibet inuisibilis gratiæ collationem, vti legunt antiqui Codices; atque Iuo *part.* 1. *cap.* 73. *& 5. pa. cap.* 126. aut vt habet Gratian. 1. *quæst.* 1. *cap. quidquid inuisibilis.* 101. Consolationem quæstibus nummorum fieri, aut quibuslibet præmiis venundari. Eò quòd Christus gratis accepta, gratis dare iubeat; atque hanc legem seruari vult in baptisandis, consignandísque fidelibus, collatione Chrismatis, & promotionibus graduum, de quibus omnibus, atque etiam Communione, & sepultura idem statuit Tribur. *cap.* 22. sub Arnulpho. Refert Burch. *lib.* 4. *cap.* 101. & Iuo 1. *p. cap.* 295. immò ad fraudem omnem vitandam recusari vult etiam spontè oblata. Nam licet apud Gratian. & Iuonem legatur particula exceptiua, nisi voluntariè oblata; in codice tamen Regio abest particula, nisi; Idem quoque edixit Eliberitanum *cap.* 48. vbi morem mittendi in concham nummos ab iis, qui baptisabantur, improbat. Præstereà Barcinon. II. *cap.* 1. & Trident. *sess.* 21. *cap.* 1. hæc munera in speciem gratuita reiiciunt. Nihilominus Braca. II. *cap.* 7. sponte oblata à parentibus infantes suos ad baptismum adducentibus permittit.

In his autem omnibus decretis, vides quoque prohiberi venalitatem Confirmationis, seu, vt loquuntur PP. consignationis infantium, ad quam pertinet etiam Chrismatis, & balsami sancti venditio, de qua inferiùs ex Concil. Aquisgran. II. sub Ludouic. *parte* 1. *cap.* 5. & Meldens. *cap.* 45.

Quod attinet ad Eucharistiam, 2 ea nomine communionis in decretis allatis apertè exprimitur: disertè etiam Trull. *cap.* 23. vetat obolos, aut aliquid quamuis exiguum ab iis, qui communionem populo impartiuntur accipi, quia gratia Spiritus sancti minimè venalis est. οὐδὲ γὰρ πεπραμένη ἡ χάρις, οὐδὲ χρήμασιν ὁ

ἁγιασμὸς

ἁγιασμὸς μεταδίδεται. obseruatque Balsam. in hunc canonem ea maximè de causa sancta dona, nominare sancta, ἁγία δῶρα τὰ ἅγια, quia liberaliter donantur, testatúrque se oua gallinacea panis fermento mixta, salsas carnes, similia esculenta, aliáque munera, quæ à mulieribus die Paschatis ad sacerdotem, vt ab eo diuina participarent, deferri solebant in Cherronensi regione in vico Calotychas dicto, sustulisse. porrò in venditione Eucharistiæ non tantùm Simonia est, quatenus Sacramentum vilipenditur, sed sacrilegium maioris cuiusdam malitiæ in personam Christi, quæ Eucharistiâ verè continetur: quod scelus crescit, si aut Iudæo, aut malefico ad sua maleficia, aut iniuriosam profanationem vendatur.

5 Sacramentum pænitentiæ, & reconciliationis peccatoris, vti nominant PP. vendi prohibetur. *cap. nemo presbyterorum. de Simonia.* potest autem variis modis circa hoc Sacramentum committi Simonia, vti obseruat Suar. *lib. 4. cit. sect.* 19. primo si pretium accipiatur pro audienda confessione. secundo si pro impertienda absolutione post auditam confessionem, siue pænitens eâ dignus sit, siue indignus; quia licet absolutio indigno præstita non valeat, neque quoad effectum, neque vt alias docui, ad conficiendum Sacramentum, atque adeò ex eo capite dici nequeat Sacramentalis: nihilominus in ea vtitur Iurisdictione spirituali, quantùm potest Sacerdos, ideóque Simonia fuerit, non ex venditione Sacramenti; sed ex venditione potestatis spiritualis, quia illa vtitur, siue ipsam exercet, quantum potest propter pretium: quin immò licet sacerdos accipiat solum pretium pro verbis absolutionis absque vlla intentione prolatis, Simoniacus est, tum quia cooperatur pænitenti, Sacramentum, vti existimat, ementi; tū quia pactus est de venditione Sacramentalis absolutionis, atque adeò conuentionalem Simoniam incurrit. Quod si pænitens, & sacerdos conueniant de absolutione tantùm externa, ad imponendum astantibus, non committeret quidem Simoniam, Reus tamen esset sacrilegij, & Irreligiositatis; munus enim illud sacrum confessarij eiusmodi fœdis pactionibus vilescit. tertio Simonia erit, si post auditam confessionem vendatur negatio absolutionis, quia in ea negatione est quidam actus clauium, quo declaratur pænitens indignus absolutione, ideóque est materia Simoniæ ex disputatis conf. 12. quarto accipiendo pretiū pro leui pœnitentia imponenda, aut pro illa augenda incurretur Simonia, quia pænitentia, eiúsque impositio est pars Sacramenti, & actus Iurisdictionis spiritualis, atque ex duplici illo capite sacra est, & materia Simoniæ. quinto imponere in pœnam Sacramentalem pænitenti Eleemosynas, aut missas celebrandas, & cogere, aut obligare ipsum, vt applicet confessario, est Simonia; eiusmodi enim coactio, & obligatio est pretio æstimabilis: si autem confessarius speret eas Missas se dicturum, aut Eleemosynas percepturum, eóque animo talem pænitentiam iniungat, non est Simoniacus, quia nullam imponit obligationem, neque vllum pactum, aut commutationem onerosam facit, quod verum erit, etiamsi ostendat, se paratum ad earum Missarum celebrationem, aut suam tenuitatem pænitenti exponat, modò non sit vlla, vt dixi, coactio,

aut obligatio, cuius etiam species omnis prudenti confessario cauenda erit, ad vitandum scandalum, & offensionem, omnique auaritiæ, & cupiditatis vmbram, ideóque consultius fuerit perpetuò ab his omnibus abstinere.

4 Sacramentum ordinis, eiúsque collationem, materiam esse Simoniæ, tum quia verum ibi Sacramentum fit, & confertur, tum quia vsus est, & actus spiritualis potestatis, certissimum manet ex dictis, súntque frequentissimi PP. & Synodi in hac noxa exagitanda, & castiganda. Ipsorum loca benè multa congessit Gratianus 1. *quæst.* 1. 28. primis capitibus, & deinde à *capit.* 107. *ad* 122. & præterea *quæst.* 2. *capit.* 4. & *quæst.* 3. *capit.* 10. illustre quoque est Paschalis II. decretum, quod integrum adducit Iuo 2. *pa. cap.* 84. vbi Pontifex ex antiquis PP. maximè Gregorio hoc scelus damnat. Neque sanè quidquam frequentius est apud antiquos tractatores rerum Ecclesiasticarum, quam huius criminis exagitatio. Quare superuacaneum foret singulorum loca annotare, aut Synodorum Canones adducere; satis sit nouissimum Tridentini decretum *sess.* 21. *cap.* 1. immò aliqui eò prouecti sunt, vt videantur negare ordinem Simoniacè collatum esse verum ordinem, vt *eadem causa, & quæst.* 1. *cap.* 29. disputat Gratian. patrum tamen eorum mentem suo loco exposuimus. An autem pro litteris dimissorialibus, aut testimonialibus aliquid à Notario, aliisve officialibus accipi possit, & quo Iure, dicemus q. 16. cons. 12.

5 Sacramentum extremæ vnctionis, cùm vt alibi dictum fuit, sit verum Sacramentum gratiæ sanctificantis collatiuum, æquè etiam materia Simoniæ existit, & omninò inuendibile est, quod etiam sæpiùs Ecclesia definiuit. Innoc. II. in Synodo Roman. *capit.* 2. Simoniacum dicit, quodlibet Ecclesiasticum Sacramentum, vtpote Chrisma, vel oleum sanctum, &c. interueniente execrabili ardore auaritiæ per pecuniam comparare. Nomine autem olei sancti significare extremam vnctionem, sicut & confirmationem nomine Chrismatis obuium est. Eadem edixit Leo IX. in Synodo Rhem. *capit.* 4. vti refert Iuo 1. *part. cap.* 71. ne quis pro sepultura, vel baptismo, seu pro Eucharistia, aut infirmorum visitatione quidquam exigat. Loquitur enim de sacra visitatione infirmorum, de qua agit Burch. *toto lib.* 18 in ea autem infirmus post auditam eius confessionem vngebatur, vt præscribitur in ritu huiusce visitationis relato à Burchardo: qui idem à Callixto imperatum refert *cap.* 2. *illius libri.*

CONSECTARIVM XVIII.

An matrimonium sit materia Simoniæ.

Negarunt glossa *in cap. Cùm in Ecclesia. de Simonia. & in cap. quidquid* 1. *quæst.* 1. & *in cap. Honorantur.* 32. *quæst.* 2. Durand. *in* 4. d. 26. *quæst.* 3. allegans Hostiens. quibus etiam consentit Alens. 2. *part. quæst.* 169. *m.* 4. *artic.* 1. *dubi.* 1. *sub finem*: quibus cæteri omnes passim repugnant. 1

Distinguenda verò est in Matrimonio Ratio Sacramenti à ratione contractus politici, qui præsupponitur Sacramentalitati tanquam eius subiectum, neque per Sacramenta

mentalitatem mutatur, sed consecratur: supponitur tamen validus, legitimus, & perfectus in ratione contractûs, priusquam accessione Sacramentalitatis fiat sacer: quamuis enim simul re, & tempore matrimonium inter fideles sit Sacramentum, & contractus, non tamen simul ratione, & natura, præterquam quod pacta matrimonialia tum circa dotem, tum circa alia fiunt diu ante celebrationem contractûs matrimonialis, qui est Sacramentum.

2 Matrimonium igitur vt Sacramentum est, inuendibile est æquè, ac reliqua Sacramenta; ideò verò glossa, aliique id negarunt, quia non existimarunt per illud conferri gratiam, sed tantum esse Sacramentum in ampliori quadam significatione; quod falsissimum est, & erroneum, cùm cōtrarium tum à Florentino, tum à Tridentino definitum sit. Et verò etiamsi Sacramentum istud non foret gratiæ ferax, vti falsò supponit glossa; ex negatione tamen illius effectus malè intulit eadem glossa, licitam esse eius venditionem, cùm plures actiones, & benedictiones ab Ecclesia institutæ non conferant gratiam ex opere operato, & tamen sint vera materia Simoniæ, vti diximus in nostra Regula, & ex subiiciendis consectariis constabit ampliùs. Itaque etiamsi matrimonium non conferret gratiam ex opere operato, si nihilominus tamen esset Sacramentum, vti fatetur glossa, materia Simoniæ foret.

At verò vt matrimonium est contractus quidam humanus, siue commutatio reciproca corporum, quæ inuicem venduntur, & commutantur ad vsum connubialem, non est materia Simoniæ, quod dixit S. Tho. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. *ad* 6. licitè dari pecuniam pro matrimonio, vt est officium naturæ, quia enim contractus, vt iustus sit, supponit æqualitatem, & sæpiùs inter personas, quæ matrimonium inire volunt, inæqualitas quædam est in nobilitate, diuitiis, ætate, pulchritudine, fiunt plurima pacta, quibus ea inæqualitas reducatur ad æqualitatem, & aliunde compensetur. Prætereà cùm in contractu connubiali spectetur bonum prolis, & diuersorum onerum, quæ ferenda sunt, facilis sustentatio, de dote, aliisque eiusmodi contrahitur; sed in eo contractu nunquam datur temporale pro spirituali, sed temporale commutatur in aliud temporale; quarè inde Simonia minimè timenda est, cùm nihil prorsùs in pretium Sacramenti donetur.

CONSECTARIVM XIX.

Sacramentalia omnia, & singula sunt materia Simoniæ.

Sacramentalium nomine intelligo omnes cærimonias, & ritus in administratione Sacramentorum, & celebratione sacrificij institutas, tum varias benedictiones, & consecrationes certo cuidam sacro ordini alligatas, quæ etiam certo ritu fieri debent, vt in Pontificali, & Missali habentur. Hæc porrò omnia Sacramentalia materiam esse Simoniæ, nisi fallor euicimus in 3. p. nostræ Regulæ, quandoquidem sunt res spirituales tum ratione principij, à quo fluunt, sunt enim ferè actiones alicuius ordinis, & spiritualis potestatis per illam collatæ; tum ratione

ne finis, ad cultum enim Deo ex Religione infusa reddendum referuntur; tum ratione effectus quia aliquam sanctitatem saltem externam afferunt, & res plures sæpiùs sacras faciunt, atque à prophanis deinde distinguunt. Quæ omnia ex quibusdam singularibus benedictionibus faciliùs constabunt.

2 Benedictiones itaque, & dedicationes Ecclesiarum æquè inuendibiles esse, atque ipsas collationes sanciunt PP. Concil. II. Cabillon. sub Carolo Magno. *cap.* 16. eandem venditionem prohibet Aquisgran. II. Imperante Ludouico Pio. *par.* 1. *cap.* 5. immò ne à fundatore quidem Ecclesiæ munus aliquod quasi debitum exigere possunt Episcopi ab ipso ad dedicandas Ecclesias vocati. Ita & Braccar. II. *cap.* 5. & (vt referunt Burch. *lib.* 3. *cap.* 37. & Iuo 3. *pa. cap.* 42.) Vormatiens. *cap.* 3. Ecclesia enim, quæ pactione consecrata fuerit, potiùs execrata, quàm consecrata dici debet. vti Gratian. 1. *quæst.* 4. *cap. Ecclesia* refert, ex Gregorio, aut vt habent aliqua exemplaria ex Augustino. Cùm ea verba Anselmus *lib.* 5. *cap.* 20. tribuat Alexandro II. id autem verius multò erit de dedicatione, & consecratione, quæ non fit nisi ab Episcopo, aut conuenientibus pluribus Episcopis, & quæ vnctione perficitur. Sicut & benedictio altarium, & calicum, de quibus omnibus disputauimus alibi: Has enim constat esse ordinis sacri ex institutione Ecclesiæ proprias functiones.

Benedictiones quoque Chrismatis, olei infirmorum, & Abbatum ex communi institutione habent pro ministro ordinario Episcopum; quare & sacræ sunt, ac materia Simoniæ.

Idem dico de benedictionibus sacerdotalibus, quia in his omnibus reperitur functio ordinis, quam materiam esse Simoniæ dicemus Regula 2. & facilè fuerit ex iis, quæ de benedictionibus singulis attulimus alibi dum de sacris obseruationibus disputaremus, videre ex Regulis datis hoc loco, quomodò sint materia Simoniæ. Benedictio igitur agnorum, Cereorum, aquæ, vestium, incensi, cerei Paschalis, fontium baptismatis, salis ad sacros vsus adhibendi, Cinerum die primo quadragesimæ, Candelarum in die Purificationis, & aliæ similes sunt materia Simoniæ. De priuatis autem benedictionibus, quæ & à Laicis fieri possunt, dicam sequenti Regula.

Pro benedictionibus nuptiarum aliquid exigi prohibetur in Concil. Lateran. sub Alexand. III. *cap.* 7. & 8. & ista benedictio Sacramentum vocatur.

QVÆSTIO VII.

De actu potestatis supernaturalis.

HÆc est altera pars materiæ circa quam exerceri posse Simoniam constat ex doctrina vniuersali hactenus à nobis tradita: quandonam verò & quomodo circa huius potestatis vsum contingat Simonia, hanc vniuersalem regulam trado.

* * *

REGV-

REGVLA VNIVERSALIS.

Omnis actus supernaturalis potestatis, Ordinis vel Iurisdictionis est materia Simoniæ.

1 Supponimus geminam esse in Ecclesia potestatem, eámque supernaturalem, Ordinis videlicet, & Iurisdictionis, quam vtrámque explicuimus 2. p. scientiæ canonicæ, vbi etiam attigimus, quinam sint ipsarum actus: quoties enim aliquis actus, vel validè, vel licitè fieri nequit, nisi sacrum ordinem, aut Iurisdictionem spiritualem in operante tanquam sui principium supponat, toties dicitur esse actus ordinis, aut Iurisdictionis. Ordinem porrò sacrum in operante postulant aliqui actus ex diuino Iure; seu institutione, vt absolutio à peccatis, consecratio Eucharistiæ, administratio omnium Sacramentorum, prætérquam baptismi. Alij verò actus iure tantùm Ecclesiastico certis ordinibus alligari sunt, vt consecrationes quædam, & benedictiones: Prætereà quosdam ordines, vt sacerdotium, Episcopatum, & Diaconatum à Christo institutos esse constat; alios verò non nisi ab Ecclesia, nempe quos appellant minores, atque etiam fortassis subdiaconatum. Iam verò potestas Iurisdictionis gemina est, vna forum internum respicit, estque necessaria ad valorem, vel licitum vsum alicuius Sacramenti; quare illius Iurisdictionis actus ferè consistunt in administratione alicuius Sacramenti, aut in ordine ad ipsam. Iurisdictio externi fori non tantùm extra Sacramentum exercetur; sed etiam sine ordine proximo ad ipsum: isti verò actus vel sunt collatio ipsius Iurisdictionis ordinariæ, aut delegatæ, vel eiusdem Iurisdictionis vsus, siue condendo leges, siue earum obseruationem vrgendo. Prætereà aliquando pertinet ad Iurisdictionem voluntariam, vt dispensationes, & priuilegia; aliquando ad contentiosam, vt actus omnes Iudiciales, vti alibi fusissimè fuit explicatum. Regula igitur nostra comprehendit omnes omninò actus potestatis spiritualis, & supernaturalis, siue ea sit ordinis, siue Iurisdictionis in foro interno, aut externo, illósque materiam esse Simoniæ pronuntiat.

Atque in primis quod attinet ad actus potestatis ordinis, consentiunt omnes Theologi *in* 4. *dist.* 25. & S.Thom. 2.2. *quæst.* 100. *art.* 3. atque vnuersi Iuris interpretes *in cap. Consulere, de Simonia.*

Ratio manifestissima est ex superiori Regula q.4. quæ in vniuersum pronuntiat omnem rem spiritualem, & supernaturalem ad salutem supernaturalem ex sua natura, aut ex institutione ordinatam, esse materiam Simoniæ: at verò omnes actus ordinum sunt spirituales primo causaliter, & dispositiuè, quia vel conferunt sanctitatem supernaturalem, aliúmve spiritualem effectum, vel ad illum disponunt, vel saltem externam quandam sanctificationem, & consecrationem suo etiam modo spiritualem conferunt, vt singulos einsmodi actus expendenti facilè constabit. secundo sunt spirituales effectiuè, vel actualiter, quia sunt effectus, & exercitia potestatis spiritualis, & supernaturalis, neque vt sunt actus ordinum, ab alio principio fluere possunt. tertio denique sunt spirituales hi actus in se, & se- 2

cundum suum esse morale, quia licet physicè, & entitatiuè sumpti, sint actiones materiales, atque sensibiles, nihilominus cùm ad supernaturalem salutem tanquam finem institutæ sint à Christo, vel immediatè, vel mediante Ecclesia, cui potestatem supernaturalem in eam rem contulit, reuerà spiritualitatem quandam, & supernaturalitatem moralem ex sua institutione deriuant; vnde etiam fit vt ad supernaturalem DEI cultum, atque Religionem infusam pertineant. Neque apparet vlla differentia inter hos actus, & actus Sacramentorum, cùm omnes sint æquè materiales, & à potestate spirituali procedant, atque ad salutem animæ sint instituti; quia tamen actus ipsi Sacramētorum producunt gratiam sanctificantem, atque adeò veram efficientiam siue physicā, siue moralē habent in salutem animæ, ad quam non nisi per modum dispositionis, impetrationis, aliísve modis remotiùs conferunt reliquæ functiones ordinum, ideò minùs sacræ, & in inferiori quodam ordine supernaturalitatis existunt, eam tamen reuerà suo modo participant, atque ita sunt materia Simoniæ intrinsecè, & ex sua natura turpis, non solùm ex lege Ecclesiastica; quia etiamsi aliquæ ex his actionibus sint tantùm institutæ ab Ecclesia, & ab illa sacris quibusdam ordinibus alligatæ; immò & aliqui ordines, vt inferiores, quos minores vocant, inducti fuerint ab eadem Ecclesia, (nam Ecclesiæ institutio sufficit, vt aliquid sacrum, & spirituale constituat.) cum tamen posita ea institutione iam eæ functiones sunt actus ordinum, ex naturali quodam, ac diuino iure sequitur eorum effectionem ad sacros ministros, & non profanos pertinere, quatenus hoc ritu, alióve ex institutione sacro fiunt. Quare difficultas tantùm esse poterit de iis actionibus, quæ secundùm eandem substantiam à Laicis aliquando fiunt, cuiusmodi sunt aliquæ ex iis, quæ ad minores ordines spectant, an eæ materialiter sumptæ, & vt à Laicis exercentur, vendi valeant, síntque materia Simoniæ. Quod de singulis expendendum est in Corollariis; Dico in vniuersum, quoties hæ actiones secundùm se sunt spirituales, eò quòd ad functionem aliquam essentialiter sacram spectent, à quocúnque exerceantur, vt ministratio sacri, aut lectio Euangelij, vel Epistolæ, etiam non solemnis, etiam materialiter sumptæ, semper sunt materia Simoniæ; si verò entitatiuè acceptæ non sunt partes sacræ functionis, sed solùm ratione solemnitatis, & modi, quo fiunt, vt delatio cerei, pulsatio campanarum, & apertio valuarum Ecclesiæ, tunc non sunt materia Simoniæ, quia sub ea ratione nullam prorsùs spiritualitatem participant.

Ex quibus vides, quàm sapienter Ecclesia hæc ministeria sacra, & functiones vendi prohibuerit, & quidem æquè ac pro Sacramentis, & ordinibus pecuniam accipi, ne Giezi crimen, & lepra incurratur, vetat Lateran. sub Alexand. III. *cap. 7. & 8.* refertúrque *cap. Cùm in Ecclesia, de Simonia*, vbi etiam negat Alexand. contraria consuetudine posse factum eiusmodi honestari: vnde Colligis Simoniam ea in re commissam, esse Iuris naturalis, non solùm Ecclesiastici, aduersùs quod longa consuetudine præscribi posset. Idem Alexand. *cap. 2. ad nostram, de Simonia*, quod paulò fusiùs *in 2. compilat. eod. tit. cap. 3.* refertur,

fertur, inscribitúrque Herefordens. Archidiac. edicit absolutè, ne pro ministerio Ecclesiastico, quo nomine omne officium, & functionem Ecclesiasticam comprehendit, pretium aliquod aut exigi, aut accipi possit. Alia edicta Summorum Pontificum circa singulas functiones ordinum dabimus suis locis inferiùs.

3 Venio ad alteram nostræ Regulæ partem, nimirum ad actus potestatis Iurisdictionis Ecclesiasticæ; dixi enim hos omnes siue ad forum internum, siue ad externum pertineant, esse materiam Simoniæ.

Et quidem de actibus Iurisdictionis fori interni vix potest excitari difficultas; cùm enim illi ferè consistant in administratione Sacramentorum, oblatione sacrificij, diuinorum officiorum celebratione, diuini verbi prædicatione, & aliis eiusmodi, quæ materiam esse Simoniæ constat; ex superioribus, idem dicendum fuerit de exercitio spiritualis Iurisdictionis, quod actibus enumeratis continetur. Præterquam quod cùm ad animarum curam, ac salutem proximè spectent, atque à supernaturali potestate, tanquam principio proximo, & immediato procedant, supernaturales & ipsi, atque spirituales effectiuè, ratione sui illius principij, necessariò dicendi sunt. Neque inuenio hac in parte dissentientes authores, si quæ enim mouentur difficultates hoc loco, eæ excitantur propter annexum aliquod temporale istis actibus spiritualibus, de quo statim disputabo.

Actus Iurisdictionis spiritualis in foro externo sunt quoque spirituales, atque adeò materia Simoniæ propter rationem allatam, quia sunt exercitia, & actus potestatis spiritualis, atque supernaturalis, quæ non nisi ad salutem animarum ex suo natiuo fine, atque institutione tendit. Deinde vel istis actibus conceditur Iurisdictio spiritualis, siue ordinaria, siue delegata, vel exercetur, aut potiùs iam accepta administratur in externa gubernatione Ecclesiarum. Priores illi actus sunt manifestissima materia Simoniæ, si enim illi vendantur, ipsa quoque Iurisdictio Ecclesiastica, quæ per eos traditur, vendatur oportet; quandoquidem non aliter venditur res, quàm quia eius traditio venditur, neque pretio æstimabilis est alicuius Rei traditio, nisi quia ipsa res tradita æstimatur. Deinde vel ipsa Iurisdictio immediatè, & per se primò, ac veluti nuda, & sola communicatur, vti contingit in Iurisdictione delegata; nihil enim tunc præter ipsam Iurisdictionem traditur, vel communicatur ratione officij, aut dignitatis, cui alligatur, vt fit in Iurisdictione ordinarij, quæ semper coniungitur cum officio aliquo, ratione cuius Iurisdictio debetur, vti videmus in Episcopatu, aliàve prælatura; si igitur vendatur collatio Iurisdictionis ordinariæ, vendetur dignitas Ecclesiastica, ratione cuius confertur; si verò vendatur collatio Iurisdictionis delegatæ, & extraordinariæ, venditur ipsamet Iurisdictio: quare vtrobique manifestissima Simonia committitur, quandoquidem tum dignitas Ecclesiastica, tum ipsa Iurisdictio sunt quidpiam spirituale, atque ad animarum salutem proximè institutum, vti suppono ex natura huius Iurisdictionis alibi explicatæ, & de dignitatibus, ac beneficiis Ecclesiasticis dicam inferiùs quæst. 15.

Ideóque hanc venditionem tanquam verè, & ex natura sua Simoniacam iure merito prohibuit Ecclesia, vt locis afferendis consectar. 11. constabit, & clarum est illud Innoc. III. *cap. Consulere, de Simonia*, quamcunque rerum Ecclesiasticarum administrationem ementes, aut vendentes cum Simone percellentis.

Actus porrò, quibus exercetur Iurisdictio Ecclesiastica, aliquando habent materiam spiritualem, aliàs verò merè politicam, & humanam, quales sunt in Iurisdictione voluntaria, licentia studendi litteris Humanioribus, Philosophiæ, atque etiam Theologiæ, & Iuri Canonico, licentia easdem scientias docendi, legitimatio quatenus tollit inhabilitatem ad commoda, & dignitates temporales: in Iurisdictione autem contentiosa Iudicia, & lites in causis merè temporalibus Clericorum, siue de ipsorum bonis, siue de iniuriis agatur.

4 Dico igitur omnes actus Iurisdictionis Ecclesiasticæ, siue voluntariæ, siue inuoluntariæ, & contentiosæ, versantes circa materiam spiritualem, esse spirituales, atque materiam Simoniæ, eiusmodi sunt in Iurisdictione voluntaria, Iuramentorum relaxationes, Indulgentiæ, votorum, legum Ecclesiasticarum, impedimentorum matrimonij, & Irregularitatum dispensationes, & similes. In Iurisdictione autem contentiosa, atque inuoluntaria, impositio Censuræ eiúsque absolutio, causæ beneficiales, matrimoniales, aut ad fidem spectantes, quæ Iudicem Ecclesiasticum per se postulant. Ratio nostræ assertionis euidens apparet, isti enim actus spirituales sunt primo ex parte principij effectiui, quod supernaturale essentialiter requirunt; quod manifestum est in actibus enumeratis Iurisdictionis voluntariæ, cùm in Iure diuino nulla humana potestas dispensare queat, vt patet; in iure verò Ecclesiastico ille duntaxat quidpiam indulgere possit, qui illud condere, aut abrogare poterit, quod sola potestas Ecclesiastica spiritualis, & supernaturalis facit.

Actus autem Iurisdictionis contentiosæ procedunt quoque ex eadem supernaturali potestate gratis ad gubernandam Ecclesiam cōcessa; Et sicut illa sola censuras instituit, atque beneficia, Regula fidei est, & quę ad diuinum cultum, atque Sacramenta præcipuè pertinent, dirigit, ita ipsius est censuras ferre, aut tollere, de beneficiis, matrimonio, Sacramentorum administratione, hæresi, aliísque eiusmodi causis cognoscere, & iudicare: quare in his omnibus maximè exercetur potestas Ecclesiæ, vt spiritualis, atque Ecclesiastica est; Ergo illi omnes actus spirituales sunt ratione sui principij. secundo idem quoque obtinent ratione finis intrinseci, cùm proximè, atque ex sua natura tendant ad salutem animarum, nam dispensationes, actúsque Iurisdictionis voluntariæ soluunt animarum vincula & suum effectum coram Deo habent, cùm ex omnes dispensationes ratæ habeantur à Deo, & plurimùm ad animarum salutem conferant: quod idem dico de actibus Iurisdictionis contentiosæ in materia spiritali, vt in causis matrimonialibus, aut beneficialibus, vel fidei, & Religionis, siue Rei plectantur, siue innoxij absoluantur; Et

sané

sanè sine ea potestate neque Ecclesia regi, neque animarum salus promoueri rectè posset, vti aliàs ostendimus.

5 Quoties verò actus aliquis Iurisdictionis Ecclesiasticæ habet materiam merè politicam, humanam, & temporalem, non est materia Simoniæ saltem naturalis, & ex diuino iure, sed ad summum humanæ, & iure solùm Ecclesiastico prohibitæ. Ita Lessi. *lib.* 2. *capit.* 35. *num.* 82. Bonacin. *disputat. de Simon. quæst.* 4. §. 17. & qui negant, licentiam docendi esse materiam Simoniæ, cùm Innocent. *in cap.* 2. *de Magistris.* Angel. *ver. Magister. num.* 15. atque aliis, qua de re in conlectariis contra Suar. *tractat.* 3. *de Religion. lib.* 4. *cap.* 20. *num.* 19. vbi glossam adducit aliósque, qui Simoniam in venditione Magisterij agnoscunt. Suari adhæsit Villalob. *tom.* 2. *tractat.* 37. *diffic.* 19. Sanch. *lib.* 2. *consf. cap.* 3. *dub.* 21. Filluc. *tractat.* 45. *capit.* 4. *numer.* 43. & plerique alij recentiores.

Euidens tamen ratio nostram assertionem confirmat, isti enim actus non sunt spirituales, & supernaturales, neque ratione materia, neque ratione finis, neque ratione principij; nam materiam politicam, & humanam duntaxat esse supponimus, finis autem proximus est bonum temporale subditorum, & licet vlteriùs ad bonum spirituale Ecclesiæ, ipsorúmque subditorum referatur, ille tamen finis cùm remotus sit, non sufficit ad dandam supernaturalitatem actui, qui ex sua natura proximum, & immediatum finem merè politicum, & temporalem habet. Denique horum actuum principium supernaturale non est, quod vnum Suar. contendit, eò quòd in illis sit vsus potestatis Ecclesiasticæ spiritualis; nam vti aduertit Lessi. ille vsus non est supernaturalis, sed politicus, non enim est à potestate spirituali, vt spiritualis est; sed quatenus per quandam eminentiam est etiam temporalis, eò quòd ad multa politica se extendat eodem modo, atque potestas temporalis: quoties autem aliquis effectus eodem modo producitur, idémque omninò est, siue à causa formali, & vniuoca, siue ab eminentiali, & æquiuoca producatur, & ad quemcúnque finem dirigatur, destinetúrque a sua causa, toties per accidens coniungitur cum ea perfectione, ratione cuius eminenter continetur in agente, v. gr. sol producit calorem quatenus est eminenter calidus, & calor non pendet à sole formaliter, vt est formaliter lucidus, sed vt est eminenter calidus; quare per accidens illi est siue à sole, siue ab igne, siue ab agente formaliter, aut eminenter calido prodeat, siue à sole destinetur ad formanda metalla in visceribus terræ, lapides, aut gemmas, siue ab igne ad conflandam statuam; semper enim idem omninò calor est, neque in alio rerum ordine per diuersas istas connotationes collocatur: quando igitur aliquis actus ex sua natura, atque fine proximo, primariáque institutione prorsùs politicus est, etiamsi ab altiori quadam potestate, eo quod sit eminenter politica, exerceatur, & ab illa ad finem aliquem remotum altiorem dirigatur; non idcirco extrahitur, vt ita dicam, à sua temporalitate, neque ad supernaturalitatem aliquam participatam euehitur, ac proinde neque est materia Simoniæ Iuris diuini, quod modò quærimus, quamuis possit esse obiectum Simoniæ Iuris

Eccleſiaſtici, vti in aliis temporalibus contingit, quod vltima Regula obſeruabimus, quæ Simonia impropria tantùm eſt, vti dicam conſectar. 4. illius. Confirmatur, quia officium Sacriſtæ, œconomi, defenſoris, & aduocati Eccleſiæ, non eſt obiectum Simoniæ Iuris diuini, vt fatetur Suar. aliique paſſim; & tamen Ius horum officiotum conuenit Prælato, qui & illa exercere, & alteri exercenda conferre poteſt, qua Prælatus eſt; quare dum ea officia alicui committit, reuerà exercet actum Prælaturæ, ſiue Iuriſdictionis Eccleſiaſticæ, quæ ſpiritualis eſt, & ad bonum animarum ſpectat, ad quod etiam bonum inſtituta ſunt hæc officia, quia in Eccleſia omnia ordinata eſſe debent. Cur igitur collatio horum officiorum materia Simoniæ ex Iure naturali, & diuino non eſt, quandoquidem in ea exerceatur vſus Iuriſdictionis poteſtatis ſpiritualis, quod erat vnicum Suaris argumentum, niſi quia omnia iſta officia ſunt aliquid temporale, & non conueniunt poteſtati ſpirituali Prælati, niſi quatenus eſt eminenter temporalis, atque ita per accidens oriuntur à principio ſupernaturali, ſed per ſe à temporali ſiue formaliter tale ſit, ſiue eminenter dutaxat. Quare actus conferendi eiuſmodi officia manet prorsùs temporalis, quamuis à poteſtate ſpirituali, & ſupernaturali procedat.

* * *

QVÆSTIO VIII.

CONSECTARIA

Ex Regula Superiori.

Conſect. I. Lectio Euangelij, & Epiſtolæ in Miſſa eſt materia Simoniæ.

Conſect. II. Exorciſmus, aliæque Minorum ordinum functiones ſunt materia Simoniæ.

Conſect. III. Tonſura Clericalis eſt materia Simoniæ

Conſect. IV. Diuina officia ſunt materia Simoniæ.

Conſect. V. Priuatæ orationes, & opera ſpiritualia virtutum ſunt materia Simoniæ.

Conſect. VI. Licentia audiendi confeſſiones, eligendi confeſſarium, munúſque confeſſarij, ſunt materia Simoniæ.

Conſect. VII. Licentiæ à Parrocho conceſſæ ſubditis ſunt materia Simoniæ.

Conſect. VIII. Simoniacus eſt Parrochus, qui non aſſiſtit matrimonio niſi pretio accepto.

Conſect. IX. Indulgentiæ ſunt materia Simoniæ.

Conſect. X. Omnis collatio Iuriſdictionis ſpiritualis Eccleſiaſticæ in foro externo eſt materia Simoniæ.

Conſect. XI. Diſpenſationes omnes in materia ſpirituali ſunt obiectum Simoniæ.

Conſect. XII. Impoſitio Cenſuræ, eiúſque abſolutio, Iudicium Eccleſiaſticum in cauſis ſpiritualibus, viſitatio item Eccleſiaſtica ſunt materia Simoniæ.

Conſect. XIII. Iudicium Clericorum in materia metè politica, aliique

que actus Iurisdictionis Ecclesiasticæ in materia merè temporali non sunt obiectum Simoniæ.

CONSECTARIVM I.

Lectio Euangelij, & Epistolæ in Missa est materia Simoniæ.

Quia vel ista lectio est solemnis, fitque à Diacono, aut subdiacono, dum solemniter celebranti Sacerdoti ex officio ministrant; vel ab aliquo alio inferiori Clerico; nam aliàs in Ecclesia Carthaginensi fiebat lectio Euangelij à Lectore, non à Diacono, vti obseruauit Baronius anno Christi. Vel denique fit etiam à Laico. In primis duobus casibus est actio ordinis sacri, lege diuina aut Ecclesiastica saltem, atque ita ex tradita Regula est materia Simoniæ. In tertio casu, etsi non requirat ordinem sacrum, aut sanctitatem, & dedicationem peculiarem personæ, est tamen cooperatio quædam sacrificij, atque adeò actio ad ipsum pertinens, tanquam eius pars quædam integrans: est igitur aliquid spirituale, & materia Simoniæ, vti argumentantur Reginald. *lib.* 23. *num.* 207. Bonacin. *disputat. de Simon. quæst.* 4. §. 5. *num.* 2. & alij passim.

CONSECTARIVM II.

Exorcismus, aliæque minorum ordinum functiones sunt materia Simoniæ.

Et quidem si fiant ab eiusmodi ordinibus dum operantur ex officio, & munere sibi ab Ecclesia demandato, & ad quod ordinantur, atque diuinis obsequiis certo ritu mancipantur; certum est ex nostra Regula esse materiam Simoniæ. Si verò sint actiones communes laicis, à quibus interdum fiunt, si tamen sunt ministeria quædam sacra vel secundum se, vt exorcismus, vel quia sunt partes diuinorum officiorum, aliarúmque actionum spiritualium, vt ministratio Missæ ab Acolytho, Lectio Epistolæ, aut Capitulorum, & diuinæ scripturæ in choro inter diuina officia; erunt quoque materia Simoniæ. Quod si hæc ministeria nullam ex se sanctitatem habeant, neque ex coniunctione cum alia actione sacra, cui nec cooperantur proximè, nec eius partes sunt; neque denique ex modo, quo fiunt, quia non exercentur ex munere proprio Clericali; sed vt officium, quod ex sua natura, & ex modo, quo exercetur, nullam sanctitatem requirit, non est materia Simoniæ, vt patet. Quare pulsatio campanarum, apertio valuarum Ecclesiæ, accensio Cereorum, vt fiunt simpliciter à Laico, pretio fieri possunt. Aliud censerem de delatione Cereorum inter dandum incensum, aut legendum Euangelium, gestatione Crucis in supplicatione, de suffitu, incenso Thure inter solemnia officia; quia istæ omnes actiones sunt ministeria sacra, & partes actionum verè sacrarum, quas vendi prohibet Ecclesia *Cap. ad nostram, de Simonia.* dum in vniuersum id definit de ministerio Ecclesiastico: qua etiam ratione etiamsi baptismus ministrari possit à Laico tum validè, tum etiam aliquando licitè, & Sacramentum matrimonij semper ministretur ab ipsis coniugibus; sunt nihilominùs materia Simoniæ, quia secundùm se sunt actiones sacræ, quare à quocunque

que fiunt, sacræ sunt, & inuendibiles.

CONSECTARIUM III.

Tonsura Clericalis est materia Simoniæ.

Non disputo, vtrum censura sit ordo quidam Ecclesiasticus, vti nonnunquam vocatur in Iure *cap. Cùm contingat. de ætate, & qualitate ordinandorum*; quia tamen, vt diximus alibi, est quædam proxima dispositio ex institutione Ecclesiæ ad ordines suscipiendos, & hominem quodammodo sanctificat in Clericum, & in sortem domini asciscit, & à vulgo profano fidelium reliquorum secernit, quidpiam sacrum est, atque adeò materia Simoniæ. Quare si quidpiam pro prima tonsura conferenda, aut suscipienda per modum pretij tribuatur, Simonia iuris diuini committitur. Ita Suar. *lib. 4. cit. capit. 13. sub fin.* Filluc. *tract. 45. cap. 4. quæst. 2. nu. 6.* Laym. *lib. 4. tract. 10. capit. vltim. num. 71.*

CONSECTARIUM IV.

Diuina officia sunt materia Simoniæ.

1 Hoc nomine intelligimus horas canonicas, aliásque publicas orationes, quæ Ecclesiæ vice à ministris ab ipsa deputatis, ritu, ac modo ab ea præscripto, verbísque ab ea traditis fiunt; vti fusiùs tractatu de censuris disputantes de Excommunicatione, & alibi de horis canonicis agentes docuimus. Dico verò has omnes orationes esse materiam Simoniæ, quamuis enim non sint propriè actus ordinis sacri, sunt tamen actiones spirituales; primo ratione principij, fiunt enim nomine Ecclesiæ per potestatem spiritualem ad ipsa delegatam. secundò, secundum se, quia quodammodo informantur fide, & Religione infusa, quandoquidem referuntur ad cultum DEI supernaturalem. tertio ratione finis, siue effectus, referuntur enim ad satisfaciendum DEO, ad impetrandam ab illo gratiam, aliáve beneficia, quæ licet interdum temporalia sint, modus tamen impetrandi spiritualis est, denique ad virtutem christianam, hominem disponunt.

Atque ex his omnibus tum spiritualitatem, vt vides, tum valorem suum accipiunt, qui valor temporalis minimè est, sed altioris cuiusdam ordinis, quare pretio temporali vendi, aut compensari non potest.

2 Idcircò Innocent. III. in Concil. Lateranen. *capit. 66.* & refertur *cap. ad Apostolicam, de Simonia*, prohibet exactiones pro exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium fieri; idémque edicit *capit. suam eod. tit.* quod intelligendum est circa eas actiones, quæ in funeribus spirituales sunt, vt sacrificium, orationes, suffragia, litaniæ, pompa tota spiritualis; nam actiones merè corporeæ, vt lotio corporis, delatio ipsius, tumuli effossio, aliáve eiusmodi, pretio æstimabilia sunt; quomodo verò in his omnibus aliquid loco stipendij, aut oblationis piæ, aut consuetudinis, quod postremum concedit Innoc. locis citat. capi valeat, dicemus inferius. quod idem de omnibus aliis diuinis officiis eo loco quærendum erit.

CONSE-

CONSECTARIVM V.

Priuatæ orationes, & opera spiritualia virtutum sunt materia Simoniæ.

Prima pars huiusce consectarij sequitur ex superiori, quæ enim ratio probat diuina officia esse quidpiam spirituale, tum secundum se, eò quòd sint actus fidei, & Religionis supernaturalis, & diuinæ laudes; tum ratione finis, quod referantur ad aliquid sibi vel aliis merendum de congruo, aut impetrandum, aut satisfaciendum pro pœnis debitis. Itáque omninò sentit S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *a.* 3. *ad* 2. cui omnes æquè consentiunt: dum autem datur aliquid ad obtinendas aliorum orationes, id non fit emendo eas orationes, sed alio titulo, vti exponemus q. 10.

Altera pars consectarij pertinet ad opera misericordiæ corporalia, quatenùs enim illa præcisè aliquid corporale exhibent proximo, cuius miseriam subleuant, pretio æstimabilia sunt; cùm neque ratione sui principij, neque sui termini, neque sui esse vllam habeant spiritualitatem, nam quod fiant aliquando in gratia, aut ex gratia, atque per actum internum spiritualem, siue supernaturalem, id omninò per accidens est operi externo, cuius temporalis vtilitas attenditur, & emitur. Vt verò hæc opera sunt suo modo meritoria, & satisfactoria, sicut & aliarum omnium virtutum, sic sunt materia Simoniæ: quia verò in nullis aliis actibus, præterquam misericordiæ corporeæ, licet hanc distinctionem commodi, & operis merè temporalis facere; hinc fit, vt cæterarum virtutum actus supernaturales, & non secundùm honestatem tantùm naturalem, sint materia Simoniæ.

CONSECTARIVM VI.

Licentia audiendi confessiones, eligendi confessarium, munúsque confessarij sunt materia Simoniæ.

Licentia ista duobus modis conferri potest, aliquando enim vnà cum illa datur Iurisdictio, vt dum Parrochus suas vices committit alicui confessario approbato, sed qui nullam habet Iurisdictionem, saltem in ea Parrochia; aliàs verò est simplex licentia, eò quod aliunde habetur Iurisdictio vel à Pontifice, vel à Prælato; vtraque autem ista licentia est materia Simoniæ; quare si pretium aliquod eius accipiat, v.gr. Parrochus, aut à Sacerdote, cui eam concedit, aut à suis subditis, verè Simoniacus est; tum quia si in ea licentia datur Iurisdictio ipsa, iam est actus spiritualis Iurisdictionis, eiúsque Iurisdictionis collatio: atque adeò ex Regula nostra, posita inuendibilis nuda quoque licentia, quamuis nullam Iurisdictionem conferat, est etiam actus spiritualis, & à potestate spirituali procedit, vt patet, atque ad actum spiritualem, & supernaturalem ordinatur; quæ rationes idem ostendunt in licentia concessa pœnitenti eligendi confessarium, cùm & ipsa quoque fluat à potestate spiritali, & ad finem spiritalem referatur, & vi illius quoque delegetur Iurisdictio confessario, si aliunde eam non habeat. Si itaque vendatur pretio, Simonia committitur, siue vendatur ab eo,

qui illam concedit, siue à pœnitente, cui concessa est, quia nimirum propter pretium, vnum potiùs confessarium, quàm alium eligit. Nihilominus Parrochus, qui retineret sibi partem stipendiorum, aut Eleemosynarum, vel oblationum, quæ obtinget illi sacerdoti, cui facit licentiam in sua Parrochia audiendi confessiones, celebrandi sacrum, & cætera eiusmodi officia exercendi, non foret Simoniacus ex Syluest. *ver. Simonia. quæst.* 8. Vgolin. *Tab.* 1. *de Simonia capit.* 36. §. 3. *numer.* 4. Suar. *lib. de Simonia cap.* 24. *num. vltim.* Layman. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim. num.* 45. quia reuera non vendit illam licentiam, aut aliquid spirituale, sed solùm damnum temporale redimit, séque indemnem præstat, habétque ius ad oblationes, aliásque stipes fidelium in sua Parrochia factas.

2 Qui denique emeret munus confessarij pretio, videlicet curaret audire confessionem Regis, aut Principis, Simoniacus foret, quia emeret delegationem Iurisdictionis, quam statim habet post electionem factam à Rege ex vi priuilegij Pontificij, aut si iam polleat ea Iurisdictione, emit sibi munus spirituale, & licentiam exercendi actum vndequaque spiritualem. Quod idem dicendum est de confessario exigente pecuniam, sine qua non audiret pœnitentem Ita Antonin. 2. *p. tit.* 1. *cap.* 5. §. 16. ex Raymundo, cui omnes alij consentiunt. Idem dicendum est, quando datur pecunia pro auferenda peccatorum reseruatione.

* * *

CONSECTARIVM VII.

Licentiæ à Parrocho concessæ subditis sunt materia Simoniæ.

Nonnunquam Parrochi ex cura Pastorali, quam habent, faciunt aliquas licentias suis subditis, in ordine ad præceptorum Ecclesiasticorum quorundam obseruationem, aut potiùs excusationem; non disputo in præsentiarum, an hæ licentiæ dentur per verum, & proprium actum Iurisdictionis, an potiùs per approbationem authenticam causæ excusantis ab obseruatione præcepti Ecclesiastici. Ita aliquando concedit colligere fruges in die festo, aut aliquod eiusmodi opus exercere, aut comedere cibos vetitos in die ieiunij. Si igitur has licentias pretio donet, Simoniacus est, nam si omnes actus procedunt à potestate spirituali, & sunt actus proprij officij pastoralis, quod est officium spirituale. Ita Ferdinand. *tract.* 13. *disputat.* 3. *punct.* 12. Suar. *lib* 4. *cit. cap.* 19. *num.* 11. Filluc. *tractat.* 45. *cap.* 4. *quæst.* 9. *num.* 36. Bonac. *disput. de Simon. quæst.* 4. §. 16. *num.* 6.

CONSECTARIVM VIII.

Simoniacus est Parrochus, qui non assistit matrimonio, nisi pretio accepto.

Fateor quidem, hanc Parrochi assistentiam, neque esse actum Iurisdictionis, neque administrationem Sacramenti, vti alibi diximus, sed testimonium quoddam authenticum,

ticum, quod Ecclesia ad valorem talis contractus requirit; nihilominus quia hæc præsentia est actus quidam officij Parrochialis, cui illam alligauit Trident. ita vt ad valorem matrimonij Parrochus interesset, vel de eius licentia Sacerdos alius: vnde colligimus illum adesse matrimonio tanquam ministrum Ecclesiæ, & quodammodò authoritatiuè, qua in re differt ab aliis testibus, qui per modum nudorum, & simplicium testium requiruntur. Ideóque quamuis illi suum testimonium absque Simonia vendere possint, non tamen parrochus, alioquin Simoniacus est. Ita Suar. Filluc. Bonac. *loc.* [illegible] aliique docent.

Indéque etiam probatur, licentiam, quam Parrochus facit alteri sacerdoti assistendi matrimonio suo nomine, esse quoque materiam Simoniæ, sicut & facultatem benedicendi sponsos; an verò si velit pecuniam, quæ sibi ex sua præsentia obtingeret, sibi restitui ab illo sacerdote assistente, futurus sit Simoniacus, dicam quæst. 13. si enim eam restitutionem intendat vt pretium datæ licentiæ, Simonia est; si verò titulo tantùm lucri cessantis, Simonia non erit, an verò futura sit aliqua alia noxa, disputabimus eo loco.

CONSECTARIVM IX.

Indulgentiæ sunt materia Simoniæ.

Ratio est, quia Indulgentiarum concessio pertinet ad supremam quandam Iurisdictionem spiritualem, & in finem maximè spiritualem tendit. Deinde vendi non possunt Indulgentiæ, quin Christi, & sanctorum satisfactiones, quæ per ipsas applicantur, vendantur: quarè neque concessio Indulgentiarum, neque ipsarum applicatio, neque quidquam eorum, quæ ad eam administrationem proximè pertinent, vendi poterit. Nam quod aliquando aliqua largitio pecuniæ per modum pij operis imponatur ad lucrandam Indulgentiam, id non fit per modum pretij ipsius Indulgentiæ, vt patet. Itaque omnes, & singuli actus, qui à confessore fiunt, vt fauores, & Indulgentiæ Iubilæi à pænitentibus obtineantur, sunt materia Simoniæ; quarè si vel pro commutandis votis, aut à reseruatis absolutione aliquid acciperet, Simoniacus foret; sicut etiam, qui Imagines, Icunculas, grana benedicta, aliáve, quibus Indulgentia illigata est, cariùs ea de causa venderet. Hinc factum, vt quæstores Eleemosynarum per Indulgentiarum publicationem, prodito indice casuum, à quibus, qui certam pecuniam soluerit, possit absolui, & Indulgentiam lucrari, sub excommunicatione sibi reseruata prohibuerit Pius V. *sua constitutione* 99. atque ita quæstuarias istas Indulgentias, siue à seipso, siue à suis prædecessoribus concessas reuocauit, vt Barbosa, & alij ab ipso laudati obseruant *de potest. Episc. allegat.* 109. *num.* 22. Easdem quoque Indulgentias per Eleemosynarum quæstores publicari vetat Tridentin. *sess.* 21. *cap.* 9. *de reformat.* Eosdem quoque quæstores, siue quæstuarios Eleemosynarios, nullo modo per se, aut per alios prædicare permittit. *sess.* 5. *cap.* 2. *de reformat. sub fin.* qua de re plura habet Riccius *in praxi aurea*, *Resolut.* 290. Nauarr. *de Indulgent. notab.* 31. *art.* 46. Henriq. *lib.* 7. *cap.* 29. Rodrig. *qq. Regulari.*

tom. 3. quæst. 32. art. 41. Iul. Lanoi. *de Indulgent. pa. 2. cap. 13.* immò ne nomen ipsum quæstorum vsurpari voluêre Pontifices, & ideò dum facultatem faciunt, vt Eleemosynarum collectæ pro aliquo hospitali indicantur, in suo rescripto, cuius formam refert integram Barbos. *in Collectan. Tridentin. ad sess. 21. cap. 9. de reformat. num. 2.* volunt simpliciter nuncupari Eleemosynarum Collectores, non quæstores, & ipsos aut concionari, aut Indulgentias publicare prohibent. Aduersus illos quoque multa decreuerant Concil. Lateran. & Lugdun. vti ipsum Tridentin. testatur in suo illo decreto *sess. 21. cap. 9.* adeò ab omni specie Simoniæ, & turpis quæstus semper abhorruit Ecclesia.

CONSECTARIVM X.

Omnis collatio Iurisdictionis spiritualis Ecclesiasticæ in foro externo est materia Simoniæ.

1 Ratio vniuersalissima petitur ex eo, quod eiusmodi collatio potestatis spiritualis Iurisdictionis vendi nequeat, quin vendatur ipsamet Iurisdictio, & potestas spiritualis; siue ea potestas nudè, & in se conferatur, vt fit in delegatione potestatis extraordinariæ, siue vnà cum aliquo beneficio, dignitate, & officio Ecclesiastico, cui eiusmodi Iurisdictio est alligata, vti philosophabamur in nostræ Regulæ confirmatione.

2 Hinc fit primo vt neque Vicarius Generalis, neque Iudex spiritualis Ecclesiasticus siue ab Episcopo, siue à Capitulo pretio constitui possit; quod idem dicendum est de Capellano, aut Vicario Parrochi etiam ad nutum amouibili; quia reuera tunc spiritualis Iurisdictio emitur, aut venditur. Idcircò *cap. Ad nostram de Simon.* pro vicariis assignandis pecunia exigi prohibetur. *cap. 1. & 2. ne prælati suas vices.* Alexand. III. damnat prauam consuetudinem constituendi Decanos, & Archidiaconos, qui Episcopalem Iurisdictionem exercerent, & Ecclesiasticas causas terminarent certa quantitate pecuniæ, aut annuo pretio ab illis accepto. & *cap. 3. eod. tit.* ait enormem consuetudinem contra SS. Patrum constitutiones inualuisse, sub annuo pretio, sacerdotes ad Ecclesiarum regimen statuendi; quare tam aperto Iuri, & rationi nemo vnus reluctatur, quod enim obiici posset de Clericatu Cameræ, & Auditoriatu, quibus aliqua pars Iurisdictionis Ecclesiasticæ competit, qui tamen in Curia vendantur, alibi diluetur, & non vendi Iurisdionem Ecclesiasticam, sed emolumentum aliquod temporale, facilè ostendetur.

Secundo vendi nequit Ius eligendi ad dignitates, & beneficia, quod etiam constat ex *cap. Matthæus. de Simonia.* nec Ius confirmandi electionem, aut conferendi talia beneficia, aut instituendi in illis; quia cùm illud Iús pertineat ad Iurisdictionem spiritualem, ipsum quoque spirituale est, atque adeò inuendibile; quare collatio talis Iuris non modò est actus spiritualis, sed etiam collatio ipsius quodammodò potestatis, quæ nimirum annexa est beneficio illi, aut dignitati. 3

Tertio neque Capitulum, neque Prælati possunt quidpiam exigere pro collatione, institutione, & possessione concedenda in pretium; quia hi omnes actus sunt spirituales, & communicationes Iuris spiritualis,

vti

vti dicemus disputantes de Simonia beneficiali. An verò aliquid in sustentationem, aliósve titulos capi possit, & an antiquæ consuetudines ea in parte seruandæ sint, dicam quæst. 13.

CONSECTARIVM XI.

Dispensationes omnes in materia spirituali sunt obiectum Simoniæ.

Hoc nomine intelligo omnes relaxationes votorum, eorúmque commutationes, Iuramentorum, Impedimentorum matrimonij, ipsiúsque matrimonij rati, & nondum consummati, & in Irregularitate, atque legibus Ecclesiasticis dispensationes, aliósve similes actus, quos omnes, & singulos, si fiant exacto pretio, Simoniacos esse contendo: idque manifestè sequitur ex nostra Regula, quæ ostendit omnes actus spiritualis Iurisdictionis voluntariæ in foro interno, esse materiam Simoniæ: atqui singuli actus enumerati, eorúmque similes, sunt actus spiritualis Iurisdictionis, cùm à nulla alia potestate procedere possint, quàm à supernaturali, quam Christus Ecclesiæ communicauit; finem quoque habent spiritualem, quia & vincula conscientiarum soluunt; & ad spiritualem vtilitatem tendunt. Itaque ex parte finis spirituales sunt, quod per singulos actus istos discurrenti constabit. Quo verò Iure aliquid pro dispensationibus obtinendis sæpiùs exigatur, dicam quæst. 13.

CONSECTARIVM XII.

Impositio Censuræ, eiúsque absolutio, Iudicium Ecclesiasticum in causis spiritualibus; visitatio item Ecclesiastica sunt materia Simoniæ.

Ratio est, quia actus Iurisdictionis spiritualis in foro externo, etiamsi contentiosa, & inuoluntaria sit, constituit materiam Simoniæ, vti docet nostra Regula: atqui hi tres actus enumerati pertinent ad Iurisdictionem Ecclesiasticam, vti spiritualis est, & non tantùm vt est eminenter politica, quia nulla planè potestas politica eos exercere potest, nisi sit simul spiritualis. Et quidem quod attinet ad impositionem censuræ, eiúsque absolutionem, id perspicuum est ex natura huius pœnæ, & iis, quæ fusè disputauimus tractat. de censur. Neque maior est difficultas circa Iudicium merè Ecclesiasticum, & in causis, quæ ex natura sua ad illud pertinent, vt causa hæresis, Sacramentorum, aliisque, prout disputantes de Iudiciis in scientia canonica diximus, vbi causas varias distinximus; aliæ enim sunt fori merè Ecclesiastici, ideóq; Innoc. III. *cap. cum ab omni. de vita, & honestate Clericor.* Iudices à se delegatos quidquam more sæcularium Iudicum, qui decimam partis litium capiebant. *auth. de Iudic. §. ne autem, collat. 6,* exigere prohibet. Denique visitationem Ecclesiasticam esse actum Iurisdictionis spiritualis, nemo negabit. Quare Innoc. IV. quidquam in visitatione præter procurationem, eámque non in pecunia recipi prohibuit, quam

constitutionem deinde innouauit, & adiectis pœnis confirmauit Gregorius X. in Concil. Lugdun. & refertur *cap.* 1. *&* 2. *de censibus in 6.* quomodo autem ista procuratio, & victualia, aliáque munera in hisce actionibus recipi iure possint absque Simonia, disquiram quæst. 13.

CONSECTARIVM XIII.

Iudicium Clericorum in materia merè politica, aliáque actus Iurisdictionis Ecclesiasticæ in materia merè temporali, non sunt obiectum Simoniæ.

Id ipsum habet vltima pars nostræ Regulæ, eò quod isti actus non sint à potestate spirituali, nisi quatenus est eminenter politica; quare neque ratione principij, neque ratione finis, neque ratione materiæ sunt supernaturales.

Quoties igitur Prælati habent Iurisdictionem temporalem, æquè eius Iurisdictionis varia officia vendere possunt, atque alij principes sæculares; immò aduertit Ferdinand. *punct.* 12. *disputat.* 3. *tractat.* 13. *num.* 8. si quæ politicæ leges eiusmodi officiorum venditionem prohibeant, obligare tantùm temporales dominos, non autem Ecclesiasticos circa suam Iurisdictionem temporalem.

Facultas legitimandi ad honores temporales, aut successionem in bonis paternis, quam interdum aliqui Prælati concedere possunt, non est materia Simoniæ. Ita Bonacin. *disput.* 4. *de Simon. quæst.* 4. §. 17. *numer.* 2. & alij.

QVÆSTIO IX.

De re materiali connexa cum spirituali.

Hactenus egimus de re spirituali quomodo & quatenus sit materia Simoniæ. restat vt agamus de re materiali quæ per connexionem cum re spirituali aliquam spiritualitatē & ipsa participat. quærimus enim an ex illa participatione spiritualitatis fiat materia Simoniæ.

REGVLA VNIVERSALIS.

Materiale annexum consequenter, vel concomitanter alicui spirituali, est materia Simoniæ.

CONFIRMATIO REGVLÆ.

Huius Regulæ sententia perspicua manet ex notatis in Expositione propositionis vniuersalis, in qua continebatur. *quæst.* 2. venio itaque ad eius Confirmationem. Et quidem materialia, quæ sunt consequenter annexa spiritualibus, esse materiam Simoniæ, manifestè tradunt S. Th. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 4. cui consentit Victor. *Relect. de Simon.* 1. *pa. num.* 9. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 99. Angel. *ver. Simonia.* 1. *num.* 2. *&* 4. Tabien. *ver. eodem. num.* 7. Sylu. *num.* 1. Antonin. 2. *par. tit.* 1. *cap.* 5. §. 1. quatenus dicunt ea, quæ dependent à spiritualibus, esse materiam Simoniæ, & in eius definitione significari per illas particulas annexum spirituali. Eadémque est mens Bonauent. *in* 4. *dist.* 25. *dub.* 5. *circa* *literam.*

literam. Idémque omninò docent de iis, quæ sunt annexa concomitanter, quotquot illud connexionis genus admiserunt hoc loco: qui verò huius non meminêre, vt S. Th aliique, ea maxime de causa illud omiserunt, quia cum ea connexio concomitans, sit intima quædam coniunctio, & vnio, ac veluti permistio spiritualis cum materiali ad conficiendum vnum quid, non possunt separari in ordine ad Simoniam, & venditionem, cùm vnum sine altero vendi non possit, vti diximus in notatis. Itaque circa ea, quæ sunt connexa spiritualibus tum consequenter, tum maximè concomitanter, valet Regula tradita à Paschali I. *cap.* 18. *Decretorum.* & refertur *cap. si quis obiecerit.* 1. *quæst.* 3. & multò fusiùs ab Iuone, qui integrum illud decretum exscripsit. 2. *par. cap.* 84. Si quis obiecerit, non consecrationes emi, sed res ipsas, quæ ex consecratione proueniunt. Nam cùm corporalis Ecclesiæ, aut Episcopus, aut Abbas tale aliquid sine rebus corporalibus, aut exterioribus in nullo proficiat, sicut neque anima sine corpore corporaliter viuit; quisquis horum alterum vendit, sine quo nec alterum haberi prouenit, neutrum vendere non derelinquit. In his verbis lego cum DEVS dedit *par.* 2. cum corporalis Ecclesiæ Episcopus, non vt Gratianus, Iuo, cæterique collectores habent, Corporalis Ecclesia. vnde colligunt Canonistæ, res consecratas, puta Calicem, altare, templum, & similia, vendi non posse, quamdiu consecrationem retinent, sed vbi fracta sunt, tunc enim materiam illam vendere licebit, qua de re inferiùs. Verùm manifestum est non agi hic nisi de Episcopatibus, Abbatiis, aliísque dignitatibus, quæ cùm instituta sint ad regendam corporalem Ecclesiam, indigent quibusdam corporalibus sibi annexis, sicut anima ad plurima opera indiget corpore, tunc autem corporale vendi non potest, quin simul intelligatur vendi spirituale, à quo dependet, & in quo fundatur, vt in beneficiis ius percipiendi emolumenta corporalia, radicatur in iure administrandi spiritualia, vti ampliùs explicabimus quæst. 16. quarè nomine consecrationis, quam cum rebus consecratis vendi affirmat Pontifex, intelligit interprete glossa tum ordinationem, tum cuiusuis dignitatis spiritualis collationem, vt ex exemplis Episcopatus, & Abbatiæ, quæ subiicit, manifestum fit. Ita Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 14. *num.* 13. & ex illo Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 4. §. 2. *num.* 4. Barbos. *in collectan. ad istud cap. num.* 2. Quod si lubeat retinere vulgatam lectionem, exponendum erit illud, corporalis Ecclesia, & res consecrata, formaliter, & reduplicatiuè vt Ecclesia quatenus Ecclesia, & Episcopatus formaliter vt sic, & res consecrata vendi nequeant. Ita Valentia. *tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 2. interpretatur.

Verùm quidquid sit manet certissima illa Regula, quisquis vendit vnum, quod sine altero haberi nequit, & illud alterum simul necessariò vendit: atqui materiale, quod vel consequenter, vel concomitanter annexum est spirituali, obtineri non potest sine eo spirituali, cùm vel vnum quoddam cum eo conficiat, vel ab illo tanquam à sua proxima radice, tum in esse, tum in conseruari dependeat; ergò sine illo spirituali vendi non potest, quamdiu 2

illi

illi ita annexum fuerit, & donec ab inuicem distrahantur, quod in concomitanter annexis fieri nequit, vt vides in actione sensibili sacrificandi, & Sacramentum aliquod conficiendi, & administrandi; in annexis autem consequenter ea quidem separatio possibilis est, sed ab eo solùm, qui aliam radicem, & causam huius materialis, quam spirituale illud, quod habebat, assignare poterit, v. gr. ius percipiendi commoda temporalia, quod reperitur in beneficiis, & est annexum consequenter spirituali, quia consequitur ad ius spirituale ministerij Ecclesiastici, quod spirituale est, curandi v. gr. pascendique animas, potest separari ab eo spirituali, quia ius percipiendi ea emolumenta, potest conferri alio titulo, quàm beneficij, aut Iuris administrationis spiritualis, ab eo, qui cùm sit supremus bonorum Ecclesiasticorum œconomus, ac dispensator, potest ea bona conferre variis de causis, & titulis, iisque temporalibus, & non tantùm propter sola Iura spiritualia administrationis spiritualis. Cæterùm quamdiu non fit ea distractio temporalis à spirituali, cui est consequenter annexum, siue à quo tanquam à sua proxima, immediata, & totali causa dependet, non poterit conferri vtiliter, quin simul conferatur illa radix spiritualis, ex qua nascitur; ac proinde neque vendi, nisi vendatur simul illud spirituale, ad quod consequitur. Quodsi connexio sit concomitans, tantáque vnio, & quodammodo permistio spiritualis cum materiali, vt nulla vi separari queant, vti dicebam contingere in actionibus Sacramentalibus, necessariò vendito materiali, venditur spirituale. Ex quibus tandem manet, omne materiale, quod vel concomitanter, vel consequenter annexum est spirituali esse materiam Simoniæ, quod docebat nostra Regula, quæ exemplis in consectariis afferendis illustrabitur.

QVÆSTIO X.

CONSECTARIA

Ex superiori Regula.

Consect. I. An Beneficia sint materia Simoniæ.

Consect. II. Labor intrinsecè coniunctus actioni sacræ, & spirituali est materia Simoniæ.

Consect. III. Soluuntur Casus singulares ex superiori Consectario.

CONSECTARIVM I.

An beneficia sint materia Simoniæ.

Respond. Beneficia esse consequenter annexa rebus spiritualibus, atque adeò ex Regula à nobis proximè posita, esse materia Simoniæ, sicut & alia omnia, quæ ad eorundem beneficiorum acquisitionem pertinent. Verùm quia in explicanda huiusce Simoniæ natura diffident authores, & plures, eæque frequentiores difficultates in hac parte solent occurrere, quæstiones plures infertius in huiusmodi controuersiis explicandis non inutiliter impendemus.

CONSE

CONSECTARIVM II.

Labor intrinsecè coniunctus actioni sacræ, & spirituali est materia Simoniæ.

Non hic ago de stipendio, quod datur Ecclesiæ ministris in vitæ sustentationem, illud enim reuerà non est pretium operis spiritualis quod exercent, sed alio longè titulo exhibetur, vti fusè dicam inferius. difficultas igitur est, an labor corporalis, qui in actionibus sacris reperitur, possit vendi pretio temporali absque Simonia, quod nego, si de labore intrinsecè, & per se coniuncto cum actione spirituali loquamur.

1 Obseruandum enim est, laborem quendam esse intimè coniunctum cum actione externa, & opere, quod per ipsam fit, eò quòd per se necessarius sit ad talem actionem, & opus, prout ab hominibus solent exerceri. Eiusmodi est labor, qui in baptisando, sacrificando, recitandis horis Canonicis, aliisque sacris ministeriis per se impenditur, præcisè ratione obiecti, qui vnus semper, & idem est, cùm sit eadem actio externa, idemque opus, quod per ipsam fit, & denique idem ministerium, à quocúnque, & vbicúnque exerceatur. Alius quidam labor est per accidens coniunctus sacro ministerio, nimirum ille, sine quo tale ministerium fieri potest, & qui tantùm ex variis circumstantiis, quæ tunc occurrunt, desumitur, si v. gr. ad faciendum sacrum, expectanda est certa quædam hora, aut remotius templum adeundum, aut propter nobilem concionem futuram studendum insolita quadam contentione, hunc laborem vocat antecedenter coniunctum Aragoni. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. quia ferè solet antecedere ipsam actionem sacram, vt etiam dixit Rodriq. *tom.* 2. *sum. cap.* 60. *conc.* 5. & ideò non coniungitur necessariò, & per se cum illa, quæ solet moraliter ab hominibus exerceri sine tali labore; quem ideircò vocant separabilem ab actione sacra, à qua alius est inseparabilis, quod intelligendum est de separabilitate, aut inseparabilitate ab actionibus sacris prout communiter, & posita institutione, ordinéque præscripto ab Ecclesia solent exerceri; alioquin enim vix vllus est labor, qui nequeat ab eiusmodi actione separari: secluso enim Ecclesiæ præcepto posset celebrari Missa, consecrando duntaxat, & consumendo vtramque speciem, omnibus aliis præcisis, quod totum quàm breuissimo tempore, & minimo sanè labore fieret, atque ita labor, qui impenditur in faciendo sacro ex ritu Ecclesiastico, diceretur coniunctus per accidens cum actione sacrificandi, quod nullus asseruerit, loquimur enim de actionibus sacris prout fieri solitæ sunt, & laborem, qui in ipsis impenditur, estque intimus illis actionibus attenta ratione obiecti, vocamus necessariò, & per se coniunctum; illum autem qui sumitur ex variis circumstantiis, & accidentibus siue personæ operantis, siue poscentis tale opus, siue loci, aut modi extraordinarij dicimus esse coniunctum duntaxat per accidens, & extrinsecum tali actioni sacræ.

2 Asserit igitur nostrum consectarium, laborem per se, & intimè coniunctum actioni sacræ modo explicato, esse inuendibilem. Ita Durand. *in* 4. *dist.* 25. Paludan. *ibid.*

quæst. vltim. Altissiodorcens. tract. de Simon. contra Cancellari. Parisiens. vbi dixit, nullum antiquorum docuisse contrarium. Panormit. *in cap. suam de Simonia.* vbi reuocat, quæ dixerat *in cap. significatum. de præbendis*, sequutus glossam ibid. arguit Ioann. Andream, qui dixerat pro labore administrandi Sacramenta quidpiam capi posse. Innnoc. & Hostiens. *in cap. 3. ne Prælati vices suas.* S. Thom. 2.2. *quæst.* 100. *art.* 2. & Aragoni. *ibid. con.* 1. Soto. *lib.* 9. *de Iustitia. quæst.* 6. *artic.* 1. Caietan. *ver. Simonia.* Victoria. *Relect. de Simonia. num.* 29. Sylu. *ver. Simonia.* §. 5. Gutierr. *lib.* 1. *qq. Canoni. cap.* 29. *num.* 12. Rodriq. *tom* 2. *sum. cap.* 60. *con.* 5. Valent. *tom.* 3. *disput.* 6. *par.* 2. *quæst.* 6. Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 21. *num.* 7. Sanch. *lib.* 2. *Consilio. cap.* 3. *dub.* 10. Laym. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim. numer.* 42. Lessi. *lib.* 2. *capit.* 35. *dub.* 8. Villalob. *tom.* 2. *tractat.* 37. *diffic.* 9. Ferdinand. à Castro. *tractat.* 13. *disput.* 3. *punc.* 11. de Lugo. *disput.* 21. *de Sacramento Eucha. sect.* 1. *num.* 11. Filluc. *tractat.* 45. *cap.* 4. *num.* 45. Reginald. *lib.* 23. *num.* 139. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 101. & 102. Bonac. *disput. de Simon. quæst.* 6. *punct.* 3. Binsfeld. *in tit. de Simon. in cap.* 42. *quæst.* 1. *conc.* 3. Aliique passim recentiores contra plures veteres, quos refert, & sequitur Adrian. *quodlib.* 9. *art.* 1. nempe Bonau. Richard. Armaca. quibus adde Maio. *in* 4. *d.* 25. *quæst.* 6. Angel. *v. Simon.* 2. *num.* 6. vbi Innoc. Hostiens. & Goffredum adducit, qui fortassis intelligi rectè possent vel de labore externo, vel de stipendio, & sustentatione, quæ pro ministerio spirituali accipi potest.

Ratio porrò nostri consectarij est euidens, quæ enim connectuntur concomitanter spiritualibus, ea constituunt Simoniam, vti nostra Regula probauit, atqui labor, de quo agimus, concomitanter actioni, & operi sacro connectitur, quandoquidem vnum aliquid cum actione sacra efficit, est igitur materia Simoniæ; eóque recidunt aliæ omnes rationes, quas huius sententiæ DD. tradunt, aut non satis firmæ sunt; cùm enim labor ex natura sua vendibilis sit, non potest esse vlla alia ratio propter quam inuendibilis sit in hisce actionibus spiritualibus, quàm quia ita coniungitur cum illis, vt vnum quid cum illis efficiat, atque adeò spiritualitatem ex ea coniunctione ita recipiat, vt si vendatur, necessariò, & illud spirituale, quod conficit, vendi dicat r. Neque aliud voluerunt, qui causam huiusce Simoniæ petebant ex inseparabilitate laboris, & rei spiritualis, non enim de separabilitate physica loquuntur; nam ea reciproca non est, & ex parte vtriusque extremi, cùm labor iste possit esse sine opere sacro, vt si quis nondum sacerdos sacrificandi ritum discat, aut reuerà sacrificeare se fingat, & omnes eius actiones externas faciat; non sufficit autem inseparabilitas ex parte vnius tantùm extremi ad constituendam Simoniam, quia ipsa reperitur in iis, quæ sunt antecedenter connexa; sicut enim non potest celebrari Missa sine aliquo labore; ita non potest esse vlla benedictio, vel consecratio sine oleo, aqua, aliáve re, quæ sit subiectum benedictionis, & consecrationis eiusmodi. Si igitur consecratio accedens Calici, aut oleo, non reddit illa inuendibilia, neque spiritualitas, quæ coniungitur cum labore actionis sacræ faciet illum inuendi

inuendibilem: hæc igitur inseparabilitas actionis sacræ, & laboris cum ea necessariò coniuncti sumenda est in ordine ad æstimationem, & venditionem, quod videlicet labor ille non æstimetur nisi ratione operis sacri, in quo exercendo laboratur, & propter intimam coniunctionem, atque modum connexionis cum ipso nequeat vendi, quin & ipsa simul actio sacra vendatur, vti ostendimus in Confirmatione nostræ Regulæ, quod non contingit in aliis, quæ sunt tantùm antecedenter annexa; & sanè quis emat, aut locet alterius laborem nisi quia vult opus, quod per eum fit, & idcircò labor æstimatur, quia conducit ad opus; quod vnum attenditur, & labor nunquam per se, & seorsum æstimatur, sed in ipso opere, quod etiam facit magis, aut minùs æstimabile: sicut gemma, quæ æstimatur ratione alicuius aut insiti splendoris, aut natiuæ virtutis, & cum illa virtute ita venditur, vt neque virtus sine gemma, cui illigata est, neque gemma sine illa sua virtute vendatur, quamuis ea virtus gemmam pretiosam reddat. Quoties igitur venditur labor operis, venditur ipsum opus, & quoties illud inuendibile erit, & gratis omninò exhibendum; toties inuendibilis quoque erit labor, quo fit tale opus: quæ omnia in communi æstimatione certissima sunt; neque enim aliquis accipit pretium vnum pro contractu, & aliud pro labore contrahendi, & nunquam omninò committeretur Simonia, quia nunquam pretium actionis sacræ daretur, sed tantum pro labore illi coniuncto; sicut etiam non daretur aliquid pro mutuo, & vi mutui, sed pro labore mutuandi; atque ita de cæteris.

Dico secundo laborem extrinsecè, antecedenter, & per accidens tantùm coniunctum actioni sacræ, quia nascitur ex alio opere tunc occurrente, esse vendibilem. Ita DD. superiùs laudati. Ratio est euidens, quia labor ille ex sese æstimabilis est, & nullam accipit spiritualitatem ex coniunctione accidentaria cum opere sacro; ergo manet semper æstimabilis humano pretio; Minor, in qua tota est difficultas, probatur, quia opus externum, ex quo proximè nascitur hic labor, est aliquid temporale, & per coniunctionem accidentariam cum opere spirituali non fit spirituale, cùm ea coniunctio sit solùm aut simultanea existentia, aut aliquid aliud eiusmodi, ex quo nullus intrinsecus ordo, aut connexio, qualis necessaria est inter ea quæ suas proprietates inuicem sibi communicant, nascitur; Ergo non facit laborem, quem causat, aut cuius effectus est, spiritualem; neque vendito eiusmodi labore, necessariò venditur spiritualitas operis, aut opus ipsum spirituale, cui per accidens connectitur iste labor, quæ tamen erat vnica ratio, propter quam asserebamus laborem intrinsecè, & per se coniunctum operi sacro constituere materiam Simoniæ. 3

CONSECTARIVM III.

Soluuntur Casus singulares ex superiori consectario.

Ex hac communi, certaque doctrina sequitur primo non posse accipi mercedem à faciente sacrum pro labore, qui in attenta recitatione verborum atque externis cærimoniis decenter faciendis occurrit, quia ille labor est intrinsecè coniunctus 4

huic ministerio sacro; quod idem dices de baptisante, aut aliud quod piam sacrum officium præstante.

Secundo cantores, & Musici, atque organis ludentes inter diuina officia pretium sui laboris absque simonia capiunt. Ita Suar. Lessi. Valent. Sanch. & Bonac. locis citat. quia cantûs suauitas,& modus illearte compositus, qui ab ipsis exigitur, non coniungitur per se cum diuinis officiis.

Tertio quoties in opere sacro adhibetur magna aliqua, & insolens contentio, quæ non requiritur vt fiat communiter tale opus,non erit Simonia, si extraordinarius ille labor compensetur pretio temporali.

Quarto quoties ex conditione personæ crescit labor, & molestia, toties illa compensari poterit, quia v.gr. aliquis præ senectute, aut inualetudine plus molestiæ, & negotij subit in faciendo sacro, aut celebrandis diuinis officiis, pro extraordinario eo labore quidpiam postulare poterit. Ita Bonacin. *quæst. 6. cit. punct. 3. num. 5.* contra Suar. & Filluc. locis cit. quia etiam labor, qui crescit ratione subiecti operantis, per accidens est ratione operis,atque adeò non accipit spiritualitatem ex ea coniunctione cum opere sacro, cùm illa coniunctio sit tantùm per accidens.

2 Dices cum Durand. *in 4. dist. 25. quæst. 3. num. 10.* eum qui ex infirmitate plus laborat in colenda, aut fodenda vinea, non maiorem mercedem capere, quàm alium valentiorem, qui facilè laborauit; vnde colligit Suar. difficultatem, quæ ex parte operantis desumitur, non augere, aut minuere valorem, & æstimationem operis, cuius vna dignitas, aut vtilitas attenditur, labórque, qui per se, & ratione obiecti præcisè requiritur,ac proinde cùm labor iste non attendatur in operibus etiam profanis, multò minus in opere sacro æstimabilis,& vendibilis erit aliquo pretio.

Respond. primo nos iam habere ex aduersariis, hunc laborem ex conditione operantis præcisè desumptum, non esse vendibilem, quia non attenditur in communi hominum æstimatione, non autem quod per coniunctionem cum opere sacro, fiat sacer, & spiritualis; inde verò sequitur tantùm, venditionem huius laboris fore iniustam, non autem Simoniacam, quod vnum modò quærimus.

Secundo falsum est, nunquam æstimari laborem, & facilitatem, aut difficultatem quæ procedit ex conditione operantis, nam reuera cùm vnus labor sit alio maior, magis quóque in se spectatus æstimabilis est; quia tamen vulgò sola vtilitas operis consideratur, illáque eadem est siue facilè, siue difficulter, siue magno, siue exiguo labore præstitum fuerit, vt contingit in exemplo fossionis vineæ, quam afferebat Durand. idcircò qui in fodienda vinea plus laborauit, non accipit ampliorem mercedem diurnam, quàm alius; si tamen omnes omninò circumstantiæ, ex quibus potest crescere valor operis, attenderentur, reuerà cresceret ex maiore labore operantis, ex eiúsque nobilitate; quod sæpiùs videmus in artefactis, nam quæ sunt à nobiliori artifice, pluris æstimantur, etiamsi excellentius elaborata non sint. Et ne dicas ex nobilitate artificis deriuari nobilitatem aliquam in opus quod idcircò magis æstimatur, nos verò agere

præcisè

præcisè de labore ex parte operantis, ex quo, siue maior, siue minor sit, non crescit, aut minuitur valor operis, si illud talem laborem per se, & ratione sui obiecti non postulet, sitque idem omninò artifex; nam etiam sæpiùs iidem artifices eundem laborem cariùs vendunt, si enim aut debiles euaserint, neque laborare possint ea facilitate, aut contentione, qua aliàs; aut nolint, iam ditiores facti, pluris æstimant suum laborem, quàm aliàs; quidni igitur Sacerdos, qui aut præ senectute, aut alia de causa difficilius sacris operatur, suam illam molestiam, qua carere posset, æstimare possit, & aliquid pro ea exigere, si velis illum ipsum sacra facere, quandoquidem excessus ille laboris, pro quo pretium capit, est per accidens coniunctus operi sacro. Qua ratione excusari poterunt, qui vt certi cuiusdam sacerdotis Missam audiant, maius stipendium dabunt; quanquam de stipendio longè alia ratio sit, neque de eo nos modò agimus. Non nego tamen, difficillimum esse in praxi, vendere excessum laboris, & molestiæ ferendæ in sacris operibus præstandis, quoties ea molestia, & labor oritur præcisè ex conditione operantis, quin periculum sit incurrendæ Simoniæ.

3 Quinto concionator committit Simoniam, qui ex eo, quod magna contentione laterum, & vocis concionetur, aut pro labore, quem in paranda concione sustulit, pretium acciperet. Ita Suar. Filluc. Sanch. contra Bonacin. *punct.* 3. *cu.* *num.* 6. quia difficillimum est distinguere opus sacrum hoc loco à labore ipsi per accidens coniuncto; quoties enim labor non oritur ex alio quodam opere coniuncto cum opere sacro, reuerà facit moraliter vnum quid cum illo opere, & ipsi, vt dixi, coniungitur concomitanter. v.g. Concio magna contentione pronuntiata differt quidem ab ea, quæ languidior, aut moderatior fuit, illa tamen contentio non est aliquid distinctum ab ipsa Concione eo modo facta: si tamen esset adhibendum extraordinarium quoddam studium, aut insolita quædam contentio propter nobilitatem, aut frequentiam Concionis, insolitus ille labor compensari iure posset.

Sexto Simonia est, accipere pretium pro dicenda Missa, alta voce, aut canendis horis Canonicis contra Bonacin. quia tota illa actio prout ita fit, est sacra, &, vt iam monui, totus ille labor est pars illius, alioquin Clerici præbendati ad ministerium Chori possent pretium accipere pro suo cantu, & opera, quod ad multam noctem vigilare teneantur, aut de nocte, vel summo mane surgere, quod nemo dixerit; etsi enim pro his laboribus stipendia sua capere possint, non tamen eos diuendere. Possent quoque Diaconi, & Subdiaconi sua ministeria diuendere, quia vix hodie illa exercent nisi canendo Euangelium, aut Epistolam; id tamen nemo concesserit.

Septimo Sacerdos, qui pro itinere suscipiendo ad faciendum certo loco sacrum, aut expectanda certa hora, pretium accipiet, non erit Simoniacus ex communi DD. sententia; quia hæc omnia onera sunt extrinsecùs coniuncta operi sacro. & ex natura sua pretio æstimabilia.

Octauo Simonia non est, accipere pretium pro excubiis agendis ad cadauer defuncti, siue de die, siue de nocte recitando psalterium. Valeri. Reginald. *lib.* 23. *numer.* 119.

quia hæ excubiæ sunt onus æstimabile, & cum recitatione psalterij per accidens connexæ. Idem docet Sanchez *dub.* 10. *cit.* de eo, qui ad pernoctandum cum ægro inuitatur.

Nono qui obligat se ad certo die, & hora faciendum sacrum, potest pro ea obligatione sumere pretium, atque ita locare suas operas. Sanchez *ibid.* Bonac. & alij, verùm hoc pertinet ad contractum locationis, de eo quæremus, an in rebus spiritualibus possibilis sit. quæst. 14.

QVÆSTIO XI.

De materiali antecedenter connexo cum spirituali.

HOc est vltimum genus connexionis rei materialis cum spirituali quare quærendum superest an sicut connexione concomitanti, & consequenti materialis ex spirituali fit materia Simoniæ, idem quoque contingat in connexione duntaxat antecedenti, pono igitur hanc regulam.

REGVLA VNIVERSALIS.

Materiale connexum antecedenter spirituali, non est materia Simoniæ, nisi admodùm impropriè talis per Ecclesiasticam prohibitionem constituatur.

CONFIRMATIO REGVLÆ.

Prima pars huius Regulæ probata manet ex superiori; sicut enim materiale fit materia Simoniæ, quando propter connexionem, quam habet cum spirituali, vendi non potest, quin vendatur spirituale: ita quando ex aliqua connexione materialis cum spirituali, non sequitur, vendito materiali vendi necessariò spirituale, tale materiale manet ex natura sua vendibile, & non est materia Simoniæ, nisi vendatur formaliter, & reduplicatiuè, quatenus eam connexionem cum spirituali habet: atqui quod est antecedenter duntaxat connexum cum spirituali, vendi potest specificatiuè sumptum absque eo quod vendatur spirituale, quia vti significauimus in notatis, hęc materialia præsupponuntur à spiritualibus, quæ ipsis adueniunt, & secundùm suam naturam tum physicam, tum artificialem immutata prorsus manet; sunt igitur eadem ratione æstimabilia, sicuti anteà fuerant; neque necessariò ita trahunt spirituale, quod ipsis accessit, vt in ipsorum æstimatione spiritualitas illa necessariò comprehendatur, nisi formaliter, & expresè ea includatur, & vendi, aut emi intendatur; quod in vasis, & vestibus sacris explicabimus inferiùs, satis enim in præsentiarum est, si doctrinam vniuersalem tradamus, quam amplectuntur illi omnes, qui calices sacros, aliaque eiusque vendi licitè posse docent, quos suo loco dabimus consect. 2.

Altera pars Regulæ erat, hanc nihilominus venditionem materialis antecedenter cum spirituali connexi posse prohiberi ab Ecclesia ob reuerentiam sacrorum, quod nemo negat, factúmque sæpiùs fuisse constabit in consectariis. Tunc autem hæc materialia erunt materia Simoniæ Ecclesiasticæ, non naturalis, siue ex Iure naturali, & diuino malæ, & sublata ea prohibitione desinet tum Simonia omnis in ea venditione, tum eius malitia, quæ intrinse-

trinseca non est tali venditioni, & ex obiecto, quod venditur, illud enim vendibile prorsùs est, & tantum inuendibile fit ex prohibitione, quæ intrinseca est actioni, eiúsque obiecto, & tolli potest; ea verò sublata, cessat vnà omnis malitia ex ea prouenienes. Itáque si quæ sit hoc loco Simonia, non est intrinsecè mala, neque prohibetur ab Ecclesia, ab eáque plectitur, quia mala est; sed mala est, quia prohibetur, & non est nisi Simonia quædam similitudinaria, quamuis sit vera Irreligiositas, & sacrilegium, vt diximus aliàs.

QVÆSTIO XII.

CONSECTARIA

Ex superiori Regula.

CONsect. I. Materiæ remotæ Sacramentorum, & Sacramentalium non sunt materia Simoniæ.

Consect. II. An vestes, vasa sacra, altaria, & templa vendi possint.

Consect. III. An vasa sacra pretio locari possint.

Consect. IV. An Agni Cerei, Reliquiæ, & Imagines sint materia Simoniæ.

Consect. V. An primogenitura olim coniuncta sacerdotio foret materia Simoniæ.

Consect. VI. An sepultura sit Simoniæ materia.

Consect. VII. Soluuntur Casus singulares.

Consect. VIII. An testimonium, & patrocinium in Iudicio merè spirituali, & Ecclesiastico vendi possint.

CONSECTARIVM I.

Materiæ remotæ Sacramentorum, & Sacramentalium non sunt materia Simoniæ.

Dixi materiam Remotam, quia cum materia proxima sit ipsamet actio Sacramentalis, ablutio v. gr. Chrismatis, certum est, non magis vendi posse eiusmodi actiones, quàm ipsummet Sacramentum. Quæstio igitur est de materia, ex qua deinde fit Sacramentum, cuiusmodi est aqua in baptismo, oleum in extrema vnctione, panis in Eucharistia. Quæ materia iterum considerari potest vel antecedenter ad Sacramentum, quod nondum conficiunt, vt oleum, & aqua antequam sint actu materia Sacramenti; vel vt sunt iam Sacramenti pars, siue vt alij loquuntur, subsunt vsui Sacramentorum, & actionibus, ac ministeriis sacris. Et quidem istæ omnes materiæ antecedenter ad omnem sacrum vsum emi possunt, etiam in ordine ad vsum sacrum, aut ad conficiendum Sacramentum; Ita emi potest aqua ad baptisandum, oleum, & balsamum ad conficiendum Chrisma, & oleum infirmorum, panis, & vinum ad consecrationem Eucharistiæ; quæ omnia multò veriora sunt in Sacramentalibus. Tota itaque difficultas est de illa materia, quando iam actu manet pars Sacramenti, vt aqua baptismi, aut aqua benedicta, oleum extremæ vnctionis, ita vt possit accipi pretium pro aqua, aut oleo, quod aliquis impendit in vngendo infirmo, aut baptisando. Hæc autem quæstio non habet locum in Eucharistia, quia etsi panis non

non manet in ipsa nisi secundùm accidentia, non posset tamen vendi, ex quo iam facta est Eucharistia, & cuius accidentia remanent.

Dico autem hæc omnia non esse materiam Simoniæ propriè dictæ, & diuino, naturalique Iure prohibitæ, modò non vendantur quatenùs iam consecrata sunt, aut partes Sacramentorum, siue rerum sacrarum. Ita venditionem Chrismatis, & olei seclusa prohibitione Ecclesiastica, & scandalo, propter suspicionem Simoniæ, aut obligationem ratione officij illa gratis suppeditandi licitum fore tradidit Vgolin. *tab.* 1. *de Simon. cap.* 37. §. 3. *numer.* 3. Sotus *lib.* 9. *quæst.* 6. *artic.* 1. Laym. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim. num.* 34. atque in vniuersum res consecratas vendi posse, modò in illa venditione nulla habeatur ratio consecrationis, sed res illæ spectentur secundum se, & secundùm suam æstimationem naturalem tradunt Caietan. *ver. Simonia Regula* 1. Durand. Paludan. Antonin. Syluest. Redoan. quos sequitur, & refert Suar. *lib.* 4. *cap.* 14. *num.* 6. consentaneè menti S. Thomæ 2. 2. *quæst.* 100. *artic.* 4. *ad* 1. 2. *&* 3. *& in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 3. *artic.* 2. *quæst.* 3. sequuntur deinde communiter recentiores contra veteres Canonistas proximo consectario adducendos. Ratio reddita à nobis est in nostra Regula, quæ enim sunt antecedenter annexa spiritualibus, non amittunt suam æstimabilitatem, & vendibilitatem, eo quod ex illa connexione non sequatur necessariò vendi spirituale vendito temporali antecedenter tantum annexo: atqui materia Sacramentorum, & Sacramentalium omnium est tantùm annexa antecedenter rebus spiritualibus; ergò manet omninò vendibilis absque labe Simoniæ, nisi ratione spiritualis annexi pretium augeatur, siue hæc omnia specificatiuè sumpta, non autem reduplicatiuè, & quatenùs spiritualibus annexa sunt, vendibilia manent.

2 Dices primo pluribus Iuribus prohiberi, ne quid accipiatur pro Chrismate, in Concil. enim Turonens. *cap.* 6. Alexand. III. id statuit, & refertur *cap. Non satis, de Simonia.* idémque scribens Archidiaconis per Angliam constitutis, vti *in notis ad cap.* 15. *tit. de Simon. in* 1. *Collectio.* scribendum esse existimat Antonin. Augustin. & refertur illud decretum. *cap. Ea quæ, eod. tit.* damnat morem exigendi ab Ecclesiis Cathedralium, siue Paschalem præstationem, siue consuetudinem Episcopalem, vti appellabant pro Chrismate. Innocent. autem III. mandat Cantuariensi Archiepiscopo, & refertur *cap. In tantum, de Simonia*, vt suffraganeos suos corrigat, qui vt eluderent legem Ecclesiasticam, media quadragesima capiebant, quod post Pascha accipere soliti erant, & quos denarios Chrismales primò vocauerant, deinde Paschales, tum consuetudinem nuncupabant; cùm tamen mutatio nominis substantiam contractus non mutet, vti ibid. obseruant interpretes ex Lactant. *lib.* 5. *cap.* 5. & *ex l. si quis fundi vocabulo. ff. de legatis.* & præterea *cap. ad nostram. de Simon.* quod est Alexand. III. ad Herefordiensem Archidiacon. vti refertur *in cap.* 3. *Collectionis* 2. prauam eandem consuetudinem exigendi Denarium Chrismatis, quam exactionem quandóque consuetudinem Episcopalem, quandóque Synodalia, quandóque denarios

narios Paschales nominarent, pluribus damnat. Præiuerat Innocent. II. in Romana Synodo, vti refertur *1.quæst.3.c.vlt.*Bracarens.quoque II. *cap.* 4. consuetudo exigendi tremissem pro modico balsami, quod benedictum pro Sacramento baptismi per Ecclesias datur, tanquam Simoniaca reiicitur. Quibus omnibus locis venditio Chrismatis, hoc est, balsami oleo permixti, & consecrati, antea enim Chrisma non est, Simoniaca esse dicitur, vt benè aduertunt Felin. & Cardinal. contra Panormit. Ioan. Andr. & Anton. de Butrio, & quosdam alios Canonistas, qui hos liquores etiam ante consecrationem, eò quod rebus sacris destinentur, vendi posse videntur negasse, sed malè omninò.

3 Respond. primo in aliquot ex Iuribus allatis agi de ipsa Chrismatione, & vnctione, vt in *c.6.*Conc.Turon.sub Alexan.III.quod loquitur de Chrismatis perceptione, hæc autem actio est Sacramentalis.

Respond. secundo Iura, quæ de ipso Chrismate, & oleo manifestè agunt, venditionem illam prohibere ad vitandam omnem Simoniæ suspicionem, quod Alexand. III. in Epistola ad Archidiacon. Angliæ, ex qua desumptum fuit *cap. Ea quæ. de Simonia.* expressis verbis testatur, sic enim habet in ea decretali, quæ ferè integra refertur *in* 1. *Collect. eod. tit. cap.* 15. Ea, quæ de Auaritiæ, & Cupiditatis radice procedunt, & in speciem Simoniacæ prauitatis erumpunt, penitùs extirpanda sunt, & quæ de tribulis, & spinis procedunt, falce Apostolici moderaminis resecanda sunt. Audiuimus autem, quod nummos pro Chrismate, &c.Cùm autem ex proœmio constitutionis Principis mentem coniicere liceat, vti in Scientia canonica dictum à nobis fuit, apparet hac prohibitione vetuisse Pontificem omnem speciem Simoniæ, vnde non colligitur in eiusmodi venditione, seclusa ea prohitione esse aliquam malitiam Simoniæ, aut aliam noxam committi secluso scandalo, & lege, quæ gratis has materias ab Episcopis suppeditari mandauit.

Respond. tertio ex his iuribus, quomodocunque illa interpreteris, nihil aliud colligi posse, quàm venditionem Chrismatis esse materiam Simoniæ Ecclesiasticæ, quæ analoga tantùm est, & similitudinaria.

CONSECTARIVM II.

An vestes, vasa sacra, altaria, & templa vendi possint.

Communis quidem veterum Canonistarum opinio fuit, res materiales consecratas, quamdiu consecratæ sunt, vendi minime posse; idcircò quando aliqua eiusmodi sunt, vt consecrationem amittere nequeant, vt liquores consecrati, aqua benedicta, oleum, & Chrisma, omninò esse inuendibilia: quando verò consecratio ab illis aliqua ratione tolli potest, eam, priusquam licitè vendantur, tollendam esse; atque ita hæc sacra non esse vendibilia, nisi remotè, quatenus nimirum abiecta sanctitate iterum prophana reddi possunt; quarè confringendos esse calices, aliáque vasa sacra, dissuendas esse vestes sacras, altaria, & templa diruenda; sic enim amissa sanctitate, & iam prophana facta absque Simoniæ labe vendentur. Ratio est, quia quamdiu hæc omnia sacra sunt, 1

non possunt impendi, nisi in vsus sacros, illa itaque vendere, est vsum rei sacræ vendere, quod omninò Simoniacum est.

2 Verùm cùm superiori consectario solidè docuerimus ex vniuersali Regula firmiùs stabilita, ipsos etiam liquores sacros, à quibus inseparabilis est sanctitas ipsis per consecrationem adueniens, esse vendibiles absque Simonia vera, & propriè dicta; idem multò potiori iure dicendum erit de vestibus, vasis, altaribus, & templis, quibus non videtur ita coniungi sanctitas per consecrationem, vt separari nunquam inuicem possint; quia hæc omnia sunt antecedenter connexa spiritualibus, & illa connexione non amittunt æstimabilitatem, quam priùs habebant, neque ex ipsorum venditione sequitur necessariò simul vendi consecrationem, aut aliquid sacrum, vt sacrum est reduplicatiuè, sicuti contingit in iis, quæ sunt vel concomitanter, vel consequenter connexa spiritualibus, vti ostendebamus quæst. 8. quod confirmatur ex ipso vsu, & praxi communi: neque æstimatur aut calix, aut vestis, aut templum, quia consecrata sunt; sed ratione materiæ, ex qua constant, & artis, qua perfecta sunt; inde enim crescit, aut minuitur pretium, non autem ratione consecrationis, ita vt pluris vendatur calix consecratus, quàm si non fuisset consecratus, tunc enim esse Simoniam vltrò fatemur; neque fortassis à nobis dissident veteres Canonistæ, nam inter personas Ecclesiasticas fatentur vendi posse Calices sacros, quando autem venduntur Laicis, priùs confringendos esse. Quod tamen falsum esset, quia si vendito Calice sacro necessariò venditur vsus sacer, aut sanctitas illius, æquè Simoniaca erit illa venditio, si fiat inter personas Ecclesiasticas, atque si fiat inter Laicos, cùm vtrobique vendatur vsus sacer rei sacræ. Ratio igitur, propter quam voluerunt confringi hæc vasa dum venduntur Laicis, non est ad vitandam Simoniam, sed aliud sacrilegium, ne videlicet à Laicis contrectentur, atque in vsus etiam prophanos vsurpentur; Idcircò Ambrosi. *lib.* 2. *offic. capit.* 28. dum ad redemptionem captiuorum, & pauperum subleuationem vendi posse probat, vult in primis distrahi noua vasa, & nequaquam initiata, quod si hæc desint, etiam initiata comminui & vendi. Quia, inquit, opus est, vt de Ecclesia mystici poculi forma non exeat, ne ad vsus nefarios sacri Calicis ministerium transferatur. Vult itaque, vt optimè interpretatur glossa *in cap. aurum.* 12. *quæst.* 2. *ver. Mystici formam Calicis*, in quo mysticum poculum sanguinis Christi conficitur, priùs corrumpi, quàm vendatur Calix, ne deinde prophanis vsibus inseruiat; vbi tamen nulla timetur, vti vides, Simoniæ labes, sed sacrilegium indignæ contrectationis, & prophani vsûs, quod de vestibus Ecclesiasticis edixit Stephan. Epist. ad Hilari. *cap.* 3. & de Vasis Sixtus *Epist.* 2.

CONSECTARIVM III.

An vasa sacra pretio locari possint.

1 Soto *lib.* 9. *de Iustitia. quæst.* 6. *art.* 1. existimat Calicem sacrum locari posse, quia illa locatio antecedit vsum sacrum ipsius, idemque affirmat

mat Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 4. *num.* 12. quia non videtur esse discrimen inter venditionem, & locationem, potest autem vendi Calix sacer, quamuis non nisi ad vsum sacrum ematur. Deinde vasa & vestes vsu consumuntur, pro eo igitur damno quid locari prohibebit; neque enim datur pretium pro vsu sacro, vt sacer est, sed pro ipsius materiæ, seu vasis, aut vestis consumptione, sicut locantur aulæa, aliáve ornamenta ad vsum Ecclesiarum in sacris cærimoniis; & quò ista vasa, aut vestes pretiosiores sunt, & faciliùs ipso vsu deteruntur; aut in ipsis conficiendis, parandis, aptandisve plus impenditur operæ, & sumptuum, eò magis crescet pretium locationis.

2 Et sanè si agatur de vestibus, & aliis rebus sacris, quæ deteruntur ipso vsu, non abnuo locationem esse licitam, cum Vgolin. *de Simon. tab.* 1. *cap.* 44. §. 1. *num.* 3. Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 14. *num.* 25. Filluc. *tract.* 45. *cap.* 3. *num.* 28. In Calice autem, & vasis, in quibus nisi benè longo vsu vix potest contingere vila valoris diminutio, neganda erit ea locatio; quia cùm in locatione reuerà vendatur vsus rei locatæ, retento eius dominio, non apparet, vnde vsus Calicis sit æstimabilis, & ratione cuius vendi possit, cùm sit duntaxat sacer, & ex illo nihil omninò Calix deterior fiat. Neque enim dices, Parrochum absque Simonia exigere posse pretium, vt tibi permittat in sua Ecclesia sacrum celebrare; neque dices ipsum locare vsum sui altaris, aut templi; nequit etiam, qui custodit hæc vasa & vestes, exigere pretium eò quòd promat pretiosiores calices, aut vestes, nisi quatenus, vt dixi, in iis parandis, concinnandísque plura impendit; in quibus tamen omnibus cauenda est omnis turpis negotiatio, & suspicio infamis quæstus vitanda.

CONSECTARIVM IV.

An Agni Cerei, Reliquiæ, & Imagines sint materia Simoniæ.

Respond. primo quod attinet ad agnos cereos, ipsos ratione materiæ æquè vendibiles esse, atque Calicem, aliáque vasa sacra, eósque Romæ passim vendi, & emi à viris timoratis, testantur Suar. *lib. de Simon. cap.* 14. *num.* 10. & Filluc. *tract.* 45. *cap.* 3. *num.* 25. neque rectè obiicitur constitutio Gregorij XIII. edita ann. 1572. quæ incipit, *Omni certè studio.* Nam prohibet primo Pontifex, eiusmodi agnos è cera à Papa benedictos, minio, aut colore inficere, aut notare sub pæna Excommunicationis. Obseruat tamen Sanch. *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 43. *num.* 28. vbi iam depicti sunt, non peccari contra hanc constitutionem, neque incurri Excommunicationem, si ita infecti, & nimiati asseruentur, quia non iubentur destrui, & nihil in tota illa constitutione legitur, quod eam asseruationem vetet. secundo iubet, ne venales proponantur, seu teneantur; id tamen non nisi de venditione Simoniaca intelligendum est, quæ fit aut ratione benedictionis, aut quod plus materiæ, & expensæ in eis conficiendis, aut Romà in alias prouincias conuehendis, cùm nihil prorsùs sit in ea constitutione, quod de omni alia venditione loqui Pontificem significet, vti obseruarunt Sanch. *loc. cit. num.* 29. & Scortia *in consti-* 1

tut. Pontific. Theorem. 33. contra *Azor.* 1. *par. lib.* 9. *cap.* 9. *quaest.* 4.

2 Secundo Reliquiarum venditio prohibetur *cap. fin. de Reliquiis, & venerat. sanctor.* ab Innocent. III. in Concil. Lateranens. sic enim habet, Nec exponantur venales, quod decretum nouissimè confirmauit Trident. *sess.* 25. *in decreto de Inuocat. venerat. & Reliq. sanctor.* In Reliquiarum veneratione omnis turpis questus, inquit, eliminetur. Et sanè in hac venditione manifestissimam committi Simoniam patet ex eo, quod reliquiæ non aliunde sunt æstimabiles, quam relatione ad sanctam animam, & quia membra hominis sancti fuerunt, & templum Spiritûs sancti aliquando constituerunt, & post resurrectionem denuò constituent; vnde numerari non debent inter ea, quæ sunt antecedenter annexa rebus spiritualibus, cùm ipsæ sint in se spectatæ aliquid spirituale eodem modo, quo Sacramentales actiones, etiamsi materiales, aut sensibiles sint, dicuntur nihilominus per se, & non per solam connexionem spirituales; si tamen Reliquiæ aut ab infidelibus redimendæ essent, aut ratione capsarum, quibus includuntur, venderentur, ea venditio, & redemptio licita foret, vti iam sæpè monuimus. Eadem ratione nequit augeri pretium Rosarij, eò quod Reliquiarum contactu consecratum quodammodò fuerit.

Sed quæstio est, an si Reliquiæ exponantur videndæ, & adorandæ causâ quæstus, & Eleemosynarum, committatur Simonia, & violentur superiora decreta. Et quod attinet ad prohibitionem Ecclesiasticam, illam, ad eiusmodi expositionem extendunt Suar. *lib. de Simon. cap.* 14. *num.* 24. Filluci. *tract.* 45. *cap.* 3. *quaest.* 12. Bonacin. *disput. de Simon. quaest.* 4. *numer.* 8. Quanquam hic agat de ostensione, quæ fiat pro pretio, quomodo etiam alij omnes, nisi fallor, sunt intelligendi; eam autem vt vere Simoniacam prohiberi, cùm sit quædam venditio, non diffitemur; sed illa longè alia est ab ea, quæ fit causa quæstus, quamuis alioquin fortassis turpis, quia ille vnus intenditur, non pietas, aut diuinus cultus: neque enim idcircò quæstus ille pretium est ostensionis Reliquiarum, sed finis illius duntaxat. Quæritur igitur, an quando eo tantùm fine lucrandi plures Eleemosynas, exponuntur Reliquiæ, vera Simonia incurratur, quamuis nullum pactum initum fuerit. Ita docent plures Canonistæ *in cap. fina. de Reliquiis, & veneratione SS.* Panormit. *notab.* 1. Ioan. Andr. *num.* 2. Antoni. de Butrio. *num.* 4. Cardin. & Anchar. *num.* 1. atque ex summistis *ver. Reliquia.* Angel. ipso initio. Syluest. *quaest.* 1. Armilla, & Tabiena. *num.* 1. Vgolin. *de Simon. tab.* 1. *cap.* 38. *sub fin.* Azor. 1. *par. lib.* 9. *cap.* 8. *quaest.* 7. Graffi. 2. *par. decision. lib.* 2. *cap.* 24. *num.* 7. Ex quibus tamen aliqui id limitant, quando finis principalis huius ostensionis est quæstus, & Eleemosyna; si enim sit minùs principalis finis, tunc negant committi Simoniam, & violari Lateran. aut Trid. constitutionem. Ita Ioan. Andr. Anton. Card. Anchar. Armilla, & Tabiena, quibus accedit Nauarr. *capit.* 17. *num.* 169. & Philiar. *tom.* 1. *de offic. sacerdot. par.* 2. *lib.* 3. *capit.* 9. *ad finem.*

Rectiùs tamen Sanch. *lib.* 2. *in Decalog. cap.* 43. *num.* 22. negat hic vllam esse Simoniam, quando nullum intercedit pactum, ex quo pretium

pretium detur pro ea expositione, falsúmque est committi Simoniam, quoties in re, aut ex re aliqua spirituali intenditur tanquam finis principalis, lucrum temporale, nisi intendatur tanquam pretium rei spiritualis, nisi enim pretij ratio intercedat, neque venditio, neque emptio fingi potest, vti ampliùs explicabimus duabus proximis quæstionibus. Neque sanè in communi hominum sensu Eleemosynas ex Reliquiarum ostensione quærere, est illlas aut pretio æstimare, aut vendere; Immò iste finis principalis Eleemosynarum vix fuerit mortalis, quia est tantùm culpa prauæ ordinationis ad finem: ea autem quando finis non est mortalis, non habet nisi malitiam venialem, vti docet Caietanus 2. 2. *quæstion.* 148. *artic.* 2. & Sanchez *libr.* 1. *in Decalogum capit.* 3. *numero* 1.

Tertio de Imaginibus nulla potest relinqui dubitatio, cùm non vendantur nisi ratione materiei, aut artis, si enim venderentur cariùs eò quod essent sacræ, quia verbi gratia repræsentarent personam sacram, & non profanam, aut imago Virginis pluris æstimaretur, quàm sancti Francisci eò quòd Maioris sanctitatis sit Virgo, quàm quilibet alius sanctus, venderetur sanè id quod sacrum est in Imagine, & committeretur Simonia.

CONSECTARIVM V.

An primogenitura olim coniuncta Sacerdotio foret materia Simoniæ.

1 Primogenituram habuisse quondam præcipuo quodam iure sibi annexum Sacerdotium malè dubitauit Caietan. *in cap.* 25. *Genes.* & Oleaster omninò negauit, cùm Hieronym. *Epist.* 126. *ad Euagri.* de Melchisedechi, quem eundem cum Semo, Noë primogenito facit, sacerdotio disputans; Et *in lib. tradit. Hebraic. ad cap.* 14. *Genes.* de eodem Melchisedecho agens. *cap. autem* 55. *de Esau.* locupletissimus testis sit huius antiquæ traditionis, vt & Clem. Roman. *in constit. Apost.* Chrysost. *hom.* 31. *in ad Hebra.* & Augustin. *in psalm. quæst.* 46. quam etiam latè confirmat Pereri. *in cap.* 25. *Genes. disput.* 8. & Tiraquell. *de Iure primogen. in præfati. num.* 17. & 18. Glossa *in cap. Quàm periculosum.* 7. *quæst.* 1. *ver. Primatus.* tria primogenitis priuilegia assignat, quod nimirum in festis sacrificarent, ad patris dexteram sederent, & cibos duplicatos reciperent. Glossam sequuntur Cardin. Antonin. Archidiac. Alexand. & alij *in illud cap.* sicut & Hostiens. Ioan. Andr. Panormit. & cæteri *in C. licet. de voto.* qui addunt primogenitos habuisse vestem quandam specialem, vel vt alij legunt, spiritualem, quam in sacrificiis tantùm induerent. Quærimus igitur, an hæc primogenitura vendi potuerit absque Simonia propter annexum illi sacerdotium. Negat S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 4. *ad* 3 dum Esaü vendentem primogenita sua vult aliquid spirituale vendidisse, licet excuset Iacob, quod vexationem redimeret. Caietanus, Aragon. aliíque discipuli Magistrum sequuntur. Idem docuit antiquus Canonista Gandulfus relatus à glossa *in cap. Quàm periculosum*, & pluribus contendit Turrecrem. *in idem cap. artic.* 5. Salian. anno Mundi 2232. & Cornelius à Lapide *in caput*

pit. 12. *ad Heb.* v. 16. *& in c.* 25. *Genes.*

2 Nobis dicendum est, primogenituram eo tempore non fuisse materiam Simoniæ, nisi venderetur præcisè ratione sacerdotij coniuncti, aut propter eam coniunctionem cariùs venderetur. Quod omninò sentiunt plures interpretes, qui Esaü negant fuisse Simoniacum cum Lippoma. *Genes.* 25. Hugone, Archidiac. & aliis *in cap. Quàm periculosum. citatum*, quibus omninò fauet Glossa, quandoquidem Gandulpho in eo Esaü facto Simoniam agnoscenti obiicit *cap. Qui studet.* 1. *quæst.* 1. vbi Giezi dicitur primus Simoniacus, inde enim videtur tacitè colligere, Esaü talem non fuisse. Et quamuis reuera in eo capite, quod ex Nazianzen. mendosè citat Gratian. quodque apud Tharasium Constantinopolit. *in Epist. ad Adrian. Roma.* reperitur, non dicatur Giezi primus Simoniacus, sed eius exemplo ostendatur duntaxat, etiam in veteri testamento crimen istud fuisse damnatum, satis tamen Glossa indicat suam mentem, cùm aduersùs Gandulfum obiicit Giezi fuisse primum Simoniacum, non autem Esau, vti contendebat Gandulfus, quamuis eam in rem falsò alleget *cap. Qui studet.*

Huic authoritati accedit euidentissima ratio ex nostra Regula vniuersali, primogenitura enim erat tunc antecedenter connexa cum sacerdotio, quod illi Iure humano, & institutione accedebat, sicut & plurima alia priuilegia, de quibus Tiraq. in ea præfatione, aliique fusiùs disputant; Cùm igitur materialia, quibus accedunt spiritualia, non amittant per eam connexionem æstimabilitatem, si quam ex se habent, eò quòd ipsis venditis non vendatur necessario spirituale ipsis annexum, vt constat ex venditione fundi, cui insertum est Ius patronatûs, quod ex communi DD. vendi posse dicemus quæst. 18. reuerà primogenitura æstimari, atque vendi potuit, absque eo quod sacerdotium ipsi connexum siue diuino, siue humano tantùm Iure, æstimaretur, & venderetur, nullus porrò dubitat, quin primogenituræ Ius æstimabile sit ex se, atque adeò cedi, transferri, vendi, & præscribi posse docet Tiraq. *quæst.* 27. 28. 29.

Facilè igitur Iacob excusatur à Simonia emendo primogenita, cùm ne ipse quidem Esaü hoc peccato peccauerit, nisi habuerit intentionem vendendi Ius spirituale; de qua intentione nobis nihil constat, alioquin si Simoniacum faciamus Esaü vendentem primogenita sua, eiusdem criminis reum esse Iacob ea ementem fateri cogimur, neque ea, quæ in eius defensionem à S. Tho. eiúsque commentatore Caietano, quem ad verbum exscripsit Aragonius, afferuntur, culpam istam abstergere possunt; nimirum Iacob voluisse ab iniusto possessore recuperare ius suum, id enim à Rebecca didicerat; Itaque obtulisse iniusto detentori aliquid vt ipsum inuitaret ad reddendum quod debebat, & quod alioquin nunquam redditurus erat. Verùm nunquam docebit Caietan. Esaü retinendo primogenituram iniustè vexasse Iacob, immò neque Iacob habuisse adhuc Ius in re, sed tantùm in rem: Non primum, quia Esau naturali titulo & ex consensu patris ius illud possidebat; neque illi constabat se ex diuina destinatione iam iam eo iure priuatum fuisse, atque obligari ex Iustitia illud cedere fratri suo; non iniustè

iniustè igitur quidquam detinebat Iacobo, quem proinde neque vexabat retinendo suam primogenituram: Non benè porrò auguratur Caietan. Esau licet diuinum consilium de transferenda primogenitura in Iacobum sciuisset, non obtemperaturum, sed sibi obstinate retenturum, nam neque futurus ille animus Esaü prudenter coniici potest; neque reddere illum iam noxium, nisi actu eam voluntatem haberet. Debuit igitur primùm Iacob docere fratrem de Iure suo, atque ab eo rem sibi debitam repetere, antequam queri posset, se ab eo iniustè vexari, neque Esaü tenebatur credere, se excidisse primogenitura siue fratri, siue parentibus id affirmantibus, nisi euidentissimis argumentis suam assertionem confirmarent. Ex quibus vlteriùs sequitur, Iacobum, dum sibi vendi petiit primogenita, petiisse ab Esaü actionem intrinsecè malam, & quæ ab eo benè, & licitè fieri nequibat, quandoquidem eam venditionem fuisse intrinsecè Simoniacam contendunt aduersarij, ac proinde peccasse; non enim licet ab alio postulare vnquam actionem ita intrinsece malam, vt nulla ratione honestari possit, & quæ non sit turpis, & mala duntaxat ex malitia operantis. Addebam nondum id temporis habuisse Ius in re, ac proinde nondum dominium, siue proprietatem primogenituræ acquisiuisse; illa enim verba dicta Rebeccæ grauidæ, & eodem vtero duos istos fratres ferenti Maior seruiet minori, continebant promissionem duntaxat de futuro, neque per illam minor frater ius acquirebat, & dominium in maiorem, illúdque tantùm habuit per actualem translationem primogenituræ, quæ tum hac venditione inchoata fuit, tum patris morituri benedictione perfecta. Non peccauit igitur Iacob peccato Simoniæ, quia neque illius reus fuit Esaü, quamuis tum peccati gulæ illum damnet Gregori. *lib. 3. morali. cap.* 27. August. 16. *de Ciuit. cap.* 3. Chrysost. Theophil. aliique *in cap.* 12. *ad Hebræ.* tum etiam prodigalitatis vt qui cum re vilissima Ius nobilissimum commutârit; accusant ipsum PP. à Lipomano *in Caten. ad cap.* 25. *Genes.* Irreligiositatis. denique Paul. eum profanum vocat eo quod rem etiam coniunctam cum re spirituali contempsisset, vt *Genes.* 25. dicitur. Vox autem Græca qua vtitur Paul. conculcatorem sonat vti aduertit Elias Cretens. *in orat.* 1. *Nazianz.* agens de pane polluto apud *Malach.* 1. βέβηλα enim siue prophana, quæ omnibus conculcanda sunt exposita ἀπὸ τῦ βηλῦ pauimento. nihili igitur fecit sua primogenita Esaü, eaque conculcauit.

CONSECTARIVM VI.

An sepultura sit materia Simoniæ.

Non ago de funere, & exequiis, quæ interdum nomine sepulturæ Ecclesiasticæ significantur; in his enim committi Simoniam diximus in consectariis ex Regula quæst. 4. deductis, cùm orationes, sacrificium, & diuina officia contineant; ideóque aliquid exigi pro exequiis mortuorum, & sepultura, prohibetur *cap. Non satis. cap. suam. cap. Audiuimus. & cap. ad Apostolicam. de Simonia.* Quæstio igitur est de Iure sepeliendi, & loco sepulturæ; an in istis vẽdendis committatur Simonia.

Obser

2 Obseruandum porrò est, sepulturam semper sacram, & Religiosam habitam fuisse; Nam primo apud ipsos etiam gentiles, sepulchra sacra, sancta, & Religiosa fuisse, ideóque eorum violatores vti sacrilegos punitos apud Græcos, Romanos, aliásque gentes, fusiùs docet eruditissimus Spondan. *lib.* 1. *de cæmeter. sacris.* 1. *par. cap.* 9. Et quidem sanctitatem, & consecrationem sepulchrorum testantur passim omnes; inde enim lex antiqua apud Ciceron. *lib.* 2. *de legib.* Deorum manium Iura sancta sunto. qui idem Tulli. *lib.* 4. *de Republ.* apud Non. *ver. sanctitudo.* dixit sanctitudinem sepulturæ Iure Pontificio subsistere. Et *in Philipp.* 9. sanctitatem sepulchrorum in ipso solo esse, quod nulla vi moueri, neque deleri possit, atque vt cætera extinguuntur, sic sepulchra fieri sanctiora vetustate. Et Martial. *lib.* 9. *Epigram.* 31. dixit sanctam vrnam. Catull. *carm.* 7. *ad Lesb.* sepulchra sacra. Seneca *in Troade. act.* 3. tumulum sacrum, sacram sedem. Quintilian. *declamat.* 10. sacratos morte lapides: quia nimirum sepulchra Diis manibus data, dicatáque & ab omni profano vsu seiuncta, atque ab iniuriis hominum, sanctionibus, & legibus tuta erant, quæ sunt propriæ significationes sancti, sacri, vti videbis apud Festum in harum vocum explicatione. Macrobi. *lib.* 3. *Saturnali. cap.* 3. & *in l. sanctum.* 8. & *l. sacra.* 9. *ff. de rerum diuisione.* Religiosa quoque fuisse sepulchra fatentur omnes Iuris interpretes, ideóque Vlpian. *l.* 1. §. 6. *ff. de mortuo inferendo*, dixit interesse Religionis, monumenta extrui, & exornari; & concessam donationem sepulturæ causa, religioni dicatam esse. *l. si sponsus.* 5. §. *concessa.* 8. *ff. de donation. inter virum, & vxorem*; rescripsitque Gordian. Imp. *l.* 1. *C. de sepult. violat.* sepulchrorum violatores incidere in crimen læsæ Religionis. Appellabant autem veteres locum Religiosum, vel quia in eo aliquid facere non liceret, quod si fieret, aduersus Deorum voluntatem fieret: vel vt ex Masurio Sabino refert Gell. *lib.* 4. *cap.* 9. & ex Seruilio Sulpitio Macrob. *lib.* 3. *saturnal. cap.* 3. religiosum, id est, quod propter sanctitatem aliquam remotum, ac sepositum à nobis est, à relinquendo dictum, ideóque Deorum templa, ac delubra à Cicerone Religiosa dicta esse, quia videlicet propter maiestatem & sanctitatem reuerenda, ac reformidanda magis sunt, quàm inuulganda. Et à Virgilio. *Æn.* 8. lucum Religione sacrum, qui quod Syluano agrorum pecorúmque DEO, sacratus esset, à populi communione secretus erat. Sic Statius dixit, sepulchrum, venerabile marmor.

Non fiebat autem locus Religiosus statim atque destinabatur sepulturæ, in eóque etiam extructum sepulchrum fuerat, sed adhuc purus dicebatur; immò neque sola corporis illatione *l. si quis.* 40. *ff. de Religios.* sed glebæ mixtione, quæ solutis iustis ter à sacerdote publico fiebat, & tunc, vt ait Cicero *lib.* 2. *de Legib.* & corpus humatum dicebatur, & sepulchrum vocabatur, ac multa Religiosa iura complectebatur. Atque hæc sepultura dicebatur Iusta *l. diui fratres* 39. *ff. de Religios.* & Perpetua. *l.* 3. §. 4. *de sepul. violat.* & *l. si necdum. C. de Religios.* quia ita humabatur corpus, vt non esset amplius inde transferendum. Si enim deponeretur tantùm ad aliquod tempus, alibi deinde opportunius

conden-

condendum, dicebatur commendari. *l. Etsi quis. §. impensa. ff. de Religios.* hanc esse veram huius vocis acceptionem illo loco obseruat Eruditus Cuiaci. *lib. 2. obseruat. cap.* 17. reiectis aliis, qui illud ad nænias, & præficarum laudationes referebant malè omninò, cùm illis non corpus & cadauer mortui, verùm vir ante defunctus commendaretur, & ineptè impensa commendationis coniuncta esset impensæ custodiæ. Alij autem legi voluerunt, commundandum, pro commendandum, vt apud Columell. *lib. 2. cap.* 18. & *in l. argumento. §. ornamentorum. ff. de aur. & argent. legat.* solebant enim corpora lauare, & pollincere, ex quo pollinctorum aliqua erat instituta negotiatio *l. 5. §. idem ait. ff. de instito. acti.* sensus itaque illius legis erit, quidquid ad cadauer custodiendum, conseruandum, commūdandum, erogatum sit, ad funeris causam referri, sed quamuis subtilis sit ista coniectura, nihil tamen ad mutandam lectionem antiquam cogimur, commendari enim corpus tumulo, est ad tempus duntaxat deponi, alibi deinde humandum, quæ significatio vocis huius etiam à nostris scriptoribus vsurpata fuisse reperitur; Concil. enim Valentin. Hispan. *cap.* 4. de funere Episcopi, quod à vicino Episcopo celebrari deberet, agens. *in loco conditum seorsim non statim humetur, sed honorificè commendetur, donec sine mora, inuitato vndique Pontifice, sacerdotis corpus ab ipso* (vt conderet) *solemniter tumuletur.* Illa verò temporaria tumulatione, & commendatione non fiebat locus religiosus, sed manebat purus, atque profanus, hoc est, neque sacer, neque sanctus, neque Religiosus; sic enim purum locum definit Vlpian. *l. 2. §. purus. D. de Religios.* & *l. vltim. D. de mortuo inferendo. Monumentum in quo Reliquiæ hominis condita sunt, perfici posse concedis, si tamen locus Religiosus iam factus sit, Pontifex explorare debet, quatenus salua Religione desiderio reficiendi operis medendum sit.* Itaque vides, non omne monumentum, in quo cadauer conditum sit, statim fieri Religiosum locum, nisi videlicet iusta, & perpetua fuerit ea sepultura.

Apud Christianos verò non minor semper habita fuit sepulchrorum sanctitas, & Religio; Nam primo in locis sacris, Ecclesiis nimirum, aut sub altari, aut prope SS. & Martyrum corpora, sepeliendi mos antiquissimus fuit.

Obiicies Canonem Concilij Vasensis, vti citat Gratian. 13. *quæst.* 2. *C. præcipiendum*, aut potiùs Nannetensis, in quo *cap.* 6. reperitur, & ex quo quoque adducunt Burchar. *lib.* 3. *cap.* 159. & Iuo *par.* 3. *cap.* 222. Sic igitur edicunt PP. *prohibendum etiam secundum Maiorum instituta, vt in Ecclesia nullatenus sepeliantur, sed in atrio, aut in porticu, aut in exedris Ecclesiæ. Infra Ecclesiam verò, aut prope altare, vbi corpus Domini, & sanguis conficitur, nullatenus habeant licentiam sepeliendi.* Bracaren. item prima Synod. *cap.* 18. aliàs 36. sancit, vt corpora defunctorum nullo modo in basilica sanctorum sepeliantur, sed si necesse est, deforis circa murum basilicæ. Loaisa autem in notis ad hanc eamdem Synodum testatur, se hæc eadem verba inter decreta Pelagij II. Pontificis reperisse in M. S. Codice Bibliothecæ sancti Laurentij.

Respond. in primis, nullam reperiri

periri prohibitionem eiusmodi ante Vasensia Concilia, quorum vltimum celebratum fuit sub Decio Iuniore anno 500. Fælicis IV. ann. 4. & Athalarici Regis Italiæ 4. ex Sirmundo in sua editione, vel vt colligere sibi videtur Binius ex Cæsario Arelatensi, qui ipsi subscripsit ann. 524. atqui ante ea tempora viguisse morem sepeliendi in Ecclesiis, & memoriis Martyrum, eúmque ad Gregorium vsque perseuerasse nemo dubitat, cùm ex antiquis omnibus scriptoribus, ipsóque Gregorio *lib. 4. dialog. cap. 53.* id habeatur. Non potuerunt igitur PP. Vasenses hæc definire, secundùm instituta maiorum. vti dicunt. Deinde in nullo Vasensi Concilio ista leguntur; fuere enim tria. primum sub Constantio Imperat. & Nectario Viennensi, in quo, vti testatur Ado in Chroni. trium diuinarum personarum consubstantialitas confirmata fuit. secundum Dioscoro consule an. 441. Leonis Pontificis III. & Theodosij XXXV. tertium Decio Iuniore consule, vti diximus. Horum autem omnium conciliorum Canones ita confusi sunt, vt nescias, quos singulis vindices; Nam can. 4. Concilij I. Vasens. citatur in Concil. II. Arelatens. *cap.* 28. cùm tamen Concilium illud Arelatense priùs celebratum fuerit, nempe ann. 1. Syluestri, Christi scilicet 314. vide de hac Canonum confusione Baron. an Christi cit. num. 50. & an. 525. num. 17. quamuis igitur prohibitio sepeliendi in Ecclesiis in aliquo horum Conciliorum Vasensium legeretur, nihil tamen inde certò colligi posset.

Respondeo secundo posterioribus temporibus alicubi reuocatam, alibi verò limitatam fuisse eam facultatem sepeliendi in Ecclesiis; quia enim ex illa sepultura nonnulli abusus succreuerant, ita vt minui videretur honos sacris Martyribus debitus, PP. noluerunt id omnibus indiscriminatim concedi, eáque causa fuit, cur Bracarense primum ann. 562. sub Theodomiro Sueuorum Rege. Ioan. III. ann. 4. sepulturam istam intra Ecclesiam prohibuerit; si enim non licebat ex antiquis legibus intra vrbes sepelire mortuos, quanto magis, inquit, hoc venerabilium Martyrum debet reuerentia obtinere; & iam olim ipsi Imperatores ad limina Ecclesiarum, veluti Martyrum, & Apostolorum Cubicularij condi voluerunt, quod se indignos existimarent, qui sanctis Martyrum cineribus iungerentur. Et sæpiùs DEVS sceleratorum hominum cadaueribus, ex Ecclesiis prodigio quodam eiectis testatum voluit, Ecclesias eiusmodi impiorum ossibus pollui, exempla affert qui non diu post Concil. Bracarense II. cuius potiùs, quàm primi est Canon citatus, vixit Gregor. *lib. 4. Dialogor. cap. 53.* idcirco Namnetense *cap. 6.* habet. Intra Ecclesiam verò, aut prope altare, vbi corpus Domini conficitur, nullatenus sepeliantur. Fuit autem hoc Concilium celebratum circa annum 900. vt vulgò existimatur, & sub Arnulpho, quandoquidem 3. Canon, qui est de fœminis, quibus apud presbyteros habitare conceditur, refertur *lib. 7. Capitula. cap. 291.* & can. 10. de decimis in quatuor partes distribuendis eod. lib. cap. 290.

Itaque probabilius est illud circa tempora Vitaliani, qui Romanæ Ecclesiæ præfuit ann. 655. coactum fuisse, eius enim meminit Flodoard. iisdem

iisdem vestigiis deinceps posteriora Concilia institerunt; Nam Moguntin. sub Leon. III. *cap.* 52. hoc priuilegium concedit solis Episcopis, & Abbatibus; ex Presbyteris autem, & Laicis iis solis, qui digni fuerint. Triburiense verò *cap.* 17. iis duntaxat, qui per sua merita talem viuendo, suo corpori defuncto locum acquisiuerunt. Quod iisdem omninò verbis iubet Meldense *cap.* 9. vti referunt quoque Burchard. *lib.* 3. *cap.* 151. & Iuo 3. *part. cap.* 213. & iam pridem Theodosius edixerat, vt nemo Apostolorum, vel Martyrum sedem humandis corporibus existimaret esse concessam. *l. Nemo. C. de sacrosanctis Ecclesiis. & l. pen. in C. Theodosian. de sepulchrorum violator.* Arcadius tamen Theodosij filius, querentibus contra hanc sanctionem Epiphanium Constantiæ Cypri Episcopum in Ecclesia tumulatum fuisse, rescripsit, non subiacere legibus Imperatorum eum, qui supra illas vixisset, teste Metaphraste in Epiphanij vita. Ex quibus videas, nunquam ita prohibitam fuisse humationem corporum in Ecclesiis, quin id iis fieret aliquibus, quos vitæ sanctitas commendaret.

Secundo quoties Christiani non inferebantur in Ecclesias, locus, quo condebantur, sacerdotali benedictione consecrabatur. Gregor. Turon. *lib. de gloria Confessor. cap.* 106. narrat, se locum, in quo sepelienda erat B. Radegundis, absente Episcopo Pictauiensi sacrasse, ne diutiùs differretur sepultura cum aliqua sacri Corporis iniuria. Idcircò Ambros. *lib.* 2. *offic. cap.* 28. distrahi vasa sacra concedit laxandis sepulturæ fidelium spatiis, æquè ac templis ædificandis; vtraque enim loca sacra erant. S. August. *Epist.* 64. inuehitur in *luxuriosa conuiuia*, quæ fiebant in Cæmeteriis, *qua non solùm honores Martyrum à carnali, & imperita plebe credi solerent, sed etiam solatia mortuorum.* Cyprian. *Epist.* 68. damnat Martialem Episcopum Hispanum propter *filios, exterarum gentium more, apud profana sepulchra depositos, & alienigenis consepultos.* nimirum Christianis erant sua sacra loca consepeliendis fidelibus destinata, quæ S. Dionys. *lib. de Hierarch. Eccles. cap.* 7. §. 9. loca Honoranda nominat, agens enim de ritu funerum, ait; Pontificem corpus defuncti deponere in loco, siue domo honoranda, *ἐν οἴκῳ*, cum aliis eiusdem ordinis corporibus sacris, *μεθ' ἑτέρων ὁμοταγῶν ἱερῶν σωμάτων.* Idcircò cæmiteria sacris ritibus consecrantur. *C. consuluisti. de consecrat. C. nimis iniqua. de excessib. Prælat.* vbi DD. consecrationis formula habetur in rituali: iisdem quoque modis, quibus Ecclesiæ polluuntur *cap.* 1. *de consecrat. Eccles. in* 6. ac denique cum Ecclesiis contingua sunt, partes earum censentur, vt alibi dictum fuit.

Tertio denique, sepulchrorum nostrorum sanctitas inde manifestò probatur, quod ad illa non modò preces funderentur à sacris ministris, sed etiam sacrificium offerretur; eam enim ob causam conuenisse ad cæmiteria fideles, disertissimè habet Clem. *6. constit. cap. vltim* de precibus enim, & sacrificio inter sepeliendum, siue inter exequias, & funus frequentatis, nullus dubitandi locus superest. Vide, quæ eruditè congessit Spondan. *lib.* 1. *cit. part.* 3. *cap.* 16.

Ex his omnibus, quæ de Christianæ sepulturæ sanctitate disputauimus,

uimus, oritur quæstio proposita in nostro consectario, an videlicet vendi queat absque Simonia sepulturæ locus, quandoquidem sacer, sanctus, & Religiosus est.

4 Dico primo locum nondum consecratum vendi posse, vt in eo sepulchrum ædificetur, aut corpus defuncti condatur, quia nihil dum habet sanctitatis, ratione cuius dicatur Simonia committi, sic venditur fundus ad Capellam, Ecclesiam, vel altare extruendum.

Dico secundo locum iam consecratum, qualis est Ecclesiæ, aut cæmeterij pars, vendi posse à dominis illius, vt inibi quis sibi sepulturam eligat, neque Simoniam committi. Ita Ferdinand. *disput. 3. de Simon. tractat.* 17. *punct.* 8. *num.* 4. cum Sylu. Vgolin. & Suar. quos adducit: quia tunc non venditur nisi illud materiale, quod fuit consecratum, non autem aliquid formaliter, & reduplicatiuè, eò quod hoc materiale sit tantùm antecedenter annexum cum re sacra, vti videmus in Calice consecrato, templis, altaribus, & vasis sacris, quæ omnia vendi posse absque Simonia, docuimus in superioribus consectariis. Neque enim locus destinatus, & consecratus ad sepulturam fidelium magis sacer est, quàm aut Calix, aut altare consecratum: neque potiùs committetur Simonia in venditione eiusmodi loci, quàm Calicis, aut altaris.

5 Dico tertio locum communem sepulturæ fidelium, & ad eam consecratum vendi etiam posse, secluso omni iure positiuo prohibente eam venditionem. Hæc assertio sequitur ex superiori, & eadem omninò ratione probatur; neque enim locus ille, eò quòd sit communis, & fidelium cadaueribus humandis destinatus, magis sacer est, quàm Ecclesiæ, aut cæmeterij pars nondum vlli sepulturæ designata, neque ex ea communitate suum valorem, & æstimabilitatem materialem amisit, aut maiorem connexionem cum sanctitate acquisiuit, vt eo vendito necessariò dicatur vendi aliquid spirituale, quod non fit in venditione templi consecrati, aut partis illius ad extructionem sepulchri. Non apparet igitur, cur in hoc casu, aut in eo, quem in priori assertione posuimus, deriuari possit labes Simoniæ, de qua solùm disputamus; Iniustitia enim, aut aliqua alia turpitudo, sicut & in omnibus aliis contractibus, in quibus non seruatur æqualitas, variis ex causis committi poterit.

Dico quarto Iure Ecclesiastico grauissimè prohiberi venditionem sepulturæ, hoc est, loci ad sepulturam, maximè communem iam consecrati. Ita Innocent. III. aut, vt aliqua vetusta exemplaria habent Honori. III. rescribens Episcopo Magalonensi. *cap. abolendæ de sepulturis.* damnat peruersam consuetudinem apud Montem Pessulanum inolitam, vt decedentibus non priùs permitteretur effodi sepultura, quàm pro terra, in qua sepeliendi erant, certum pretium persolueretur, vt videas eo loco, nomine sepulturæ non intelligi funus, sed locum, in quo quis condendus erat. Idem sanciuerat Concil. Triburiens. *cap.* 16. vbi antiquum iam illum morem subrepsisse queritur, & abhorrendum, atque Christianis omnibus deuitandum dicit, & terram mortuis deinceps vendere, aut sepulturam denegare prohibet. Neque pro sepulchris, neque pro hominibus sepeliendis aliquid muneris exigi sanciuit 6

cluit Concil. Nannet. *cap. 6.* quod male Varensi, aut Vasensi tribuit Gratian. *cap. præcipiendum 13. quæst. 2.* & in Epitome Concilio. legitur in Vasensi. *cap. 3.* ibi tamen nihil eiusmodi legitur; quibus omnibus præiuerat Gregori. *lib. 7. Epist. 4. Indict. 1. & Epist. 56. Indict. 2.* ad Bonum Episcopum Massanensem, & Ianuarium Caralitanum rescribens; atque etiam Hieronym. *qq. in Genes. cap. 23.* quin immò apud gentiles adeò turpis visus est iste quæstus, vt nefas esset, prohibente Iuris religione, sepulchra vendere, aut obligare *l. 2. & 9. C. de Religios.* aut ædificiis, & habitationibus polluere, aut in cuiusuis alterius conuersationis vsum conuertere *l. si quis. §. senatusconsulto. ff. de Religios.* & qui aliquo horum, alióve quocunque modo sepulchra violasset, piaculum committere, & in crimen læsæ Religionis incidere iudicabatur *l. 3. ff. de sepulchr. violat. & l. 5. C. eod.* fuitque hæc popularis, & publica actio, quæ cuiuis de populo competebat, si nemo esset ad quem res pertineret, aut agere nollet. Neque modò vendi sepulchra prohibebantur, sed etiam quæ ipsis inerant, aut coniungebantur. Audi enim Iuliani Augusti impiissimi hominis rescriptum. *l. 5. C. Theodos. & Iustinian. de sepulchro violato. Pergit audacia ad iusta defunctorum, & aggeres consecratos, cùm & lapidem hinc mouere, & terram sollicitare, & cespitem vellere, proximum sacrilegio maiores semper habuerint, sed & ornamenta quædam tricliniis, aut porticibus auferunt de sepulchris: quibus consulentes, ne in piaculum incidant, contaminata religione bustorum, hoc fieri prohibemus pœna Manium vindice cohibentes.* voluerunt quoque Duumuiri apud Ciceron. *l. 2. de legibus.* bustum vsucapi non posse, eiúsque æternam authoritatem esse, atque Religionem sepulchrorum in ipsam terram penetrare, & quæcúnque illis adhærent, religiosa esse, vt non modò marmora, & lapides moueri, aut deiici columnæ, statuæ euelli, & arma refigi non possent: sed ipsos etiam lapides iam remotos, & auulsos nequaquam vindicare liceret, quasi iam diuini Iuris factos. *l. quæ Religio. 43. de rei vindic.* agri, & ædificia monumentis adiacentia, si cum illis fuissent consecrata, pari religione obligabuntur: idcircò ne Religio totum solum occuparet, solebant sepulchra maceriis claudi, & spatium Religiosi loci definiri, vt, quid puri, & profani loci relinqueretur, constaret; quod ex variis inscriptionibus apud Gruter. colliges, & obseruauit Cuiacius. *lib. 13. obseruat. cap. 36.* si quis fundum, in quo sepulchrum esset, venderet, iura tamen sepulchri apud eum remanebant, & tantùm agri excipiebatur, quantùm adeundo sepulchro opus esset. Denique, vt finem faciam, moneo, voluisse Theodoricum ipsa quoque marmora excipiendis cadaueribus destinata, leuiori, & mediocri pretio distrahi; sic enim Danieli marmorario peritissimo rescribit apud Cassiod. *lib. 3. Epist. 19. Hinc quibusdam veniunt ad pretium dolores, & miserabili sorte votorum crescit de humana morte compendium, ita tamen vt non sit iniquitas sub hac occasione taxari, ne cogantur miseri inter acerba luctuum, grata plorare dispendia facultatum, & nefanda deuotione constricti, aut vrgeantur patrimonia pro mortuis prodere, aut dilecta corpora vilissimis foueis potiùs dolentes abiycere. Sit modus in voluntate poscentium,*

quando ipsa miseratio pro ementibus facit. Si igitur tam turpis quæstus perpetuò visus est, qui ex re sepulchrali colligebatur, & commercium sepulcrorum infame existimatum, quid mirum, si Ecclesia repetitis sæpiùs sanctionibus, terræ, qua corpus operiatur, venditionem, & sepulturæ marcimonia interdixit.

7 Dico quinto si quis sepulturæ locum contra legem Ecclesiasticam vendat, peccare peccato tum turpis auaritiæ, tum iniustitiæ. cùm vendat id, quod alter habet ius gratuitò accipiendi, tum Irreligiositatis, quandoquidem ea venditio intuitu Religionis prohibetur, non tamen Simoniæ, quia iam ostendimus Simoniam solo iure Ecclesiastico inductam non esse veram Simoniam, sed similitudinariam duntaxat.

CONSECTARIVM VII.

Soluuntur Casus singulares.

1 Ex his sequitur primo neque Abrahamum, neque Ephronem fuisse Simoniacos, licet Abraham ab Ephrone emerit speluncam duplicem in sepulturam Saræ mortuæ, quadringentis siclis argenti. *Genes.* 23. primo quia vt ait S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 4. *ad* 3. terra illa nondum erat consecrata ad sepeliendum, & quamuis ritu gentilitio fuisset consecrata, tamen Abrahamus non emebat nisi terram, quam communem, & profanam habebat; Simoniacus tamen fuisset Ephron ex falso animi errore. Ita Abrahamum tuetur quoque Tostat. contra Nicola. Lyran. secundo quia venditus est ager, & vnà cum illo transiit spelunca sepulchralis, sicut vendito fundo transit cum illo ius patronatûs ipsi annexum sine Simonia. Ita Alensis. 2. *part. quæst.* 189. *in* 4. *art.* 1. §. 4. atque ita neque Abrahamus, neque Ephron Simoniaci fuerunt. tertio quia locus sepulturæ consecratus ex natura rei vendi potest, vti diximus, nullo tamen respectu ad consecrationem, tunc autem nullo iure positiuo illud prohibebatur; quarè neuter peccauit, & qui Ephronem accusant, non satis excusant Abrahamum, qui illum ad vendendum coëgit, & qui neque aut vexationem iniustam, quam redimeret, aut aliam iustam causam contractui Simoniaco prætexere potuit. Quod autem Hieron. obseruat in illud *capit.* 23. *Genes.* Ephronem post eam venditionem dictum fuisse Ephran, significante scriptura, eum non fuisse consummatæ, perfectæque virtutis, qui potuerit memorias vendere mortuorum. Non idcircò facit, hunc Simoniacum fuisse, sed quia à statu perfectionis descendit ad statum imperfectionis. primo enim voluit dare gratis; deinde carò vendidit; & ideò cùm priùs diceretur Ephron, perfectus, confirmatus, posteà Ephran infirmus, & imperfectus nominatus fuit.

Secundo dubitant DD. *in cap. Abolende. de sepultur.* an Area excipiendo corpori vendibilis sit. Respondéntque Innocent. Panormit. & alij passim, non posse vendi, vbi ab Episcopo fuit consecrata, sed anteà. Mihi etiam tunc vendibilis videtur, non tamen ratione consecrationis reduplicatiuè, vti de ipso sepulchro, & Calice consecrato diximus superiùs. 2

Tertio quærit Hostiens. *in cap. Abolenda.* quid sentiendum de illa consue- 3

consuetudine, in qua dantur centum libræ, vt quis in certo cæmeterio, quod Paradisus dicitur, sepeliatur; in alio autem minori pretio reconditur. Quò pertinet etiam quæstio, de honoratiori loco in Ecclesia, an priuilegium sepulturæ in eo vendi queat. Respondet Hostiens. eam consuetudinem esse Simoniacam. Idem quoque sentit Antonin. 2. *part. tit.* 1. *cap.* 5. §. 22. Syluest. *ver. Simonia. quæst.* 11. atque etiam Suar. *lib. de Simon. cap.* 14. *num.* 22. si locus honoratior sit ex eo, quod intra Ecclesiam, aut in cæmeterio, aut proprio existat altari; quia tunc tota ratio pretij est maior quædam loci sanctitas, aut respectus ad illam, ideóque non erit tantùm Simonia humano iure prohibita, vti existimauit Suarez, sed etiam naturali.

Mihi probabilius est, quod sentiunt plures Theologi apud eund. Suar. nullam hic Simoniam propriam committi, quia in eo honore attenditur duntaxat aliquid humanum, & non sacrum; etiamsi remotè ille honor ex aliqua coniunctione cum re sacra deriuetur. Et videmus Magistratibus, aut nobilioribus quibusdam familiis certa loca in choro; aut prope altare, aut ad dextram deferri; quæ reuerà non videntur materia Simoniæ, licet vnus locus nobilior alio censeatur, in ordine ad altare; Neque ex venditione talis loci dicetur vendi eius sanctitas, vt tam sæpè in aliis diximus, maximè quòd ipsemet honor; qui humanus duntaxat est, quæratur, non iura quædam, & actiones, quæ nonnunquam sedem nobiliorem sequuntur, vt iterum monebo inferiùs.

4 Quartò Ius, vt quis, eiúsque familia duntaxat in certo quodam loco sepeliatur, non autem vllus alius, vendi potest ex Suar. *num. cit.* Ferdinand. *tractat.* 13. *disput.* 3. *punct.* 8. *num.* 4. Layman. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim. num.* 37. Aragon. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 4. *ad* 3. Binsfeld. *in cap.* 41. *de Simon. quæst.* 1. *con.* 3. *sub fin.* quia onus illud incumbens Clericis nullum alium admittendi in eiusmodi locum, est æstimabile pretio, & sacrum non est, sed temporale accidentariò duntaxat connexum cum spirituali.

Quintò patronus, cuius est Capella aliqua cum toto loco subterraneo, & qui habet ius sepulturæ, non committit Simoniam propriam, si pretium accipiat pro iure, quod concedit alteri, vt ibidem sepeliatur. Ita Suar. *cap.* 14. *cit. num.* 21. quia vel est locatio, vel venditio illius terræ, quæ tantùm sacra est, eo modo quo altare, aut Calix; atque adeò ex natura rei vendibilis manet. Neque eo quod vendatur à patrono, potiùs vendetur quatenus sacra est, quàm si venderetur à Clericis. Prohibitio tamen Ecclesiastica de venditione ad sepulturam, quam attulimus superiori consectario *conc.* 4. ad hunc quoque casum extenditur, atque ad reliquos, & laicos, æquè ac Clericos obligat, quandoquidem Conc. Triburiens. cuius verba ibid. retulimus, id interdictum esse vult omnibus Christianis. 5

Sextò nolle in funeribus maiorem crucem præferre nisi certo pretio, Simoniacum est ex Hostiens. & Syluest. *quæst.* 11. *cit.* distinguendum mihi videtur, quia si ematur tantùm gestatio Crucis nobilioris, & in eo attendatur quidam honor externus, quia pretiosior Crux celebriorem facit pompam funebrem, est quid solum 6

solum temporale: si verò ematur vsus illius Crucis, qui sacer est, Simonia committitur; aut si ea Crux nobilior habeatur propter Reliquias, quas continet, aut quia ipsamet fortassis prodigio quodam facta est, erit quoque Simonia, quia maior æstimatio gestationis talis Crucis sumitur ex sanctitate.

7 Septimo quoties Clerici ex consuetudine accipiunt lectum, pannos, equum, aut aliam eiusmodi supellectilem morientis, possunt de redemptione ipsorum pacisci cum hæredibus, hæc enim sunt temporalia, & illa ex laudabili consuetudine capere possunt, atque adeò ad illam obseruandam per Censuras compellere. *cap. ad Apostolicam. de Simonia*, quod dicemus fusiùs. Non possunt tamen obligare hæredes ad redimendum lectum mortui, si velint illum à se sepeliri; esset enim ea pactio Simoniaca, quia pretium sepulturæ acciperent.

8 Octauo Clerici extranei, qui nolunt conuenire ad funus nisi accepto pretio, Simoniaci sunt, nisi illud accipiant aut in sustentationem, aut pro incommodis, & labore extrinsecùs, & per accidens cum istis diuinis officiis coniuncto, dum ex loco dissito accedunt, aut ad compensanda damna temporalia, quæ ex mora, quam in eo loco faciunt patiuntur, vti diximus superiori consect. 2. quæst. 8. idque volunt Innocent. *in cap. penult. ne prælati suas vices.* & Glossa *in cap. suam. de Simon.* quæ tamen *in cap. Abolenda. de sepultur.* malè distinguit in hoc casu inter Clericos, qui ratione beneficij in ea Ecclesia tenentur interesse funeri, & eos, qui non tenentur: Nam neutri pro officio funebri pretium aliquod accipere possunt, nulláque differentiá præcisè ponenda est inter Clericos extraneos, & proprios Ecclesiæ, nisi ratione extrinseci alicuius laboris adiuncti, vt monui.

CONSECTARIVM VIII.

An testimonium, & patrocinium in Iudicio merè spirituali, & Ecclesiastico vendi possint.

Diximus consectario 14. quæst. 7. Iudicium mere spirituale, & Ecclesiasticum esse materiam Simoniæ, cùm illud sit exercitium potestatis, atque Iurisdictionis spiritualis: quia verò ad illud Iudicium plurima concurrunt, quæ non sunt exercitium eiusmodi Iurisdictionis, sed cum illo tantùm antecedenter connectuntur, vt patrocinium, & testimonium; quæritur, an omnes actus istius iudicij, & non solùm ipsum Iudicium, siue sententia Iudicis, sint propter eam connexionem materia Simoniæ.

Respondeo non esse, quia hæc omnia merè temporalia sunt, & spiritualibus antecedenter duntaxat annexa. Ita Ferdinand. *disputat. 3. cit. sæpius. punct. 12. num. 14.* Suarez *lib. 4. tractat. 3. de Religione. cap. 53. num. 9.* & alij passim; quod constans Ecclesiæ praxis obtinuit, quæ enim amabo Iurisdictio spiritualis est in actore, aut defensore, aut in teste, vel procuratore Rei, vel actoris partes sustinente, quamuis causa, quæ disceptatur, omninò spiritualis sit, & nequeat nisi à Iurisdictione spirituali definiri? neque quidquam facit, quod vel patrocinio illo, vel testimonio paretur via ad beneficium, aut ad actum

actum spiritualem exercendum; inde enim aliud non colligitur, quàm connexio quædam accidentaria, ex qua non sequitur vendito patrocinio, aut testimonio, vendi aut sententiam, quæ pronuntiatur, aut beneficium, quod adiudicatur. Itaque veteres adducti à Suar. *num*. 10. qui in testimonio isto Simoniam admittunt, reiiciendi sunt, nisi fortassis talis testis accipiat pecuniam præcisè, quatenus promouet causam spiritualem. Quæ supererant de officiis temporalibus, & aliis quibusdam, an sint materia Simoniæ, commodiùs expendentur in sequentibus qq. ista enim iam fusior extitit.

QVÆSTIO XIII.

De pretio Simoniaco, & primò quidem, an aliquid spirituale possit habere rationem pretij.

CVm Simonia sit quædam irreligiosa emptio, aut venditio rei spiritualis, vti illam definiuimus quæst. 1. statim apparet, intelligi non posse sine aliquo pretio quod fusius ostendimus quæst. 2. quæritur itaque, quidnam habeat rationem pretij necessarij ad constituendum contractum Simoniacum.

PROPOSITIO VNICA.

1 Nihil spirituale est pretium in contractu Simoniaco, idcircò omnis permutatio rei spiritualis cum alia spirituali præcisè sumpta, Simoniacæ labis expers est ex natura rei, & secluso iure Ecclesiastico, quod solas permutationes beneficiorum absque superioris authoritate factas damnat, & Simoniæ pœnis subiicit.

EXPOSITIO, ET CONFIRMATIO propositionis.

Sumo spirituale hoc loco in eadem prorsus significatione, in qua hanc vocem hactenùs vsurpaui, dum pro materia Simoniæ assignaui spirituale, illud videlicet, quod non modò ad nullas commoditates, & vtilitates humanas ordinatur, sed etiam quandam habet supernaturalitatem, vel in se, vel ex ordine ad aliud. Quæro itaque, vtrùm eiusmodi spirituale, sicut est materia Simoniæ, ita possit quoque pretium in illa existere, quod est disputare, an, quando vnum spirituale commutatur cum alio spirituali, committatur Simonia, siue ex natura rei, siue ex iure saltem Ecclesiastico. Primum illud negaui in mea propositione; secundum concedo aliquando contingere in permutationibus videlicet beneficiorum, quæ sunt spiritualibus consequenter annexa.

Obseruandum porrò est, commutationes istas rerum spiritualium inter se variis modis institui posse, eò quod res spiritualis aliquando merè, & purè spiritualis sit, aliàs mixta ex spirituali, & temporali, quod habet annexum vel antecedenter, vel consequenter. Potest itaque primo commutari res purè spiritualis cum alia purè spirituali, vt vna Missa cum alia Missa, aut officium diuinum cum Missa. secundo commutatur res purè spiritualis cum alia spirituali habente annexum aliquod temporale, v. g. Missa cum Calice consecrato. tertio res vna spiritualis annexa cum temporali, permutatur

cum alia, quæ habeat quoque annexum temporale, vt duo Rosaria benedicta, duo beneficia. Quia verò temporale duobus modis connecti solet cum spirituali, antecedenter, vel consequenter, vti quæst. 4. superiori diximus, fit, vt commutationes instituantur vel inter duo spiritualia, quæ eodem modo habent annexum aliquid temporale, vt inter duos Calices consecratos, aut inter duo beneficia, vel inter ea, quæ diuerso modo habent annexum temporale, vt ingentis pretij Calix consecratus cum aliquo beneficio. His annotatis facilè fuerit singulas propositionis nostræ partes confirmare.

PRIMA PARS propositionis.

De permutationibus spiritualium ex natura rei.

2 Dixi igitur primo nullam esse veram, & propriè dictam Simoniam iure diuino, & naturali prohibitam, quando vnum spirituale datur pro alio spirituali, quamuis ex vero pacto, & rigoroso contractu propriæ commutationis detur. Ita sentit S. Thom. Durand. Argentin. Victoria, Couarru. & Soto relati à Suar. *lib. de Simon. cap. 30. num. 5.* quibus deinde adhæsêre passim omnes recentiores, quos idcirco singulos appellare nihil attinet. Contra Richard. *in 4. dist. 25. art 8. quæst. 1. ad 1.* Paludan. *ibid. quæst. 2.* Adrian. *quodlib. 9. artic. 3. §. ad quartam confirmat.*

Ratio euidens est, malitia enim Simoniæ consistit in eo, quod res sacra despicatui habeatur, & iniuria afficiatur, dum re temporali æstimatur, quod non contingit, quando componitur, & appretiatur cum alia re spirituali, & sacra, siue supernaturali, etiam inferiori; sunt enim saltem eiusdem ordinis; qua ratione beatitudinem comparamus actionibus supernaturalibus, quibus illam meremur ex Iustitia quoque commutatiua ex multorum sententia; & saltem nullus affirmat, fieri iniuriam beatitudini, quòd detur in præmium, & mercedem actionis supernaturalis. Addo, quæ afferuntur ab Adriano de præcepto dandi gratis spiritualia *Matth.* 10. nihil prorsus vrgere, quæ enim sine pretio temporali dantur, gratuitò dari censentur. Neque aliter Hieronym. Chrysost. S. Thom. aliique PP. ea verba Christi sunt interpretati, cùm solam possessionem temporalium rerum his spiritualibus ministeriis comparari posse negarunt; quod ipsum innuit Christus, dum ait, Gratis accepistis, gratis date; nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris. Obijcit quidem Richard. nos non esse dominos horum spiritualium, ac proinde illa vendere non posse quocúnque tandem pretio illa vendamus. Verùm neque eadem donare liceret, atque eorum dominium in alios transferre. Deinde sequeretur in omni Simonia committi iniustitiam propriè dictam, quod negauimus quæst. super. 3. consect. 3. & saltem præcipua malitia Simoniæ, eiúsque ratio formalis est Irreligiositas, siue habeat adiunctam iniustitiam erga DEVM, siue non. 3 Ex porrò Irreligiositas non reperitur in commutatione spiritualis cum spirituali, cùm inter res eiusdem ordinis comparatio nunquam sit iniuriosa. Ergo non erit Simonia. Præterquam quod negari nequit

nequit nobis aliquod dominium in hæc spiritualia, quæ vel sunt actiones sacræ, & liberæ, vel alia quædam entia permanentia, eáque materialia, sed cum spiritualibus coniuncta, quæ ratione illius materialis sunt in nostro dominio, & proinde possunt permutari tum ratione rei materialis, tum præcisè habita ratione solius spiritualitatis, quæ in vtroque reperitur; sic duo Rosaria benedicta commutabuntur ratione benedictionis, siue quia benedicta, nulla habita ratione materiæ, quia reuerà etiamsi sint æqualis materiæ, nihilominus non fieret commutatio, nisi forent benedicta. Denique cùm simus dispensatores horum spiritualium, quæ liberè donare possumus, quidni & ea poterimus inter se commutare; modò in ea commutatione nihil peccetur contra reuerentiam eorum, quæ commutantur, aut contra ius diuinum, & naturale; nondum enim agimus de iure humano aliquam eiusmodi commutationem prohibente. secundo vel res, quæ commutantur inter se, sunt purè spirituales, vt duæ Missæ, duo diuina officia, duo Sacramenta; vel sunt mixtæ ex spirituali, & temporali, vt duo templa, duo calices consecrati; vel vna res est purè spiritualis, & altera mixta. In primo casu nulla potest esse irreuerentia, quòd vna Missa æstimetur alia, aut etiam sacrificium commutetur cum diuino officio; nam etiamsi sacrificium sit aliquid nobilius, quàm officium Canonicum, vtrúmque tamen est supernaturale, & spirituale: neque hic propriè ponderamus efficaciam singulorum istorum, sed volumus vnum pro alio dari. Et sane Adrian. *loc. cit.* non agnoscit Simoniam in istis commutationibus rerum spiritualium ex ipsarum æstimabilitate, aut inæstimabilitate; sed quod, siue æstimabilia sint, siue non, siue æqualis, siue inæqualis valoris, gratis tamen ex Christi lege danda sit; nam curatio miraculo facta tam æstimabilis est, quàm si humana arte facta fuisset, tamen Simoniacus foret qui pretio curationem miraculo faceret. Verùm iam docui, pretium spirituale non impedire gratuitam exhibitionem, & administrationem spiritualium, quam exigit Christus, qui solum pretium temporale exclusit ex interpretatione Patrum; Et qui miraculum curationis commutaret cum quopiam pio, & spirituali opere, curaret nimirum sacerdotem cum obligatione sacrificandi, non esset profectò Simoniacus; sicut neque illi, qui pollentes dono miraculorum paciscerentur inter sese de aliquibus edendis miraculis, curabo v. g. Titium depositum, si tu cures Caium, aut si pluuiam à Deo impetres; sicut neque rectè Richard. eum, qui alium baptisaret cum pacto, vt ab ipso deinde baptisaretur, Simoniæ arguit, cùm baptismum commutet pro baptismo, quæ enim ibi tandem Irreligio, & iniuria in Sacramentum istud fingi potest?

Quando verò res commutatæ, sunt mixtæ ex spirituali, & temporali; si eodem modo habeant temporale connexum spirituali, v. g. duo grana benedicta, duæ actiones Sacramentales, duo beneficia; statim apparet, nullam ex natura rei esse Simoniam, modò commutatio fiat ratione tantùm spiritualis annexi; & nulla fiat comparatio inter spirituale, & temporale; Nam si temporale vilius commutetur cum alio temporali pretiosiori, propter maiorem quandam spiritualitatem, quod il-

lud temporale vilius participat v. gr. Rosarium benedictum pretiosæ materiæ commutatur cum viliori, quia istud habet plures benedictiones, & Indulgentias, aut contactu plurium Reliquiarum sacratius est, reuerà committitur Simonia, quia non commutatur spirituale cum spirituali præcisè, sed emitur excessus ille, vt ita dicam, spiritualitatis, qui in vno reperitur, per excessum temporalis, quod est in alio. Quando verò seruatur proportio, ita vt nihil attēdatur in commutatione spiritualis nisi spirituale, & in commutatione temporalis nisi præcisè temporale, & non comparetur spirituale vnius cum temporali alterius, vt inter sese compensentur secundum varios excessus, tunc nulla est Simonia: nam quæ sunt antecedenter annexa spiritualibus, æquè sunt vendibilia, atque erant, antequam connecterentur spiritualibus; ergo æquè commutabilia sunt sine periculo Simoniæ, non habito respectu ad spirituale annexum. Quæ autem concomitanter & consequenter connexa sunt, inuendibilia fiunt per eam connexionem; si igitur commutentur, vnum spirituale commutatur cum alio. Itaque nisi in commutatione illa temporale distrahatur ab spirituali & comparetur temporale vnius cum spirituali alterius, erit commutatio tantùm inter spiritualia, ac proinde non Simoniaca, vt inter duas actiones Sacramentales, inter duo iura spiritualia, duóque beneficia, in quibus non attenditur maius, aut minus commodum temporale.

Quod si res ex spirituali, & temporali mixtæ, siue compositæ habeant temporale diuerso modo connexum cum spirituali v. gr. Calix consecratus, & administratio Sacramenti, aut beneficium; tunc semper in ea commutatione committitur Simonia, quia commutatio non fit præcisè inter spiritualia, sed inter spirituale, & temporale, quia in rebus, in quibus temporale antecedenter se habet, id quod primario, & per se datur, est illud temporale, cum quo deinde venit spirituale annexum; in eo autem, quod est concomitanter, aut consequenter annexum spirituali, illud quod primò datur, est illud spirituale, ratione cuius deinde obtinetur temporale in eo fundatum. Itaque quando datur beneficium, datur primò ius spirituale, & consequenter prouentus temporales; fit igitur commutatio primò, & per se inter temporale, & spirituale, dum Calix consecratus datur pro beneficio, ac proinde committitur Simonia.

Denique quando res est purè spiritualis, si cum alia mixta ex spirituali, & temporali commutetur, datur aliquid temporale pro spirituali, atque ita non fit commutatio precisè inter spiritualia, quam solam vindicabamus à Simonia in nostra propositione.

Confirmantur hæc omnia, *ex cap. ad quæstiones. de rerum permutatione.* vbi Clement. III. ait licitam esse permutationem duarum Ecclesiarum parrochialium inter se, & præterea commutationem possessionum earundem Ecclesiarum fieri per se posse, atque excessum possessionum vnius compensari aliqua pecunia, modò contractus illi non misceantur inuicem. Vbi Glossa *ver. per se*, obseruat idcircò eam permutationem licitam esse, quia tam potest spirituale commutari cum spirituali, quàm temporale cum temporali.

Idem

Idem docet *cap. super eo. de transactionib. ver. re sacra.* vnde tamen non sequitur dari emptionem, & venditionem in spiritualibus, quia venditio non consistit sine pretio; quod propriè non est quid spirituale. deinde *in ver. contractus.* obseruat eadem glossa fuisse duos contractus in casu illo, in vno siquidem Ecclesiæ inter se permutabantur, in alio ipsarum possessiones; vtrúmque autem illum contractum probat Clemen. modò vnus non misceatur cum altero, Ecclesia videlicet non commutatur cum possessione. Quod autem ad hanc permutationem Ecclesiarum glossa requirat authoritatem superioris, id non oritur, vt vitetur Simonia, sed quia translatio vnius Parrochiæ non potest authoritate priuata fieri, quod ex aliis iuribus constat.

SECVNDA PARS propositionis.

De eadem permutatione spiritualium ex Iure Ecclesiastico.

4 Dixi secundo hanc nihilominus permutationem rerum spiritualium prohiberi iure posse ad vitandam omnem suspicionem, & periculum Simoniæ, atque adeò si quid contra eam prohibitionem fiat, tanquam Simoniacum plecti.

Hæc pars propositionis confirmata manet ex *quæst. 3. superiori conclus. 4.* vbi diximus, dari aliquam Simoniam similitudinariam, quæ tamen sit vera Irreligiositas, & pænis Simoniæ puniatur, atque Simonia tum in Iure, tum in foro externo nominetur, quæ solùm mala est ex Iure Ecclesiastico prohibente intuitu Religionis contractum aliquem circa spiritualia, alioquin ex sua natura licitum. Quidni igitur possit Ecclesia ad vitandam omnem Irreligiositatis, & Simoniæ speciem prohibere aliquos contractus, in quibus ex pacto vero, & proprio, spirituale dabitur pro spirituali: quia etiamsi nequeat efficere Ecclesia, vt res spiritualis sit pretio æstimabilis, ac proinde cum datur pro alia spirituali, dicatur dari pretium aliquod, & in illo contractu sit vera & propriè dicta Simonia: potest tamen intuitu Religionis eam commutationem mutuam spiritualium inter se tanquam minùs decentem prohibere, atque ita tanquam irreligiosam punire. Hæc porrò Irreligiositas affinis admodum erit Simoniæ, quæ in solis contractibus circa res spirituales reperitur, atque adeò Simonia nominabitur, vti eo loco fuit explicatum.

Quod vt ampliùs intelligatur, repetenda sunt, quæ nuper dicebamus de variis commutationibus rerum spiritualium inter se; si enim res, quæ commutantur, sunt purè, & merè spirituales, non potest quidem in his esse aut periculum aut suspicio Simoniæ: vnde ea de causa nō poterit ea commutatio prohiberi. Si tamen aliqui inde timerētur abusus, vt si duo sacerdotes pacìscerentur de absolutione à peccatis, vel censuris sibi mutuò impendenda, reuerà posset iusta de causa etiam rerum huiuscemodi commutationem inhibere Ecclesia, ad maiorem quandam rerum sacrarum venerationem; ideóque si quid in contrarium fieret, sacrilegium foret, illúdque affine Simoniæ. Quando verò res spirituales commutatæ habent aliquod temporale annexum, fieri facilè poterit, vt in hac commutatione potior ratio ha-

beatur temporalis, quàm spiritualis; atque ita facilè quis incidet in Simoniniam, vel illius suspicionem inducet: ideóque sapienter Ecclesia huiusmodi commutationes sine superioris authoritate factas iure merito tanquam Simoniacas damnare poterit, in quibus casibus non tantùm ex præsumptione Simoniæ commissæ, qua ratione sæpè in foro interno nulla esset, procedet Ecclesia; sed quia cùm simpliciter, & absolutè eas commutationes grauibus de causis prohibuerit, iam reuerà malæ sunt, quia prohibitæ, non aliâ sanè malitia, quàm Irreligiositatis, & Simoniæ saltem analogicæ, ac similitudinariæ.

TERTIA PARS propositionis.

Sola permutatio spiritualium in Beneficiis absque superioris authoritate facta est Simoniaca.

5 Dixi tamen tertio Ecclesiam non prohibuisse istas permutationes rerũ spiritualium tanquam Simoniacas, præterquam in beneficiis. In qua assertione duo dicta continentur.

Primum est, permutationem beneficiorum damnari vt Simoniacam à Iure, nam *cap. quæsitum. de rerum permutat.* dicitur, præbendas pacto præcedente commutari non posse, quia *circa spiritualia, vel connexa spiritualibus, omnis pactio, & conuentio continet labem Simoniæ.* Et quia in Concilio Turon. *omnis commutatio dignitatum est interdicta.* Canon autem ille Concilij Turonen. refertur *in cap. Maioribus. de præbendis.* habitum porrò est hoc Concilium Turonis ab Alexand. III. an. 1163. 4. Kalend. Iunij in Octauis Pentecost. Indict. 10. Pontificatûs an. 4. vti obseruauit Antoni. Augustin. *in notis ad cap. 10. de præbendis. antiqua 1. Collectionis*; refertúrque integer hic Canon in Concil. Lateran. sub eodem Alexand. III. *parte 30. cap. 4.* damnatur præterea *cap. Cùm olim. eod. titulo. de rerum permutat.* commutatio Archidiaconatûs, & præposituræ propria authoritate facta, & in pœnam vterque commutans suo beneficio priuatur. Neque quidquam opponi potest contra definitiones adeò perspicuas, cùm & dignitatum, & præbendarum quoque permutatio tanquam Simoniaca apertè prohibeatur; nihil enim ibi est, ex quo colligamus, datum fuisse aliquid temporale pro spirituali, cùm tantùm ageretur de permutatione dignitatum in Concil. Turonen. quam prohibitionem extendit Pontifex ad commutationem etiam præbendarum, quæ cùm sint aliquid temporale, videbantur posse permutari; quia tamen sunt annexæ alicui spirituali, nimirum Iuri spirituali illas percipiendi, ideircò permutari prohibentur, maximè *pactione partium præmissa*; quia etiamsi illa actualis, vt ita dicam, permutatio reipsa dando vnam præbendam pro alia, absque vllo priori pacto, fit quoque Simoniaca: hæc tamen, in qua imponitur mutua, & reciproca obligatio dandi suam præbendam, videtur magis expressam Simoniam continere propter expressam pactionem: quare hanc Simoniam Ecclesiasticam agnoscunt omnes *in cap. Quæsitum, citatum*, & alij quos dabit Garcia: *par. 11. de benefic. cap. 4. num. 57.*

6 Alterum quod continebat nostra vltima

vltima propositio, erat, nullam aliam permutationem rerum spiritualium prohiberi à Iure; & probatur ex eo, quòd nulla talis prohibitio in iure reperiatur; quia *in cap. Quam pio 1. quæst. 2.* vbi prohiberi videtur omnis pactio circa spiritualia, sermo est de pactione dandi temporale pro spirituali, nam ibi agebatur de subsidio temporali, quod Monasterium vnum petebat ab alio, vt illi Religiosum suum in Prælatum sufficeret. *in cap. vltim. de pactis*, dixit Gregori. *omnem pactionem, omnémque conuentionem in spiritualibus cessare debere.* quæ verba de pactione quoque rei temporalis interpretamur, cùm ita soleat loqui ius *cap. Tua. de Simonia*, & ibi videatur agere Gregori. de sepulturis, vt ex superiori capite, cui istud connectitur, persuaderi posset. Denique si attendantur omnes, & singuli textus, apparebit vel illos de beneficiis agere, vel de aliquo temporali cum spirituali commutando, vel de propria venditione, quoties omnem pactionem circa spiritualia damnant.

QVÆSTIO XIV.

CONSECTARIA

Ex propositione superiori.

CONsectar. I. An liceat actionem spiritualium cum obligatione ad alium similem præstandam commutare.

Consect. I I. An votum de præstanda re temporali ad obtinendam spiritualem, vel è contrario, votum rei spiritualis pro re temporali sit licitum.

Consect. III. An omnia spiritualia, quæ habent temporalia sibi consequenter annexa, sint permutabilia inuicem.

Consect. I V. An permutatio beneficiorum Simoniaca sit irrita, & nulla.

Consectar. V. An commutatio actionum pertinentium ad prouisiones beneficiorum sit Simoniaca.

Consect. VI. An commutatio vnius beneficij cum iure ad aliud sit Simoniaca.

Consect. V I I. An iura ad beneficia possint inuicem, vel cum beneficio permutari; Et explicatur *cap. ad Audientiam. 2. de Rescriptis.*

Consectar. V I I I. An superioris authoritas Simoniæ labem abstergat à commutatione beneficiorum.

Consect. IX. Casus singulares ex superiori consectario.

Consect. X. An beneficium possit permutari cum pensione cum authoritate superioris.

Consectar. X I. An inæqualitas beneficiorum permutatorum compensari possit absque Simonia.

Consectar. X I I. An possint beneficiati obligare se ad faciendum permutationem beneficiorum, nondum consulto Episcopo.

Consectarium vltimum. An commutatio beneficiorum, cui superior sine iusta causa authoritatem tribuit, sit Simoniaca.

***

CONSE

CONSECTARIVM I.

An liceat actionem spiritualem cum obligatione ad aliam similem præstandam commutare.

Titius facit Missam pro Caio, qui ex pacto se obligat ad dicendam deinde aliam Missam pro Titio.

Respondeo cum Suarez *lib. de Simonia. capit. 30. numer. 7.* Bonacin. *disput. de Simon. quæst. 4. §. 12. numer. 2.* nullam in eo contractu esse Simoniam; quia ea obligatio æquè spiritualis est, atque actus ad quem est, neque in æstimatione morali separatur à re tradenda, aut facienda, alioquin pretio redimi, vel vendi sine Simonia posset, quod nemo dixerit. Et sanè quotiescunque vna res cum alia commutatur, si vtraque simul non detur, necessariò nascitur obligatio ad dandam rem, quæ nondum exhibita fuit; quæ obligatio cum sit conditio quædam, vel circumstantia consequens dilationem solutionis, non solet æstimari tanquam aliquid distinctum ab ipsa solutione, vel exhibitione rei, quæ nondum tradita fuit: quis enim, dicat, obligationem, quam quis contraxit ad soluendum, vel restituendum mutuò acceptum, esse æstimabilem seorsim ab ipsa solutione, vel restitutione præstanda? Ergò neque obligatio dicendi Missam pro eo, qui iam aliam Missam ex pacto pro te fecit, æstimabilis est, tanquam aliquid distinctum ab ipsa Missa; neque aliquid temporale, ita vt ratione illius dicatur committi Simonia in commutatione duarum Missarum, quarum vna modò dicitur, alia die crastino fiet, nisi fortassis huic obligationi accedant aliqua incommoda pretio æstimabilia, quæ per aliam Missam compensari videantur. Ineptum porrò est, quod aliqui adducunt ex mutuo, nempe hinc fieri quoque posse, vt mutuans obliget mutuatarium ad remutuandum sine vsura; Nam obligatio mutuandi distincta est ab obligatione soluendi, aut restituendi mutuum, & idcircò est pecunia æstimabilis, atque etiam distincta ab ipso mutuo restituendo, idcircò sine vsura, vt patet, imponi nequit. At verò obligatio soluendi mutuũ, sequitur necessariò ex ipso contractu mutui, sicut & obligatio dandi rem commutatam pro alia cum qua commutata fuit, sequitur ex natura commutationis; neque ab ea distingui censetur in ordine ad æstimabilitatem moralem.

CONSECTARIVM II.

An votum de præstanda re temporali ad obtinendam spiritualem; vel è contrario, votum rei spiritualis pro re temporali, sit licitum.

Refertur Innocentium *in cap. scriptura, de voto.* damnasse eiusmodi votum tanquam illicitum, & Simoniacum, quasi vouens velit Eleemosyna, aut alia re, quam Deo, vel sanctis promittit, emere donum aliquod spirituale, aut aliquod miraculum, cuius editio supernaturalis est. Richard. verò *in 4. dist. 38. artic. 1. quæst. 2.* illud quidem votum validum esse existimat, quia est de re bona, illicitum tamen, quia fit propter finem malum, aut qui non potest debitè terminare actum spiritualem,

ritualem, nam bonum temporale non est finis aptus boni spiritualis.

Respond. nihilominus, ista omnia vota facta ad bonum aliquod temporale obtinendum, non modo Simoniæ, sed omnis etiam malitiæ immunia esse. Ita docent Canonistæ contra Innocentium, qui fortassis illud non docuit *in illud cap. Scripturæ.* Hostiens. Ioann. Andr. Antoni. Cardin. Abb. Ancharan. Henric. Sylvest. *ver. votum.* 1. *quæst.* 4. *d.* 2. *& quæst.* 5. *sub fin.* Angel. *ver. votum.* 1. *num.* 4. *& 9.* Abul. *in cap.* 30. *Num. quæst.* 92. Suar. *lib.* 2. *de voto. cap.* 5. *num.* 5. & *lib. de Simon. cap.* 30. *num. vltim.* Sanchez *lib.* 4. *in Decalog. cap.* 7. *num.* 22. Layman. *lib.* 4. *tractat. de voto. cap.* 2. *num.* 10. Ferdinand. *tractat.* 15. *disput.* 1. *punct.* 8. *num.* 6. idque probant scripturæ, dum eiusmodi plura vota referunt; Iacob enim *Genes.* 18. vouet pro fælici in patriam reditu, & itinere in Mesopotamiam. Anna vouet pro obtinenda prole. 1. *Reg.* 1. Israëlitæ pro adipiscenda victoria. *Num.* 21. suntque eiusmodi vota in communi, & frequenti vsu. Ratio præterea euidens est, quia finis horum votorum non est indifferens, vt aliqui supponunt, sed omnino honestus, quia est vel impetratio eiusmodi bonorum temporalium à Deo, vel gratiarum actio pro iis obtentis, qui fines honestissimi sunt, & in illis votis necessariò includuntur. Quarè qui ieiunium vouet, Eleemosynam, sacrum, peregrinationem, Religionem, aut quid aliud, vt impetret matrimonium dives, dignitatem aliquam, sanitatem, prosperum negotij exitum, aliúdve temporale, & indifferens, obligatur suo voto, & licitè vouet. Non verò si finis sit planè indifferens, & nullam honestatem, vti modò explicui, implicitè saltem necessariò inuoluat, vt si voueat ieiunium, vt sumptibus parcat, aut Eleemosynam, ne auarus audiat; Cùm enim totus ille finis rei promissæ, & promissionis sit indifferens, totus etiam ille actus erit quoque indifferés, & inepta voti materia, vti diximus alibi. Sed id modò non disputo, sed tantùm vt Simoniæ labem ab eiusmodi votis contra Innocentium, aut si quis alius, eiusmodi opinionis fuerit author, abstergam; quod apparet ex dictis, neque enim initur vllum cum Deo pactum, aut spirituali voto emitur aliquid temporale, aut cum illo commutatur; sed solùm ea promissione, & oblatione prouocatur Devs ad aliquid temporale donandum, aut quia dedit, illi gratias ea grati animi significatione reddimus, atque adeò testamur, ipsum omnium eiusmodi bonorum authorem, & largitorem esse. Denique nemo ita desipit, vt existimet, se rem promissam, siue ea spiritualis, siue temporalis sit, dare in pretium beneficij, quod à Deo postulat.

CONSECTARIVM III.

An omnia spiritualia, quæ habent temporalia sibi consequenter annexa, sint permutabilia inuicem.

SI agamus de iure diuino, constat ex nostra propositione, nullam in hac permutatione committi Simoniam, cùm in his spirituale commutetur cum spirituali, & temporale annexum cum temporali annexo eodem modo, neque necessariò

Bb istí

isti contractus misceantur, & in eiusmodi commutatione non detur temporale vnius in pretium spiritualis alterius, vti necessarium omninò esse ad Simoniam naturali iure prohibitam hactenùs contendimus. Controuersia igitur est de Simonia ex Iure Ecclesiastico, cùm enim illa sit in beneficiorum permutationibus, quæ sunt consequenter annexa spiritualibus, videtur Ecclesia eodem iure prohibuisse quoque permutationem in cæteris etiam omnibus, quæ fuerint consequenter annexa spiritualibus, cùm in ea permutatione sit idem omninò periculum Simoniæ, ad quod vitandum commutationem beneficiorum prohibuit. Deinde *in cap. Quæsitum. de rerum permut.* damnat omnem conuentionem circa spiritualia, vel connexa spiritualibus, tanquam Simoniacam. Per hæc autem connexa spiritualibus non intelligit nisi connexa consequenter; iam enim certum est, annexa antecedenter spiritualibus, æque permutabilia esse, atque vendibilia etiam ex Iure Ecclesiastico, & continuo proborum vsu, vti quæst. 6. in vniuersali Regula explicatum fuit: connexa verò concomitanter spiritualibus, cùm sint intima quædam pars rerum spiritualium, intelliguntur nomine spiritualium simpliciter. Restat igitur vt connexa consequenter spiritualibus intelligantur in eo capite. Deinde, quia vix assignare licebit aliqua consequenter annexa spiritualibus, quæ vel beneficia non sint, vel aliquid ad beneficia pertinens, aut eorum naturam imitans, v. gr. vicaria amouibilis, aut Cappellania temporalis, quæ propter defectum perpetuitatis beneficia non sunt; in cæteris enim omnibus beneficiorum naturam sequuntur. Itaque permutationem istorum inter se, aut cum beneficio existimârim ex lege Ecclesiastica Simoniacam esse. Ita Suar. *lib. de Simon. cap.* 31. *num.* 15. & Bonacin. *disput.* 1. *de Simon. quæst.* 4. §. 12. *num.* 4. Layman. *lib.* 4. *tractat.* 9. *cap. vltim. num.* 51. Glossa etiam *in cap. Quæsitum. de rerum permutat. ver. Simonia.* inter annexa spiritualibus, in quibus conuentio prohibetur eo capite, nominat Ius patronatûs, quod non potest esse nisi consequenter annexum: & sanè in eo textu quærebatur, an præbendæ possent permutari, illæ autem sunt tantum quid annexum spiritualibus; si enim per se considerentur prout sunt portiones bonorum spirituali ministerio deputatæ sunt aliquid temporale, vt ex communi dicit Barbos. *in Collect. ad cap. Quæsitum. cit. num.* 5.

CONSECTARIUM IV.

An permutatio beneficiorum Simoniaca sit irrita, & nulla.

Respond. esse, ac proinde permutantes non posse propria authoritate permutata inuicem beneficia sibi retinere. Ita Lessius. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 100. Ferdinand. *tract.* 17. *disput.* 3. *punct.* 15. *num.* 4. quia non modò prohibita est hæc permutatio, sed etiam vt habeat effectum, debet vnus suum beneficium transferre in alterum, qui illi vicissim suum conferat; atqui ea collatio pendet à superiore, sine cuius authoritate non modò Simoniaca est, sed etiam inualida. Possunt igitur singuli beneficinm, quod inualidè in alium alienarunt, sibi retinere, & ad illud

illud quodammodo redire, donec eo in pænam commissi delicti priuentur, vti reuerà priuari possunt *ex cap. cum olim. 7. de rerum permutat.* An verò, vbi facta est resignatio coram superiore causa permutationis, quæ tamen non habuit effectum ob aliquod impedimentum, possint singuli ad sua beneficia redire sine noua collatione, longè alia quæstio est, quam definiuimus alibi tunc enim reuerà vacarunt beneficia permutata, non autem in hac permutatione, de qua loquimur.

CONSECTARIVM V.

An commutatio actionum pertinentium ad prouisiones beneficiorum sit Simoniaca.

Variæ sunt actiones, quæ ad prouisionem, vel acquisitionem beneficiorum pertinent, & pendent ab spirituali aliquo iure, vel potestate, cuius sunt exercitia, v. gr. Electio, nominatio, præsentatio, institutio, confirmatio, collatio, admissio resignationis. Quæritur itaque, an possint hæ actiones inuicem commutari, Eligam ego te in Prælatum, si tu me eligas in Canonicum; aut præsentabo Caium, si tu præsentes Titium, aut illum præsentatum instituas, aut resignationem in fauorem eius, vel mei admittas, aut si mihi beneficium conferas.

Respondeo hanc commutationem Simoniacam esse cum Suar *cap. 31. cit. num. 14.* Laym. *cap vltim. etiam citato. num. 51.* & aliis passim, in primis quia hæ actiones connexæ sunt cum aliquo temporali, cùm sint viæ ad commodum temporale annexum beneficio, ratione cuius annexi æquè in istis est suspicio, & periculum Simoniæ, atque in ipsis beneficiis, in quibus illud sua prohibitione vitare voluit Ecclesia, quod non obtineret, si actiones tendentes ex natura sua ad prouisionem beneficiorum commutari possent. Idcircò videntur comprehendi *cap. vltim. de pactis.* vbi pactiones pro spiritualibus obtinendis reprobantur. & *cap. de hoc.* damnatur Episcopus Oxoniensis, qui Archidiacono beneficium, & cuidam Clerico Prioratum, vt suæ electioni consentirent, promiserat.

CONSECTARIVM VI.

An commutatio vnius beneficij cum Iure ad aliud sit Simoniaca.

Titius beneficium commutat cum Caio, qui cedit ipsi ius, quod per præsentationem, aut electionem, vel nominationem habebat ad aliud.

Respond. Simoniam committi in hac permutatione propria authoritate facta. Ita Syluest. *ver. permutatio. 2. quæst. 13. con. 9.* vbi dicit, habentem ius ad beneficium, non posse permutare cum habente beneficium, & allegat Ioann. Andr. *in cap. 1. de rerum permutat. in 6.* sequitur Suar. *cap. 31. lib. de Simon. num. 16.* adducens Franc. *in cap. 1. de rerum permutat. num. 9.* ratio euidens est, quia tunc beneficium confertur ex pacto, quod in Iure prohibitum est, vti diximus in 3. part. propositionis. Deinde diximus consect. 5. præsentationem actiuam tam permutari non posse, quàm ipsum beneficium; atqui præsentatio passiua, iusque ex ipsa,

aut alia simili actione exurgens ad beneficium æquè connexa sunt cum ipso beneficio, atque præsentatio, aut nominatio actiua; ergo eodem modo comprehenduntur in generali lege prohibente pactionem circa spiritualia, & spiritualibus connexa. Huc pertinent, qui dicunt, non posse fieri permutationem de Iure ad rem, quos affert, & sequitur Garci. 11. *part. de benefic. capit.* 4. *num.* 17.

CONSECTARIVM VII.

An Iura ad beneficia possint inuicem vel cum beneficio permutari. Et explicatur cap. ad Audientiam 2. de Rescriptis.

1 Habet quis literas Apostolicas, vt sibi prouideatur de beneficio, quæritur imprimis, vtrum hoc Ius expectatiuæ ad certum beneficium permutare valeat cum simili Iure alterius ad aliud item beneficium. Ratio difficultatis est, quia permutatio spiritualium inter se non est prohibita nisi in beneficiis: at verò permutatio Iurium ad beneficia non est permutatio beneficiorum, vt patet; cùm iura ad beneficia non sint beneficia, & ideò permutantes hæc iura non dicuntur permutare beneficia: hæc autem iura ex sua natura sunt commutabilia, nam qui habet ius ad beneficium, est reuerà dominus illius Iuris, etiamsi nondum sit dominus beneficij.

Dices, hæc iura esse personalia, & intransferibilia, vnde neque de Iure, neque de facto eiusmodi permutatio valida, & rata erit; quod videmus in præsentationibus, expectatiuis, & electionibus; in his enim conditio, qualitas, & industria personæ electa fuit.

Verùm hæc ratio ostendit, non modò priuata authoritate, sed neque superioris eiusmodi permutationem fieri posse, & futuram inualidam propter intrinsecam Iurium istorum intransferibilitatem: non ostendit tamen eandem fore Simoniacam, v. gr. posito quod valida sit transmutatio, quia præsentatus, & qui habet expectatiuam à Pontifice, obtinuit à Patrono, & Pontifice, vt ius suæ præsentationis, aut expectatiuæ in alium transferret, quærimus an possit pro simili alio iure illud commutare priuata authoritate.

Respond. committi Simoniam in ea permutatione, quia ista sunt iura connexa beneficiis, & ex eorum commutatione sequitur virtualiter, & implicitè ipsorum beneficiorum commutatio, quæ tanquam Simoniaca prohibetur. Neque dum fit facultas transferendi in alium expectatiuam, concedit superior facultatem commutandi cum alia, nisi illud exprimat, sed gratis in fauorem alterius renuntiandi. 2

Secundo quæritur, an qui habet literas Apostolicas, vt sibi de aliquo beneficio prouideatur, possit ipsis renuntiare eo pacto, vt sibi aliquod beneficium, aut pensio donetur, absque Simonia. Hic casus est *in cap. Ad audientiam. 2. de Rescriptis.* vbi nullam Simoniam agnoscunt Flamin. *lib.* 14. *de Resignat. quæst.* 7. *num.* 25. Azor. 2. *par. Instit. moral. lib.* 7. *cap.* 27. *quæst.* 9. Barbosa *in cap. cit. ad audientiam*; Immò Glossa. *ver. Renuntiantes.* ait, per has litteras nullum Ius *speciale* (Panormit. autem, Felin. Anton. Domini. & alij legunt *spirituale*) acquiri; 3

quiri; vnde etiam fiat, vt quis licitè his litteris renuntiet pro commodo temporali. Quam glossam idcircò mirabilem dicit Panormitan. & nunquam obliuioni tradendam, eam tamen reiicit, sicut & DD. citati, quia licet hæ literæ non propriè conferant ius, dant tamen aliquod, vt loquitur Panormit. præparatorium ad beneficium obtinendum: nam, vt exponit latiùs Felin. *in illud cap. num.* 12. acquiritur ius implorandi executores, vt mandatum Apostolicum exequantur; quæ non executio, & resistentia ponitur tanquam inobedientia; vnde vides, hoc Ius tendere ad acquisitionem beneficij, & vel spirituale esse, vel spirituali annexum, sicut patroni præsentatio est aliquid spirituali annexum, quia præparat viam ad institutionem, quæ est aliquid spirituale obtinendum. Itaque certum est hanc renuntiationem literarum Apostolicarum non posse fieri pro commodo temporali sine Simonia, sicut neque ex pacto annuæ pensionis temporalis, vt *in idem cap.* obseruat, Hostiens. si autem spiritualis sit pensio, vel beneficium est, vel eius naturam imitatur, quare de ea erit eadem quæstio, quæ de commutatione cum beneficio. Neque dicas *in cap. ad Audientiam.* Pontificem non reprobare hanc renuntiationem ex eo, quò facta fuerit cum pensione, sed quia id non fuerat expressum in aliis literis ad beneficia impetratis. Nam primo respondet Panormit. non constitisse Pontifici, quomodo fuisset illa pensio imposita, an ex pacto renuntiandi literis Apostolicis, an verò post factam eam renuntiationem gratitudinis causa ab Ecclesia, & Episcopo assignata fuisset. secundo satis improbat, totam istam negotiationem Pontifex, cùm renuntiationem istam, litterarum venditionem nominat, *post literas*, inquit, *taliter venditas*, id est, quibus ex tali pacto obtinendi beneficij, aut pensionis fuerit renuntiatum. Itáque interpretatur Hostiens. & Alagona in Epitome.

Dico igitur, hanc renuntiationem literarum Apostolicarum pro beneficio, vel pensione, esse Simoniacam; quia licet nullum aliud ius, quàm præparatorium ad beneficium conferant (quod vnum voluerunt, qui cum Glossa dixerunt, nullum ius speciale acquiri, quibus adhæsit Reginald. *lib.* 30. *praxis. tract.* 3. *numer.* 270. illud tamen ius qualecunque tandem sit, est in ordine ad beneficium, & spirituali annexum, ac proinde si cum pensione, quæ aliquid temporale est, commutetur, iam committetur Simonia Iuris diuini; si verò cum beneficio, aut cum pensione spirituali beneficij naturam imitante, commutetur quia, beneficij commutatio prohibita est tanquam Simoniaca, ista quoque Simoniaca erit. Præterea nomine commutationis beneficij significantur, vti diximus, omnia, quæ necessariò connexa sunt cum acquisitione beneficij; vnde etiam fit, vt neque duo eiusmodi iura, aut renuntiationes litterarum Apostolicarum de prouisione super aliquo beneficio, possint inuicem permutari; quod vnum fortassis volunt, qui hanc renuntiationis literarum Apostolicarum permutationem, licitam esse voluit.

Neque dicas, quemlibet posse priuata authoritate renuntiare eiusmodi litteris, ac proinde posse quoque commutare cum alio; non posse autem renuntiare beneficio, ideó-

 que

que non posse illud commutare. Nam idem dicam de quocúque iure ad beneficium ex præsentatione, electione, aliisve similibus actionibus; eiusmodi enim iuribus quilibet renuntiare poterit ex Lamb. *lib. 3. de Iure patronatus quæst. 5. art. 5.* Nauarr. *in cap. si quando. de Rescript. except. 6. num. 3.* Flamin. *lib. 7. de Resignat. quæst. 1. num. 76.* Garc. *par. 11. de beneficiis. cap. 3. num. 274.* qui alios dabit; nihilominus hæc iura non sunt inter se commutabilia, vti ostendimus. Ratio igitur efficiens Simoniacam commutationem horum Iurium, sicut & ipsorum beneficiorum non petitur ex eo, quod nullus possit à se ius illud, aut beneficium abdicare, & in alium transferre; inde enim hæc commutatio fieret nulla, non tamen Simoniaca; sed quia ea commutatio prohibetur ad vitandam Simoniam, & tanquam Simoniaca habetur ex lege Ecclesiastica.

CONSECTARIVM VIII.

An superioris authoritas abstergat Simoniæ labem à commutatione beneficiorum.

1 Dico primo commutationem beneficiorum superioris authoritate factam minimè Simoniacam esse. Ita DD. communiter locis inferiùs allegandis. Et probatur primò quia hæc commutatio non est Simoniaca ex natura sua, neque ex Iure diuino, sed solo iure Ecclesiastico, quòd intuitu Religionis, & ad vitandam Simoniæ suspicionem, ac periculum, eam prohibet, damnatque tanquam Simoniacam, vt ostendimus in nostra propositione: ergo quotiescunque tolletur ea prohibitio per authoritatem superioris, tolletur quoque Simonia, quæ per eam duntaxat prohibitionem fuerat inducta, vti contingit in cæteris omnibus, quæ tantùm mala sunt, quia prohibita. secundò commutationes istæ dum fiunt authoritate superioris, probantur in Iure *cap. inter cætera. de præbendis. cap. Cum vniuersorum. de rerum permutat.* dicitur, non potuisse duos quosdam Clericos per se sua beneficia Ecclesiastica permutare; vnde colligit glossa, eam commutationem fieri non posse sine authoritate superioris. *cap. vnic. eod. tit. in 6.* Bonifaci. ita probat resignationem factam in manibus Episcopi causa permutationis, vt nolit ex æquitate Iuris eam permutationem per expectatiuas impediri; ita vt qui habet gratiam expectatiuam à Sede Apostolica beneficij primò vacaturi, non possit sibi postulare beneficium vacans ex resignatione facta in manibus Episcopi causa permutationis, sed permutatio suum habebit effectum, & conferetur beneficium, vti postulat ea permutatio; quæ vti obseruat ibid. Glossa fauorabilis est respectu expectatiuarum, quæ simpliciter odiosæ sunt, & idcircò tandem à Trident. *sess. 24. cap. 19. de reformat.* sublatæ: vbi etiam obseruo, eam permutationem cum resignatione in manibus Episcopi, dici factam *secundum formam Iuris.* Itaque dum authoritate Episcopi fit eiusmodi permutatio, *secundum formam Iuris fit.* Igitur neque illicita, neque Simoniaca est. Denique *Clem. vnic. de rerum permutat.* iubetur beneficia vacantia permutationis causa solis compermutantibus dari, & omnis collatio facta alteri irrita, & inanis pronuntiatur.

DICES.

Dices. *cap. Quæsitum. de rerum permutat.* traditur tanquam certa, & vniuersalis Regula commutationes præbendarum de Iure fieri non posse, præsertim pactione præmissa: licere tamen Episcopo, personam, siue Beneficiatum, & Præbendatum ab vno loco in alium transferre, quoties ita Ecclesiæ vtilitas postulabit.

Ex quibus colligi videtur, nunquam licitam esse permutationem beneficiorum, sed solam translationem; atque ita esse intelligendam commutationem, quoties probari videtur in Iure, nimirum eam, quæ fiat per modum translationis.

Respondeo permutationem, & translationem beneficiorum in Iure semper distinctam fuisse, vti patet ex diuersis titulis, in quibus de vtraque seorsim agitur, estque apertum ipsarum discrimen spectata cuiusque natura, in commutatione enim est contractus reciprocus, & mutua exhibitio vnius rei pro alia, vti *ex ff. & C. de rerum permutat. l. 1.* dicitur, atque adeò compermutantium consensus, & cõuentio necessaria est *l. ex placito. C. eod. tit.* ab eóque consensu tum initium, tum robur accipit: at verò translatio est vnius personæ ex vno beneficio ad aliud legitimè facta per superiorem mutatio, vt colliges *ex cap. scias frater., & sequenti. 7. quæst. 1.* & ex toto titulo *de translat. prælat.* neque est necessariò reciproca, sed sæpiùs vnius tantùm ad beneficium vacans: fieri quoque potest aliquando inuitis possessoribus, nec requirit consensum, & conuentionem partium, cùm in ea nullus omninò contractus reperiatur, qui nasci, & firmari ex ea conuentione debeat: quis igitur dicat Iura, & Pontifices res vsque adeò diuersas vno eodémque nomine in communi loquendi vsu, atque in legibus ferendis significasse; atque ita perpetuam errandi occasionem præbuisse; & dum absolutè de permutatione beneficiorum *secundum formam Iuris facta*, id est, authoritate Episcopi loquuntur, ipsos de impropria quadam tantùm permutatione, & translatione, quæ adeò, vti vidimus, à permutatione diuersa est, agere. Cùm igitur in tam multis locis eiusmodi commutationes PP. approbent, nullus dubitare potest, quin eæ sint licitæ, & non solùm translationes.

Ad *cap. autem. Quæsitum.* quod disertè negat commutationes præbendarum de Iure fieri posse. Respondeo primo ipsum loqui de commutatione, quæ fit authoritate priuata, & inconsulto superiore, quia de illa quærebatur; Cùm enim in Concil. Turonens. quod ibi allegat Vrbanus, definitum fuisset, dignitatum permutationem illicitam, & Simoniacam esse, dubitabatur, an ea prohibitio ad præbendas extendenda esset, an potiùs; quia odiosa erat, restringenda videretur. Deinde præbenda non est, nisi quæpiam portio bonorum Ecclesiasticorum spirituali ministerio assignata, ac proinde non nisi quidpiam temporale, vel certè ius percipiendi aliquod temporale, ideóque videbantur, posse propria authoritate, sicut alia bona temporalia permutari, cùm neque in ea permutatione Simonia fingi posset, quæ non committitur nisi circa spiritualia, neque quidpiam contra aliam legem peccaretur; prohibitio enim de non alienandis bonis Ecclesiasticis non violabatur, quandoquidem præbendæ eædem semper

semper in eiusdem Ecclesiæ dominio persistebant. Existimari itaque poterat hæc permutatio præbendarum licita omninò esse, quod negat Vrbanus, eò quod pactio circa spiritualia, & spiritualibus connexa contineat labem Simoniæ, ad quam vitandàm Ius prohibeat commutationes præbendarum, nempe illegitimas, & propria authoritate; quæ enim fiunt authoritate superioris, à Iure permittuntur, vti ostendimus.

Secundo dico, Vrbanum hanc permutationem, quæ fit authoritate superioris, quia non perficitur solo partium consensu, sed totam suam vim habet à superioris authoritate, qui eam approbat, & à collatore, qui beneficium resignatione vacans confert vtrique commutanti, vt statim dicam, noluisse appellare permutationem, quæ & in aliis omnibus non requirit nisi partium consensum, ab eóque totum suum robur accipit; ideóque eiusmodi veras, & propriè dictas permutationes negat in beneficiis reperiri, quod & nos in eo sensu fatemur, eò quod præter consensum partium, exigamus authoritatem superioris, qui illi consensui non tantùm vim dat, sed etiam ipsemet actione distincta à permutatione beneficia commutata confert; in omni enim ista permutatione, requiritur consensus partium, & resignatio vtriusque facta reciprocè in fauorem alterius in manibus superioris, per quam resignationem vacant beneficia, quæ deinde à collatore conferuntur vtrique commutanti. Itaque vides, commutantes beneficia non sibi inuicem conferre beneficia, sicut in aliarum rerum commutationibus, commutantes sibi mutuò tradunt res permutatas, earúmque dominium; Eas autem commutationes prohiberi in beneficiis certum est, indéque factum est, vt permutatio beneficiorum, quandoquidem tum licentiam reciprocè renuntiandi in fauorem alterius suo beneficio requirit, tum eius præterea collationem, potiùs translatio quædam, quàm mutatio videatur: quia tamen partium illum consensum, & conuentionem includit, & non nisi ex ea conuentione fit deinde collatio; idcircò posteriora Iura illam sapienter à translatione distinxerunt.

Respondeo tertiò nondum fortassis ætate Vrbani III. inductam fuisse eam permutationem beneficiorum; quæ à voluntate permutantium ita pendet vt teneatur superior, in cuius manibus permutantes resignant sua beneficia, illa solùm commutantibus conferre; vti deinde Innocent. III. *cap. Cum vniuersorum. de rerum permutat.* Bonifac. *cap. vnic. eod. tit. in 6* & Clem. *in Clemen. vnic. eodem quoque titulo,* concesserunt. Quarè mirum non fuerit, si tunc temporis negabat Vrbanus solas translationes beneficiorum de iure licitas esse, non autem permutationem, cùm post resignatum beneficium in fauorem alterius, qui in tui fauorem suum quoque resignauerat, liceret Episcopo illa beneficia tanquam vacantia, cui vellet, conferre. Vnde etiam Bonifaci. *capit. cit.* dixit, de rigore Iuris deberi habenti expectatiuam.

DICO secundò nullum planè beneficium, aut præbendam sine superioris authoritate commutari posses, alioquin incurri Simoniam, contra Innocent. *in cap. Quæsitum.* relatum à Glossa *ibid. ver. Episcopus.* 4

qui

qui voluit præbendas vniformes in eadem Ecclesia, id est, non deputatas diuersis ministeriis propria authoritate permutari inuicem posse, modò collatio præbendæ non pertineat, inquit, ad inuestituram alicuius, quia tunc eius consensus postulandus erit. Itaque ex Innocent. duo Canonici suas præbendas inuicem permutare poterunt; quod volunt quoque Cardin. *ibid. numer.* 4. & Imol. *num.* 8. si agatur de ipsis præbendis præcisè, quæ sunt quidpiam temporale, non autem de titulis, quia sunt spirituales. Nostra nihilominus sententia, quam Hostiens. Panormit. Antoni. Butri, & cæteri omnes *in idem cap.* docent; quibus accedunt Angel. *ver. permutatio. num.* 4. Tabien. *ver. beneficium.* 3. *num.* 15. Barbos. *in Collectan. ad cap. Quæsitum.* Suar. *lib. de Simon. cap.* 32. *num.* 16. certissima est, quia *in cap. Quæsitum*, traditur vniuersalissima Regula. *Generaliter itaque teneas, quod permutationes præbendarum de Iure fieri non possunt*; neque quidquam est in illo textu, vnde colligat Innocent. exceptionem aliquarum præbendarum, quod enim sint vniformes in eadem Ecclesia, id non tollit ab iis rationem præbendæ, támque opus est noua collatione in ea commutatione, quàm si præbendæ essent difformes in eadem Ecclesia, aut in diuersis, licet in his postremis videatur fieri aliqua translatio à loco ad locum, aut à munere ad munus; Verùm non agimus modò de translatione, sed de permutatione, siue cum illa sit aliquando necessariò coniuncta translatio, siue non. Cùm itaque in præbendis omnibus duo tantùm spectari possint, primum est titulus, alterum præbenda temporalis; primum illud commutari propria authoritate nequit, ad id enim opus est, vt priuet quis suo se titulo, & beneficio, & illum alteri conferat, à quo vicissim titulum alium accipiat, atque ita se ipsum inuestiat, quod fieri non potest, vt patet defectu potestatis collatiuæ, & prætereà cùm in eo consistat vera commutatio beneficiorum, & circa ipsa pactio prohibeatur, committitur omninò Simonia. Quod si præbendam temporalem consideremus, neque illius commutatio ex priuata solùm pactione fieri poterit contra Cardin. & Imol. quia cùm sint connexæ spiritualibus titulis, ipsarum adhuc permutatio prohibetur in Iure, vti diximus. Deinde deberent separari in ea permutatione à suis titulis, quandoquidem illi non permutantur; atqui ea separatio priuata authoritate fieri nequit, cùm solus titulus, & ministerium spirituale, ad quod quis ratione illius tituli tenetur, conferat ius ad fructus præbendæ percipiendos: quod si fiat sola permutatio fructuum præbendæ ad vsum, vel vsumfructum, licita erit, sicut eorundem fructuum venditio, & locatio: sed de hac permutatione non disputamus.

Dico tertio superior, cuius authoritas necessaria est, ne commutatio 5
beneficiorum Simoniaca existat, est solus Episcopus, aut alius habens Iurisdictionem Episcopalem; quæ omnia singillatim ostendo.

Atque in primis, hunc superiorem esse Episcopum, manifestè colligitur ex *cap. Quæsitum. de rerum permutat.* atque ex *cap. vnic. eod. tit. in* 6. & *Clement. eadem*, & consentiunt vulgò DD. in ea Iura, atque alij apud Garci. 11. *part. cap.* 4. *numer.* 60. Tusch. *litt. P. conc.* 304.

& alij. dubitat quidem Flamini. *lib.* 5. *de Resignat. quæst.* 6. *num.* 231. eò quod Pius V. *in constitut. sua* 42. *quæ incipit, officium*, quam an. 2. sui Pontificatûs edidit, suspendat omnes facultates ordinariorum admittendi quascunque resignationes beneficiorum, donec certus modus, & forma præscribatur; quod deinde præstitit *constitut.* 58. quæ incipit, *Quanta Ecclesia*, an. 1568. Kalend. Aprilis an. 3. Pontificat. idem docuit Mandos. *de signatura gratia. tit. de permutat. sub fin.* Verùm ipsissima verba posterioris huiusce constitutionis, quam integram recitat Flamin. has resignationes causa permutationis admitti permittunt, modò quæ in Iure sanciuntur, hac in parte obseruentur. *Ad hæc*, inquit, *beneficiorum, & officiorum permutationes admittere, quæ Canonicis sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus permittuntur.* Itáque meritò sensit Tusch. *lib.* 2. *de visitat. cap.* 28. *num.* 22. Zerola *in praxi. ver. Renuntiatio.* §. 3. *dub.* 1. Vgolin. *de Simon. Tab.* 1. *cap.* 27. §. 3. *num.* 2. & *lib. de officio Episco. cap.* 50. §. 19. *num.* 1. Azor. 2. *par. lib.* 7. *cap.* 19. *quæst.* 5. *& cap.* 29. *quæst.* 16. Quaran. *in Bullar. ver. beneficior. permutatio.*

5 Nomine porrò Episcopi intelligo eum omnem, qui Iurisdictionem Episcopalem habet, ille enim præbere poterit authoritatem permutationibus beneficiorum, quæ in suo territorio sita sunt. Ita passim omnes *in cap. Quæsitum.* Rebuff. *in praxi. tit. de permutat. num.* 20. Azor. *lib. cit. cap.* 29. *quæst.* 4. Lessius *lib.* 2. *cap.* 34. *num.* 196. Suar. *lib. de Simon. cap.* 32. *num.* 14. Ferdinand. *tractat.* 17. *disput.* 3. *punct.* 15. *numer.* 5. Ratio est, quia quotiescunque aliquid conuenit Episcopo, aut alicui alteri propter officium, & Iurisdictionem ordinariam, non autem propter dignitatem, cui alligata est ea Iurisdictio ordinaria, conuenit omnibus aliis, qui habent similem Iurisdictionem ordinariam, qui eodem nomine communi designantur, cùm igitur ista approbatio permutationis beneficiorum debeatur Episcopo ratione ipsius Iurisdictionis, conueniet quoque omnibus, qui eandem Iurisdictionem ordinariam obtinebunt siue ex priuilegio, siue ex Iuris dispositione, siue ex legitimè præscripta consuetudine, & Episcopi nomine intelligentur, vti latiùs diximus alibi.

6 Tota difficultas est, an solus ille, qui habet Iurisdictionem Episcopalem, possit præbere authoritatem permutationi beneficiorum; an verò id quoque fieri possit ab aliis, qui etsi ea Iurisdictione careant, habent tamen Ius restituendi, aut destituendi ad ea beneficia, vtpote ad quos collatio, seu institutio pertineat; quod in nostra conclusione negauimus cum communissima sententia, cuius authores fusè recenset Garc. *cap.* 4. *cit. num.* 68. quibus adhæsit Laym. *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 17. *num.* 7. & Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 4. §. 12. *num.* 7. contra Sylu. *ver. permutatio.* 2. *quæst.* 2. Angel. *eod. ver. num.* 5. Soto *lib.* 9. *de Iustitia. quæst.* 5. *art.* 2. *& quæst.* 7. *art.* 2. Ferdinand. *tract.* 13. *disput.* 6. *par.* 2. §. 3. *num.* 2. *& tract.* 17. *disput.* 3. *punct.* 15. *num.* 6. neque improbabilem existimat Suar. *cap.* 32. *cit. num.* 14. si solius rationis vis attendatur, quamuis à nostra sententia vtpote communissima recedendum non esse in praxi moneat. Sanè si textum Iuris attendamus, nulli reperitur facta potestas approbandi permutatio

mutationes beneficiorum præterquam Episcopis, quo nomine non possumus intelligere nisi vel Episcopos, vel habentes Iurisdictionem Episcopalem; aut ex Iure communi, aut ex priuilegio, aut denique ex præscripta consuetudine, non verò vllos alios inferiores Prælatos, etiamsi collationem, & institutionem beneficij habeant; alioquin quidquid Episcopis circa beneficia tribuitur à Iure, id quoque pertineret ad quoscunque eorundem beneficiorũ collatores, quod nemo dixerit.

Vrget Ferdinand. Prælatum, ad quem spectat collatio beneficiorum, habere ea ex parte Iurisdictionem Episcopalem, quia beneficiorum collatio propria est Episcopi. *c. omnes Basilicæ.* 19. q. 7. nomine igitur Episcopi hoc loco rectè intelligi possunt.

Respondeo quoties pars aliqua Iurisdictionis Episcopalis alicui communicatur, illum non significari nomine Episcopi, nisi in illo ipso casu, pro quo illi talis Iurisdictio communicatur: quare dum agitur de collatione beneficij, nomine Episcopi intelligetur omnis ille, qui Iurisdictionem Episcopalem habebit in beneficij collatione, non autem in aliis, quæ ad beneficia spectabunt; cùm enim ista communicatio potestatis Episcopalis contra Ius commune odiosa sit, restringenda erit potiùs, quàm amplianda; alioquin si in iure nomine Episcopi intelligitur ille omnis, qui quamcúnque vel minimam partem eius Iurisdictionis participat, magna confusio orietur: præterquam quod nego collationem beneficij esse ampliùs propriam Iurisdictionis Episcopalis, quandoquidem ex Iure communi, iam pluribus aliis nullam Iurisdictionem Episcopalem habentibus communicata fuit; quare licet aliquando propria fuerit Episcoporum, nunc communis ipsis cum aliis est. Denique hæc commutatio, de qua agimus, non est sola collatio, sed præter eam aliquid aliud includit: nam in ea est primo reciproca resignatio ex causa permutationis, & cum obligatione ita resignandi, Titius v. g. resignat suum beneficium in fauorum Caij, qui vicissim obligatur suum resignare in fauorem Titij; vnde oritur secundo obligatio collatori, ea beneficia, quæ iam per resignationes factas vocant, non conferre aliis, quàm istis compermutantibus. tertio sequitur ipsa collatio; ex quibus, neque collationem ipsam beneficiorum, neque obligationem ea conferendi certis personis, & non aliis, esse permutationem, quæ est contractus permutationem, sed esse tum effectum quendam illius contractus, tum ipsius executionem, ac proinde complementum illius: permutatio verò hoc loco est propriè loquendo pactum mutuæ, & reciprocæ resignationis, aut potiùs reciproca resignatio, vel denique resignatio beneficij cum obligatione resignatarij, vt resignet suum quoque beneficium sibi resignanti aliud. Ad hanc igitur pactionem obligantem ad reciprocam resignationem, & ad ipsam resignationem mutuam in fauorem compermutantis, vt legitima sit, & omnem Simoniæ suspicionem vitet, ex eáque nascatur obligatio in collatore non aliis conferendi illa beneficia resignata, & per eiusmodi resignationem vacantia, quàm ipsismet compermutantibus, exigunt Iura authoritatem Episcopi, aut habentis Iurisdictionem Episcopalem. Accedit, quòd hæc permutatio ferè fit coniuncta cum transla-

tione personarum tum quoad loca, tum quoad munera, hæc autem translatio, cùm plurimùm intersit Ecclesiæ, ad Episcopum pertinet; vti obseruant DD. *in cap. nisi cum pridem. de Renuntiat.* mirum itaque non est, si Ecclesia ad licitam beneficiorum permutationem consensum, & authoritatem Episcopi requisierit, præter quam, vt permutatio sortiatur suum effectum, & mandetur executioni, exigitur consensus collatoris, ipsáque collatio: quare quoties collator distinctus fuerit ab Episcopo, necessaria erit approbatio Episcopi, vt ipse collator deinde legitimè conferat beneficia permutata compermutantibus, ad eámque collationem obligetur. Et sanè fatentur omnes, vti iam monui superiùs, docétque Garc. *cap. 4. cit. num.* 85. præter admissionem resignationis necessariam esse collationem; immò addit Garc. *num. 86. &* 87. non sufficere, si præsentibus permutare volentibus, & petentibus renuntiationem admitti, atque fieri collationem, Episcopus dicat, placet; sed prætereà requiri expressam renuntiationem, & collationem; & sanè petitio cedendi non est cessio, vti colligitur ex *cap. Quidam. de Renuntiat.* denique reiicit Garcias Gonzalem, qui existimauit admissionem renuntiationis ex causa permutationis esse tacitam collationem. Cùm igitur approbatio permutationis, siue resignationis ex causa permutationis, & collatio beneficij ita resignati, sint duæ distinctæ actiones, mirum non est, si ex diuersa potestate oriantur, & aliquando fiant à diuersis personis.

Ex quibus solues, quæ afferuntur ex *cap. vnic. de rerum permutat. in 6.* vbi habentur hæc verba. *Qui secundùm formam Iuris sua beneficia in eadem diœcesi ad tuam collationem spectantia, permutare volentes liberè, & sine fraude in manibus tuis ipsa resignent.* Vnde colligunt aduersarij, beneficia non esse resignanda in manibus Episcopi, quando illorum collatio ad ipsum non spectat; quia tota causa, propter quam ea resignatio fieri imperatur à Pontifice, est, quia illa beneficia conferri debebant ab Episcopo, & sine ipso neque beneficium absolutè resignari, neque aliud obtineri poterat: quod si fieri possit, vti reuerà potest, quando collatio, vel institutio ad alium quendam, quàm ad Episcopum pertinet, non erit necessè resignationem istam apud Episcopum fieri. Verùm iam negaui idcircò approbandam esse ab Episcopo resignationem ex causa permutationis, quia ille beneficia ita resignata conferre debet; sed vt vitetur omnis suspicio Simoniæ, Ecclesia ad eam resignationem, & permutationem postulauit Episcopi authoritatem; vbi autem ille probauerit talem reciprocam resignationem, collator siue sit Episcopus, siue quis alius, tenebitur ea beneficia compermutantibus conferre. Bonifacius autem in illa sua decretali narrat duntaxat factum, de quo agebatur, vnde nihil planè colligi aduersùs nos potest.

Dico igitur quarto ad permutatanem beneficiorum præter authoritatem Episcopi requiri consensum collatoris, eorúmque omnium, ad quos ea pertinet, sicut & electio, & præsentatio, quia illorum omnium interest. Ita glossa *in cap. vnic. de rerum permutat. in 6. ver. collationem,* aliique communiter relati à Garc. *cap. 4. cit. num.* 74. non placet tamen, quod ait ibid. Garc. omnia ista

iſta expedienda eſſe per Epiſcopum; exiſtimo enim cum Suare remittendam eſſe collationem collatori, quoties erit diuerſus ab Epiſcopo, & non tantùm eſſe illius conſenſum poſtulandum, quod vidit Suarez *cap.* 32. *num.* 14. ſi tamen collator nollet aut conſentire, aut conferre, vrgeri, & obligari poſſet ab Epiſcopo, atque tunc valeret communis illa ſententia Garciæ, nimirum ipſum omnia poſſe expedire, vt permutatio ab ipſo approbata ſortiretur effectum.

CONSECTARIVM IX.

Caſus ſingulares ex ſuperiori conſectario.

1 Ex his efficitur primo Epiſcopum non poſſe admittere reſignationem ex cauſa permutationis beneficiorum Papæ reſeruatorum; vnde ſemper pro collatione recurrendum erit ad Pontificem, cui fuerunt reſeruata. Ita Flamin. *lib.* 7. *quæſt.* 14. *num.*6. Frideric. de Senis, Lapum & aliquor Rotæ deciſiones allegans, & *lib.* 2. *quæſt.*16. *num.* 2. alios refert, neque ſibi contrarius eſt, dum ſubiicit *n.* 4. permutationes beneficiorum reſignatorum non poſſe fieri coram ordinariis, quia non poſſunt ea beneficia conferri, intelligit enim de permutatione perfecta, quæ collationem includit. Idem tradit Barboſa. *de poteſtate Epiſcop. allegat.* 69. *num.* 23. & 25. contra Garciam, & alios ab ipſo adductos 11. *par. cap.*4. *à nu.*82. qui tamen videntur loqui de ipſa permutatione adæquatè ſumpta, & includente collationem, quam certum eſt ab alio quàm à Pontifice, cui ea beneficia reſeruata eſſe ſupponuntur, fieri non poſſe; neque aliud probant, quæ ex variis DD. ibi congerit Garcias. addit verò Flamin. *quæſt.*14. *cit. num.*13. poſſe has reſignationes ex cauſa permutationis ſuſcipere etiam in menſibus, in quibus collatio ſpectat ad Cardinalem ratione indulti: immò etiamſi permutatio fieret in Curia Romana, modò ea beneficia ſint in ſua diæceſi, non poterit tamen ea conferre, quia cùm tunc vacent in Curia, reſeruantur Pontifici. Ita Flamin. *quæſt. cit. numer.* 23. Couarru. *lib.* 3. *variar. cap.* 20. *num.* 8. Barboſa. *allegat.* 69. *de poteſtat. Epiſcop. numer.* 22.

2 Secundo quando beneficia permutata ſunt in diuerſis diæceſibus, vtriuſque Epiſcopi conſenſus neceſſarius eſt, tum quia neuter habet collationem duorum illorum beneficiorum; tum quia vnus nequit admittere reſignationem beneficij alterius diæceſis. Barboſ. *allegat.* 69. *numer.* 10. *de poteſtate Epiſcopali*, aliique communiter apud Garc. *cap.* 4. *num.*66. cum Gloſſa *in cap. vnic. de rerum permutat. in* 6.

3 Tertio Epiſcopus habens ex conſuetudine, vel priuilegio ius conferendi beneficium in aliena diæceſi, non poteſt illius reſignationem ex cauſa permutationis accipere. Garc. *cap.*4. *num.*71. allegans Rotam *deciſ.* 398. *in nouis de rerum permutat.* Ratio euidens eſt, quia ad præſtandam authoritatem eiuſmodi reſignationi, ſiue permutationi non ſufficit Ius collationis, vti diximus.

4 Quarto Vicarius Generalis non poteſt admittere iſtas renuntiationes cauſa permutationis, etiamſi habeat mandatum ſpeciale conferendi beneficia ex communi apud Garc. *cap.* 4. *num.* 74. quia cum Vicarius non habeat aliam poteſtatem, quàm quæ illi committitur, & ſoleat iſta facul-

tas admittendi resignationes, sicut & conferendi beneficia singillatim, & seorsim exprimi, nisi ea expressa fuerit, reuerà non intelligitur fuisse concessa, vt obseruat Rebuff. *in forma vicariat. num.* 104. Immò si habeat potestatem admittendi resignationes beneficiorum ex causa permutationis, nequit tamen ea beneficia conferre, & si possit conferre, non tamen admittere talem resignationem, nisi vtrumque exprimatur, vti num. sequentibus ait Rebuff. cui malè repugnat Ferdinand. *tractat.* 13. *disputat.* 6. *punct.* 2. §. 3. *num.* 4.

5 Quinto ex dictis definies quoque vulgarem quæstionem, an capitulum possit sede vacante admittere resignationes causa permutationis; distinguendum enim est, nam vel collatio beneficiorum resignatorum pertinebat ad Episcopum solum vel ad capitulum siue solum, siue vnà cum Episcopo, vel ad quelibet alium tertiũ Deinde vel loquimur de sola admissione resignationis, eiúsq; approbatione sufficienti ad obligandum collatorem, vt beneficia sic resignata conferat compermutantibus, & non aliis; vel de permissione permutationis adæquatè sumptæ, & cum effectu, quo modo continet ipsam collationem, vti diximus.

Quando igitur collatio beneficiorum pertinet ad capitulum solum, vel ad ipsum vnà cum Episcopo, potest admittere renuntiationes causa permutationis etiam adæquatè, quia tunc habet Iurisdictionem Episcopalem ad probandam eam renuntiationem, & prætereà authoritatem conferendi *ex cap. vnic. ne sede vacante in* 6. Ita Glossa *in Clem.* 1. *de rerum permutat. ver. conferantur*, quam sequuntur DD. communiter, quos laudat Garc. *cap.* 4. *cit. num.* 75. contra Bellame. *tract. de permutat. benefic.* 1. *par. quæst.* 4. si verò collatio solius Episcopi sit, poterit quidem capitulum sede vacante resignationes talium beneficiorum ex causa permutationis admittere, & approbare, licet illas perficere, & exequi non possit per collationem ipsam, sed erit expectandus nouus Episcopus, qui eam permutationem perficiat, quod si nolit, vel cogetur per superiorem, vel ad sua beneficia redibunt renuntiantes, quia admissio renuntiationis istius pendet ex Iurisdictione Episcopali, quam modò habet capitulum; perfectio autem permutationis pendet à Iure conferendi beneficia vacantia, in quo non succedit Episcopo capitulum. Ita Imola. & Cardin. cum Glossa *in Clem. vnic. de rerum permutat.* Azor. 1. *par. lib.* 3. *cap.* 38. *quæst.* 4 allegans Lapum, Panormit. & Felin. *in cap. Cùm olim, de Maioritat. & obedientia.* Frederic. de Senis, *de permutat. benefic. quæst.* 36. Petrus de Perusio 2. *par. eod. tract. de permutat. beneficior. quæst.* 6. *num.* 23 *&* 24. *aliàs* 41. *&* 42. Zerola *in praxi ver. capitulum.* §. 7. Rubuffus *tit. de deuolutionib. n.* 95. Pauinus *de offic. & potest. capituli sede vacante* 2. *quæst.* 2. *par. nu.* 19. Laym. *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 10. *n.* 5. contra Garc. 11. *par. cap.* 4. *num.* 75. & alios ab ipso relatos, quibus accessit Ferdinand. à Castro. *tract.* 13. *disp.* 6. *punct.* 2. §. 3. *num.* 5.

Sexto singulis mensibus fieri poterit beneficiorum permutatio coram iis, qui possunt eiusmodi permutationem approbare, quia deinde collatio pertinebit ad eum, qui illo mense beneficium illud vacans conferre poterit. Ita cum pluribus Ferdinand. *tract.* 17. *disput.* 3. *punct.* 15. *num.* 7. 6

Septimo

7 Septimo si Episcopi sua beneficia permutare voluerint, id facere debebunt authoritate sui superioris, siue ille Archiepiscopus sit, siue Pontifex. Ita Suarez *lib. de Simon. cap. 32. num. 9.*

CONSECTARIVM X.

An beneficium possit permutari cum pensione authoritate superioris.

Non quærimus hoc loco, an, & à quo imponi possit beneficio pensio, & vtrum, quando resignatio fit retenta pensione, committatur Simonia; hoc enim postremum definiemus inferiùs quæst. 14. prius autem illud, vbi de pensionibus, & aliis oneribus beneficiorum disputabimus. Nunc verò duntaxat agimus de permutatione beneficij cum pensione; Titius enim suum Canonicatum cedit Caio, qui illi pro tali beneficio dat pensionem Ecclesiasticam, quam habebat; quærimus igitur, an ea commutatio sit Simoniaca, & an saltem approbante superiore licitè institui possit. Neque contendendum est de nomine, an ea sit vera permutatio, quod negat Paul. Roman. *tract. de pension. quæst. 7. §. venio ad quæstionem*, quia pensio extinguitur ex sua natura per renuntiationem pensionarij, ideóque in alium trāsferri nequit, sed noua creari, atque adeò si Titius renunciet pensioni, quam habebat in fauorem Caij, qui ipsi suum beneficium ad obtinendam eam pensionem resignat, non fit permutatio pensionis, quæ illa renuntiatione extincta fuit, cum beneficio, sed Pontifex, qui eiusmodi renuntiationibus annuit, & confert Titio beneficium, quod in eius fauorem Caius dimisit, eidem Caio assignat pensionem similem illi, cui Titius renuntiauit; ideóque contendit Roman. ne quidem Pontificem posse vllam pensionem cum beneficio permutare, quia nequit mutare naturam pensionis, & efficere, vt ipsa non extinguatur renuntiatione pensionarij: quæ, vt iam monui, est mera quæstio de nomine, vtrum, quando Pontifex voluerit, Titius possideat beneficium Caij, & Caius obtineat pensionem Titij ex vtriusque consensu, & cessione mutua in fauorem alterius, dici queat, beneficium commutari cum pensione, sicut vulgò loquuntur DD. & rctè quidem, nam verum quidem est, extingui pensionem renuntiatione absoluta, & simplici, non autem conditionali, eo quod nimirum in alterum transferatur, alioquin etiam non impleta conditione extingueretur, quod nemo dixerit; impleta autem conditione iam transfertur, estque eadem, & non alia similis, quia indiuiduatio, vt ita dicam, pensionis non sumitur à persona, cui soluitur, sed à beneficio, cui inhæret vi impositionis priùs factæ; cùm enim diuisio quædam, & separatio temporalis præbendæ à Iure spirituali talis beneficij facta fuerit, eadem diuisio adhuc perseuerat in fauorem alterius, qui cùm suum beneficium voluerit conferri illi, cuius fuerat ea pensio, & ex cuius consensu eam modò possidet, dicitur suum beneficium cum illa pensione commutasse; quæ cnmmutatio vtrum Simoniaca sit ex propositione nostra facilè colligitur.

Nam primo pensio merè temporalis, qualis est ea, quæ Laicis datur ex beneficiis Ecclesiasticis propter aliqua officia, vel obsequia non 2

spiritua

spiritualia præstanda, aut aliàs præstita, nequit cum beneficio commutari; in ea enim commutatione dabitur spirituale pro temporali, committetúrque vera Simonia contra Ius diuinum, vti fatentur omnes DD. cum Suar. *lib. de Simon. cap.* 33. *nu.* 9. quare neque eam commutationem probare poterit Pontifex, cùm in Simonia naturali nequeat dispensare. Ita Cardinal. *in Clem. vnic. quæst.* 12. *de prabendis.* atque hoc modo explicatam opinionem Romani probamus; Itáque interpretamur Bonifac. *in Clem. vnic. de rerum permutat. num.* 32. & quotquot absolutè negarunt pensionem commutari posse cum beneficio, loquuntur enim de pensione temporali & Laica. Hinc fit, vt quoties Pontifex similes commutationes probare videtur, reipsa non conferat pensionem tanquam pretium, & in commutationem pro beneficio resignato in fauorem pensionarij, & cedentis suam pensionem, alioqui esset Simoniacus: neque ea renuntiatio tum beneficij, tum pensionis huius, dici debet fieri causa permutationis, sed ex paterna prouidentia dat pensionem in sustentationem illi, qui beneficio suo cessit; aut non vult conferre alicui beneficium, nisi renuntiet pensioni, quam habebat, eámque deinde alteri assignat in vitæ subsidium. Idcircò monet Suar. *cap.* 33. *cit. num.* 10. in illa resignatione beneficij in fauorem pensionarij, non esse adhibendam clausulam pensionis illius obtinendæ, neque solemnia illa verba, Non aliter, nec alio modo, siue, vti ait Laiman. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim. num.* 52. Non præcedat vlla partium pactio, sed beneficium resignetur Papæ in gratiam pensionarij adiuncta petitione, vt quia pensionarius non indiget pensione sua, eam cedere iubeatur ipsi resignanti beneficium, non in pretium quidem, aut commutationem resignationis, sed in sustentationem: tunc enim neque commutatio fuerit spiritualis cum temporali, neque aliquid aliud, vnde Simonia suboriri queat.

Secundo pensio spiritualis in titu- 3
lum beneficij erecta, cuiusmodi sunt omnes præstimoniales, commutari potest authoritate Episcopi cum beneficio; quia illa pensio verè beneficium est, qui igitur probare & authorisare poterit beneficiorum permutationes inter se, poterit quoque easdem commutationes inter beneficium, & eiusmodi pensiones admittere. Ita Laman. Suar. *loc. cit.* & alij.

Tertio commutatio beneficij cum 4
pensione Clericali, quia solis Clericis & propter ministeria clericalia designatur, quamuis beneficium & ipsa non sit, non est Simoniaca ex natura rei, cum in ea detur spirituale pro spirituali, sed Iure tantùm Ecclesiastico, si fiat priuata authoritate: admitti autem potest ab Episcopo, quamuis fortassis stylus Curiæ id soli Pontifici permittat. Ita existimant plerique apud Suar. *cap.* 33. *num.* 4. & de rigore Iuris id licitè fieri fatetur Filluc. *tract.* 45. *cap.* 8. *num.* 26. Laym. verò *loco cit.* ait duntaxat Episcopum non posse probare istam permutationem de Iure ordinario, nam vrgentibus aliquibus causis id poterit. Probatur, quia ex dictis consect. 8. potest Episcopus probare permutationes beneficiorum; ergo & beneficij cum pensione, tum quia pensio ista imitatur naturam beneficij, & ideò nomine illius significari potest hoc loco,

sicut

ficut de vicaria temporali, & aliis quibusdam, quæ reuerà beneficia non sunt, diximus superius. Neque dicas, permutationem esse quid odiosum, eò quòd contineat relaxationem antiqui Iuris de vitandis pactionibus in spiritualibus, atque adeò quando conceditur in beneficiis, non esse extendendam ad ea, quæ nomine beneficij impropriè tantùm significantur. Nam inde sequeretur, neque permutationem beneficij cum vicariatu probari posse ab Episcopo, quia ea facultas permutationis restringenda est ad ea, quæ nomine beneficij propriè significantur, cuiusmodi non est vicariatus, aut Capellania tēporalis; Immò idem dicerem de actionibus circa beneficiorum prouisiones, iure expectatiuarum, & aliis, quæ cùm spiritualia sint, & tamen non sint beneficia, poterunt inuicem commutari priuata authoritate, quandoquidem commutatio spiritualium inuicem, Simoniaca non est ex natura rei; Iure verò Ecclesiastico non prohibetur nisi in beneficiis, vti docuimus in nostra propositione; vnde vlteriùs fit, vt quia ista pensio Clericalis, de qua agimus, beneficium non est, eius commutatio cum alia re spirituali non prohibeatur prohibita commutatione beneficij, sed quia in alium transferri sine collatione, & superioris eam imponentis authoritate nequit, non verò ratione Simoniæ. Si igitur eius commutatio cum beneficio prohibeatur tanquam Simoniaca, id erit ratione beneficij, cuius commutatio interdicitur; qui igitur poterit approbare commutationem beneficij, poterit etiam illius cum pensione spirituali permutationem admittere. Præterea illa antiqua prohibitio de pactionibus circa spiritualia, vel de pactionibus, in quibus temporale, & spirituale permutantur, intelligenda est ad sola beneficia restringenda, vti monuimus in Confirmatione nostræ propositionis, alioquin omnium, & quorumcunque spiritualium mutua commutatio prohibita fuisset Iure Ecclesiastico tanquam Simoniaca, quod negauimus cum Suar. & communissima sententia. In eo igitur fuit aliquid de antiquo rigore remissum, quòd, commutatio beneficiorum, dignitatum, & præbendarum, quæ à Conc. Turonens. prorsus vetita fuerat, ita vt sola translatio personarum ab vna Ecclesia in aliam permissa esset Episcopis, dum grauis aliqua causa ita postularet; nouissimo iure iisdem permissa fuerit, inde tamen colligi nequit, concessam quidem fuisse commutationem beneficiorum inter se, non autem cum pensione spirituali, quæ vicem præbendæ, & beneficij subit; vnde enim habemus istam exceptionem, cùm simpliciter facta fuerit potestas, authoritatem tribuendi permutationi beneficiorum.

Obiicit Suar. sequi inde, Episcopum posse approbare permutationem pensionum inter se, si pensio contineatur nomine beneficij, id tamen nullus concesserit, quia consignatio, siue impositio pensionum ad Episcopum non pertinet, ea tamen consignatio in ista permutatione necessaria est, sicut in permutatione beneficiorum opus est noua collatione.

5. Respond. primo sequi ex sententia Suaris, quod iam indicaui, permutationem pensionum priuata authoritate factam non esse Simoniacam, quamuis nequeat mandari executioni, siue adæquatè perfici absque

Dd autho-

authoritate superioris consignantis, aut imponentis pensionem, vti ipsemet dicebat de collatione noua beneficiorum permutatorum. Ratio istius consequentiæ à nobis allata fuit, quia sola commutatio beneficiorum inter se interdicitur tanquam Simoniaca, non verò aliarum rerum spiritualium; atqui pensio non est beneficium, neque eo nomine comprehenditur in iure, dum agit de commutatione beneficiorum ex Suar. Quod si vrgeas in hac prohibitione commutationis beneficiorum contineri omnia, quæ sunt spiritualibus consequenter annexa, vti *consect*. 3. probauimus, eadem ratione dicendum erit, facultatem Episcoporum admittendi commutationes beneficiorum extendi ad commutationem eorum omnium, quæ sunt spiritualibus consequenter annexa, in quibus pensionem Clericalem numerari nemo dubitat.

Respond. secundo permutationem pensionum, sicut beneficiorum sumi posse adæquatè, & inadæquatè; priori modo continet realem permutationem cum effectu, & includit collationem beneficiorum, & consignationem pensionis factam compermutantibus; inadæquatè verò permutatio ista dicit tantùm resignationem beneficiorum, & renuntiationem pensionum ex causa permutationis cum obligatione, vt conferantur, vel consignentur compermutantibus, & non aliis. Quoties igitur Episcopus poterit consignare aliquam pensionem in beneficio, toties poterit adæquatè admittere permutationem illius: quando autem ea consignatio pensionis fieri non poterit ab Episcopo, toties ipse quidem admittet permutationem ipsius cum beneficio, sed inadæquatè tantùm, nam recurrendum erit ad Pontificem, qui illam pensionem compermutanti assignet, non verò vt admittat renuntiationem pensionis ex causa talis permutationis beneficiorum, quorum collatio non pertinet ad Episcopum, sed vel reseruatur Pontifici, vel ad inferiorem aliquem collatorem spectat, ille enim vt perficiatur permutatio, adeundus erit, quamuis resignatio admissa fuerit ab Episcopo, immò ab inferiore collatore admitti non potuerit.

Itaque de rigore Iuris non video, cur ista facultas negetur Episcopis, quod in exemplis à Layman allatis euidens fit; Clericus enim inutilis Ministerio suo præstando, beneficium purè, & simpliciter in manibus Episcopi resignat, qui illud Clerico pensionario confert, eáque collatione pensio eius vacat, vti contingit in quibusdam Ecclesiis, in quibus Clericis indigentibus certæ pensiones assignantur sine vllo honarij officij onere; quidni poterit Episcopus illi, qui suum beneficium resignarat, hanc pensionem conferre? quodsi id concedas, quidni potuerit Clericus causa permutationis cum illa pensione resignare suum beneficium illi pensionario? Quanquam dicere posses, hanc pensionem valdè ad beneficium accedere, quod & ipse fateor; reuerà tamen beneficium non est. Titius ratione valetudinis resignat suum beneficium in manibus Episcopi, qui illud Caio confert reseruata pensione Titio, qui deinde conualescit; Caius verò laborat, & inutilis redditur præstando suo beneficio; quarè Episcopus beneficium Caij confert Titio, & illius pensionem Caio assignat: quænam ea in permutatione Simonia est? quamuis

quamuis enim pactionem omnem partium excludat Layman, non video tamen, quid tunc possit impedire resignationem istam ex causa permutationis, nam totum quod afferebat Suares, erat quòd consignatio pensionis non pertineret ad Episcopum; atqui pertinet hoc in casu, & in pluribus aliis; ergo in his omnibus poterit ille istas permutationes approbare, quod vnum contendimus.

Quod idem fiet, quoties quis obtinuerit à Pontifice pensionem cum potestate illam, in quem libuerit transferendi; etsi enim non idcircò, vt sapienter aduertit Suar. facta fuerit potestas commutandi cum aliquo spirituali ex pacto; id tamen intelligendum est de pacto priuata authoritate facto, non autem de illo, quod superioris authoritate formabitur; quidni & poterit in alium transferre omni modo legitimo, & non reprobato à Iure?

Non negamus tamen, stylum Curiæ, vt testatur Filluc. aliud fortassis sequi; stylus tamen vti alibi monuimus, non facit opinionem certam, sed tantùm probabilem, cui tamen hac in parte adhæserunt Azor 2. *par. lib.* 8. *cap.* 12. *quæst.* 8. Vgolin. *de officio Episcop. cap.* 50. § 10. *num.* 4. Suar. *loc. cit.* Garc. 11. *par. cap.* 4. *num.* 18. Ferdinand. *tract.* 17. *disp.* 3. *punc.* 16. *num.* 4.

CONSECTARIVM XI.

An inæqualitas beneficiorum permutatorum compensari possit absque Simonia.

1 Beneficiorum inæqualitas duobus tantùm modis compensari potest. primo pecunia, aut aliquo alio pretio temporali. secundo pensione imposita beneficio pinguiori; quod vtrumque vel fiet à permutantibus ex occulto pacto, vel cum authoritate superioris. Quæritur itaque, an compensationes istæ sint Simoniacæ, quod ex dictis definiam hoc consectario.

Dico primo quoties beneficium aliquod superat aliud in spiritualibus, quia aut maioris dignitatis, aut amplioris Iurisdictionis existit, non licet illum excessum pecunia, pensione, alióve quopiam temporali redimere: alioquin committitur vera, & propria Simonia contra Ius diuinum. In hanc assertionem conueniunt omnes, in eo enim casu spirituale, in quo vnum beneficium excedit aliud, redimitur temporali, quod ad compensandum excessum spiritualem datur; quarè manifestissima Simonia committitur, ad quam vitandam existimarunt aliqui, nunquam dignius, & tenuius beneficium commutandum esse cum minùs digno & pinguiori, quia videtur in ea permutatione excessus spiritualis dignitatis compensari cum excessu prouentuum temporalium. Sapienter tamen aduertit Suar. *cap.* 34. *lib. de Simon. num.* 3. eam permutationem, si nuda sit, non esse Simoniacam, neque talem etiam in foro externo præsumendam esse, cum nemo præsumatur malus, nisi talis esse probetur. Neque sanè excessus pinguioris beneficij sumitur necessariò tanquam pretium maioris dignitatis alterius, cum quo fit commutatio, etiamsi quis non esset commutaturus, nisi moueretur maiori illo commodo spirituali; non enim idcircò intendit emere, aut vendere suum beneficium, quod ampliùs expli-

cabimus quæst. sequenti.

Dico secundo ne ipsum quidem Pontificem posse hunc excessum spiritualem compensare pecunia, cùm Simoniam contra ius diuinum tollere nequeat nisi mutando materiam, vti statim explicabo, assignando videlicet in sustentationem, pensionem, vel etiam præsentem pecuniam resignanti dignius beneficium, aliis profectò ex causis, quàm in pretium, & compensationem maioris illius dignitatis: si enim pensio ad hanc inæqualitatem daretur, reuerà iam spirituale daretur pro temporali.

2 Dico tertio committi Simoniam Iuris diuini, quoties inæqualitas beneficiorum in prouentibus compensatur pecunia, alióve temporali ex pinguiori beneficio detracto, aut retento, nisi priùs excessus ille prouentuum, qui reperitur in pinguiori beneficio, separetur à titulo spirituali beneficij. Hæc assertio conciliat diuersas sententias, quæ fortassis solis verbis pugnant inuicem; aliqui enim probant hanc compensationem fructuum inæqualium tanquam omni Simonia carentem. Caiet. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 4. Angel. *ver. permutatio.* §. 6. Syluest. *eod. verbo* 2. *quæst.* 6. Tabien. *ver. beneficium.* 3. *num.* 15. Valent. *tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 3. *quæst.* 4. Antonin. 2. *par. cap.* 1. §. 8. Soto verò *lib.* 9. *quæst.* 7. *art.* 2. putat, hanc compensationem iure tantùm positiuo, & humano prohibitam. Alij autem communiter veram, & naturalem Simoniam agnoscunt *in cap. ad quæstiones. de rerum permutat.* Zabarell. *num.* 2. Imol. *n.* 2. *&* 11. Ancharan. *num.* 3. Couarr. *lib.* 1. *varia. cap.* 5. *num.* 9. Adrian. *quodlib.* 9. *art. vltim.* vbi in eandem sententiam tradit Parnormit. *in cap. ad Quæstion.* cui falsò Angel. & Couarru. primam sententiam tribuerant. Vera igitur erit posterior ista sententia, quamdiu fructus, qui compensantur, beneficiales, siue, vt loquitur Panormitan. spirituales sunt, propter connexionem nimirum cum Iure, & titulo spirituali; si autem redditus isti desinant per destructionem, & separationem à titulo beneficij, esse spirituales, fiántque merè temporales, pecunia, alióve temporali compensari poterunt. Atque eo sensu vera erit doctrina Caietani, qui idcircò videtur potestatem Pontificiam ad hanc compensationem exigere. Ita explicatam nostram sententiam disertis verbis tradidit Lessius 2. *cap.* 35. *dub.* 17. *num.* 101. & tandem Suar. *lib. de Simon. cap.* 34. *num.* 10. *&* 12. quem sequitur Bonac. *disp. de Simon. quæst.* 4. §. 12. *num.* 11. Filluc. *tract.* 45. *cap.* 8. *num.* 35. & facilè à nobis ostenditur, & quidem

Prima pars, nimirum inæqualitatem prouentuum beneficialium non posse compensari pecunia in permutatione beneficiorum, colligitur ex hactenùs disputatis; quæ enim sunt annexa consequenter spiritualibus, sunt materia Simoniæ ex q. 6. tertia parte Regulæ vniuersalis; atqui isti prouentus cùm percipiantur ex Iure, & titulo spirituali beneficij, sunt annexa cum aliquo spirituali consequenter, vt patet, ideóque nominantur à Panormit. & ab aliis redditus spirituales, distinguuntúrque à temporalibus, qui percipiuntur ab Ecclesia alio titulo, quàm beneficij, & Iuris spiritualis; sunt itaque materia Simoniæ, quare neque vendi, neque permutari possunt cum pecunia, aut aliquo alio temporali, quin committatur Simonia vera, & propriissi 3

priissi

priissima contra ius diuinum, & naturale, & non solùm contra Ius Ecclesiasticum.

Dices, in illis, in quibus est aliquid temporale connexum cum spirituali, posse animo, & intentione disiungi spirituale à temporali, ita vt spirituale comparetur cum spirituali, & temporale cum temporali; itáque poterunt distingui in hac permutatione beneficiorum inæqualium tituli ipsorum, qui spirituales sunt, à prouentibus temporalibus, fientque duo contractus, vnus permutationis titulorum inter se; alter verò ipsorum prouentuum, qui cùm inæquales sunt, pecunia compensabuntur.

Respond. quamdiu prouentus manent beneficiales, & realiter connexi cum titulo, & Iure spirituali, ratione cuius percipiuntur, tamdiu esse spirituales per connexionem, & materiam veræ Simoniæ, neque enim possunt reuera transferri, nisi quia ius spirituale ad ipsos transfertur, istáque separatio mentalis ad realem translationem, & permutationem ipsorum nihil omninò facit, semper enim transferuntur vt connexi cum spirituali titulo, & vt spirituales; & translato titulo per permutationem beneficij necessariò transferuntur isti prouentus, neque percipiuntur deinceps nisi iure beneficij, quod omninò spirituale est; alioquin, vt argumentatur Couarru. nunquam committeretur Simonia in venditione beneficij, non enim pecunia, aliúdve temporale daretur pro titulo beneficij, qui spiritualis est, sed pro prouentu, & præbenda, quæ aliquid temporale est. Posset quoque beneficium, quod nullos habet reditus, commutari cum habente reditus, & pro illis reditibus omnibus pecunia dari, quod sibi obiecit Caietan. neque satis fæliciter soluit, dum ait, non posse in eo casu reperiri contractum permutationis, quia quod non est, non cómutatur, ideóq; esset venditio eiusmodi fructuum beneficialium, non autem permutatio, quandoquidem aliud beneficium supponitur nullos fructus habere; verum tota ratio, propter quam ista venditio fructuum omnium est illicita, petitur ex eo, quod fructus illi sunt spirituales, & beneficiales: igitur & venditio partis eorundem fructuum æquè erit Simoniaca, quamdiu illi fructus beneficiales manebunt. Neque dicas, non esse venditionem, sed permutationem, nam fructus quidem beneficij tenuioris permutantur cum parte fructuum pinguioris, qui verò in illo supersunt, venduntur pecunia, aut aliquo alio temporali, quod in ipsorum compensationem datur; illa tamen pars fructuũ manet adhuc cõnexa cum titulo spirituali, vi cuius percipietur deinceps à possidente beneficium; ergo manet spiritualis, ac proinde in eius commutatione cum pecunia, quæ est vera venditio, committetur vera, & propria Simonia, non tantùm Ecclesiastica.

His accedit quoque Pontificum has compensationes damnantium sensus, Alexander enim III. reprobat pactionem, quam procurator Monachorum de Acra, & Clerici quidam fratres litigantes de Capella fecerant, vt isti Clerici liti cederent, & Monachi quatuor argenti marchas persoluerent, quam pactionem tanquam prauam, & illicitam reiicit, vti refertur in Concil. Lateranens. sub ipso. *par.* 28. *cap.* 2. & *cap. cum pridem, de pactis. cap.* autem *vltim. eodem tit.* omnis pactio pro

ſpiritualibus obtinendis repudiatur, hæc autem commoda temporalia licet, quandiu tamen beneficialia ſunt, & percipiuntur ex ſolo Iure ſpirituali, & miniſterio ſpirituali, ſpiritualia ſunt per connexionem.

4 Obiicitur *cap. Ad quæſtiones. de rerum permutat.* ibi enim permittit Clem. III. duas Parrochiales Eccleſias inuicem permutari vnà cum ſuis poſſeſſionibus, earúmque inæqualitatem, *refuſa certa pecuniæ quantitate*, tolli, modò contractus illi non miſceantur inuicem Ergò nulla Simonia eſt ſaltem contra Ius diuinum, inæqualitatem fructuum beneficiorum permutatorum pecunia aliqua compenſare, modò non miſceantur contractus, id eſt, ipſa beneficia, ipſorúmve tituli, & Iura ſpiritualia non compenſentur illo temporali.

Reſpondent primo DD. paſſim *in illud cap.* maxime Zaba. & Imol. hic agi de Eccleſiis, quæ erant vnitæ Monaſteriis, & non poſſidebantur in titulum, ſed in proprietatem redituum, & bonorum temporalium; cùm igitur poſſeſſiones illæ eſſent à titulo ſpirituali ſeparatæ, & quaſi bona temporalia Monaſteriorum, poterant inuicem permutari, atque illorum inæqualitas compenſari. Verùm hæc communis reſponſio non ſatisfacit, nam ſi Eccleſiæ quoad proprietatem permutabantur, & erant quaſi reditus, & bona temporalia abſque titulo beneficij, poterant tum ipſæ Eccleſiæ, tum ipſarum poſſeſſiones eodem contractu permutari, & data pecunia ad æqualitatem reduci ſine Simonia; Cur igitur Pontifex monet, ne miſceantur contractus, & vt Eccleſiarum permutatio fiat vno contractu, altero verò poſſeſſionum compenſatio, niſi quia in illa permutatione Eccleſiarum, permutabatur aliquid ſpirituale. Adde, hunc textum vulgò adduci à DD. vt oſtendant commutationem rerum ſpiritualium inter ſe licitam eſſe etiam ex Iure Eccleſiaſtico, præterquam in beneficiis, ergò aliquid reuerà ſpirituale commutatum fuit hoc loco. Hinc autem vlterius fit, vt poſſeſſiones etiam permutatæ, ſint connexæ cum aliquo ſpirituali, & tamen ad æqualitatem reducuntur datâ pecuniâ; licebit igitur inæqualitatem prouentuum beneficiorum permutatorum refuſâ pecuniâ tollere, quod contendebat Caietan.

Reſpond. ſecundo cum Barboſ. *in Collectan. ad illud cap.* & Suar. *cap. 34. cit. num. 13.* in hac quidem permutatione nullum titulum beneficij, aut Ius ſpirituale tranſlatum fuiſſe, ſed tantùm bona temporalia iſtorum Monaſteriorum: hæc tamen bona duplicis erant generis, quædam ex Iure decimarum, & primitiarum, & ſignificantur nomine Eccleſiæ, quia illud Ius ſpirituale eſt, & per ſe ad Eccleſiam ſpectat, maximè Parochialem, cùm dentur decimæ in ſuſtentationem ſacerdotum, ad miniſtranda Sacramenta; alia ſunt bona merè temporalia quæ poſſeſſiones dicuntur, quæ nullam habent per ſe connexionem cum iure ſpirituali, ſed ſunt tantùm ſub dominio Eccleſiæ ad ipſius ſuſtentationem. Vult itaque Pontifex, Eccleſiam pro Eccleſia, ſiue iura decimarum, & primitiarum ſimpliciter inter ſe commutari: poſſeſſiones autem ſi permutentur, compenſari inter ſe poſſe, & æquari adiectâ pecuniâ, & non eſſe miſcendos contractus, etiamſi ſimul fiant, nimirum ne pecunia detur pro iure decimādi inęquali, ſed pro bonis merè tēporalibus, ſiue poſſeſſionibus.

Secunda

5 Secunda pars nostræ assertionis, nimirum reditus separatos à Iure, & titulo spirituali beneficij, si inæquales sint, posse aliquo temporali in permutatione compensari; traditur quoque ab Imol & Zaba. atque omnibus DD. *in illud cap. Ad quæstion.* dum idcircò inæquales possessiones Ecclesiarum, per refusionem pecuniarum æquari posse concedunt, quia sunt merè temporalia bona, & quia Ecclesiæ, ad quas pertinent, sunt iam vnitæ Monasteriis, tanquam bona, proprietatis iure ab ipsis in suam sustentationem possessa, non titulo vllo, aut iure beneficij, quod einsmodi vnione prorsùs extinctum est, vt tradit idem Zaba. *in Clem. vnic. quæst.* 8. *de sequestra. possess.* & DD. *in Clem. vnic. de Rescriptis.* Quoties igitur aliqui prouentus beneficiales tales esse desinent, per separationem & distractionem ab omni iure spirituali, & titulo beneficij, erunt merè temporales, etiamsi pertineant ad Ecclesiam; poterunt itaque cum aliquo temporali permutari eadem prorsùs ratione, qua cætera bona temporalia, & possessiones. Et sanè causa adæquata, propter quam negabamus redditus pinguioris beneficij commutati cum tenuiori posse compensari pecuniâ, erat, quia dabatur spirituale pro temporali, eò quod illi beneficiales redditus essent connexi cum aliquo spirituali, immò & ipsi spirituales quoque essent, cùm neque perciperentur, neque percipi possent nisi ex iure, & titulo spirituali beneficij, cui erant alligati; sublata igitur ea connexione, & ipsorum spiritualitate cessante, cessat omnis ratio Simoniæ in commutatione ipsorum cum aliquo temporali.

6 Dico tertio solum Romanum Pontificem posse prouentus Ecclesiasticos à Iure, & titulo spirituali beneficij separare, atque adeò permittere, vt inæqualitas beneficiorum commutatorum pecunia, alióve temporali compensetur.

Secunda pars huiusce assertionis sequitur ex superiori, cùm enim prouentus beneficij pinguioris commutati debeant priùs à Iure beneficij, & titulo spirituali separari, quam pecunia compensari valeant absque Simonia, euidentissimum est illum solum, qui potest ita separare ius ad percipiendos eiusmodi prouentus à Iure spirituali, posse permittere eorum compensationem. Neque morandum ampliùs videtur in tam necessaria consecutione confirmanda.

Tota igitur difficultas est in prima parte nostri dicti, & vt inquiramus, quisnam possit eiusmodi separationem, & auulsionem fructuum beneficialium à Iure, & titulo spirituali facere, an solus Romanus Pontifex, vti contendimus; an verò aliquis etiam alius; verùm id definiemus quæst. 18. supponimúsque in præsentiarum eam potestatem separandi Ius ad prouentus beneficiales à titulo, siue à Iure ad sacra ministeria ex Ecclesiæ saltem definitione soli Pontifici conuenire.

Dico quarto eum omnem, qui potest beneficio Ecclesiastico pensionem Clericalem imponere, posse quoque illam commutationi beneficij adiicere, non quidem per modum compensationis pinguioris beneficij, sed ex aliqua alia iusta causa, ex qua illam extra commutationem imponeret. Ita Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. num.* 54. neque tunc diminuta beneficia confert, quod ipsi iura prohibent, sed beneficio iam collato onus aliquod iusta de causa 7

impo

imponit; quod fusiùs explicabimus agentes de pensionibus. Interea vide Ferdinand. à Castro *tractat.* 17. *disput.* 3. *punct.* 16. Fateor quidem, vix stylum Curiæ, quæ in hac, & superiori assertione dicta sunt, permittere; nos verò quærimus, quid ex natura rei fieri valeat, & in vtróque vitari Simoniam in foro conscientiæ, vt monet Valent. *tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 3. *quæst.* 4.

CONSECTARIVM XII.

An possint beneficiati obligare se ad faciendam permutationem beneficiorum nondum consulto Episcopo.

Respond. beneficiatos non solùm posse de permutatione beneficiorum suorum facienda tractare, illique suum consensum præbere: sed etiam se obligare ad illam, ita vt nisi superior consensum suum deneget, illámque reprobet, nequeant ab eiusmodi conuentione resilire, quæ singula paucis doceo.

1. Primo igitur licet de facienda permutatione tractare, nondum monito superiore, contra Glossam *in cap. cum vniuersorum. de rerum permutat. ver. tractare.* Ancharan. *ibid.* Innocent. *in cap. Quæsitum. eod. tit.* quia nullibi ea tractatio prohibetur, sed sola permutatio, cuius ille tractatus præparatio tantùm est; immò nisi ea licita sit, frustra permitteretur deinde permutatio, quomodo enim eius faciendæ licentia petetur, nisi de ipsa priùs actum fuerit? & maximum onus esset, si ad inchoandam negotiationem, atque tractatum, expectare consensum superioris oporteret.

2. Secundo possunt partes in eam permutationem faciendam consentire, si superior annuat. contra Panormit. *in cap. Quæsitum*, & alios quosdam veteres; quia ille consensus colligitur *ex cap. vnic. de rerum permutat. in 6. sua beneficia permutare volentes.* Quæ vox consensum faciendæ permutationi præcessisse supponit; neque sanè accingerent se ad procurandam superioris veniam, nisi iam conuenissent de facienda re, ad quam postulant authoritatem superioris.

Tertio possunt se obligare ad perseuerandum in ea conuentione. Ita Syluest. *ver. permutatio.* 2. *quæst.* 5. quia in his omnibus non est pactio, neque obligatio nisi conditionata; quare non est permutatio adhuc, quandoquidem conditio suspendit effectum, donec posita fuerit; est autem conditio, & clausula sub beneplacito superioris, quis enim non videat, aliud esse commutare priuata authoritate beneficia, quod est illicitum; aliud obligare se ad legitimè faciendam commutationem? Nunquid, amabo, licet se obligare ad actum iure concessum? permutare verò beneficia ex authoritate superioris conceditur à Iure: ad illum igitur actum licitè se quis obligabit, & multò magis absque Simonia, quamuis enim hæc obligatio sit spiritualis, sicut actus ad quem est, non datur tamen pro aliquo temporali, sed pro spirituali, nempe pro simili obligatione, quam subit alter commutans; & quamuis actus nequeat fieri absque authoritate superioris, obligatio tamen ad illum faciendum ex eius authoritate suscipi potest, ipso nondum consulto; quia ea obligatio nullum tribuit Ius nisi conditionatum, quod deficiente conditione, & superiore negante consensum, protsùs inutile manet. Quare ita recentiores, 3

tiores, atque è veteribus nonnulli iure merito sentiunt, quos dabit Ferdinand. *disput. 3. cit. punct. 15. num. 2.*

4 Quarto licitum erit pactum de non recedendo ab ea pactione. Ita Suar. *lib. 4. de Simon. cap. 35. nu. 8.* & Lessius. *lib. 2. cap. 35. dub. 17. num. 104.* qui addit, posse coram Notario, & testibus confici instrumentum, quo partes se obligent ad eam permutationem faciendam, & ad non resiliendum ab eo contractu, & se curaturas, vt sedes Apostolica, aut Episcopus consentiat, & collatores conferant beneficia; quod idem docet apertè Rebuff. *in praxi. tract. de permutat. num. 52. & 53.* quia omnis ista pactio conditionalis est, vt dixi, & sub beneplacito superioris, neque vllibi prohibetur.

5 Quinto denique addo cum Lessio, non esse Simoniacum, si eiusmodi contractui adiiciatur pœna conuentionalis soluenda ab eo, qui altero inuito, & absque iusta causa resilierit à contractu, siue ante superioris consensum, siue post illum obtentum resiliat: quia iure gentium apponi potest cuilibet contractui iusto pœna conuentionalis, ne ab ipso iniquè recedatur, nisi speciali aliquo iure hæc appositio pœnæ prohibita sit, qualem prohibitionem circa contractum, de quo agimus, nullam habemus, non datur autem temporale pro spirituali, sed apponitur pœna frangenti fidem circa spiritualia.

CONSECTARIVM XIII.

An commutatio beneficiorum, cui superior sine iusta causa authoritatem tribuit, sit Simoniaca.

Ratio dubitandi sumitur *ex cap. Quæsitum. de rerum permutat.* ibi enim permittitur Episcopo translatio ab vno beneficio in aliud, & præterea commutatio, in qua includitur aliqua translatio, vti superiùs exposuimus, *si causam necessariam inspexerit.* requiritur itaque causa, quam Episcopus disquirat ad hanc permutationem, quod fatentur omnes DD. *in illud cap.* Bellame. *decisi. 94. & 6. par. de permutat. benefic. sub princip. & quæst. 1.* Rebuff. *in praxi. tit. de permutat. num. 19.* Duaren. *lib. 8. de benefic. cap. 3.* Garcias, qui alios dabit 11. *par. cap. 4. num. 44.* & Tusch. *litt. P. Conc. 303. num. 1. & 365. num. 2. & 5.* quia cùm hæ permutationes sint odiosæ, exigitur causa, vt in illis Episcopus dispenset. 1

Quæritur itaque, an, si sine causa dispenset Episcopus ea in parte, permutatio sit Simoniaca, quandoquidem solam Simoniam sustulit approbatio superioris, quæ nulla est, sine causa concessa, ac proinde labem Simoniæ abstergere nequit.

Dico primo causam, ex qua fit permutatio, debere esse aliquid spirituale, & non tantùm aliquod commodum temporale duntaxat, nisi ad spirituale tandem reducatur, alioquin committitur Simonia. Ita S. Thom. *in 4. dist. 25. quæst. 3. art. 3.* Syluest. *ver. permutatio. 2. num. 3.* Vgolin. *tab. 1. de Simon. cap. 27. §. 1.* 2

Ee num. 6.

*num.*6. quia permutatio non permittitur in Iure, sed damnatur vt Simoniaca, nisi fiat ob causam necessariam, & ob vtilitatem Ecclesiæ, cui ita meliùs seruitur; neque permittitur propter ista commoda prorsùs terrena, vt quis v. gr. opportuniorem venationi, aut piscationi locum habeat.

3 Dico secundo causam sufficientem esse vel necessitatem, vel vtilitatem Ecclesiæ, saltem reductitiè, quatenus vtilitas spiritualis compermutantium, in vtilitatem Ecclesiæ reducitur. Ita DD. communiter apud Garc. *cap.*4. *cit.num.*45. & 46.*quæst.* 7. & 8.

Dico tertio si nulla sit causa iusta, permutationes factas esse nullas, etiamsi approbentur ab Episcopo, quia illi datur tantùm facultas eas approbandi cum causa iusta: Pontifex tamen Romanus absque causa approbans peccat, sed validè approbat, eò quod, vti diximus alibi, semper validè dispenset in Iure Ecclesiastico, quamuis illicitè faciat, quoties causa dispensandi sufficiens non est.

Dico quarto permutationem nullam defectu dispensationis, vel potiùs approbationis superioris Simoniacam esse, quia tunc non fit secundùm Regulas Iuris, & reuerà fit sine approbatione superioris; inualida siquidem approbatio nulla est, neque maioris est efficaciæ, quàm non approbatio: quoties autem facta fuit approbatio ab Episcopo cum cognitione, præsumitur iusta causa ex communi DD. quos dabit Garc. *cap.*4. *num.*52. neque tunc præsumitur fraus ex eod. Garc.*n.*100.& 101.

QVÆSTIO XV.

Quodnam temporale sit pretium in contractu Simoniaco.

Vidimus hactenùs, an aliquid spirituale possit induere rationem pretij in Simonia; sequitur vt de temporali, quod solum pretium esse potest in vera & propria Simonia iure naturali, & diuino, & non Ecclesiastico duntaxat prohibita disquirimus, an videlicet omne temporale, quod datur pro spirituali, constituat Simoniam.

PROPOSITIO.

Dico igitur, quodcunque temporale datum in pretium rei spiritualis constituere Simoniam, illud autem temporale adæquatè diuiditur à DD. in munus à manu, ab obsequio, & à lingua.

EXPOSITIO, ET CONFIRMATIO propositionis.

Aperta est huiusce propositionis sententia, totáque difficultas consistit in illa diuisione temporalis, quod pretij Simoniaci rationem habere potest: ea tamen est, quam S. Tho. 2. 2. *quæst.* 100. *art.*5. aliíque DD. sumpserunt ex S. Gregorio *hom.* 4. *in Euangel.* exponens enim illud Isai. 33. *qui excutit manus suas ab omni munere*, distinguit triplex istud munus. *lib.*4. *Epist.* 55. *ad Ioannem Corinth. Episc.* nominat *sordidas preces oris*, *Comitatum*, siue *manuale seruitium*, & *fraudulentum munusculum.* *Epist.* verò 56. *eod. lib. ad Episcop.* per

per Hellad. commodum, gratiam, & supplicationem vocat Vrban.II.*Epist. ad Luc. præpositum S. Iuuentij apud Ticin.* quam integram retulit in sua collectione DEVSDEDIT; fragmentum autem Gratian. 1.*quæst.* 3. *cap. Saluator.* dixit *munus linguæ, indebiti obsequij, & pecuniæ.* Munus igitur à manu vocant iura *pecuniam, fraudulentum munusculum*, quia in his muneribus dandis plerumque fraus intercedit, vti explicat Glossa *in cap. si quis.* 115. 1. *quæst.* 1. *ver. fraudulentum.* Munus ab obsequio est, inquit Gregor. subiectio indebitè impensa, comitatus, & manuale seruitium. Munus à lingua sunt sordidæ preces oris, fauor, gratia, supplicatio, vt idem Gregorius se ipse interpretatur.

2 Obseruandum porrò est, munus plura in Iure significare, sed tria maxime, vt habetur *l.* 18. *D. de verbo. significat.* primò quidem donum gratuitum, & liberale, indéque dictum munus putat Varro, quòd qui mutuo animo sunt, id dant officij gratia. Itaque loquitur *l. plebisciti. ff. de officio præsid. plebiscito continetur, ne quis præsidum munus donúmve caperet, nisi esculentum, poculentumve, quod intra dies proximos prodigatur.* secundo significat munus, onus aliquod, & grauamen, quo nomine tributa, & obsequia, atque officia ex Iustitia debita vocantur in Iure, vti constat ex *tit. ff. de muneribus, & honoribus*; inde dicitur immunitas, vacatio ab onere. Audi Festum, *munem significare certum est officiosum, vnde è contrario immunis dicitur, qui nullo fungitur munere.* L. 214. D. de verbor. significat. *munus propriè est, quod necessariò obimus lege, more, imperióve eius, qui iubendi habet potestatem. Dona autem propriè sunt, quæ nulla necessitate Iuris, officij, sed sponte præstantur; quæ si non præstentur, nulla reprehensio est, & si præstentur, plerumque laus inest, sed in summa in hoc ventum est, vt non quodcunque munus, id & donum accipiatur. At quod donum fuerit, id munus rectè dicatur*; & vetus glossarion, munus κυρίως μὲν τὸ ἐξ ἀνάγκης νόμου, ἢ ἔθους, ἢ ἀρχόντων γινόμενον λέγεται. tertio munus significat officium aliquod, inde munera ciuilia, & militaria, priuata, & publica dicuntur. In hoc porrò tractatu de pretio Simoniaco non accipitur munus à Gregor. & DD. pro dono liberali, ac gratuito, constat enim, eiusmodi donum pretium non esse, ac proinde non constituere Simoniam, licet pro spirituali detur, cùm faciat solum contractum gratuitum, quem Simoniacum non esse docebimus quæst. seq. Accipitur itaque munus pro onere aliquo, & grauamine debito ex pacto, pro acceptione rei spiritualis, quod pactum Simoniacum est, quoties hoc munus erit temporale, aut si sit tantùm spirituale, prohibetur tamen ab Ecclesia dari pro re spirituali intuitu Religionis.

Obseruo secundo diuisionem istam trimēbrem muneris in munus à manu, ab obsequio, & à lingua, adæquatam esse contra Maior. *in 4 dist.* 25. *quæst.* 3. §. *contra dicta.* quia omnia bona externa, & temporalia, quæ in communicationem, & commutationē venire possunt, hac diuisione comprehenduntur, nihílque assignari potest, quod commodè ad aliquod ex illis mēbris non reducatur; nam vel bona temporalia sunt externa, vel sunt opera, & actiones humanæ; quæ per membra corporis exhibentur, vel sunt fauores, intercessiones, aliáque similia, quæ per verba fieri solent;

Ee 2 bona

bona verò externa, quæ nomine diuitiarum significantur, & bona fortunæ appellantur, comprehendimus in munere à manu, quod non solùm pecuniam, sed omnes omninò res temporales pretio æstimabiles cuiuscunque generis, siue sint bona mobilia, siue immobilia, siue corporea, siue incorporea Iura complectitur; quia cum ipsemet Gregorius, qui primus hanc diuisionem inuexit, munus à manu interpretetur pecuniam, & quidquid homines in terra possident, siue seruus, siue ager, vas, arbor, pecus, pecunia nominetur teste Augustin. *lib. de disciplina Christiana cap.* 1. quia antiqui totum, quod habebant, in pecoribus habebant; iure merito per munus à manu significarunt DD. omnia ista bona externa, quæ diuitiarum nomine censentur. Denique quidquid non consistit in obsequio, vel officio linguæ, dicitur munus à manu, quia vel sunt temporalia, siue corporalia, siue incorporalia; vel sunt spiritualia, hæc autem si sunt merè spiritualia, non designantur in ista partitione, de qua agimus; si autem sunt spiritualia mixta propter emolumentum temporale annexum, vt beneficia; comparantur propter illud temporale vel cum externis fortunæ bonis, vel saltem cum iuribus incorporalibus.

3 Munus ab obsequio designat omnia illa, quæ nobis ab aliquo per membra corporis exhibentur; quod etiam Gregor. nuper dixit *manuale seruitium, comitatum, & subiectionem aliunde indebitam.* Denique obsequium est quælibet actio hominis ordinata ad commoda corporis, vel animæ in sua naturali perfectione spectatæ, atque ita instructio, & disciplina obsequium est.

Munus à lingua continet preces, supplicationes, intercessiones, laudes, adulationes, aliáque similia verba in alterius gratiam, & commoditatem præstita, quia illi aliquid obtinemus nostris precibus, aut nostris laudibus conferimus. Videtur quidem hoc munus à lingua vix distingui posse ab obsequio, cùm hæc omnia sint tantùm obsequia: verùm in his moralibus non adeò accuratam distinctionem attendunt Iuristæ in suis partitionibus; quia igitur licet plurima obsequia præstentur à lingua, vt munus docendi, aut cantandi, ea tamen sunt diuersi generis, aliqua enim vulgò exercentur per modum obsequij, quod dicit seruitutem, ministerium, aut subiectionem aliquam in persona obsequente respectu alterius, ideóque ab iis solis præstantur, qui se aut seruos, aut subiectos ea in re esse profiteri volunt; eiusmodi obsequium est cantandi in scurra, aut alio seruo; munus docendi, quamuis enim ingenuum, & nobile illud sit, tamen per modum obsequij præstari ferè solet ideóque ista ministeria, & obsequia vendi, ac locari solent; quædam verò sunt munera linguæ, quæ non per modum obsequij, aut seruilis ministerij exhibentur, vt preces, supplicationes, laudes & commendationes apud viros principes; nam & ipsi Domini, ac primarij viri sæpiùs hæc officia etiam humilioribus personis præstant, idcircò ea munera à lingua, à munere, ab obsequio distinguunt, maximè verò in hac materia pretij Simoniaci, quia cùm hæc munera neque vendi, neque locari vulgò soleant, non statim apparebat, quomodo rationem pretij ad constituendam Simoniam sortiri possent.

Ad

Ad hæc porrò omnia reducuntur mala contraria, siue onera illis repugnantia, quæ aliquis ex pacto suscipit in commodum, & fauorem alterius, v. gr. non accipiendi munus à manu, aut obsequia sibi debita, aut non supplicandi, vel postulandi pro se, vel pro alio; hæc enim omnia onera sunt, quæ ad tria munera explicata suo modo pertinent, vt patet.

4 His ita explicatis non difficilè fuerit ostendere, hæc omnia posse facere Simoniam, & dari in pretium rei spiritualis, siue naturam ipsam rei, siue Ius Ecclesiasticum attendamus: & quidem quod attinet ad munus à manu, quis nescit, pecuniam siue præsentem, & numeratam, siue condictam tantum habere in omnibus commerciis, & emptionibus propriissimam rationem pretij *§. item pretium. Instit. de Empt. & vendit.* si itaque detur in pretium rei spiritualis, maximè propriam Simoniam constituet, eáque primus huius criminis author, à quo & nomen sumpsit, Simon Magus possidere voluit donum Dei, ideóque de hac in primis Simonia agunt Iura. *1. quæst. 3. cap. 2. 3. & seqq. & in cap. Nobis. de Simonia*, totóque illo tit. passim. Reliqua autem omnia bona temporalia quæcunque, siue corporalia, siue incorporalia, quæ diximus, tum per munus à manu, tum per pecuniam designari, pretium Simoniacum esse eodem modo, testantur Iura *tit. de Simon.* in *cap.* enim *Tua nos.* quidam Clericus obtulerat omnia sua bona ad obtinendum Canonicatum. *cap. in tantum*, damnantur minores Decani tanquam Simoniaci, qui vaccam albam pro Ecclesiarum inuestitura exigebant. in *cap. etsi quæstiones* dubitatur de equo, quem frater Archiepiscopi Strigoniensis dederat Cardinali, à quo ille Archiepiscopus pallium fuerat accepturus. Ratio verò euidens est, quia quoties dantur aliqua bona pecuniâ æstimabilia pro re spirituali, æquè illa subeunt vicem pretij, atque ipsa pecunia, & in morali hominum æstimatione æquè res spiritualis vilipenditur, quando æstimatur re temporali, atque pecunia, in qua irreuerentia, & iniuria illata rei sacræ consistit malitia Simoniæ, siue tunc rigorosa venditio existat, siue non, eò quod res temporalis non sit tam pretium rei spiritualis, quod contingit in omnibus commutationibus; eadem tamen est deordinatio in omnibus illis contractibus, quod videmus in vsura, quam nemo committi negat, quoties vi mutui datur aliquid pretio æstimabile supra sortem, vt eleganter explicat Ambros. *lib. de Thobia. cap. 14.* & paucis Concilium Agathense, vt refertur à Burch. *lib. 2. p. 126.* Iuone *par. 6. cap. 200.* atque Gratian. *14. quæst. 3. cap. vltim.* quamuis neque in Codice Gemblacensi huius Concilij, neque in aliis hic canon reperiatur. Denique quidquid pecunia æstimabile est, pecuniæ vicem subire, & pretium esse in contractu oneroso colliges ex *l. pretij. C. de Rescind. vendit.* vbi pecoribus in solutum consentienti datis pretij causa, non pecunia numerata, nequaquam irritatur contractus.

Hæc eadem ratio apertissimè ostendit munus ab obsequiis, pretium quoque Simoniacum esse, si præstetur ex pacto obtinendæ rei spiritualis; quia hæ actiones, & obsequia temporalia, sunt pecunia, & pretio æstimabilia; ergò æquè atque alia bona temporalia cùm dantur ex pacto rei spiritualis, Simoniam efficient,

cient, ideóque vendi, & conduci, ac locari solent hæc obsequia: si verò spiritale foret eiusmodi obsequium, cùm non sit pretio æstimabile, non magis erit pretium Simoniacum, quàm quælibet alia res spiritualis, eritque tunc commutatio rei spiritualis cum alia re spirituali, quam ex natura sua, aut diuino Iure non esse Simoniacam, priori difficultate demonstrauimus. Si quæ igitur in aliquo singulari casu circa ista obsequia spiritualia pro re spirituali ex pacto exhibita committatur Simonia, ea vel erit tantùm impropria, & Ecclesiastica, vel non ratione ipsius obsequij spiritualis, sed alicuius commodi temporalis ipsi connexi, quod dabitur, & primò attendetur in ea commutatione, continget, quæ omnia clariùs in casibus singularibus per consectaria explicabuntur.

5 Restat autem munus à lingua, hoc est, preces, supplicationes, fauor humanus, aliáque id genus; quoties enim illæ ex pacto adhibetur pro eo, qui rem spiritualem confert, committitur vera Simonia. Ita S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 5. *ad* 2. *&* 3. Victor. *Relect. de Simon.* 1. *par. num.* 34. Innocent. & Cardinal. *in C. cum, de ætate, & qualit. ordinand.* Nauarr. *cap.* 23. *num.* 101. & *in comm. de dat. & promiss. num.* 24. & alij omnes, qui aliquod munus à lingua pro pretio Simoniaco admittunt cum Iure locis initio adductis. Tunc autem propriè preces sunt munus conferenti rem spiritualem, quando pro illo funduntur, & offeruntur; non autem quando illi offeruntur, & totus ille fauor, ac gratia, quæ per preces acquiritur, non alij, quàm tradenti rem spiritualem acquiritur. Hæ porrò preces sunt aliquid temporale, & pretio æstimabile, cùm etiam ad aliquid temporale tandem resoluantur, fiúntque ex pacto, promissione, & obligatione in gratiam, & lucrum eius, qui propter ipsas quidpiam spirituale confert. Ergò veram Simoniam constituunt, quid enim, amabo, ad illam requiri amplius potest, cùm habeamus aliquid temporale, & pactum verum, & denique spirituale, quod vi illius pacti pro eo temporali datur? neque quidquam refert, quod hæ preces præcedant, aut subsequantur collationem rei spiritualis, modò fiant ex pacto, si conferens verbi gratia beneficium, obliget alium ad preces fundendas apud Principem, vt ab ipso aliquid facilius obtineat, aut si promisit beneficium, vbi ipsum commendauerit apud quempiam, cuius gratiam aucupatur; in vtróque enim casu & pactū est, & ex illo datur aliquid tēporale pro spirituali. Itaque si collator obliget alium, vt precibus à Rege sibi, aut consanguineis obtineat dignitatem temporalem, aut etiam beneficium aliud, Simoniam esse sapienter pronuntiant citati DD. quando verò non fiunt istæ preces, commendationes, aliáve similia linguæ officia ex pacto, tunc vitatur omnis Simonia, quia nihil tunc propriè datur in pretium, vt laudati D D. affirmant, docétque ipsa ratio.

QVÆSTIO XVI.

CONSECTARIA

Ex propositione superiori.

CONsectar. I. An collatio beneficiorum, & aliorum spiritualium propter consanguinitatem sit Simoniaca.

Consect.

Consect. II. An conferre beneficium, aut aliquid aliud spirituale metu impendentis mali sit Simonia.

Consect. III. An conferre beneficium ex metu lucri cessantis sit Simonia.

Consect. IV. An pecunia quæcúnque, aliáque minuta munera sufficiant ad Simoniam.

Consect. V. An conferens beneficium ex promissione remittendi debiti sit Simoniacus.

Consect. VI. An conferens spirituale ex pacto mutui, aut differendæ, vel anticipandæ solutionis, sit Simoniacus.

Consect. VII. An collatio beneficij sub grauamine pensionis sit Simoniaca.

Consectar. VIII. An collatio rei spiritualis cum pacto cedendi beneficio Ecclesiastico sit Simoniaca.

Consect. IX. Casus singulares explicantur.

Consect. X. An collatio beneficij propter obsequia collatori, aut alij præstita Simoniaca sit.

Consect. XI. An qui Episcopis, vel aliis famulantur spe obtinendi alicuius beneficij Ecclesiastici, sint Simoniaci.

Consectar. XII. An collatio beneficij cum onere alicuius obsequij temporalis præstandi sit Simoniaca.

Consect. XIII. Aliquot casus singulares.

Consect. XIV. An collatio beneficij pro obsequio spirituali iam præstito sit Simoniaca.

Consect. XV. An collatio beneficij pro obsequio spirituali præstando sit Simoniaca.

Consect. XVI. An preces, intercessiones, commendationes aliáque id genus constituant Simoniam.

Consectar. XVII. Casus singulares.

CONSECTARIVM I.

An collatio beneficiorum, & aliorum spiritualium propter consanguinitatem sit Simoniaca.

Respond. & dico primo nullam in ea collatione esse propriam Simoniam, contra Maior. *in 4. dist.* 25. *quæst.* 3. Cantorem Parisiens. apud Altissiodo 3. *part. tract.* 21. & Glossam *in cap. vnic. vt Ecclesiastica beneficia. ver. carnalitatem.* vbi allegat Laurent. & varia Iura. Sequimur verò S. Thom. 2.2. *quæst.* 10. *artic.* 5. Antonin. 2. *part.* 1. *cap.* 5. §. 11. Cardin. Alexand. & Turrecremat. *in cap. peruenit.* 1. *quæst.* 3. Syluest. *ver. Simonia. quæst.* 16. *& ver. Renuntiatio. quæst.* 6. Felin. *in cap. Audientiam.* 2. *de rescriptis.* Ioan. Baptist. de S. Seuerino, *tractat. de pension. quæst.* 19. Sotum. *lib.* 9. *de Iustitia. quæst.* 7. *art.* 3. *ad* 2. Victor. *Relect. de Simon. num.* 26. Couarru. *lib.* 1. *varia. cap.* 5. *num.* 4. Binsfeld. *in cap.* 12. *de Simonia. quæst.* 3. Suar. *lib. de Simon. cap.* 37. *num.* 6. Vasq. *de benefic. cap.* 2. *num.* 193. & omnes recentiores Theologos quos dabit Bonaci. *disput. de Simon. quæst.* 1. *num.* 7. Ratio euidentissima est ex dictis, quia in collatione beneficij, aut rei alterius spiritualis, nihil loco pretij accipitur, neque pactum vllum, aut cõtractus onerosus initur; & motiuũ illud consanguinitatis, sicut & amicitiæ non impedit gratuitam, & liberalem donationem, alioquin nihil dari posset gratuitò consanguineis, &

& amicis. Denique si hunc collatorem damnemus Simoniæ, accipientem quoque rem spiritualem à consanguineo ex motiuo consanguinitatis eiusdem criminis damnare oportebat, quod, vt aduertit Victoria, nemo hactenùs docuit, neque eiusmodi Simoniacum ad abdicationem beneficij, aut restitutionem rei acceptæ damnauit.

Quæ verò obiiciebat ex Iure Glossa, nihil omninò efficiunt, nam *in cap. illo vnico, vt beneficia Ecclesiastica, &c.* arguit quidem Innocent. III. Archiepiscopum Mediolan. primo circa contrarietatem responsi sui. secundo circa carnalitatem animi, quia non ex affectu carnali, sed discreto iudicio debuit Ecclesiasticum officium, & beneficium in persona magis idonea dispensare. tertio circa inhonestatem facti, quia non licuit ex pactione, vel conuentione quacunque sub modo, vel tenore præscripto, concedere nudum officium Cancellariæ, & sibi retinere prouentus; hoc autem vltimum damnat vt Simoniacum, non verò carnalitatem animi, quanquam quia ex ea minùs idoneæ personæ beneficium contulerat, eum affectum immoderatum iure merito reprehendit Pontifex. *ca. autem tua.* & *cap. veniens. de Simonia.* ineptè prorsùs in hanc rem affertur. *cap.* autem *nemo, eod. titulo.* videtur aliquam habere difficultatem eò quod Pontifex prohibeat pretio, vel fauore, & intuitu consanguinitatis occultare peccatorem, aut non pænitentem reconciliare, vel verè pænitentem reiicere, aitque vtrúmque Simoniacum esse; quare nonnulli interpretes de Simonia quadam impropria, quo nomine intelligunt omnem vitiosam prouisionem beneficiorum, & acceptionem personarum in spiritualibus, interpretantur. Neque alio sensu Bonauent. *in 4. dist. 25. dub. 6. circa litteram*, hanc collationem beneficiorum ex motiuo consanguinitatis, Simoniacam appellauit, vti se ipse exponit, & malè illum in suam sententiam trahunt aduersarij. Verùm hoc cap. *Nemo nos.* Consectar. 13. quæst. 5. accuratiùs fuimus interpretati.

Dico secundo qui consanguineo confert beneficium, intendens ex illa prouisione vtilitatem suam temporalem, quia inde fiet ipse potentior, domus eius ditior, & familia nobilior, Simoniam saltem mentalem incurrit. Ita Cardin. Alexand. & Turrecrem. *in cap. peruenit. 1. quæst. 1.* qui ibidem allegant Alens. *2. par. quæst. 187. in 4. art. 2. §. 6.* & Raym. *in sum.* Adhæsit ipsis Binsfeld. *in cap. 12. de Simon. quæst. 3. con. 6.* qui omnes damnant hanc collationem Simoniæ simpliciter. Ego tamen restringo ad Simoniam mentalem, quia etiamsi donetur aliquid spirituale intuitu temporalis obtinendi, id tamen fit sine pacto, quod tamen ad Simoniam realem, & conuentionalem necessarium est, eáque erit Simonia tantùm quædam mentalis, qualis committitur ab iis omnibus, qui aliquid spirituale vel faciunt, vel præstant ex fine primario alicuius temporalis consequendi, quæ intentio vtrum Simoniaca verè sit, an tantùm impropriè, & analogicè disquiram quæst. seqq. certum modò est eam esse prauam.

Ex quibus vides, Simoniacos esse Prælatos, qui pueris aut minùs idoneis consanguineis beneficia conferunt, vt ipsi, dum Nepotuli adolescent, beneficiales prouentus capiant,

piant, aut vt parentes eiusmodi beneficiatorum tenuioris alioquin fortunæ ditescant ex bonis Ecclesiasticis, de quibus aliàs. hi verè ædificant ciuitatem in sanguinibus. *Michæ.* 3. & *Abacuc.* 2. in quos Ambr. *lib.* 1. *offic. cap.* 30. Origen. *homil.* 22. *in Num. ad cap.* 27. quæ vti aliàs sæpiùs malè tribuit Hieronymo Gratian. 8. *quæst.* 1. *cap. si ergo.* fortassis, quia Hieronymus plurimas Origenis homilias, noxiis detruncatis, transtulit, vt ipsemet monet *Epist.* 62. *ad Theophyl. & Epist.* 75. *ad Vigilant.* & *in prologo lib.* 2. *in Michæam.* de hoc prauo affectu aduersus consanguineos, & malis, quæ in Ecclesiam importauit, adi Perald. tom. 2. de virtutibus, & vitiis tract. de auaritia, cap. 8. & Aluar. Pelagium. lib. 1. de planctu Ecclesiæ. art. 15. litt. M. Basili. in cap. 3. Isai ad illud. *Apprehendet homo fratrem suum, &c.*

Dico tertio vbi consanguinei idonei sunt, nullum esse peccatum illis beneficia, aut officia Ecclesiastica conferre. Ita Couarr. & alij DD. superiùs allati, quia actus ille neque ex suo obiecto, neque ex vlla circumstantia malus est, immò ordinata charitas exigere videtur, vt quoties cætera paria sunt, consanguineis potiùs, quàm externis benè faciamus. Neque sentimus contra *cap. decenter* 89. *dist.* desumptum ex Concil. Toletan. XX. *cap.* 3. agit enim Concil. de Pontificibus quibusdam, qui Monasteriis, aut Parrochialibus Ecclesiis, consanguineos, aut sui fauoris participes iniquos sæpè statuant in Prælatum, ita illis prouidentes commoda inhonesta, vt aut eisdem deferantur, quæ proprio Episcopo dari iustus ordo depoposcerit, aut quæ rapere de putati exactoris violentia poterit. Quæ crimina iure damnat Synod. & tum eiusmodi collationem irritam esse decernit, & sic accepta in duplum restituit, ac demum Pontificem, qui ista peccàrit, Excommunicationi subiicit.

Nos verò contendimus duntaxat, licitum esse conferre beneficia, & officia Ecclesiastica consanguineis, vbi cætera omnia paria sunt. Non diffiteor tamen, facilem esse lapsum in hac parte, atque adeò plura ferè incommoda oriri, quoties Prælati suis consanguineis ipsa etiam officia Ecclesiastica committũt. Quæ fusiùs prosequuntur Turrecremat. in cap. decenter. 86. dist. & Theophyl. Raynaud. de malis è bonis Ecclesiæ lib. 1. sect. 2. cap. 3.

CONSECTARIVM II.

An conferre beneficium, aut aliquid aliud spirituale metu impendentis mali sit Simonia.

1 Respond. & dico primo non esse Simoniam, conferre beneficium metu impendentis mali, quod ea collatione vitare contendimus. Ita Victor. *relect. de Simon.* 1. *par. num.* 24. & 25. Sot. *lib.* 9. *de Iust. quæst.* 7. *art.* 3. Valent. *tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 3. Aragon. *in art.* 5. *quæst.* 100. 22. Binsfeld. *in cap.* 12. *de Simon. quæst.* 2. *con.* 7. Suar. *lib. de Simon. cap.* 37. *num.* 10. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. num.* 27. Angel. *ver. Simonia.* 3. *num.* 38. Reginald. *lib.* 13. *num.* 145. Filluc. *tract.* 45. *cap.* 9. *num.* 8. Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 1. *num.* 8. aliique contra Cardin. Alexand. & Turrecrem. *in cap. ordinationes*, 1. *quæst.* 1 Maior. *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 3. Du-

dam. 1. *quæst.* 1. vbi glossa sacrilegos malè omninò Simoniacos interpretatur. Sed vehementiùs multò Concil. Basileens. *tit. de electionib.* & pragmatica sanc. §. *ad tollendum*, vbi consule Glossam.

3 Dico secundo collationem beneficij, & rei cuiuscunque spiritualis, quæ fit apposita conditione, vt alius desistat ab iniusta actione, & iniuria, v. gr. resignabo tibi meum beneficium, si desistas ab iniusta actione, aut ab iniuria inferenda, non esse Simoniacam. Ita Layman. *loc. cit.* & Suar. *cap.* 37. *num.* 15. Bonacin. Filluc. & alij, & quidem si quis extorqueat metu incusso rem spiritualem, dicatque se aut bona, aut vitam, aut famam erepturum, aut aliud malum illaturum, nisi vel sibi, vel Titio beneficium resignet, aut conferat Sacramentum, illéque vt præsens illud malum amoliatur, faciat quod iubetur, non committit Simoniam, vti hactenùs probauimus, etiamsi ibi subintelligatur illa conditio, do beneficium, absolutionem, Eucharistiam, ne mihi noceas, vt minaris. Aliunde tamen peccare poterit, vt si indigno conferat Sacramentum; verùm nos vnam Simoniam hoc loco attendimus, quando verò ipsemet conferens rem spiritualem, exprimit, & apponit conditionem, promittitque se resignaturum beneficium sub ea conditione, vt alter ab iniusta actione cesset, videtur maior esse difficultas; nihilominùs etiam in illo casu dicimus omnem abesse Simoniam, quia quælibet conditio adiecta promissioni, aut donationi, non facit contractum reciprocum, qualem ad Simoniam requirimus, sed solùm, quando conditio affert in altero contrahente mutuam aliquam obligationem, & onus Iustitiæ per modum cuiusdam commutationis, qui enim puellæ dotem promittit, si nubat Titio, aut si Religionem ingrediatur, non celebrat contractum reciprocum onerosum cum illa, nam & ipse gratis promittit, & puella libera est, vt nubat, aut Religionem profiteatur, quamuis ea promissio sit sub conditione, & modo, quod diximus alibi, & iterum monebimus *quæst. seq.* atque vt aliquid magis affine præsenti quæstioni afferamus; Qui latroni mortem minitanti pecuniam dat ea conditione, vt nocere desinat, non facit contractum reciprocum, sed gratuitò dat pecuniam quamuis sub conditione, quæ nullam obligationem nouam Iustitiæ latroni imponit; qui itaque resignat beneficium Titio ea conditione, vt ab actuali vexatione cesset, non imponit ipsi nouam obligationem, neque cum eo contractum reciprocum celebrat, atque adeò nullam committit Simoniam.

Dico tertio conferre rem spiritualem ex pacto, & promissione, ne deinceps hostis inferat iniuriam, aut malum, quod minitatur, infligat, Simonia est ex Layman, Suarez Victor. Bonacin. & aliis superiùs adductis, quia tunc est verum pactum, vti supponitur, & noua obligatio præstandi aliquid temporale, nempe securitatem pro spirituali; nihil igitur deest ad veram Simoniam. 4

CONSECTARIVM III.

An conferre beneficium ex metu lucri cessantis sit Simonia.

Ratio dubitandi est, quia operari ne- 11

nullum lucrum intendit collator, sed tantùm quod suum est, quæ intentio non impedit, quominus collatio sit gratuita. Neque aliquis asseret committi Simoniã, si Episcopus Clerico pauperi conferret beneficium, vt eius prouentibus se aleret, atque sua nomina dissolueret; quod verò ipse Episcopus sit creditor, non efficiet Simoniam potiùs, quàm si alij essent creditores, quia non debet creditor esse peioris conditionis ex eo quod simul sit collator beneficij.

Quarto qui præsentat, aut eligit ad beneficium, filium Iudicis ex pacto absoluendi reum, aut minuendi pœnam siue iustè, siue iniustè, Simoniacus est, quia rem pretio æstimabilem ex pacto accipit pro re spirituali: si verò nullum pactum fuerit, sed solùm ea ratione velit sibi beneuolentiam Iudicis conciliare, non erit Simonia; poterit tamen esse sacrilegium, si actione spirituali ad extorquendam iniustam absolutionem abutatur. Atque ex his similes alias difficultates facillimè explicabis.

CONSECTARIVM IV.

An pecunia quæcunque, aliáue minuta munera sufficiant ad Simoniam.

Diximus munus à manu, ab obsequio, & à lingua esse pretium Simoniæ, quærimus, an quodcunque eiusmodi munus etiam minimum sufficiat ad pretium Simoniacum.

1 Ratio dubitandi petitur *ex cap. Etsi quæstiones. de Simonia*, vbi equus datus Cardinali propter exiguitatem muneris non censetur arguere Simoniam, additque Pontifex, si ipsa persona electi offerat ordinatori, vel consecratori suo electuarium aut de vino, siue de aliis eiusmodi, quæ modici pretij fuerint, & quæ voluntatem recipientis inclinare, vel mouere non debeant, non tamen Ecclesia Romana interpretari consueuit accipientem in his delinquere, vel donantem. Itaque Glossa ait ex Ecclesiæ sensu, & interpretatione in his modicis non committi Simoniam, videtúrque ita sentire Tiraq. *tract. de Iudicio in rebus exig. ver.* 30. Ricci. *in decisionibus Curiæ Neapolit. decis.* 208. *num.* 6. Reginald. *lib.* 23. *num.* 166. *&* 219. Flamini. *quæst.* 27. *de confident. numer.* 95. Nauarr. *in comm. de datis, & promiss. pro Iust. vel gratia. num.* 20. refértque in hanc rem aliquam Rotæ decisionem Barbos. *in collectan. ad C. Etsi quæstiones. num.* 3.

Respond. nihilominus, & dico, ad veram, & propriam Simoniam sufficere quamcunque exiguam pecuniam, & pretium minimum ex pacto, & promissione datum. Ita Maior. *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 3. *con.* 7. Durand. *ibid. num.* 6. Paludan. *quæst.* 5. *num.* 23. Antonin. 2. *par. tit.* 1. *cap.* 5. Nauarr. *conf.* 52. *de Simon. num.* 1. & in *Enchirid. cap.* 23. *numer.* 101. neque sibi idcircò contrarius est, vt statim dicemus, affértque pro se S. Thom. *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 3. *art.* 3. *ad* 1. & 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. *&* 4. Glossa *in cap. Ex tua. de Simonia. ver. sex solidos*, vbi obseruat quantitatem muneris, diuersitatem Iuris non inducere, ideóque quidquid accedit sorti, vsura est, quæ proinde in quacunque quantitate committi potest. Idem quoque affirmant Panormit. Felin. aliique in commentariis ad illud *cap. Ex tua.* & Glossa *in cap. plerique.* 14. *quæst.* 3. *ver. poma.* Suar. *cap.* 38. *de Simon. num.* 2. & commu- 2

 nem

nem sententiam esse dixit Binsfeld. *in cap.* 18. *de Simon. quæst. vnic. conc.* 1. Garc. 7. *par. cap.* 1. *num.* 78. quia seuerà datur temporale in pretium rei spiritualis, in quo consistit ratio Simoniæ; exiguitas autem rei temporalis non impedit, quin detur seuera in pretium, si datur ex pacto, vt supponitur: venditur itaque res spiritualis, atque ita patitur iniuriam eò fortassis maiorem, quo viliori pretio distrahitur. Et sane *in cap. Ex tua*, qui pro sua præsentatione ad ordines sex solidos Archidiacono præsentatori dederat, abstinere ab ordine, & in Monasterium recludi iubetur. Concil. Bracarens. II. *cap.* 4. Simoniacos dicit, qui pro modico Balsami benedicti tremissem exigebant. idem dicitur de quarta parte Sicli. *cap. Indices.* 1. *quæst.* 1. *num.* 12. Hieronym. *in cap.* 3. *Malach.* Authores verò in contrarium allati vel disputant tantùm de grauitate huius criminis, quod veniale esse volunt, quando pretium temporale exiguum est; qua de re alibi. Vel de foro externo, in quo non præsumitur Simonia, neque paruum munus datum esse in pretium, quod vnum dicitur *illo cap. Etsi quæstiones*, quod monet Glossa citata *in cap. plerique* 24. *quæst.* 3. itaque munuscula offerri posse Prælatis, contendit Roderiq. *tom.* 2. *qq. Regula. quæst.* 47. *art.* 3. *sub finem*, & Tiraq. *loc. cit. ver.* 82. non prohiberi Iudicibus munuscula, quæ sua exiguitate Iudicis animum immutare non possunt: indéque fit etiam, vt eiusmodi Simoniacus, quia verè in pretium rei spiritualis aliquid temporale quamuis exiguum dedit, non censeatur in foro externo incurrisse excommunicationem Simoniacis inflictam, qua de re Nauarr. *conf.* 52. idque vnum voluit iis locis, quibus nostræ sententiæ repugnare videtur. Denique vix vnquam ex donatione temporalis modici committitur Simonia, quod aduertit Bonac. *disp. de Simon. quæst.* 3. *num.* 13.

CONSECTARIVM V.

An conferens beneficium ex promissione remittendi debiti sit Simoniacus.

Respondeo, & dico, in hoc Casu committi Simoniam, quia remissio debiti & promissio illius est aliquid pecuniâ æstimabile, & proprium munus à manu; si igitur de eo pacisceatur conferens rem spiritualem, Simoniam committet. cap. *Talia.* 8. *quæst.* 3. Pelagius Elpidium Diaconum in Episcopum Catinensis Ecclesiæ magno consensu designatum monet, ne cuiquam aliquid se daturum esse promittat. *Sed neque de Ecclesiasticis præteritis causis aliquam securitatem cuiquam audeat facere, siue permittere, aut quasi factus Episcopus ea, quæ direpta sunt, non repetat.* cap. *veniens.* 10. *de Testibus*, accusatur quidā Lucius Præsbyter, *qui promisisset vnicuique Parrochianorum quinque barillos vini remittere, qui sacerdoti ibi pro tempore seruienti consueuerant pro beneficio dari.* quia, vt obseruauit Glossa. *ver. remittere*, qui debitum dimittit, dare intelligitur. *ex l. quin etiam.* 2. *ff. de calumniatoribus.* & *l. si mulier.* 10. *ff. de conditione causa data*, &c. ostenditque Rebuff. *ad l.* 76. *ver. postremò. ff. de verbor. significat.* Panormitan. Felin. aliique *in cap. veniens citatum.* cap. *penultim. de Simonia*, tum ordinans, tum ordinatus suspenditur, eò quod ordinans petierit ab ordinando promissionem nihil ab eo petendi in sui

sustem-

sustentationem, quam illi, eò quòd ipsum ordinasset sine titulo, debebat *ex cap. Cùm secundum. de praebendis.* cap. *per tuas* 37. ordinatus in subdiaconum ad titulum alicuius Ecclesiae, qui praesentatori promiserat, se nullam portionem petiturum in ea Ecclesia, prohibetur ministrare in suscepto ordine, & ad superiores ascendere, quia Simoniam videlicet committit, ideóque suspenditur ab ordinibus, quamuis existimaret, se nihil illicitè agere. Itaque Simoniam in hoc casu agnoscunt Vgolin. *de Simon. tab.* 4. *num.* 3. Quaranta *in Bullar. ver. Ordo.*

Vnde colligunt Suar. *l. de Simon. cap.* 38. *num.* 5. Azor. *lib.* 12. *cap.* 15. *quaest.* 1. *3. par. Institut.* Nauarr. *cap.* 25. *num.* 158. §. *declaratio prima*, hanc paenā incurrere eum, qui constituenti sibi patrimonium ad titulum ordinationis promittit se nihil vnquam postulaturum; & verè Simoniacum esse dixit Suar. & Azor. Nauarr. autem loquitur tantùm de suspensione lata *in cap.* 37. *& penultim. de Simonia*, probant, quia iste mediā remissione debiti constituit sibi titulum ad ordines. Sicut Patronus si peteret ab eo, quem praesentat, promissionem non petendi redditus, Simoniam omninò committeret.

2 Probabilius tamen est, in hoc pacto restituendi patrimonium, aut non petendi ab eo, qui illud ad ordines constituerat, nullam constitui Simoniam. Ita Nauarr. *cons.* 17. *de Temp. ordinat.* Tolet. *lib.* 1. *cap.* 48. *num.* 6. Henriq. *lib.* 10. *cap.* 17. §. 3. *lit. O.* Ferdinand. à Castro *tractat.* 17. *disput.* 3. *p.* 3. *num.* 2. Barbos. *in collectan. ad* 37. *de Simon.* Garc. 2. *par. de benefic. cap.* 5. *num.* 168. quia ista constitutio patrimonij non est aliquid spirituale, neque est vera praesentatio ad ordines, vti supponit Suar. tum *loc. cit.* tum *tom.* 5. *in* 3 *par. disput.* 31. *sect.* 1. *num.* 35. vbi distinguit duplicem donationem patrimonij, vnam, quae fit specialiter ad finem suscipiendi ordines illo titulo: altera autem fit simpliciter, quamuis donatarius deinde ipsa vsurus sit ad suscipiendos ordines. Prior illa est praesentatio ad ordines, non ista posterior; quare qui circa illam priorem donationem paciscitur de non petendo, aut restituendo patrimonio post suam ordinationem, reuerà paciscitur cum suo praesentatore, atque adeò Simoniam committit, & incurrit suspensionem inflictam *in cap.* illo 47. *& pen. de Simonia.* Verùm nulla hic omninò est praesentatio; nam in Iure praesentator dicitur ille, qui praesentat ad titulum suae Ecclesiae, vel beneficij, vti habes *in cap.* 37. *de Simon.* quod confirmatur ex eo, quod donans patrimonium ad ordines possit apponere pactum de eo sibi reddendo, vbi ordinatus habuerit beneficium sufficiens, aut alia bona, ex quibus viuat. Vti disertè asserit Congregatio *sacri Concil. Trident.* in declaratione relata à Garc. 2. *par. cap.* 5. *num.* 93. atqui si constituens patrimonium esset praesentator, vti contendebat Suar. pactum istud foret Simoniacum, sicut si fieret cum praesentatore, cui remitteretur debitum. Denique Tolet. *loc. cit.* refert, in Paenitentiaria sacra declaratum esse hoc pactum de resignando contractu patrimonij assignati in titulum ordinum suscipiendorum non inducere Simoniam.

Immò neque suspensionem, & paenas impositas *cap.* 37. *& penultim. de Simon.* incurri per hoc pactum 3

cum

cum constituente patrimonium, neque violari Sixti V. & Clem. VIII. constitutiones de iis, qui ficto patrimonio, aut titulo ordinantur, tradit idem Tolet. *loc. cit.* Garc. *cap. 5. cit. num.* 161. Rrodriq. *in summa. tom.* 2. *cap.* 15. *num.* 5. Petr. Ledesma *in sum.* 1. *par. de Sacrament. Ordinis. cap.* 7. *con.* 6. *diff.* 3. Quarant. *in Bulla, ver. ordo.* §. *quod intellige.* Henriq. *lib.* 10. *cap.* 17. §. 3. *litt.* O. & *lib.* 13. *cap.* 37. §. 2. Piascec. *in praxi Episcop. part.* 1. *cap.* 1. *art.* 7. *num.* 5. Sayr. *lib.* 4. *Thesaur. cap.* 14. *num.* 16. Flamin. *lib.* 2. *de resignat. quaest.* 6. *numer.* 18. Gonzal. *ad Regul.* 8. *Cancella. Glossa* 5. §. 10. *num.* 25. Konink *disp.* 16. *de Sacram. dub.* 5. *num.* 38. Homobon. 2. *part. Examin. tract.* 11. *cap.* 10. *quaest.* 22. Diana *part.* 2. *tractat.* 2. *Miscellan. resolut.* 5. Barbos. & Ferdinand. superiùs laudati, quamuis plerique recentiores repugnent cum Suar. & Azor. & Nauarr. adductis, ex quibus Nauarr. videtur sibi contrarius, si enim Simoniam non committit ita paciscens, non incurret suspensionem, quæ non infligitur in illis Iuribus, quæ adduximus, nisi propter Simoniam, vt *in cap.* 37. *de Simon.* Glossa obseruauit. Istis nihilominus DD. adhæserunt Comitol. *lib.* 6. *Responso. quaest.* 38. Sanch. *lib.* 6. *de Matrim. disput.* 32. *num.* 8. Bonacin. *disput.* 8. *de Sacram. quaest. vnic. punct.* 5. *num.* 24. Filluc. *tract.* 17. *cap.* 5. *num.* 89. Reginald. *lib.* 32. *praxis. tract.* 2. *cap.* 25. *sect.* 3. *num.* 72. Scott. *in constit. Pontific. Thecremat.* 136. De la Cruz *in Director. par.* 2. *de Sacram. Ordin. dub.* 6. *con.* 2. atque alij apud Garc. *num.* 166. Ratio tamen nostri dicti apertissima est, quia *in cap. Per tuas.* 37. *& cap. penultim. de Simon.* vbi suspensio illa infligitur, agitur tantùm de ordinato cum pacto Simoniaco, de non petendo prouisionem, & alimenta ab ordinante ipsum sine titulo, vel à beneficiario eum præsentante ad ordinem sub titulo suæ Ecclesiæ, aut beneficij; donatio autem patrimonij, & pactum de illo restituendo est aliquid longè diuersum, vti iam monuimus. Non ordinatur autem iste ficto titulo contra Sixti V. constitut. qui ordinatur cum patrimonio sibi donato, cum pacto rescindendi illam donationem post factam ordinationem; nam fuit ille ordinatus cum patrimonio vero, & non ficto, fuit enim per veram eiusmodi donationem translatum dominium in donatarium, quamuis sub modo, estque ea donatio diuersa ab illa, quæ fit, de non vtendo illâ, aut non petendo rem donatam, quia hæc posterior donatio est verbalis tantùm, alia autem est realis, & dominij translatiua. Deinde istud pactum de restituendo patrimonio post ordinationem non valet, neque obligat in conscientia, cùm fiat contra dispositionem Conc. Trident. *cap.* 2. *sess.* 21. *de Reformat.* vbi extingui, aut alienari patrimonium, ad cuius titulum quis fuit ordinatus, sine licentia Episcopi prohibetur. Quare illud pactum, & conditio adiecta donationi patrimonij non valent, & habentur pro non adiectis. Si verò patrimonium fuisset restitutum donatori, aut contractus donationis rescissus, aut contrario contractu renuntiationis irritatus ante ordinationem; iam ordinatur sine vero titulo, atque ita incurrit suspensionem latam à Sixto V. quæ constitutio cùm à Clement. VIII. reuocata fuerit ad terminos iuris communis, dubitatur, an ista pœna suspensionis ex iure communi imposita sit ficto titulo ordinatis.

Qua-

Qua de re vide Scortiam *in constitut. Pontific. theorem.* 379. videturque probabilius existimasse Henriq. Konin. & alios, nihil tale colligi ex iure communi. Verùm si daremus eam pœnam ex ficto patrimonio ordinatis impositã fuisse, illi obnoxius esset hic de quo agimus, quia reuerà dum ordinatur, nullum habet titulum, neque verum patrimonium, vt pluribus habet Garc. *cap. 5. cit. num. 170. & seq.*

CONSECTARIVM VI.

An conferens spirituale ex pacto mutui, aut differendæ, vel anticipandæ solutionis, sit Simoniacus.

1 Respond. & dico primo pactum istud de mutuanda pecunia conferenti beneficium, aut aliquam aliam rem spiritualem, Simoniacum esse. Ita Nauarr. *cap.* 23. *num.* 101. & *consil.* 14. *num. 6. & consil.* 23. *num. 2. de Simon.* Vgolin. *de Simon. tab.* 1. *cap.* 9. §. 5. *num.* 2. Molin. *tract.* 2. *disput.* 310. §. *quoad vltim.* Suarez *lib. de Simon. cap.* 38. *num.* 7. Lessi. *lib. 2. cap. 20. dub. 9. num.* 65. Flamin. *lib.* 14. *quæst. 7. num.* 5. quando pactum fuit de mutuatione dixit esse confidentiam. Quod iterum latè examina. *quæst. 36. de confident.* Quanquam quod attinet ad confidentiam, alia sit difficultas, de qua quæst. 9. dicam inferius; modò agimus tantum de Simonia, quam in isto pacto tacito, vel expresso esse contendunt laudati DD. quibus accessit Garc. 11. *par. cap.* 3. *num.* 171. Azor 1. *pa. lib.* 7. *quæst.* 2. Rodriq. *ver. Simon. cap.* 59. *con.* 2. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim.* §. 3. Ferdinand. à Castro. *de Simon. disput. 3. punct. 3. num.* 3. Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 1. §. 1. *num.* 7. Filluc. *tract.* 45. *cap.* 9. *num.* 12. Ratio est, quia in hoc casu datur res spiritualis pro temporali commodo ex pacto oneroso, atque obligatione Iustitiæ, in quo consistit propria ratio Simoniæ.

DICES, mutuum non esse aliquid pretio æstimabile, alioquin aliquid liceret accipere pro officio mutuandi, atque ita non committeretur vsura accipiendo aliquid supra sortem, caperetur enim pro officio mutuandi; quando igitur datur spirituale ex pacto mutui, non datur pro aliquo æstimabili pretio. 2

Respond. primo mutuum siue sit aliquid pretio æstimabile distinctum à re mutuata, siue non, esse tamen aliquod commodum temporale, pro quo datur ex obligatione Iustitiæ in nostro casu spirituale; atque ita est vera commutatio temporalis cum spirituali, cui proinde fit iniuria, committitúrque Irreligiositas, quæ alia non est, quàm Simonia.

Respond. secundo in morali hominum æstimatione illa obligatio mutuandi, ipsúmque mutuum tanti fit, vt censeatur sufficiens ad animos corrumpendos, ideóque mutuans Iudici existimatur legum emptor. Ex Bald. *in l. quisquis. C. si certum petatur. & l. 1. ff. de Calumniat.* Itaque licet pecunia mutuata non detur pro re spirituali, sed pro æquali pecunia restituenda; illa tamen obligatio mutuandi est onus quoddam temporale, de quo fit pactum ad obtinendam rem spiritualem; Et denique mutuum affert vtilitatem temporalem, cum qua, vt dixi, non nisi iniuriosè commutatur res spiritualis.

Respond. tertio pactum de remutuando, si ciuilem obligationem inducat,

ducat, & à quo quis nequeat recedere pro arbitrio, vsurarium est, ex communi contra Adrian, *in* 4. *tract. de Restitut. §. sed contra*, & nos fusius idem ostendimus in opere *de vsuris & commerc. lib.* 1. *cap.* 8. *art.* 2. *conf.* 19. cò quod obligatio mutuandi sit onus quoddam, idcircò Soto *lib.* 6. *de Iustitia. quæst.* 1. *artic.* 2. & Molin. *tractat.* 2. *disput.* 308. *num.* 4. existimant eos, quibus incumbit vel ex munere sibi imposito, vel etiam sponte annuente Republ. suscepto indigentibus mutuari; ita vt ad id cogi possint, aliquid supra sortem, vel à Republ. vel ab ipsis mutuarils accipere posse, quo illa mutuandi obligatio compensetur; pactum igitur inducens talem obligationem pretio æstimabilem, liquidò vsurarium est, idque tandem in praxi tenendum esse monet Lessius *cap.* 20. *lib.* 2. *num.* 58. quidquid sit de probabilitate speculatiua sententiæ Adriani. Neque dicas, eum, qui non vult mutuare pecuniam nisi sub conditione accipiendi mutuatum triticum, non committere vsuram ex S. Thom. 2. 2. *quæst.* 78. *art.* 2. Suar. *lib. de Simon. cap.* 38. *num.* 6. *& cap.* 37. *num.* 16. Nam aliud est, nolle dare in præsenti mutuum nisi cum obligatione accipiendi mutuum in futurum. Aliud verò ab eo, cui das mutuum, simile quidpiam petere tanquam conditionem, sine qua nolis dare; in priori enim casu est obligatio, eáque ciuilis, in posteriori nulla imponitur obligatio, sed solum mutuum petitur, & si quæ sit obligatio, quod fortassis verius est, ea est reciproca, ac proinde est æqualitas in eo contractu. Ex quibus vides, pactum mutuandi pro re spirituali obtinenda esse Simoniacum, quandoquidem datur temporale pro spirituali; nam vel est obligatio mutuandi in futurum, eáque, vt iam dixi, constituit vsuram, quando adiicitur mutuo ex pacto, quia reuerà aliquid æstimabile accipitur supra sortem vi mutui; faciet igitur Simoniam, quando imponetur à conferente rem spiritualem; si verò sit obligatio mutuandi in præsenti ex pacto, ea tamen est pretio æstimabilis, vti iam dixi, & ideò faciet Simoniam, si imponatur pro re spirituali, quamuis fortassis non constituat vsuram, quia, vt iam monui, videtur esse reciproca quædam obligatio in pacto mutuandi pecuniam v. gr. & remutuandi eiusdem valoris triticum. Cùm itaque in iis obligationibus reciprocis sit æqualitas, omnis iniustitia & vsura aberit. At verò in collatione rei spiritualis cum pacto, & obligatione mutuandi non potest fingi æqualitas, cùm spirituale, & temporale diuersi sint ordinis, & nullo modo comparabilia, & eo ipso quod comparantur inuicem, fit iniuria rei spirituali, in qua iniuria rerum spiritualium ratione commutationum, consistit essentialis ratio Simoniæ; atque eo sensu sapienter aduertit Suar. Simoniam, & vsuram in omnibus non conuenire, quandoquidem committi poterit Simonia, vbi non reperietur vsura.

Dico secundo pactum differendæ, aut anticipandæ solutionis pro re spirituali est Simoniacum, quia hæc pacta continent mutuum virtuale, & sunt pretio æstimabilia: Ergo datur spirituale pro temporali ex pacto.

***

CONSE

CONSECTARIVM VII.

An collatio beneficij sub grauamine pensionis sit Simoniaca.

Observa, pensionem duobus modis imponi posse beneficio in eius collatione. primo quia Episcopus, aut Pontifex ex iusta aliqua, & necessaria causa, pensionem, aut reseruationem partis fructuum imponit beneficio, atque illud ita oneratum confert. secundo quando ex pacto, & consensu eius, cui conferendum est beneficium, ea pensio vel collatori, vel alij soluenda indicitur pro ipsa collatione, est enim pactum vt conferatur Titio beneficium, Titius verò ad eam collationem obtinendam consentiat in pensionem ex fructibus beneficij soluendam. De hoc autem postremo tantùm casu intelligendum est nostrum consectarium; certum enim est, posse imponi pensionem beneficio ex iusta causa, atque beneficium deinde sic oneratum conferri, vti ex tract. de pensionibus suppono; Neque ibi vllum est pactum Simoniacum, cùm neque ibi pactum sit, quandoquidem ad pensionem, aut reseruationem faciendam non requiritur consensus eius, cui beneficium est conferendum: deinde non imponitur ita pensio pro collatione, sed aliam ob causam iustam, & necessariam. Tota itaque quæstio est de pacto pensionis, quod fit inter Collatorem & Collatoriam.

Hoc porrò pactum dico esse Simoniacum cum Flamin. *lib. 6. de resignatione. quæst. 2. num. 3.* Campeg. *de pensionib. num. 2.* Suar. *lib. de Simon. cap. 38. num. 10.* Ferdinand. à Castro *disput. 3. tract. 17. punct. 3. num. 4.* & aliis passim. Ibi enim est promissio certæ soluendæ pecuniæ pro collatione beneficij, est igitur manifestissima Simonia, nisi enim pactum, & promissio esset inter Collatorem, & Collatarium, ad quid eius consensus exigeretur ad pensionis, aut fructuum aliquorum reseruationem? idque omninò definit Innocent. III. *cap. vnic. vt Ecclesiastica beneficia*, nam circa prouentus, quos sibi reseruauerat Archiepiscopus Mediolanensis conferendo cancellariam ita distinguit, vt si ante collationem non percipiat quis prouentus beneficij collati, sed ex ipsa donatione, & collatione illos percipiat, *dubium non est intercedere Simoniacam prauitatem.* Si verò ante donationem beneficij percipiat prouentus, iterum distinguit, *nam si ante donationem constituerat ex iusta causa, & necessaria, vt ipsi prouentus ad tempus retineantur, licitè facit; si autem conuenit cum eo, qui accipit beneficium vel mediatore quocunque, vt officio illo concesso retineat ipse sibi prouentus, prauitatem suam satagit palliare*, non aliam sanè prauitatem quam Simoniacam, quæ est communis interpretatio huiusce decretalis, vt videbis apud Barbos. *in collectan.* quia tunc non imponitur pensio tantùm in collatione, sed ex collatione, aut vi ipsius, ita vt collatio compensetur cum pensione ex pacto inter Collatorem & Collatarium facto. Denique aliud est imponere pensionem super beneficio, aliud facere collationem conditionalem vel modalem ex pacto, vti fit in hoc casu, quod aduertit Nauarr. *cons. 4. de Simonia.*

Hinc fit, vt qui conuenit cum Aulico, vt si sibi beneficium impetret,

consentiat creationi pensionis, Simoniacus sit ex Nauarr. *cap.* 23. *num.* 107. & *consil.* 57. *de Simon.* vbi sapienter addit, non posse aliter ab vllo Iurisconsulto, aut confessario respondere.

Secundo idem sentiendum esse dicit *consil.* 47. de eo, qui vt alterius auxilium in prosequenda lite beneficiali obtineret, pensionem illi promiserat super beneficio litigioso.

Tertio renuntiat Simoniacè, qui promittit, quod si beneficium reperiatur pensione grauatum, ipse soluet pensionem. Ita Flamin. *lib.* 14. *de Resignat. quaest.* 4. *num. vlt.*

CONSECTARIVM VIII.

An collatio rei spiritualis cum pacto cedendi beneficio Ecclesiastico sit Simoniaca.

1 Observa, quaedam esse beneficia incompatibilia inter se, ita vt vno obtento alterum vacet ipso iure; eiusmodi sunt, quae habent curam animarum. *Cap. multa de praebendis*, & *Extrau. Execrabilis. eod. tit.* praebendae quoque vniformes sub eodem tecto, duo Canonicatus in eadem Ecclesia. Alia verò non vacant ipso iure, obtento altero, sed veniunt vacanda; Neque enim Canonicatus vacat obtenta parrochia, vel dignitas vacat obtento Canonicatu, aliòve simplici beneficio, cùm nullo iure id statutum sit, vti fusiùs docemus alibi.

Aduertendum praeterea est, cessionem, aut resignationem beneficij posse fieri vel in fauorem collatoris, vel in fauorem tertiae personae, aut nulla assignata persona, quia fortassis, qui hanc renuntiationem postulat, existimat se aut alium, cui fauere vult, beneficium ita dimissum à collatore impetraturum, siue quapiam alia de causa. Denique postulari potest, vt ista renuntiatio fiat, vel ante collationem secundi, vel postea, siue istud secundum sit incompatibile, siue compatibile tantùm.

Dico primo quoties confertur aliquid spirituale cum onere, & obligatione dimittendi aliquod beneficium, illudve relinquendi, committitur propter temporale emolumentum connexum spirituali, quod relinquitur. Ita Syluest. *ver. permutatio.* 2. *quaest.* & alij, quibuscum diximus in priori difficultate commutationem beneficiorum esse Simoniacam; Nam etiamsi non sit in nostro casu propria commutatio, est tamen aliquid simile, quandoquidem vt obtineas vnum beneficium, aut aliquod aliud spirituale, cogeris dimittere tuum beneficium, siue illud simpliciter dimittas, siue in fauorem certae personae designatae. 2

Dico secundo qui conferens Titio beneficium incompatibile cum eo quod habet, & quod post adeptam noui possessionem ipso iure vacabit, petit ab illo, vt suum illud relinquat, non est Simoniacus. Ita Vgolin. *tab.* 1. *de Simon. capit.* 11. *num.* 4. Garc. 8. *part. de benefic. cap.* 2. *num.* 22. & 28. Cosmas. *in pragmat. sanct. titulo de Collatio.* §. *sequuntur qualificationes. ver. voluerit.* Pauin. *de offic. & potestate Capit. sede vacan.* 1. *quaest.* 2. *par. num.* 8. Rebuff. *in praxi. tit. requisita ad collat. bon. num.* 3. quia collator nullum eo pacto imponit nouum onus, & conditionem, quae de iure non insit, quandoquidem primum beneficium ipso iure

iure vacat obtento secundo, vti supponimus.

Obiicies, ex hoc pacto nasci nouam, & specialem obligationem, atque vt loquuntur, fortiorem ad excusandam contradictionem, hoc est, potentem ad vrgendum eum, cui imponitur, & ad perimenda omnia, quæ in contrarium afferre vellet: atqui eiusmodi noua obligatio non potest sine Simonia induci in collatione rerum spiritualium etiam circa ea, quæ iure insunt, quæ proinde in pactum deduci nolunt. Frederic. *de permutat. benefic. quæst.* 39. & alij apud Garc. *cap.* 2. *cit. n.* 18. Respondeo tamen cum eod. Garc. *num.* 18. & aliis superiùs adductis, nullam fingi posse Simoniam in eo pacto, vt quis se obliget ad præstandum id, ad quod iure ipso obligatur, alioquin nunquam in spiritualibus liceret aut iuramentum, aut promissionem accipere ad opera, ad quæ quis obligatur aliunde facienda; eóque pacto posito aliquid spirituale v. gr. absolutionem à peccatis, aut censuris conferre, vel Sacramenta ministrare. Vel vt clariùs res tota explicetur, hoc pactum non fit, vt ex eo conferatur beneficium, sed est modus & conditio, quæ apponitur in collatione, de cuius conditionis, & modi adimpletione promissio postulatur, quam promissionem pactum iure merito vocamus.

3 Dico tertio qui confert beneficium Titio incompatibile cum eo quod habet, ea conditione, vt relinquat prius ante secundi istius possessionem, vel collationem, committit Simoniam, quia quamuis insit de iure quod assecutus secundam v. gr. parrochialem cum effectu, teneatur dimittere primam, cùm vacet ipso iure per assecutionem secundæ, non tamen inest, quod ante collationem, & assecutionem secundæ debeat dimittere primam. Quarè collator tunc imponit nouum onus.

Dico quarto quando conferens beneficium obligat collatarium ad dimittendum prius quod habebat, quódque per collationem secundi istius non vacat ipso iure, Simoniacus est. Ita Selua. *de benefic.* 2. *par. quæst.* 20. *num.* 2. *&* 3. & alij in secunda conclusione laudati, quia apponitur conditio onerosa, quæ de Iure non inest collationi.

CONSECTARIUM IX.

Regula vniuersalis circa munus à manu in collatione, & resignatione beneficiorum.

Ex omnibus hactenùs disputatis Colligo tandem vniuersalem Regulā circa beneficia, & munus à manu, quod in eorum collatione prohibetur ad vitandam Simoniam saltem ex Iure Ecclesiastico. Quare

Dico. Onera, conditiones, & obligationes, quæ de iure insunt beneficiis, eorúmque collationi, non inducere Simoniam, neque per munus à manu significari. Impositiones verò oneris non annexi etiam pij Simoniam continere. Ita Glossa *in cap. significasti. ver. Conditione. de electione.* & *ibid.* Panorm. *num.* 6. Glossa item *in cap. Cum M. de constit. ver. nihil.* & *in cap. ad audientiam.* 2. *de rescriptis. ver. renuntiantes.* & Glossa 1. *in Clem.* 1. *de restitut. spoliat.* & DD. locis citatis, atque alij, quos dabit Garc. 8. *par. cap.* 2. *num.* 14. Ratio est, quia in primo casu nihil omninò noui imponitur, vnde in ea expressione nequit esse Simonia; in

secundo casu etiamsi detur spirituale pro spirituali onere, quia tamen spirituale illud habet annexum aliquod temporale emolumentum, videtur illo emolumento temporali compensari pium onus, quod postulatur è pacto, idcircò eiusmodi pacta tanquam Simoniaca prohibet Ecclesia, dum in vniuersum prohibet pactiones circa spiritualia. *cap. pactiones. de pactis.* & *cap. in tantum, de Simonia.* Denique omnis obligatio onerosa onus est, quamuis spirituale, ac proinde impedit, quominus collatio beneficij sit omninò libera, & sine vllo pacto, conditione, aut modo, qualis tamen esse debet ad vitandam omnem Simoniam, vt tradit Felin. *cap. ad audientiam. de rescript. 2. num. 3.* Staphil. *de literis gratiæ. tit. resignat. modus. num. 5.* Rebuff. *in praxi. tit. de pura resignat.* Flamin. *lib. 14. de resignat. quæst. 3. num. 1.* Celsus *de benefic. & pension. cap. 13. num. 7.* Tusch. *litt. S. conc. 253.* Garc. *11. part. de benefic. cap. 3 num. 145.* Fardinand. à Castro *tract. 17. disp. 3. punct. 3. num. 7. sub fin.* & alij passim.

2 Hæc tamen, vt dixi, Simonia, quoties onus annexum est spirituale, aut in illo non est obligatio pecuniâ æstimabilis, oritur tantùm ex Iure Ecclesiastico prohibente; non verò ex iure diuino, quandoquidem non datur spirituale pro temporali; quod tamen omninò requiritur ad Simoniæ essentiam constituendam; de ista itaque Simonia ex iure Ecclesiastico ferè procedunt, quæ circa beneficiorum resignationes sub conditione, & modo factas disputantur, quoties conditio non continet aliquid temporale, quod detur pro spirituali ex pacto; quod semel monuisse sufficiat.

CONSECTARIVM X.

Casus singulares explicantur.

Ex hac vniuersalissima doctrina plures aliæ difficultates explicantur.

Primo Titius offert suum beneficium Caio patrono, vt ab illo ad pinguiorem præbendam, aut ad dignitatem Ecclesiasticam præsentetur. Simonia est in tali pacto in foro externo, quia est pactum onerosum in ea resignatione beneficij facta in fauorem talis patroni. In foro tamen interno si non fuerit oblata ista renuntiatio principaliter, & immediatè ad obtinendam præsentationem tanquam pretium eius, sed tantùm tanquam causa impulsiua, vt faciliùs permoueret patronum ad eam præsentationem, quam liberè omninò, & ex sola gratitudine facit, nullam fore Simoniam censuit Roderi. *tom. 2. sum. cap. 66. con. 3.* quia licet date rem spiritualem tanquam impulsiuam, & incitatiuam donationis rei spiritualis ex Nauarr. *conf. 25. de Simonia, & cap. 23. num. 101.* quod totum nos æquè concedimus; verùm tunc non intercedit pactum, illud enim non est tantùm causa impulsiua, sed obligatoria, & non relinquit libertatem patrono v. gr. præsentandi illum, à quo beneficium accepit cum pacto ipsum præsentandi. Itaque si fuerit pactum, fuit quoque Simonia; si verò omnis pactio abfuit, abfuit quoque Simonia.

Secundo pactio facta inter resignantem, & resignatarium, vt resignans exigat fructus beneficij ante resignationem debitos, & nondum solutos, Simoniaca non est, Garc. *cap. 2. 8. par. num. 15.* Flamin. *quæst. 45. de confident. num. 1.* vbi & decisionem

sionem Rotæ adducit, quia pactio continens id quod ius commune dictat, non est Simoniaca, vti diximus ex communi DD. consect. superiori, concl. vltim. atqui de iure communi fructus beneficij resignati pertinent ad resignantem vsque ad diem præstiti consensûs, quia hactenùs resignans fuit dominus, & potuit pænitere: Ergo pactum, in quo reseruatur ius, & actio exigendi, ac recuperandi dictos fructus, non est Simoniacum, quod latè probat idem Flamin. *lib. 1. de resignat. quæst.* 42.

3 Tertio collatio facta cum pacto, & promissione reparandi Ecclesiam, non est Simoniaca. Ita Decius *consil.* 118. *num.* 5. Flamin. *de confid. quæst.* 45 *num.* 6. quia possidens beneficium de iure communi tenetur ad reparationem Ecclesiæ, quod latè ostendit idem Flamin. *lib. 3. de resignat. quæst.* 15. ideóque pactio debet esse de illa ipsa reparatione, ad quam de iure tenetur, & prout de iure tenetur; nam si de iure tenetur ad partem tantùm Ecclesiæ reparandam, aut ad medietatem expensarum, non potest imponi ipsi tota reparatio absque Simonia; sicut etiam si obligetur ad reparationem alterius cuiusdam Ecclesiæ, aut ad eam, ad quam resignans obligabatur non iure beneficij resignati, sed ex voto, aut pæna, aut aliunde. Eodem modo dicendum est de pacto soluendi debita, quibus quis erat grauatus nomine Ecclesiæ, quæ ad eorum solutionem obligata manebat; nam pactum initum cum resignatario, vt ea nomina diluat, Simoniacum non est ex Flamin. *lib.* 14. *quæst.* 7. *num.* 65. contra Ioan. Andr. *in additi. ad Specul. de rerum permutat.* & alios, quia nihil imponitur à iure, quod de iure non insit: ea verò quæ tacitè insunt spiritualibus, possunt deduci in pactum *cap. significatum. de præbend.* & *cap. significasti. de electione*; quod etiam tradit expressissimè Felin. *cap. ad audientiam. de rescript.*

Quarto collatio beneficij facta Clerico ea conditione vt illud alteri resignet, aut dimittat liberè, vbi aliud pinguius beneficium ipsi dederit, Simoniaca est. Contra Cordub. *in summ. Casu* 30. Ludouic. Lopes *tom. 1. instruct. cap.* 307. & Rodriq. *tom. 2. sum. cap. 6. conc.* 4. sequimur verò Garc. 8. *par. cap* 2. *num.* 26. & sanè videtur illi DD. maximè Roderiq. supponere hanc conditionem renuntiandi beneficio nullam afferre obligationem, quandoquidem ait talem renuntionem futuram liberam, & voluntariam, sicut professio, & matrimonium liberè fiunt, etiamsi præcesserit iuramentum de ducenda vxore, & amplectenda Religione: nos verò agimus de vero pacto, aut saltem de noua obligatione vera, & propriè dicta, quæ non inerat de Iure beneficio, vti reuerà non inest illa renuntiandi obligatio, de qua agimus; ideóque eam appositionem conditionis pacti, atque obligationis in collatione beneficij, contendimus esse Simoniacam. 4

Quinto non potest Episcopus in collatione beneficij exigere iuramentum à collatario de non resignando illud cum pensione, aut in fauorem alicuius, sed liberè tantùm. Nauarr. *consil.* 1. *vt Ecclesiastica benefic.* non modò illicitum dixit id iuramentum eo quod sic tradatur beneficium cum aliqua diminutione, sed etiam Simoniacum propter onus illud appositum in collatione. Deinde tale Iuramentum, atque etiam illud de non petenda relaxatione 5

erit

erit inutile, quia resignando in manibus Papæ, vel cum pensione, vel in fauorem alicuius exponet in supplicatione tum onus sibi impositum, tum iuramentum à se præstitum, simul illius relaxationem cum admissione renuntiationis admittet. Similia tradit Flamin. *quæst.* 52. *de confident. num.* 9. qui tamen priùs sapienter dixerat, non esse in hoc casu confidentiam contra Bullam Pij V. quæ agit tantum de conditione, apposita contra Iuris ordinem in collatione, vt collatarij resignent beneficia illis solùm, quibus collator voluerit, aut illis pensiones, aut fructus dent, quos assignârit, vt dicemus inferius; consentit quoque Nauarro Vgolin. *tab.* 1. *de Simon. cap.* 8. §. 3. *num.* 2. alij distinguunt de Iuramento; nam si collatio fiat cum onere præstandi illud Iuramentum, concedunt esse Simoniam; si verò exigatur Iuramentum ante collationem, quia collator non vult aliter conferre, negant esse Simoniam, eò quòd non fiat aliquid directè in commodum collatoris, vel alterius, ac proinde nulla ibi sit aut commutatio, aut Simonia, ideóque tale iuramentum licitè exigi dixit Azor 1. *par. lib.* 11. *cap.* 5. *sub fin. &* 2. *pa. lib.* 6. *cap.* 9. *quæst.* 9. & Sanch. *lib.* 3. *in Decalog. cap.* 17. *num.* 11. qui ait sensum illius iuramenti esse tantùm de non resignando statim. Verùm omissa ista distinctione iuramenti præstiti ante vel post collationem, perstandum est in sententia nostri consectarij, quam etiam docuit Ferdinand. *disput.* 3. *de Simoni. punc.* 3. *num.* 6. quia reuerà ibi pactum est, & onus, quod de iure non inest, & non magis cedit in vtilitatem collatoris, vbi iuramentum postulatur in collatione, & per ipsam præstatur, quàm si ante illam exigatur, & fiat: quare aut in vtroque casu erit Simonia, aut in neutro fuerit. Deinde diximus superiùs resignationem beneficij curati cum pacto liberè resignandi simplex, quod priùs habebatur, esse Simoniacam; illa tamen conditio non cedit directè in collatoris vtilitatem, sed quia onerosa beneficio, & de iure non inest: atqui iuramentum, & pactum de resignando beneficio, liberè, atque etiam sine pensione, si quo casu illud resignare velit beneficiatus, de iure non inest; ergo continebit Simoniam.

6 Sexto si Episcopus volens conferre Parrochialem Ecclesiam alicui concurrenti, habenti aliam, petat ab illo, vt priùs dimittat Parrochiam, quam habet, & ipse ea conditione suæ Parrochiæ renuntiet, vt ipsi Episcopus illam alteram conferat, aut ad eam ipsum nominet, Simoniam committit, quia pro nominatione ad beneficium, vel eius collatione facit aliquid ex pacto oneroso, ad quod iure non tenetur: quod idem continget, si iste concurrens renuntiet suæ Parrochiæ retento iure ad illam redeundi, si secundam non obtineat. Ita Garc. *cap.* 2. *cit. num.* 47. Ferdinand. *punct.* 3. *cit. num.* 7.

7 Septimo renuntiatio beneficij in fauorem certæ personæ, quamuis ex stylo Curiæ, & consuetudine receptissima à solò Pontifice admitti possit; si tamen fiat in manibus ordinarij, Simoniaca non est, immò neque illicita, nisi vbi constitutio Pij V. ann. 1568. edita viget, quæ incipit. *Quanta Ecclesia* Dei.

Prima pars huius consectarij, nimirum à solo Pontifice admitti renuntiationes istas in fauorem, communis est, & praxi quotidiana confirmata, quamuis ante constitutionem

nem Pij V. de qua mox, nulla facta fuerit in Iure de hac re prohibitio Episcopis: pactiones quidem omnes circa beneficia, aliáve spiritualia, iam sæpiùs vetitas vidimus; hæc tamen renuntiatio fieri facilè potest, immò & sæpè fit sine vllo pacto, siue cum resignatario, siue cum Episcopo, vt statim dicam. Itaque nullo iure scripto interdicitur Episcopis admissio eiusmodi resignationum, sed ex stylo Curiæ ea colligitur: huius verò consuetudinis æquitatem satis ostendit periculum Simoniæ, & turpium pactionum, propter quod similes omnes renuntiationes è Republic. Christiana prorsùs exterminandas esse censet Couarru. *lib.* 1. *varia. cap.* 5. *num.* 5. ideóque à Prælatis inferioribus admittendas esse negat, quod prætereà probat Suar. *lib. de Simon. cap.* 35. *num.* 6. quia Episcopus nequit beneficium alteri conferre, donec priùs vacet. At verò beneficium resignatum sub illa conditione non vacat, donec alteri conferatur; non enim prius impletur conditio apposita. Hæc tamen ratio non satis efficax mihi videtur, quia per eam renuntiationem admissam reuerà vacat beneficium, sed cum obligatione conferendi illud certæ personæ designatæ, & non aliter, sicut in renuntiatione facta causa permutationis, per quam ita vacant beneficia resignata, vt non possint nisi compermutantibus conferri, & nisi mandetur executioni ea permutatio, singuli redeant ad sua beneficia; neque propriè tunc confertur beneficium antequam vacet. Quarè huic admissioni faciendæ ab Episcopis, sola, vt dixi, recepta consuetudo obstabit.

8 Secunda pars, hanc renuntiationem in fauorem in manibus ordinarij factam Simoniacam non esse, modò absit omne pactum, ostenditur, atque imprimis Simoniam contra ius diuinum nullus hoc loco affirmabit, cùm nihil temporale detur pro spirituali, immò nulla planè fiat vnius rei cum alia commutatio, aut quidpiam aliud contra gratuitam, & liberalem donationem fingi possit; quod enim non resignetur beneficium nisi certæ personæ designatæ conferendum, non magis impedit resignationem gratuitam, quàm quod non placeat hæredem instituere nisi Titium, aut soli Caio donare, & non alteri, non facit ne institutio hæredis, aut donatio gratuita sit, quod etiam diximus superius: & sanè si renuntians beneficio in fauorem Petri posset illud ipsi sua authoritate, & absque consensu superioris conferre, atque donare, dum illud ipsi donaret non donaturus alteri, vellétque suam donationem esse nullam, si Petrus eam non acceptaret, non committeret in ea donatione conditionata Simoniam: ergo nunc quando renuntiat in manibus Prælati suo beneficio, ea conditione vt non alteri, quàm Petro donetur, nullam quoque Simoniam incurret. secundo non est etiam in ista renuntiatione conditionata in manibus ordinarij vlla Simonia contra Ius Ecclesiasticum, quod tamen affirmat Glossa *in cap. Ex parte.* 1. *de officio delegati. ver. dimittere*, quam sequuntur communiter DD. ex quibus 30. enumerat Garc. 11. *par. cap.* 5. *num.* 152. nos autem sequimur Couarru. *lib.* 1. *varia. cap.* 5. *numer.* 5. Soto *lib.* 9. *de instit. quæst.* 7. *art.* 2. Arragon. 2.2. *quæst.* 100. *art.* 4. *ver. Est aliud dubium. de permutat. con.* 2. Valent. 3. *tom. disput.* 6. *quæst.* 16. *p.* 3. *in* 2. *circumstantia.* Vega. *in*

Hh *sum.*

sum. 2. *par. cap.* 101. *casu* 54. Duaren. *lib.* 8. *de benefic. cap.* 2. §. *quomodo beneficium eiurandum sit.sub fin.* Staphile. *de litteris gratia. tit. de variis modis vacationis.* §. *resignationis modus à num.*8. *ad* 12. Zerola 1.*par. praxis. ver. renuntiatio.* §.2. & 3. *numer.* 10. Quintanadueñas *lib.* 2. *Ecclesiasticon. à num.*19. *ad* 28. Probus *ad Ioan. Monach. in cap.* 2. *de officio legati. in* 6. *num.* 5. & *in cap. nullus. de temporib. ordinat. num.* 20.& tandem Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 35. *num.* 7. Lessius *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 86. Vasq. *cap.*2. *de benefic.* §.4. *dub.* 7. Bonacin. *disput.de Simon. quæst.*4. §.14. *num.*6. Filluc. *tractat.*45. *cap.* 8. *num.* 2. Ferdin. à Castro. *disp.* 3. *tract.*17. *punct.*17. *num.*5. Ratio est, quia nullibi in iure reperitur illa Simonia, quæ enim afferuntur, agunt de permutationibus quæ absque authoritate Episcopi factæ damnantur tanquam Simoniacæ, & quamuis resignationes causa permutationis includant resignationes in fauorem, non sunt tamen idem in Iure, neque ita vna significatur nomine alterius, vt leges, quæ de permutatione feruntur, de resignatione in fauorem intelligendæ sint; aut si id velint aduersarij, iam secum ipsi pugnabunt, nam sicut permutationes beneficiorum authoritate Episcopi factæ, non sunt Simoniacæ, ita neque erunt resignationes in fauorem ex eadem authoritate factæ, quod tamen negant aduersarij; immò & vlteriùs sequetur, eiusmodi resignationes absque Simonia, aliáve culpa admitti ab Episcopis, sicut ab ipsis admittuntur permutationes, quod tamen neque stylus Curiæ, neque recepta consuetudo patitur, vti diximus initio. Iura porrò vniuersalia, quæ omnem omninò pactionem circa spiritualia ablegant, ineptè afferuntur, quia in hac renuntiatione, nulla est, vti monuimus, pactio, neque cum Episcopo, neque cum resignatario in fauorem, tunc enim vltrò Simoniam esse fatemur, etiam contra diuinum Ius, nam imponeret Episcopus onus quoddam, & obsequium pretio æstimabile; at verò cùm nulla sit neque realis, neque mentalis, neque tacita, neque expressa conuentio, nullúsve contractus onerosus, nulla fingi potest Simonia siue naturalis, siue Ecclesiastica: est siquidem voluntas tantùm abdicandi se suo beneficio, & transferendi in alium, sed limitata ad vnam personam; neque grauatur Episcopus, aut Pontifex nouo onere, cùm possit non acceptare talem renuntiationem; quod si illam acceptet, obligatur quidem dare beneficium personæ designatæ, sed ea obligatio sequitur ex natura talis resignationis, neque noua est; nam sicut anteà inuito possessore non poterat illius beneficium alteri conferre, non tamen dicebatur subiisse aliquod onus in prima collatione, etiamsi ex ea impediretur eius potestas disponendi de illo beneficio, antequam vacaret, & quamdiu collatarius vellet ipsum retinere; ita etiam quod modò ex consensu possessoris possit illud donare vni, & non alteri, non subit nouum onus, aut obligationem, vt patet.

9 Tertia pars erat, has renuntiationes in fauorem, secluso omni pacto, non esse illicitas secluso iure nouo constitutionis Pij V. sequitur ex dictis, iam enim omnem labem Simoniæ tum naturalis, tum Ecclesiasticæ abstersimus, neque alia malitia fingi potest: quod enim dicunt aliqui, esse quandam Irreligiositatem iniustam, seu sacrilegam iniustitiam,

eò

eò quod resignans disponat de suo beneficio, tanquam si dominus eius foret, & limitet potestatem Prælati, cuius tamen dispositioni relinquere se fingit, falsum est; cùm enim sit in potestate beneficiati retinere suum beneficium, aut illud in manibus Prælati dimittere; hoc postremum facit, sed conditionatè: Prælati verò fuerit, eam conditionem acceptare, aut reiicere, quod postremum si faciat, resignans retinebit suum beneficium, quo non nisi liberè se abdicabat: in ea igitur abdicatione voluntaria potuit apponere conditionem, aut modum non turpem, neque vllo iure prohibitam, cuiusmodi est designatio certæ personæ idoneæ, in cuius gratiam se suo beneficio priuare cupit, si superior annuat, alioquin non vult cedere beneficio, vti potest non cedere. In nullo autem Iure, vti iam docui, prohibita est ista conditio, præterquam in constit. 58. Pij V. vbi prohibetur, ne quis resignans verbo, aut nutu suum successorem in beneficiis, Episcopis, patronis, electoribus designet, & nè Episcopi, electores, & patroni designent successores hortatu, aut significatione resignantium. Vbi igitur vrgebit ista Pij constitutio, illicita erit resignatio in fauorem facta in manibus Episcopi, quia prohibita; non erit tamen Simoniaca, quia reuerà in ea constitutione prohibetur quidem, non dicitur tamen esse Simoniaca.

10 Nono Prælatus admittens renuntiationes beneficiorum in fauorem, expresè tamen non approbans conditionem adiectam collationi certæ personæ faciendæ, non erit Simoniacus. Ita Couarru. & Soto. *locis citat.* Suar. *cap.* 35. *num.* 9. quia nulla Simonia committitur à renuntiante eo modo; ergò neque ab acceptante renuntiationem; immò quamuis renuntians eo modo Simoniam committeret, non tamen Episcopus, qui eam conditionem Simoniacam reiiceret, neque Simoniæ cooperatur. Denique non confert Prælatus aliquid spirituale pro temporali, neque ex vllo pacto, aut contractu oneroso; non facit etiam contra prohibitionem Ecclesiasticam, illa enim tantùm est de resignatione cum conditione adiecta approbationi, atqui eam conditionem non admittit, sed reiicit, vti supponimus.

Decimo poterit Prælatus acceptare renuntiationem in fauorem reiecta ea conditione, vt diximus, atque conferre beneficium personæ designatæ à resignante, modò id non faciat ex vi designationis factæ à resignante, & tanquam obligatus ex admissione illius renuntiationis. Ita Couarru. *loco cit.* quia ista conditionalis renuntiatio in hunc tantùm sensum prohibetur, vt ex ea Prælatus minimè teneatur præcisè beneficium conferre ei, cuius fauore adiecta fuerat conditio. Neque aliud probant, quæ in contrarium congerit Suar. *nu.* 11. *ex communi DD.* qui has renuntiationes Simoniacas dicunt, & quas certum est esse ab Ecclesia prohibitas, ita vt prouisio beneficiorum sic vacantium reseruata sit Pontifici, quam malè idcircò Prælatus vsurpat, implétque reipsa conditionem appositam, quam reiicere simulat, confert enim beneficium, quod reipsa non vacat nisi per impletam conditionem adiectam. Verùm hæc omnia, vt optimè vidit Couarru. agunt tantùm de admissione renuntiationis conditionalis cum sua conditione, eatenus enim tan- 11

Hh 2 tùm

tùm illicita, & prohibita est Iure nouo Pij V. & ex praxi Curiæ à solo Pontifice admittitur; quòd verò impleatur materialiter conditio apposita à resignante, non facit vt impleatur ex vi conditionis, quæ aut expressè repulsa est, aut saltem non est expressè approbata; sed quia qui fuerat designatus à renuntiante, dignus est eo beneficio, aliisve de causis illi confertur, atque ex quadam æquitate, non iuris rigore. Atque ita hæc conditio vel non est ampliùs rigorosa, & suspensiua conditio, sed tantùm modus quidam posterior coniunctus renuntiationi absolutè factæ, vti exponam inferius, vel illius nulla planè habetur ratio, immò si moneatur Resignans à Prælato de non approbatione conditionis adiectæ, est quædã tacita illius reuocatio; quarè deinde cõferre poterit ex æquitate quadam illi, quem designauerat renuntians, sine vlla tamen obligatione ex ea resignatione parta, quod iam monui, nisi obstet constitutio Pij, qua de re dicam statim in simili casu.

22 Vndecimo non potest Episcopus renuntiationem in fauorem, reiecta conditione admittere tanquam puram & liberam, atque adeò alteri, quàm designato à renuntiante conferre. Contra Couuarru. qui etiam allegat Ioan. Staphilæ. *lib. de litteris gratia*, *& Iustitia*; idem quoque voluit Boeri. *de potestate legati. quæst.* 2. *num.* 115. Redoan. 2. *par. de Simon. num.* 8. neque multùm abest Fuscus. *lib.* 2. *de visitat. cap.* 28. *num.* 20. addit Conarru. collationem beneficij factam alteri, quàm designato à resignante, validam quidem fore, ex æquitate tamen rescindendam à Pontifice, aliisve supremis Iudicibus, vt vel beneficium restituatur renuntianti, vel ei conferatur, pro quo renuntiatio facta fuerat, ex *cap. inter cætera. de prebendis*, licet ibi agatur de permutatione; inde tamen sumitur non leuis æquitatis istius ratio. Sequimur nihilominus Rebuff. *in praxi de renuntiat. condition. num.* 7. Gutiert. *consil.* 42. *de Simon. num.* 8. Garc. 11. *par. cap.* 3. *num.* 155. Lessius. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 86. Suar. *lib. de Simon. cap.* 35. *num.* 11. Ferdinand. à Castro. *disput.* 3. *tract.* 17. *punct.* .. *num.* 6. & fauet apertissima ratio, nam quando actus cum aliqua adiectione, & qualitate faciendus est, non potest admitti secundùm vnam partem, & secundùm aliam reiici, sed totus aut admittendus, aut reiiciendus est. *l. Aurelius. § idem quæsiit. D. de liberatione legata*, ibique Barthol. quod etiam alij tradunt apud Rebuff. *num.* 7. *cit.* Deinde cùm tota ista resignatio sit conditionata, vera conditione, quam suspensiuam vocant, eò quòd suspendat effectum dispositionis, reuerà nulla est renuntiatio nisi posita conditione, nam non renuntiat aliter, neque alio modo nisi in fauorem certæ personæ, alioquin vult seruare suum beneficium: quarè si conferatur beneficium alteri, quàm designato à renuntiante, qui non vult nisi in eius gratiam ipso se spoliare, iam inuitus spoliatur suo beneficio, quod nequidem à Pontifice fieri potest absque iniustitia, & multò minùs ab Episcopo; nam illud beneficium reuerà non vacat nisi per impletionem conditionis. Neque alia ratio est, propter quam Clem. voluit, non posse conferri beneficium resignatum ex causa permutationis, nisi compermutanti, quia ea renuntiatio simplex non est, sed conditionata, quod multò verius est in ista renuntiatione, quæ habet expressam

expressam conditionem, *non aliàs neque aliter, aut alio modo.* Neque dicas, eam conditionem haberi pro non adiecta; nam id nullibi significatur in Iure; deinde illa non est turpis, cùm sæpiùs à Pontifice soleat admitti, & denique ex illius solùm adiectione renuntiatio in manibus alterius quàm Papæ facta damnatur tanquam prohibita, atque ex communi sententia tanquam Simoniaca habetur: igitur in Iure pro adiecta, alioquin non vitaret actum, & dispositionem cui inest. Non poterit igitur beneficium ita resignatum liberè conferri ab Episcopo, sed illi tantùm in cuius fauorem facta fuerit resignatio, aut omninò reiicienda erit; quòd si admittatur, peccabitur in stylum Curiæ, atque etiam in constitutionem Pij V. vbi ea viget; non erit tamen Simonia, vt monui. Fatentur quidem aliqui, eum qui scit suam resignationem in fauorem factam contra stylum Curiæ inualidam esse, priuari posse in pænam illius admissi criminis suo beneficio ab Episcopo, qui proinde illud tanquam ex crimine vacans liberè conferet. Quo modo licebit interpretari decisionem Rotæ relatam à Flamin. *lib.* 1. *de resignat. quæst.* 3. *num.* 65. Verùm ea pæna non est imposita ipso Iure, à Iudice autem imponi non poterit nisi post examinationem causæ, & pro grauitate criminis, quod sæpiùs leue fortassis erit.

13 Duodecimo renuntiatio facta purè, & simpliciter cum ea spe, intentione, ac supplicatione, vt beneficium resignatum conferatur certæ personæ, modò absit omne pactum, omnisque vera, & rigorosa conditio, quam suspensiuam vocant, sed tantùm quidam posterior actus coniunctus cum renuntiatione simpliciter, & absolutè facta, neque Simoniaca est, neque illicita; Et quidem Simoniaeam non esse iam constat ex superioribus, & ex eo quod omne prorsùs pactum ab illa secludamus.

Quæstio igitur est, an saltem illicita sit hæc renuntiatio, nam quamuis in Iure communi nullibi damnetur, neque etiam ex iure naturali, vt statim apparet, cùm & renuntiatio sit absoluta, & per eam statim vacet beneficium, & persona, pro qua supplicatur collatori, digna sit, vti supponitur, prohiberi tamen videtur in constitutione Pij V. ita vt nolit nutu, aut verbo, aut alia quapiam significatione, vel hortatu successores designari à resignantibus, aut *de his assumendis promissio inter eos, aut intentio qualiscúnque intercedat.* Itaque quoties hæc intentio proditur externo aliquo signo, peccari contra hanc legem dixit Suar. *cap.* 35. *citato superius num.* 18. Communissima tamen sententia est, hanc renuntiationem cum intentionè, ac spe vt certæ personæ conferatur absolutè, & purè resignatum, immò & cum adiecta supplicatione ordinario, vt beneficium, cuius modo per renuntiationem absolutam, habet liberam collationem, donet certæ cuidam personæ, licitam esse, neque peccare contra Pij sanctionem. Quam sententiam pluribus authoribus, & Rotæ variis decisionibus fusissimè confirmat Garc. 11. *parte de benefic. cap.* 3. *à num.* 161. verba porrò constitutionis illius significant pactionem, & promissionem tacitam, vel expressam; vbi verò nulla fuit omninò pactio tacita, aut expressa, non punitur intentio, quæ alioquin bona est, neque etiam prohibetur.

hibetur. Quod si minùs arrideret ea interpretatio, dicendum foret, nequaquam receptam esse huiusmodi constitutionem cum eo rigore, quem verba præ se ferunt, sed vsu mollitam fuisse, quandoquidem vnanimi ferè consensu DD. admittunt, renuntiantem posse postulare à collatore, vt beneficium à se dimissum certæ personæ conferat, vt Rebuff. *tit. de pura renuntiat.* & alij docent apud Garc. ipsáque Rota indicauit.

14 Decimotertio, inde porrò colliges, quid sentiendum sit de vsu quarundam Ecclesiarum, dum enim aliquis v. g. canonicus suo se canonicatu in gratiam alterius abdicare vult, priùs flagitat à singulis canonicis vt illum, cui fauere vult, eligant: deinde eiurat absolutè, & simpliciter suum canonicatum in manibus capituli, quod illum communibus suffragiis defert illi, quem renuntians maximè optârat. Si enim sit sola prehensatio suffragiorum siue ante, siue post renuntiationem illam absolutam, absitque omnis tacita, vel expressa pactio siue cum capitulo, siue cum singulis electoribus, aberit quoque omnis Simonia etiam Ecclesiastica, aut confidentialis, immò & omnis alia labes, cùm nequidem contra Pij sanctionem ea in re peccetur, etsi daremus eam in mores inductam hisce in regionibus fuisse; quamuis ille canonicus non esset se abdicaturus suo canonicatu, si sciret, conferendum alicui alteri, quàm illi, pro quo suffragia prehensauit, suppono autem eam prehensationem, & ambitum aliunde illicitum non esse; quod si fiat aliqua pactio vel tacita, vel expressa v. g. si eligas Titium, quem eligi vellem, ego quoque alium, quem aliquando tuo quoque canonicatu donatum velles, eligam, est Simonia Ecclesiastica saltem; quod diligenter aduertendum est, quia facilè tacitæ pactiones eiusmodi subrepunt.

Decimoquarto, potest aliquis cedere suo beneficio in manibus Episcopi, ad effectum, vt vniatur certo loco, aut Ecclesiæ, & non aliàs. Ita Gratian. *disceptat. forens.* 155. *à num.* 5. & quædam Rotæ decisio, quam refert Garc. 11. *par. de benefic. cap.* 3. *num.* 156. qui tamen contrariam sententiam sequitur, quam Rota quoque in quadam alia decisione amplexa est. Ratio Gratiani, eáque euidentissima est, quia Pij constitutio, ex qua sola videri poterit damnari ista cessio: eò quod sit quædam renuntiatio conditionata, & in fauorem, loquitur solùm de beneficiis resignatis ad effectum transferendi illorum titulos in aliam personam per viam prouisionis faciendæ per ipsum ordinarium, & sic de illis beneficiis, quibus dantur successores. At verò quando vnitur beneficium, non transfertur solùm titulus, sed penitùs extinguitur; vnde cùm deficiat persona cessionarij, non intrat, inquit, Gratian. constitutio, quod coram Cardinal. Lancelloto decisum ait à Rota in vna Seguiensi 28. Iunij. ann. 1581. Deinde Pius permittit ordinariis admittere permutationes permissas à sacris Sanctionibus, & Apostolicis constitutionibus; id autem extenditur ad vniones beneficiorum pro causa fabricæ, atque ad alias eiusmodi ex Imola. *cap. Cum accesserit. num.* 14. *de constit.* Neque dicas, Ecclesiam, cui vnitur beneficium, esse suo modo successorem, & cessionem in gratiam eiusmodi vnionis dici etiam posse resignationem in fauorem, quam prohibet Pius; quia cùm ea constitutio pænalis.

nalis sit, & Ius commune, vti superiùs diximus, restringat, strictiùs interpretanda est, & non amplianda ad ea, quæ eius verba non comprehendunt in propria significatione, sed tantùm in vniuersaliori, & laxiori, atque in Iure minùs frequenti.

16 Decimoquinto neque Simoniam, neque culpam aliam committit, qui consentit vt suum beneficium vel conferatur certæ personæ, vel vniatur certo loco. Ita Garc. *cap. 3. num.* 159. quia in eo consensu nudo neque pactum est, neque conditio suspensiua, immò neq; modus, aut propria renuntiatio, sed ficta tantùm, & impropria, quo modo est interpretanda Glossa *in cap. beneficium. ver. assensus. de Regul. in 6.* vnde igitur erit Simonia, aut contra Pij constitutionem peccabitur? Et si consentire potest, vt de suo beneficio prouideatur, cur non etiam vt prouideatur certæ personæ, si vtrobique sit tantùm nudus consensus?

17 Decimosexto cessio Iuris litis, & causæ in fauorem collitigantis facta coram ordinario, vt ille Ius cessum conferat collitiganti, illicita est contra Pij V. constitutionem, & vsum receptum, cùm sit reuerà renuntiatio in fauorem, vt patet, atque adeò conditionalis, quæ à solo Pontifice amitti potest: si verò ea cessio fiat tantùm, vt collitigans careat omni aduersario, atque ne ipse cedens deinceps ad beneficium, & litem redire valeat, licita fuerit eiusmodi cessio, cùm reuerà non sit renuntiatio in fauorem.

18 Decimoseptimo qui resignat beneficium reseruatâ pensione, cum spe, & intentione, vt illa statim redimatur, non committit Simoniam, nec confidentiam, etiamsi resignatarius id intelligat, idque ipsum velit, modò secludatur omne pactum. Ita Garc. 11. *par. cap. 3. num.* 172. & Gigas. *quæst.* 87. *de pensionibus. sub finem*; vbi enim pacifcentes in renuntiatione, de pensionis redemptione, Simoniæ damnat; si itaque pactum absit, abfuerit quoque Simonia, quam sola intentio, aut spes non facit, vti iam sæpiùs monuimus, & iterum dicemus quæst. sequenti. Abelle quoque confidentiam ab ista renuntiatione probat. Garc. quia constitutio Pij in hoc casu non loquitur.

Decimooctauo renuntiationes reciprocæ Simoniacæ sunt. Voco resignationes reciprocas illas in quibus ego resigno beneficium meum in fauorem alicuius à te designati v. gr. nepotis tui; tu autem vicissim resignas tuum beneficium in fauorem mei nepotis, aut alterius à me designati. Has igitur renuntiationes reciprocas damnat vt Simoniacas Flamin. *lib.* 14. *de resignat. quæst.* 4. *num.* 3. & *lib.* 1. *quæst.* 3. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 17. Suar. *lib. de Simon. cap.* 35. *num.* 18. Ferdinand. *disp.* 3. *citata. punct.* 17. *num.* 11. Reginald. *lib.* 23. *num.* 250. Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 4. §. 14. *num.* 4. quia hæc renuntiatio est in fauorem, & cum pactione, & ex primo capite illicita est, ex secundo Simoniaca, quia sola pactio ex causa permutationis coram Episcopo fieri permittitur in Iure. 19

Decimonono renuntiatio Triangularis Simoniaca est, dicitur verò Triangularis quia inter tres fieri solet, Titius v. gr. renuntiat suum canonicatum in fauorem Caij, qui renuntiat quoque beneficium curatum, quod habebat in fauorem Sempronij, & Sempronius tandem in 20

in fauorem Titij cedit suo beneficio. Simoniam Iuris humani in hac renuntiatione agnoscit Nauarr. *cap.* 23. *num.* 100. & *in cap. si quando. de rescriptis. Except.* 4. *num.* 1. & *consil.* 22. *de Simon.* Flamin. *lib.* 14. *de resignat. quæst.* 7. *num.* 63. Garc. 11. *par. de benefic. cap.* 4. *num.* 21. Gonzal. *ad Regulam* 8. *Cancella. glossa* 14. *num.* 58. Kochier. *de permutat.* 2. *par. cap.* 25. Molfesi. *in summa. tract.* 6. *cap.* 13. *num.* 33. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 88. Suar. *lib. de Simon. cap.* 35. *num.* 18. Ferdinand. & Bonacin. locis proximè citatis. Ratio est, quia omnis pactio in beneficiis obligans ad id, quod de iure non inest, illicita, & Simoniaca est ex notissimo Iure; in hac verò triangulari aut quadrangulari renuntiatione reperitur eiusmodi obligatio, nam Titius obligat Caium, vt resignet in fauorem Sempronij, & Caius obligat Sempronium, vt resignet in fauorem Titij, qui resignauit in fauorem Caij, vbi vides implicari multiplicem pactionem. Poterunt tamen hæ resignationes fieri coram Pontifice, qui eam solius Iuris humani Simoniam tollet: poterit quoque per geminam simplicem permutationem idem omninò præstari, quod fit in ista triangulari renuntiatione; si enim Titius permutet simpliciter cum Caio, & obtento illius beneficio, iterum deinde permutet cum Sempronio, habebit beneficium Sempronij, vti optabat, & Sempronius beneficium Caij, atque Caius beneficium Titij, neque vllum fit ibi triangulum, quarè duæ eæ permutationes cùm sint omninò simplices, coram Episcopo fieri poterunt, quod sapienter aduertunt Lessi. Suar. & Ferdinand. quibus malè repugnauit Bonacin.

Vigesimo renuntiatio ex causa permutationis cum eo, qui non habet verum beneficium, inualida est, & illicita. Ita Lessi. *lib.* 1. *cap.* 34. *num.* 200. Azor. 2. *par. lib.* 7. *cap.* 30. *quæst. vltim. & cap.* 29. *quæst.* 16. Cosmas *in pragmat. tit. de collat.* §. *Item insuper. ver. disponere.* Garc. 11. *par. cap.* 4. *num.* 19. Suar. *cap.* 35. *cit. num.* 19. Ferdinand. *num.* 12. contra Rebuff. *tit. de permutat. num.* 14. & 15. qui validam dixit eam permutationem, cùm resignans verum beneficium, agere possit, vt vel impleatur permutatio, vel suum beneficium sibi restituatur: inualidam tamen esse totam hanc renuntiationem in manibus ordinarij, ex eo probatur, quòd resignans verum beneficium vel scit alium non habere beneficium, vel id ignorat; si primum, non intendit reuerà permutare, sed solùm resignare in fauorem, quam tamen resignationem conditionatam quia scit non admitti posse ab Episcopo, palliat spe permutationis, inualidè verò resignat, vti iam diximus, nisi coram Pontifice resignet. Si verò existimauit, alium habuisse verum beneficium, ac proinde verè voluit permutare, totus ille contractus permutationis cùm procedat ex errore substantiali, qui ipsi causam dedit, prorsùs inualidus est: non existimârim tamen, hanc permutationem cum beneficio ficto esse Simoniacam, cùm non contineat aliam malitiam quàm resignationis in fauorem, & fraudis in ea simulatè alio contractu occultanda, in quibus nulla est ratio Simoniæ. 21

Vigesimoprimo renuntiatio absoluta, & simplex cum reseruatione pensionis non est Simoniaca, & potest admitti ab eo omni, qui poterit pensionem imponere; quod vtrum pertineat: 22

pertineat ad solum Pontificem, alibi disquirimus: si tamen ea reseruatio fiat propria authoritate, Simonia erit; sicut etiam si quis litigiosum eiuret eo pacto, vt si resignatarius superior euadat, consentiat in pensionem. Vide Flamini. *libro* 14. *quæst.* 7. *numer.* 11. vbi & Nauarr. *consil.* 11. *de Simonia.* & alibi allegat.

23 Vigesimosecundo resignans cum reseruatione pensionis ex consensu superioris non potest sua priuata authoritate obligare resignatarium ad dandam hypothecam pro illa pensione, aut fideiussorem sæcularem, aut ad anticipatam solutionem, aut ad eius redemptionem, alioquin committit Simoniam Iuris Ecclesiastici. Ita Lessi. *cap.* 35. *num.* 93. Suar. *lib. de Simon. cap. etiam* 35. *num.* 23. Ferdinand. à Castro *disput. de Simon. punct.* 17. *num.* 14. & Layman *lib.* 4 *tract.* 9. *cap. vltim. num.* 49. quoad pactum redemptionis. Ratio est, quia in his omnibus resignans obligat resignatarium ad onus, quod de Iure non inest, quarè vi resignationis imponit onus pretio æstimabile, quod apertè Simoniacum est etiam contra Ius naturale, quandoquidem resignatio est actio spiritualis quatenus per illam Ius, & beneficium spirituale transfertur; ideóque sapienter monet Suar. ne quidem Episcopum, etiãsi daremus posse imponere pensionem beneficio in resignatione, validè probaturum eiusmodi contractũ, ideóque addit Lessi. pensionem eo modo Simoniaco constitutam non obligare, & beneficium tanquam ratione Simoniæ vacans impetrari posse. Si tamen post constitutam pensionem & resignatũ beneficium resignatarius, quia malæ fidei, aut in soluendo tardior futurus esse timetur, obligaretur ad ista onera, nulla foret Simonia, quia omnia ista pacta forent circa solutionem pensionis, quæ solutio est aliquid merè temporale, vt vides. Deinde cùm ista assecuratio, & noua obligatio fiat ex interuallo ad faciliorem solutionem pensionis iam impositæ in actu resignationis, cessat omnis coniectura Simoniæ etiam in foro externo. Vti decisum à Rota fuisse refert Flamini. *lib.* 14. *de resignat. quæst.* 7. *nu.* 53. quam decisionem idem pluribus confirmat.

Vigesimotertio promissio facta à resignatario cedendi beneficium sibi resignatum cui resignans voluerit, Simoniaca est. Ita Rota apud Flamini. *lib.* 14. *quæst.* 7. *num.* 41. quia pactum in ipsa resignatione, aut paulò post inducit Simoniam ex Bellame. *decis.* 12. si autem ea promissio aliquantò post resignationem liberè, & sine pacto ad obtinendam resignationem, sed ex quadam animi gratitudine fieret, nulla foret Simonia. 24

Vigesimoquarto Titius litigans cum Caio promisit se resignaturum illud beneficium in fauorem Caij collitigantis, si obtineat beneficium æqualis valoris, commisit Simoniam ex Rotæ iudicio apud Flamin. *quæst.* 7. *cit. num.* 60. quod ipse sequitur. Mihi distinguendum videtur, nam si ex ea promissione, & facto Caius cessit suo Iuri Titio collitiganti, aut promisit se curaturum prouisionem beneficij æqualis, est manifestum pactum, & Simonia Iuris Ecclesiastici. Atque de eiusmodi pacto interpretor Rotæ decisiones adductas à Flamin. si verò nulla fuit eiusmodi pactio, sed tantùm significauit Titius se collitiganti Caio resignaturum beneficium, de quo contendunt, 25

vbi aliud fuerit assecutus, neque Caius idcircò se obligauit ad cessandum à lite, aut quidpiam aliud, neque ordinarius, qui deinde prouidit de beneficio Titium, motus est ex illo pacto; non video, vnde fingi queat Simonia.

26 Vigesimoquinto pacta facta de quibusdam temporalibus inter resignantem, & resignatarium non sunt Simoniaca, modò non misceantur ista pacta cum renuntiatione, quia eiusmodi pacta cùm de temporalibus sint potuerunt ex alia causa fieri, quam ex pacto resignationis. Itáque decidit Rota apud Flamin. *lib.* 14. *quæst.* 7. *num.* 62.

27 Vigesimosexto qui promittit se tertiam partem prouentuum suorum beneficiorũ tum iam acquisitorum, tum acquitendorum, expensurum in dotem, aut alimenta sororum suarum vel neptum, non committit Simoniam, quia ibi nulla est pactio dandi, & accipiendi, sed dispensatio fructuum beneficialium, quæ si ex aliquo capite sit illicita, non tamen Simoniaca erit.

28 Vigesimoseptimo Titius resignauit in fauorem Caij, mansit tamen in possessione, & deinde ab eodem Caio obtinuit retrocessionem beneficij resignati, pactus tamen est cum Caio de certa pecuniæ summa pro fructibus beneficij, quos per resignationem factam Caio, & antequam ab illo haberet retrocessionem, percepit. Quæritur an hoc pactum sit Simoniacum.

Respond. si pecunia non excedat valorem fructuum perceptorum à Titio, non esse Simoniam, quia venduntur tantùm fructus, qui reuerà erant Caij, & quos perceperat Titius: at verò si ea pecunia excedat eos fructus, non leuis suspicio est Simoniæ, & ne detur illa summa pro obtinenda à Caio retrocessione beneficij ipsi resignati, quamuis nomine, & prætextu compensandi fructus beneficij tunc perceptos à Titio pallietur. Itaque in foro externo damnabitur ea pactio tanquam Simoniaca. Itáque sapienter distinxit Rota apud Flamin. *lib.* 14. *quæst.* 7. *num.* 70.

Vigesimooctauo renuntiatio facta cum pacto, vt resignatarius soluat expensas factas à resignante in suo beneficio acquirendo, Simoniaca est. Ita Flamin. *lib.* 14. *quæst.* 7. *numer.* 1. Less. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 94. Suar. *lib. de Simon. cap.* 35. *num.* 24. Ferdinand. *tract.* 17. *disput.* 3. *punct.* 17. *num.* 15. Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 4. §. 14. *num.* 2. Filluc. *tract.* 45. *cap.* 8. *num.* 35. Reginald. *lib.* 23. *cap.* 18. quia illud onus non imponitur nisi pro dando beneficio, quandoquidem illi non est intrinsecum, immò neque vlla ratione coniungitur cum collatione & resignatione beneficij; neque resignatarius causa est expensarum, quas fecit resignans in acquisitione sui beneficij. Itaque nulla causa est, propter quam obligari queat resignatarius ad eas expensas, neque enim si quis villam, aut domum obtinuisset magnis impensis propter litem sibi motam, posset ratione illarum expensarum vendere eiusmodi domum, aut Villam supra iustum eius valorem, quia cum emptor non fuerit causa earum expensarum non tenetur ex eo capite indemnem præstare venditorem, sed solùm ex eo, quod amittit vendendo talem domum. Ex quibus infert Suar. Simoniam hic committi contra Ius diuinum, cum detur temporale pro spirituali. Quarè neque Pontifex in ea re

se dispensare poterit, præterquam quod iniustitia foret, cogere aliquem ad soluendas expensas, quarum ipse causa non est,& quæ in vtilitatem alterius factæ fuerunt. Si quid igitur imponat Pontifex, id faciet alio titulo, quàm præcisè ex impensis in obtinendo beneficio factis.

30 Vigesimonono pactum vt vnus permutantium soluat Bullas pertinentes ad vtrumque, aut vt resignatarius soluat bullas propter impositionem pensionis in fauorem resignantis, est Simoniacum, si fiat absque consensu Pontificis. Ita Nauarr. *Consil.* 30. *&* 25. *de Simon.* Flamini. *lib.* 14. *de resignat. quæst.* 7. *num.* 9. Azor 2. *par. lib.* 7. *cap.* 27. *quæst.* 7. Garc. 11. *par. de benefic. cap.* 3. *num.* 148. Suar. *lib. de Simon. cap.* 34. *num.* 19. Layman *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. num.* 53. quia petitur à resignatario onus pretio æstimabile, quod tamen de Iure non inest, cùm de Iure quisque teneatur proprias bullas soluere: aiunt tamen Flamin. & Azor praxim Curiæ ferre, vt resignatarius soluat bullas resignantis, dummodo retineat id quod impendit in primo termino solutionis pensionis; quam praxim negat Garc. & sanè ista repræsentatio pecuniæ & anticipatio soluendæ pensionis onus est, illúdque sufficiens ad constituendam Simoniam, quod hactenùs ostendimus; consuetudo tamen contraria induci poterit, quia non videtur esse pactum nisi de soluenda pensione hoc aut illo modo, circa quam tum Pontifex, tum vsus dispensare poterit, neque enim datur spirituale pro spirituali. Placet verò quod adiicit Garc. *num.* 149. circa licentiam obtentam à Pontifice de faciendis istis expensis à resignatario, si subreptitia, & nulla sit propter falsitatem causæ expositæ, committi confidentiam, & Simoniam, quia cum concessio fuerit nulla, relinquit negotium in eodem statu, in quo erat,& pactum quod Simoniacum, & illicitum erat, manet prorsùs idem, & immutatum; si igitur addatur falsò solemnis illa clausula, Attenta paupertate resignantis, sciente ipso resignante, & resignatario; manet Simonia, & confidentia, à qua excusabuntur, si ipsis insciis ea clausula fuit apposita, quod ibidem ex Rotæ decisione ostendit Garc.

Trigesimo pactum de soluendis à resignatario expensis, quas fecit resignans in reparandis bonis, & fundis beneficij resignati, si eæ expensæ factæ sunt ex reditibus beneficij, Simoniacum est. Ita Felin. *consil.* 11. *num.* 6. hanc quæstionem de expensis factis in certis Massaritiis Ecclesiæ pertractans, & pluribus adductis Flamin. *lib.* 14. *quæst.* 7. *num.* 46. Ratio manifesta est, quia cum bona ista sic reparata, sint verè bona beneficialia, & vnà cum titulo, ac iure beneficij, transferatur quoque Ius ad illa, vti modò sunt, possidenda, si eorum refectionem soluere obligetur resignatarius, accipit onus quod beneficio de Iure non inest. Quando nihilominus refecta sunt ex bonis patrimonialibus resignantis, poterit sua illa bona repetere, sunt enim veluti debita quædam contracta ab Ecclesia, cuius fundi restaurati sunt. Vbi dubium est, an ex bonis patrimonialibus, an ex Ecclesiasticis expensæ istæ factæ fuerint, præsumuntur factæ ex reditibus Ecclesiasticis. 31

Trigesimoprimo qui Ius patronatûs habet litigiosum, & eum Causidico paciscitur, si causam diligenter agat, se eum, aut eius filium, 32

aliumue, quem designabit, nominatum, Simoniacus erit. Reginald. *lib.23.num.267.*

Atque hactenus de munere à manu, ex his enim casibus alios colligere licebit. Venio ad munuscula ab obsequio, & à lingua.

CONSECTARIVM XI.

An collatio beneficij propter obsequia collatori, aut alij præstita sit Simoniaca.

1 Respond. & dico primo Simoniam esse quoties in compensationem, & mercedem obsequij præstiti, atque ad extinguendam obligationem ex Iustitia contractam, datur alicui beneficium, aut quidpiam aliud spirituale. Ita omnes, & sequitur ex dictis, tunc enim datur beneficium pro extinctione debiti pecuniarij, ac proinde nihil deest ad veram Simoniam constituendam. Neque refert, an illud obsequium fuerit temporale, an spirituale, modò ex illo fuerit orta obligatio mercedis dandæ ex Iustitia, si enim in eam mercedem fiat collatio beneficij, committitur Simonia, verb. gr. si stipendium Sacerdoti debebas propter dictas Missas, aut Episcopus suo vicario pro salario illi assignato conferat beneficium, Simoniacus est.

2 Dico secundo quoties obsequia præstita sunt tantùm causa impulsiua propter quæ datur beneficium, non in pretium, & compensationem, quia vel nulla debebatur, vel soluta, est aut collator manet adhuc obligatus, vti anteà, reuerà non committitur Simonia. Ita Couatr. *lib.1. varia.cap.20. num.4.* aliique passim, quia reuera tunc beneficium non est pretium rei temporalis, & gratitudo, ac beneuolentia, quam quis suis obsequiis demeruit, non tollit rationem gratuitæ donationis, vti constat. Neque distinguendum est de obsequio honesto, vel turpi, quod attinet ad Simoniam, quodcunque enim illud fuit, modò non compensetur collatione beneficij, non committitur Simonia: poterit tamen aliunde peccari, quòd intuitu, & ex gratitudine turpis obsequij sacra res donetur. Idque vnum volunt DD. & antiquiores Canonistæ, qui hisce distinctionibus vtuntur; nos verò vnam Simoniam attendimus, quam negamus reperiri, quoties obsequia sunt causa duntaxat impulsiua collationis beneficij, quæ ex quadam gratitudine, & beneuolentia per obsequia conciliata fit, quod maximè contingit, cùm ille famulus semper suam mercedem accepit.

CONSECTARIVM XII.

An qui Episcopis, vel aliis famulantur spe obtinendi alicuius beneficij Ecclesiastici sint Simoniaci.

Commus sententia Glossæ *in cap. Cùm essem. de Simonia*, quam sequuntur DD. ibid. distinguit, de causa principali, vel minùs principali inseruiendi Prælato, si enim spes obtinendi ab eo beneficij sit finis principalis illius famulitij, volunt esse Simoniam, non verò si sit finis minùs principalis; quod idem dixit Couartu. *lib.1. varia. cap.20. num.4.* vbi tamen illa intentio principalis non fuerit expressa antecedente 1

dente pactione, Simoniam tantùm mentalem fore dixit Felin. *in illud cap.* & Caietan. *ver. Simonia sub fin.* Huic communi distinctioni adhæsit Flamin. *de confident. quæst.* 1. *num.* 38. vbi & alios allegat cum Nauarr.

2 Mihi verò aliter omninò distinguendum videtur; nam vel fuit aliquod pactum expressum, aut tacitum inter Prælatum, & obsequentem, vel nullum fuit eiusmodi pactum, ita vt reuerà in Prælato, aut principe nulla fuerit noua obligatio ex Iustitia compensandi ea obsequia. In primo casu, si dentur beneficia propter ea obsequia, & ea de causa famulus renuat mercedem, sperans loco illius beneficium, quod cum suo illo stipendio commutat, Simonia est, eáque manifesta ex dictis. Si verò nullum fuerit pactum, nulláque obligatio Iustitiæ contracta, volueritque gratis omninò quis famulari, vt suis illis obsequiis sibi Episcopum, aut Principem demereretur, atque ita gratis beneficium obtineret, quamuis ea intentio, & spes fuerit principalis, immò & vnica causa obsequendi Prælato, non erit Simonia, quia collatio beneficij est omninò gratuita, & liberalis, licet cum respectu gratitudinis, & spes obtinendi spiritualis, exhibendo temporale, non facit Simoniam, si nulla prorsùs pactio tacita, vel expressa immisceatur, vti iam monui, & iterum dicam quæst. seq. quia tamen solet ferè esse pactum aliquod tacitum, vbi obsequia sunt necessaria, & nullum, aut omninò exiguum est stipendium, idcircò sæpiùs oritur Simonia, cùm enim illi famuli seruiant tunc ex officio, & ex seruitio voluntariè acceptato, nascitur obligatio Iustitiæ illud compensandi, reddendíque mercedem, & nolint tamen domini aliud dare, quàm beneficium, quod hi quoque famuli spectant, atque ea propter ita ex officio famulantur, siue, vt alij loquuntur, obsequium necessarium, & non liberum exhibent, reuerà implicatur ibi pactum, ex quo deinde collatio Simoniaca euadit. Atque ita præsumitur in foro externo, quo modo Glossam, & communem DD. sententiam interpretor. Itáque sentit Suar. *lib. de Simon. cap.* 39. *num.* 7. Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 1. §. 12. & alij quæst. sequenti consect. 1. referendi.

Hinc intelliges antiquum acroama. *Curia Prælatorum, sunt probatoria Clericorum*, quod referunt Paludan. *in* 4. *dist.* 25. Adrian. *quodlib.* 9. *art.* 2. *in cap. Ordinationes.* 1. *quæst.* 1. Cardinal. Alexand. & Turrecrem. *quæst.* 2. *num.* 25. quia sæpè occasionem habent Simoniæ, ambitionis, & inuidiæ, dum seruiunt Prælatis spe beneficij obtinendi, aut illud suis obsequiis ambiunt.

CONSECTARIVM XIII.

An collatio beneficij cum onere alicuius obsequij temporalis præstandi sit Simoniaca.

Respond. & dico primo quoties 1 obsequium temporale præstandum, non est annexum beneficio, collatio erit Simoniaca, si sub onere, & pacto ipsius detur beneficium. Idcircò in Concil. Lateranens. 2. *par. cap.* 14. Alexand. III. damnat Simoniacæ prauitatis R. Clericum de Ponte fracto, qui à quodam milite Ecclesiam acceperat, si eius negotium in Curia Romana promoueret

& refertur *cap. cùm essem de Simonia.* ratióque manifesta est, nam æquè promissio rei temporalis pro re spirituali, Simoniaca est, atque ipsa præsens solutio, aut exhibitio eius. vide Sotum *lib. 9. quæst. 5. art. 1.* Ideò Victor. dixit *relect. de Simon. num. 6.* Episcopum, qui dat beneficium eo pacto, vt à collatario ipse doceatur Geometriam, aut etiam Theologiam, Simoniacum esse. Quæ omnia semper intelligimus, vbi pactum intercedit.

2 Dico secundo licitum est conferre beneficium cum onere obsequij temporalis ipsi annexi. primo quia in collatione nihil tunc exprimitur, quod de iure non insit beneficio. secundo quia hoc onus, & obsequium temporale non est pretium beneficij collati, in quo committeretur Simonia, sed est opus, pro quo simul cum spirituali ministerio dantur commoda temporalia annexa beneficio. Itaque cum beneficium sit institutum & propter spiritualia ministeria, & propter temporalia quædam officia in commodum, & vtilitatem Ecclesiæ, cùm ad vtráque illa obsequia spiritualia, atque temporalia præstanda dabitur beneficium, etiamsi illa obligatio in ipsa collatione exprimatur, nihil fiet contra Ius & multò minus committetur Simonia.

3 Dico tertio vacanti beneficio poterit ab habente legitimam potestatem annecti obsequium aliquod temporale Ecclesiæ, atque deinde cum illo onere conferri. Ita omnes *in tit. de magistris. cap. 1.* Concil. Lateranens. sub Alexand. III. iubet per vnamquamque Cathedralem Ecclesiam Magistro, qui Clericos eiusdem, & Scholares pauperes gratis doceat, competens aliquod beneficium præbeatur. Quam deinde constitutionem posterius Concil. Lateranens. sub Innocentio III. extendit ad alias quoque Ecclesias, in quibus essent facultates sufficientes, in his enim constitui voluit Magistrum Grammaticæ. In Metropoli autem Ecclesia Theologum, qui Sacerdotes in sacra pagina doceat, & in his præsertim informet, quæ ad curam animarum pertinere noscuntur. Singulis autem voluit assignari prouentus vnius præbendæ; quia tamen addit Concil. illum non propterea fore Canonicum, vnde dici posset, hinc tantùm colligi, partem prouentuum Ecclesiasticorum assignari his oneribus, non tamen ea onera connecti beneficiis, & beneficia sub eo onere conferri, quod modò quærimus, & nomen beneficij in constitutione Lateranen. sub Alexand. III. intelligendum esse pro præbendæ fructibus ex ipsa Innocent. III. in alio item Lateranens. Concilio interpretatione. Idcirco accessit Tridentini Decretum *sess. 5. cap. 1. de reformat.* de præbenda, & beneficio huic Magistri muneri assignando, dummodo eiusdem beneficij cætera onera non prætermittantur. Quare de præbenda Theologali fusiùs disputant Garc. *par. 5. de benefic. cap. 4. num. 130.* Moneta *de distribution. par. 2. quæst. 10. & de commutat. vltim. volunt. cap. 10. à num. 191.* Barbosa *de offic. & potest. Episcop. allegat. 56. & de Canonic. cap. 27.* & in Collectan. *ad cap. 1. cit. Concil. Trident.* ex quibus, & aliis plura suo loco disputabimus. Ratio verò nostræ conclusionis est, quia redditus Ecclesiastici ad omnia ministeria Ecclesiastica destinantur, in his autem ministeriis ad Ecclesiæ commodum spectantibus aliqua sunt spiritualia, alia verò temporalia; sicut igitur

igitur pars aliqua prouentuum destinatur ministeriis solùm spiritualibus in beneficiis, alia ad ministeria tantùm temporalia in institutione quorundam officiorum, ita aliqua pars poterit ad vtrúmque eiusmodi ministerium in aliquo beneficio destinari, maximè cùm præbenda, & redditus in se considerati sint temporales, & non nisi per connexionem cum spirituali ministerio, ratione cuius debentur Iure beneficij, spirituales: cur itaque non poterunt deberi & ratione ministerij spiritualis, & ratione temporalis, atque ita vtríque annecti, non tantùm in prima institutione beneficij, sed etiam in beneficio iam constituto, ab eo qui habet potestatem dispensandi de redditibus Ecclesiasticis, atque beneficialibus? Tunc autem quid impediet, quominus conferatur eiusmodi beneficium cum expressione, & conditione oneris illi primum, siue recenter annexi? tunc enim, vt iam monui, illud non est pretium oneris, sed onus est opus, pro quo simul cum ministerio spirituali datur stipendium.

4 Dico quarto non potest adiungi onus obsequij alicuius temporalis præstandi rei purè spirituali, & quæ nullum habeat commodum temporale annexum, sufficiens illi obsequio nouo. v. gr. beneficio, quod nullos haberet redditus temporales, aut admodum exiguos, qui vix ministeriis spiritualibus satis sint, minimè licebit annectere noua onera temporalia, quia tunc illud spirituale dari videbitur in compensationem oneris, & obsequij temporalis; sicut si pecuniaria aliqua pensio eidem purè spirituali imponeretur, nam si ius eligendi, aut præsentandi conferretur alicui sub onere gerendi negotia Ecclesiæ, ea sine dubio opera non haberet aliam mercedem, quàm Ius illud merè spirituale, & cui nulli redditus, qui sint loco stipendij eiusmodi operum, annexi sint.

Dico quinto Episcopum non posse annectere beneficiis vacantibus onera obsequij temporalis in priuatæ suæ domûs, & familiæ obsequia; in Concilio enim Lateranens. sub Alexand. III. & refertur *cap. prohibemus, de censibus.* edicitur ne Episcopi, aliíve Prælati partem redditiuum Ecclesiasticorum *suis vsibus appropriare præsumant.* Deinde cùm ad ista onera habeat redditus sui beneficij, non potest alios sibi vsurpare; si tamen id præstaret, non existimarem esse Simoniam, quia non daretur spirituale pro temporali, sed temporale malè dispensaretur. 5

CONSECTARIVM XIV.

Aliquot casus singulares.

Primo Prælatus qui constituit famulo certum stipendium donec ei de beneficio prouideat, non est Simoniacus, modò non paciscatur, quod deinceps obtento beneficio gratis inseruiet. Ita DD. *in cap. 12. de Simonia,* quia ibi non datur spirituale pro temporali ex vllo pacto. 1

Secundo Prælatus ait famulo suo, dabo tibi 50. aureos in annos singulos, donec tibi de beneficio centum aureorum prouiderim, neque enim aliter obsequium ipsi spóderet famulus; periculum Simoniæ in hoc casu existimauit Victor. *relect. de Simon. num. 36.* sapienter omninò, quia ibi videtur esse diminutio annui stipendij ex pacto tacito pinguioris beneficij obtinendi. Quarè tum Prælati, 2

lati, tum famuli intentio, tum modus huius promissionis attentè dispicienda erunt.

3 Tertio Prælatus procurat suo Capellano, qui statuto Salario ipsi aliquot annis inseruierat, beneficium eo pacto, vt donec expectationis tempus labatur, & possit in suo beneficio residere, ipsi gratis inseruiat, Simoniam in eo pacto committit. Ita Binsfeld. *in cap.* 12. *de Simonia quæst.*4 *conc.* 4. §. *dubium hic*, quia beneficiarius oneratur in aliquo temporali, ad quod de Iure non tenetur.

4 Quarto Episcopus dans ius audiendi confessiones cum onere sibi inseruiendi, aut alicuius itineris, aut alterius eiusmodi obsequij, Simoniacus est.

CONSECTARIVM XV.

An collatio beneficij pro obsequio spirituali iam præstito sit Simoniaca.

Respond. & dico eiusmodi collationem Simoniacam non esse nisi ex eo obsequio temporalis obligatio sequatur, aut præcesserit pactum ab Ecclesia prohibitum. Hoc consectarium probatum manet, nam ex prima difficultate constat, nihil spirituale datum pro spirituali constituere Simoniam ex natura rei, cùm igitur hoc obsequium spirituale sit reuerà non constituet Simoniam, nisi aliquid aliud contingat, ex quo ea oriatur; duo autem eiusmodi tantùm fingi possunt, vnum est, si ex eo obsequio præstito, sequatur aliqua obligatio præstandi quidpiam temporale. v. gr. ex Vicariatu, & opera impensa in cura animarum debetur stipendium, quod si quis intendat extinguere collatione beneficij, alteriúsve rei temporalis, iam Simoniam contra Ius diuinum incurrit, vti superiùs monuimus. Alterum est, si pactum aliquod eius commutationis obsequij spiritualis pro beneficio, aut alia re spirituali præcesserit; nam si nullum pactum præcessit, gratis exhibitum fuit eiusmodi obsequium, atque ita nihil ex Iustitia, & tanquam debitum potest dari in pretium, & quidquid confertur, in gratitudinem tantùm, & beneuolentiam confertur: Si verò pactum præcessit, atque ex illo detur beneficium, videndum erit, vtrum fuerit prohibitum tanquam Simoniacum ab Ecclesia, vti reuerà circa beneficia omnis pactio prohibita fuit, quod tam sæpè monuimus.

CONSECTARIVM XVI.

An collatio beneficij pro obsequio spirituali præstando sit Simoniaca.

Respond. & dico primo pactum præstandi obsequij spiritualis ad obtinendum beneficium esse Simoniacum, contra Ius Ecclesiasticum, quod omnem pactionem in istis Simoniæ damnat. Itaque Patronus præsentans ad beneficium sub onere dicendi pro se certum numerum Missarum, aut conferens beneficium sub onere recitandi quotidiè Litaniam pro se, aut eligendi aliud beneficium, aut conferendi ordines, aliáve similia obsequia, peccat contra legem Ecclesiasticam, & reus habetur Simoniæ, quoties pactum intercedit tacitum, vel expressum; quod autem Episcopus ordinatis à se indicat certum numerum Missarum, 1

id

id fit aut per modum præcepti, ad quod sufficientem iurisdictionem habet saltem ex consuetudine, vel id postulat ex quadam gratitudine, non autem in pretium collati ordinis.

2 Dico secundo non est Simonia dare beneficium cum onere obsequij spiritualis ipsi de Iure annexi, etiamsi illud onus ipsa collatione exprimatur tanquam ipsius conditio, aut modus: neque quidquam interest, an illud obsequium fuerit in ipsa prima institutione beneficij ipsi annexum, an subinde vbi vltimò vacauit, impositum. Vti colligitur ex consect. 13. & ratio manifesta est, quia non imponitur, neque exprimitur nisi quod de Iure inest, & nullum fit pactum ex casu; neque vnum datur in pretium alterius, sed res transit cum suo onere. Quarè nullus huic nostræ doctrinæ refragari potest, quam etiam aperta Iura confirmant; nam *cap. significatum. de prabendis.* Pontifex confirmat institutionem cuiusdam Præsbyteri, cui Capitulum Insularum præbendam contulerat sub onere dicendi quotidiè Missam de sancta Maria: siue hoc onus fuerit impositum præbendæ vacanti, vt existimauit Glossa, quam frequentiùs DD. sequuntur, siue noua præbendæ, & beneficij institutio facta, quod mauult Suar. *lib. de Simon. cap. 39. num. 17.* & Ludouic. à Castro apud Barbos. *in collectan. ad illud. caput:* sed quidquid dicatur, semper ex eo Pontificis responso patet, dari posse beneficium sub onere, & modo spiritualis obsequij; quod vt ampliùs confirmetur,

3 Dico tertio bona temporalia relinqui posse Ecclesiæ sub onere alicuius spiritualis obsequij, non tantùm ex gratitudine, sed etiam ex Iustitia præstandi, ita vt alioquin Ecclesia excidat illa re, aut legato; fundus enim dari poterit, vt in eo ædificetur Ecclesia, aut fiat tot sacra singulis annis, alioquin detur pauperibus. Ita contra Canonistas, qui Glossam *in cap. significatum. de prebend.* & Innocent. *in cap. 3. ne Prelati vices suas*, malè sequuti sunt, vti ostendit Suar. *cap. 39. cit. num. 18.* quia non emitur spirituale per illud temporale relictum Ecclesiæ, sed datur temporale ad certum vsum spiritualem, quem sanctè habere potest; qui vsus apponitur tanquam conditio, & modus illi donationi, vti apponi potest, quandoquidem liberè fit; atque ita nulla fingi potest eo casu Simonia, ipsáque praxis Ecclesiæ, quæ similia legata conditionata probat, satis manifesta est, ita vt de solis vocibus possit esse contentio, an ista relinqui dicantur in stipendium, an ad ea onera, an obsequia spiritualia sic connectantur temporalibus, quod malè sonare videtur; an verò temporalia relinqui Ecclesiæ, vt per Prælatos annectantur spiritualibus. Verùm modò temporalia non dentur in pretium spiritualiũ obsequiorum, nullam Simoniam timere debemus. Vide Ferdin. à Castro. *disp. de Simon. punct. 4. num. 4.*

CONSECTARIUM XVII.

An preces, intercessiones, commendationes, aliáque id genus constituant Simoniam.

Respond. & dico, preces, intercessiones, fauores, laudes, & similia, quoties dantur in commutationem rerum spiritualium ex pacto tacito, vel expresso, constituere pre- 1

tium Simoniacum; id autem fit quoties à conferente beneficium, aliámve rem spiritualem postulantur, veluti in commutationem rei, quam dat. Quando verò non fiunt ex pacto, neque in commutationem rei spiritualis, sed ad inflectendum animum dantis, nulla planè Simonia committitur. Hac assertione concilio diuersas sententias, veteres enim Glossam secuti *in cap. ordinationes.* 1. *quæst.* 1. dixerunt, preces esse Simoniam saltem quando quis illas offert pro se ipso, aut indigno: recentiores autem in precibus nullam Simoniam esse contendunt, nisi in aliquid temporale resoluantur. Sed, vt monui, non dissident hi DD. quia veteres explicari debent de precibus ex pacto, & conuentione ad obtinendum beneficium datis, tunc enim Simoniam committi, non negabunt recentiores. Quando autem preces sine vllo pacto porriguntur, absque Simonia sunt, quod etiam fatebuntur alij DD.

2 Et quidem in primo casu Simoniam esse suadent omnia Iura, quæ inter pretia Simoniaca numerant munus à lingua, quod sordidas oris preces nominabat Gregori. ille autem sicut & alij patres initio relati, atque à Gratiano 1. *quæst.* 1. exscripti, damnant eos, qui sacros ordines non gratis tribuunt, dum pro impenso officio sanctitatis, munus fauoris expetunt, & pro humana gratia largiuntur. Et sanè preces non possunt dici munus eius, cui offeruntur, sicut & laudes, ac commendationes sunt munera eius, qui laudatur, & cõmendatur, non autẽ illius, apud quem cõmendatur, & laudatur: si quis igitur conferat beneficium pro precibus, & intercessionibus factis, aut faciendis ex pacto; pro fauore, & gratia sibi exhibita, aut exhibenda, ex conuentione item, reuerà munus à lingua accipit, quod est æstimabile pretio: atque ita conferens pro eo munere beneficium Ecclesiasticum, aliámve rem spiritualem, Simoniam committit etiam contra Ius diuinum. Quarè in hunc sensum exponenda sunt omnia Iura, quæ collationes rerum spiritualium propter fauorem, & gratiam factas damnant tanquam Simoniacas.

Ex his probata manet altera pars nostri consectarij, nimirum preces, aliáque eo nomine significata, secluso omni pacto, & conuentione, siue pro se, siue pro alio porrigantur, nullam Simoniæ prauitatem continere: quia neque precibus rem quampiam obtinere, est illam emere, neque dare propter preces, est vendere, ista enim sunt correlatiua ideóque preces non impediunt gratuitam donationem, nec contractum onerosum constituunt. Ex quibus manifestè sequitur, Simoniam nullam esse; & sanè in Iure emptio, & Precarium differunt, & quod precibus, siue precariò obtinetur, non dicitur emi, aut alio contractu oneroso acquiri; est enim precarium, inquit Vlpian. *l.1. ff. de precario*, quod precibus petenti vtendum conceditur, quamdiu is, qui concessit, patitur. Atque in hac ipsa materia distinguitur venalitas ordinum, aliarúmque rerum sacrarum, à potentia, & supplicatione personarum, fauore, & patrocinio, & quamuis prohibeant Iura conferri ordines, & beneficia propter venalitatem, aut fauorem, supplicationem, & patrocinia personarum potentium, primum tamen prohibent propter Simoniam, secundnm autem propter alia incommoda, quia sæpiùs indigni

gni ea ratione promouentur, & qui ea ratione electi, aut promoti sunt, eorum voluntatibus, quorum patrocinio prouecti sunt, ex quadam deinde reuerentia obedire tenentur.

Ideò Gregori. *lib. 2. Epist. 47. indic.* 11. Columbo Episcopo. & refertur *cap. pueri.* 120. 1. *quæst.* 1. sic loquitur: *nam proculdubio* DEVS *offenditur, si ad sacros ordines quisquam non ex merito, sed ex fauore, quod absit, aut ex venalitate prouehatur.* Vbi vides, venalitatem, & fauorem tanquam duo diuersa distingui. Et *caput* 1. *quæst.* 2. quod ex Gregori. *lib.* 2. *regesti. Epist.* 22. *indic.* 11. desumptum fuit, ab electione Episcopi tum præmia, tum patrocinia ablegat, ne deinde electus obediat suo patrono, vt dixi, & ibi Glossa. *ver. patrocinia.* preces illas interpretatur, quæ licet sint carnales, & pro digno factæ, non faciunt Simoniam, sed tantùm si fiant pro indigno: quæ distinctio quamuis aliis quoque placuerit, non placet, quia cùm preces non sint in pretium, pro quocunque fundantur, pretium non erunt, neque dignitas, aut indignitas personæ attenditur in Simonia, sed pretium, quod pro re spirituali datur, siue enim munus à manu detur pro digno, siue pro indigno, constituet Simoniam, quia est pretium; at verò preces pretium non sunt, vnde si præcisè spectentur, pro quocunque fiant, non constituent contractum onerosum, neque Simoniacum, sed fortassis sacrilegium propter indignitatem personæ, quæ eligitur ex fauore, & precibus; alioquin etiam collatio beneficij facta digno precibus, esset æquè Simoniaca, quod falsum dixit Glossa, aliíque DD. nam & Gregori. *lib.* 7. *indict.* 1. *Epist.* 2. ait, se quendam Acolythum ordinasse precibus Chrysanti Episcopi, cui scribit; vel vt legit Gratian. 1. *quæst.* 1. *cap.* 121. Petri Corsicæ Episcopi, ad quem legitur quoque Epistola *lib.* 5. *Epist.* 22. cum hac inscriptione, *Petro Episcopo Alexandriæ de Corsica*, vbi pro Alexandriæ legendum videtur Aleriæ. *lib.* etiam 4. *Epist.* 30. precibus Heliæ Presbyteri Epiphanium quendam Diaconum creauit. Denique *cap. Tua nos.* 34. *de Simonia*, *qui rogat humiliter in Canonicum admitti*, dicitur admittendus.

CONSECTARIVM XVIII.

Casus singulares.

Ex his fit primo vt Episcopus conferens Titio beneficium ex pacto, vt pro se apud Principem causam aliquam agat, aut ab illo quidpiam obtineat, Simoniacus sit.

Secundo qui confert beneficium eo pacto, vt Collatarius ipsum laudet, signa honoris palam exhibeat, suum gẽtilem, aut consanguineũ, aut affinem nominet, Simoniam cõmittit, quia reuerà capit munus à lingua.

Tertio qui promittit alteri beneficium, modò ab ipso petat, quia vult illam subiectionem sibi exhiberi, si pactum intercedat, Simoniacus existit, obligat enim sibi alterum per rem spiritualem.

Quarto qui pecuniam dat alicui ex pacto, vt apud Episcopum, aut alium quempiam sibi, aut alteri beneficium, dispensationem, ordines, aut quid aliud simile obtineat, Simoniacus est; quia reuerà beneficium obtinetur pecunia, neque enim quidquam refert, quod pecunia collatori, vel intercessori donetur. Neque dicas, non dari pecuniam pro bene-

ficio, sed pro intercessione, non virtualiter censetur tradi pro beneficio, emíque ipsum beneficium, quandoquidem non datur pecunia ad emendam intercessionem, vt est actus quidam naturalis tantùm, sic enim non æstimatur, sed vt ordinatur ad beneficium, quod petitur, cum eóque connexionem habet, atque adeò ab ipso totam suam æstimationem sortitur; quarè tandem emitur beneficium.

DICES collatorem ignarum fœdi illius commercij conferre omninò gratis beneficium, quamuis motus precibus alterius sibi supplicantis.

Respon. in eo casu emi adhuc beneficium non quidem à Collatore, cum quo nihil pacíscimur, sed à mediatore, & veluti proxeneta, estque reipsa commutatio inter pecuniam, & beneficium, quod per pecuniam obtinetur: & cum causa inducens ad actionem sit vera causa moralis actionis illius, collatio beneficij, alteriúsve rei spiritualis verè emitur, quando causa, à qua moraliter pendet, nempe intercessio apud Prælatum emitur; & Prælatus quidem non confert, vt dixi, beneficium pro pecunia, ideóque vitio caret, collatarius tamen recipit pro pecunia, quam in eam receptionem dedit, & collator non est sola causa, sed etiam intercessor. Deinde si daretur pecunia pro illa intercessione, & precibus ea conditione si forent efficaces, hoc est, si reipsa beneficium obtinerent, manifestæ Simoniæ arcessitur, quia emeret preces prout coniunctæ sunt cum effectu spirituali, & non aliter, atque adeò ratione eiusmodi effectus: atqui quoties preces ad eundem effectum ordinantur, ad illúmque sufficientes sunt, æquè cum illo connexionem habent, & ratione ipsius duntaxat æstimantur, emuntúrve; æquè igitur in eo pacto Simonia reperitur. Quarè Vrban. II. *in cap. Præsentium. 1. quæst. 5.* ordinationem factam per pecuniam, non Episcopo, sed cuidam Principum eius datam damnat. Atque ita censet Nauarr. *cap. 23. num. 106. ver. ad quintum*, referens Innocent. Panormit. Antoni. Felin. & *in comm. de dat. & promissis. notat. 32. num. 45.* & *consil. 56. & 57. de Simonia.* Summistæ *ver. Simonia.* Syluest. *quæst. 6.* Angel. 3. *num.* 25. Tabiena. *num.* 8. Sotus *lib. 9. de Iustitia. quæst. 7. art. 3.* Armac. *lib. 10. quæstion. Armen. cap.* 18. Bonauent. *in 4. dist. 25. dub. vltimo circa literam.* Maior *ibid. quæst. 3. ad 2.* Gabriel *supplem. quæst. 2. art. 3. dub.* 4. Suar. *lib. de Simon. cap.* 40. *num.* 9. & *cap. 53. num.* 14. fusiùs Bonac. *disput. de Simon. quæst.* 1. §. 1. *num.* 14. & alij.

3 Quinto qui pecuniam dat famulis Prælatorum, vt sibi viam faciant, & dent aditum, ianuam aperiant, ad opportunè agendum cum ipsis de obtinendo beneficio, aut qui litteras fideliter reddunt; non committit Simoniam ex Nauarr. *cap. 23. cit.* quia hæc omnia sunt officia merè temporalia, quæ nullam habent connexionem per se cum re spirituali.

Sexto qui donat familiari Principis, aut Prælati pecuniam, non vt intercedat apud Principem, aut Prælatum, sed tantùm vt illum certiorem faciat de meritis oratoris, ita vt agat tantùm velut partes aduocati, qui Iudicem instruit, non committit Simoniam, sicut neque aduocatus, qui etiam in causa Ecclesiastica pretium suæ operæ accipit, quanquam

quam tutiùs foret dare per modum stipendij, & non pretij in hoc casu, nam quia crebriùs contingit, istos aduocatos, & monitores agere vices intercessoris, dari videtur pecunia pro intercessione, non pro simplici informatione: idcircò cautos nos esse monent hac in parte Suar. & alij DD. hæcque sententia facilior est in speculatione, quàm in praxi, à qua vix aliqua labes Simoniæ abfuerit.

Septimo dum quis absque pacto, & pecunia, sed precibus inducit alium, vt sibi, vel alteri beneficium à Papa, aut Episcopo, alióve quopiam collatore, electore, & patrono obtineat, Simoniam non committit; neque enim magis precum preces, quàm preces beneficij, secluso pacto omni, & pretio inducunt Simoniam.

Octauo qui Prælatum siue coram, siue clanculum commendat apud alios, vt eius beneuolentiam, dum rescierit, sibi conciliet, ab eóque tandem beneficium obtineat, non committit Simoniam, siue eæ laudes veræ sint, siue falsæ. quà secluditur pactum, & preces, non sunt pretium, neque quidquam datur in pretium.

QVÆSTIO XVII.

Qualis debeat esse contractus Simoniacus.

DEFINIVIMVS quæst. 1. Simoniam, emptionem, vel venditionem rei spiritualis, quo nomine intelligebamus omnem contractū onerosum: deinde temporale, quod in Simonia datur pro spirituali, contendimus dandum esse in modum pretij duabus proximis quæstionibus: ex his igitur facilè definiemus, qualis debeat esse contractus ad Simoniam constituendam requisitus.

PROPOSITIO VNICA.

Solus contractus onerosus dandi rem temporalem in commutationem, & pretium spiritualis, est Simoniacus.

EXPOSITIO, ET CONFIRMATIO propositionis.

Hæc propositio vnum affirmat, alterum negat, fitque perspicua ex sæpiùs in hac tota disputatione dictis; quare neque magna luce, neque longiori confirmatione indiget.

Affirmo itaque omnem contractum onerosum, in quo aliquid temporale datur per modum pretij, compensationis & cōmutationis rei spiritualis, esse Simoniacum; est enim ibi vera ratio venditionis, & emptionis, quā in definitione Simoniæ requirebamus; quarè si quis cōtractus Simoniacus sit, iste quem modò descripsimus, maximè erit. Tota itaque difficultas est in particula exclusiua, quam addidi, dixi enim solum illum contractū esse Simoniacum, itaque excludo omnem alium contractum, qui vel non erit onerosus, sed gratuita, & liberalis donatio, vel non commutabit spirituale cum temporali, sed dabit temporale alio quopiam titulo, quàm in compensationem, pretium, & cōmutationem rei spiritualis: hunc enim nego esse Simoniacum; quod fusissimè omni genere testimoniorum demonstrauimus aduersus nouam opinionem tota quæst. 2. docetque euidentissima ratio; quoties 1

 enim

enim causa dandi temporale non est spirituale, quod accipitur, non fit vlla commutatio temporalis, & spiritualis; neque vnum est pretium, æstimatio, aut compensatio alterius; neque tunc venditio, aut emptio, aliúsve contractus onerosus, cuius materia sit spirituale quidpiam, fingi potest; sed id erit materia eiusmodi contractus, pro quo datur temporale, nimirum sustentatio, & stipendium ministrantis spiritualia, vexatio iniusta, quæ per negationem spiritualium infertur, & quæ per temporalia redimitur, aliáque similia, quæ in consectariis circa casus singulares expendemus: contingit autem dari spirituale pro temporali, quoties nullum aliud est honestum motiuum, propter quod eo casu temporale illud datum fuerit, aut dari potuerit, quàm quia per illud temporale, obtinendum erat spirituale; vel è contrario, temporale per spirituale, si enim pactum onerosum accedat, atque reciproca noua obligatio Iustitiæ, non video quid desit ad Simoniam; si autem vel pactum non fit, vel alius titulus, quàm acquisitio rei spiritualis per temporalem, tunc aut venditio nulla est, aut non est venditio spiritualis, atque adeò non est Simonia.

2. Quæ omnia confirmantur ex ratione pretij, quæ consistit in hoc, quòd vna res detur in permutationem alterius cum habitudine rei ad rem, quam iustitia commutatiua respicit; quarè essentialiter in natura pretij inuoluitur, vt per illud soluatur obligatio orta ex re accepta, vel ex opere præstito, respiciendo ad valorem, & æstimationem eius; vel è conuerso, vt per exhibitionem pretij oriatur in alio obligatio dandi rem quampiam, aut præstandi opus secundum habitudinem rei illius, vel operis sufficienter æstimati, & compensandi per tale pretium, quod ex ipsis terminis, atque communi omnium contrahentium sensu certum fit. Atqui hæc ratio pretij in solo contractu oneroso reperitur, in quo compensatur spirituale per temporale, vel temporale per spirituale; non autem in eo, in quo datur temporale propter aliud, quàm per ipsum spirituale præcisè, ita vt non fiat vlla comparatio inter spirituale, & temporale; neque sit vlla inter ea habitudo, aut respectus æstimationis, & valoris, siue æqualitatis, aut proportionis rei ad rem, quam attendit Iustitia: ergò in eo solo contractu oneroso, in quo obligatio orta ex re spirituali accepta, aut opere spirituali præstito, soluitur per temporale respiciendo eius valorem, æstimationem, & proportionem cum re accepta, & opere exhibito, quam proportionem attendit Iustitia, erit Simoniacus. Ex qua vniuersalissima certissimáque doctrina plura deducemus.

QVÆSTIO XVIII.

CONSECTARIA

Ex proxima propositione vniuersali.

Consectar. I. An intentio principalis acquirendi temporale medio spirituali, vel spirituale medio temporali sit Simonia mentalis.

Consect. II. An donatio gratuita temporalis pro spirituali sit Simoniaca, aut saltem vt talis prohibita.

Consect. III. An donatio Antidoralis,

tidoralis, & remuneratoria temporalis pro spirituali sit Simoniaca.

Consectar. IV. An Simonia sit dare temporale pro spirituali ad redimendam vexationem iniustam.

Consect. V. Casus singulares ex superiori consectario.

Consect. VI. An possit dari temporale pro spirituali in stipendium, & sustentationem.

Consect. VII. Quæstiones singulares maximè circa stipendia Missarum explicantur ex superiori consectario.

Consect. VIII. Priuatæ quorundam Religiosorum ordinum constitutiones circa stipendia sacrorum ministeriorum explicantur.

Consect. IX. An aliquid temporale pro ingressu Religionis accipi possit.

Consect. X. Singulares quæstiones ex superiori consectario circa receptionem Monialium, & earum dotes explicantur.

Consect. XI. Qua ratione accipiatur aliquid temporale pro dispensationibus Ecclesiasticis absque Simonia.

Consect. XII. Difficultates singulares circa dispensationum executionem, & circa officialium stipendia soluuntur ex hactenùs disputatis.

Consect. XIII. An consuetudo det ius accipiendi aliquid temporale pro spirituali, siue an excuset à Simonia.

Consect. XIV. Quid sentiendum sit de quibusdam consuetudinibus singularibus, probandæ, an improbandæ sint.

Consect. XV. De quibusdam aliis consuetudinibus dandi aliquid pro ordinibus sacris, & admissione in Clerum.

CONSECTARIVM I.

An intentio principalis acquirendi temporale medio spirituali, vel spirituale medio temporali sit Simonia mentalis.

Hæc quæstio definita fuit quæst. 2. vbi fusissimè ostendimus finem principalem obtinendi spiritualia per temporalia, aut temporalia per spiritualia induere siue continere aliquam rationem pretij & commutationis non gratuitæ, alteriúsve contractus onerosi, etiam ex mente illorum Doctorum, qui hoc loquendi modo vtuntur, qui proinde non dissentiunt à communi sententia, & nouis opinionibus, & censuris non fauent, neque aliud addendum hoc loco est.

CONSECTARIVM II.

An donatio gratuita temporalis pro spirituali sit Simonia, aut saltem vt talis prohibita.

Respond. & dico primo gratuitam, ac liberalem donationem rei temporalis pro spirituali non esse Simoniacam contra Ius naturale, aut diuinum. Ita omnes, quia donum gratuitum, & pretium pugnant inuicem, atqui Simonia non consistit sine pretio, & contractu oneroso, vti iam probauimus in nostra propositione; ergo vbi erit donum gratuitum, non reperietur, neque intelligi potest, quomodo, si donum temporale gratis detur, spirituale, quod ipsi redditur, non donetur etiam gratis, sed vendatur; vbi enim fingitur ista venditio, cùm omnis pactio tum tacita,

tacita, tum expressa secludatur? Quarè quoad conscientiæ forum, & Simoniam propriè dictam contra Ius naturale, & diuinum, nihil intererit, siue donum præcedat exhibitionem rei spiritualis, siue subsequatur statim, aut ex interuallo, siue simul vtrumque conferatur, modò vtrobique sit reipsa liberalis omninò, & gratuita donatio, aberit enim omnis pariter Simonia.

21 Dico secundo posse prohiberi ab Ecclesia intuitu Religionis gratuitam donationem temporalis pro spirituali, illámque tunc fore Simoniacam Simoniâ analoga, & impropria. Hæc assertio certissima est, & probata manet ex quæst. 3. consect. 4. ex propositione vniuersali: & sanè si commutationes ipsas rerum spiritualium inter se, atque etiam exactiones stipendiorum in quibusdam casibus, quamuis non exigerentur per modum pretij, sapienter Ecclesia damnauit, & Simoniæ pænis puniuit, quod in superioribus diximus, & iterum alibi monebimus, quidni vbi Religionis causa postulabit, poterit gratuitas quoque eiusmodi donationes simili ratione prohibere, ad auertendum omnem Simoniæ suspicionem? Itaque de potestate Ecclesiæ hac in parte non video dubitari posse à sapientibus; quæ enim afferuntur, probant duntaxat non constitui veram Simoniam, quæ postulat essentialiter contractum onerosum, qualis non est gratuita donatio; Ecclesia verò efficere non potest sua lege, vt donatio gratuita non sit gratuita, sed onerosa; quod totum nos vltrò concedimus, vnde diximus consect. 4. cit. eiusmodi etiam fore tantùm analogam contra Suar. *cap. 49. num. 6. lib. de Simon.* Vetam tamen Irreligiositatem futuram, quæ quia in quadam veluti commutatione licet gratuita, consistit, imitabitur Simoniam, quæ in vera commutatione spiritualis cum temporali reperitur.

Dico tertio nullibi in Iure prohiberi gratuitam donationem temporalis pro spirituali, tanquam Simoniacam, saltem extra materiam beneficiorum, immò sæpiùs eiusmodi gratuitæ donationes probantur.

Atque vt ab hoc postremo ordiar. 3 Bonifac. *Can. quam pio. 1. quæst. 2.* aliquid subsidij gratia Monasterio, ex quo desumptus fuerat Prælatus, modò absit omnis conuentio, dari permittit. Gregor. *lib. 4. registi. Epist.* 44. non prohibet ordinatum dare aliquid *gratia tantummodò causa, quia eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex accipientis ambitu non processit.* Siue (vt legit, quamuis mendosè Gratian. 1. *quæst. 2. cap. sicut Episcopum*) *quæ ex ambientis petitione processit.* PP. Bracarens. *in Synodo II. cap. 7.* permittunt, quod Parentes infantium baptisandorum, *voluntariè offerunt pro suo voto* suscipi, aliquid ab eis extorqueri sanctè prohibent. *cap. etsi quæstiones. de Simon.* exigua dona non damnantur vt Simoniaca, quia nimirum data existimantur gratuitò, & non in pretium rei acceptæ, vti iam monuimus *quæst. 3. diffic. 2. consect. 4.* Innoc. III. *cap. dilectus. 2. de Simonia*, de ingressu Religionis agens. *Illud*, inquit, *gratanter recipi poterit, quod fuerit sine taxatione gratis oblatum.* quia nimirum taxatio non cadit in ea, quæ gratuito donantur. Denique in cap. *Tua nos. eod. tit.* probatur donatio gratuita bonorum facta Ecclesiæ ab eo qui rogabat humiliter in Canonicum admitti. Vides igitur gratuitas donationes temporalium

lium pro spiritualibus sæpiùs à Iure probari.

Vlterius autem ostendendum nobis est, nunquam improbari vt Simoniacas, licet aliis ex causis tanquam turpes, & sordidæ reiiciantur.

4 Obiicies itaque *cap. 1. de Simon.* vbi pro ordinatione, vsu pallij, vel pastellis ordinatus aliquid dare prohibetur. Respond. Sermonem ibi esse de donatione onerosa, quæ venditio sit; ait enim Gregor. *lib. 4. Epist. 44.* vnde sumptum est illud caput, sicut Episcopus non debet manum, quam imponit, ita nec Minister, vel Notarius in ordinatione eius vocem, vel calamum vendere.

Secundo Conc. Trident. *sess. 21. cap. 1. de reformat.* quidquam pro Ordinibus à quocunque accipi prohibet, & contrarias taxas, statuta, & consuetudines, abusus vocat, & corruptelas Simoniacæ prauitati fauentes. Respond. nihilominus, munera sponte oblata, & non in commutationem, non fore Simoniaca. Ita Lessi. *lib. 2. cap. 35. num. 61.* Ferdinand. *disp. de Simon. punct. 5.* & alij, quia prohibet tantùm ista Conc. ad vitandam auaritiam, vt initio testatur, quam etiam Simoniæ fauere dicit. Verum de hoc Decreto Tridentini plura inferiùs.

Tertio Trident. *sess. 24. cap. 18.* prohibet Examinatoribus Synodalibus quidquam ratione Examinis accipere, alioquin Simoniæ vitium incurrisse dicuntur; quid clarius afferri posset ad docendum, donationem etiam liberalem aliquando tanquam Simoniacam ab Ecclesia damnari? Itaque omninò censet Suar. *lib. de Simon. cap. 49. num. 7.* atque alij passim adducti à Barbos. *in collectan. ad hoc cap. num. 113.* qui DD. nequidem titulo sustentationis, & stipendij quidquam accipi posse volunt.

Respond. tamen cum Ferdinand. à Castro *loc. cit.* prohiberi aliquid recipi tanquam pretium, & commutationem; de stipendio verò nihil haberi, vti monebimus inferiùs *consect. 12. diffic. 3.* Deinde prohibetur quidpiam accipi pro approbatione concedenda, quæ est actus cuiusdam Iurisdictionis spiritualis. Denique Trident. alludit ad decretum Concil. Nannetens. *cap. 11.* quod refertur *cap. Quando. dist. 24.* vbi de examinatoribus ad Ordines ita statuitur. *Ipsi à quibus hoc committitur, cauere debent, ne aut fauoris gratia, aut cuiusquam muneris cupiditate illecti à vero deuient, vt indignum, & minus idoneum ad sacros gradus suscipiendos Episcopi manibus applicent; quod si fecerint, & ille, qui indignè accessit, ab altari remouebitur, & illi, qui donum Spiritus Sancti vendere conati sunt, coram* Deo *iam condemnati, Ecclesiastica dignitate carebunt.* Itaque Simonia, quam Trident. in hoc casu punit, est in acceptione muneris pro approbatione examinati, quod munus sit velut pretium huius approbationis, ad quam examinator se obligat.

Quarto cap. *Emendari. 1. quest. 1.* & Concil. Eliberitan. *cap. 48.* prohibetur Missio nummorum in Concham à baptisatis, ne Sacerdos, quod gratis accepit, pretio distrahere videatur. Respond. cum Glossa, id intelligendum de nummis exactis, non autem sponte oblatis; deinde ea prohibitio fit, quod præsumeretur exactio, & Simonia; quarè vbi constabit, liberalem omninò esse donationem, non comprehendetur ista prohibitione.

Quinto *cap. statutum de rescriptis.* prohibetur delegato etiam sponte oblatum præter esculenta, aut poculenta accipere, & vllas exactiones facere. *Et cap. 1. §. penultim. de censibus.* prohibetur visitatoribus quidquam præter procurationes suas accipere. Respond. in his locis reddi causam eiusmodi prohibitionum, nimirum auaritiam, & turpem quæstum, non autem Simoniam, de qua solùm disputamus: quia tamen videtur ea auaritiæ turpitudo aliquam habere similitudinem cum Simonia, quæ etiam ex cupiditate procedit, idcircò eos textus, & quid illis prohibeatur, iterum expendemus inferiùs.

CONSECTARIVM III.

An donatio Antidoralis, & remuneratoria temporalis pro spiritali sit Simoniaca.

1 Ad perspicuam huius consectarij intelligentiam, & explicationem obseruandum est, ex quolibet impenso beneficio nasci in accipiente naturalem quandam obligationem gratitudinis, ita vt obligare aliquem suo beneficio ad gratitudinem, & illi conferre beneficium, idem omninò sit; neque hæc obligatio pendet ex voluntate beneficium conferentis, quasi liberè eam ipse imponat, sed immediatè ex ipso beneficio progerminat, ita vt liberum quidem sit benefactori conferre, aut non conferre beneficium, non tamen liberum est obligare, aut non obligare ad gratitudinem pro accepto beneficio; quæ obligatio dicitur passim antidoralis, quia est ad antidora, & munera, quibus ea obligatio extinguatur. Donatio autem per quam satisfit obligationi gratitudinis ex acceptis beneficiis dicitur quoque antidoralis, & remuneratoria; beneficium quidem, quod tanquam obiectum materiale remotum respicit gratitudo, indebitum est, ipsa tamen gratitudo benefactori debita est, & circa beneficium collatum omninò versari debet, illud æstimando, & memoriâ nunquam subducendo, atque, vt ait Senec. in conspectu ponendo, gratanter, & benignè acceptando, gratias pro eo referendo, ac demum ipsum prudenter reddendo; qui actus sunt proximum obiectum gratitudinis; formale enim est ordo ad benefactorem, quem, vt benefactor est, atque adeò quodam modo ea in re superior, suis illis operationibus respicit. De hoc igitur nobilissimo gratitudinis actu, & repensione, siue redditione beneficij accepti loquimur modò, & ad illum nos obligari naturali quadam lege contendimus cum Saluia. *lib. 4. ad Ecclesi. Et natura ipsa hominum,* inquit, *consuetudóque communis, hac quasi generali cunctos lege constringit, vt à quibus aliquid liberalitatis accepimus, plus eis gratiæ debeamus: arctat quippe nos ad retributionem dati accepta largitio, ante vsum enim, & munificentiam liberalitatis alienæ, liber est quispiam beneficiorum fænore non grauatus. Coguntur autem omnes ipsa conscientia sua ad repensationem vicissitudinis postquam esse cæperint debitores.* S. verò Ambros. *lib. 1. de offic. cap. 31. Quid tam contra officium, quàm non reddere quod acceperis? nec mensura pari, sed vberiore reddendum arbitror.* quod probat exemplo agrorum, qui acceptum sementem multiplicatiori numero reddere solent. *Terra ergo,* inquit, *aut spontaneos fructus*

fructus germinat, aut creditos vberiore cumulo refundit, ac reddit; vtrumque debes quodam hereditario vsu parentis, ne relinquaris sicut infacundus ager. Quæ postrema verba obligationem istam naturalem esse significant, quæ nihilominus longè distat ab obligatione Iustitiæ, & idcircò dicimus gratiam referre, non reddere, aut beneficium reponere, vel soluere, quod obseruauit *Epist.* 81. Senec. *Sic certè solemus loqui: Ille illi gratiam retulit; referre, est vltrò quod debeas afferre. Non dicimus, gratiam reddidit; reddunt enim & qui deposcuntur, & qui inuiti, & qui vbilibet, & qui per alium. Non dicimus, reposuit beneficiũ, aut soluit; nullum enim nobis placuit, quod æri alieno conuenit verbũ. Referre, est ad eum, à quo acceperis, ferre; hæc vox significat voluntariam relationem.* quia nimirum nemo inuitus ad eam relationem cogitur, neque datur actio ciuilis ad hoc debitum repetendum, vti contingit in debito Iustitiæ.

Ex his apparet sensus quæstionis, quæritur enim, an qui beneficium, & obsequium spirituale sibi gratuitò præstitum accepit, possit illud donatione commodi alicuius temporalis ex eadem gratitudine pensare, atque ita se obligatione antidorali, absque Simonia liberare, quod idem de beneficio temporali per donum spirituale repenso dicendum fuerit.

2 Ratio dubitandi gemina est. prima petitur ex eo quod Antidoralis, & remuneratoria donatio, non sit omninò liberalis, cum fiat propter obsequia, merita, & beneficia præstita, non alicuius liberalitatis intuitu, ideóque Paul. *lib.* 5. *sententia. tit.* 11. §. *vltim.* donationem factam ei, qui alium à latronibus eripuit, mercedem eximij laboris appellandam ait, & Arnulphus Luxouiens. *Epist.* 46. *ad Laurent. VVestmonaster. Abbatem. quod benè merenti rependitur, illustrari donationis nomine non meretur*; idcircò irreuocabilis est ea donatio. *l. si pater.* 35. *ff. de donat.* etiam ingratitudine secuta, vt *ibidem* explicant Glossa, & DD. quos dabit Tiraq. *ad l. si vnquam. C. de reuocand. donat. ver. donatione largitus. num.* 13. Neque etiam ex superuenientibus liberis rescinditur, quod obseruat Rebuff. *tom.* 2. *ordinat. Regia. tit. de insinuat. donat. art.* 1. *Glossa.* 1. *num.* 22. & 23. non egebat etiam olim insinuatione, vt annotarunt Cujac. *lib.* 7. *obseruat. cap.* 40. Molin. *tract.* 2. *disput.* 276. *num.* 6. & DD. *in l. Aquilius Regulus.* 27. *ff. de donat.* atque ita seruatum fuisse in Gallia, referunt Tiraquell. *in l. si vnquam. ver. donatione largitus. num.* 109. & 143. donec edictum Molinense. *tit.* 59. eas donationes insinuari iussit, non alia de causa, quam quia hæc donatio non habebatur tanquam liberalis, & gratuita, ac proinde neque propria donatio, vt apertè dicitur *l. Aquilius. ff. de donation.* ibique Barthol. Abb. *in Rubric. de donatio.* Iason *in l. si quis. num.* 8. *ff. de action.* & *in l. ex hoc Iure. ff. de Iustitia, & Iure,* aliíque, ideóque actionem datam esse aduersus ingratos apud Macedones testatur Senec. *lib.* 3. *de beneficiis. cap.* 6. & apud Anthenienś. Valer. Maxim. *lib.* 5. *cap.* 3. apud Persas Xenophon. *lib. de pædia Cyri.* Stobæ. *serm.* 42. & Themist. *comm. de Amicitia.* Visum tamen consultius est Romanis, hanc actionem denegare, illi enim omnia fora non sufficerent, vt sapienter monet Couarru. *in cap. Cum in officiis. de testamentis. num.* 9. Vnde non colligitur

eiuſmodi donationem eſſe gratuitam, cum ad illam naturali iure cogamur etiam ſub grauioris culpæ periculo; ſic etiam ad litium multitudinem præſcindendam, nulla ex pacto nudo, datur actio iure Ciuili. *l. Iuris gentium. §. ſed cum nulla. ff. de pactis.* quamuis Ius Canonicum ex æquitate, eiuſmodi actionem concedere maluerit. *cap. 1. de pactis.* Quis verò dicat nudum pactum non afferre obligationem; aut actionem, quæ ſatisfacit illi obligationi, eſſe liberalem, & gratuitam, quia in Iure Ciuili non datur actio? Denique vt videas hanc antidoralem donationem plurimùm à vera, & propriè dicta donatione diſtare; prohibita donatione, non cenſetur prohiberi remuneratoria ob præcedentia merita, quod aduertit Molin. *tract. 2. diſput. 292. num. 2.* vnde infert Bonac. *diſput. 3. de reſtitut. quæſt. 15. punct. 1. num. 5.* Decretum Clem. VIII. prohibentis ann. 1594. donationes Religioſis factas, aut ab illis acceptatas de conſenſu ſuperiorum, intelligendum eſſe de donatione ſimplici, non de antidotali, & remuneratoria. Cùm igitur temporale dabitur pro ſpirituali, aut ſpirituale pro temporali ex antidotali donatione committitur Simonia, quia cùm non detur temporale gratuitò, dabitur in compenſationem ſpiritualis.

Secunda difficultas petitur ex comparatione, atque adæquatione, quæ fit in eiuſmodi donatione, inter beneficia accepta, & id quod eorum vice rependitur, vti pluribus docet Tiraquell. *in l. ſi vnquam. ver. donatione largitus. num. 79.* & Ioan. Garc. *de donatione remuneratoria. num. 51.* idcircò cap. *relatum. 2. de teſtamentis.* agens de eiuſmodi donatione, quæ fit ex bonis mobilibus Clericorum defunctorum ex pia Eccleſiæ conſuetudine, conſanguineis, aliiſque, qui ægrotantibus inſeruierint illam faciendam eſſe monet *iuxta ſeruitij meritum.* & *in l. ſed etſi lege. §. conſuluit. ff. de petiti. hered.* hæc antidora vocantur quoddam genus permutationis, ideóque laborant DD. in expendenda æqualitate, quæ inter merita, & antidora ſtatui debet, quod latiùs diſputat Sanchez *lib. 6. de Matrim. diſp. 6.* Ratióque euidentiſſima eſt, nam ſi res donata excedat beneficium acceptum, iam non eſt donatio antidoralis, ſed omninò ſimplex quoad illum exceſſum; ſi autem non adæquatur, beneficium acceptum, reuerà non rependitur niſi ex parte; ergo huius antidoralis donationis natura poſtulat æqualitatem inter meritum, obſequium præſtitum, ſiue beneficium acceptum, & donum repenſum. Cùm igitur in iſta donatione beneficium ſpirituale remuneramus temporali aliquo, aut è contrario obſequium, beneficiúmve temporale gratia, & dono ſpirituali referimus per antidora, comparandum eſt temporale cum ſpirituali, eáque inuicem in æſtimatione, & valore æquanda, non ſine Simonia profectò, eius enim malitia conſiſtit in iniuria illata rebus ſacris, dum cum temporalibus componuntur quoad valorem, & æſtimationem, eáque de cauſa inuicem ad æqualitatem commutantur, vti diximus *quæſt. 1. & 2. in conſect. 1. ex vniuerſali propoſitione, & in confirmatione 1. Regula quæſt. 4.* Hic autem reperitur ea æqualitas, & æſtimatio, atque etiam quædam commutatio, quando ſpirituale datur pro temporali beneficio, non ſimpliciter, & abſolutè, ſed in remunerationem, atque antidorum tanquam

æqui

æquiualens; esto non detur ex obligatione Iustitiæ, datur tamen ex vera obligatione. Quid igitur deerit ad veram Simoniam? atque ita omninò sentit Innocent. *in cap. tuam. de atate, & aqualit.* Antoni. *in idem caput.* Angelus *in l. sed si lege. §. consuluit. ff. de petition. hareditat.*

Dicendum nihilominus est primo Antidoralem donationem spiritualis pro temporali non esse Simoniacam, quoties fit ex sola animi gratitudine, & ad satisfaciendum honestati, & obligationi naturali, quæ ex ipsa beneficij collatione nascitur. Ita Nauarr. *cap.* 23. *num.* 106. Couarru. *lib.*1. *varia. cap.*20. *num.*4. Caietan. *ver. Simonia.* Vgolin. *tab.*1. *de Simon. cap.*8. §.4. Sotus. *lib.*9. *quæst.*7. *art.*1. *&* 3. Valent. *tom.*3. *disput.*6. *quæst.* 16. *punct.* 3. *quæst.*2. §. *ad* 2. *rationem dubitandi.* Suar. *l. de Simon. cap.*45. *nu.*4. Filluc. *tract.*45. *cap.*10. *num.*21. Laym. *lib.*4. *tract.*10. *cap. vltim. nu.*8. Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 6. *punct.*1. Ferdinand. *disput. de Simon. punct.*4. Ratio est, quia donatio antidoralis, gratuita nihilominus est, cùm non fiat ex Iustitiæ debito, sed ex gratitudine, naturali quadam honestate, vti ostendunt Lessi. *lib.* 2. *cap.*18. *num.*14. & Sanch. *disput.*6. *lib.* 6. *de Matrimo.* ideóque Seneca superiùs laudatus dicebat, vulgare verbum, *referendi beneficium*, quo vtimur, significare vltroneam, & voluntariam relationem, nósque consultò abstinere à voce *reponendi*, aut *soluendi* beneficium: & sanè cùm liberalitas, sit dispositio quædam ad gratitudinē, nemo enim gratus erit in benefactores, si non sit liberalis, nihilominùs repugnat eandem donationem ex affectu liberalitatis, & gratitudinis simul fieri. Idcircò Molin. *tract.*2. *disput.*292. triplex genus donationis remuneratoriæ distinguit. Primum est illud, in quo obsequia ita ad æqualitatem compensantur, vt nisi id fieret, non modò ingratitudo, sed iniustitia quædam committeretur, quia videlicet ea non censentur omninò gratis exhibita, licet nullum de mercede pactum, aut tractatus præcesserit, de qua donatione loquitur *l. Aquilius*, & aliæ similes allatæ, & quæ de actione aliquando data aduersùs ingratos dici solent. Altera est donatio remuneratoria, per quam obsequium ad æqualitatem ita compensatur, vt sine vitio omitti potuerit, eò quod in ea repensione gratitudo, & liberalitas sit potiùs, quàm debitum. Tertia remuneratio, est obsequiorum, & beneficiorum supra æqualitatem repensio, moderata tamen, quia ad gratum animum spectat etiam supra æqualitatem, & cum aliquo excessu gratiam referre, ne, si æqualitatem præcisè spectet, venditio quædam, & commercium potiùs, quàm relatio gratiæ videatur. Hæ itaque duæ postremæ donationes antidorales, gratuitæ sunt, & liberales; quod ampliùs confirmatur ex superiùs notatis, cùm enim obligatio antidoralis non sit ciuilis, neque assumatur distincta voluntate ab acceptatione beneficij, sicut non imponitur alia voluntate, quàm ea quæ tendit in beneficium dandum, non potest ea habere rationem pretij, neque etiam beneficium, ex quo consequitur rationem mercedis, aliquin omne beneficium venderetur, cùm ex eo semper nascatur einsmodi obligatio antidoralis, quæ pretium eius erit. Quod idem dicendum est de extinctione illius obligationis, neque enim remittitur per voluntatem specialem primi benefactoris,

 sed

sed eo ipso, quod ipsi rependitur ex gratitudine aliud beneficium, cessat naturaliter ea obligatio; quare extinctio illius obligationis, est ipsa acceptatio muneris ex gratitudine profecti, sicut illius obligationis impositio, est largitio beneficij: ex quibus apparet, eiusmodi obligationem neque pretium esse, neque pretio æstimabilem seorsim à beneficio, à quo nascitur, & per quod extinguitur, neque impositionem, aut remissionem, siue, si ita loqui liceat, solutionem eiusdem obligationis, differre à gratuita largitione,& acceptatione beneficij,neque aut beneficij pretium esse, aut seorsim ab illo æstimari, ac tandem in ista largitione, acceptionéque beneficij, & ad antidora obligatione fingi nullo modo posse venditionem, aut contractum onerosum, aut verum debitum cum liberalitate pugnans, verámque rationem mercedis, aut pretij afferens. Quod tamen ad Simoniam requirebamus in nostra propositione cum communissima, certissimáque sententia, atque ita satisfit primæ difficultati contra nostram assertionem initio adductæ.

Secunda verò, quæ petebatur ex commensuratione, & adæquatione beneficiorum, quæ in antidorali obligatione reperitur, facilè explicatur; non enim gratitudo attendit præcisè æqualitatem beneficij accepti,& redditi sicut rei ad rem, vti facit Iustitia, cùm gratitudo, quod superiùs monuimus, plus referre,quàm acceperit, intendat; deinde quamuis non negemus aliquam etiam æqualitatem attendi, quod probat Tiraquell. *ad l. si vnquam. C. de reuocandis donationib. num.* 79. *&* 80. ea tamen æqualitas non est indiuisibilis, & Mathematica, sed moralis ex variis circumstantiis deducta, nobiles enim, & diuites amplam gratiam referre solent, pauperes ferè solo grati animi sensu, & beneficij accepti prædicatione contenti sunt.

Deinde alij alio rerum,& obsequiorum genere gratiam referunt, atque in conferendis beneficiis, antidoralis obligatio,ex homnum æstimatione prudenti censetur esse ad illa beneficia, quæ quisque in suo vitæ genere referre potest, aut solet; alia enim à sacro, alia à profano viro sperari, & conferri solent, vt etiam habet Tiraquell. *num.* 84. de nobilibus, & diuitibus, qui aliter æqualitatem in his donationibus attendunt, quàm cæteri. Non respicit itaque ista donatio, & obligatio antidoralis medium rei, sed rationis, & aliam longè æqualitatem, ac commensurationem, quàm Iustitia sibi præfigit; ac proinde cessat omnis illa iniuria, quam timebant aduersarij rebus factis, si quando per antidoralem obligationem pro obsequio, aut beneficio temporali donarentur; non enim adæquatur res sacra tunc cum temporali, sed in eo maximè liberalis est, qui rem sacram, atque adeò nobiliorem pro minùs nobili beneficio accepto, gratuitò confert; alioquin quoties nobilius beneficium redderetur, quàm acceptum fuerit, munus illud nobilius pateretur aliquam iniuriam, & contemptum, & nihil amplius nobilis, ac diues, quàm pauper, & rusticus dare deberent, & dum religiosi pro acceptis Eleemosynis, vt gratiam suis benefactoribus referant, orant aut sacrificeant, peccarent, atque etiam, si audire placeat aduersarios, essent Simoniaci. Quod idem dicendum foret, quando spirituale obsequium dono temporali rependeretur, cùm tamen

tamen neque in eo casu donum temporale, quod refertur, consideretur, vt commensuratum spirituali beneficio accepto, sed affectui, & facultati eius, qui beneficium accepit. Ita Paulus, & cæteri Apostoli seminabant spiritualia, vbi non nisi temporalia metere poterant.

4 Dicendum est secundo licitum esse, velle per obsequia temporalia obligare ad antidora spiritualia, immò & illa sperare, postulare, atque etiam in repensione beneficij spiritualis exprimere, se satisfacere obligationi antidorali priùs contractæ. Quod idem omninò erit, quando per obsequia spiritualia ad antidorum temporale quis alium obligate intenderit. Hæc assertio sequitur ex superiori, eámque DD. laudati concedunt; & primo quidem, quod attinet ad intentionem huius obligationis, eam licitam esse non negabit, qui ipsam donationem antidoralem licitam esse fassus fuerit, cùm omnis prauitas, aut bonitas intentionis ab obiecti quod intenditur, prauitate, vel honestate petenda sit: quarè si in ipsa donatione nulla Simonia fingi queat, neque in eius intentione, ac volitione cogitari poterit, præterquam quod non intenditur hic vlla noua obligatio imponenda, sed illa ipsa, quæ ex largitione beneficij, eiúsque acceptatione nascitur connaturaliter in accipiente. Neque dicas, hanc obligationem non determinari ad vllum potiùs antidorum, quam ad aliud, ac proinde si quod determinetur, imponi nouam obligationem; nam inde tantùm efficitur, me non posse meis obsequiis, & beneficiis imponere alteri singularem obligationem, & ad certum aliquod beneficium, siue munus, quod & non aliud rependere teneatur, cùm tamen velim mihi illum non modò beneuolum esse, sed etiam antidoraliter obligatum, & ex personæ, aliarúmque rerum, ac negotiorum circumstantiis non nisi certum aliquod antidori genus sperare ab ipso liceat, fas quoque mihi erit, hoc beneficium potiùs, quàm aliud ab eo, quem ita obligaui, aut sperare, aut velle, atque ita meam intentionem limitare, quæ tamen non limitat potestatem, aut voluntatem illius, cui beneficium confero, quin alio beneficio, quàm eo quod aut intendi, aut speraui, possit illud quod à me accepit, rependere si lubeat, aut facultatem ad id habeat: sed supponit tantùm illum non habere aliud quod rependat, si antidoralem obligationem, quam suscipit, capiendo beneficium, extinguere voluerit.

Secundo hæc ratio id ipsum ostendit de spe beneficij spiritualis pro temporali accipiendi, cùm ex ea spe nulla imponatur noua, vti dixi obligatio, liceátque id sperare, quod velle, & intendere fas est. Neque enim aut intentio, aut spes obligationis, quæ ex natura sua sequitur aliquam actionem, mutat naturam illius obligationis, quæ nouam imponit, vti iam monui.

Tertio hanc obligationem antidoralem postulari posse ab eo, cui confertur obsequium, aut beneficium, apertè docet S. Thom. 2. 2. *quæst.* 78. *art.* 2. *ad* 3. in non absimili materia de vsura, quam certum est committi, quoties mutuatario imponitur noua obligatio distincta à redditione mutui, & aliquid pecuniâ æstimabile supra sortem exigitur, siue illud sit munus ab obsequio, siue munus à lingua, quod ex pacto tacito, vel expresso velut ex Iustitia debeatur.

beatur. Si verò, inquit, munus ab obsequio, vel à lingua non quasi ex obligatione rei exhibetur, sed ex beneuolentia, quæ sub æstimatione pecuniæ non cadit, licet hoc accipere, & exigere, & expetere. Hoc porrò debitum beneuolentiæ, & amicitiæ, cuius meminit S. D. & quod *in solutione ad* 2. opponit debito Iustitiæ, & ait attendere potiùs affectum, quo beneficium collatum fuit, quàm ipsius beneficij quantitatem, quod facit Iustitia, esse debitum gratitudinis, de quo hactenùs disputamus, satis constat ex hactenùs dictis. Notandum igitur est, quod dixit S. Thom. quod ex obligatione amicitiæ debetur, exigi posse absque vsura, siue illud sit munus ab obsequio, siue à lingua; eáque est quotidiana praxis, petimus enim à paupere, & Religioso, quibus Eleemosynã, aliúdve beneficium temporale conferimus, vt pro nobis orent, illique vt gratum animum testentur, idem promittunt; neque in illa petitione aut promissione timetur vlla Simonia à sapientibus, quia postulatur duntaxat, vt naturalem obligationem gratitudinis impleant, idque vnum promittitur. Denique valet ratio pro priori parte conclusionis allata, nimirum fas esse, petere ab alio, ad quod ipse tenetur ex naturali obligatione, neque propterea ipsi noua obligatio iniicitur, neque pretium exigitur; quarè nisi aliquid aliud accedat, nulla fingi poterit aut Simonia, aut eius suspicio, aut aliqua alia malitia.

Quarto denique dum quis suo benefactori rependit ex gratitudine beneficium spirituale pro temporali accepto, aut è contrario temporale pro spirituali, non modò poterit velle implere eo modo antidoralem obligationem, ad quam naturaliter ex honestate gratitudinis, siue vt loquitur S. Thom. ex amicitia, & beneuolentia tenebatur; sed etiam exprimere potest, se hoc suo beneficio illi obligationi satisfacere, ac demum postulare, vt alter eam obligationem sibi remittat, hoc est, sciat se iam aliunde obligationem ex accepto priùs ab ipso beneficio contractam, nouo isto munere exhaurire. Ita Suar. *num.* 13. quia iam diximus quæst. superiori, diffic. 2. exprimere ea, quæ tacitè insunt, de Iure, in collatione rei spiritualis nunquam facere Simoniam, quia nempe ex eiusmodi expressione, nulla sequitur noua obligatio: At verò in nostro casu nón exprimitur aliud, quàm quod de Iure inest: diximus enim in notatis, sicut ex ipsa receptione beneficij sequitur connaturaliter obligatio antidoralis, ita eam per repensionem alterius beneficij sufficientis extingui: si igitur, quando quis postulat ab alio, cui benefecit, vt se obligatum ad antidora agnoscat, nullam apponit nouam obligationem, ita nihil petet pretio æstimabile, quando postulabit remissionem eius obligationis, quæ reipsa per acceptationem relati beneficij prorsùs, & connaturaliter extincta est: nam reuerà nihil aliud ab ipso petitur, quàm vt fateatur effectum, quem reuerà posuit acceptatio noui illius beneficij, & quem effectum ipse impedire nequit.

Ex quibus vides, potiori multò iure licitum esse post traditum aliquid temporale, petere executionem, seu adimpletionem obligationis antidoralis, quam ex variis circumstantiis certò scit, non posse fieri nisi in beneficiis Ecclesiasticis, aut aliis rebus spiritualibus; quia nulla ibi existit

existit commutatio temporalis pro spirituali, cùm iam absolutè, & sine pacto, atque omninò gratis temporale traditum fuerit, & liceat postulare id, ad quod alius tenetur, & sicut potest peti donum ex liberalitate conferendum, ita & obligationis antidoralis executio. Denique si ante collatum beneficium ea obligatio exigi possit vti ostendimus, multò magis id fas fuerit post iam collatum beneficium, & iam susceptam eam obligationem; in hoc enim posteriori casu multò minus periculum esse Simoniæ consentiunt DD. ideóque prudenter monent, ne facilè ante collationem doni, aut beneficij hæc obligatio exigatur.

5 Grauissima porrò difficultas est, vtrum liceat absque Simonia paciscì de implenda ista naturali ad antidora obligatione; maximè si de aliquo certo antidoro conueniatur, nam Couarru. Valent. Caietan. & alij quidam viri eruditi pactum eiusmodi admittunt, quia in eo nulla apparet venditio spiritualis pro temporali, & licet pacisci de implenda ea obligatione, ad quam quis naturaliter tenetur, cum ea talis obligationis impletio, neque pretium sit neque tanquam pretium exigatur, aut exigi possit; sine pretio autem non existat venditio. Quod autem illa obligationis impletio ad aliquod antidorum determinetur ex voluntate eius qui ad aliud se determinare poterat, non facit, vt eiusmodi antidorum pretium sit, alioquin quoties aliquod antidorum quis exhiberet, diceretur soluere pretium sibi collati beneficij, atque ita omnis donatio antidoralis, esset solutio quædam, quod nemo affirmârit, & illicita proinde foret omnis donatio antidoralis, atque Simoniaca, quoties in ea daretur antidorum temporale pro aliquo spirituali accepto; cuius contrarium *con.* 1. & 2. hactenus euicimus.

Hanc tamen sententiam cæteri passim reiiciunt, immò & aliqui grauiori nota configunt, & tanquam temerariam damnant, & reipsa Simoniacam, aut Simoniæ periculo proximam, quámque si sequamur, miram rerum omnium confusionem inducemus: omnes enim dicent se pacisci de aliquo temporali pro spirituali, tanquam de antidoro, & non de pretio, eáque simulatione tegent omnes conuentiones Simoniacas, magno animarum damno, vagabitúrque impunè Simonia, & omnia sacra contaminabit. Huic & ego sententiæ prorsus adhærendum esse in praxi censeo, neque priorem illam vnquam consuluerim; vtrum tamen speculatiuè loquendo, suam, & ipsa probabilitatem habeat; non ex sola virorum eruditorum, qui ipsam docent, autoritate, sed ex natura rei, ac proinde pactum eiusmodi bona fide, & candidò animo iam factum, excusari aliqua ratione valeat, disquirendum modò est, & an iure merito, temeritatis, vel erroris damnetur à viris eruditis, neque vllo casu etiam post factum illi vnquam insistendum sit. Atque vt paucis controuersiam istam absoluam:

Mihi tam ingens, tantáque hactenus contentione agitatum dissidium componi facilè posse videtur ex natura obligationis antidoralis hactenùs explicata, atque eius ab obligatione ex iustitia accurata distinctione. Prior enim illa, vti fusiùs obseruauimus ex natura accepti beneficij necessariò nascitur; posterior ista imponitur ab ipsomet conferente beneficium, & ab acceptante illud suscipitur ex nouo pacto, & conuen

conuentione, distincta ab ipsa collatione, & acceptatione beneficij, à qua proinde ita differt, vt ab illa non fluat necessariò, aut naturaliter, ideóque passim noua obligatio nominatur, quia, vt dixi, nouam conuentionem præter collationem, & acceptationem beneficij, postulat. Vnde necessariò sequitur, vt nouum titulum, & causam distinctam à beneficio collato, tanquam sui fundamentum exigat, alioquin tota ea noua obligatio, iniusta erit, cùm neque connaturaliter ex ipso beneficio nascatur, neque aliam nouam iustam causam, in qua fundetur, habeat, & tamen onerosa sit illi, cui imponitur, cui proinde facit iniuriam. Nunc enim obligatur ad id, ad quod acceptando beneficium nouum, neque ex natura ipsius beneficij, neque ex natura acceptationis, obligabatur. Cuius nouæ obligationis aliqua radix, & causa iusta afferri debet; eáque distincta ab ipsa collatione, & acceptatione beneficij, alioquin tota ea noua obligatio iniusta & illicita est, vti euicimus. Vides igitur duplicem obligationem hoc loco valdè diuersam. Prima est gratitudinis ad antidora, quæ semper, & necessariò inest in eo, qui beneficium alterius accipit, eo ipso quod illud accipit, neque vllo nouo pacto, aut conuentione indiget, vt nascatur. Fuerit deinde huius beneficiati eligere modum, quo impleat eam obligationem, vel determinare se ad antidorum, quo beneficij accepti gratitudinem testetur, & beneficium, aut gratiam referat.

Altera obligatio non nascitur necessariò ab accepto beneficio, sed aliunde, imponitúrque à conferente beneficium, nouo aliquo titulo distincto ab ipsomet beneficio collato. Indiget itaque pacto, & conuentione, quæ non includitur præcisè in collatione, & acceptatione beneficij, vt prior illa antidoralis. Ex quibus omnibus colliges circa duplicem istam obligationem duplex quoque fieri pactum posse, sed æquè diuersum, atque diuersa est obligatio circa quam fit; pactum enim circa obligationem antidoralem, eam iam positam supponit, & illam non producit, estque solùm de implenda obligatione per acceptationem beneficij iam parta. Quarè vi huius pacti non obligatur beneficiatus ad aliquid, ad quod priùs naturaliter non obligaretur, siue pactum illud fiat in vniuersum de implenda obligatione antidorali, siue in particulari de exhibendo certo aliquo antidoro ad huius obligationis impletionem: Nam hoc posteriori modo, de quo solo posset excitari difficultas, non obligatur de nouo beneficiatus, sed promittit duntaxat se impleturum obligationē, ad quam antea tenebatur, & exprimit modum, quo illam implere decreuit, & antidorum, quod ad eam impletionem sponte, & liberè eligit, quódque se exhibiturum promittit: quæ promissio non ita illum obligat, vt si mutet illud antidorum, & aliud deinde eligat, iniquus, aut infidelis haberi possit, modò reipsa obligationem naturalem antidoralem impleat. Quarè pactum illud nullum ius dat benefactori, & promissario exigendi certum illud antidorum, si promissor nolit dare, & aliud exhibeat, quia illa sua promissione explicauerat tantùm suam voluntatem dandi certum antidorum, neque exuerat se potestate aliud, si vellet, exhibendi; Et quamuis ad illud, & non ad aliud præstandum se obligasset, illa obligatio fuisset antidorum

tidorum ipsum, quod semel præstitum, deinde repeti nequit; Neque enim obligatio in communi hominum æstimatione quæritur, aut æstimatur, nisi propter rem ad quam tendit. Itaque promissio dandi aliquod certum, & determinatum antidorum, cùm non sit loco pretij, neque erit ipsum antidorum, ad quod, & non ad aliud se iste beneficiatus obligauit, cùm posset ad aliud se obligare, & exhibere, si libuisset; sanè qui sponte sua, neque vlla alia de causa quàm amicitiæ, & beneuolentiæ quidpiam liberaliter promisit, vbi ea promissio est acceptata, tenetur illam implere, non tamen aut vendere, aut non liberaliter donare dicitur. At verò altera illa obligatio, quæ ex pacto, & conuentione noua oritur, est actio Iustitiæ, & parit actionem ciuilem, & quamuis contractus non fiat nisi à volentibus contrahere, cùm tamen mutuam pariat obligationem, eámque ex Iustitia, non dicitur obligatio liberalis, quia vtrique contrahenti imponitur aliquod onus, quod excutere nequit, & ad quod ferendum compelli iure poterit. Ex hac duplicis obligationis distinctione explicabis propositam difficultatem. Quare

Dicendum est tertio licitum esse, conferre beneficium spirituale pro temporali ex pacto antidoralis obligationis, modò exprimatur, nullam aliam obligationem adiici, quàm quæ ex gratitudine existit, & non ciuilem vllam, aut ex Iustitia: In foro tamen externo Simonia præsumetur, neque censerem hanc sententiam vlli consulendam ante factum, siue ante collationem rei spiritualis. Ita Couarr. & Valent. *locis citatis*. Caietan. *ver. Simonia* §. *circa secundum caput.* explicans enim contractum venditionis in Simonia requisitum, qui exigit conuentionem implicitam, aut explicitam de pretio, vel traditionem; addit deinde, quomodo intelligenda sit *formalis locutio de pretio*, cum dicimus, inquit, traditionem pretij includere pactionem; potest siquidem multis modis tradi aliquid temporale, scilicet, vel per modum liberalis doni, vel per modum sustentationis, vel per modum reuerentiæ, vel per modum oblationis, vel per modum debiti ex lege, aut laudabili consuetudine, vel per modum pretij; solam autem pactionem pretij, vt pretium est, dicit Simoniacam; illum autem, qui ante collationem spiritualium exigit, quod ex consuetudine dari solet, alioquin negat, aut differt spiritualia, eximit omni Simonia reali, quia non vendit spirituale: Nec, inquit, eiusmodi exactio inducit modum pretij, quoniam non mutat modum debiti; exactio igitur antidoralis obligationis non mutabit eius naturam, neque faciet Simoniam ex Caietan. & 2.2. *quæst.* 78. *art.* 2. *ad* 3. negat duntaxat ex mente S. Thom. naturalem obligationem ad antidora, deduci posse in ciuilem obligationem. & *quæst.* 100. *art.* 3. inde probat pactum de stipendio ministrorum Ecclesiæ licitum esse, quia velle stipendium sustentationis non est velle spirituale pro temporali; ergo licebit idem velle ex pacto, quia pactum non mutat materiam actuum. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 106. *ver. ad quartum*; ibi enim ostendit contra Innocent. eum, qui contulit beneficium, vt se liberaret obligatione ad antidora, non committere Simoniam etiam mentalem, nisi conferat pro pretio; realem autem nullo

modo committi, nisi in pactum deducatur illa remissio obligationis; tum sic addit. Sed si res satis perpendatur, nec tunc (id est, quando deducitur in pactum) est Simonia, quia nullum debitum legale, sed tantùm antidorale remittitur, quod non habet vim pretij, vt S. Thom. clariùs aperit. Si igitur ex Nauarr. pactum de antidorali debito remittendo non est Simoniacum, cur pactum de eodem debito contrahendo Simoniacum fuerit? Idem præthereà sentiunt, quotquot existimant, non esse vsuram quoties mutuans paciscitur cum mutuatario, vt aut remutuet, aut in suo molendino molat, aut suum agrum iusto pretio colat, modò tamen ad id non obligetur mutuatarius obligatione ciuili, sed solùm gratitudinis. Ita Angelus. *ver. vsura*. 1. *num*. 4. contendit enim non esse vsuram, vbi naturalis obligatio ita deducitur in pactum, vt non magis teneatur, quàm ex ipsa naturali obligatione, siue non exurgit obligatio ciuilis: citátque Hostiens. *in summa*. & Gregori. Arimin. idipsum sentit Cardin. *in cap. consuluit. de vsuris*. Anan. *ibid. in glossam. ver. sperantes*. Laurent. de Rodolp. *in 2. parte sui operis de vsuris, opposit*. 2. Cardin. *in Clem*. 1. *de vsuris. quæst*. 20. Bald. *in Rub. C. de vsuris*. Iason *in l. ex hoc Iure. num*. 65. *ff. de Iustitia, & Iure*; aliique Iuristæ, quos affert Molin. *de contrac. & vsur. disp*. 307. atque ex Theologis Gabr. *in* 4. *dist*. 15. *quæst*. 11. & Ioann. Maior. *ibid. quæst*. 29. Adrian. *in* 4. *tract. de restit*. §. *dico igitur ad quæsitum*. Lessi. *lib*. 2. *cap*. 20. *num*. 5. 6. Vgolin. *de vsuris. cap*. 8. §. 2. *num*. 3. Neque qui in contraria sententia sunt aliud contendunt, quàm non posse fieri pactum, ex quo sequatur obligatio ciuilis, vti contendebat Adrian. *cit*. §. *sed contra*. modò ea obligatio ciuilis ad aliud non obliget, quàm ad id, ad quod fuerat iam naturaliter obligatus. Idémque voluerat Antoni. 2. *par. tit*. 1. *cap*. 7. §. 10. Hanc igitur obligationem ciuilem nouam & supra naturalem imponi posse mutuatario sine vsura, negant cæteri contra Adrian. quos dabit Binsfeld. *in cap. consuluit. de vsuris. quæst*. 2. quare hac distinctione dissidentes sententiæ componnntur, vti videbis in Glossa. *in cap. si fœneraueris*. 14. *quæst*. 3. quare Layman. *lib*. 3. *tract*. 4. *cap*. 16. *num*. 3. & 4. hæc pacta de certo aliquo alio beneficio, quod exigitur præstando à mutuatario ex obligatione naturali, & antidorali probat, si nullam obligationem nouam Iustitiæ imponam mutuatario, sed sit tantùm conditio sine qua non, & cum qua mutuari vult mutuans, quod idem existimat Petr. Nauarr. *lib*. 3. *de restitut. cap*. 2. *num*. 134. Molin. *tract*. 2. *disp*. 305. *num*. 8. & *disput*. 308. *num*. 7. qui idcircò pactum, vt quis statim remutuet, probat, illud autem quod obligat ad remutuandum in futurum, reiicit; quia in priori putat reperiri solam conditionem; in posteriori autem esse obligationem, eámque ciuilem, atque ex Iustitia; atque ita pacta quæ imponunt mutuatario obligationem ciuilem, tanquam iniqua, & vsuraria damnari à DD. contra Adrian. eò quod illa obligatio sit aliquid pretio æstimabile, quæ tamen obligatio cum cadat in id ipsum quod iam facere teneris, non tanti fit ab Adrian. vt eius causâ constituenda sit vsura, multáque adducit Lessi. *cap*. 20. *cit. num*. 58. ad astruendam Adriani sententiæ probabilitatem. Verùm eâ reiectâ, satis nobis in præsen

præsentiarum est, ex communissima sententia, eáque verissima, illa pacta, quibus nulla noua ciuilis, & ex Iustitia obligatio producitur, sed illa ipsa naturalis, que priùs inerat, tantùm explicatur, neque aut geminatur, aut crescit, vsuraria non esse, etiamsi mutuò adiungantur: Inde enim ex eadem communissima sententia infero, neque pactum illud Simoniacum esse, in quo quis conferret beneficium spirituale alteri cum pacto obligationis naturalis ad antidora, ita vt non maneat magis obligatus, quàm absque illo pacto aliàs tenebatur, ita vt vel ex ipsis pactionis verbis, vel ex ipso facto, vel ex paciscentium mente colligatur, nihil per hanc conuentionem adiici antidorali obligationi, vt loquitur Couarr. Glossam, Cardin. Abb. Anani. S. Thom. Gabriel. Maior. Felin. Bald. & denique Molin. *de vsur. num.* 27. vbi communem dicit esse eam sententiam, allegans. Quarè sapienter aduertit Felin. *in cap. ad audientiam.* 2. *num.* 10. *de rescriptis.* generalem doctrinam, & regulam exprimere, Quod inest, non inducit Simonam in spiritualibus, quam *num.* 8. probârat, fallere, quando aliquid deducitur in pactum alio modo, quàm inesset; putà si ex pacto quis deduceret in obligationem ciuilem id, ad quod est obligatus naturaliter tantùm. Itáque interpretatur Glossam, & DD. qui Simoniam agnoscunt, quoties obligationem ad antidora deducimus in pactum, quod ipse Felin. vocat obligatorium, quia nempe nouam, aliámque obligationem, quàm quæ priùs inerat, affert; secus verò, inquit, vbi sola obligatio naturalis deducitur in pacto, eo modo, quo debitor est obligatus, quia non videtur illicitum. Et sanè recentiores, qui hoc pactum ad antidora reiiciunt, addunt eam limitationem de noua obligatione onerosa, in qua violetur aut Iustitia, aut fides, & non sola gratitudo. Ita Laym. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim. num.* 9. & 10. Bonacin. *disp. de Simon. quæst.* 6. *punct.* 1. *num.* 7. meminit specialis, & ciuilis obligationis. Ferdinand. à Castro. *disp.* 3. *tractat.* 17. *punct.* 4. *num.* 5. antidoralem ob igationem modò sola sit, verbis, & scripto exprimi posse, non negat. Denique Suar. *lib. de Simon. cap.* 45. *num.* 9. & qui ipsum sequuti sunt, idcircò affirmant hoc pactum antidoralis obligationis Simoniacum esse, quia existimant nouam obligationem necessariò contrahi; eam vocat Suar. positiuam ex voluntate contrahentium, vt distinguat à naturali, quæ oritur etiam nobis inuitis; illâ igitur nouâ obligatione remotâ, illud pactum profectò concederent aduersarij. Quarè tota difficultas est, vt ostendamus in hoc pacto non imponi aliam obligationem, quàm antidoralem, quæ naturaliter inerat absque pacto: Inde enim confirmabitur nostra assertio, quia licet pacisci de eo, ad quod naturaliter obligatus es, quódque à te exigere licet, modò non adiiciatur tibi noua, aut maior obligatio, aut alterius rationis: atqui in nostro casu, & pacto id fit, nam disertè exprimunt paciscentes se nolle aliam obligationem, quàm naturalē gratitudinis ad antidora, eodem prorsùs modo, quo absque eo pacto aderat; quod in mutuo sic explicat Layman *lib.* 3. *tract* 4. *cap.* 16. *num.* 3. Volo tibi mutuò dare pecunias, sed oportet te gratum esse ob beneficium, & Scholas meas frequentare, vel ad molendinum meum frumenta afferre, merces ex mea ta-

berna pretio iusto emere, aut vacans officium mihi conferre; non quidem vt ex Iustitia ad talia mihi præstanda ratione mutui accepti, vel accipiendi obligatus sis, sed in tuo arbitrio sit talia præstare; tamen si non præstes, mutuum non accipies, vel acceptum illicò repetetur. Quod pactum nullam obligationem ciuilem aut Iustitiæ, vel fidelitatis de nouo adiicit, sed est tantùm quædam conditio, sine qua, & cum qua mutuandi; quidni igitur & hoc pactum; conferam tibi beneficium, sed volo mihi ex gratitudine tale quid præstes, ita vt in tuo illud sit arbitrio, neque ad illud obligeris vlla ratione de nouo, sed ex sola gratitudine, vti eras anteà obligatus; cur, inquam, hoc pactum erit Simoniacum? quænam hic noua obligatio potiùs, quàm in illo priori pacto, quod vsurâ vacare omnes laudati DD. consentiunt? an non in vtróque, ἀντίδωρον, quod petitur pro mutuo, & pro beneficio Ecclesiastico, est sola conditio, sine qua non, & cum qua datur mutuum, aut beneficium? quia tum mutuatarius, tum beneficij Ecclesiastici collatarius admonentur duntaxat de beneficio vicissim præstando, nulláque obligatio Iustitiæ ipsi iniicitur; quare vi huius pacti non magis debet repensionem beneficij, quàm priùs deberet.

7 Obiicies primo obligationem antidoralem non obligare ad certum aliquod beneficij genus, quarè si postuletur promissio, aut certum aliquod beneficium, iam imponitur ex eo pacto obligatio noua, quia obligat se quis ad aliquod determinatum, ad quod anteà non determinabatur; quod obseruat Medina. *C. de rebus per vsuram acquisitis. quæst.* 1.

Respond. non ita determinari obligationem antidoralem, ad beneficium, quod in certo rerum genere postulatur, vt non possit absque iniustitia, immò & absque ingratitudine in alio genere rerum satisfacere huic obligationi, quia tamen vix aliud antidoron sperare licet ab illo, cui impenditur beneficium mutui, aut donationis rei spiritualis, quàm certum illud aliquod, ideò illud ab ipso postulatur, & in obligatione antidorali huius meminimus, quia non potest attentis omnibus circumstantiis aliter sua ista obligatione se liberare; atque ratione circumstantiarum naturaliter obligatur ad hoc antidorum; Non igitur noua adiicitur obligatio, neque ad aliquid, ad quod quis non esset obligatus, quia vel ad illud ipsum erat obligatus propter rerum præsentium statum, vel per illam certi beneficij expressionem non ita intenditur determinari obligatio antidoralis, vt non possit in alio genere rerum, si lubeat, & commodum, extingui naturalis obligatio gratitudinis.

Obiicies secundo omne pactum inducere nouam obligationem aut Iustitiæ, aut fidelitatis, quæ obligatio à viris generosis magni omninò fit; est igitur tum vsura, tum Simonia in omni pacto, quod mutuo, aut collationi rei spiritualis accedet. 8

Respond. id verum esse de pacto rigoroso, quale non est hoc loco, quoniam expresse secluditur omnis alia obligatio, quàm antidoralis, quæ priùs inerat; & quamuis sit conditio sine qua non daretur beneficium, aut mutuum; illa tamen conditio eis iure inest, nisi enim scirem, te satisfacturum obligationi naturali, quam

quam contrahis accipiendo beneficium quod impendo, illud non impenderem; volo igitur à te scire, an huic obligationi satisfacturus sis, quod tu facturum te recipis, & promittis, ita tamen vt declares, te tua ista noua promissione, non teneri noua vlla obligatione, quod & ego, cui promittis, volo, non enim cùm exigo vt satisfacias tuæ obligationi naturali, quam necessariò contrahis, volo te mihi esse magis, aliáve ratione obligatum, quàm esses absque eiusmodi promissione.

9 Obiicies tertio hoc pactum dandi aliquid ratione mutui, aut pro collatione rei spiritualis, esse verum, cùm sit vera permutatio vnius rei pro alia; erit igitur vera vsura, & Simonia. Antecedens ostenditur, quia tunc est pactum rigidum, quando nolumus dare aliquid, nisi alius vicissim sese obliget ad aliud dandum. v. gr. nolo tibi dare librum, quem petis, nisi tu mihi dones ensem; quis, amabo, neget illam donationem reciprocam esse veram permutationem, & fieri ex pacto oneroso, atque propriè dicto, ratione cuius alter obligatur ad dandum mihi ensem, ad quem non obligabatur priùs? quodsi dicas, te donare liberaliter librum, modò ego tibi vicissim donem liberaliter gladium. Hæc propositio, inquit, Suar. non faciam liberaliter, nisi tu facias liberaliter, seipsam falsificat; eo enim ipso, quod sic facis, & exigis, nec liberaliter facis, neque liberaliter exigis; quod idem omninò contingit quando quid donatur ex pacto donationis alicuius, ad quam nulla erat obligatio v. gr. donabo tibi librum, si promittas te daturum ensem, alioquin non donabo; neque enim tunc ego do liberaliter, neque tu promittis liberaliter, sed donatio illa, & promissio sunt onerosæ, & reciprocæ, non verò gratuitæ, quarè si pro donatione rei spiritualis, v. gr. beneficij collatione petitur promissio alicuius doni temporalis, eáque tantùm conditione fiat donatio, committitur Simonia contra Ius diuinum; si verò promittatur aliquid aliud spirituale, erit Simonia contra Ius Ecclesiasticum, quod prohibet omnem veram, & propriè dictam pactionem circa spiritualia.

Respond. nihilominus, non esse pactum rigidum, sed solùm promissionem implendi naturalem obligationem; nolumus enim dare liberaliter, nisi alius velit satisfacere obligationi, quàm naturaliter contrahit ex liberali nostra donatione, volumúsque se illi obligationi satisfacturum promittat, ita tamen vt vi illius promissionis non contrahat nouam, & positiuam obligationem, vt loquitur Suar. ex sola promittentis voluntate ortam. Itaque hæc promissio non est propria promissio, sed declaratio obligationis iam contractæ, atque significatio voluntatis, quam quis habet illam adimplendi: quod autem determinetur ad aliquod genus rerum ad quod non determinatur obligatio naturalis, id non affert vllam obligationem, vti iam sæpiùs dixi; sed solùm qui est obligatus, significat se implere velle suam obligationem in eo genere rerum per tale antidotum, quanquam, si lubeat, possit mutare voluntatem, & suæ obligationi quopiam alio dono, absque vlla iniustitia, infidelitate, aut quapiam alia culpa prætterquam ingratitudinis, quia disertè expressit, se non alia obligatione ex ea promissione teneri, neque aliam vllam

vllam exegit, qui promissionem postulauit, vti explicuimus *in notatis*. Quarè frustrà obiicitur, ipsum teneri ex fidelitate, & suis verbis, quæ seruare solent accuratissimè generosi, quia disertis verbis expressit se non obligari aliter, neque ad aliud, quàm ad id, ad quod absque illa promissione obligabatur, atque eodem prorsùs modo: si igitur non impleat hanc promissionem, non dando illud ipsum, quod daturum se dixerat, neque iniustus, neque infidelis est, neque ingratus, si aliquid aliud donet in antidorum; quod si nihil donet omninò, erit ingratus, sicut fuisset, etiamsi nihil se daturum promisisset; neque hæc propositio, Do liberaliter, si tu aliud dones liberaliter, falsificat se ipsam, quia vtrimque potest esse animus liberalis, si vtrimque nulla exigatur, neque suscipiatur alia obligatio, quàm naturalis gratitudinis, & maximè si idipsum exprimatur; idque etiam verum erit, in exemplo allato, Do tibi liberaliter Codicem, si tu eadem liberalitate daturus sis gladium; neque daturus sum Codicem, si tu non es daturus gladium; quem tamen nolo mihi ex Iustitia, aut alio vllo titulo, quàm gratitudinis. Itaque hæc pactio cùm non sit vera, & rigida pactio, neque Iure diuino, neque Ecclesiastico prohibetur.

10 Fateor nihilominus, vti iam initio monui, maximum esse periculum tum vsuræ, tum Simoniæ in his pactionibus, quæ vix vnquam sunt absque noua obligatione ciuili Iustitiæ, vel fidelitatis, & reciprocas permutationes, atque onerosas donationes potiùs, quàm gratuitas includunt. Quarè nunquam hæc sententia consulenda erit, quæ potiùs probabilis est in speculatione, quàm in praxi; & in foro externo semper iure merito damnabitur tanquam Simoniaca omnis eiusmodi pactio, vti monui in assertione. Vsui igitur tantùm erit hæc opinio, vbi post factam pactionem pura quædam, & doli expers intentio, qualem descripsimus, appareret, quod rarissimè profectò continget.

CONSECTARIVM IV.

An Simonia sit, dare temporale pro spirituali ad redimendam vexationem iniustam.

Respond. & dico primo nunquam licitum esse, emere rem spiritualem ad impediendam iniustam vexationem. Hanc assertionem sine dubio intendit S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. *ad* 1. atque alij, qui negant iniustæ vexationis in spiritualibus redemptionem per aliquid temporale esse licitam: pugnat verò cum Soto, qui *lib.* 9. *de Iustitia. quæst.* 6. *art.* 1. *ad* 1. *&* 5. existimauit, emptionem rei spiritualis v. gr. Sacramenti esse licitam in extrema necessitate, quia non est intrinsecè mala, quamuis venditio talis sit: sicut in vsura non licet vendere mutuum, cùm tamen illud emere liceat in extrema necessitate, qui enim tunc dat vsuras, non peccat, vsurarius tamen, qui illas capit, peccat. Verùm nullus hactenùs distinxit inter emptionem, & venditionem rei spiritualis quoad intrinsecam malitiam, vti patet ex ipsa definitione Simoniæ, quæ æquè emptionem, atque venditionem includit: Neque Simon, qui primus huic crimini nomen indidit, damnatur, nisi quia voluit emere, & existimauit se posse 1

donum

donum Dei pecunia possidere, quod enim fingit Soto, Simonem voluisse emere ad vendendum aliis, id neque ex scriptura, neque ex PP. expositione euidenter colligitur, cùm potuerit emere velle, vt ea potestate hominum animos sibi conciliaret, & diuinos honores, quos ambiebat, obtineret, & PP. quos *quæst.* 1. dedimus, æquè damnant emptionem rei spiritualis, atque ipsius venditionem, cùm æqualis vtrobique fiat iniuria Deo, & rebus sacris per illam adæquationem cum vili pretio, vti ostendimus *quæst.* 2. *consect.* 1. & monet Bonauent. *in* 4. *dist.* 25. *dub.* 3. *circa litteram.* dum ait in vtraque illa actione esse *peccati vniformitatem*, & tam ab emente, quàm à vendente fieri Spiritus Sancti gratiæ iniuriam. Quare discrimẽ est inter Simoniam, & vsuram, quod in vsura sit malitia iniustitiæ ex venditione rei eiusdem duplici pretio, vti alibi ostendimus, ideóque vendens iniustus est, emens autem, qui cedit Iuri suo, non potest esse iniustus, neque vsurarius; ipse enim iniuriam ab alio patitur, sibi autem non facit: at verò Simonia Irreligiositas est, aduersùs res sacras commissa, eò quòd, vt dixi, adæquantur cum pretio temporali, quod æquè fit ab emente, atque à vendente; quarè aut emptio rei spiritualis est intrinsecè mala, aut venditio non est, & non tantùm in extrema necessitate licita erit, sed etiam quando grauis aliqua ratio vrgebit, quæ enim non sunt intrinsecè mala, indifferenter se habent ad bonitatem, & malitiam, & facilè variis ex caussis honestari possunt; nam quod vnum obiici posset de cooperatione ad peccatum vendentis, ex dictis euanescit, cùm ne quidem vendens, vt dixi, necessariò peccet. Deinde cùm quis possit dare rem spiritualem, quæ petitur, absque venditione, si lubeat, vbicũque aderit grauis, & iusta ratio petendi eiusmodi, quam ille sine peccato exhibere potest, non imputabitur petenti peccatum, si tradens quod petitur, in ea traditione peccet. Maneat igitur, emptionem rei spiritualis esse intrinsecè malam, vti probauimus *quæst.* 2. *Regula* 1. ac proinde in nulla quamuis extrema necessitate licitam esse, & nunquam per eiusmodi emptionem remoueri posse iniustam vexationem, quam patimur, vti habet nostra assertio.

Dices, hoc casu extremæ necessitatis mutari conditiones necessarias ad illam Simoniæ malitiam, cùm enim Devs dare possit alicui facultatem vendendi gratiam, quando præsumetur iure merito factam esse eam veniam à Deo, iam cessabit tota illa malitia, non quòd ea desinat esse intrinseca, & essentialis Simoniæ, sed quia mutatur materia, vti in aliis pluribus iure naturali prohibitis contingere diximus aliàs.

Respond. non licere vnquam præsumere Devm eiusmodi gratiæ, & rerum spiritualium venditionem permisisse, eò quòd collatio illa Sacramenti, alteriusve rei spiritualis semper pendeat ex libera dantis voluntate, qui idcircò nunquam cogi poterit ad vendendum, cùm semper gratuitò dare possit, & si cogatur eam in rem accipere, id facere possit aliis titulis, quàm venditionis Sacramenti: Cùm itaque nunquam vrgeatur necessitate vendendi, nunquam etiam Iure suspicari possumus, factam illi esse à Deo facultatem eiusmodi venditionis.

Respond. nullam in hoc negotio fieri posse mutationem materiæ,

& conditionis ad impediendam intrinsecam malitiam huiusce emptionis Sacramenti, quod in aliis quoque multis essentialiter malis reperiri diximus aliàs, idque fit euidens hoc loco, quia emptio cùm dicat necessariò & essentialiter æqualitatem pretij cum re empta, & in adæquatione, quæ fit inter Spiritum Sanctum, & rem quampiam temporalem, sit essentialis iniuria, Devs nunquam illam permittere poterit. Quarè neque permittetur emptio rei spiritualis, si in ea includatur necessario emptio gratiæ, & Spiritus Sancti, vt fit in emptione Sacramenti. Deinde nunquam quis constitui potest in necessitate emendi, quia pecuniam, quam ad illud obtinendum largitur, alio titulo quàm pretij, & emptionis dare poterit, vti dicam statim; Igitur nunquam iure præsumendum est, Devm potiùs permisisse emere, quam vendere Sacramentum.

2 Dico secundo licitum esse redimere iniustam vexationem, quam quis patitur in consecutione rei spiritualis. Ita DD. in singularibus casibus *consectario VI.* referendis, atque omnes ferè recentiores.

Ratio est, quia ista redemptio neque ex natura sua Simoniaca est, neque ex aliis circumstantiis illicita; non primum, siue Ius naturale, siue Ius Ecclesiasticum consulamus, si enim iure naturali ista redemptio Simoniaca esset, id orietur, quia in illa redemptione includeretur emptio rei spiritualis, cuius acquisitio per eam vexationem iniustam impeditur: atqui hoc non contingit, quia ea redemptio est tantum emptio cessationis à violentia, & iniuria, cuius cessationis pretium datur, non autem rei spiritualis, quam cessante iniuria obtinebimus; quæ duo cùm longè diuersa sint, non necessariò coniunguntur intentione, ita vt qui intendit redimere vexationem, siue pretium dare pro cessatione violentiæ, aut pro tollenda radice, & causa illius violentiæ, quæ est aut auaritia, aut odium, aut aliud quid simile, velit simul, & necessariò rem spiritualem, quam acquirere conatur, emere. Quis enim non videt duas istas intentiones separabiles esse, cùm earum obiecta distinctissima sint, & vnum non includatur per se in alio? quod enim ea tota cessatio iniuriæ, quam redimo, referatur deinde ad assequendam rem spiritualem, id non sufficit, vt ea cessatione empta, dicamur emisse rem spiritualem, saltem interpretatiuè, atque intendisse mediatè Sacramentum per pecuniam; alioquin qui dat aut eleemosynam, aut stipendium Sacerdoti, vt faciat sacrum, diceretur emere sacrum, quia licet intendat immediatè sustentationem ministri, id tamen totum facit ad habendum sacrum; ergo mediante pecunia intendit sacrum, ergo illud emit ex aduersariis, neque inter istud stipendium, & redemptionem vexationis potest ea in parte afferri discrimen, æquè enim per vtrumque intendetur, mediatè per pecuniam sacrum, atque emetur, aut per neutrum id fiet. Ad emptionem igitur non sufficit dare pecuniam, nisi detur tanquam pretium eius, quod emi dicitur, etiamsi ad ipsius acquisitionem ordinetur, nisi per se ordinetur, & vt pretium. At verò in stipendio, & redemptione vexationis, pecunia ordinatur tantùm per accidens ad rem sacram, cùm per se ordinetur ad sustentationem ministri, aut satiandam auaritiam ministri, repellendámque iniuriam;

riam; non ordinatur etiam vt pretium, Sacramenti v.gr. sed cessationis ab iniuria; falsúmque omninò est, vexationem hoc loco consistere in sola negatione rei sacræ, sic enim fatemur eam carentiam non posse redimi, quia emeretur collatio rei sacræ; idque vnum probant S.Thom. & veterum, qui in contraria sententia esse videntur, argumenta; sed consistit in iniuria, quæ pluribus aliis modis fit, quàm per negationem rei sacræ, cùm opponatur iniustè ea, quæ ab assecutione rei spiritualis prohibent: & quãuis aliquando tota vexatio videretur consistere in illa negatione rei sacræ, nihilominus ea negatio non redimeretur, neque ipsa formalis, & actualis, vt ita dicam, vexatio, sed radix illius negationis iniustæ, & vexationis, nimirum ira, odium, auaritia, & infamis cupiditas turpis lucri, quam datâ pecuniâ abolere cònamur, vt ea cessante, cesset quoque vexatio, & negatio rei sacræ, in qua actione cessatio quidem vexationis, & negationis rei sacræ est finis tollendi pecunia, alióque temporali prauum negantis animum, & causam eiusmodi iniustæ negationis, non tamen pecunia est pretium illius cessationis, negationisve rei sacræ, vel collationis illius: neque dici vlla ratione potest, collationem rei sacræ, & cessationem negationis eius, commutari cum pecunia, quæ data fuit ad tollendam causam illius negationis, nempe prauum animum, & cupiditatem dantis. Hæc igitur redemptio iniustæ vexationis in obtinenda re sacra, neque ex natura operis, neque ex necessaria intentione operantis Simoniaca est. Quod ex eo confirmatur primo quia operans non intendit nouam aliquam obligationem conferendi rem sacram imponere, sed duntaxat impiæ voluntatis impedimentum tollere, vt deinde ex naturali, & diuino Iure possit minister moueri ad satisfaciendum obligationi, quam habet ministrandi Sacramentum petenti illud, maximè in ea graui necessitate. Secundo diximus alibi, posse alterius animum precibus, ac minis expugnari, vt actum aliquem spiritualem faciat etiam nobis vtilem; quidni etiam muneribus æquè prouocari poterit, vt suæ obligationi satisfaciat, & ponat actum, quem de iure ponere tenetur, & quem negare nequit, nisi Iustitiam, aut Charitatem violet?

Quod si Ius Canonicum consulamus, illud sæpiùs istam redemptionem in beneficialibus probat, vt cap. *dilectus. 1. de Simonia.* & cap. *Quæsitum. 1. quæst. 5.* aliísque locis *consectario sequenti* afferendis: quosi alicubi eam redemptionem damnare videatur, id facit in peculiaribus quibusdam casibus, in quibus non tam vexatio iniusta redimi, quàm res aliqua spiritualis videtur, aut præsumitur, vt iterum monebo inferiùs. Habemus igitur hanc redemptionem, de qua disputamus, non esse Simoniacam, quod vnum intendimus hoc loco. 3

Addo, neque esse illicitam aliunde, tum quia redemptio talis ex natura rei licita est. *l. 1. ff. de condic. ob turpem causam.* & *l.4. C. eod.* in hoc autem casu nostro illicita reddi nequit aliunde, quàm quia cooperamur peccato accipientis pecuniam, vt cesset ab iniusta vexatione circa rem spiritualem, aut illam eandem rem conferat, siue sacrilegium, siue Simoniam, siue quodlibet aliud peccatum committat. Verùm cùm postulemus ab alio, quod ipse licitè facere

re potest, si velit, aut pecunia oblata suademus, vt faciat minus peccatum, omisso maiori, aut maiori nostræ obligationi succurrimus, toties non cooperamur alterius peccato in redimenda iniusta vexatione circa spiritualia; quam Regulam fusiùs confirmat Ponti. *lib.* 5. *de matrimon. cap.* 18. §.6. & ex iis, quæ diximus *in opere de vsuris lib.* 1. *cap.* 9. de acceptione mutui sub vsuris, & de peccato scandali, siue cooperatione ad peccatum alterius, manifesta fit: atqui iste, à quo petitur res spiritualis, aut qui circa illam nos vexat ininiustè, potest desistere à vexatione, & gratis conferre rem spiritualem, aut alio titulo, quàm pretij rei spiritualis pecuniam accipere, aut si id nolit, sibi imputet, præterquam quod illi sum occasio minoris mali, quia minus malum est, vendere Sacramentum, quàm illud extremè indigenti negare, propter maius incommodum, quod ex ea negatione sequitur; & denique magis obligor, meam salutem, aut alterius curare, quàm peccatum sponte peccantis alterius vitare. Quod confirmatur ex eo, quod liceat Sacramentum petere à ministro, qui illud licitè conferre potest, etiamsi cum peccato ministraturus sit, vti loco citato diximus.

4 Dicendum est tertio aliquando in foro externo præsumi Simoniam in redemptione iniustæ vexationis, quando ea fit circa Ius aliquod spirituale acquirendum, & datur pecunia illi, qui non tantùm obesse, sed prodesse quoque potest circa eam acquisitionem. Ita interpretor S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. *ad* 5. dum ait, Simoniacum esse, pecuniâ redimere aduersantia obstacula, antequam quis acquisierit Ius in Episcopatu, aut alio beneficio; quam distinctionem de Iure acquisito, & eo acquirendo cæteri passim Theologi tradiderunt. Verùm si loquantur de Simonia præsumpta à foro externo, id fatemur vltrò, neque aliud probant ipsorum rationes, aut quæ afferunt ex Iure, vti videbimus consectario sequenti, quia præsumitur acquiri per eam pecuniam ius ipsum spirituale, quod nondum habetur, quandoquidem datur pecunia illi ipsi, qui tale Ius spirituale conferre potest: electori v.gr. aut institutori. Verùm in foro conscientiæ, quod veritate, non præsumptione ducitur; si reuerà redimitur tantùm vexatio iniusta, nulla est Simonia, cùm res spiritualis non dicatur, vti ostendimus; cur enim, amabo, Simonia erit, dare pecuniam electori iniustè vexanti, & non erit, eandem pecuniam dare ministro neganti Sacramentum, & ex infami cupiditate me iniustè vexanti? cum vtrobique detur pecunia non tanquam pretium rei spiritualis obtinendæ, sed ad satiandam infamem cupiditatem, quæ impedit tum Iuris spiritualis acquisitionem, tum Sacramenti receptionem. Quarè qui in ista redemptione iniustæ vexationis factæ à ministris Sacramentorum, Simoniam esse negant, illam quoque negare debent, quoties redimitur vexatio circa Ius spirituale beneficij acquirendum, etiamsi qui vexat, possit illud Ius conferre, aut ad illud obtinendum plurimùm prodesse, cum par omninò sit vtrobique ratio.

5 Dico quarto quando ipsamet iniusta vexatio est materia spiritualis, non licet illam redimere. Ita DD. *in cap. Dilectus, de Simonia*, v. gr. impedit quis alium ab obtinendo beneficio, quia iniustè illi negat absolutio

solutionem à censura; aut quia negat illi ordines, quos tamen intra definitum tempus suscipere debet, alioquin excidit beneficio obtento: vel negat confirmationem, institutionémve, vt intereà ipsi alius litem moueat, & fortassis à Iure acquisito exturbet; non licebit tunc directè redimere vexationem istam, ita vt ematur absolutio à censuris, collatio ordinum, institutio, aut confirmatio ad beneficium; erit enim manifesta Simonia, & emptio rei spiritualis; idque vnum volunt DD communiter; licebit tamen odium, aut auaritiam, qua iste incitatur ad eiusmodi iniquam vexationem aliquo munere temporali tollere absque Simonia, vti diximus assertione secunda.

CONSECTARIVM V.

Casus singulares ex superiori consectario.

1 Ex doctrina superiori plurima colliguntur. primo nunquam licitum esse redimere iustam vexationem, quam quis patitur in spiritualibus. Ita omnes, quia si iusta sit vexatio, non potest dari pecunia, nisi vt quis acquirat spirituale, & alter desistat à Iure, quod in illud habet, quod est aliquid spirituale, idque euidens fit in beneficiis, qui enim iu Iure quod habet ad beneficium iniustè vexatur, habet tantùm Ius infirmum, & iustè auferibile; comparat igitur pecunia firmitatem sui Iuris, eiusque conseruationem; atque ita redemptio vexationis est emptio firmioris Iuris, quod ab initio debile, vel irritabile erat, vel aliquo casu tale euasit, quod non contingit, quando vexatio fuerit iniusta.

Secundo licitum est redimere iniustam vexationem, etiamsi adeundo superiorem, vel alio quopiam modo eiusmodi vexatio possit impediri. Contra Ioan. Stud. *in cap. Ad aures. de Simonia.* Panormit. *in cap. Dilectus.* 1. *eod. tit. num.* 4. Felin. *ibid. num.* 3. Redoan. 3. *par. de Simon. cap.* 2. *num.* 17. & Rebuff. *de Simon. in Renunti. num.* 20. 21. qui omnes dicunt, tunc licitam esse istam redemptionem, quando ea est potentia vexantis, vt sine magno discrimine non possit quis aliter, quàm datâ pecuniâ, ea se iniusta molestia liberare: verum siue alio modo quis possit se eximere iniusta vexatione, siue non possit, eius tamen redemptio Simoniaca non erit, quandoquidem, vti ostendimus superiori consect. assertione 2. per illam non emitur aliquid spirituale, sed tollitur impedimmentum, esto alio modo tolli quoque potuerit: neque etiam ex aliquo alio capite peccatur, cùm ita redimens neque iniustus sit, patitur enim iniuriam, non facit, neque inducit alium ad malum, sed ad minus tantùm, vt occurrat maiori: neque etiam ea conditio ad licitam redemptionem vexationis requiritur in Iure, cùm in cap. *Ad aures*, quod allegaui, nihil eiusmodi habeatur. 2

Loquitur enim de non redimendo beneficio absolutionis, pro quo decem libræ exigebantur, in quo manifestissima erat Simonia, ideoque Glossa ait. *ver. Absolutionis.* nihil directè Iudici pro absolutione, quæ Ecclesiasticum, & spirituale ministerium est, dari debere; si tamen Iudex fecisset aliquos sumptus propter contumaciam Excommunicati, refundendos esse ante absolutionem, quia non darentur intuitu absolutionis;

nis; cùm igitur pecunia data intuitu vexationis iniustæ, non detur vt pretium rei spiritualis, etiam quando aliter vexatio impediri potuit, non prohibetur à Iure ea redemptio, ex eo tantum, quod aliâ viâ tolli potuerit, quod vnum modò contendimus. Denique sola difficultas adeundi superiorem non faceret licitam hanc redemptionem, si ex se Simoniaca foret. Ita Suar. *lib.4. de Simon. cap.50 num.6.& 32.*

3 Tertio licebit in extrema necessitate iniustè neganti baptismum siue infanti, siue adulto, dare pecuniam, non vt pretium baptismi, sed ad eius auaritiam & cupiditatem satiandam, & ad redimendam vexationem; & quidem quoad infantis necessitatem id concedit Glossa. *in cap. baptisandis.1. quæst. 1.* Archidiac. & Domin. *ibid.* aliique permulti. Quoad adultum quoque idem sentiunt. Suar. *de Simon. cap. 12. num. 13.* Lessi. *lib.2. cap.35. dub.7.* Heriq *lib.2. cap.13. § 3.* Layman. *lib. 4. tract. 10. cap. vltim. num. 21.* Azor. *3. par. cap. 3. quæst. 3. lib. 12.* Valent. *tom. 3. disput. 6. quæst. 16. punct. 3.* Vgolin. *tab. 1. de Simon. cap. 6. num.7.* quia non emitur Sacramentum, vti ostendimus, sed tantùm tollitur prauus animus vexantis, eiúsque auaritia satiatur. Id autem æquè valet siue pro adulto, siue pro infante petatur baptismus.

4 Quarto licebit alia quoque Sacramenta præter baptismum in eadem extrema necessitate postulare, iniustámque vexationem hac in parte redimere, vt Eucharistiam, Extremam vnctionem, & Pœnitentiam in articulo mortis. Ita Bonacin. *disp. de Simon. quæst. 4. § 1. num.4.* Suar. *lib. de Simon. cap.12. num.18.* Ratio est, quia non magis hæc Sacramenta emuntur, quàm baptismus, sed sola iniusta vexatio redimitur, vti fuit explicatum, & par omninò existimatur esse necessitas; ergo eodem modo licita tunc erit redemptio vexationis iniustæ, circa ista Sacramenta, atque circa baptismum.

5 Quinto non modò licita erit hæc redemptio iniustæ vexationis circa Sacramenta in extrema necessitate, sed etiam in graui quacunque. Ita Valent. *tom. 3. disput. 6. quæst. 16. punct. 3. § secunda conclusio.* Vasq. *de scandalo. quæst. 43. art. 8. dub. vlt. num.61.* relatus à Ferdinand. qui eum sequitur, *disp. 3. tract. 17. punct. 7. num.4.* Suar. *lib.4. de Simon. cap.19. num.7.* cum Glossa *in cap. Dilectus. 1. & in cap. Ad aures. de Simon. & in cap. Quæsitum 1. quæst. 3.* Redoan. *3. par. de Simon. cap.21. num.6.* quia nulla inibi Simonia est, cùm non ematur Sacramentum, sed aliquid merè temporale, nimirum cessatio iniustæ vexationis, neque grauis, aut extrema necessitas quidquã facit ad constituendam, aut impediendam Simoniam, vti ostendimus contra Sotum: quod verò non cooperemur peccato alterius, sufficienter excusamur non modò ab extrema, sed etiam à graui necessitate, in quo vtimur nostro Iure, & postulamus actionem ab alio, quam legitimè ponere potest, si velit; quod si non faciat, sibi ipsi imputet; vnde neque grauem necessitatem expectandam esse censuerim, sufficit enim ingens aliqua vtilitas, propter quam possem à malo ministro petere Sacramentum, quod scirem indignè ministraturum, quamuis posset, si luberet, dignè ministrare; tunc enim licebit quoque redimere iniustam vexationem circa Sacramenta, cùm in neutro casu cooperer peccato ministrantis

tis indignè, aut iniustè vexantis. Confirmatur ex eo, quod liceat redimere similem vexationem in beneficiis, vti statim ostendam; tunc enim non potest esse nisi ingens vtilitas, non autem salutis necessitas extrema, quam proinde aduersarij immeritò postulant in re Sacramentali. Denique diximus superius, etiam quando iniusta vexatio tolli posset adeundo Superiorem, aut alio quopiam modo, quàm redemptione, licitam nihilominùs esse; atqui tunc non est extrema necessitas; quandoquidem tolli potest.

6 Sexto licita est iniustæ vexationis redemptio, quando negans Sacrementum id facit tantùm ex odio, alióve prauo affectu, & non ex auaritia, & sordida cupiditate, & neque expressè, neque tacitè petit pecuniam, quam tamen ego ad deliniendum eius animum, & odium sedandum offero. Ita Suar. *cap.* 12. *lib. de Simon. num.* 17. allegans Adrian. sequitur Bonacin. citatus.estque manifesta ratio, quia hic nulla ratione emit Sacramentum, aut Simoniam committit, dat enim pecuniam non vt pretium Sacramenti, sed vt odium, vindictam, aliumue prauum affectum, quo remouetur à ministrando Sacramento, deponat, neque inducit illum ad malum, sed potiùs eo munere auertit à malo, quodsi ille capiat pecuniam in pretium Sacramenti, sibi ipsi imputet, non pecuniam offerenti; & sanè si minis, ac terroribus licet illum ab iniusta vexatione adducere, vt ministret Sacramentum, quidni etiam blanditiis,& muneribus eum incitare licebit?

7 Septimo quoties gens aliqua indiget sacerdotibus, à quibus sibi Sacramenta præbeantur, aut diuini verbi præconibus, potest Episcopus munere temporali impelli ad eos mittendos. Ita Lessi. *cap.* 35. *dub.* 7. *num.* 44. quia non emitur administratio Sacramentorum, sed tollitur impedimentum transmissionis eorum sacerdotum.

Octauo Eucharistia captiua à Tyranno, Reliquiæ SS. indignè tractatę ab hereticis pecunia redimi possũt. Suar. *cap.* 12. *citato. num.* 20. Laym. *lib.*4.*tract.*10.*cap.vlt.num.*21. Ferdin. *punct.*7.*cit.*& alij,quia redimitur vexatio, quæ fit Ecclesiæ, & malitia Tyranni. 8

Nono si minister petat pecuniam tanquam pretium Sacramenti, dicátque se velle illud omninò vendere, quin immò si exigat Iuramentum, quo alter affirmet se dare pecuniam illam in pretium, poterit nihilominus dari pecunia, alia tamen intentione, quàm petitur, atque etiam iurare licebit, verbis tamen amphibologicis, aut cum aliqua restrictione mentali, ita vt fiat verus aliquis, & legitimus sensus; quia & redimit vexationem iniquam, & non tenetur dare pecuniam ex praua intentione, qua petitur, neque ad mentem iniquum Iuramentum petentis iurare: modò tamen id non fiat in contemptum, & iniuriam Christianæ Religionis, aut ne suboriatur graue scandalum. Ita Lessi. *lib.*2. *cap.* 35. *num.* 42. Suar. *lib.de Simo.cap.*12.*num.*16.Filluc.*tract.*45. *cap.*3.*num.*14. Bonac. *disp.de Simon. quæst.*4.§.1.*num.*4. Valent. *disput.*6. *quæst.*16 *punct.*3.*art.*3. 9

Decimo qui recipit pecuniam,vt cesset ab iniusta vexatione circa spiritualia, non est Simoniacus præcisè ex eo, quod vendat vexationis cessationem, quia vt sic nihil spirituale vendit; sicut neque qui dat pecuniam, 10

niam, nihil spirituale emit, vti ostendimus *Consectario superiori*: si tamen vexatio esset in aliqua materia spirituali, vexat quis v. gr. retinendo ius spirituale alterius, aut non absoluendo à censura, & inhabilem reddendo ad obtinendum beneficium, si cessat à vexatione conferendo illud ius spirituale, aut eam absolutionem, reuerà committitur Simonia tum à recipiente pecuniam, tum à dante præcisè ad illud spirituale, in quo consistit vexatio, habendum, quod monuimus consectario superiori.

Iniustus nihilominus est, qui ita per iniuriam extorquet pecuniam, quam alter iniustè coactus dat, quare illam repetere potest, vt ait Glossa *in cap. dilectus. 1. de Simon.* quam Glossam sequuntur alij communiter apud Felin. *ibid. num.* 7. Quanquam vt verum fatear, hic textus non id euincit, cùm Pontifex iubeat tantùm eum, qui acceperat pecuniam, restituere illam, si contra conscientiam suam fecerit. Omissis verò variis huius capitis expositionibus, quas dabit Barbos. *in collectan.* sapienter aduertit Suar. Pontificem ad casum sibi propositum duntaxat respondisse; Præpositus enim Eboracensis promisit certam pecuniæ summã Archidiacono, ne ab eo molestiam pateretur, quod Archidiaconus promisit quidem, sed deinde accepta pecunia fidem violauit, & grauis esse perrexit Archidiacono; ad cuius querelam respondet Pontifex Archidiaconum damnandum esse ad pecuniæ acceptæ restitutionem, si promissis non stetit; non examinat autem, an vexatio illa fuisset iusta, nec ne, & an propter vexationem iniquam retinere sibi possit pecuniam illam; id enim non quærebatur, sed non fuisse impletam promissionem, ad quam se obligauerat, & ideò Pontifex compelli iubet ad restituendam pecuniam acceptam.

Vndecimo qui dat aliquid spirituale ad redimendam iniustam vexationem, Simoniacus est, v.gr. offert quis se vexanti in pinguiori beneficio aliud tenuius, aut ei, vt à molestia se liberet, suas vices committit, aut quodpiam beneficium procurat: cùm enim vexatio sit aliquid temporale, vti ostendimus, non potest redimi aliquo spirituali; quarè qui dat illud spirituale in pretium talis temporalis, Simoniam committit, sicut & ille, qui spirituale eiusmodi accipit, quia illud est pretium rei temporalis, quam donat. Et denique fit inibi pactum aliquod circa beneficium Ecclesiasticum, quod non purè confertur; Simonia igitur est ex dictis. 11

Duodecimo habens ius acquisitum in beneficio, potest tollere pecuniâ vexationem sibi iniustè factam in eo iure, & beneficio. Ita S. Tho. 2.2.*quæst.* 100.*art.* 2.*ad* 5. Glossa variis locis, atque omnes communiter quos dabit Suar. *cap.* 50. *lib. de Simon.* neque vllus dissentit, qui in aliquo casu hanc redemptionem licitam esse existimet. Ratio sæpiùs reddita fuit, quia nihil spirituale emitur, quandoquidem datur tantùm pecunia pro cessatione ab iniuria, & cùm iam totum Ius spirituale fuerit acquisitum, nihil spirituale de nouo acquiritur. Et in cap. *Dilectus. 1. de Simon.* Præpositus dat Archidiacono Eboracensi pecuniam, ne in suo beneficio grauetur, neque propterea censetur esse Simoniacus. Vbi vide Glossam, *ver. restituere.* 12

Dices in cap. *Matthæus. de Simonia*, electus à maiori parte capi-

tuli:

tuli censetur Simoniacus, eò quòd dederit pecuniam nescio cui contradicenti, *& qui magister discordiæ fuerat*, vt tota contradictio cessaret. Hic autem habebat ius sibi electione quæsitum, & iniustè vexabatur à paucis, & tamen Simoniam commisit redimendo illam iniustam vexationem. De hoc textu latissimè disputat Suar. *lib. de Simon. cap.* 50. & Barbos. *in collectaneis*, quibus omissis, Respond. primo ex Suar. Innocent. Panormit. & aliis, contradictionem non fuisse circa electionem, sed circa confirmationem, cui iustè se opponere poterant. secundo suspicabatur non malè Glossa, paucos eos potuisse infirmare factam electionem, siue quia ipsi contempti fuerant, siue quapiam alia de causa. tertio verius mihi videtur, istum electum non redemisse duntaxat vexationem, quam ex verbo *Discordiæ* aliqui suspicantur fuisse iniustam, ex leui omninò coniectura; sed consensum, atque suffragium istorum contradicentium, vbi enim magistro discordiæ data fuit pecunia *contradictio quieuit*, ille enim adduxit alios, vt electioni iam factæ consentirent. Itaque suffragium illud, & consensus emptus fuit, ac proinde commissa Simonia.

13 Decimotertio qui pecuniam dat suis competitoribus, vt à iusta prætentione cessent, aut ne exceptionem opponant, quam ex Iure opponere possent, Simoniacus est, quia ea vexatio iniusta non est, & quia sic emit reuerà ius aliquod spirituale. Atque hic, nisi fallor, est casus *cap. Matthæus.* vti iam monui, estque communis sententia DD. quos dabit Barbos. *de potestat. Episcop. 3. par. allegat.* 60. *num.* 54. quibus adde Basilii Pont. *lib.* 5. *de matrimon. capit.* 13. §. 6. *numer.* 40. & alios recentiores.

Decimoquarto qui nondum habet Ius plenè quæsitum in beneficio, siue illud Ius dubium sit, siue inchoatum tantùm, siue nondum vllum sit, sed acquirendum duntaxat, potest redimere iniustam vexationem omnium illorum, qui obesse tantùm, vel non prodesse possunt, siue qui nihil ad electionem, præsentationem, institutionem, confirmationem & collationem conferre possunt; & qui ad istas actiones, quibus Ius ad beneficium, aut in beneficio obtinetur, concurrunt. Ratio est manifesta, hac enim redemptione remouētur tantùm iniusta impedimenta; neque ea remotione maius acquiritur Ius, quàm anteà esset, vnde ne quidem mediatè dici potest parari via ad aliquid spirituale per temporale, & quisque Ius habet, ne per iniuriam detineatur ab aliquo bono cōsequendo, etiamsi illud spirituale sit; Et si qui textus videantur contrarij, loquuntur de vexatione eorum, qui impediunt à Iure, quod dare possunt, & deberent. 14

Decimoquinto licitum est redimere vexationem iniustam in assecutione beneficij etiam ab iis, qui illud beneficium, aut ius ad ipsum conferre possunt, cuiusmodi sunt patroni, electores, collatores, aliique; quanquam in foro externo præsumenda sit Simonia. 15

Priorem huius consectarij partem negant Suar. *cap.* 50. *num.* 27. Lessi. *cap.* 35. *num.* 108. & alij communiter Theologi, quos ipsi dabunt, sequunturque passim recentiores. Adhæremus tamen Nauarr. *capit.* 23. *num.* 102. *ver. octauo.* etiamsi enim dicat, licitam esse redemptionem modò quis habeat ius quæsitum, in

eámque rem laudet S. Thom. ait tamen, licitam esse circa ius possessionis, & non solam possessionem, atque etiam absolutè circa ius acquirendum, si vi impediatur, aut sollicitata indigni electione. Adria. *quodlib.* 9. idem insinuat, & omninò Valent. *tom.* 3. *disput.* 3. *quæst.* 16. *punct.* 3. *quæst.* 3. probabiléque existimat Ferdin. à Castro. *tract.* 17. *disput.* 3. *punct.* 20. *num.* 4. Laym. verò *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. num.* 22. Simoniam tantùm agnoscit iuris Ecclesiastici, & consentit Bonacin. *disp. de Simon. quæst.* 6. *punct.* 5. *num.* 4. & tandem Suar. *num.* 28. videtur se restringere ad Ius positiuum; nos neutram Simoniam esse dicimus, sed solùm præsumptam; & quidem quod attinet ad Ius naturale, quis neget, posse dari pecuniam electori, aut collatori iniustè vexanti, non vt ipse instituat in beneficio, aut illud conferat, sed ad malum eius animum, & prauum affectum odij, vel auaritiæ tollendum, vti in redemptione circa Sacramenta dicebamus? Non quæritur igitur oblatione pecuniæ, vt isti prosint, & iuuent ad beneficium acquirendum, quamuis iuuare, & prodesse possint, sed ne obesse, & iniustè vexare pergant. Et sanè ipsi tandem Suar. & Lessi. fatentur, vti videbimus, posse te electoribus dare pecuniam, ne te prætermisso indignum eligant: quidni igitur, vbi quæcunque alia vexatio fuerit æquè iniusta commissa ab electoribus, aut collatoribus, poterit eodem modo redimi, atque ea quæ fit in eo peculiari casu assignato, eligendo indignum, quamuis isti, qui prodesse possunt acquirendo beneficium vexent vt tales, id est, iniustè negando electionem, collationem, &c. non autem eadem ratione, qua vexant, qui nihil prodesse possunt, sed tantùm obesse v. gr. infamando, detinendo ne adeat collatorem, intercipiendo litteras, subornando electores, aliisque fraudibus, & iniustis rationibus; (nam in his casibus non negat Suar. redimendam vexationem,) sed etiam si vexet quatenus habet potestatem promouendi aliquid quoad comparationem iuris, & beneficij: idque probat ratio à nobis allata, quæ confirmatur ex eo, quod obsequia, dona gratuita, preces, & commendationes factæ collatori ad molliendum eius animum, secluso omni pacto, non constituunt Simoniam, vti ex quæst. superiori constat. Cur igitur eadem munera, eò quod donentur eidem ad prauum affectum erga nos susceptum tollendum, & amoliendam iniuriam, Simoniaca censebuntur, spectato iure naturali?

Quod autem attinet ad Ius Ecclesiasticum, illud quidem omnia pacta circa spiritualia, & beneficia prohibet tanquam Simoniaca: sed id intelligendum est de pactis, quibus spirituale, aut beneficium emitur, quod non fit in ista redemptione, vti sæpiùs dictum fuit. 16

Qui verò textus improbant redemptionem, de qua agimus, ij procedunt ex præsumptione, quæ locum habet in foro externo, non in interno, vbi veritas contraria est; neque dicimus propterea vanam esse hanc suspicionem, videtur enim dari pecunia formaliter, vt non negetur institutio, electio, confirmatio, præsentatio, & collatio, atque adeo vt concedatur; & parati via possit directè, & immediatè ad ius spirituale per temporale: neque aliud probant, quam eiusmodi præsumptionem textus, qui allegantur à communi

muni sententia, quam veram existimo quoad forum externum.

Affertur primo cap. *Sicut tuis*, vbi pecunia data Episcopo Leodicensi, vt Abbatem Iemblacensem canonicè electum confirmaret, Simoniaca censetur.

Respond. nihil esse in toto illo cap. vnde colligatur hæc regula generalis, nimirum non posse redimi vexationem ab eo, qui prodesse potest in beneficio, cùm neque in casu proposito, neque in responsione Pontificia id innuatur, neque Glossa, aliique DD. in illud cap. eam colligant, aut tradant: manifesta quidem fuit Simonia, cùm enim Episcopus Leodicensis nollet nisi acceptâ pecuniâ confirmare hunc Abbatem, aliqui Abbate inscio, & contra prohibitionem ab ipso factam, vetuerat enim ne quis sub interminatione Anathematis pecuniam eam daret, eiusmodi confirmationem emerunt; cùm enim non constaret, quo alio animo data fuerit pecunia, quàm quia ad obtinendam confirmationem postulabatur ab Episcopo, non potuit nisi Simoniaca præsumi.

Secundo affertur cap. *Matthæus*. Verùm illud alium sensum habere iam diximus, in eóque fuisse emptum suffragium ab electoribus contradicentibus, & veram Simoniam commissam.

Tertio affertur cap. *De hoc*. Sed mirum omninò est, aduersarios hoc abuti loco; Ibi enim accusatur Episcopus Oxomensis, quod Clerico cuidam & Archidiacono beneficia promisisset, vt suæ electioni consentirent; vbi est manifestissima Simonia saltem Iuris Ecclesiastici, quam nos non negamus: De redemptione autem iniustæ vexationis ne vmbra quidem.

Denique affertur stylus Curiæ à Suarez. Sed neque stylus ille facit Ius, neque aliud probare videtur, quàm præsumptionem quandam Simoniæ in casu nostri consectarij.

Decimosexto licitè datur pecunia iniustè impedienti possessionem beneficij iam obtenti. Ita S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. Caietan. *de Simon. quæst.* 3. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 102. Lessi. *cap.* 35. *num.* 110. *lib.* 2. Suar. *cap.* 50. *num.* 31. Layman, Bonacin. Ferdinand. *locis citat.* Reginald. *lib.* 23. *cap.* 11. *num.* 130. & DD. communiter *in cap. Matthæus. cap. Dilectus.* 1. *cap. Ad aures. de Simonia.* Ex quibus non malè colligitur hæc doctrina contra Garc. 1. *par. de beneficiis. cap.* 2. *num.* 53. & plurimos ab ipso relatos. Ratio est, quia possessio est res facti, & non iuris, ideóque non est aliquid spirituale nisi ratione iuris, & tituli, cui annexa est, vti fatentur ipsimet aduersarij; adquisito igitur iure ac titulo, iam quod remanet est merè temporale, nisi simul ematur titulus aut ius; quomodo interpretor decisionem Rotæ relatam à Garc. *num.* 54. damnantem pacta inita circa beneficij possessionem tanquam Simoniaca, non enim erant de sola, & pura possessione, sed implicabant simul ius eius aliquo modo. Et sanè si quis me per iniuriã à capta possessione beneficij deturbaret, possem illam expulsionem redimere pecunia, quod malè negat Vgolin. *tab.* 1. *de Simon. cap.* 9. § 8. *num.* 5. At verò eadem ratio est in occupanda primùm possessione, atque in ea retinenda: Idem dicendum est de fructibus beneficij, quos iniustè retentos possum pecuniâ redimere, etiamsi 17

etiamsi quatenus beneficiales sunt,& debiti ex iure spirituali,dicantur spirituales; secluso tamen eo iure,quod iam partum supponitur, emuntur, & redimuntur absque Simonia. Atque hæc sententia nostri Consectatij vera, & tuta est, etiam in praxi, quod postremum malè negauit Bonacin. *punct.5.citato.num.*8.

18 Decimoseptimo subornanti electores, aliósve à quibus beneficium expecto aduersùm me, fas erit dare pecuniam,vti subornare desinat, non verò vt mihi apud ipsos faueat, aut mihi ab illis beneficium impetret: quia in priori casu redimitur subornatio, & vexatio; in posteriori ipsa etiam electio, aut collatio. Ita Lessi. *lib.* 2. *cap.*35. *numer.* 108. Valent. *punct.*3. *cit. quæst.* 16. *disp.* 6. *tom.*3. Suar. *lib.de Simon. cap.* 50. *num.* 25. Ferdinand. *punct.*20. *cit. num.*5. qui rectè addit, posse dari pecuniam electoribus iam subornatis, non ea intentione, vt nobis faueant suo suffragio, sed vt deponant prauam mentem, quam ex alterius iniqua subornatione concepere, & animum propensiorem aduersus competitorem mutent; quanquam periculum non exiguum erit Simoniæ, quæ etiam in foro externo præsumetur: subornatio autem licet non pugnet cum Iustitia, pugnat tamen cum Charitate.

19 Decimooctauo qui per fraudem, aut vim me detinet,ne concurrã cum aliis ad beneficium, qui me infamat apud Episcopum, qui muneribus,aut precibus obest, licet non iniuriam fortassis aduersùm me admittat, potest tamen data pecunia ab eo nocumento inferendo impediri. patet ex superiori.

20 Decimonono pecunia traditur absque Simonia testi, qui aliter non vult aperire veritatem, atque ita me impedit ab assecutione alicuius boni, aut iuris spiritualis; quia redimitur impia testis obstinatio, & vexatio. Vgolin. *tab.* 1. *de Simon.cap.*53.§.1. *num.* 9. Suarez *de Simonia. cap.* 53. *num.*11.

Vigesimo licet electoribus, qui 21 hæreticum, schismaticum, aliumve indignum eligere in Pontificem, aut ad aliam dignitatem euehere volunt, pecuniam dare, vt ab eo scelere abducantur, atque dignum eligant. Ita Caietan. *tom.* 1. *opusc.* 9. *quæst.*3. Soto. *lib.* 9. *quæst.* 6. *art.*1. *ad* 3. Maior. *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 5. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 101. Valent. *tom.* 3. *disput.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 3. Tolet. *lib.* 5. *cap.* 90. *num.* 5. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *num.* 113. Suar. *lib. de Simon. cap.*50. *num.*42. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim.* §.2. *num.* 23. Bonacin. & Ferdinand. locis sæpiùs citatis. quia reuerà non emitur electio, sed vexatio, quam patitur Ecclesia, & satiatur electorum infamis cupiditas; idcircò si electores non essent ad iniquam eiusmodi electionem parati, non liceret eos præuenire muneribus cum onere,& conditione eligendi dignum, quia tunc ipsa electio esset proxima materia illius pacti, & pecunia daretur in eius commutationem, cùm nondum sit vlla vexatio, quæ redimatur. Quod verò addunt Suar.Layman.Bonacin. & alij, quoties mala electio poterit aliter impediri, quàm dando pecuniam electoribus v. gr. adeundo superiorem, nefas esse, tentare hanc viam, id non oritur ex eo, quod Simoniam committat, qui vexationem iniustam tunc redimeret, sed quia cùm electores tunc sint Simoniaci, ac proinde tota illa electio inualida sit, vtpote Simoniaca, nefas erit ad electio

electionem inualidam cooperari. Verùm & electores alia intentione, quàm vendendi electionem, pecuniam accipere possunt, vt diximus; & melius sæpiùs erit electioné digni inualidam esse, quàm si indignus validè fuisset electus; immò addit sapienter Suar. hanc redemptionem fieri posse ita vt intendamus eligi dignum, aut digniorem, idque exprimamus, & per modum conditionis apponamus, siue plures digniores sint, siue vnus tantùm, quia etiam illo casu non emitur electio, neque pecunia datur in eius pretium; sed tantùm impeditur, ne fiat iniuria Ecclesiæ, neque determinatur voluntas electorum per nouam obligationem. Quod si vnus tantùm dignus sit, idque omnibus notum, ac manifestum habeatur, poterit etiam dari pecunia, vt redimatur vexatio, quam Ecclesia pateretur in eius solius digni præteritione, atque ita intendi eius electio poterit à dante pecuniam, qui non dabit tanquam pretium, vti iam sæpiùs dixi, sed vt motiuum tollens prauam electionem, & affectum electorum, quod aduertit Ferdin. à Castro.

21 Vigesimo primo licebit dare pecuniam, ne quis mihi litem iniustam moueat circa meum beneficium, ex Glossa *in C. cum pridem. de pactis*, & communi DD. quia est redemptio iniustæ vexationis; secus verò, si lis iusta est, quia tunc redimitur aliquod ius, sicut etiam si dubium sit de Iustitia litis, dubium enim pariter est de iure, quod proinde ea ratione firmatur, neque tunc locus est iniustæ vexationi, neque eius redemptioni.

23 Vigesimosecundo idcircò qui concurrenti ad beneficium pecuniam tribuit, aut pensionem promittit, ne se opponat, v.g. illegitimus, irregularis, aut quocunque modo inhabilis ad beneficium pecuniam alteri donat, ne eiusmodi defectus aperiat; aut, si corrumpat testes, vt cótrarium testentur, Simoniam committit, quia redimit iustam vexationem, & omninò pecuniâ sibi comparat beneficium.

Vigesimotertio falsò dixit Basili. Ponti. *lib.* 5. *de matrimon. cap.* 18. *num.* 44. *sub fin.* quando duo æquè digni proponuntur, qui ad cathedram eligantur, quia vel reipsa æquè digni sunt, vel de excessu difficillimè iudicatur, non licere quidem offerre pecuniam scholastico, vt alterum ex illis eligat, posse tamen dari, si postulauerit, vel indicauerit se acceptutum. Quæ doctrina, vti sapienter aduertit Ferdin. *tract.* 17. *disp.* 3. *punct.* 20. *num.* 6. *sub fin.* pluribus iniustitiis, & peccatis viam aperit, idcircò enim non licet pecuniam offerre scholastico, quia nullam iniuriam facit, quod paratus sit alterum ex his eligere, neque in ea electione peccabit; quarè nulla omninò causa est illi offerendi pecuniam, vt ab ea electione abducatur. Cur igitur postulanti dare fas fuerit? & quo, amabo, iure postulabit ille scholasticus? an eius petitio Simoniam impedit, aut eam actionem honestabit? Itaque quamdiu non eligetur indignus, aut non præteribitur dignior, neque offerre, neque dare pecuniam licebit scholasticis eligentibus ad cathedram, si eiusmodi electio sit aliquid spirituale; nam *quæst.* 5. *conf.* 5. & 6. neque scientiam Theologicam, neque magisterium, & doctoratum esse materiam simoniæ ostendimus, & idcircò electio ad eiusmodi cathedras non poterit esse Simoniaca. 24

CONSECTARIUM VI.

An possit dari temporale pro spirituali in stipendium, & sustentationem.

1 Respond. & dico primo licitum esse dare, & accipere stipendium ministrantibus spiritualia. Hanc assertionem tradit S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 2. & omnes Canonistæ, & Theologi, quos recensere inutile foret, quando constans, perpetuúsque Ecclesiæ vsus in dandis primitiis, oblationibus, decimis, & prouentibus aliis cum obligatione ministerij spiritualis, satis supérque hanc doctrinam confirmauit hactenus. Laborant tamen DD. in reddenda ratione huiusce rei, cùm aut Simonia, aut turpe lucrum committi videatur, quod aliquis sese obliget ad dandum spirituale pro temporali stipendio. Verùm omissis variis DD. explicationibus quas fusiùs expendit de Lugo. *disp.* 21. *de Euchar. sect.* 1. *num.* 2. dicendum est cum communissima sententia, stipendium non dari in pretium rei spiritualis, quæ exhibetur, sed in ministri sustentationem totalem, aut partialem, ac proinde nullam esse aut Simoniam aut turpem auaritiam; quæ consequentia quoad Simoniam probata manet ex nostra propositione vniuersali initio huius quæstionis; nunquam enim committitur Simonia, nisi temporale detur in pretium spiritualis; sordidam quoque auaritiam abesse ab his stipendiis manifestum manet, neque enim turpe est ministrum, & operarium suo ministerio se sustentare, immò ea sustentatio debetur ex naturali Iustitia, operario, quem ad suas operas tibi exhibendas obstringis. *Dignus est*, inquit Christus *Matth.* 10. *operarius cibo suo.* & Paul. 1. *ad Cor. cap.* 9. pluribus ostendit, se subsidia temporalia à Corinthiis, quibus Euangelium annuntiat, iure suo accipere potuisse, quibus tamen carere voluerit, statuítque Apostolis, omnibúsque verbi Dei præconibus concessum esse, vt ex Euangelio viuant *ver.* 14. *ver.* autem 4. singillatim affirmarat, permissum esse cibum, & potum, & mulieris sororis circumductionem, quod Apostoli, fratres Domini, & Cephas ipse vsurparunt sine cuiusquam iniuria, aut sordido quæstu, quia iure naturali nemo militat suis stipendiis; & qui vineam plantat, eius fructu gaudere, sicut & pastor sui gregis lacte nutriri debet *ver.* 7. Deinde quia scriptura idipsum iubet *ver.* 8. *nunquid secundum hominem hæc dico, an & lex hæc non dicit?* nimirum *Deut.* 25. *ver.* 4. de boue trituranti cui minimè alligari os voluit Moses. De bobus autem non est principalis cura Deo, sed de hominibus, qui & arant, & triturant in spe fructûs percipiendi. *ver.* 10. Hæc omnia confirmat, quia qui spiritualia seminant digni sunt, qui temporalia metant, & victum ac vestitum ab iis, quibus spiritualia impertiuntur, capiant; quod dixit etiam *ad Rom.* 15. *ver.* 27. His addit *ver.* 13. antiquum, & constantem vsum, *qui enim in sacrario operabantur, & altari deseruiebant, ex altari, & sacrario viuebant*, id est, ex decimis, oblationibus, primitiis, & sacrificiis, diuidebant enim ea, quæ immolabantur; partem vnam absumebat ignis sacer, alteram sibi Leuitæ sumebant. *Deut.* 18. Denique accedit Christi præceptum. *ver.* 14. *Ita & Dominus ordinauit iis, qui Euangelium annunciant, de Euangelio viuere.* Ex iis concludit

cludit Paulus potuisse se eadem potestate vti, hoc est, eodem iure temporalia capiendi; nam & potestatem pro iure in alios, aut facultate aliquid faciendi, sæpiùs vsurpant scripturæ, vt *Matth.* 10. *ver.* 1. *Marc.* 6. *ver.* 7. Cùm igitur Paulus esset Apostolus, vt ait *ver.* 1. ipsique Corinthij forent opus eius, & quasi sigillum eius Apostolatus, cur non ea potestate & iure, quo in eos alij fuerant vsi, ipse quoq; potuerit eadem libertate? quod ait *ver.* 1. Neque ego aliam hic libertatem siue à præceptis, siue à sumptu alieno, vti Caietan. & alij exponunt, accipio, quàm eam, qua liberum integrúmque ipsi erat facere quod alij Apostoli, fratres Domini, ipséque Cephas fecerant, à quibus tamen abstinere placuit. primo ne quod impedimentum, siue, vt græca lectio fert, ne quam interruptionem Euangelio poneret, aliqui enim malunt aliquando carere Euangelio, quàm eius ministris sumptus necessarios suppeditare. vel interprete August. *lib. de opere Monac. cap.* 10. *vt non sit credentibus sumptuosum Euangelium, ne putent sibi ad hoc euangelizari, vt Euangelista illud vendere videantur.* Deinde quia, vt ait *ibid.* August. *cap.* 12. *per hoc quod iure dominico debebatur bonis Euangelistis, non propter hoc Euangelizantibus, sed quærentibus regnum* DEI, *vt hæc omnia apponerentur eis, inueniebant alij occasionem, de quibus idem dicit; neque enim isti* DEO *seruiunt, sed suo ventri, quibus hanc occasionem amputare volebat Apostolus, vt etiam quod sibi iustè debebatur, omitteret.* secundo ne suam gloriam euacuaret, quia vt ait August. *eod. lib. de opere Monacho. cap.* 10. gloria Pauli erat, *quod nulla vitæ sustentandæ necessitate compulsus euangelizaret, ob hoc enim habiturus erat mercedem apud* DEVM *gloriæ sempiternam, qua careret, si necessitate huius vitæ transigendæ inuitus cogeretur euangelizare; alij quidem proficerent, ipse autem mercedem illam gloriosam sempiternámque non haberet.* Quanquam & sublimius aliquid hîc suspicatur Chrysost. *hom.* 21. quatuor enim obseruanda sunt hoc loco. primum est ipsa Euangelij prędicatio, siue Euangelizatio. secundum euangelizandi modus quoad receptionem sumptuum, qui vel accipiuntur ab iis, quibus euangelizatur, & est communis euangelizandi modus, vel non accipiuntur, qui modus multò excellentior est. tertium est principium huius euangelizationis, nam aliqui sponte, & nullo compulsi præcepto euangelizant; alij quodammodo coacti, & inuiti id faciunt vrgente nimirum obligatione præcepti. quartum denique est merces, quam communem habet, & gloriam communem apud DEVM, qui communi illo modo euangelizat; qui verò illo excellentiori modo suis stipendiis, & non alienis euangelizat, excellentem habet mercedem, & gloriam, quam perpetuò Paulus suam appellat mercedem. & gloriam, siue gloriationem, quia nimirum cùm habeat aliquid eximium, in eo solidè gloriari potest: communis autem illa ratio euangelizandi pertinet ad omnes, quorum ea vocatio, & officium est, illísque præcipitur, ideóque vel ab inuitis, id est, præcepto coactis præstanda. Posterior euangelizandi modus nulli præcipitur, sed sponte suscipitur, tantáque est gloria, & merces, quam ex eo sperat Paulus, vt potiùs mortem, quàm eius iacturam sibi optandam esse dicat: qua de re vide S. Ambros. *in psal.* 118. *serm.* 14. tertio denique noluit

noluit Paulus mercedem, & sumptus laboris accipere, ne sua abuteretur potestate: quod malè interpretatur Beza, ne peccaret minuendo diuinam gloriam, & proximum offendendo: nam falsò dixisset Paulus sibi idem licere, quod cæteris Apostolis hac in parte, sibique eandem esse potestatem, si in vsu illius peccaturus fuerat; neque quod fit cum minore DEI gloria, continuò peccatum est, alioquin ad maiorem DEI gloriam in omnibus perpetuò quærendam obligaremur, & minùs excellentes virtutum actus, abusus, & peccata forent. Dico igitur cum Caietan. Paulum timuisse, ne sensim in abusum deduceretur ea facultas capiendi temporalia ad ministeria spiritualia, vti sæpiùs contingit; aut abusum vocasse eum vsum, qui excellentioris gloriæ detrimentum aliquod afferret. Tantùm verò abest, vt Paulus à Corinthiis, aliisve, quibus prędicabat, acciperet vitæ necessaria, vti potuisset, vt vltrò se omnium seruum fecerit, & omnibus omnia factus fuerit. *ver.* 19. quod fusiùs August. *lib. citat. cap.* 11. aliique exponunt in rem nostram. *Quam enim dicis infirmitatem suam erga infirmos fuisse, quam compatiendi eis in tantum, vt ne videretur venditor Euangelij & verbi* DEI *cursum apud imperitos in malam suspicionem decidens impediret, nollet accipere, quod iure Dominico debebatur, quod si vellet, non vtique mentiretur, quia verè debebatur, & quia noluit, non vtique mentitus est; neque enim dixit non sibi deberi, sed deberi ostendit, & debito se vsum non esse, nec debito vti velle professus est, eo ipso factus infirmus, quod potestate sua vti noluit: Tam misericordi scilicet inductus affectu, vt cogitaret, quemadmodum secum agi vellet, si & ipse ita infirmaretur, vt posset de illis, per quos Euangelium sibi prædicaretur, si eos videret sumptus accipere, quasi mercimoniorum nundinas suspicari.* Cæterum sæpiùs commendat Paulus fidelibus, vt se liberales erga ministros Euangelij exhibeant, neque aliquid ipsis deesse patiantur; quod fusiùs ostendit August. *in eo libro. cap.* 16. ex variis Pauli verbis.

Habemus igitur tum Iure naturali, tum Iure diuino, & Euangelico deberi stipendia ministrantibus spiritualia, quod non impedit gratuitam Euangelij prædicationem, & spiritualium Sacramentorum administrationem, cùm Christus illo ipso *cap.* 10. *Matth.* quo iubet hæc omnia accepta gratis danda esse, dicat operarium dignum esse cibo suo. & idcircò *Luc.* 10. prohibet Apostolis, aliisve discipulis pecuniam, duas tunicas, aliáque eiusmodi in commeatum Euangelij deferre, *vt vbi opus esset, ab eis acciperent, quibus annuntiabant regnum* DEI. inquit, *cap.* 5. *& cap.* 6. *libri citati* August. qui & perpetuò debitam mercedem nominat; quæ tamen, quia non est pretium operis spiritualis, aut verbi DEI, sed sustentatio necessaria personæ operantis, non dicitur dari temporale pro spirituali. Quod explicat de Lugo. *disp.* 21. *de Euchar. sect.* 1. *num.* 13. exemplo pictoris, qui vouisset gratis in obsequium Ecclesiæ tabulam pingere, ille enim non violaret votum, si colores, aliáque ad tabulam depingendam necessaria caperet, aut etiam postularet ab Ecclesia, in iisque necessariis censeri etiam posset cibus aliquis singularis, quo ipse ad pingendũ indigeret; gratis tamen pingere diceretur. Cùm S. Francis. à Paula à Ludoui-

Ludouico XI. Rege Christianissimo in Galliam accersitus est, vt illum morbo, quo laborabat, leuaret, potuit sine dubio recusatis muneribus dicere, se gratis operam, quam liceret, impendere velle, quamuis Principis impensis iter illud egisset, & in Curia aleretur: quod verum etiam fuisset, si ipse postulasset à Rege sumptus illos ad viam necessarios. Non igitur minister, & dispensator mysteriorum DEI illa mysteria vendit, si ab illis, quibus ministrat, accipiat necessaria ad ministrandum, vt panem, vinum, aquam, cereos, oleum, balsamum ad Sacramenta conficienda; inter ea autem necessaria est ipsemet sacerdos, qui non potest sine se ipso sustentato, & benè disposito ministrare; si itaque iure potest exigere necessaria ad ministrandum, poterit quoque necessaria ad sui sustentationem eadem ratione postulare.

2 DICO secundo stipendium pro ministeriis spiritualibus in pactum deduci posse absque Simonia. Ita Glossa *in cap. significatum. de prebend.* & *in cap. suam. de Simon.* quamuis aliquid de sacerdotibus diuitibus excipiat Panormit. *in cap. significatum. num.* 8. & *in cap. suam. cit. num.* 12. Adrian. *quodlib.* 9. *art.* 1. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 102. Caietan. 2. 2. *quæst.* 110. *art.* 2. §. *ad euidentiam,* & *in sum. ver. Simon. Regu.* 4. Gutierres. *lib.* 1. *qq. Canonic. cap.* 29. *num.* 10. alios adducens. Suar. *in* 3. *part. tom.* 3. *disput.* 76. *sect.* 1. & *lib. de Simon. cap.* 46. *num.* 4. & omnes deinceps recentiores, quos dabit Anell. *lib.* 2. *de pracip. sacerdot. officio. cap.* 7. *dub.* 1. *num.* 3. & 5. Layman *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. num.* 13. Binsfeld. *in tit. de Simon. cap.* 42. *quæst.* 1. *con.* 6. & alij contra Alens. 2. *parte. quæst.* 189. *mem.* 4. *art.* 1. §. 2. Richard. *dist.* 25. *art.* 3. *quæst.* 2. *ad* 3. & alios veteres, qui omnia eiusmodi pacta, eò quod existiment esse circa spiritualia, reiiciunt. Ratio porrò nostræ assertionis manifesta est, quia vt argumentatur Caietan. pactum non mutat materiam actuum; si igitur stipendium non est pretium ministerij spiritualis, sed sustentatio ministrantis, non fiet pretium rei spiritualis accedente pacto, quod cadit in illud formaliter, vt stipendium est, & vt ad ministri sustentationem pertinet, & quamuis per pactum inducatur obligatio, eáque ciuilis, ea tamen cùm sit tantùm de exhibendo stipendio aliàs debito, non de pretio spiritualis ministerij, non pugnabit cum ministratione gratuita, quam imperat Christus, sicut ipsummet stipendium ex natura rei, atque ex Iustitia debitum, reuerà non pugnare superiùs ostendimus. Confirmatur, quia nullum pactum, aut conditio apposita, per quam exprimitur id tantum, quod de iure inest, facit Simoniam, vti fusiùs ostendimus tota quæst. superiori, in propositione vniuersali; atqui in hoc pacto exprimitur obligatio Iustitiæ dandi stipendij, quæ obligatio iam inerat in ipsa natura rei, vti probauimus assertione proxima.

Quarè per hoc pactum non adducitur noua obligatio, si propriè loquamur, sed vel determinatur quoad quantitatem, quæ indefinita erat, vel exteriùs exprimitur, quod tacitè inerat, vti si quando intentanda esset actio neganti stipendium, aut ministerium post acceptum stipendium, id facilius fieri posset; immo sapienter obseruauit Suar. vix humano modo dari posse aliquid in stipendium,

& sustentationem ministrantis spiritualia, quin pactum aliquod tacitum, vel expressum intercedat, qui enim v. gr. in stipendium Missarum, quæ singulis mensibus dicendæ sunt 20. aut 30. aureos exhibet, ita suam mentem explicare debet, vt sacerdos maneat obligatus ex Iustitia ad eum Missarũ numerũ dicendum, alioquin si existimet esse absolutam donationem, eas Missas pro arbitrio dicet, aut omittet; quod idem dicendum de eo qui postulat à sacerdote 20 Missas, & se daturum deinde illarum stipendium affirmat, nisi enim significet se obligatum manere ex Iustitia ad dandum illud stipendium, non tenebitur sacerdos ad eas Missas faciendas. In omni igitur stipendio includitur virtualis aliqua, & tacita pactio, quæ si deinde exprimatur, non mutat naturam dispositionis, & actionis, nec eam ex eo capite vitiosam reddere potest. Quarè neque stipendium de quo agimus, accedente expresso aliquo pacto Simoniacum fiet, neque malum, nisi ex aliquibus aliis adiunctis turpitudo, & malitia deriuetur. Iura porrò, quæ in vniuersum pactiones circa res spirituales prohibent tanquam Simoniacas, de quibus sæpiùs egimus, loquuntur de pactis, quæ cum gratuita donatione rerum spiritualium pugnant, & nouas obligationes, atque onera, quæ de iure non insunt, afferunt, & denique continent venditionem, aut emptionem ministerij spiritualis, vt si quis dicat, Volo decem pro meo ministerio, mea Missa, mea absolutione. Quamuis enim ea verba commodum intellectum capere possint, vti exponunt Nauarr. *cap. 23. num. 110. ver. quarto.* Syluest. *ver. Simonia. quæst. 5.* & Vgolin. *tab. 1. de Simon. cap. 44. §. 11. num. 9.* secundùm corticem tamen malè sonant, pactum enim videtur esse de pretio Missæ, non autem de sustentatione, & stipendio ministri, de quo nos loquimur hoc loco. Neque opus est dicere cum Soto. *lib. 9. de Iustitia. quæst. 6. art. 1. con. 2.* & Lessi. *cap. 35. num. 49.* & Ferdinand. *de obligat. sacerdot. sect. 3. pranoti. 1. §. 5. num. 1.* Iure veteri Ecclesiastico hæc pacta de stipendiis fuisse Simoniaca (quod videntur sibi ex S. Thom. ea reprobante *2. 2. quæst. 100. art. 3. ad 2.* sumere) sed illis Iuribus contraria consuetudine derogatũ fuisse, quam consuetudinem antiquari optaret Lessi. nam hæc consuetudo antiquissima est, & nunquam ea pacta fuère prohibita vt Simoniaca, cùm nunquam aliam obligationem, quàm quæ ex naturali Iustitia inest, imposuerint. Concedimus quidem aliquando pactum facere aliquid illicitum, quod absque eo licitum foret, quia tunc vel violat specialem prohibitionem, vel est de re aliqua, quæ in pactum deduci nequit eò quod gratis dari debeat, vt dicitur *cap. Cum essem. de Simon.* & *cap. Tua nos. ibid.* Quod verò nonnunquam dicant Iura sponte oblata accipi posse, non autem exigenda, loquuntur de exactione improba, & contra Iustitiam, siue quia cùm aliunde ministri sint ratione beneficij obligati ad ea ministeria exhibenda, petunt nihilominus stipendium; siue quia maius, quàm aut definitum fuerit, aut quàm ferant facultates eorum, à quibus exigunt; aut denique quia in modo exigendi, vel extorquendi potiùs, scandalum creant; vbi enim nimia est contentio, res spiritualis mercationi exponi videtur.

3 Dico tertio iustum stipendium ministrantium spiritualia, lege, aut

aut consuetudine definiri posse.

Hæc assertio vniuersalis negari nequit, si quæ enim circa hanc iusti stipendij æstimationem excitentur controuersiæ, de modo huius definitionis, & variis legibus circa illam latis, atque iis quibus hæc facultas conuenit, disputant, quas omnes difficultates singillatim in consectariis singularibus magnam partem explicabimus; contendo duntaxat in præsentiarum, quantitatem iusti stipendij lege Ecclesiastica definiri posse, & ita vt illud stipendium iustum esse censeatur, quod lege, aut communi hominum æstimatione tale existimatum fuerit. Et sanè iam olim hæc stipendia sancita fuisse docet *can.36.* Concil. Agathens. *Clerici omnes, qui Ecclesiæ vigilanter deseruiunt, stipendia sanctis laboribus debita secundum seruitij sui meritum secundum ordinationem Canonum à sacerdotibus consequantur.* Deinde idipsum confirmat institutio beneficiorum Ecclesiasticorum, in qua certa pars redditum Ecclesiasticorum certis ministeriis spiritualibus assignata est, non in pretium eorundem ministeriorum vt patet, foret enim Simonia: sed in stipendia, & sustentationem ministrorum. Denique capellaniæ, anniuersaria, aliaque similia, quibus ad certum numerum Missarum, aliaque diuina officia pro quantitate redituum obligantur, probante Ecclesia, capellani, & sacerdotes idipsum ostendunt. Accedit manifesta ratio, cùm enim ex hac stipendij assignatione oriatur obligatio Iustitiæ, vti ex communi sententia, atque ex ipsa natura stipendij diximus *concl.1.* debet esse aliqua æqualitas inter stipendium, & sustentationem, ad quam datur; siue inter id quod datur, in stipendium, & id ad quod datur; ea ferè ratione qua datur æqualitas inter pretium, & mercem, cum sine proportione æqualitatis neque ratio Iustitiæ, neque medium ipsius inueniri queat. Atqui hoc medium non est ex natura rei definitum; ergò à publica potestate, aut communi hominum æstimatione præscribi iure poterit; neque sanè negari poterit existere in Ecclesia potestatem hæc stipendia definiendi, generalem quidem pro tota Ecclesia in summo Pontifice, & Conciliis œcumenicis; particularem autem pro singulis prouinciis in Episcopis, & synodis; quæ leges vbi defuerint, communis hominum æstimatio, & consuetudo idipsum præscribet, vti in aliis omnibus contingit, & latè diximus *in opere de negotiatione*, & *in scientia canonica*, disputantes de potestate ferendi leges Ecclesiasticas. Quodsi neque lex, neque consuetudo quidquam certi statuisset circa hæc stipendia, tunc priuato pacto, attentis omnibus circumstantiis, & expensis æquitatis momentis, eadem quantitas stipendij definienda foret. Quæ omnia perspicua sunt.

Tota itaque difficultas est in assignanda ratione, ex qua æqualitas & Iustitia stipendij istius capienda est. Quarè

4. Dico quarto æqualitatem stipendij ministrorum spiritualium non esse commensurandam cum ministeriis spiritualibus exhibendis, putà recitatione diuinorum officiorum, Missæ sacrificio, administratione Sacramentorum, aliisque eiusmodi, sed cum honesta sustentatione ministri, quæ pro diuersa eius dignitate, & qualitate diuersa esse debet.

Prima pars de non attēdenda commensuratione ministerij spiritualis

cum stipendio ad eius æqualitatem definiendam, certissima est, cùm enim stipendium non detur in pretium talis ministerij, non requirit proportionem secundum quam illud ministerium compensari diceretur, quandoquidem pro ratione & dignitate ministerij cresceret stipendium, & temporale, quod daretur: non diffiteor quidem maiorem dignitatem ministrorum, ex qua crescit eorum honesta sustentatio, ex dignitate ministeriorum Ecclesiasticorum, quibus deputantur, oriri; ideóque plura ad Episcopi, Præpositi, & Decani, quàm ad simplicis sacerdotis, Canonici, aut Clerici sustentationem requirimus; non idcircò tamen stipendium propriè commensuratur cum opere spirituali faciendo, quod ferè semper leuius est, sed cum dignitate ex illo ministerio resultante, & cum apparatu, quo à suis ministris ipsum exhiberi vult Ecclesia; vnde facta fuit diuersa illa bonorum, & redituum Ecclesiasticorum partitio inæqualis pro dignitatum, & officiorum inæqualitate. In qua tamen nunquam seruata fuit proportio, & commensuratio, siue æqualitas pretij inter stipendium temporale, & opus spirituale, vti diximus alibi de varia institutione beneficiorum disputantes: quo etiam loco, quænam esset sustentatio honesta, & in quibus consisteret, quæsiuimus cum Layman. *lib.* 4. *tract.* 2. *cap.* 3. *num.* 2. Anell. *lib.* 2. *de præcipuo sacerdotis officio. cap.* 7. *num.* 51. & aliis.

Ex quibus probata relinquitur prima pars nostræ conclusionis, nimirum quantitatem iusti stipendij commensurandam esse cum honesta sustentatione ministri, à quo ministerium spirituale exigitur; si enim illud ministerium aut totum diem illum detineat, aut totum ipsum occupet, aut certo loco detineat, aut magnum apparatum, aut certam in ministro dignitatem requirat, crescere debebit pro variis eiusmodi circumstantiis, quas omnes tum Prælatus, tum prudens vir, cum eius arbitrium quæretur, diligenter expendet, vt certum aliquid definiat, pro varietate quoque regionum, ac consuetudinis. Atque ita facilè componentur variæ sententiæ, quas adducit loco citato Anell. qui maximè disputat de stipendio sacerdotis obligati ad Missam faciendam, qua de re dicam iterum aliquid inferiùs.

Dico quinto posse ministros Ecclesiasticos exigere etiam in foro externo, & via iudiciaria, stipendia sibi aut lege, aut consuetudine, aut priuato pacto constituta, post exhibita ministeria spiritualia. Ita Alens. 2. *par. quæst.* 167. *mem.* 4. *artic.* 1. Aluar. Pelag. *de planctu Eccles. part.* 2. *art.* 27. *num.* 19. Caietan. *in sum. ver. Simon. Reg.* 4. Azor. 3. *par. lib.* 12. *cap.* 6. *quæst.* 2. Sebast. Med. *in sum. peccato. tit.* 6. *de Auarit. quæst.* 110. Bellet. *disquisit. Clerica. part.* 1. *de bonis Clerico.* §. 3. *num.* 18. Suar. *lib. de Simon. cap.* 47. Fraxinell. *de sacerdot. obligat. sect.* 3. *pranota.* 1. §. 2. atque alij omnes, qui obligationem naturalem ex Iustitia dandi stipendium ministranti, & vicissim ministrandi ratione stipendij agnoscunt, quos dabit *ibid.* Fraxinell. §. 1. *num.* 3. Bonacin. *disput.* 4. *de Sacrament. quæst. vltim. punct.* 8. *num.* 2. 5

Ratio est, quia cùm hæc stipendia debita sint tum ex Iustitia, tum ex lege Ecclesiastica, tum aliquando ex priuato pacto, meritò exiguntur; nisi peculiaris aliqua Ecclesiæ prohibitio,

hibitio, vti nonnunquam contingit, secus faciendum esse suadeat. Quo casu committetur iniustitia, quia exigetur aliquid vt debitum, quod tamen reuerà debitum non est, & ideò ad restitutionem ita temporalia exigentes pro spiritualibus obligat Suar. *lib. de Simon.* 47. *num.* 6. non erit tamen Simonia saltem vera, quia reuerà nihil datur, aut exigitur in pretium spiritualis, sed aut ratione consuetudinis, quæ stipendia augere potuit, aut laboris extraordinarij, aut ad amicam communionem, aut ad pium opus, vt fabricam Ecclesiæ, vel supellectilem sacram, aliúdve eiusmodi; in foro tamen externo cùm ex exactiones sint prohibitæ, & aliunde sint sufficientes redditus, præsumetur Simonia: quid verò possit ea in parte consuetudo, & quid ferant istæ prohitiones, quæ in iure reperiuntur, dicam inferiùs *consect.* 11. singillatiùs.

CONSECTARIVM VII.

Quæstiones singulares maximè circa stipendia Missarum explicantur ex superiori consectario

Ex doctrina hactenùs stabilita, & ex firmissimis deducta principiis plurimas quæstiones, quæ quotidie circa ista stipendia, aut eleemosynas, quæ à fidelibus dari solent sacerdotibus, vt pro ipsis celebrent, aliáve diuina officia faciant, & propter annuos redditus in Capellaniis, & beneficiis cum eadem obligatione relictos, excitantur, explicabimus.

Quarto quæritur, an quando Missarum stipendia lege, aut consuetudine definita sunt, possint maiora exigi?

Respond. & dico primo stipendia lege Ecclesiastica taxata iusta esse, neque sine iniustitia, & obligatione ad restitutionem, aliquid amplius exigi posse, quamuis si gratis, & nomine eleemosynæ donetur, accipi possit, quod postremum nemo negabit. Primum autem illud affirmant Corduba. *lib.* 1. *qq. Theologic. quæst.* 4. *dub.* 1. Aragon. 2.2. *quæst.* 85. *art.* 3. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 4. *litt.T.* Azor. 3. *par. lib.* 12. *cap.* 6. *quæst.* 1. Suar. *tom.* 3. *in* 3. *par. disput.* 86. *sect.* 2. *con.* 1. Reginald. *lib.* 23. *cap.* 17. *num.* 232. Fagund. 1. *præcep. Ecclesiast. lib.* 3. *cap.* 7. *num.* 6. qui alios dabit. Bonacin. *disput.* 4. *de Sacram. quæst. vltim. punct.* 8. *num.* 11. Ratio est, quia cum stipendium ex natura rei definitum non sit, & Ecclesia potestatem habeat illud præscribendi, quod ipsa suis legibus sanciuerit hac in re, iustum esse censebitur, ac proinde si sacerdos aliquid amplius exigat, nullo profectò iure exiget, nisi antiquatæ essent illæ leges, aut propter insignem rerum mutationem factam communi hominum sensu, & æstimatione, stipendium illis præscriptum, quod quondam iustum, & sufficiens censebatur, nunc minus haberetur; donec enim Ecclesia noua lege quidpiam statuisset, existimarem aliquid amplius exigi posse, quia licet nondum videatur antiquata ea lex, obligare tamen desiit propter materiæ ipsius publicam mutationem; túncque standum erit communi hominum æstimationi, quamuis nondum fuerit inducta consuetudo, quæ ad derogandum legi sufficiat.

Dico secundo quando stipendia Missarum, aliorúmve diuinorum officiorum sola consuetudine, & communi fidelium æstimatione, non au-

tem lege aliqua definita sunt, habent latitudinem. Quod non modò verum existimo respectu diuersarum regionum, & temporum, vti concedunt Caietan. 2. 2. *quæst.* 77. *art.* 1. *ad* 2. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 78. Soto. *in* 4. *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 1. *dubio*, *de valore Missæ. con.* 2. Aragon. 2. 2. *quæst.* 85. *artic.* 3. *dub.* 1. *de stipendiis.* & Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 4. sed etiam respectu eiusdem regionis, & temporis, ita vt possit assignari stipendium quoddam supremum, infimum, & medium. Ita Suar. *tom.* 3. *in* 3. *par. disp.* 86. *sect.* 2. *con.* 2. neque multùm abnuit Anell. *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 28. quia cùm æstimatio hominum non sit semper fixa & certa, quæ ab illa vna pendent, non possunt in indiuisibili consistere, quod videmus in pretiis rerum, quoties communi tantùm hominum æstimatione præscribuntur; eorum enim æqualitas, & Iustitia latitudinem suam habet, & supremum, infimum, atque medium constituit. Monendi tamen sunt sacerdotes, ne more rerum venalium ista tractent, & contentiosè summum stipendium exigant, id enim scandalo foret, & contra Religionem, licet non contra iustitiam.

3. Secundo quæritur. An qui initio fuit contentus infimo, aut mediocri stipendio, possit illud deinde pro arbitrio ad summum reducere, atque ita numerum Missarum, quas dicendas susceperat proportione illius stipendij minuere.

Respond. non posse, & peccari in hac diminutione Missarum contra Iustitiam. Ita Suar. *disp.* 86. *cit. sect.* 2. *con.* 2. Anell. *cap.* 7. *cit. num.* 30. quia facit contra iustam dantis voluntatem, ac proinde rem alienam accipit inuito Domino: sicut qui infimo pretio merces suas distraxisset, non posset deinde illud pretium ad summum reducere; eaque de causa vel partem mercium sibi retinere, vel cariùs deinde illi vendere, aut aliqua alia occulta compensatione vti. Idcirco sapienter Congregatio Concil. Tridentin. *in decretis de celebratione Missarum editis authoritate Vrbani VIII. an.* 1625. grauioris peccati damnauit, & ad restitutionem obligauit eos, qui numerum Missarum dicendarum imminuerint, neque tot dixerint, quot præscriptæ fuerint ex attributis stipendiis, & eleemosynis. De quo decreto plura inferiùs, quod valet etiamsi sacerdos acciperet minus stipendium, quàm fuerit lege taxatum. Multò igitur magis vrgebit, dum iustum stipendium acceptum fuerit etiam infimum.

Tertio quæritur. Quodnam sit iustum stipendium Missæ. 4

Respond. & dico, hoc stipendium non esse totam congruam sustentationem diurnam sacerdotis, vt v. gr. qui singulis diebus Missam facere tenebitur, debeat habere integram totius anni sustentationem: quia actio celebrandi integrum diem non requirit, neque impedit, quominus honestas alias actiones sacerdos exercere possit, ad quærendam sui sustentationem: Et sanè praxis ipsa id euidenter docet, nullibi enim ea stipendia Missarum taxantur, quæ ad integram diei sustentationem sufficiant; præterquam quod aliud stipendium honorabiliori sacerdoti, aliud alteri deberetur, & frustrà Trident. *sess.* 21. *de reformat. cap.* 2. prohiberet ad ordines promoueri absque sufficienti beneficio, aut patrimonio, ne cogatur mendicare, quia solo sacrificij stipendio commodè sustentari posset: non debet tamen ita exiguum esse

hoc

hoc stipendium, vt tantùm contineat, quod necessarium erit ad sustentationem pro portione temporis, quod in faciendo sacro impenditur, ita vt si verb. gr. sit duodecima dici pars, sit quoque duodecima pars diurnæ sustentationis, sed vt saltem sit mediæ diei sustentatio, eò quod actio Missæ ad alias obliget, & prouidere debeat Ecclesia, vt honesta sit, & decens sustentatio suorum ministrorum. Ita Suar. *tom. 3. in 3. par. dispu t. 86. sect. 2. con. 3.* Corduba. *lib. 1. qq. Theologic. quæst. 4. dub. 2.* Vasq. *disput. 234. in 3. part. cap. 3. num. 19. & 20.* Azor *3. par. lib. 12. cap. 6. quæst. 3.* Reginald. *lib. 23. cap. 17. num. 234.* Fagund. *prec. 1. Eccles. lib. 3. cap. 8. num. 5.* Anell. *cap. 7. lib. 2. num. 33.* & alij contra Caietan. *2. 2. quæst. 100. art. 2. dub. 1.* De Graffis. *1. part. lib. 2. cap. 96. num. 31.* quibus cõsentiunt recentiores quidam Thomistæ apud Henriq. *lib. 9. cap. 22. num. 4. litt. X.* & Petr. Nau. *de restitut. lib. 2. cap. 2. num. 325.* qui omnia necessaria ad sui, suorúmque, siue totius suæ familiæ sustentationem diurnam pro stipendio vnius Missæ capi volunt; quibus proximè accedunt, qui hoc idem stipendium definiunt victu, vestitu, & habitatione, quæ omnia significant nomine sustentationis honestæ, quam etiam integræ diei esse volunt. Ita Sotus. *lib. 9. quæst. 3. art. 1. dub. 3.* Aragoni. *2. 2. quæst. 85. art. 3. dubio. de stipendiis ad 1.* Henriq. *lib. 9. capit. 22. num. 1. & littera F.* Honcala. *tract. de valore Missæ. art. 11. & 16.* Can. *lib. 12. de loc. cap. 13.* & Angles *in sentent. tit. de valore Missæ. art. 2. con. 2.*

Quarto quæritur, An possint Episcopi ita definire stipendia diuinorum officiorum, & Missæ, vt præcipiant, ne minus detur, aut accipiatur.

Respond. posse Episcopos ita definire eiusmodi stipendia, vt fideles obligentur dare tantam summam, & non maiorẽ, & Clerici non teneantur pro minori summa sacrum, aut aliud diuinum officium celebrare, neque possint exigere aliquid amplius, quàm quod præscriptum fuit; non potest tamen statuere, aut præcipere Episcopus, ne aut laici dent maiora stipendia, aut Clerici minora accipiant, si velint. Hæc sententia dissidium authorum componit, eámque tradunt Cordub. *lib. 1. qq. Theologic. quæst. 4. dub. 4.* Aragon. *2. 2. quæst. 85. art. 3. sub fin.* Rodriq. *1. par. sum. cap. 251. conc. 4.* Suar. *tom. 3. in 3. part. disp. 86. sect. 2. con. 1.* & *lib. de Simon. cap. 46. num. 14.* Vasq. *in 3. part. disput. 234. num. 6.* Reginald. *lib. 23. num. 241.* Fagund. *1. prec. lib. 3. cap. 7. num. 8.* alios allegans. Anell. *lib. 2. de offic. sacerdot. cap. 7. num. 26.* Bonac. *disp. 4. de Sacram. quæst. vlt. punct. 89.* & alij.

Prima pars, nimirum præscribi posse stipendium, ita vt illud, & non minus obligentur laici, & fideles dare, neque minus acceptare teneantur Clerici, quamuis maius præscripto exigere minimè valeant. Est contra Nau. *cap. 23. num. 106.* Vgolin. *tab. 1. cap. 44. §. 1. num. 7.* Sylu. *ver. Simon. quæst. 11. ver. quinto.* Tabien. *ver. 17.* Angel. *ver. Simonia. 3. num. 10.* quibus præiuit S. Thom. *2. 2. quæst. 100. art. 3. ad 2.* qui tamen omnes non videntur aliud velle, quàm quod fert secunda pars nostræ assertionis; nam prior ista cùm definiat medium, & æqualitatem Iustitiæ in hac materia, non potest non esse licita, cùm etiam per eiusmodi legem præcludatur via iniquis exactionibus, & ponatur modus auaritiæ ministrorum, quibus nihilominus prouidetur

uidetur de sufficienti stipendio, & congrua sustentatione; & sicut præfigitur terminus, vltra quem Clerici nihil amplius postulent, ratio, & æquitas exigit, vt fidelibus quoque terminus aliquis præfigatur, ne quolibet vili stipendio velint Clericos sibi ministrare; & sanè si per pactum priuatum conuenire licet de certo stipendio, quod deinde neque augeri, neque minui poterit, nisi ex mutuo, & libero consensu paciscentium, cur idem per legem præscribi nequibit, cùm aut decentia status Clericalis, aut fidelium sordes, aut simile quidpiã id exiget? Neque alia de causa, quotam, vti nominant, decimarum definiuit, ita vt neque minorem dare, neque maiorem exigere liceat in sustentationem ministrorum Ecclesiæ; procurationes quoque dandæ visitantibus taxantur, ita vt cogi possint subditi ad eam quantitatem. Vicariis tum conductitiis, tũ perpetuis certa fructuum portio assignatur à Trident. *sess.6.cap.2. de Reformat.* & *sess. 7. cap. 5. & 7.* Denique Iudex potest arbitrari post exhibitum ministerium de debito stipendio, & cogere sua sententia ad soluendam certam quantitatem; quidni idem ad lites, & plurima alia incommoda vitanda, lex statuet?

Secunda pars, nimirum statutum, quod cogeret Clericos ad non celebranda diuina officia, & exhibenda sacra ministeria pro minori stipendio, quàm definito, aut prohiberet fidelibus, ne maiora stipendia donarent vltrò, illicitum fore, rectè dixit S. Thom. & DD. tum in assertione adducti, tum tanquam D. Thomæ sectarij relati, qui non improbant nisi statutum negatiuum, vt aduertit Fagund. quia lex positiua definiens stipendium, non prohibet actum fieri pro minori stipendio, sicuti prohibet statutum negatiuum, v. gr. ne fiat sacrum nisi dentur decem asses, quia vt ait S.Thom. hæc sanctio speciem habet exactionis cuiusdam, & sacrum ministerium videtur fieri venale, & præcluditur via charitati, atque impediuntur clerici, ne faciant non modò quod illis à iure conceditur, sed quod cum eximia quadam laude præstarent, nimirum exhibere gratis sua ministeria, quæ erat Pauli gloriatio; cur enim nequibit Clericus cedere iuri, quod habet exigendi stipendium, aut exigendi integrum? cur non poterit fidelis maius stipendium vltrò, & liberaliter dare? quæ enim causa esse potest cur opera misericordiæ, & liberalitatis prohibeantur?

Quare si quod daretur eiusmodi statutum, nullum foret, neque obligaret; & qui illud violarent, neque peccarent, neque pænas excommunicationis, aliásve ab eo impositas incurrerent, vti aduertit Anell. *cap.7. citat. num.27.* 6

Quinto quæritur, quid sentiendum sit de statuto, quo cauetur, ne vlli Clerici, nisi talis Parrochiæ, aut Cathedralis, funeribus adsistant, & non nisi eo stipendio, non autem minori; ita vt neque liceat alios ad funus vocare, neque qui vocantur, possint aliquid minus accipere.

Respond. hoc statutum, quod attiner ad posteriorem eius partem, nimirum de certo stipendio, iam improbatum fuisse, si non relinquat Clericis libertatem cedendi stipendio, eiúsque parti: si autem obliget duntaxat fideles ad certam summam dandam, quoties talem Ecclesiam, & cætum conuenire voluerint, licitum esse. Itaque tota difficultas est de priori parte, & facultate conuocandi

di quoſcunque Clericos, modò ex ea conuocatione iura, & ſtipendia parrochialis, aut alterius Eccleſiæ non minuatur.

Hoc igitur ſtatutum damnant ſapienter Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. cap.* 48. *num.* 5. Sylueſt. *ver. immunitas.* 2. *num.* 7. *& ver. Simonia. num.* 11. Soto. *lib.* 9. *queſt.* 6. *art.* 2. & Fagund. *cap.* 7. *cit. num.* 9. primo quia præcluditur via aliis celebrandi gratis, aut faciendi diuina officia, ſi velint. ſecundo quia ſtatutum quod reſpicit vtilitatem paucorum illud ſancientium, & non vtilitatem publicam, non valet tanquam ambitioſum. *l. ambitioſa ff. de decretis ab ordine.* tertio poſſe vocari ad ſepeliẽdos mortuos, & funeralia officia, eſt priuilegium totius ordinis clericalis, quod neque ab Epiſcopo, neque à conſuetudine ſine iniuria Eccleſiæ reſtringi, aut abrogari poteſt, quarto quia per illud ſtatutum impediuntur Clerici facere ea, quæ ſunt ipſis iure communi conceſſa. Quale ſtatutum violare libertatem Eccleſiaſticam dixit Felin. *in ca. Eccleſia ſancta Maria. de conſtitutio.* quinto quia illud ſtatutum, ne poſſint alij clerici vocari ad dicendas Miſſas, & officia funeralia, redolet quoddam monopolium, & reſpicit tantùm priuatam paucorum quorundam vtilitatem, vt dixi, non publicam, & grauantur fideles, ne poſſint diſponere de ſuo, prout libuerit in vſum pium, & funus curare numeroſius, atque etiam ex multitudine pſallentium vtilius.

7 Sexto quæritur, an poſſint Epiſcopi, & Generales ordinum, minuere numerum Miſſarum, quando redditus ad eas relicti olim à fundatoribus beneficiorum, capellaniarum, anniuerſariorum, aliiſque, non ſunt modò ſufficientes.

Reſpond. eſſe hac de re decretum Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 4. *de reformat.* quod facit hanc facultatem, quod nos explicuimus *in opere de beneficiis* agentes de oneribus ex fundatione annexis beneficiis, vbi omnia, quæ hoc loco dubitari poterant, diſſoluimus; quod etiam accuratè præſtitit Anell. *lib.* 2. *cap.* 7. *toto dub.* 7.

Septimo quæritur, an poſſit ſacerdos pauper plura iuſta ſtipendia lege, aut conſuetudine definita, pro vna Miſſa ſimul ſuſcipere, ratione paupertatis; quod addo, quia non diſputo modò, an vnico ſacro ſatisfieri poſſit duplici ſtipendio, id enim inferiùs inquiram, ſed ſolùm an ratione paupertatis liceat aut maius ſtipendium, aut duplicatum accipere. 8

Reſpond. negando id licitum eſſe. Ita Nauarr. *cap.* 25. *num.* 92. *& cap.* 20. *de orat. num.* 48. *ſub fin.* Corduba. *lib.* 1. *qq. Theologic. queſt.* 3. *opini.* 5. *con.* 5. *ſub initium. & §. tum ſecundo, & queſt.* 4. *dub.* 2. *opini.* 2. Medin. *C. de oratione. queſt.* 30. Rodriq. *qq. Regula. tom.* 1. *queſt.* 43. *art.* 17. *conc.* 2. Miranda. *tom.* 1. *Manual. queſt.* 41. *art.* 13. *con.* 5. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 8. *§. vltimo.* Azor. *part.* 3. *lib.* 12. *cap.* 6. *queſt.* 2. Vaſq. *in* 3. *part. diſput.* 234. *num.* 15. Reginald. *lib.* 23. *cap.* 17. *num.* 232. *&* 234. Suar. *tom.* 3. *in* 3. *par. diſp.* 86. *ſect.* 2. *con.* 4. *& ſect.* 4. Fagund. 1. *prace. Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 8. *num.* 7. Couarru. *in cap. Alma mater.* 1. *part.* §. 1. *num.* 5. Gutierres. *lib.* 1. *qq. Canonic. cap.* 29. *num.* 10. Poſſeuin. *de officio Curati. cap.* 2. *num.* 24. Fraxinell. *de obligatio. ſect.* 4. *con.* 1. §. 3. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 5. Bonacin. *diſp.* 4. *de Sacram. queſt. vltim. punct.* 8. *num.* 14. Anell. *cap.* 7. *lib.* 2. *de officio ſacerdo. num.* 38. Angles *in* 4. 1. *par. queſt. de valore Miſſe.*

artic. 2. *con.* 1. *appnd.* 3. Molan. *in Theologia prac. tract.* 4. *cap* 9. *conc.* 4. *num.* 8. Dias *monito. Curat. lib.* 2. *cap.* 17. Mazol. *Regul. sacerdot. part.* 3. *de statu. sacerd. numer.* 16. Molfesius *tom.* 1. *promptua. Iur. tract.* 3. *cap.* 16. *num.* 17. Ioann. de la Cruz. *in Directori. consc. de sacrificio Missa. dub.* 7. *con.* 4. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 8. *diffic.* 16. Diana. *tract.* 24. 1. *par. de celebrat. Missarum. resolut.* 8. Pitignian. *in* 4. *dist.* 13. *quast.* 2. *art.* 6. Nald. *ver. Capellania. num.* 11. contra Soto. *lib.* 9. *quast.* 3. *art.* 1. & *in* 4. *dist.* 13. *quest.* 1. Honcala. *opusc. de Missa valore. à num.* 11. & 16. Tabien. *ver. restitutio. num.* 16. Can. *lib.* 12 *de locis, cap.* 13. Petr. Soto. *lect.* 7. *de Euch.* Nungri. *in* 3. *part. tom.* 1. *quast.* 83. *art.* 1. *dub.* 10. Fernand. *in Examin. Theolog. par.* 3. *capit.* 5. §. 8. *numer.* 3. Ledesm. *in summ. part.* 1. *de Sacram. Euchar. cap.* 18. *con.* 8. Rodriq. *tom.* 1. *summ. cap.* 251. *num.* 4. qui tamen loco superiùs allegato sibi contrarius est.

Probatur verò nostrum consectarium primo, quia vti iam diximus, sacrificium non fuit institutum ad sustentandum, alendúmve sacerdotem, ita vt ex illo solo sibi suum diurnum victum, & honestam sustentationem quærere debeat, quod malè supponunt aduersarij, cùm idcircò prohibeat Trident. alioquem promoueri ad ordines, cui non sit vnde viuat; & qui post ordines incidit in paupertatem sibi agricultura, aliáve arte victum quærere permittat *cap. clericus. dist.* 91. Deinde iustum stipendium definitum tam tenue non est, vt non sufficiat ad panem, & vinum emendum, quibus solis plures laici vitam sustentant, vti obseruauit Nauarr. Denique paupertas non dat ius accipiendi rem alienam inuito Domino, seclusa extremà necessitate, & vendendi rem cariùs quàm valeat, cùm non augeat pretium rei ex parte vendentis. His omnibus accedit decretum S. Congreg. Conc. an. 1625. editum, quod omnibus plura stipendia iusta pro vna Missa capi prohibet, quódque ad omnes siue pauperes, siue diuites, siue sæculares, siue Regulares extenditur, quod annotat Fraxinell. *con.* 1. *citat.* §. 5. illud autem seuerissimè mandat, tot dici Missas, quot stipendia collecta fuerint.

9 Octauo quæritur, an quando stipendia exigua sunt, & iniusta, possit sacerdos ab vno, vel diuersis tot stipendia accipere, quot necessaria sunt ad vnum iustum, & integrum stipendium conflandum, atque pro illis omnibus vno sacrificio satisfacere.

Respond. & dico, id fieri posse, modò sacerdos non promiserit pro singulis illis stipendiis diminutis singulas Missas. Ita Corduba. *lib.* 1. *qq. Theologic. quast.* 4. *dub.* 1. Rodriq. *tom.* 1. *qq. Regula. quest.* 43. *art.* 17. *con.* 1. Miranda. *tom.* 1. *Manual. quast.* 41. *art.* 23. *con.* 3. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 4. *sub fin.* & *litt. T.* Suar. *tom.* 3. *disp.* 86. *sect.* 4. §. *vnde consequenter.* Vasq. *disp.* 234. *in* 3. *part. num.* 18. Nungri. *de Sacram. tom.* 1. *part.* 3. *tract. de sacrific. dub.* 9. *con.* 2. Honcala. *de valore Missa. art.* 11. & 16. Anell. *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 39. Scortia. *lib.* 2. *de sacrific. Missa. cap.* 10. *numer.* 4. Dian. *tract.* 14. 1. *part. de celebratione Miss. resolut.* 7. Ratio perspicua videtur, non enim excedit Iustitiæ æqualitatem sacerdos, neque iniuriam facit, sed se seruat indemnem, quia sibi ex lege, aut consuetudine debitum stipendium capit: neque ille capiendo eiusmodi exiguum

stipen-

stipendium aut cedit iuri suo, aut se ad dicendam pro eo Missam ex pacto tacito obligauit, vti supponunt Fraxin. & aduersarij; sed solùm sibi oblatam eleemosynam acceptauit consentaneè legi, neque decepit dantem. Idcircò quoties consuetudo ea viguit, vt dicatur tantùm collecta pro iis, qui tenuem eleemosynam dant, poterit vnica Missa omnibus satisfieri, vti consuluit Nauarr. *consil.* 8 *de celebratio. Missa. num.* 3. & Azor. 3. *par. lib.* 12. *cap.* 6. *quæst.* 2. Neque inter sacerdotem pauperem, & diuitem hac in parte distinguendum quidquam est, vti faciunt Henriq. & alij, quod statim confutabitur amplius.

Addidi nihilominus sacerdotem tot Missas celebrare debere quot accipit stipendia etiam diminuta, si id promiserit expresè, vel tacitè, quod Cord. Rodriq. Azor. & Vasq. dicunt, quibus accedit Kon. *quæst.* 83. *in* 3. *part. dub.* 10. *num.* 193. Fraxinell. *de obligatio. sect.* 4 *con.* 1. §. 2. id enim vnum eius argumenta probant; estque euidentissima ratio, cùm enim quisque possit cedere iuri suo, & teneatur promissis æquis, & iste sacerdos acceptando tenue stipendium pro Missa, ad eam faciendam pro dante, qui ea tantùm conditione dedit, sese vltrò obligauerit, facit illi iniuriam, si non seruet datam fidem. Aduertēdúmque diligenter est, quod sæpiùs monui, pactum implicitum ad hanc obligationem sufficere; illud autem sæpiùs interuenit, quia cùm dans tenue stipendium sacrum sibi soli postulet, idque intelligat sacerdos, qui illud fingit se acceptare eadem conditione, & sub eodem onere, quo datur, reuerà, aut tacitè paciscitur cum dante, aut id fingit, atque ita illum decipit; quare si deinde Missam non faciat, illi iniuriam facit, vt patet. Immò neque licitam esse ea in re amphibologiam, ita vt dans stipem, existimet se illi promittere Missam, cùm tamen tantùm orationem, aut commemorationem spondeas, rectè aduertunt Azor, & Alphons. Leo infrà adducendi. Eáque de causa S. Congregatio. *in illo decreto an.* 1625. sub interminatione diuini iudicij mandat, vt quæcunque stipendia etiam incongrua, & exigua data fuerint, tot Missæ celebrentur: loquitur enim de stipendiis quamuis tenuibus, quæ cum ea obligatione relicta sunt à fundatoribus, atque acceptata; quia, inquit, alioquin non satisfaciunt obligationi contractæ, & ad restitutionem tenentur: Quæ, vt vides, obligatio contrahi non potuit nisi ex pacto saltem implicito. Quare qui capellaniam diminuti stipendij acceptauit, obligatur ad celebrandas omnes Missas secundùm institutionem, donec illarum numerus ab Episcopo legitimè fuerit imminutus, vt Azor. *cap.* 6. *cit. quæst.* 4. & Henriq. aduertunt, quia nimirum ad id sese sponte obligauit. Idem probat pluribus Anell. *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 96. Idcircò Fraxinell. §. 2. *cit. num.* 7. concedit, sacerdotem, qui plures Missas promisit pro stipendio, quod iustum esse existimauit, vbi comperit esse insufficiens, posse reducere Missas ad iustum istud stipendium, modò moneat alium, se tot tantùm Missas celebrasse, vt sibi prouideat; quia sacerdos ille fuerat læsus inuitus, & irrationabiliter; itaque iuri suo consuluit, infertúrq; damnū animabus ab illo, qui tenue stipendium in charta v.gr. occultauerat tanquam sufficiens pro numero Missarum, quem irrationabiliter poposcit. Idémque in eo casu

sentiunt Azor. *cap.6.cit. quæst.3.* qui vult tunc sacerdotem implorare iudicis officium, & Alphonſ. Leo. *de offic. & potestat. confessa.tempore Iubilai. par. 3. num. 23. ver. expenditur.* Moneo denique cum Suar. *loc. cit.* quoties sacerdos ratione paupertatis cogitur illud tenue stipendium acceptare, non teneri illo suo pacto, & in rigore Iustitiæ seruare, se indemnem præstare posse, vt videmus in famulo, qui coactus fuit pacisci de iniusto stipendio, aut alio, qui mercem, vt triticum, iniusto pretio emere compulsus fuit. Neque Fraxin. & Homobon. 1. *part. Exam. Eccles. tract. 4. cap. 13. quæst. 118.* & alij, qui ex hac promissione argumentantur, dissentiunt opinor; loquuntur enim de spontanea, & libera omninò promissione.

10 Nono quæritur, an sacerdotes diuites stipendia pro Missis celebrandis accipere, aut postulare, & demum de illis pacisci valeant?

Respond. hæc omnia licita esse. Ita S. Thom. *quodlib.6. art.10.* Sotus. *lib.9. de Iustitia. quæst. 3. art.1. ante solutionem 1. argum.* & *quæst. 6. art. 4.* Nau. *cap.23. num.102. ver. sexto.* Anton. Cord. *lib. 1. qq. Theologic. quæst.4. dub.2.* Aragon. *2.2. quæst.85. art.3. dub. de stipend.* Fagund. 1. *prac. Eccles. lib.4. cap.8. num. 2.* Vasq. *in 3. part. disp. 234. num.2. & num.18.* Henriq. *lib.9. cap.22. num.1. & litt. G.* Suar. *tom. 3. in 3. part. disp. 86. sect. 3.* Azor. *lib. 2. cap. 6. quæst. 2. 3. parte.* Petr. Nau. *lib.2. de restitut. cap.2. num. 305.* Fraxinell. *de obligat. sect. 3. prænot.1. §. 4.* Molfesi. *in promptuario iuris tom.2. tract.3. cap. 10. num. 14.* Posseuin. *de officio Curati. capit.2. numer.20.* Kon. *3. part. quæst. 83. art. 1. dub. 11. con. 2.* Bonacin. *disput. 4. de Sacram. quæst. vltim. punct. 8. num.7.* de Lugo. *disput. 21. de Euchar. sect. 1. num. 18.* Anell. *lib.2. de offic. sacerd. cap.7. num. 58.* contra Antoni. 2. *part. tit. 1. cap. 5. §.16.* Syluest. *ver. Simonia, quæst. 3. Regula. 3.* Iacob. Graffiis. *part.1. decis. lib.2. cap.96. num.32.* qui damnant auaritiæ. Caietan. verò. 2. 2. *quæst.100. art.2. dub.1. fin.* mendacij, immò & cuiusdam Simoniæ. *ver. Simonia. Regula 4.* cui fauet S. Thom. *in 4. dist.25. quæst.3. art.2. quæst.1. ad 4.* Verùm Simoniam omnem abesse cum stipendium non detur in pretium Missæ, sed in sustentationem ministri iam diu constat; iniustitiam quoque nullam reperiri, ex eo probatur, quod quisque dignus sit suis stipendiis, siue diues, siue pauper sit; hæc enim extrinseca sunt stipendiis, quæ non definiuntur præcisè ex paupertate, & diuitiis laborantium; neque tenetur miles diues suis stipendiis militare, aut sacerdos aliunde se, quàm ex suo ministerio sustentare. Vnde etiam sequitur, non esse auaritiam, quod quis debita sibi stipendia postulet.

Ineptè verò obiiciunt aliqui *C. Clericos. C. pastor. C. si quis. 1. quæst.2. cap. illa autem. cap. si priuatim. 12. quæst.1.* & *cap. vltim.16. quæst.1.* quæ negant Clerico habenti vnde sustentetur, licere stipendia Ecclesiastica accipere; nam præterquam quod hæc capita ex variis Hieron. August. & Prosperi locis malè collecta sunt à Gratiano, neque proinde vim vllam legis Ecclesiasticæ habent, vti monuimus *in scientia canonica,* & obseruauit quoque Suar. *lib. de Simon. cap.46. num.7.* agunt potiùs hi PP. de iis, quæ decerent, aut quorundam Clericorum inhiantium Ecclesiasticis bonis cupiditatem arguunt, indicántque antiquum morem, in quo

dum

dum allegebantur in Clericos viri diuites, non veniebant in communionem bonorum Ecclesiasticorum, quæ communia erant, & pro singulorum indigentia diuidi solebant.

11 Decimo quæritur, an liceat beneficiatis Missarum stipendia accipere.

Respond. quoties beneficiati, vel capellani tenentur sacrificia pro certis quibusdam ratione sui beneficij, vel capellaniæ, applicare, nequeunt pro aliis ea facere, neque ea de causa stipendia quærere; alioquin quamuis eodem die teneantur celebrare, si libera sit illis intentio, siue applicatio sacrificij, pro eo stipendium iure capient. Ita Fraxin. *de obligat. sect.* 4. *con.* 4. §. 8. *num.* 1. Homob. 1. *part. Exam. Eccles. tractat.* 4. *quæst.* 121. Alphonsus de Leon. *tract. de Iubil. part.* 3. *num.* 32. Bartholom. à S Fausto. *tract. de Iubil. lib.* 1. *quæst.* 81. à Cruce *in Bullam cruc. disp.* 3. *dub.* 19. *num.* 22. Turrian. 2. *par. disput. selecta. disp.* 31. *dub.* 16. Suar. *disp.* 86. *cit. sect.* 1. & 3. Vasq. *disp.* 234. *cap.* 6. Anell. *lib.* 2. *de offic. sacerdot. cap.* 7. *num.* 60. de Lugo. *disput.* 21. *de Euchar. sect.* 1. *num.* 21. contra Gauant. *in Rubric. Missal. part.* 3. *tit.* 11. *num.* 5. Bonacin. *disp.* 4. *de Sacram. quæst. vltim. punct.* 8. *num.* 3. Barbos. *de officio Parroch. cap.* 11. *num.* 11. Dian. *tract.* 14. *de celebrat. Missarum. Resolut.* 80. Ratio communis nostræ sententiæ est, quia licet hic beneficiatus habeat ex suo beneficio congruam sustentationem, teneaturque Missam illo die facere, non prohibetur tamen stipendium pro Missa, quam alteri applicat, accipere; sicut neque tenetur sacerdos diues carere suo stipendio, & eleemosyna ista manuali, maximè cùm dantes sciant eiusmodi sacerdotes beneficiatos esse, atque etiā ad sacrificium obligatos. Redditus autem capellaniæ, & beneficij dantur pro onere obligationis antecedentis, qua tenetur tali loco, & tempore paratus esse ad sacrificandum, quod onus æstimabile est, vt aduertit Lugo. Decretum autem Congreg. ann. 1626. ad dub. 4. sup. decret. *de celebrat.* quod in contrariam sententiam traxit aduersarios, agit de iis, qui obligantur applicare pro certis personis suum sacrificium, nam illud idem aliis applicare nequeunt, alioquin per vnum sacrum pluribus satisfacerent, quod non licere dicemus inferiùs. Quando igitur in fundatione capellæ, aut beneficij imperatur sacrum non pro applicatione sacrificij certæ personæ, sed ad cultum alicuius Ecclesiæ, altaris, vel sancti, aut commoditatem populi, poterit pro eo sacro capi stipendium ab alio, qui sibi applicari poposcerit, vt aiunt Alphons. de Leon. & DD. laudati. In dubio autem præsumitur imperatum sacrum pro applicatione sacrificij, & nisi clara verba fundationis aliud exprimant, quia præsumitur fundator sibi meliori modo quo licuit consuluisse; itàque fert communis fidelium vsus, vt sacrificium, pro quo stipem dant, sibi, aut alicui alteri, quem designant, applicari velint. Additque Fraxinell cum eod. Alphons. in confraternitatibus, quæ festis diebus post decantatum officium, Missam à Capellano sibi dici curant, ex communissima praxi recepta non imponi obligationem capellano eam Missam confraternitati applicandi. Sufficit quoque tacitus consensus eius, qui, vti iam monui, dat illi, quem scit obligatum ad dicendam Missam pro alio, stipendium, vt pro se oret, aut vt collectam dicat, qui consensus

tacitus non facilè præsumendus est, cùm non sit admodùm frequens, quod monuit Nauar. *consil.* 1. *de celebrat. Missar.*

Quare quoties ad aliquam Ecclesiam ingens est quotidiè populi concursus, qui stipendia ad Missas dicendas largitur, cùm tamen pauci inibi sint sacerdotes, qui illi Missarum multitudini, quæ postulatur non sufficiant, negat sapienter Fraxinell. præsumendum esse tacitum consensum dantium hæc stipendia, quasi velint solùm pro se orari, aut collèctam in Missa recitari à sacerdote, atque ita paucis Missis omnibus illis, & singulis obligationibus satisfiat, quia Rustici, & simplices Missam postulant; neque aliud cogitant de sacerdotum obligatione, aut eorum numero. Viri autem sapientes existimant, ipsos per se se, aut per alios tandem satisfacturos.

12 Vndecimo quæritur, an Parrochis liceat accipere Missarum stipendia.

Respond. dubium istud ex superiori solutum manere, eadem enim distinctione vtendum est, nimirum iis diebus, quibus non obligabitur Parrochus sacrificium offerre pro suis ouibus, etiamsi teneatur Missam facere, poterit pro aliis offerre, & ab illis stipendia capere: quando autem offerre pro suis ouibus debebit, tunc neque à suis paræcianis, neque ab extraneis accipere stipendia poterit, nisi ipsi tacitè, aut expressè consenserint, vt simul pro ipsis offerat, quia nolunt ab alio, quàm ab eo fieri illa sacra, atque illis ipsis diebus, quibus sciunt offerre ex obligatione pro ouibus. Hæc doctrina probatur eadem ratione, qua superius consectarium, traditurque ab iisdem DD.

Difficultas solùm modò restat, an vi sui beneficij teneatur Parrochus quotidiè pro suis ouibus offerre, aut saltem quoties ex munere suo celebrare debet.

Et mihi quidem certum est, neque ad quotidianam celebrationem illum teneri, sed solùm illis diebus, quibus populus tenetur sacro interesse, neque etiam tunc semper pro suis ouibus offerre debere. 13

Primum de celebratione facienda, quoties populus interesse debebit sacro, traditur ab omnibus, & significatur à Trident. *sess.* 23. *cap.* 14. *de reformat.* ex munere enim obligatur ad ea omnia præstanda quæ in regimine spirituali ouibus eius sunt necessaria; quarè si ipse nequiret celebrare, deberet per alium id procurare: quotidianam tamen celebrationem non esse impositam præcisè ex vi huius muneris, nisi aut peculiari fundatione, aut consuetudine, aut lege Episcopi propter sufficientes redditus, & frequentis populi deuotionem præscripta fuerit, vti ex causis enumeratis iuste quoque præscribi posset, ex eo probant DD. quod cùm oues non teneantur ad Missæ auditionem, non dicetur Parrochus defuisse in necessariis, quando eo die non celebrauerit sacrificiũ.

Alterum erat, non obligari etiam illis diebus, quibus celebrare tenetur, pro ouibus suis sacrum offerre, quod docent Maior. *in* 4. *dist.* 45. *quæst.* 2. §. *contra hanc conclusionem.* Nauarr. *cap.* 25. *num.* 134. *ver. vigesimotertio peccat.* Cordub *lib.* 1. *qq. Theologic. quæst.* 4. *dub.* 5. Nald *ver. Parrochus. num.* 19. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 6. Vasq. *in* 3. *part. disput.* 234. *num.* 27. Suarez. *tom.* 3. *disput.* 86. *sect.* 1. Fraxinell. *sect.* 3. *prenotat.* 2. §. 2. Molfesi. *tom.* 1. *promptua. tract.* 3. *cap.* 15. *num.* 42. Ioann.

de

de la Cruz. *in directorio conscientiæ. quæst. de sacrificio Missæ. dub.* 8. Villalob. *tom.* 1. *tract.* 8. *diffic.* 14. *num.* 4. Rodriq. *tom.* 1. *sum. cap.* 251. *con.* 1. Riccius. *in decisio. Curiæ Neapolitæ. par.* 4. *decisi.* 201. Anell. *lib* 2. *cap. de offic. sacerdot. cap.* 7. *num.* 66. Barbosa. *de officio Parrochi. cap.* 11. *num.* 10. Layman *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 3. *num.* 3. Qui omnes dicunt, attendendam esse consuetudinem, legem synodalem, aut Episcopalem, & denique arbitrium boni viri, vt definiatur, quoties, & quando teneatur pro suis ouibus offerre, cùm ad id præcisè non obligetur ex munere Parrochi, aut iure primitiarum, decimarum, aliarúmve prouentuum beneficialium. Contra Sot. *lib.* 9. *quæst.* 3. *art.* 1. & *in* 4. *dist.* 13. *quæst.* 2. *art.* 2. *proposit.* 2. & Sà. *ver. Missa. num.* 4. Et quidem hanc obligationem non licet colligere ex ipsa natura rei, siue ex institutione beneficij curati, finis enim illius est, animas doctrina, & Sacramentorum administratione pascere, non pro illis sacrificium offerre, valdéque diuersa sunt, teneri ad faciendam Missam, cui populus adesse possit, & teneri ad offerendam eam Missam pro populo. Ad primum obligatur quidem Parrochus, & ad eius idcircò sustentationem dantur ipsi certi prouentus; non verò ad secundum illud astringitur, neque id munus pastoris ex natura sua postulat, alioquin quādo morbo impeditus per aliū curat fieri sacrum, non satisfaceret suo muneri, nisi illud quoque sacrum suis ouibus applicari curaret. Ipsi quoque Episcopi pro sua diæcesi, Prælati Regulares pro suis subditis, & Pontifex pro vniuersali Ecclesia tenerentur sacrificare, quod nullus dixerit: nulla etiam eiusmodi est consuetudo saltem vniuersalis, quæ etiam non obligaret sub mortali, vti aduertit Fraxinell. ex Posseuino. *de officio Curati. cap.* 2. *num.* 4. ius denique positiuum, quod hanc obligationem indicat Parrochis, nullum omninò affertur; quod enim dixit Trident. *sess.* 23. *cap.* 1. *de reformat.* diuino præcepto mandatum esse omnibus, quibus animarum cura commissa fuit, oues suas cognoscere, & pro his sacrificium offerre, intelligendum est ex Fraxinell. de obligatione offerendi sacrificium, cui illi possint interesse, non autem de obligatione cum applicatione pro ipsis; aut si de obligatione applicationis accipere velis, Concil. non significat, nisi indefinitam quandam obligationem, ita vt aliquando ad eam oblationem sacrificij, pro suis teneatur, quod nos minimè diffitemur, sed eam definiri volumus consuetudine, aut lege, aut prudentis arbitrio, quod iam monuimus cum Barbosa, Bonac. *disp.* 4. *de Sacram. quæst. vltim. punct.* 8. *num.* 5. & Alphons. de Leon. *tract. de Iubilæo. par.* 3. *num.* 21.

Vidimus hactenùs, quænam sint iusta stipendia, & quomodo definiantur, & quinam illa capere queant. Inquirendum itaque restat, an augeri, vel geminari possint, & quamnam obligationem imponant ministro, vel sacerdoti illa percipienti; quod verò de stipendiis Missarum statuimus, idem de stipendiis cæterorum diuinorum officiorum, seruata proportione, dicendum fuerit.

Duodecimo itaque quæritur, an pro vna Missa plura stipendia adæquata accipi possint. 14

Respond. non posse; quam doctrinam ita communem esse dixit Suar. *tom.* 3. *in* 3 *part. disp.* 86. *sect.* 2. *con.* 4. vt nullus contrarium senserit;

nam

nam neque Caietan. qui in contrarium afferri solet, formaliter, & directè, siue practicè id docuit, quod Suar. & Ledesma *in sum. de Euchar. cap.* 18. *con.* 10. aduertunt, licet aliquam aliam doctrinam, ex qua istud sequi videatur, fuerit amplexus. Nauarr. nostram hanc sententiam iure merito vsu Ecclesiæ receptam esse monuit *cap.* 25. *num.* 92. & *consil.* 8. *de celebrat. Missar.* contrariam verò iniquam, & impiam, & eorum, qui quæstum putant esse pietatem, scripsit Honcala. *opusc. de valore Missæ. art.* 11. *sub fin.* non minimum inter populares scandalum excitasse queritur Angles. *in* 4. *quæst. de valore Missæ. art.* 2. *circa initium.* nec modicam sordidæ cupiditatis & auaritiæ suspicionem ingessisse hominum animis, dixit Barbosa. *de offic. Episco. allegat.* 24. *num.* 5. Denique falsissimam, & dignam, quæ censurâ à summo Pontifice configatur, quam mirum sit à viris Christianis tradi, maximè vulgari idiomate; vnde factum, vt aliqui pluribus animo difficultatibus instante morte angerentur, scribit Villalob. *tom.* 1. *tract.* 8. *difficult.* 16 *num.* 1. Et sanè cùm iustum stipendium iam definitum sit, non poterit absque iustitia terminus ille excedi, modo superiùs explicato, *quæsito* 1. Deinde stipendium datur titulo sustentationis ministri pro toto ministerio, vbi itaque illam accepit, non potest denuò eodem titulo, & pro eodem opere suam sustentationem exigere. Committit præterea manifestam inæqualitatem, & iniustitiam hic sacerdos, quandoquidem pro Missa, quam iam vni debet ex Iustitia, stipendium aliud accipit, nam sic duplicem obligationem, Iustitiæ vna actione implere vult vt dicam *quæst. sequenti*; neque duo tantum aut tria, sed etiam mille stipendia pro vno sacro liceret accipere, si enim ex valore infinito sacrificij vellim omnibus satisfieri, satisfiet infinitis, quod iterum vrgebimus statim. Denique acceptis pluribus stipendiis pro vna Missa facile posset sacerdos vitam etiam splendidè sustentare; neque esset, quod Tridentinum vsque adeò sollicitum esset de non promouendis iis, quibus non fuerit ex patrimonio, aut beneficio, vnde viuant; non enim verendum erit, ne mendicato viuant, cum ita geminatis stipendiis Missarum, & diuinorum officiorum, non exiguas opes colligere facilè valeant.

15 Decimotertio quæritur, an vna Missa satisfieri possit pluribus stipendiis iustis, & adæquatis, quæ pro pluribus Missis dicendis data sunt, maximè quando Missæ sunt eiusdem rationis, & æqualitatis.

Huius quæstionis explicationem vulgò petunt DD. ex alia, nimirum ex finito, aut infinito valore sacrificij, qui enim infinitum valorem actualem agnoscunt, illi concedunt vnicam Missam æquè cunctis prodesse, atque si pro vno tantùm offerretur: atque adeò absque vlla iniustitia posse plura stipendia, & *pitantias* à pluribus singulas Missas poscentibus capi, illisque omnibus deinde vnica Missa satisfieri. Ita Caietan. aliique relati à Fagund. 1. *præc. Eccles. lib.* 3. *cap.* 6. *num.* 6. *& cap.* 8. *num.* 9. Alij verò, qui ex communiori sententia contendunt effectum sacrificij ex Christi determinatione esse finitum, quos dabit idem Fagund. *numer.* 8. *capit.* 6. negant quoque vnum sacrificium æquè prodesse pluribus, atque vni soli pro quo offerretur, & vna Missa pluribus stipendiis satisfieri. eos enume-

rat.

rat Fagund. *capit.* 8. *citat. num.* 10. Mihi verò ab hac quæstione abstinendum videtur hoc loco, vt quæ nihil faciat ad difficultatem propositam; non enim idcircò poterit duplex stipendium suscipi pro vna Missa, & pluribus, qui totidem Missas poposcerant, satisfieri, quia valor, & effectus Missæ est infinitus, & singulis æque illa profuit, atque si plures dictæ fuissent; quia stipendium non comparatur cum valore, & effectu Missæ, neque pro eius maiori, aut minori parte crescere, aut minui debebit, capi, aut retineri, vel restitui, sic enim venderetur Missa, & cætera diuina officia, vti diximus *Consect.ar.* 6. sed pro sola sustentatione Ministri datur, cum qua etiam comparari debet; siue igitur ministerium sacrum mihi soli prosit, siue aliis simul, siue mihi sit vtile, siue inutile, debeo stipendium illud exercenti, quia dignus est operarius cibo suo, vt inquiebat Christus; tenetur quidem ex Iustitia mihi laborare, & ministerium sacrum mihi applicare, siue mei causa exercere ille, quem ea de causa dono suo stipendio, non idcircò tamen eius ministerij aut applicationem aut effectum emo, aut cum stipendio ita compono, vt cum ipso adæquem, sed cum sustentatione necessaria ad tale ministerium exercendum; aliunde igitur quam ex infinito, vel finito effectu sacrificij æstimanda erit controuersia proposita. Quarè

Dico, neminem, qui cepit plura stipendia pro dicendis pluribus Missis, satisfacere diuersis illis obligationibus vnica Missa. Quæ doctrina ex tribus proximis *qq.* colligitur, & latissimè probatur à Fraxinell. *sect.* 4. *con.* 2. *& tota sect.* 6. vbi plurima aduersariorum argumenta confutat. Ratio verò euidens est, quia iniustitiam committit, quandoquidem iustum stipendium ad sui sustentationem definitum excedit, vt tandem fatetur nobis alioquin aduersarius Petr. Nau. *lib.* 2. *de restitut. cap.* 2. *n.* 330. *& seq.* accipitque plura stipendia à rationabiliter inuitis, qui ad singulare ministerium illud, sustentationem suppeditarunt. Secundo egit cum pluribus iste Sacerdos, & cum singulis de singulis Missis pactus est, atque eam in rem singula sumpsit stipendia; ergo plures obligationes distinctas eiusdem generis contraxit, quas non implet reuerà, dum vni dat illud ipsum, quod debetur alteri, & saltem fidem datam violat, & fraudat intentionem illorum, quibuscum egit, quilibet enim vult habere Missam totam pro se, quanta quanta est. Accedunt omnia illa incommoda, quæ *in quæstione superiori* D.D. afferebant ex duplici stipendio pro vna Missa, nam non modo plura eiusmodi stipendia accipiuntur in isto casu, sed etiam vna actione pluribus obligationibus singulas actiones poscentibus satisfit. Vsus profectò Ecclesiæ, & communis fidelium sensus contrarius est, neque enim tibi darent stipendium, si scirent iam te esse obligatum ad dicendam pro alio Missam, nisi scirent te plures Missas dicturum: Immò cum Trident. *sess.* 25. *de reformat. cap.* 4. concedit Episcopis in Synodo diœcesana, & Generalibus Regularium in capitulis generalibus numerum Missarum ex fundationibus relictum, dum illi satisfieri nequit, ex parte minuere, satis indicat, non licere cuilibet sacerdoti pluribus eiusmodi obligationibus, vnico sacrificio satisfacere; adde quod infinitis obligationibus & stipendiis vnicum sacrificium corres-

ſponderet, quæ omnia abſurda ſunt. Denique decretum Congregationis an. 1625 ad reſtitutionem obſtringit eos omnes, qui vnica Miſſa pluribus ſtipendiis ſatisfecerint.

Hinc reiicitur, quod Petr. Nau. *lib. 2. de reſtitut. cap. 2. n. 247.* Philiarch. *part. 1. lib. 2. cap. 14.* Molſeſi. *tom. 1. tract. 3. cap. 15. n. 40.* Naldus. *ver. Miſſa. n. 12.* & alij, quos dabit Diana *tract. 14. de celebrat. Miſſa. Reſolut. 14.* exiſtimarunt poſſe plura ſtipendia pro vna Miſſa ſumi, ſi ſacerdos vni applicet partem fructus ſibi obtingentem, alteri verò partem ſolitam; nam neque certum eſt, an illa pars, quæ obtingit offerenti ſit applicabilis alteri, & quiſque ſibi poſtulat totum ſacrificij fructum, quem percipere poteſt, ſibi applicari, & non datur ſtipendium pro ratione partis ſacrificij, aut fructus eius, alioquin committeretur ſimonia, & idcircò inde peti non debet iuſtitia, & æqualitas plurium ſtipendiorum, quorum ſingulis pars fructus ſacrificij reſpondeat. Quare noſtram hanc ſententiam tradunt Corduba. *lib. 1. qq. q. 3. notat. 3.* Angel. *ver. Miſſa. n. 52.* Suar. *tom. 3. in 3. part. diſp. 79. ſect. 9. dub. vlt.* Mirand. *tom. 1. Manual. q. 41. a. 17. ſub fin.* Anell. *lib. 2. cap. 7. n. 102* Vbi contrarium ſententiam negat eſſe in praxi tutam, cùm ſit contra communem Eccleſiæ vſum, & videatur damnata in decreto Congregat. anno 1625. §. 3.

16\. Decimoquarto quæritur, an ex diſpenſatione Pontificis plura adæquata ſtipendia pro vna Miſſa capere liceat.

Reſpond. negatiuè, quamuis poſſit tum Pontifex, tum Epiſcopi, atque Generales Regulares numerum Miſſarum debitarum minuere iuſtis ex cauſis. prima pars Pontificem non poſſe permittere, vt plura ſtipendia adæquata pro vna Miſſa accipiantur inuitis dantibus, traditur à Sylu. *ver. Papa. q. 12. & 13.* Cordub. *lib. 1. qq. q. 4. dub. 3.* Aragon. *2. 2. q. 85. art. 3. dub. de iuſto Miſſæ ſtipendio poſt ſolution. 4 argum.* Roderiq. *q. 43. art. 17. con. 3.* Suar. *tom. 3. diſp. 86. ſect. 4.* Qui omnes, aliique paſſim negant hanc diſpenſandi facultatem Pontifici niſi ſit rationabilis aliqua cauſa, quia nequit diſponere de alienis bonis inuito Domino; neque in lege diuina, & naturali diſpenſator eſt, neque habet dominiũ contractuum humanorum, ſed tantùm Iuriſdictionem ad debitam eorum gubernationem, quatenus ad finem ſupernaturalem neceſſarium eſt. Vt igitur in diuino, aut naturali iure aliqua ratione diſpenſet eo modo, quo diximus *in ſcientia canonica*; neceſſaria eſt aliqua cauſa, quę diuinum cultum reſpiciat, qualis erit ingens aliqua Eccleſiæ vtilitas, aut neceſſitas, propter quam teneantur contrahentes de ſtipendio, quod dant, cedere ſuo iuri. Quæ doctrina communis omninò eſt; at verò nunquam talis cauſa contingere poteſt, vt aliqua Eccleſia poſſit plura ſtipendia adæquata in præiudicium tertij accipere, quod ſapienter annotauit Anell. *lib. 2. cap. 7. n. 94.* quia cùm poſſit ſtipendium iuſtum definire; ſi ſuſtentatio debita miniſtris Eccleſiæ requirat maius ſtipendium, illud augere quidem poterit, non tamen diſpenſare, vt plura ſtipendia iuſta capiantur: ſed vt ſtipendium, quod aliis iuſtum cenſebatur, nunc reuerà inſufficiens exiſtimetur, atque ita reiici poſſit; neque aliud probant, quæ DD. ſuperiùs laudati, aliiue afferunt, vt oſtendant hanc diſpenſandi poteſtatem in Pontifice ex rationabili cauſa, idque ipſum demonſtrant.

Secunda

Secunda pars, de potestate minuendi numerum Missarum ex fundatione, aliáue ratione debitarum, cuius imminutionis meminit Trident.*sess.25.cap.4.de reformat.*& nos alibi fusiùs de ipsa egimus; id verò non est dispensare, vt plura adæquata stipendia capiantur pro vna Missa; sed vel quia redditus relicti, sunt insufficientes, illos adæquare cum iustis stipendiis, vel defunctorum voluntates commutare, illisque derogare, quod à supremo Principe iustis de causis fieri posse ostendimus alio loco. Quare ex ea potestate malè argumentantur ad potestatem dispensandi in pluribus stipendiis adæquatis capiendis, cùm pro ea commutatione, aut derogatione voluntatis fundatorum, & imminutione numeri Missarum possit rationabilis causa occurrere, non verò pro adæquatis pluribus stipendiis capiendis, sicuti hactenùs monstrauimus.

Hinc intelliges, quid ferant Priuilegia nonnullis Regularibus concessa. Leo enim X. concessit Minoribus, vt pluribus eleemosynis satisfaciant dicēdo vnam Missam, modò meminerint in vniuersum omnium, qui eleemosynam contulerunt. Quod priuilegium tum Collator, tum Roderiq.*tom.1.qq. Regula. q.43. art.17.* subreptitium existimant; sed siue illud verum siue suppositium existat, definit solùm stipendium adæquatum, quod non vult esse minus Iulio, vnde pro pluribus eleemosynis, quæ Iulium tantùm adæquabunt, non obligat nisi ad dicendam vnam Missam; neque aliud conceditur in alio simili priuilegio Iulij II. Refert Graffi.*part.1. lib.2.cap.45. num.23.* priuilegium concessum à Xisto IV. Benedictinis, vt quibuscumque verbis vtantur legantes, vel testantes, & imponentes Missas, intelligantur tantùm ad participationem Missæ admissi, & non ad totum effectum. Verùm dubium est illud priuilegium, cum nulli Collectores eius meminerint: Deinde ipsemet Graffi. monet, petendam esse declarationem à legātibus & restantibus ad securitatē. Demum reperitur quidem in noua collectione priuileg. Roderici, aliquid simile, quod Nicolaus Franeus Sixti VI. Nūtius in Hispania an.1478. indulsit Benedictinis Vallisoletanis, vt quæcumque legata, & eleemosynas accipere possint sine onere Missarum certarum, modò dantes fiant participes *Benefactorum communium in Monasterio fiendorum.* Contra hoc priuilegium disputat fusissimè Fraxinell. *sect.6. de obligat. argum.22. à num.3.* sanè non est aliter intelligendum, quàm vt moneantur fundatores, se non aliquid accipere in stipendium, aut in onus dicendarum Missarum, sed titulo solius eleemosynæ, sed tamen hos benefactores in communionem bonorum operum Monasterij vocari; atque ita nulla fit iniuria dantibus eleemosynas, cùm aliis precibus, atque orationibus satisfiat pro illis, vt ex pluribus docet Anell.*cap.7. cit. num.95.*

Decimoquinto, an quando vnus postulat Missam ad aliquid impetrandum, alter verò ad satisfaciendum, possit vtique vna Missa satisfieri, atque ita accipi gemina stipendia adæquata. Ratio difficultatis est, quia effectùs impetrationis est distinctus à satisfactione, & primus ille infinitus est, quare neutri videtur fieri iniuria, quandoquidem quisque habet, quod postulabat, neque mirum est pluribus obligationibus diuersæ rationis nos eodem opere satisfacere posse: 17

atque ita censent docti aliqui recentiores.

Respond. nihilominus, id non licere cum Rodriq. *tom.1.summ.c.251. num.6.* Bonac. *disp.4. de sacram.q.vlt. punc.8. num.15.* & aliis ab eo relatis; quia stipendium non datur pro fructu Missæ siue totali, siue partiali, sed in sustentationem laborantis Ministri; præterea qui petunt Missam, omnem illius fructum sibi deposcunt, neque subtili ista distinctione vtuntur, quare nisi moneantur de eiusmodi partitione facienda, fraudantur à sacerdote.

Decimosexto quæritur, an qui vnum, vel plura stipendia accipit ad dicendas Missas, possit aliquid sibi retinere, si illas Missas per alios sacerdotes minori stipe offerri curet.

18 Respond. quoties dantur ita ista stipendia sacerdoti, vt dominium ipsorum acquirat, & non sit simplex ipsorum dispensator, poterit sibi, post data stipendia iusta aliis sacerdotibus, quibus eas Missas dicendas committit, quod supererit retinere, nisi vbi decretum Congregat. Conc. ann. 1625. editum vim habuerit.

Prima pars traditur à Dian. *de celebrat. Miss. Resolut.10.* Bonac. *disp.4. de sacram. punc.8. quæst. vlt. difficult.6.* & aliis, quos isti dabunt. Quia tunc nulli fit iniuria, cùm enim sacerdos ille acquisierit dominium illorum stipendiorum cum onere, siue obligatione Missarum dicendarum, satisfacit illi obligationi, cum eas dici curat; quare non facit iniuriam dantibus stipendia, & cùm aliis sacerdotibus det stipendium iustum, quamuis mediocre, iniuriam quoque nullam ipsis irrogat, si reliquum, cuius ipse Dominus est, sibi retineat. Si verò solùm dispensator stipendiorum sit, neque eorum acquirat dominium, nihil planè sibi seruare iure poterit, quia totum illud datur distribuendum dicenti Missam, nisi ex consuetudine, aut lege pro onere colligendi stipendia, & curandi Missas aliquid fuerit præscriptum.

Ex quibus facilè fuerit statuere, quid de Parrochis, Sacristis, aliisue quibus solitum est dare eiusmodi stipendia ad curandas Missas in Ecclesia, aut altari, vel confraternitate, aut quibus id incumbit ex officio, eadem enim perpetuò distinctione vtendum erit, si enim dominium collectarum eleemosynarum acquirant, eas distribuere ad arbitrium poterunt, modò seruent æquitatem sufficientis stipendij; si autem solùm distribuenda stipendia acceperint, totum acceptum dare debent, & nihil sibi retinere, nisi ex lege, aut consuetudine.

Secunda pars, id prohiberi à Congregatione Trident. patet ex decreto citato, quod æquissimum est ad vitandam turpem omnem negotiationem, & sordidæ auaritiæ causas omnes amputandas, tollendásque suspiciones. Quod tamen decretum non extenditur ad Capellanias, & beneficia, possunt enim Capellani, qui dato iusto stipendio curant fieri sacra, ad quæ obligabantur, retinere reliquos prouentus Capellaniæ, qui ipsis dantur titulo sustentationis ex communi apud Dian. *resolut.11.* Non valet etiam, quando qui sacrum facit, scit datum fuisse stipendium, illud tamen, aut partem eius recusat, non enim volenti fit iniuria, vt *resolut.13.* concedunt DD. & iam superius diximus non posse prohiberi sacerdotibus, ne aut gratuitò, aut minori stipendio Missas celebrent. Inde quoque solues id quod ponit Diana *resolut.12.* de sacerdote, qui

qui à viro amicissimo stipendium duplicatum accepit, si enim intuitu amicitiæ duplicatum fuerit, poterit illud retinere data alteri, qui Missam celebrabit, parte sufficienti. Vide de tota hac controuersia Anell. *lib.* 2. *cap.*7. *dub.*6. *integro*, & Fagund. 1. *præcept. lib.* 3. *cap.* 9. aliósque laudatos à Diana.

19 Decimoseptimo quæritur, an in die Natiuitatis Christi tria stipendia pro tribus Missis eo die factis liceat accipere.

Respond. licere. Ita Fraxinell. *sect.* 4. *con.* 1. §. 1. *n.* 10. Suar. *tom.* 3. *in* 3. *part. disp.* 86. *sect.* 2. *con.* 3. qui addit multiplicari posse stipendium, quoties eodem die plures aliquis Missas facit, etiamsi in multiplicandis sacris aliunde peccaret. Cuius tamen ratio mihi non probatur, quod illud peccatum sacerdotis non impediat valorem sacrificij, eiúsque efficaciam; neque enim datur stipendium pro Missæ valore, aut efficacitate. Delugo verò *disp.* 21. *sect.* 1. *num.* 18. ex eo probat, quia licet non plus insumat eo die ad sui sustentationem, cui proinde vnico stipendio videtur fuisse satisfactum, totum tamen illud, quod conflatur ex tribus illis stipendiis non excedit illud, quod requiritur ad victum toto anno, & non solùm hac hora; idcircò totius anni expensæ distribuuntur inter petentes Missas, vt singuli concurrant per æquales partes, iuxta partem, quam habent in illis sacrificiis. Plurima sunt in hac ratiocinatione, quæ minus placeant, supponit enim imprimis sustentationem diurnam deberi ex ministerio Missæ, quandoquidem vult diuidi totius anni sustentationem in petentes Missas, id tamen superiùs cum ipsomet Delugo reiecimus. Deinde quamuis id daremus, vnicum stipendium pro pluribus Missis eodem die dictis sufficeret ad conflandum totum, quod necessarium esset ad sustentationem sacerdotis toto anno, sicut reuera si singulis diebus vnam tantùm Missam dixisset, vnúmque stipendium accepisset. Denique minus probatur ea distributio stipendiorum pro ratione partis, quam in Missa participant, cùm ex ea participatione non debeat mensura stipendij peti. Vera igitur ratio est, quia ministranti, & laboranti debetur suum stipendium, & substentatio, si igitur multiplicet ministerium, & laborem, siue opus, ratione cuius debetur stipendium, illud quoque multiplicandum erit, vt apparet in milite, qui eodem die pluries pugnabit, & aratore, qui duo iugera terræ arauerit, quibus similibúsque exemplis libenter vtitur Paulus, stipendia enim istis accrescent, si pro singulis pugnis, aut pro singulis iugeribus excultis certum quid definitum fuerat. Cùm igitur sustentatio, stipendium, & eleemosyna certa præscripta sit pro singulis ministeriis sacris, quoties illa ministeria sacra multiplicabuntur, toties & stipendia multiplicari debebunt, vnde quoque soluitur.

Decimaoctaua quæstio, an pro solemni Missa maius stipendium debeatur, sicut & pro Missa, cui est adiunctum officium funebre. 20

Respond. enim cum Suare *l. cit.* & Fraxin. *num.* 9. 11. *&* 12. vbi Bonac. Petrum Ledesm. Roderic. Homobon. & Alphonsum Leon. allegat, posse; quia nimirum tunc maius est ministerium, & in eo plus temporis impenditur, crescere igitur debet stipendium; quibus accedit praxis ferè vniuersalis, definiuntur enim tunc vbique maiora stipendia. Huic affine est quod

21 Decimonono quæritur, an in festo maius stipendium possit capi.

Respond. enim cum DD. laudatis, & Dian. *tract.* 14. *resolut.* 9. id posse. Itáque determinauit, vti ipsi referunt, Congregatio Pænitentiaria Mediolanensis; siue quia congruum est, aliquid amplius tunc in sustentationem dari; siue quia maiori apparatu ministeria fiunt, atque adeò plura requiruntur necessaria; siue denique quia ita ex communi hominum sensu maius aliquid eiusmodi ministerio deberi existimatur.

22 Vigesimo quæritur, an peccent mortaliter Regulares, qui plures Missas petunt, aut accipiunt, quàm facere possint etiam subsequentibus diebus, intentione curandi reductionem, siue imminutionem earum per Generalem Ordinis ex concessione Tridentin. *sess.* 25. *cap.* 4. *de reformat.*

Respond. peccare. Ita Nauarr. *conf.* 10. *de celebrat. Missa. num.* 3. vbi ait dolosè agi cum iis, qui Missas postulant, eámque in rem stipendia donant, quod omninò viros perfectos dedecet; idem omninò significat *conf.* 11. accedit Anell. *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 97. neque Tridentinum loquitur nisi de Missis anteà bona fide susceptis, ideóque à pluribus eleemosynis, quàm Missæ dici queant, omninò abstinere iubet Congregatio declarans mentem Tridentini in suo decreto an. 1625. §. 7.

23 Vigesimoprimo quæritur, an sacerdotes, qui ex negligentia diutiùs differunt facere Missas, pro quibus stipendia acceperunt, grauiùs peccét.

Respond. hanc negligentiam, & dilationem ferè mortalem esse, quod communiter tradunt Sylu. *ver. Missa.* 1. *quæst.* 10. *sub fin.* Aragon. 2. 2. *quæst.* 89. *art.* 3. *dub. antepenultimo.* Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de restitut. cap.* 2. *num.* 367. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 8. *litt. V.* Rodriq. *tom.* 1. *sum. cap.* 251. *con.* 1. Nald. *ver. Missa. num.* 12. Ledesm. *tom.* 1. *cap.* 18. *con.* 17. Reginald. *lib.* 23. *cap.* 17. *num.* 236. Fagund. 1. *præcep. Eccles. lib.* 3. *cap.* 10. *num.* 1. Angel. *ver. Missa.* §. 51. Anell. *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 98. quia insignem iniuriam facit petenti Missam, cùm ipsum defraudet fructu sacrificij cum magno damno, nam si quid impetrandum erat, intereà elabetur tempus: si autem pro defunctis petebatur, aut in expiationem, & satisfactionem, intereà defuncti torquentur, aut diutius alij carent fructu illo eximio satisfactionis. Confirmatur ex eo, qui culpabiliter retinet diutiùs, quod restituendum nomine alterius acceperat, inuito tum domino, tum restituente, eum enim peccati grauioris passim damnant Molin. *tract.* 2. *disp.* 263. Less. *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 46. Sanch. *lib.* 1. *de matrimon. disp.* 6. *num.* 8. & alij; ergò multò magis peccabit, qui per summam negligentiam alterum priuat sacrificio sibi debito. Arbitrio tamen boni viri mensurandum est tempus huius dilationis; ideóque Rodriq. concedit pauperi sacerdoti iam anticipatè accipere stipendia Missarum, quas deinde dicet, quamprimum poterit. Anell. extendit hoc tempus etiam ad duos menses, quia alioquin pauperes sacerdotes, cùm quotidiè non occurrant Missæ dicendæ, cogerentur carere sæpiùs necessaria sustentatione, nisi anticipatè eiusmodi stipendia caperent.

Vigesimosecundo quæritur, an qui Missas, quarum stipendia accepit, non celebrat, peccet mortaliter, & teneatur ad restitutionem. 24

Respond.

Respond. hanc quæstionem manere explicatam ex superiori, si enim dilationem culpabilem Missæ debitæ ex Iustitia damnamus peccati mortalis, potiori iure id pronuntiabimus de ipsa omissione Missæ, atque adeò damnabimus ad restitutionem. Ita Syluest. *ver. Missa.* 1. *quæst.* 10. Tabien. *ver. restitutio. num.* 33. Sotus. *lib.* 9. *quæst.* 2. *art.* 2. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 91. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 21. *num.* 4. & *cap.* 22. *numer.* 2. *litt. K.* Tolet. *lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 3. Corduba. *lib.* 1. *qq. Theologic. quæst.* 3. *con.* 5. Rodriq. 1. *par. sum. cap.* 251. *con.* 4. Vasq. *in* 3 *par. disp.* 234. *num.* 25. Suar. *tom.* 3. *disp.* 86. *sect.* 1. Bonacin *disp.* 4. *de Sacram. quæst. vltim. punct.* 8. *num.* 4. Fraxinell. *sect.* 4. *de obligat. con.* 5. §. 1. vbi plurimos allegat, Anell. *cap.* 7. *lib.* 2. *num.* 105. Et quidem si attendamus omissionem Missæ, quam ex Iustitia commutatiua facere quis tenebatur, & graue damnum, quod ex ea omissione inferri iam diximus, dubitari nequit in ea omissione graue peccatum admitti. Si verò stipendium acceptum consideremus, si illud vnicum sit, cùm vix contineat materiam necessariam ad furtum mortale, reuerà inde non erit culpa mortalis, aut obligatio ad restitutionem ex communiori sententia; cùm tamen communiter dicant DD. eum qui à diuersis minuta furta subripuit, vbi primùm ad notabilem summam peruenit, si eam retineat, peccare mortaliter, obligarique ad restitutionem: ita sacerdos acceptis pluribus stipendiis pro pluribus Missis, si faciant summam notabilem, iam peccat mortaliter, & tenetur ad restitutionem, nisi numerum illum Missarum per se, aut per alios faciat, aut stipendium sub ea conditione donatum restituat, vt ex eo ex Missæ procurentur; aut si hæc præstare non possit, id significet illis, à quibus accepit stipendia, vt ipsi condonent; quod facere censentur, dum sciunt sacerdotem non satisfecisse suæ obligationi, & tamen ipsum non vrgent, nec de promissione interpellant, quod ratiùs profectò contingit; neque aliud volunt qui videntur esse in contraria sententia, quam eiusmodi sacerdotes ratione aliquarum istarum causarum, quas indicauimus, à grauiori culpa, & restitutione excusari, quod nos quoque fatemur, sed negamus eas causas ordinariè reperiri.

Vigesimotertio quæritur, an sacerdos possit anticipatè Missas celebrare pro eo v. gr. qui ipsi primus stipem ad faciendam Missam daturus est crastino die. Aut ne conditio ista dicatur esse tantùm de futuro, & suspendere effectum sacrificij, qui deinde non existēte ipsius causa poni non posset, vti diximus aliàs agentes de Sacramentis, fiet Missa pro eo, quem DEVS scit, & videt daturum die crastina stipendium ad sacrum. 25

Respond. quoties in illa celebratione anticipata Missarum non suspenderetur effectus, neque applicatio sacrificij in futurum, sed reuerà fiet applicatio quando sacrificium offertur, tunc licita erit ea anticipatio, non verò aliter. Hanc conclusionem omnes prorsùs admittunt, licet deinde circa casus particulares dissentiant; nemo enim affirmat posse sacerdotem suspendere effectum sacrificij, & illum veluti seponere per aliquod tempus, & deinde illum cui voluerit, aut qui stipem porrexerit, applicare, vsque eius impetrare id ipsum, quod alius per sacrificium postularet; alioquin posset quisque sibi thesau

thesaurum satisfactionum comparare, & aliis deinde applicare, atque ita quod per solas Indulgentias fit, alios in operum iam priùs factorum, & non applicatorum communionem vocare, qui singulares, & priuati thesauri communem illum thesaurum Ecclesiæ, cuius clauim habet Pontifex, quémque per Indulgentias distribuit, corrumperent: si enim quisque satisfactiones, & fructus tum operum, tum sacrificiorum non applicatorum sibi reseruat, illa non reponuntur in thesauro Ecclesiæ, neque potest Pontifex has satisfactiones, quæ in singulorum dominio remanent, ipsis inuitis, aut inconsultis, aliis pro arbitrio diuidere; & veluti thesauros istos priuatos expilare. Adde quod posset sacerdos pro se aut alio sacrificans suspendere effectum sacrificij, donec esset in gratia, & ita offerre sacrum, vt nolit sibi, aut alteri applicari, nisi cùm fuerit in gratia, quod nullus omninò affirmabit. Nunquam igitur licebit suspendere effectum sacrificij, eiusque applicationem in futurum, vti diximus aliàs de Sacramentis. Itaque omnis anticipatio Missarum, quæ eiusmodi suspensionem effectus, & applicationis sacrificij continebit, reiicienda erit omninò, neque pro Missis ita anticipatè celebratis poterunt accipi stipendia, sed aut aliæ Missæ dicendæ erunt, aut restituendum quod acceptum fuerit.

Quando verò in ista anticipatione Missarum reperitur actualis, & præsens applicatio sacrificij, nulláque necessariò est in futurum operationis sacrificij suspensio, quia iam nunc prodest illi ipsi, pro quo anticipatè applicatur, & fit, licita erit ea anticipatio, & pro Missis hoc modo celebratis iusta stipendia capi poterunt. Vnde plurimos casus expones, nam

Hinc fit primo celebrationem 26
Missæ pro eo quem DEVS scit, & videt primum mihi die crastino daturum stipem, & pro illa intentione, quã DEVS videt iam nunc illum habiturum, dum sacrum postulabit, licitam, & validam esse speculatiuè loquendo; minimè tamen in praxi consulendam esse. Primum illud concedunt Aragon. 2.2.*quæst.*85. *art.*3. *dub. penultim. dicto* 2. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de restitut. cap.* 2. *num.* 373. Rodriq. *tom.*1.*cap.*251.*con.*9. Vega. *tom.* 2. *sum. cap.* 4. *casu* 5. Henriq. *lib.*9.*cap.* 21. *num.* 2. *litt.V.* vbi doctos Salmanticenses in hanc rem consultos allegat. Reginald. *lib.* 23. *cap.* 17. *num.* 237. Anell. *lib.* 2. *cap.* 7. *num.* 112. & tandem Corduba. *lib.*1. *qq. quæst.* 4. *dub.* 6. *ad* 1. Suar. quoque *tom.* 3. *in* 3. *part. disp.* 79. *sect.* 9. §. *ex dictis colligo.* concedit hanc intentionem & applicationem *applico hanc Missam cui Petrus applicuerit*, validam esse, & sufficientem, si iam Petrus tempore oblationis conditionem impleuit, & sacrificium applicuit; idémque fatetur Vasquez. *in* 3. *part. disput.* 134. *numer.* 22. Ratio est, quia intentio sacerdotis est determinata, & non vaga, certæ enim personæ applicat, quam solus DEVS nouit, neque relinquit DEO soli applicationem faciendam, vt malè supponunt aduersarij; non suspenditur etiam effectus, cùm conditio sit præsens, aut præterita, & non futura, acproinde iam tota ea intentio absoluta est; quarè nihil impedit quominus hæc celebratio ita anticipata legitima sit, & pro ea stipendium deinde iure accipiatur.

DIXI tamen non esse in praxi consu-

consulendam hanc anticipationem, quod saltem suadet contraria sententia, quam tradit Layman. *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 2. *num.* 14 Cordub. non satis sibi ipsi consentiens *quaest.* 4. *citata. dub.* 6. *ad* 2. Molfesi. *tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 16. *num.* 18. Petrus Cenedo. *lib. qq. Canonic. quaest.* 38. Suar. & Vasq. citati, Fagund. 1. *praec. Eccles. cap.* 9. *num.* 10. Reginald. & Henriq. quorum aliqui omninò reiiciunt eiusmodi anticipationem; alij nolunt recipi pro Missis ita dictis stipendia, alij improbant in praxi, quod speculatiuè consideratum amplectuntur. Immò & à Praelatis id prohiberi vellent, quibus & ego assentior, quia est contra communem vsum Ecclesiae, & plurimos abusus parere potest, atque scandala. Deinde quia saepissimè committitur iniustitia, nam qui dat stipendium, vult celebrari quandoque Missam de Virgine, aut de aliquo sancto peculiari in certo quodam altari, cui intentioni, & obligationi non satisfactum fuit per anticipatam Missam; quo iure igitur capiet stipendium sacerdos, qui non satisfecit, neque satisfacturus est illi obligationi? Denique refert Fagund. Clem. VIII. authoritate factam declarationem à Cardinalibus Concil. Trident. quam totam exscripsit Cenedo, vbi hanc sententiam periculosam, scandalosam, fidelium offensionibus obnoxiam nominat, atque omninò explodendam esse dicit. Quod diploma Pontificium quamuis promulgatum in hisce partibus non fuerit, ostendit tamen Ecclesiae, & sedis Apostolicae sensum.

Secundo qui celebrat anticipatè Missam ex intentione aeditui, aut alterius qui habet curam distribuendi Missas, aut pro intentione amici, qui solet illi Missas dicendas deferre, licitè id facit, recipitque stipendia, si ille aedituus, aut amicus habet iam certas Missas dicendas, quod iste sacerdos scit, ita vt intentionem suam non suspendat, sed anticipatè tantùm soluat, quod aedituus, aut ille amicus ab ipso, aut alio quopiam exigeret. Ita DD. superiùs laudati, Aragon. Nauarr. Vega, ipséque Cenedo, & Fagundez *cap.* 9. *num.* 8.

Tertio qui accipit stipendia, vt qualibet hebdomada duas Missas faciat, potest hac hebdomada quater celebrare, & obligationi sequentis hebdomadae satisfacere, vt liber sit ad stipendia pro aliis Missis illa hebdomada celebrandis capienda. Ita Petrus Cenedo. *lib. qq. Canonic. quaest.* 38. *num.* 2. Fagundez *cap.* 9. *citat. numer.* 1. Roderiq. *capit.* 251. *citat. conc.* 8. Reginald. *lib.* 23. *capit.* 17. *num.* 237. Vega, *tom.* 2. *cap.* 41. *casu* 39. Nauarr. *lib.* 2. *de restitut. capit.* 2. *num.* 371. De Lugo. *disput.* 21. *de Eucharist. sect.* 2. *num.* 44. Anellus *libr.* 2. *capite* 7. *num.* 106. quia in hoc casu est duntaxat solutio anticipata, quae nunquam nocet creditori, immò prodest per se loquendo. Si tamen vel in fundatione Capellaniae, vel à dante stipem certi quidam hebdomadae dies propter quandam peculiarem rationem fuissent designati, vt fiat Sabbatho de Virgine, feria sexta de passione, aut vicini, vel familiares domûs, à qua fundata est Capella, habeant commoditatem interessendi sacro illis diebus, tunc non liceret anticipare, & vna hebdomada dicere Missas pro sequenti, quia fieret sanè praeiudicium aliis, & non satisfieret intentioni postulantium, aut imperantium

Missas, atque obligationi aduersùs eos contractæ, vt patet.

Hinc fit quarto vt quoties illa anticipatio Missarum cedit in alterius præiudicium, illicita sit, quamuis non iniusta fortassis existat, qui v. gr. obligatur singulis hebdomadis, aut mensibus pro mortuis alicuius Communitatis celebrare, si prima hebdomada pro toto reliquo mense celebret, illi qui ea hebdomada, aut mense post Missam anticipatè celebratam obierint, fraudantur tali subsidio, quibus tamen omnibus voluerat fundator successiuè subueniri.

Ideò Layman *lib.* 5. *tract.* 5. *cap.* 2. *num.* 14. monet sacerdotem Societatis IESV non satisfacere suæ obligationi, qui anticipatè facit sacrum pro fundatoribus, quorum nomina deinde promulgabuntur, si dum facta sunt illa sacra, nondum obierant. Secus verò si iam obierant, soluit enim priusquam interpellaretur, quod vtile fuit creditori, quod idem existimo de Missis singulis mensibus dicendis, anticipari enim possunt, vt dixi superiùs.

Ex his explicabis, quid sentiendum sit de illa consuetudine, quam Pinell. *lib.* 2. *de Missa. cap.* 7. *quæst.* 3. & Nauarr. *consil.* 6. *de celebrati. Missa.* referunt, & probant eorum, qui adhuc viuentes suas funebres exequias fieri curant, & Missam pro se tanquam pro defuncto celebrari, cui tamen ipsi assistunt. Idque ab Alberto Magno, aliisque piis viris aliquando vsurpatum fuisse refert Layman *capit. citat. num.* 15. vbi & eum morem meritò reiicit, cùm non prosint hæc officia deinde morituris, vbi mortui fuerint, vt à pœnis Purgatorij ipsos eximant; fructus enim sacrificij ex opere operato non suspenditur in futurum, illi, pro quo offertur sacrificium, applicandus vbi obierit, sed iam nunc ipsi viuenti si capax sit, confertur: fructus verò orationum Ecclesiæ impetratorius nomine totius Ecclesiæ, ex eiusdem Ecclesiæ intentione applicatur mortuis, prout ipsa verba sonant; quarè non nisi ridiculè, & superstitiosè viuenti aptabuntur.

Quinto denique ex dictis infert De Lugo *sect.* 2. *disputat.* 21. *de Eucharist.* quoties ex aliquibus circumstantiis licita est anticipatio, excusari quoque saltem à mortali postpositionem ac dilationem, si quis hoc mense faciat Missas, omissas mense præterito; & *Regulariter*, qui accipit stipendium vt in hodierna festiuitate celebret pro tali persona, satisfaciet si die sequenti, vel infra, aut etiam post octauam celebret, nisi iubeatur ea celebratio pro præsenti negotio nunc vrgenti, quia tunc illa dilatio non est sola circumstantia, sed videtur ad substantiam rei pertinere.

Vigesimoquarto quæritur, an omninò teneatur celebrare sacerdos in Ecclesia, vel altari, quod à dante stipendium, aut fundante beneficium designatum est. 27

Respond. teneri, nisi aliqua causa impossibilem, aut valdè difficilem eam celebrationem reddiderit, quia v. gr. Ecclesia polluta fuit, aut altare dirutum, aut flumen traiici propter pluuias nequit, aut ob malignam tempestatem in locum adeò distantem sine magno incommodo conferre se nequit sacerdos; in his enim, & similibus casibus alio in loco, & altari poterit tunc celebrari, quia melius est extra locum à fundatore,

tore, aut à dante stipendium celebrare, quàm omninò non celebrare; in reliquis autem seruanda est voluntas eius, à quo stipendium accipimus,& cum quo contrahimus. Ita passim DD. idcircò Nauarr. *cap.* 5. *de orati. num.*12. negat studentem in Academia satisfacere suæ conscientiæ,si ibi celebret Missas,quas in altari,aut Ecclesia sui beneficij ex fundatione celebrare tenebatur. Vide eundem *in Man.cap.*25.*num.*134. Sà. *ver. Missa. num.*47. Azor 1.*par. lib.* 10. *cap.* 24.*quæst.*8. Graff. 1.*par.lib.*1.*cap.*53. *num.*12. Fagund. 1.*prec. Eccles.lib.*3. *cap.* 9. *num.* 7. Vgolin. *de offic. Episcop. cap.* 24. *num.*4. Sylu. *ver. Missa.*1. *quæst.*10. Henriq.*lib.*9.*cap.*23. *num.*9.Bonac.*disp.*4.*de Sacram.quæst. vltim. punct.*7. §.4. *num.* 2. Fraxinell. *sect.*4. *de obligat. con.* 4. §. 9. idcircò diximus alibi,non posse Episcopum, nisi grauibus ex causis, aliquoties duntaxat, derogare hac in parte fundatorum voluntati. Vide quoque Dian. *tract.cit.de celebrat. Miss. resolut.*29.monetque Fraxinell.§.10.non esse attendendam hæredum, aut successorum voluntatem, sed ipsius fundatoris;quod etiam obseruauit Ricci. *in praxi.decis.*342.

Quamuis porrò DD. omnes laudati hactenus damnent peccati mortalis hanc variationem loci, placet tamen, quod sapienter ait De Lugo *disput.* 21. *de Eucharist. sect.* 1. *numer.* 36. non posse quidem quando ob peculiarem aliquam causam v.gr. cultum illius loci, commoditatem populi, monimentum suæ familiæ, fundator certum altare delegit, illud mutari; si tamen id rarò fiat, aut semel & iterum, non esse nisi culpam venialem propter paruitatem materiæ, immò si adsit causa aliqua rationabilis, præter illam impossibilitatem moralem, de qua loquebamur, ne quidem noxam venialem fore in infrequenti eiusmodi loci variatione; quod si nulla fuit causa peculiaris fundatori designandi certum altare, tunc putat excusari à grauiori peccato mutationem altaris, modò intra eandem Ecclesiam fiat, quia alioquin fieret iniuria illi Ecclesiæ, cui iam tale ius acquisitum fuit. Quarè cum altare, in quo sacerdos celebrare debet, est iam occupatum ab alio, neque ipse propter negotium vrgens expectare potest, sine culpa in alio altari celebrabit; immò etsi non vrgeatur adeò graui negotio, non erit nisi culpa admodùm venialis; immò si propter Missam solemnem, aut concionem, aut quia inuenit alios sacerdotes in sacristia iam paratos vt sibi succedant in eodem altari, itáque diutius expectandum illi sit, satisfaciet obligationi in alio altari, atque Ecclesia celebrando. Quod verum quidem est, quando Missa dicenda est ex fundatione, & institutione beneficij,quia verisimile non est, fundatorem ita obligasse beneficiatum, vt semper cum tanto incommodo voluerit illum inibi,& nunquam alibi celebrare.At verò in dante stipendiũ pro vna Missa, vel altera, aliud dicendum videtur, quia sine dubio ex singulari quadam ratione voluit inibi, & non alibi celebrari, maximè cùm præuiderit frequentiam celebrãtium in eo altari; quarè non satisfit eius intentioni, neque obligationi contractæ, si alibi celebretur.

Addo quoque cum eod. De Lugo, & Fagund. *ll. cit.* qui iussus est celebrare in altari priuilegiato,non satisfacere, si alibi, quàm in alio altari simili priuilegiato celebret,quamuis secum habeat icunculam, cuius in-

dulgentiam per modum suffragij applicaturus sit, contra Fraxinell. §. 9. cit. num. 2. & Alphons. de Leon. *de Iubil.* 3. *part. num.* 29. quia fraudat defunctos magno fructu indulgentiæ, quæ solet esse magis certa, & authentica in altari priuilegiato, quàm in icunculis, plures ob causas. Id verò multò verius erit, quando non dicet Missam pro defuncto, sed solùm illi Indulgentiam suæ icunculæ applicabit, quia reuerà tunc non satisfacit intentioni petentium Missam.

28 Vigesimoquinto quæritur, an qui ex stipendio, aut fundatione beneficij tenetur celebrare in certo altari, Capella, aut Ecclesia, in quibus tamen tunc non potest celebrare, quia aut diruta, aut polluta sunt, ab hostibus occupata, aut obserata, teneatur nihilominus alibi satisfacere huic obligationi; an verò sit omni obligatione solutus.

Respond. distinguendum esse, quando enim fundator, aut quilibet alius alligauit certo loco Missam in honorem, & cultum ipsius loci, vel sancti alicuius, impedito, vel destructo eo loco, cessat omnis obligatio celebrandi: si verò certam aliam intentionem habuit fundator, quia voluit pro se, aut suis eam Missam celebrari in tali tamen loco ex peculiari quadam aduersùs sanctum aliquem pietate, manet obligatio alibi celebrandi. In dubio autem præsumitur hæc posterior intentio testatoris fuisse; quia eadem præsumptione ducitur *cap. Nos quidem. de testamentis.* cùm iubet Monasterium, quod in loco destinato à testatore extrui non potuit, in alio quopiam commodo exædificari. Ita Vega *in sum. ver. Missa. n.* 12. Honcala. *de valore Missæ. art.* 17. *proposit.* 1. Azor 1. *part. lib.* 10. *cap.* 29. *quæst.* 8. Barbosa. *de potestat. Episcop. allegat.* 24. *num.* 33. Fraxinell. *sect.* 4. *de obligat. con.* 4 §. 11. De Lugo. *sect.* 2. *disp.* 21. *de Euchar. num.* 42.

Vigesimosexto quæritur, an sacerdos morbo detentus, aut alio legitimo impedimento prohibitus à celebratione, teneatur per alium satisfacere obligationi, quam ratione Capellaniæ, aut acceptorum stipendiorum contraxerat. 24

Respond. quod attinet ad obligationem Capellani, ipsum teneri satisfacere suæ obligationi per alium, si eius morbus, aut impedimentum diuturnius sit, non autem si breuius, puta decem, aut duodecim dierum duntaxat. Ratio est, quia ea stipendia dantur ad sustentationem ministri pro tempore, quo celebrat Missas, siue ex primario fine celebrandi Missas; quare cum non celebrat Missas neque per se, neque per alium, nequit ea stipendia capere, datum enim ob causam repetitur, si ex infirmitate recipientis non potuit adimpleri. *l. si pecuniam. ff. de condictio. causa data.* Quia tamen cessatio illa paucorum dierum non censetur magni momenti, fitque ex legitimo impedimento, non existimatur fundator, institutórque beneficij voluisse obligare Capellanum ad substituendum statim alium pro breuiori illa infirmitate, nisi id expresserit, tunc enim neque per decem dies licebit vacare ab ea celebratione, sed statim alium sufficere sibi tenebitur. Ita P. Nau. *lib.* 2. *de restitut. cap.* 2. *num.* 210. Campan *in diuersa. Iuri. Rubric.* 7. *cap.* 6. *num.* 15. Graffis. *tom.* 2. *consil.* 1. *diffic.* 2. *numer.* 4. Naldus. *ver. Missa. num.* 11. Barbosa. *de offic. Episcop. allegat.* 24. *num.* 31. Fraxinell. *de obligat. sacerdot. sect.* 4. *con.* 4. §. 13. Anellus *lib.* 2. *de offic. sacerdot. capite* 7. *numer.* 127. De Lugo *disputat.* 21. *de Euchar.*

Euchar. sect. 2. *num.* 28. Dian. *tract. de celebrat. Miss. resolut.* 27. Bonac. *disp.* 4. *de Sacram quæst. vltim. punc.* 7. *num.* 17. Layman *lib.* 5 *tract.* 5. *cap.* 3. *n.* 7. & alij apud ipsos Et sanè salarium non esse denegandum famulo, qui breui tempore ægrotauit, monet glossa *in l. arboribus.* §. *de illa ff. de vsufructu.* Et quamuis aliud ex *l. si vne.* § *item cum ff. locati* contendant Couarru. *lib.* 3. *varia. cap.* 13. *num.* 8. Armill. Angel. & Sylu. *vers. familia.* id tamen minimè pium, & benignum herum decet. Atque ita prouinciale Concilium Mediolanense, teste Bonacina sapienter edixit, vt Capellanus qui per annum munus suum obierit, si deinde per mensem ægrotarit, suam stipem nihilominus recipiat iudicio Episcopi: neque enim, vt dixi, fit contra mentem fundatoris, qui tanto cum rigore non voluit obligare; quod vnum frustra obiiciunt Tabiena. *vers. Missa. n.* 45. Sylu. *eod. vers.* 1. *num.* 7. *ad fin.* Henriq. *lib.* 9. *cap.* 24. *num.* 4. Azori. 1. *part. lib.* 10. *cap.* 24. *quæst.* 7. & cæteri passim. Porrò quod dixi breuem infirmitatem esse decem dierum, non ita velim accipias, vt non possit ad longius spatium protrahi, vti faciunt plures apud Dian. *resolut. cit.* ad 15. nimirum, 20. dies, aut etiam mensem, quod vltimum probat Delugo, Bonac. Alphons. Vega. *in summ. cap.* 28. *de Missa. casu* 14. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de restitut. cap.* 2. *num.* 210. Layman. *l. citato.* atque ea de re consultus vir doctissimus Stephanus Auila in responso manuscripto, quod se vidisse testatur Delugo. obseruat autem sapienter Layman, non esse substituendum alium etiam in diuturniore morbo Capellani, si stipendium tenue sit, & alendo Capellano ægroto necessarium, nam etiam Dominum famulo ægrotanti alimenta subministrare debere docent, qui supra laudati DD.

Quod porrò attinet ad eum, qui stipendia accepit ad Missas dicendas toto anno, siue per vnum annum; quam indefinitam locutionem de singulis diebus totius anni interpretandam esse docet Fraxinell. *sect* 4. *cit.* §. 18. non existimarim posse istum ex infirma valetudine vacare aliquot diebus à celebratione, quia videtur ea esse omninò mens legantis, aut stipendium dantis ad eam celebrationem, vt toto illo anno quotidiana fit pro ie defuncto, aut quapiam alia de causa celebratio; quare tunc alium suo loco substituere debebit.

Aduertendum prætereà est, quod diximus de breui aliqua omissione Missarum dicendarum ex valetudinis impedimento, non esse extendendum ad alias causas, & impedimenta etiam legitima, vt existimasse videtur Azorius, quia non fuit sine dubio fundatoris voluntas, quam alioquin facilè frustrare liceret; cui enim Capellano non iustæ causæ, & negotia legitima erunt, quibus se onere faciendi Missam illo, aut alio die liberum esse contendat? Neque irrationabilis est instituroris animus, dum ad quotidianam celebrationem obligauit, quandoquidem eam per alium implere potest, atque ita suis negotiis vacare, quæ cùm plerúmque voluntaria sint, differri, aut per alium geri æquè possunt; quod in impedimento morbi non contingit. Denique cùm dubia sit fundatoris mens, cui omninò, si de ea constaret, consentaneè agendum foret, illam sapientiùs interpretari non possumus, quàm ex communi DD. sensu, & Ecclesiæ praxi.

Hinc denique colliges, quando per aliquot tantum hebdomadæ dies

imponitur celebratio, si quis vna, aut altera hebdomada ægrotet, non teneri deinde sequentibus compensare Missas omissas; quia non apparet maior ratio, cur ex ea omissione teneatur potiùs, quàm si Missæ dicendæ fuissent singulis diebus.

30 Vigesimoseptimo quæritur, an qui ex stipendio, vel fundatione tenetur ter aut quater hebdomada celebrare, satisfaciat suæ obligationi, si ferialibus tantùm diebus celebret, an verò diebus festis celebrare debeat.

Respond. coniiciendum esse dantis stipendium, & instituentis beneficium intentionem, si enim in illa Ecclesia, aut Capellà, vel altari, nulla alià Missa dicatur, verisimile est, fundatorem voluisse non sibi tantùm, sed etiam loci habitatoribus consulere, vt diebus festis possent Missam audire: si verò in eadem Ecclesia aliæ Missæ celebrentur, nullus est ampliùs huic coniecturæ locus; itaque quibuscumque diebus celebret, suæ obligationi satisfaciet. Ita Fraxinell. *sect.* 4. *cit. con.* 4. §. 19. & Bonacin. *disput.* 4. *de sacrament. quæst. vltim. punct.* 7. *num.* 5. itaque per se loquendo implet obligationem suam quibuscumque diebus celebret; nisi vehemens aliqua ratio suadeat aliam fuisse fundatoris voluntatem.

31 Vigesimooctauo quæritur, an qui tenetur celebrare diebus Dominicis, & bis in hebdomada, festis præcipuè diebus, satisfaciat, si in festo duplici, aut semiduplici celebret, etiamsi alij dies festi, quibus ab operibus vacant omnes, in eandem hebdomadam incidant.

Respond. teneri omninò illis diebus, qui ex voto, consuetudine, aut Ecclesiæ præcepto coluntur à populo, celebrare, quia ex vulgato loquendi vsu, secundum quem verba sunt interpretanda, non alij dicuntur in iure dies festi, alioquin in die, quo fit officium duplex, possent fieri denunciationes Matrimonij, aliáque peragi, quæ diebus festis gerenda esse dicuntur, quod pugnat cum communi vsu, & praxi. Ita Fraxinell. *loco cit. paragr.* 20. & Bonacin. *punct.* 7. *cit. num.* 6.

Vigesimonono quæritur, an qui tenetur ex fundatione, aut stipendio qualibet feria 5. 6. & sabbatho celebrare, teneatur iisdem diebus in hebdomada sancta celebrare, aut saltem eas Missas anticipare vel postponere. 32

Respond. cum Delugo. *disp.* 21. *de Eucha. sect.* 2. *quæst.* 6. *&* 47. ad nullum istorũ teneri, & quidem quod attinet ad illos dies designatos in hebdomada sancta, nequit feria 6. celebrare; feria quidem 5. & Sabbatho id priuatim posset, id tamen passim non fert vsus, & consuetudo, cui non præsumitur fundator, aut dans eleemosynam, siue stipendium voluisse derogare. Quare potiùs censetur dies illos excepisse, nisi tamen in illis sacerdos voluerit celebrare; vnde sequitur, neque alios dies substituendos esse siue per anticipationem, siue per postpositionem. Neque dicas, impeditâ Ecclesia, aut altari, teneri sacerdotem alibi celebrare, ergo & impedito vno die, in alio quopiam celebrare debebit, cùm enim impedimentum Ecclesiæ sit accidentale, & quodammodo priuatum, neque ex celebratione in alio loco imponatur nouum onus, & impedimentum istud temporis sit commune, ac perpetuum, ex eóque oriatur nouum

nouum onus dicendi alias Missas; non apparet, vnde colligamus fundatorem voluisse hoc onus nouum, & obligationem substituendi alios dies, imponere.

33 Vigesimonono quæritur, an obligatus ad quotidianam celebrationem possit aliquo die cessare à celebratione.

Respond. distinguendum esse, nam vel ea obligatio, siue institutio quotidianæ Missæ dirigitur ad locum, quia in eo iubet fundator quotidie celebrari; vel dirigitur ad sacerdotem, cui imponitur onus quotidiè celebrandi, quod duobus item modis fieri potest. primo vt ille per se, vel per alium teneatur celebrare. secundo quia absolutè dicitur vt Capellanus quotidie celebret, quoties ea institutio locum respicit., omninò tenetur Capellanus per se, vel alium in eo loco quotidiè celebrare, & *sine vacantia*, vt loquuntur; quia verba institutionis clara, & aperta sunt, à quibus proinde minimè discedendum est, neque vlla est indispositio in loco, propter quam vacetur, vti argumentatur Beia. *secund. part. casu.* 23. supponimus enim Ecclesiam neque pollutam, neque dirutam, neque interdictam fuisse, de eo enim casu diximus superiùs.

Quando verò institutio dirigitur ad personam sacerdotis, qui per se, vel alium celebret, nulla etiam admittenda est vacantia per se loquendo, quia causæ propter quas aliquando quis excusari posse à celebratione, non excusant, quin per alium celebrari procuret. Dixi per se loquendo, nam per accidens aliquando excusari poterit; nam si non potuit præuidere illam indispositionem, propter quam hodiè excusatur verbi gratia à celebratione, vt statim dicam, neq; copia sit vllius alterius sacerdotis, per quem suæ obligationi satisfaciat, omninò propter illam impotentiam omni onere liberabitur, atque ita communem sententiam exponendam, & restringendam esse censeo.

Denique quando absolutè eligitur Capellanus, qui quotidiè celebret, non tenetur ad quotidianam celebrationem, nisi quantùm patitur honestas, & Sacramenti reuerentia. Ita DD. *in cap. significatum. de prebend.* Casuistæ *ver. Missa.* Tabi. *num.* 44. Arm. *num.* 28. Angel. *num.* 45. Sylu. 1. *quæst.* 7. Antonin. *prim. part. titul.* 10. *cap.* 2. *paragr.* 3. Nauarr. *consil.* 23. *de prebend.* & *in manuali. cap.* 25. *numer.* 134. Beja. *secunda part. casu* 23. Vgolin. *de offic. Episcop. cap.* 14. *numer.* 3. Barbosa *de offic. Episcop. alleg.* 24. *numer.* 31. Tolet. *lib.* 2. *cap.* 3. *numer.* 1. Azor *prima part. lib.* 10. *cap.* 24. *numer.* 7. Fraxinell. *sect.* 4. *de obligat. conc.* 4. *paragr.* 2. *numer.* 2. Graffis. *prima part. decision. lib.* 2. *cap.* 39. *numer.* 8. Bonacin. *disp.* 4. *de sacrament. quæst. vlt. punc.* 7. *num.* 16. & 17. Diana *tract. de celebrat. Missa. resolut.* 28. Layman. *lib.* 5. *tract.* 3. *numero* 6. Probatur ex *capite significatum. de prebend.* ibi enim Alexand. III. ita eiusmodi quotidianæ Missæ institutionem confirmat, vt ille sacerdos teneatur, quantò frequentiùs potest salua honestate sua, & debita deuotione Missarum solemnia celebrare. Neque enim fert mortalis infirmitas, vt sacerdotes in sæculi turbis degentes sint perpetuò ad quotidianam celebrationem dispositi, idcircò Layman aduertit in plerisque Ecclesiis solitos esse eiusmodi

Capel

Capellanos semel in hebdomada vacare, quæ consuetudo consulenda erit; eamdémque vacationem concedit Nau. alij aliter definiunt. Placet cum Anell. *cap. 7. sæpius citato, n. vltimo.* neque vnam, neque duas in hebdomade vacationes concedere, sed solùm quoties illæ causæ occurrunt, quæ in *cap. significatum.* indicantur, v.g. causa honestatis, aut deuotionis, non voluptatis, curiositatis, aut lucri, aut alia quæpiam. Immò neque existimarim eo die, quo ex sententia Nauarri vacare liceret, posse illum accipere stipendium, vt pro alio Missam faciat, quia tunc vacaret ab onere sibi imposito lucri causa, non honestatis, & deuotionis.

Trigesimo quæritur, an qui ex stipendio, vel fundatione tenetur Missam, *de requiem*, aut de Virgine, aut quopiam alio sancto facere, possit aliam festi occurrentis celebrare.

34 Respond. posse cum communi DD. sententia, quos dabunt Anell. *lib. 2 de officio sacerdot. cap. 7. n. 122.* Fagund. *prac. 1. Eccles. l. b. 3. cap. 9. n. 6.* Barbos. *de offic. Episcop. allegat. 24. num. 31. & in Collectaneis ad cap. significatum. de præbend.* Gauant. *in rubric. Missal. tom. 1. part. 3. tit. 13. num. 20. & 21.* Diana. *tract. 14. de celebrat. Missa. resolut. 31.* Villalob *tom. 1. tract. 8. diffic. 91. num. 9.* Ioann. de la Cruz *in director. part. 2. de sacrificio Missæ. quæst. 4. dub. 2. conc. 6.* Fraxinell. *sect. 4 de obligation. con. 4. § 4. num. 22.* innumeros allegans. Ratio euidens est, debet enim potiùs sacerdos sequi generales Ecclesiæ leges, & rubricas, quàm alterius institutionem, quæ Ecclesiæ quoque moribus, & regulis consentiens esse debet, neque si contraria sit, censetur ita obligare, vt absque peccato violari non possit, immò præsumitur, qui eiusmodi certas Missas poposcit, id facere ad mentem Ecclesiæ, & quatenus per eius mores licet, quos ignorasse præsumitur, alioquin aliud fuisset instituturus; maximè cùm eadem vtilitas, & commodum ex Missa de Sancto occurrente, atque ex alia, quam postuláuit, ipsi proueniat: quod præsertim quoad Missam pro defunctis fusissimè ostendit Fraxinell. nam ex opere operato æqualis est cuiuscunque sacrificij fructus; ex opere autem operantis, & quoad impetrationem est quidem sæpè vtilior Missa *de requiem*, vt loquuntur, illa tamen vtilitas aliunde compensari poterit, ex precibus nimirùm illius sancti, cuius festum occurrit, ex deuotione maiori sacerdotis, atque aliis ex causis, vt pluribus ostendit Fraxin. qui sapienter monet, docendum esse populum, nullam sibi, neque defunctis iniuriam fieri, & æquè Missam prodesse defunctis, atque si *de requiem* celebraretur.

Addit denique *n.* 18. si sacerdos accepto stipendio, aut alias expressè Missam *de requiem*, aut aliam quampiam promisit, teneri sua promissione, cùm enim illam sine culpa implere possit, nihil est, quod eum eiusmodi obligatione liberet, quod multò verius fuerit, si suam promissionem iuramento, aut stipulatione firmarit.

Trigesimoprimo quæritur, an qui accepto stipendio promisit se dicturum 30. Missas D. Gregorij, teneatur illas *de requiem*, & sine interruptione dicere. 35

Respond. ad neutrum teneri, quod colligitur ex dictis. Non primum, vti iam ostendimus, cùm possit celebrare de Sancto. Neque etiam secundum, quia quotidiana Missæ celebratio dum ad sacerdotem, cui ea imponi-

tur,

tur, obligatio refertur, intelligenda est de frequenti celebratione, quantum salua honestate, & deuotione licebit, vti Alexand. III. nuper interpretabatur. Et sanè in hoc casu particulari, si Missæ istæ *de requiem*, continuò dicendæ forent, aliquando die Paschatis alióve solemniori, *de requiem* celebrandum foret, aut etiam, quod omninò non licet, die parasceues.

36 Trigesimo secũdo quæritur, an saltem ferenda sit ea institutio, qua quis iubet præter Missam principalem, siue conuentalem, vt vocant, quæ & pro officio occurrenti dicitur, aliam quotidie celebrari vel *de requiem*, vel de Virgine, aut eiusmodi quampiam votiuam; siue ea institutio perpetua sit ex fundatione Capellæ, aut beneficij, siue ad tempus aliquod ex assignato temporali stipendio.

Respond. probandam esse eam institutionem, cùm respiciat locum, non personam sacerdotis, neque enim iubet vnum eundémque sacerdotem quotidie de Requiem, aut de Spiritu Sancto celebrare, ille enim est casus quæstionis 30. sed vult. in eo loco quotidie vnam Missam celebrari de Virgine, præter Missam officij occurrentis; quod cùm non pugnet cum Ecclesiæ regulis, immò pluribus in locis receptum sit, atque à Pontificibus probatum, vt ab Honorio III. *in cap. cum creatura. de celebratio. Missar.* vbi consule glossam, & Panormitan. non poterit reiici ea institutio, modò dies solemniores Pentecostes, Paschatis, aliíque excipiantur. Et reuerà ita sentit Panormit. *in cap. citat.* & *tom. 2. consili. consil.* 99. Nauarr. *cap.* 25. *num.* 134. *& consil.* 9. *de celebratio. Missa. num.* 8. Henriq. *lib.* 9. *capit.* 21. *n.* 7. & *in litt. N.* Azor *prima part. lib.* 10. *cap.* 27. *quæst.* 7.

Trigesimo tertio quæritur, an sacerdos, qui accepit stipendium ad dicendum 30. Missas per 30. dies pro defuncto quopiam, sati faciat, si illas ab aliis simul dici curet intra vnum, aut paucos dies. 37

Respond. nisi expressè caueatur vt 30. diebus continuis, & non simul eodem die Missæ celebrentur, satisfieri illi obligationi, etiamsi Missæ omnes intra pauciores dicantur: immò si agatur de defunctis, plures illæ Missæ simul celebratæ citiùs è purgatorio liberant, ac proinde defuncto vtiliores censentur, quam quæ per 30. dies continuos fiunt; quia tamen illa diuturna, & continua sacrificiorum oblatione pietas viuentium excitatur, & accenditur magis, qui vnà simul orationes, aliáque pia opera exercent toto illo tempore pro defunctis, idcircò ex eo capite vtilior censeri poterit eiusmodi sacrorum continuatio. Quare voluntati dantis stipendium pro 30. Missis standum erit, quoad modum eas simul, aut successiuè dicendi, alioquin peccabitur, absque vlla tamen obligatione ad restitutionem. Vide Fraxinell. *de obligat. sacerdot. sect.* 4. 38 *con.* 4. 5. 6.

Trigesimo quarto quæritur, an qui accepit stipendia ad decem Missas celebrandas pro vno defuncto, deinde alia decem stipendia ab alio, ac demum à tertio, ita vt habeat stipendia 30. Missarum, pro tribus defunctis, decem videlicet pro singulis, satisfaciat obligationi, si 30. Missas pro tribus illis defunctis in communi celebret; an verò debeat distinctè decem applicare singulis.

Resp. teneri hunc sacerdotem pro singulis distinctè decem Missas eo ordine quo accepit stipendia, & se obligauit, celebrare, non autem pro om-

Tt

nibus in communi triginta. Ita Fraxinell. *loco cit. paragr.* 7. allegans Paludan. *in* 4. *disput.* 45. *quæst. secund. art.* 2. *con.* 4. & Honcal. *de valore Missa art.* 12. quia alioquin singulis facit iniuriam, Missa enim pluribus defunctis applicata minùs prodest singulis; qui igitur vna Missa integra potuisset liberari à Purgatorio, in eo retinetur, quia valor illius sacrificij aliis diuiditur; & cùm fortassis hi tres ita sint dispositi, vt singuli vnica Missa liberari possint, nulli propter eam partitionem liberantur: sanè si singuli rei possint educi è carcere pro decem aureis, si primo die decem aureos soluam pro omnibus, neminem liberabo, neque etiam secundo die, sed solùm quando perficiam summam, quæ tot denarios aureorum continebit, quot sunt rei liberandi; quare si accepi decem aureos pro vno liberando, deinde decem pro alio, ac demum pro tertio, & primo die decem pro omnibus dem, iniuriam facio primo, quem liberare poteram, & debebam exhibitione decem aureorum, si pro ipso duntaxat illos exhibuissem, vti me facturum receperam; vnde etiam apparet, quod affirmabam, ordinem accepti stipendij seruandum esse, ita vt non dicantur hæc sacra alternatim pro singulis, sed decem pro eo, qui primus dedit stipendia ipsorum, deinde decem pro secundo, ac denique pro tertio, cùm etiam hoc loco prior tempore potior sit iure. Soto *in* 4. *d.* 45. *quæst. secund. art.* 4. Alphons. de Leon. *de offic. confessa. in iubil. part.* 3. *numer.* 23. Bonacin. *disput.* 4. *de sacram. q. vlt. punc.* 7. §. 2. *num.* 18.

39 Trigesimoquinto quæritur, an cantans maiorem Missam conuentualem satisfaciat obligationi, quam habet dicendi ex accepto stipendio Missam pro alio, si illi ipsam applicet.

Respond. non satisfacere, si eam Missam Conuentualem ad intentionem certam capituli, aut conuentus celebrare teneatur, vti sæpiùs contingit; quodsi libera sit ipsi sacrificij istius, quod Conuentuale dicunt, applicatio, satisfaciet applicando illi pro quo sacrum facere tenebatur. Bonac. *loco cit. num.* 7. & Fraxin. §. 16.

Trigesimosexto quæritur, quoad applicationem sacrificij faciendam ex mente eius, à quo capitur stipendium, an qui obligatur ad quotidianam Missam pro fundatore aliquo, nunquam possit dicere pro se. 40

Respond. posse aliquoties pro se, aut suis parentibus, & benefactoribus aliisve vrgentibus suis negotiis sacrificare, quia alioquin intolerabilis foret ea obligatio, & cum charitate naturali, quam sibi, & suis quisque debet, pugnans, neque eam imposuisse videtur fundator Fraxinell. *de obligat. sect.* 4. *con.* 4. §. 3. Nald. *ver. Miss. n.* 7. Anell. *cap.* 7. *lib.* 2. *n. vlt.* Diana. *de celebrat. Missa. resolut.* 28.

Trigesimoseptimo quæritur, an celebrans Missam accepto stipendio in confraternitatibus, teneatur Missam illis applicare. 41

Respond. ad idem minimè teneri, nisi aut id postulent, aut declarent expressè, cùm Missam instituunt; neque enim aliam subit obligationem sacerdos quàm dicendi sacrum, ministrandi Eucharistiam, aliúdve sacrum ministerium exercendi, non autem certæ cuidam rei, aut personæ applicandi, vti in praxi sæpiùs à viris doctissimis responsum esse testatur Alphons. de Leon. *de officio confessar. in iubil. part.* 3. *num.* 32. idémque tenuit Fraxinell. *confect.* 4. *cit. paragr.* 8. *num.* 3.

Trige

42 Trigesimooctauo quæritur, an sacerdotes sæculares, qui sacra faciunt Monialibus accepto stipendio, debeant illis sacra sua applicare.

Respond. ex superiori quæstione minimè teneri, sed posse, cui libuerit, Missam addicere, quia nihil apparet, vnde oriatur ea obligatio, nisi eam imponere se velle moniales declararint.

43 Trigesimonono quæritur, an qui accepto stipendio, aut fundatione tenetur ad quotidianam Missam pro aliquo faciendam, debeat tres Missas quas in die Natiuitatis celebrabit, ipsi applicare.

Respond. negando, cum Fraxinell. *con.* 4. *cit.* §. 21. quia vi illius institutionis, aut stipendij non obligatur nisi ad quotidianam Missam, non autem ad tres illas die Natiuitatis; multò minus igitur ad ipsarum applicationem obligabitur.

44 Quadragesimo quæritur, an in die commemorationis omnium defunctorum sacerdos quotidianæ Missæ addictus, teneatur pro eo, qui illam imposuit, sacrificare; aut si ad id astrictus non sit, possit alicui particulari applicare suum sacrificium; an verò debeat pro omnibus fidelibus defunctis celebrare.

Respond. verius mihi videri hoc postremum cum Fraxin. *con.* 4. *citata.* §. 22. contra Alphons. de Leon. *de offic. confess. Iub. part.* 3. *numer.* 21. eò quòd ea mens Ecclesiæ in instituenda eiusmodi commemoratione fidelium omnium defunctorum fuisse, iure merito existimetur, vt ex ratione faciendæ illius institutionis colligunt DD. atque ex ipsis verbis orationum, & collectarum Missæ huius diei non obscurè apparet.

CONSECTARIVM VIII.

Priuatæ quorundam Religiosorum ordinum constitutiones circa stipendia sacrorum ministeriorum explicantur.

Quamuis iusta stipendia pro sacris ministeriis, absque vlla simoniæ, aut turpis lucri, & sordidæ auaritię nota capi possint; quod hactenus duobus proximis consectariis ostendimus, cùm neque ministerium spirituale ematur, neque iniuria fiat fidelibus, quibus laboratur, si ministri sacri suo se labore sustentent, vti cum Paulo superiùs philosophabamur. Aliqui tamen religiosi ordines eundem Paulum imitati, non vtuntur hac potestate, sed omnia sustinent, ne quod offendiculum dent Euangelio Christi; idcircò suis constitutionibus cauent, ne quid pro sacris ministeriis capiatur, cuius legis sanctitatem apertè demonstrat Paul. qui, vti monuimus *consectar.* 6. in eo ponit suam gloriam; variisque rationibus confirmat Suar. *tractat.* 10. *de religione. lib.* 4. *capit.* 7. *numero* 9. atque ita seruari in quibusdam Franciscanorum conuentibus Recollectis testatur Cordub. *in capite* 4. *regul. S. Francisci quæst.* 15. ad tollendos varios abusus, qui ex contraria consuetudine quamuis non mala irrepserant; quam tamen constitutionem non esse adeò rigidam, & facilè dispensari posse ibidem ostendit. 1

Seuerior multò est hac in parte Societas IESV, sic enim *in Exam. capite primo*, de voto paupertatis agens loquitur. *neque etiam quamuis aliis sit licitum, pro Missarum*

sacrificiis, vel prædicationibus, vel lectionibus, vel vllius sacramenti administratione, vel ex vllo alio pio officio, ex iis, quæ iuxta suum institutum Societas exercere potest, stipendium vllum, vel eleemosynam, quæ ad compensationem eiusmodi ministeriorum dari solent, ab alio, quàm à DEO, *ob cuius obsequium omnia purè facere debent, possunt admittere.* Quod idem sæpiùs alibi inculcatur *pa.4.const.c.7.§.3.* & *c.15. in fine.6.pa.c.2.§.7.*& *in declar.litt.G.& 10.pa* §.5.Neque hac in re dispensari posse à generali definiuit V.Congregat.*can.*1. & quia in hanc constitutionem faciliùs peccare possunt confessarij Principum, & concionatores, idcircò eadem constitutio seruanda denuò commendatur in VI. Congreg.*can.*7. & *in ordinat.contractus cap.*4. *num.*8. *&* 9.

Circa hanc constitutionem plurima quæri possunt, atque imprimis. An hæc stipendiorum non receptio pertineat ad votum paupertatis in societate IESV promissæ, quæ proinde violetur, quoties eiusmodi stipendia pro ministeriis spiritualibus admittentur, an verò sit solius constitutionis violatio.

Primum affirmant Molin. *tract.* 2. *de iustitia. disp.* 687. *numer.* 3. Petr. Nauarr. *lib.* 3. *de restitutio. cap.* 1. *part.* 3. *dubit.* 2. *numer.* 184. Rodriq. *tom.* 3. *quæst. regula. quæst.* 29. *art.* 13. & *in sum. tom.* 2. *cap.* 33. *con.* 4. *numer.* 8. Henriq. *lib.* 9. *de Missa. cap.* 22. *numer.* 3. *& litt. P.* quamuis enim expressè non dicat violari hoc stipendio votum, ait tamen committi peccatum mortale. & Petrum Nauarr. allegat Sanch. *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 28. *numer.* 6. Fagund. *in prim. prac. Ecclesiast. lib.* 3. *cap.* 7. *numer.* 2. Layman. *libr.* 4. *tractat.* 10. *capit. vltim. paragr.* 2. *numer.* 17. quia in exam citato, dum paupertatis, quàm Societas profitetur, votum explicatur, duo ipsi singularia ponuntur, primum est, ne domus professæ reditus vllos habeant; alterum, ne licita, alioquin, stipendia pro ministeriis spiritualibus capere fas sit; quæ duo non solùm eodem textu, sed per particulam continuatiuam *etiam* subiiciuntur; cùm igitur primum illud ad votum paupertatis in Societate pertinere certum sit, id non negandum videtur de altero, si verba, & totum contextum illius loci diligenter attendamus.

Dices primo, hinc tantùm colligi, eam stipendiorum non receptionem pertinere quidem ad paupertatem Societatis, sed secundum constitutiones tantùm, atque ex vi illarum, quæ cùm non obligent ad culpam, vt dicitur *6.part. capit.*5. neque hic paupertatis modus, de quo nullum est votum, sed solùm constitutio, obligabit ad culpam, si præcisè loquamur, & seclusis omnibus circumstantiis extrinsecis, aut peculiari obedientiæ præcepto. Verùm cum constitutio explicat votum aliquod, eius materia obligat non ratione constitutionis, sed ratione voti; atqui constitutio designat pro materia paupertatis, quam profitemur, prohibitionem capiendi stipendia ista; igitur grauis, & ex vi voti obligatio nobis incumbit, vt ab illis omninò abstineamus. Et sanè in formula votorum vouemus *omnia intelligendo iuxta Societatis constitutiones.* Vouemus igitur paupertatem, qualem præscribunt constitutiones.

Adde in formula instituti Iulio III. proposita inter substantialia instituti contineri gratuitam ministeriorum

rum

rum spiritualium exhibitionem, & nullo pro suo in prædictis omnibus labore, stipendio accepto.

Dices secundo hanc abstinentiam stipendiorum pertinere quidem ad paupertatis puritatem, & perfectionem in Societate, quod probant varia loca constitutionum, variáque decreta, & ordinationes, in quibus tam seuerè commendatur; verùm perfectio paupertatis non cadit sub votum. Quæ expositio facilè reiicitur ex *cap.* 1. *Examinis*, in quo explicatur votum paupertatis, & aperitur, quomodo intelligenda sit paupertas promissa, & ineptè illa puritas, ac perfectio adhibetur in ea explicatione, cùm dici nequeat contineri in paupertate promissa.

Alij nihilominus negant aduersari voto paupertatis in Societate receptionem istam stipendiorum, nam nullibi in constitutionibus id satis apertè declaratur, neque in dubio, grauis obligatio voti inducenda est. Quarè *in 6. par. cap.* 2. §. 7. monemur gratis dare quæ gratis accepimus, vt maiori cum libertate, & proximorum ædificatione in diuino seruitio procedamus, ex quibus nihil de voto paupertatis innuitur; & in 1. Bulla Pauli III. in qua continetur formula instituti, quod ab eo confirmari petebatur; in declaratione quidem voti paupertatis mentio fit de non possidendis certis redditibus à Societate professa, de hac autem non admissione stipendiorum altum silentium est. In *parte autem* 10. *constit.* §. 3. dicitur referre plurimùm ad conseruationem, & augmentum totius corporis omnem auaritiæ speciem ablegasse, non admittendo ista stipendia, inde enim magis paupertas conseruabitur. Denique V. Congregat. *can.* 1. *& decreto* 41. illius constitutionis obseruationem vehementer commendat ad maiorem ædificationem, & paupertatis nostræ sinceritatem, & puritatem retinendam. Cùm igitur ipsamet Societas verba examinis, & constitutionum in hac parte interpretetur de puritate paupertatis, non est cur ex illis colligamus nouam voti materiam, & obligationem.

Ex his duabus opinionibus neutra probanda est, sed vetus illud pronuntiandum, Non liquet; quandoquidem post diutius agitatam eiusmodi quæstionem V. Congregatio *can.* 1. *citato*, nihil ausa est definire; nec ego vsque eò temerarius sum, vt quod sibi non licere visum fuit vniuersæ Societati, mihi sumam, & in eo grauissimo, sanctissimóque consensu sedeam arbiter. Quarè si agamus de voti, & paupertatis materia directa, & per se, nihil definio, & sequor etiam Suar. *tract.* 10. *de Religio. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 11. & Anell. *lib.* 2. *de obligat. sacerdot. capit.* 7. *numer.* 44.

3 Existimo nihilominus indirectè, & per accidens hæc stipendia pertinere ad paupertatem, contra quam peccatur in Societate, quoties talia capiuntur. Ex ea communi, & vniuersali ratione, quod omnis acceptio pecuniæ, alteriúsve rei à Religioso absque licentia sit contra votum paupertatis; at verò hæc stipendia semper accipiuntur sine facultate superioris, quandoquidem nullus superior eam concedere potest; ergò in eiusmodi acceptione non obedientia, sed ipsa paupertas violatur; ex principiis enim vniuersalibus quodlibet peccatum contra legem non est inobedientia, sed aduersatur virtuti, cuius materia præcipitur; quando au-

tem aliquod genus rerum accipi prohibetur in Religione, ea prohibitio spectat ad paupertatem, quæ non tantum dominium & vsum rerum omnium independentem à superiore vetat, sed etiam modum acquirendi rem quamlibet præscribit. Hoc igitur præceptum ad paupertatem Religiosam spectat, quæ proinde violatur, dum aliquid contra modum legitimè præscriptum acquiritur: hæc porrò stipendia semper sine licentia admitti constat ex eo, quod ne ipse quidem Generalis eam veniam facere possit, vti definit V. Congregat. *can.* 1. Neque dicas, non tolli eo decreto facultatem Generali, quam habet dispensandi æquè in ea constitutione, atque in cæteris, sed ipsius solum vsum prohiberi; nam vt vrget Suar. *cap.* 8. *cit. num.* 13. quoad culpam, & rem moralem duo illa æquiualent, si enim non possit vti potestate dispensandi, & illegitimè proinde dispensat, peccat dispensando, & qui vtitur illa dispensatione. Esto, aliunde valida sit dispensatio, quando fit ex causa legitima, quæ nulla hoc loco fingi vnquam poterit, quarè aut Pontifex, aut Congregatio generalis adeunda erit.

Ex his sequitur primo hanc acceptationem stipendiorum esse mortalem, nisi paruitas materiæ excuset, quod non ausus fuerat affirmare Suar. *cap.* 8. *num.* 11. ego, inquit, non auderem peccati mortalis damnare eum, qui præcisè in hoc delinqueret absque conscientia erronea, nisi aliunde ageret contra votum. quia nimirum peccabit tantùm contra constitutionem ex probabili sententia. Nostra tamen assertio manifestè colligitur *ex quæst. superiori*, quia in modo saltem accipiendi peccatur contra votum, vnde Suar. addiderat nisi aliunde peccetur contra votum, quod omninò fit, quandoquidem accipitur sine licentia superioris, etiamsi enim habeat licentiam, non habet tamen ab eo, qui possit illam dare, saltem legitimè, & qui rei acceptæ vsum vel communem, vel proprium indulgere iure possit. Itaque nisi conscientia erronea legitimæ facultatis concessæ excuset, quod in Societate contingere non potest, semper erit culpa mortalis; quod fusiùs prosequitur loco citato Suar. idque saltem volunt DD. quæst. superiori adducti. Neque similia sunt, quæ afferuntur de Religioso, qui summam pecuniæ, quam ipsi permittit superior, comparat negotiatione prohibita, aut qui potest ex superioris licentia pecuniam sponte oblatam accipere, non autem petere, qui neque hac negotiatione, neque illa petitione pecuniæ peccat contra paupertatem, etiamsi contra obedientiam delinquat. Quandoquidem nullum dominij, & proprietatis actum exercet, nam hic accipit pecuniam saltem ex licentia sibi facta, quod non contingit in nostro casu, in quo nulla obtineri potest licentia capiendi stipendium, præterquam quod ille Religiosus pro ratione prohibitionis sibi factæ poterit in illa negotiatione, & petitione pecuniæ peccare, quod satis est nostro instituto, dicimus enim ob grauitatem prohibitionis indispensabilis peccari mortaliter.

Addidi tamen ob paruitatem materiæ minui hanc culpam, nam etiam in votis reperiri eiusmodi paruitatem materiæ, certum nobis est ex alibi disputatis. Quarè tota difficultas est vnde ipsa petatur hoc loco; qua in re placet distinctio Sanch. *cap.* 28. *lib.* 7. *in Decalog. num.* 8. nam si diceremus, hanc receptionem stipendiorum

diorum esse contra paupertatem in Societate promissam, paruitas & grauitas materiæ mensuranda erit ex ministerio spirituali, pro quo stipendium datur, non autem ex quantitate ipsius stipendij; quare exiguum stipendium pro sacro, aut alio grauiori ministerio faceret culpam mortalem, quam non constitueret, si pro minima oratione, aut leuiori alia actione spirituali daretur; quia tota culpa præcisè prouenit ex eo, quod accipiatur aliquod stipendium pro actione spirituali, non verò quod accipiatur aliquid temporale: quare etiamsi illud quod accipitur, adeò exiguum foret, vt si gratis, aut pro quapiam alia re absque licentia acciperetur, non constitueret noxam mortalem; si tamen pro ministerio spirituali alicuius momenti accipiatur, reuerà sufficiet ad grauem culpam, nisi adeò exiguum foret, vt nihili prorsus haberetur, neque loco stipendij censeretur, vt de muneribus quondam diximus. Neque dicas in hac re non posse assignari paruitatem materiæ, sicut neque assignatur in Simonia, cuius tota malitia in rei spiritualis venditione consistit, nihil verò interest, an magna, an exigua sit illa res spiritualis, modò spiritualis sit; eodē modo cum malitia huius culpæ sit in receptione stipendij pro functione spirituali, quæcunque functio verè spiritualis, sufficiet ad totam malitiam ipsius; nam Simoniæ malitia consistit in iniuria, quæ fit rei spirituali, dum pretio temporali distrahitur, quæ iniuria tota reperitur etiamsi res spiritualis vendita minima sit; at verò culpa, de qua agimus, non oritur ex aliqua iniuria, quæ fiat ministerio spirituali, pro quo datur stipendium, Simonia enim foret, sed in eo quod admittatur tale stipendium contra votum paupertatis, in quo sine dubio, sicut & in cæteris dari paruitatem materiæ, omnes æquè consentiunt. Si tamen dicamus culpam oriri hoc loco non ex ipsa acceptione præcisè, sed ex modo accipiendi sine superioris legitima licentia, tunc paruitas, & magnitudo petenda erit ex rei acceptæ quantitate, vti contingit in reliquis omnibus, quæ sine licentia à Religioso capiuntur.

Secundo sequitur, Religiosum Societatis, qui ex licentia extra domum versatur, habétque licentiam accipiendi pecuniam, & in vsus necessarios insumendi, non posse tamen accipere ista stipendia. Ita DD. initiò relati, quia ne expressa quidem licentia excusaret à culpa, multò minus ista confusa, & generalis, quæ semper de acceptione modo permisso in Societate intelligenda est.

Sequitur tertio Religiosum, qui eiusmodi stipendia in Societate recepit, teneri ea danti restituere. Ita Molin. *tract.* 2. *disp.* 687. Sanch. *cap.* 28. *lib.* 7. *in Decalog. num.* 11. Anell. *lib.* 2. *cap.* 7. *numer.* 52. & Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. num.* 19. contra Petr. Nauarr. *lib.* 3. *de restitut. cap.* 1. *part.* 3. *num.* 179. & 180. *in noua Edition.* Roderiq. *tom.* 2. *sum. cap.* 33. *num.* 8. Henriq. *lib.* 9. *cap.* 22. *num.* 3. *& litt. P.* qui ad summum volunt superiori reddi. Nostra tamen assertio sequitur ex dictis, quamuis enim non violetur Iustitia commutatiua, ex qua sola videri potest oriri obligatio restitutionis, cùm tamen vel ex vi voti, vel ex constitutione hæc stipendia in nullos vsus à nobis expendi possint, neque etiam seruari, ac retineri, neque ad hoc superior valeat facultatem concedere, & tam illicita sit retentio, & consumptio ipsorum, 4

sorum, quàm prima acceptio, nihil profectò superest, quàm vt danti restituantur ex voti religione, & constitutionum; hæc enim omnia violantur tum accipiendo, tum expendendo, tum denique retinendo eiusmodi stipendia. Quarè nisi ille, qui dedit, consentiat, vt suo, non nostro nomine in alios vsus expendantur, omninò restituenda erunt; veluti si quis vouisset se gratis in certa aliqua causa patrocinaturum, si nihilominus consuetas sportulas admitteret, non violaret Iustitiam, neque iniuriam vllam suo clienti faceret, cui tamen pretium sui patrocinij restituere deberet, quia illud neque accipere neque expendere, neque retinere ex voti religione, quo se obligauit, licitè potest.

5 Sequitur quarto eum, qui eiusmodi pecunias accepit, & antequam eas restituerit danti, expulsus est à Societate, teneri adhuc, si eas habeat, danti reddere, quia quamuis votis modò liber sit quoad futuram obligationem ex vi ipsorum contrahendam, non tamen quoad præteritam: sicut qui vouerat se quoties luderet daturum certum aliquid pauperibus, si deinde eius voti dispensationem obtineat, tenetur tamen ad eam eleemosynam ex voto debitam, si lusit ante obtentam dispensationem, quæ non eradit priorem illam obligationem priùs contractam, quamdiu suo voto obstringebatur. Eodem modo si absque licentia pecunias aliquas in Religione acquisiuerat, tenetur deinde expulsus Societati reddere, quia fuerant datæ duntaxat ex pecuniæ, vt in vsum Societatis expenderentur, quod non fit ab eo, qui expulsus fuit, nam si fuerat illi permissum eas in vsus pauperum, aut alios insumere, non tenebitur restituere superiori, sed dantibus, quia ius nullum habet sibi eas retinendi.

Sequitur quinto peccare Religiosum Societatis, si paciscatur se sacrum facturum, stipendium autem dandum vel pauperi, vel consanguineo, vel retinendum esse ab eo, cui onus sacri incumbebat. Ita Petr. Nauarr. Rod. Sanchez Layman, & alij, quia reuerà sacro ministerio stipendium, & pecunia acquiritur personæ designatæ ab isto Religioso, qui proinde verè dicitur accipere stipendium, & illud alteri, qui nullum aliud ius habet, donare; qua in re duplici peccato peccabit, quod obseruat Sanch. *num* 15. quia & stipendium accipit, & quia sine potestate in alios transfert.

Sequitur sexto posse Religiosum Societatis facere sacra, ad quæ alius siue ex fundatione, siue ex accepto stipendio, siue aliunde tenebatur, modò non cooperetur illi pactioni, neque ius vllum alteri acquirat ad stipendium, sed ipsum duntaxat gratis sua obligatione liberet. Ita Sanch. *num*. 18. & Layman *num*. 20. quia reuerà suo sacrificio nullum acquirit stipendium, quod autem alius sibi retineat stipendium, quod suo vicario, aut substituto dedisset, est per accidens; neque enim ex aliqua pactione mea ius ipsi acquiro; quoties igitur obligatio sacrificandi, aut quidpiam aliud, iam contracta est, cui ego gratis subuenio, non pecco hac in parte. Quarè licet nobis gratis facere sacra, ad quæ capellani, confraternitates, & alia loca pia quot annis tenentur propter annuos redditus cum tali onere ipsis relictos, aut quæ curare debent heredes ex testamento, etiamsi isti omnes stipendium, quod dedissent, sibi retineant, vt dixi modo, nos neque stipendium vllum

vllum recipiamus, neque paciscamur, vt aliis detur, quia hi omnes non acquirunt dominium illarum pecuniarum, quas sibi retinent ratione horum sacrorum; sed titulo legati, hæreditatis, fundationis, pacti initi, Capellaniæ, aliisque similibus, sed tantùm eximuntur onere, siue obligatione illis annexa, & per accidens obligatione pecuniæ impendendæ: qua obligatione cur ego non possum gratis leuare alium meo sacro opere? neque enim ego aliquid in stipendium, & compensationem operis spiritualis idcircò capio.

Si autem executores testamentorum peterent à nobis, vt sacra illa faceremus, atque ita ipsi sibi pecunias dandas retinerent, non liceret id facere, quia isti nullum habent aliud ius ad eiusmodi pecunias, nisi quia fit sacrum à Religioso isto, qui proinde ius ipsis confert, atque adeò æquiualenter stipendium accipit, & executori testamentario largitur. Idémque censet Sanch. de priuatis Clericis, qui quotidiana stipendia capiunt ad dicenda sacra, si enim vt ea sibi retineant, petant dici sacrum ab aliquo è Societate, reuerà vi, & titulo illius duntaxat sacri à tali Religioso facti pecuniam illam comparant; quarè ille Religiosus ex suo sacro stipendium alteri acquirit, ac proinde peccat, vti diximus.

6 Sequitur septimo Religiosos, quoties possunt illa sacra absque peccato pro aliis, qui ea tenebantur aut ipsi facere, aut facienda curare, non indigere superioris licentia, quia liberum est sacra quæ supersunt, vbi obligationi à Religione impositæ satisfecerunt, pro quibus libuerit offerre.

Sequitur octauo: quoties aliquis stipendium sibi acquisiuit per sacra, quæ Religiosus Societatis eum in finem fecit, vix sibi illud retinere iure poterit, nisi ex præsumpta voluntate dantis; nam vel Religiosus iste ignorauit dari, & acquiri stipendium pro his sacris, vel id sciuit; si primum, reuera non acquisiuit dominium illius stipendij, quod datum est in compensationem faciendi sacri, quod tamen ea intentione factum non fuit, & gratuita donatio non est solutio rei debitæ; neque Religiosus iste voluit suo sacro conferre ius alteri ad stipendium, & ita contra suum votum peccare, immò prorsus voluit non peccare, & nullum eiusmodi ius acquiri. Si verò sciuit iste Religiosus, stipendium quidem suo sacro comparari alteri, in eo tamen se minimè peccare falsò existimauit, reuerà non voluit, vt alter suo peccato, quod se committere ignorabat, acquireret stipendium, quod proinde retinere sibi ille non poterit. Quod si Religiosus sciuit se peccare, voluit tamen hoc stipendium, etiam peccando, alteri comparare, & ille tantùm votis simplicibus post biennium Nouitiatûs emissis ligatus sit, existimat Sanch. *cap.* 28. *cit. num.* 20. posse alterum stipendium ita acquisitum sibi retinere; nō verò si ille Religiosus, aut professus, aut coadiutor formatus erat; quia professi, & coadiutores formati cùm sint incapaces acquirendi dominij, illud in alium quoque transferre nequeunt; quarè danti restituendum erit stipendium, aut in alia sacra expendendum. At verò qui biennij tantùm votis tenetur, capax fuit acquirendi dominij, & in alium transferendi, quamuis in modo acquirendi peccârit contra votum. Quod postremum dictum non consentit cum iis, quæ de obligatione restituendi danti, etiam dum ex-

pellitur è Societate, affirmauit idem Sanch. si enim dominium huius stipendij acquisiuit, quamuis peccando, & nullam alteri fecit iniuriam, cur tunc obligabitur ad restituendum, & retinere non poterit, quandoquidem sola obligatio voti, & defectus facultatis superioris teddebat retentionem illicitam, sicut & primam receptionem? Existimatem itaque illum nunquam acquisiuisse dominium huius stipendij, non quod per vota illa dominij acquirendi incapax constituatur; sed quia non potest inuito superiore hæc stipendia etiam validè acquirere, si illa sint materia voti paupertatis: si autem sit sola obligatio constitutionis, & in modo tantùm acquirendi peccetur contra votum, non propterea fit dominus huius stipendij, vt illud in alium transferre queat, alioquin posset validè saltem in alios etiam vsus expendere, & non teneretur danti restituere contra quàm velit Sanch.

Atque hæc quidem omnia vera sunt attento rigore iuris, nihilominus mentem dantis stipendium attendamus oportet, vt initio monui; cùm ille tantùm dederit ad sacrum obtinendum, quod reuera obtinuit, non vult sibi opinor restitui, etiamsi qui dixit sacrum, non potuerit licitè illud stipendium acquirere illi, cui donatum fuit, sed omninò vult manere illi, cui datum est ex pacto sacri faciendi; de æquitate autem illius pacti non disputat.

Sequitur nono quoties Clericus ad sacra ministeria pecunias accepit, eásque consumpsit, neque restiruere potest, aut sacra, ad quæ obligatus fuerat, facere, posseReligiosum gratis illi obligarioni satisfacere, quia reuerà non acquirit sibi, aut aliis ea stipendia, sed solùm gratis liberat alium obligatione, cui soluendo non erat.

Sequitur decimo eum, qui grauatus onere Missarum ex acceptis stipendiis Societatem ingreditur, teneri adhuc illa obligatione, & stipendia ex suis bonis, clericis aliis dare ad illas Missas faciendas; quod si propter penuriam nequeat, vel non est admittendus donec suæ obligationi satisfecerit, vel deinde ipsemet tum in Nouitiatu, tum etiam post vota ea sacra facere tenetur, quia in Nouitiatu quidem nullum habet impedimentum, per vota autem non potest se obligare in præiudicium prioris obligationis ex Iustitia conrractæ. Vnde Sanch. ait, illum hæc sacra præponere debere aliis, ad quæ dicenda Societas obligat. Poterit quoque ab aliis Religiosis, qui ea sacra faciant, hoc onere leuari, vt patet ex dictis. Quæ doctrina traditur à P. Claudio Aquauiua hac de re consulto, vti refert Sanch. *cap.* 18. *citat. num.* 23.

7 Sequitur vndecimo Religiosum Societatis, qui illicitè stipendia ad Missas dicendas accepit, & consumpsit, teneti ad illa sacra vel per se, vel per alium facienda. Ita Layman *cap. vltim. cit. num.* 20. Anell. *cap.* 7. *nu.* 54. Sanch. *num.* 25. quia Religiosus ex contractu naturalirer lege Iustitiæ obligatur, cui obligationi satisfacere tenetur eo modo quo potest; deinde non acquirit vllum ius ad ista stipendia, sed priori obligationi satisfacit, quod licere diximus.

8 Sequitur duodecimo fas esse in Societate recipere eleemosynas, & munera alia, quæ gratis dantur causa gratitudinis ob exhibita spiritualia ministeria, etiamsi nisi fuissent illa ministeria exhibita, non fuissent quidquam largituri; sicut etiamsi licet

cet eiuſdem gratitudinis teſtandæ gratia, ſacra, orationes, aliáve ſimilia offerre, & promittere iis, à quibus aliqua beneficia, aut munera temporalia accipimus, quia in his omnibus nulla aut compenſationis, aut ſtipendij, aut conuentionis, & pactionis, aut nouæ alicuius obligationis ratio reperitur, vti neceſſe foret ad reddendam illicitam iſtam receptionem, quod ex *cap.* 1. *Examin.* ſatis perſpicuum manet, idque obſeruat Petr. Nauarr. *cap. citat. num.* 184.

Sequitur Decimotertiò non peccari contra conſtitutionem Societatis, quando aliquid petitur, aut accipitur pro commeatu, aut ſuſtentatione miniſtrantis ſpiritualia in certo loco, qua de cauſa redditus ad fundationem Collegiorum accipimus, & quæ ad iter, atque ſuſtentationem in Miſſionibus neceſſaria ſunt. Ratio eſt, quia ſic non compenſantur miniſteria ſpiritualia, quod vnum conſtitutio prohibet, ſed vt ratiocinatur De Lugo. *diſp.* 21. *de Euchar. ſect.* 1. *num.* 17. nos tantùm indemnes ſeruamus, ne cogamur ea occaſione nouas expenſas, & ſumptus extraordinarios facere; ibíque nullum reuera lucrum eſt, cùm nihil accipiamus, ſed non expendamus ex noſtro in gratiam alterius, quod aliàs non eſſet expendendum. Quarè non poſſumus petere, aut accipere, quæ alioquin nobis neceſſariò expendenda forent; ſed quod in gratiam petentis tale miniſterium addendum neceſſariò eſt, vt viaticum, aut victus, vt quis concionetur v. g. in aliquo loco, vbi alioquin alendus non erat. Quarè cùm quidquid accipit Societas, accipiat tantùm, vt ſe indemnem conſeruet, & ad non donandum de ſuo, non verò ad lucrum faciendum, tota eius opera gratis omninò confertur, cùm alij ſacerdotes, etiamſi nihil accipiant pro ipſis miniſteriis, eſſet enim Simonia, capiant tamen neceſſarios ſumptus, & ſuſtentationem, quam alioquin ex ſuo facere deberent, atque ita lucrantur aliquid, & præterea quod illi pro ea ſuſtentatione, & ſtipendio reuerà ſe obligent ad ſpiritualia miniſteria, quod poſtremum non facit Societas; Et idcircò in fundatione Collegiorum nunquam ſe obligat ad dandos confeſſarios, aut concionatores, aut etiam ad Theologiæ Doctores; quanquam quoad poſtremum iſtud, vbi ſuſcipit aliquam Vniuerſitatem, conſequenter ſe obligat ad eius omnes lectiones; ſed ea obligatio Theologiæ docendæ tunc, vt vides, acceſſoria tantùm eſt, & non principalis. Ita habetur *in* 4. *par. conſtit. cap.* 7. §. 3. *& in declarat. litt. E.* Ratio huius diſcriminis euidens mihi videtur, quia, vt oſtendimus quæſt. 5. doctrina non eſt miniſterium ſpirituale, vti eſt concio, adminiſtratio Sacramenti pænitentiæ, & aliorum; idcircò cùm Societas ex ſuo inſtituto gratis miniſteria ſpiritualia exhibere debeat, non poteſt ſe obligare ad concionandum alicubi, aut audiendas confeſſiones poteſt tamen ad docendum: atque eam in rem ſumptus neceſſarios in ſuſtentationem Collegiorum ex contractu accipere; quia verò controuerſum erat, vtrum Theologiæ doctrina inter ſpiritualia cenſenda eſſet, quamuis verior, communiórque ſit ſententia negans, vti oſtendimus *quæſt.* 5. *cit. conſectar.* 5. *&* 6. *ex* 1. *Regula.* tamen ne qua ex parte videretur *impediri ſinceritas noſtri in procedendo modi*, cauit S. Ignatius, ne quam directam, & per ſe obligationem docendi Theologiam caperet

Societas, sed solùm indirectam, & ex consequenti. Immò Sanch. *cap.* 18. *cit. num.* 4. ex verbis illis constitutionis, *non conuenit vllam collegij dotationem esse*, colligere sibi videtur, non pugnare cum instituto Societatis, admittere obligationem dandi confessarium, aut concionatorem, aut Doctorem Theologiæ; quia vox, non conuenit, significat tantùm, id magis consentaneum fini, & intentioni Societatis, quæ gratis dat, exhibétque spiritualia; nam aliud est accipere stipendium ministerij spiritualis, aliud verò accipere pro obligatione dandi ministrum aliquem; hæc enim posterior obligatio non est spiritualis; vnde neque materia Simoniæ existit, vti dicebamus de obligatione faciendi sacri quotidie. *quæst.* 6. *consectar.* 3. *casu vltimo.*

CONSECTARIVM IX.

An aliquid temporale pro ingressu Religionis accipi possit.

Intricatissimam istam controuersiam, de qua Canonistæ *se in iuris præsumptione fundantes* (inquit Sylu. *ver. Simonia. quæst.* 15.) *implent quaternos, & materiam aliquando non benè resoluunt*, facilè ex nostra propositione vniuersali de natura contractûs Simoniaci, initio superioris quæstionis stabilita, atque ex hactenùs disputatis explicare licebit.

Dico igitur, aliquid tanquam pretium ingressus Religionis accipere, Simoniacum esse; poterit tamen Monasterium tenue, & egens necessariam personæ ingredientis sustentationem exigere; quod Monasterio opulento propter Simoniæ speciem, & turpe lucrum prohibent sacræ constitutiones, quibus contraria consuetudo non videtur satis derogasse, nisi ex præsumpta necessitate, & indigentia. Hæc est ipsissima Parisiensis Academiæ sententia, quam suo decreto firmauit, quod retulimus ex Dionysio Carthusiano *quæst.* 2. *num.* 8 vbi & illud aduersus nouiores accuratius expendimus: modo ipsum cum nostra assertione ex ipso desumpta placet validè confirmare.

Primam partem huius assertionis omnes æquè concedunt, cùm enim Religio, & ad eam admissio sit aliquid spirituale, si quid in pretium eiusmodi ingressûs, aut professionis Religiosæ vel accipiatur, vel exigatur reuerà committitur Simonia iuris diuini.

Secundam partem, exigi nimirum posse ab indigente Monasterio, quæ ad alimenta, & sustentationem in Religionem admittendæ personæ necessaria sunt, docent Theologi *in* 4. *dist.* 25. *&* 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. cum S. Thoma *art.* 3. *citat.* Caietan. & Aragon. *ibidem.* Victor. *relect. de Simonia.* 2. *part. numer.* 12. Summistæ. *ver. Simonia.* Angel. 4. vbi allegat Rod. Pisanella. *eod. ver.* 6. vbi citat Raymund. & Guilielm. qui annuam pensionem pro expensis admittunt. Syluest. *quæst.* 15. confirmat tum ratione communi, tum ex authoritate Vlderici Tancredi, Vincent. Raymundi, Hostiens. & aliorum. Armilh. *eod. ver. num.* 50. Tabiena. *num.* 63. Nauarr. *tract. de redditib. Eccles. quæst.* 1. *monito* 62. Glossa *in cap. non satis.* & *in cap. quoniam. de Simonia.* cui adhæserunt DD. relati à Barbos. *in collectan. ad cap. non satis:* licet tum ipsa Glossa, tum ferè antiquiores Canonistæ nolint hoc

loco

loco fieri vllum pactum, vt statim dicam, aut saltem exigant protestationem quandam Monasterij, qua affirmet se nihil quidem pro ingressu Religionis exigere, non habere tamen sufficientes redditus ad sustentandam nouam Monialem, quare monere, vt ei de victu prouideatur. Sequuntur magno consensu recentiores. Suarez *lib. 4. de Simonia. cap. 17.* & *tractat. 7. de Religio. cap. 9. num. 15.* & *tom. 5. in 3. part. disput. 22. sect. 5. à num. 5.* Binsfeld. *in cap. 9. de Simonia. quæst. 1. con. 2.* Ferdinand. à Castro. *tractat. 17. disput. 3. punct. 9. num. 4.* Mirand. *tractat. de Monialib. quæst. 8. artic. 6. & 7.* Diana. *3. part. tractat. 2. de dub. Regula. resolut. 100.* Lessius *libr. 2. cap. 35. dubit. 12.* Philiarc. *tom. 2. de officio sacerdot. libr. 6. capit. 7.* Layman. *libr. 4. tractat. 10. capit. vltimo, num. 34.* Bonacin. *disputat. de Simonia. quæst. 4. §. 8* Valent. *tom. 3. disput. 6. quæst. 16. punct. 2.* Sotus. *lib. 9. de Iustitia. quæst. 6. art. 2.* Azor *1. par. lib. 13. cap. 9.* & *part. 3. lib. 12. cap. 16. quæst. 1.* Tamburinus *de Iure Abbatissa. disputat. 5. quæsit. 2. & 3.* qui alios dabunt; qui omnes pactum etiam probant, neque ea protestatione opus esse existimant. Repugnat tamen acriter Dionys. Carthusian. *toto lib. 1. de Simonia.* quod ipsum omninò velle videntur, qui negant vllum pactum hoc loco fieri posse, aut qui volunt protestationem, de qua superiùs monebam, exigi. Ita aliqui apud Innocent. *in cap. Tua nos. eod. tit.* ipse enim refert quidem eam opinionem, & deinde transit. Archidiac. *1. quæst. 2. in principio*, & Vgolin. *tab. 1. de Simon. cap. 4. §. 1. num. 16.* & alij quos refert Tabien. *ver. Simonia. nu. 63.* qui DD. non loquuntur consequenter, si enim acceptio, & exhibitio temporalis pro sustentatione Religiosi ingredientis Monasterium prohibita non est, etiam iure Ecclesiastico, vti fatetur disertè Glossa *in cap. Non satis. ver. requiratur.* pactum de illa sustentatione non potest esse illicitum, quandoquidem fas est pacisci de eo, quod petere licet, & sine quo potest negari opus quod postulatur, immò in eo implicatur pactum, vt vides.

Ratio igitur nostræ huius conclusionis est, quia hæc exactio sustentationis personæ admittendæ in Religionem, neque ex natura rei, neque etiam ex iure Ecclesiastico prohibetur Monasterio indigenti. 1
Primum inde ostenditur, quod sustentatio sit aliquid temporale, & distinguatur ab ingressu in Religionem; vbi autem temporale datur pro temporali, nulla est Simonia, & quamuis spirituale cum temporali annexum sit, si tamen contractus necessariò non misceantur, neque ex ea coniunctione necessario sequatur vendito temporali vendi quoque spirituale ipsi annexum, non committitur in illa pactione, atque venditione temporalis cum spirituali annexi vlla Simonia, vti *quæst. 5. & 6.* fusiùs fuit ostensum. Hoc autem in re, qua de agimus, reperiri facilè apparet, cùm sustentatio Religiosi ab eius adscriptione in Religionem omninò distincta sit, & de vna contrahi possit absque alia, sicut aliud est, quempiam in Clerum ascribi, aliud de eius victu, & alimentis, vbi eum in ordinem fuerit ascitus, prouidere; idcircò cùm Ecclesia non habet vnde Clericos alat, quia eius redditus iam in alios distributi sunt, nullum in Clerum admitti

 pati

patitur nisi ex bonis, & facultatibus suis habeat vnde alatur; & quamuis ea bona non fiant Ecclesiastica, sed profana maneant: qua in re dissimilitudo est nonnulla cum nostro casu, facultates enim, quæ in victum religiosi dantur Monasterio, illius fiunt; in eo tamen conueniunt, quod in vtroque casu paciscitur Ecclesia, & religio de personæ sacræ, atque religiosæ sustentatione, & sine illo pacto non consecratur, & quamuis patrimonialia bona clerici, non fiant Ecclesiastica, sicut dos ingredientis Religionem, omnia tamen donantur pro victu personæ sacræ, & Religiosæ. Cùm autem Ecclesia non sumat sibi onus alendi personam illam sacram, sicut Religio personam Religiosam, mirum non est, si bona data in sustentationem Religiosi, transeant in dominium Religionis, non autem bona patrimonialia clerici in dominium Ecclesiæ. Satis verò est nostro instituto, quod etiam Ecclesia affectanti sacros ordines imponat onus, & obligationem comparandi sibi victum aliunde, quàm ex sacris ministeriis, & redditibus Ecclesiasticis, alioquin arceat à sacris, neque tamen committit simoniam; cur enim Religio, quæ idem onus imponit ambienti Religionem, simoniæ accusabitur? quod enim sibi necessaria alendo Religioso dari velit, non autem Ecclesia alendo sacro Ministro, inde est, vt iam monui, quia Ecclesia nequaquam se obligat ad alendum illum clericum, sicut Religio Religiosum. Cæterùm hoc quoque pactum cedit in vtilitatem temporalem Ecclesiæ, ne quis ex eo capite simoniæ excuset Religionem, quia si clericus iste facultatibus destitueretur, ex Ecclesiæ redditibus alendus foret; quarè vt graue illud onus caueant Episcopi, neminem nisi cum sufficienti patrimonio sacris initiare iubentur. Vides itaque pactum de sustentatione sacræ & Religiosæ personæ longè diuersum esse à pacto de eius consecratione, ac proinde simonia prorsùs vacare. Quod prætereà confirmatur ex matrimonio carnali, à quo ad spirituale valere argumentum ex communi sententia latiùs ostendunt Boeri. *decision.* 126. quæ incipit. *Et in dicto processu aliud fuit ortum dubium.* Andre. Gaill. *libr.* 2. *practic. obseruation. obseruat.* 94. *numer.* 16. Euerard. *loco à Matrimonio carnali ad spirituale*, & alij: atqui in Matrimonio quamuis nihil pro illo detur, cùm sit sacramentum, datur tamen dos ad sustentanda eiusdem Matrimonij grauia onera, alendam verbi gratia coniugem, liberos suscipiendos, & vniuersam familiam, vti *in opere de vsuris & commerc. libr.* 4. *cap.* 5. monuimus; quidni igitur in connubio isto sacro Religiosæ personæ dabitur similis aliqua dos, tum ad istius sponsæ sustentationem, tam ad sacræ familiæ ferenda onera? Qua de causa sapienter sanciuerunt leges, vt filiæ siue nubenti, siue Monasterium ingredienti congrua dos assignaretur, quod tradunt Bald. *in l. fina. C. de dotis promissi.* & *Authent. nisi rogati. in principio. C. ad S.C. Trebellia.* Anchara. *Consil.* 208. *num.* 4. Felin. *in cap. Ecclesia. num.* 79. *de constitutio.* Euerard. *loco citat num.* 4. Mantica. *libr.* 12. *de tacitis, & ambiguis conuentionib. titul.* 21. *n.* 4. *& n.* 34. *&* 40. Eadem de causa volunt DD. quoties subditi tenentur conferre aliquid in dotem filiæ domini, teneri quoque dum illa Religioné amplectitur.

Ita

Ita Felin. *in citatum cap. Ecclesia. de constitut.* Benedic. *in cap. Raynutius. de testament. vers. dotem in principio. num.* 164. Albert.Brun. *tract.de statu fœmina. art. 6. & 9.* Boeri. & alij superiùs allati. Ex quibus colligis, dotem æquè in matrimonio spirituali, atque carnali communi omnium sensu assignari, atque deberi; de ea igitur pacisci licebit absque iniuria sacramenti Matrimonij, & sanctitatis religionis; neque vlla erit in eiusmodi pacto simonia attento iure naturali, & diuino.

3 Iam verò quod attinet ad ius Ecclesiasticum, illud nullibi prohibet hæc pacta Monasteriis egentibus, quod expendenti, quæ in contrarium afferri solent, facilè constabit.

Afferuntur igitur cap. *non satis. cap. cùm in Ecclesia. cap. veniens. cap. de Regularibus. cap. dilectus.* 2. *de Simonia*, quibus omnibus locis Pontifices, & Concilia damnant hanc simoniam, quam in plerisque Monasteriis praua consuetudine inductam esse queruntur.

Respond. ex his confirmari quidem primam partem nostri Consectarij, & damnari tanquam simoniacum, quod pro ipso ingressu religionis exigitur, non verò quod pro sustentatione, de qua duntaxat hoc loco disputamus. Et quidem *cap. non satis*, prohibet ne ab iis, qui ad religionem transierint, aliqua pecunia, requiratur, sicut neque ab eo, cui Prioratus, Capellania, aut regimen alicuius Ecclesiæ creditur, in quibus nihil est, vnde eam prohibitionem ad sustentationem religiosi extendas. Deinde cùm addat Alexand. *in eo cap.* hoc peccatum nulla consuetudine excusari, sed augeri potiùs, manifestum est agere de simonia iuris diuini, qualem tamen nullam esse in contractu pro sola sustentatione liquidò euicimus, & fatentur plerique aduersarij, qui ad solam prohibitionem Ecclesiæ prouocant, cui tamen diuturnam consuetudinem posse derogare nemo vnus dubitat.

Eodem modo loquitur cap. *cum in Ecclesia.* desumptum ex Concil. Lateran. sub Alexandr. III. *cap.* 7. *&* 8. cui simile est, quod sanciuit Roman. Synodus. *cap.* 2. celebrata ab Innocen. II. cuius verba inseruit suæ compilationi Gratian. *prim. quæst. 3. cap. fin.* agit autem de pretio accepto pro Episcopis, Abbatibus, & quibuscunque aliis personis in sedem Ecclesiasticam, instituendis sacerdotibus, benedicendis mortuis, & quibuscunque aliis sacramentis conferendis, quæ omnia spiritualia sunt, idcircò nimis horribilem dicit hanc venalitatem; itaque de rei spiritualis venalitate agit.

Cap. *veniens.* qui vt reciperetur in Monachum coactus fuerat dare 30. solidos Monachis, decem Abbati, & alios decem familiæ pro pastu, dicitur simoniacus, sicut & monachi, atque Abbas, qui illam pecuniam exegerunt pro ipso habitu monachali dando, vt ibidem habetur, quam simoniam fuisse iuris diuini statim apparet.

Cap. *de regularibus.* interrogatur Pontifex, quid agendum esset circa Monachos, qui scientes volentesque Simoniam in ingressu religionis commiserant, quos Clem III. ad arctiora Monasteria transferri iubet, vt inibi *tam execrabilem excessum sine intermissione deplorent.* supponitur itaque commissa Simonia, quomodo verò commissa fuerit, non explicatur; quanquàm cùm

dicit

dicit Pontifex *per simoniam ingressum habuerunt*, satis significet Pontifex, pecuniam pro ipsomet ingressu exhibitam fuisse.

Denique cap. *Dilectus*. 2. Cantuariensis Archiepiscopus *simoniacam prauitatem pullulasse repererat in Monasteriis & aliis Religiosis, cùm multi in eis pretio essent recepti, qui potiùs gratis recipi debuissent*. Quarè quærit à Pontifice, quid in tanta reorum multitudine ipsi faciendum esset. Ex quibus nihil omninò colligent aduersarij, vt probent pactum pro sustentatione religiosi simoniacum esse.

Affertur itaque 2. cap. *audiuimus. de simonia*, quod prohibet non solùm exactiones malas, sed etiam illas, quæ speciem aliquam mali præ se ferunt; qualis sine dubio est ista, quæ prætextu sustentationis ingressum religionis pretio distrahere videtur.

Respond. constare ex ipsis verbis, fuisse in eo casu extorsiones iniquas, *difficultates*, inquit, *exerunt, & malitias, donec aliquid muneris manus contingat eorum*. Quarè prohibet potiùs modum aliquid exigendi, quàm ne aliquid exigatur. Deinde veriùs ibi agitur de muneribus, quæ à singulis religiosis exigebantur, qui alioquin difficiles se præbebant in præstando suo assensu, quæ erat simonia manifesta, etiamsi munerum, aut xeniorum prætextu velaretur. Ex quibus ad sustentationem nihil licet conficere.

Affertur 3. cap. *quoniam. de simonia* in quo Con. Lateran. grauissimis pœnis prohibet, ne paupertatis prætextu moniales aliquid exigant ab iis, quas in sorores admittunt. Quid illustrius afferri potuit aduersus nostram assertionem?

Respond. primò hanc legem prohibere *ne paupertatis prætextu vitium simoniæ palliætur*. Quarè fraus est, cùm reuerà Monasterium non indigeat, alioquin neque prætextus paupertatis, neque palliatio dici potest, ita Suar. *lib*. 4. *de simon. cap*. 17. Reginald. *lib*. 23. *num*. 195. Barbosa *in collectan. ad istud cap*. & alij. Secundo istæ moniales reuerà pretium accipiebant pro spiritualibus, & palliabant deinde falso prætextu, quod innuit ipsemet canon. *vix aliquas sine pretio recipiant in sorores*. Deinde dum hoc edictum singulis annis publicari iubetur, *ne per simplicitatem, vel ignorantiam se valeant excusare*; innuitur reuerà has moniales existimasse se tutas esse sub eo prætextu, etiamsi pretium pro ipso religionis ingressu caperent. Glossa quoque *ver. paupertatis*. ait paupertati prætextu non excusari peccati mortalis, quod proinde fuisse supponit in illa receptione pecuniæ, quæ nisi pro ipsomet ingressu data fuerit, non constituit simoniam ex sua natura mortalem, vt iam sæpiùs diximus; reuerà igitur hæ moniales non pro temporali aliquo, puta, sustentatione, sed pro spirituali receptione nimirum in sorores paciscebantur. Idque video placuisse Sylu. *ver. simonia. quæst*. 15. *dicto* 2. ex Hostiensis, quem allegat, mente, secutúsque deinde est Azor. *part*. 3. *institu. lib*. 12. *cap*. 16. *quæst*. 1. Tertio denique dici potest specie paupertatis plura postulata fuisse ab istis Monialibus, quàm necessarium foret ad vnius personæ admittendæ sustentationem, quod ex Nau. obseruat Suar. *lib*. 4. *de simonia. cap*. 17. *num*. 24.

Quarto argumentantur ex cap. *tua nos. de simonia*. vbi clericus, qui sua bona dat Ecclesiæ cum pacto, vt

recipiatur in Canonicum, sibique illa bona pro præbenda retinet, simoniacus habetur. Igitur si quis sua bona donat Religioni cum pacto vt in illam recipiatur, eáque bona pro illius victu impendantur, simoniacus erit.

Respond. cum Bensfeld. *in cap. 9. de simon. quæst. 1. con. 2. sub fin.* in eo casu pactum fuisse saltem ex præsumptione de temporalibus ad spiritualia, ac proinde simoniam, alioquin non sufficit intentio consequendi spiritualia medio temporali, nisi illud temporale habeat rationem pretij, vti diximus conf. 1.

Quinto grauius est quod obiiciunt ex extrau. 1. *de simonia.* in qua Vrban. V. seuerissimè sancit interminata excommunicatione Apostolicæ sedi reseruata, ne quid directè, vel indirectè à quoquam petere, vel exigere pro admissione in Religionem præsumatur.

Respond. contra Ferdinand. *disp. 3. de simon. punct. 9. numer. 6.* Vrbanum non condere nouum ius, sed antiquum confirmare adiectis nouis pœnis, vt ex ipso initio constat, dicit enim *detestabilem, & à Canonibus reprobatam abusionem seruari.* Deinde subiungit. *Nos igitur huic morbo pestifero cupientes congruam adhibere medelam, & aliis pœnis in talia præsumentes inflictis à iure, in suo robore duraturis pœnam adiicere grauiorem.* At verò certum est antiqua iura nusquam prohibuisse dare in sustentationem necessaria, quoties reuerà Monasterium indiget; neque detestabilis vocari potuit ea consuetudo, aut à sacris Canonibus reprobata. Prohibuit igitur Pontifex eas exactiones, quæ sine vlla necessitate fiunt, & onerosum, atque difficilem Religionis aditum, atque piis offensionem iure merito creant; quales sunt quæ aut pro ipsa receptione, siue in ipsam receptionem ad Religionem fiunt, vti interpretatur Bonacina *disputat. 2. de censu. extra Bullam can. quæstion. 3 punc. 29.* quæ manifestò simoniacæ sunt, & quæ enumerantur ab ipso Pontifice, *Pastus, prandia, socalia, pecunia*, singulis nimirum distribuendæ, *& alia res etiam ad vsum Ecclesiasticum, seu quemuis pium vsum alium deputata, vel deputanda.* Munuscula nimirum, & dona, quæ pro sacristia, valetudinario, aliísque eiusmodi solent extorqueri; quæ omnia non conueniunt in congruam, & necessariam sustentationem, suntque ex natura sua mala, & simoniaca, aut scandalosa, & quæ vix vlla specie boni fucari valeant; maximè quando ex pactione fiunt, quod omninò requiritur à Pontifice, ait enim, Omníque pactione cessante. Nihil itaque de nouo prohibet, quod non aut antiquis Canonibus reprobatum foret, aut ex sese detestabile; ea verò antiqua prohibitio alia non est, quàm ne vllus gradus Ecclesiasticus pretio comparetur, vti fusè refertur 1. *quæst. 1. & 2.* atque ita docent Soto. *libr. 9. de iustitia. quæstion. 6 articul. 2. ad 4.* Caietan. *2. 2. quæstion. 100. articul. 3.* Nauarr. *capit. 27. numer. 106.* Suar. *tom. 5. in 3. part. disput. 22. sect. 5. numer. 9.* & *libr. 4. de simonia. capit. 17. numer. 14.* Sylu. *vers. simonia. quæstion. 15. dict. 2* aliíque inferius adducendi, qui neque Monasterium locuples hac in parte peccare existimant.

6 Sexto denique obiiciuntur varia iura, quibus cauetur, ne plures personæ admittantur, quàm ex redditibus Monasterij ali poterunt.

Conc. Turon. III. *can.* 31. Arelatens. IV. sub Leone III. ann. 818. *cap.* 8. & Mogunt. eodem anno coactum. *cap.* 19. Bonifac deinde VIII. sua constitutione, quæ refertur *cap. vnic. de statu Regula. in 6.* idem statuit circa Monasteria Monialium. §. *sanè.* quod priora illa Concilia de omnibus tum virorum, tum mulierum domibus sanxerant; voluitque Bonifac. irritam esse monialis ita receptæ professionem, *si secus*, inquit, *actum fuerit, irritum decernentes*, vt ibi aduertunt glossa *vers. irritum.* Dominic. *numer.* 3. Franc. *notabili.* 3. atque *in capite prim. de institutionib.* vbi decretum Arelatense refertur. Antonin. & Panorm. *numer.* 4. Cardinal. Ancharan. Imola. Sylu. *ver. Religio. 7. quæst. 16. dict.* 1. Azor. *prima part. lib.* 13. *capit.* 9. *quæst. prim.* agit prætereà Bonifac. de solis Monasteriis Monialium non mendicantium. Nouissimè verò Trident. rursus ad omnia Monasteria vtriúsque sexus Bonifacij legem extendit, vultque non plures suscipi quàm ex propriis redditibus, vel ex consuetis eleemosynis commodè possint sustentari. ita *sess.* 25. *capit.* 3. *de reformat. regula.* posteriores deinde Pontifices sæpiùs hoc edictum suis legibus commendarunt. Pius V. 4. Kalend. Iun ann. 1566. *constitut. quæ incipit. circa pastoralis officij.* idcircò eum numerum præfigere mandat Episcopis. Gregor. XIII. anno 1573. *constitut. quæ incipit.* DEO *sacris.* eum numerum seruandum, & iuxta redditus, eleemosynas, aliásve obuentiones in commune conferendas, definiendum esse edicit. Clem. VIII. quoque die 25. Iulij. anno 1599. decreto quod incipit. *nullus omninò. paragr.* 14. circa eundem numerum præfigendum plurima statuit. Paul. V. decreto, quod incipit. *sanctissimus.* 4. Decemb. anno 1605. quod sicut & superius Clem. VIII. refert Quarant. *ver. Monasteria, & Conuentus.* Gregori. XV. approbante Congregation. Cardinal. Regulari. negotiis præposit. 17. August. anno 1621. prohibet erigi noua Monasteria, nisi ex ipsorum redditibus duodecim Religiosi sustentari possint. Plura alia decreta similia ab Vrbano VIII. & sacra Congregatione, variásque declarationes refert Barbosa in *Collectan. ad illud capit.* 3. *sess.* 25. *Trident. num.* 25. & 27. ex quibus aduersarij conficiunt, nihil posse exigi à Monasteriis etiam indigentibus in sustentationem Monialis admittendæ, quia frustra numerus religiosorum, & Monialium ex redditibus Monasterij definiretur; etiamsi enim Monasterium nouis personis alendis non sit, si tamen afferant, vnde alantur, vti perpetuò facient, si ad id obligentur, eóque duntaxat pacto, & onere recipiantur, semper sufficientes redditus habebit ad sustentationem, neque proinde præfigendus vnquam certus numerus fuerit contra Conciliorum, & Pontificum sanctissima decreta.

Respond. cum Gutierres. *lib.* 1. *quæstion. Can. capit.* 32. *numer.* 83. Nauarr. *de redditib. Eccles. quæst.* 1. *monito* 62. Suar. *tract.* 3. *de religi. libr.* 4. *capit.* 17. Reginald. *lib.* 23. *num.* 194. Sanch. *lib.* 7. *in decalog. capit.* 23. *num.* 4. Binsfeld. *in cap.* 9. *de Simon. quæstion.* 1. *con.* 2. Barbosa *in collectan. ad cap. Tridentini citat. numer.* 27. aliisque in confirmatio

mationem nostræ huius assertionis adductis, prohiberi duntaxat in his omnibus iuribus, ne quando Monasterium plures personas alere nequit, quàm habeat, aliæ recipiantur alendæ expensis ipsius Monasterij, sed cum sufficienti dote, dum agitur de Monialibus, aut redditibus aliis in sustentationem noui religiosi assignatis. Atque quod singillatim attinet ad Bonifacij constitutionem, illo *capite vn. de Regularib.* illa potiùs fauet nostræ assertioni, vt aduertit Sylue. *ver. Simonia. quæstione 15. dicto secund. sub fin.* cùm enim ratio illius prohibitionis sit, vti apparet ex toto contextu, obseruátque glossa, ne Moniales penuria vrgente cogantur violare clausuram, atque extra Monasteria vagari; huic malo occurritur, si vbi Monasterium indiget, exigatur dos sufficiens ad sustentationem Monialis: atque ita fit, vt non modò admissio nouæ Monialis non grauet Monasterium, déque occasionem violandæ clausuræ, sed potiùs subleuet, reddatque faciliorem clausuram, cùm præscindat omnem vagandi occasionem prætextu penuriæ. Deinde contraria consuetudo huic Bonifacij, & priorum Pontificum, ac Conciliorum Constitutioni iam diu derogauit, & sanè quis hactenus pronuntiauit irritam professionem Monialis receptæ supra numerum earum, quas Monasterium alere potest? immò neque de eius professionis valore quisquam dubitauit, cùm tamen Bonifacius illam omninò irritam esse velit; consuetudo igitur illi legi vim, & robur detraxit ea in parte.

4 Quod verò attinet ad Trident. nouissimum decretum, illud inter redditus Monasterij numerat consuetas eleemosynas, in quibus cur non censebimus dotes quoque consuetas? præterea ipsummet Concilium *eadem session. 25. capite 16. de reformatione* permittit vt Religio accipiat de bonis nouitij, quæ necessaria sunt ad eius victum, & vestitum durante Nouitiatu, & quidquam aliud accipere prohibet ante professionem. Si igitur licet ad victum Nouitij necessaria capere, quidni & ad sustentationem professi? immò idipsum ex Concilij mente licet, nam prohibet tantùm, ne Nouitij bona ante professionem suscipiantur, sed post eam emissam, dotem capi permittit.

Dices, non loqui de pactione vlla, qua obligetur Nouitius ad danda sua bona post professionem. Fateor, sed nihil etiam habet, vnde improbet istam pactionem, quæ cùm aliunde licita sit, neque aut iure naturali, aut Ecclesiastico hactenùs reiecta fuerit, sed potiùs constanti vsu firmata, non debemus ex Tridentini silentio ipsam damnare. Quidquid igitur dabitur à Religioso post suam professionem possidendum Monasterio, illud capi poterit, siue liberè donetur, siue exigatur à Monasterio indigenti in sustentationem ipsius Religiosi, modò aliquo alio ex capite non reddatur illicita ea donatio. Addo, huic quoque Tridentini decreto quoad Monasteria virorum vsu quidpiam decessisse, quia plerúmque admittunt plures, quàm alere queant, ideóque egestate premuntur; neque propterea damnandos putat superiores violatæ legis Ecclesiasticæ Sanch. *capit. 23. tit. n. 7.* quia consuetudo, quæ hoc decretum temperauit potiùs, quàm abrogauit, liquidissima ratione ducitur,

 nimi

nimirum, ne Monasteria paucitate corruant, & exhibendis ministeriis minimè sufficiant. Si igitur consuetudo dotandi Moniales propter egestatem Monasteriorum æquè legitima sit, cut ea iam diu in mores inducta antiquis iuribus, si quæ forent, non derogarit, maximè cùm nouissima de non recipiendis pluribus, quàm ex propriis redditibus, aut consuetis eleemosynis ali possint, integra perseuerent?

Legitimam porrò hanc consuetudinem esse inde patet, quod iura superiùs allata velint dotari Virgines Monasteria ingredientes, sic enim animarum necessitati, & Monasteriorum egestati subuenitur, alioquin enim aut laborandum esset inopia, aut plurimæ à Religione prohibendæ; ideóque Felin. *in cap. quoniam. de Simon. numer.* 12. dixit, eam consuetudinem interpretari potius Ecclesiasticum ius, quàm illi derogare. His omnibus addit Sylu. *ver. Simonia. quæst.* 15. *dicto* 4. posse Monasterium tenue agere contra patrem puellæ, aut eius hæredes pro alimentis puellæ, quam gratis receperat, idque probat ex Hostiensi. Verùm de his aliàs, dum quærimus, quomodo Monasterium in bona, & iura Religiosorum succedat.

4 Tertiam partem nostræ assertionis, Ecclesiasticis nimirum legibus cautum esse, ne Monasterium locuples aliquid in sustentationem ab admittendis exigat, ad vitandam omnem Simoniæ, & turpis lucri speciem, tradunt Suar. *tom.* 5. *in 3. part. disput.* 22. *sect.* 5. & *libr.* 4. *de Simonia. cap.* 17. *numer.* 10. qui non modò speciem Simoniæ, sed Simoniam veram quamuis iuris solius Ecclesiastici, inibi agnoscit. Rosella. *v. Simonia.* 5. *numer.* 1. Armilla. *num.* 5. Lessi. *cap.* 35. *dub.* 12. *n.* 68. Adrian. *quodlib.* 9. *litt. V.* Victo. *relect. de Simon.* 2. *part. num.* 12. dicit omninò id Simoniacum esse secundùm omnes DD. S. Thom. disertè idem tradit 2.2. *quæst.* 100. *art.* 3. *ad* 4. dum à Monasterio egenti aliquid exigi posse concedit, illa enim expressa exceptio Monasterij indigentis, euidenter ostendit, id minimè licitum esse opulento. Verùm apertior, expressiórque est S. D. mens *in* 4. *d.* 25. *quæst.* 3. *art.* 2. *ad* 3. *Si sine grauamine Monasterij possit recipi nouitius, Simoniacum est.* Huc pertinent illi omnes, qui contendunt esse Simoniam saltem in foro externo, vt Sylu. *v. Simonia. q.* 15 *dict.* 2. Soto. *lib.* 9 *q* 6. *a.* 1. Tolet. *lib.* 5. *cap.* 89. *n.* 4. Beusfeld. *in cap.* 9. *de Simon. con.* 4. vbi dicit esse communem Canonistarum, Nauarri nimirum, Paludani, Hostiens. & aliorum. Quæ præsumptio Simoniæ sufficit omninò, vt ista pactio damnetur lege Ecclesiastica, ac proinde illicita fiat. Quod vnum contendo cum Layman loco citato; neque enim contendo esse veram Simoniam, cùm nihil exigatur pro statu, aut ingressu Religionis, sed solùm pro victu, & sustentatione, quæ quidpiam temporale est, neque constituit propiam Simoniæ materiam, immò iure solùm Ecclesiastico nullam oriri Simoniam, iam pridem à nobis constitutum fuit. Quoties tamen Ecclesia aliquam commutationem, aut contractum intuitu Religionis prohibet, toties si violetur ea lex, committitur sacrilegium, quod quandam speciem Simoniæ præ se fert, atque adeò Simonia, sed in minus propria, & paulò ampliori significatione, nominatur; quod mihi in præsentiarum sufficit, qui

qui ne quidem acriùs de nomine Simoniæ disputo, sed affirmo duntaxat eiusmodi exactiones à Monasterio diuite pro personę admittendę sustẽtatione fieri non posse, quin contra legem Ecclesiasticam peccetur; cùm enim ea lex æquissima fuerit, vt quæ omnis Simoniæ, ac turpis lucri occasionem, & periculum præscindere voluerit, & tam sæpè à sacris Conciliis, atque sanctissimis Pontificibus repetita, interminatis grauissimis pœnis, atque censuris, nemo absque culpa illam se violare posse crediderit. Quarè non placet, quod Bonac. *disp.* 2. *de censur. extra Bullam cœnæ. quæst.* 3. *punct.* 19. Ferdinand. *disp.* 3. *de Simon. par.* 9. *num.* 4. Diana. 3. *pa. tract.* 2. *de dub. Regularib. resolut.* 97. Tamburin. *de iure Abbatiss. disp.* 5. *quæst.* 3. qui alios dabunt, negant in foro interno committi vllum peccatum, aut censuras in Extrau. Vrban. V. aliisque sacris constitutionibus latas incurri, vt enim nihil de his censuris modò dicam, inferiùs commodiori loco acturus, peccatum hoc loco sola ignorantia legis Ecclesiasticæ excusare poterit, cùm grauis sit eius violatio, & quæ ipsi in contrarium afferunt, ostendunt quidem nullam committi Simoniam, cùm non detur spirituale pro temporali, & diuitiæ, atque penuria Monasterij paciscentis sint quidpiam omninò extrinsecum ad Simoniam, quæ in commutatione rei spiritualis cum temporali consistit, neque conditio personæ facit, aliquid esse temporale, aut spirituale. Plurimùm tamen refert, vt lex quidpiam vni prohibeat, quod alteri permittit: Ecclesia igitur egenti Monasterio permittit quidpiam pro sustentatione Religiosorum, quos admittit, exigere, quod ipsum prohibet opulento, cui sunt redditus sufficientes ad alendum nouum Religiosum, quia in priori nulla est occasio, aut species siue Simoniæ, siue turpis alicuius lucri, quæ reperitur in posteriori; cùm enim ea exactio necessaria non sit propter facultates, & opes Monasterij, videtur propter ipsum ingressum Religionis temporale illud exigi, inde etiam datur occasio superioribus, aliisque, à quibus admissio Religiosi pendet, ea sibi retinendi, prætextu munerum, quandoquidem domus ipsis non eget. Adde, alioquin plurimos à Religione arceri, si enim Monasterium tenue nihil iure valeat ad Religiosorum sustentationem exigere, cùm paucos præ penuria alere valeat, paucos omninò admittat, necessè est: si verò Monasterium quoque opulentum etiam ab admittendis exigat, plurimi quibus curta, & tenuis domi res est, aut qui sunt in potestate parentum, cogentur Religione abstinere, non sine magno ipsius quoque Religionis dispendio. Prætterquam quod optandum maximè foret, ne ab vllo quidem Monasterio ista exigerentur propter rationes allatas ab Hieron. in sua Regula, cuiúsque verba addocit Carthusian. *lib.* 1. *de Simon. art.* 16. sæpiùs enim potiùs ad dotem, quæ à Moniali spectatur, quàm ad vera animi ornamenta, & ingenij dotes attenditur, & quæ secum aliquas facultates intulerunt, aliis dominari volunt. *Ad vos*, inquit Hieron. *venientes sorores ad Christi suscipite nuptias gratis, preponatur sanctitas pecuniæ, exquiratur bonitas vitæ, non generositas carnis, non vtilitas mundi, nulla omninò pactio, nulla opinio, æstimatio, siue intentio de pecunia danda præueniat, & ad receptionem precedat quæ pactio, siue opinio puritatem mentis perturbet,*

 &c.

&c. addit pecuniam subuertere iudicium, in probandis nimirum idoneis, & respuendis ineptis ad Religiosa munera. Postremò monet Hieronym. *Porrò soror, quæ aliquid attulit, non inde extollatur, nec more femineo erecta ceruice improperet aliis, quæ ex paupertate venerunt, nec mu-muret si non ministratur maiori sumptu, quàm his, quæ secum nihil attulerunt; plus enim attulit soror paupercula, si ingrediens affectum habend dimisit, quàm quæ multùm afferens domo, superbiam intulit.* Accusat porrò eo loco Hieronymus Simoniæ hanc bonorum receptionem; & PP. Carthusiens. eadem de causa quidquam omninò exigi, aut recipi à Nouitiis suis ne quidem vestem seuerissimè prohibent, & ea in re peccantes castigant, ne ea in re vitium Simoniæ committatur. Verba huius sanctissimi statuti refert Dionysi. *art.* 16. *citato.* Quæ eædem causæ permouere Pontifices, vt exactiones istas, & pactiones prohiberent, soláque domorum tenuitas fecit, vt aliquid indulgerent. Idcircò *cap. quam pio* 1. *quæst.* 2. Bonifacius inhibet omnes exactiones, nisi quasi subsidij causa fiant. In cap. *Quoniam. de Simonia.* prohibentur in vniuersum etiam sub paupertatis prætextu, hoc est, vti exposuimus superiùs, allegata paupertate, quæ tamen reipsa non adest. Cùm itaque tam frequentes, & seueræ sint sancitæ leges de hac re, saltem de domibus opulentis intelligendæ erunt. Accedit grauissima ratio, cùm enim Religiosi habeant ius viuendi ex communibus Monasterij bonis, sicut beneficiatus ex redditibus sui beneficij, nullo iure potest Monasterium exigere à Religioso, aut ab eius parentibus, vt aliunde sustentetur, nisi quia bona communia eam in rem minimè sufficiunt; quarè vel iniustitiam committit, vel turpi lucro ducitur, vel Simoniæ ream se facit Religio, dum obligat ad suppeditanda necessaria ad sustentationem suam Religiosum aliquem; iniustitiam, inquam, committit, quia ex bonis communibus, sufficientibus liberaliter, & gratis illum alere tenetur ex iure quod illi competit, tum ratione status, tum ex institutione Ecclesiæ, quæ voluit ea Monasteriorum bona in sustentandis Religiosis liberaliter impendi; falsò igitur & iniuriâ prætendit onus sustentationis Monasterium ad exigendum aliquid à Religioso, sicut qui gratis teneretur alere pauperem, iniustè faceret, qui illum ad aliquid pro suis alimentis dandum obligaret. Deinde turpe lucrum est, quod Roderiq. *tom.* 2. *qq. Regula. q.* 8. fusiùs ostêdit, etiamsi falsa specie sustentationis aliàs debitæ, honestetur; immò & Simonia videtur, quandoquidem emi videtur ius ad alimenta ex bonis Monasterij, quod ius cùm proximè ex ipso statu Religioso nascatur, spirituale prorsùs est. Neque dicas, idem contingere in Monasterio tenui, nam etiam, qui in illud asciscitur, pollet iure fruendi bonis eius communibus; cùm enim non sufficiant bona communia, exigitur tantùm, vt si in illorum partem venire velit, quod sine aliorum maximis incommodis fieri nequit, curet vt ea bona sibi, & communitati sufficiant, adiectione aliqua, ad quam obligari nihil prohibet. Confirmatur, quia fatentur aduersarij, peccari si aliquid amplius exigatur, quàm quod ad sustentationem ingredientis necessarium est: atqui si nulla sit Simonia in exactione sustentationis, neque prohibitio, etiamsi multùm exigatur, non peccabitur nisi

ratione

ratione scandali fortassis. Præterquam quod cùm Monasterium abundet, vt supponitur, quidquid eo casu exigitur pro noui Religiosi sustentatione, iam excessus, & superfluitas dicetur. Huc pertinet denique grauissima Nauarri querela *monito 62. cit. Vehementer absonum apparet, Monasteria Monialium vnius cuiusdam ciuitatis viginti millium aureorum redditibus annuis, & eò amplius perfrui, & tamen ob has redditus adeò copiosos nullam Monialem admitti, nec ab ipsis sustentari, nisi pro dote, supellectili, & expensis aliis, secum afferat ingentem summam.*

6 Dices, omnia decreta Pontificum, quæ exactiones istas prohibent, duci præsumptione; quarè si reuera pro alimentis noui Religiosi, & non pro statu ipso Religionis, atque ingressu quidpiam postuletur, non obligabunt saltem in foro interno; ex vniuersali enim doctrina cessat obligatio legis fundatæ in præsumptione, quoties veritas opposita existit.

Respond. legem Ecclesiasticam, qua de agimus, non duci sola præsumptione commissæ Simoniæ, sed periculo, & occasione committendæ, quæ duo longè diuersa sunt; nam lex, quæ quidpiam prohibet ad noxæ alicuius periculum vitandum, obligat etiamsi illa noxa non committatur; quæ autem sola præsumptione nititur, definit obligare, vbi quod præsumitur esse, non existit. Præterquam quod voluêre Pontifices non modò periculum Simoniæ cauere hac in parte, sed etiam sanctitati Religionis consulere, atque turpe omne lucrum præscindere, pluribúsque aliis incommodis, quæ ex eiusmodi exactionibus, prætextu alendi noui Religiosi, ad quod tamen sufficit Monasterium, prouenire solent; vnde etiamsi reipsa pro sola sustentatione exigatur summa aliqua pecuniæ, obligabit eiusmodi lex.

Dices secundo iam pridem ipso vsu, & consuetudine toto orbe recepta mollitum esse huius legis rigorem, quoad Moniales, quæ nullibi ferè indotatæ suscipiuntur, idque omninò supponit Tridentinum, vti monebamus, cùm prohibet, ne quid ex illa dote ante Nouitiæ professionem capiatur. 7

Respond. fateri me hanc consuetudinem, verùm, vt dixi, ea non derogat huic legi, nisi quatenus aliquam indigentiam Monasterij supponit, quod in extrema parte nostræ assertionis dixi, cùm enim Monialium domos sufficientes redditus habere velit Ecclesia, vt vagandi licentia, & cum sæcularibus communicandi occasio omnis præscindatur, quod Bonifacius in sua constitutione, *quam periculoso. de Regularib. in 6.* exposuit, raró admodùm continget, vt non habeant hæc Monasteria, honestum titulum exigendi quidpiam pro sustentatione nouæ Monialis; nam vel aucto numero iam minùs sufficiunt antiqui redditus, aut quia æs alienum dissoluendum est, ne sensim Monasterij redditus pereant, qui proinde non sufficiunt alendis Monialibus, & oneribus, quibus domus grauatur ferendis, aut quia nondum ædificatio perfecta est, cui impendendi essent redditus sustentationi Monialium destinati, vel quia alias quasdam ad bonum Religionis admittere expedit, quæ nihil ad sua alimenta conferre possunt. Quarè hæ omnes sine aliquo subsidio recipi nequibunt. Expedit etiam aliquando augeri redditus Monasterij vel

propter

propter periculum annonæ grauioris, vel quia maior numerus Monialium habendus erit suo tempore. Aduertendum etiam est, Bonifacium, aliosque Pontifices statuisse, ne plures Moniales admitterentur, quam ex eorum prouentibus possint *absque penuria sustentari.* At verò Tridentin. *sess.* 25. *cap.* 4. tot admitti voluit, quot possent *commodè sustentari.* Quæ duo plurimùm inter se dissident, vti obseruauit Glossa *in cap. vnic. de Regula in 6. ver. absque penuria;* & *ibidem* Franc. & Dominic. & eadem Glossa *cap.* 1. *de institutionib. ver. absque penuria.* atque in eum locum Abb. Cardin. Imol. Tabiena. *ver. Simonia. num.* 65. aliique, quibus immeritò repugnat Ferdinand. *tract.* 6. *disp.* 1. *punct.* 7. §. 6. *num.* 3. nam absque penuria sustentari non possunt Moniales, quando oportet eas ad vitæ necessaria comparanda mendicare; nequeunt autem commodè sustentari, quando licet non cogantur mendicare, ex consuetis tamen redditibus attenta consuetudine Religionis, & personarum dignitate, sustentari non facilè queunt. Quarè plures redditus multò requiruntur ad commodam sustentationem, quam ad sustentationem absque penuria. Denique vt videamus, quandónam in peculiari aliquo facto violetur ea lex Ecclesiastica, singulares circumstantiæ expendendæ sunt, monétque Suar. *sect.* 5. *cit. num.* 12. ex Dominico Soto, opus esse magna prudentia, & ideò rarò, & cum magna moderatione permittendum esse Monasteriis opulentis, & benè fundatis, vt aliquid exigant in nouarum Monialium sustentationem; Neque enim difficultas vlla existit circa ea, quæ vltrò, & liberaliter donantur, etiamsi quis se ad ea, quæ promittit præstanda obliget in foro quoque externo, tunc enim poterit cogi, vt promissa seruet, quod in omnibus aliis donationibus liberalibus, & gratuitis contingit.

CONSECTARIVM X.

Singulares quæstiones ex superiori consectario circa receptionem Monialium, & earum dotes explicantur.

Ex hac certa, & constanti, nisi fallor, doctrina plurium difficultatum, quæ vsu veniunt quotidiè, explicationem colliges.

Prima quæstio, an condi possit statutum, vt aliquid detur in ipso Religionis ingressu.

Respond. cum Simonia Iuris diuini committatur, quoties temporale datur pro ingressu ipso Religionis, non poterit ferri statutum, quod aut ad illam Simoniam obliget, aut eius occasionem, vel suspicionem ereet. Quod ex priori consectario, atque ex Scientia canonica, vbi de æquitate Iuris Ecclesiastici disputauimus, manifestum redditur; si tamen Monasterium sit tenue, poterit statui ab Episcopo, vt nullus admittatur absque sufficienti sua sustentatione, & dote maximè in Monasteriis Monialium, illas ipsas ob causas propter quas vetitum sæpiùs fuit, vt initio retulimus, ne plures admitterentur in Monasteria, quàm eorum consueti redditus commodè sustentare possent; neque vbi comperta fuerit Monasterij inopia, eiusmodi lex piorum animos offendet. Quod si diues sit Monasterium, non poterit sanciri à Prælato, ne quæ Monialis, de quibus maximè agimus, sine dote admittatur, quia ea dos tunc nequit

exigi,

exigi, vti diximus; atqui hoc statutum exactio quædam est, idcircò Layman *lib. 4. tract. 10. cap. vltim. num. 39. sub fin.* existimat consuetudinem hac in parte potiùs probandam esse, quàm statutum, cùm istud à prima sua origine, atque ex sua natura exactionem contineat, illa verò incipere potuerit à liberali donatione, in quam deinde cæteri sponte consenserint, atque ita sibi ipsi liberè legem fixerint, quæ diuturno vsu firmata fuerit.

Non negarem tamen Pontificem, supremum Iuris Ecclesiastici conditorem posse derogare legibus, quæ prohibent aliquid in sustentationem postulari à Monasteriis opulentis, & statuere, vt omnes Moniales dotarentur, atque redditus Monasteriorum in alios pios vsus destinare; vtrũ autem probanda esset ea lex, & Ecclesiæ vtilis, disquirendum esset.

Secunda quæstio, an possit aliquid exigi in ingressu Monialis ad conuiuia, aliósque apparatus.

2 Respond. plurima in prophanos, & inutiles istos sumptus differit Nauarr. *quæst. 1. de redditib. Eccles. monit. 62.* & quam damnandus sit ille abusus ostendit, eadem ex ipso retulit Binsfeld. *con. 5. quæst. 1. in cap. 9. de Simon.* Suar. *lib. 4. de Simon. cap. 17. num. 18.* Layman *loc. cit.* & sanè *in Extrau. 1. de Simon. cap. Audiuimus. cap. Quoniam. cap. Tua nos. de Simon.* hæc omnia damnantur, si nempè fiant ex pacto siue tacito, siue expresso, cùm onus graue quoque sit, & plurimos ab ingressu Religionis prohibeat, nullúsque honestus titulus sit, atque omninò Simoniam redoleat, neque careat scandalo, quanquam moderatas aliquas expensas, quas consuetudo fortassis inuexit, & quas ex grati animi significatione facere decet, non reiiciant DD. modò ex ipsarum defectu non negetur habitus, aut professio, aut non ita seuerè exigantur, nisi illud in partem dotis numeretur, quod tamen postremum difficilè fuerit.

Tertia quæstio, an munera facta superiori, Abbatissæ v. g. & quibusdam officialibus, aut Episcopo, vt quis admittatur in Religionem, sint Simoniaca.

Respond. illa munera singularibus personis facta damnari in cap. *Audiuimus. de Simonia.* & sanè Simoniaca sunt, si ex pacto tacito, vel expresso fiant, ita vt alioquin non fuerit admittenda Monialis, aut Monachus, quia non exiguntur nisi ad emendicandum suffragium, aut obtinendum ingressum Religionis, non enim ob sustentationem accipiuntur, quandoquidem illæ singulares personæ neque sustentandam suscipiunt hanc Monialem, neque munera sibi facta in eam rem conferunt, aut communitatem, cui incumbit onus illius sustentationis, inde ampliùs iuuant. 3

Quarè damnandus omninò est mos ille ridiculus, quo aliqui Abbates, aut Abbatissæ, aliíque Superiores, ad quos pertinet sedes Monasteriorum vacuas implere, dant in compensationem obsequiorum ius illud nominationis, vt voeant, alicui, quem sciunt, aut præuident munera, & pecunias ex illis nominationibus capturum; & nisi scirent hoc ius ipsis fore vtile, illud non darent, neque illi aut acceptarent, aut magni æstimarent, vterque enim peccat, & qui dat eum in finem illud ius nominandi, & qui ex sua nominatione aliquid exigit ex pacto tacito, vel expresso.

Quarta quæstio, an si aliquid ab

ingredientibus Religionem exigatur ad templi ornatum, aut valetudinarium, aliúmve eiusmodi pium vsum, committatur Simonia.

Respond. primo Armillam id excusare, vbi ex consuetudine tantùm exiguntur. Suar.verò *disp.* 22. *tom.* 5. *in* 3. *part.sect.* 5. *num.* 11. probare non audet in opulentis Monasteriis, quibus ingeri vult scrupulum, tum quia in Extrau. Martini V. prohibetur ne quid *directè, vel indirectè quoquo modo exigatur*; & reiicit omnia statuta, omnémque consuetudinem, quam potius *corruptelam dicendam* esse monet: tum quia hæc omnia indifferenter ab omnibus exiguntur etiam ab his, quæ non habent vnde soluant, vnde plures arceantur à Religione.

Respond.secundo si Monasterium insumpturum erat summam aliquam in ornando templo, instruendo valetudinario, comparanda suppellectili domestica, aliísque eiusmodi, & aliqua pars dotis exigatur ad hæc omnia, id licitè fieri, quoties licitè exigitur dos ob Monasterij tenuitatem. & solet sanè ita minui dos, aut in dote computari id quod pro varia suppellectili postulatur, quod enim Monasterium dotem in hos, aut alios vsus expendat, quandoquidem tenetur alios redditus in sustentationem personæ, vice dotis ita expensæ insumere, parum omnino interest. At verò quando vel propter copiam Monasterij non potest licitè exigi dos in sustentationem Monialis, vel iam sufficiens datur, non licebit imponere præterea onus istorum munerum, licet in pios vsus imponatur. Denique de illis idem, quod de excessu dotis sentiendum erit.

Quinta quæstio, an licitum sit pactum de pensione, aut redditu annuo suppeditando à parentibus Moniali ad comparandas vestes, cùm Monasterium ipsi tantùm victum subministret.

Respond. cum Binsfeld. *cap.* 9. *de Simon.quæst.* 1. *con.* 2. id licitum esse, quia cùm Monasterium debeat vestitum quoque præbere Moniali, & tenue, atque egens sit, subleuatur, si parentes ad id obligentur, atque eam in rem dos Monialis impendatur. Qua etiam de causa existimat Sanch. *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 23. peculia quædam tum ex iis, quæ labore manuum acquirunt, tum ex peculiaribus redditibus sibi permissis à superiore, concedi iure posse, vt iis peculiis vel vestium, vel alia domûs inopia subleuetur. De licitis istis peculiaribus redditibus vitalitiis vide etiam Tamburin. *de Iure Abbatiss. disp* 8. *quæsit.* 6. Mirand. *de Monial. quæst.* 9. *art.* 1. Lezan. *tom.* 1 *sum. qq. Regula.c.* 25.*n.* 7. qui alios dabunt.

Sexta quæstio, an Religiones mendicantes aliquid ab ingrediente Religionem exigere possint.

Resp. non posse, quandoquidem enim non debent sustentari ex redditibus Religionis, quæ nullos habet, non potest prætendi sustentatio huic exactioni; si tamen consuetæ eleemosynæ non sufficerét ad istum quoque alendum, moneri posset, vt curaret nouas eleemosynas, posśetque ille dare semel, quod ad victum plurium annorum sufficeret. Cæterùm non existimarem onus illud posse ipsi imponi absque Simonia, cùm nullus sit titulus, quo honestetur; eóque pertinet, quod monui in superiore consectario ex Syluest. *ver. Simonia. quæst.* 15. & aliis, quando Religio est distincta à sustentatione, vt contingit in Eremitis, neque enim, qui alteri dat habitum, obligat se ad

ad illum alendum, nihil omninò exigi posse, quia iam titulus sustentationis, qui hoc pactum honestabat, abest.

7 Septima quæstio, an valeat hoc legatum, Dono, & lego mille aureos Monasterio tali, si meam filiam recipiat in Monialem, & an Simoniacum sit. Omissis quæ fusiùs à DD. quos dabit Binsfeld. *cap.9. de Simon. quæst. 1. con. 5. in dubio illius*, traduntur.

Respond. validum, & licitum esse eiusmodi legatum, atque omnis Simoniæ expers, neque enim testator imponit absolutam obligationem vel Monasterio recipiendi filiam suam in Monialem, vel filiæ ingrediendi Religionem, sed dat optionem, an carere maluerit legato, an illud ingrediendo religionem sibi comparare; quæ omnia explicuimus accuratè *quæst. 4. confect. 10.*

8 Octaua quæstio, an quando aliquis propter eleemosynas, quas fecit, & pergit facere Monasterio, in Religiosum admittitur, committatur Simonia.

Respond. cum S. Thom. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. *ad* 4. Soto. *lib.9. quæst.6. art.2. circa fin.* Arm. *ver. Simonia. num.*4. Syluest. *eod. ver. quæst.* 15. *dicto* 3. Binsfeld. *cap.9. de Simon. quæst.* 1. *con.*6. Bonacin. *disp. de Simon. quæst.*4. §.8. nullam esse Simoniam, quia nihil datur in pretium rei spiritualis, estque testificatio duntaxat grati animi, quem exhibere dictat naturalis ratio; æquum enim omninò videtur vt Religio se suáque bona donet illi, à quo beneficiis aucta fuit.

9 Nona quæstio, probandáne sit consuetudo Monialium, quæ pauperiores quasdam puellas iubet aliquamdiu inseruire Monasterio, & quæ foris agenda sunt, gerere, & deinde illas se in sorores laicas, siue conuersas accepturas spondent; itáque obsequium est loco dotis.

Respond. quoties liceret ab his fæminis dotem exigere, toties posse illis imperari hoc obsequium ipsius loco, quæ enim in famulabus impenderet Monasterium, illi manent, & dotis vices supplent ad sustentationem Monialis. Deinde cùm eo tempore alantur à Monasterio, & salaria, quæ retinet Monasterium, exigua sint, non datur in compensationem & pretium ipsorum status Religionis; quarè ea externa obsequia probationis cuiusdam loco imponuntur, neque ferè se obligat ad earum receptionem Monasterium, sed iubet illas benè sperare, vt si se, vti decet, gerant, suscipiantur in sorores; quodsi dimittantur, non abeant ferè immunes.

Decima quæstio, an sit Simonia, promittere alicui post præfixum terminum, Religionem, si interea studuerit, aut certam artem didicerit. 10

Respond. cum Syluest. *quæst.* 15. *ver. Simonia.* Bonacin. §. 8. *citat.* Binsfeld. & aliis communiter, nullam esse Simoniam, quia promittit Religio receptionem, si interim aliquis se ad id idoneum præstiterit, vbi nihil temporale datur in pretium spiritualis. Aliqui excipiunt, nisi intendatur lucrum temporale ex illa arte, quam quis discere iubetur; sed id meritò reiicit Syluest. *quæst.* 15. *cit. dicto* 6. quia ea intentio non est nisi remota, & mediante idoneitate ad Religionem, quæ per eam artem comparatur, & intentio quæcunque consequendi temporalia non sufficit ad Simoniam, vti latè diximus hac ipsa quæstione, *confect.* 1. alioquin

quin Simoniaci essent Religiosi, quoties admittunt, quos sperant forte vtiles Religioni, & inutiles, eò quod nullam artem calleant ad vsum Monasterij, tanquam ineptos reiiciunt.

Vndecima quæstio, an Simonia sit promittere annuam pensionem, aut quid aliud ad expensas alicuius fraternitatis iuxta eius statuta, vt quis in illam admitti queat.

11 Respond. cum Syluest. *ver. Simonia. quæst.* 15. *dicto* 7. Pisanella, & aliis summistis, atque Binsfeld. *con.* 9. nullam hic esse Simoniam, quia eæ confraternitates non sunt Religiones, sed societates quædam ad pia quædam exercenda, & eam in rem singuli se ad certam summam, dum admittuntur, obligant, quòd pium omninò est, neque Simoniæ suspicionem vllam creare potest. Non probat tamen Raym. apud Sylu. has promissiones iuramento firmari propter periurij periculum, sed id omnibus aliis commune est.

12 Duodecima quæstio, an quando pro dote Monialis exigitur amplius quàm necessarium sit ad commodam Monialis sustentationem, ille excessus sit Simoniacus.

Respond. cum Nauarr. *quæst.* 1. *de redditib. Ecclesi. monito* 62. Suare locis superiùs allatis, & communi DD. Simoniacum esse eum excessum, aut saltem illicitum, immò eum excessum restituendum esse putat Roderiq. *tom.* 2. *qq. Regula. quæst.* 48. *art.* 6. Quia cùm non honestetur titulo sustentationis, quæ absque eo excessu commoda, & sufficiens est, peccatur in legem Ecclesiastieam, quæ eas exactiones quocunque alio prætextu prohibet; aut certè pro ipso ingressu Religionis exigitur, eritque vera Simonia; quod tamen non contingit, quando vel liberaliter amplissima dos constituitur Moniali, vel ipsi bona aliqua obuenire debent, quibus cogitur ipsa renuntiare, & in quandam compensationem aliquid dari Monasterio postulat, aut ipsum Monasterium, cui ius in ea bona aliquando fortassis foret, lubens eo se abdicat.

Decimatertia quæstio, an, & à quibus definiendæ sint Monialium dotes. 13

Respond. ad vitandam omnem Simoniam, quæ in nimia dote exigenda committi nonnunquam solet, sapienter illam definiri à Prælatis secundum consuetudinem cuiusque Prouinciæ, vti affirmant Gratian. *disceptat. forens. cap.* 945. *num.* 6. Roderiq. *quæst.* 48. *tom.* 2. *qq. Regular. art.* 3. & alij à Tamburino relati *disput.* 5. *de Iure Abbatissa. quæst.* 4. vbi etiam & *quæsito* 70. refert decretum Congregationis, quod pro tertia sorore Moniali, & aliis supernumerariis iubet duplicatam eleemosynam solui, id est duplum dotis consuetæ. Supernumerarias eas vocat, quæ supra numerum præfixum admittuntur, eas autem in locum aliarum decedentium subrogari non vult, sed semper supernumerarias manere, atque ita alias in locum, & numerum demortuarum cum simplici eleemosyna admittendas esse, adeò omnem fraudem atque Simoniæ speciem caueri vult; quamuis autem insciis, & inconsultis Monasteriis, eorúmque Monialibus possint superiores & ordinarij taxare dotes istas, id tamen minimè fieri conuenit, nisi earundem Monialium rogatis sententiis, vt ostendit Mirand. *quæst.* 8. *de Monialib.*

nialib. artic. 8. nam etiam taxari potest dos à principibus pro coniugio carnali, vti ostendit latiùs Couarru. *de sponsalib.* 2. *part. cap.* 3. & Roderiq. *art. cit.* aliquas eiusmodi leges refert.

14 Decimaquarta quæstio, vnde possit augeri dotis definitæ summa illa, vt Monasterium iure aliquid amplius exigat, quàm commune statutum ferat.

Respond. varias causas afferri à DD. primo si Monialis recipienda debilis est, clauda, variisque incommodis valetudinis obnoxia, quibus non modò minùs vtilis, sed etiam molesta futura sit Religioni, eò quod aut maiori cura tractanda erit, aut maioribus expensis alenda, aut exercitiis domûs minimè idonea, augeri sine dubio poterit dos. Ita Aragon. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 3. *circa solution. ad* 4. *argument. S. Thom.* & Binsfeld. *cap.* 9. *de Simonia. quæst.* 1. *con.* 2. vbi aduertit, maximè id verum esse in domibus, vbi plura ministeria circa proximum exercentur, visitantur verbi gratia infirmi, aut labore Monasterij penuria subleuatur.

Secundo ratione ignobilitatis, ita vt maior dos ab ignobilibus exigatur, quod Simoniæ damnat Philiar. *tom.* 2. *de officio sacerdot. lib.* 6. *cap.* 7. & Binsfeld. *quæst.* 1. *citat. con.* 4. *sub fin.* Miranda. *quæst.* 8. *de Monialib. artic.* 7. *sub fin.* dicta Soti referens. Quia ea ignobilitas nihil facit ad victum, pro quo duntaxat dos affertur: Quodsi ex lege nobiles solùm admittantur in aliquod Monasterium, non existimarem committi Simoniam, si aliquid amplius ab ignobili peteretur, quia non pro ingressu Religionis, sed pro iure quodam nobilitatis, quæ quidpiam temporale est, petitur, quanquam illud periculo, & scandalo non careret. Solent tamen puellæ ignobiles, dum eiusmodi Monasteria, quorum legibus arcentur, ambiunt, pinguiorem dotem sponte offerre, ad eámque se libenter obligant, vnde vitatur non modò omnis Simonia, sed etiam omne scandalum.

Tertio solet augeri dos pro ditiori, & nobiliori Monasterio; hanc causam tanquam iniquam reiiciunt Philiarc. & Binsfeld. *loc. cit.* & Syluest. *ver. Simonia. quæst.* 15. *dicto* 2. *circa fin.* vbi ait, has Moniales tanquam de mundana dote tractare: si tamen in eiusmodi Monasteriis plura ad sustentationem Monialium impenderentur, vti ferè fieri solet, maior quoque dos pro illis Monasteriis definiri posset: quodsi tantùm amplior ea dos exigatur, vt magnificentia Monasterij ostendatur, iure merito id damnat Miranda. *art.* 7. *cit.* ex Nauarro.

Quarto inuehitur Nauarr. *quæst.* 1. *de redditibus Eccles. monit.* 61. in præfectas Monialium, quæ ita prodigunt Monasteriorum redditus, vt deinde alias nequeant recipere nisi dotatas, quibus etiam parcissimè necessaria suppeditant, neque vestes, neque medicamenta, quæ maxima crudelitas est. Nihilominus quamuis peccatum sit in dissipandis Monasterij bonis, quocúnque tandem modo ad inopiam redactum fuerit, licebit illi dotes pro admittendis exigere, atque crescente tenuitate eas augere, vnde vnde oriatur tenuitas siue ex caritate annonæ, siue aliquo infortunio, siue ex prodiga administratione.

Quinto nonnulla Monasteria quamuis iam amplissima sint, atque ad sua onera sustentanda facultatibus

necessariis instructa, non recipiunt tamen nisi dotatas, quamuis enim ea dote non egeant ad nouas Moniales alendas, ex earum tamen multiplici dote summam colligunt ad noua Monasteria exstruenda, ad quæ vel illas, vel alias Moniales dimittent. Mihi certè non omninò probatur ista consuetudo, cùm enim dotes istæ exigantur à Monasterio opulento, illique addicantur, neque eas alienare absque facultate possit, non video quid iuris tribuat ad eas exigendas consilium noui Monasterij exstruendi: si tamen illud iam inchoatum esset, aut proximè inchoandum speratur, possent animo ad illud remittendi suscipi Moniales cum suis dotibus.

15. Decimaquinta quæstio, an possit Monasterium pacisci de alia pecunia annua, donec dos assignata Moniali soluatur.

Respond. & dico primo damnum quod ex dilatione solutionis dotis obtingit Monasterio, posse compensari certa pecunia, aut re quapiam ipsi æquali, quam iure merito Monasterium à suo creditore exiget. Ita Mirand. *quæst.* 8. *de Monialib. art.* 10. *con.* 1. Rodriq. *tom.* 2. *qq. Regula. art.* 7. Tamburin. *disp.* 5. *de iure Abbatissa. quæsit.* 6. ex communi enim DD. omnium sententia fas cuique est damnum suum vitare, atque de eo pacisci; quare in quocunque contractu obligatio, & conuentio de damno emergente probatur. Cur igitur Monasterium sibi ex dilata dotis solutione damnum proueniens pati cogetur, & illud sibi compensari non postulabit?

Dico secundo quoties ex dilata dotis promissæ, & assignatæ solutione cessat aliquod lucrum Monasterio, quod ipsi habita ea dote legitimè obueniret, licebit pro eo, vt vocant, interesse lucri cessantis aliquid capere. Repugnant quidem huic assertioni laudati DD. Mirand. Rodriq. & Tamburin. ex communi, vti opinantur DD. eo quod omnibus Religiosis prohibita sit negotiatio, atque adeo lucri cessantis propter negotiationem impeditam ex dilata solutione, quodcunque interesse. Verùm falsò supponitur ex sola negotiatione prohibita lucrum obtingere posse Religiosis ex dote soluta, cùm & eam pecunāi in vectigalibus prædiis collocare possint, aut in montibus, vt vocant, pietatis, aut ad mensam trapezitarum deponere cum quodam contractu societatis, quæ negotiatio cum per ipsas Moniales non fiat, prohibita nequaquam est. Præterea plurima emi possunt præsenti pecunia, quæ deinde cum lucro distrahantur, neque eæ merces ex eo genere sunt, quæ à Mercatoribus duntaxat veneant; deinde poterit Monasterium sua industria, præsenti pecunia ita subleuare rem domesticam, vt illi fiat ingens aliqua accessio, quæ non fiet plerumque propter defectum nummorum. Itaque cùm lucrum cessare queat ex dilata solutione dotis, licebit ea de causa aliquid capere, atque de eo lucro cessante pacisci; quanti enim interfuit creditoris suis caruisse nummis, tantundem impendij numerate tenetur debitor.

Dico tertio licitum est absolutè loquendo pacisci de annuo censu, aut pensione Monasterio præstanda, donec dos assignata Moniali soluatur; immò quamuis nullum eiusmodi pactum intercessisset, posset iure Monasterium eiusmodi aliquam pensionem exigere.

Hæc assertio sequitur ex duabus proximis, atque ex priori consectario;

rio; quandoquidem enim dos ita assignatur ad sustentationem Monialis, ex eius prouentibus ali debet Monialis; igitur fructus dotis nondum soluti repeti possunt; & sanè nisi id liceat, tenebitur Monasterium sumptus facere pro oneribus, pro quibus sustinendis dos dabatur, atque ita damnum patitur pro quo pacisci licet, immò & ex fauore contractus dotalis nullo præuio pacto illud exigere. Hæc porrò omnia confirmantur ex dote pro nuptiis carnalibus, à qua ad dotem istam spiritualem valere argumentum superiùs monuimus; in hac autem dote licet de pensione annua pacisci, & absque eo pacto quandiu non soluitur dos, aliquid ad onera Matrimonij interea ferenda, habita ratione eiusdem dotis repetere. *ex cap. salubriter de vsuris.* de quo textu plurima disputant Molin. *tract. 2. de iustitia. disp.* 321. Salas. *tract. de vsur. dub.* 29. Couarru. *lib. 3. varia. cap. 1. à num. 5.* Vgolin. *de vsuris cap. 3. à §. 2. ad 6.* Beinsfeld. *in illud cap. salubriter. q. vnica.* aliique innumeri, quos allegant, & nos fusissime *opere de vsuris lib. 4. cap. 5. & lib. 6.* Respondet igitur Inno. III. generum, qui à socero pignus frugiferum accepit, donec dotem promissam solueret, non esse compellendum vt fructus illius pignoris in sortem computet. Cuius responsionis causam inquirunt DD. quorum varias senteutias Beinsfeld. aliique latè referunt, & plerique ad damnum tantùm, quod contingit marito ex dilata illa solutione, cùm intereà teneatur de suo vxorem alere, recurrunt, neque vllum alium fauorem, aut priuilegium contractus dotalis agnoscunt, quàm quod ea tacita conditio videatur inesse ex dispositione iuris huic contractui, cùm dos detur ad onera Matrimonij, neque qui dotem tunc non accepit, aut qui de termino solutionis contrahit, præsumitur intereà velle carere suo iure percipiendi, quæ necessaria sunt, vt damno, quod patitur, occurrat. Atque ad hanc causam ferè omnes aliæ tandem reducuntur, vti expendenti patebit. Dico igitur ex ipsis verbis rescripti Pontificij euidenter colligi, non peti rationem proximè ex damno emergente, & lucro cessante, quod aliis omnibus commune est, cùm tamen aliquid præcipuum genero tribuat Pontifex; petenda itaque causa est ex eo, quod non tradatur nisi ad onera Matrimonij ferenda; pignus autem non fuit datum ad solam dotis securitatem, sed vt vices eius suppleat in sustinendis illis oneribus, quæ cùm sæpè superent fructus pignoris, non possunt illi fructus in ipsam sortem dotis numerari. Ex quibus plurima cum DD. allatis colligebamus *opere citat. de vsuris*, & illud *ibidem* contendimus, posse condi legem, quæ iubeat certam dari pensionem, donec persoluatur dos integra, atque etiam de re eadem, seclusa omni lege, pactum licitum esse. Hæc omnia æquè valebunt in dote Moniali assignata, vti sæpiùs diximus.

16 Decimasexta quæstio, an Monasterium possit vel dotem vel aliquid aliud ex bonis Monialis ante eius Professionem recipere.

Respond. difficultatem esse circa Trident. decretum. *sess. 25. cap. 16. de Regularib.* prohibentis, ne ante professionem Nouitij, vel Nouitiæ, excepto victu, & vestitu, quocúnque prætextu à parentibus, vel propinquis, vel curatoribus eius, aliquid ex bonis eiusdem Nouitij, aut Nouitiæ tribuatur, ne hac occasione discede-

re

re nequeat, quod totam, vel maiorem partem substantiæ suæ Monasterium possideat, nec facilè, si discesserit, id recuperare possit; quin potiùs præcipit S. Synodus sub Anathematis pæna dantibus, & recipientibus, ne hoc vllo modo fiat, & vt abeuntibus ante professionem omnia restituantur, quæ sua erant.

Ex quo decreto manifestum imprimis fit, neque dotem, neque partem vllam dotis ante professionem Monialis recipi posse, neque verba Tridentini patiuntur ea in parte difficultatem.

Secundo non prohibentur donationes, & eleemosynæ exiguæ factæ Monasterio ex bonis Nouitij. Ita Azor 1. *par. lib.* 13. *cap.* 9. *quæst.* 2. Sanch. *lib.* 7. *in Decalog. cap.* 5. *nu.* 22. Ferdinand. à Castro *tract.* 16. *disp.* 1. *punct.* 17. *num.* 7. quia idcircò Conc. prohibet donationes, *ne hac occasione Nouitius discedere nequeat, eo quod totam, vel maiorem partem suæ substantiæ Monasterium possideat.* Quoties igitur istæ eleemosynæ, aut donationes, eò quod exiguæ sint, neque aut totam, aut maiorem partem facultatum, aut *substantiæ* Nouitiæ exhauriant, non reddent difficilem, aut impossibilem egressum illius, non peccabitur in illis contra Tridentini decretum; adde quodsi liceat Nouitio aliquid externis pauperibus dare, non apparet, cur suo Monasterio eleemosynam erogare prohibeatur.

Tertio non prohibetur in ingressu Monialium aliquid muneris loco ad conuiuia, aut ad festiuitatem ex more consueto dari, nisi aliunde, quàm hoc Tridentini decreto sanciatur, neque etiam isti sumptus deinde egredienti, & non emittenti professionem, restituendi erunt; quia tum per modum eleemosynæ donata sunt ea omnia, tum non eiusmodi censentur, vt egressum impediant. Ita Sanchez & alij relati superiùs contra Cauallos *quæst.* 439. *num.* 10. & Villalob. *tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 19. *num. vltim.* quoad illa comestibilia, in quibus tamen fatetur alicubi vsum derogasse legi Tridentini.

Quarto poterunt parentes ex propriis bonis aliquid dare Monasterio, modò id non numeretur deinde in dotem Nouitiæ, aut legitimam Nouitij, etiamsi ea donentur vt liberaliùs, suauiúsque tractetur Nouitius. Ita Suar. *num.* 16. *cit.* & Sanch. *nu.* 23. quia Tridentinum loquitur de bonis Nouitij, non autem de aliis de quibus parentes in fauorem extranei cuiuspiam disponere possent. Neque eiusmodi donationes minuunt libertatem Nouitij ad relinquendam Religionem, cui soli libertati voluit duntaxat cauere Tridentinum. Atque in hunc sensum exponendam esse quandam declarationem Congregationis ab aliquibus relatam, sapienter monet Villalob. *tom.* 2. *tract.* 35. *diffi.* 19. *num.* 2. nempe vt bona ipsorum parentum, quæ donare prohibet Congregatio, computanda sint in dotem Monialis.

Quinto maior difficultas est, an aliquid ex dote Monialis, & Nouitij bonis dari possit per modum mutui, maximè ante professionem reddendi, atque accepto pignore securitatis, aut data locupleti cautione à Monasterio; tunc enim non erit difficultas in repetendo illo mutuo, ideóque non minuetur libertas Nouitij, ne egredi valeat, quod vnum intendit suo illo decreto Tridentinum; verba autem illa *quocunque prætextu* glossari debent, inquit Roderiq. ita vt intelligantur de prætextu

ficto,

fictò, quo mens legis possit frustrari, quando nempe aliquid datur ratione mutui aut commodati sine pignore sufficienti, aut fideiussore, ita vt deinde difficulter mutuum repetatur, atque adeò Nouitius profiteri cogatur. Cum his itaque conditionibus licitum esse mutuare Monasterio ex bonis Nouitij censet Roderiq. *tom. 2. qq. Regula. quæst. 48. art. 5. & in sum. tom. 2. cap. 7. n. vlt.* allegat graues DD. Salmanticenses. Consideratis tamen verbis Concilij *quocunque prætextu* addit. *Ego non audeo esse huius opinionis, nec ideò reprobo eam in totum.* Mirand. *tract. de Monialib. quæst.* 8. *art.* 9. securam putat eam sententiam quamuis contraria securior sit: illam etiam damnare non audet Sanchez *numero* 24. Quare vbi talis consuetudo esset, eam non multùm improbarem attenta maximè huius sententiæ probabilitate. Quanquam consulenda sit in praxi contraria, quam amplectitur Sanchez *loc. citato*, Ferdinand. à Castro. *tractat.* 16. *disput.* 1. *part.* 17. *numero* 8. Villalob. *tom. secund. tractat.* 35. *diffic.* 19. Valasc. *de partitione capite* 16. *numero* 32. Tamburin. *de iure Abbatiss. disputat.* 5. *quæsit.* 5. Suar. *tractat.* 7. *de Religion. libr.* 5. *cap.* 9. *numero* 16. eò quod difficultates plures sint in recuperando mutuo, & ideò ex eo reddatur difficilis egressus Nouitij.

Nihilominus si ita paciscerentur parentes, vt illud mutuum maneat Manasterio pro dote Monialis, si profiteatur, si autem exeat, non imputetur ipsi in legitimam, sed sit in periculo parentum, non peccaretur in Trident. quia fieret ex propriis bonis parentum. Ita Sanchez & Velasc. ait se vidisse praxin illam, quam non audet damnare: ipse præterea Suar. *tractat.* 9. *de Religione. lib. prim. capite* 11. *numero* 4. ait Trident. decretum per se intelligendum esse, nam si necessitas, vel aliqua maior commoditas ipsiusmet Nouitiæ intercederet, & iudicium, ac licentia Episcopi interueniret, posset dos recipi à Monasterio data certa cautione, & securitate illam integrè, & sine difficultate restituendi, si Nouitia velit abire, ita enim, inquit, satisfit intentioni Concilij. Ex quibus facilè fuerit excusare, si quid aliquando in istud decretum committi videatur.

Denique obseruandum est, excommunicationem, quam eo loco Concilium interminatur, non incurri ipso facto, esséque tantùm ferendæ sententiæ, cùm ibidem iubeat Prælatis, vt ad hoc decretum seruandum subditos compellant per censuras Ecclesiasticas. Itaque exponunt Suar. Sanch. Ferdinand. Villalob. Tamburin. *loc. cit.* & Peririnis *de Religioso subdito cap.* 29.

CONSECTARIVM XI.

Qua ratione accipiatur aliquid temporale pro dispensationibus Ecclesiasticis absque Simonia.

Ratio difficultatis est, quia dispensationes istæ pertinent ad sacram, & spiritualem Iurisdictionem Ecclesiæ, eiúsque actiones, & exercitia sunt, ac proinde materia Simoniæ veræ, & propriæ, vt constat *ex q. 4. consect.* 12. idque tradit S. Thom. 2. 2. *q.* 100. *a.* 3. *ad* 3 & magno consensu Theologi. Constans nihilominus est vsus dandi certam pecuniæ summam ad obtinendam dispensationem in Curia Romana, atque etiam in plerísque Episcopatibus.

1 Respond. & dico primo nihil accipi, aut dari posse in pretium, & compensationem dispensationis voti, iuramenti, impedimenti matrimonij, aliisque eiusmodi, quæ ex sacra, & spirituali Iurisdictione conceduntur, quia, vt ostendimus *confect. citat.* in his reperitur vera, & propria materia Simoniæ.

2 Dico secundo quamuis aliis quibusdam titulis, quàm pretij, & compensationis dispensationis aliquid temporale exigi posset absque Simonia, verbi gratia in sustentationem dispẽsantis, aut officialium eius; lege tamen Ecclesiastica prohiberi quidquam accipi à dispensante, quod in eius commodum nempe, & vtilitatem cedat, ad vitandam nimirum omnem Simoniæ, aut turpis lucri occasionem, suspicionémve. Ita Trident. *sess.* 25. *cap.* 18. *de reformat.* modum seruandum in dispensationibus à legibus Ecclesiasticis, quoties grauis aliqua causa illas conccdendas esse suadebit, præscribit. *Id causa cognita, ac summa maturitate, atque gratis à quibuscunque, ad quos dispensatio pertinebit, erit præstandum, alitérque facta dispensatio subreptitia censeatur.*

3 Dico tertio posse Pontificem aliquid pro dispensationibus variis ex causis absque Simonia exigere, quia cùm nonexigat tãquam pretium ipsiusmet dispensationis, non committet Simoniam contra ius diuinum; ius verò Ecclesiasticum, ipsum non obligat saltem vbi iusta causa aderit eo se eximendi. Potest igitur primo per modum oneris, quo compensetur ille recessus à lege, & cuius etiam difficultate terreantur à petendis dispensationibus. secundo in commutationem quandam operum, nimirum opus imperatum à lege in aliud quoddam commutatur. tertio, in mulctam peccati admissi, & in cuius pœna dispensandum est. quarto, pro ipsius Pontificis dispensantis sustentatione. quinto. pro officialibus, qui ad executionem deinde dispensationis laborare debent.

Atque ex his stylus Curiæ, & consuetudo iam diu tolerata ab omni labe Simoniæ immunis redditur, dũ pro obtinendis dispensationibus pecuniæ summa, etiam ingens aliquando exigitur: quod pluribus ostendit Redoan. *de Simonia prim. part. capit.* 21. *numero* 4. & sapienter obseruat Suar. *lib.* 4. *de Simonia. capit.* 20. *numero* 13. non sine causa Trident. *sess.* 22. *capit.* 5. de dispensationibus Apostolicis, committendis Ordinariis agens dixisse, *ea vero, quæ gratiosè conceduntur, suum non sortiantur effectum*, &c. quarè supponit, quasdam esse dispensationes, quæ non gratiosè conceduntur, alias quæ gratiosè conceduntur, inter quas discrimen constituit, vt priores illæ statim suum consequantur affectum, vbi ad ordinarios peruenerint, non verò hæ posteriores, & gratiosæ, nisi ab ordinariis tanquam à sede Apostolica delegatis summariè, & extraiudicialiter de precum veritate cognoscatur, & an subreptio aliqua obuenerit. Dicuntur autem dispensationes gratiosæ, quia non modò pretium omne excludunt, & non venduntur, sed etiam, quia nullo alio onere grauantur.

Dico quarto, nefas esse inferioribus Prælatis aliquid in sui sustentationem aut Officialium exigere in concedendis dispensationibus, quia id iure Ecclesiastico prohibetur, dum iubet omnia spiritualia sine pacto, & modo concedi, & lege Tridentini *sess.* 25. *capit.* 18. *de reformat*, quod 4

dispensa

dispensationes Ecclesiasticas, ad quoscunque pertineat earum concessio, gratis dari imperat, alioquin subreptitiam dispensationem esse censet. Verbum autem, *gratis*, non modò pretium, sed onus aliud quodcunque excludit, maximè quando in vtilitatem dispensantis cedit, tunc enim vel datur suspicio Simoniæ, vel occasio multiplicandi iniustas dispensationes; prætereà cum aliunde sufficientes redditus habeant Episcopi ad sua onera ferenda, nequeunt nouas exactiones facere. Ita Nau. *conf.* 18. *de pænitent.* & Beinsfeld. Tabiena. *ver. Simonia. num.* 49. Vgolin. *tab.* 1. *de Simon. cap.* 52. *numer.* 5. Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 20. *num.* 14. Lessi. *cap.* 35. *lib.* 2. *dub.* 9. Ferdinand. *tract.* 17. *disp.* 5. *punc.* 12. *num.* 11. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vlt. num.* 4. & alij quos ipsi dabunt.

5 Dico quinto, licere nihilominus Episcopis per modum commutationis, aut pænæ imponere aliquod opus in dispensationibus, quod ad pia opera non ipsis applicetur. Ita DD. superiùs relati, quia quamuis teneantur concedere gratis dispensationem, non obligantur tamen illam puram dare, sed possunt cum aliqua commutatione miscere, aut punitionem adiungere, idque semper fit in dispensationibus occultis, quæ per viam pænitentiariæ obtinentur.

6 Dico sexto, fideles, qui ad obtinendam dispensationem aliquam pecuniæ summam Prælatis exigentibus persoluunt, à Simonia penitùs excusari. Ita Lessi. *c.* 35. *cit. n.* 59. quia vel inculpata ignorantia laborant, vel dant in Prælati sustentationem, atque Officialium stipendia, vel denique ad redimendam iniustam vexationem, quam patiuntur à Prælatis, eorúmque officialibus.

CONSECTARIVM XII.

Difficultates singulares circa dispensationum executionem, & circa Officialium stipendia soluuntur ex hactenùs disputatis.

Prima difficultas est, an Episcopi possint in concedendis dispensationibus aliisque facultatibus aliquid in stipendia, & salaria suorum Officialium imponere. 1

Respond. cum Soto. *lib.* 9. *de iustitia. quæst.* 6. *art.* 1. Prælatos omnes, qui habent sufficientes redditus, teneri ex lege iustitię assignare suis officialibus certa, & sufficiētia stipēdia, ne cogantur à subditis aliquid ratione Ministeriorum exigere non sine scandalo, & turpis lucri, aut Simoniæ suspicione, & periculo. Neque profectò Ecclesia tam amplos prouentus Prælatis assignauit, nisi quia ad sua munia præstanda pluribus Ministris egebant, quos proinde & alere, & stipendiis donare debebant. Quarè si quid exigant ad stipendia suorum Ministrorum, illud in suum commodum exigunt, quia liberantur onere soluendi stipendia debita. Ministri verò, qui sufficiens salarium à Prælato capiunt, si quid deinde amplius à subditis exigant, peccant contra iustitiam, vt patet, non autem contra Religionem, nisi sit peculiaris aliqua Ecclesiæ prohibitio intuitu Religionis facta: sapienter autem Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. & Suar. *lib.* 4. *de Simonia. cap.* 20. *n.* 15. existimant in his plurimùm valere consuetudinem; quando, vt dicebam, in peculiari aliquo casu nihil fuit à iure definitum.

Secunda difficultas, an in ordinum 2

collatione aliquid ab Episcopo, aut eius Ministris exigi possit, aut saltem oblatum capi. Non quærimus de temporali dato in pretium collationis ordinum, in eo enim manifesta foret Simonia, de qua diximus *quæstione secund.* & latè Gregori. *lib.* 7. *Registri. Epist.* 110. sed de eo, quod alia quapiam ex causa daretur.

Respond. ex natura quidem rei nullam Simoniam committi, quoties aliquo alio titulo, & causa, quam ipsiusmet ordinationis exigitur, aut capitur: Ecclesiam tamen ad vitandam omnis mali speciem plurima hac in parte statuisse. Nam Gregorius in Synodo Romæ coacta ann. 13. Imperat. Mauricij indictione 13. 5. mensis Iulij contra quosdam Romanæ Ecclesiæ prauos mores constituit, *Antiquam*, vt fatetur, *Regulam secutus, nihil vnquam de ordinationibus accipiendum esse, neque ex datione pallij, neque ex traditione chartarum, neque ex ea, quam noua per ambitionem simulatio inuenit, appellatione Pastelli; quia enim ordinando Episcopo Pontifex manum imponit, Euangelicam lectionem Minister legit, Confirmationis autem eius Epistolam Minister scribit, sicut Pontificem non decet manum, quam imponit vendere; ita Minister, vel Notarius non debet in ordinatione eius vocem suam, vel calamum vendere: pro ordinatione ergo, vel pallio, seu chartis, atque pastello, eundem, qui ordinandus est, vel qui ordinatus est, aliqua dare prohibeo.* Addit tamen, si quid sponte oblatum fuerit, accipi posse post acceptas chartas, & pallium; *quia eius oblatio nullam culpæ maculam ingerit, quæ ex accipientis ambitu non processit.* Ita Gregori. *libr.* 4. *Registri. capite* 88. *siue Epistol.* 44. & refert Iuo *part. quint. capite* 109. & Gratian. 1. *quæst. secund.* sed mendose suo more; priorem enim partem tribuit Vrbano in Concilio apud Melfiam *capit. nullus.* posteriorem *à capit. sicut Episcopum.* Gregorio, cuius reuera est, assignat. Idem porrò Gregor. *Epist.* 110. *libr.* 7. ad Syagrium, aliósque Galliarum Episcopos, pluribus ostendit, nihil ab ordinandis etiam in Eleemosynas impendendum accipi debere. Nouissimè verò Trident. vt omnem hac in re peccandi occasionem tolleret, *sess.* 21. *capite prim. de reformatione. Vt nihil pro collatione quorumcúnque ordinum, etiam Clericalis tonsuræ, nec pro litteris dimissoriis, aut testimonialibus, nec pro sigillo, nec alia quacunque de causa, etiam sponte oblatum Episcopi, & alij ordinum collatores, aut eorum Ministri quouis prætextu accipiant. Notarij verò in iis tantùm locis, in quibus non viget laudabilis consuetudo nihil accipiendi pro singulis litteris dimissoriis, aut testimonialibus, decimam tantùm vnius aurei partem accipere possunt, dummodo eis nullum salarium sit constitutum pro officio exercendo. Nec Episcopo ex Notarij commodis aliquod emolumentum ex eisdem ordinum collationibus directè, vel indirectè prouenire possit, tunc enim gratis operam suam præstare omninò decernit, contrarias taxas, & statuta, ac consuetudines etiam immemorabiles quorumcunque locorum, quæ potiùs abusus, & corruptelæ Simoniacæ prauitati fauentes nuncupari possunt, penitus cassando, & interdicendo: Et qui secus fecerint tam dantes, quàm accipientes, vltra diuinam vltionem, pœnas à iure inflictas ipso facto incurrant.* Huius

decreti

decreti singulæ partes expendendæ sunt.

Atque imprimis ad grauem culpam obligat ista constitutio Synodalis, quandoquidem diuinam vltionem interminatur, quæ verba importare graues, & grauiores pænas obseruauit Paul. Fulc. *lib.* 1. *de visitat. cap.* 31. *num.* 15. adiicit etiam Synod. incurri ab istis pænas à iure latas, nimirum contra Simoniacos, quamuis hic non sit propria Simonia.

Obseruo secundo contrariam consuetudinem appellari potiùs abusum, & corruptelam Simoniacæ prauitati fauentem; ex quibus colligo, quod iam alibi monui, non esse Simoniam, sed Simoniæ causam, occasionem, aut velamen. Deinde, consuetudo non est intelligenda de acceptione, aut petitione stipendij ministrorum, quandoquidem eam permittit ibidem Trident. vbi salarium non est ipsis constitutum, quod iterum statim notabo: non est etiam intelligenda de iis, quæ sponte offeruntur, quandoquidem id permittebat Gregorius, quamuis graues ob causas sapienter illud ipsum modò prohibeat Synod. *visum enim fuit, impunè grassanti malo remedium paulò durius austeriúsque adhibere.* Intelligenda igitur est ea consuetudo de quibusdam muneribus, quæ diuersa pro singulis ordinibus, dari solebant tum Episcopo, tum ministris, & quæ exigebantur quoque non sine onere ordinatorum, & Simoniæ suspicione; quam etiam prauam consuetudinem damnare voluisse Gregorium *locis citatis*, annotarunt Innoc. Cardin. Ancharan. aliique *in cap.* 1. *de Simon.* Et sanè vix mihi persuadeo pro ipsamet collatione ætate Gregorij fuisse postulata pretia, sed vario prætextu, inductas fuisse quasdam præstationes pro singulis ordinibus.

Tertio non modò hæc munera, & temporalia accipientes, sed etiam dantes ligantur hoc decreto, & pænis subiiciuntur, ac diuinæ vltioni, quia hæc sunt correlatiua, & pæna accipienti imposita dantem quoque afficere debet, quod notauit Ancharan. *in cap.* 1. *de Simonia. notabil.* 3. & Ioan. ab Anani. *argumento l. final. ff. de accepti.* Quare Gregorius *lib.* 4. *Epist.* 44. ordinantem, & ordinatum æquè arguit.

Quarto Episcopis prohibetur in quacunque collatione ordinum etiã tonsuræ Clericalis quidquam accipere etiam sponte oblatum, quod directè, vel indirectè in eorum commodum, & vtilitatem cedat. Quarè antiquorum Canonum rigorem non modò retinuit, sed etiam auxit Tridentin. tum prohibendo sponte oblata, quæ illi accipere permittebant, tum antiquando omnem contrariam consuetudinem; itaque neque forcipes, neque pectines, neque mappas, neque alia similia præter cereum recipere queunt, vt decisum fuisse refert Piasec. *in praxi Episcop. part.* 1. *num.* 55. tum quia ex iis etiam, quæ Notario, aut aliis ministris iure aliquo obueniunt, nihil directè, vel indirectè vult peruenire ad Episcopum, in eiúsve commodum cedere. Itaque si tenebatur Episcopus Notario, aliísve ministris salarium constituere, non potest illud negare, eò quod stipendia capiant ab ordinatis, quia indirectè proficeret ex collationibus ordinum. Nequit etiam partem eorum, quæ pro sigillo, aut aliis quibusdam dari fortassis iure possent, sibi assumere, aut piis operibus, ad quæ ip-

se aliunde tenetur, impendere. Denique verba illa *quacunque ex causa* expendenda sunt, quia non iam pro ipsis ordinibus, quod alibi sæpiùs damnatum fuerat, sed pro iis, quæ ordines circumstant, quidquam accipere prohibetur.

Quinto Notarius, cui non est constitutum salarium, potest pro labore suo, charta, aliisque necessariis ad scribendum pretium accipere, neque enim gratis laborare cogitur. Ita DD. *in cap. 1. de Simon.* & Cardin. Alexand. atque Turrecrem. *in cap. sicut Episcopum. 1. quæst. 2.* Angel. *ver. Simonia. 3. num. 22.* Sylu. *eod. ver. quæst.* 8. Armilla *nu. 32.* Nau. *cap. 25. num. 54.* Suar. *lib. 4. de Simon. cap. 53. num.* . aliique, id enim apertissimè supponit Tridentinum, dum definit, quid in iustum stipendium capere possit. Quare reiicienda est Glossa, quæ *in cap. sicut Episcopum*, non distinguit, an Notarius habeat salariū, an non, nihilque omninò accipi vult, idque vt fiat curandum esse Episcopo. Quod etiam existimauit Supplem. Gabriel. *in 4. dist. 25. quæst. 2. art. 3. dub. 6.* à quibus dissentit Tridentin. & sanè durius videtur, Notarium cogere ad præstandam suam operam gratis, cuiuscunque tandem culpâ stipendio careat. Deinde non damnandi sunt Episcopi, qui hoc salarium Notario non exhibent, siue ex tenuitate redditūū, siue ex antiqua consuetudine quam non reiicit Tridentinum, sed potiùs probat, cùm permittit accipi decimam aurei partem pro suo labore, & aliis. Quamuis autem alicubi excedatur ea summa, vel quia non viget inibi Tridentina sanctio, vel quia consuetudo ipsi derogauit, non peccant in eo excessu, si moderatus fuerit, Notarij, quia res illa non est per se mala, & potuit induci consuetudine ex Lessio, *lib. 2. cap. 35. dub.* 10. & Layman. *lib. 4 tract. 10. cap. vltim. num.* 40. Adde pro locorum & temporum varietate mutari necessariò eiusmodi rerum, & pretiorum æstimationes. Quodsi Notario merces, & stipendium constituta sunt, peccat, si aliquid amplius exigat, nisi fortassis minus esset stipendium ipsi assignatum; committit verò apertam iniustitiam, & violat legem Ecclesiasticam intuitu Religionis factam, atque adeò sacrilegij alicuius reus est, immò & Simoniacum existimat Suar. *cap. 53. cit. nu.* 8. Simonia Iuris Ecclesiastici, quod ego non censerem, etiamsi concederem eiusmodi aliquam Simoniam dari, quia reuerà non accipit nisi in stipendium, stipendij autem excessus non potest violare nisi Iustitiam. Quod verò addunt aliqui, litteras istas testimoniales, aut dimissorias annexas esse consequenter alicui spirituali nimirum ordini ad illum licitè capiendum, aut commodè exercendum, neque idcircò vllam aliam habere æstimationem, quàm ratione ordinis, ad quem respectum dicunt; id, inquam, probat committi Simoniam propriam, & veram, si aliquid per modum pretij pro eiusmodi litteris capiatur, & posse tantùm capi per modum stipendij, qua ratione id permittit Tridentinum Neque nos aliud volumus, sed dicimus peccatum exigendi iniustum stipendium, non esse nisi peccatum iniustitiæ, non autem Simoniæ.

Nihilominus vera Simonia erit, si pro ratione ordinis augeat Notarius suum stipendium, ita vt plus exigat pro dimissoriis v. gr. ad sacerdotium, quàm ad Diaconatum, &

pro

pro Diaconatu, quàm minoribus ordinibus, quod ex communi Canonistarum aduertit Nauarr. *cap.23. numer.* 102. §. *vndecimo. sub fin.* & Binsfeld. *in cap. 1. de Simon. quæst.* 1. *con.* 5. quia cùm in omnibus istis æqualis sit labor, æquale debet esse stipendium, idcircò si aliquid amplius in vno exigitur, id non iam ratione stipendij, aut laboris, sed ipsiusmet ordinis dignioris postulatur, in quo consistit Simonia.

Denique pro sigillo idem omninò dicendum est, fatentur enim DD. pro expensis ceræ, & sigillationis, atque stipendiis ministrorum, quibus id muneris incumbit, quidpiam exigi posse, nisi in aliquo casu id ab Ecclesia prohibeatur, vt pro litteris ordinum, siue *Reuerendis*, vt vocant, prohibitum fuit à Tridentino, quod Notario pro omni suo stipendio etiam habita ratione sigilli decimam aurei partem, vbi aliunde debitam sibi mercedem non habet, assignauit.

Ad extremum moneo cum Lessio, & Layman, nondum plerisque in locis vsu receptam fuisse hanc Tridentini constitutionem, quarè inibi antiquis moribus inhærendum erit, videndúmque, ne aut alia ratione, quàm stipendij quidquam exigatur, aut violetur Iustitia, quæ stipendium, & operæ positæ pretium, siue ministri sustentationem definire debet, quod in omnibus aliis dispensationum, litterarúmque quarumcunque, quibus aliqua licentia spiritualis, aut Ecclesiastica conceditur, scribendis, obsignandísque seruandum omninò erit.

3 Tertia difficultas, an examinatores ad ordines, aut ad beneficia aliquid pro sua opera possint exigere.

Respond. circa examinatores, quos ad examinandos, qui ad aliquam Parochiam promoueri cupiunt, in singulis diœcesibus ab Episcopo in synodo diæcesana designari iubet Tridentinum *sess.* 24. *cap.* 18. *de reformat.* sic ab eodem Concilio statui. *caueántque ne quid occasione huius examinis, nec ante, nec post accipiant, alioquin Simoniæ vitium tam ipsi, quàm alij dantes incurrant, à qua absolui nequeant, nisi dimissis beneficiis, quæ quomodocunque etiam antè obtinebant, & ad alia in posterum inhabiles reddantur.* Puniendos etiam esse dicit arbitrio Prouincialis synodi, coram qua rationem huiusce rei reddere tenebuntur. Circa hoc Tridentini decretum

Dico primo committi Simoniam ab examinatoribus, si pro suo suffragio ferendo aliquid accipiant, erit enim pretium alicuius spiritualis, nempe inchoati cuiusdam iuris ad beneficium. Vt Suar. *cap.* 22. *de Simon. num.* 2. & alij adducti à Garcia 9. *part. de beneficiis. cap.* 2. *num.* 373. nósque ipsi monuimus *superiori confect ar.* 2. 4

Dico secundo Simoniam, quam damnat Tridentinum in accipiente, & dante munus occasione examinis, vel intelligendam esse de munere dato ad obtinendum, ferendúmve suffragium, vti cum pluribus DD. loc. cit. adductis interpretabamur, vel si de quacunque gratuita donatione placeat accipere verba Tridentini, non fore nisi Simoniam quandam Iuris Ecclesiastici, hoc est, vt nos existimamus, analogam, & impropriam.

Dico tertio probabilius videri, eo decreto Tridentini prohiberi omnia munera, quæ etiam ad captandam duntaxat 5

duntaxat beneuolentiam dari solent, maximè si stipendium sibi ab Episcopo assignatum habent examinatores, & si ante latum suffragium donentur. Ita Suar. *lib.* 4. *de Simonia, cap.* 49. *num.* 7. Bonacin. *disp. de Simon. quæst.* 7. *punct.* 2. *diffic.* 2. *num.* 5. Barbos. *allegat.* 60. *num.* 52. *de potestate Episcop.* & *in collectan. ad cap. cit. Trident. num.* 13. Homobon. *tractat.* 1. *quæst.* 27. qui tamen quoad leuia quæ post reddita suffragia dantur, contrarium existimat, *quæst.* 18. Garc. 9. *parte, de benefic. cap.* 1. *num.* 376. quia verba illa *occasione examinis*, videntur aliquid aliud innuere, quàm pretium, aut mercedem approbationis, & suffragij, & excludit omnem titulum, qui ad eiusmodi munera capienda, prætendi iure posset; timuit enim Synodus ne aut Simoniæ aut auaritiæ suspicio crearetur, aut occasio daretur, aut ne minus syncera forent iudicia: magnam quippe vim habent ad flectendum animum munera, quare etiam post examen data, si tamen illius occasione dentur, puto prohiberi contra Homobon. nam æquè valebunt ad corrumpenda iudicia, qui enim sciuerit, se munera perfecto examine accepturum, tam ad illa obtinenda suffragium dabit, quàm si iam obtenta essent, immò & periculum maius est, ne minus syncerè iudicet, ne priuetur muneribus, quæ expectat, quàm ob ea, quibus ampliùs priuari nequit. In praxi tamen non damnarem eum, qui eiusmodi munera, non in pretium examinis, & suffragij accepisset; neque existimarem esse obnoxium pœnis à Conc. latis, quia probabilis est sententia Ferdinand. à Castro. *disp.* 1. *de Simon. punct.* 5. *num.* 3. quia nihil est, quod cogat nos interpretari hoc decretum, quod pœnale, & odiosum est de donatione merè liberali, & gratuita, illud enim *etiam sponte oblatum* benè intelligi potest de pretio examinis non tantùm postulato, sed etiam sponte oblato, maximè cùm videatur duntaxat Tridentinum antiquos canones innouasse, qui pecuniam pro examinatione ad ordines accipere vetabant.

6. Dico quarto posse istis examinatoribus synodalibus aliquid loco stipendij ex fructibus beneficij vacantis assignari ab Episcopo. Ita Ferdin. *loc. cit.* Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de restitut. cap.* 2. *num.* 188. P. Ledesma 2. *par. sum. tract.* 7. *cap.* 1. *con.* 7. *circa* 33. *diffic.* Rapha. à Torre *tom.* 2. *de Religio. quæst.* 100. *art.* 6. *disp.* 3. qui plura Concilia Hispanica referunt, itáque in Hispania seruari testantur, contra DD. superiùs relatos, qui cum Garcia etiam ista stipendia, sicut & munera reiiciunt. Itáque declarasse sæpiùs Congregation. refert Garc. *num.* 374. quò etiam trahit iura antiqua, quæ quidquam ex beneficiorum prouisionibus, aut collationibus accipi vetant, atque ipsas etiam sportulas; nihilque incommodi apparet, quod examinatores cogantur illud officium publicum gratis exequi. Verùm cùm in toto illo decreto nullum verbum sit, quod reiiciat stipendium, non video, cur nos id reiiciamus: neque hæ declarationes satis authenticæ sunt, aut cognitæ, quando in Hispania non seruentur, cùm tamen in causis Hispanis datæ fuerint; maximè cùm possint Episcopi de suo aliquid in stipendium dare, vt fatetur ipse Garc. *num.* 379. cur igitur non poterunt illud idem ex beneficij vacantis prouentibus decerpere? neque enim inde aut proficit Episcopus, aut collator, aut periculum, siue suspicio Simoniæ vlla erit.

Dico

Dico quinto examinatorem synodalem intereà dum vacat examini,& à choro abest, lucrari nihilominus quotidianas distributiones, non quidem ex rigore iuris, sed ex quadam æquitate, atque consuetudine; cùm enim tunc non inseruiant suæ Ecclesiæ, nulla ratio est, propter quam habeantur pro præsentibus, vti argumentatur Moneta, 2. *part. de distributionib. quæst.* 11. *numer.* 61. ideóque priuilegium illud obtinuit à Pontifice Sanctus Carol. pro diœcesi Mediolanens. quod refert Garc. 3. *par. de beneficiis. cap.* 2. *num.* 354. æquum tamen fuerit id istis examinatoribus indulgeri, siue ex statuto, siue ex consuetudine, siue ex Pontificio priuilegio;& idcircò Lælius Zechius istos lucrari eiusmodi distributiones dixit *tract. de beneficiatis sub fin.* vbi etiam declaration. Congregat. Cardinal. refert, ob quam consentit in hanc opinionem Homobon. *tract.* 1. *quæst.* 29.

8 Quarta difficultas, eáque admodùm grauis est, an ordinarij, officiales, aliíque, quibus à sede Apostolica committuntur dispensationes Matrimoniales, possint pro sua opera aliquid in stipendium capere. Ratio dubitandi est, quia mandatum Apostolicum hæc perpetuò verba continet. *Per Apostolica scripta mandamus, quatenus deposita per te omni spe cuiuscunque muneris, aut præmij etiam sponte oblati, à qua te omninò abstinere monemus, &c. Volumus autem, quodsi spreta monitione nostra huiusmodi aliquid muneris, aut præmij occasione dictæ dispensationis exigere, aut oblatum recipere temerè præsumpseris, excommunicationis latæ sententiæ pænam incurras.* Quæ postrema verba, priora illa interpretantur, quibus monitio duntaxat,& consilium continebatur; cùm enim hæc vltima pænam, eámque grauem infligant, supponunt culpam, atque adeò præceptum, & obligationem, quæ per eam culpam violetur. Vox porrò *muneris* excludit omnem liberalem donationem,& vox *præmij*, stipendium, & mercedem. Quare ita affirmat Garcias 8. *part. de benefic. capit.* 1. *numer.* 102. vbi & plures declarationes affert S. Congregat. Cardinal. quæ expressissimæ sunt, & Vicarium aliquid accipere, neque pro examine testium, neque pro cæteris informationibus prohibent; Notario verò aurei, seu ducati partem assignant. Neque allegari potest contraria consuetudo, illa enim inefficax est contra speciale decretum, & præceptum Pontificis, qui omninò vult dispensationem illam gratis fieri. Quarè in hanc sententiam eunt Nauarr. *consil. vltim. de rescriptis.* Genuens. *in praxi Neapolit. cap.* 25. *num.* 13. Leo *in thesauro fori Eccles. part.* 2. *cap.* 2. *num.* 49. Zerola *in* 2. *part. praxis. ver. delegatus.* §. 2. *& ver. dispensatio.* §. 2. Ferdinand. à Castro. *tractat.* 17. *disput.* 1. *de Simonia. punct.* 12. *numer.* 12. Gutierrez *de Matrimon. capit.* 128. *num.* 3.

Existimo nihilominus cum Sanchez *lib.* 8. *de Matrimon. disput.* 35. *num.* 11. qui *numero priori* viros doctos à se consultos allegat. Sala. *tractat. de legibus. disput.* 10. *sect.* 10. *sub fin.* Filliuci *tract.* 10 *par.* 3. *cap* 10. *num.* 363. Bonacin. *tom.* 2. *quæst.* 2. *punct.* 2. *num.* 17. & *disp. de Simonia. quæst.* 4. §. 17. *num.* 3. Manriq. *part.* 1. *qq. vicarialium. quæst.* 15. licitam esse consuetudinem, quæ aliquid in stipendium istis ministris dispensationum permittit. primo quia Pontifex

in illis suis rescriptis loquitur de munere, & præmio, quæ gratuita essent, & non debita. Hoc autem stipendium debitum aliquid est, & neque muneris, neque præmij veram rationem habet. secundo quia intentio Pontificis est, ne iudex muneribus corrumpatur; at verò stipendium iure, & consuetudine debitum non abducit à recto tramite iudicem, qui siue pronuntiet validam dispensationem, siue inualidam propter causæ defectum, suo semper stipendio donabitur.

Tertio cap. *statutum*. §. *insuper. de rescriptis in 6.* cuius obseruationem videtur commendare Pontifex in illa clausula sua prohibēte munera; agit tantùm de iudice delegato ad componendam litem inter partes, qualis non habetur hoc loco. Et deinde illi quantum ad debitum stipendium contraria consuetudo derogauit.

9 DICES consuetudinem non valere contra interdictum, aut alias censuras, quoties præscribit, ne eæ censuræ obseruentur. *cap. cùm inter. de consuetudine*, quia ex tali consuetudine neruus Ecclesiasticæ disciplinæ disrumperetur, vt ibid. dicitur; quæ ratio ostendit, non modò in interdicto, de quo eo loco agitur, sed in aliis quoque censuris hanc legem valere, vti sapienter aduertit Hugolin. *de censuris Ecclesiast. tab.* 1. §. 11. *n.* 1. *&* 2. in istis porrò rescriptis Pontificis infligitur excommunicatio omnibus ratione dispensationis exequendæ aliquid accipientibus; ergo nulla consuetudo potest ea munera, aut stipendia permittere.

Respond. primo consuetudinem legitimam non tolli, neque interrumpi per decretum, quod illius expressè non meminit; quod fatetur Ferdinand. à Castro. Hæc autem consuetudo capiendi debiti stipendij legitima est, vt vides, & rescriptum Pontificium ne quidem stipendij meminit; quare eius censura non cadit in capientes stipendia, sed munera.

Respond. secundo cum Manriq. *quæst.* 15. *cit. sub finem.* consuetudinem aliquando excusare à censura; quod probat ex Aufer. *de potestate secul. in Ecclesiast. Regul.* 3. *fall.* 12. & Ceuall. *in opini. com. contra comm. quæst.* 619. *num.* 5. vbi de consuetudine torquendi clericos per laicum loquuntur; hi enim laici tortores, & mandantes excommunicantur *cap. vniuersitatis. de sententia excommunic.* contrarium tamen pluribus in locis impunè fieri testatur Salcedo. *in practica criminali capit.* 125. *§. torqueri per laicum.*

Aduertendum tamen est primo in vtraque sententia, non licere officiali, cui committitur hæc dispensatio matrimonialis, accipere etiam esculenta, quæ breui consumuntur, quod tamen permittitur iudici delegato *cap. statutum.* §. *insuper. de rescriptis in 6.* quia ibi agitur de iudice delegato ad lites, cuius commissio cum diutiùs duret, & magni sit laboris, atque adeò maiori stipendio digna sit, hæc esculenta, quæ breui consumuntur, non possunt habere rationem mercedis, neque magni fieri ad corrumpendum iudicis animum: respectu tamen dispensationis, quæ facillimè mandari solet executioni, & breui tempore, eiusmodi esculenta maioris cuiusdam momenti censebuntur. Deinde quia voces, quibus vtitur Pontifex, sunt vniuersales, nam *cuiuscúnque muneris deposita spe, & à quo omninò te volumus abstinere*, omnia munera siue modica, siue maiora exclu-

dunt

dunt. Denique cùm huic iudici ad lites delegato non liceat à partibus stipendium capere, non decuit illi ista etiam minima munera, & esculenta prohibere; hic autem stipendij debiti receptio permittitur.

Secundo etiamsi sequeremur priorem sententiam, non teneretur officialis contra prohibitionem sibi factam munera accipiens illa restituere. Ita Sanch. *disp.* 35. *cit. num.* 13. quia Pontifex illi quidem infligit excommunicationem, nihil tamen addit, quo vel impediatur dominij translatio, vel imponatur restituendi obligatio, vti fit in *cap. statutum.* Et male Gutierr. *lib. de matrim. cap.* 128. *n.* 7. censet totam istam donationem esse inuoluntariam, eò quod fiat gratia dispensationis faciliùs obtinendæ.

Tertio Officialis expedita, perfectâque dispensatione aliquid muneris aut stipendij capiens non incurreret excommunicationem litterarũ Apostolicarum, quia non dantur ea munera ad obtinendam dispensationem, sed ad quandam gratitudinem. Ita Sanch. *n.* 14. & Gutierr. *n.* 9.

Quarto si dispensantes isti debeant aliquod iter suscipere ad testes examinandos, & inuestigandam veritatem causarum propositarum, aut narrationis, aut si partes peterent transsumptum instrumenti, vt loquuntur, posset stipendium illius laboris capi, & expensæ factæ ab officiali, aliísque compensari deberent. Ita Ferdinand. Garc. & alij.

10 Denique monet Ferdin. quæ dicuntur de dispensationibus matrimonialibus, non esse ad alias dispensationes amplianda, nisi earum rescripta similes clausulas contineant

In omnibus autem, etiamsi pro compositione bullarum nihil dandũ sit, pro expeditionibus tamen, vt loquuntur, capitur stipendium. Garc. 8. *part. cap.* 1. *num.* 100.

CONSECTARIVM XIII.

An consuetudo det ius accipiendi aliquid temporale pro spirituali, siue an excuset à Simonia.

Repetendum hoc loco est, veram, & propriè dictam Simoniam, in qua datur temporale tanquam pretium spiritualis, intrinsecè, & essentialiter malam, atque adeò iure diuino, & naturali prohibitam esse, & proinde neque dispensatione vlla, aut lege Ecclesiastica, neque consuetudine honestari posse; quare de consuetudine, quæ permittat commutationem temporaliũ cum spiritualibus non disputamus hoc loco. Quia tamẽ Ecclesia, quæ iam inde à primo ortu hoc monstrum Simoniacæ prauitatis elisit, vti sæpiùs monet Gregori. vt omnes huius vitij radices funditùs euelleret, plures commutationes, donationes, atque exactiones ex sese non malas prohibuit, & sæpiùs Simoniæ pœnis mulctauit; alias verò quasdam receptiones munerum temporalium permisit, immò & iussit, quærimus quid in his omnibus valeat consuetudo. Quod facilè quidem fuerit definire ex iis, quæ *in scientia canonica* in vniuersum disputauimus de iure consuetudinario, vbi quomodo & antiquo iuri detrahere, & nouum inducere valeat consuetudo, satis vidimus, eámq; doctrinam huic controuersiæ disceptandæ accommodare nemo non potest; quia tamẽ consuetudines aliquid exigendi pro ministeriis spiritualibus videntur aliquando à iure reprobari, aliàs probari, quid in ea dubitatione sentiendum sit, quærimus. 1

Obseruandum porrò est, aliquando consuetudinem, de qua agimus, originem habuisse ex liberalibus, & spontaneis fidelium oblationibus circa aliquas res pias, & sacras ad diuinum cultum pertinentes: alias verò ortas esse ex potestate Ecclesiastica, quæ aliquid iusto titulo exegit, & veluti tributum quoddam, ac onus fidelibus imposuit ea in parte.

2 Dico primo consuetudinem legitimam permittere, vt aliquid pro ministeriis spiritualibus exigatur. Probatur ex cap. *Ad Apostolicam. de Simonia.* Innocent. enim III. in Concil. Lateranens. *cap. 66. prauas exactiones fieri prohibet, pias autem consuetudines præcipit obseruari.* Et vult quidem Sacramenta gratis ministrari, mandat tamen Episcopis *compescere, qui malitiosè nituntur laudabilem consuetudinem immutare.* vbi obseruat Glossa, fideles cogi posse implorato brachio iudicis ad seruandam consuetudinem, quæ ex pietate introducta fuit, vt aliquid detur pro sepulturis, exequiis mortuorum, nubentium benedictionibus, aliísque similibus. Quod magno consensu tradunt scribentes in hoc caput. secundo Tridentin. *sess.* 24. *capit.* 14. *de reformat.* iubet Episcopis, vt inter pias, & prauas consuetudines diiudicent, atque vt prauas reiiciant, pias retineant: aliquas igitur pias esse supponit. tertio quia potest ista consuetudo non esse intrinsecè mala, cùm ea non ferat, vt detur temporale tanquam pretium spiritualis; cur igitur si legitima sit, id est, non reprobata à iure, non seruabitur?

3 Dico secundo consuetudinem iniquam, & à iure reprobatam accipiendi temporale in ministeriis quibusdam spiritualibus, atque quibusdam aliis casibus, non excusare à culpa siue Simoniæ, siue iniustitiæ, siue demum turpis alicuius lucri. Probatur, quia ea consuetudo nequit contra legem, à qua reiicitur, præualere, vt cum Couarru. *lib. 3. variar. cap. 13. num.* 4. ex communi omnium sensu docuimus alibi. Deinde cùm iniqua sit reuerà, lapsu temporis excusari nequit. Adde, illam in hac materia idcircò à iure reprobari, quia vel Simoniam, vel iniustitiam, vel turpe lucrum aliquod continet, siue ex obiecto suo, siue ex circumstantiis, ergo neque eius diuturnitas excusabit à culpa, neque efficiet, vt iuri ipsammet reprobanti derogetur, quod alioquin fieri posse non negamus, diximúsque *loco citato*: inde necessariò sequitur, iura, quæ damnant consuetudinem aliquid exigendi pro spiritualibus, seruanda esse pro illis casibus, in quibus loquuntur, & contra quamcunque consuetudinem vires obtinere. Ita dicitur *cap. Non satis*, & *capit. cum in Ecclesia. de Simonia.* Tridentin. *sess.* 24. *cap.* 14. idcircò hæ consuetudines abusus, & corruptelæ sæpissimè nominantur. Atque ita facilè diuersa, contrariáque in speciem iura conciliabis; quæ enim approbant istas consuetudines, loquuntur de piis, & laudabilibus, vt *cap. Ad Apostolicam*; quæ autem reiiciunt, agunt de consuetudinibus, quæ iniquæ, & inhonestæ sunt, saltem in speciem, ideóque offensionem piis generant. Difficultas itaque restat in distinguenda laudabili consuetudine ab iniqua circa materiam de qua agimus. Quare 4

Dico tertiò consuetudinē accipiēdi tempo

temporale pro spirituali ottam ex pia dantium voluntate laudabilem esse. Eiusmodi porrò existunt consuetudines circa oblationes sacras, & directè ad diuinum cultum spectantes. Ita DD. passim *in cap. ad Apostolicam. de Simon.* cum glossa *ibid.* Ratio est manifesta, quia gratuita donatio pro spiritualibus nullam aut Simoniam, aut speciem eius inducit, vti diximus *consect.* 2. quandoquidem igitur hæc consuetudo caruit omni vitio, dum primùm fuit inducta, ita etiam omnis vitij expers perseuerauit. Confirmatur ex iis, quæ de piis fidelium oblationibus ad res sacras disputantur.

5 DICO quarto consuetudinem exigendi temporale pro spirituali, quæ ab ipso initio exactionem vsurpatam fuisse supponit, laudabilẽ tantùm esse, quoties neque ex suo obiecto, neque ex circumstantiis & conditionibus ipsi appositis, Simoniam, iniustitiam, vel turpe lucrum continet, aut sapit; tunc autem cùm non sit contraria iuri, ab illo non reiicitur.

Hæc assertio à nemine negari potest, excludimus enim omnem inhonestatem ab hac consuetudine, quæ aliunde oriri nequit, quàm ex eius obiecto, aut circumstantiis, vnde aut reuerà iniqua sit, aut saltem talis appareat, atque adeò creet aliquod scandalum. Omnis porrò malitia in hoc casu non potest esse nisi vel Simoniæ, quia datur temporale in pretium spiritualis; vel iniustitiæ, quia exigitur stipendium ab eo, qui gratis ministrare tenetur, & iam sua mercede, atque operæ pretio donatus est; vel denique turpis auaritiæ, quia licet neque Simoniam, neque iniustitiam vllam admittat, nihilominus lucrum quærit cum indecentia, & turpi cupiditate. Quodsi nullum horum in ea exactione, & consuetudine reperiatur, satis fuerit si aliqua species iniquitatis appareat, itáque vulgò existimetur, vt eam consuetudinem reiiciamus Quæ notæ prauæ consuetudinis certiores sunt, quàm quas passim Canonistæ petunt ex vario fine exactionum istarum, quæ enim ad pium vsum vt pauperum sustentationem, & ornatũ Ecclesiæ primùm institutæ fuerunt, laudabiles censentur; iniquæ verò, quæ propria exigentium commoda spectarunt, nam etiam exactiones ad pios vsus seuerissime prohibet Alexan. II. *Ep. ad Clerum Lucensem*, quæ enim exigebantur à Clericis in Ecclesiæ ordinem aliquẽ cooptandis, ad Ecclesiarũ fabricam, aut donaria, aut pauperes, damnãtur. *Quia qui aliquid malè accipit, vt quasi benè dispẽset, potius grauatur, quã iuuatur.* Quod citat ex scriptura quæ tamen verba in scriptura non sunt, sed in Gregorio, *lib.* 7. *Regist. Epist.* 110. *ad Syagrium.* Quare vel nomine *scriptura* intellexit Alexand. scriptores Ecclesiasticos priores, aut prædecessorum Pontificum decretales; aut si ipsam scripturam, diuinam eius mentem, & sensum, non verba retulit. Et sanè nemo cogi potest ad expendendum ad pios vsus, quod nullo modo dare tenetur, neque ille finis sufficit ad inducendas istas aut consuetudines, aut obligationes. Deinde quod petitur ad propriam vtilitatem in hac materia, non statim iniustè, aut simoniacè petitur, quia peti potest propter extraordinarium laborem, aut ad supplendum defectum inadæquati stipendij, aut ad vrgentem aliquam necessitatem. Ex quibus etiam causis potuerit oriri consuetudo, quæ proinde laudabilis erit. Itaque ex illa diuersitate finis, ad quem ista temporalia destinantur,

tur, non satis firmum indicium piæ, aut iniquæ consuetudinis capi valebit, sed potiùs ex eo quod neque ex obiecto, neque ex circumstantiis eius, mala sit consuetudo, neque vllam Simoniæ, iniustitiæ, aut sordidæ auaritiæ suspicionem afferat.

6 Dico quinto vt consuetudo exigendi temporale pro spiritualibus censeatur carere omni vitio, & talis esse, qualem superiori assertione descripsimus, duo requiruntur. Primum est, vt reduci possit ad iustum stipendium sustentationis, ita vt cùm primùm inducta est hæc consuetudo, & illud temporale exigi cæptum, ita postularit Ministrorum indigentia, cui vt occurreret Ecclesia, permisit quidpiam exigi à fidelibus, alioquin præsumetur saltem in foro externo, ab ipso initio consuetudinem istam fuisse Simoniacam, aut iniustam, cùm nullus alius fingi possit titulus exigendi subsidia temporalia pro ministeriis spiritualibus, quàm iusta stipendia Ministrorum, vti sæpiùs monuimus: onus enim ad pium opus potest quidem imponi beneficio alicui, non autem personæ, nisi ad leuandam Ecclesiæ inopiam. Secundo requiritur, vt hæc exactio ab habente potestatem facta fuerit, nam priuata persona non potest illud onus imponere, nisi stipendium sui ministerij neque lege, neque ipsa consuetudine, neque ex communi æstimatione definitum esset, tunc enim priuato pacto, quod diximus alibi, potuisset æstimari, atque ita sensim induci consuetudo, quæ tamen cæpisse præsumitur per primas exactiones, quæ ab Ecclesia, & ex eius authoritate à præsidibus factæ fuerint.

7 Dico sexto non modò licitum esse sacris Ministris aliquod temporale ex laudabili consuetudine offerri, & postulari solitum exigere; sed etiam teneri fideles ad præstandum id, quod vi talis consuetudinis exigitur; cauendum nihilominus erit, ne in modo exigendi peccetur.

Prima pars huius assertionis probata est, cùm enim in ea consuetudine omnia honesta sint, omnísque Simonia, & malitia, eiúsque species absit, cur eam sequi non licebit, atque ita pro solemni more temporale illud exigere?

Secunda pars, teneri nimirum fideles ad præstandum, quod vi illius consuetudinis exigitur, tradunt omnes DD. *in capit. ad Apostolicam, de Simonia.* Vgolin. *de Simon. tab.* 1. *paragr.* 10. *numero* 1. 2. 7. & 12. Redoan. 3. *part. de Simon. capite* 16. *numero* 33. Gratian. *disceptat. forens. cap.* 210. *numero* 13. 14. & 24. Bellet. *disquisit. Clerical. part.* 1. *tit. de bonis Clericor.* §. 3. *numero* 21. Couarr. *lib.* 1. *varia. cap.* 17. *numer.* 3. Barbosa *in collectan. ad cap. ad Apostolicam*, vbi & alios dabit, & sanè *in eo cap.* atque alibi sæpiùs iubent Pontifices laudabiles istas consuetudines seruari, atque ad id cogi volunt fideles ab Episcopis Quare senatus Parisiens. ann 1528. 4. Maij pronuntiauit contra aliquos, qui ad ipsum prouocauerant ab iudice Ecclesiastico tanquam abutente sua potestate, eò quod ipsos compulisset ad soluendum oblationem consuetam pro sepultura, & iure suo vsum esse iudicem Ecclesiasticum dixit. Ita refert Rebuff. *in Conco. tit. de publicis concubinar.* §. *quia verò.* Ratio quoque euidens est, nam vel hæ consuetudines ortum habuerunt ab exactionibus legitima potestate factis, vel ab spontaneis, & piis fidelium oblationibus; si primum, statim apparet eadem

dem

dem ratione qua licuit Ecclesiæ exigere primò ista temporalia, atque ad ea exhibenda, & suppeditanda stipendia Ministris fideles cogere, licere quoque hodiè Ministris assignata sibi stipendia repetere, atque consuetudinem vsque adeò legitimam retinere, quæ non minùs obligat fideles, postquam diutiùs seruata fuit, quàm dum primum fuit inducta, immò & magis, cùm vires temporis interuallo acquisiuerit. Si verò originem traxit ex liberalitate offerentium ista temporalia in diuinum cultum, & Ministrorum sustentationem, ac stipendia, iam posteros obligat, qui ad eam seruandam à iudice Ecclesiastico cogi poterunt ex communi DD. in citatum cap. *ad Apostolicam*. Rebuff. *tract. in quibus casibus iudices. num.6.* Bellet. *part. prim. cit. tit. de fauore Clericor. reali. §. vlt. num. 73.* aliique. quod idem de eleemosyna erogari solita sacerdoti, aut Ecclesiæ, docet Surdus, *de alimentis. tit.1. quæst. 60. num. 6.* & *tit. 7. quæst.9. num.18.* immò neque has laudabiles consuetudines per contraria statuta tolli posse affirmat Vgolin. *tab. 1. de Simon.§.10.n.3. & 7.* & Stephan.Grat. nuper allatus *cap. 210. n. 27.* Neque distinguendum esse inter Clericos diuites, & pauperes, quasi isti duntaxat possint hæc munera ex laudabili consuetudine repetere, sapienter monent iidem DD. ipsi quoque laici possunt eadem consuetudine iura quædam præscribere, vt sepulturæ in certo loco, instruendi, ornandique sacellum, habendi oblationem, & pacem à sacerdote, aliáque eiusmodi. Ratio eadem est hoc loco, quæ de oblationibus, quarum soluendarum obligatio longa consuetudine præscribitur, vt Gutierr. *lib.1. Canonic. qq. cap. 21. num. 140.* Suar. *tract. de Religion. lib. 1. cap. 5.* fusissimè docent, quia qui diutiùs soluerunt istas oblationes, eo ipso voluerunt sibi iniicere obligationem easdem deinceps soluendi, vti latiùs disputat *eo loco* Suar. & nos cùm de decimis, & oblationibus agemus, vbi & ostendemus quomodo ex actu merè gratuito, possit aliqua eiusmodi contrahi obligatio. Interim adi Suar. *loc. cit.* & Barbos. *in Collectaneis ad cap. ad Apostolicam. de Simon. n. 13.* sufficiat iure colligi hinc intentionem sese obligandi ex diuturna consuetudine præstandi aliquid, quod liberè omninò, & gratuitò præstitum initio fuit.

Tertia pars nostræ assertionis erat, ne in modo exigendi peccaretur, in eo enim sæpiùs solet esse aut Simonia, aut eius species, aut sordida cupiditas, aut scandalum generari; quia aut exiguntur tanquam pretium ministerij spiritualis, aut quia negantur spiritualia, nisi priùs data fuerint temporalia, quod prohibetur *in cap. in tantum.* & *cap. Audiuimus. de Simonia*, tanquam venditionis speciem continens. & DD. *in ea cap. & in cap. ad Apostolicam.* atque Felin. *in cap. abolendæ. num. 7. de sepulturis.* Idem quoque contingit, quando postulatur certa cautio, aut fideiussor pro capiendo illo temporali, antequam ministrentur spiritualia, dum quis nimia vi ista exigit, dum cum scandalo priuat sepultura v.g. aut Sacramentis pauperes, qui non habent vnde soluant eleemosynam solitam; hoc enim scandalum creat, & plurima similia committuntur, quæ sordidum quæstum in ministerio sacro demonstrant.

Consu-

CONSECTARIVM XIV.

Quid sentiendum sit de quibusdam consuetudinibus singularibus, probandæ ~~an~~ improbandæ sint.

Ex hac vniuersali doctrina, & Regulis proximo Consectario traditis, non difficulter intelligemus iura, quæ quasdam consuetudines probant, alias vero reiiciunt.

1 Primo consuetudo offerendi aliquid pro exequiis, & sepultura, bene dicendis nuptiis, aliis que similibus, laudabilis dicitur, & seruanda; quanquam exactiones pro iis fieri prohibeantur *cap. ad Apostolicam. de Simon.* nihilominus in Conc. Lateran. sub Alexand. III. *cap.* 7. *&* 8. & refertur *cap. cum in Ecclesia, de Simonia,* damnantur, qui pro his omnibus aliquid requirunt, *& legem mortis longa inualuisse consuetudine arbitrantur, non attendentes, quod tantò grauiora sunt crimina, quanto diutiùs infœlicem animam tenuerunt.* & *cap. suam. eod. tit.* Capellanus de Villa-franca, qui à suis Parrochianis pro exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium pecuniam exigebat, nisi à tanta præsumptione desistat, Canonica pæna mulctari iubetur. & *cap. abolendæ. de sepulturis.* abolendam consuetudinem dicit Innoc. III. quæ aliquid exigi pro sepultura permittebat.

Respond. iam nobis ex *quæst.* 6. *consectar.* 6. constare quomodo pro sepulturis aliquid dari possit. Dico igitur laudabilem esse eam consuetudinem, & probari *in cap. ad Apostolicam cit.* in aliis autem locis allatis in contrarium prohiberi exactiones primo quæ fiunt tanquam pretij debiti pro ministerio spirituali, & speciem venditionis habent; & ille est casus *cap. cum in Ecclesia*, vbi illud scelus *horribile nimis* dicitur, & contraria consuetudo *lex mortis*, & qui id crimen admittunt, *portionem habituri cum Giezi.* quæ verba propriam Simoniam in iis committi significat; ad quod opus est, vt temporale fit in pretium spiritualis. secundo Simoniæ species est, quoties non exhibentur hæc officia spiritualia nisi priùs hæ oblationes afferantur, aut de illis præstetur cautio. Quarè Innocent. *in cap. Abolendæ.* meritò queritur *abolendæ consuetudinis peruersitatem apud Montem-pessulanum inoleuisse, vt decedentibus non prius permittatur effodi sepultura, quàm pro terra, in qua sepeliendi sunt, certum pretium Ecclesiæ persoluatur.* Exactio igitur illa, per quam negantur à Parrocho, aut alio quopiam Sacramenta, nisi priùs detur oblatio solita, Simoniam sapit, vti iam monui cum Couarru. *lib.* 1. *variar. cap.* 17. *num.* 3. Fagund. *in* 5. *Ecclesiæ precept. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 8. & idcircò vbique prohibetur. tertio Parrochus non potest, vti obseruat Suar. *tom.* 2. *de Religion. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 22. priuata authoritate extorquere oblationem consuetam, neque illum, qui dare recusat, cogere, sed rem ad Episcopum, & iudicem Ecclesiasticum deferre debet, vti cauetur *capit. ad Apostolicam.* & idcircò Capellanus ille Villa-francanus damnatur *cap. suam. de Simonia*, eo quod à suis Parrochianis *minus licitè pecuniam exigeret, & extorqueret.* Quæ duæ particulæ, *minus licitè, & extorqueret*, diligenter obseruandæ sunt, vt videas non reiici consuetudinem petendi oblationes, sed modum extorquendi.

Secundo consuetudo accipiendi aliquid pro chrismate, *cap. ea quæ. de Simonia*,

Simonia, atque aliis pluribus locis reiicitur.

2 Respond. nos hæc iura fusiùs expendisse *quæst. 6. confect. 1.* vbi ostendimus idcircò reiectam fuisse talem consuetudinem, quia vel Simoniam vel eius speciem, atque turpem auaritiam continebat, vt ex modo Chrismales illos nummos, præstationem Paschalem, Episcopalem, consuetudinem Cathedraliciam (illis enim omnibus nominibus suam turpitudinem velabant) exigendi, satis constabit expendenti iura *eo loco* à nobis adducta.

3 Tertio de consuetudine exigendi duos solidos ad Episcopi Cathedraticum disputari posset; verùm cùm non sola consuetudine, sed lege illud ius sibi iam diu quæsiuerit, vt constat ex 10. *quæst. 3. tota*, commodiùs de illo disputabitur alibi; interim adi DD. *in eam quæst. 3. cit.* & summistas in *ver. ius Cathedratici*, atque praxes omnes Episcopales, aut de officio Episcoporum scribentes.

4 Quarto circa consuetudinem accipiendi procurationem dum Episcopi visitant, aliqua quidem statuit Trident. *sess. 24. cap. 3 de reformat.* & pœnas latas à Gregor. X. in Concil. Lugdun. vti refertur *c. exigit. de censibus in 6.* innouauit, aliquid tamen circa eandem constitutionem immutauit, quæ omnia expendentur opportuniori loco, neque enim ita propriè spectant ad Simoniam, si quæ in istis peccantur, sed potiùs ad auaritiam, & grauamen fidelium.

5 Quinto Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 14* sustulit omnem prauam consuetudinem etiam particularium Ecclesiarum constitutione firmatam, in electione, nominatione, præsentatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione siue ad missione, ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel beneficij Canonicatuum, aut Præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas, apponēdi certas conditiones, aut deductiones fructuum, solutiones, promissiones, compensationésque illicitas, turnorum lucra, aliáque eiusmodi, quę in pios vsus non conuertuntur; & tales ingressus Simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem habere significat.

Ex quibus 1. colligitur, pro collationibus, institutionibus, & possessionibus nihil posse exigi, neque ipsas sportulas, vt ex communi DD. quos dabit Garcias 8. *par. de benefic. cap. 1. n. 75.* constat, & ex declarationibus Congregat. Concilij, quas refert *ibid.* Garc. maximè vna Gerundensi euidenter deducitur. Quarè neque Episcopus, neque Vicarius eius aliquid pro collationibus beneficiorum accipere poterit etiam parum, contra Zech. *de republ. Eccles. cap. 23. de Vicario Episcopi, num. 4.*

Secundo consuetudo exigendi aliquid à nouo Canonico pro ingressu, aut possessione, quod cedat in vtilitatem aliorum Canonicorum, aut beneficiariorum, aliarúmve personarum ipsius Ecclesiæ, tanquam Simoniaca reiicitur à Trident. *l. cit.* quod Pius V. in sua constitutione, quæ incipit, *durum nimis*, data pridie Kalend. Iulij an. 1570. confirmauit: & sanè antiquo iuri consensit hac in parte Trident. nam *cap. Iacobus. de Simonia.* consuetudo exigendi prandium à nouo Canonico reiicitur.

Tertio non licet aliquid exigere in commodum mensæ capitularis v. gr. ad reparationem ipsius, quia illud cadit in commodum ipsorum Canonicorum. Itaque declarauit Cōgregatio illud c. 14. Concil. interpretata, vti refert

fert Garc. *cap.* 1. *cit. num.* 90. Quarè constitutio vt nouus Canonicus certam summam det, cuius pars mensæ capitulari, pars fabricæ, pars Capellaniæ, & pueris chori ministris cedat Simoniaca censetur.

Quarto quæ omninò in pios vsus, puta fabricam Ecclesiæ, eius ornatum, pauperum eleemosynas, & nullo modo in Canonicorum, aliarúmve Ecclesiæ illius personarum vtilitatem cedunt, ex diuturna consuetudine capi, & postulari possunt; quia id apertè habet Trident. & illa consuetudo, cùm nullam Simoniæ, aut auaritiæ suspicionem generet, laudabilis est. Itáque docent passim omnes, & declarauit Congregatio in vna Segobiensi 2. Iulij 1590. dabit Barbos. *cap.* 15. *de Canonic. num.* 30.

Quinto consuetudo, ne grossam fructuum nouus Canonicus percipiat, nisi per aliquot annos inseruierit, non pugnat cum hoc decreto Tridentini, & laudabilis est Barbosa *in collectan. ad illud cap.* 14. *num.* 3. & varias declarationes, atque decisiones Rotę, maximè quando hi fructus post obitum debentur eorum hæredibus, adducit Garcias 2. *parte de benefic. à numer.* 138.

Sexto consuetudo Ecclesiæ Lugdunensis, quod Canonici nullos fructus percipiant, donec fuerint initiati sacris, laudabilis est, neque cum Tridentino pugnat. Ita pro Ecclesia Astensi respondit Congregatio 6. Maij. 1617. quod refert Barbosa, *cap.* 15. *de Canonic. n.* 34. quia Conc. prohibuit ne duntaxat pro collatione beneficij, aut possessione solueretur, quod non fit in hoc casu.

Septimo dulciaria, & conuiuia sunt prohibita à Trident. ex antiquo iure nuper allato. Vide Zerol. *in praxi. part. secund. ver. possessio beneficij. paragr.* 15. & de his conuiuiis Innoc. II. in Synodo Romana. *cap.* 2. & refertur *cap. vltim.* 1. *quæst.* 3.

Octauo poterit quidem Episcopus iusta ex causa onus beneficio imponere quandiu vacat, & partem aliquam fructuum aliis applicare, atque ita deinde beneficium cum eo onere conferre, vti diximus aliàs. Trident. enim tantùm agit de onere, quod nouo beneficiario imponitur ad obtinendum ingressum, seu possessionem sui beneficij.

Nono refert Rebuff. *in praxi. tit. quot modis beneficia acquirantur. n.* 13. & *in concord. tit. de public. Concubinar.* §. *quia verò*, Senatus Parisiensis decreto cautum fuisse, ne vltra aureum exigerent Episcopi pro collationibus. Id verò ita intelligendum est, vt non tribuant actionem pro exigua illa summa. 2. vt id capiatur pro notario, aut aliis expensis, non verò pro ipsamet collatione; neque enim probauit Simoniam suo decreto Senatus, quandoquidem vt *ibid.* testatur Rebuff. vetuit anno 1521. 4. Iunij ne quid *pro iucundo aduentu*, hoc est pro inita possessione exigatur.

CONSECTARIVM XV.

De quibusdam aliis consuetudinibus dandi aliquid pro Ordinibus sacris, & admissione in Clerum.

Pergimus examinare quasdam antiquas consuetudines circa ordinationes, & receptiones in Clerum, quæ aliquando probatæ, aliàs improbatæ fuerunt, quod ex regulis *Consectar.* 13. traditis facilè definies.

Primo igitur qui in Ecclesiæ alicuius

lus Clerum admittebantur, soliti erant illi bona sua offerre, quod de Ambrosio tradit Paulin. in eius vita, atque etiam de Marcione, qui ducenta sestertia donauit Tertullian. *de præscripti. cap.* 30. & eiusmodi oblationes probauit Iustinian. *nouell.* 56. *ad Memnam.* & *nouell.* 123. *cap.* 16. *& cap.* 2. quamuis Clericis singularibus dare prohibuerit. Damnauit tamen deinde Alexand. II. *cap. ex multis.* 1. *quæst.* 3. ad vitandam eam Simoniæ speciem, quæ quibusdam apparebat. Septima quoque Synodus *cap.* 5. idcircò id prohibet, quia plerumque fiebat, vt hi, qui aliquid Ecclesiæ contulerant, cæteros tumore quodam elati contemnerent. Itaque non tam reprehendit Synod. donationes factas ab ordinandis, quàm istorum ordinatorum deinde temeritatem, & superbiam, vti obseruat Zonar. & Balsamon.

2 Secundo electi Episcopi pauperiori plebi congiarium facere soliti erant; sanè in eam rem tria millia solidorum Romano Pontifici, cæteris Patriarchis duo millia pauperibus distribuenda indixit Athalaricus Arrian. apud Cassiodo. *lib.* 9. *Epist.* 15. vbi tamen seuerissimè Simoniam damnat; immò vt eam remoueat, ita edicit, nam plurimi ambiebant Episcopatum eiusmodi promissionibus, sic enim suffragia corrogabant. Quarè vetuit Athalaricus ne maior summa eâ, quam definiuerat, daretur, aut promitteretur. Vides tamen sub ea eleemosyna latuisse ambitum, & mercimonium quoddam sacræ dignitatis, & idcircò grauiter in ipsam inuehitur Gregori. *Epistol.* 112. *ad Syagrium Augustodun. libr.* 7. *indiction.* 2.

3 Tertio solemnis fuit quoque mos exhibendi tum populo, tum Ecclesiæ conuiuia à recens electis, aut consecratis Episcopis, atque etiam à Clericis suis fratribus, siue eiusdem Ecclesiæ Clericis. Immò sic aliquando suffragia sibi ambiebant, vt ex Sidon. *libr.* 4. *Epist.* 25. *ad Domnulum.* Conc. Carthagin. III. *cap.* 42. & African. *capit.* 20. Turon. *lib.* 5. *Histo. Franc. cap.* 47. & *lib. de vitis Patrum. cap.* 6. Thom. Vvalsinghan. ad ann. 1204. colligitur. Quia tamen tum inde quærebatur ambitiosè dignitas sacra, tum ea onera imponebantur tanquam debita, ita vt alioquin non admitterentur in Clerum, sublata est ea consuetudo, vti diximus *Consect. superiori in* 7. *casu.*

Quarto consuetudo dandi pecuniam Imperatoribus, eorúmque Ministris vt Pontifices, & Episcopi consecrari possent, impia erat omninò; excusabantur tamen Pontifices, qui iniustam vexationem redimere cogebantur; aduersus quam declamat Gregori. *in psalm.* 4. *Pœnitential.* quod verò impiè Christiani Imperatores vsurparunt, id deinde Turcæ sunt æmulati, qui etiam infandum hoc tributum à Patriarchis hodiè exigunt. 4

Quinto fuit consuetudo offerendi ordinantibus cappas, tapetia, bacinos, vel manutergia; quæ omnia exigi prohibentur à Synodo Pictaui. sub Paschal. II. *an.* 13. & Londin. sub Honorio II. *cap.* 2. 5

Sexto pro insinuatiuis, quæ ἐμφανιστικὰ dixerunt Græci, hoc est, nomine insinuationis, & admissionis in eandem Ecclesiam aliquid dari solebat iis, qui nouum Clericum, aut Canonicum, aut Episcopum, aliúmve comitabantur, & in possessionem mittebant, quod præterquam in maiori Ecclesia Constantino- 6

 polita

politaria fieri prohibuit Iustin. *Nou.* 56. *in præfat.* & *cap.* 1. & *nou.* 12 *t.* *c.* 16. Richard. Alban. legatus Apostolicæ sedis apud Iuon. *Ep.* 133. in cuius Ecclesia vigebat ea consuetudo, de illa queritur, quam etiam damnat Innoc. III. *cap. sicut. de Simonia.* & *cap. in tantum. eod. titul.* Alexand. III. *cap. cum in Ecclesia. ibid.*

QVÆSTIO XIX.

De Simonia in Beneficiis Ecclesiasticis.

HAnc controuersiam magnam partem hactenus disceptauimus, tum *q* 2. ad quam propriè spectabat, tum *quæst.* 8 & *q.* 11. & 12. in qua de beneficiorum commutationibus, collationibus, & renuntiationibus Simoniacis quàm plurima tradidimus, tum denique *q.* 14. & *q.* 17. *proxima*, vbi de gratuita donatione, redemptione vexationis & aliis contractibus circa beneficia, an Simoniaci forent, disputauimus; quia tamen quædam alia supersunt explicanda, facturum me pretium operę existimaui, si ea diligentiùs hoc loco pertractarem, & principia certa, ex quibus tota ista controuersia de Simonia beneficiali dirimeretur, nostro more traderem.

PROPOSITIO VNICA.

Beneficium Ecclesiasticum formaliter sumptum inuendibile est ex natura rei, ac materia Simoniæ, sicut & omne ius percipiendi redditus Ecclesiasticos ex sacro, & spirituali ministerio proueniens.

EXPOSITIO, ET CONFIRMATIO propositionis.

Repetendum est ex alibi dictis, Beneficium Ecclesiasticum esse ius percipiendi certam partem prouentuum Ecclesiasticorum, competens Clerico ratione ministerij alicuius spiritualis, ideóque in beneficio distinguimus primo titulum, siue ministerium spirituale, cui Clericus aliquis destinatus est, secundo ius quod ratione illius tituli, & ministerij habet ad prouentus temporales, tertio prouentus ipsos. Primum illud spirituale omninò est, atque adeò inuendibile, & materia Simoniæ propriè dictæ, quod per se euidens est, & omnes æquè consentiunt. tertium temporale esse constat. secundum verò nimirum ius percipiendi hos prouentus Ecclesiasticos temporales, si in se præcisè consideretur, & quatenus abstrahit à ministerio spirituali tanquam à sua causa, sed solùm quatenus facultas quædam moralis redditus temporales ex bonis Ecclesiæ capiendi, est quidpiam temporale; relatio enim non potest denominari nisi à suo termino, quando ab eius fundamento præscindimus: si verò hoc ius spectemus quatenus progerminat à ministerio spirituali, & ratione ipsius duntaxat conuenit Clerico, protsùs spirituale est, aut saltem spirituali consequenter annexum, & quamuis sit quidam veluti effectus ministerij spiritualis, videatúrque causam æquiuocam, qualis hoc loco fingi debet, producere posse effectus inferioris ordinis, quàm ipsa sit, ideóque ministeriū spirituale posse conferre ius merè temporale, nihilominus cum ius sit quoddam ens cõnotatiuum, & essentialiter dicat ordinem tum

tum ad terminum ad quem est, tum ad causam à qua est, sicut relatio ad suum fundamentum, & connotatio ad subiectum connotans, quoties ex aliqua ratione spirituali, & sacra prodit, spirituale & sacrum est saltem consequenter, vti quæst. 9. fuit expositum. Potest porrò hoc idem ius ad emolumenta temporalia, & prouentus Ecclesiasticos non modò considerari per præcisionem à ministerio spirituali ratione cuius conuenit beneficiato, sed etiam prout aliam quādam causam habet quàm titulum spiritualem, siue sacrum ministerium; etsi enim debeatur sacris ministris sua sustentatio, & eam ob rem data sunt à fidelibus bona Ecclesiæ, tamen neque ministri habent ius ad hos potiùs prouentus, quàm ad alios, neque ad hanc quantitatem: Et prætereà non sacris tantùm ministeriis, sed aliis quoque in Ecclesia necessariis inseruire debent, atque in varios vsus expendi ab Ecclesia possunt, & ab eius œconomis, & dispensatoribus diuersis personis varias ob causas etiam temporales distribui, modò tum fidelitas, tum æquitas in ea distributione in fideli domus DEI dispensatore non desideretur.

2 Ex his perspicua fit propositionis nostræ sententia. Aio enim beneficium formaliter sumptum, & vt est ius ad bona Ecclesiastica procedens ex sacro ministerio esse materiam Simoniæ propriè dictæ, siue ex iure naturali, & diuino, & non solùm Ecclesiastico, quod non modo in beneficiis verum esse contendo, sed in omnibus aliis; quotiescunque enim ius aliquod ad temporalia, habebit pro immediata, proxima, & adæquata sui causa, aliquid verè sacrum, & spirituale, toties vt sic erit materia Simoniæ, cum eadem in eo casu, atque in beneficio ratio valeat; appello autem tunc beneficium formaliter sumptum, quia in definitione beneficij, & præbendæ ius illud continetur, vti constat ex *cap. dilecto. de præbendis*, vbi præbenda sæpiùs ius spirituale nominatur. Qua de re vide Seluam *de benefi. par. 1. quæst. 1. num. 5.* Mandos. *in Regulam 22. Cancella. quæst. 4. num. 2.* Gonzal. *ad Regulam 8. Canc. Gloss. 2. num. 61.* & sanè non est ius duntaxat ad ministerium sacrum exercendum, quamuis enim, vt statim dicam, hoc ius merè spirituale sit, & separabile ab altero percipiendi temporalia, quod præcisè sumptum, vti monebam, temporale est; tamen si fiat ea iurium istorum separatio, dissoluitur ratio beneficij, quæ vtrumque istud ius complectitur, aut potiùs quod est ius ad redditus temporales debitos ratione sui ministerij; atque ita est aliquid spirituale tendens ad temporale. Sic igitur sumptum beneficium formaliter, dico esse materiam Simoniæ. In hac porrò propositione affirmatiua includitur contraria negatiua, nempe ius ad emolumenta temporalia si separetur à ministerio spirituali, à quo oritur, & propter aliquam aliam causam conferatur, vti conferri potest, non esse materiam Simoniæ propriè dictæ, hoc est, ex iure naturali, & diuino, sed ex Iure Ecclesiastico duntaxat, cùm facta ea separatione non sit iam ampliùs spirituale ius istud, neque per se, neque per connexionem, neque essentialiter, neque accidentario. Atque hac distinctione compono dissidentes Theologorum, & Canonistarum sententias; Theologi enim, qui cum Caietano *tom. 2. opusc. tract. 9. de Simonia. quæst. 1.* & *in summa. ver. Simonia.* Victor. *relect. de Simon. num. 44.* Soto. *lib. 9. de iusti-*

 tia.

tia. quaest. 5. *art.* 1. & *quaest.* 7. *art.* 1. Aragon. 2. 2. *quaest* 100. *art.* 4. Valent. *tom.* 3. *disp* 6. *quaest.* 16. *punct.* 2. *quaest.* 7. & aliis communiter contendunt esse Simoniam diuini iuris, accipiunt beneficium formaliter pro iure percipiendi prouentus Ecclesiasticos propter officium spirituale, in quo fundatur, & cui est inseparabiliter annexum in ratione beneficij, cùm officium spirituale, siue obligatio ad illud exercendum non sit ius aliquod propriè loquendo, sed potiùs obligatio, & onus, atque fundamentum & causa beneficij, ac iuris prouentuum. Canonistæ verò cum Glossa *in cap. ex parte. ver. dimittere. de off. delegati.* & *in cap. cum pridem. ver. illicitè. de pactis.* Nauarr. *cap.* 23 *num.* 108. *in dicto* 7. *in nouissima editione*, retractans quæ quondam docuerat. & alij apud Tusch. *litt. S. con.* 250. & 252. *num.* 8. & Garc. 1. *part. de benefic. cap.* 2. *num.* 9. qui & illis *num.* 12. adhæret, solius iuris positiui Simoniam agnoscunt; sed nomine beneficij intelligunt ius ad emolumenta Ecclesiastica, quod cùm sit aliquid in se temporale, æque vendi potest, atque calix consecratus. Quæ vtraque sententia vera est, vt dixi, prout consideramus in beneficio ius prouentuum temporalium, de quo solo controuersia mouetur, connexum cum re spirituali, aut ab ea separatum, ita vt ex ea separatione, aut connexione sequatur necessariò, vendito iure isto ad temporalia, vendi simul ministerium sacrum, cui connexum est, aut propter separationem iam factam non vendi. Idcircò in mea propositione dixi beneficium formaliter sumptum, & ius ex spirituali ministerio proueniens, esse inuendibile. Atque mediam hanc nostram sententiam docent Theologi recentiores. Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 24. Ferdinand. à Castro. *disp.* 3. *de Simon. tract.* 17. *punct.* 13. *nu.* 5. Laym. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltimo.* § 5. *nu* 44. neque aliud voluit Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 4. & Valent. *loc. cit.*

5 Probatur verò vtraque pars nostræ propositionis; Et prima quidem, nimirum ius illud ad emolumenta temporalia connexum cum officio spirituali, à quo procedit, atque adeò beneficium formaliter esse inuendibile ex natura rei, quia quoties aliquid etiam temporale est ita connexum cum spirituali, vt eo vendito, necessariò vendatur spirituale cui connexum est, ipsum temporale vendi nequit etiam iure diuino, licet tota illa connexio fuerit ex sola institutione humana, inde enim habetur, hanc connexionem posse humana authoritate, per quam posita fuerat, destrui, quamdiu tamen ea perdurabit, illicita, & Simoniaca erit ex natura rei talis venditio, quod ex Regula Paschalis, *c. si quis obiecerit.* 1. *quaest.* 1. fusè probauimus *quaest.* 2. *in vltima parte propositionis vniuersalis*, vbi & ostendimus discrimen inter ea, quæ alicui spirituali connectuntur consequenter, & quæ antecedenter tantùm: priora enim illa ita se habent, vt ipsis venditis vendantur quoque illa, quibus eo modo annectuntur, quod non contingit in iis, quæ sunt tantùm antecedenter annexa spiritualibus: atqui in venditione beneficij, & iuris ad prouentus temporales venditur quoque necessariò ministerium sacrum ratione cuius illud ius clerico competit, & non soli prouentus temporales, sed illud ius quod est in clerico ad tales prouentus: illud autem ius est connexum cum ministerio sacro, in quo fundatur, & sicut nequit vẽdi relatio, quin vendatur

tur fundamentum, in quo est similitudo imaginis ad exemplar, siue figura facta, cuicúmque tandem rei impressa fuerit, ita neque hoc ius sine suo fundamento. Quodsi dicas, esse duo iura, & vnum ab altero separari, atque adeò sine altero vendi, & beneficium quidem non secundum se totum vendi, sed secundum aliquam sui partem, nimirum secundum ius ad emolumenta temporalia, sicut venditur calix consecratus secundùm materiam, & formam, non secundum consecrationem, ideóque non totus, & in sensu composito venditur; iam aliam definitionem, & essentiam beneficij compingis, in quo tamen non est aliud ius ad temporales redditus, quàm illud quod ex sacro ministerio prouenit, quodque vt sic participat spiritualitatem, & trahit secum venditionem talis ministerij, quandoquidem per tuam venditionem non acquirit ius emptor ad hos prouentus nisi ratione illius sacri ministerij, quod idcircò venditum fuit necessariò vnà cum iure, quod illi soli conuenit; quarè longè diuersa est ratio iuris patronatus alligati alicui fundo, & calicis consecrati; hæc enim sunt annexa spiritualibus antecedenter, id est præcedunt ipsa spiritualia, quæ illis iam in suo esse constitutis accidunt; quarè sicut antecedenter ad spiritualia habent suum esse, ita etiam suam æstimabilitatem sortiuntur independenter à spiritualibus vt pote posterioribus, quorum nulla prorsùs habetur ratio in ista venditione, & æstimatione. At verò quæ consequuntur ad aliquid spirituale; cùm habeant totum suum esse dependenter ab illo, & in produci, & in conseruari, ab ipso quoque pretium, & æstimabilitatem sortiuntur; quarè si vendatur hoc annexum consequenter, spirituale quoque, cui annexum est, venditur, quandoquidem prius illud vendi nequit, sicut neque transferri sine isto, neque fingi poterunt duo contractus, quorum vnus sit gratuitus circa spirituale, alter onerosus circa temporale consequenter annexum: quia sicut per gratuitum illum contractum non acquiritur solum illud spirituale quod datur, sed etiam temporale illi connexum consequenter, & quod ex ipso necessariò profluit siue ex natura rei, siue ex institutione; sicut dato fundamento datur relatio, & data imagine datur similitudo, ita vendito consequenter connexo, venditur id, cui connectitur, & sine quo existere nequit, quod verius multò est in istis moralibus; inde factum reor, vt Patres eiusdem criminis damnent vendere *altare*, & *decimas*, & *vendere Spiritum Sanctum*. Ita Gregori. VII. *lib. 6. Registi. in indice Concilij eo anno habiti.* Concil. Rhem. sub Leone III. & Carolo Magno, *cap. 21.* acquirere *gradum* & *Ecclesiam*. In Concil. Moguntin. sub Arnulpho. *cap. 5.* & sub Rabano *cap. 12. acquirere Ecclesiam*, & beneficium, idem sunt, sicut & in Turon. sub Carolo. *cap. 15.* & *cap. presbyter. 1. quæst. 1.* quod Gratian. ex Gregorio adducit, at verò *cap. altare. ead. quæst. 3.* ex Paschali II. refert: nisi dicas; Paschalem hæc sicut & alia quamplurima ex Gregorio fuisse mutuatum. Polycarp. verò *lib. 3. tit. 9.* citat idipsum ex Concil. Toletano. Nempe existimarunt hi PP. res Ecclesiæ, aut decimas, siue ipsam Ecclesiam, & gradum aut dignitatem ministrandi in Ecclesia, & altari, atque regendi Ecclesiam ita coniungi, vt vnum sine altero vendi non posset, atque vnà simul vendi Spiritum San-

ctum,

ctum. Quarè hæc omnia eodem modo execrantur, iisdémque sanctionibus damnant; & clariùs Alexand. II. *cap. ex multis.* 1. *quæst.* 3. inolitam consuetudinem Lucensis Ecclesiæ, in qua *nulli Clerico Ecclesiasticum beneficium eo cedebatur, nisi ei qui profano pecuniæ munere illud emere studuisset,* deplorans, *fiebátque,* inquit, *Ecclesia, & res eius ita venalis, veluti quædam terrena, & vilis merx à negotiatoribus ad vendendum exposita; quod malum quàm detestabile, quantum* DEO, *sanctisque sit contrarium, sacri Canones docent.* Quibus postremis verbis satis ostendit, hanc Simoniam esse contra ius diuinum ex ipsis sacris Canonibus, quandoquidem eam venditionem parem faciunt venditioni impositionis manuum; quod probat ex Concil. Chalcedon. in ea autem venditione vendebatur beneficium Ecclesiasticum, siue *Canonia,* & non tantùm sacrum ministerium, aut ius ad illud exercendum, quod potiùs, vti iam monui, obligatio quædam est, sed ipsum maximè ius ad redditus temporales, qui significantur nomine rerum Ecclesiæ; ergo ius illud spirituale esse supponitur ab Alexandro, alioquin facilè Lucenses obiecissent, se non vendere inta spiritualia, sed solùm temporalia ad capiendos v. gr. prouentus temporales, siue res Ecclesiæ, quod ius pecunia æstimabile est, seorsim sumptum. Vrban. II. vt refertur *cap. Saluator.* &. *cap. res Ecclesiæ.* 1. *quæst.* 3. eum qui vendit, aut emit *res Ecclesiasticas,* eiusdem peccati reum facit cum Simone, *quia donum* DEI *pecunia possideri existimat,* quia sunt dona DEI, DEO *nempè donata à fidelibus, & non ad hoc ad quod instituta sunt;* pretio comparantur, aut distrahuntur, eo enim ipso quod donentur ratione ministerij spiritualis, si ius ad eas res fundatum in eo ministerio, eaúmque rerum ad illud destinatione, vendatur, committitur Simonia, per quam *donum* DEI, id est, aliquid spirituale *pecunia possidetur.* Denique Gregori. VII. *cap. perueniit. ead. causa. & quæst.* Episcopos dantes decimas laicis militibus, seruitoribus, & consanguineis, *diuini præcepti transgressores* dicit, & eodem modo censendos inter *hæreticos, & antichristos,* quo inter illos censuit Simoniacos Nicæna Synodus. Hic autem Canon inter Nicænos ex Arabico versos est 49. Venditionem itaque decimarum, aut earum Laicis donationem pugnare cum diuino iure existimauit Pontifex; atqui non agebat de decimis tantùm ipsis, hoc est, rebus, quæ colliguntur, aut dantur in decimas, eas enim distrahi, & vendi posse, nemo dubitat; sed de iure colligendi decimas, quod ius cùm spirituale, & Ecclesiasticum sit, non modò non vendi potest, sed ne quidem Laicis donari, quamdiu nempe diuinum, sacrum, & Ecclesiasticum manet, vt iterùm exponam inferius; id autem multò verius est de iure beneficiali ad capienda emolumenta temporalia propter sacrum ministerium debita. Maneat itaque ius illud esse spirituale, & inuendibile ex natura rei, & diuino iure; neque opus est distinguere inter beneficia simplicia, & curata, quod malè tribui Panormitan. ostendit fusiùs Suar. *cap.* 24. *cit. num.* 21. quia in vtroque illo beneficio titulus spiritualis est, quare vtrobique est inuendibilis, vt ostendit Ioann. Caraffa, *tract. de Simonia, à num.* 14.

4 Altera pars nostræ propositionis implicita in illa priori, erat, ius ad temporalia commoda rerum Eccle-

siæ,

siæ, & prouentuum ipsius, separatum à ministerio spirituali, à quo in beneficio tanquam à radice quadam progerminat, vendi posse ex natura rei, & non esse materiam Simoniæ propriæ, sed analogicæ ex iure solùm Ecclesiastico, perspicua manet, eámque communis sententia Canonistarum adstruit. Cùm enim ius illud præcisè, & in se spectatum sit temporale, & totam suam spiritualitatem in beneficio participet ex connexione cum sacro ministerio, siue titulo spirituali, sublata ea omni connexione, temporale remanebit, atque adeò ex sua natura vendibile; tota difficultas est, an ista separatio realis esse debeat, an per solam intentionem, & præcisionem, fieri possit, & à quo. Sed hæc omnia faciliùs exponentur *in consectariis*.

QVÆSTIO XX.

CONSECTARIA

Ex propositione superiori.

CONsectar. I. Pontifex potest præbendam separare ab officio spirituali, & sic separatam vendere.

Consect. II. Pontifex nequit vendere beneficium.

Consect. III. An Episcopus possit præbendam beneficij vendere, aut aliquo titulo pro ipsa pecuniam exigere.

Consect. IV. An priuatus collator, aut resignans possit vendere beneficium quod confert, aut resignat ratione emolumenti temporalis, quo se priuat, & in alium transf rt, ac proinde pro eo damno temporali quod patitur, quidpiam exigere.

Consectar. V. Vtrum præstimonia sint materia Simoniæ.

Consect. VI. An Capellaniæ sint materia Simoniæ.

Consect. VII. An commendæ sint materia Simoniæ.

Consect. VIII. An coadiutoriæ sint materia Simoniæ.

Consect. IX. An hospitalia sint materia Simoniæ.

Consect. X. An ius patronatûs sit materia Simoniæ.

Consect. XI. An pensiones beneficiorum sint materia Simoniæ, & an vendi, aut redimi possint.

Consect. XII. Soluuntur aliqui casus singulares.

Consect. XIII. An officia temporalia Ecclesiastica vendi, & alienari possint absque Simonia.

Consect. XIV. Quo iure vendatur Clericatus, & Auditoriatus Cameræ in Curia Romana.

Consect. XV. An pactio onerosa, siue transactio ad componendam litem beneficialem, sit Simoniaca.

CONSECTARIVM I.

Pontifex potest præbendam separare ab officio spirituali, & sic separatam vendere.

Primum istorum nemo negabit, si attendat talem præbendam connexam esse cum tali officio spirituali, Ecclesiæ solius arbitrio, debet enim duntaxat sacro ministro suam sustentationem, quam si aliunde habeat, poterit omnes prouentus illi ratione ministerij sacri assignatos retinere, & cui voluerit applicare, atque ita titulum sine præbenda conferre; quia vt ait Abbas *in cap. cum super. num. 2. de concess. præbendæ.* præbenda non facit Canonicum, sed collatio iuris spiri- 1

CONSECTARIVM XIV.

Quid sentiendum sit de quibusdam consuetudinibus singularibus, probandæ, an improbandæ sint.

Ex hac vniuersali doctrina, & Regulis proximo Consectario traditis, non difficulter intelligemus iura, quæ quasdam consuetudines probant, alias vero reiiciunt.

Primo consuetudo offerendi aliquid pro exequiis, & sepultura, bene dicendis nuptiis, aliisque similibus, laudabilis dicitur, & seruanda; quanquam exactiones pro iis fieri prohibeantur *cap. ad Apostolicam. de Simon.* nihilominus in Conc. Lateran. sub Alexand. III. *cap.* 7. & 8. & refertur *cap. cum in Ecclesia, de Simonia,* damnantur, qui pro his omnibus aliquid requirunt, *& legem mortis longa inualuisse consuetudine arbitrantur, non attendentes, quod tantò grauiora sunt crimina, quanto diutiùs infelicem animam tenuerunt.* & *cap. suam. eod. tit.* Capellanus de Villa-franca, qui à suis Parrochianis pro exequiis mortuorum, & benedictionibus nubentium pecuniam exigebat, nisi à tanta præsumptione desistat, Canonica pœna mulctari iubetur. & *cap. abolendæ. de sepulturis.* abolendam consuetudinem dicit Innoc. III. quæ aliquid exigi pro sepultura permittebat.

Respond. iam nobis ex *quæst.* 6. *consectar.* 6. constare quomodo pro sepulturis aliquid dari possit. Dico igitur laudabilem esse eam consuetudinem, & probari *in cap. ad Apostolicam cit.* in aliis autem locis allatis in contrarium prohiberi exactiones primo quæ fiunt tanquam pretij debiti pro ministerio spirituali, & speciem venditionis habent; & ille est casus *cap. cum in Ecclesia*, vbi illud scelus *horribile nimis* dicitur, & contraria consuetudo *lex mortis*, & qui id crimen admittunt, *portionem habituri cum Giezi.* quæ verba propriam Simoniam in iis committi significãt; ad quod opus est, vt temporale fit in pretium spiritualis. secundo Simoniæ species est, quoties non exhibentur hæc officia spiritualia nisi priùs hæ oblationes afferantur, aut de illis præstetur cautio. Quarè Innocent. *in cap. Abolendæ.* meritò queritur *abolendæ consuetudinis peruersitatem apud Montem-pessulanum inoleuisse, vt decedentibus non prius permittatur effodi sepultura, quàm pro terra, in qua sepeliendi sunt, certum pretium Ecclesiæ persoluatur.* Exactio igitur illa, per quam negantur à Parrocho, aut alio quopiam Sacramenta, nisi priùs detur oblatio solita, Simoniam sapit, vti iam monui cum Couarru. *lib.* 1. *variar. cap.* 17. *num.* 3. Fagund. *in* 5. *Ecclesiæ precept. lib.* 4. *cap.* 1. *n.* 8. & idcircò vbique prohibetur. tertio Parrochus non potest, vti obseruat Suar. *tom.* 1. *de Religion. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 22. priuata authoritate extorquere oblationem consuetam, neque illum, qui dare recusat, cogere, sed rem ad Episcopum, & iudicem Ecclesiasticum deferre debet, vti cauetur *capit. ad Apostolicam.* & idcircò Capellanus ille Villa-francanus damnatur *cap. suam. de Simonia*, eo quod à suis Parrochianis *minus licitè pecuniam exigeret, & extorqueret.* Quę duæ particulæ, *minus licitè, & extorqueret*, diligenter obseruandæ sunt, vt videas non reiici consuetudinem petendi oblationes, sed modum extorquendi.

Secundo consuetudo accipiendi aliquid pro chrismate, cap. *ea quæ. de Simonia,*

Simonia, atque aliis pluribus locis reiicitur.

2 Respond. nos hæc iura fusiùs expendisse *quæst. 6, consect. 1*. vbi ostendimus idcircò reiectam fuisse talem consuetudinem, quia vel Simoniam vel eius speciem, atque turpem auaritiam continebat, vt eo modo Chrismales illos nummos, præstationem Paschalem, Episcopalem, consuetudinem Cathedraliciam (illis enim omnibus nominibus suam turpitudinem velabant) exigendi, satis constabit expendenti iura *eo loco* à nobis adducta.

3 Tertio de consuetudine exigendi duos solidos ad Episcopi Cathedraticum disputari posset; verùm cùm non sola consuetudine, sed lege illud ius sibi iam diu quæsiuerit, vt constat ex 10. *quæst. 3. tota*, commodiùs de illo disputabitur alibi; interim adi DD. *in eam quæst. 3. cit.* & summistas in *ver. ius Cathedratici*, atque praxes omnes Episcopales, aut de officio Episcoporum scribentes.

4 Quarto circa consuetudinem accipiendi procurationem dum Episcopi visitant, aliqua quidem statuit Trident. *sess. 24. cap. 3 de reformat.* & pœnas latas à Gregor. X. in Concil. Lugdun. vti refertur *c. exigit. de censibus in 6.* innouauit, aliquid tamen circa eandem constitutionem immutauit, quæ omnia expendentur opportuniori loco, neque enim ita propriè spectant ad Simoniam, si quæ in istis peccantur, sed potiùs ad auaritiam, & grauamen fidelium.

5 Quinto Trident. *sess. 24. de reformat. cap. 14.* sustulit omnem prauam consuetudinem etiam particularium Ecclesiarum constitutione firmatam, in electione, nominatione, præsentatione, institutione, confirmatione, collatione, vel alia prouisione siue ad missione, ad possessionem alicuius Cathedralis Ecclesiæ, vel beneficij Canonicatuum, aut Præbendarum, vel partem prouentuum, seu ad distributiones quotidianas, apponẽdi certas conditiones, aut deductiones fructuum, solutiones, promissiones, compensationésque illicitas, turnorum lucra, aliáque eiusmodi, quę in pios vsus non conuertuntur; & tales ingressus Simoniacæ labis, aut sordidæ auaritiæ suspicionem habere significat.

Ex quibus 1. colligitur, pro collationibus, institutionibus, & possessionibus nihil posse exigi, neque ipsas sportulas, vt ex communi DD. quos dabit Garcias 8. *par. de benefic. cap. 1. n. 75.* constat, & ex declarationibus Congregat. Concilij, quas refert *ibid.* Garc. maximè vna Gerundensi euidenter deducitur. Quarè neque Episcopus, neque Vicarius eius aliquid pro collationibus beneficiorum accipere poterit etiam parum, contra Zech. *de republ. Eccles. cap. 23. de Vicario Episcopi, num. 4.*

Secundo consuetudo exigendi aliquid à nouo Canonico pro ingressu, aut possessione, quod cedat in vtilitatem aliorum Canonicorum, aut beneficiariorum, aliarúmve personarum ipsius Ecclesiæ, tanquam Simoniaca reiicitur à Trident. *l. cit.* quod Pius V. in sua constitutione, quæ incipit, *durum nimis*, data pridie Kalend. Iulij an. 1570. confirmauit: & sanè antiquo iuri consensit hac in parte Trident. nam *cap. Iacobus. de Simonia.* consuetudo exigendi prandium à nouo Canonico reiicitur.

Tertio non licet aliquid exigere in commodum mensæ capitularis v. gr. ad reparationem ipsius, quia illud cadit in commodum ipsorum Canonicorum. Itaque declarauit Cógregatio illud c. 14. Concil. interpretata, vti re-

fert Garc. *cap.* 1. *cit. num.* 90. Quarè constitutio vt nouus Canonicus certam summam det, cuius pars mensæ capitulari, pars fabricæ, pars Capellaniæ, & pueris chori ministris cedat Simoniaca censetur.

Quarto quæ omninò in pios vsus, puta fabricam Ecclesiæ, eius ornatum, pauperum eleemosynas, & nullo modo in Canonicorum, aliarúmve Ecclesiæ illius personarum vtilitatem cedunt, ex diuturna consuetudine capi, & postulari possunt; quia id apertè habet Trident. & illa consuetudo, cùm nullam Simoniæ, aut auaritiæ suspicionem generet, laudabilis est. Itáque docent passim omnes, & declarauit Congregatio in vna Segobiensi 2. Iulij 1590. dabit Barbos. *cap.* 15. *de Canonic. num.* 30.

Quinto consuetudo, ne grossam fructuum nouus Canonicus percipiat, nisi per aliquot annos inseruierit, non pugnat cum hoc decreto Tridentini, & laudabilis est Barbosa *in collectan. ad illud cap.* 14. *num.* 3. & varias declarationes, atque decisiones Rotę, maximè quando hi fructus post obitum debentur eorum hæredibus, adducit Garcias 2. *parte de benefic. à numer.* 138.

Sexto consuetudo Ecclesiæ Lugdunensis, quod Canonici nullos fructus percipiant, donec fuerint initiati sacris; laudabilis est, neque cum Tridentino pugnat. Ita pro Ecclesia Astensi respondit Congregatio 6. Maij. 1617. quod refert Barbosa, *cap.* 15. *de Canonic. n.* 34. quia Conc. prohibuit ne duntaxat pro collatione beneficij, aut possessione solueretur, quod non fit in hoc casu.

Septimo dulciaria, & conuiuia sunt prohibita à Tridentr. ex antiquo iure nuper allato. Vide Zerol. *in praxi. part. secund. ver. possessio beneficij. paragr.* 15. & de his conuiuiis Innoc. II. in Synodo Romana. *cap.* 2. & refertur *cap. vltim.* 1. *quæst.* 3.

Octauo poterit quidem Episcopus iusta ex causa onus beneficio imponere quandiu vacat, & partem aliquam fructuum aliis applicare, atque ita deinde beneficium cum eo onere conferre, vti diximus aliàs. Trident. enim tantùm agit de onere, quod nouo beneficiario imponitur ad obtinendum ingressum, seu possessionem sui beneficij.

Nono refert Rebuff. *in praxi. tit. quot modis beneficia acquirantur. n.* 13. & *in concord. tit. de public. Concubinar.* §. *quia verò*, Senatus Parisiensis decreto cautum fuisse, ne vltra aureum exigerent Episcopi pro collationibus. Id verò ita intelligendum est, vt non tribuant actionem pro exigua illa summa. 2. vt id capiatur pro notario, aut aliis expensis, non verò pro ipsamet collatione; neque enim probauit Simoniam suo decreto Senatus, quandoquidem vt *ibid.* testatur Rebuff. vetuit anno 1521. 4. Iunij ne quid *pro iucundo aduentu*, hoc est pro inita possessione exigatur.

CONSECTARIVM XV.

De quibusdam aliis consuetudinibus dandi aliquid pro Ordinibus sacris, & admissione in Clerum.

Pergimus examinare quasdam antiquas consuetudines circa ordinationes, & receptiones in Clerum, quæ aliquando probatæ, aliàs improbatæ fuerunt, quod ex regulis *Consectar.* 13. traditis facilè definies.

Primo igitur qui in Ecclesiæ alicuius

lus Clerum admittebantur, soliti erant illi bona sua offerre, quod de Ambrosio tradit Paulin. in eius vita, atque etiam de Marcione, qui ducenta sestertia donauit Tertullian. *de præscripti. cap.* 30. & eiusmodi oblationes probauit Iustinian. *nouell.* 56. *ad Memnam.* & *nouell.* 123. *cap.* 16. & *cap.* 2. quamuis Clericis singularibus dare prohibuerit. Damnauit tamen deinde Alexand. II. *cap. ex multis.* 1. *quæst.* 3. ad vitandam eam Simoniæ speciem, quæ quibusdam apparebat. Septima quoque Synodus *cap.* 5. idcircò id prohibet, quia plerumque fiebat, vt hi, qui aliquid Ecclesiæ contulerant, cæteros tumore quodam elati contemnerent. Itaque non tam reprehendit Synod. donationes factas ab ordinandis, quàm istorum ordinatorum deinde temeritatem, & superbiam, vti obseruat Zonar. & Balsamon.

2 Secundo electi Episcopi pauperiori plebi congiarium facere soliti erant; sanè in eam rem tria millia solidorum Romano Pontifici, cæteris Patriarchis duo millia pauperibus distribuenda indixit Athalaricus Arrian. apud Cassiodo. *lib.* 9. *Epist.* 15. vbi tamen seuerissimè Simoniam damnat; immò vt eam remoueat, ita edicit, nam plurimi ambiebant Episcopatum eiusmodi promissionibus, sic enim suffragia corrogabant. Quarè vetuit Athalaricus ne maior summa eâ, quam definiuerat, daretur, aut promitteretur. Vides tamen sub ea eleemosyna latuisse ambitum, & mercimonium quoddam sacræ dignitatis, & idcircò grauiter in ipsam inuehitur Gregori. *Epistol.* 112. *ad Syagrium Augustodun. lib.* 7. *indiction.* 2.

3 Tertio solemnis fuit quoque mos exhibendi tum populo, tum Ecclesiæ conuiuia à recens electis, aut consecratis Episcopis, atque etiam à Clericis suis fratribus, siue eiusdem Ecclesiæ Clericis. Immò sic aliquando suffragia sibi ambiebant, vt ex Sidon. *libr.* 4. *Epist.* 25. *ad Domnulum.* Conc. Carthagin. III. *cap.* 42. & African. *capit.* 20. Turon. *lib.* 5. *Histo. Franc. cap.* 47. & *lib. de vitis Patrum. cap.* 6. Thom. Vvalsinghan. ad ann. 1304. colligitur. Quia tamen tum inde quærebatur ambitiosè dignitas sacra, tum ea onera imponebantur tanquam debita, ita vt alioquin non admitterentur in Clerum, sublata est ea consuetudo, vti diximus *Confess. superiori in* 7. *casu.*

Quarto consuetudo dandi pecuniam Imperatoribus, eorúmque Ministris vt Pontifices, & Episcopi consecrari possent, impia erat omninò; excusabantur tamen Pontifices, qui iniustam vexationem redimere cogebantur; aduersus quam declamat Gregori. *in psalm.* 4. *Pœnitential.* quod verò impiè Christiani Imperatores vsurparunt, id deinde Turcæ sunt æmulati, qui etiam infandum hoc tributum à Patriarchis hodiè exigunt. 4

Quinto fuit consuetudo offerendi ordinantibus cappas, tapetia, bacinos, vel manutergia; quæ omnia exigi prohibentur à Synodo Pictaui. sub Paschal. II. *an.* 13. & Londin. sub Honorio II. *cap.* 2. 5

Sexto pro insinuatiuis, quæ ἐμφανιστικά dixerunt Græci, hoc est, nomine insinuationis, & admissionis in eandem Ecclesiam aliquid dari solebat iis, qui nouum Clericum, aut Canonicum, aut Episcopum, aliúmve comitabantur, & in possessionem mittebant, quod præterquam in maiori Ecclesia Constantino- 6

politana fieri prohibuit Iustin. *Nou.* 56. *in præfat.* & *cap.* 1. & *nou.* 121. *c.*16. Richard. Alban. legatus Apostolicæ sedis apud Iuon. *Ep.* 133. in cuius Ecclesia vigebat ea consuetudo, de illa queritur, quam etiam damnat Innoc. III. *cap. sicut. de Simonia.* & *cap. in tantum. eod. titul.* Alexand. III. *cap. cum in Ecclesia. ibid.*

QVÆSTIO XIX.

De Simonia in Beneficiis Ecclesiasticis.

HAnc controuersiam magnam partem hactenus disceptauimus, tum *q.* 2. ad quam propriè spectabat, tum *quæst.* 8 & *q.* 11. & 12. in qua de beneficiorum commutationibus, collationibus, & renuntiationibus Simoniacis quàm plurima tradidimus, tum denique *q.* 14. & *q.* 17. *proxima*, vbi de gratuita donatione, redemptione vexationis & aliis contractibus circa beneficia, an Simoniaci forent, disputauimus; quia tamen quædam alia supersunt explicanda, facturum me pretium operę existimaui, si ea diligentiùs hoc loco pertractarem, & principia certa, ex quibus tota ista controuersia de Simonia beneficiali dirimeretur, nostro more traderem.

PROPOSITIO VNICA.

Beneficium Ecclesiasticum formaliter sumptum inuendibile est ex natura rei, ac materia Simoniæ, sicut & omne ius percipiendi redditus Ecclesiasticos ex sacro, & spirituali ministerio prouenien s.

EXPOSITIO, ET CONFIRMATIO propositionis.

Repetendum est ex alibi dictis, Beneficium Ecclesiasticum esse ius percipiendi certam partem prouentuum Ecclesiasticorum, competens Clerico ratione ministerij alicuius spiritualis, ideóque in beneficio distinguimus primo titulum, siue ministerium spirituale, cui Clericus aliquis destinatus est, secundo ius quod ratione illius tituli, & ministerij habet ad prouentus temporales, tertio prouentus ipsos. Primum illud spirituale omninò est, atque adeò inuendibile, & materia Simoniæ propriè dictæ, quod per se euidens est, & omnes æquè consentiunt. tertium temporale esse constat. secundum verò nimirum ius percipiendi hos prouentus Ecclesiasticos temporales, si in se præcisè consideretur, & quatenus abstrahit à ministerio spirituali tanquam à sua causa, sed solùm quatenus facultas quædam moralis redditus temporales ex bonis Ecclesiæ capiendi, est quidpiam temporale; relatio enim non potest denominari nisi à suo termino, quando ab eius fundamento præscindimus: si verò hoc ius spectemus quatenus progerminat à ministerio spirituali, & ratione ipsius duntaxat conuenit Clerico, prorsùs spirituale est, aut saltem spirituali consequenter annexum, & quamuis sit quidam veluti effectus ministerij spiritualis, videatúrque causam æquiuocam, qualis hoc loco fingi debet, producere posse effectus inferioris ordinis, quàm ipsa sit, ideóque ministeriũ spirituale posse conferre ius merè temporale, nihilominus cum ius sit quoddam ens cõnotatiuum, & essentialiter dicat ordinem tum

tum ad terminum ad quem est, tum ad causam à qua est, sicut relatio ad suum fundamentum, & connotatio ad subiectum connotans, quoties ex aliqua ratione spirituali, & sacra prodit, spirituale & sacrum est saltem consequenter, vti quæst. 9. fuit expositum. Potest porrò hoc idem ius ad emolumenta temporalia, & prouentus Ecclesiasticos non modò considerari per præcisionem à ministerio spirituali ratione cuius conuenit beneficiato, sed etiam prout aliam quandam causam habet, quàm titulum spiritualem, siue sacrum ministerium; etsi enim debeatur sacris ministris sua sustentatio, & eam ob rem data sunt à fidelibus bona Ecclesiæ, tamen neque ministri habent ius ad hos potiùs prouentus, quàm ad alios, neque ad hanc quantitatem: Et præterea non sacris tantùm ministeriis, sed aliis quoque in Ecclesia necessariis inseruire debent, atque in varios vsus expendi ab Ecclesia possunt, & ab eius œconomis, & dispensatoribus diuersis personis varias ob causas etiam temporales distribui, modò tum fidelitas, tum æquitas in ea distributione in fideli domus DEI dispensatore non desideretur.

2 Ex his perspicua fit propositionis nostræ sententia. Aio enim beneficium formaliter sumptum, & vt est ius ad bona Ecclesiastica procedens ex sacro ministerio esse materiam Simoniæ propriè dictæ, siue ex iure naturali, & diuino, & non solùm Ecclesiastico, quod non modo in beneficiis verum esse contendo, sed in omnibus aliis; quotiescunque enim ius aliquod ad temporalia, habebit pro immediata, proxima, & adæquata sui causa, aliquid verè sacrum, & spirituale, toties vt sic erit materia Simoniæ, cum eadem in eo casu, atque in beneficio ratio valeat; appello autem tunc beneficium formaliter sumptum, quia in definitione beneficij, & præbendæ ius illud continetur, vti constat ex *cap. dilecto. de præbendis*, vbi præbenda sæpiùs ius spirituale nominatur. Qua de re vide Seluam *de benefi. par. 1. quæst. 1. num. 5.* Mandos. *in Regulam 21. Cancella. quæst. 4. num. 2.* Gonzal. *ad Regulam 8. Canc. Gloss. 2. num. 61.* & sanè non est ius duntaxat ad ministerium sacrum exercendum, quamuis enim, vt statim dicam, hoc ius merè spirituale sit, & separabile ab altero percipiendi temporalia, quod præcisè sumptum, vti monebam, temporale est; tamen si fiat ea iurium istorum separatio, dissoluitur ratio beneficij, quæ vtrumque istud ius complectitur, aut potiùs quod est ius ad redditus temporales debitos ratione sui ministerij; atque ita est aliquid spirituale tendens ad temporale. Sic igitur sumptum beneficium formaliter, dico esse materiam Simoniæ. In hac porrò propositione affirmatiua includitur contraria negatiua, nempe ius ad emolumenta temporalia si separetur à ministerio spirituali, à quo oritur, & propter aliquam aliam causam conferatur, vti conferri potest, non esse materiam Simoniæ propriè dictæ, hoc est, ex iure naturali, & diuino, sed ex Iure Ecclesiastico duntaxat, cùm facta ea separatione non sit iam ampliùs spirituale ius istud, neque per se, neque per connexionem, neque essentialiter, neque accidentario. Atque hac distinctione compono dissidentes Theologorum, & Canonistarum sententias; Theologi enim, qui cum Caietano *tom. 2. opusc. tract. 9. de Simonia. quæst. 1.* & *in summa. ver. Simonia.* Victor. *relect. de Simon. num. 44.* Soto. *lib. 9. de iusti-*

tia. quaest. 5. *art.* 2. *& quaest.* 7. *art.* 1. Aragon. 2. 2. *quaest* 100. *art.* 4. Valent. *tom.* 3. *disp* 6. *quaest.* 16. *punct.* 2. *quaest.* 7. & aliis communiter contendunt esse Simoniam diuini iuris, accipiunt beneficium formaliter pro iure percipiendi prouentus Ecclesiasticos propter officium spirituale, in quo fundatur, & cui est inseparabiliter annexum in ratione beneficij, cùm officium spirituale, siue obligatio ad illud exercendum non sit ius aliquod propriè loquendo, sed potiùs obligatio, & onus, atque fundamentum & causa beneficij, ac iuris prouentuum. Canonistæ verò cum Glossa *in cap. ex parte. ver. dimittere. de off. delegati.* & *in cap. cum pridem. ver. illicitè. de pactis.* Nauarr. *cap.* 23 *num.* 108. *in dicto* 7. *in nouissima editione*, retractans quæ quondam docuerat. & alij apud Tusch. *litt. S. con.* 250. *&* 252. *num.* 8. & Garc. 1. *part. de benefic. cap.* 2. *num.* 9. qui & illis *num.* 12. adhæret, solius iuris positiui Simoniam agnoscunt; sed nomine beneficij intelligunt ius ad emolumenta Ecclesiastica, quod cùm sit aliquid in se temporale, æque vendi potest, atque calix consecratus. Quæ vtraque sententia vera est, vt dixi, prout consideramus in beneficio ius prouentuum temporalium, de quo solo controuersia mouetur, connexum cum re spirituali, aut ab ea separatum, ita vt ex ea separatione, aut connexione sequatur necessariò, vendito iure isto ad temporalia, vendi simul ministerium sacrum, cui connexum est, aut propter separationem iam factam non vendi. Idcircò in mea propositione dixi beneficium formaliter sumptum, & ius ex spirituali ministerio proueniens, esse inuendibile. Atque mediam hanc nostram sententiam docent Theologi recentiores. Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 24. Ferdinand. à Castro. *disp.* 3. *de Simon. tract.* 17. *punct.* 13. *nu.* 5. Laym. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltimo.* § 5. *nu* 44. neque aliud voluit Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 4. & Valent. *loc. cit.*

3 Probatur verò vtraque pars nostræ propositionis; Et prima quidem, nimirum ius illud ad emolumenta temporalia connexum cum officio spirituali, à quo procedit, atque adeò beneficium formaliter esse inuendibile ex natura rei, quia quoties aliquid etiam temporale est ita connexum cum spirituali, vt eo vendito, necessariò vendatur spirituale cui connexum est, ipsum temporale vendi nequit etiam iure diuino, licet tota illa connexio fuerit ex sola institutione humana, inde enim habetur, hanc connexionem posse humana authoritate, per quam posita fuerat, destrui, quamdiu tamen ea perdurabit, illicita, & Simoniaca erit ex natura rei talis venditio, quod ex Regula Paschalis, *c. si quis obiecerit.* 1. *quaest.* 1. fusè probauimus *quaest.* 2. *in vltima parte propositionis vniuersalis*, vbi & ostendimus discrimen inter ea, quæ alicui spirituali connectuntur consequenter, & quæ antecedenter tantùm: priora enim illa ita se habent, vt ipsis venditis vendantur quoque illa, quibus eo modo annectuntur, quod non contingit in iis, quæ sunt tantùm antecedenter annexa spiritualibus: atqui in venditione beneficij, & iuris ad prouentus temporales venditur quoque necessariò ministerium sacrum ratione cuius illud ius clerico competit, & non soli prouentus temporales, sed illud ius quod est in clerico ad tales prouentus: illud autem ius est connexum cum ministerio sacro, in quo fundatur, & sicut nequit vẽdi relatiuũ, quin venda-

tur.

tur fundamentum, in quo est similitudo imaginis ad exemplar, siue figura facta, cuicúmque tandem rei impressa fuerit, ita neque hoc ius sine suo fundamento. Quodsi dicas, esse duo iura, & vnum ab altero separari, atque adeò sine altero vendi, & beneficium quidem non secundum se totum vendi, sed secundum aliquam sui partem, nimirum secundum ius ad emolumenta temporalia, sicut venditur calix consecratus secundùm materiam, & formam, non secundum consecrationem, ideóque non totus, & in sensu composito venditur; iam aliam definitionem, & essentiam beneficij compingis, in quo tamen non est aliud ius ad temporales redditus, quàm illud quod ex sacro ministerio prouenit, quodque vt sic participat spiritualitatem, & trahit secum venditionem talis ministerij, quandoquidem per tuam venditionem; non acquirit ius emptor ad hos prouentus nisi ratione illius sacri ministerij, quod idcircò venditum fuit necessariò vnà cum iure, quod illi soli conuenit; quarè longè diuersa est ratio iuris patronatus alligati alicui fundo; & calicis consecrati; hæc enim sunt annexa spiritualibus antecedenter, id est præcedunt ipsa spiritualia, quæ illis iam in suo esse constitutis accidunt; quarè sicut antecedenter ad spiritualia habent suum esse, ita etiam suam æstimabilitatem sortiuntur independenter à spiritualibus vt pote posterioribus, quorum nulla prorsùs habetur ratio in ista venditione, & æstimatione. At verò quæ consequuntur ad aliquid spirituale, cùm habeant totum suum esse dependenter ab illo, & in produci, & in conseruari, ab ipso quoque pretium, & æstimabilitatem sortiuntur; quarè si vendatur hoc annexum consequenter, spirituale quoque, cui annexum est, venditur, quandoquidem prius illud vendi nequit, sicut neque transferri sine isto, neque fingi poterunt duo contractus, quorum vnus sit gratuitus circa spirituale, alter onerosus circa temporale consequenter annexum: quia sicut per gratuitum illum contractum non acquiritur solum illud spirituale quod datur, sed etiam temporale illi connexum consequenter, & quod ex ipso necessariò profluit siue ex natura rei, siue ex institutione; sicut dato fundamento datur relatio, & data imagine datur similitudo, ita vendito consequenter connexo, venditur id, cui connectitur, & sine quo existere nequit, quod verius multò est in istis moralibus; inde factum reor, vt Patres eiusdem criminis damnent vendere *altare*, & *decimas, & vendere Spiritum Sanctum.* Ita Gregori. V I I. *lib. 6. Regesti. in indice Concilij eo anno habiti.* Concil. Rhem. sub Leone I I I. & Carolo Magno, *cap. 21.* acquirere *gradum & Ecclesiam.* In Concil. Moguntin. sub Arnulpho. *cap. 5.* & sub Rabano *cap. 12. acquirere Ecclesiam*, & beneficium, idem sunt, sicut & in Turon. sub Carolo. *cap. 15.* & *cap. presbyter. 1. quæst. 1.* quod Gratian. ex Gregorio adducit, at verò *cap. altare. ead. quæst. 3.* ex Paschali I I. refert: nisi dicas, Paschalem hæc sicut & alia quamplurima ex Gregorio fuisse mutuatum. Polycarp. verò *lib. 3. tit. 9.* citat idipsum ex Concil. Toletano. Nempe existimarunt hi PP. res Ecclesiæ, aut decimas, siue ipsam Ecclesiam, & gradum aut dignitatem ministrandi in Ecclesia, & altari, atque regendi Ecclesiam ita coniungi, vt vnum sine altero vendi non posset, atque vnà simul vendi Spiritum Sanctum.

siæ, & prouentuum ipsius, separatum à ministerio spirituali, à quo in beneficio tanquam à radice quadam progerminat, vendi posse ex natura rei, & non esse materiam Simoniæ propriæ, sed analogicæ ex iure solùm Ecclesiastico, perspicua manet, eámque communis sententia Canonistarum adstruit. Cùm enim ius illud præcisè, & in se spectatum sit temporale, & totam suam spiritualitatem in beneficio participet ex connexione cum sacro ministerio, siue titulo spirituali, sublata ea omni connexione, temporale remanebit, atque adeò ex sua natura vendibile; tota difficultas est, an ista separatio realis esse debeat, an per solam intentionem, & præcisionem, fieri possit, & à quo. Sed hæc omnia faciliùs exponentur *in consectariis.*

QVÆSTIO XX.

CONSECTARIA

Ex propositione superiori.

Consectar. I. Pontifex potest præbendam separare ab officio spirituali, & sic separatam vendere.

Consect. II. Pontifex nequit vendere beneficium.

Consect. III. An Episcopus possit præbendam beneficij vendere, aut aliquo titulo pro ipsa pecuniam exigere.

Consect. IV. An priuatus collator, aut resignans possit vendere beneficium quod confert, aut resignat ratione emolumenti temporalis, quo se priuat, & in alium transfert, ac proinde pro eo damno temporali quod patitur, quidpiam exigere.

Consectar. V. Vtrum præstimonia sint materia Simoniæ.

Consect. VI. An Capellaniæ sint materia Simoniæ.

Consect. VII. An commendæ sint materia Simoniæ.

Consect. VIII. An coadiutoriæ sint materia Simoniæ.

Consect. IX. An hospitalia sint materia Simoniæ.

Consect. X. An ius patronatûs sit materia Simoniæ.

Consect. XI. An pensiones beneficiorum sint materia Simoniæ, & an vendi, aut redimi possint.

Consect. XII. Soluuntur aliqui casus singulares.

Consect. XIII. An officia temporalia Ecclesiastica vendi, & alienari possint absque Simonia.

Consect. XIV. Quo iure vendatur Clericatus, & Auditoriatus Cameræ in Curia Romana.

Consect. XV. An pactio onerosa, siue transactio ad componendam litem beneficialem, sit Simoniaca.

CONSECTARIVM I.

Pontifex potest præbendam separare ab officio spirituali, & sic separatam vendere.

Primum istorum nemo negabit, si 1
attendat talem præbendam connexam esse cum tali officio spirituali, Ecclesiæ solius arbitrio, debet enim duntaxat sacro ministro suam sustentationem, quam si aliunde habeat, poterit omnes prouentus illi ratione ministerij sacri assignatos retinere, & cui voluerit applicare, atque ita titulum sine præbenda conferre; quia vt ait Abbas *in cap. cum super. num. 2. de concess. præbendæ.* præbenda non facit Canonicum, sed collatio iuris spiri-

tualis, alioquin Clericus, immò & Laicus, cui redditus Ecclesiastici per modum pensionis perpetuæ assignarentur, esset Canonicus, & beneficiatus. Deinde fatetur idem Abb. *in cap. Relatum, num. 2. de prebendis* ex solo iure Canoniæ, aliquem accipere posse ius suffragij in capitulo, quamuis Canonicam omnibus redditibus vacuam acceperit, sed nondum dicetur habere beneficium, quod idem quoque Abbas aduertit *in cap. nostra. n.1. de rescriptis.*

2 Hæc porrò separatio præbendæ, siue iuris ad redditus temporales à Canonica, siue titulo, siue sacro ministerio, iustas ob causas fieri potest duobus modis. primo actualiter, & realiter. secundo virtualiter. Primum contingit, quando vel Pontifex extinguit illum titulum, & beneficium, vel redditus beneficij, aut partem duntaxat ipsorum separat, & alicui sub alio titulo siue spirituali, siue non spirituali confert, vt in decimis, quæ Principibus conceduntur, & in annualibus præstationibus, siue annatis, quas in prouisione quorundam beneficiorum sibi Pontifex in sedis Apostolicæ subsidium sumit, in quibus malè Simoniam esse dixit Duaren. *libr. 6. de sacris Ecclesiast. myster.* quæ omnia commodiùs alio loco explicabuntur. Hoc etiam modo imponitur beneficiato pensio, in illa enim est, & reperitur actualis separatio partis fructuum beneficij ab ipso beneficio, non in perpetuum, sed ad tempus aliquod, puta vitam pensionarij. Imponitur autem beneficiario onus soluendi eiusmodi pensionem, quia cùm bona, ex quibus soluenda est, non fuerint in perpetuum distracta à beneficio, visum fuit commodius, si eorum administratio relinqueretur ipsi beneficiario cum eo onere soluendi pensionem ex illis, vt exacto tempore separationis faciliùs denuò vniri beneficio possent. Idcircò beneficiarius reuera non est nisi administrator illius partis bonorum sui beneficij, nisi quatenus ea distractio, quæ ad certum aliquod tempus facta est, non censetur perfecta, & integra.

Altera separatio est implicita, & virtualis, non formalis, quæ vel sola intentione fit, vel eodem saltem actu cum beneficij & tituli collatione; quia nimirum pars aliqua fructuum separatur à beneficio, quod confertur, & simul cum ipsa collatione beneficij datur beneficiato illa eadem pars separata; atque hæc omnia fiunt vno, eodémque actu, qui virtualiter multiplex est, nempe confertur beneficium, separatur ab illo pars aliqua fructuum, & illa confertur beneficiato ipsi, non titulo tamen beneficij, & tanquam aliquid ipsius beneficij, sed sicut alteri donaretur; immò & aliquando redimit ipse beneficiarius eam pensionem, aut eam partem bonorum separatam à beneficio sibi collato: quia igitur hæc separatio præbendæ partialis, fit simul cum collatione tituli, & beneficij, & non per actus realiter distinctos; idcircò dicitur separatio virtualis, & implicita, cùm tamen sit vera, & realis separatio, quod enim simul, aut distinctis temporibus à collatione beneficij, aut per distinctos actus fiat, nihil omninò refert, cùm semper eiusdem rationis existat, eundémque habeat effectum. Quod autem à Pontifi

Pontifice supremo bonorum omnium dispensatore eiusmodi virtualis, & implicita separatio fieri queat, nemo dubitabit, opinor, qui concesserit eidem Pontifici actualem, & formalem separationem eiusmodi bonorum Ecclesiasticorum à titulo spirituali, cum vtraque sit vera, & realis separatio, vti monebam, eosdémque habeat effectus, & in eo tantùm differant, quod vna magis expressa sit, atque adeò euidentior, & vsitatior, minúsque pios offendat, cùm altera vix vnquam sine scandalo possit adhiberi.

3 Secunda pars nostri consectarij, præbendam separatam semel à titulo spirituali posse vendi à Pontifice, probata manet ex propositione vniuersali, cùm iam nihil spirituale vendatur, sed aliquid merè temporale, quale est omninò præbenda, facta ea, quam explicui separatione, quod in singulis illis separationis modis singillatim ostenditur.

Et primo quidem, quando Pontifex extinxit omnem spiritualem titulum & spirituale officium, vel obligationem ad illud, præbenda remanens, & ius ad bona temporalia Ecclesiæ nihil amplius habet spiritualitatis, quarè nihil omninò spirituale siue per se, siue per connexionem venditur.

Secundo impositio pensionis, per quam separatur pars aliqua fructuum beneficij, non est venditio beneficij, vti patet; non enim illa pars fructuum datur à beneficiario in pretium beneficij sibi collati, sed pars bonorum Ecclesiæ desumpta ex eo beneficio, applicatur alicui iustas ob causas, & licet Pontifex sibi illam retineat, non dicetur vendere beneficium, sed partem bonorum Ecclesiasticorum, quorum est supremus administrator, ad congruam suam sustentationem transferre.

Maior difficultas est in separatione virtuali duntaxat, & implicita, an videlicet possit Pontifex imponere pensionem beneficio quod confert, & simul æstimare valorem illius, ipsúmque à beneficiato sibi aut alteri recipere, quod est vendere pensionem anticipatè ipsimet beneficiato, qui reuerà non dat pretium beneficij sibi collati, sed redimit pensionem in ea collatione beneficio suo impositam. Totam hanc venditionem, siue redemptionem pensionis culpa vacare existimant Suar. *lib.* 4. *de Simonia. cap.* 14. *à num.* 25. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. n.* 44. Filliuc. *tract.* 45. *cap.* 5. *num.* 16. Ferdinand. *punct.* 13. *num.* 4. hócque omninò volunt omnes Canonistæ, qui Simoniam in beneficiis contendunt esse iuris solùm Ecclesiastici, & à Pontifice non incurri. Probatur autem nostra assertio, quia nihil spirituale venditur, sed fructus iam extracti à beneficio, & ius ad illos sic extractos percipiendos. Quænam igitur fingi potest ea in venditione Simonia? Neque dicas, imponi onus beneficiato, nempe redemptionem pensionis impositę. Respondeo enim, conferri gratis omninò beneficium, quamuis non conferatur nisi volenti acceptare pensionem impositam, & redemptionem eius; súntque hic duo contractus, & sicut vsura non est, nolle mutare pecuniam, nisi quis tibi mutuet triticum, quia nulla imponitur obligatio in futurum, sed solùm petitur actus iustæ venditionis in præsenti, quod non est aliquid pretio æstimabile supra mutuum, estque solùm concomitantia duorum

contractuum, qui non miscentur: ita licet non conferatur beneficium nisi illi, qui reseruatam portionem redditiuum, & à titulo spirituali separatam redemerit, non propterea venditur beneficium, sed gratis datur, & simul venditur temporale commodum ab officio spirituali separatum per legitimam potestatem.

Hæc tamen venditio pensionis impositæ, & fructuum separatorum à ministerio spirituali, quamuis, vt ostendi, Simoniaca non sit, iniusta nihilominus esse poterit, si nimirum Pontifex plus exigeret, quàm fructus illius valeant, omnibus expensis; immo & Simoniæ suspicio vehemens existeret, quia cùm non acciperetur pro fructibus, qui sunt minoris valoris, pro ipsa collatione, quæ gratuita esse omninò debet, postulari videbitur excessus ille supra valorem portionis à beneficio separatæ.

CONSECTARIUM II.

Pontifex nequit vendere beneficium.

Id tandem ex superioribus sequitur, quia si beneficium, vel præbenda non separatur à ministerio spirituali, iam venditur illud ius spirituale, quod competit ratione ipsius, atque ita committitur Simonia iuris diuini; si autem fiat ea separatio vel actualis, vel virtualis, quam hactenùs descripsimus, non venditur ipsum beneficium. Addo vix Pontificem posse vnquam vendere fructus beneficiorum virtualiter tantùm & sola intentione sua ab officio spirituali separatos, eo modo, quo explicuimus, nempe imponendo pensionem, & obligando ad redemptionem beneficiatum, vt illi portionem separatam concedat; quia sic datur pretium Pontifici, ne aut separet fructus, aut illos iam virtualiter separatos restituat beneficio, illique denuò vniat, quod esset Simoniacum, venderet nimirum Pontifex vsum supremæ illius sacræ, & spiritualis potestatis, à qua habet, vt hæc bona variis illis modis dispensare possit: si verò pretium solius portionis iam separatæ quam ipsimet beneficiato vendit, accipiat, cùm hæc separatio implicita sit, & non satis appareat facta fuisse non sine graui scandalo, existimabitur ipsummet beneficium vendidisse. Adde vix vnquam fingi posse iustam aliquam causam huius venditionis, quæ pro arbitrio Pontificis facienda non est, alioquin aperitur via Simoniæ; ideóque Thomas Campegius Episcopus Feltrensis, *tractat. an Papa labem Simoniæ incurrere possit*, dixit, *facere Ecclesiastica beneficia vendibilia, est denigrare vniuersalem statum Ecclesiæ.*

CONSECTARIUM III.

An Episcopus possit præbendam beneficij vendere, aut aliquo titulo pro ipsa pecuniam exigere.

Imprimis certum est, non posse Episcopos sine Simonia contra ius diuinum vendere beneficia, cùm ne id quidem liceat Pontifici, eò quòd simul vendatur aliquid spirituale, vti fuit hactenus explicatum.

Secundo attenta natura rei, & amplitudine potestatis Episcopalis 1 possent illi disiungere fructus beneficij à beneficio, & de illis deinde ita distractis eodem modo, quo de merè temporalibus disponere, siue facere,

cere, vt ius ad illos aliter, quàm medio iure, & ministerio spirituali acquireretur. Illud denique temporale emolumentum sibi, aut alteri ex iusta causa applicatum, demum vendere. Ita Suar. *cap.* 24. *lib. de Simonia. num.* 35. quia nihil est in eo toto negotio, quod superet facultatem Episcopalem seclusa omni lege positiua, cùm enim Episcopus sit caput suæ Ecclesiæ, est quoque bonorum illius dispensator, neque secluso iure positiuo pendet ab alio, quàm Pontifice, qui eam potestatem potest limitibus certis continere.

Tertio hæc tamen distractio bonorum beneficij ab ipso beneficio, prohibetur Episcopo, ex communi DD. sententia. *titul. vt Ecclesiastica beneficia dentur sine diminutione*, & Concil. Lateranens. sub Alexand. III. *capit.* 7. quod refertur *cap. prohibemus. de censibus*, vetat Episcopis, aliisque Prælatis *nouos census imponere Ecclesiis, aut veteres augere, aut vllam partem redditũum suis vsibus appropriare.* Et in Concil. Turonens. vti refertur *cap. maioribus. de prebend.* maiora beneficia in sua integritate permanere oportet, & minimas præbendas sectionem non pati. & *cap. vacante*, repetitur illud idem statutum Turonense, & præbendam minuendam esse negatur, nisi in duas propter copiam prouentuum, diuidatur. Quia tamen iura ista non sunt ita clara, vt adimant omnem facultatem Episcopis aliqua onera imponendi beneficiis, ac partem aliquam fructuum ipsorum in pium aliquod opus applicandi, quod de Ecclesiæ Cathedralis fabrica docent Glossa Maryni. & Ioan. Andre. *in cap. si propter. de rescriptis. in* 6. imponere etiam illos posse temporariam beneficiario pensionem, quamplurimi docent, quibus nos adhæsimus alias: ius præterea annatarum habet alicubi Episcopi, vt alibi dicam. Idcircò vt abstineam ab hac quæstione, scilicet, an Ecclesia sustulerit Episcopis omnem facultatem distrahendi prouentus à beneficiis, & iustam ob causam in aliquem alium vsum pium, atque Ecclesiæ commodum conuertendi, siue in vtilitatem ipsius Episcopi cedat, siue non, quod totum alibi disquiretur:

Duo mihi certa sunt hoc loco. 2
Primum, Episcopum quoties poterit annuam pensionem, aut aliud eiusmodi onus imponere beneficio, vnde sequatur distractio partis alicuius reddituum illius, qui per aliquot annos in opus quoddam pium insumendi sint, posse quoque ab ipso initio collationis beneficij computare valorem pensionis impositæ, aut reddituum in aliud opus destinatorum, atque illum à beneficiario exigere absque vlla Simonia. Ita post multam consultationem cum viris sapientibus ait se respondisse Maior *in* 4. *dist.* 25. *quæst.* 2. *ad* 2. & posita illa facultate imponendæ pensionis, aut applicandi fructus beneficij in pium vsum concedit Suar. *cap.* 24. *cit. n.* 37. & sequitur necessario ex dictis, facta enim fuit saparatio vel actualis, & formalis, vel saltem virtualis, & implicita partis præbendæ à titulo spirituali; ergo vendita ea parte præbendæ iam auulsa, & separata à sacro ministerio, & à iure spirituali ex illo procedente, nihil prorsus spirituale venditur, neque proinde committitur Simonia, & aliunde non violatur lex Ecclesiastica; igitur nullo modo peccatur.

Secundo certum est, magnum esse 3
periculum turpis lucri, immò & Simoniæ in hac petitione pecuniæ

à beneficiato, maximè quando cedit in commodum ipſiuſmet Epiſcopi collatoris, ideóque niſi tota res admodùm perſpicua ſit, nunquam hanc pecuniæ exactionem, & ſimultaneam redemptionem oneris impoſiti conſulendam eſſe, quod etiam monuit Major, præterquam quod vitandum eſt ſcandalum, quod ſine dubio inde creabitur, cùm pauci iſtas diſtractiones virtuales, & eiuſmodi ſubtiliores diuiſiones nouerint, aut diſtinguere poſſint, & Simoniam in eiuſmodi collationibus committi, iure merito ſuſpicari valeant.

CONSECTARIVM IV.

An priuatus Collator, aut Reſignans poſſit vendere beneficium, quod confert, aut reſignat ratione emolumenti temporalis, quo ſe priuat, & in alium transfert, ac proinde pro eo damno temporali, quod patitur, quidpiam exigere.

1 Reſpond. ex noſtra propoſitione vniuerſali ſequi, Simoniam in hoc caſu committi, cùm enim præbenda, ſiue fructus beneficij ſint illi annexi, & miniſterio ſacro, atque ſpirituali ab Eccleſia, non poteſt priuatus beneficiarius, aut quis alius illos ſeparare; quare non conferet aliud ius ad percipiendos hos fructus temporales, quam illud ipſum quod habet, illud autem naſcitur ex officio ſpirituali, atque adeò ſpirituale eſt, & inuendibile, nec quidquam obſtat, quod poſſit locare eos fructus etiam ad vitam ſuam ſecluſa lege politiua, atque adeò anticipatè pretium illorum accipere, & tunc vel emptori, vel alteri tradere gratis beneficium cum reliqua parte fructuum, quam ſibi reſeruarat; quia cum conductor fructuum illos non percipiat niſi nomine, & vice beneficiati, manéntque etiam poſt eam diuturnam locationem annexi titulo beneficij, quod confert totum ius ad illos, ſtatim atque hic beneficiatus ſuum beneficium alteri tradiderit, ſimul tradet ius ad eos prouentus, qui eos repetet à conductore, neque obligari poterit, vt illis careat; aut ſi iſte collatarius, vel reſignatarius ſit ipſemet conductor, iam proprio nomine poſſidet illos fructus, neque collatori, aut reſignanti, à quo illos conduxerat, tenetur reddere, & poteſt anticipatum ipſorum pretium repetere; vnde beneficiarius, qui anticipato pretio locat fructus ſui beneficij in longiſſimum tempus, aut ad vitam, cùm tamen habeat animum dimittendi beneficium, facit iniuriam aut conductori, aut ſucceſſori, immò & committit Simoniam, ſi obliget ſucceſſorem ad non repetendos fructus à conductore toto illo tempore, quo durabit locatio facta ante collationem, aut reſignationem.

Non eſt etiam quod obiiciat beneficiarius, ſe poſtulare pecuniam duntaxat in compenſationem damni temporalis, dum collatione, aut reſignatione ſui beneficij priuat ſe emolumento temporali; nam poterat vitare illud damnum retinendo beneficium, ſibi igitur imputet; deinde cum careat onere, & obligatione ſacri miniſterij, propter quod dabantur iſti prouentus temporales, non patitur damnum, quia iactura illa temporalis compenſatur obligationis carentia. Denique cùm poſſit etiam ab Eccleſia obtinere eiuſmodi 2

modi iacturæ compensationem aliquam legitimam, non debet sua authoritate illam sibi vindicare, & dimisso titulo, necessarium omninò est, vt quæ illi connexa sunt emolumenta dimittantur, quod in omnibus aliis contingit. Et sanè nulla vnquam committeretur Simonia in beneficiis, neque enim vllus dicet se accipere pro titulo beneficij, & iure spirituali, sed solùm pro præbenda, & temporali emolumento, quod in beneficio reperitur; neque vllus tam stupidus erit, qui non animo, & intentione ista separet, diuidatque istos contractus.

CONSECTARIVM V.

Vtrum præstimonia sint materia Simoniæ.

Respond. esse, quia vel sunt vera beneficia, vt communior sententia post Pij V. Bullam hodiè censet, vel saltem habent officium aliquod diuinum, propter quod dantur, nempe recitationem horarum Canonicarum, ad quam modò obligantur ex Pio V. cùm igitur ea functio spiritualis det ius ad certam illam partem prouentuum ex pinguioribus beneficiis separatam ad alendos Clericos, vt in gradu Clericali proficiant, reuerà vendi non poterunt, quin vendatur aliquid spirituale. Ita Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 25. *sub fin.* Ferdinand. *punc.* 13. *disp.* 3. *de Simon.* Filluc. & alij passim. Confirmaturque ex eo quod ex Bulla Pij V. eodem modò quo beneficia conferri debeant, & inaudita sit ista venditio in Ecclesia. Antiqua verò præstimonia, quæ erant pensiones temporariæ assignatæ Clericis, vel vt in studiis alerentur, vel in subsidium terræ Sanctæ; neque beneficia erant, vt diximus alibi, neque vera materia Simoniæ.

CONSECTARIVM VI.

An Capellaniæ sint materia Simoniæ.

Respond. alias esse Capellanias authoritate Episcopi institutas, quæ verè Ecclesiastica beneficia sunt, alias verò quæ pendent ex sola instituentis voluntate, & sunt quædam legata relicta cum obligatione dicendi certum Missarum, aut precum numerum, quæ neque beneficia Ecclesiastica sunt, neque eorum more reguntur, & idcircò laicæ Capellaniæ nominantur, vt fusè diximus *tractat. de beneficiis.* Priores illæ Capellaniæ sunt materia Simoniæ propriè dictæ, vt patet ex propositione nostra: non verò posteriores & Laicæ, sed salaria quædam, & stipendia Missarum, idcircò posse absque Simoniæ labe pecuniâ obtineri dixit Ferdinand. à Castro, *tractat.* 17. *disputat.* 3. *punct.* 13. *numer.* 14. cum Gonzales *in Regula octau. Cancella. glossa.* 5. *numero* 25.

CONSECTARIVM VII.

An Commendæ sint materia Simoniæ.

Distinguendum etiam hoc loco est inter Commendas Clericales, & Militares, In prioribus commendantur alicui Clerico Ecclesiæ cum spirituali ipsarum administratione, ratione cuius fructus, aut earum pars designantur commendatario. Aliæ verò sunt commendæ militares, quibus commen

mendantur Ecclesiæ alicui, sed in auxilium, aut defensionem, aliúdve auxilium,& ministerium temporale, titulo merè laico. Priores illæ siue perpetuæ sint, siue temporariæ, materiam Simoniæ contra ius diuinum continent, quia consistunt in administratione spirituali, cui annexum est ius ad prouentus, ita vt titulus in quo fundatur eiusmodi ius, sit functio spiritualis, sicut in beneficiis. Quarè eodem modo in earum, atque beneficiorum venditione committetur vera, & propriè dicta Simonia; cùm ea venditio intelligi nequeat sine venditione administrationis, vel iurisdictionis spiritualis, quæ in ea commendatione delegatur, quando est temporaria, vel absolutè traditur, quando est perpetua. Commendæ militares cùm ad nullam spiritualem functionem dentur, etiamsi non nisi personis Ecclesiasticis, & Religiosis etiam professis dentur, non sunt materia Simoniæ, & pecunia comparari poterunt, dantur enim in stipendium militiæ,& præmium laborum: neque professio Religionis est titulus, cui annectantur illa stipendia, aut bona, sed conditio personæ; neque inde fit, vt quæcunque solis Clericis, aut Religiosis dari possint, sint annexa titulo spirituali, si non dentur ad functionem Clericalem, quæ hoc loco nulla est; obligatio enim ad certas preces non est ex vi commendæ, sed ex Religiosa Regula; facultas quoque in suis commendis præsentandi sacerdotem, qui sacra ministret, est quoddam ius patronatus annexum commendæ, quod quidem non potest vendi, non tamen facit commendam inuendibilem, sicut neque fundum, cui sæpiùs annectitur. Atque ita sentiunt Rodriq. *tom.* 2. *summ. cap.* 61. *num.* 12. Vega, 2.*part.sum. cap.*101. *casu* 52. Ferdinand *punct.*13. *cit. num.* 13. Suar. *lib.*4. *de Simon. cap.*27. *n.*8. qui omnes benè tamen aduertunt, etsi harum commendarum militarium venditio Simoniaca non sit, fore tamen iniustam, & illicitam, quia non sunt institutæ, neque permissæ aut Magistris generalibus Ordinum, aut Principibus vt vendantur, sed vt distribuantur benè meritis, & secundum ordinum statuta, sunt enim bona Ecclesiastica, quibus Ecclesia potest quas libuerit iustas conditiones apponere, & reuerà magna ex ea venalitate perturbatio, & offensio orietur; poterit tamen illarum dispensator imponere aliquid agendum nouo Commendatario, vt profectionem in Africam, aut expeditionem aliquam militarem, quia ad similes actiones ex instituto suæ Religionis tenentur.

CONSECTARIVM VIII.

An Coadiutoria sint materia Simoniæ.

Respond. esse, quia cùm sint facultates exercendi officium, quod proprietarius exercere nequit, atque aliquando cum futura successione, continent functionem spiritualem,& ius quoque ad obtinendum deinde illud beneficium, quando conceduntur eum futura successione,& idcircò in illarum venditione aliquid spirituale necessariò venditur, sicut de commendis Clericalibus dicebamus. Ita Suar. *cap.*27. *cit. num.* 5. Filluc. eum de more sublegens, contra Ferdinand.*punc.* 15. *cit. n.*14. vbi ex eo, quod hæ Coadiutoriæ non sint beneficia, negat in earum venditione committi aliquam Simoniam iure Ecclesiastico punibilem. Verùm quidquid

sit

sit de iure Ecclesiastico, & foro externo, satis nobis est committi Simoniam propriam, & contra ius diuinum propter rei spiritualis venditionem. Quod addit Ferdinand. nullam esse Simoniam, si aliquid in sustentationem concedentis Coadiutoriam detur, aliò pertinet, idque nos vltrò fatemur; cùm enim Coadiutus beneficium adhuc retineat, tametsi illud administrare nequeat, ex eiusdem beneficij redditibus sustentari debet. Sed de his egimus alibi fusiùs.

CONSECTARIVM IX.

An hospitalia sint materia Simoniæ.

Repetenda sunt hoc loco, quæ de hospitalibus diximus disputantes *de beneficiis:* quædam sunt hospitalia priuata authoritate instituta, quæ neque Ecclesiastica beneficia sunt, neque materiam vllam Simoniæ continent, vti omnes fatentur; etiamsi enim sint pia loca, id est, ad pietatem ordinata, nullam tamen administrationem spiritualem important, sed omninò temporalem, piam tamen & Religiosam. Alia sunt hospitalia Episcopi authoritate instituta, quæ, vti diximus aliàs, censentur inter loca Religiosa. *C. ad hac. de Religiosis domibus.* Hæc autem sunt iterum in duplici differentia, quædam enim Laicis committuntur ad eam piam, & Religiosam administrationem, quamuis habeant sibi annexas Capellas, aut Ecclesias, atque etiam decimas percipiant. Quædam autem reuerà vel ex fundatione, vel ex consuetudine dantur in titulum personis Ecclesiasticis. Priora illa non sunt beneficia, vt patet ex personis quibus committuntur, sed sunt officia quædam Religiosa: posteriora illa naturam beneficij imitantur, & vel Ecclesiæ, ac beneficia sunt, vel alicui Ecclesiæ, aut beneficio accedunt; quæ omnia loco citato explicuimus. Ex quibus difficultas proposita soluitur; nam hospitalia, quæ vel beneficia sunt, vel illorum naturam imitantur, dantúrque in titulum, atque spiritualem administrationem includunt, sunt materia Simoniæ, & vendi nequeunt. Ita Selua. *de benefic.* 1. *part. quæst.* 3. *num.* 1. *&* 4. *&* 28. & 2. *part. quæst.* 11. *n.* 14. Rebuff. *in praxi. tit. de deuolution. num.* 73. Ferdinand. *disp de Simonia. punc.* 13. *num.* 15. Suar. *cap.* 27. *citato. num.* 11. Alia verò hospitalia quæ habent solum regimen temporale, sollicitudinem v. gr. infirmorum, atque curam bonorum, & redditaum hospitalis, non sunt materia iuris diuini, cùm ea administratio tota temporalis sit, vt dixi, & nulli prorsùs officio sacro connexa; si quas enim annexas habent Capellas, sunt veluti patroni earum, neque patronatus venditur, etiamsi administratio, cui annexus est, vendatur. Iure tamen Ecclesiastico inuendibilia sunt talia officia administrandi hospitalia ista, quia *cap. Saluator.* 1. *q.* 3. prohibetur vendi quælibet administratio Ecclesiastica, vt inferiùs explicabimus: hîc autem est eiusmodi administratio, quandoquidem talia loca, eorúmque bona Ecclesiastica, & Religiosa sunt, vti diximus. Itáque docent Suar. *numero vlt. cap.* 27. Gonzales *in Regulam* 8. *Cancella. glossa* 5. *paragr.* 4. *num.* 21. Ferdinand. *l. citato*, qui alios dabunt.

CONSECTARIVM X.

An ius patronatus sit materia Simoniæ.

Respond. hoc ius esse spirituale, quod latè ostendimus *tractatu de beneficiis:* quarè non modò materia est Simoniæ ex iure Ecclesiastico inductæ, sed propriæ, atque ex iure diuino, & naturali, vt *ibid.* inferebamus; quomodo autem acquiri possit venditione, aut præscriptione fundi, cui annexum est, aliaque quę ad hanc Simoniæ disputationem spectare quoque potuissent, *ibi.* pluribus disputauimus.

CONSECTARIVM XI.

An pensiones beneficiorum sint materia Simoniæ, & an vendi, aut redimi possint.

Respond. pro diuersitate, & natura pensionum, de quibus agemus alibi, rem istam facilè definiri ex nostra propositione vniuersali.

1 Dico igitur primo pensionem laicam, & merè temporalem, quæ assignatur etiam laico propter officium aliquod temporale præstandum aut præstitum Ecclesiæ, esse vendibilem, neque constituere materiam Simoniæ, cùm in ea nihil prorsùs sit spirituale, quod vendi dicatur, siue subiectum ipsius, siue finem spectes. Atque ita sentiunt omnes contra Rebuff. *de pacifica possessio. numer.* 34. quamuis enim materia, vt ita dicam remota huius pensionis, sint fructus beneficij, ex quibus decerpitur hæc pensio, non confert tamen illi vllam spiritualitatem, neque facit, vt sit annexa titulo spirituali, sed potiùs supponit ab eo auulsam esse per legitimam potestatem, qua ratione decimæ, vbi Principibus in subsidium aliquod legitimum concessæ sunt ab Ecclesia, non sunt aliquid deinceps spirituale, quandiu in eo statu permanent, & idcircò venduntur, & redimuntur. Stylum tamen Curiæ ferre vt non redimantur, neque vendantur inconsulto Romano Pontifice testatur Azor. *tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 10. *quæst.* 10. vbi & alios allegat, qui idcircò in ea venditione priuata authoritate facta aliquā Simoniam iuris Ecclesiastici agnoscunt. Sed mihi neque satis constat de eo Curiæ stylo, neque ille facit ius, neque saltem extra Romanam Curiam quoad forum internū obligare videtur, vti diximus aliàs.

Dico secundo pensionem Clericalem, quæ assignatur Clerico ad ministerium aliquod spirituale exercendum, siue ea perpetua sit, siue temporaria, esse spiritualem, & materiam Simoniæ. Hanc pensionem stipendiariam vocat Suar. *lib. de Simonia cap.* 26. *numero* 20. & eam duplicem facit, vnam quæ est imposita beneficio, Episcopatui verbi gratia pro titulari Episcopo, vt in Pontificiis muneribus iuuet proprium Episcopum, pro visitatore, concionatore, & similibus, siue ea pensio sit pro illo munere duntaxat imposita, siue alicui personæ particulari illud munus gerenti, & quamdiu illud geret, semper enim ipsi manebit obstrictum beneficium ad talem pensionem dandam in stipendium, & sustentationem; euidens porrò est eiusmodi pensionem annecti spirituali ministerio, sicut in beneficio dicebamus de præbenda. Non poterit itaque vendi, nisi vendito eo ministerio, vt dicebamus de venditione beneficij: neque 2

que

que licebit eam redimere, quia sic extingueretur obligatio pensionarij ad talem functionem spiritualem exercendam, quam tamen extingui non posse, & debere manere supponimus. Quodsi pensionarius retenta sua tota obligatione ad munus spirituale præstandum, vendat suam pensionem, aut de illa cum beneficiato paciscatur, ea non erit nisi venditio, aut locatio fructuum pensionis, aut pensionis ipsius materialiter sumptæ, pro qua annuatim percipienda potest simul vna aliqua summa capi, vt patet.

Quædam verò alia est pensio stipendiaria, quam idem Suar. *n.* 21. personalem vocat, quia non est beneficio imposita, sed beneficiato, siue potiùs quam ipsemet beneficiatus sibi imponit, dum certum stipendium assignat sibi in sacris ministeriis cooperanti, de qua pensione eadem planè ratione, qua de aliis stipendiis sacrorum ministrorum sentiendum est; itaque iure exigetur à ministro, & de ea paciscetur beneficiatus, vt augeat, aut minuat intra latitudinem iusti stipendij, nisi fortassis iam illud à superiore definitum esset neque enim posset partem ipsius sibi retinere, nisi omninò volente stipendiario, alioquin & iniustitiam committeret, immò & Simoniam, si vt illi ministro potiùs, quàm alteri ministerium illud sacrum committeret, stipendium definitum minueret.

3 Dico tertio pensiones Clericales, quæ non dantur quidem nisi Clericis, non tamen ad sacrum ministerium, sed alias ob causas, non esse materiam Simoniæ, & spectato antiquo iure vendibiles esse. Ita Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 26. Less. *cap.* 35. *dubit.* 22. Ferdinand. *punct.* 13. *citato.* fuitque ea ferè veterum sententia, qui ferè existimarunt pensionem non esse aliquid spirituale, quod intelligunt de his, quæ non dantur propter sacrum ministerium, neque ad illud obligant, & sunt Clericales simplices, vt aliqui appellant; vel, vt alij malunt, mixtæ, quia Clericis quidem duntaxat assignantur, qua ex parte sunt quodammodo sacræ, & non laicæ; quia tamen non respiciunt spiritualem functionem vi illarum faciendam, sed alias causas, non sunt omninò spirituales, sed mixtæ. Dantur autem primo ad sustentationem Clerici pauperis, secundo ob senium Parrochi, alteriúsve beneficiati, qui nequit ampliùs deseruire Ecclesiæ, & ideò in eius locum alter sufficitur cum onere pensionis, tertio propter litis beneficialis amicam compositionem, siue transactionem, quarto propter beneficij resignationem. Has igitur omnes pensiones vendibiles esse, cùm nihil spirituale, quod in illis necessariò vendatur, contineant, ostenditur primo in pensione assignata seni Parrocho, quia vt vidit Caietanus *tomo primo, opusc.* 31. *respons.* 9. non datur ad officium spirituale præstandum, sed ad alimenta ex gratitudine quadam; neque quidquam facit, quòd aliàs hic Parrochus officia spiritualia præstiterit; tum quia non datur pensio tanquam debita ratione præteriti officij, cuius mercedem, siue stipendia, ac sustentationem tunc percepit, quare officium illud est tantùm conditio, sine qua non exhiberetur illi ea gratitudo; tum quia ius ad prouentus temporales non censetur spirituale nisi quando obtinetur, & conseruatur

mediante officio spirituali prestando, non autem iam præstito. Ratio discriminis est, quia quando officium spirituale præstandum est, ius in prouentus temporales, non est immediatum, sed solùm mediate officio spirituali, ideóque ius illud vendi nequit nisi simul vẽdatur ius radicale, fundamẽtale, & primarium, ex quo ius illud immediatum in prouentus nascitur; quando autem officium spirituale, quod est fundamentum iuris proximi, & immediati in fructus, præstitum iam est, ius illud est iam acquisitum, & est immediatum, ac merè temporale, neque ampliùs connexum rei spirituali, quæ transiit tum quoad se, tum quoad suam obligationem simile officium præstandi, vti supponimus in nostro casu. Confirmatur, quia ex officio spirituali potest nasci dominium, & possessio temporalis, vt videmus in omnibus beneficiatis qui sunt domini, & possessores temporales fructuum perceptorum ex suis præbendis propter officium spirituale à se præstitum. Cur igitur etiam non poterit ex officio spirituali præterito ius etiam temporale proximum, & immediatum ad aliquid temporale procedere? Quamuis igitur ex quadam gratitudine propter ministerium Ecclesiæ exhibitum seniori Parrocho aliqua pars fructuum beneficij in annuam pensionem reseruetur, ea pensio non erit spiritualis, sicut neque eleemosyna, quæ eiusmodi Parrocho intuitu benè gesti officij ab alio quopiam donaretur, fieret spiritualis.

Eodem modo de pensione, quæ in sustentationem Clerico pauperi assignatur, dicendum est, neque enim ea magis spiritualis dici potest, quàm legatum relictum pauperi Clerico: quia in his omnibus Clericatus se habet tantùm concomitanter, & vt dispositio subiecti; titulus autem, vt vocant, siue finis, atque causa motiua donationis est paupertas, quam tamen non placet ita subleuare, nisi in Clerico. Itaque totum illud ius immediatè confertur personæ, in qua tamen conditio quædam spiritualis requiritur, non autem annectitur titulo spirituali, vti fieret, si quicunque hanc conditionem, aut titulum haberet, tale ius eo ipso sibi compararet; vt si in aliqua Ecclesia omnis Clericus haberet ius centum libras prouentuum Ecclesiasticorum percipiendi; tunc enim hæc pensio daretur ipsi, vt ita dicam, Clericatui, ipsique annecteretur, atque adeò fieret spiritualis per connexionem, consequeretur enim ad eiusmodi spiritualem titulum, quod non fit, quando immediatè confertur personæ, licet in ea conditio spiritualis requiratur.

Tertia pensio, quæ datur in compositione litis, & quarta quæ ob resignationem beneficij, sunt etiam merè temporales, vt vides, & facilè rationes allatæ ipsis accommodari possunt.

Ex his sequitur, nullam Simoniæ materiam hoc loco reperiri, & has pensiones ex natura rei vendibiles esse, vti contendebamus. Addidi idem dicendum esse secundum ius antiquum, quia nullibi legitur prohibitio contraria, & qui sunt in contraria sententia, eam tantùm probant ex stylo Curiæ Romanæ, de quo an antiquitùs fuerit, certum non est; inde verò tantùm habetur, vti iam monui, puniri tanquam Simoniacos, qui vendiderint eiusmodi pensiones, teste Toleto, *lib. 5. cap. 91.*

4 Dico quarto iure nouo Pij V. in motu proprio, an. 1571. qui incipit.

pit. *Ex proximo.* omnes pensiones Clericales, siue solis Clericis assignatæ, spirituales sunt, atque adeò materia Simoniæ, & iure diuino inuendibiles. Ita Suar. Lessi. Layman. Ferdinand. aliíque passim. Quia Pontifex illa sua constitutione omnes Clericos pensionarios obligauit ad officium B. Virginis recitandum eodem prorsus modo, & sub eodem onere, quo tenentur beneficiati ad horas Canonicas. Vnde sequitur, eiusmodi pensiones annexas esse titulo spirituali, atque ea in re imitari naturam beneficiorum, & idcircò esse inuendibiles, vt ipsa beneficia, quod enim tota ista connexio sit ex institutione Ecclesiæ, non impedit, quominus quamdiu ea durat, quæ sic connexa sunt spiritualibus consequenter, faciant materiam Simoniæ propriissimè dictæ, vti sæpiùs fuit explicatum. Hæc tamen Bulla pluribus in locis recepta non est, maximè in Gallia, & vulgò ignorari, atque nunquam in praxin redactam esse testatur Lessius; idcircò ius nouum illius Bullæ minimè à nobis considerandum est.

5 Dico quinto omnes istas pensiones Clericales, non spirituales, sed mixtas propria authoritate redimi posse. Ita Caietan. *opusc.* 31. *tom.* 1. *disp.* 10. Tolet. *lib.* 5. *cap.* 92. Laym. Ferdinand. Lessi. *locis citatis.* Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 16. *punct.* 3. *quæst. vltima.* Binsfeld. *in cap. de Simonia. quæst.* 2. *con.* 3. qui omnes, aliíque secluso stylo Curiæ contrarium faciente, & spectata rei natura ita affirmant, contra Nauarr. *cap.* 23. *n.* 111. Suar. *cap.* 16. *cit.* Bonac. *disp. de Simon. quæst.* 4. §. 13. *num.* 9. & alios, qui id maximè contendunt ex iure nouo Pij V. vbi eæ pensiones redditæ sunt spirituales per connexionem cum spirituali officio.

Nihilominus probatur nostra assertio, quia id quod hoc loco emitur, non est pensio ipsa, vti fusiùs exponit Valent. sed immunitas ab obligatione soluendi pensionem; quarè vt videamus, an ea venditio sit Simoniaca, parum interest, quod ea pensio sit spiritualis, aut temporalis, clericalis, aut laica, & quod detur propter functionem spiritualem, aut aliquam aliam causam, cùm ipsa pensio non ematur, sed immunitas ab ea præstanda, quæ immunitas non est quidpiam spirituale, vt patet, sed est liberatio ab onere temporali, siue retentio partis fructuum beneficij: si quis enim pecunia redimeret onus, & obligationem soluendi decimas, vti quotidie fit, non dicitur emere aliquid spirituale, etiamsi decimæ sint vectigalia quædam, & præstationes debitæ Clericis titulo spirituali. Deinde illa immunitas soluendi partem fructuum beneficij destinatam pensionario, non magis ordinem dicit ad aliquid spirituale, quàm ipsimet fructus; hi autem nullum eiusmodi ordinem habent, neque fiunt spirituales, ideóque vendi possunt. Quod autem inde sequatur beneficium, siue ius, quod remanet beneficiato, extendi ad partem fructuum, ad quam antea non extendebatur, non facit Simoniam, quia id omninò per accidens est ex immunitate beneficij anteà grauati.

Obiicit Suar. Simoniam committi in eo, quod post Pij V. constitutionem non possit redimi pensio, quin obligatio pensionario imposita faciendi ministerij spiritualis extinguatur, quod fieri nequit priuata authoritate, ita vt pensionarius se exoneret illo officio, & tamen sibi retineat totum illud temporale, quod non

datur nisi ratione officij spiritualis, nimirum recitationis Horarum Beatæ Virginis, & in ea venditione reuerà venditur spiritualis ille titulus, non vt transferatur in redimentem, sed vt extinguatur & pereat, sicut qui emit chartam, vt illam laceret, aut comburat: quodsi ita redimatur pensio, vt pensionarius semper retineat obligationem ad pensum spirituale persoluendum tunc non committitur Simonia, quia est tantùm locatio, aut venditio fructuum, quos simul accipit pro stipendio officij singulis diebus, ac toto illo tempore tollendo. Denique aliud est renuntiare officio, & commodo simul quod ex eo officio prouenit, quod fit ab eo, qui gratis remittit pensionem sibi constitutam; aliud verò renuntiare ministerio spirituali, & tamen simul velle percipere commodum temporale, quod non nisi ratione illius officij spiritualis percipi potest, quod quis neget esse aliquid iniquum, & inordinatum? atqui hoc fit à vendente suam pensionem beneficiario illam redimenti, liberat enim se onere recitandi officium B. Virginis, vt supponitur, & tamen percipit pensionem titulo solius illius recitationis debitam; nam anticipatè recipit valorem illius. Non videtur igitur post eam constitutionem Pij V. vbi ea viget, licita esse ea redemptio pensionis propria authoritate facta, quando enim accedit consensus Pontificis, qui potest onus spirituale extinguere in pensionario, nulla potest esse dubitatio.

7 Respond. primo hinc sequi duntaxat, obligari pensionarium ad recitationem officij B. Virginis sibi impositi per aliquot annos, quibus redemptæ pensionis valor adæquatur. v.g cum soleat quinque annatis redimi pensio, qui quinque annorum pensionem simul accepit, per quandam anticipationem, tenebitur quinque illis annis consequentibus fungi officio spirituali, ratione cuius pensionem percepit, atque ita erit seruanda proportio.

Respond. secundo non probari à Suar. redemptionem hanc Simoniacam esse, falsò enim supponit, emi obligationem illam ad officium spirituale, non vt acquiratur, sed vt extinguatur, sicut qui emit chartam, vt eam comburat: iam enim monuimus cum Valent. non emi extinctionem illius officij spiritualis, immò neque ipsam pensionem, sed immunitatem ab onere temporali, quo grauatum fuerat beneficium, ad quam sequitur quidem extinctio spiritualis officij, cuius stipendium erat illa pensio; hoc tamen per accidens est, quis enim diceret, illum esse Simoniacum, qui distraheret prædium, cuius fructus erant destinati fundationi Capellæ, atque dilaceratis instrumentis fundationis, causa esset, cur etiam perirent omnes prouentus Capellæ, atque ita capellanus priuatus suis stipendiis, nulla deinceps obligatione teneretur faciendi sacri officij? iniustus quidem ille foret, non tamen Simoniacus. Quodsi iure aliquo sibi prædium illud datum in fundationem Capellæ vendicaret, vt quia priùs sibi oppigneratum, aut lege substitutionis, aliáve ratione oppigneratum, aut malè alienatum, etiamsi simul ex ea emptione sequeretur extinctio beneficij, neque iniquitas esset in ea emptione, quia emptor vtitur suo iure, neque Simonia, quia nihil emitur spirituale etiam ad illud

destruen

destruendum; quamuis ex ea emptione temporalis sequatur necessariò extinctio alicuius spiritualis, nempe sacri ministerij & obligationis ad illud præstandum. Tota igitur inordinatio hoc loco est, quod pensionarius accipiat pensionem, & stipendium pro officio spirituali, quod tamen neque facit, neque facere tenetur posita illa redemptione. Quare

Respond. tertio pensionarium in redemptione pensionis non accipere à beneficiario redimente anticipatam solutionem pensionis sibi debitæ, illa enim non esset redemptio, vt patet. Et sanè tunc teneretur ad præstandum officium, cuius iam anticipatum stipendium accepit; quod vnum probat argumentum Suaris; accipit igitur pensionarius pretium oneris, & grauaminis impositi beneficio in eius fauorem, quamuis non potuerit ipse vti commodo illius oneris, nisi præstaret officium aliquod spirituale, quod ex ipsa institutione pensionum manifestum fit, distracta enim fuit authoritate Pontificis portio aliqua fructuum beneficij in alimenta, & sustentationem alicuius Clerici, quem tamen noluit Pontifex frui illa parte beneficij fructuum, nisi cum certis quibusdam conditionibus, & obligatione recitandi quasdam preces, quarum precum stipendium reuerà non est pensio assignata, quandoquidem eum in finem non fuerit destinata, vnde aliàs pensionarij isti, ad nulla eiusmodi spiritualia officia tenebantur, ad aliqua tamen subinde visum est illos obligare, vt quandoquidem bonis Ecclesiasticis alebantur, aliquod ipsi officium exhiberent, non tamen in stipendium horum officiorum dati sunt hi prouentus, quamuis eos non faciant suos, si desint officio sibi imposito ex nouo iure. Dum igitur beneficiatus redimit pensionem, non soluit tantùm anticipatè stipendia debita ratione ministerij spiritualis pensionario; sed verè emit libertatem ab onere sibi imposito, quo quidem extincto, non tenebitur etiam pensionarius obligatione officij spiritualis, quod ratione prouentuum Ecclesiasticorum, quos capiebat, facere debebat. Et sanè si quis legasset centum aureos annuos Clericis alicuius Ecclesiæ, ea tamen conditione, vt sacrum certo quodam loco, certísque diebus celebraretur, alioquin non gauderent illo legato, & hæres vellet illud legatum redimere, quis obligaret per eam redemptionem, hos Clericos ad idem officium præstandum, nisi tabulis ipsius redemptionis ita caueretur? nempe quia ista redemptio non fuit solùm anticipata solutio huius legati, tunc enim maneret integra sua obligatio Clericis, sed esset redemptio vera illius oneris impositi hæreditati, quamuis illud legatum conditionatum esset respectu legatariorum, eósque ad certas conditiones obligaret: quod idem prorsùs dico de ista liberali donatione partis fructuũ beneficij facta clerico, cum aliqua conditione tamen alicuius actionis sacræ exhibendæ, si ea frui velit, quam eleemosynam. & donationem vtpote grauem beneficio excutere poterit illam redimendo beneficiatius, & non tantùm anticipatè soluendo: ideóque manet exolutus obligatione sua pensio.

pensionarius, sicut & legatarius, quia & pensio, & legatum post illam redemptionem ampliùs non percipiuntur ab ipsis.

Monent porrò DD. omnes cùm Garc. 1. *part. de beneficiis. cap.* 5 *num.* 23. stylum Curiæ non ferre istas redemptiones propria authoritate factas, sed eas vt Simoniacas damnare.

CONSECTARIVM XII.

Soluuntur aliqui casus singulares.

Ex superiori consectario facilè explicabis varias quæstiones quas circa venditionem, & translationem pensionum proponit Bonac. *disp. de Simonia. quæst.* 4. §. 13. consulendum enim est ius antiquum vel nouum, vbi Pij V. Bulla viget. Distinguendum quoque forum internum ab externo propter stylum, qui harum pensionum venditionem, redemptionémque inconsulto summo Pontifice reiicit. Quarè eo monito dato, abstineo à variis DD sententiis; nam alij ex iure nouo, alij ex iure antiquo loquuntur, alij quid faciendum sit spectato stylo Curiæ dicunt, alij aliter de natura harum pensionum sentiunt.

1 Primo circa translationem pensionis in alium, certum est, neminem ita sua authoritate illam transferre posse, vt beneficium maneat obligatum alteri; sed tantùm quamdiu ipse vtetur illo iure, alius percipiat fructus pensionis, quæ est potiùs locatio, quàm translatio. In illo autem casu, quo Titius qui impetrauit pensionem pro se, vel pro alio, quem nominare vellet, cedit pensionem Caio cum reseruatione fructuum per aliquot annos: Putat Bonacin. incurri Simoniam à Titio; mihi non ita videtur, vbi non est recepta Bulla Pij V. quia reuerà non dat nisi quid temporale Caio, cuius partem sibi quidni retineat annuente Caio?

Secundo capitulum vicario, quem constituit in aliqua Parochia sibi vnita, relinquit omnes decimas, aliósque prouentus modò sibi singulis annis centum aureos reddat; deinde aliud pactum init cum eodem vicario, vt statim ab initio redimat onus totius pensionis 500. aureis, aut dimidium 250. aureis, ita vt deinceps singulis annis teneatur soluere tantùm 50. aureos, quæritur an sit Simoniaca illa pactio? Non enim erit iniusta, quod enim ipso fortassis primo anno moriturus sit vicarius iste, neque vnquam percepturus, quod eo initio donat, non facit iniustitiam, cùm etiam fortassis diutius victurus sit, atque ita priuabitur capitulum per multos annos sua pensione, & annuo prouentu. Cùm igitur sit æquale periculum commodi, & incommodi ratione vtriusque contrahentis, contractus erit iustus, vt in redemptione census vitalitij quotidiè contingit. quod ad Simoniam autem, illam negat sapienter Layman *cap. vltim. tract.* 10. *lib.* 4. *num.* 49. modò vicarius ad eam redemptionem non obligetur; Nam reuerà redimitur aliquid merè temporale, nempe pars fructuum, quam capitulo singulis annis debebat iste vicarius, non debebit vero ad hanc redemptionem obligari vicarius, quia cùm vicaria maximè perpetua, sit beneficium, aut eius naturam imitetur, debet sine pactione, & obligatione, quæ de iure non insit, conferri, alioquin committitur Simonia saltem iuris, vt appellant Ecclesiastici. 2

Tertio pactum per quod resignatarius, 3

tius se obligat ad redimendam pensionem reseruatam resignanti, Simoniacum est, cùm imponat resignatar.o onus pecunia æstimabile, & quod de iure non inest, vti diximus aliàs cum Lessio *capit.* 35. *numer.* 124 Gigante *quæst.* 87. *de pensionibu*. Garc. 11. *parte de beneficiis*, *cap.* 3. *num.* 172. Tolet. *lib.* 5. *cap* 95. & aliis passim.

4 Quarto Episcopus, qui grauatus est pensione præstanda Concionatori, Simoniacus est, si munus Concionatoris cum ea obligatione tribuat, vt patiatur statim redimi pensionem. Ita Suar. *capit.* 26 *num.* 20. Layman, *loco citat.* quia concionum muneri imponit onus pecunia æstimabile.

Quinto Titius qui Caium ad Parrochiam promoueri curat, ea conditione vt redimat pensionem, quam ex ea Patrochia percipit ipse Titius, Simoniam committit, quia imponit Caio onus temporale.

CONSECTARIVM XIII.

An officia temporalia Ecclesiastica vendi, & alienari possint absque Simonia.

1 Respond. & dico primo nullam in ea venditione committi Simoniam propriè dictam, siue contra ius naturale, & diuinum. Ita omnes. Quia hæc officia merè temporalia sunt, sicut & eorum actiones, vti expendenti constabit. Neque dicas, conferri per iurisdictionem Ecclesiasticam, quæ spiritualis est, tum quia *quæst.* 6. diximus actiones iurisdictionis Ecclesiasticæ, quatenus est eminenter politica, vti hoc loco, esse merè temporales; tum quia non emitur aut iurisdictio Ecclesiastica, aut eius collatio, sed ipsum officium temporale circa res Ecclesiæ, earum verb. gratia administratio temporalis, & tuitio.

Dico secundo lege nihilominus Ecclesiastica sanctissimè prohiberi horum officiorum temporalium venditionem; Nam *can.* 2. Concil. Chalcedonens. exauthorat illos, qui pecuniis corrupti aliquem ordinibus sacris initiant, aut in Cleri numerum asciscunt, aut in Canonem Ecclesiasticum promouent: ordinatos verò, aut in Clerum adscriptos, aut in Canonem ea ratione promotos à dignitate, & curatione, siue administratione, quam pecuniis adepti fuerant, excidere, & alienos esse iubet. Huius turpis lucri mediatorem, & sequestrum, si fuerit Clericus, exauthorari; sin autem laicus, aut Monachus, anathematisari mandat. In quo Canone sapienter aduertunt Balsam. & Zonar. tres gradus distingui eorum, qui in Canone Ecclesiastico censentur, siue vt loquitur Synodus, sunt Canonis τῦ κάνονος, quorum duo priores in Clero quidem sunt, postremus autem eorum, quamuis ad Canonem Ecclesiasticum pertineat, in Clerum tamen non adscribitur; quia reuerà Clericus non est, neque aut ordinatur, aut charactorisatur, sed promouetur tantùm. In supremo igitur gradu sunt Episcopi, chorepiscopi, presbyteri, diaconi, subdiaconi, qui ordinantur χειροτονῦνται. In secundo sunt cantores, lectores, præsides, ἄρχοντες, & cæteri, qui charactere signantur σφραγίζονται. Sic enim Balsam. & Zonaras exponunt, quod dicit Canon aliquem eorum, qui in Clero numerantur τῶν κλήρῳ καταριθμουμένων. Nomine verò characteris intelligo 2

 ipsum

ipsum characterem Clericalem, qui in minoribus ordinibus confertur, & quem hi Scholiastæ nomine quoque χειροτονίας significari volunt, eò quod ista impressio characteris σφραγὶς non fiat sine manus impositione διὰ χειρός. In vltimo ordine sunt œconomi, chartularij, parimunarij, & similes, qui promouentur προβάλλονται; promotio autem προβολὴ fit sine impositione manuum, & sine characteris impressione διὰ σφραγῖδος τελεῖται: & idcircò per ordinationem & impositionem manuum, atque characteris Clericalis tribuitur dignitas ἀξία; per promotionem autem curatio φρόντισμα duntaxat. Nihilominus sanciunt PP. ordinationem, & characteris impressionem, siue numerationem in Clerum, & promotionem, siue recensionem in Canonem Ecclesiasticum gratis, & sine pecunia fieri; alioquin iubent, ordinantes; & ordinandos χειροτονοῦντας, καὶ χειροτονουμένους, characterem tribuentes & recipientes σφραγίζοντας, ἢ σφραγιζομένους, promouentes denique, & promouendos προβαλλομένους, ἢ προβληθησομένους deponi, fiat, inquiunt, quisque istorum alienus à dignitate, & curatione ἀλλότριος τῆς ἀξίας, ἢ τοῦ φροντίσματος, quam pecuniis acquisiuit χρήμασιν ἐτυχεν. Hunc porrò eundem Canonem allegat, atque ex eius præscripto eiusmodi officia vendi prohibet Vrban. II. in sua decretali, quam ferè integram dabit Gratian. *cap. Saluator. 1. quæst. 3.* idem denique cauetur *cap. consulere. de Simonia.* Non inquiro autem diligétius hoc loco, quodnam sit munus defensoris, œconomi, castaldi, aduocati, iudicis, vice-domini, mansionarij, maioris-domus, aliáque officia, quæ partim in illo canone Chalcedonens. partim in Vrbani decretali, partim in aliquot canonib. 89. *dist.* numerantur, & quæ dubio procul vendi prohibentur. De his enim commodior erit alibi disputandi occasio. Moneo duntaxat, inter hæc officia Ecclesiastica inuendibilia ex Ecclesiastica lege iure merito numerari à Suar. *libr. de Simonia. capit. 19.* munus sacristæ, siue thesaurarij, & rerum sacrarum custodis, atque etiam primicerij, cuius meminit *C. 1. 15. dist.* continet nempe aliquod ministerium Ecclesiasticum, & quod ad disciplinam, & œconomiam Ecclesiasticam magis quodammodo spiritualem spectat; est enim magisterij quædam authoritas ad minores Clericos instruendos, & chorum dirigendum, vbi tamen nulla est iurisdictio spiritualis, cum aliquando etiam laicis committi soleat. Officium sacristæ habet administrationem quandam rerum Ecclesiæ; Vrbanus verò ex mente Chalcedon. canonis; omnem eiusmodi administrationem vendi prohibet. Denique hi omnes sunt in Canone Ecclesiæ, & ipsis φρόντισμα conuenit.

DICO tertio in hac nihilominus 3
venditione contra prohibitionem Ecclesiasticam facta non reperiri, nisi peccatum turpis lucri, & quæstus, quod impropria quadam locutione Simoniam nominauit Vrbanus II.

Hanc assertionem non idcircò tantùm ponimus, quia nullam existimamus dari veram Simoniam ex solo iure positiuo, vti *quæst. 3. con-sect. 4.* fusiùs disputauimus, sed etiam quia licet eiusmodi Simoniam lege Ecclesiastica inductam concederemus, ea tamen non reperiretur hoc loco, cùm Ecclesia prohibuerit eiusmodi

eiusmodi venditionem officiorum Ecclesiasticorum ad vitandum turpe lucrum, non autem Simoniam. Quod mihi manifesto colligere videor ex Canone Chalcedonens. qui sapienter distinxit ordinationem, & promotionem pecuniis factam; nam in illa venali χειροτονίᾳ, quo nomine significat etiam σφραγῖδα, & accensionem in Clerum, ait Gratiam non venalem τὴν ἄπρατον χάριν deduci in venditionem εἰς πρᾶσιν καταγᾶγαι, in quo est vera Simonia: promotionem autem in Canonem fieri dicit turpis lucri gratia, δι' αἰσχροκερδίαν οἰκείαν: Cùm enim in ea promotione per pecunias comparata, nihil sacrum, & non venale vendatur, Simonia non est, sed turpe lucrum αἰσχροκερδία οἰκεία. deinde subiungit, non esse proficiendum ex promotione, & ordinatione, quæ fit per mercimonia, ἐκ τῆς κατ' ἐμπορίαν χειροτονίας, ἢ προβολῆς. vbi voce ἐμπορίας vtitur Canon, quia illa ordinationi, & promotioni isti communis est, cùm gratiæ, & rei sacræ venalitas, siue Simonia soli chirotoniæ, siue manuum impositioni conueniat. Denique cum pœnam sequestro, & veluti proxenetæ huius mercimonij infligit, ait, illum esse mediatorem & turpibus, & nefariis lucris interuenire μεσιτεύων τοῖς αἰσχροῖς, καὶ ἀθεμίτοις λήμμασιν. vides igitur non nisi infamem auaritiam hoc loco damnari, non autem Simoniam.

4 Neque dicas, Vrban. in sua decretali apertissimè damnare Simoniæ venditionem istam. Respond. enim, Vrbanum cum eodem modo de venditione rerum Ecclesiæ, quo nomine eius bona mobilia, & immobilia intelliguntur, loquatur, atque de venditione istorum officiorum, & in vtraque Simoniam agnoscat, non posse exponi de Simonia etiam Ecclesiastica, quam in ea rerum Ecclesiasticarum distractione, nemo hactenus agnouit. Itaque plura excogitarunt DD. circa hæc Vrbani verba, quæ expendit Barbos. *in collectaneis ad cap. Saluator.* 1. *quæst.* 3. sanè illa distinctio, quam ibi adhibet Pontifex, dum ait, Simoniam esse vendere res Ecclesiæ in proprium lucrum, & non ob hoc ad quod sunt institutæ, difficilis omnino est; an enim qui ad bonum Ecclesiæ vendit eadem, non erit Simoniacus? cum illa intentio, & distinctio pretij in pios vsus nihil faciat ad Simoniam, quæ in venditione rei spiritualis consistit; præterquam quod Vrban. res Ecclesiæ, atque bona ipsi à fidelibus oblata inter dona DEI, & Spiritus Sancti, quæ pecuniâ possideri nequeunt, connumerat. Quare duo in Simonia distinguenda sunt. primum est auaritia, & infamis lucri cupiditas: alterum est venditio, & æstimatio rerum spiritualium, quod ex priori tanquam ex praua radice nascitur, quod in ipso Simone ostendit pluribus eo loco Vrbanus, aitque illum per ambitionem, & auaritiam quæstus deliquisse. Vnde fit, vt non solùm Simoniam nominent aliquando PP. æstimationem rerum spiritualium, sed omnem illam auaritiam, quæ nos impellit, vt lucrum, & pecuniam ex rebus quibuscunque DEO dicatis quæramus, execrabilem auaritiæ ardorem nominat Innocent. *cap. vltim.* 1. *quæst.* 3. cum igitur res Ecclesiæ in proprium tantùm lucrum, & non in vsus, ad quos institutæ sunt, aliquis distrahit, in eo turpi quæstu Simonem æmulatur, atque adeò Simoniacus

 dici

dici potest, non quod res spirituales vendat, sed quia Simonia tunc in ampliori quadam significatione vsurpatur, pro quocunque turpi lucro circa res quomodocunque sacras, & Ecclesiasticas, quia in his similitudinarium quoddam sacrilegium est in commutationibus, atque in ratione quadam communi, sed analoga cum Simonia conuenit. Quod verò obiicit Suar. *cap.* 29. *num.* 15. hinc sequi, nunquam probari posse ex iure Simoniam committi, quia illud licebit de turpi quæstu interpretari, atque Simoniæ vocem de eius radice exponere; facilè soluitur, nam ex subiecta materia, & rebus circa quas Simonia committi dicitur in singulis casibus, ac demum ex variis circumstantiis iudicabimus, an sermo sit de propria Simonia, an de impropria duntaxat. Placet nihilominus, quod obseruat Suar. *ibid. num.* 1 *litm.* Vrbanum per res Ecclesiæ intellexisse administrationes Ecclesiasticas rerum ipsius, illæ enim vendi dicuntur, quando officia, quibus annexæ sunt, venduntur; immò non venduntur, emuntúrve illa officia nisi propter lucrum, quod ex cura rerum Ecclesiasticarum obuenire potest.

CONSECTARIVM XIV.

Quo iure vendatur Clericatus, & Auditoriatus Cameræ in curia Romana.

Respond. in his duobus officiis distinguendam esse iurisdictionem Ecclesiasticam quæ Clerico, & Auditori confertur, ab emolumento temporali illi coniuncto. Iurisdictio neque venditur, neque vendi potest à Pontifice, cùm sit aliquid spirituale ex quæst. 6. At verò emolumentum temporale per se spectatum vendibile est, coniunctum autem spirituali iuri, ac iurisdictioni consequenter, vendi nequit, alioquin ipsamet iurisdictio venderetur. Quare Pontifex hæc duo iure tantùm Ecclesiastico connexa, separat, & iustas ob causas confert iurisdictionem retento sibi temporali emolumento, quod simul vendit illi ipsi, cui contulit iurisdictionem, à qua diuulsum, & separatum fuerat tale emolumentum, vti in beneficiis explicauimus in nostra propositione vniuersali. Ita Suar. *lib. de Simon. cap.* 20. *num.* 6. & *cap.* 14. *num.* 28. Ferdinand. à Castro. *disp. de Simon. pa.* 12. *num.* 7.

CONSECTARIVM XV.

An pactio onerosa, siue transactio ad componendam litem beneficialem, sit Simoniaca.

Explicanda paucis est natura transactionis ex iis, quæ de contractibus disputantes fusiùs aliàs tradidimus. Est igitur transactio, de re dubia & controuersa, pactio non gratuita. Ita Panormitan. *in Rubric. de transaction.* Syluest. *ver. transactio.* & Molina. *tractat.* 2. *disputat.* 556. & apertè colligitur ex *l.* 1. *ff. de transactionib.* & *l. transactio. C. eodem.* Dicitur pactio non gratuita, quia vtrique transigenti onus aliquod imponitur, vni quidem, vt iure quod prætendit, cedat; alteri, vt illud ius, aut rem sibi cessam compenset. Si enim vni res dubia absque vllo onere, aut compensatione concederetur, esset vel donatio, vel compositio. Hinc

l. 38.

l.38.C.de transaction. dicitur, *transactio nullo dato, vel retento, seu promisso minimè procedit.* Est præterea transactio de re dubia, si enim alterutri transigenti constaret, esse alterius, iniusta, & inualida foret transactio, tum in conscientia, tum etiam in foro externo. *l.in summa. ff.de condict. indebiti.* & *l. prases. C. de transaction.* si actor transegit sciens rem ad alterum pertinere, transactio erit ipso iure nulla ex Panorm. *cap. super eo. de transaction. sub fin.* si autem reus transegit sciens rem ad actorem pertinere, valida quidem erit transactio in foro externo, actor tamen vti poterit actione doli, vt ea transactio rescindatur. *l.sub prætextu. 1. C. de transaction.* quam actionem biennio durare affirmat *ibid.* glossa. Addidi hanc rem non modò dubiam, sed etiam controuersam esse debere; ita vt vel lis de ea mota sit, vel moueri saltem possit, tunc locum esse transactioni manifestò colligitur ex *l. 2. C. de transaction. Propter timorem litis*, inquit, *transactione interposita pecunia rectè cauta intelligitur.* Idipsum etiam nomen ipsum transactionis sonat, sic enim dicitur, quasi sit transitio actionis, eò quod nimirum transeat, siue recedat ab actione sibi competente; idcircò etiam obseruat Cuiac. *lib.10. obseruat. cap. 30.* de transactionibus tractari post titulum *de in ius vocando*, eadem ratione, qua & *de cautionibus iudicio sisti*, quia scilicet in ius vocati non dimittuntur, nisi vel cauerint iudicio sisti, vel de re transegerint *l.5.§.vlt.ff.qui satisd. cog.l. neque de in ius voc.* & quia etiam hi, qui cauerunt iudicio sisti, non aliter ea obligatione liberantur, quàm si ad diem venerint, vel ante eum diem transegerint. Et prætereà non alia ratione post editam actionem, vel etiam hodie post vocationem in ius, ei vnde petitur, datur consultandi tempus, quàm vt sit ei interim spatium amicè cum aduersario de omni controuersia transigendi. *nou. 23.* ideóque Basilica non malè in *l.1. D.de edendo* edere accipiunt pro διαλύσασθαι. Igitur tractatui *de edendo*, & *de in ius vocando*, rectè applicatur is, qui est *de cautionibus iudicio sisti*, & *de transactionibus*, quæ rem dubiam, & controuersam, siue lis iam intentata sit, siue proximè intentanda, siue denique intentari possit, prout materia postulat, vnde fit, non posse transigi circa rem, de qua lata est sententia, si iam transierit in rem iudicatam. *l.si causa C.de transaction.* & *l.eleganter. ff de condict. indebiti*, quia res illa ampliùs dubia non est, nisi propter aliquod remedium, vt restitutionem in integrum, denuò eadem de re controuerti possit, aut ignoretur, sententiam esse latam, quia satis est haberi rem dubiam à transigentibus, dum contrahunt, etiamsi reuerà dubia non sit. Ex his porrò sequitur, transactionem esse contractum onerosum, & quoties in materia beneficiali, aut alia quapiam spirituali fit, rem illam spiritualem, de qua disceptatur, vni relinqui, & alteri in eius compensationem aliquid aliud dari ex pacto, & obligatione, ideóque distinguitur ab amica compositione, quæ est gratuita donatio, in ea enim vnus alteri cedit gratis totum suum ius actionis, & rem de qua controuertebatur; quam licitam esse in omni controuersia spirituali, nemo negabit; habetúrque *in cap. super eo. de transactionibus*, vbi *si inter se gratis, & amicabiliter componunt, nequaquam sacris Canonibus obuiare dicuntur.* Quia nimirum Canones, qui illicitas pactiones in spiritualibus reiiciunt, nequaquam huic

amicabili compositioni repugnant, vt *ibid.* interpretatur glossa. Neque ea in re Prælati authoritas requiritur, quod obseruauit Panorm. *in illud caput*; nisi fortassis aliqua noua, aut institutio, aut collatio facienda esset: hinc enim non vi transactionis, sed ratione nouæ collationis superioris authoritas requireretur. Tota igitur nostri Consectarij difficultas est in onerosa transactione circa spiritualia, an ea licita sit, an verò Simoniaca.

2 Dico igitur, omnem transactionem in qua dimittitur spirituale pro temporali, Simoniacã esse. Ita Canonistæ in *cap. super eo. de transaction.* Summistæ *ver. transactio*, quibus omnes Theologi consentiunt. *Transigi super re sacra* (inquit cap. *super eo*) *litigiosa non potest: etenim res sacra vt possideantur, aliquo dato, vel retento, siue promisso, speciem credimus habere Simoniæ.* Ratio perspicua est, quia in ea transactione reperitur permutatio temporalis pro spirituali, ita vt vnum sit compensatio alterius; ius enim spirituale ceditur illi, quod vel eo carebat, vel non nisi dubium illud habebat; quare cessione sui collitigantis illud iam firmiter retinet, & in compensationem dat aliquid temporale, quæ est manifestissima Simonia.

Hinc fit primo, vt non liceat data pecunia transigere de Iurisdictione sacra litigiosa; idcircò Cælestin. III. *cap.* 10. *de transact.* transactionem, per quam cella quædam eximebatur à subiectione matricis Ecclesiæ sub onere census alicuius annui, *Simoniacam iniquitatem continuisse* dicit.

Secundo non licet componere litem beneficialem dando pecuniam actori, vt desistat, aut dando illi beneficium, & recipiendo pecuniam. Idcircò Alexand. III. *capit. constitutus. de transaction.* irritam dicit transactionem, per quam controuersia circa Capellam de Stratis sopita fuerat; eò quod speciem contineret Simoniæ. Quomodò verò pensio, aut aliquid aliud ab iudice arbitro possit imponi, statim inquiram.

Tertio pro iure patronatus, aut iure præsentationis non licet transigere dato aliquo temporali. Idcircò Luc. III. *cap.* 9. *de transaction.* litem inter laicos, & Religiosos de præsentatione ita compositam vt laicis maneret præsentatio, Religiosis verò noua, vel maior portio obueniret, cùm priùs vel nullam, vel minorem tantùm haberent, pactionem Simoniacam dixit.

Quarto transigere de reliquiis, aliisue rebus spiritualibus, & sacris data pecunia, eodem modo Simoniacum est, vt patet.

Quinto idem dicendum est de rebus temporalibus, quæ annectuntur etiam antecedenter spiritualibus, si enim ratione spiritualis annexi, aliquid detur in ea transactione, reuerà committitur Simonia.

Dico secundo; transactio, in qua vnum spirituale datur pro alio proportionato extra materiam beneficialem, non est Simoniaca. Ita passim tradunt Canonistæ *in cap. super eo. de transaction.* estque ratio manifestissima ex his, quæ fusè disputauimus *quæstion.* 11. de pretio Simoniaco, quod necessariò debet esse aliquid temporale, si enim est aliud spirituale, nulla fit iniuria rei spirituali, pro qua datur, in qua tamen iniuria rationem, & prauitatem Simoniæ constituebamus: idcircò diximus *in pluribus consectariis* 3

ctariis permutationem rerum spiritualium inter se minime Simoniacam esse ex natura rei. Si verò agamus de iure Ecclesiastico, quod aliquam Simoniam saltem analogam, & impropriam, & quæ iisdem pœnis cum vera Simonia subiaceat, consternit; *ibidem* ostendimus illud non loqui nisi de commutatione beneficiorum, quam idcircò in nostra assertione excepimus; omnia autem iura quæ reiiciunt omnem pactionem circa spiritualia, explicanda esse monuimus cum glossa *in cap. quam pio*. 1. *quæst*. 2. *ver. pactio*. de pactione inhonesta, in qua nimirum datur turpiter temporale pro spirituali in eius iniuriam; in hac autem transactione, in qua vnum spirituale datur pro alio, cum reperiatur quędam commutatio, seruari oportet omnes conditiones necessarias ad permutationem spiritualium inter se *quæst. cit.* à nobis allatas *in consectariis*, maximè vt spiritualia sint eiusdem ordinis, & proportionata; nam si annexum spirituali commutetur cum purè spirituali, aut spirituali annexum antecedenter cum spirituali annexo consequenter, suspicio erit Simoniæ, eò quod spirituale videatur dari pro temporali connexo.

Non requirebam verò in mea propositione authoritatem superioris ad istam transactionem ex vi transactionis solius, non apparet enim, cur ea postuletur ad purgandam Simonię labem, quæ nulla prorsùs apparet: Si tamen res spiritualis, quæ datur in compensationem, nequeat conferri sine authoritate Episcopi, aut contineat bonorum Ecclesiasticorum alienationem, aliúdve simile, tunc ex eo capite adeundus quidem erit superior, non tamen vi transactionis, quod vnum contendebam.

Hinc fit primo vt ista transactio fieri possit inter Episcopos contendentes de iurisdictione, vt vnus verbi gratia sibi partem vnam retineat, alter aliam; aut vni iurisdictio, alteri prouisio beneficiorum maneat, aut alternatim visitent. Secundo in lite decimarum possunt de earum diuisione inter se conuenire. Tertio in simili controuersia reliquiarum similis quoque diuisio fiet, aut omnes vni relinquantur. Alter verò vel alias reliquias, vel quid aliud spirituale in compensationem conferat: videndum tamen ne theca reliquiarum detur in eiusmodi compensationem, illa enim est aliquid temporale, & ratione illius committeretur Simonia.

Dico tertio transactionem in materia beneficiali, in qua vnum beneficium detur pro alio, aut aliquid spirituale, fieri non posse absque consensu superioris, alioquin committitur Simonia impropria iuris positiui. Ità DD. passim *in cap. constitutus. de transactionib.* contra Barbosam, *in collectar. ad illud caput*, eò quod omnia iura, quæ transactionem super beneficio litigioso damnant, loquantur tantùm de ea transactione, in qua aliquid temporale datur pro beneficio litigioso, non verò quando datur aliud beneficium, aut quidpiam spirituale, quod & ipse fatetor. Vnde sentio cum Barbosa ex iuribus illis non posse probari communem sententiam, quam tamen mihi persuadet prohibitio commutationis beneficiorum priuata authoritate factæ, quam fusiùs ostendimus *q*. 12. in pluribus consectariis; commutationem verò in hac transactione includi, nemo non videt, præterquam quod in his noua aut resignatione, aut collatione opus est; quæ omnia consensum superioris requirunt. 4

Quarè pactio, vt litigans retineat pingue

pingue beneficium, de quo lis est, & collitiganti tenue tradat, aut vt vnus sibi partem beneficij retineat, alteram tradat, aut collitigantem in Vicarium, aut Coadiutorem assumat, aut pensionem illi soluat, aut si controuersia sit de pluribus beneficiis, vt quisque collitigãtium vnum retineat; hæ, inquam, pactiones priuata authoritate factæ, illicitæ sunt. Si tamen duo beneficiati habeant litem vicissim super beneficio alterius, poterit vnus cedere liti, modò alter cedat, quia tunc non fit transactio super beneficio, sed super iure litigandi, quod nullo iure prohibetur. Ita Suar. *lib. de Simon. cap.* 50. *num.* 15. Bonac. *disp. de Simonia. quæst.* 4. §. 15. *num.* 8.

5 Dico quarto transactionem in materia beneficiali fieri posse authoritate Episcopi solius, aut etiam arbitratorum, modò ex natura sua Simoniaca non sit.

Prima pars de authoritate Episcopi, patet ex eo quod permutatio beneficiorum fieri possit authoritate Episcopi ex *quæst.* 12. hic autem est quædam permutatio, vti diximus. Deinde nullibi prohibetur ea transactio, immò probari videtur in simili de iure decimarum. *cap. statuimus. de transactionibus.*

Secunda pars de arbitris, siue illi sint iudices ordinarij, aut delegati causæ, siue non sint; traditur à Suar. *cap.* 51. *cit. sub fin.* Ferdinand. *tract.* 17. *disput.* 3. *punc.* 19. *sub fin.* Bonac. *paragr.* 15. *cit.* atque aliis communiter quia nullibi reperitur id esse prohibitum; cùm tamen tota ista causa, de qua agitur, sit Ecclesiastica, debebunt hi arbitratores esse Clerici, quod Reginald. *lib.* 23. *fori. num.* 257. & alij obseruant. Si tamen ea causa vel mixti fori esset, vel ex priuilegio, aut alia quapiam ratione apud laicos iudices disceptaretur, possent & ipsi laici eligi in arbitratores. Neque difficultas est hoc loco, quando in transactione non imponitur alteri parti onus aliquod temporale, tunc enim quæritur, an isti arbitratores non Episcopi possint illud imponere, quod statim dicam.

Dico quinto Episcopum posse ita dirimere litem beneficialem, vt 6
vni beneficium litigiosum adiudicet cum onere soluendi alteri, vel onus aliquod temporale, vel etiam pensionem annuam. In Hostiens. Panorm. aliique *in cap. nisi. de prabendis.* Suar. *cap.* 51. *num.* 17. Ferdinand. & Bonac. *locis cit.* & qui plures alios dabunt Gigas *quæst.* 6. *de pension. num.* 3. & 4. & Garc. 1. *pa. de benefi. cap.* 5. *à n.* 295. omnes enim qui aliquo casu concedunt Episcopo facultatem imponendi pensionem, maximè agunt de hoc casu concordiæ, & pacis, vti loquuntur. Et *in cap. nisi. de prabendis.* compositio eiusmodi expressissimè approbatur, ideóque glossa negat consimilem textum illi reperiri in toto iure.

Neque Simonia vlla committitur, quia non imponitur retinenti beneficium istud litigiosum, temporale eiusmodi onus, aut pensio in pretium, & compensationem beneficij, sed alias ob causas, nimirum in compensationem laborum, & expensarum, quas in litigando frustra faceret, in necessariam sustentationem personæ, quæ à iure, & actione desistit in bonum pacis, & concordiæ, quæ ipsi etiam transigenti vtilis est.

Dico sexto hanc pensionem an- 7
nuam imponi posse in ista transactione ad vitam pensionarij, ita vt transeat etiam ad successores ipsius beneficiarij, si decedat ante pensionarium, quod est, illam imponi beneficio, non tantùm beneficiario. Ita Gigas *q.* 6. *de pension.*

pension. & *q.* 85. Panorm. Cardin. aliósque referens. Redoan. 2. *part. de Simon. cap.* 4. *numero* 14. & *cap.* 21. *num.* 36. Suar. *cap.* 51. *cit.* Ferdinand. *tract.* 17. *disp.* 3. *punct.* 19. *num.* 5. contra Azor. 2. *part. lib.* 8 *cap.* 6. *quæst.* 1. Garc. 1. *part. de benefic. c.* 5. *num.* 334. Reginald. *lib.* 23. *num.* 259. Bonac. *disp. de Simon. quæst.* 4. §. 15. *num.* 9. & alios à Barbos. relatos *in c. nisi essem. de prebendis, num.* 7. quia in *cap. de cætero, de transaction.* dicitur, pensionem impositam per transactionem iuridicam, non durare vltra vitam soluentis. Igitur si Episcopi authoritate fuisset imposita, potuisset excedere vitam soluentis. Et frustrà obiicitur *cap. nisi de prebend.* vbi Pontifex compositionem factam ab arbitris, vt beneficium maneret vni litiganti cum onere soluendi certam pecuniam collitiganti, approbat, modò persona beneficiarij maneat obligata, non autem ipsum beneficium. Nam ea pensio imposita fuerat à solis iudicibus arbitris, non autem ab Episcopo, cui soli concedimus hanc potestatem onerandi pensione beneficium. Neque ratio, quæ illo loco redditur à Pontifice, fauet aduersariis, nimirum ne facta videatur aliqua sectio fructuum beneficij, quod æquè fieret, si Prælatus eiusmodi pensionem imponeret; nam negamus, hanc sectionem esse prohibitam iustas ob causas Episcopis, sed solùm aliis iudicibus, aut arbitris, neque ex eo textu contrarium colligunt aduersarij.

Dices: cap. *veniens. de transaction.* transactio quædam circa decimas, nisi confirmata fuerit authoritate Apostolica, inter personas potiùs, quàm ipsas Ecclesias facta fuisse dicitur; vt igitur Ecclesias, & beneficia transactio oneret, authoritas Apostolica requiritur.

Respond. eo *cap.* agi de imminutione perpetua decimarum, ita vt Monachi de duabus currucatis terræ, quas in dominio S. Mariæ de Marchia tenebant, tertiam tantùm decimarum partem exoluerent; mirum itaque videri non debet, si Pontifex compositionem, per quam ius alicuius Ecclesiæ in perpetuum minuebatur, voluerit authoritate Apostolica confirmari.

Dices 2. nullam esse causam, propter quam oneretur beneficium, itáque pensio transeat ad successorem, quandoquidem agitur tantùm de iure huius beneficiarij. Respond. ius ad hoc beneficium non posse transire nisi dubium, & litigiosum ad successores, quandiù iste collitigans non cesserit suæ actioni, aut de illo iure disceptare poterit. Quarè ea compositio spectat etiam ad successorem huius beneficiarij, qui alioquin à collitigante molestiam pati, & in ius vocari posset; igitur manent eædem causæ imponendæ pensionis ad vitam pensionarij collitigantis.

Dico septimo hanc pensionem imponi non posse ab Episcopo, si collitigantes priùs de ea inter sese conuenirent. Ita Garcias plurimos adducens 1. *part. de benefi. c.* 5. *à n.* 341. 7

Probatur, quia in *cap. nisi. de prabendis*, dicitur, *non ex pactione partium, sed ex iussione iudicum*, imponi potuisse pensionem, de qua ibi in transactione litis super quodam Prioratu. Ratio est, quia præsumitur in præuia illa conuentione Simonia; hæc tamen pactio debet esse absoluta, & non tantùm conditionata, siue supposito consensu superioris, cui rem totam exponere volunt, neque ante illum consensum quidquam paciscuntur. Ita Vgolin. *tab.* 1. *de Simonia. capite* 28. *paragr.* 2. *numero* 2. Suar.

lib. de Simon. cap. 51. numer. 20. de la Torre. de Religione, quaest. 100. art. 5. disput. 12. & Bonac. disput. de Simon. quaest. 4. paragr. 15. n. 10. neque sanè video, cur partes nequeant petere ab Episcopo, quod ipse facere potest, nequeunt vero, nisi priùs inter se de eo tractauerint. Qua simili ratione argumentabamur de permutationibus beneficiorum. q. 12. in cap. autem constitut. de transact. pactio inter collitigantes absoluta fuerat, & omninò firmata, fide praestita, hoc est, vti interpretatur glossa, iuramento, idcircò tanquam Simoniae speciem continens irritatur. Idem dico de duabus illis transactionibus reprobatis in cap. praeterea. 1. & 2. eod. titul. nam priuata authoritate, & sine Episcopi consensu omninò firmatę fuerant: quod idem dico de pactione dandi tres marchas argenti à Monachis de Aeia Clerico cuidam, vt liti cederet, ita enim absolutè pacti fuerant, illicitè omninò, & Simoniacè, & voluerunt deinde tam iniquae pactioni robur à sede Apostolica arcessere, quod Alexand. III. iure merito recusauit cap. cum pridem. de pactis. neque video, cur ex his capitibus Suar. colligat pensionem temporalem, non posse imponi ab Episcopo, aut iudice delegato, ad instantiam partium, id enim non ferunt istae Pontificum responsiones, vt vides.

9 DICO octauo arbitratores electi ad componendam litem beneficialem, non posse quidem imponere pensionem annuam retinenti beneficium, absque consensu Episcopi, posse tamen onus temporale imponere siue ipsi sint iudices ordinarij, siue delegati, siue arbitratores, alij electi. Et primo quidem pensionem non posse imponi sine ordinarij consensu, docent Suar. & Ferdinand. locis citatis, aliique passim; quia ius nullibi id concedit, & alioquin ista pensio quae est veluti quaedam sectio beneficij, ipsam authoritatem Praelati ex sua natura desiderat.

Secundo quoad onus temporale à quibuscunque arbitratoribus electis, etiam non causae iudicibus imponi posse probatur ex cap. 2. de arbitris. vbi arbitri non erant iudices, sed alij quidam Clerici, illi autem aliquam praestationem temporalem praescripserant, mandátque Pontifex, vt compellantur partes ad seruandum illud arbitrium, si fuerit aequitate subnixum; potuit igitur esse aequum tale arbitrium, vti aduertit ibidem Panorm. atque ita sentiunt Suar. Ferdinand. Bonac. aliique.

QVÆSTIO XXI.

De Simonia confidentiali.

PRima difficultas quid sit Simonia confidentalis.

II. Quibus modis committatur.

III. quaenam sit eius materia.

IV. Quibus actionibus committatur.

V. Quodnam sit pretium in hac Simonia.

VI. Quo iure prohibita sit confidentia.

Haec Simonia in solis beneficiis reperitur, & quamuis eius aliqua vestigia in iure commmuni liceat obseruare, damnata tamen maxime fuit à Pio IV. in Bulla anno 1564. 17. Calend. Nou. anno 5. eius Pontificatus, quae incipit, Romanum Pontificem. quam deinde confirmauit, & declarauit Pius V. ano

no

nno 1568. die 5. Ianuar. & iterum anno 1569. Calend. Iunij, quæ incipit, *intolerabilis*. ex quibus, quæ ad hanc Simoniam spectant, explicanda sunt.

PRIMA DIFFICVLTAS.

Quid sit Simonia Confidentialis.

Omissis igitur variis definitionibus, quas expendit Flamin. *quæst.* 1. *de confident, à numero* 46. hæc omnium mihi commodissima videtur. *Confidentia beneficialis* est, quæcunque resignatio, collatio, prouisio, aliáve procuratio beneficij Ecclesiastici cum expresso, vel tacito pacto, vt is, cui tale beneficium procuratur, elapso aliquo tempore ipsimet procuranti, conferenti, resignanti, & alio modo prouidenti, vel alteri personæ à procurante designatæ restituat, vel certam pensionem, aut partem fructuum illi, aut alteri præstet. Vel, *Simonia confidentialis*, est resignatio, aut prouisio quæcunque beneficij, retento sibi, aut alteri iure regressus, ingressus, vel accessus, aut pensione annua, aliáve parte fructuum reseruata. Quæ posterior definitio breuior, & clarior est.

1 Dixi igitur, hanc Simoniam consistere in resignationibus, & prouisionibus quibuscunque beneficiorum, nempe dum renuntiat quis suo beneficio cum pacto illud iterum repetendi, aut vt alteri, quem designat, aut designabit, restituatur. Per prouisionem autem beneficij intelligo præsentationem, electionem, collationem, confirmationem, aliúmve omnem modum prouidendi, aut procurandi beneficium; in his enim omnibus actionibus potest committi confidentia, si nimirum ille, qui eligitur, confirmatur, nominatur, præsentatur, & quomodocunque recipit beneficium, promittat se collatori, præsentatori, commendanti, conferenti, & quomodocunque procuranti beneficium, restituturum, aut alteri, quem designabit, aut saltem partem aliquam fructuum reseruaturum.

Secundo requirebam pactum tacitum, vel expressum, quia sine eiusmodi pactione, non erit Simonia, quamuis sit aliqua spes recuperandi beneficium sibi, aut alteri, aut obtinendæ alicuius partis fructuum; immò etiamsi procuretur beneficium ea intentione, nisi intendatur obligatio in accipiente illud restituendi. Ita Nauarr. *cap.* 23. *num.* 109. Suar. *lib. de Simon. cap.* 43. *numero* 12. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *numero* 95. Vgolin. *tab.* 1. *cap.* 22. Flamini. *quæstio. prima de confident. numer.* 49. *& seq.* vbi vult prouideri beneficium cum pacto, modo, vel conditione tacita, aut expressa; & fusissime *quæstio.* 26. vbi plures alios, & Rotæ decisiones refert. Probatur, tum quia Simonia non fit sine pacto, saltem externa, & quæ punibilis est; interna autem non intelligitur sine voluntate obligandi alium ad dandum spirituale pro temporali, aut è contrario; tum quia confidentia sonat simultaneam fidem, & consilium, ac conuentionem. Prætereà in ipsa constitutioue Pij V. *paragr. itidem*, si ordinarius, vel alius collator contulerit beneficium Ecclesiasticum, quouis modo vacans ea conditione tacita, vel expressa, vt postea in alterum pro arbitrio collatoris &c. contra iuris communis ordinationem disponatur. 2

Malè autem obiiciuntur à Mascard. 3

de probat.con. 1306. & aliis, verba eiusdem Pij V. paragr. quare nos volentes. Vt si quis ea intentione receperit beneficium, vt illud in causa regressus &c. dimittat, reus sit huius Simoniæ: Nam ea verba declarantur per subsequentia à nobis allata ea conditione tacita, vel expressa. Quod in omni iure fieri colligitur ex l. si seruus plurium. §. vlt. ff. de legat. 1. deinde id intelligitur de intentione conferentis nota ei qui recipit, qui illi intentioni videatur assentiri,& impositam sibi obligationem, eo ipso quod admittit beneficium ea intentione sibi collatum; idque satis indicant ipsa verba Pontificis, & totius Bullæ tenor, quandoquidem accipientem beneficium eiusmodi intentione sibi datum, damnat Simoniæ, & omnibus eius pœnis illum subiicit; quod absurdum omninò foret, vti argumentatur Gabriel Consili.172.num.4. cum intentio vnius partis non possit nocere alteri ipsam ignoranti, & bonam fortassis habenti, estque vulgatissima Regula, Non debet alteri per alterum iniqua conditio inferri. Regula.74 ff.de Regul. iuris. quin immò ex ipso contextu constitutionis, colligitur istum recipientem beneficium,& qui fidem suam obligat alienæ voluntati, magis peccare, cùm ad eum præcipuè dirigantur; non potest autem dici quis aut peccare, aut retinere in confidentiam beneficium ex aliena tantùm voluntate sibi ignota. Addit denique Nauarr. cap.23. num. 110.notab.6.probata sola ea intentione præsumi Simoniam, atque adeò puniri in foro externo. In consil. tamen 27. de Simon. numero 2. id retractat,negátque præsumi Simoniam nisi aut probetur similis intentio recipientis beneficium, aut saltem illi notam fuisse intentionem illud procurantis. Fateturque Flamini. illa quæst. 26. dubiam esse mentem Pontificis, illúmque consulendum, vt nouis litteris eiusmodi verba declaret. Ex hac porrò necessitate pacti taciti, vel expressi ad committendam Simoniam confidentialem plurima infert Flamini. tota illa quæstion. 6. quæ tu ipse facilè colliges, eo enim omnia spectant, vt quoties erit tantùm aut spes, aut intentio, aut voluntas recuperandi sibi, aut aliis beneficium prouisum, aut etiam animus illud ad voluntatem prouidentis dimittendi, nulla sit Simonia neque conuentionalis defectu pactionis, neque etiam mentalis defectu voluntatis obligandi ad eam dimissionem, immò nisi sit confidentia, spes, aut animus, vt dimittatur beneficium indigno, non erit praua ea intentio, spes, aut fiducia, seclusa intentione obligandi ad talem dimissionem.

SECVNDA DIFFICVLTAS

Quibus modis committatur Simonia confidentialis.

Quatuor assignaui in superiori definitione. Primum est, quando prouisor quomodocunque beneficij Ecclesiastici sibi, aut alteri retinet ius regressus ad illud, hoc est, rursus illud recuperandi in euentum, quo resignatarius, aut de beneficio prouisus, naturaliter, aut ciuiliter præmoriatur, aut fiat Episcopus, aut pensionem non soluat, aut ob aliquam aliam conditionem. 4

Secundum est ingressus,cum beneficium

ficium alteri resigno ante captam eius possessionem, seruato mihi iure ingrediendi illam possessionem, posita quadam conditione, vt si præmoriatur resignatarius, aut si aliud beneficium obtineat, aut si coniugem ducat.

Tertius modus dicitur accessus, quando ita confertur alteri beneficium, vt mihi fortassis modò incapaci illud obtinendi, seruetur ius, quo, vbi primum sublata fuerint impedimenta siue ætatis, siue alia quæpiam, liceat propria authoritate beneficium eiusmodi accedere, aut accipere. In quibus omnibus modis est in prouidente beneficium ius quoddam repetendi illud sibi, aut alteri; in accipiente autem est onus, & obligatio, seu seruitus quædam, per quam tum beneficium manet ipsi obligatum, tum nouus beneficiarius, siue resignatarius, aut quomodocunque illud accipiens tenetur illud dimittere certo quodam tempore, aut posita certa conditione, vt prouisor, aut quem ipse designauerit, ad illud ingrediatur, regrediatur, aut accedat.

Quartus modus est, quando procuratur alicui beneficium, vt ex eo pensio sibi, aut alteri soluatur, aut pars fructuum retineatur. Circa hunc porrò modum disputatur, an quando pensio, aut pars fructuum ipsi dimittēti reseruatur, sit Simonia, de qua agimus; an verò quando alij ista soluuntur, hoc enim postremum affirmat Vgolin. *tab.* 1. *de Simon. cap.* 22. §. 1. Nauarr. *consil.* 76. *num.* 6. in *additionibus* autem *ad consi.* 78. dicit, hanc Pij V. Bullam ita intellectam, & vsu receptam fuisse. Garc. *part.* 11. *cap.* 3. §. 2. *num.* 193. testatur in quibusdam Romæ impressis legi *alij, vel aliis*, non autem *illi, vel aliis*, vti esset legendum, vt reseruatio fructuum, aut pensionis dimittenti beneficium in ea constitutione damnaretur, sequiturque Menoch. *de arbitra. centu.* 6. *casu addito* 566. *num.* 8. & omninò tenet Lessi. *cap.* 35. *dub.* 16. & Laym. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vlt. num.* 75.

Contraria nihilominus sententia certior videtur, eamque tradit Flamini. *quæst.* 27. *de confident. num.* 99. Mascard. *con.* 1312. aliàs 1307. & sibi non satis constans Nauarr. *consil.* 75. *de Simon. num.* 1. & *consil.* 78. Menoch. *lib.* 5. *de præsumpt. præsum.* 9. *num.* 8. Garc. *cap. cit. num.* 194. Suar. *lib. de Simon. cap.* 43. *num.* 6. Ferdinand. *disp.* 3. *de Simon. punct.* 18. *numer.* 6. quia Bulla Pij IV. id disertè exprimit, ideóque Lessius negat ea in parte illam receptam fuisse, sed quo fundamento non liquet. Deinde non videtur ratio propter quam resignatio cum conditione, vt prouisus partem fructuum ad vtilitatem, aut arbitrium cedentis, vel alterius dimittat, Simoniaca sit, & reseruatio similis pensionis non sit. Addo vnam ex coniecturis, ex qua probatur istam Simoniam esse, si resignans post resignationem fructus percipiat; quæ coniectura malè omninò assignaretur à Pontifice, si nulla esset confidentia in resignatione cum pacto, vt fructus dentur resignanti. Denique illa verba, *alij vel aliis*, ipsum etiam resignantem comprehendunt, diriguntur enim ad recipientem beneficium cum illo onere, & obligatione, vt pensionem, vel partem fructuum alij, vel aliis soluat; per alium intelligit resignantem, qui alius est à recipiente; per alios autem significat quoslibet à resignante diuersos.

Dantur quidam & alij modi, quibus in foro externo præsumitur, aut probatur ista Simonia, de quibus

infrà: in foro autem interno non committitur nisi modis assignatis, quos Lessi.ad duos reuocat, nimirum cùm procuratur beneficium alicui, vt illud procuranti, aut alteri aliquando renuntiet. secundo quando procuratur beneficium cum reseruatione pensionis, aut fructuum.

DIFFICVLTAS III.

Quænam sit materia Simoniæ confidentialis

6 Hæc assignatur in constitutionibus Pontificiis, *Ecclesiæ, Monasteria, & cætera beneficia Ecclesiastica.* Quæ verba cùm amplissima, & vniuersalissima sint, omnia beneficia regularia & sæcularia, simplicia, & curata continent, quæ etiam singillatim exprimit Pius IV. *Idcircò,* inquit, *omnes, & singulas Ecclesias etiam Metropolitanas, & alias Cathedrales, ac Monasteria etiam consistorialia, prioratus, præpositúras, dignitates etiam maiores., & principales etiam conuentuales, personatus, administrationes, & officia, cæteráque beneficia Ecclesiastica, cum cura, & sine cura, sæcularia, & quorumuis ordinum regularia, etiam de iure patronatus, etiam laicorum, & nobilium, & illustrium, etiam ex fundatione, & dotatione existentia.* Itaque tum Episcopatus, tum Archiepiscopatus, tum Abbatiæ comprehenduntur in hac dispositione, vti multis allegatis ostẽdit Flamini. *quæst.* 15. *de confident.* non tamen Papatus, aut Cardinalatus, quia hæ dignitates non solent renuntiari, aut dimitti ab eo, qui eas possidet, neque proinde vnquam conseruantur cum iure ingressus, regressus, aut accessus, vt idem Flamini. *lib.* 2. *de resignat. quæst.* 1. latiùs edisserit.

Dubitari tamen primo potest de beneficiis regularibus manualibus quia hæc perpetua non sunt, sed ad nutum amobilia, atque adeò plurimùm deficiunt à ratione beneficij, ideóque eius nomine maximè in odiosis comprehendi non debent, quæ causa fuit Nauarr. *conf.* 43. *de Simonia. num.* 16. vt negaret in quibusdam personatibus Tarraconensis prouinciæ committi confidentiam, eò quod perpetua non sint, ob eandem rationem nunquam in generali dispositione comprehenduntur manualia, & regularia, nisi exprimantur, quod obseruat Rebuff. *tract. de pacific. possessionib. num.* 273. ideò in reseruatione beneficiorum non comprehendi dixit ex communi DD. Ioan. Selua. *de beneficiis. par.* 3. *quæst.* 68. & 69. neque etiam sub Regula *de Annal.* itáque decisum fuisse refert Mendoza *in Regula. de triennali* ex Flamin. *lib.* 11. *de resignat. quæst.* 3. *num.* 83. & 85. cur igitur eiusmodi manualia regularia comprehendentur in istis constitutionibus Pontificis, quandoquidem in ipsis non exprimuntur? Accedit valida ratio; cùm enim Prælatus possit ad nutum ea beneficia reuocare, aliísque conferre ex Glossa & DD. *in Clem. Regulares. ver. reuocare. de supplenda neglıgent. Prælato.* quidni poterit ea conferre ad tempus aliquod signatum, aut cum onere, & obligatione cedendi beneficio in fauorem alterius, cui ipse Prælatus, si libeat, poterit conferre? Quænam igitur erit in ea collatione confidentia Simoniaca, cùm Prælatus faciat, quod sibi à iure permittitur?

Nihilominus dicendum est, hæc regularia manualia, esse materiam Simoniæ confidentialis, non modò quia sunt vera materia Simoniæ, vti

vti alias satis superque significauimus; sed etiam quia satis perspicuè in constitutione Pij IV. exprimuntur, cùm nominantur monasteria, prioratus, præposituræ etiam conuentuales, & officia, & denique quorumuis ordinum Regulariũ beneficia. Regularia autem de iure communi sunt omnia manualia, vt fusiùs probat Flamini. *lib.* 10. *de resignati. quæst.* 2. *numer.* 39. & sanè omnes causæ, quæ mouerunt Pontifices ad damnandam confidentiam, valent in hoc casu, vti constabit inferiùs, & maximè vitatio fraudium, quæ in eiusmodi prouisionibus confidentialibus, aut sub earum prætextu committuntur: ideò constitutione Gregorij XIII. *de publicand.* sancita ad vitandas fraudes, comprehendi manualia resoluit Rota 28. Ianuar. 1588. in vna Aquilei Priorat. vti refert Flamini. *lib.* 11. *de resignat. quæst.* 3. *numer.* 84. ita etiam *in Regula, de informat.* comprehendi dixit Rebuff. *in eand. Regul. quæst.* 5. *sub fin.*

Defectus autem perpetuitatis non impedit, quominus hæc manualia imitentur naturam beneficij, & nomine eius in vniuersali dispositione significentur, quod ex pluribus DD. ostendit Flamini. *quæst.* 16. *de confident. à num.* 24. nisi sit peculiaris aliqua causa exceptionis, qualis est in reseruatione, in qua manualia non comprehenduntur, nisi exprimantur, ne videatur Pontifex alteri præiudicare, quod notant Calderin. *consil.* 26. *de prebend.* & Cassador. *decision.* 4. *eod. titul.* Ita in Regula *de Annali, & triennali* non comprehenduntur variis ex causis, quas tradunt DD. in illas Regulas. Hic autem nulla est ratio, cur ea excipi dicamus à constitutione vniuersalissima, quæ verbis adeò generalibus vtitur, vt nullum beneficium se excipere significet, & Pontificis intentio satis ex causis, quibus mouetur, & quæ æquè vrgent in Manualibus apertè colligatur. Aliud porrò est, Prælatum posse reuocare Manualia, quod ipsi à iure permittitur, aliud ea conferre in confidentiam, quia omnis collatio beneficij etiam manualis debet fieri absque pacto, & onere, sine conditione, ac modo; quod tamen pactum in confidentia reperiri, iam initio monuimus. Quarè illa non tantùm ex constitutione Pontificia prohibetur in Manualibus, sed etiam ex natura rei, vt iterum ostendam; ideóque non modò in foro externo damnanda est confidentia à Iudice in istis manualibus, vti tradunt Nauarrus *consil.* 70. *de Simonia,* & Flamini. *quæst.* 16. *de confident. num.* 23. sed etiam, vt ego existimo, in foro interno. Idem porrò sentiendum est de manualibus sæcularibus, de quibus vide Flamini. *quæst.* 18.

8 Dubitatur secundo de pensionibus, an sint materia confidentiæ? si quis verbi gratia qui habet facultatem transferendi pensionem in alium, id faciat, confidendo quod partem eius sibi donabit, aut si retineat ius aliquod regressus: Cùm enim pensio Clericalis sit hodiè materia Simoniæ, vbi recepta fuit Pij V. constitutio, quæ illam muneri alicui Ecclesiastico coniunxit, vti diximus *quæst. superiori,* cur non etiam poterit esse materia Simoniæ?

Resp. pensiones non esse materiam huius Simoniæ, quod sæpiùs respondit Nauarr. *consil.* 2. *num.* 6. *de constitution. consil.* 16. *de Simonia. consil.* 46.

46. *de prabend.* Ita quoque iudicauit Rota 5. Iun. 1591. in vna Brixiensi prætensæ confidentiæ. Sequitur Flamin. *lib. de resignat. quæst. 4. num.* 53. & latissimè *quæst.* 23. *de confident.* Suar. *lib. de Simon. cap.* 45. *num.* 4. quia neque pensiones sunt materia Simoniæ ex natura sua, & vbi non est recepta Bulla Pij V. qui illas ministerio sacro coniunxit, vti expliсuimus superiùs, tum quia licet aliqua Simonia in illis committatur, non tamen ista confidentialis, quandoquidem in constitutionibus, quibus illa prohibetur, nullum prorsus verbum est, quod comprehendat pensiones, vti singula expendenti patebit. Denique sermo est in illis constitutionibus, de beneficiis, quæ per resignationem, collationem, & canonicam institutionem obtinentur, quod non conuenit pensionibus, etiamsi ex quodam aliquando priuilegio in alium transferantur; id enim tum infrequens admodum est, tum ad finem intentum à Pontifice in illis legibus minimè pertinet, quod iterum constabit inferiùs.

9 Ex quibus sequitur tertio multò minus confidentiam Simoniacam committi in reseruatione fructuum alicuius beneficij, de quo aliquando nonnulli dubitarũt, & nostram hanc sententiam amplexati sunt vnanimi consensu Domini Rotæ in vna Brixiensi fructuum prætensæ confident. *n.* 4. Archiepiscopus enim Corcyrẽsis omnes fructus Archipresbyteratus Montis-clari Brixiensis diæcesis habebat reseruatos exceptis 50. aureis titulari relictis, cum facultate eos ex toto, vel ex parte vni, aut pluribus transferendi etiam in mortis articulo. Anno igitur 1568. 200 scuta transtulit Ludouico Campano familiari suo, & anno 1578. residuam summam eidem transtulit; post eam tamen translationem gessit se tanquam dominum illorum fructuum idem Archiepiscopus, eósque exegit, vt authenticis instrumentis probat Archipresbyter, qui idcircò confidendentiam contra Pij IV. & V. constitutiones commissam fuisse in illa translatione ab Archiepiscopo contendebat; quod negauit Rota, quia hæ constitutiones non habent locum, nisi fiat dispositio tituli beneficialis, quod in hac reseruatione fructuum non contingit.

DIFFICVLTAS IV.

Quodnam sit pretium in hac Simonia.

10 Diximus *quæst.* 1. in omni Simonia aliquid assignandum esse, quod habeat vicem pretij, cùm sit quædam commutatio rerum inter se siue spiritualis cum temporali, & contractus onerosus, in quo aliquid accipitur cum onere dandi aliud. Quare quærendum est, quid in hac Simonia confidentiali habeat rationem pretij, iam enim assignauimus materiam, siue rem quæ datur, nimirum quodcunque beneficium Ecclesiasticum quomodocunque collatum, prouisum, aut procuratum.

Respond. geminum duntaxat hoc loco, & in isto contractu pretiũ assignari posse. Primum est, ipsummet beneficium collatum, aut alia ratione prouisum, quod in pretium illius collationis, aut prouisionis, restituendum est ipsi prouidenti, aut conferenti, vel alteri, quem ipse designârit. Alterum pretium est pensio, vel fructus beneficij qui reseruantur conferenti, aut prouidenti, aut illi quem ipsi voluerint, ex pacto, &

obliga

obligatione, ad compensandam nimirum collationem aliámve quamcunque prouisionem. Si verò quidpiam aliud detur pro beneficio resignato, collato, aut aliter prouiso, committitur quidem Simonia, vti *quæst. superiori*, & *quæst.* 12. & 13. fusiùs diximus; non tamen erit confidentia damnata in istis constitutionibus, quia illæ non agunt nisi de duplici illo modo Simoniæ, & quæcunque aliæ confidentiæ etiam illicitæ committantur, vt in resignationibus triangularibus, & reciprocis, de quibus diximus *quæst.* 12. non tamen illæ puniuntur in istis constitutionibus, nisi fiant hoc duplici modo assignato.

DIFFICVLTAS V.

In quibus actionibus committatur Simonia confidentialis.

11 Facilè fuerit id colligere ex hactenùs disputatis; nam in omni resignatione, collatione, institutione, confirmatione, nominatione, præsentatione, electione, prouisione, & procuratione cuiuscúnque beneficij facta duplici illo modo hactenùs assignato, confidentia damnata in istis bullis committitur, quod ex earum contextu planissimum fit.

Secundo in permutationibus cum confidentia factis non committitur Simonia damnata à constitutionibus Pij IV. & V. Ita Nauarr. *consil.* 2.6. *de Simon.* & *cap.* 23. *manual. num.* 110. Suar. *lib.* 4. *de Simon. cap.* 43. *num.* 11. Ferdinand. *disp.* 3. *tract.* 17. *punct.* 18. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim.* §. 8. contra Flamin. *quæst.* 25. *de confident.* quia hæ bullæ, quæ cùm pœnales sint, & odiosæ, sunt etiam restringendæ, nusquam meminêre permutationum, sed cessionis, & resignationis, atque collationis beneficij, illúdque accipientium sub eiusmodi confidentia. Permutatio autem non est cessio, neque resignatio simpliciter, neque eo nomine significatur in iure, nisi quidpiam aliud addatur, ex quo determinetur.

Collator nihilominus beneficij ex causa permutationis vacantis peccat in istas bullas, si beneficium compermutanti sub eiusmodi confidentia conferat, atque etiam compermutans, qui beneficium ea conditione sibi collatum accipit, non quia commissa est confidentia in permutatione, sed in collatione; nam verba Pij V. aperta sunt. *si ordinarius*, inquit, *vel alius collator contulerit, vel conferat beneficium quouis modo vacans sub ea conditione tacita vel expressa*, &c. beneficium autem vacat etiam per permutationem; quarè si Episcopus, vel quis alius collator conueniat cum altero permutante, aut vtroque de parte fructuum sibi, aut alteri reseruanda, aut de eo beneficio sibi, aut alteri restituendo, committit istam Simoniam, atque hic qui ita beneficium recipit, non tamen ipsi permutantes, si ita inter se pacti fuerint permutando, quamuis aliam Simoniam communem incurrant; qua ratione posset Flaminij opinio explicari, & cum nostra communiore componi.

Tertio quando confidentia non est de eodem beneficio resignato, aut collato, sed de alio quodam cedendo, committitur quidem Simonia, vti diximus *quæst.* 12. non tamen ea de qua agimus, quod obseruat Layman *loco citato*, quia de eo casu non loquuntur Pontificiæ constitutiones.

Quarto hæc confidentia committitur etiamsi collatio beneficij facta

fuerit à Pontifice ad instantiam resignantis; Ea enim verba Bullæ, *quacunque authoritate*, id postulant, quod pluribus tradit Flamini. *quæst*.27. *de confident. num.* 30.

12 Quinto resignans beneficium coram ordinario si ante resignationem paciscitur cum amico ipsius ordinarij, vt procuret sibi conferri ab ordinario beneficium in suis manibus resignandum, aut primum vacaturum, quod ad suam instantiam, & requisitionem retrocedat in fauorem resignantis, aut alterius, committit confidentiam, cùm ibi pactum sit illicitum, & comprehensum sub definitione Simoniæ, & confidentia retrocessionis; quidnam igitur amplius desideratur ad mentem harum bullarum? Ita Flamin. *quæst.cit.num.*40.

Sexto in omni resignatione tum simplici, tum qualificata, & in fauorem, potest contingere confidentia, & reuerà contingit, quando fit per circuitum retrocessionis, vt ferunt ipsa verba Pontificum, & pluribus ostendit Flamini. *citata quæst.à n.*44. inde enim fit

Sexto, vt qui accipit beneficiũ non à Titio resignante, sed à Næuio resignatario cum pacto illud paulò post resignandi in fauorem Titij primi resignantis, aut ad nutum eius, confidentialis sit, est enim hic circuitus retrocessionis, vt patet.

Octauo Caius, qui cũ non poterat obtinere super suo beneficio pensionem suo nepoti, illud resignat Titio cum reseruatione pensionis pro illo suo nepote, quod facilè assequetur; paciscitur tamen cum Titio, vt illud idem beneficium iam oneratum pensione sibi retrocedat, committit confidentiam, est enim simulata resignatio ad effectum reseruandæ pensionis, quo facto retrocedatur beneficium. Itáque definitum fuit in vna Rotten. pension. 11. Maij 1588. coram D. Pamphilio, vbi etiam dicitur non fuisse considerandum dispendium resignantis propter retrocessionem factam modico temporis interuallo. Ita refert Flamini. *quæst.* 27. *numero* 62.

Nono Titius non potuit obtinere, vt pensionem, vel fructus sui beneficij nepoti reseruaret, illud idem beneficium suo nepoti resignat, qui deinde illud retrocedit Titio resignanti, seruata sibi illa pensione, & parte fructuum, quam imponere ipsemet voluerat. confidentia est, & simulata tantùm resignatio ad effectum pensionis reseruandæ; atque manifestum pactum retrocessionis, & causa quæ allegatur in ea reseruatione pensionis, nimirum *ne nimium dispendium*, falsa est, cùm vt iam diximus, præceps illa, & citata retrocessio dispendium omne impediat. 13

Decimo confidentia est, quoties ordinarius, vel alius collator confert beneficium Ecclesiasticum quouis modo vacans ea conditione tacita, vel expressa, vt postea in alterum pro arbitrio collatoris, aut alterius cuiuscunque contra iuris communis ordinationem disponat, aut fructus, vel partem illorum ad libitum vel vtilitatem conferentis, alteriúsve, prouisus dimittat, aut pensionem soluat, quod etiam in laico præsentatore, & quocunque alio electore valet. Hæc enim sunt verba Pontificis adeò perspicua, vt potiùs exemplis, quàm commentariis explicanda sint; & sanè in his omnibus collatio, præsentatio, & electio simulata tantùm est, ad effectum reseruationis beneficij fructuum, aut pensionis alteri personæ, quàm nouiter prouiso faciendæ. Obserua porrò verba *ordinarius, vel alius*

alius collator, quæ valde generalia sunt, & neminem prorsus excipiunt eorum, qui quocunque modo conferre beneficium dicuntur in iure; in ampla etiam significatione capitur ibidem nomen beneficij Ecclesiastici, ita vt qualecunque beneficium comprehendatur, quod superiùs monui, cùm etiam vocem illam vniuersalissimam Pontifex in eadem constitutione vsurpet.

Vndecimo hinc infert Nauarr. *consil.* 13. *de Simon. & consil.* 72. & *man. cap.* 23. *num.* 103. & 111. ex promissa, vel data Episcopo, aut collatori parte fructuum beneficij pro litteris collationis, esse Simoniam, quod quidem & ego fateor. Nego tamen esse confidentiam, nisi id detur pro ipsamet cllatione, quæ non nisi sub eo onere, & conditione dandæ partis fructuum fit, vti habetur in ipsa constitutione Pontificia.

Hæc porrò omnia intelliguntur de collationibus factis ab ordinariis & resignationibus, quæ fiunt coram ipsis, non autem de iis, quæ fiunt etiam in fauorem, & cum reseruatione pensionis coram summo Pontifice, vti fusiùs probat Flaminii. *quæst.* 28. *de confident. num.* 135. praxis enim ipsa id docet, & Pontifex potest detrahere pensionem à beneficiis, vti diximus alibi.

14 Duodecimo qui collatori promittit generalibus verbis se fore gratum, & ipsum disponere posse de suis bonis omnibus temporalibus, & spiritualibus, non committit Simoniam; quia verba Pontificis exigunt conditionem tacitam, vel expressam dandi pensionem, aut fructuum partem, cum obligatione nimirum; quæ conditio, & obligatio in verbis eiusmodi generalibus non reperiretur; nam *cap. cum venissem. de institutionibus.* ad nihil obligatus censetur Archidiaconus, qui Archiepiscopo suo dixerat, ipsum posse de omnibus redditibus sui Archidiaconatus, vti vellet, disponere; ideóque obseruant Ioan. Andr. Zabarell. Abbas, & alij scribentes in id caput, verba generalia prolata ad complacendum alteri non obligare, neque disponere, asseríuntque vulgò Glossam *in l.* 1. *C. de pactis. & in l.* 2. *C. in quibus causis coloni censiti Dominos accusare possint.* verba illa, *Tuus sum in omnibus, tuum me esse profiteor*, ad nihil obligare, verba enim ciuiliter, & curialiter sunt intelligenda, non rusticè, & rigorosè. *l. Antiquitas. C. de vsufruct.* vide Cardin. *in proœm. decretal.* Felin. *in cap. cum iuramento. de homicidio,* Iason. *in l.* 3. *ff. stipulatus. colum.* 3. *ff. de verbor. obligat.* deinde antidoralem obligationem naturalem esse, & non facere Simoniam, pluribus alibi docuimus, traditque multis allatis Flamini. *quæst.* 28. *de confident. num.* 152.

Decimotertio patroni præsentantes ad Ecclesiam Parrochialem cum duplici hac conditione. prima vt teneatur salicare porticum. secunda vt habeat duos Capellanos Titium, & Mætium, Simoniam committunt, vti decidit Rota in vna Bononiensi, teste Flamin. *quæst.* 28. *de confid. nu.* 204. quia apposuére præsentationi, & beneficio onus, quod de iure non inest; quod ipsum fateor, non video tamen, quomodo sit confidentia damnata in istis constitutionibus, vt legenti verba ipsarum satis constabit.

Decimoquarto electores, qui conspirarunt, in omni vacatione eligere 15 aliquem ex suo cætu ad beneficium, & nulli alteri dare suffragium ad effectum, atque ita sibi solis reseruant

omnia beneficia quorum habent electionem, committunt Simoniam ex Nauarr. *conf.* 21. *de Simon.*& Flamin. *quæst.* 8. *num.* 276. *de confident.* quia est pactio quædam circa spiritualia, & conuentio reciproca, vt vnus alteri suffragetur in acquisitione beneficij, & electione, quæ pactio Simoniaca est, vti diximus *quæst.* 12. Ego tamen non video imprimis vllam confidentiam in eo casu, cùm nulla sit reseruatio aut dispositionis beneficij, aut pensionis, vel fructuum. Deinde quoad Simoniam communem distinguendum existimo; si enim fiat statutum de non eligendo vllo ad beneficium extra certum aliquod genus personarum, nõ erit Simonia, quia eiusmodi statuta, & iuri conformia sunt, & plerisque in locis vsurpata. Si verò sit conspiratio priuata electorum inter se, ita vt vnus alteri suffragetur, est Simonia; si autem sit sola conuentio de non eligendo aliquo extraneo, erit quidem ambitus, & monopolium, non verò Simonia; nulla enim ibi aut commutatio, aut contractus onerosus, in quo vnum pro alio detur, reperitur.

Decimoquinto quoties Cardinales, Clerici Cameræ, Papæ familiares, & alij exempti à soluendis Iuribus Cameræ Apostolicæ acceptant beneficia sibi resignata cum pacto illa eadem paulo post retrocedendi, reseruata sibi pensione, aut maxima fructuum parte in illa retrocessione, aut reseruato sibi ingressu, vel regressu ad ipsa post mortem eorum, quibus illa retrocedebant, committunt Simoniam confidentiæ; ita expressissimè constitutio Pij IV. & Pij V. qui, vti ipsimet affirmant, vt hunc communem Romanæ curiæ abusum damnarent, suas illas constitutiones ediderunt. Cùm enim ista pensio reseruata à curialibus retrocedentibus beneficia ipsis resignata, non haberet locum nisi post obitum eorum, quibus illa retrocedebant, sicut neque ingressus, aut regressus ex mutuo pacto, facillimum erat reperire, qui cum ista conditione retrocessionis sua pinguia beneficia eiusmodi curialibus resignarent, quærebántque similes resignationes curiales etiam cum illis oneribus, quia ipsi immunes erant à solutione iurium, vti appellant, Cameræ Apostolicæ. Itaque turpis quæstus & infame commercium in ipsa Romana curia, non sine piorum offensione exercebatur. Iure igitur Pius V. retrocessionem ab exempto eiusmodi iurium Cameræ, intra tres menses factam cum reseruatione fructuum pensionis, aut regressus, confidentiam esse dicit, quia fraudem modo explicatam continere videtur, vti ex multis coniecturis ostendit Flamin. *quæst.* 29. *de confid.* *à num.* 17. idque ad non exemptos à iuribus istis soluendis extendit *n.* 51. quoties intra tres menses à resignatione sibi facta retrocedunt beneficium sibi resignatum reseruata pensione, fructibus, aut regressu, nam etiam tunc præsumitur confidentia. Itáque decisum à Rota testatur *ibid.* Flamini; quod ego quoque quoad forum externum, quod coniecturis, & præsumptione ducitur, crediderim; non verò quoad forum internum, quia reuera ille casus non exprimitur in constitutione Pontificia, quæ clarè agit de exemptis ob frequentiores fraudes.

Decimosexto qui post absolutionem à delicto, aut dispensationem ab irregularitate recipit beneficium, quod ante crimen illud, aut absolutionem illius, aut irregularitatem contractam, vel sublatam dimiserat, tanquam

tanquam confidentarius damnatur à Pio V. apertissimis verbis.

DIFFICVLTAS VI.

Quo iure sit prohibita confidentia.

16 Respond. varias DD. sententias facilè conciliari posse, nam quando in ista confidentia pretium est pensio reseruata, aut fructus beneficij, cùm tunc detur spirituale pro temporali, statim apparet committi Simoniam contra ius diuinum, & in ea Pontificem dispensare non posse, quod constat ex *quæst. superiori*, & *quæst.* etiam 3. Quando verò pretium collationis, resignationis, & cuiuscunque prouisionis beneficij est ipsummet beneficium restituendum per retrocessionis circuitum, ingressum, accessum, aut regressum, est Simonia iuris Ecclesiastici, quod omnem pactionem circa spiritualia, & maximè beneficia prohibet, vti diximus *quæst.* 12. *&* 15. & sanè in omnibus quatuor casibus, in quibus Pius V. committi Simoniam affirmat, violari ius commune ostendit Flaminius *in expositione illorum casuum. quæst.* 27. 28. 29. *&* 30. Ideóque Nauarr. *cap.* 23. *num.* 109. *&* 111. quem passim DD. & Rota sequuntur apud Flamini. *q.* 4. dicunt iure communi confidentiam illicitam esse. Idque ipsum significat Pius V. dum ait se sancire hanc constitutionem ad tollendam fiduciariæ mancipationis beneficiorum Ecclesiasticorum corruptelam, quod idem affirmat Sixt. V. *constit.* 66. quæ incipit *Pastoralis.*

Fatendum nihilominus est, multa in hac parte statuisse Pontifices Pios I V. & V. in suis constitutionibus, maximè quoad pœnas, quæ non sunt iure communi sancita, & de certis quibusdam confidentiis, quas in quatuor illis vulgatis casibus nuper expositis expresserunt, agere duntaxat, ideóque ius nouum circa plurima condidisse.

Vnde quoque fit, vt vbi eiusmodi constitutiones non fuerunt vsu receptæ, standum sit iuri communi, tum quoad modum committendæ confidentiæ illicitæ, & Simoniacæ, tum quoad eius pœnas, vt ex principiis generalibus alibi stabilitis liquet.

Atqui nunquam has constitutiones in Gallia admissas fuisse, & contra quam eæ iubeant à suprema etiam curia quandoque pronuntiatum fuisse, testatur Petrus Gregori. *libr.* 17. *syntagmat. capit.* 17. *numer.* 30. ideóque Sixtus V. ann. 1587. in sua 66. constitut. quæ incipit. *Pastoralis officij.* Pij I V. & V. constitutiones in Gallia seruari iussit; quod vt facilius obtineret, rigorem illarum constitutionum quoad Galliam temperauit. primo vt beneficia ratione confidentiæ vacantia conferrentur ab ordinariis collatoribus in Gallia, cùm superiores Pontifices illa sedi Apostolicæ reseruassent. secundo concedit Sixtus, vt fructus malè percepti ob confidentiam, possint applicari ab ordinariis in reparationem Ecclesiarum, in quibus fuit commissa confidentia, cùm eos alij Pontifices Cameræ Apostolicæ assignassent, cùm Gallia non recipiat constitutiones bursales, vt ait Rebuff. *in concord. Rubric. de collator. §. præfatique ordinarij.* tertio denique absolutionem à censuris, irregularitate, & pœnis ob crimen confidentiæ, quam vterque Pius sedi Apostolicæ reseruarat, concessit Sixtus nuntio, aut Legato Apostolico in Gallia existenti, atque 17

etiam legato Auenionensi: sed neque eam constitutionem Sixti propter turbatam id temporis bellis ciuilibus Galliam, fuisse receptam, & inductam in mores testatur Flamini. *quæst.* 11. *de confident.*

Nihilominus damnati hodiè confidentiam in Gallia ab ipsis supremis regni Curijs, siue ex vi constitutionum Pij IV. & V. siue ex antiquo iure communi, certissimum est, & ex variis Curiæ decretis, siue Arrestis constat. Qua de causa vide Choppin. *lib.* 1. *de sacra politia. tit.* 1. *num.* 20. & *lib.* 1. *Monast. titul.* 1. *num.* 14. & *lib.* 3. *de doman. tit.* 28. *numer.* 2. Louet. *litt. B. numero* 10. Maynard. *lib.* 1. *cap.* 68. Immo confidentiam sententia iudicis, & transactione partis confirmatam, irritam pronuntiarunt aliquando Curiæ Senatores, vt refert in compilatione Arrestorum beneficialium Tournetus. *litt. B. num.* 66. Argui quoque confidentiam ex iudiciis, & præsumptionibus non secus ac dolum, ad quem probandum tres præsumptiones sufficiunt; notat Molinæ. *ad Regul. de publicand. resignat. num.* 513. quod omninò consentit cum constitutione Pij IV. vide etiam Conc. Rhem. anno 1583. *cap. de Simoniac. & fiduciariis*, & insignem Cleri Gallicani declarationem 22. Decemb. ann. 1579. atque edictum Ludouici 13. anno 1610. art. 1. contra confidentiarios istos. Non est igitur, quod quis excuset in Gallia confidentias beneficiales ob non receptam constitutionem Pontificiam, quamuis quoad pœnas in ea latas possit aliquid ex ea non receptione excipi.

QVÆSTIO XXII.

De obligationibus Simoniacorum circa restitutionem faciendam.

Obligatio restituendi Simoniacè accepta, vel est iure tantùm naturali, & diuino, vel ex iure quoque positiuò Ecclesiastico oriri potest.

PRIMA PROPOSITIO.

De obligatione ex iure diuino, & naturali.

Nullus tenetur iure diuino restituere rem spiritualem Simoniacè acceptam, neque pretium eius temporale, nisi quo casu peccatum est contra iustitiam commutatiuam, & facta iniuria ementi rem spiritualem, & danti pretium temporale; tunc autem illi restituendum erit.

EXPOSITIO, ET CONFIRMATIO propositionis.

Suppono in hac propositione Simoniam vtráque ex parte completam fuisse, qui enim accepit pretium, & nondum tradidit rem spiritualem pretium illud restituere tenetur; vti fatentur omnes; cùm enim non fuerit in ipsum translatum illius pretij dominium nisi sub conditione quæ nondum impleta est, neque impleri debet, aut potest sine peccato, quo iure retinebitur illud pretium non tradita rè pro qua datum est? qua igitur lege obligatur ad non implendam conditionem, hoc est, non tradendam rem spiritualem, eadem tenetur ad reponendum pretium; quod omnes

omnes æquè fatentur de mercede pro opere illicito patrando, diuina enim lex vult nos, & ab eo opere abstinere, & mercedem iam acceptam reddere. Vnde etiam fit eodem iure diuino huius illiciti operis, & Simoniæ complendæ, siue consummandæ pretium restituendum esse danti illud. Quod Caietan. *ver. Simonia.* Victor. *secund. part. de Simon. numero 6.* Sotus. *lib. 5. de iustitia. quæstion. 8. articul. 3.* Nauarr. *cap. 23. numero 104.* Suar. *lib. 4. de Simon. cap. 59. numero 2.* & alij passim docent contra Azor. *3. part. lib. 12. cap. 20. quæst. 11.* qui malè Ecclesiæ restitui vult, cum enim dans pretium non transtulerit eius dominium nisi sub conditione, & illa neque impleta, neque implenda sit, illud dominium totum adhuc retinet, nisi in pænam criminis iam inchoati eo priuetur, quod non fit nisi per ius positiuum, non autem per ius diuinum, & naturale, de quo solùm agimus in hac propositione. Quarè non benè affertur *l. si ob turpem. ff. de condiction. ob turpem causam.* & *l. 2. C. eod. tit.* lucrum turpiter acceptum non esse restituendum danti: nam ea lex significat tantùm, quid à iudice faciendum sit, & quid iura humana sapienter statuerint. Nostra igitur assertio est de Simonia reali conuentionali vtraque ex parte completa, eò quod res spiritualis, & pretium eius acceptum fuerit.

PRIMA PARS propositionis.

Res spiritualis Simoniacè acquisita non est restituenda, aut dimittenda spectato solo iure diuino & naturali.

Priorem hanc assertionis nostræ partem tradunt Ferdinand. *tract. 17. disp. 3. punc. 26. initio.* Lessi. *lib. 2. cap. 35. dubitat. 29.* Suar. *lib. de Simon. c. 57. n. 12.* & *c. 59. n. 29. & seq.* Bonac. *disp. de Simon. q. 7. punc. 3. difficult. 2. propositio. 1.* Nauarr. *cap. 23. numer. 103. & 104.* & DD. communiter apud Couarr. *in Regulam. peccatum. par. 2. § 8. n. 8. sub fin.* licet ipse ductus quibusdam S. Thomæ verbis contrarium sentiat quoad beneficia, de quibus dicam statim, contra Adrian. *quodl. 9. a. 3.* Azor. *3. part. lib. 12. cap. 20. quæst. 5.* Layman. *lib. 4. tract. 10. cap. vltim. sub finem,* & alios.

Probatur, quia collatio rerum spiritualium Simoniacè facta, quamuis illicita sit, valida nihilominus est secluso omni iure positiuo, & Ecclesiastico illam irritante; igitur quod per eam collationem fuit acceptum, retineri potest, & restitutioni obnoxium non est. Quæ consequentia manifesta est, alioquin omnia turpiter, & illicitè accepta dimittenda forent, aut restituenda, quod nemo dixerit; distinguúntque vulgò omnes inter actū validum, & licitum, legem prohibentem, & irritantem actum, vti aliàs diximus, eaque distinctio æquè in legem naturalē, & diuinam, atque in positiuam, & humanam cadit. Denique cōstat ex materia de iustitia nunquam

rem

rem acceptam ex naturali iure restituendam esse, nisi aut eius acceptio inualida fuerit, aut in ea peccatum fuerit contra iustitiam commutatiuam. Tota igitur difficultas est in antecedente, nimirum collationem rerum spiritualium Simoniacam, irreligiosam quidem,& impiam esse, validam tamen manere,& in ea nullam iniuriam fieri ab accipiente, emente videlicet respectu vendentis; quod non fuerit operosum demonstrare, & quidem quoad valorẽ huius collationis, eam satis arguit capacitas accipientis, potestas conferentis, & conferendi voluntas, quæ simul reperiuntur; neque enim quidquam aliud ad hunc valorem exigi potest: quoad iniuriam autem eam non patitur vendens, sed potiùs facit, quandoquidem pretium accipit rei, quam gratis dare debuerat; vnde fortassis ipse tenetur ad restitutionem pretij accepti, non tamen emens ad restitutionem rei spiritualis pretio comparatæ tenebitur, vti apparet in vsura, non fit enim mutuanti iniuria, sed mutuatario, qui verè fit dominus mutui sibi facti, non tamen idcircò mutuans fit dominus vsurarum, quas à mutuatario extorsit, eásque reddere obligatur. Simili ratione, qui legata pia, aut eleemosynas, quas gratis distribuere tenebitur, retenta sibi aliqua parte in pretium distributionis dedit, non accepit iniuriam, sed fecit illis, qui ea legata, & eleemosynas gratis accipere debebant, qui & verum dominium acquisierunt, quamuis distributor non sibi compararit summam illam, quam ratione eiusmodi distributionis sibi retinuit, aut extorsit. Cùm igitur emens rem spiritualem, validè illam sibi comparet, & nullam iniuriam vendenti faciat, cur eandem spectato solo iure naturali sibi retinere non poterit? Confirmatur. Nam res spirituales Simoniacè acceptæ, vel sunt actiones quædam transeuntes, vt ordinatio, consecratio, sacrificium, administratio sacramentorum, cæteræque eiusmodi, vel res permanentes vt reliquiæ, vasa sacra, beneficia, & dignitates Ecclesiasticæ, ius præsentandi, eligendi, & conferendi beneficia, aliáque similia: Et quidem actiones, ac functiones sacras validas esse quamuis Simoniacè fiant, suósque primarios effectus nancisci, nisi vel per legem Ecclesiasticam irritabiles sint, réque ipsa irritentur, vel habeant effectum ex praua dispositione operantis impedibilem, nemo vnus dubitat; cur enim potiùs Simonia, quam alia quæuis peccata has actiones irritabit, spectato solo iure naturæ, modò ponantur omnia, quæ ad sacræ actionis substantiam requiruntur? vt aliàs diximus, & fortassè in consectariis aliquid singillatius dicam. Iam verò res sacras permanentes validè acquiri per Simoniacam venditionem, secluso iure Ecclesiastico, eiusmodi contractum Simoniacum in quibusdam materiis irritante, æquè certum videtur. Cùm enim harũ rerum dispositio subsit liberæ eas possidentium voluntati, & qui Simoniacè eas dedit, verè eas dare voluerit, cur hæc simoniaca voluntas, non erit æquè translatiua dominij, & æquè efficax, atque alia quæpiam voluntas peccaminosa? adde quod in beneficio alia sæpiùs ratio contingit; nam priuati qui inter se de beneficio simoniacè contrahunt, illud non conferunt: Cur igitur ea collatio à Prælato facta valida non erit, quamuis eam præcesserit contractus Simoniacus inter antiquum

beneficia

beneficiatum, & nouum, siue collatarium, nisi lege aliqua Ecclesiastica eiusmodi collatio irritetur? Quod enim ad voluntatem domini, qui talem rem gratis dari voluerat recurrunt aliqui, non vrget, quia licet DEVS prohibeat modum acquirendi venditione res sacras; non idcircò prohibet simpliciter earum acquisitionem, vt patet ex verbis Christi, *gratis accepistis, gratis date*. At verò lex naturalis concedens actionem, & prohibens modum eius non essentialem, non irritat substantiam actionis, quamuis desit modus ille imperatus: modus autem iste dandi gratis spiritualia, non est substantialis acquisitioni ipsorum, quæ consistit in voluntaria largitione, & acceptione, neque imperatus est iste modus alia de causa, quàm propter sanctitatem rei spiritualis, quam decet dignè tractari, quod non fit per venditionem, quæ idcircò non prohibetur simpliciter propter substantiam actionis acquisitiuæ istarum rerum, sed propter aliquid omninò accidentale, decentiam nimirum, quam rei traditæ, & comparatæ sanctitas postulat; sicut superiùs monebam de vsura, quam lex naturalis, & diuina prohibet, iubétque gratis esse mutuandum, qui tamen soluit vsuras, eodem modo vti poterit ea pecunia sibi venditione, aut dato fænore mutuata, atque si gratis mutuata fuisset, quia ille modus non est contra substantiam mutui, alioquin cum tota ista prohibitio sit in fauorem mutuatarij, in eius detrimentum vergeret, emeret enim magno pretio beneficium mutui, & tamen pecuniæ mutuatæ dominium non haberet, neque mutuum sibi acquireret; fænus igitur non est contra substantiam mutui, quatenus est translatiuum dominij rei mutuatæ, sed tantùm quatenus est venditio illius, vt sic enim non valet, quia vendens mutuum non fit dominus pretij sibi dati, illúdque tenetur reddere. Simonia itaque non vitiat quidem donationem rei spiritualis, quæ verè, & validè donatur, acquiritúrque: an verò opponatur venditioni vt sic, impediátque eius valorem ex natura rei, dicam statim. Et sanè alioquin qui per solam Simoniam mentalem accepisset rem spiritualem, beneficiũ v.gr. illud restituere teneretur: quia cùm ibi sit vera Simonia, quidquid naturaliter ex illa sequitur, reperiri debebit, atque adeò omnis illa obligatio, quam ipsa per sese inducit. Deinde cum collatio beneficij fuisset Simoniaca, collatario ignorante, aut contradicente, nihilominus dimittendum esset beneficium sic collatum, & acceptum, cùm tamen ius Ecclesiasticum vtrumque illud neget, vt dicam inferiùs; neque quisquam dixit iuri naturali, & diuino per eiusmodi legem Ecclesiasticam similes collationes tanquam validas probantem derogatum fuisse. Denique qui ad redimendam vexationem, quam in acquisitione rei spiritualis iniustè patitur, pecuniam daret, non obtineret validè eam rem, quia non obtineret gratis, vti iubetur à Domino, à quo habet potestatem tantùm gratis dandi, vti contendunt aduersarij. Quarè omninò fateantur oportet, hunc iniustum vexatorem, & collatorem vti quidem potestate, quam habet conferendi beneficium, aut rem quampiam spiritualem, sed non vti eo modo, quo vti iubetur, itáque intelligenda sunt Christi verba superiùs allata, *gratis accepistis, gratis date*.

SECVNDA PARS propositionis.

De restitutione pretij Simoniaci.

Dixi secundo pretium Simoniacum non esse iure naturali, & diuino restituendum, nisi quando violata fuit iustitia, & iniuria ementi rem spiritualem illata. Atque hac ratione facilè compono dissidentes sententias, aliqui enim pretium istud restituendum esse affirmant; licet deinde dissentiant in eo, cui facienda est ista restitutio; alij verò omninò negant, quia nempe existimant in omni Simonia reperiri malitiam iniustitiæ, quam alij reiiciunt; omnes tamen consentiunt totam naturalem obligationem restituendi in contractu Simoniaco non aliunde proficisci posse, quàm ex iniustitia in eo commissa, quod ex principiis vniuersalibus in materia restitutionis certum manet: quoties igitur in Simonia fuerit violata iustitia commutatiua, toties ex natura rei erit restituendum pretium iniustè, & per iniuriam acceptum, quando verò cessabit ratio iniuriæ, & iniustitiæ in Simonia, cessabit quoque obligatio restituendi, quia tunc quod Simoniacè acceptum fuit, impiè quidem, & contra Religionem, non tamen iniustè acceptum fuit. Docuimus autem fusiùs *quæst.* 13. *consect.* 3. non omnem Simoniam esse iniustitiam, sed eam tantùm, in qua res spiritualis præcisè vt talis, & non quatenus habet aliquod commodum temporale, aut spirituale sibi annexum venditur, aut in qua pretium, commodum temporale, vel spirituale, quo vendens se priuat, aut stipendium ratione ministerij spiritualis debitum ex communi prudentum æstimatione excedit, tunc enim pretium illud, aut eius excessus, restituendum erit, quia tunc violata fuit iustitia, & continuò violatur quamdiu, quod iniustè fuerat acceptum, retinetur. Neque ampliori confirmatione indiget hæc assertio, statimque apparet discrimen rei spiritualis, & pretij, quo ipsa emitur, & cur res spiritualis validè collata fuerit per contractum Simoniacum, & semper retineri possit, licet aliquando eius pretium restituendum sit, quia nempè emens rem spiritualem, nullam facit iniuriam vendenti, neque violat iustitiam commutatiuam, vti facit aliquando vendens respectu ementis in casibus à nobis assignatis *consectar. citato.* Potuítque transferri dominium rei spiritualis, quamuis pretium eius non acquisitum fuerit vendenti, cùm emens non dederit hoc pretium, nisi quantum ratio iustitiæ postulabat, neque aliud à se voluit quæri, vt videmus in vsurario, qui non fit dominus vsurarum, quia mutuatarius non dedit illas, nisi quatenus iustè dare poterat: neque cessit iniuriæ sibi per eam extorsionem factæ, & idcircò ea voluntas non est simpliciter absoluta, sed conditionata, nemo enim præsumitur pati iniuriam volens, nisi illam condonet. Poterit itaque contractus Simoniacus validus esse, quoad id, quod debuit spontè, & gratis dari, non verò quoad iniustam pretij exactionem. Neque dicas etiam vendentem non dare rem spiritualem nisi conditionatè quatenus videlicet per illam vult acquirere pretium, ideóque si illud teneatur deinde restituere, suam rem spiritualem iure repetere, eò quod conditio non subsistat: nam nego imprimis venditionem istam, siue potiùs collationem rei spiritualis fuisse conditionatam, quamuis

quamuis enim vendens intendat pretium, & eius cupiditate motus fuerit ad concedendam rem spiritualem, quam alioquin non dedisset, non tamen conditionatè, sed absolutè dedit: neque enim omnis volitio, quæ ex intentione alicuius finis suscipitur, conditionata est, vt patet, alioquin quoties intento fine frustratur voluntas, toties eius volitio conditionata, & actio ex illa consecuta, inualida, & nulla propter non impletam conditionem, & finem intentum, non acquisitum, dici posset. Itaque distinguendum est inter conditionem, & motiuum; spes quidem pretij motiuum est in vendente rem spiritualem, non tamen conditio; & sanè qui confert ordines promissione Simoniaca, validè confert, & nihilominus ea promissio vt pote turpis, & quæ sine peccato impleri nequit, non obligat; ea igitur ordinatio Simoniaca, eiúsque voluntas absoluta fuit, & non conditionata, siue dependens à valore conditionis alicuius implendæ. Pretium itaque quoties iniustè accipietur, restituendum erit, etiamsi res spiritualis repeti nequeat, ad tollendam illatam iniuriam, quæ si abfuisset, vti contingit, quando emitur commodum aliquod temporale, aut spirituale connexum cum re spirituali, reuerà non esset restituendum pretium acceptum, essétque validus totus ille contractus, quamuis illicitus, vti diximus in nostra propositione; & ampliùs constabit ex consectariis. Hinc porrò manifestum fit, quod monebat nostra propositio, nimirum quoties restituendum est pretium Simoniacum ex naturali obligatione, & iure, toties restituendum esse ementi, siue illi qui dederat; quia ille solus, non autem Ecclesia, aut pauperes, passus est iniuriam ea restitutione reparandam; neque seclusa lege positiua fingi potest, Ecclesiam, aut pauperes aliquod ius in eiusmodi pretium acquisiuisse, vt illud vice-domini repetere possint.

SECVNDA PROPOSITIO.

De obligatione restitutionis ex iure Ecclesiastico.

4 Nulla res spiritualis Simoniacè accepta, ex iure Ecclesiastico restituenda est præter beneficium; pretium autem Simoniacum in nulla alia Simonia, quàm ea, quæ in collatione, & prouisione beneficij commissa fuit, restituendum est ante sententiam iudicis, ante quam reddi poterit, immò & debebit danti, post illam, ei quem iudex assignabit.

EXPOSITIO, ET CONFIRMATIO propositionis.

Explicata obligatione, quam ius diuinum, & naturale imponit Simoniacis circa restitutionem rei spiritualis Simoniacè acquisitæ, atque pretij pro illa exhibiti, sequitur, vt definiamus quid circa eandem obligationem Ecclesia sanciuerit, quod facimus in hac propositione, in qua Simoniam beneficialem, siue ratione beneficij commissam ab omni alia distinguimus, cum de illa ferè Ecclesia circa obligationem restitutionis, aut dimissionis leges tulerit.

PRIMA PARS propositionis.

De dimissione beneficij Simoniacè acquisiti.

5 Dixi igitur primo beneficium Ecclesiasticum Simoniacè obtentum dimittendum esse ex iure Ecclesiastico. Hæc assertio quamuis fortassis non ita perspicuè definita fuerit in antiquis iuribus; quæ facilè de irritanda prouisione Simoniaca beneficij exponerentur, vt disputat Suar. *cap.* 57. *num.* 13. nouissimè tamen perspicuè habetur in *extrau.* 2. *de Simonia.* vbi Paulus II. omnes electiones, postulationes, confirmationes, prouisiones, & quasuis alias dispositiones Simoniacas viribus omninò catere statuit, & per illas beneficiatum nullum ius, aut titulum acquirere in quibusuis Ecclesiis, Monasteriis, dignitatibus, personatibus, officiis Ecclesiasticis, & quibuscunque beneficiis, ideóque non facere fructus suos, sed ad eorum omnium, quæ percepit, restitutionem sub animæ suæ periculo adstrictum esse. Quod idem quoque sanciuit Concil. Constant. *sess.* 43. & idem significatur *in ca. Matthaeus. de Simonia*, consulit enim Pontifex cuidam Clerico, in cuius electione à suo amico fuerat commissa Simonia, vt celeriter, & sponte administrationem Ecclesiæ dimittat, addit pro ratione sui consilij dictum illud Christi; Nihil prodest homini si vniuersum mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur. Ex quibus colliges, licet Pontifex dicat, se consulere, non tamen fuisse liberum huic Clerico tale beneficium retinere, aut dimittere, eò quod hoc consilium in materia salutis, & conscientiæ importet præceptum, quod obseruat Glossa *ibid. ver. consuluit.* & Felin. *in idem cap.* plurima ad confirmationem adducens. Et sanè cùm iste clericus secreto consilium petiisset à Pontifice per Matthæum Cardinalem, non debuit Pontifex præceptum imponere, ne nouam obligationem iniicere videretur, sed consulere, vti fecit, cùm tamen rationem sui consilij reddidit periculum, & detrimentum animæ, cui posthabenda sint totius orbis lucra, satis significauit hoc consilium necessariò executioni mandandum esse: neque sanè vllus est, qui contendat prouisiones Simoniacas beneficiorum Ecclesiasticorum validas esse post tam expressa, & perspicua iura: quod enim aliqui inter Simoniam publicam, & occultam distinguunt apud Gomez. *in Regul. de trienn. possessi. quæst.* 12. & Couarr. *in Regul. peccatum.* 2. *part.* §. 8. *num.* 6. reiicitur ex ipsis verbis extrauagantis allatæ, quæ disertè meminit Simoniaci occulti. In cap. etiam *Matthaeus.* Simonia erat occulta, quam Pontifici *non nisi secreta insinuatione monstrauerat* ille Clericus: non idcircò autem obligatur iste Simoniacus ad se infamandum, cùm pluribus de causis, & vario prætextu beneficium dimittere facilè possit.

Neque rectiùs alij excipiunt Simoniam solius iuris Ecclesiastici, quam volunt non irritare collationem, & prouisionem beneficij, quia *in cap. constitutus. de transactionib.* non priuatur beneficio, qui Simoniam in transactione super beneficio commiserat, erat autem ea Simonia contra iūs humanum duntaxat: & sanè nullibi iura irritant acquisitionem beneficij per Simoniacam permutationem, aliásque similes pactiones solo iure Ecclesiastico prohibitas. Itáque 6

sentiunt

sentiunt Parisi. *lib.4.consil.10.consil.29 & 30.* & Reginald. *lib 23.num.184.* vbi etiam Petrum Nauarr. & Aragoni. allegat. Verùm non rectè, vt iam monui, hi DD. hanc Simoniam excipiunt contra communem sententiam, vt testatur Redoan *3. part.de Simon. cap.8.* Rebuff. *in praxi. tit. de Simon.in resignat.nu 24.* Suar.*cap.57. num.42.*Bonac. *disp.de Simon.quæst.7. punct.2.num.15.* & alij, quia *in Extrau. cit.* Paulus annullat omnes prouisiones Simoniaca labe infectas, & Simonia ista humana censetur in iure vera Simonia, illique tribuuntur iidem effectus, ac proinde verbis generalibus comprehenditur, nisi excipiatur alioquin dubitari posset, an Simonia in beneficiis commissa subiiceretur pænis Simoniæ, vbi non fit expressa eius mentio, eò quod plures Canonistæ passim existiment eiusmodi Simoniam esse duntaxat iuris Ecclesiastici. Quod autem affertur ex *cap. constitutus.* nihil prorsùs vrget, quia vt *ibid.* obseruat Glossa *ver. audiatis.* debebat ille clericus spoliari suo beneficio, eique neganda erat actio, quæ non nisi ex indulgentia quadam concessa fuit, & quam potiùs factam fuisse iudici, quam partibus, affirmat Hostiens. Deinde nondum fuerat ea Simonia vtrimque completa, sed erat solùm conuentionalis, quandoquidem altera pars iam resilierat à transactione, & conquerebatur apud iudicem; quæ pænitentia causa fuit, cur eius querelam audiri voluerit Pontifex, & actionem ipsi indulserit; præterquam quod non agebatur in illa controuersia de beneficio per eam transactionē acquisito, sed de sopita lite; in quo licet fuisset commissa Simonia, & transactio esset irrita, non propterea tamen collatio beneficiorum priùs legitimè acquisitorum irrita fiebat ex ipso iure, quod *quæst. sequenti* fusiùs ostendam. Neque culpa ista merebatur, vt hi transactores suis illis beneficiis legitimè obtentis priuarentur; idcircò sapienter Pontifex totam controuersiam arbitrio iudicis dirimendam permittit, vbi irritata priori illa transactione Simoniaca, querelas vtriusque partis audierit, & singula causæ momenta expenderit. Maneat igitur, omnem beneficij Ecclesiastici prouisionem Simoniacam, irritam, & nullam esse, ac proinde, qui illud ita acquisiuerit, non poterit ipsum sibi retinere.

Debebit itaque tale beneficium, si vacabat per obitum, dimittere in manibus Episcopi, aut superioris alterius, qui possit inuitum destituere iusta de causa. Ita Nauarr. *consil. 61. de Simon.* & constat ex Glossa *in cap. de Regularibus. ver. dimittant. de Simonia.* & Innocent.Hostiens.Ioann. Andr. Panormit.Anton. & aliis *ibid.* quod autem Victoria vult renuntiari in manibus collatoris, intelligendum est de collatore, qui potest & instituere, & destituere, & quia quoties collator non pollet ea potestate, ipsi tamen semper manet integra collatio, ita vt alius ille superior, in cuius manibus fuerit facta resignatio, non possit conferre beneficium resignatum, sed id ius collatori relinquat. S.Antonin. *1. part.tit.1. cap. 5. §. 11.* monet, ægrotum, qui nequit in manibus ordinarij beneficium sic turpiter acquisitum resignare, id facere in manibus sui confessarij, cum ea conditione, si placuerit Papæ, aut collatori, atque ita suæ saluti consulere. Quando non vacat per obitum, restituendum erit illi à quo processit, resignanti v. gr. quia ante sententiam non priuatur iure suo. Ita Garc. *11.pa.* 7

de benefic. cap. 3. num. 214. plurimos allegans; sed de his aliàs.

Hæc porrò assertio de inualiditate prouisionis Simoniacæ, & quod ex ea sequitur, de dimittendo beneficio per ipsam acquisito, de omni vero beneficio intelligenda est, cùm *Extrau. 2. de Simonia.* verbis vniuersalibus vtatur, & nullum omninò excipiat, & disertè comprehendat omnes actiones ordinatas ad beneficiorum collationes, quales sunt præsentationes, nominationes, electiones, resignationes, permutationes, confirmationes, institutiones, & si quæ sunt aliæ. Atque ex vi huius vniuersalis iuris, electio quoque Simoniaca summi Pontificis, nulla esset; idque aliqui confirmant ex *cap. si quis pecunia.* 79. *distinct.* vbi Glossa textui omninò apposita est, statuit autem apertè Iulius II. in Concil. Lateranens. *sess.* 5. verùm vbi fuerit concors sententia electorum, & alioquin Canonica electio propter Simoniam occultam, erit quoque firma electio ista, vt Lessi. *cap.* 35. *num.* 146. & Suar. *capit.* 57. *cit. sub fin.* & alij tradunt, cùm nunquàm fuerit recepta ea Iulij constitutio; & propter periculum, quod inde orietur, non est reuocanda in dubium talis electio. Vide Bonac. *tract. de electione summi Pontificis.* Barbos. *de iure Ecclesiast.*

SECVNDA PARS propositionis.

De aliis rebus spiritualibus.

Dixi secundo nullam aliam rem spiritualem Simoniacè acquisitam restituendam esse ex iure Ecclesiastico ante sententiam iudicis, qui poterit aliquando in pœnam, eiusmodi restitutionem imperare. Ita Lessi. *lib. 2. cap. 35. dub.* 30. Ferdinand. *disp. 3. tract. 17. punct.* 26. Bonac. *disp. de Simon. quæst. 7. punct. 3. numer.* 3. Suar. *lib. de Simonia. cap.* 57. & alij passim. Quia nullus omninò textus est, qui eiusmodi acquisitiones, aut contractus irritet; validi igitur sunt ex attento iure Ecclesiastico quamuis facilè irritabiles sint, qua ratione, si quæ iura adducuntur, facilè fuerit interpretari, quanquam ea omnia de beneficiis, & pactionibus circa ea factis loquantur, vt *cap. Ea quæ.* 1. *quæst.* 3. aut certè de non seruandis eiusmodi conuentionibus agunt, cùm enim seruari sine culpa non possint, teueia seruati non debent, eóque sensu dici poterunt irrita. Denique quia, vt ait Lessius, si pretium reddatur pro re spirituali accepta, ea quoque reddi debebit, ne vna pars cogatur contractum rescindere, & non alia; neque in expendendis variis textibus, quibus damnantur pactiones omnes circa spiritualia, diutiùs immorandum est, cùm ex dictis non difficulter explicentur.

TERTIA PARS propositionis.

De restitutione pretij Simoniaci.

In postrema parte assertionis dixi, quidnam ius Ecclesiasticum exigeret circa restitutionem pretij Simoniaci. 9

Aio igitur, pretium in Simonia beneficiali, siue circa prouisionem beneficiorum acceptum, restituẽdum esse ante omnem iudicis sententiam, atque in conscientia. Ita omnes, & manifestò colligitur *ex cap. de hoc. de Simonia.* Nam Alexander III. scribit Archiepiscopo Toletano,

letano, vt Regem, & Principes, qui Episcopi Oxomensis muneribus corrupti, eius electioni cōsenserant, moneat omnia sine diminutione Ecclesiæ Oxomensi restituere, *cùm ea sine graui suæ salutis periculo retinere non possint*. Præterquam quod cum Ecclesia eiusmodi Simoniacam prouisionem, & pactionem irritarit, sequitur necessariò, atque ex lege naturali non posse retineri pretium illud, quandoquidem per inualidam donationem, & pactionem, eius dominium transferri non potuit. Itaque hæc obligatio restituendi pretij Simoniaci in hoc casu proximè oritur ex iure nuturali, quod tamen supponit legem Ecclesiasticam, irritantem omnem pactionem Simoniacam circa beneficia, & ipsorum prouisionem, quæ alioquin spectato solo iure naturæ valida fuisset. Quarè rectè dixi, sententiam iudicis minimè expectandam esse ad hanc obligationem incurrendam, quæ enim obligant ex natura rei, omnem condemnationem & iudicium præcedunt.

A I o secundo pretium ex quapiam alia Simonia acceptum non esse restituendum ante condemnationem ex iure Ecclesiastico. Ita Lessius *dub.* 30. Suar. *cap.* 60. *num.* 9. *&* 11. Ferdinand. *punct.* 26. & alij, quia nullibi reperire est generalem eam legem, cum nequidem id disertè affirmetur de beneficiis; sed tantùm ex irritata per ius Ecclesiasticum prouisione Simoniaca beneficij, necessariò colligatur, vti iam monui. Cùm igitur nullam aliam acquisitionem Simoniacam rerum spiritualium irritet Ecclesia, inde non poterit colligi obligatio restituendi pretij Simoniaci, sed debebit afferri lex aliqua, quæ id directè & per se imperet, illa autem nullibi extat: quod enim aliqui ex eo, quod *cap. vltim. de Simonia.* dicatur, Simoniam mentalem non obligare ad restitutionem, inferunt à contrario sensu, ex Simonia reali eam obligationem sequi, non admodùm vrget; ibi enim supponitur quidem ex aliqua Simonia reali oriri eam restitutionem, sed non definitur quandónam id contingat, & vtrumque Simoniacum tum vendentem, tum ementem teneri ad eam restitutionem, quod semper verum non esse, iam superius diximus. Itaque ex eo textu non poterit colligi Regula aliqua generalis, maximè cùm agat de peculiari tantùm casu Simoniæ in Monasterij ingressu commissæ, de quo dicemus *in consectariis*, ex illo enim ipso, statim apparebit pretium Simoniacum in quacunque Simonia non esse restituendum ex iure Ecclesiastico. In *cap. Audiuimus de Simonia.* iubet Pontifex duplicatum pretium pro prouisione Ecclesiæ Parrochialis, ingressu Monasterij, & licentia eligendi sepulturam apud Religiosos, acceptum restitui: inde tamen non deducitur Regula generalis pro omni alia Simonia, alioquin semper restituendum foret duplicatum illud pretium ex lege Ecclesiastica. Deinde manifestum est ibi imponi pænam, quæ ante sententiam non obligat, cùm nullum sit ibi verbum, quod ipso facto eiusmodi obligationem incurri significet; quod obseruant *ibid.* Panorm. Ioan. ab Anan. & latiùs Felin. pro Glossa singul. *in c. Fraternitatis.* 12. *quæst.* 2. Ratio verò, cur duplum reddi voluerit Ecclesia, est, quia in eo casu non fuerat data pecunia ex communi sensu dantis, & accipientis, sed à superiore extorta per vim, aut *ingestas malitias*.

Aio tertio pretium Simoniacum, quoties ex lege Ecclesiastica contractum Simoniacum, & acquisitionem rei spiritualis vi illius factam irritante, quod in solis beneficiis contingere diximus, restituendum est in foro poli, & ante sententiam, tunc restituendum esse danti: post sententiam verò illi, cui iudex assignarit. Sequor Sot. *lib. 9. de iustit. quæst. 8. articul. prim.* Victor. *relect. de Simon. secund. part. numero 6.* Nauarr. *lib. 4. de restitut. cap. 2. numero 147.* Angles *in 4. secunda part. quæstio. quis à restitutione liber sit. diffic. 17.* Aragon. 2.2. *quæst. 100. articul. 6.* Binsfeld. *in cap. 46. de Simon. quæstione prima, conf. 6.* Ferdinand. à Castro. *punct. 26. cit. numero 5.* Rodriq. *tom. secund. sum. cap. 68. numero 4.* neque existimat improbabile Lessi.*cap.35.cit. n.171.* Valent. *tom. 3. disp.6. quæst.16.punct. 6.* Sà *ver. Simonia, num. 10.* Laym. *lib.4. tractat.10. cap. vltim. num. 84.* contra communem Canonist. teste Victoria, volunt enim restitutionem faciendam esse Ecclesiæ, quam opinionem secutus est Suar.*cap.60. n.8.* nisi ex consuetudine alicubi recepta fiat pauperibus; quam consuetudinem testatur Couarr. *in Regul.peccatum.2. pa. §. 8. num. 6.* Alij verò dicunt ex vsu, totum id Cameræ Apostolicæ applicari. Ita Vgolin. *tab.4.de Simon. cap. 2. §. 1. num. 7.* Ratio tamen nostræ sententiæ manifesta mihi videtur, emens enim beneficium non abdicauit à se dominium suæ pecuniæ; nisi vt illud transferret in vendentem, quam translationem cum impediuerit Ecclesia, irritando totum illud pactum Simoniacum, reuerà dominium illud manet penes antiquum dominum. Quod autem respondet Suar. Ecclesiam impediuisse tantùm acceptionem dominij, non autem eius abdicationem, sed illam acceptasse in pænam eo modo se illo abdicantis, & applicuisse Ecclesiæ, quæ iniuriam passa fuerat; imprimis non probatur ex vllo textu, in quo habeatur, hanc abdicationem dominij incurri ipso facto, & ante sententiam. Deinde si translationem dominij in vendentem, in quem solum voluit illud dominus transferre, impedit Ecclesia; non video quomodo distingui possit impedimentum illius translationis, ab impedimento abdicationis, quandoquidem ibi nulla fingi potest alia abdicatio voluntaria ementi, nisi ista translatio in vendentem, quæ si impedita fuit, abdicatio quoque impedita fuit: quarè deinde Ecclesia non tantùm non resistit abdicationi, quæ reuerà nulla fuit, sed priuat dominium sua re, vti potest in pænam criminis commissi, quod ipsemet Suar. fatetur. Adde ex ipso Suar. non oriri proximè ex iure Ecclesiastico obligationem restituendi pretij ex Simonia beneficiali accepti, cùm nullibi extet eiusmodi ius; & in *cap. de hoc. de Simonia.* quod vnum affertur, Pontifex declaret tantùm, quid faciendum sit, & hanc obligationem supponat, non imponat. Tota igitur ea obligatio restitutionis petitur ex inualiditate contractus Simoniaci in ea materia irritati ab Ecclesia; in ea verò irritatione non est quidpiam quod significet ementem, siue dantem pretium priuari dominio pecuniæ à se datæ; neque id necessariò sequitur ex irritatione talis contractus, vt patet, sed solum vendentem non posse seruare pecuniam, & pretium contractu inualido acceptũ, & teneri, si quam iniuriam cuipiam intulit, reparare; nulla autem facta fuit aut Ecclesiæ, aut pauperibus iniuria,

iuria, cum eorum bona imminuta aut accepta non fuerint. Cur igitur debebit fieri restitutio Ecclesiæ, vel pauperibus, pretij per contractum Simoniacum iure Ecclesiastico inualidum accepti sine noua aliqua lege ? quæ lex cùm pænalis sit, eò quod antiquum dominum, apud quem pretij inualidè traditi dominium manebat, priuet sua re propter crimen Simoniæ admissum, non obligat ante sententiam ex communi certáque doctrina alibi tradita, nisi id disertissimè lex exprimat; quod hactenus præstare non potuerunt aduersarij, nam *cap. de hoc. de Simon.* quod imposuit aduersariis, id non habet, Pontifex enim duo dicit, alterum restitutionem faciendam esse, & sine salutis periculo non posse retineri accepta ad Episcopi Oxomensis electioni consentiendum. alterum ea omnia *sine diminutione* restituenda esse Ecclesiæ Oxomensi, hoc autem non fit nisi per sententiam Pontificiam. Deinde quia illa munera fuerant ex bonis Ecclesiæ facta Regi, & Principibus, quibus vt eorum extorqueret consensum, multa cesserat ex sua Ecclesia iste Episcopus, idcircò iubentur omnia *sine diminutione* Ecclesiæ illi restitui, ea enim passa fuerat iniuriam; inde tamen non licet in vniuersum colligere, restitutionem pretij Simoniaci in materia beneficiali esse faciendam Ecclesiæ ante sententiam iudicis.

Iudicem verò posse vel Ecclesiæ, vel pauperibus, vel Cameræ Apostolicę pretium istud, quo mulctat ementem, addicere pro vario vsu, & consuetudine, certum est: si tamen aliqua iniuria, & damnum Ecclesiæ fuisset irrogatum, illius reparationem primùm curare deberet, cùm ipsius maximè sit, ius læsæ partis resarcire.

QVÆSTIO XXIII.

CONSECTARIA Ex superioribus duabus propositionibus.

Consectar. I. An ordinatio, administratio Sacramentorum, consecrationes, benedictiones, aliæque functiones sacræ, & ordinis exercitia Simoniacè factæ sint validæ, & repetendæ.

Consect. II. An actus iurisdictionis Simoniaci validi sint.

Consect. III. An professio Religiosa Simoniaca, valida sit.

Consect. IV. An reliquiæ, grana benedicta, vasa sacra, aliáque similia Simoniacè accepta retineri possint.

Consect. V. An beneficia Ecclesiastica per alienam Simoniam acquisita dimittenda sint.

Consect. VI. An pensiones Simoniacè acquisitæ sint dimittendæ.

Consect. VII. An officia Ecclesiastica validè acquirantur prouisione Simoniaca.

Consect. VIII. An ius patronatûs validè per Simoniam acquiratur.

Consect. IX. An fructus percepti ex beneficio Simoniacè obtento restituendi sint.

Consect. X. An quando vnus tantùm actus in prouisione beneficij Simoniacus fuit, tota prouisio inualida sit.

Consect. IX. Casus singulares, in quibus pretium Simoniacè acceptum restituendum est.

Consectar. XII. An Simonia mentalis obliget ad restitutionem.

Consectar. XIII. An Simonia conuentionalis obliget ad restitutio-

nem pretij Simoniaci, aut inualidet actum.

Consect. XIV. An Pontifex possit dispensare in restitutione pretij Simoniaci.

Consect. XV. An mediatores Simoniæ teneantur ad aliquam restitutionem.

CONSECTARIVM I.

An ordinatio, administratio Sacramentorum, consecrationes, benedictiones, aliaque functiones sacræ, & ordinis exercitia Simoniacè facta sint valida, & repetenda.

Opportunè quidem de harum omnium actionum validitate & iteratione disputari posset hoc loco; verùm iam fusè docuimus *in scientia Canonica*, Ecclesiam non posse potestatem ordinis semel collatam auferre, sed tantùm vsum illicitum reddere, non verò inualidum; atque eo sensu quidquid aliquando de iterandis ordinationibus, & consecrationibus à Simoniacis, aut hæreticis factis videtur sanciuisse, explicandum esse, ex eo quod omnes ita ordinatos, & consecratos ab vsu ordinum prohiberet; quarè noua venia ad eum ordinem exercendum,& gradum retinendum indigerent, alioquin enim vt prophani habebantur ab Ecclesia. Cum etiam docuerimus valorem harum actionum sacrarum non pendere ex probitate ministri, sanè nulla ratio est, cur dicamus has actiones Simoniacè factas, vel ex natura sua irritas esse, vel iure Ecclesiastico, cùm Simonia non magis pugnet ex natura rei cum valore eiusmodi actionum, quàm quodlibet aliud ministri, aut suscipientis scelus; Ecclesia verò sæpiùs nequeat eas actiones, vbi omnia ad earum substantiam requisita ponuntur, sua lege irritare, vt de Sacramentis, & iis omnibus, quæ ex Christi institutione sunt exercitia ordinis sacri, constat. Vnum tantùm excipitur Sacramentum pænitentiæ, quod verius existimamus, nunquam informe esse;quarè si illud suscipiens, sua culpa ponat obicem eius primario effectui, quia in illa susceptione grauiter peccat violando legem diuinam, aut solùm Ecclesiasticam, inualidum reuerà erit Sacramentum istud, & iterandum, non ex lege Ecclesiastica ipsum irritante, sed quia non ponuntur omnia necessaria ad eius valorem, eò quod ipsius natura longè ab aliis diuersa sit: quarè si Simonia commissa esset ratione Sacramenti pænitentiæ, non tamen à pænitente, sed ipso ignorante, à ministro, aut quopiam alio, validum foret totum illud Sacramentum etiam Simoniacè ministratum, quia omnia ipsi essentialia ponerentur, quibus positis irritari nequit ab Ecclesia: in illis verò essentialibus sunt actus pænitentis,atque in his maximè contritio, quæ cum actuali culpa mortali, quam tunc committi à pænitente supponimus, consistere nequit; quia verò in aliis Sacramentis ea suscipientis dispositio, & auersio, siue recessus à peccato non requiritur tanquam aliquid substantiale ipsi, fit vt posita licet culpa suscipientis validum tamen sit, quamuis suum primarium effectum, nimirum gratiam sanctificantem minimè conferat, licet enim ad gratiam conferendam institutum sit, & eius mirabilis energia in eo vno reluceat, illa tamen collatio est tantùm eius effectus, non substantia, & vis causatiua integra perma

permanet, quamuis ab actione impediatur, quod in omnibus aliis causis videmus, idcircò non satis prudenter dixit Vgolin. *tab.* 1. *de Simon. cap.* 17. *§.* 1. *num.* 4. Extremam vnctionem à Simoniaco receptam nullam esse; quem errorem calami fuisse dixit Suar. *lib. de Simon. cap.* 57. *n.* 4. nullam fortassis nominauit Vgolin. inutilem, & nullius momenti, eò quod omni suo effectu careret.

2 Quando verò actiones sacræ sunt, & alicui ordini sacro annexæ ex institutione duntaxat Ecclesiæ, vt consecrationes Calicum, altarium, & quædam benedictiones, non sunt tamen inualidæ, etiamsi illicito modo & contra præscriptum Ecclesiæ fiant, modò omnia, quæ tanquam substantialia ex vi illius institutionis necessaria sunt, adhibeantur; quod omnes omninò fatentur, & ex vi illiusmet institutionis sequitur. An verò irritari possint hæ actiones ab Ecclesia, ita vt iis omnibus requisitis positis, inualidæ tamen sint nisi certo quodam modo, aut cum certa dispositione fiant à ministro, non disputo hoc loco; nam tunc ille modus præscriptus, aut ministri dispositio, vel alterius cuiusquam inter substantialia eiusmodi actionis numerabitur. Itaque tota illa quæstio tandem erit de nomine; quia tamen ab ea abstinere placet, dico nunquam Ecclesiam eiusmodi functiones sacras, & ordinum sacrorum actiones quamuis ex sua tantùm institutione irritasse, modò substantialia omnia à se præscripta ponerentur, etiamsi cum aliqua graui culpa, atque adeò illicitè fierent; & singillatim nunquam ratione Simoniæ in illis commissæ, ipsas inualidasse, cùm nullum ius afferri possit in hanc rem, quod non de prohibito earum exercitio, aut inutilitate, quantum ad ipsum ministrum intelligatur. Quo sensu ex Gregorio, siue Augustino, variant enim vetera, & noua exemplaria, refert Gratian. 1. *quæst.* 4. *cap. Ecclesia.* quod ipsum Alexandro II. tribuit Anselm. *lib.* 5. *cap.* 20. Ecclesia per pactionem consecrata, potiùs execrata, quàm consecrata dicitur, non quod forma consueta seruata, & substantialia adhibita non fuerint, vt diuinat Glossa, aut in odium criminis, sed quia ita consecrans quantùm est in se ita contrectat Ecclesiam tanquam locum profanum, illam igitur polluit, & execratur, vt ita loquar.

CONSECTARIVM II.

An actus iurisdictionis Simoniaci sint.

Hæc etiam quæstio alio pertinet, vbi ostendimus peccato non amitti iurisdictionem etiam Ecclesiasticam, eiúsque vsum non fieri inualidum, idcircò, nisi in quibusdam casibus sit lex expressa illum irritans, validus manebit: cur verò Simonia potiùs inualidabit hos actus, quàm quoduis graue aliud peccatum? lex autem nulla est, quæ id sanciat, si materiam prouisionis beneficiorum, de qua diximus *in 2. propositione, 1. p.* excipias: disputatur quidem à DD. an sententia venalis valida sit, apud Vgolin. *tab.* 1. *cap.* 16. verùm id non oritur proximè ex venditione Simoniaca, cùm in quacunque materia id quæratur, ita vt ratio cuiuscunque venditionis quamlibet sententiam irritet. Itáque nihil est in eiusmodi disputatione singulare circa Simoniam.

CONSECTARIVM III.

An professio Religiosa Simoniaca valida sit.

Respond. esse validam. Ita Sanch. *lib. 5. in decalog. cap. 4. num.* 39. Suar. *de Simon. cap.* 57. *num.* 7. Ferdinand *tract.* 16. *disp.* 2. *punct.* 2. §. *vltim. nu.* 3. *& tract.* 17. *disp.* 3. *punct.* 23. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 23. Nauarr. *comm.* 4. *de Regula. num.* 25. Rodriq. *tom.* 3. *qq. Regula. quaest.* 63. *art.* 3. *& tom.* 2. *sum. cap.* 8. *numer.* 10. idem asserens de excommunicati professione, quod plures alij relati à Sanch. *capit. cit. nu.* 36. affirmant. Ratio est, quia hæc actio ad sui valorem non requirit ex natura rei statum gratiæ, & nullibi eam Ecclesia irritauit factam Simoniacè; immò potiùs contrarium supponit *in cap. de Regularibus. & cap. Quoniam. de Simonia,* quibus locis iubet Pontifex Simoniacè professum debere detrudi in alia monasteria eiusdem ordinis, sed arctiora: Quod etiam *in cap. veniens. de Simonia.* dicitur; & *in Extrau.* 1. *de Simonia.* quæ pœnæ supponunt hunc validè professum esse, alioquin illum non cogerent ad habirandum in arctiori Monasterio, aut in eodem, sed dimitterent. Volunt tamen Nauarr. Rodriq. & Henriq. *lib.* 13. *cap.* 7. *num.* 7. *litt. K.* neque hunc, neque etiam excommunicatum, quamuis validè profireantur, acquirere ius ad sustentationem à Monasterio petendam: sicut neque stallum in choro, habitationem in Monasterio, & suffragium, siue actiuum, siue passiuum in capitulo, eò quod professio comparetur beneficio regulari ab Hostiens. & Panorm. *in cap. super inordinata. de prabend.* prouisio autem beneficij facta Simoniaco, & excommunicato nulla est, neque ille prouisus ius habet, vt alatur ex fructibus beneficij sic adepti. Verùm hæc ratio ostendit professionem quoque Religiosam irritam esse, aut dat ius professo, vt alatur à Monasterio: pœna autem illa transeundi in aliud Monasterium non obligat ante sententiam, quod tradunt DD. à nobis proximè pro nostra sententia laudati, quia alioquin occultus Simoniacus cogeretur seipsum prodere exeundo è Monasterio, aut carendo iuribus professorum. Quod exigitur itaque *Extrau.* 1. *de Simonia.* dispensatio vt maneat in eodem Monasterio, intelligitur post condemnationem criminis, vel vt sine periculo condemnationis permaneat.

CONSECTARIVM IV.

An reliquia, grana benedicta, vasa sacra, alidqut similia Simoniacè accepta retineri possint.

Respond. & dico hæc omnia retineri posse, quia dominium ipsorum validè transfertur per contractum Simoniacum ex natura rei, & attento solùm diuino, & naturali iure, vti constat *ex quaest. superiori proposit.* 1. Lex porrò Ecclesiastica non irritat eiusmodi contractum ex sese validum, quod docuimus in altera propositione; verè igitur, & validè fuit translatum omnium illorum dominium, & proinde à nouo domino seruari possunt, nisi velit rescindere contractum.

CONSE

CONSECTARIVM V.

An beneficia Ecclesiastica per alienam Simoniam acquisita dimittenda sint.

Ratio difficultatis est, quia non videtur, alienum peccatum debere officere alteri, maximè si ille, aut ignorauit, aut repugnauit, vel saltem non consensit, neque vlla alia ratione ipsi fuit cooperatus.

1 Obseruandum porrò est, hanc Simoniam committi posse sciente, vel ignorante eo, cui beneficium quæritur, qui vel consentit illi Simoniæ, quam committi scit, vel suspicatur, aut illi non consentit, non tamen prohibet; aut prohibet, & contradicit, neque vnquam ab ea contradictione recedit, vel deinde siue ante, siue post obtentum beneficium consentit Simoniæ commissæ in sui gratiam, eámque quodammodo ratam habet, & approbat, vel deniq; ignorat omninò Simoniam istam, & idcircò illi repugnare, neque consentire potest, nisi post aliquod tempus ab obtento beneficio id scelus, & fraudem resciuerit. Qui omnes casus ad perspicuitatem distinguendi sunt.

2 Et primo quidem, quoties quis scit in sui gratiam Simoniam ab alio quopiam committi, & illi consentit, vel saltem non resistit, sed lubens beneficium eo modo sibi quæsitum acceptat, siue ipse deinde refundat pecuniam sui causa solutam siue non, inualidè acquirit beneficium, vti omnes consentiunt; quia ille reuerà committit Simoniam, aut per Simoniam acquirit beneficium sciens, & volens; hancque nullitatem prouisionis supponunt apertissimè iura statim afferenda.

Secundo qui scit committi sui causa Simoniam, aut suspicatur, & illi non consentit, sed contradicit; si nihilominus contra ipsius prohibitionem fiat Simonia, ipséque ignoret, quia existimat nihil factum fuisse contra suam prohibitionem, validè acquirit beneficium; quodsi ipse sciat, nulla habita ratione suæ prohibitionis, & contradictionis commissam nihilominus fuisse Simoniam, atque beneficium, eo modo comparatum acceptet, inualidè acceptat, quamuis committendæ Simoniæ contradixerit. Ita Lessi *c.35.lib.2. numer.*143. Suar. *lib. de Simon. c.*57. *numero* 29. primam partem tradit *cap. sicut tuis. de Simon.* & omnes DD. ex quo etiam colligitur secunda pars, quandoquidem Pontifex ideò excusat à Simonia istum Abbatem, & eius confirmationem validam esse dicit, quia *contra prohibitionem, & voluntatem eius, eóque penitus ignorante* data fuerat à quibusdam fratribus pecunia Episcopo Leodiensi ad obtinendam illam confirmationem, vbi, vt vides, requirit & prohibitionem, & ignorantiam, non Simoniacè quidem committendæ, alioquin illam prohibere non posset, sed commissæ antequam beneficium acceptet: illa enim prohibitio inutilis est, si enim acceptas beneficium, postquam scis Simoniam esse commissam, illam approbas, & peccas, cùm teneatis non admittere beneficium. Itáque intelligendi sunt DD. dum ex cap. illo *sicut tuis.* contradictionem Simoniæ reddere validam collationem beneficij colligunt.

Tertio si qui contradixit Simoniæ, 3
quam sui causa faciendam suspicabatur, ab ea deinde voluntate recesserit ante obtentum beneficium, illud inualidè recepit; secus verò si ea ap-

approbatio sequatur adeptionē beneficij. Primū habetur in cap. *sicut tuis*. *à qua*, inquit, voluntate, & contradictione, *posteà non recessisti*; & inferiùs, *nisi postea consenseris, pecuniam soluendo promissam*, aut reddendo solutam. Et sanè manifestum est ab eo committi Simoniam: de consensu verò post adeptum iam beneficium maior videtur esse difficultas. Sequor nihilominus glossam *in cap. sicut tuis*. Tancred. Adrian. *quodl.* 9. *art.* 3. *litt.* C. Lessi. *in cap.* 35 *num.* 144. Suar. *cap.* 57. *cit. n.* 32. Bonac. *q.* 7. *disp. de Simon. punc.* 2. quia hæc approbatio supponit collationem validam, eam igitur non inualidat, nisi expressus aliquis textus afferatur, ex quo dicamus, valorem huiusmodi collationis ex futuro euentu pendulum fuisse, & posita hac approbatione statim, eodémque momento fieri nullum. Neque vim habet hoc loco vulgaris Regula, *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato comparari*; ea enim vera tantum est in iis, quæ pendent à consensu ratificantis, non autem quæ iam absolutè perfecta sunt. Fateor tamen, grauiter peccari ab hoc prouiso, peccato eiusdem speciei, & Simoniæ, atque idcircò mereri pœnam, ipsámque irritationem prouisionis, quæ imponi poterit à iudice, vt docent quoque Lessi. & Suar. Nos autem agimus de irritatione prouisionis ipso iure, & ante omnem sententiam.

Ex quibus vides, an beneficiatus iste possit pecuniam sui causa Simoniacè promissam, aut solutam reddere; si enim id faciat ante obtentum beneficium, Simoniam realem committit, & redditur inhabilis ad illud beneficium, vt dicemus iterum inferiùs: si verò post acquisitum beneficium id facit, eo tantùm animo, ne suus amicus inde damnum patiatur, aut gratitudinis causa, non autem approbando Simoniam, non peccat, immò & aliquando actum virtutis elicit ex Nauarr. *consil.* 10. *de Simon.*

4 Quarto quando prorsus ignorante prouiso committitur Simonia, qui idcircò neque consentit, neque resistit; prouisio tamē nulla est. Ita Canonistæ plures, quos dabit Garc. 8. *part. de benefic. cap.* 1. *num.* 6. & recentiores passim apud Bonac. *disput. de Simon. quæst.* 7. *punc.* 2. & Barbos. *in collectan. ad cap. ex insinuatione, de Simon. n.* 3. contra Felin. *in cap. ex insinuatione, citatum, num.* 5. Corrasi. 4. *part. cap.* 1. *n.* 3. Nauarr. *cap.* 25. *n.* 113. *& consil.* 73. *de Simon. & consil.* 95. 96. 97. Vgolin. *tab.* 4. *de Simon. cap.* 7. & Couarr. *in Regul. peccatum. secund. part.* §. 8. *num.* 8. Manifesta tamen videtur nostra, & communis sententia in eo cap. *ex insinuatione*, vbi Canonicus, qui præbendam, quam ipsi puero pater eius aliquando simoniacè comparauerat, grandior, & maturior factus repudiarat, illámque ex indulgentia capituli ipsum denuò in Canonicum eligentis recuperarat ea conditione, vt vltimum locum in choro occuparet, vbi prohibetur *quidpiam ratione primæ receptionis in Ecclesia vindicare*. Quia sicut actio semel extincta non ampliùs reuiuiscit, ita hæc collatio, aut receptio extincta & inualida non reuiuiscit per posteriorem validam, vti argumentatur glossa, & idcircò nihil *vindicare* sibi licet ratione ipsius. Neque dicas, idcircò primæ receptionis ius extinctum fuisse, quia iste Canonicus suam præbendam in manibus Prepositi, & fratrum liberè resignarat, vt *ibidem* dicit Pontifex. Certum autem est, per renunciationem perire ius antiquum, immò cùm liberam resignatio

gnationem agnoscat hoc loco Pontifex, videtur significare primam collationem validam fuisse, non enim resignatur nisi quod habetur. Respondeo tamen, hanc resignationem significare tantùm dimissionem, & cessionem beneficij, quod possidebat; inde tamen non colligitur ipsum validè possedisse; neque id significat vox *liberæ resignationis*, cùm enim tota illa Simoniæ fraus occulta fuisset, & nullus proinde cogeret istum Canonicum ad dimittendam præbendam, ipse eam spontè abdicauit, ad quod ex conscientia tenebatur, vti perspicuè dicitur *in cap. sicut tuis. & cap. quicunque. 1. quæst. 5.* fatenturque Vgolin. Couarr. aliique aduersarij quemlibet beneficiatum, vbi sciuerit se simoniacè beneficium acquisiuisse, teneri ante sententiam dimittere illud; quæ obligatio aliunde prouenire nequit, nisi quia possidet rem nō suam, etsi hactenus eum excusauerit ignorantia; idcircò etiam fatentur iidem hunc obligari ad reddendos omnes fructus ad eam diem ex illo beneficio perceptos; ita tamen vt quos percepit ante hanc Simoniæ scientiam restituat tanquam possessor bonæ fidei, talem enim efficiebat ignorantia, hoc est, reddet extantes, non autem quos vel consumpsit, vel in iustum stipendium sui operis accepit. At verò quidquid collegit ex cognito vitioso ingressu, & mora culpabili dimittendi beneficij, reponet tanquam possessor malæ fidei; quorum omnium alia ratio reddi nequit, nisi quia prior prouisio fuerat irrita, quamuis vt talis non cognosceretur. Denique cum indigeat dispensatione ad retinendum illud beneficium, dubium non est, inualidè collatum ipsi fuisse. Denique *cap. nobis, de Simon.* electio Simoniaca ignorante penitùs electo, dicitur *penitus reprobanda*; quod verbum significat nullitatem ipso iure ex glossa *in l. si qui aduocatorum. C. de postulando.* quam probant, & sequuntur DD. quos dabit Garc. *cap. 1. cit. num. 5. & num. 23.* & circa dictionem *prorsus. 11. part. cap. vlt. n. 58.* Idem autem dicendum est, quando commissa fuit Simonia ab aliquo tertio etiam ignorante collatore; ignorantia enim conferentis non impedit, quin verè per Simoniam acquisitum fuerit beneficium.

Si tamen quis commisit Simoniam in odium alterius, vt ea fraude redderet prouisionem inualidam, firma erit collatio, modò prouisus contradixerit, aut ignorauerit: quod colligunt omnes *ex cap. nobis. & cap. sicut tuis.* Neque enim æquum est, vt hostis ex sua prauitate compendium referat, & tibi noceat. 5

Fauet præstereà huic ignoranti Simoniam Regula *de triennali possessione*, qua gaudebit, vti docent Ludouic. Gomez *in eam regulam, quæst. 12.* Vgolin. *tab. 4. de Simon. c. 6. §. 4. num. 2.* Rebuff. *de pacific. possessionib. n. 41. aliàs 198.* Garc. 8. *part. c. 1. num. 15.* quæ Regula non fauet scienti Simoniam, neque illam excipere potest, si quis ipsi negotium facessat, quia nullum habet titulum coloratum; an verò inde veram præscriptionem acquirat in conscientia, res quidem dubia est Suar. *cap. 57. citato. num. 39.* sed de ea alibi disputabimus: mihi in Gallia id certum est ex Concord. *tit. de pacifi. possess.* ipse enim est possessor bonæ fidei.

CON

CONSECTARIVM VI.

An pensiones Simoniacè acquisitæ sint dimittendæ.

Pensiones Clericales, siue vt alij
1. loquuntur mixtas, imitari naturam beneficiorum, & materiam esse Simoniæ, vbi Bulla Pij V. illas annectentis ministerio sacro, hoc est, recitationi officij B. Virginis, recepta fuit, diximus *quæst.* 18. *consectar.* 11. Quæritur igitur, an eo casu si committatur Simonia, validè acquirantur hæ pensiones, an verò ipsarum collatio sit nulla, atque ita dimittendæ sint.

2. Respond. cum Suar. *lib. de Simon. cap.* 57. *num.* 45. Nauarr. *cap.* 23. *num.* 111. & *consil.* 60. & 63. *de Simon.* Vgolin. *tab.* 4. *de Simon. cap.* 5. *num.* 2. & 3. Reginald. *lib.* 23. *r.* 181. validam esse eiusmodi venditionem contra Garc. 1. *part. de benefic. cap.* 5. *num.* 20. & *in additionib. ad idem cap. num.* 26. quam opinionem in praxi consuluit Bonacina *disp. de Simon. quæst.* 7. *punct.* 2. *num.* 22. Aperta verò est nostræ sententiæ ratio, hæ enim pensiones quamuis imitentur naturam beneficij Ecclesiastici, reuerà tamen beneficia non sunt, neque proinde eo nomine comprehendi debent in lege pœnali, quæ strictiùs est interpretanda, ideóque eius verba in maximè propria significatione vsurpantur: qua de causa, ne longiùs exempla petamus, ex communi DD. sententia, quos adducit Garc. *n.* 20. *citato*, qui in his pensionibus committunt Simoniam, non incidunt in excommunicationem latam in Simoniam beneficialem, quia nempe pœnalibus, & odiosis pensio etiam Clericalis non significatur nomine beneficij, etsi aliqua eius vmbra sit, cur igitur eo nomine designabitur quoad aliam pœnam inualiditatis collationis? Quæ omnia confirmantur ex iis, quæ fusiùs circa redemptionem eiusmodi pensionum disputauimus *consectar.* 11. *citato*.

CONSECTARIVM VII.

An officia Ecclesiastica validè acquirantur prouisione Simoniaca.

Officia Ecclesiastica alia sunt merè temporalia, alia spiritualia; priora illa nullam actionem sacram, & spiritualem continent, & idcircò quamuis vendi prohibeantur ab Ecclesia, non sunt tamen materia Simoniæ, quod fusiùs docuimus *quæst.* 15. si igitur vendantur, validè quamuis illicitè venduntur, quia nullibi irritatur ea venditio, quamuis prohibeatur, quod non sufficit, vti patet, alioquin quidquid simoniacè acquireretur, inualidum esset, quia illicitè acquiritur etiam iure diuino, & naturali, cùm tamen propositione 1. *q.* 20. monstrauerimus contractum Simoniacum attento solum iure naturali validum esse. Tota itaque difficultas huius consectarij circa officia spiritualia versatur; hæc autem iterum sunt in duplici differentia, nam aliqua verè beneficia sunt, quia & perpetuitatem habent, & certam præbendam annexam, quæ duo constituunt beneficium Ecclesiasticum; alia verò habent quidem aliquam administrationem, aut iurisdictionem sacram, non tamen perpetua sunt, aut non habent præbendam annexam, vt Vicarij, Delegati, Legati, & Nuntij etiam Apostolici, Inquisitores, Auditores Cameræ, atque alij quibus commit

committitur administratio, vel iurisdictio Ecclesiastica. Et quidem priora illa officia acquisita simoniacè, inualidè acquiruntur, quia sunt vera beneficia Ecclesiastica; & in *extrau.* 2. *de Simon.* disertè exprimuntur. Dubitatio itaque est de aliis officiis Ecclesiasticis, quæ beneficia non sunt, eò quod in illa Extrauag. verba ista *officiis Ecclesiasticis, & quibusuis beneficiis* Synonyma non sunt, & in sua propria significatione capi debent.

2 Dico tamen, hæc omnia officia sacra, & Ecclesiastica, quoties beneficia non sunt, validè conferri contractu Simoniaco. Ita Nauarr. *capit.* 23. *numero* 111. Suar. *cap.* 57. *cit. numero* 49. Lessi. *cap.* 35. *n.* 137. Bonac. *disput. de Simon. q.* 7. *punc.* 2. *numero* 24. quia reuerà satis colligitur ex textu illius extrauagantis, Pontificem loqui de officiis Ordinariorum, Ecclesiarum, & Monasteriorum, quæ per Canonicam electionem, aut institutionem conferuntur. Addidit deinde voces illas, *& quibusuis beneficiis*, vt omnia beneficia etiam simplicia, & minima, quæ non solent officia appellari, cõprehenderet: idcirco Vicaria temporalis validè acquiritur per Simoniam, quod malè, & non satis consequenter negauit Nauarr. *loc. cit.* tenetur quidem delegans illum Vicarium, non perseuerare in illo Simoniaco pacto, & rescindere contractum, quod quandiu non facit, peccat, Vicarius tamen validè creatur, & validè gerit suum officium.

Secundo Inquisitor fidei simoniacè creatus, validè creatus est, quod tandem concedit Suar. quia licet videatur habere ordinariam institutionem, & prouisionem, est tamen delegatio duntaxat.

Tertio Vicaria perpetua, quia reuerà beneficium est, inualidè per Simoniam obtinetur.

Quarto Auditoriatus, siue Clericatus Cameræ simoniacè obtentus validus est, quia non est beneficium; sola autem prouisio Simoniaca beneficij annullatur in illa extrauagante.

Quinto Officia Abbatis, Prioris, aliorúmque similia, quando & perpetua sunt, & annexam præbendam habent, quia reuerà tunc sunt verè beneficia, inualidè conferentur per Simoniam, & de illis expressè loquitur citata Extrauag.

Sexto officia verò Generalis, Prouincialis, Guardiani, Rectoris, & quocunque tandem alio nomine vocentur in Religionibus mendicantibus, cùm reuerà beneficia non sint, neque vt talia existimentur, neque præbendam habeant, validè conferuntur, etiamsi Simonia interueniat. Ita Filluc. *tract.* 45. *cap.* 13. *numero* 13. Ideóque licet Extrauag. cit. loquatur de Monasteriis, & dignitatibus, personatibus, officiis, & beneficiis quibusuis, intelligenda est de dignitatibus, personatibus, officiis, & beneficiis regularibus, quæ verè beneficia sunt; quod omninò volunt, quotquot sola beneficia propriè dicta ea constitutione contineri existimarunt.

CONSECTARIVM VIII.

An ius patronatus validè per Simoniam acquiratur.

Huic quæstioni respondimus disputantes de translatione iuris patronatus *tractatu de beneficiis*, dicimúsque

que eiusmodi contractum Simoniacum nullum, & inualidum esse ex iure nouo Tridentini, vnde omninò sequitur iis in locis, in quibus Tridentini decreta vigent, eiusmodi ius patronatus simoniacè acquisitum dimittendum esse, immò neque manere apud vendentem, qui à Tridentino illo priuatur ipso iure, manétque proinde Ecclesia libera, vti eo loco monebamus; vbi verò solum ius antiquum seruatur, verius, illique conformius est, validum esse eiusmodi contractum, & tale ius validè transferri in ementem, quanquam contrarium sentiat vulgus Canonistarum, quos *ib.* adduximus, quia reuerà nullum ius expressum affertur, vti expendebamus citata quæstione. Repugnat autem aliquam pœnam incurri ipso iure, & in iure disertè non exprimi, aut ex iis, quæ in iure continentur, euidenter, & necessariò non colligi: neque verum est, Tridentinum non condere ius nouum, sed antiquum declarare, manifestè enim constat ex antiquo iure, vendentem ius patronatus non mansisse priuatum ipso facto, & Ecclesiam non recuperasse suam ex ea parte libertatem, vbi enim, amabo, id habetur? promant tabulas. Neque necesse est, vt quoties legislator aliquid noui statuit circa aliquam materiam, dicat se sancire nouam legem, satis enim est, si antiquæ siluerint ea de re, quæ recens statuitur. Cum igitur in nostra propositione vniuersali diximus, contractum Simoniacum irritari à iure in sola materia beneficiorum, loquebamur de iure antiquo, quod vnum viget in Gallia; non negamus tamen, hanc irritationem ad venditionem iurispatronatus ex Tridentini nouissimo iure pertinere. Itaque secluso hoc recenti decreto, & vbi illud receptum non est, non obligabitur emptor iurispatronatus, illo se abdicare; quod vnum quærebatur in nostro consectario.

CONSECTARIUM IX.

An fructus percepti ex beneficio Simoniacè obtento restituendi sint.

Respond. omninò, & in conscientia ante sententiam iudicis eiusmodi fructus omnes restituẽdos esse, quia percepti sunt ex re non sua, sed aliena, quandoquidem beneficium non fuit verè acquisitum, & prouisio fuit nulla propter Simoniæ impedimentum. Neque vllus prorsùs dissentit ab hac doctrina. Quæstio duntaxat est, cui facienda sit illa restitutio, an Ecclesiæ, ad quam pertinent ex iure communi, an successori, an Cameræ Apostolicæ, vti alicubi fert consuetudo, quæ tunc seruanda erit, alioquin Ecclesiæ debebuntur, nisi obtineatur à Pontifice compositio, vti fieri solet; cùm enim sit supremus dispensator bonorum Ecclesiæ, de eiusmodi prouentibus disponere poterit. Existimarem quoque, quoties alius à Pontifice, nimirum Episcopus poterit in aliqua Simonia dispensare, posse quoque in restitutione fructuum componere; quod iterum dicam inferiùs. Nunc moneo duntaxat, nomine fructuum beneficij intelligendos esse duntaxat illos, qui capiuntur præcisè ratione tituli beneficialis, non autem alia quæ sunt veluti stipendia personalia, quamuis beneficium occasio sit, vt tali personæ potiùs, quàm alteri obueniant, vt quæ pro Missis, anniuersariis, diuinis officiis, Concionibus, aliisque ministeriis sacris à fidelibus quotidie donantur;

nantur; quin immò neque distributiones quotidianas in eiusmodi fructibus numeratem: etiamsi enim non dentur nisi beneficiatis, aut præbendatis in ea Ecclesia, nihilominus non dantur nisi ratione præsentiæ, & in sustentationem pro eo ministerio, quod tunc exhibetur: vnde sunt potiùs stipendia, quàm fructus beneficij; quod non displicet quoque Suari *lib. de Simon. cap. 57. numero 26.* licet contrariam sententiam rigidiorem, veriorem existimet.

CONSECTARIVM X.

An quando vnus tantùm actus in prouisione beneficij Simoniacus fuit, tota prouisio inualida sit.

Verbi gr. electio, aut præsentatio legitima fuit, institutio, aut confirmatio Simoniaca, aut è contrario præsentatio fuerit Simoniaca, institutio autem legitima; quærimus, an vitium vnius alicuius actus totam prouisionem corrumpat, & inualidet.

Respond. quoties Simonia inficit posteriores actus, non inualidare priores; quando autem priores actus inualidi sunt, posteriores quoque eodem vitio laborant, & inualidi sunt; Quarè si sola confirmatio, aut institutio sit Simoniaca, præsentio, & electio, quæ legitimæ fuerunt, validæ manent, neque iterandæ sunt: si verò electio & præsentatio simoniacæ fuerunt, neque institutio, neque confirmatio quomodocunque fiant, validæ vnquam erunt. Quod idem dico de resignatione, & collatione, hæc enim simoniacè facta non irritat resignationem legitimam: resignatio tamen Simoniaca impedit, ne collatio subsequens, quamuis ea labe careat, firma esse possit. Ita Lessi. *c. 35. lib. 2. dub. 25. num. 138.* Suar. *c. 57. cit. num. 7.* Ferdinand. *disp. 3. tract. 17. punc. 25. num. 6.* aliique; & probatur manifestò *ex cap. si confirmationem. de electione in 6.* vbi dicitur cassata confirmatione, non idcircò electionem, si Canonica fuerit, infirmari, quia nimirum, vt ait *ibid.* Ioan. Monach. vtile non vitiatur per inutile ipsi adiectum, & ab eo separabile. Quando tamen posteriores actus inutiles sunt sine prioribus, & sine illis subsistere nequent, si nulli sint priores actus, posteriores quoque inualidi erunt: sic confirmatio cùm necessariò supponat electionem, consistere nequit, si inualida electio præcesserit; quia confirmatur non electus, quod intelligi nequit. Obserua tamen, infirmandam esse à iudice eius electionem, aut præsentationem, qui pro obtinenda confirmatione, vel institutione Simoniam commisit, vt annuit Felin. *in cap. sicut tuis. de Simon.* & alij adducti ab Vgolin. *tab. 4. de Simonia cap. 6. n. 4.* quia cùm reddatur, vt dicam *quæst. sequenti*, inhabilis ad hoc beneficium, & peccarit, in pænam sui criminis id meretur.

CONSECTARIVM XI.

Casus singulares, in quibus pretium Simoniacè acceptum restituendum est.

Hactenus egimus de restitutione rei spiritualis per Simoniam comparatæ, nunc de eius pretio agimus; neque difficilè fuerit ex duabus nostris propositionibus, singulares casus in hac parte definire.

Primo igitur, qui iniustè vexans alium circa beneficium, pretium

ab eo accepit, vt vexare desineret, tenetur ipsi illud restituere, quia iniustè, & per iniuriam illud accepit, vt patet.

Secundo qui tenebatur ex iustitia sacram aliquam actionem exercere & alteri ministrare Sacramenta, vt Parrochus, eam tamen administrationem vendidit, pretium eiusmodi restituere debet, quia in eo accipiendo iustitiam violauit. Itaque dicendum est de Parrocho vendente sepulturam, & Sacramenta, & de Episcopo vendente ordinationes, dispensationes, cæteráque similia: & sanè si miles, aut famulus, qui accepto stipendio tenetur famulari, & militare, id nollet sine nouo stipendio, peccaret contra iustitiam; ita & hic Parrochus, & Episcopus, qui redditus accipit ad ministerium suum gratis exhibendum, si nolit, nisi accepta pecunia ministrare, iniuriam facit, & violat iustitiam commutatiuam; ad restitutionem igitur tenetur.

2 Tertio Prælatus vendens beneficia, & officia Ecclesiastica, quorum non est dominus, sed dispensator, & quæ ex voluntate Domini gratis distribuere tenetur, peccat contra iustitiam, si pro ea dispensatione & distributione quidpiam accipiat: sicut hæres, qui legata pia distribuenda in pauperes accepit, si ab illis quidpiam exigat, tenebitúrque ad restitutionem. Si verò pecuniam accipit in compensationem emolumenti, quod alteri confert, & pro eo affectu, quo aliis te præfert, & quia priuat se facultate benefaciendi aliis, qui fortassis gratiores forent; peccat quidem, sed non committit iniustitiam, vti diximus quæst. 5. conf. 3. ex 1. Regula; quia hæc omnia vulgò magni æstimātur, quarè sine iniustitia compensabuntur, neque inde nascetur obligatio ad restitutionem; atque ita concilio dissidentes sententias Suar. *cap.* 59. *num.* 13. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. n.* 82. & Bonacin. *disp. de Simon. quæst.* 7. *punct.* 3. *diffi.* 1. *num.* 7. qui ad restitutionem hunc vendentem obligant, & Lessi. qui *libr.* 2. *capit.* 35. *numer.* 161. negat obligari.

Quarto electores, qui pretium accipiunt, vt dignum eligant, omisso indigno, tenentur ad restitutionem, quia tenebantur ex officio dignum eligere: si verò accipiant, vt digniorem eligant, non tenentur ad restitutionem, quia non obligabantur ad dignioris electionem, & electione digni satisfaciebant suo muneri; deinde quod vnum præ alio eligant, postulant pretium non electionis, sed quod præferant vnum alteri, vt iam diximus; & prætereà non violant iustitiam commutatiuam, quod dignum præferant digniori, sed distributiuam tantùm, ideóque neque ad restitutionem obligantur. 3

Quinto qui vendunt reliquias, eò quod se vel voluptate, quam ex illis capiebant, vel emolumento quamuis spirituali duntaxat priuant, non violant iustitiam, vti cum Lessio diximus *conf.* 3. *citato*, ideóque non obligabuntur ad restitutionem pretij accepti.

Sexto pretium pro granis benedictis, Chrismate, oleo sancto, & vasis sacris, si æquiualeat materiæ istorum sacrorum, quamuis formaliter ratione consecrationis vendita fuerint, non erit restituendum, quia non fuit iniusta, sed solùm sacrilega venditio, propter annexum materiale, siue temporale, quod æquiualet pretio; si verò vel pretium excesserit huius temporalis valorem, non autem vel ob ornatum, vel non ob commodum

dum

dum spirituale, aut temporale, quo se priuat vendens, vt dicebamus in reliquiis, imagine miraculosa, & aliis similibus, sed præcisè, omnibusque aliis rationibus seclusis, quatenus hæc sunt spiritualia, & sacra accipiatur, ita vt ipsa sanctitas, consecratio, & spiritualitas nuda, & præcisa vendatur, quod nunquam in his moralibus contingit, violabitur iustitia, eritque restituendus ille excessus pretij, aut totum etiam pretium, quando dabitur pro nuda, & præcisa spiritualitate modo explicato; quæ omnia constant ex eo *confect. 3. q. 5. citat.*

4 Septimo pretium acceptum pro actione spirituali, pro qua poterat accipere sustentationem, non erit restituendum, quia non plus accipit, quam potuerit accipere legitimo titulo; quare non peccat nisi in modo accipiendi, & quamuis violasset iustitiam accipiendo per modum pretij, quod solo titulo sustentationis capiendum erat, potest nunc mutare institutionem, & animum, & seruare titulo sustentationis, & stipendij, quod in pretium acceperat, modò non excedat iustum stipendium.

Octauo pretium acceptum pro functione sacra, si illi æquiualeat materialiter acceptæ, siue quantum æstimaretur labor ipsi intrinsecus, si sacra non esset, non est restituendum, modò ex iustitia non fuisset debita talis actio, quia sacrilegè quidem accipitur ea pecunia, non tamen iniustè.

Nono vendens officium Ecclesiasticum, quod non est beneficium, & quod habet annexum temporale emolumentum, non tenetur restituere pretium adæquatum illi emolumento, quo se priuat; quia non committit iniustitiam, & contractus validus est tum iure diuino, tum ecclesiastico.

Decimo pretium pro venditione beneficij, aut quacunque alia Simonia in eius collatione, & prouisione commissa, restituendum est iure Ecclesiastico, quod fusè docuimus *proposit. 2. 3. parte, quæst. 10.*

Vndecimo pretium pro venditione iuris patronatus restituendum est, vbi ex nouo iure Tridentini ea venditio inualida est; vbi autem viget adhuc antiquum ius, & venditio valet, non erit restituendum, quod constat ex dictis.

5 Duodecimo pretium pro ingressu Religionis, vel captum est ab ipso Monasterio suscipiente Nouitium, vel à Nouitio ingrediente Religionem, neutro autem modo ante sententiam restituendum erit; non quidem iure diuino, quia hic contractus validus est, & pretium adæquatur oneri, quod subit Monasterium suscipiendo Religiosum; & si pretium detur ingredienti Religionem, cùm ille se illo pretio tradat, & veluti vendat, suámque libertatem, nulla fingi potest in eo contractu inæqualitas \ ad quam reparandam ius diuinum obliget, nisi fuerit in vtroque illo casu excessus aliquis pretij supra rem venditam; quod autem attinet ad ius Ecclesiasticum, illud nullibi irritat eiusmodi contractum, neque vllibi præcipit tale pretium ante sententiam restitui. Nam *cap. Veniens. de Simonia.* compelluntur quidem Monachi, & Abbas ad restituendam eiusmodi pecuniam; verùm iam hic interuenit sententia, deinde non restituitur ea pecunia, nisi vt in alio Monasterio Domino valeat deseruire; neque enim iustum erat, vt hic Religiosus ab alio Monasterio aleretur, & primum illud gauderet pecunia

illa sacrilegè suscepta; atqui non tenebatur hic Religiosus prius illud Monasterium deserere ante sententiam, vt dicam *quæst. sequenti*, ergo neque Monasterium pecuniam reddere, immò inutiliter restitueretur, cùm ex eo *cap.* reddenda sit illi ipsi Religioso, qui dominij, & proprietatis incapax est, ideóque statim atque illi fuisset reddita, rediisset in Monasterij dominium; quanquam ex eo, quod iubeatur ista restitutio fieri illi, qui dederat, suspicio non leuis est Ferdinand. *tractat.* 17. *disputat.* 3. *punct.* 26. *numer.* 6. hunc presbyterum consuluisse Pontificem, antequam professionem emitteret, de conuentione illa turpi, quam iniuerat cum Monasterio, iubétque Pontifex illi pecuniam datam restitui, eius enim capax adhuc erat, & tenebatur Monasterium ad hanc restitutionem iure naturæ, quia nondum erat impletus contractus per professionem Religiosam, & compleri non poterat, donec labes illa Simoniæ fuisset abstersa, & ille deceptus omninò fuerat, existimauerat enim eam fuisse consuetudinem legitimam, ex eáque se teneri. Placet autem quod ait Bonacin. *punct.* 3. *numer.* 20. *difficult.* 1. Monasterium non teneri iure naturæ, & ante sententiam, pecuniam acceptam restituere secundo Monasterio, ad quod sponte se confert Religiosus relicto priori, in quo fuerat Simoniace professus, contra Suar. *capit.* 60. *lib. de Simonia. num.* 12. & Ferdinand. *loco citato*, quia prius illud Monasterium validè, & sine iniustitia, quamuis Simoniacè pecuniam illam acceperat; vnde igitur orietur ea obligatio naturalis restituendi? quod enim iste Simoniacè ingressus deserat sponte id Monasterium, & aliud adeat, non obligabit ad eam restitutionem seclusa lege Ecclesiastica, si enim aliud Monasterium ipsum suscipit, onus eius alendi subit, & pecunia non fuit data priori Monasterio, vt ex ea aleretur Monachus, & quamdiu aleretur, sic enim non fuisset commissa Simonia; sed duntaxat vt in eo liceret profiteri, quod cum factum fuerit, pecunia manet apud illud Monasterium, nisi iure Ecclesiastico illam reddere cogatur, quod ius non reperiri obligans ad eiusmodi restitutionem ante sententiam, iam diximus; illud autem verius erit, quando pecunia fuit data ipsi ingredienti, quanquam vbi ille profitetur, cùm fiat incapax omnis dominij, & pecunia ipsi data iam redeat ad Monasterium. Quare de illo casu nihil statuunt iura.

Decimotertio pretium acceptum pro collatione ordinum, non est restituendum, quia in eius acceptione non fuit commissa iniustitia; nisi dicas Episcopum teneri ex officio gratis illos conferre, in eámque rem habere stipendia, siue prouentus sibi assignatos; sed tunc id tantùm valebit circa suos subditos, & in illis diebus, in quibus ad eam administrationem tenebitur. Nos autem loquimur de restitutione pretij Simoniaci, quatenus simpliciter datur pro collatione ordinum, vt sic autem non committitur in eo iniustitia, vti aliàs dixi; neque etiam vllum ius Ecclesiasticum est, quod eam restitutionem imperet ante condemnationem. 6

CONSE-

CONSECTARIVM XII.

An Simonia mentalis obliget ad restitutionem.

Simoniam mentalem non vocamus hoc loco eam, quæ in sola voluntate & intentione committendi Simoniam realem consistit, sed quæ licet opus externum habeat, non se prodit exteriùs, eò quod opus illud externum illam necessariò non arguat; accipit v.gr. aliquis pretium rei spiritualis, quamuis fingat se alio titulo accipere, & nullum pactum siue explicitum, siue implicitum fuit; qua etiam ratione dicitur vsura mentalis, quod totum explicuimus *quæst.* 1. Hanc igitur Simoniam mentalem nunquam obligare ad restitutionem, plerique docent Caiet. *ver. Simonia sub fin.* Nauarr. *cap.* 23. *num.* 103. Petr. Nau. *lib.* 2. *de restitutio. cap.* 2. *nu.* 390. Redoan. 1. *parte de Simonia. cap.* 3. Valent. *tom.* 3. *disp.* 6. *quæst.* 16. *punc.* 6. & alij quos dabunt Binsfeld. Suar. & Bonac mox afferendi, è contrario verò affirmant Azor. 3. *par. lib.* 12. *cap.* 20. *quæst.* 2. Soto. *lib.* 9. *de iustitia. quæst.* 8. *art.* 5. & alij apud Binsfeld. ego rem totam sic compono cum Suar. *lib. de Simonia. cap.* 59. *num.* 43. Reginald. *lib.* 23. *nu.* 430. Bonac. *disp. de Simon. quæst.* 7. *punct.* 2. *diffic.* 1. *n.* 23. qui Molfesium, & Lessium allegat.

1 DICO igitur, hanc Simoniam nunquam ex solo iure Ecclesiastico obligare ad restitutionem, etiam vbi Simonia realis obligaret; ita communiter Theologi, & Canonistæ, quos enumerat Binsfeld. *in cap. vlt. de Simon. quæst.* 1. *conc.* 1. itáque sunt exponendi pro prima sententia allati, quia Ecclesia profitetur se de ea Simonia non iudicare, sed apud districtum Iudicem, qui scrutator est cordium, & cognitor secretorum, eius reos iudicandos esse. Ita cap. *Tua nos.* & cap. *sicut tuis, de Simon* eam igitur non punit Ecclesia, si de illa non cognoscit. Deinde expressissimum habemus ius *cap. vlt. de Simon.* vbi Pontifex consultus negat quemquam teneri ad resignationes spiritualium, & temporalium, quæ nullo pacto, sed affectu animi taliter acquiruntur, sed ita delinquentibus satis esse, si per solam pœnitentiam suo Creatori satisfaciant. Agebatur autem de Simoniaco ingressu in Religionem, & quamuis plurima aduersus tam manifestum ius aduersarij excogitârint, maximè Adrian. & Soto. quæ pluribus excutiunt Binsfeld. & Suares *locis citat.* ea tamen minimè nobis officiunt, cùm statim appareat pugnare cum mente, & verbis Pontificis; quare inanibus eiusmodi expositionibus refellendis lubens abstineo.

AIO secundo Simoniam istam mentalem ex diuino iure obligare ad restitutionem pretij Simoniacè accepti, quoties in eo fuit violata iustitia commutatiua; eodem prorsùs modo atque obligat Simonia realis, quando præter sacrilegij, & irreligiositatis prauitatem, iniustitiæ malitiam continet. Quod si velint Soto, & alij in secunda sententia adducti, facilè conueniemus. Ratio verò perspicua est, quia æquè tunc in Simonia mentali violatur iustitia, atque in reali; ergò æqualis erit in vtraque obligatio restituendi quandoquidem, vti sæpiùs monuimus, tota, & vnica radix obligationis ad restitutionem, est iniustitia, & inæqualitas posita, quæ reparanda est; quod autem ea iniustitia occulta aut manifesta sit, lateat in animo aut exteriùs 2

se

se prodat, si tamen reipsa committitur, & actu fit alteri iniuria, ponitúrque inæqualitas, eadem ratione obligat ad reponendam æqualitatem ex iure diuino, & ex natura rei; non subiacebit tamen pœnis, aut legibus humanis, quamdiu occulta fuerit. Quod confirmatur *ex cap. consuluit. de vsuris.* vbi vsura mentalis dicitur obligare ad restitutionem: quod etiam multis *in idem cap. consuluit.* ostendit Binsfeld. *quæst.* 1. quia nimirum semper eiusmodi vsura, quæ non ita mente latet, quin opere externo committatur, vt dixi de Simonia, habet adiunctam iniustitiam, ratione cuius inuehit secum obligationem restituendi. Quarè frustrà laborant DD. in assignando discrimine vsuræ, & Simoniæ mentalis, & cur vna semper obliget ad restitutionem, non autem altera; eas differentias fusissimè prosequitur Binsfeld. *quæst.* 1. *in cap. vlt. de Simon.* & demonstrata earum inanitate, ait assentiendum esse humiliter Pontifici ita definienti *in cap. consuluit. de vsuris. & in cap. vltim. de Simon. quamuis*, inquit, *rationem qua motus fuit, non penetremus.* Verùm ea multùm abdita non est, & iam à nobis reddita est; cum enim vtroque illo capite agat Pontifex de foro interno, optimè dixit, vsuram mentalem teneri ad restitutionem, quia ea semper iustitiam violat, estque essentialiter iniustitia. Simonia verò in ingressu Religionis, de qua agitur *in illo cap. vltim.* nullam continet iniustitiam, sed solum sacrilegium, de quo *per pœnitentiam Creatori satisfacere sufficiet.* Ecclesia autem scelus illud animo latens non punit, neque proinde ratione illius ad aliquam restitutionem obligat. Atque ita benè consentiunt illa duo Pontificia responsa, & apparet discrimen manifestum inter vsuram, & Simoniam. Vlteriúsque colligitur ex ea sapientissima Pontificis responsione, quoties Simonia mentalis non includet iniustitiam, non obligare ad restitutionem, & sola pœnitentia abstergi; cur enim potius in alia materia, quàm ingressu Religionis commissa, restitutionem imponeret, si in neutra violetur iustitia commutatiua?

CONSECTARIVM XIII.

An Simonia conuentionalis obliget ad restitutionem pretij Simoniaci, aut inualidet actum.

Hoc est, quando res spiritualis tradita fuit, nondum tamen datum pretium promissum, vel è contrario, quando fuit traditum pretium, sed res spiritualis promissa nondum data fuit. Et quidem quoad posteriorem istum casum monuimus initio quæstionis, restituendum esse pretium Simoniacum, quamdiu spirituale nondum fuit traditum, & non est completa Simonia, ex omnium consensu; quia alter non potest conditionem sibi impositam implere, & tenetur illam non implere; ea autem non impleta, nullum ius habet vendens retinendi pretium pro merce, quam neque dedit, neque dare potest ementi. Tota igitur quæstio hoc loco est circa priorem partem, scilicet, an Simonia conuentionalis inualidet actū, quem Simonia realis, & completa inualidaret, v. gr. collatum fuit, aut resignatum beneficiū promissa pecunia, an ea collatio, resignatio, & prouisio Simoniaca beneficij valida sit, quādiu non cōpletur Simonia, & pecunia promissa non traditur; atque ita prouisus de beneficio, illud sibi tutò retinere

retinere possit, atque etiam pecuniam promissam non dare.

2 Hoc autem probabiliter affirmo, & eiusmodi prouisionem beneficij validam esse existimo, non quidem attento rigore iuris, sed stylo Curiæ, qui consulendus omninò erit, vti dicam *quæst. sequen.* talem autem esse in hac parte, atque adeò validitatem istius prouisionis affirmant Nauarr. *cap.* 23. *num.* 104. Cassado. *decis.* 5. *de constitut.* Gomes. *in Regulam. de triennali possess. quæst.* 12. Couarru. *in Regula. peccatum.* 2. *part.* §. 8. *nu.* 7. Petr. Nauarr. *lib.* 2. *de restitut. cap.* 2. *num.* 418. Binsfeld. *in cap. vltim. de Simonia. quæst.* 2. *conc. vltim.* Suar. *lib. de Simonia. cap.* 57. *num.* 51. & alij recentiores contra Caietan. *ver. Simonia.* & Sotum. *lib.* 9. *de iustitia. quæst.* 8. *art.* 1. & alios, quia vt dicemus *quæst. seq.* ex stylo Curiæ, & vsu, Simonia tantùm conuentionalis non subiicitur pænis iuris. Hic igitur prouisus tutò beneficium retinebit, neque pretium promissum dare tenebitur, quia nequit obligari ad actionem turpem, eáque promissio omninò inualida est, vtpote ad peccatum obligans; idcircò non facit iniuriam vendenti, quia non accepit ab illo aliquid, quod pecunia compensari, & æstimari possit; & per accidens est, quod lucrum ipse ex sua fraude reportet, nempe & beneficium, & pretium, quia subiicitur quidem aliis pænis imponendis à iudice, donec autem priuetur suo beneficio, non obligatur illud dimittere.

3 Vbi verò fuerit completa Simonia, statim inualidatur prouisio, & ex tunc tenetur beneficium illud dimittere, atque fructus ex momento Simoniæ completæ perfectos; non retrotrahitur autem ista nullitas ad diem collationis, aut prouisionis, licet Nauarr. Vgolin. aliíque id velint ex stylo Curiæ; quia si id concederemus, dicendum omninò esset, fructus à die prouisionis perceptos, & omnia beneficia deinde etiam obtenta, in foro conscientiæ, & ante condemnationem dimittenda esse, vti voluit Vgolin. *tab.* 4. *de Simonia. cap.* 6. *sub fin.* nam reuerà ex re non sua fuissent percepti illi fructus, & inhabili collata talia beneficia; & tamen hunc Simoniacum ad hæc omnia obligari ante sententiam, negant ipse Nauarr. *cap.* 23. *num.* 104. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 19. *num.* 2. *litt. tt.* Lessius. *lib.* 2. *capit.* 35. *dub.* 27. *numer.* 155. Suar. *capit.* 57. *cit. num.* 56. Layman. *lib.* 4. *tractat.* 10. *cap. vltim. num.* 68. Bonac. *disp. de Simon. quæst.* 7. *punct.* 2. *diffic.* 1. *num. vltim.* Ferdinand. *disput. de Simon. punc.* 22. *n.* 6. qui *ibidem* negat pænas Simoniæ retrotrahi ad tempus pactionis, vbi completa fuerit.

CONSECTARIVM XIV.

An Pontifex possit dispensare in restitutione pretij Simoniaci.

Respond. quoties restitutio ista facienda est ex iure naturæ certæ cuidam personæ, cui facta fuit iniuria Pontificem posse per se, & directè dispensare, quia non est dominus bonorum illius, cui ea restitutio facienda est, neque iuris ipsius, ideóque illud condonare nequit. Per accidens tamen fieri poterit, ne iste teneatur læsum ius reparare, si enim ille qui dedit pretium Simoniacum, commisit quoque Simoniam, poterit Pontifex in pænam eiusmodi criminis ipsum priuare iure repetendi pretij, quod iniustè ab ipso exactum fuerat.

rat. Ad hanc verò pænam imponendam opus est sententia & condemnatione, ac proinde probationibus, quibus iuridicè constet de admisso crimine. Ita Lessi. *cap.35. lib.2. dub. vltim. num.* 172. Suar. *lib. de Simon. cap.61.n.12.* Bonac. *disp. de Simon. q.7. punc.2. diffic.1. sub fin.* Quodsi ista restitutio facienda sit ex solo iure Ecclesiastico, certum est, Pontificem in illa dispensare posse, vt & in cæteris legibus Ecclesiasticis, atque bona debita Ecclesiæ, tanquam eius supremus œconomus, condonare.

CONSECTARIVM XV.

An mediatores Simoniæ teneantur ad aliquam restitutionem.

Respond. primo si hi mediatores pecuniam aliquam acceperunt ob suam præstitam operam, non magis teneri ad illius restitutionem, quàm ad reddendam mercedem cuiuscunque alterius turpis operis. secundo quoties Simoniaci tenebuntur ad restitutionem vel pretij, vel rei spiritualis, puta beneficij, & fructuum eius; toties etiam istos mediatores in defectum ipsorum Simoniacorum teneri ad eandem restitutionem, eadem prorsus ratione, qua cooperatores damni illati obligãtur ad reparationem illius in defectum causæ principalis secundum Regulas alibi traditas, quia iste mediator est verè causa eiusmodi damni, & iniuriæ factæ, vti statim apparet, & sapienter tradidit Azor. 3. *par. lib.* 12. *cap.* 24. *quæst.* 3. Vgolin. *tab.* 4. *de Simonia. capit.* 8. *num.* 3. & 4.

QVÆSTIO XXIV.

Circa pœnis Simoniæ.

Aliæ pœnæ imponuntur ipso iure, aliæ verò imponi ab illo iubentur; de vtrisque tum in vniuersum, tum in specie agendum erit; quibus adiiciemus aliquid de probatione Simoniæ, & pænarum ipsius dispensatione.

PRONVNCIATA VNIVERSALIA,

De pænas Simoniæ.

Dico primo nullam pænam incurri ipso iure à Simoniacis, nisi in Simonia commissa circa beneficia, ingressum Religionis, & sacros ordines. Ita Sylu. *ver. Simonia. quæst.* 19. Nauarr. *cap.* 23. *nu.* 111. Vgolin *tab.* 1. *de Simonia. capit.* 12. & *tab.* 4. *cap.* 3. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 23. Suar. *lib. de Simon. cap.* 55. & alij passim recentiores, contra Garc. 8. *par. de benefic. cap.* 1. *num.* 42. Raphaël à Torre. 2. 2. *quæst.* 100. *art.* 6. *disp.* 7. qui volunt omnes pænas, quæ in antiquis decretis ferri iubentur contra Simoniacos, nunc ipso iure incurri ab ipsis per Extrauag. 2. *de Simon.* à Paulo II. latam, quod saltem de excommunicatione dicendum esse contendit Sot. *lib.* 9. *de iustitia. quæst.* 8. *art.* 2. eo quod in ea Extrau. dicat Pontifex, se omnes pænas quomodolibet olim latas contra Simoniacos cõfirmare, & velle eas ab ipsis ipso facto incurri. Quibus verbis nihil clarius esse videtur, nisi dicamus ea esse omninò superflua, & eiusmodi voluntatem nullius efficacitatis fuisse; deinde *in* §. *statuentes.* statuit vniuersos,

sos, & singulos, qui quomodolibet dando, vel recipiendo Simoniam commiserint, incurrere in excommunicationem Romano Pontifici reseruatam, eo autem verbo, *qui quomodolibet dando, vel accipiendo Simoniam commiserint*, quoslibet Simoniacos, & non circa vnam tantùm materiam comprehendũt, vti germana ipsorum significatio satis indicat. Probatur tamen nostra sententia, imprimis enim habemus, nullam in antiquis decretis decretalibus, Clementinis, & aliis extrauagantibus contineri pœnam ipso iure latam in quoslibet Simoniacos, immò neque fortassis in vllos. Quod attinet porrò ad hanc Extrauag. Pauli II. Respondent aliqui, eam non fuisse latam in eo rigore, quem ipsa verba præ se ferunt, quod apertè testatur communis DD. sensus, qui post illam constitutionem scripserunt, negarúntque eiusmodi pœnas incurri ipso facto à quibuscunque Simoniacis. secundo contendunt verius alij, non eam fuisse mentem Pontificis; tantùm enim abest, vt ab omnibus, & quibuscunque Simoniacis omnes antiquas pœnas ipso iure incurri voluerit, vt nequidem id de illis ipsis Simoniacis, quorum disertè meminit in ea constitutione, statuerit. alioquin omnes Simoniaci in beneficio, & ordine essent ipso iure depositi, & priuati omnibus beneficiis, quia eiusmodi priuatio, & depositio ex antiquo iure ferenda erat, vti dicam inferius; id tamen quis audeat affirmare? Deinde vt quid Pontifex expressè imponit suspensionem Simoniaco in ordine, & excommunicationem Simoniaco in beneficiis? cùm enim hæ pœnæ olim fuissent ferendæ, iam ipso iure incurrebantur ex illa vniuersali clausula, *quas ipso facto eos incurrere volumus*, ex aduersariorum interpretatione, quæ omnia arguunt, aliam fuisse mentem Pontificis, quam persuasit, nisi fallor, Felin. *in cap. de Simoniacè, de Simonia*; pœnas nimirum omnes antiquas ad Simoniacum etiam occultum extendit Paul. in sua illa constitutione, ita vt quod aliqui negabant, velit omnem, & quemcunque Simoniacum etiam occultum pœnis Simoniæ subiici, & si quæ sint ipso iure latæ, eas ipso quoque iure absque vlla sententia incurrere, neque opus esse notorietate criminis. In illo autem §. *statuentes*, pœnam excommunicationis imponit iis Simoniacis, de quibus egerat paulò ante, nempe circa beneficia, & officia Ecclesiastica. Et sanè alioquin dicendum foret, etiam Simoniacos in ordine incurrere istam excommunicationem, suspensionem quoque Simoniacos in beneficio. Cur igitur ista tam accuratè distinguit eo loco Pontifex; & suspensionem ratione Simoniacæ ordinationis, & excommunicationem, ratione Simoniacæ prouisionis beneficij imponit; si ex aduersariis, ex verbis ipsiusmet Pontificis vtraque illa pœna vtrique illi Simoniæ eodem modo, id est ipso facto, & ipso iure imponitur?

Dico secundo per solam Simoniam realem ex altera saltem parte per traditionem rei spiritualis completam incurri pœnas ipso iure latas. 2.

Et primo quidem Simoniam mentalem etiam opere aliquo subsecuto, non subiici pœnis Ecclesiasticis, colligebamus nuper cum communi sententia, pro qua plures allegat Garc. c. 1. n. 45. part. 8. de benefic. ex c. *mandato. de Simon.* neque in hac parte diutiùs est immorandum, quamuis ista Simonia ita mentalis sit, vt habeat

externum nihilominus aliquod opus, modo aliàs explicato, atque fortassis ratione illius puniri potuerit ab Ecclesia, quod modò non disputo, satis nobis est, quod nulla vnquam lege punita fuerit; immò palàm declararit Ecclesia in *illo cap. mandato.* se ab eiusmodi Simoniaco solam pœnitentiam, qua satisfaciat Creatori suo, exigere.

Simonia quoque conuentionalis, quæ est sola, & nuda pactio, siue conuentio, de commutatione rei temporalis cum spirituali, absque vlla adhuc traditione nullas incurrit pœnas ipso iure. Atque hanc quoque assertionem communem esse testatur Suar. *lib. de Simonia. cap.* 55. *nu.* 12. Gutier. *lib.* 1. *qq. Canon. cap.* 9. *numer.* 8. *& seq.* quia textus omnes imponentes Simoniæ pœnam, loquuntur de receptione, & traditione rei spiritualis, & nunquam solius pactionis meminêre. Dicunt quidem iura, nudam eiusmodi pactionem esse Simoniam, quod neque nos ipsi negamus, vbi tamen pœnam infligunt, semper exigunt receptiones, & traditiones; atqui pœna nunquam incurritur, nisi ponatur ille ipse actus, quem iura exprimunt, atque illo eodem modo, quo illum exprimunt.

Sequitur Simonia realis, quæ vel ex altera tantùm parte, vel ex vtraque completa est; & quidem si nondum data fuit res spiritualis, sed solùm promissa, data autem iam fuit in eius pretium, & commutationem, res temporalis, non incurri pœnam inflictam à iure, tradunt etiam communiter DD. iam laudati, quia habetur pro purè conuentionali à iure, quod perpetuò postulat traditionem, vel receptionem rei spiritualis, quod singulos textus perpendenti perspicuum fiet.

Et quod attinet ad pœnam suspensionis propter ordinationem Simoniacam, manifestum est: donec enim quis sit ordinatus non potest suspendi ab vsu ordinis, quem non habet; neque etiam ordinator suspendi dicetur, si nondum ordines contulit, nondum enim ordinator est; præsentator autem, & mediator, qui vt videbimus, eandem incurrunt suspensionem, non dicuntur adhuc concurrisse ad ordinationem, quæ nondum est Quoad excommunicationem autem & alias pœnas, etiamsi illæ ex natura sua non postulent traditionem rei spiritualis, ex ipso tamen modo, quo loquuntur iura satis colligitur, eas omninò talem traditionem postulare.

Tota igitur difficultas restat de Simonia, in qua iam data est res spiritualis, puta beneficium, aut ordo cum promissione pretij temporalis, quod nondum fuit exhibitum, an tunc incurrantur pœnæ ipso iure. Et quidem Nauarr. *cap.* 23. *numer.* 103. & *in Repet. in cap. fin. de Simonia, à numer.* 28. & *in cap. si quando. de rescriptis, exceptione* 4 & in variis consiliis, negat per eiusmodi Simoniam incurri excommunicationem, aut collationem beneficij esse nullam ipso iure. Nauarrum sequuti sunt Couarr. *in Regula, peccatum.* 2. *par.* 5. [illegible] *numer.* 7. Layman. *libr.* 4. *tract.* [illegible] *cap. vltim. numer.* 68. Binsfeld. *in Rubric. de Simonia. notab.* 15. *obseruat.* 3. & alij permulti, quos ad 27. enumerat Garc. 8. *part. de beneficiis. capit.* 1. *numer.* 19. qui tamen contrarium sentit *num.* 20. & graues quoque DD. allegat *numer.* 28. *&* 29. videtúrque ipsi fauere imprimis ipsa Rota,

Rota, quę sępiùs ita definiuit, vti ipse refert, vnde colligit sententiam Nauarri non esse ipso stylo Curiæ approbatam. Deinde iura manifesta videntur, imponunt enim pœnam, vbi tradita fuit res spiritualis sub promissione temporalis, vt *cap. ea quæ. 1. q. 3.* vbi Vrbanus II. innouans ea, quæ contra Simoniacos statuta sunt, sic ait: *Quidquid ergo, vel in sacris ordinibus, vel in Ecclesiasticis rebus, vel data, vel promissa pecunia acquisitum est, nos irritum esse, & nullas vnquàm vires habere censemus.* Quibus verbis nihil clarius afferri potest *Cap. nobis. de Simonia*, dicitur, electionem data, vel promissa pecunia factam, penitùs reprobandam esse. Quæ voces, vti *quæst. superiori* obseruauimus ex Felin. nullitatem illius electionis important: deinde *in cap. penult. de Simon.* ordinans, aut præsentans ad ordinem, promissionem, aut iuramentum ab ordinato, aut pręsentato recipiens, quod ab eo non inquietabitur, super prouisione sua, suspenditur per triennium. Denique *extrauag. 2. de Simon.* ordinati simoniacè suspenduntur, & Pij V. constitut. quæ incipit, *cum primum.* simoniacè prouisi, priuantur ipso iure beneficiis illis. & Pius IV. in sua constitutione 72. quam affert Pialeę *part. 2 praxis. c. 4.* idem statuit de Simoniacis, siue Simonia sit realis, siue conuentionalis occulta. Martin. V. in extrauag. quarum altera edita fuit in Conc. Constant. *sess. 43.* altera habetur apud Felin. *cap. de simoniacè. 2. num. 6. de Simonia.* prouisiones per Simoniam factas nullas esse decernit. Cùm igitur omnes isti Pontifices solam Simoniam requirant in illis casibus, ad pœnas quas ferunt incurrendas, & reuerà Simonia sit, etiamsi ex vtraque parte completa non fuerit, & cum requirant tantùm promissionem rei temporalis, si spiritualis tradita fuit. Videtur omninò ista sententia certa esse; neque tandem multum repugnat Suar. *cap. 56.* nam *num. 32.* putat illam veram esse in suspensione, quæ infligitur ipso iure in Simoniacas ordinationes, quæ omninò incurretur, si ordines collati fuerint sub prouisione pecuniæ. Quoad excomunicationem autem requirit, vt ex vtraque parte completa sit, non tam attento iure, quam quod vti refert ex Cassado. *decision. 5. de constit.* ita deciderit Curia Romana, id est, Rota. Denique nullitas prouisionis Simoniacæ beneficij ex rigore iuris nulla est, licet non sit vtrimque completa, ex stylo autem Curiæ valida, vt idem Suar. *cap. 57. num. 51.* differit.

Dixi itaque in nostra assertione requiri quidem Simoniam perfectam traditione rei spiritualis, ad pœnas ipso iure inflictas incurrendas, quod omnes concedunt; quod etiam sufficere, licet pretium nondum exhibitum sit, videtur mihi esse conformius iuri: si tamen alicubi stylus Curiæ aliter iudicet, tunc etiam in foro conscientiæ illud idem exigam; quia vsus ille fori externi aut derogauit iuri alioquin satis, ni fallor, expresso; aut illud si dubium sit, ita in meliorem partem interpretatur, nosque eam aut derogationem, aut interpretationem, accedente maximè grauium DD. illustri authoritate, tutò sequi possumus. Consulendus igitur erit stylus Curiæ, qui diuersus esse etiam Romæ fuisse videtur, vt constat ex contrariis decisionibus, quas DD. referunt. Certè in Gallia stylus ferè obtinuit, vt Simoniaca prouisio per traditionem beneficij sub promissione pecuniæ, inualida prorsùs habeatur; quod colligo ex pluribus decretis

decretis Curiæ, & cognitorum etiam Regiorum quæ indicaui dum agerem de Simonia confidentiali, in qua tantùm est promissio pensionis, aut fructuum aliquot, nam eos, qui tanquam vacantia eiusmodi beneficia impetrarunt à Pontifice, validè impetrasse declarauit Curia.

Obseruandum porrò erit hoc loco, complementum quod in reali Simonia, siue ex vtraque, siue ex altera tantùm parte postulamus, non consistere in eo, quod vel tota summa promissa, vel tota res spiritualis, si ipsa diuisibilis sit, exhibeatur; nam sufficit, si inchoata sit eiusmodi promissionis impletio, verbi gratia, si promissi fuerint centum aurei pro beneficio, aut pro omnibus, satis fuerit, si aliquot tantùm nummi dati iam fuerint, & beneficium, aut vt vnus ordo collatus sit, vt dicatur realis Simonia, quia reuera iam res spiritualis, aut pretium data sunt. Quid igitur ad completam Simoniam requiretur amplius? pecuniæ enim quantitas, & rei spiritualis multiplicatio, nihil faciunt ad Simoniam, quæ essentialiter consistit in commutatione rei spiritualis cum temporali, quæ commutatio iam posita est, quamuis totum pretium, aut tota res spiritualis tradita non fuerint, vti ratiocinatur Suar. *cap.* 55. *n.* 17.

3. Dico tertio vbi Simonia sit realis, & completur saltem traditione rei spiritualis, pænas à iure illatas non retrotrahi ad tempus primæ conuentionis. Nam primo quoad censuras, impossibile est, vt aliàs dixi, eas retrotrahi, quia fieri nequit, vt toto eo tempore, quod à conuentione Simoniaca fluxit, ad eius executionem fueris excommunicatus, aut suspensus, aut irregularis, aut priuatus aliquo, si reuerà tunc non erat talis, quomodo enim fiet ista modò retrotractio? Quoad alias verò pænas iam docuimus *q. superiori, consect.* 13. eas non retrotrahi, & non obligari hunc Simoniacum ante condemnationem restituere fructus ex beneficio simoniacè sic acquisito perceptos, medio illo tempore; aut ad dimittendum aliud beneficium, intereà collatum, si ad complementum Simoniæ in ordine ad istas pænas requiratur exhibitio pretij, & non sufficiat ipsa beneficij cũ promissione pecuniæ prouisio.

Dico quarto non modò Simoniam iuris diuini, sed iuris quoque Ecclesiastici, etiamsi, vti fusiùs dixi aliàs, sit tantùm quædam irreligiositas, & non Simonia nisi impropria, & analoga, subiici nihilominus omnibus pænis iuris, contra Aragon. 22. *quæst.* 100. *a.* 6. *dub. pen.* Petr. Nauar. *lib.* 2. *de restitut. cap.* 2. *n.* 430. Rodriq. *tom.* 2. *sum. c.* 58. *n.* 6. quorum opiniones non existimant improbabilem Lessi. *lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 25. *n.* 141. & Reginald. *lib.* 23. *c.* 22. *n.* 184. Ratio tamen mihi videtur euidens, verba enim iuris ex vsu ipsius vsurpanda sunt; cum enim hanc Simoniam perpetuò Simoniam nominet absque vlla distinctione ab alia Simonia, immò idcircò eam vocent DD. omnes magno consensu, Simoniam iuris Ecclesiastici, qui pro tali habetur à iure, & vt talis ab ipso prohibetur, cur quando quidpiam statuit de Simonia, nos id interpretabimur de ea quę pugnat contra ius diuinum, vbi in lege non est vlla eiusmodi distinctio? & quandoquidem eodem modo prohibet vtramque istam Simoniam, cur negabimus iisdem pænis vtramque subiicere? Atque ita soluitur vnica illa aduersariorum obiectio, in lege pænali, verba esse strictè, & in propria significatione vsurpanda: nam propria significatio est ea, 4.

quam

quam ipsamet lex in sua prohibitione, cui pænas adiicit, vsurpat. Quod contingit hoc loco, vti Suar. *lib. de Simon. c. 55. n.* 28. Bonac. *disp. de Simon. q. 7. punc.* 1. §. 2. *n.* 2. & alij aduertunt. Itaque qui permutant beneficia, & quanpiam aliam eiusmodi Simoniam committunt, in omnes pænas enumerandas incurrunt, sicut si in eadem materia Simoniam diuini iuris admisissent.

QVÆSTIO XXV.

De pænis Simoniæ in beneficiis Ecclesiasticis commissæ.

1 PRima pæna est excommunicatio summo Pontifici reseruata *extra.* 1. *de Simo*. nomine autem beneficij Ecclesiastici intelligit Pontifex propria beneficia, vti monuimus *q. superiori* 20. 2. *propositione*. Quarè neque ratione pensionis, aut Vicariæ temporalis, & ad nutum amouibilis, neque etiam ratione Prælaturæ Regularis, quoties illa defectu præbendæ annexæ, aut perpetuitatis, aut alia de causa, non erunt beneficia, incurretur excommunicatio. Ita ex communi sententia recentiorum docuimus circa irritationem prouisionis, & de hac ipsa pæna excommunicationis idem planè sentiunt, eósque recensere superfluum foret, id præstitit Bonac. *disp. de Simon. q.* 7. *punc.* 1. § 2. *n.* 4. & 5.

Hanc porrò excommunicationem incurrunt omnes cuiuscunque dignitatis etiam Cardinalitiæ, & Regiæ, qui dando, vel accipiendo Simoniam in beneficio commiserint, ita enim dilucidè habent verba Extrau. illius: in quibus duo obseruo. primum est, ad hanc censuram requiri vt Simonia commissa sit, dando, vel recipiendo, vel procurando. Aliæ igitur omnes actiones etiamsi Simoniæ malitiam habeant, non subiicientur huic pænæ. Eiusmodi est imprimis ratihabitio Simoniæ, se inscio ab alio quondam commissæ; quarè quamuis peccet iste beneficiarius approbando Simoniam, quam scit sui causa commissam fuisse, & peccet retinendo beneficium sic acquisitum, illúdque dimittere teneatur, vti diximus *q.* 21: non tamen ex ea retentione incurrit excommunicationem latam ista Extrauag. quod obseruant Couarr. *in Regula peccatum.* 2. *part.* §. 8. *numero* 7. Sayr. *lib.* 4. *de censur. cap.* 14. *numer.* 6. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *numer.* 136. Henriq. *lib.* 13. *cap.* 37. *num.* 4. Suar. *tom.* 5. *in* 3. *part. disp.* 22. *sect.* 5. *numero* 26. quia non commisit ipse Simoniam dando, aut accipiendo, aut procurando, vt ea committeretur, etiamsi deinde commissam, & procuratam approbauerit, & malè beneficium, quod per eam acquisitum fuit retineat: immò licet pecuniam pro se solutam à mediante, aut committente Simoniam ipsi restituat, non tantùm gratitudinis causa, & ne damnum sui causa patiatur, sed etiam approbando Simoniam commissam, non incidit ex eo in excommunicationem, vt ex Suar. Lessio, & Reginald. docet Bonac. §. *cit. n.* 14. quia ea actio non continetur in iis, quas ea Extrauag. punit.

Alterum obseruandum est, mediatores quidem Simoniæ incidere in hanc censuram, quoties ipsi committentes, eam incurrunt, id enim habent verba Extrauag. Neque opus est, vt ipsimet pecuniam dederint, sed procurarint, aut interuenerint aliquo modo, aut proxenetæ fuerint. Prætereà qui sciuerint com

commissam fuisse Simoniam in beneficio, aut ordine, tenentur Simoniacos reuelare, & denunciare, alioquin nequeant absolui, donec illud præceptum in virtute obedientiæ sibi factum impleant; quibus tamen verbis non imponitur excommunicatio, sed solùm repellendos esse istos à sacramento pœnitentiæ, donec imperata fecerint, quia præceptum illos perpetuò vrget, vt Suar. *tom. 5. cit. disp. 22. sect. 5. num. 17.* & alij docent; hoc tamen præceptum denuntiandi Simoniacos, solos Curiales, ad quos ea constitutio dirigitur, afficit, immò neque fortassis quoad hanc partem vsu recepta fuit etiam apud Curiales. Quæ omnia Suar. aliique aduertunt.

Huc pertinent quoque Censuræ latæ à Pio V. in sua constitutione 104. quæ incipit, *durum nimis.* contra consuetudinem, aut statuta quarundam Ecclesiarum, vt primi anni fructus præbendæ, vel eorum aliqua pars mensæ Episcopali, aut Capitulari applicaretur, aut in cæteros Canonicos diuideretur, aut in alios vsus cederet. Qui igitur hæc fecerint, aut exegerint, aut ad iuramentum de seruandis istis priuilegiis, aut consuetudinibus induxerint, aut possessionem, donec hæc omnia præstentur, morati fuerint. Si sint Episcopi suspenduntur à Pontificalibus, Capitula autem subiiciuntur interdicto, singuli autem excommunicantur; hæque omnes censuræ reseruantur Pontifici, quæ tamen non incurruntur ex sola petitione horum prouentuum, nisi ea subsecuta fuerit: hæc enim petitio intelligenda est cum effectu, quod commune est omnibus verbis in materia pœnali. Si præterea hæc omnia petantur, & conuertantur in alios pios vsus, quàm in eos, qui cedant in commodum Capituli, aut Episcopi, non habent locum illæ pœnæ, quod aliàs monuisse ne memini, & Trident. *sess. 24 cap. 14. de reformat.* ita omninò edicit.

2. Secunda pœna Simoniæ beneficialis est irritatio, & annullatio prouisionis, quam *quæst. 20. superiori, secunda propositione, & in consectariis* fusè explicuimus.

3. Tertia pœna ponitur à Rebuff. *de pacificis possessionibus num. 265.* & à Dias *in prac. crimin. cap. 131.* priuatio omnium beneficiorum priùs obtentorum, eò quod idem contingat in hæresi, cui Simonia comparatur; & quod Paul. II. in sua illa extrauag. tam sæpè allata, velit incurri ipso facto pœnas aliàs in Simoniacos latas. Hanc tamen pœnam vulgò reiiciunt cæteri Panorm. *in cap. cum Clerici. de pactis. num. 2.* Felin. *in cap. insinuatum. de Simon.* Henriq. *lib. 13. cap. 37. numer. 5.* Vgolin. *tab. 1. cap. 19. & tab. 4. cap. 6. §. 6. num. 3.* Auila *part. 3. de censur. disp. 5. sub fin.* Suar. *lib. de Simon. cap. 58. num. 3.* Layman. *lib. 4. tract. 10. cap. vlt. num. 74.* Ferdinand. *tract. 17. disp. 3. punc. 25. num. 4.* Rodriq. *tom. 2. sum. cap. 58. numer. 6.* Bonac. *disp. de Simon. quæst. 7. punc. 4. 1. difficult.* quia nullibi ea pœna incurrenda ipso iure, exprimitur in iure, quod enim *cap. Inquisitionis. de accusationib.* dicitur, acquirens Simoniacè beneficium impediri à retentione beneficij, significat, ipsum impediri à retentione beneficij Simoniacè acquisiti, quod fatemur. Quodsi de aliorum quoque beneficiorum retentione eiusmodi verba placeat accipere, id intelligendum erit post sententiam, quia nulla verba adhibentur eo loco, quæ aliud postulent, immò cùm ibi Simoniacus comparetur homicidæ, qui non tenetur ante sententiam renuntiare beneficiis, neque illis

illis ipso iure priuatur, ostenditur neque Simoniacum suis prius legitimè obtentis, antequam illis à iudice mulctetur, excidere. Quod affertur ex *Extrauag. 2. de Simon.* iam *quaest.* 10. fuit explicatum; comparatio verò Simoniæ cum hæresi, de qua diximus *q.* 2. nihil conficit, cùm in pœnalibus non liceat argumentari à simili; neque ex eo, quod ius aliquam pœnam inflixerit vni crimini, inferre debes eandem quoque inflixisse alij crimini æque graui, aut etiam grauiori, nisi id expresserit, maximè dum agitur de pœna ipso iure, quæ essentialiter postulat disertè exprimi in iure.

Obseruandum nihilominus est, vbi viget Tridentinum, Simoniam commissam ab examinatoribus ad beneficia, de qua egimus *q.* 19. *confess.* 12. *diffic.* 3. inuehere priuationem beneficiorum priùs obtentorum, ita enim decernit Synod. *c.* 24. *de reformat. cap.* 18. de quo etiam consule Garciam 9. *parte, de benefic. cap.* 2. *num.* 390.

4 Hinc sequitur, fructus beneficiorum acquisitorum ante Simoniam, non esse restituendos, & quamuis illis possit Simoniacus priuari à iudice, sicut & pœna pecuniaria mulctari; non sufficiet tamen, si sententia sit tantùm condemnatoria, & priuatiua beneficij priùs legitimè obtenti, nisi se extendat disertè ad ipsosmet fructus, sunt enim quidpiam longè distinctum, & aliud est priuari suo beneficio, aliud priuari fructibus ex illo legitimè, & ante eam priuationem perceptis, vti aduertunt Suar. & Ferdin. *loc. cit.*

Sequitur præterea, resignanti simoniacè manere suum beneficium, cùm enim resignatio sit nulla, & resignans non cesserit beneficio, nisi in fauorem resignatarij, illud adhuc retinet, nisi eo priuetur, quod non fit ratione Simoniæ ante sententiam, vti iam docui. Atque ita tradit Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vlt. n.* 77. Sa. *ver. Simonia. num.* 7. & Garc. 11. *part. cap.* 3. §. 2. *n.* 14. plures allegans.

Quarta pœna est inhabilitas ad illud idem beneficium, in quo fuit commissa Simonia, obtinendum sine dispensatione. Quod tradunt DD. *in c. penult. de election.* vbi negatur Episcopo facultas dispensandi cum eo, qui dignitatem Ecclesiasticam simoniacè acquisiuerat, vt eandem sibi iam legitimè collatam retineat. Neque hîc vlla dissensio est. 5

Quinta pœna est inhabilitas ad omnia beneficia acquirenda ex constitut. Pij V. quæ incipit, *cum primum.* ad quam tamen incurrendam, sententiam condemnatoriam requirunt Nauarr. *cons.* 191. *num.* 5. & *consil.* 92. *num.* 5. *de Simon.* Petr. Naua. *lib.* 2. *cap.* 2. *num.* 435. Aragon. 22. *q.* 110. *a.* 6. quod sibi videtur colligere ex proœmio illius constitutionis, vbi dicitur: *Quicunque detestabile crimen simoniacæ prauitatis commisisse conuictus fuerit in consequẽdis ordinibus.* Verùm si adhæreamus verbis expressissimis illius constitutionis, omninò aliud sentiendum est; *illis*, inquit Pontifex, *sit ipso iure priuatus, & perpetuò sit inhabilis ad ea, & quæcunque alia beneficia Ecclesiastica obtinenda.* Hanc tamen Bullam quoad istam partem non fuisse vsu receptam, fatentur Suar. *cap.* 58. *sub fin.* Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 26. *num.* 147. Ferdinand. *disp.* 3. *cit. punc.* 25. *num.* 6. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vlt. n.* 74. Quarè opus erit saltem sententia declaratoria criminis, vt quis dimittat beneficia, quæ post commissam in alio Simoniam, legitimè alioquin acquisiuisset. 6

QVÆSTIO XXVI.

De pœnis Confidentiæ.

1 PRima est excommunicatio sedi Apostolicæ reseruata: ad eam autem erit opus Simonia completa, dato, acceptóque beneficio, non requiritur autem, vt promissio fructuum, aut pensionis, aut resignationis fuerit impleta, vti diximus *quæst.* 19. ex Bullis Pij IV. & V. allatis: quia verò eæ constitutiones non extendunt hanc pœnam ad mediatores, illi non erunt obnoxij aliis censuris, quàm iis, quæ habentur in *Extrauag. secund. de Simon.* quod obseruauit Layman *cap. vltim. cit. numero* 76. contra Binsfeld. *in Rubric. de Simon. notab.* 16. vbi ait, hanc confidentiam committi etiam à mediatoribus. secundo Episcopi, & alij Prælati superiores interdicuntur ab ingressu Ecclesiæ, non autem excommunicantur; quia Pius V. in sua constitutione approbat eam, quam Pius IV. sanciuerat; ille autem tulerat hoc interdictum contra Cardinales, & Prælatos, in alios autem excommunicationem. Cùm igitur Pius V. nullam fecerit mentionem Prælatorum, dum agit in sua Bulla de pœna excommunicationis, satis ostendit, se illam ferre ad mentem Pij. IV. Itaque omnes quidem Episcopis inferiores excommunicantur, Episcopi autem, & Cardinales interdicuntur duntaxat ab ingressu Ecclesiæ vi harum constitutionum; quod notat Azor. *tert. part. lib.* 12. *cap.* 10. *quæstion.* 4. Sayr. *lib.* 3. *thesauri. cap.* 31. *numero* 6. Laym. *c. vlt. tract.* 10. *lib.* 4. *n.* 77. contra Flamin. *quæst.* 19. *de confident.* & Bonacin. *disput. de Simon. quæst.* 7. *punc.* 1. §. 1. *numero* 12. propter quandam declarationem consistorialem factam à Pio V. sed de ea nobis satis non liquet.

Secunda pœna est, nullitas prouisionis beneficij, de qua diximus *q.* 20. & *q.* 21. *in secund. proposit.* 2

Tertia priuatio omnium beneficiorum, & pensionum priùs obtentarum, quam tamen exequi non tenebitur reus ante iudicis sententiam ex Vgolin. Lessi. Suar. & aliis, quos sequitur Layman. *n.* 77. *citato.*

Quarta reseruatio beneficiorum confidentialiter prouisorum, ita vt à sola sede Apostolica conferri possint. Quod tamen in Gallia non seruatur, sed ab ordinariis collatoribus conferuntur, vt iam notaui *q.* 20.

Quinta fructuum malè perceptorum ex beneficiis per Simoniam acceptis, applicatio sedi Apostolicæ: quod etiam ex iis constitutionibus Piorum colligitur. Sed in Gallia non fuit vsu receptum, immò his duabus postremis clausulis, quoad Galliam derogauit Sixtus, vti monui *q.* 20. & Sisti Bullam temperantem priores constitutiones in Gallia tandem receptam constat ex sanctionibus Regiis, quæ adducuntur *tom.* 1. *Ordinat. lib.* 9. *tit.* 4. vbi consule Notas.

QVÆSTIO XXVII.

De pœnis Simoniæ commissæ in Ordinibus sacris.

PRima est excommunicatio sedi Apostolicæ reseruata, qua afficiuntur Ordinantes, & Ordinanti simoniacè, atque etiam mediatores, siue præsentantes ad ordinationem Simoniacã *extrau.* 2. *de Simon.* Nomine 1

autem

autem Ordinum prima etiam tonsura hoc loco intelligitur, quia per eam constituitur aliquis in Ordine Clericali; an verò ea sit ordo Sacramentalis, parum refert. Itaque sentiunt Vgolin. *tab.* 4. *de Simon. cap.* 3. *numero* 2. *& cap.* 4. *numero* 1. Suar. *lib. de Simon. cap.* 56. *numero* 5. Layman. *lib.* 4. *tract.* 10. *cap. vltim. numero* 71. Alleri. *tom.* 2. *de Censur. disput.* 15. *cap.* 4. *ad fin.* Bonac. *disp. de Simon. quæst.* 7. *punc.* 1. §. 2. *numero* 3. atque alij à nobis adducti *tract. de irregularitate*, vbi illam impedire etiam à prima tonsura suscipienda ostendimus. Quia tamen constitutio ista pænalis est, ideóque strictius interpretanda, non damnarem opinionem contrariam Lessij. *lib.* 2. *capite* 35. *dub.* 23. & Ferdinand. *disp.* 3. *tractat.* 17. *punc.* 24. *numero* 1. qui negant propter Simoniam in prima tonsura commissam incurri eiusmodi excommunicationem. Reijciendi porrò sunt Nauarr. *consil.* 59 *de Simon.* Auila. *part.* 3. *de censur. disp.* 5. *dub.* 9. atque Laym. *loc. cit.* existimantes Simoniam commissam in reuerendis, siue dimissoriis esse Simoniam in ordine; nam etsi fateamur in eo casu posse aliquando Simoniam committi, eámque etiam Simoniam, in Ordine, impropria, & lata significatione vocari, negamus tamen ob eam incurri excommunicationem latam in ista Extrauag. quia in lege pænali verba propriissimè accipi debent, & reuerendæ non sunt Ordines, sed facultas accipiendi Ordines; atque adeò aliquid præuium. Quare si deinde ordines accipiuntur gratis, non fuerit commissa Simonia in ordinatione; qua etiam de causa quando Simonia contingit tantùm post collatos gratis ordines, quia tunc aliquid temporale etiam simoniacè accipitur, non incurritur ista excommunicatio, licet reuera ille, si per modum pretij accipiat, Simoniacus sit; si verò gratis, peccet nihilominus contra Trident. *sess.* 11. *capite* 1. *de reformat.* non tamen pænas contra Simoniacos in Ordine inflictas incurrit ipso iure; quod Bonac. *paragr.* 2. *cit. numero* 14. Ferdinand. *punc.* 24. *cit.* Lessi. *cap.* 35. *numero* 133. aliíque obseruant, qui idcircò idem asserunt de Notario, aut aliis ministris, qui aliquid pro sigillo, aut litteris dimissorialibus, vt iam monui, accipiunt.

2 Secundo ordinans simoniacè suspenditur per triennium à collatione ordinum; præsentator autem Simoniacus ab eorum executione. Ita *cap. pen. de Simon.* quæ suspensio est ab omnibus ordinibus, vt vides, quia Pontifex ibi loquitur indefinitè; & deinde cum agit de ordinato, illum suspendit ab ordine suscepto, quod ipsum expressisset, si collatorem suspendere tantùm voluisset à collatione ordinis simoniacè collati.

Dixi porrò hanc suspensionem ordinantis, & præsentantis durare per triennium, quia mihi clara, & aperta videntur verba Pontificis. *Ordinator*, inquit, *à collatione, præsentator verò ab executione ordinum per triennium, & ordinatus ab ordine sic suscepto, donec dispensationem à sede Apostolica obtinere meruerint, nouerint se suspensos.* Vbi particula *per triennium* cadit in ordinantem, & præsentantem; vt quid enim ab illis distinxit ordinatum, tum in ordinibus, à quibus fit suspensio, tum in triennio durationis, nisi vt ostenderet, duos

illos per definitum istud tempus suspendi, ordinatum autem indefinito tempore, siue perpetuo, donec cum ipso dispensetur. Inanes verò sunt omnes illæ expositiones, quas huic capiti afferunt Canonistæ, vt aduersus clara eius verba, perpetuitatem huius suspensionis tueantur, vti expendit Suar. *tom. 3. in tert. part disput. 31. section. quarta, numero 25.* & Alleri. *disput. 15. de suspens. cap. 4.* nunquam certè euincent ex iure antiquo hanc suspensionem perpetuam, cùm in omnibus ferè agatur de depositione, aut suspensione ferenda per iudicem, vt quod adducitur ex Conc. Chalcedon. *capit. secund.* & *capit. de hoc. de Simon.* & *cap. insinuatum. eod. titul.* vbi etiam sermo tantum est de intruso in beneficium, quo per iudicem priuandus esse dicitur. Ac denique in *cap. per tuas. 3.* de ordinante, non ordinato sermo est.

Verius quidem affirmari posset cum Lessio *cap. 35. numero 134.* huius capitis penultimi *de Simon.* dispositionem specialem esse, neque ad alios casus ibi non expressos, extendendam videri, atque ita nullo antiquo iure suspendi ordinantem, aut præsentantem simoniacè ad ordines, quod etiam Ferdinand. *pun. 25.* non improbat.

Iure tamen nouo ex constitutione Xisti V. contra malè promotos suspenditur iste ordinans primo à collatione omnium ordinum, secundo, ab executione omnium Pontificalium verbi gratia à consecratione templorum, Calicum, Abbatum, benedictione Virginum, aliorúmque similium, tertio interdicitur ab ingressu Ecclesiæ. quarto si illam suspensionem & interdictum violet, suspenditur ab administratione suæ Ecclesiæ, & à percipiendis fructibus omnium suorum beneficiorum. quinto nequit absolui nisi à Pontifice, etiamsi crimen occultum sit, quia Pontifex id sibi reseruat etiam cum clausula derogatoria omnium Priuilegiorum, Regularum, & concessionis factæ Episcopis quoad crimina occulta à Triden. *sess. 24. c. 6.* ita Lessius censet, & Sayr. *lib. 4. thesauri. c. 17 sub fin.* negat tamen Ferdin. *punc. 25.* & Sa ab eo allatus, aliíque; quia quidquid sit de mente Pontificis in ea reseruatione, certum videtur eam constitutionem plerisque locis non esse vsu receptam, maximè quoad hunc rigorem.

Obserua prætereà, fuisse quidem Sixtinam istam constitutionem reuocatam ad ius commune, & magna ex parte mollitam à Clem. VIII. in iis tamen, quæ pertinebant ad Simoniacos immutata relicta est, & recenti decreto confirmata.

3 Tertio ordinatus simoniacè suspenditur iure antiquo per *can. penult. de Simon.* (si demus illud statuere ius in futurum, & ad omnem Simoniam ordinum extendamus) ab ordine sic suscepto. Iure autem nouo *Extrauag. 2. de Simon. ab executione suorum ordinum.* quibus verbis verius est, quod communiter sentiunt DD. suspensionem extendi ad omnes ordines; quanquam si quis vellet ad ordines cum Simonia susceptos restringere cum pluribus DD. non contenderem pertinaciùs.

Secundo suspenditur à susceptione ordinis superioris ex Sixti. Constitut.

Tertio si ita suspensus ministret, fit irregularis, & si sit sæcularis, priuatur suis omnibus beneficiis, & ad illa, aliáve in perpetuum obtinenda fit inhabilis. Si autem sit Religiosus, priuatur voce actiua, & passiua, illiúsque

liúsque deinceps obtinendæ incapax redditur.

Quarto ista tamen suspensio non incurritur, si Simonia commissa fuerit ab alio tertio, inscio ordinando, quia cùm careat culpa, & ordinatio sit valida, non est, cur priuetur vsu validæ ordinationis, & plectatur propter alienam culpam. Ita Nauarr. *cap.* 25. *num.* 68. Lessi. *lib.* 2. *cap.* 35. *n.* 136. Suar. *tom.* 5. *in* 3. *part. disput.* 31. *sect.* 4. *numer.* 40. & *libr. de Simonia. cap.* 56. *num.* 9. Sayr. *libr.* 4. *cap.* 14. Henriq. *libr.* 13. *cap.* 37. *numer.* 4. Konin. *disput.* 15. *de Sacrament. numer.* 37. Alleri. *disput.* 9. *de suspensione. cap.* 4. *sub fin.* Layman. *cap. vltim. cit. numer.* 71. Ferdinand. *disput.* 3. *cit. punct.* 25. *numer.* 3. videtúrque probari ex *cap. de simoniacè. de simonia. Cum quidam ipsis ignorantibus simoniacè ordinentur (quia Simoniaci non sunt) in suis ordinibus remanere.* Glossa quidem addit dispensatiuè, eámque sequuntur Felin. Panormitan. & alij Canonistæ, quibus adhæsit Auila, 3. *part. de Censur. disput.* 5. *dub.* 9. sed malè omninò, si enim non licet iudici remouere à sacris ordinatum simoniacè, sed ignorantem, quia reuerè Simoniacus non est, vt ait Pontifex, cur dicemus, eandem pœnam fuisse ab ipsomet iure impositam in eodem casu, cùm absit omnis culpa ignorantis Simoniam, nisi habeamus expressum aliquem locum, ex quo id colligamus. Ego compono facilè dissidium, existimo enim antiquo iure istum simoniacè, quamuis non sua culpa ordinatum arceri à sacris, non tam in pœnam ipsius criminis, quàm in odium Simoniæ, illúmque fuisse antiquum rigorem Canonum, perspicuè testatur Vrban. II. *Epist. ad Albertum Metensem*, vti refertur 1. *quæst.* 5. *C. præsentium.* Sapienter tamen posteriores Pontifices aliquot indulserunt, ne innocens alieni criminis culpam ferre videretur. Atque ita nouissimo iure non incurritur suspensio ab iis, qui ignorantes, & sine culpa sunt ordinati simoniacè, quod rectè statuunt DD. superius laudati, qui etiam addunt, neque incurri suspensionem ab isto ordinato simoniacè nulla sua culpa, si deinde Simoniam commissam ratam habeat, aut pecuniam pro se solutam restituat, quia suspensio infligitur ordinato propter Simoniam ab ipso in ordinatione commissam, non autem post illam.

Quinto Pius V. in Bulla contra simoniacè ordinatos, vult illum per annum mancipari carceri, quod autem *ibidem* illum suspendit per decennium sine spe dispensationis; non significat hanc suspensionem esse temporariam tantùm, & decennalem; neque enim voluit antiquum rigorem mollire, sed potiùs augere. Itaque sensus est, non esse huic suspenso sperandam dispensationem toto decennio 4

Sexto Vgolin. vult *tab.* 4. *de Simonia. cap.* 4. fieri istum irregularem, eò quod in excommunicatione suscipiat ordines, verùm cùm excommunicatio tantùm incurratur per ordinis susceptionem, non potest dici ab excommunicato suscipi ordinem, sic enim excommunicatio debuisset præcedere ordinationem, vti aliàs dixi disputans de irregularitate. 5

Septimo à Simoniacis Episcopis ordinati non simoniacè, non permittebantur in ordinibus susceptis ministrare, nisi id grauis Ecclesiæ necessitas, & ipsorum vita laudabilis ita postularet. Habetur fusè ex Alexand.

xand. II. in Synodo Romana *cap.* 3. vide Baron. an. 1063. & *ex cap. Statuimus.* 1. *quæst.* 1. & *C. si quis à Simoniacis. ead. causa, & quæst.*

Octauo ex mediatoribus huius Simoniæ solus præsentator est suspensus per triennium, vt dixi *ex cap. penult. de Simon.* si velimus illud facere legem in futurum: quia nullibi suspensio, sed sola excommunicatio contra alios mediatores fertur, vti constat ex *Extrau.* 2. *de Simon.* quæ etiam non distinguit præsentatorem ab aliis mediatoribus. Ita Suar. *disp.* 31. *cit. sect.* 4. *num.* 19.

QVÆSTIO XXVIII.

De pænis Simoniæ commissæ in ingressu Religionis.

HAbentur hæ pænæ in *Extrau.* 1. *de Simonia.* Quomodo verò & quando committatur Simonia in hac materia, fusiùs diximus *quæst.* 16. *consl.* 9. & 10.

Suppono duntaxat hoc loco, veram, & propriam Simoniam requiri ad istas pænas, qualis non est, quoties quidpiam datur, aut etiam exigitur in sustentationem recipiendi, & in dotem Monialis, vti fert inolita consuetudo, de qua *quæst. citata* disputauimus.

1 Primo igitur excommunicantur singulares personæ., quæ aliquid simoniacè exigunt pro ingressu Religionis.

2 Secundo suspenditur Capitulum, siue Conuentus, si hanc Simoniam commisit, nimirum ab officio Capitulari quoad administrationem, & iurisdictionem Ecclesiasticam, non autem quoad alia munera.

Tertio Simoniaci admissi incurrunt in eandem excommunicationem.

Quarto indigent dispensatione Episcopi, vt possint in eodem monasterio permanere, debéntque in aliud arctioris regulæ amandari. *cap. quoniam.* & *cap. de Regularibus. de Simonia.* non tamen ante senteutiam condemnatoriam tenentur exire è suo Monasterio. vt tradunt Vgolin. *tab.* 1. *de Simon. cap.* 16. §. 4. Lessi. Suar. Ferdinand. Layman. & alij. quia nullum est ius apertum, & Extrau. quæ exigit dispensationem Episcopi, facilè intelligitur, vbi quis fuit damnatus, vel ne sit in periculo condemnationis.

OBSERVA verò hic per ingressum Religionis, professionem intelligi, quarè si illa fiet gratis, etiamsi ingressus in Nouitiatum fuerit Simoniacus, non incurritur vlla pæna à iure lata, neque donec emissa fuerit professio. Ita DD. laudati. Hæc quoque Extrauagans non agit de eo, qui exigit pecuniam pro suo ingressu in Religionem; immò existimat Lessius aliíque, non esse vsu receptam hanc Extrauagantem. Saltem testantur omnes Clement. VII. liberasse Moniales à pænis, & Censuris latis ratione Simoniæ in ingressu Religionis, eò quod nesciant in quo illa consistat.

QVÆSTIO XXIX.

De pænis ferendis contra Simoniacos ex præscripto iuris.

HÆ pænæ diuersæ sunt. primo depositio à beneficio, & officio ex Concil. Chalcedon. *cap.* 2. & 1

cap.

cap. de hoc. de Simonia. cap sicut. eod. tit. cap. cum super. de confessis. cap. erga Simoniacos. 10. 1 *quæst.* 1. *& lib.* 1 *capitular. cap.* 97. debet tamen illud crimen esse notorium, vt volunt DD. Secundo pendente infamia propter accusationem, aut litem debet Simonicus arceri ab altari. *cap. accusatum. cap. quoties. de Simonia.* Tertio imponi potest infamia pro quacunque graui Simonia. ex Glossa *in Extrauag. diligenti. de Simonia. ver. infamia.* vbi DD. idem tradunt. & *in cap. de simoniacè. eod. tit.* atque manifestò colligitur ex *cap. vltim.* 1. *quæst.* 3. & *cap. sanè.* 15. *quæst.* 3. has omnes pænas confirmat constitutio Imperatoria, eáque diligenter legenda. *l. si quemquam. C. de Episcopis.* Quarto excommunicationem interminantur sæpiùs Concilia pro quacunque Simonia, vt venditione baptismi, chrismatis, & Eucharistiæ.

2 Hoc porrò crimen esse mixti fori volunt leges Lusitanæ apud Fragosam. *part.* 1. *de regimi. disp.* 4. *nu.* 313. & probat ex Glossa. *ver. intra Ecclesiam. in cap. Principes sæculi.* 23. *quæst.* 5. vbi allegatur *cap. si quis pecuniam.* 79. *dist.* Adde iure quoque ciuili vetitum esse hoc crimen. *l. si quemquam. C. de Episcopis.* ad iudicium tamen Ecclesiasticum restringuunt Glossa *in cap. cùm sit, de foro competenti.* Iuli. Clarus. *numer.* 7. §. *Simonia.* Farinac. *libr.* 1. *crimin. praxis. quæst.* 8. *numer.* 128. Distinguendum est cum eod. Fragosa *numero* 315. cognitio enim huius criminis iudicij Ecclesiastici est, punitio autem etiam laici. Idcircò cùm cognitores Regij in Gallia, disceptent de possessorio in causa beneficiali, & possessio inficiatur à Simonia, articulum de Simonia in causa possessionis coram iudice Regio posse allegari, atque ab eo incidenter, & indirectè cognosci dixit Mo inæ. *in Regul. de pacificis possessorib.* in eámque rem laudat aliquot arresta. Edictum Blesense *art.* 21. iubet Episcopis id crimen in clericis punire; Regiis autem iudicibus idem circa laicos præstare.

QVÆSTIO XXX.

De probationibus Simoniæ.

HÆc quæstio pertinet ad forum externum, ideóque à nobis perstringenda potiùs, quam explicanda est, quod accurate præstitetunt Flamin. *lib.* 14. *de resignat. quæst.* 8. *& sequentibus.* Mascard. *de probation. con.* 1304. Farinac. *conc.* 75. Redoan. 4. *parte. de Simonia. cap.* 6. Menochi. *libr.* 5. *de præsumpt. præsumpt.* 8. & quos ipsi allegant; atque breuiter Ferdinand. à Castro *tractat.* 17. *disput.* 3. *punct.* 27.

Primò igitur probatur Simonia omnibus modis, quibus quodlibet aliud crimen, & factum, vti ex ipsomet iure patet. Notorietate imprimis cum nulla tergiuersatione celari potest *can. de manifesta. & seq.* 2. *quæst.* 1. Secundo euidentia facti, quia quis in ipso crimine comprehenditur *C. si quis diaconus.* 50. *dist. cap. si quis Clericus.* 81. *dist. cap. presbyter* 53. *distinct.* Tertio confessione partis. *C. presbyter.* 15. *quæst.* 5. *capit. de hoc. de Simonia.* ibique omnes DD. atque latiùs Redoan. *part.* 4. *capit.* 7. etiamsi ea confessio facta fuisset in iudicio criminali, quod decisum à Rota refert Flamin. *libr.* 14. *quæst.* 9. *numer.* 6. Quarto per famam, quod fusiùs confirmat Redoan. 4. *part. capit.* 6 & Mascard. 1

con.

conf. 1305. Quinto per instrumentum, quo contineatur pactum, & promissio. *cap. placuit.* 16. *quæst.* 3. Alciat. *libr.* 1. *consil.* 2. *numer.* 10. & Menoch. *consil.* 67. *numer.* 8. *volum.* 1. Sexto per correspectiuitatem actuum, quia vnus actus fit propter alium, renuntiasti Titio beneficium, qui in tui gratiam, vel pensioni, vel alteri cuipiam rei renuntiauit, coram eodem Notario, eodem die, iisdemque testibus, atque, vt loquuntur, incontinenti. Hæc tamen probatio non est nisi per præsumptionem. de ea latè Flamin. *lib.* 14. *cit. quæst.* 9. allegans plures decisiones Rotæ.

3 Secundo Simoniæ crimen coniecturis etiam, & præsumptionibus, & non tantùm euidentibus probationibus probatur. Ita pluribus allatis Flamin. *libr.* 14. *quæst.* 8. *numer.* 1. Redoan. *par.* 4. *cap.* 6. *numer.* 21. Gomez *in Regul. de triennali possess. quæst.* 18. Menochi. *consil.* 67. *volumine* 1. *numer.* 7. & *lib.* 1. *de præsumpt. præsumpt.* 58. *numer.* 4. & *lib.* 5. *præsumpt.* 8. & DD. *in cap. per tuas.* & *cap. sicut. de Simonia.* Non tantùm ob grauitatem huius criminis, sed quia occultè patrari solet, idcircò illius probatio difficillima est: quare dandus est coniecturis, & præsumptioni locus, quæ tamen coniecturæ debent esse euidentes, & plenè probari, vt reum conuincant, quod Glossa *in cap. insinuatum. de Simonia.* aliique passim docent, & idcircò vna non sufficit, sed minimùm duæ requiruntur; quæ integrè, & plenè probatæ sint, id est, vnaquæque coniectura in suo esse conuincens, & perfecta sit: neque ex pluribus illegitimis vna conualescit, vt tradunt Gomez. *tom.* 3. *variar. capit.* 12. *numer.* 26. Mascard. *conclus.* 1224. *numer.* 3. & ideò quælibet coniectura ex illis, quas adducunt Pij IV. & V. in suis constitutionibus contra confidentiam, non conuincit hoc crimen, sed si plenè probetur, facit præsumptionem, quæ deinde cum aliis facit plenam probationem, vti Flamin. *tract. de confidentia. quæst.* 27. *quæst.* 31. *& aliis* ostendit, & Garcias, 11. *parte, de benefic. cap.* 3. *numer.* 297. Has verò Simoniæ coniecturas, & præsumptiones petes tum ex Flamin. *loco cit.* tum ex Menoc. *lib.* 5. *præsump.* 8. *&* 9.

Tertio socius etiam criminis in Simonia admittitur in testem, quod latè ostendit Flamin. *lib.* 14. *de resignat. quæst.* 10.

QVÆSTIO XXXI.

De dispensatione cum Simoniacis.

NOn disputamus de dispensatione Simoniæ quoad culpam, sed quoad pænam; culpa enim Simoniæ si sit contra ius diuinum, & naturale, ab vllo impediri nequit præuia dispensatione: si autem sit solùm violatio iuris Ecclesiastici, Simoniam eiusmodi modo aliàs explicato inducentis, ille vnus qui ius Ecclesiasticum laxare potest, aut refigere, poterit eiusmodi Simoniam absque culpa permittere, quod soli Pontifici summo concedendum esse constat ex alibi dictis; ille tamen nunquam hac in parte dispensat, neque id facere censendus est, cùm nulla causa ad id vnquam impellat.

Tota igitur difficultas hoc loco est, 1 de dispensatione pænarum Simoniæ quæ ex iis, quæ fusiùs diximus alibi de dispensationibus, facilè resolui poterit.

poterit. Hæ igitur pænæ si non sunt reseruatæ, ab Episcopo saltem dispensari poterunt; si autem vel expressæ, vel implicitè, & virtualiter reseruatæ fuerint, non poterunt nisi ab eo, cui sunt reseruatæ tolli, vt patet.

2 Atque imprimis excommunicatio, quam incurrunt Simoniaci in ordine, & beneficio reseruata est sedi Apostolicæ, vti diximus *Extrauag. 2. de Simonia.* Excommunicatio quoque ob Simoniacam receptionem in Religione reseruatur quoque *Extrauagant. primo de Simonia.*

Secunda suspensio ab ordine inflicta simoniacè ordinatis, si agamus de ordine simoniacè recepto, reseruatur *cap. pen. de Simon.* hæc autem suspensio extenditur ad omnes omninò ordines priùs susceptos in *Extrauagant. secund. de Simonia*, in qua nulla fit reseruatio. Nihilominus cùm probabile sit, hanc suspensionem esse meram pænam, & non censuram, illa non poterit relaxari nisi à conditore Canonis ipsam infligentis, vti fusè diximus disputantes de absolutione censurarum; iure autem nouo constitutionis Sixti V. contra malè promotos, reseruata etiam fuit ea pæna suspensionis sedi Apostolicæ.

Tertia, suspensio triennalis inflicta ordinanti simoniacè, & præsentanti *cap. penult. de Simonia.* cùm sit mera pæna virtualiter & implicitè reseruatur illam infligenti ex Regula tradita. Nouo autem iure Sixti ea suspensio ad omnium ordinum collationem extenditur addita reseruatione.

Quarta suspensio Capituli, aut Conuentus propter Simoniacam receptionem Religiosi, aut Canonici reseruatur Pontifici *Extrauag. 1. de Simonia.*

Quinta, interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum contra simoniacè ordinantes, reseruatur à Sixto V. sicut & interdictum contra Prælatos recipientes beneficia in confidentiam à Pio IV.

Sexta pæna expulsionis Religiosi à Monasterio in quod simoniacè fuerat ingressus, non incurritur ipso facto, & ante sententiam, vti diximus, & in illa in casu ignorantiæ dispensari potest *cap. de Regularibus. de Simonia.* & in casu necessitatis *cap. Quoniam. eod. tit.*

Septima pæna est irritatio prouisionis beneficij, in quam non cadit dispensatio, cum fieri nequeat, vt quod inualidum est, non fuerit inualidum: itaque si quæ sit dispensatio in eo casu, illa erit antecedens, nempè vt eiusmodi prouisio, etiamsi Simoniaca sit, nihilominus valida permaneat, quod fieri nequit nisi dispensetur in lege Ecclesiastica eiusmodi prouisionem irritante.

Octaua pæna est inhabilitas ad illud idem beneficium, quod fuerat simoniacè obtentum; & in ea difficultas, eáque satis frequens est. Et quidem si beneficium sit simplex, & ab ignorante commissa Simonia, poterit post liberam eius resignationem illud iterum huic Simoniaco conferre Episcopus, & cum illo dispensare *ex cap. pen. de electione.* Quodsi beneficium non fuerit simplex debebit illa vice illud alteri conferre; si deinde vacauerit, poterit ignoranti isti, qui illud beneficium simoniacè acceperat conferre: cum Simoniaco autem scienti nullus præter Pontificem dispensare poterit ex DD. communissima sententia, quam colligunt *ex cap.*

citato; exceptio enim quam addit Pontifex, vt pro vna vice, & ignoranti Simoniaco conferatur beneficium, firmat Regulam vniuersalem; in aliis verbi gratia casibus cùm aberit ignorantia, id fieri non posse. An verò quoties occulta est ista Simonia, possit ab Episcopo dispensari, grauis quæstio est; negant communiùs DD. quia cum ea inhabilitas non sit censura, non continetur in censuris occultis, à quibus absoluere Episcopum permittit Tridentin. non tamen improbabilis est contraria sententia, quæ concedit Episcopo hanc facultatem, vti multis probat Ferdinand. *tractat.* 17. *disputat.* 3. *punct. vltim. à numer.* 4. & nos alibi agentes de dispensationibus, vbi & reliqua, quæ de hac dispensatione quæri possent, explicata reperies. Idem porrò sentiendum erit de inhabilitate ad alia beneficia, quam incurri ex Simonia diximus. Atque hæc de Simonia fusiùs, quàm voluissemus, disputata sufficiant.

INDEX

INDEX RERVM ET VERBORVM

Quæ in hoc Opere continentur.

Prior numerus paginam, alter marginalem numerum notat.

Confi

Cor.

Iacob.

 sunt

Lectio.

vt

Regulares.

Omnia

Societas IESV.

Sitpen-

Tempora

RR r mere

FINIS.

Votum.

FINIS.